Mehöböp Yesu Kerisi yi
GAGEK MEWIS
sën vong yam vu hil

The New Testament in the Central/Mapos dialect of the Buang language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long Niugini

Mehöböp Yesu Kerisi yi
GAGEK MEWIS
sën vong yam vu hil

The New Testament in the Central/Mapos dialect of
the Buang language of Papua New Guinea

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 2003, The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication, 2003 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version
© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works)
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:
- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long http://tokplesbaibel.org. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Jegelinsën

Arë	*Arë Dus*	*Pes*
Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Matai Kevu Matai	.Mt	1
Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Markus Kevu Markus	.Mk	68
Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Lukas Kevu Lukas	.Lk	111
Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Jon Kevu Jon	.Jn	183
Sinarë Hir Huk Sinarë	.Sn	231
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Rom Rom	.Rm	292
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint 1 Korint	.1 Kr	324
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint 2 Korint	.2 Kr	352
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Galata Galata	.Gl	371
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Epesus Epesus	.Ep	382
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Pilipi Pilipi	.Pp	392
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Kolosi Kolosi	.Kl	399
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Tesalonika 1 Tesalonika	.1 Ts	406
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Tesalonika 2 Tesalonika	.2 Ts	412
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Timoti 1 Timoti	.1 Tm	416
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Timoti 2 Timoti	.2 Tm	425
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Titus Titus	.Tt	431
Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Pilemon Pilemon	.Pm	435
Ḳapiya Sën Ya Vu Alam Hibru Hibru	.Hb	437
Ḳapiya Sën Yakobus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Yakobus	.Yk	462

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Pita Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam
1 Pita . . . . . .1 Pt 470
Ḳapiya Sën Pita Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam
2 Pita . . . . . .2 Pt 480
Ḳapiya Sën Jon Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam
1 Jon . . . . . .1 Jn 486
Ḳapiya Sën Jon Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam
2 Jon . . . . . .2 Jn 494
Ḳapiya Sën Jon Kevu Netu Löö Vu Kerisi-yi-alam
3 Jon . . . . . .3 Jn 496
Ḳapiya Sën Yut Kevu Vu Kerisi-yi-alam
Yut. . . . . .Yt 498
Ġaġek Sën Kerisi Tato Vu Jon Nebë Pesepsën
Nebë Pesepsën . . . . . .NP 501

Netateḳin Degwa
Netateḳin Degwa. 537

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

YESU KERISI YI BENGÖ NIVESA SËN MATAI KEVU

Yesu Kerisi Yi Degwa
(Lk 3:23-38)

1 1 Yesu Kerisi yi degwa lo sënë: Yesu saga sën Davit* yi mewis,
geDavit saga sën Abraham yi mewis.
2 Abraham ḳo Isaak, gIsaak ḳo Yakop, geYakop saga sën ḳo Yuda losho
ari lo.
3 GeYuda ḳo Peres luho avëhnö Sera, geluho ataj Tamar.
GePeres ḳo Hesron.
Ga, Hesron ḳo Ram.
4 Ga, Ram ḳo Aminadap, gAminadap ḳo Nason, geNason ḳo Salmon.
5 GeSalmon ḳo Boas, gata Rahap.
GeBoas ḳo Obet, gata Rut.
Ga, Obet ḳo Yese, 6 geYese ḳo Mehö-los-bengö Davit, geDavit ḳo
Solomon, gata sën Uria venë wirek lo.
7 Loga, Solomon ḳo Rehoboam, geRehoboam ḳo Abiya, gAbiya ḳo Asa.
8 Ga, Asa ḳo Yosapat, geYosapat ḳo Yoram, geYoram ḳo Usia.
9 Ga, Usia ḳo Yotam, geYotam ḳo Ahas ga, Ahas ḳo Hesekia.
10 Ga, Hesekia ḳo Manase, geManase ḳo Amos, gAmos ḳo Yosia.
11 GeYosia ḳo Yekonia losho ari lo, lob loḳ buk saga alam Babulon*
deduu alam Israel vahi medeḳo sir ya denedo hir nyëġ.
12 Deya denedo nyëġ böp Babulon* lom Yekonia ḳo nalu Sealtiel.
Lob Sealtiel ḳo Serubabel, 13 lob Serubabel ḳo Abiut, gAbiut ḳo
Eliakim, gEliakim ḳo Asor.
14 GAsor ḳo Sadok, geSadok ḳo Akim, gAkim ḳo Eliut.
15 GEliut ḳo Eleasar, gEleasar ḳo Matan, geMatan ḳo Yakop ngwë.
16 GeYakop sënë ḳo Yosep sën Maria regga, lob Maria saga sën ḳo Yesu,
sën denenër bë Kerisi* lo.
17 Nebë saga lob sir pin Abraham yi mewis sir, beyam verup loḳ Davit
saga, besir yu nemadluho-bevidek-lubeluu. Gevu Davit beyam verup loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

buk sën deḳo sir ya denedo nyëġ böp Babulon*, saga sir yu nemadluho-
bevidek-lubeluu. Lob vu buk sën deḳo sir ya denedo nyëġ böp Babulon*
beverup loḳ Kerisi*, og sir yu nemadluho-bevidek-lubeluu nebë saga ving.

Maria Ḳo Yesu Kerisi
(Lk 2:1-7)

18 Yesu ata ḳo yi lo degwa nebë sënë: Deggooin ata Maria raḳ in jaḳ vu
Yosep, rëḳ luho yö nahën denedo, log Maria nalu loḳ raḳ Anon Vabuung.
19 Yosep sën deggooin raḳ bë natu regga lo, yi mehö netetuu aggata niröp,
lob su bë rëḳ nanër avëh yi ġaġek nimumsën ranġah vu alam pin rë. Gaḳ
vonġin bë bepul Maria vunsën. 20 Yosep nahën kwa nevo nebë sënë, loḳ
Mehöböp yi angër yam vu yi loḳ pesepsën benër vu bë, "Davit* yi mewis
Yosep-e! Gwenġo! Su nim dëlin Maria! Gaḳ gweḳo nök natu venëm.
Hurmahen sën loḳ nare ayo lo, saga Anon Vabuung vonġ vu yi. 21 Rëḳ
geḳo nalu aġuu lom ġenanër arë nabë Yesu. In rëḳ geḳo yi alam vër in hir
nipaya nyëvewen."
22 Nġaa pin sënë anon raḳ yoh vu ġaġek sën Mehöböp vonġ verup
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya avi lo nebë:
23 "Ham gwenġo rë! Rëḳ avëh avö nalu doḳ, lom geḳo nalu aġuu. Lob
rëḳ ġenanër arë nabë Emanuel."
Arë sënë degwa nebë 'Anutu nedo ving hil'.
24 Lob Yosep ggëp mepesep ggovek gekedi raḳ, lom vonġ yoh vu sën
Mehöböp yi angër nër vu yi lo. Ya beḳo avëh netu venë, 25 rëḳ su neya
aggata ving yi rë, gema rot, beya verup loḳ buk sën venë ḳo nalu aġuu lo.
Lob tahi ggev raḳ nebë Yesu.

Alam Los Kwaj Böp Vu Alam-yu-ngwë Yam Delë Yesu

2 1 Maria ḳo Yesu vu Betlehem ggëp Yudea loḳ buk sën Herot* tu
mehö-los-bengö menedo. Ḳo ggovek, lom alam kwaj böp la vu nyëġ
mala neverup bedeyam Yerusalem medeloḳ tepëḳ bë, 2 "Alam Yuda hir
mehö-los-bengö hurmahen mewis sën lo tena? He halë yi betuheng verup
ggëp sën nyëġ mala neverup, lom he yam in bë ġaḳo arë jaḳ." 3 Mehö-
los-bengö Herot* nġo hir ġaġek saga, lob lëk anon, balam Yerusalem pin
delëk ving. 4 Lob tahi alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam-horek-yi
pin ya vu yi beloḳ tepëḳ in sir bë, "Kerisi* ata geḳo yi gëp tena?" 5 Lob
denër yah bë, "Ata geḳo yi gëp Betlehem vu distrik Yudea, in mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën kevu ġaġek meneggëp nebë:
6 'Honġ Betlehem vu nyëġ Yuda,
su ġetu nyëġ Yuda yi begganġ-bu mahen tamusën rë, gaḳ
ġekwesuu.
In ggev böp ti rëḳ berup doḳ honġ,
lob ġeġin salam Israel.' "

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Herot* nġo nebë saga lob vun yi metahi alam los kwaj böp saga yam,
beloḳ tepëḳ in sir in bë jaḳ ni niröp nabë betuheng saga verup loḳ buk
tena. 8 Log vonġ sir ya Betlehem genër vu sir bë, “Ham na sero hurmahen
saga niwëëk ata, lob bë ham natöḳ vu yi, og ham gweḳo ġaġek nom vu
sa, in senök ġaḳo arë jaḳ geving.”
9 Denġo mehö-los-bengö yi ġaġek saga ggovek log deya. Lob betuheng
sën delë neggëp nyëġ mala neverup lo, muġin beya nare ya valeḳ nyëġ
sën hurmahen neggëp loḳ lo. 10 Delë betuheng lom kwaj vesa rot. 11 Lob
deloḳ ya begganġ ayo bedelë hurmahen luho ata Maria, lob deyun
lusej vu los deḳo yi raḳ. Gedeggoo ḳupeḳ la loḳ hir keröng yoh vu sir
bedevo vu yi. Goor, geḳele niḳegwi reggu nivesa sën denenër arëj nebë
praginsëj* los mur*. 12 Log Anutu vo pesepsën vu sir loḳ buk bë su nah
deberup vu Herot*, lom deyoh aggata ngwë medeyah medeya bej.

Yosep Ḳo Venë Lu Nalu Raḳ Medeluḳ Medeya Ejep

13 Deya ggovek, log Mehöböp yi angër ti yam vu Yosep benër vu yi loḳ
pesepsën bë, “Kwedi gweḳo hurmahen luho ata jaḳ, meġebeya meġena
Ejep. In Herot* vonġin sero hurmahen bengis yi nadiiḳ.” 14 Lob Yosep kedi
meḳo hurmahen luho ata raḳ loḳ buk beya Ejep. 15 Lob ya denedo sagu
rot beya verup loḳ buk sën Herot* diiḳ. Devonġ nebë saga lob ġaġek sën
Mehöböp vonġ verup mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën avi lo anon raḳ nebë:
“Sa tahi naluġ vu Ejep yam.”

Herot* Sis Hurmahen Nġahiseḳë Medediiḳ

16 Rëḳ Herot* raḳ ni bë alam los kwaj böp saga dekuung in yi, lob
ahë sengën panġsën rot, bevonġ alam la deya Betlehem los nyëġ mahen
mahen sën neggëp dus vu lo, bedesis hurmahen maluh pin bedediiḳ. Sir
sën ataj nahën neḳo sir lo rot, beya verup loḳ sën hir nġebek netu luu raḳ
lo, yoh vu buk sën alam los kwaj böp denër vu Herot* bë delë betuheng
nyëdahis lo. 17 Lom mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yeremia yi ġaġek sën
kevu meneggëp lo anon raḳ. Sënë nebë:
18 “Aye ti dedun vu nyëġ Rama.
Nesu los nenġeeḳ böpata.
Rakel nesu in nalu lo,
medenahubin yi, rëḳ ma gesu yoh vu rë.
In nalu lo su denedo rë, gaḳ malaj ma.”

Yosep Lööho Venë Lu Nalu Vu Ejep Medeyom

19 Herot* diiḳ ggovek, lom mëm Mehöböp yi angër ti yam tato yi
vu Yosep ggëp Ejep loḳ pesepsën, 20 menër vu yi bë, “Kwedi gweḳo
hurmahen luho ata jaḳ meġenah Israel hir dob. In alam sën bë dengis
hurmahen lo dediiḳ.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 Lob Yosep kedi meḳo hurmahen luho ata raḳ, beyah Israel hir
dob. 22 Rëḳ nġo bë Arkelaus loḳ yah ama Herot* ben betu alam Yudea
hir mehö-los-bengö lob ggöneng in yi besu ya sagu rë. Rëḳ Anutu vo
pesepsën vu Yosep in tato aggata vu yi, lob ya los distrik Galilea. 23 Ya
nedo nyëġ ti arë nebë Nasaret. Lom alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir
ġaġek lo anon raḳ. Sën denër bë:
"Rëḳ denanër yi nabë yi Nasaret ti."

Mehö-neripek-alam Jon Nër Ġaġek
(Mk 1:2-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 1 Vu buk saga mehö-neripek-alam Jon verup nedo nyëġ-yumeris
ggëp Yudea hir dob, benenër ġaġek bë, 2 "Ham gweġin ham in Nyëġ-
yaġek-yi vonġin anon jaḳ." 3 Jon saga sën Anutu vonġ ġaġek raḳ yi verup
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya avi nebë:
"Mehöti aye neraḳ loḳ nyëġ-yumeris bë,
'Ham bolinin Mehöböp yi aggata,
meham sesor begëp niröp.' "
4 Jon sënë neröp röpröp ading sën denevasu raḳ kamër niviis lo, genevëh
ḳabi neggëp balo. Genegga sepaaḳ los nenum beggoh netu yi nos. 5 Lob
alam Yerusalem losho alam nyëġ Yudea pin, galam pin sën denedo dus vu
bël Yordan lo deneya vu yi. 6 Bedenër hir nġaa nipaya ranġah geJon neripek
sir luḳ bël Yordan. 7 Loḳ Jon lë bë alam Parisai* los alam Sadukai* nġahi
deyam vu yi in bë dejipek bël geving, lom nër vu sir bë, "Nyël nalu ham!
Re nër vu ham bë ham beya in nyëvewen sën rëḳ natöḳ vu ham vu buk
tamusën agi? 8 Ham gwevonġ nġaa niröp noh vu sën ham wërin ayomin lo,
in tato nabë ham wërin ham yönon. 9 Ham su kwamin bo megweḳo ġaġek
jaḳ nah menanër nabë Abraham yi mewis ham. Gaḳ sa nanër vu ham nabë
Anutu yoh vu bë gevonġ ġelönġ sënë denatu Abraham yi mewis. 10 Yönon,
in ḳoov nevu nevaleḳ ḳele ġeġa meneggëp vorot, in ḳele pin sën su denesis
anoj nivesa rë lo, saga rëḳ dengap bedegetë jaḳ na nengwah.
11 Sa naripek ham raḳ bël mu, in bë ham gwërin ham. Gaḳ mehö los
niwëëk ti kesuu sa rëḳ tamuin sa menam, lob sa su mehö niġ vesa yoh
vu in bë sa natu yi hur ti menaḳah vaha suu vër rë. Mehö sënë rëḳ basuh
ham begevonġ Anon Vabuung vu ham vahi gegevonġ benengwah ga ham
vahi. 12 Jom yi savor loḳ ya nema vorot in tetëhin ḳale ḳale na in yi wit*
ġahis, gengupin jaḳ na jök-wit-yi. Gaḳ ḳale ḳale saga, og rëḳ besi jaḳ na
nengwah sën medo netum degwata lo."

Jon Ripek Yesu
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

13 Nebë sënë lob Yesu vu Galilea meluḳ meya bël Yordan vu Jon, in bë
Jon jipek yi. 14 Rëḳ Jon nërin yi bë, "Bë ġejipek sa og mëm nivesa, ma

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nebë va sën ġeyam vu sa-ë?” 15 Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Ġenaḳööḳ
galu dahun hil gesepa doḳ Anutu yi aggata nabë sënë rë loḳ mëm.” Lob
Jon yoġekin yi ġaġek beripek yi.
16 Yesu ripek bël ggovek geraḳ yom roneḳ, lob pevis beyaġek tateḳin yi,
gelë Anutu yi Anon Vabuung ni nebë soḳ nuung ti beluḳ yam nare raḳ yi.
17 Log ġaġek ti yam vu yaġek bë, “Yiḳ sa naluġ sënë sën sahëġ neving yi
los halë yi nivesa lo!”

Satan Pelëpin Yesu Vu Nyëġ-yumeris
(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

4 1 Ggovek saga log Anon Vabuung li Yesu raḳ meya nyëġ-yumeris in
Satan pelëpin yi. 2 Yesu su gga nos rë genedo meris buk geranġah
mehödahis luu, lom diiḳahë. 3 Lob mehö-pelëpinsën-ala ya menër vu yi
bë, “Bë Anutu nalu honġ, og ġenanër ġelönġ sënë denatu brët!” 4 Rëḳ Yesu
nër yah vu bë, “Ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:

‘Nos mu su yoh vu bë gevonġ bemehönon demedo vesaj rë, gaḳ yiḳ
ġaġek pin sën neverup raḳ Anutu avi lo nejom ahon ving.’ ”

5 Loḳ Satan ḳo yi beluho deya nyëġ vabuung Yerusalem, beḳo yi raḳ ya
dub-vabuung-böp yu vavunë, log nër vu yi bë, 6 “Bë Anutu Nalu honġ, og
gwetë honġ na dob, in ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:

‘Rëḳ gevonġ yi angër lo nam degeġin honġ nivesa.’

Log ġaġek ngwë nër bë:

‘Rëḳ detabuu honġ doḳ nemaj gesu rëḳ ġengis vaham jaḳ ġelönġ rë.’ ”
7 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Ġaġek ngwë neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
ving nebë:

‘Su ġeseggi Mehöböp sën honġ Anutu.’ ”

8 Loḳ tum Satan ḳo yi meluho deya ḳedu ading ti, beya tato nyëġ dob
pin los mehönon pin gehir nġaa nivesa vesa pin vu yi, 9 log nër vu bë, “Bë
ġengun lup vu sa los gweḳo sarëġ jaḳ, og sëḳ dëëin nġaa los arë arë pin
sënë nök vu honġ!” 10 Rëḳ Yesu nër yah vu bë, “Satan! Gweḳo honġ jaḳ
meġena! Ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:

‘Yiḳ gweḳo Mehöböp sën honġ Anutu lo jaḳ, beġeġurek yi yö timu
babu!’ ”

11 Lob Satan veya in Yesu meya, gangër yam deneloḳ vu yi.

Yesu Vonġ Huk Muġinsën Vu Galilea
(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

12 Deduu Mehö-neripek-alam Jon ahon beya nedo ḳarabus, beYesu
nġo bengö lom tah yi yah distrik Galilea. 13 Loḳ vuu Nasaret geya nedo
Kapernaum sën neggëp nġaggee böp Galilea nenga beneggëp ya los alam
Sebulon los Naptali hir dob lo. 14 Ya saga lob ġaġek sën mehö-nenër-
ġaġek-ranġahsën Yesaya nër lo anon raḳ nebë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15 “Alam Sebulon los alam Naptali hir dob,
ggëp aggata sën neya los nġaggee Galilea vu bël Yordan nenga
vahi sagu.
GeGalilea hir dob vahi sën alam dahis yam denedo loḳ lo.
16 Nengwah-tumsën böpata jëh raḳ alam sën denedo
loḳ malaḳenu ayo lo!
Denedo loḳ nyëġ malaḳenu sagi bebë denadiiḳ bemalaj nama na,
loḳ Ranġah raḳ in sir!”
17 Vu buk saga Yesu ḳo yi huk raḳ benër ġaġek ranġah bë, “Ham gweġin ham! In Nyëġ-yaġek-yi vonġin anon jaḳ.”

Yesu Ggooin Yi Hur Maluh Lubeluu Raḳ
(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

18 Yesu neyoh nġaggee böp Galilea nenga, lom töḳ vu Simon sën denenër arë ngwë nebë Pita lo luho ari Andreas, geluho medo denetë leḳ luḳ ya nġaggee in bë degeḳo ġël, in yiḳ luho yö hir huk sagi. 19 Lob Yesu nër vu luho bë, “Melu nam sepa sa natu sa hur besa tahu meluu in melu gweḳo mehönon denam vu sa nabë sën melu neḳo ġël agi.” 20 Lob pevis beluho devuu hir leḳ geya desepa yi melööho deya.
21 Lööho deya beya deverup, lob lë mehöti luho ari, Yakobus luho ari Jon sën Sebedi nalu luho. Luho raḳ denedo yaġ ving amaj Sebedi, medenejoo hir leḳ vepulsën yah. Loḳ Yesu tahi luho, 22 lob luho devuu amaj los yaġ ya pevis geya desepa yi.

Yesu Nër Ġaġek Loḳ Dub-supinsën-yi
(Lk 6:17-19)

23 Log Yesu yoh vu distrik Galilea pin benër ġaġek vu alam loḳ dub-supinsën-yi. Nër Bengö Nivesa raḳ Anutu-yi-nyëġ, gevonġ balam hir niraḳsën aggagga pin nivesa raḳ. 24 Lob Yesu bengö ya meyoh vu distrik Suria pin, lom deḳo alam sën nij raḳ aggagga los alam sën nij nesanġ lo, galam sën memö nipaya nevonġ sir lo, galam sën bedo nevesi sir lo, galam sën seḳëj neselönġin lo pin, medeya vu yi mevonġ benijvesa neraḳ. 25 Lob alam nġahiseḳë vu distrik Galilea los Begganġ-bu-nemadluho gevu nyëġ böp Yerusalem los distrik Yudea pin, gevu bël Yordan vahi yi, bedesepa yi medeya.

Yesu Nër Ġaġek Ggëp Ḳedu

5 1 Yesu lë alam nġahiseḳë denesupin sir, lom raḳ ya ḳedu ti meto nedo, geyi hur maluh deya vu yi, 2 lom tateḳin ġaġek vu sir nebë sënë:

Yesu Nër Mehönon Nebë Sënë Sën Kwaj Vesa
(Lk 6:20-23)

3 “Alam sën deraḳ ni bë su nijvesa rë lo, kwaj vesa,

in detu Anutu-yi-alam berëḳ demedo nivesa doḳ yi nyëġ.
4 Alam sën ayoj maggin in nġaa nipaya sën nedo dob lo, kwaj vesa,
in Anutu rëḳ gevonġ mayoj nivesa.
5 Alam sën denedahun arëj lo, kwaj vesa,
in rëḳ dob ala sir.
6 Alam sën ahëj ving rot bë degevonġ nġaa niröp mu nebë sën alam
dediiḳahëj in nos lo, kwaj vesa,
in Anutu rëḳ gevonġ banon jaḳ benajom sir ahon.
7 Alam sën kwaj paya in alam vahi bedeneloḳ vu sir lo, kwaj vesa,
in Anutu rëḳ gevonġ doḳ nah vu sir nabë.
8 Alam sën ayoj neggëp niröp rot lo, kwaj vesa,
in rëḳ degelë Anutu.
9 Alam sën denevonġ in bë dedahun beġö na lo, kwaj vesa,
in Anutu rëḳ nanër nabë nalu sir.
10 Alam sën deneḳo maggin in denesepa loḳ nġaa niröp los yohvu lo,
kwaj vesa,
in detu Anutu-yi-alam berëḳ demedo nivesa doḳ yi nyëġ.
11 Alam rëḳ depelë ham gedegevonġ rii jaḳ ham gedenanër ġaġek
nipaya kuungsën aggagga jaḳ ham in denelë bë sa alam ham, rëḳ mu
mëm ham kwamin vesa. 12 Ham ayomin nivesa bekwamin vesa anon, in
ham nyëvewen rëḳ gëp yaġek, in denevonġ nebë saga vu alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën wirek."

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mamireng Los Ranġah
(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

13 "Ham nebë dob sënë yi mamireng. Rëḳ mamireng bë nimöḳ jaḳ, og
rëḳ hil ġevonġ benengën jaḳ nah nabë va? Mamireng nebë saga hen huk
ma, om hil ġetë na balam debaḳë duḳ dob. 14 Geham nebë dob sënë yi
ranġah. Nyëġ ti bë medo jaḳ ḳedu, og su yoh vu bë bun yi rë. 15 Gemehöti
su netaggi loḳ ram menetunġ ggevek ya dëg ayo rë. Ma rot. Gaḳ mu
netunġ raḳ nedo reek vavunë in bë natum jaḳ alam pin sën denedo
begganġ ayo lo. 16 Om ham najëh jaḳ alam pin malaj nabë saga, lob rëḳ
degelë nġaa nivesa sën ham nevonġ lo, lob rëḳ degeḳo ham Amamin sën
nedo yaġek lo arë jaḳ."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Horek

17 "Ham su kwamin bo nabë seyam in dahun Moses yi horek los alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek na. Gaḳ ma. Sa su yam in bë dahun
na rë, gaḳ seyam in bë tateḳin degwa beġevonġ banon jaḳ. 18 Sa nanër vu
ham yönon nabë Anutu su rëḳ dëëin ġaġek metes teka, ma nyë dus ti sën
neggëp loḳ horek-ë, begeto megëp rë. Gaḳ yö rëḳ gëp nabë sënë rot, bena
berup doḳ buk sën yaġek los dob nama na, gAnutu yi ġaġek pin anon

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jaḳ rë. 19 Om bë mehöti keyëh ġaġek dus ti doḳ horek sënë betahu alam
bedegevonġ noh vu sën nër lo, og Anutu rëḳ nanër yi gëp Nyëġ-yaġek-
yi nabë mehö tamusën veröḳ-yi. Gaḳ alam sën denesepa loḳ horek sënë
bedenetateḳin vu alam medenero lo, og rëḳ Anutu nanër sir vu Nyëġ-
yaġek-yi nabë sir böp. 20 Om sa nanër vu ham nabë: Bë ham su sepa doḳ
Anutu yi horek bekwesuu alam-horek-yi los alam Parisai* rë, og ham su
yoh vu bë rëḳ doḳ na Nyëġ-yaġek-yi rë."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Nġaa Ahë-sengën-yi
(Lk 12:57-59)

21 "Ham nġo ġaġek sën neggëp vu alam hib wirek lo ggovek nebë, 'Su
ġengis mehönon denadiiḳ'. Mehöti bë ngis mehö ngwë menadiiḳ, og rëḳ
geḳo nyëvewen doḳ nah. 22 Gaḳ sa, og sa nanër vu ham nabë: Mehöti bë
ahë sengën vu ari, og rëḳ geḳo nyëvewen doḳ nah. Log bë mehöti nanër
ġaġek nipaya jaḳ ari, og rëḳ bare kaunsor mala in debo nyëvewen vu
yi doḳ nah. Log mehöti bë nanër ngwë nabë, 'Kwam ma!' og rëḳ duḳ na
nengwah vu Nyëġ-nipaya megeḳo nyëvewen doḳ nah.
23 Nebë saga lob bë gweḳo honġ seriveng in gwetunġ jaḳ na jepö gëp dub
vabuung, loḳ kwam bo nabë melu arim ham ġaġek ti neggëp, 24 og gwevuu
honġ seriveng bemedo jepö degwa, geġena vu arim bemelu semu ġaġek govek
rë, loḳ mëm ġenom gwetunġ honġ seriveng vu Anutu. 25 Mehöti bë gevonġ
ġaġek vu honġ, lob melu nahën neyök aggata, meneya vu jaas sën nenġo
ġaġek lo, og ġepevis bemelu semu ġaġek doḳ ti. In rëḳ getunġ honġ doḳ na
jaas nema, lob jaas getunġ honġ doḳ na ahëvavu nemaj, lob ahëvavu degetunġ
honġ doḳ na ḳarabus. 26 Sa nanër vu honġ yönon nabë su rëḳ gwetah honġ
vër in ḳarabus pevis rë, gaḳ rëḳ ġemedo rot bena berup doḳ buk sën honġ
nyëvewen govek na los dahis lo."

Yesu Nër Bë Su Gwevonġ Baggëb

27 "Ham nġo ġaġek sënë neggëp wirek nebë, 'Su gwevonġ baggëb'.
28 Gaḳ sa, og sa nanër vu ham nabë: Bë maluh ti gelë avëh ti bayo
gurekin yi, og saga nebë nevonġ baggëb vu avëh saga loḳ ayo ggovek ya.
29 Om nabë malam ġahis vesa gevonġ benġaa nipaya kepë honġ, og maam
ġeselupek vër megwetë na. Nabë navim len timu mala nama, og mëm nivesa,
in su degetë navim pin doḳ na Nyëġ-nengwah-yi. 30 Log nabë nemam vesa vonġ
benġaa nipaya kepë honġ, og maam kwetöv megwetë na. Nabë navim len timu
mala nama, og mëm nivesa, in su degetë navim pin doḳ na Nyëġ-nengwah-yi."

Yesu Nër Bë Maluh Los Venëj Su Debepul Sir
(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

31 "Alam hib wirek hir ġaġek ngwë neggëp nebë, 'Nabë mehöti nidëlin
venë, og bo ḳapiya-vepulsën-yi vu yi'. 32 Gaḳ sa, og sa nanër vu ham nabë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Avëh ti su nevonġ baggëb rë rëḳ regga nidëlin yi, og mehö saga vonġ
bevenë vonġ baggëb, om degwa neggëp vu yi. Gemehöti bë geḳo avëh sën
regga nilëlin yi lo, og mehö saga vonġ baggëb vu avëh sënë."

Yesu Nër Bë Su Ġenanër Yönon Vavunë

33 "Log ham nġo ġaġek ngwë neggëp vu alam hib wirek nebë, 'Nabë
ham nanër ġaġek los nanër yönon vavunë geving, og ham su gwekuung
jaḳ, gaḳ ham gwevonġ noh vu gëp Anutu mala'. 34 Gaḳ sa, og sa nanër vu
ham nabë: Ham su nanër yönon vavunë. Ma rot. Geham su tato yaġek in
alam dejaḳ ham ġaġek ni nabë yönon! Gaḳ yö nama rot, in ġaġek saga
luho yönon vavunë neggëp ti. In yaġek saga og yiḳ vonġ bë Anutu yi sëa
sën nedo raḳ lo. 35 Geham su tato dob in alam dejaḳ ham ġaġek ni nabë
yönon, gaḳ yö nama rot, in ġaġek saga luho yönon vavunë neggëp ti.
Gedob og yiḳ vonġ bë Anutu yi sëa mahen sën nebë vaha raḳ lo. Geham
su tato nyëġ böp Yerusalem in alam dejaḳ ham ġaġek ni nabë yönon! Gaḳ
yö nama rot, in ġaġek saga luho yönon vavunë neggëp ti. GeYerusalem
saga og yiḳ Mehöböp-los-bengö yi nyëġ. 36 Gesu ġetato yum in alam dejaḳ
honġ ġaġek ni nabë yönon, gaḳ yö nama rot, in ġaġek saga luho yönon
vavunë neggëp ti. In su ġeyoh vu bë gwevonġ yum viis ti natu veroo ma
veriik jaḳ rë. 37 Om nabë ġengoġekin nġaa, og ġengoġekin niröp, rëḳ mu
nabë kwam bo nabë 'Ma!', og ġenanër ranġah nabë 'Ma!' Beyiḳ ggovek.
Gaḳ bë ham nanër yönon vavunë geving, og sagaḳ Mehö Nipaya yi nġaa."

Yesu Nër Bë Su Ġebo Doḳ Nipaya Nyëvewen
(Lk 6:29-30)

38 "Ham nġo ġaġek sënë neggëp wirek nebë, 'Bë mehöti selupek malam
vër, og ġeselupek hen vahi doḳ nah, genabë mehöti getur nevum vër,
og gwetur hen ti doḳ nah'. 39 Gaḳ sa, og sa nanër vu ham nabë: Mehöti
bë gevonġ paya vu ham, og ham su bo doḳ nah vu yi. Ti bë petap honġ
doḳ nengam vesa, og ġepeggirin nengam ḳëj bepetap geving. 40 Genabë
mehöti vonġin bë geḳo honġ na vu jaas sën genġo ġaġek lo, in nakah
honġ röpröp vër, og ġebo honġ röpröp-ayööng-yi vu yi geving. 41 Genabë
mehö los arë ti nanër vu honġ nabë gweḳo yi ḳupeḳ bemelu na aggata
dus ti rë, og gweḳo meġena dus ngwë geving. 42 Nabë mehöti ketaġ nġaa
ti vu honġ, og ġebo vu. Gemehöti bë ketaġ nabë geḳo honġ nġaa ti mena
rëḳ geḳo nom, og su gweruu demim vu yi."

Yesu Nër Bë Hil Ahëd Geving Alam Sën Denelë Hil Paya Lo
(Lk 6:27-28, 32-36)

43 "Ham nġo ġaġek sënë neggëp wirek nebë, 'Ham ahëmin geving ham
alam, geham ngis beġö vu alam sën denesis beġö vu ham lo'. 44 Gaḳ sa,
og sa nanër vu ham nabë: Ham ahëmin geving alam sën denesis beġö vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham lo, geham najom jaḳ in alam sën denedeġinengin nġaa maggin raḳ
ham lo. 45 Ham gwevonġ nabë saga in tato nabë ham Amamin sën nedo
yaġek lo nalu ham. Yi sën nevonġ beyi hes netum raḳ alam nij paya los
alam nijvesa pin, genevonġ hob neto vu alam yohvu los alam sevöḳ sevöḳ
lo. 46 Bë ham ahëmin geving alam sën ahëj neving ham lo mu, og ham su
rëḳ gweḳo nyëvewen jaḳ rë. Ma! In nġaa nebë saga og yiḳ alam nij paya
pin lo denevonġ. 47 Genabë ham nġo bengwënġ in ham arimin lo mu, og
yiḳ alam dahis pin denevonġ nebë saga medenedo, om ham vonġ nġaa
böp tena kesuu sir-a? 48 Om ham nġo medo yö niröp anon, nabë sën ham
Amamin vu yaġek yö nedo niröp anon."

Yesu Nër Bë Ġedoḳ Vu Mehönon

6 1 "Ham gweġin ham. Ham su gwevonġ ham nġaa nivesa vesa jaḳ
alam malaj medegelë. Bë ham gwevonġ nabë saga, og ham Amamin
sën nedo yaġek lo su rëḳ gevonġ nyëvewen vu ham rë. 2 Bë ġedoḳ vu
alam sën deneraḳ vu in nġaa lo, og su gwevonġ mehönon degevë avuuḳ
los degeḳo ḳapah medenamuġin log ġetamu nabë alam kwaj luu sën
denevonġ loḳ dub-supinsën-yi los aggata in bë alam degeḳo arëj jaḳ lo.
Sa nanër vu ham yönon nabë deḳo hir nyëvewen ggovek ya raḳ saga,
gaḳ su rëḳ denatöḳ vu nyëvewen ngwë vu tamusën rë. 3 Nabë ġedoḳ vu
alam-ḳupeḳ-masën, og nemam ḳëj su jaḳ nġaa sën nemam vesa nevonġ
lo ni, 4 gaḳ ġedoḳ vu sir yö gëp vunsën. GAmam vu yaġek neraḳ nġaa sën
neggëp vunsën lo ni, om rëḳ bo doḳ nah nyëvewen vu honġ."

Yesu Tateḳin Bë Hil Najom Jaḳ Nabë Sënë
(Lk 11:2-4)

5 "Log nabë ham najom jaḳ, og ham su gwevonġ nabë alam kwaj luu rë.
Ahëj neving panġsën bë denajom jaḳ doḳ dub-supinsën-yi ayo los aggata
böp nenga ḳetu, in alam degelë sir. Sa nanër vu ham yönon nabë deḳo hir
nyëvewen ggovek ya raḳ saga, gaḳ su rëḳ denatöḳ jaḳ nyëvewen ngwë vu
tamusën rë. 6 Gaḳ bë ġenajom jaḳ, og ġedoḳ na begganġ ayo beġebehii
veluung avi, log mëm ġenajom jaḳ vu Amam sën nedo loḳ nyëġ vunsën
saga. Amam saga nedo yaġek menelë nġaa pin sën neggëp vunsën lo, om
rëḳ bo doḳ nah nyëvewen vu honġ. 7 Log bë ham najom jaḳ, og ham su
nanër ġaġek meris meris mu nabë alam dahis. Denekuung bë denanër
ġaġek nġahiseḳë, og mëm Anutu rëḳ genġo sir. 8 Ham su gwevonġ nabë
sënë. Gaḳ ham Amamin vu yaġek raḳ nġaa pin sën ham neraḳ vu in lo
ni. Yönon, ham nġo nahën geham su kwetaġ vu yi rë, log yö raḳ ni vorot.
9 Om ham najom jaḳ nabë sënë:

'He Amamin sën nedo yaġek,
mehönon debo vabuung in arëm.
10 Ġenam ġenatu he Mehöböp noh vu nyëġ pin,

gemehönon pin degevonġ noh vu kwam gëp dob
nabë sën angër denevonġ ggëp yaġek lo.
11 Ġebo nos vu he vu pehi sënë.
12 Lob ġedahun he nġaa nipaya na
nabë sën he nedahun nġaa nipaya sën mehönon denevonġ vu he
lo ya.
13 Su gweli he na vu pelëpinsën,
gaḳ mu gweḳo he vër in nġaa nipaya pin.
(In honġ Nyëġ og Nyëġ anon, gehonġ Anutu los niwëëk,
garëm og böpata rot kesuu nġaa pin, neggëp degwata los degwata.
Yönon!)'
14 Kë! Nabë ham dahun mehönon hir nġaa nipaya na, og rëḳ ham
Amamin vu yaġek dahun ham nġaa nipaya na geving nabë saga. 15 Gaḳ
nabë ham su dahun mehönon hir nġaa nipaya na rë, og ham Amamin vu
yaġek su rëḳ dahun ham nġaa nipaya na rë gerëḳ nama."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Ayej Ggërin Nos

16 "Bë ham ayemin gërin nos geham su gwa rë, og ham su malamin
seluh nabë alam kwaj luu sën malaj neseluh in bë alam dejaḳ ni nabë ayej
ggërin nos lo. Sa nanër vu ham yönon nabë deḳo hir nyëvewen ggovek ya
raḳ saga, gaḳ su rëḳ denatöḳ jaḳ nyëvewen ngwë vu tamusën rë. 17 Gaḳ bë
ayem gërin nos, og gwetunġ wël* jaḳ yum, geġejipek malam, 18 in alam
su dejaḳ ni nabë ayem ggërin nos. GAmam sën nedo vunsën lo yö timu
jaḳ ni. Amam vu yaġek nelë nġaa sën neggëp vunsën lo, om rëḳ bo doḳ
nah nyëvewen vu honġ."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Ḳupeḳ Nivesa
(Lk 12:33-34)

19 "Ham su ngupin ham ḳupeḳ nivesa vesa vu dob sënë. In vu dob
sënë og nġaa nemoneḳ los jeluj neloḳ benipaya neraḳ, galam hodeḳ
denekevoh wes geneggodeḳ ya. 20 Gaḳ ham ngupin ham nġaa nivesa vu
yaġek. In vu yaġek og nġaa su nemoneḳ rë, gejeluj su neloḳ menipaya
neraḳ rë, galam hodeḳ su denekevoh wes gedeneggodeḳ ya rë. 21 Nyëġ
sën ham supin ham ḳupeḳ menedo loḳ lo, og ham su rëḳ kwamin
birekin nyëġ saga rë."

Yesu Nër Bë Malam Tu Navim Yi Ranġah
(Lk 11:34-36)

22 "Malam tu navim yi ram. Bë malam natum in nġaa nivesa, og ranġah
rëḳ gegwanġ na navim pin los dahis. 23 Gaḳ nabë malam natum in nġaa
nipaya, og rëḳ navim pin malaḳenu doḳ. Log ayom malaḳenu bë pemëġin
ranġah na, og rëḳ malaḳenu natu böpata jaḳ."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Ala Luu, Anutu Los Ḳupeḳ
(Lk 16:31)

24 "Hur ti su yoh vu bë gevonġ huk vu ala luu doḳ ti rë. In rëḳ nidëlin
ngwë, gahë geving ngwë, ma rëḳ ayo napiiḳ vu ngwë genitebö in ngwë.
Ham su yoh vu bë gwevonġ huk vu Anutu los monë doḳ ti rë."

Yesu Nër Bë Hil Su Newad Jaḳ los Kwad Na Nġahi
(Lk 12:22-31)

25 "Om sën sa bë nanër vu ham nabë ham su newamin jaḳ in ham
medoḳ tepëḳ nabë, 'Hil rëḳ aġa va? Ma hil rëḳ nanum va?' Geham su
newamin jaḳ in navimin nabë, 'Hil rëḳ ḳebu navid jaḳ va?' In hil anod
kesuu nos gehil navid kesuu tob. 26 Ham kwamin bo soḳ sën denevëëng
medeneyoh yaġek babu lo rë. Su denehin nos ġahis rë, gesu denerur
anon bedenesupin raḳ ya begganġ rë, rëḳ ham Amamin vu yaġek nevet
sir. Gaḳ ham mehönon, og ham kwesuu soḳ sënë. 27 Nabë ham ti kwa
bo nabë geḳo yi buk sën medo mala vesa lo seggi berup na teka geving,
og maḳ yoh vu bë rëḳ gevonġ-a? Ma! 28 Om ham su newamin jaḳ in tob!
Ham kwamin bo sesik talohek sën nekweḳ pahup ayo lo rë. Su denevonġ
huk los denevasu tob rë, 29 log sa nanër vu ham nabë wirek Solomon*
los yi vuneḳ-vuneḳ niḳapiik neggërin yi, rëḳ ti su nivesa nebë sesik sënë
rë. 30 Yönon, Anutu neġin nivesa vos sën nare gwëbeng, gerëḳ dekesik
neheng bedebesi jaḳ na nengwah. Om nebë va sën ham su ayomin neya
timu vu Anutu rë-ë? Ham jaḳ ni nabë Anutu rëḳ geġin ham geving
bekesuu saga. 31 Om ham su newamin jaḳ menanër nabë, 'He rëḳ aġa va?
Ma nanum va? Ma ajöp va?' 32 In alam dahis vu dob yiḳ kwaj nevo nġaa
pin sënë panġsën bë denatöḳ vu. Gaḳ ham Amamin vu yaġek raḳ nġaa
pin sën ham neraḳ vu in lo ni ggovek ya. 33 Om ham malamin sepa Anutu
namuġin nabë nam geġin ham geham gwevonġ nġaa niröp noh vu kwa,
loḳ mëm nġaa pin saga og rëḳ gevonġ vu ham geving. 34 Ham su kwamin
bo nġaa maggin neheng yi benewamin jaḳ pehi. Gaḳ nġaa neheng yi, og
neheng rëḳ ham kwamin bo. Nġaa maggin neggëp loḳ buk pin, om ham
kwamin bo buk ti ti yö yi maggin doḳ buk saga lo beggovek."

Yesu Nër Bë Su Ġeseggi Mehö Ngwë Hir Ġaġek Degwa
(Lk 6:37-38, 41-42)

7 1 "Ham su seggi mehö ngwë doḳ ayomin nabë mehö nipaya, in lob
Anutu su seggi ham benanër ham nabë ham alam nimin paya. 2 In
Anutu rëḳ seggi ham ġaġek nabë sën ham neseggi mehö ngwë hir ġaġek
lo. Gerëḳ gevonġ doḳ nah vu ham nabë sën ham nevonġ vu mehö ngwë
lo. 3 Ma nebë va sën ġenelë ḳale mahen teka sën negga raḳ arim mala
lo, log su ġenelë ġanġ dus ti sën neggëp loḳ malam aga rë-ë? 4 Ma nebë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

va sën ġenër vu arim bë, ‘Ḳööḳ gesa hevonġ ḳale vër in malam ġahis rë.’
Gwelë rë, ġanġ dus ti neggëp loḳ nġo malam ġahis. 5 Honġ mehö kwam
luu! Gwevonġ ġanġ dus ti saga vër in malam govek rë, loḳ mëm rëḳ gwelë
nġaa mahen teka sën neggëp loḳ arim mala aga nivesa meġebo vër.
6 Ham su gwevonġ Anutu yi nġaa vabuung vu anöö! Geham su gwetë
ham nġaa vuneḳsën sën ham nebaġo raḳ monë böp lo na vu bööḳ. In rëḳ
debaḳë duḳ dob jaḳ vahaj, log depekwë medega ham.”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Hil Ḳetaġ Nġaa Vu Anutu
(Lk 11:9-13)

7 “Bë ham kwetaġ nġaa vu Anutu og rëḳ bo vu ham, bë ham sero nġaa,
og ham rëḳ natöḳ jaḳ, bë ham pepa jaḳ repinġ, og Anutu rëḳ tahinin vu
ham. 8 In alam sën deneketaġ nġaa vu Anutu lo, og nevo vu sir, log alam
sën denesero nġaa lo, og denetöḳ raḳ, galam sën denepepa raḳ repinġ lo,
og netahinin vu sir.
9 Bë ham ti nalu ketaġ nos vu ama, og rëḳ bo ġelönġ vu yi? Ma! 10 Log
bë mehöti nalu ketaġ yi in ġël ti, og ama rëḳ bo nyël ti vu yi? Ma rot!
11 Ham alam nimin paya vu dob sënë, rëḳ ham kwamin nevo nalumin lo
menevonġ nġaa nivesa vu sir, om ham jaḳ ni borot nabë ham Amamin
sën nedo yaġek lo nevonġ nġaa nivesa rot kesuu ham, om rëḳ gevonġ
nġaa nivesa vesa vu alam sën deneketaġ vu yi lo. 12 Nġaa pin sën ham
ahëmin neving bë alam degevonġ vu ham lo, og ham gwevonġ vu sir
namuġin. Horek los alam denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek lo degwa
nebë sënë.”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Hil Adoḳ Na Aggata Mahen Mala-tumsën-yi
(Lk 13:24)

13 “Ham doḳ na aggata avi mahen in aggata sënë neya Nyëġ Mala-
tumsën-yi. Gaḳ aggata sën neya Nyëġ Nipaya lo, og böpata beneggëp
tateḳinsën, lob alam nġahiseḳë deneyoh ya saga rot. 14 Gaḳ aggata sën
neya Nyëġ Mala-tumsën-yi lo, og mahen teka, behuk böp, lob alam ti ti
mu denetöḳ raḳ medeneloḳ ya.”

Yesu Nër Bë Hil Ġeġin Hil Vu Alam-Ġaġek-Kuungsën
(Lk 6:43-44)

15 “Ham gweġin ham vu alam-ġaġek-kuungsën. In alam saga nebë
mehönon dekebu sir raḳ sipsip navij gedeneloḳ yök vu ham in bë ham
gwekuung nabë sir alam nijvesa. Rëḳ mu ayoj peggo nipaya nebë anöö
bemën sën vonġin dega ham. 16 Ham nġo rëḳ jaḳ nij jaḳ hir huk sën
degevonġ lo. In mehöti su nerur vud anon raḳ aggis niggin ti jes rë,
gemehöti su nerur mori anon raḳ jajap rë gema. 17 Ḳele nivesa pin yö nesis
anon nivesa, geḳele nipaya yö nesis anon nipaya. 18 Ḳele nivesa su yoh vu bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngis anon nipaya rë, geḳele nipaya su yoh vu bë ngis anon nivesa rë. 19 Ḳele
pin sën su nesis anon nivesa rë lo, og denevuv medenetë raḳ ya nengwah.
20 Om ham gwelë alam-ġaġek-kuungsën hir huk, beham jaḳ nij nabë saga."

Yesu Rëḳ Nanër Vu Alam La Nabë Su Raḳ Nij Rë

21 "Alam pin sën ayej neloḳ sa bë 'Mehöböp! Mehöböp!' lo, saga sir
pin su rëḳ dedoḳ na Nyëġ-yaġek-yi medenatu Anutu-yi-alam rë, gaḳ yiḳ
alam sën denesepa loḳ Amaġ yi ġaġek lo sën rëḳ dedoḳ na Nyëġ-yaġek-yi
medenatu yi alam. 22 Vu Buk-tamusën og alam nġahiseḳë rëḳ ayej doḳ
sa nabë, 'Mehöböp! Mehöböp! He nër ġaġek ranġah raḳ arëm, los hetii
memö to deya in mehönon raḳ arëm, gehe hevonġ nġaa böp nġahiseḳë
raḳ arëm!' 23 Rëḳ ma gesëḳ nanër vu sir nabë, 'Sa su raḳ ham nimin rë.
Ham alam nimin paya, ham jaḳ na nenga in sa!' "

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Begganġ Luu
(Lk 6:47-49)

24 "Alam sën degenġo sa ġaġek bedesepa doḳ lo, og sir nebë mehö los kwa
sën lev yi begganġ raḳ nedo ġelönġ böp. 25 Lob hob to raḳ mebël vaar böp
gesanġ böp vë begganġ saga, rëḳ su kevoh ya rë, in begganġ saga yi mudeng
luḳ ya ġelönġ meving ahon niwëëk. 26 Gaḳ alam pin sën degenġo sa ġaġek
pin rëḳ su desepa doḳ rë lo, og sir nebë mehö kwa masën, sën lev yi begganġ
raḳ nedo raggër. 27 Lob hob to raḳ, mebël vaar böp, gesanġ böp vë begganġ
saga, lob kevoh pevis bekevoh ya veröḳ yi in raggër niyes."
28 Yesu nër ġaġek sënë ggovek, lob alam yu böpata saga delëk bavij töḳ
in yi ġaġek, 29 in su nenër vu sir nebë alam-horek-yi lo rë. Gaḳ nenër nebë
mehö los niwëëk ti.

Yesu Vonġ Mehö Nisevuuḳ Benivesa Raḳ
(Mk 1:40-44; Lk 5:12-14)

8 1 Yesu vu ḳedu meluḳ meya, lob alam nġahiseḳë detamuin yi. 2 Lob
mehöti los nisevuuḳ yam dus vu yi bepetev meneggëp loḳ vaha genër
bë, "Mehöböp! Nabë ahëm geving og ġeyoh vu bë gwevonġ mesa niġ veseek
jaḳ!" 3 Lom Yesu bë nema raḳ yi genër bë, "Sahëġ ving! Om nim veseek jaḳ!"
Lob yiḳ sevuuḳ saga mehor ya pevis. 4 Lob Yesu nër vu yi bë, "Gweġin honġ!
Su ġena ġenanër nġaa sënë vu mehö la. Gaḳ mëm ġena ġetato honġ vu
mehö-neḳo-seriveng gegwetunġ seriveng noh vu sën Moses nër wirek bë hil
ġevonġ lo, in alam pin dejaḳ ni nabë nim veseek raḳ."

Yesu Vonġ Rom Ti Sën Neġin Alam-beġö-yi Lo Yi Hur Nivesa Raḳ
(Lk 7:1-10)

5 Yesu loḳ ya Kapernaum, lob alam-beġö-yi vu Rom yu ti yoh vu
mehödahis nemadvahi hir ggev nedo, lob ya vu yi meketaġ bë doḳ vu yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Ketaġ bë, “Mehöböp! Sa hur niraḳ meneggëp begganġ ayo; seḳë selönġin
benesanġ panġsën rot.” 7 Lom Yesu nër bë, “Sëḳ nök ġevonġ benivesa
jaḳ.” 8 Rëḳ mehö neġin alam-beġö-yi nër yah bë, “Mehöböp, sa su mehö
niġ vesa yoh vu bë ġedoḳ na sa begganġ rë. Om yiḳ ġenanër jaḳ avim mu
gesa hur nivesa jaḳ. 9 Gaḳ yiḳ sa mehö los niġ wëëk ti ving. Sa nahurek
sa alaġ sën neġin sa menevo huk vu sa lo babu, log senġo salam-beġö-yi
sën sa neheġin sir lo deneggurek sa babuġ ving nebë saga. Bë sa nanër vu
sir ti nabë, ‘Ġena!’ og rëḳ na, gesa nanër vu ngwë nabë, ‘Ġenam!’ og rëḳ
nam. Gesa nanër vu sa hur nabë, ‘Gwevonġ nġaa sënë!’ og rëḳ gevonġ.
Om yiḳ ġenanër jaḳ avim mu og yiḳ yoh vu.”
10 Yesu nġo, lom ranġa nema genër vu alam sën denetamuin yi lo bë,
“Sa nanër vu ham yönon nabë sa su töḳ vu Israel ti gayo neyam timu vu
sa nebë sënë rë. 11 Gesa nanër vu ham nabë alam nġahiseḳë vu nyëġ mala
neverup los nemasuseḳ ya yö rëḳ dena bemedo dega nos doḳ Nyëġ-yaġek-
yi geving Abraham lööho Isaak lu Yakop. 12 Gaḳ alam Yuda og Anutu rëḳ
getii vahi na nyëġ malaḳenu dobnë medengu medegeköö nyëj, gesu rëḳ
dedoḳ na demedo Nyëġ-yaġek-yi rë. 13 Lob Yesu nër vu mehö neġin alam-
beġö-yi bë, “Ġenah meġena böm, gerëḳ anon jaḳ vu honġ noh vu honġ
ġaġek sën ġevonġ ving agi.” Lob nahën nenër log mehö neġin alam-beġö-
yi lo yi hur nivesa raḳ pevis.

Yesu Vonġ BePita Ggen Avëh Nivesa Raḳ
(Mk 1:29-31; Lk 4:38-39)

14 Yesu raḳ ya Pita yi begganġ, lob lë Pita ggen avëh nivanë meneggëp
begganġ ayo. 15 Lom Yesu jom loḳ nema, lob nikul ya gekedi raḳ
menevonġ nos vu Yesu.

Yesu Vonġ Alam Nġahiseḳë Nijvesa Raḳ
(Mk 1:32-34; Lk 4:40-41)

16 Log sehuksën lom deḳo alam nġahiseḳë sën memö denegwanġ ya
sir lo medeyam vu yi, lob tii memö raḳ avi mu meto deya, gevonġ balam
hir niraḳsën aggagga pin nivesa raḳ. 17 Vonġ nġaa sënë lob mehö-nenër-
ġaġek-ranġahsën Yesaya yi ġaġek anon raḳ. Sën nër nebë:
“Yö ti vo hil niraḳsën vër,
geḳo hil nivanë aggagga raḳ yah yi.”

Ġaġek Raḳ Sën Hil Tamuin Yesu
(Lk 9:57-62)

18 Yesu lë alam nġahiseḳë yam detetup yi, lob nër vu yi hur maluh bë
dejaḳ yaġ medena nġaggee böp nenga vahi. 19 Lob alam-horek-yi ti ya
vu yi menër bë, “Tatovaha! Nyëġ pin sën ġena lo, og sëḳ sepa honġ bena
geving.” 20 Rëḳ Yesu nër yah vu bë, “Anöösik lej neggëp, gesoḳ newisej

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nedo, gaḳ Mehönon Nalu og ben sën gëp doḳ lo ma!” 21 Log yi hur maluh
lo ngwë nër bë, “Mehöböp! Amaġ nadiiḳ besedev rë, loḳ mëm senök
tamuin honġ.” 22 Loḳ Yesu nër yah vu bë, “Ġetamuin sa, galam-diiḳsën yö
rëḳ dedev hir heljëngġ.”

Yesu Vonġ Sanġ Los Nġaggee Bahë Yes Raḳ
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

23 Yesu raḳ ya nedo yaġ geyi hur maluh deraḳ ya ving. 24 Deraḳ meto
deya nġaggee vuheng, lob pevis besanġ yam böp bevonġ nġaggee sis
bevonġin dahun yaġ. Rëḳ Yesuḳ ggëp yiing. 25 Loḳ yi hur maluh ya
deggee vu yi gedenër bë, “Mehöböp! Ġedoḳ vu hil! Hil hevonġin nadiiḳ
bemalad nama!” 26 Loḳ nër yah vu sir bë, “Ham newamin neraḳ in-
a? Ham su ayomin neyam timu vu sa yönon rë!” Nër bë saga log kedi
petupek raḳ sanġ los nġaggee, lob ahë yes raḳ bededun ma geneggëp.
27 Lom sir pin delëk mederanġa nemaj gedenër bë, “Mehö sënë nebë va?
Om sën sanġ los nġaggee denġo aye-ë!”

Yesu Tii Memö Ya In Mehö Luu
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

28 Loḳ tum Yesu ya verup Gadara hir nyëġ vu nġaggee nenga vahi,
lob töḳ raḳ mehö luu, geluho vu waaḳ sën denebë mehönon seḳëj loḳ
lo avi medetöḳ to. Memö nedo loḳ luho beluho nij wëëk ata, lob alam
deneggönengin luho gesu deneyoh aggata saga rë. 29 Lob luho pevis
bedenġeeḳ bë, “Anutu Nalu honġ! Bë gwevonġ va vu he? Buk yö nahën,
log ġeyam sënë in bë ġebo vanë vu he namuġin-a?” 30 Lob böök yu ti
vare deneruuk raḳ ḳedu sënë medenare ading teka. 31 Lob memö deketaġ
vu Yesu bë, “Nabë gwetii he na, og gwevonġ he na madoḳ na böök yu ti
sagu!”
32 Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham na!” Nebë saga lob to deya meya deloḳ
ya böök, lob böök pin saga deserötġ niwëëk beya depesönġ ya nyëġ vaha
degwa ti, bedeluḳ ya nġaggee berehöö sir pin bemalaj maya veröḳ yi.
33 Log alam sën deneġin böök lo deveya medeya nyëġ böp beya denër
ġaġek pin ranġah vu hir alam, los memö yi ġaġek ving. 34 Lom alam pin
vu nyëġ saga deyah medeya denesero Yesu. Detöḳ vu yi lom deketaġ vu
yi bë gevuu hir nyëġ gena.

Yesu Vonġ Mehö Nema Los Vaha Nipaya Nivesa Raḳ
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

9 1 Yesu raḳ yah yaġ beyah los nġaggee nenga vahi betöḳ ya yi nyëġ.
2 Lob mehö la devaḳu mehöti seḳë selönġin raḳ reek medeya vu yi.
Yesu lë bë ayoj neya timu vu yi, lom nër vu mehö seḳë selönġinsën bë,
“Naluġ-e! Ayom sepëp jaḳ! In sa dahun honġ nġaa nipaya ya.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Lob tum alam-horek-yi vahi denġo bekwaj nevo loḳ ayoj bë, “Mehö
sënë ḳo yi raḳ besevöḳ Anutu!” 4 Rëḳ Yesu raḳ nġaa sën kwaj nevo loḳ
ayoj lo ni, lom nër vu sir bë, “Ham kwamin nevo ġaġek nipaya nebë
sënë loḳ ham ayomin in va? 5 Ham kwamin nevo ġaġek sën senër bë, ‘Sa
dahun honġ nġaa nipaya ya’ agi lo bë anon ma? In re yoh vu bë gelë nabë
dahun ya yönon-a? Rëḳ mu mëm nabë sa nanër vu yi nabë, ‘Kwedi jaḳ
meġena’, og mëm ham rëḳ jaḳ ni nabë sa nanër ġaġek los anon. 6 Om sa
bë ham jaḳ ni nabë Mehönon Nalu niwëëk yoh vu bë dahun nġaa nipaya
na vu dob—”; log peggirin menër vu mehö seḳë selönġinsën bë, “Kwedi
gweḳo honġ reek jaḳ meġenah böm!” 7 Lob mehö lo kedi raḳ meyah ben.
8 Galam delë nġaa sënë lom deggöneng rot, gedeḳo Anutu arë raḳ in vonġ
niwëëk nebë sënë vu mehönon in bë dedoḳ vu mehönon vahi.

Yesu Tahi Matai
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

9 Lob Yesu kedi raḳ vu saga meya, lom lë mehöti nedo raḳ begganġ-
takës-yi, arë nebë Matai. Lom nër vu yi bë, “Ġenam ġetamuin sa!” Lob
Matai kedi raḳ meya tamuin yi.
10 Loḳ tum Yesu medo negga nos loḳ Matai ben, lob alam-deneḳo-takës*
losho alam-nijpaya nġahiseḳë yam denedo medenegga nos ving losho yi
hur maluh. 11 Alam Parisai* la delë nebë saga lom denër vu yi hur maluh
bë, “Nebë va sën ham tatovaha negga nos ving alam-deneḳo-takës* losho
alam-nijpaya-ë?”
12 Rëḳ Yesu nġo hir ġaġek menër yah vu sir bë, “Alam nijvesa su
deneya vu dokta rë, gaḳ alam nijraḳsën mu yö deneya vu. 13 Om ham
nah bekwamin bo ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo degwa rë.
Sën nenër bë: ‘Sa su hevonġin bë ġaḳo seriveng sën ham nevesi vu sa lo
rë.’ Gaḳ sahëġ ving bë ham kwamin paya in alam beham doḳ vu sir. In
sa su yam in bë tahi alam yohvu rë, gaḳ seyam in bë tahi alam sën nġaa
nipaya neggëp vu sir lo.”

Tepëḳ Raḳ Alam Sën Su Ayej Neggërin Nos Rë
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

14 Lob buk ngwë lom mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh deya vu
Yesu medeloḳ tepëḳ in yi bë, “He los alam Parisai* ayemin neggërin nos
buk nġahiseḳë gehe su naha rë, log honġ hur maluh og su denevonġ rë in
va?”
15 Loḳ Yesu peggirin ġaġek raḳ mehö sën neḳo avëh lo benër yah bë,
“Ham kwamin bo rë, nabë mehöti medo geving yi alam geluho avëh ti
denajom nemaj. Bë nabë sënë og yi alam sënë su rëḳ ayoj maggin medengu
rë. Rëḳ mëm buk sën debo mehö sën geḳo avëh lo vër, besu medo geving
yi alam rë, og mëm yi alam rëḳ ayoj maggin gayej gërin nos doḳ buk saga.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 Log mehöti su neḳo tob mewis sën su deneripek rë lo len ti meneduu
tob muġeng sën nekweeḳ lo raḳ rë. Nabë gevonġ nabë saga, og rëḳ
dejipek lob tob mewis sënë najul menom, getob muġeng sënë rëḳ
nakweeḳ gökin belen böpata rot. 17 Gemehöti su netöö wain* mewis
loḳ memëk-navi muġeng rë. Bë gevonġ nabë sënë og rëḳ wain ngol navi
muġeng sën bebepul gekeseh geto mena meris, gememëk-navi nipaya jaḳ
geving. Gaḳ mëm denatöö wain* mewis doḳ na memëk-navi mewis, og
mëm luho rëḳ demedo nivesa doḳ ti."

Ggev Nalu Avëh Vesa Loḳ Gavëh Ngwë Nivesa Raḳ
(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

18 Yesu nahën nenër ġaġek sënë vu sir, lob alam Yuda hir dub-supinsën-
yi ala ti yam vu Yesu beyun lus vu yi log nër bë, "Sa naluġ avëh nahën
nediiḳ gwëbengko, om ġenam gwebë nemam jaḳ yi in vesa doḳ nah."
19 Lob Yesu kedi tamuin yi beya, lob yi hur maluh kedi deya ving yi.
20 Log avëh ti niḳöḳ neyam ata yoh vu nġebek nemadluho-mevidek-luu,
lob verup ggëp Yesu demi bebë nema raḳ Yesu yi tob nyë. 21 In kwa nevo
ggëp ayo nebë, "Bë sa ġebë nemaġ jaḳ yi tob mu, og sëḳ niġ vesa jaḳ."
22 Lom Yesu ggërin melë avëh lom nër vu yi bë, "Naluġ-e, kwam vesa! In
ayom yam timu vu sa lob vonġ benimvesa raḳ." Lob pevis bavëh nivesa raḳ.
23 Lob Yesu ya verup dub ala lo yi begganġ. Lom nġo alam denevë
ġevëëġ apel heljënġ yi los denevonġ dedun böp, loḳ nër vu sir bë, 24 "Ham
jaḳ na! Avëh mahen su diiḳ rë, gaḳ mu neggëp yiing!" Rëḳ denöp raḳ
yi. 25 Lob Yesu tii sir beto deyah dobnë, geloḳ ya bejom loḳ avëh mahen
nema bekedi raḳ. 26 Lob ġaġek lo bengö ya meyoh vu nyëġ saga pin meya.

Yesu Vonġ Ḳenod Luu Genġengöleng Ti Menij Vesa Raḳ

27 Log Yesu kedi vu nyëġ saga meya, lom mehö luu malaj ḳenod
detamuin yi, bedetahi bë, "Davit* yi Mewis-e! Kwam gevonġin aluu!"
28 Yesu ya verup loḳ ya begganġ ayo, loḳ luho deyam vu yi, lob loḳ tepëḳ
in luho bë, "Melu vonġ ving bë seyoh vu bë ġevonġ melu malamin nivesa
jaḳ, ma ma?" Loḳ luho deyoġek bë, "Ëë-ë, Mehöböp. Ġeyoh vu." 29 Lob
Yesu bë nema raḳ luho malaj genër bë, "Om anon jaḳ noh vu sën melu
ayomin nam vu sa agi!" 30 Lob luho malaj tum yah, log Yesu vo ḳooin
luho bë, "Melu su na nanër nġaa sënë vu mehö la." 31 Rëḳ ma geluho to
deya lob denër Yesu bengö ya meyoh vu nyëġ saga pin.
32 Luho to deneya log alam deḳo mehöti verup, sën su yoh vu bë
bengwënġ rë in memö kwa-nġengöleng-yi nedo loḳ yi. 33 Lob Yesu tii
memö saga to meya log mëm nevengwënġ. Lob alam nġahiseḳë saga
kwaj ya nġahi mederanġa nemaj gedenër bë, "Wirek hil su halë nġaa ti
nebë sënë ggëp Israel rë!" 34 Rëḳ alam Parisai* denër bë, "Netii memö to
deneya raḳ memö alaj niwëëk."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Kwa Vonġin Alam

35 Lob Yesu ya meyoh vu nyëġ böp los mahen pin, betateḳin ġaġek
vu sir loḳ hir dub-supinsën-yi ayo yoh vu nyëġ. Benër Bengö Nivesa raḳ
Anutu-yi-nyëġ, gevonġ alam los niraḳsën aggagga genġaa maggin sën
neggëp navij lo pin benijvesa raḳ. 36 Lë alam nġahiseḳë saga, lom kwa
vonġin sir. In medo deneketul loḳ gedenedo paya rot nebë sipsip sën
alaj main sir lo. 37 Nebë saga lob peggirin ġaġek menër vu yi hur maluh
bë, "Nos nġahiseḳë anon loḳ menedo huk anon, rëḳ alam sën deketöv
medengupin lo su nġahi rë. 38 Om ham kwetaġ vu huk ala nabë gevonġ yi
hur na debo yi nos medengupin nom!"

Yesu Ggooin Yi Hur Nemadluho-bevidek-luu Raḳ
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

10 1 Yesu tahi yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu yam bevo
niwëëk vu sir bë degetii memö geto dena los degevonġ balam
sën niraḳsën aggagga pin töḳ vu sir lo nijvesa jaḳ, jaḳ arë. 2 Sinarë
nemadluho-bevidek-luu sënë arëj sënë: Mehö muġinsën Simon (sën
denenër arë ngwë nebë Pita) log ari Andreas, geYakobus luho ari Jon sën
Sebedi nalu luho, 3 lob Pilip geBartolomai, Tomas geMatai, sën yi mehö-
neḳo-takës*. Log Yakobus ngwë sën Alpeus nalu, geTadaius. 4 Log Simon
sën yi mehö-neruuk-alam-Rom, luho Yudas Iskariot sën rëḳ nanër Yesu
tato vu alam-beġö-yi lo.

Yesu Vonġ Horek Vu Yi Hur Maluh Gevonġ Sir Ya Huk
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

5 Lob Yesu vonġ yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sënë ya, log nër
ġaġek vu sir ving bë, "Ham su na vu alam-yu-ngwë. Geham su doḳ na
alam Samaria* hir nyëġ. 6 Gaḳ ham na vu sipsip Israel sën deneketul loḳ
bevonġin malaj nama lo. 7 Ham na nanër vu sir nabë sënë: 'Nyëġ-yaġek-
yi vonġin anon jaḳ!' 8 Ham gwevonġ balam nijraḳsën nijvesa jaḳ, geham
gwevonġ beheljëṅġ vesaj doḳ. Ham gwevonġ balam nij sevuuḳ nij veseek
jaḳ, geham gwetii memö geto dena in alam. Sevo niġ wëëk yök vu ham
nyëmasën gemonë ma, om ham gwevonġ meris vu sir geham su gweḳo
monë jaḳ. 9 Ham su gweḳo monë goor ma seriva, ma monë ḳöḳ sepa
doḳ ham ḳeggis. 10 Geham su gweje vahek sepa mena aggata, beham
su gweḳo röpröp luu luu, beham su gweḳo suu ngwë geving, beham su
natohin atohenġ. Gaḳ yö nama rot! In alam sën ham nanër ġaġek vu sir
gedoḳ vu sir lo rëḳ dedoḳ vu ham medebo nos lu nġaa vu ham. 11 Sën
ham na nyëġ böp ti ma beggaṅġ-bu mahen ti lo, og ham doḳ tepëḳ in
alam nijvesa in degeġin ham, lob mëm ham medo geving sir rot beham
na jaḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Lob nabë ham doḳ na begganġ ti ayo, og ham nanër ġaġek semusën
vu alam saga. 13 Nabë sir alam nijvesa, og ham ġaġek semusën rëḳ na vu
sir. Gaḳ nabë sir alam nij paya, og ham ġaġek semusën rëḳ pekwë menom
vu ham. 14 Log nabë mehö la su degeġin ham nivesa gëp hir begganġ ma
hir nyëġ rë, besu degenġo ham ġaġek rë, og ham tetëhin kebus in ham
vahamin in dejaḳ ni nabë devonġ paya, gegwevuu begganġ ma nyëġ
saga geham na. 15 Sa nanër vu ham yönon nabë, vu Buk-tamusën, sën
Anutu genġo mehönon hir ġaġek lo, og rëḳ alam vu nyëġ saga denatöḳ vu
nyëvewen böpata rot kesuu Sodom los Gomora."

Maggin Aggagga Rëḳ Berup
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-27)

16 "Ham gwenġo rë, sa nehevonġ ham ya nebë sën sipsip deneloḳ ya
anöö bemën avij. Om ham kwamin bo namuġin begwevonġ ham nġaa los
kwamin nabë sën hil nanër nyël bë denevonġ nġaa los kwaj lo. Geham
malamin yes nabë sën hil nanër nuung bë malaj yes lo. 17 Ham gweġin
ham in mehönon. In rëḳ degeḳo ham na ġaġek vu kaunsor bedebeek ham
doḳ hir dub-supinsën-yi. 18 Log rëḳ degeḳo ham na bare doḳ kiap böp los
alam-los-bengöj böp lo malaj, in salam ham, lob ham rëḳ nanër sa ranġah
vu sir gevu alam dahis. 19 Nabë degeḳo ham na ġaġek, og ham su newamin
jaḳ nabë, 'Maḳ hil rëḳ nanër ġaġek nah nabë va? Ma hil rëḳ nanër ġaġek
re?' Gaḳ doḳ buk saga og Anutu yö rëḳ gevonġ ġaġek sën ham nanër vu
sir lo vu ham. 20 In ham su nġo rëḳ nanër ġaġek saga rë, gaḳ ham Amamin
yi Anon Vabuung yö rëḳ nanër ġaġek berup ham avimin. 21 Alam rëḳ
degevonġ arij lo doḳ na alam-beġö-yi nemaj bedengis sir medenadiiḳ. Log
amaj rëḳ degevonġ nabë saga vu naluj. Log hurmahen rëḳ degelë amaj lu
ataj paya medenanër sir ranġah bedengis sir medenadiiḳ.
22 Lob rëḳ alam pin degelë ham paya in salam ham. Gaḳ alam sën
denajom sir ahon rot, bena berup doḳ buk sën denadiiḳ lo, saga rëḳ
Anutu geḳo sir nom vu yi. 23 Lob nabë degevonġ paya vu ham vu nyëġ la,
og ham beya mena nyëġ ngwë. Sa nanër vu ham yönon nabë ham nahën
gesu rëḳ semu huk na gëp nyëġ Israel pin rë, log Mehönon Nalu rëḳ nom.
24 Hur maluh ti su kesuu yi tatovaha rë, log hur-huk-meris-yi ti su kesuu
ala rë. 25 Nabë hur maluh arëj böp jaḳ nabë hir tatovaha, og ggovek.
Genabë hur-huk-meris-yi arëj böp jaḳ nabë alaj, og yoh vu. Nabë denanër
Belsebul* jaḳ begganġ ala, og rëḳ denanër yi hur nabë saga los denanër
ggev nipaya la jaḳ sir geving."

Mehönon Degönengin Anutu
(Lk 12:2-7)

26 "Om ham su ġönengin mehönon. Nġaa pin sën neggëp vunsën
gwëbeng rëḳ natöḳ nam ranġah vu tamusën. Genġaa pin sën debom

meneggëp loḳ ġobeng gwëbeng agi, og nahub rëḳ alam pin dejaḳ ni.
27 Ġaġek sën sa nanër vu ham vunsën lo, og ham nanër na ranġah.
Geġaġek sën sa nepatereng loḳ ya ham nengamin lo, saga ham bare jaḳ
telig getahi na ranġah. 28 Ham su ġönengin alam sën dengis ham navimin
mu menadiiḳ lo, in su deyoh vu bë rëḳ dengis ham anomin geving rë.
Gaḳ mëm ham ġöneng in Mehö sën yoh vu bë kevoh ham navimin los
anomin doḳ Nyëġ-nengwah-yi lo. 29 Ham yoh vu bë baġo soḳ mahen luu
jaḳ toea timu, rëḳ soḳ saga ti su rëḳ mala nama vunsën geham Amamin
duġin rë. 30 Gaḳ ham og Anutu tevin ham yumin viis pin los dahis
beneraḳ ni. 31 Om ham su ġönengin ham, in kwa nevo ham kesuu soḳ
nġahiseḳë meneġin ham."

Hil Nanër Ranġah Nabë Yesu Yi Alam Hil
(Lk 12:8-9)

32 "Mehöti bë nanër yi ranġah vu mehönon nabë sa alam yi, og sëḳ
nanër yi ranġah nabë saga vu Amaġ sën nedo yaġek lo. 33 Log bë mehöti
dah sarëġ vun in mehönon nabë su sa alam yi rë, og sëḳ dah arë vun in
Amaġ sën nedo yaġek lo."

Yesu Yam In Beġö Berup
(Lk 12:51-53; 14:26-27)

34 "Ham su gwekuung nabë seyam in ġevonġ mamer vu dob. Ma! Sa su
yam in mamer rë, gaḳ seyam in beġö berup. 35 Seyam in ġevonġ ġaġek-
beġö-yi berup galam degelë sir paya in sa los sa ġaġek.
Mehönon losho amaj ahëj sengën vu sir.
Log avëh losho ataj ahëj sengën vu sir,
gavëh atov losho ggej denapëëng sir,
36 galam sën denedo raḳ beggangġ timu lo depemëġin sir.
37 Mehöti bë ahë geving ama ma ata rot kesuu sa, og su yoh vu bë rëḳ
natu sa alam rë. Log bë mehöti ahë geving nalu maluh ma avëh kesuu sa,
og su yoh vu bë rëḳ natu sa alam rë. 38 Log mehöti bë su bër yi ḳelepeḳo*
jaḳ metamuin sa rë, og su yoh vu bë rëḳ natu sa alam rë. 39 Mehöti bë
kwa bo yi, og su rëḳ medo mala-tumsën rë. Gaḳ mehöti bë kwa bo sa
gekwa birek in yi, og rëḳ medo mala-tumsën."

Alam Sën Rëḳ Degeḳo Nyëvewen Lo
(Mk 9:41)

40 "Mehöti bë gevonġ nivesa vu ham, og vonġ nivesa vu sa. Gemehöti
bë gevonġ nivesa vu sa, og vonġ nivesa vu Mehö sën vonġ sa meseyam
lo ving. 41 Mehöti bë geḳo mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti jaḳ in yi
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën, og luhoho rëḳ degeḳo hir nyëvewen gëp
ti. Gemehöti bë geḳo mehö niröp ti jaḳ in yi mehö niröp, og luhoho rëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

degeḳo hir nyëvewen gëp ti. 42 Log mehöti bë geḳo bël kul mebo vu sa
mehö meris ti menanum in raḳ ni bë sa hur, og sa nanër vu ham yönon
nabë, mehö sënë yi nyë vewen neggëp vu yaġek."

Mehö-neripek-alam Jon Vonġ Yi Hur Maluh Deya Vu Yesu
(Lk 7:18-35)

11 1 Yesu nër ġaġek saga vu yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu
ggovek, log kedi raḳ beya beggaṅġ-bu sën deneggëp dus vu nyëġ
saga in bë tateḳin ġaġek vu sir.
2 Log Mehö-neripek-alam Jon nedo ḳarabus genġo nġaa böp sën Kerisi*
nevonġ lo bengö, lob vonġ yi hur maluh la deya vu Yesu in bë dedoḳ
tepëḳ in yi nabë, 3 "Maḳ honġ mehö sën Jon nër bengöm bë rëḳ ġenam lo
sënë, ma he rëḳ medo ġeġin yi rë?"
4 Lob Yesu nër yah vu sir bë, "Ham nah mena nanër nġaa sën ham nġo
los ham lë lo vu Jon nabë, 5 alam malaj ḳenod denelë nyëġ ggökin, galam
vahaj paya deneya aggata, galam nij sevuuḳ nij veseek neraḳ galam
nengaj mir denenġo ġaġek, galam sën denediiḳ lo vesaj neloḳ yah, log
alam sën denedo paya in nġaa navij yi lo denenġo Bengö Nivesa. 6 Mehöti
sën su kwa luu luu in sa rë lo, og kwa vesa!"

Yesu Vonġ Tepëḳ Raḳ Nġaa Nġahiseḳë In Jon

7 Lob Jon yi hur maluh deyah loḳ mëm Yesu yom nër Jon degwa vu
alam yu böpata saga nebë, "Wirek ham ya nyëġ-yumeris in bë ham
gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë ayööng neḳo dee menekepë yah
geneyom-a? 8 Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Ham bë gwelë
mehöti neröp tob niyes mala nġeri nġeri? Ma! Alam sën deneröp tob
niyes nebë saga, og denedo alam-los-bengöj bej. 9 Ma ham ya in bë gwelë
mehö nebë va? Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti? Ëë, om mëm sa nanër vu
ham nabë mëm yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën bekesuu alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën lo pin. 10 Yiḳ mehö saga sën dekevu ġaġek raḳ yi loḳ
Anutu-yi-ḳapiya nebë:

'Gwenġo rë! Sëḳ ġevonġ sa hur ti namuġin,
mena negetonġin aggata in honġ!'

11 Sa nanër vu ham yönon nabë Mehö-neripek-alam Jon arë böp rot
kesuu alam pin sën ataj neḳo sir vu dob agi. Rëḳ mu alam sën denesepa
loḳ sa bedenetu Anutu-yi-alam lo pin, og rëḳ dekesuu Jon. 12 Loḳ buk
sën Mehö-neripek-alam Jon yam dob lo, lob nġaa maggin vonġin bë
kepë Nyëġ-yaġek-yi beyam verup gwëbeng, galam nijpaya denesis beġö
vu Nyëġ-yaġek-yi niwëëk ata benij wëëk rot in bë deduḳ na medegeḳo.
13 Ġaġek pin sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu lo los horek
pin, neggëp in mala negët Jon sënë. 14 Lob ham bë jaḳ ni nabë saga, og
ham gwevonġ geving mehö sënë lo nabë Elia sën denenër bë rëḳ nom

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lo. 15 Mehöti bë nenga neggëp, og genġo sa ġaġek. 16 Ma sëḳ tateḳin ham
alam buk sënë jaḳ va? Ham nebë hurmahen sën ggëp deneggök telig
bedenetahi hurmahen vahi bë:
17 'He nasis ggaġeng rëḳ ma
geham su nelöö rë.
Gehe nasu kwamin paya paya,
rëḳ ham su nesu menepengah ham rë.'
18 In Mehö-neripek-alam Jon yam, lob su negga nos los nenum wain rë,
rëḳ ham nër yi nebë, 'Memö neloḳ vu yi!' 19 Lob Mehönon Nalu yam
benegga los nenum, lob ham nër yi bë, 'Ham gwelë mehö sënë! Mehö
ahëta los nenum wain panġsën, alam-deneḳo-takës* losho alam nijpaya
hir mehö yi!' Rëḳ mu nabë hil ġalë Anutu yi huk og hil ajaḳ ni nabë yi
mehö los kwa."

Yesu Kwa Pesivin Alam Sën Su Denevonġ Ving Rë
(Lk 10:13-15)

20 Log Yesu vonġ ġaġek raḳ nyëġ vahi sën nevonġ nġaa böp nġahiseḳë
loḳ rëḳ su deneggërin sir yah vu Anutu rë lo nebë, 21 "Wöp-o! Ham
Korasin! Gëp in ham! Ham Betsaida! Gëp in ham! Bë mehöti gevonġ
nġaa böp gëp alam Ture los Sidon hir nyëġ nabë sën sa hevonġ loḳ ham
nyëġ agi, og rëḳ ayoj maggin in devonġ nġaa nipaya medegërin sir nom,
medegeyeh vahek duum gededev tamut jak sir gedemedo doḳ vewev
degwa. 22 Om sa nanër vu ham nabë, doḳ Buk-nyëvewen-yi, og ham rëḳ
gweḳo maggin böpata rot kesuu alam Ture los Sidon. 23 Geham alam
Kapernaum, ham bë kwerë ham jaḳ na vavunë? Ma! Rëḳ ham duḳ na
Nyëġ-nengwah-yi. Bë mehöti gevonġ nġaa böp gëp Sodom nabë sën sa
hevonġ ggëp ham nyëġ lo, og rëḳ Sodom nahën medo rot beberup doḳ
buk sënë. 24 Om sa nanër vu ham nabë doḳ Buk-nyëvewen-yi, og ham rëḳ
gweḳo maggin böpata rot kesuu Sodom hir maggin!"

Yesu Nër Bë, "Ham Nam Vu Sa Mesewah"
(Lk 10:21-22)

25 Vu buk saga Yesu jom raḳ bë, "O Amaġ! Honġ Mehöböp vu yaġek los
dob. Sahëġ nivesa rot vu honġ in nġaa pin sënë neggëp vunsën in alam
los kwaj, gaḳ ġetato vu alam sën su deluḳ dub böp rë lo. 26 Yönon Amaġ!
In yiḳ nġo kwam nevo bë gwevonġ nabë saga in nivesa." 27 Log nër ving
bë, "Amaġ vo nġaa pin loḳ yam sa nemaġ ggovek ya. Gemehöti su raḳ
Nalu ni rë, gaḳ Ama yö timu raḳ ni. Gemehöti su raḳ Ama ni rë, gaḳ yiḳ
Nalu yö timu raḳ ni. Galam sën Nalu tato Ama vu sir lo, og deraḳ ni ving.
28 Ham sën nekwerë nġaa maggin, beham nevimengin menedo lo, ham
pin nam vu sa, in sa ġaḳo maggin vër in ham geham sewah. 29 Ham natu
sa hur, beham gweḳo kwa vu sa. In sa mehö malaġ yes, gesa su nehaḳo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sa raḳ loḳ ayoġ rë, lob ham ayomin rëḳ geto megëp revuh. 30 Kë! Huk sën
sebo vu ham lo saga su rëḳ deġinengin ham rë, genġaa maggin sën sëḳ
ġevonġ vu ham in ham kwerë lo, saga yiḳ sepëp!”

Tepëḳ Raḳ Buk-sewahsën-yi*
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

12 1 Buk-sewahsën-yi* ti lob Yesu losho yi hur maluh deyoh ya huk
wit* ti ayo, lob yi hur maluh derur nos sënë anon mededah in
dediiḳahëj. 2 Loḳ alam Parisai* delë lob denër vu Yesu bë, “Ġelë! Honġ
hur maluh dekeyëh horek Buk-sewahsën-yi*!” 3 Rëḳ loḳ tepëḳ yah vu sir
bë, “Maḳ ham su tevin ġaġek sën Davit diiḳahë wirek lo rë? 4 Diiḳahë
lob losho alam sën denesepa yi lo deloḳ ya Anutu yi dub bedegga brët
vabuung sën denetunġ netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Nos
sën alam meris nebë Davit su deyoh vu bë dega rë lo, gaḳ alam-deneḳo-
seriveng mu yö denegga, (rëḳ mu dediiḳahëj lom degga lob saga su
devonġ paya rë). 5 Log maḳ ham su raḳ ġaġek sën neggëp loḳ horek lo ni
rë? Sënë nebë alam-deneḳo-seriveng denevonġ huk loḳ dub ayo loḳ Buk-
sewahsën-yi* lob dekeyëh horek ving nebë saga, rëḳ su devonġ paya rë.
6 Rëḳ sa nanër vu ham nabë nġaa sën nedo agi, sën böpata kesuu dub-
vabuung-böp. 7 Bë ham jaḳ ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo ni,
og ham su rëḳ bo maggin vu sir rë. Ġaġek sënë nebë: ‘Sa su nehevonġin
bë ġaḳo seriveng sën ham nevesi vu sa lo rë, gaḳ sahëġ neving bë ham
kwamin paya in alam beham doḳ vu sir.’ Om su devonġ paya rë. 8 In
Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Yesu Vonġ Mehö Nema Nipaya Nivesa Raḳ
(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

9 Yesu vu nyëġ saga beya meloḳ ya alam Parisai* saga hir dub-supinsën-
yi. 10 Lob mehö seḳë belooinsën ti nedo. Lom alam la bë denanër ġaġek
jaḳ Yesu, lob deloḳ tepëḳ in yi bë, “Maḳ yoh vu bë hil ġevonġ alam
nijraḳsën nijvesa jaḳ doḳ Buk-sewahsën-yi* ma ma?” 11 Loḳ Yesu nër
yah vu sir bë, “Bë ham ti yi sipsip perurek timu, lob duḳ söv doḳ Buk-
sewahsën-yi*, og maḳ mehö saga su rëḳ najom jaḳ nom vavunë rë? Gaḳ
rëḳ najom jaḳ nom! 12 Rëḳ mu mehönon dekesuu sipsip yönon. Om sën hil
ayoh vu bë adoḳ vu mehönon doḳ Buk-sewahsën-yi*.” 13 Log nër vu mehö
sënë bë, “Ġetelo seḳëm nam!” Lom telo seḳë ya, lob nivesa raḳ nebë vahi.
14 Lob alam Parisai* to deyah dobnë medesupin sir medevengwënġ raḳ
aggata bë dengis Yesu menadiiḳ.

Anutu Yi Mehö-huk-yi Yesu

15 Loḳ Yesu raḳ ni, lob vuu nyëġ saga geya. Lob alam nġahiseḳë
detamuin yi, lob vonġ alam nijraḳsën pin benijvesa raḳ. 16 Log vo ḳoo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu sir bë su denanër yi ranġah, 17 lob ġaġek sën wirek Anutu nër verup
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya avi lo anon raḳ. 18 Nebë:
"Sa hur sënë, sehooin yi raḳ,
sahëġ neving yi, gesa halë yi nivesa kesuu alam vahi pin.
Rëḳ sa ġetunġ sa Anon Vabuung jaḳ yi,
lob rëḳ tateḳin sa ġaġek anon degwa vu alam-yu-ngwë.
19 Losho mehönon su rëḳ denanër sir rë, gesu rëḳ genġeeḳ rë,
gesu rëḳ degenġo gegevonġ paanġ gëp telig rë.
20 Ġagwëḳ sën keyëh meneggëp neḳo ahon lo, og sa hur su rëḳ keyëh
na verök yi rë.
Log ram yi wik sën ggëp nelëlek teka lo, og sa hur su rëḳ napuv
na verök yi rë.
Rëḳ medo gevonġ huk in rot beġaġek niröpsën anon jaḳ bekesuu
nġaa nipaya pin.
21 Lob alam-yu-ngwë rëḳ medo debo kwaj in yi nabë rëḳ doḳ vu sir."

Denër Bë Yesu Vonġ Huk Raḳ Satan Niwëëk
(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

22 Lob deḳo mehöti yam vu yi. Memö nedo loḳ yi bemala ḳenod los su yoh
vu bë bengwënġ rë. Lob Yesu vonġ benivesa raḳ, betum nevengwënġ genelë
nyëġ. 23 Lob alam yu böpata saga delëk anon bedenër bë, "Mehö sënëḳ maḳ
yiḳ Davit* yi mewis sën lo?" 24 Rëḳ alam Parisai* denġo, lob denër bë, "Netii
memö to deneya raḳ memö alaj Belsebul* niwëëk." 25 Rëḳ Yesu raḳ ayoj ni,
lob nër vu sir bë, "Nabë alam dob timu debasuh sir bedengis sir, og dob saga
rëḳ nabumeng na. Log nabë nyëġ böp ti ma alam degwa ti debasuh sir na
yu luu bedengis sir, og rëḳ nyëġ ma alam degwa ti saga su rëḳ demedo rë.
26 Om nabë Satan getii yi hur memö geto dena, og losho yi hur rëḳ debasuh
sir, lom yi nyëġ rëḳ medo niwëëk nabë va? 27 Rëḳ mu nabë Belsebul* neloḳ
vu sa yönon besa nehetii memö to deneya, og maḳ re neloḳ vu ham alam
besën denetii memö to deneya agi? Om ham alam saga degenġo ham ġaġek
sagi medeseggi rë. 28 Gaḳ bë Anutu yi Anon Vabuung loḳ vu sa, besa hetii
memö beto deneya, og ham jaḳ ni nabë Anutu yam vu ham ggovek ya in bë
geġin ham. 29 Mehöti su yoh vu bë doḳ na Mehö Nipaya los niwëëk saga yi
begganġ mebo yi ḳupeḳ pin vër rë. Nabë naduu mehö niwëëk saga govek, og
mëm godeḳ yi ḳupeḳ pin sën nedo loḳ yi begganġ ayo lo. 30 Mehöti sën su sa
alam yi rë lo, og nesis beġö vu sa. Gemehöti sën su neloḳ vu sa menesupin
sipsip ving rë lo, og netii sir meya denepalët loḳ. 31 Om sa nanër vu ham
nabë Anutu yoh vu bë dahun mehönon hir nġaa nipaya los ġaġek pelësën
pin sën denevonġ lo na. Gaḳ ġaġek pelësën sën denenër raḳ Anon Vabuung
lo, og su rëḳ Anutu dahun na rë.
32 Log mehöti bë nanër ġaġek nipaya ti jaḳ Mehönon Nalu, og rëḳ
Anutu dahun yi nipaya sënë na. Gaḳ nabë mehöti nanër ġaġek nipaya ti

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jaḳ Anon Vabuung, og su rëḳ Anutu dahun yi nipaya sënë na rë. Gaḳ rëḳ nama, vu gwëbeng gevu tamusën geving.”

Ḳele Nipaya Nevuuḳ Anon Nipaya
(Lk 6:43-45)

33 “Nabë ham baroh ḳele nivesa, og yö rëḳ ngis anon nivesa. Nabë ham
baroh ḳele nipaya, og yö rëḳ ngis anon nipaya. In hil nehalë ḳele anon rëḳ
mëm hil naraḳ ni nebë ḳele nivesa ma nipaya. 34 Nyël nalu ham! Ham su
yoh vu bë nanër ġaġek nivesa rë, in ham alam nimin paya. Yönon, ham
nenër ġaġek verup avimin yoh vu nġaa sën ham kwamin nevo loḳ ayomin
lo. 35 Om mehö nivesa neḳo nġaa nivesa vër loḳ nġaa nivesa sën nesupin
meneggëp loḳ ayo lo, menenër yam ranġah, log mehö nipaya neḳo nġaa
nipaya vër loḳ nġaa nipaya sën nesupin meneggëp loḳ ayo lo, menenër
yam ranġah. 36 Om sën sa nanër vu ham nabë ġaġek jeggin jeggin pin sën
alam denenër lo, og rëḳ Anutu gevonġ nyëvewen doḳ nah vu sir doḳ buk
sën genġo alam pin hir ġaġek lo. 37 In honġ ġaġek rëḳ nanër honġ nabë
honġ mehö nim vesa ma rëḳ nanër honġ nabë honġ mehö nim paya.”

Alam La Deketaġ Vu Yesu Bë Degelë Nġaa Böp
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

38 Nër saga ggovek lob alam-horek-yi la los alam Parisai* la denër vu yi
bë, “Tatovaha, he hevonġin bë gwevonġ nġaa böp ti behe ġalë.”
39 Lom nër yah vu sir bë, “Ham alam sën nedo dob-ë, ham alam nimin
paya. Ham nebë avëh baggëb, om sën ham nekwetaġ bë ham gwelë nġaa
böp. Rëḳ mu sa su rëḳ ġevonġ nġaa böp vu ham rë. Gaḳ sëḳ ġevonġ nġaa
böp nabë sën mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yona yi nġaa böp lo mu vu
ham beggovek. 40 Wirek Yona neggëp loḳ ġël böp ayo yoh vu ranġah löö
gebuk löö, lom Mehönon Nalu rëḳ gëp doḳ dob ayo noh vu ranġah löö
gebuk löö nabë saga. 41 Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḳ seggi mehönon
hir ġaġek, lob rëḳ alam Nineve kedi debare medenanër ġaġek jaḳ alam
vu buk sënë nabë denevonġ nġaa nipaya. In alam Nineve denġo Yona aye
bedeggërin sir yah vu Anutu. Gaḳ Mehö sën nedo agi kesuu Yona, rëḳ ham
su wërin ham rë. 42 Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḳ seggi mehönon hir
ġaġek, lob rëḳ avëh-los-bengö vu dob nyë sën sanġ-neverup lo kedi bare
menanër ġaġek jaḳ alam vu buk sënë nabë denevonġ nġaa nipaya. In avëh-
los-bengö sënë yam vu dob nyë in bë genġo Solomon* yi ġaġek los kwa
böp. Gaḳ Mehö sën nedo agi og kesuu Solomon*, rëḳ ham su nġo aye rë.”

Memö Yom Ggökin
(Lk 11:24-26)

43 “Memö nipaya sën to meya in mehönon ti lo, og to meya medo neyoh
nyëġ nivevo benesero nyëġ len ti in bë sewah doḳ, rëḳ su netöḳ raḳ rë.

44 Lom nër bë, ‘Maam saḳ nah mena ġalë begganġ sën sa nado loḳ wirek
lo rë!’ Lob yah verup rëḳ nelë bë desekee begganġ sën lo bedevuneḳ vu
benedo meris. 45 Lob rengö yi beyah ḳo memö nemadvahi-bevidek-luu
sën denevonġ nġaa nipaya rot medenekesuu yi lo, beyom denedo loḳ
begganġ sënë. Lob mehö sën nedo paya wirek lo mëm nedo paya ya veröḳ
yi rot. Om nġaa nipaya nabë sënë rëḳ natöḳ vu alam nij paya sën denedo
gwëbeng agi nabë saga.”

Yesu Ata Lo Ari Lo
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

46 Yesu nahën nenër ġaġek nebë sënë vu alam, log ata gari lo yam
denare dobnë in bë losho debengwënġ. 47 Lob mehöti nër vu bë, “Ġelë,
atam losho arim lo yam denare dobnë in bë ham los bengwënġ.” 48 Lob
Yesu nër ġaġek yah vu mehö sënë bë, “Sataġ re? Gesarig re lo?” 49 Lob
tato yi hur lo raḳ nema genër bë, “Gwelë! Ataġ lo arig lo sënë. 50 Alam
sën denesepa loḳ Amaġ vu yaġek kwa lo, og sir saga mëm detu sarig lo,
savëhnög lo, sataġ lo!”

Mehö Netetëhin Nos Ġahis Vu Huk
(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

13 1 Vu buk saga Yesu vu begganġ ayo meto meya dobnë, beya nedo
dus vu nġaggee böp nenga. 2 Loḳ alam yu böpata deya vu yi,
lob Yesu raḳ ya nedo yaġ ti, galam pin denare nġaggee nenga. 3 Log nër
ġaġek peggirinsën nġahiseḳë vu sir bë, “Ham gwenġo rë! Mehö netetëhin
nos ġahis ti to meya huk anon in bë tetëhin yi nos ġahis.
4 Netetëhin nos ġahis, lob vahi to nedo loḳ aggata sën neyoh huk
vuheng lo, lom soḳ yam degga pevis. 5 Log ġahis la to meraḳ nedo dob
mahen teka sën raḳ neggëp ġelönġ vavunë lo, om kip pevis in dob mahen
teka mu, 6 lob hes tum bevev raḳ lom meran ya, in ġeġa su luḳ ya dob
ġebinë rë. 7 Log ġahis vahi to meloḳ ya nedo vos niggin ggin ayo, lob vos
niggin ggin sënë kip merig meggök nos bevonġ paya. 8 Log ġahis la to
meluḳ ya nedo dob jeji, lob rig besis anon nivesa. La sis anon mehödahis
nemadvahi, gela sis anon mehödahis löö, gela sis anon mehödahis ti
benemadluho. 9 Mehöti bë nenga neggëp, og genġo ġaġek sënë.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Degwa Ranġah
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

10 Lob yi hur maluh ya deloḳ tepëḳ in yi bë, “Ġenër ġaġek pin netu
ġaġek peggirinsën vu sir in va?” 11 Loḳ nër yah vu sir bë, “In Anutu
tateḳin Nyëġ-yaġek-yi yi ġaġek vunsën degwa vu ham, gaḳ su tateḳin
vu alam sënë rë. 12 Mehöti sën neraḳ ġaġek degwa ni lo, og rëḳ jaḳ la
degwa ni geving rot, gemehöti sën su neraḳ ġaġek degwa ni rë lo, og

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rëḳ kwa birekin teka sën neraḳ ni lo benama na veröḳ yi. 13 Senër ġaġek
peggirinsën vu sir in bë rëḳ degelë mu gesu dejaḳ ni rë, log degenġo mu
gesu denatöḳ jaḳ ġaġek degwa rë. 14 Om mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën
Yesaya yi ġaġek anon raḳ, sën nër nebë:
‘Ham nengamin rëḳ genġo, rëḳ ham kwamin su rëḳ natöḳ jaḳ rë.
Ham malamin rëḳ gelë, rëḳ ham su rëḳ jaḳ degwa ni rë.’
15 GeYesaya nër raḳ sir ving bë:
‘Nabë saga, in alam sënë ayoj niwëëk,
medemir nengaj gedekebu malaj
in bë malaj rëḳ gelë genengaj rëḳ genġo,
lob dejaḳ ni medegërin sir lob sa ġevonġ benijvesa jaḳ.’
16 Gaḳ mu hameḳ kwamin vesa in ham malamin nelë sa los ham
nengamin nenġo sayeġ. 17 Sa nanër vu ham yönon nabë: Wirek alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën los alam yohvu nġahiseḳë denetunġ malaj in bë
degelë nġaa sën ham nelë agi, rëḳ su denelë rë. Log denebë nengaj in bë
degenġo ġaġek sën ham nenġo agi, rëḳ su denenġo rë.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mehö Netetëhin Ġahis Lo Yi Degwa
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

18 “Om ham gwenġo ġaġek peggirinsën raḳ mehö netetëhin ġahis lo
degwa rë. 19 Alam sën denenġo Nyëġ-yaġek-yi yi ġaġek rëḳ su kwaj netöḳ
raḳ degwa rë lo, og sir nebë ġahis sën to nedo loḳ aggata, in Mehö Nipaya
lo yam nesepos ġaġek lo vër in ayoj. 20 Log ġahis sën to nedo raḳ ġelönġ
vavunë lo, nebë alam sën denġo ġaġek medeḳo raḳ pevis mekwaj vesa
in. 21 Rëḳ mu sir nebë nos ġeġa sën neraḳ vu ġelönġ lo, lob su denedo
hus ading rë. Bë nġaa maggin ti natöḳ jaḳ sir, ma mehö la denanër sir in
desepa loḳ sa ġaġek, og rëḳ dedëëin na pevis. 22 Log ġahis sën to meloḳ
ya vos niggin ggin ayo lo, nebë alam sën denenġo ġaġek, loḳ newaj neraḳ
in nġaa dob yi lo. Gahëj ving monë lu nġaa rot ggök ya ġaġek, lom diiḳ
gesu sis anon rë. 23 Log ġahis sën to meluḳ ya dob jeji lo nebë alam sën
denġo ġaġek bedetöḳ raḳ degwa bedenevonġ ving bedenevonġ banon raḳ
lo. La denesis anon mehödahis nemadvahi, gela denesis anon mehödahis
löö, gela denesis anon mehödahis ti benemadluho.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Vos Nipaya Kip Loḳ Huk

24 Loḳ nër ġaġek peggirinsën ngwë ggökin vu sir bë, “Sën Nyëġ-yaġek-
yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mehönon ti tetëhin nos ġahis nivesa loḳ yi
huk. 25 Lob neggëp yiing buk, log mehö sën nelë yi paya lo, tetëhin vos
nipaya ġahis ggök ya nos ġahis lo vavunë geneya. 26 Lob ġahis lo kip
meböp raḳ ggovek bebë ngis anon, loḳ delë vos nipaya lo kip merivin loḳ
ving. 27 Lob yi hur ya denër vu yi bë, ‘Mehö böp, maḳ ġetetëhin ġahis
nivesa loḳ honġ huk, log vos nipaya sën kip agu yam vu tena?’ 28 Loḳ nër

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu sir bë, ‘Mehö sën nelë sa paya lo vonġ nġaa sënë!’ Lom yi hur deloḳ
tepëḳ in yi bë, ‘Om he na bepul vos sënë na?’ 29 Rëḳ nër yah bë, ‘Ma!
Bë ham bepul vos na, og maḳ ham rëḳ bepul nos la geving. 30 Om ham
naḳööḳ geluho desarömin sir medebare gebuk sën hil abo nos anon lo
rë. Lob doḳ buk saga og sëḳ nanër vu alam sën debo nos anon lo nabë
dengap vos nipaya jaḳ bun namuġin bena degetë jaḳ na nengwah, log
mëm dengupin nos anon jaḳ na sa jök.’ ”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Ġahis Mahen Teka
(Mk 4:31-32; Lk 13:18-21)

31 Loḳ Yesu nër ġaġek peggirinsën ngwë vu sir ggökin bë, “Sën Nyëġ-
yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mastet* ġahis sën mehöti ḳo meya
mehin loḳ yi huk. 32 Nos ġahis saga mahen teka genos ġahis pin kesuu,
rëḳ tum nekip lob böp neraḳ benekesuu nos pin geya netu ḳele, besoḳ sën
denevëëng medeneya agi yam denejegwi newisej loḳ nema.”
33 Log nër ġaġek peggirinsën ngwë vu sir nebë, “Sën Nyëġ-yaġek-yi
anon jaḳ lo, og yiḳ nebë yiist* sën nevonġ bebrët nerig lo. Avëh ti ḳo
meya sarömin ving parawa ḳetuḳ löö loḳ ġabum, lom yiist* köd parawa
pin sënë merig.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën
(Mk 4:33-34)

34 Yesu nër ġaġek peggirinsën pin saga gesu nër ti ranġah rë, gaḳ nër tu
ġaġek peggirinsën mu vu alam yu böpata saga. 35 In mehö-nenër-ġaġek-
ranġahsën Yesaya yi ġaġek sënë anon jaḳ. Sën nebë:

‘Sëḳ nanër vu sir jaḳ ġaġek peggirinsën.
Gesëḳ nanër ġaġek sën nevun yi loḳ buk sën Anutu tunġ yaġek los
dob meneggëp rot meverup gwëbeng agi vu sir.’

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Vos Nipaya Lo Degwa

36 Yesu nër ggovek, log vuu alam yu böpata saga ya, geloḳ yah
begganġ ayo, lob yi hur maluh ya deloḳ tepëḳ in yi bë, “Ġenanër ġaġek
peggirinsën sën vos nipaya kip loḳ huk anon lo degwa ranġah vu he rë.”
37 Lob nër yah vu sir bë, “Mehö sën nevaroh nos ġahis nivesa saga og
Mehönon Nalu. 38 Gedob pin sënë nebë huk, genos ġahis nivesa saga
nebë alam sën detu Anutu yi hur, gevos nipaya saga nebë Mehö Nipaya
Satan yi hur lo. 39 Log mehö netetëhin vos nipaya ġahis lo, saga Satan.
Log buk sën dengupin nos lo, saga og buk sën dob los yaġek nama na
lo. Galam sën dengupin nos lo, sagaḳ angër lo. 40 Log sën dengupin vos
nipaya mena debesi pin jaḳ nengwah lo, og yiḳ rëḳ degevonġ nabë sënë
doḳ Buk-tamusën. 41 Doḳ buk saga Mehönon Nalu rëḳ gevonġ yi angër na
dengupin alam nij paya pin sën depelëpin alam-vonġvingsën-yi lo geving

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alam pin sën denevonġ nġaa nipaya lo, bedegeḳo sir vër in Anutu-yi-
Nyëġ. 42 Lob rëḳ degetë sir doḳ na nengwah, bedengu los degeköö nyëj.
43 Lob vu buk saga Anutu-yi-alam rëḳ denajëh nabë hes gëp Amaj-yi-
Nyëġ. Mehöti bë nenga neggëp og genġo ġaġek sënë!”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mehö Nesero Yi Monë Loḳ Huk Anon

44 “Log sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë ḳupeḳ nivesa sën
mehöti vun meneggëp loḳ dob bemehö ngwë töḳ vu, log vun yah ggökin.
Kwa vesa rot geya nevonġ yi nġaa pin balam debaġo beḳo monë raḳ pin,
lom yah baġo dob len ti sënë betu yi nġaa.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Ḳumḳum

45 “Log sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mehö-nebaġo-nġaa
nesero ḳumḳum nivesa in bë baġo. 46 Töḳ vu ḳumḳum ti bemalanġeri rot
beyi monë böpata rot. Lom ya mevonġ yi ḳupeḳ pin balam debaġo, lob ḳo
monë raḳ betum yah baġo ḳumḳum malanġeri sënë raḳ betu yi nġaa.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Leḳ-ġël-yi

47 “Log ġaġek peggirinsën ngwë nebë sënë: Sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ
lo, og yiḳ nebë leḳ-ġël-yi ti sën denetë luḳ ya loo beggërin ġël aggagga
loḳ. 48 Leḳ pup lom dedadii raḳ yam roneḳ, bedeggooin ġël nivesa loḳ ya
ġabum, gedetë nipaya ya. 49 Lob buk sën yaġek los dob nama na lo, og
rëḳ nabë sënë. Angër rëḳ nam degeḳo alam nij paya vër doḳ alam nijvesa
vuheng, 50 bena degetë sir doḳ na nengwah, bedengu los degeköö nyëj.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mehöti Los Yi Ḳupeḳ Mewis Los Muġeng

51 Log Yesu loḳ tepëḳ in sir bë, “Maḳ ham raḳ ġaġek mewis pin sënë
degwa ni?” Lom deyoġek bë, “Ëë-ë!” 52 Lob nër yah vu sir bë, “Mehö-
horek-yi sën nenġo ġaġek raḳ Nyëġ-yaġek-yi venuh ggovek lo, saga nebë
begganġ ala ti. Loḳ ya yi begganġ-ḳupeḳ-yi ayo beḳo yi ḳupeḳ mewis los
muġeng loḳ ti beluḳ yom.”

Alam Nasaret Deruu Demij Vu Yesu
(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

53 Yesu nër ġaġek peggirinsën saga vu sir ggovek log vuu hir nyëġ ya,
54 geyah ben menenër Anutu yi ġaġek vu yi alam loḳ hir dub-supinsën-yi.
Lom avij töḳ medenër bë, “Mehö sënë ḳo kwa los nġaa böp böp sënë vu
tena? 55 Yosep sën mehö nelev begganġ lo nalu yi! Gata Maria! Gemaḳ ari
lo sën Yakobus geYosep geSimon geYudas lo? 56 Gavëhnö lo sën denedo
ving hil-ë! Log maḳ ḳo nġaa pin sënë vu tena?” 57 Denër nebë sënë,
log denelë yi paya. Rëḳ Yesu nër vu sir bë, “Alam vu nyëġ pin deneḳo
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën arëj raḳ, gaḳ yö hir alam, gesir sën losho

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

beggaṅġ-bu timu lo, og ma!” 58 Lob su voṅġ ṅġaa böp ṅġahiseḳë vu nyëġ
saga rë, in su ayoj neya timu vu yi rë.

Degwa Sën Herot* Kuung Bë Jon In Yesu Lo
(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

14 1 Vu buk saga Herot* tu distrik Galilea ala menedo, benġo Yesu
bengö. 2 Lob nër vu yi alam sën denenġo ġaġek ggëp avi lo bë,
“Yiḳ Mehö-neripek-alam Jon lo sënë! Kedi raḳ ggökin vu bedub, om sën
nevoṅġ ṅġaa los niwëëk ata nebë agi.”
3 Herot* nër bë saga in jom Mehö-neripek-alam Jon beduu yi ahon
wirek betuṅġ yi ya ḳarabus. Herot* voṅġ raḳ ari Pilip venë Herodias sën
ggodeḳ yah tu venë lo. 4 In Jon nër vu Herot* bë, “Su ġeḳo avëh sënë
niröp rë!” 5 Lom Herot* bë ngis yi menadiiḳ rëḳ ggönengin alam Yuda
in kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti. 6 Betum buk sën
Herot* kwa vo yi buk sën ata ḳo yi wirek lo, lob voṅġ nos böp balam la
desupin sir ving yi, geHerodias nalu avëh yam nelöö loḳ malaj.
7 Lob Herot* lë bahë nivesa rot in yi, lob nër yönon rot vu avëh avö
sënë getato nema ya vavunë bë, “Bë ġenanër ṅġaa ti vu sa, og sëḳ bo nök
vu honġ yönon!” 8 Lob Herodias loḳ nalu avëh ahë bemëm nër vu Herot*
bë, “Gwetunġ Mehö-neripek-alam Jon yu doḳ ġabum ti meġebo vu sa
pehi sënë!” 9 Nër nebë sënë lom mehö-los-bengö Herot* ayo maggin, rëḳ
kwa vo ġaġek sën nër yönon getato nema ya vavunë lo, in neggönengin
alam vatëveḳ sën deyam in yi nos böp lo denġo. Lob nër bë degevoṅġ noh
vu saga. 10 Lom voṅġ mehöti ya beggaṅġ ḳarabus ayo meketöv Jon kwa.
11 Lob deḳo yu loḳ ġabum ti beyam devo vu avëh avö sënë, beḳo meyah
vo vu ata. 12 GeJon yi hur maluh yam deḳo anon meya delev. Delev
ggovek, log ya denër vu Yesu.

Yesu Vet Alam 5,000
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

13 Yesu nġo ġaġek sënë lob vuu nyëġ saga geraḳ yaġ meya nyëġ-yumeris
tahsën ti. Loḳ alam denġo lom devuu nyëġ böp gedeyoh roneḳ bedesepa yi
medeya. 14 Lob Yesu ya verup meraḳ yah roneḳ vu nyëġ-yumeris, lob lë alam
ṅġahiseḳë saga bekwa vonġin sir, lob voṅġ behir alam nijraḳsën nijvesa raḳ.
15 Log sehuk luḳ lob yi hur maluh ya denër vu yi bë, “Nyëġ-yumeris
tahsën sënë behes mala ya ggovek, om gwevoṅġ alam sënë deketëḳin sir
medena denoh vu beggaṅġ-bu ti ti in debaġo hir nos.” 16 Rëḳ Yesu nër vu
sir bë, “O, su dena! Gaḳ ham bet sir!” 17 Rëḳ denër yah vu yi bë, “Rëḳ mu
hil hed brët nemadvahi geġël luu mu-o!” 18 Rëḳ nër yah bë, “Ham gweḳo
nam vu sa rë!”
19 Lom nër vu alam bë degeto demedo jaḳ pahup, log ḳo brët
nemadvahi geġël luu lo raḳ, log varah mala raḳ yaġek gejom raḳ in los

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwa vesa ya vu Anutu. Log mëm deġo bevo vu yi hur maluh beya devo
ggelek alam saga. 20 Lob sir pin degga meyoh vu sir, log desupin vahi sën
nahën nedo lo loḳ sap nemadluho-bevidek-luu. 21 Alam sën degga nos lo
sir maluh yoh vu 5,000, gesu detevin avëh los hurmahën ving rë.

Yesu Vare Neya Raḳ Nġaggee Vavunë
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

22 Ggovek log Yesu vonġ yi hur maluh bë dejaḳ na yaġ bedena nġaggee
nenga vahi namuġin, gegevonġ alam bedenah bej rë. 23 Vonġ alam deya
ggovek, log yö ti ya los ḳedu in bë najom jaḳ, lob nahën ya nedo ḳedu
gebuk loḳ. 24 Geyaġ to meya nġaggee vuheng rot, lom sanġ vë niwëëk
yam ggëp yaġ neru, lob nġaggee tëë luḳ ya yaġ rot. 25 Lob dus raḳ in
bë nyëġ geheng, log Yesu vare neya raḳ nġaggee vavunë betöḳ ya vu
sir. 26 Delë bë vare neya raḳ nġaggee vavunë, lom delëk meḳenuj verup
medenër bë, "Alam diiḳsën ḳenuj ti!", gedeggöneng medenġeeḳ. 27 Rëḳ
Yesu pevis benër ya vu sir bë, "Ham su newamin jaḳ! Yiḳ sa sënë om ham
su ġöneng."
28 Lom Pita nër yah vu bë, "Mehöböp! Nabë honġ saga, og ġenanër
gesa bare jaḳ nġaggee vavunë benök vu honġ!" 29 Lom Yesu nër bë,
"Ġenam!" Lob Pita vuu yaġ geto meya nare raḳ nġaggee vavunë meya vu
Yesu, 30 rëḳ nġo sanġ dedun, lom ggöneng bevonġin bë duḳ na nġaggee
benġaggee jehöö yi. Lob nġeeḳ in Yesu bë, "Mehöböp, ġenajom sa jaḳ!"
31 Lom Yesu pevis bejom Pita raḳ genër vu yi bë, "Su ayom neyam timu
vu sa yönon rë! Ayom luu luu in-a?" 32 Lob luho deraḳ yah yaġ, log sanġ
maya avuti. 33 Lob alam sën denedo raḳ yaġ lo depetev medeneggëp loḳ
vaha gedenër bë, "Anutu nalu honġ yönon rot!"

Yesu Vonġ Alam Niraḳsën Nġahiseḳë Vu Genesaret* Menijvesa Raḳ
(Mk 6:53-56)

34 Ggovek, loḳ ya deverup nġaggee vahi beya detöḳ ya Genesaret*,
35 lob alam vu nyëġ sagu deraḳ ni bë Yesu, lob devonġ ġaġek ya nyëġ
dus dus pin bedeḳo alam nijraḳsën pin yam vu yi. 36 Gedeketaġ vu yi bë
yiḳ alam nijraḳsën degebë nemaj jaḳ yi röpröp nyë mu. Lob sir pin sën
denebë nemaj raḳ lo og nijvesa neraḳ.

Anutu Yi Horek Kesuu Hil Ḳenud Hir Horek
(Mk 7:1-13)

15 1 Parisai* la losho alam-horek-yi la vu Yerusalem bedeyam vu Yesu
bedenër bë, 2 "Tum honġ hur maluh denekeyëh alam hib wirek hen
hir horek sën devonġ vu hil agi lo in-a? Su deneripek nemaj muġin rëḳ mëm
denegga nos rë!" 3 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, "Log yiḳ ham nebë saga! Nebë
va sën ham nġo nesepa loḳ alam hib wirek hen hir horek geham nekweyëh

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu yi horek-ë? 4 Anutu nër bë, ‘Ġeġurek amam lu atam babuj’ genër
ving bë, ‘Mehöti bë nanër ġaġek nipaya jaḳ ama ma ata, og ham tengwa yi
menadiiḳ’. 5 Rëḳ ham nenër bë, ‘Mehöti yi monë lu nġaa neggëp in bë doḳ vu
ama ma ata jaḳ, rëḳ mu nanër vu yi nabë, “Sa bë doḳ vu meluu meġevonġ sa
nġaa sënë nök vu meluu, rëḳ mu rëḳ nama, in sehooin raḳ ggovek in bë natu
seriveng vu Anutu”, 6 og ggovek, mehö saga su doḳ vu ama lu ata jaḳ.’ Rëḳ
mu ham nedahun Anutu yi ġaġek raḳ nġaa nebë saga in bë ham nġo sepa
doḳ alam hib wirek hen hir ġaġek. 7 Ham alam kwamin luu! Mehö-nenër-
ġaġek-ranġahsën Yesaya nër ġaġek sënë raḳ ham niröp nebë:
8 ‘Alam sënë deneḳo sarëġ raḳ verup avij,
rëḳ mu ayoj yö neggëp ading in sa.
9 Yö denenër mehönon hir horek gedenenër bë, “Anutu yi horek sënë!”
lob deneḳo sa raḳ meris mu.’ ”

Nġaa Sën Nevonġ Mehöhon Benij Paya Neraḳ
(Mk 7:14-23)

10 Lob Yesu supin alam deyam vu yi benër vu sir bë, “Ham gwenġo
beham jaḳ ni. 11 Nġaa sën neloḳ ya mehönon avij lo, og su nevonġ benij
paya neraḳ rë. Gaḳ mëm nġaa sën nedo loḳ mehönon ayoj beraḳ neverup
avij lo mu, sën nevonġ benij paya neraḳ.”
12 Lob yi hur maluh ya denër vu yi bë, “Alam Parisai* denġo honġ
ġaġek saga lob ayoj nipaya. Ma ġeraḳ ni?” 13 Rëḳ Yesu nër yah bë, “Nġaa
pin sën Amaġ vu yaġek su nevaroh rë lo, og rëḳ bepul los ġeġa na. 14 Ham
naḳööḳ geyö hir nġaa! Alam malaj ḳenod lob dekuung bë detato aggata
vu alam malaj ḳenod ngwë. Bë mehö mala ḳenod ngwë tato aggata vu
mehö mala ḳenod ngwë, og rëḳ luhoho debës lii doḳ ti.”
15 Lom Pita nër yah vu Yesu bë, “Om ġenanër ġaġek peggirinsën sënë
degwa behe ġanġo rë!” 16 Rëḳ Yesu nër bë, “Om ham nġo nahën geham su
neraḳ ni rë? 17 Maḳ ham su raḳ nġaa pin sën hil naha lo ni bë neloḳ ya hil
avid beya nare loḳ hil ahëd ḳevus, loḳ tum to neluḳ ya asoreng rë? 18 Gaḳ
nġaa sën raḳ neverup mehönon avij beto neyam ranġah lo, sën yam ggëp
ayoj. Lob nġaa nebë sënë sën nevonġ bemehönon nij paya neraḳ. 19 In nġaa
sën neverup ayoj lo nebë sënë: Kwaj nevo nġaa nipaya, denesis mehönon
medenediiḳ, deneggodeḳ alam venëj ma reggaj, maġëm los avö deneggodeḳ
sir, deneggodeḳ nġaa, denenër ġaġek kuungsën, denenër ġaġek pelësën.
20 Nġaa pin sënë nevonġ bemehönon nij paya neraḳ. Gaḳ bë mehönon dega
nos besu dejipek nemaj namuġin rë, og saga su nevonġ benij paya neraḳ rë.”

Kanaan Avëh Vonġ Ving Yesu Anon Rot
(Mk 7:24-30)

21 Lob Yesu kedi raḳ loḳ nyëġ saga beya distrik Ture los Sidon. 22 Lob
avëh-yu-ngwë ti vu Kanaan nedo sagu beyam tahi bë, “O Mehöböp!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Davit* yi Mewis honġ! Kwam gevonġ in sa! Memö nipaya ti gwanġ ya
sa naluġ avëh ayo benevasap yi rot!” 23 Rëḳ Yesu su nër ġaġek ti loḳ yah
vu yi rë. Lob yi hur maluh deyam vu yi medenër bë, “Avëh sënë tahi
megejiiin hil rot, om gwevonġ nah!” 24 Rëḳ Yesu nër yah bë, “Anutu vonġ
sa meseyam in sedoḳ vu sipsip mala-masën vu Israel mu!” 25 Rëḳ avëh
yam dus bepetev meneggëp loḳ vaha genër bë, “Mehöböp ġedoḳ vu sa!”
26 Loḳ Yesu nër raḳ ġaġek peggirinsën yah vu yi bë, “Su yoh vu bë hil ġaḳo
hurmahen hir nos vër beġetë na vu anöö rë!” 27 Rëḳ avëh nër bë, “Mehöböp,
sagaḳ yönon, gaḳ mëm anöö denepatu nos metes sën alaj denevonġ meneluḳ
ya reek len lo!” 28 Nër nebë sënë, lom Yesu nër yah vu yi bë, “O avëh! Ayom
neyam timu vu sa yönon rot, om nġaa sën ġenevonġin lo rëḳ anon jaḳ vu
honġ.” Lom loḳ hes mala saga avëh nalu nivesa raḳ yah ggökin.

Yesu Vonġ Balam Niraḳsën Nġahiseḳë Nijvesa Raḳ

29 Log Yesu ya raḳ beya metöḳ ya nġaggee böp Galilea nenga. Besepa
meya teka loḳ mëm raḳ ya ḳedu ti beto nedo. 30 Lob alam nġahiseḳë
desupin sir medeyam vu yi. Lob deḳo alam vahaj nipaya, seḳëj vegguu,
malaj ḳenod, kwaj nġengöleng, geniraḳsën vahi ving, bedeyam vu yi.
Bedebë sir loḳ Yesu vaha, lob vonġ benijvesa raḳ. 31 Lob alam saga ḳenuj
ya in denelë alam kwaj nġengöleng denevengwënġ, galam seḳëj vegguu
seḳëj nesesor yi, galam vahaj nipaya deneya aggata, galam malaj ḳenod
denelë nyëġ. Lob deḳo Israel hir Anutu arë raḳ.

Yesu Vet Alam 4,000
(Mk 8:1-10)

32 Lob Yesu supin yi hur maluh lo benër vu sir bë, “Sa kwaġ paya in alam
sënë, in denedo buk löö ving sa benos main sir. Lob sa su hevonġin bë ġevonġ
sir na rë, in meyip rëḳ gevonġ sir bemalaj pebilin gëp aggata bedebës.” 33 Loḳ
yi hur maluh denër vu yi bë, “Nyëġ-yumeris sënë, om hil rëḳ ġaḳo nos vu tena
mabet alam yu böpata sënë jaḳ-a?” 34 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham brët va
la neggëp vu ham-a?” Lom denër yah bë, “He hömin brët nemadvahi-bevidek-
luu geġël mahen luu.” 35 Lob Yesu nër vu alam beto denedo dob. 36 Log ḳo
brët nemadvahi-bevidek-luu, geġël luu lo raḳ, gejom raḳ in los kwa vesa ya vu
Anutu, log deġo bevo vu yi hur maluh, beya devo ggelek alam. 37 Degga beyoh
vu sir, log vahi nedo bedesupin loḳ jebeng nemadvahi-mevidek-luu. 38 Log alam
sën degga nos lo sir yoh vu 4,000, gesu detevin avëh los hurmahen ving rë.
39 Log mëm Yesu vonġ medeketëḳin sir medeya, log raḳ yaġ meya los Magadan.

Alam Parisai* los Sadukai* Detahi Bë Degelë Nġaa Böp
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

16 1 Alam Parisai* los Sadukai* deyam in bë deseggi Yesu, lob denër
bë gevonġ nġaa böp yaġek yi ti bedegelë. 2 Rëḳ nër yah vu sir bë,

“Ham nelë bë ġerub nevarah sehuksën lob ham nenër bë, ‘Ġerub varah
sehuksën, om nyëġ rëḳ gevanġ neheng.’ 3 Log ham nelë ḳeḳup nekebu
monbuk, lom ham nenër bë, ‘Ḳeḳup kebu monbuk genyëġ malaḳenu
rot, om vonġin ayööng los hob nam!’ Nġaa nebë sënë netato vu ham
beham nġo neraḳ ni, rëḳ ham su neraḳ nġaa sën neggëp ham malamin
gwëbeng-ë ni rë! 4 Ham alam nimin paya, ham nebë avëh baggëb, om sën
ham kwetaġ bë ham gwelë nġaa böp. Rëḳ mu sa su rëḳ ġevonġ nġaa böp
ti beham gwelë rë. Gaḳ sëḳ tato nġaa böp nabë sën Yona yi nġaa böp lo
vu ham mu beggovek.” Log Yesu vuu sir geya.

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam Parisai* Los Sadukai* Hir Yiist* Sën Nevonġ Brët Menerig Lo
(Mk 8:14-21)

5 Yi hur maluh deraḳ yaġ ving yi medeya nġaggee nenga vahi, rëḳ kwaj
virekin nos gesu deḳo la sepa rë. 6 Loḳ Yesu nër vu sir bë, “Ham gweġin
ham in alam Parisai* los Sadukai* hir yiist*!” 7 Lob yö denër vu sir bë,
“Hil su haḳo nos la sepa rë, om sën nenër aga!” 8 Yesu raḳ ni lob nër bë,
“Ham su ayomin neyam timu vu sa yönon rë! Ma nebë va sën ham nesap
ham raḳ bë ham su ḳo nos la sepa rë-ë? 9 Ma ham nahën geham su raḳ
ni rë? Maḳ ham su kwamin nevo brët nemadvahi sën alam 5,000 degga
gesap va la sën ham supin loḳ lo rë? 10 Log maḳ ham su kwamin nevo brët
nemadvahi-bevidek-luu sën alam 4,000 degga geham supin loḳ jebeng va
la lo rë? 11 Ma ham su raḳ ni rë? Sa su nanër nos vu ham rë! Gaḳ senër vu
ham bë ham gweġin ham vu Parisai* los Sadukai* hir yiist*!” 12 Lob mëm
deraḳ ni bë su nër raḳ yiist* sën brët yi lo rë. Gaḳ nenër bë degeġin sir vu
Parisai* los Sadukai* hir ġaġek.

Pita Nër Yesu Ranġah Bë Mehö Sën Anutu Ggooin Raḳ In Bë Geḳo Hil Nah
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

13 Yesu ya los Sisarea vu distrik Pilipi, lob loḳ tepëḳ in yi hur maluh
bë, “Alam denenër Mehönon Nalu bë yi re?” 14 Lob denër yah bë, “Mehö
la denenër bë Mehö-neripek-alam Jon. Log la denenër bë Elia. Log la
denenër bë Yeremia, ma mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën wirek hen ti.”
15 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Gaḳ hameḳ nenër bë sa re?” 16 Loḳ
Simon Pita nër yah bë, “Honġ Kerisi*! Anutu mala-tumsën Nalu honġ!”
17 Lom Yesu nër yah vu yi bë, “Jon* nalu Simon! Kwam vesa anon!
Alam dob sënë ti su tateḳin ġaġek sënë vu honġ rë. Gaḳ Amaġ sën nedo
yaġek lo yö tateḳin vu honġ. 18 Om sa nanër vu honġ nabë honġ Pita (sënë
degwa nebë ġelönġ), lob sëḳ dev sa dub jaḳ medo ġelönġ sënë, geNyëġ
Nipaya su yoh vu bë bare megedu beġö jaḳ dub sënë rë. 19 Sëḳ bo kii
Nyëġ-yaġek-yi vu honġ. Genġaa sën ġenanërin vu dob lo, og Anutu rëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanërin vu yaġek geving. Genġaa sën ġengoġekin vu dob lo, og Anutu rëḳ
bo veyovin gëp yaġek geving." 20 Log Yesu nër niwëëk vu yi hur maluh bë
su na denanër vu mehö la nabë yi Kerisi*.

Yesu Nër Yi Maggin Ranġah Bë Rëḳ Nadiiḳ Gekedi Jaḳ Nah
(Mk 8:31–9:1; Lk 8:22-27)

21 Log Yesu nër ranġah muġin vu yi hur maluh loḳ buk saga bë rëḳ na
Yerusalem, lob alam-teta losho alam-deneḳo-seriveng hir ggev, galam-
horek-yi rëḳ debo vanë nġahiseḳë vu yi, gedengis yi menadiiḳ, gebuk
natu löö rëḳ mëm kedi jaḳ nah gökin.
22 Lob Pita ḳo yi meya nenga bevonġ ġaġek raḳ yi bë, "Mehöböp, su rëḳ
nabë saga rë! Nġaa sënë su rëḳ natöḳ vu honġ rë!" 23 Loḳ Yesu ggërin yah
benër vu Pita bë, "Satan! Ġebare nah sa demiġ, in ġenewërin sa aggata!
Su kwam töḳ raḳ Anutu kwa rë, gaḳ kwam nevo nġaa nebë sën mehönon
yö kwaj nevo lo!"
24 Log Yesu nër vu yi hur maluh bë, "Mehöti bë natu sa hur, og kwa
birek in yi gekerë yi ḳelepeḳo* betamuin sa. 25 In mehöti bë kwa bo yi
begeġin nivesa, og rëḳ anon mala nama. Gaḳ mehöti bë kwa birekin yi
benadiiḳ in sa, og rëḳ medo mala-tumsën. 26 Nabë mehöti yö geḳo yi jaḳ
in nġaa dob yi pin bemedo loḳ nadiiḳ, og yi nġaa sënë rëḳ doḳ vu yi nabë
va? Ma mehönon rëḳ debaġo Anutu jaḳ va in gevonġ bedemedo malaj-
tumsën-a? Ma! 27 Mehönon Nalu rëḳ nam los Ama yö niwëëk geyi vuneḳ
vuneḳ yaġek yi geyi angër lo, lob doḳ buk sënë og rëḳ bo nyëvewen doḳ
nah nġaa pin sën mehönon denevonġ lo vu sir. 28 Sa nanër vu ham yönon
nabë ham sën nare agi vahi su rëḳ denadiiḳ rë, gaḳ rëḳ demedo medegelë
geMehönon Nalu nom nabë mehö-los-bengö in geġin hil."

Hur Maluh Löö Delë Bë Yesu Navi Agga Ngwë Raḳ
(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

17 1 Buk nemadvahi-bevidek-ti ya ggovek, log Yesu ḳo Pita
geYakobus luho ari Jon bederaḳ ḳedu ading ti, beyö ya denedo.
2 Lob delë bë Yesu navi agga ngwë raḳ, bemala netum nebë hes,
geyi tob veroo meris nebë davës. 3 Lob delë Moses lu Elia detöḳ yam
medenevengwënġ ving yi. 4 Pita lë lob nër vu Yesu bë, "Mehöböp, he nado
mehalë nġaa sënë om mëm nivesa rot. Bë ahëm geving, og sedev numeng
löö gëp sënë, ti vu honġ, ngwë vu Moses, gengwë vu Elia."
5 Nahën nevengwënġ, log beggob veroo ti yam bom Yesu lööho, log
ġaġek ti yam loḳ beggob ayo nebë, "Sa Naluġ yiḳ sënë, sën sahëġ neving
yi los halë yi nivesa lo. Ham gwebë nengamin vu yi!" 6 Yi hur maluh
denġo sënë, lob deggöneng bedepetev beyuj ya dob.
7 Loḳ Yesu yam vu sir bebë nema raḳ sir genër bë, "Ham su ġöneng rë,
ham kwedi jaḳ!" 8 Lob devër malaj raḳ rëḳ su denelë mehöti ving rë, gaḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yiḳ Yesu yö timu nare. 9 Sir vu ḳedu menahën deneluḳ medeneyah, lob Yesu
nër niwëëk vu sir bë, “Nġaa sën ham lë agi, og ham su na nanër vu mehö
la. Rot bemëm Mehönon Nalu kedi jaḳ nah gökin gëp bedub rë, loḳ mëm.”
10 Lom yi hur maluh deloḳ tepëḳ in yi bë, “Loḳ nebë va sën alam-
horek-yi denenër bë Elia rëḳ nom namuġin lo?” 11 Loḳ mëm tateḳin yah
vu sir bë, “Yönon, Elia rëḳ nom namuġin besemu nġaa pin rë. 12 Rëḳ
mu sa nanër vu ham nabë Elia yam ggovek ya, rëḳ alam su deraḳ ni rë,
gedevonġ paya vu yi yoh vu yö kwaj. Gerëḳ debo vanë vu Mehönon Nalu
nabë saga geving.” 13 Yesu nër nebë sënë, lob yi hur maluh deraḳ ni bë
nenër Mehö-neripek-alam Jon vu sir.

Yesu Vonġ Hurmahen Ti Los Memö Benivesa Raḳ
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

14 Loḳ yah to detöḳ vu alam yu böpata, lob mehöti verup vu Yesu
beyun lus vu yi, 15 genër bë, “Mehöböp! Kwam gevonġin sa naluġ. Bado
nevonġ yi benavi nipaya raḳ rot. Nevesi yi raḳ nengwah los nevës bël
beron nġahiseḳë. 16 Lob sa haḳo yam vu honġ hur maluh lo rëḳ su deyoh
vu bë degevonġ benivesa jaḳ rë.”
17 Lob Yesu nër yah vu yi bë, “Oo, ham alam dahis! Ham su vonġ ving
rë! Sëḳ medo buk va la geving ham-a? Gesëḳ medo ḳerë ham maggin noh
vu kwev va la geving-a? Maam ham gweḳo hurmahen nam vu sa rë!”
18 Lob Yesu petupek raḳ memö, lob lëëin hurmahen geto meya, log bado
maya in yi pevis.
19 Loḳ Yesu losho yi hur maluh meris yö denedo, lob deloḳ tepëḳ vu
yi bë, “Nebë va sën he su ayoh vu bë ġetii memö sënë geto mena rë-ë?”
20 Rëḳ Yesu nër vu sir bë, “Ham su nevonġ ving niwëëk rë, om sën ham su
yoh vu rë! Kë! Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë ham vonġvingsën mahen
teka mu nabë mastet* ġahis, og ham rëḳ nanër vu ḳedu sënë nabë ‘Kwedi
jaḳ meġena sagu!’, og rëḳ na. Bë ham gwevonġ geving yönon, og ham yoh
vu bë rëḳ gwevonġ nġaa pin. 21 [Su aggata ngwë neggëp in bë hil ġetii
memö nabë sënë geto dena rë. Gaḳ hil ayed gërin nos gehil najom jaḳ mu
og mëm.]”

Yesu Nër Ġaġek Netu Luu Bë Rëḳ Nadiiḳ Gekedi Jaḳ Gökin
(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

22 Yah denedo Galilea lob buk ti lob Yesu nër vu yi hur maluh bë, “Rëḳ
debo Mehönon Nalu doḳ na mehönon nemaj. 23 Lob rëḳ dengis yi menadiiḳ,
loḳ buk natu löö lob kedi jaḳ nah gökin.” Lob yi hur maluh ayoj maggin rot.

Yesu Baġo Takës-dub-vabuung-yi

24 Lob ya deverup Kapernaum, galam sën deneḳo takës-dub-vabuung-
böp-yi lo ya deverup vu Pita bedeloḳ tepëḳ vu yi bë, “Maḳ ham tatovaha

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

netunġ takës-dub-vabuung-yi ving-a?” 25 Lob Pita yoġek bë, “Ëë-ë, netunġ
lo!” Log loḳ ya begganġ ayo, loḳ Yesu tum loḳ tepëḳ in yi muġin bë,
“Simon! Kwam nevo bë? Alam-los-bengöj vu dob sënë, deneḳo takës-
ḳupeḳ-yi los deneḳo vu mehönon tena? Maḳ yö deneḳo vu hir alam, ma
deneḳo vu alam-yu-ngwë?”
26 Lob Pita nër yah bë, “Deneḳo vu alam-yu-ngwë!” Lom Yesu nër bë,
“Nebë saga, om hir alam su degetë takës gegëp! 27 Rëḳ mu alu su ġevonġ
bahëj sengën. Om ġena ġeseyu gwaaḳ gëp nġaggee nenga, lob ġël ti sën
rëḳ berup namuġin begweḳo jaḳ lo, og ġebasuh avi lob rëḳ ġenatöḳ vu
monë ti doḳ. Lob mëm gweḳo monë saga meġena gwetë natu alu hed
takës.”

Re Böp Vu Anutu-yi-nyëġ-a?
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

18 1 Vu buk saga Yesu yi hur maluh ya deverup vu yi bedeloḳ tepëḳ
in yi bë, “Mehö re tu muġinsën vu Nyëġ-yaġek-yi kesuu alam
pin-a?”
2 Lob Yesu ḳo hurmahen ti yam bevarah loḳ malaj, 3 genër vu sir bë,
“Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë ham su gwërin ham gedahun ham
nabë hurmahen nebë sënë rë, og ham su yoh vu bë rëḳ doḳ na Nyëġ-
yaġek-yi rë. 4 Mehöti bë dahun yi rot nabë hurmahen sënë, og rëḳ natu
muġinsën vu Nyëġ-yaġek-yi kesuu alam pin. 5 Log mehöti bë kwa bo sa
bedoḳ vu hurmahen nabë sënë ti, og sagaḳ loḳ vu sa.”

Nġaa Nipaya Sën Nevonġ Paya Vu Mehönon Besu Denevonġ Ving Rë
(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

6 “Gaḳ bë mehöti geli sa alam sën ayoj neya timu vu sa mahen teka
mu lo ti, begevonġ nġaa nipaya, og rëḳ geḳo nyëvewen böpata rot vu
tamusën, gaḳ nabë deseyu ġelönġ böpata doḳ kwa gedegetë duḳ na loo
vuheng namuġin bemala nama, og mëm nivesa, in su kepë mehönon la.
7 Gëp in alam vu dob sënë in nġaa nipaya neggëp merëḳ kepë sir. Yönon!
Nġaa nipaya rëḳ berup, rëḳ mu gëp in alam sën denekepë mehönon ngwë
raḳ nġaa nipaya lo.
8 Lob nabë nemam ma vaham bë gevonġ benġaa nipaya kepë honġ,
og maam kwetöv megwetë na. Geyiḳ nemam vahi timu ma vaham
vahi timu, in mëm ġemedo malam-tumsën degwata. In rëḳ nemam luu
gevaham luu lob degetë honġ doḳ na nengwah sën netum yoh vu buk los
ranġah lo.
9 Log nabë malam ġahis vahi bë gevonġ benġaa nipaya kepë honġ, og
maam ġeselupek vër begwetë na. Geyiḳ malam vahi mu medo in mëm
ġemedo malam-tumsën degwata. In rëḳ malam ġahis luu lom degetë
honġ doḳ na nengwah sën neggëp Nyëġ-nengwah-yi lo.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Sipsip Ti Mala Ma
(Lk 15:1-7)

10 “Ham gweġin ham! In rëḳ ham gwekuung nabë hurmahen maluh
los avëh nebë sënë sir nġaa meris. Ma! Sa nanër vu ham nabë hir angër
vu yaġek sën deneġin sir lo vare denelë Amaġ sën nedo yaġek lo yoh
vu buk. 11 [In Mehönon Nalu luḳ yam in bë geḳo alam malaj masën nah
gökin.] 12 Ham kwamin bo rë. Bë mehöti yi sipsip 100, lob bë ti mala
nama, og rëḳ na sero ma rëḳ nama? Gaḳ rëḳ gevuu 99 bedebare ḳedu
gena sero ti sën mala ma lo. 13 Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë natöḳ vu
sipsip ti saga, og rëḳ kwa vesa in rot kesuu sën kwa vesa in 99 lo. 14 Nebë
sënë, om ham Amamin vu yaġek nilël bë hurmahen nebë sënë ti su mala
nama.”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Hil Ġanġo Arid Hir Nġaa Nipaya Degwa Lo
(Lk 17:3)

15 “Bë arim gevonġ nġaa nipaya vu honġ, og nġo ti ġena ġenanër yi
nipaya tato vu yi rë. Lob nabë genġo ayem, og saga nebë ġeḳo yi yom
vu honġ. 16 Rëḳ nabë su nġo ayem rë, og gweḳo mehöti ma mehö luu
geving bemelöö nah doḳ ti in meluu ma melöö nanër ġaġek ranġah, og
mëm ham rëḳ semu. 17 Rëḳ nabë su nġo melöö ayemin rë, og ġenanër vu
sa alam pin. Rëḳ nabë su genġo sa alam ayej geving rë, og ham gwelë
yi nabë yi alam-yu-ngwë ti, meyi mehö-neḳo-takës*. 18 Sa nanër vu ham
yönon nabë nġaa sën ham nanërin vu dob lo, og rëḳ Anutu nanërin gëp
yaġek geving. Genġaa pin sën ham ngoġekin vu dob lo, og Anutu rëḳ
ngoġekin gëp yaġek geving.
19 Log sa nanër vu ham yönon gökin nabë: Bë ham mehö luu ayoj timu
in nġaa ti vu dob sënë beluho deketaġ in vu Amaġ, og Amaġ sën nedo
yaġek lo, rëḳ gevonġ banon jaḳ. 20 Kë, log nabë mehö luu ma mehö löö
kwaj bo sarëġ bedengupin sir doḳ ti, og sëḳ nam medo geving sir.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Hur Sën Su Nevo Loḳ Monë Nyëvewen Rë

21 Loḳ buk saga Pita ya verup vu Yesu benër vu yi bë, “Mehöböp, arig
gevonġ nipaya beron va la vu sa loḳ mëm sa dahun yi nġaa nipaya na?
Maḳ noh vu beron nemadvahi-bevidek-luu-a?”
22 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Sa su rëḳ nanër vu honġ nabë beron
nemadvahi-bevidek-luu mu rë. Gaḳ sa nanër vu honġ nabë ġedahun yi
nġaa nipaya na noh vu 70 natu beron nemadvahi-videk-luu.” (Nër bë sënë
in bë tato nabë hil dahun mehönon hir nġaa nipaya sën denevonġ vu hil
lo pin na.)
23 Log nër ving bë, “Sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mehö-los-
bengö ti vonġin bë yi hur debo doḳ nah yi monë. 24 Lob deḳo ti ya verup

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu yi, geyi nyëvewen böpata rot yoh vu 10 milion kina. 25 Rëḳ yi monë su
yoh vu bë bo doḳ rë. Lob mehö-los-bengö nër bë mehö la debaġo mehö sënë
losho venë lo nalu lo, geyi nġaa pin, bedenatu hur-huk-meris-yi in doḳ nah
yi nyëvewen böpata sënë. 26 Lob yi hur maluh saga petev meneggëp loḳ
vaha gesu bë, 'Ġenaḳööḳ rë, rëḳ mëm sëḳ bo doḳ nah honġ monë!' 27 Lob
ala kwa vonġin yi, benër bë ggovek gesu bo doḳ nah, log vonġ yi yah.
28 Lob hur maluh sënë to meya dobnë, lob töḳ raḳ hur maluh ngwë
sën vo yi monë yiḳ mahen mu vu wirek yoh vu K100 benyëvewen nahën
neggëp vu yi lo. Lob jom yi ahon niwëëk begibek nema loḳ kwa genër bë,
'Ġebo doḳ nah sa monë!'
29 Lob hur maluh ngwë sënë petev meneggëp loḳ vaha geketaġ vu yi bë,
'Ġenaḳööḳ rë, rëḳ mëm sëḳ bo doḳ nah honġ monë!' 30 Rëḳ su nġo aye rë,
getunġ yi ya ḳarabus in bë mëm bo doḳ yi nyëvewen rë, lob mëm degeḳo
yi vër. 31 Hur maluh vahi delë nġaa sënë, lom ayoj maggin rot, lob ya
denër ġaġek sënë pin ranġah vu alaj.
32 Lob alaj tahi yi hur maluh saga yah benër vu yi bë, 'Honġ hur
nipaya! Muġinsën ġesu vu sa, lob sa dahun honġ nyëvewen böpata saga
ya meris. 33 Sa kwaġ vonġin honġ, rëḳ su kwam vonġin hur maluh ngwë
saga rë in-a?' 34 Lob ala ahë sengën, lom tunġ yi loḳ ya ḳarabus in debo
maggin vu yi bemedo, bemëm bo doḳ nah yi nyëvewen böpata saga los
dahis lob mëm. 35 Om nabë ham su dahun arimin hir nġaa nipaya na
yönon rë, og Amaġ sën nedo yaġek lo rëḳ gevonġ nabë sënë vu ham."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Maluh Los Venëj Denevepul Sir Lo
(Mk 10:1-12; Lk 16:18)

19 1 Yesu nër ġaġek pin sënë ggovek, log vuu distrik Galilea geya los
distrik Yudea hir dob sën neggëp bël Yordan vahi yi. 2 Lob alam
nġahiseḳë detamuin yi bedeya sagu, lob vonġ behir niraḳsën nemaya
benijvesa neraḳ.
3 Lob alam Parisai* la deyam vu yi bedeloḳ tepëḳ bedeseggi yi bë, "Yoh
vu bë mehöti bepul venë jaḳ ġaġek meris meris mahen ti ma ma?"
4 Lob Yesu nër yah bë, "Maḳ ham su tevin ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya lo rë? Ġaġek sënë nebë Anutu tunġ mehönon vu nyëdahis, og
tunġ mehönon maluh los avëh! 5 Log nër bë, 'Nebë saga om maluh rëḳ
gevuu ama lu ata, log geḳo venë, lob luho denatu anon timu'! 6 Om luho
su rëḳ nabë luho luu gökin rë, gaḳ luho detu anon timu. Om nġaa sën
Anutu duu ahon ggovek ya lo, og mehönon su debepul."
7 Lob alam Parisai* denër vu yi bë, "Log nebë va sën Moses vo horek
vu hil benër bë mehönon dekevu ḳapiya-vepulsën-yi bedebo vu venëj
gedejuuk sir na-ë?"
8 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, "Ham ayomin niggoh om sën Moses
yoġekin bë ham bepul venëmin nah. Rëḳ su nebë saga vu nyëdahis rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Om sa nanër vu ham nabë: Bë mehöti venë su vonġ baggëb rë, rëḳ regga
vuu yi geḳo avëh ngwë, og mehö saga vonġ baggëb.”
10 Lob yi hur maluh denër bë, “Bë nġaa nabë sënë gëp vu maluh los
venëj, og maam mehönon su degeḳo sir.”
11 Lob nër yah vu sir bë, “Alam pin su deyoh vu bë degevonġ noh vu
ġaġek sën denatu timu agi rë, gaḳ alam vahi sën Anutu duu sir niwëëk
revuh ti lo, og sir saga mu sën deyoh vu bë desepa doḳ. 12 Alam aggagga
su deyoh vu bë rëḳ degeḳo avëh rë. In mehö la og ataj yö ḳo sir nebë
saga. Log alam denevonġ paya vu mehö la besu deneḳo avëh rë. Log alam
la kwaj nevo Nyëġ-yaġek-yi, lob ayoj ni nelël bë su degeḳo venëj. Mehöti
yoh vu bë gevonġ noh vu ġaġek sënë og gevonġ.”

Yesu Jom Raḳ Hurmahen
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

13 Lob alam deḳo hurmahen la medeya vu Yesu in bë gebë nema jaḳ sir
genajom jaḳ sir. Rëḳ yi hur maluh deruuk losho ataj. 14 Loḳ Yesu nër bë,
“Ham gwevonġ hurmahen denam vu sa. Ham su gwërin sir, in alam sën
ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen, og alam Nyëġ-yaġek-yi sir.” 15 Log
bë nema raḳ sir log ya raḳ.

Mehö Maġëm Ti Yi Ḳupeḳ Nġahiseḳë
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

16 Lob mehö maġëm ti ya verup vu Yesu beloḳ tepëḳ vu yi bë,
“Tatovaha! Mëm sa ġevonġ va ti nivesa in mëm sa medo malaġ tumsën
degwata los degwata?”
17 Lob Yesu nër yah vu yi bë, “Ġeloḳ tepëḳ in sa in nġaa nivesa in va?
Yiḳ Mehö timu nedo beyi mehö nivesa! Kwam nevo bë ġemedo malam-
tumsën, og ġesepa doḳ Anutu yi horek pin!” 18 Rëḳ loḳ tepëḳ yah ggökin
bë, “Horek tena?” Lom Yesu nër yah vu bë, “Horek nebë sënë: Su ġengis
mehönon medenadiiḳ! Su gwevonġ baggëb! Su ġeġodeḳ nġaa! Su ġenanër
ġaġek kuungsën jaḳ mehö ngwë! 19 Ġeġurek amam lu atam babuj! Log
ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ lo nabë sën nġo ahëm neving
honġ!”
20 Lob mehö maġëm sënë nër yah vu yi bë, “Sa nesepa loḳ horek pin
sënë ggovek ya. Rëḳ mu sa ġevonġ va ngwë geving-a?”
21 Lob Yesu nër vu bë, “Bë ġenatu mehö yohvu, og gwevonġ honġ
ḳupeḳ pin balam debaġo, lob ġebo monë sën gweḳo jaḳ honġ nġaa pin lo
vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo, log mëm ġenam ġetamuin sa, gemëm
honġ ḳupeḳ nivesa rëḳ gëp vu yaġek.” 22 Rëḳ mehö maġëm nġo ġaġek
sënë, lob ya los ayo maggin rot, in yi ḳupeḳ nġahiseḳë rot.
23 Lob Yesu nër vu yi hur maluh bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë
mehö-los-bengö-ggoreksën bë doḳ na Nyëġ-yaġek-yi, og rëḳ bimengin rot.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Sa nanër gökin vu ham nabë kamer ti bë gurek na rureḳ len, og yiḳ
huk böpata rot, rëḳ mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksën gevonġin nabë
doḳ na Anutu yi nyëġ, og sagaḳ huk böpata rot kesuu."
25 Lom yi hur maluh denġo ġaġek sënë lom delëk bedenër bë, "Om maḳ
re yoh vu bë rëḳ medo mala-tumsën degwata?"
26 Lob Yesu gët sir genër vu sir bë, "Mehönon su deyoh vu bë degevonġ
beyö demedo malaj-tumsën rë, gaḳ Anutu yö yoh vu bë gevonġ bedemedo
malaj-tumsën. In Anutu yoh vu bë gevonġ nġaa pin."
27 Nër bë sënë lob Pita nër yah vu bë, "Gwelë! He hevuu he nġaa pin ya
gehe yam medo nesepa honġ, om he rëḳ ġaḳo va nivesa jaḳ sënë?"
28 Lob mëm Yesu nër vu sir bë, "Sa nanër vu ham yönon nabë vu Buk-
tumusën genġaa pin pekwë yi natu mewis, geMehönon Nalu jaḳ medo
mehö-los-bengö yi sëa malanġeri belos arë, og mëm vu buk saga ham sën
netamuin sa agi rëḳ jaḳ medo sëa-los-arëj nemadluho-bevidek-luu geving
sa. Lob ham rëḳ gwenġo alam Israel degwaj nemadluho-bevidek-luu
hir ġaġek. 29 Log alam pin sën kwaj nevo sarëġ bedenevuu hir begganġ,
ma arij, ma avëhnöj, ma amaj, ma ataj, ma naluj, ma hir dob lo, og rëḳ
degeḳo nyëvewen mehödahis jaḳ gëp alam nemadvahi doḳ nah sënë, log
demedo malaj-tumsën degwata los degwata. 30 Rëḳ mu alam nġahijseḳë
vu muġinsën rëḳ nom denatu alam tamusën, log alam nġahijseḳë vu
tamusën rëḳ nah denatu alam muġinsën."

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mehö Nebaġo Yi Hur-huk-yi Lo

20 1 "Kë"! Sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mehöti sën
kedi raḳ loḳ monbuk anon meya nesero alam in degevonġ huk in
yi wain. 2 Lob vengwënġ ving hur la, bedeyoġekin bë degeḳo kina ti doḳ
buk saga og ggovek, log mëm vonġ sir medeya denevonġ yi huk wain.
3 Loḳ yah verup loḳ 9 krök, lob lë alam la gedenare meris mu raḳ telig, in
huk main sir. 4 Lob nër vu sir bë, 'Ham na gwevonġ sa huk wain geving,
log sëḳ baġo ham nivesa.' Lob deya huk.
5 Log hes vuheng raḳ 12 krök los 3 krök, lob yah to bevonġ nebë sënë
ggökin. 6 Log 5 krök sehuksën, lob yah to belë bë alam la denare, lob nër
vu sir bë, 'Ham nare sënë yoh vu hes mala pin in va?' 7 Loḳ denër yah bë,
'Huk main he!' Lob nër bë, 'Om ham na gwevonġ sa huk wain geving!'
8 Lob buk loḳ, lob huk wain ala nër vu mehö sën neġin alam huk yi
lo bë, 'Ġetahi hur nam beġebaġo sir. Ġebaġo gëp alam sën deyam huk
tamusën lo, bena natöḳ na alam sën deyam muġin lo!'
9 Lob alam sën deneya huk raḳ 5 krök sehuksën lo denare yam, besir
ti ti deneḳo monë kina ti ti. 10 Galam sën deyam huk muġinsën lo
denare yam, gekwaj nevo bë rëḳ degeḳo monë nġahiseḳë rot. Rëḳ ma!
Yiḳ deneḳo kina ti ti nebë saga ving. 11 Deḳo monë, rëḳ mu devonġ ayej
nipaya vu huk ala medenër bë, 12 'Alam sënë deyam tamusën, bedevonġ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

huk sehuksën mu, rëḳ ġebaġo sir nebë he. Gaḳ he nehevonġ huk böpata
hes ading rot, behes negga he rot.'
13 Denenër nebë sënë, lob nër yah vu sir ti bë, 'Sa mehö-e! Sa su hevonġ
nipaya vu ham rë! Hil ajoo ġaġek muġin bë sëḳ baġo honġ jaḳ monë kina
ti, 14 om gweḳo honġ monë beġena. Monë sën sevo vu honġ lo, og sa bë
ġevonġ vu alam tamusën geving nabë saga. 15 Bë sa ġevonġ nġaa ti jaḳ
senġo sa monë sënë, og maḳ sënë su yoh vu rë? Sa hevonġ nivesa rëḳ
ahëm nevonġin sënë in va?' 16 Om alam vu tamusën rëḳ nah denatu alam
muġinsën galam vu muġinsën rëḳ nom denatu alam tamusën nabë saga."

Yesu Nër Ġaġek Netu Beron Löö Bë Rëḳ Nadiiḳ Gekedi Jaḳ Nah Gökin
(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

17 Lob Yesu neya in bë na Yerusalem, lob yi hur maluh nemadluho-
bevidek-luu desepa yi medeneya ving. Nahën denetetuu aggata
medeneya, lob Yesu ḳo sir yah nenga menër vu sir bë, 18 "Ham nġo?
Gwëbeng hil naraḳ menaya Yerusalem, lob rëḳ degetunġ Mehönon Nalu
doḳ na alam-deneḳo-seriveng hir ggev lo los alam-horek-yi lo nemaj. Lob
rëḳ denanër ġaġek venuh nabë dengis yi nadiiḳ. 19 Log rëḳ debo yi doḳ na
alam dahis nemaj, in denanër ġaġek pelësën jaḳ yi los debeek yi gedengis
brëm na yi betii ḳelepeḳo*. Gebuk natu löö loḳ kedi jaḳ nah gökin."

Sebedi Venë Ḳo Nalu Luho Beya Vu Yesu
(Mk 10:35-45)

20 Lob Sebedi venë ḳo nalu luho sepa beya vu Yesu, lom petev
meneggëp loḳ vaha in bë ketaġ nġaa ti vu. 21 Lob Yesu nër vu yi bë,
"Ġeyam in va?" Lob nër yah vu bë, "Ġenanër nabë sa naluġ luho denatu
honġ ġadu gëp honġ Nyëġ. Ngwë medo gëp nemam vesa gengwë medo
gëp nemam ḳëj."
22 Nër bë sënë, loḳ Yesu nër yah vu nalu luho bë, "Melu su raḳ nġaa sën
melu nekwetaġ in vu sa agi ni rë. Ma melu yoh vu bë melu rëḳ nanum
doḳ kap* sën sëḳ nanum doḳ lo?" Rëḳ luho denër yah bë, "Alu ayoh vu!"
23 Lob Yesu nër vu luho bë, "Yönon, melu rëḳ nanum doḳ sa kap! Rëḳ
mu mehö sën rëḳ medo gëp sa nemaġ vesa gemehö sën rëḳ medo gëp sa
nemaġ ḳëj lo, og su neggëp vu sa rë. Gaḳ alam sën Amaġ yö ggooin sir
raḳ lo, sën rëḳ demedo doḳ."
24 Lob sir nemadluho denġo luho hir ġaġek sënë, lob ahëj sengën vu
luho ari. 25 Rëḳ Yesu supin sir yam benër vu sir bë, "Ham raḳ ni! Alam
dahis hir alam sën deneġin sir lo, og deneḳo sir raḳ vu hir alam. Gehir
alam böp denedeġinengin hir alam raḳ horek nġahi. 26 Rëḳ mu ham, og
ham su gwevonġ nabë saga! Gaḳ mehöti bë gevonġin nabë natu ham
mehö böp ti, og gevonġ nġaa nabë sën tu ham hur in doḳ vu ham. 27 Log
bë mehöti gevonġin nabë natu ham mehö muġinsën ti, og gevonġ nġaa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nabë sën yi mehö meris lo begevonġ huk nyëmasën vu ham. In Mehönon
Nalu yiḳ nebë saga. 28 Su yam in bë alam degevonġ huk vu yi rë. Gaḳ
yam in bë gevonġ huk vu mehönon genadiiḳ doḳ nah alam nġahiseḳë bej
in geḳo sir nah vu Anutu."

Yesu Ro Ḳenod Luu Malaj Betum Yah
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

29 Log dekedi vu Yeriko bedeya lob alam nġahiseḳë detamuin Yesu.
30 Lob mehö mala ḳenod luu denedo loḳ aggata nenga. Luho denġo ġaġek
bë Yesu to neyam, lob luho detahi niwëëk bë, "Mehöböp, Davit* yi Mewis
honġ! Kwam gevonġin aluu!" 31 Lob alam saga depetupek raḳ luho bë
luho ayej nama, rëḳ ma geluho pasanġ detahi böpata rot bë, "Mehöböp!
Davit* yi Mewis honġ! Kwam gevonġin aluu!"
32 Lob Yesu nare betahi luho benër bë, "Melu vonġin bë sa ġevonġ va
vu meluu-a?" 33 Lob luho denër yah vu bë, "Mehöböp, alu hevonġ in bë
gwevonġ balu malamin nivesa jaḳ nah."
34 Lob Yesu kwa vonġin luho mebë nema raḳ luho malaj, lob pevis
beluho malaj tum medelë nyëġ ggökin, geluho detamuin yi bedeya.

Yesu Loḳ Ya Yerusalem Nebë Mehö Los Bengö Ti
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-38; Jn 12:12-19)

21 1 Ya deverup dus raḳ Yerusalem, lob detöḳ ya Betpage vu Ḳedu
Ḳele-oliv. Lob Yesu vonġ hur maluh luu deya, 2 log nër vu luho
bë, "Melu doḳ na begganġ-bu ti sën melu malamin neya agu, lob pevis
bemelu rëḳ gwelë dogi ti gedeseyu menare genalu nare ving. Lob melu
kwevelekin begweḳo luho nom vu sa. 3 Lob nabë mehöti nanër ġaġek jaḳ
meluu, og melu nanër nabë Mehöböp bë jaḳ mena. Lob rëḳ gevonġ luho
nam pevis." 4 Vonġ nġaa sënë in ġaġek sën mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën
nër lo anon jaḳ nabë:
5 "Ham nanër vu nyëġ Sion* yi alam nabë sënë:
'Ham gwelë ham mehö-los-bengö neyök vu ham.
Yi mehö mala yes ti, lob raḳ nedo dogi beneyam.
Raḳ nedo dogi-ḳupeḳ-yi nalu ti beneyök.' "
6 Lob hur maluh luho ya devonġ yoh vu sën Yesu nër vu luho lo. 7 Luho
deḳo dogi ata ving nalu, lob delah hir röpröp ayööng yi raḳ ya dogi luho
demij, beYesu raḳ nedo. 8 Galam nġahiseḳë dekah hir röpröp ayööng
yi bedevah neggëp aggata. Log la denesap ḳapah medenebë neggëp
aggata ving. 9 Lob alam vahi sën denemuġin gevahi sën denetamuin yi lo
denepisekin medenetahi bë:
"Hosana, Oo Davit* Nalu!
Anutu gevonġ semusemu vu mehö sën neyam los Mehöböp niwëëk!
Hil ġaḳo Anutu arë jaḳ na vavunë rot!"

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Mëm Yesu loḳ ya Yerusalem, lob alam pin detahi bedevonġ nyëġ
dedun raḳ log sir vahi deneloḳ tepëḳ vu sir bë, “Mehö re sënë?” 11 Lob
alam sën deneya ving yi lo denër yah bë, “Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën
Yesu vu Nasaret ggëp distrik Galilea!”

Yesu Tii Alam Sën Denebaġo Nġaa Loḳ Dub Ayo
(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

12 Lob Yesu loḳ ya dub-vabuung-böp ayo betii alam pin sën denedo loḳ
medenebaġo nġaa los alam sën denetunġ nġaa in mehö ngwë baġo lo. Log
keyoveḳin tevor pin sën denepekwë* monë raḳ lo ving alam sën denetunġ
nuung lo hir sëa.
13 Log nër vu sir bë, “Ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë,
‘Sa begganġ og rëḳ denanër nabë begganġ jom-raḳsën-yi. Rëḳ
ham vonġ beyah tu alam hodeḳ bej waaḳ vunsën raḳ.’ ” 14 Yesu
nedo loḳ dub-vabuung-böp lob vonġ alam malaj ḳenod la gevahaj
nipaya la, benijvesa raḳ. 15 Alam-deneḳo-seriveng hir ggev los
alam-horek-yi ahëj sengën raḳ in delë bë nevonġ nġaa böp böp
nebë saga, log denġo hurmahen bë denepisekin loḳ dub ayo
nebë, “Hosana vu Davit* yi Mewis!” lob denër vu yi bë, 16 “Maḳ
su ġenġo ġaġek sën denenër-ë rë?” Loḳ Yesu nër yah vu sir bë,
“Ëë-ë, sa hanġo! Gaḳ ham su tevin ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya lo rë? Nebë:

‘Ġetahu hurmahen sën nahën denevengwënġ paya paya los sën ataj
nahën denevo rur vu sir lo,
gedegeḳo arëm jaḳ niröp anon.’ ”

17 Log vuu sir geto meya beyah Betania beya neggëp sagu.

Yesu Nër Lob Ḳele Pik* Meran Ya
(Mk 11:12-14, 20-24)

18 Heng to, lob Yesu kedi meyah nyëġ böp lob diiḳahë, 19 lob lë ḳele pik*
ti nare loḳ aggata nenga beya in, rëḳ anon ma geris meris. Lob nër vu
ḳele pik* sënë bë, “Su ġengis anom gökin genama na veröḳ yi!” Lob pevis
beḳele pik* lo meran ya.
20 Yi hur maluh delë nebë sënë, lob delëk beḳenuj ya gedenër bë, “Nebë
va sën ḳele pik* meran ya pevis-ë?”
21 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë ham
gwevonġ geving anon, geham su kwamin luu luu rë, og rëḳ ham gwevonġ
nġaa nabë sën sa hevonġ vu ḳele pik* agi. Lob ham su rëḳ gwevonġ sënë
mu rë. Gaḳ bë ham nanër vu ḳedu sagu nabë, ‘Kwedi gwetë honġ duḳ na
loo vuheng!’ og rëḳ anon jaḳ. 22 Log bë ham gwevonġ geving benajom jaḳ
in nġaa ti, og nġaa pin sën ham nekwetaġ in bë gweḳo lo, og saga ham
rëḳ gweko.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Alam Yuda Deloḳ Tepëḳin Yesu Bë Re Ggooin Yi Raḳ
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

23 Log Yesu loḳ ya dub-vabuung-böp betateḳin ġaġek vu alam. Lob
alam-deneḳo-seriveng hir ggev los Israel hir alam teta deverup vu yi
bedenër bë, “Re vo niwëëk vu honġ benër bë gwevonġ huk nabë sënë? Re
ggooin honġ raḳ-a?”
24 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Kë”, om sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ti nök
vu ham rë, loḳ nabë ham nanër nom, og mëm sëḳ nanër mehö sën ggooin
sa raḳ in bë sa ġevonġ huk agi nök vu ham. 25 Sën Mehö-neripek-alam
Jon neripek alam lo, og maḳ degwa vu tena? Maḳ yam vu yaġek ma sepa
loḳ mehönon vu dob kwaj?” Lob tum yah denesap sir raḳ medenenër bë,
“Bë hil nanër nabë yam vu yaġek, og rëḳ doḳ tepëḳ nom vu hil nabë, ‘Rëḳ
nebë va sën ham su vonġ ving yi rë-ë?’ 26 Log nabë hil nanër nabë sepa
loḳ mehönon vu dob kwaj, og hil rëḳ aġönengin alam sën denare-ë. In sir
pin kwaj nevo Jon bë yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti yönon.”
27 Lob denër yah vu Yesu bë, “He duġin degwa-o!” Lob Yesu nër yah vu
sir bë, “Nebë saga, om sa su rëḳ nanër mehö sën ggooin sa raḳ lo vu ham
rë!”

Yesu Tahu Alam Yu Luu Raḳ Hurmahen Luu

28 “Rëḳ ham kwamin vo bë? Mehöti nalu luu denedo, lob ya vu nalu
aġuu benër vu bë, ‘Naluġ-e, pehi sënë ġena gwevonġ sa huk wain!’ 29 Loḳ
nalu nër yah vu bë, ‘Sa niġ lël!’ Loḳ yom ggërin ayo geya mevonġ huk
wain. 30 Log yiḳ ama ya menër vu nalu amon nebë saga, lob yoġek bë ‘Ëë,
amaġ! Sëḳ na!’ Rëḳ su ya rë. 31 Lom nalu ngwë tena sën nġo ama aye?”
Rëḳ denër yah bë, “Nalu aġuu!” Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Om sa nanër
vu ham yönon nabë alam-deneḳo-takës* losho avëh baggëb denevonġ
ving bedeneloḳ ya Anutu yi Nyëġ in ham. 32 In Mehö-neripek-alam Jon
yam betateḳin aggata niröpsën vu ham, rëḳ ham su vonġ ving yi rë. Gaḳ
alam-deneḳo-takës* gavëh baggëb lo yö denevonġ ving yi. Beham lë sir
ggovek ya, rëḳ ma geham su wërin ham bevonġ ving yi rë.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam Nij Paya Deneġin Huk Wain
(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

33 “Ham gwenġo ġaġek peggirinsën ngwë agi rë! Mehöti los yi dob
böpata bevaroh huk wain bengö ti. Gejegelin ġelönġ netu heek beggërin,
gesemu nyëġ gelev asoreng ti in denapip wain anon doḳ, belev begganġ
ading ti sën debare jaḳ medemalajin huk wain lo ving. Lob vo huk sënë
loḳ ya mehö la nemaj in bë degeġin ganon vahi natu yi yi gevahi natu
hej, log tah yi ya nyëġ ngwë. 34 Gebuk sën wain anon nemoneḳ lo dus
raḳ, lob vonġ yi hur la deya vu alam sën deneġin huk lo in bë degeḳo yi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wain anon vahi. 35 Rëḳ alam sën deneġin huk lo dejom yi hur lo ahon
bedeneveek la, gedenesis la medenediiḳ, gedenetengwa la raḳ ġelönġ.
36 Loḳ huk ala vonġ hur la deyah ggökin. Vonġ alam nġahiseḳë kesuu sën
vonġ ya muġin lo, rëḳ alam sën deneġin yi huk lo yiḳ devonġ nebë saga
vu sir ving. 37 Log vonġ nalu ya vu sir raḳ neggëp hus. In kwa nevo bë,
'Rëḳ degurek babu!' 38 Rëḳ alam sën deneġin huk wain lo delë nalu lob yö
denër vu sir bë, 'Mehö sënë rëḳ doḳ nah ama ben vu tamusën begeḳo yi
nġaa pin. Om ham-o! Hil angis yi benadiiḳ log mëm yi huk sënë natu hil
nġaa!' 39 Lob dejom ahon mederot yi yah dobnë, gedesis mediiḳ." 40 Lom
Yesu loḳ tepëḳ bë, "Om ham kwamin nevo bë? Nahub rëḳ huk wain ala
nam, og rëḳ gevonġ nabë va vu alam sën deneġin yi huk lo?"
41 Lob denër yah vu yi bë, "Rëḳ ngis alam nij paya sënë beyuj ḳataḳ
jaḳ. Gerëḳ bo huk wain saga vu alam mewis la bedegeġin, rëḳ mëm buk
sën dejur anon lo, og mëm debo vahi vu yi!" 42 Lob Yesu nër vu sir bë,
"Maḳ ham su tevin ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo rë? Nebë:
'Alam sën denelev begganġ lo, nij lëlin ġelönġ ti sënë.
Rëḳ mu sënë netu ġelönġ niwëëk begganġ nyëḳetu-yi.
Mehöböp vonġ sënë lob he halë bë nivesa rot.'
43 Om sa nanër vu ham nabë rëḳ Anutu geḳo yi Nyëġ vër in ham, gebo
vu alam sën degevonġ banon jaḳ lo. 44 [Lob mehöti bë bës bengis yi jaḳ
ġelönġ sënë, og rëḳ metes jaḳ. Ma bë ġelönġ sënë geto mejaḳ gëp mehöti,
og rëḳ ḳataḳ jaḳ.]" 45 Alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam Parisai*
denġo ġaġek peggirinsën sën Yesu nër agi, lob deraḳ ni bë nenër raḳ sir.
46 Lob bë denajom yi ahon, rëḳ deneggönengin alam sën yam denare lo in
kwaj nevo Yesu bë yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti.

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Nos Sën Maluh Ti Lu Venë Denejom Nemaj Mewis

(Lk 14:15-24)

22 1 Log Yesu nër ġaġek peggirinsën ngwë ggökin bë: 2 "Sën Nyëġ-
yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë sën mehö-los-bengö ti bë
getunġ avëh na vu nalu, lob vonġ nos böpata. 3 Wirek vonġ dik ya in alam
la in bë denam dega nos sën nalu lu venë rëḳ denajom nemaj lo, lob loḳ
buk sën bë dega nos lo, lob vonġ yi hur la yah denër vu sir. Rëḳ su deyam
rë, genij nelël medenedo. 4 Lob vonġ hur la yah ggökin genër vu sir bë,
'Ham na vu alam sën sa hevonġ dik ya in sir wirek lo, beham nanër vu sir
nabë sa hero nos ggovek menedo. Sa hevonġ medesis burmakau böp böp
los nalu tuveḳ sën jeji lo ggovek ya. Besa semu nġaa pin ggovek benedo.
Ham nam in gwa nos böp sën naluġ lu venë denejom nemaj!'
5 Yi hur ya denër ġaġek sënë vu sir, rëḳ nij tebö besu debë nengaj
vu rë, gedeya jeggin jeggin. Ti ya yi huk, gengwë ya nevonġ yi huk
stewa, 6 gesir vahi dejom mehö-los-bengö yi hur ahon medenevasap sir,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gedenesis sir medenediiḳ. 7 Lob mehö-los-bengö ahë sengën rot bevoṅġ
yi alam-beġö-yi ya desis alam sën desis yi hur medediiḳ lo pin bemalaj
maya, gedevesi loḳ hir nyëġ ving. 8 Log mehö-los-bengö nër vu yi hur lo
bë, ‘Nos böp sën naluġ lu venë denejom nemaj lo nöḳ ggovek ya menedo,
rëḳ alam sën sa hevoṅġ dik ya in sir wirek lo, sir mehönon nij paya besu
deyoh vu bë dega rë. 9 Om ham na menoh vu aggata böp sën nevasuh
yi lo pin, lob alam pin sën ham natöḳ vu gëp sagu, og ham nanër vu sir
nabë nam dega nos sën naluġ lu venë denejom nemaj agi!’ 10 Nër nebë
sënë, log yi hur deyoh vu aggata pin bedesupin alam pin sën denetöḳ vu
sir lo, alam nijvesa losho alam nij paya pin. Beyam denedo begganġ sën
maluh lu venë denejom nemaj lo bepup. 11 To denedo gemehö-los-bengö
loḳ ya in bë gelë sir. Lob lë mehöti gesu röp röpröp nebë sën vo vu yi
vatëveḳ pin mederöp lo rë, gema. 12 Lob mehö-los-bengö nër vu yi bë, ‘Sa
mehö-e! Ġeyoh tena meġeloḳ yam sënë gesu ġeröp röpröp rë?’ Rëḳ mehö
sënë su nër ġaġek ti rë. 13 Lom mehö-los-bengö nër vu yi hur lo bë, ‘Ham
naduu nema los vaha gegwetë yi geto mena dobnë, bena medo malaḳenu
sagu, bengu megeköö nyë!’ ” 14 Lom Yesu nër bë, “Kë”, Anutu nevoṅġ dik
ya vu alam nġahiseḳë, rëḳ neggooin ti ti mu raḳ in dedoḳ na!”

Deloḳ Tepëḳ In Yesu In Takës Sën Denetunġ Vu Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar*

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

15 Lob alam Parisai* yö yah denër vu sir bë, “Hil natöḳ vu ġaġek ti tena
in hil naduu Yesu?” In sir bë denaduu Yesu nabë sën mehönon denesis soḳ
loḳ leḳ lo. 16 Lob devoṅġ hir hur maluh lo ving Herot* yi alam beya denër
vu Yesu bë, “Tatovaha! He naraḳ ni bë honġ mehö niröp! Lob ġenetateḳin
Anutu yi aggata vu alam los anon. Su ġenehönengin alam malaj rë, gaḳ
ġenenër ġaġek neggëp ti vu alam meris gevu alam los arëj ving. 17 Om
ġenanër vu he rë, nabë yoh vu bë hil ġetunġ takës vu alam Rom hir
mehö-los-bengö Sisar* ma nama?” 18 Rëḳ Yesu raḳ nij bë sir alam kwaj
luu lob nër bë, “Ham alam kwamin luu! Ham bë seggi sa? 19 Maam ham
tato monë-takës-yi ti vu sa rë!” Lob deḳo monë ġahis ti yam vu yi, 20 lob
loḳ tepëḳ in sir bë, “Re ḳenu los arë sën raḳ neggëp agi?” 21 Lob denër yah
bë, “Sisar*!” Lob nër yah vu sir bë, “Om ham gwevoṅġ Sisar* yi nġaa nah
vu Sisar*, log Anutu yi nġaa og ham bo nah vu Anutu!” 22 Denġo ġaġek
sënë lob delëk beḳenuj ya. Lob devuu yi gedeya.

Deloḳ Tepëḳ In Yesu In Sën Mehönon Denadiiḳ Gedekedi Jaḳ Lo

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

23 Alam Sadukai* denenër bë alam-diiḳsën og su rëḳ dekedi jaḳ nah
rë. Lob sir la deya vu Yesu yiḳ loḳ buk saga bedeloḳ tepëḳ in yi bë,
24 “Tatovaha! Moses nër bë, ‘Bë mehöti nalu nama log nadiiḳ, og ari

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

geḳo yi alov beluho degeḳo naluj vu ari.' 25 Lob mehöti losho ari lo, sir
nemadvahi-bevidek-luu denedo ving he wirek. Lob arij aġuu ḳo avëh lob
diiḳ, genalu ma. Lob ari amon ḳo yi alov, 26 loḳ ari amon diiḳ nebë saga,
lob gwee nebë saga beya meto arij meggi. 27 Sir pin naluj ma gedediiḳ,
log avëh diiḳ raḳ neggëp hus. 28 Om ġenanër nabë najeeng sën mehönon
diiḳsën dekedi jaḳ nah lo, og avëh sënë rëḳ natu arij ti tena venë? In sir
pin deḳo avëh timu saga netu venëj."

29 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, "Ham su raḳ Anutu yi ġaġek sën neggëp
loḳ yi ḳapiya lo ni rë! Beham su raḳ Anutu niwëëk ni ving rë! Om sën
ham nekuung raḳ in ham rot. 30 Vu buk sën mehönon diiḳsën dekedi jaḳ
nah lo, og maluh su rëḳ degeḳo avëh rë, gavëh su rëḳ dejaḳ maluh rë,
gaḳ rëḳ nama. Gaḳ rëḳ demedo nabë angër lo vu yaġek. 31 Rëḳ ġaġek
sën mehönon diiḳsën bë dekedi jaḳ nah lo! Maḳ ham su tevin ġaġek sën
Anutu nër vu ham meneggëp loḳ yi ḳapiya lo rë? Sën nër nebë, 32 'Sa
Abraham yi Anutu sa, gIsaak yi Anutu sa, geYakop yi Anutu sa.' Nabë
mehönon denadiiḳ bemalaj nama na veröḳ yi, og su yoh vu bë nanër
nabë lööho hir Anutu yi rë, gaḳ lööho denedo malaj-tumsën, in Anutu
og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi." 33 Lob alam pin sën
denġo ġaġek agi lo delëk beḳenuj ya.

Anutu Yi Horek Ti Sënë Kesuu Vahi Pin
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

34 Loḳ alam Parisai* denġo bë Yesu yi ġaġek saga vonġ Sadukai*
bededuj ma, lob desupin sir ya vu yi 35 in bë deseggi yi, lob hir mehö-
horek-yi ti loḳ tepëḳ in yi bë, 36 "Tatovaha! Horek ti tena kesuu horek
vahi pin-a?"

37 Lob Yesu nër vu yi bë, "Ahëm geving Mehöböp honġ Anutu los ayom
dahis, beḳenum los dahis, gekwam los dahis na vu yi timu. 38 Horek dus
ti sënë böpata rot bekesuu vahi pin. 39 Lob horek böp ngwë netu luu nebë
saga nebë, 'Ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ nabë sën nġo
ahëm neving honġ lo.' 40 In Horek pin los alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
hir ġaġek pin lo degwaj neggëp loḳ horek luu sënë."

Yesu Loḳ Tepëḳ In Kerisi* Vu Alam Parisai*
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

41 Alam Parisai* desupin sir benahën denedo, lob Yesu loḳ tepëḳ in sir
bë, 42 "Ham kwamin nevo Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah
lo bë maḳ degwa vu re?" Loḳ denër yah vu yi bë, "Degwa vu Davit*."

43 Lob nër yah vu sir bë, "Rëḳ nebë va sën Anon Vabuung vo kwa vu
Davit benër Mehöböp raḳ Kerisi-ë? 44 Sën nër bë:

'Mehöböp nër vu sa Mehöböp nebë:
"Ġemedo sa nemaġ vesa.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gevu tamusën og sëḳ ġetunġ alam sën denelë honġ paya lo dedoḳ na
vaham ġebinë.” ’
45 Yi degwa vu Davit*, loḳ nebë tena sën Davit nër yi bë yi Mehöböp-ë?”
46 Lob mehöti su yoh vu bë nanër ġaġek ti doḳ nah vu Yesu rë. Lob
deggönengin yi ġaġek loḳ buk sënë, besu deneloḳ tepëḳ vu yi ggökin yah
rë.

Alam-horek-yi Los Parisai* Hir Aggata
(Lk 11:37)

23 1 Lob Yesu nër ġaġek vu alam yu böpata saga losho yi hur maluh
lo bë, 2 “Alam-horek-yi los alam Parisai* deneloḳ yah Moses ben,
3 om ġaġek sën devo vu ham lo, og ham gwenġo beham sepa doḳ. Rëḳ nġaa
sën denevonġ lo, og saga ham su sepa doḳ. In deneggooin horek nġahiseḳë
raḳ rëḳ su denevonġ yoh vu rë. 4 Deneduu nġaa maggin bedenetelë raḳ
ya mehönon kwaj, rëḳ sir og nij nelël gesu denevër nemaj in bë dedoḳ
vu sir teka rë. 5 Nġaa pin sën denevonġ lo, og sagaḳ denevonġ in bë alam
degelë. Log denekevu Anutu yi horek la loḳ ḳapiya medebom loḳ ġobeng
gedenevaḳu vil dabaj kesuu alam vahi gedenesemu hir röpröp nyë veteveḳ
menare soo soo. 6 Gahëj neving bë jaḳ na dega nos namuġin gëp nyëġ-nos-
böp-yi, gedemedo lël mala gëp dub-supinsën-yi. 7 Log ahëj neving bë alam
debengwënġ vu sir bedegeḳo sir jaḳ doḳ alam tabaaḳ los denanër sir nabë
Tatovaha. 8 Rëḳ mu ham og alam su denanër ham nabë Tatovaha! Gaḳ yiḳ
Mehö timu tu ham tatovaha, gaḳ ham pin arimin ham mu.
9 Log ham su nanër ham mehöti vu dob sënë nabë ham Amamin
yi. Gaḳ yiḳ ham Amamin timu nedo, yiḳ Yi sën nedo yaġek. 10 Log su
denanër ham nabë Alaj ham. Gaḳ yiḳ ham Alamin timu sënë, yiḳ Kerisi*.
11 Rëḳ mu mehö sën bë kesuu ham benatu ham mehö böp lo, og natu ham
hur rë. 12 Mehöti bë geḳo yö arë jaḳ, og rëḳ arë nama. Log mehöti bë
dahun arë, og rëḳ arë böp jaḳ.”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Alam-horek-yi Hir Nġaa Nipaya Sën Denevonġ Lo
(Mk 12:38-40)

13 “Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham
alam kwamin luu! Ham nevehii Nyëġ-yaġek-yi yi veluung avi in mehönon
pin! Log ham nġo su neloḳ ya rë, geham newërin alam sën denevonġ in
bë dedoḳ na lo ving.
14 Wöp-o! Ham alam-horek-yi galam Parisai*-e, gëpin ham! Ham alam
kwamin luu! Ham neḳo avëh alov hir begganġ lu nġaa vër in sir, log ham
nejom raḳ hus adingseḳë in bë kebu jaḳ ham nġaa nipaya saga. Om rëḳ
ham gweḳo nipaya böpata doḳ nah nyëvewen.
15 Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*-e! Gëpin ham! Ham
alam kwamin luu! Ham neḳo loḳ loo los dob pin in bë natöḳ vu mehöti

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

begërin yi natu ham hur. Lob mehö nebë sënë netu ham hur ggovek,
lob tum ham nevoṅġ yi netu mehö nipaya kesuu ham berëḳ na Nyëġ-
nengwah-yi geving ham.”

Yesu Nër Alam Parisai* In Deruu Demij Vu Nġaa Vabuung Böp Gedeḳo Nġaa Mahen Raḳ

(Lk 11:37-52; 20:45-47)

16 “Wöp-o! Gëpin ham! Ham mehönon malamin ḳenod sën ham bë tato
aggata vu mehönon! Ham nenër bë, ‘Bë mehöti nanër dub-vabuung-böp
arë genanër yönon vavunë, og sagaḳ nġaa meris. Gaḳ mehöti bë nanër
dub-vabuung-böp yi goor, genanër yönon vavunë, og su rëḳ gekuung
jaḳ rë, gaḳ rëḳ gevoṅġ noh vu sën nër lo.’ 17 Ham mehönon kwamin ma,
gemalamin ḳenod! Nġaa tena kesuu-a? Maḳ goor kesuu-a? Ma! Dub-
vabuung-böp sën voṅġ begoor netu vabuung lo, om saga kesuu! 18 Log
ham nenër bë, ‘Bë mehöti nanër jepö gëp dub-vabuung-böp genanër
yönon vavune, og sagaḳ nġaa meris. Gaḳ bë nanër seriveng sën raḳ nedo
jepö lo, genanër yönon vavunë, og su rëḳ gekuung jaḳ rë, gaḳ rëḳ gevoṅġ
noh vu sën nër lo.’ 19 Ham mehönon malamin ḳenod! Nġaa tena kesuu-a?
Maḳ seriveng kesuu-a? Ma! Jepö sën nevoṅġ beseriveng netu vabuung
lo, om saga kesuu! 20 Om mehöti bë nanër jepö genanër yönon vavunë,
og nevoṅġ niwëëk vu yi ġaġek raḳ jepö los nġaa pin sën raḳ nedo lo
ving. 21 Gemehöti bë nanër dub-vabuung-böp genanër yönon vavunë, og
nevoṅġ niwëëk vu yi ġaġek raḳ dub-vabuung ving Mehö sën nedo loḳ dub
ayo lo. 22 Log mehöti bë nanër yaġek genanër yönon vavunë, og nevoṅġ
niwëëk vu yi raḳ Anutu yi sëa los Mehö sën raḳ nedo lo ving.
23 Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*! Gëpin ham! Ham alam
kwamin luu! Ham nos pin vu huk saga sën ham neḳo anon ti ti ggëp sën
netu nemadluho lo, beham netuṅġ netu seriveng vu Anutu. Ham netuṅġ
nos böp los mahen mahen pin nebë jemejeng los yeseḳ gemajëj ving, rëḳ
ham vuu horek yi ġaġek böp böp vahi pin ya. Sën nenër bë alam degevoṅġ
nġaa niröp mu, los kwaj pesivin mehönon mededoḳ vu sir gayoj na timu
vu Anutu lo. Horek sën nebë hil abo nġaa sën netu nemadluho natu
seriveng vu Anutu lo, og hil su rëḳ ġevuu sënë na rë. Rëḳ mu mëm hil sepa
doḳ nġaa böp sënë namuġin. 24 Ham mehönon malamin ḳenod sën ham bë
tato aggata vu mehönon! Ham nesepa loḳ horek mahen mahen geham su
nesepa loḳ horek böp böp rë, lob sënë nebë sën ham seruuin nġemeḳ vër in
bël kul, geham num kamer los dahis ving bël loḳ ya ham ayomin.
25 Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam
kwamin luu! Ham neripek kap los perë navi mu, geham nesupin nġaa
hodeḳ nipaya paya los nġaa jeggin jeggin loḳ ayo peggo. 26 Ham Parisai*
malamin ḳenod! Ham jipek kap ayo namuġin rë, loḳ mëm navi rëḳ
niveseek jaḳ geving.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam
kwamin luu! Ham nebë bedub avi sën dekevu heveḳ veroo raḳ. Hil halë ggëp
vavunë bë malanġeri, rëḳ ayo peggo og heljënġ seḳëj los nġaa ningöhek pin pup
beneggëp. 28 Lom ham nebë saga. Alam denelë ham navimin mu, lob denekuung
bë ham nimin vesa. Rëḳ mu ġaġek kuungsën los nġaa nipaya pup ham ayomin."

Yesu Nër Alam-horek-yi Bë Rëḳ Degeḳo Nipaya Nyëvewen

29 "Wöp-o! Ham alam-horek-yi los alam Parisai*, gëpin ham! Ham alam
kwamin luu! Ham nelev begganġ-bedub-yi nivesa vesa raḳ nedo waaḳ sën
denebë alam-denenër-ġaġek-ranġahsën seḳëj loḳ wirek lo, geham nevuneḳ vu
alam-yohvu hir bedub. 30 Geham nenër bë, 'Bë he medo wirek doḳ he ḳenumin
lo hir buk, og su rëḳ he doḳ vu sir bangis alam-denenër-ġaġek-ranġahsën sënë
rë.' 31 Om saga og ham nġo nenër ham degwa ranġah bë alam sën denesis alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën bedenediiḳ lo hir mewis ham. 32 Maam ham nġo tahu
doḳ nah ham ḳenumin lo vahaj!
33 Ham nyël! Beggëv nalu ham! Ham su yoh vu bë rëḳ beya in Nyëġ-nengwah-
yi rë! 34 Om sa nanër vu ham nabë sëḳ ġevonġ alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
la, galam los kwaj nivesa la, galam-horek-yi la, benök deberup vu ham, lob ham
rëḳ ngis sir la medenadiiḳ, geham ngis la jaḳ na ḳelepeḳo*, geham beek la doḳ
ham dub-supinsën-yi. Log ham rëḳ juuk sir begwetii sir medoḳ vahaj medena
nyëġ ngwë. 35 Om rëḳ denanër alam sën denesis sir medenediiḳ vu nyëdahis lo,
gesën vu buk agi pin degwa gëp vu ham nabë ham sis sir ving. Kë. Loḳ mehö-
yohvu Abel, beyam verup loḳ Barakia nalu Sakaria sën desis mediiḳ loḳ dub-böp
ayo vabuung los jepö vuheng atov lo, og nġaa pin sënë degwa rëḳ gëp vu ham.
36 Sa nanër vu ham yönon nabë nġaa pin sënë nyëvewen rëḳ natöḳ vu alam vu
buk sënë."

Yesu Su Raḳ Nyëġ Böp Yerusalem
(Lk 13:34-35)

37 "Yerusalem, Yerusalem! Honġ mehö ġenesis alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën medenediiḳ, log ġenetengwa Anutu-yi-alam sën nevonġ sir
yök vu honġ lo raḳ ġelönġ medenediiḳ! Sa nehevonġ beron beron in bë
ngupin nalum lo nabë sën ḳöḳrëëh ata nesupin nalu lo loḳ yah babu lo,
rëḳ nim lël. 38 Om ham gwenġo rë! Anutu vuu ham ya ggovek ya beham
nyëġ rëḳ nabumeng na. 39 Om sa nanër vu ham nabë ham su rëḳ malamin
jaḳ sa gökin nah rë, rot bena berup doḳ buk sën ham nanër nabë:
'Anutu gevonġ semusemu vu Mehö sën vonġ yam los niwëëk lo!' "

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Dub-vabuung-böp Bë Rëḳ Kevoh Na
(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

24 1 Yesu vu dub-vabuung-böp ayo beto meya, lob yi hur maluh deya
vu yi bedetato dub-vabuung yi begganġ pin vu yi. 2 Rëḳ nër yah

vu sir bë, “Ham lë nġaa pin sënë? Sa nanër vu ham yönon nabë: Su rëḳ degönengin ġelönġ ti gejaḳ medo ngwë vavunë rë. Gaḳ rëḳ dekevoh pin bedegetë geto jeggin jeggin.”

Yesu Nër Ranġah Bë Maggin Rëḳ Berup
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

3 Yesu ya nedo Ḳedu Ḳele-oliv, lob yi hur maluh meris yö deya vu yi
bedenër bë, “Ġenanër vu he nabë ġaġek sën ġenër lo rëḳ anon jaḳ doḳ
buk tena? Geva rëḳ tato vu he nabë vonġin ġeduḳ nom dob, log dob los
yaġek hir buk nama na?”
4 Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Ham gweġin ham! 5 In rëḳ mehö la
degekuungin ham. Alam nġahiseḳë rëḳ denam bedenanër sarëġ jaḳ
nah sir nabë, ‘Yiḳ Kerisi* sa sënë!’ Lob rëḳ detetuhin alam nġahiseḳë
medenah vu sir. 6 Log ham rëḳ gwenġo beġö bengö, galam denanër jeggin
jeggin nabë vonġin berup, og ham su newamin jaḳ! In nġaa nebë sënë yö
rëḳ nam, gaḳ Buk-tamusëneḳ yö rëḳ nahën. 7 Alam dob ngwë rëḳ dekedi
belosho alam nyëġ ngwë dengis sir. Log mehö-los-bengö ngwë losho yi
alam rëḳ dekedi belosho mehö-los-bengö ngwë losho yi alam dengis sir.
Log meyip rëḳ natöḳ vu nyëġ vahi, gejemapi gee jaḳ dob la. 8 Nġaa pin
sënë og yiḳ nebë nivanë sën nevonġ avëh muġin in bë degeḳo naluj lo.
9 Doḳ buk sënë rëḳ alam degeḳo ham in debo vanë los maggin vu ham,
gedengis ham nadiiḳ. Log alam pin rëḳ degelë ham paya in sa alam ham.
10 Lob rëḳ alam nġahiseḳë nij dëlin sa gedegërin sir nah, bedegelë sir
paya, lob degetunġ hir alam doḳ na alam-beġö-yi nemaj. 11 Lob alam-
ġaġek-kuungsën nġahiseḳë rëḳ kedi degekuungin alam nġahiseḳë. 12 Nġaa
nipaya nam meböpata jaḳ, lob alam nġahiseḳë su rëḳ ahëj geving sir
rë. 13 Gaḳ mehönon sën denajom sa ahon medemedo los nij wëëk rot
menatöḳ na buk sën denadiiḳ lo, og rëḳ Anutu geḳo sir nah vu yi. 14 Lob
rëḳ alam denanër Bengö Nivesa jaḳ Anutu-yi-Nyëġ na menoh vu dob pin
balam pin degenġo, log mëm yaġek los dob hir buk govek na.”

Yesu Nër Bë Nġaa Los Maggin Rot Rëḳ Berup
(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

15 “Lob ham rëḳ gwelë nabë nġaa vabuung degwa nipaya sën mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën Daniel nër wirek lo bare doḳ nyëġ vabuung
Yerusalem begevonġ paya vu-bë mehöti natevin sënë, og kwa bo ġaġek
sënë mejaḳ ni rë- 16 og mëm doḳ buk saga alam sën demedo distrik Yudea
lo rëḳ debeya bedena los ḳedu. 17 Lob mehöti bë jaḳ na sewah jaḳ yi
begganġ yu tamanġsën vavunë megeḳo ayööng doḳ buk saga, og su rëḳ
doḳ nah geḳo yi nġaa vu begganġ ayo rë, gaḳ rëḳ beya mena pevis. 18 Log
mehöti bë medo doḳ huk anon, og su rëḳ seröġ benah geḳo yi röpröp-
ayööng-yi gëp begganġ rë, gaḳ rëḳ beya mena pevis. 19 Gëp in avëh sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

naluj nare loḳ ayoj lo, los sën nahën denevo rur vu naluj loḳ buk agi.
20 Ham najom jaḳ nabë nġaa sënë su natöḳ vu ham doḳ kwev-ayöönġ-
nikul-yi, ma doḳ Buk-sewahsën-yi* rë. 21 Yönon, doḳ buk sënë og rëḳ
maggin böpata rot. Maggin nebë sënë su neggëp wirek vu buk sën Anutu
tunġ dob lo rë rot beverup gwëbeng sënë. Log su rëḳ maggin nabë sënë
berup vu dob sënë gökin nah vu tamusën rë. 22 Lob nabë Mehöböp su
kwa bo nabë bepul buk saga dus rë, og mehöti su rëḳ medo vesa rë. Rëḳ
mu kwa nevo yi alam sën ggooin sir raḳ lo, om rëḳ bepul buk los maggin
saga dus.
23 Doḳ buk sënë bë mehöti nanër vu ham nabë, 'Ham lë! Yiḳ Kerisi*
sënë!', ma nanër nabë, 'Yi sagu!', og ham su gwevonġ geving hir ġaġek.
24 Rëḳ Kerisi-kuungsën la los alam-ġaġek-kuungsën la rëḳ dekedi
bedegevonġ huk los niwëëk aggagga gedegevonġ nġaa böp böp. Yönon,
lob nabë deyoh vu, og rëḳ degeḳo alam sën Anutu ggooin sir raḳ lo nah
vu sir. Rëḳ mu su deyoh vu rë. 25 Ham nġo? Senër sënë muġin vu ham!
26 Om nabë denanër vu ham nabë, 'Ham gwelë! Nedo nyëġ-yumeris
saga!', og ham su na sagu. Ma denanër nabë, 'Ham gwelë! Vun yi menedo
loḳ begganġ ayo!', og ham su gwevonġ geving sir, 27 in Mehönon Nalu rëḳ
nam nabë sën davës nevër ggëp nyëġ mala neverup beya netöḳ nyëġ mala
nemasuseḳ lo, balam pin degelë. 28 Vu nyëġ sën heljënġ deneggëp lo, og
ḳadanii denesup sir ya in bë dega."

Yesu Nër Bë Nahub Rëḳ Mehönon Nalu Nom
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

29 "Maggin buk sënë yi govek na rë, log rëḳ pevis
'benyëġ malaḳenu doḳ,
gekwev su rëḳ natum rë,
log betuheng rëḳ geto in yaġek.
Genġaa los niwëëk pin vu yaġek rëḳ desasuḳin sir.'
30 Lob vu buk saga, mëm nġaa ti rëḳ berup gëp yaġek babu in bër ham
kwamin beham jaḳ ni nabë Mehönon Nalu vonġin duḳ nom, lob rëḳ
mehönon pin vu dob dengu medengis sir. Log rëḳ degelë Mehönon Nalu
doḳ medo beggob yaġek yi, benam los niwëëk gevuneḳ vuneḳ yaġek yi
malanġeri rot. 31 Lob avuuḳ rëḳ ngu bededun böpata, log gevonġ yi angër
na dengupin alam sën yö ggooin sir raḳ tu yi alam lo noh vu nyëġ pin. Vu
dob vuheng atov mena menoh vu dob nenga lubeluu."

Yesu Tateḳin Ġaġek Raḳ Go*
(Mk 13:28-31; Lk 21:29-33)

32 "Ham kwamin bo jaḳ go* rë. Buk sën bë purpur berup ngu lo, og
ham neraḳ ni bë go* vonġin nabunġ beham dev jaḳ na jök. 33 Om nabë
ham gwelë nġaa pin sënë anon jaḳ, og ham jaḳ ni nabë Mehönon Nalu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yam dus raḳ benare aggata avi. 34 Sa nanër vu ham yönon nabë mehönon
pin su rëḳ malaj nama na veröḳ yi rë, log nġaa pin sën agi rëḳ anon jaḳ.
35 Yaġek los dob rëḳ nama na, gaḳ sa ġaġek, og su rëḳ nama na rë."

Yesu Nër Bë Mehöti Su Raḳ Buk Los Nġebek Saga Ni Rë
(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

36 "Rëḳ mehöti su raḳ buk los hes mala saga ni rë. Angër vu yaġek su
deraḳ ni rë. GeNalu su raḳ ni rë. Gaḳ Ama yö timu raḳ ni. 37 Mehönon
Nalu bë nom, og alam rëḳ medo degevonġ nġaa nabë sën denevonġ loḳ
Noa yi buk wirek lo. 38 Wirek sën bël su vuuḳ rë lo, og mehönon medo
denegga los denenum, gemaluh deneḳo venëj, gavëh deneraḳ reggaj rot,
beya verup loḳ buk sën Noa loḳ ya yaġ ayo. 39 Log alam saga su deraḳ
ni bë nġaa ti vonġin natöḳ vu sir rë, log bël vuuḳ verup pevis berehöö
sir pin. Lob buk sën Mehönon Nalu nom lo rëḳ nabë saga. 40 Lob bë
maluh luu demedo huk anon, og Anutu rëḳ geḳo ngwë na gegevuu ngwë
bemedo. 41 Lob bë avëh luu medo degebil nos, og Anutu rëḳ geḳo ngwë na
gegevuu ngwë bemedo. 42 Om ham medo malamin natum, in ham duġin
buk sën ham Mehöböp rëḳ nom lo. 43 Ham kwamin bo nġaa sënë rë: Bë
begganġ ala genġo hes mala sën mehö hodeḳ rëḳ nam doḳ buk begodeḳ
yi nġaa lo, og su yoh vu bë rëḳ gelë mehö saga mu gedoḳ na yi begganġ
ayo rë. 44 Nebë saga, om ham gwero ham bemedo, in Mehönon Nalu rëḳ
nom doḳ buk ti, log ham duġin."

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam-huk-yi Nivesa Los Nipaya
(Lk 12:41-46)

45 "Maḳ hur ti tena nedo beyi mehö los kwa benevonġ yi huk niröp-a?
Og mëm ala rëḳ gooin yi jaḳ in geġin yi hur vahi pin bebo nos gelek sir
niröp doḳ buk sën degeḳo nos lo. 46 Gevu tamusën nabë ala na genom
berup, lob gelë nabë yi hur nevonġ huk yoh vu sën nër lo, og yi hur
sënë rëḳ kwa vesa. 47 Log sa nanër vu ham yönon nabë ala rëḳ gevonġ
yi nġaa pin doḳ na nema in geġin. 48 Gaḳ hur nipaya ti og rëḳ kwa bo
doḳ ayo nabë, 'Sa alaġ su yoh vu bë rëḳ nom pevis rë!' 49 Lob geveek
hur-huk-yi vahi, gega los nanum geving alam sën denenum bël menġëës
bedenekeyevin lo. 50 Log ala rëḳ nom doḳ buk ti sën yi hur su neġin yi
loḳ lo rë, gaḳ rëḳ nom doḳ hes mala ti sën yi duġin lo. 51 Lob rëḳ ala ngis
yi rot mebasap yi, log getë na medo geving alam kwaj luu, bedegeḳo
nyëvewen gëp ti. Vu nyëġ sagu og rëḳ dengu medegeköö nyëj."

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Avëh Avö Nemadluho

25 1 Log Yesu tateḳin vu sir bë, "Sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ lo, og
yiḳ rëḳ nabë sën avëh avö nemadluho deḳo hir ram raḳ beya
denebuu maluh sën nahën neḳo avëh lo ggëp aggata. 2 Lob sir nemadvahi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwaj ma, genemadvahi los kwaj. 3 Avëh kwaj masën deḳo hir ram
bedeyam, rëḳ su deḳo wël* sepa rë. 4 Gaḳ avëh los kwaj deḳo hir ram raḳ
bedetöö wël* la loḳ buayo ving bedeḳo sepa. 5 Rëḳ mehö sën ḳo avëh lo
su yam pevis rë, lob avëh pin malaj neggëp, lob deggëp yiing.
6 Lob buk vuheng raḳ loḳ ḳööḳ ti yam bë, 'Mehö sën ḳo avëh lo yam
raḳ. Ham na gwebuu yi vu aggata begweḳo menam!' 7 Lob avëh avö pin
dekedi raḳ bedesemu loḳ hir ram. 8 Lob avëh kwaj masën denër vu avëh
los kwaj bë, 'Ham bo hömin wël* teka vu he rë, in he hömin ram vonġin
nakul!' 9 Rëḳ avëh los kwaj denër yah vu sir bë, 'Ma! Wël* teka sënë su
rëḳ noh vu hil pin rë. Om maam ham nġo na baġo hömin vu setuwa!'
10 Lob dekedi raḳ benahën medo deneyök aggata, log mehö sën ḳo avëh
lo to. Lob avëh sën desemu sir ggovek medenedo lo deloḳ ya begganġ ayo
ving yi in dega nos böp sën maluh lu venë denejom nemaj lo. Log devehii
repinġ yah.
11 Log avëh avö nemadvahi sën kwaj ma lo yom deverup lob denër bë,
'Mehö böp, mehö böp! Ġetahinin repinġ in he!' 12 Rëḳ nër yah vu sir bë,
'Sa nanër vu ham yönon nabë sa duġin ham!'
13 Om sa nanër vu ham nabë ham medo malamin natum, in ham su raḳ
buk los hes mala ni rë."

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Hur Löö
(Lk 19:12-27)

14 "Log sën Nyëġ-yaġek-yi anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mehö ti neya vatëveḳ
nyëġ ngwë, log supin yi hur bevo yi monë ggelek sir in degeġin. 15 Kwa
vo hir huk los nij wëëk ti ti lo, lob vo ggelek loḳ yah sir. Ti ḳo K5000,
gengwë ḳo K2000, log ngwë ḳo K1000. Vonġ nebë sënë log ya raḳ. 16 Ya
ggovek, log mehö sën ḳo K5000 lo pevis bevonġ huk baġosën raḳ, lob ḳo
K5000 sevöḳ ya ving. 17 Log mehö sën ḳo K2000 lo vonġ huk baġosën raḳ
ving beḳo K2000 sevöḳ ya ving nebë saga. 18 Gaḳ mehö sën ḳo K1000 lo,
og ḳo monë sën ala vo vu yi lo beya melev söv gevun luḳ ya.
19 Nahub gebuk sën alaj yom verup lo, lob vonġin bë genġo monë sën
vo vu sir lo. 20 Lob mehö sën ḳo K5000 lo verup, lob ḳo K5000 ving
K5000 sën ala vo vu yi lo, genër bë, 'Mehö böp! Gwelë! Ġevo K5000 sënë
vu sa, log sa hevonġ huk baġosën raḳ behaḳo K5000 sënë ving.' 21 Lob
ala nër vu yi bë, 'Honġ hur nivesa meġevonġ yoh vu. Ġevonġ nivesa rot!
Ġeneġin nġaa mahen mahen pin nivesa nebë saga, om mëm sa ġevonġ
honġ begweġin nġaa nġahiseḳë. Ġenam balu kwad vesa doḳ ti.'
22 Log mehö sën ḳo K2000 lo verup ving benër bë, 'Mehö böp! Ġevo
K2000 vu sa wirek, log sa hevonġ huk baġosën raḳ, lob sa haḳo K2000
ving.' 23 Lob ala nër vu yi bë, 'Honġ hur nivesa, meġevonġ yoh vu!
Ġeneġin nġaa teka teka nivesa nebë saga, om mëm sa ġevonġ honġ
begweġin nġaa nġahiseḳë. Ġenam balu kwad vesa doḳ ti.'

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Log tum mehö sën ḳo K1000 lo verup benër bë, ‘Mehö böp! Senġo
raḳ nim ggovek ya bë honġ mehö los nim wëëk. Mehö ngwë denevaroh
nos genġo ġeneḳo anon. Log mehö ngwë denevonġ huk, lob nġo ġeneḳo
hir nyë-sevöḳsën. 25 Nebë saga om sën sehöneng, lob sevun honġ monë
K1000 sënë menedo loḳ dob. Honġ nġaa sënë, om gweḳo nök!’ 26 Rëḳ
ala nër yah vu yi bë, ‘Honġ hur nipaya rot! Benim tebö ata! Maḳ yönon,
ġeraḳ ni bë sa nehaḳo nos sën mehö ngwë denevaroh lo, gesa nehaḳo
nyë-sevöḳsën raḳ sën mehönon ngwë denevonġ huk in lo? 27 Bë nabë saga,
og gwetunġ sa monë na begganġ-monë-yi, in nabë senom berup nabë
sënë, og sa ġaḳo sa nġaa los yi sevöḳsën geving. 28 Om ham bo K1000
sënë vër in mehö sënë geham bo vu mehö sën ḳo la ving metu K10,000
lo. 29 In alam pin sën hir nġaa neggëp lo, og rëḳ degeḳo la geving, gehir
nġaa la rëḳ berup geving mekesuu. Gaḳ mehöti sën yi nġaa su neggëp
rë lo, og mahen teka sën neggëp vu yi lo rëḳ nama na veröḳ yi. 30 Lob
ham gwetë hur sehëb sënë doḳ na nyëġ malaḳenu sën alam denesu los
deneköö nyëj lo.’ ”

Yesu Nër Bë Rëḳ Mehönon Nalu Genġo Alam Pin Hir Ġaġek

31 “Nahub rëḳ Mehönon Nalu nam los niwëëk gevuneḳ vuneḳ yaġek-
yi, gangër pin denam geving yi, og vu buk sënë rëḳ jaḳ medo yi sëa
malanġeri los vuneḳ vuneḳ yaġek-yi. 32 Log mehönon pin rëḳ dengupin
sir na debare mala. Lob rëḳ basuh sir na yu luu nabë sën sipsip ala ggooin
sipsip raḳ yu ngwë, gememëk raḳ yu ngwë. 33 Rëḳ gevonġ sipsip na nema
vesa, gememëk na nema ḳëj. 34 Nabë sënë lob Mehö-los-bengö rëḳ nanër
vu alam sën denare nema vesa lo nabë, ‘Ham nam! Ham sën Amaġ vonġ
semusemu vu ham lo. Ham doḳ na nyëġ sën tonġin vu ham wirek loḳ buk
sën netunġ yaġek los dob meneggëp lo. 35 In wirek sediiḳahëġ, rëḳ ham
vo nos vu sa. Sayoġ vev in bël kul, rëḳ ham vo bël kul mesenum. Sa mehö
nyëġ ngwë rëḳ ham ḳo sa ya ham begganġ. 36 Ham lë sa naviġ meris, lob
ham vo tob vu sa. Sa niġ raḳ, rëḳ ham ġin sa nivesa. Sa nado ḳarabus, rëḳ
ham yök lë sa kesii.’

37 Loḳ tum alam yohvu saga rëḳ dedoḳ tepëḳ nah vu yi nabë, ‘Mehöböp!
He halë loḳ buk tena bë ġediiḳahëm lob he vo nos vu honġ-a? Log he halë
bë ayom vev in bël loḳ buk tena lob he vo vu honġ-a? 38 Log he halë bë
honġ mehö nyëġ ngwë loḳ buk tena, lob he haḳo honġ ya he begganġ-a?
Log ġenare navim meris loḳ buk tena lob he vo tob vu honġ-a? 39 Gehe halë
bë nim raḳ ma ġenedo ḳarabus loḳ buk tena, lob he yök halë honġ kesii-a?’

40 Lob Mehö-los-bengö rëḳ nanër vu sir nabë, ‘Sa nanër vu ham yönon
nabë nġaa sën ham nevonġ vu arig lo nij paya paya sën su los bengöj vu
dob rë lo, og nġaa pin sënë ham nevonġ vu sa.’

41 Log rëḳ nanër alam sën demedo nema ḳëj lo nabë, ‘Ham alam nimin
paya! Ham su bare sa malaġ. Ham na medoḳ na nyëġ sën devonġ vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Satan losho yi angër lo. Sën nengwah netum yoh vu buk los buk lo. 42 In
wirek sediiḳahëġ, rëḳ ham su vo nos vu sa rë. Sayoġ vev in bël kul, rëḳ
ham su vo bël kul vu sa rë. 43 Sa mehö nyëġ ngwë, rëḳ ham su ḳo sa ya
ham begganġ rë. Sa niġ raḳ los sa nado ḳarabus, rëḳ ham su yam lë sa
kesii rë.'
44 Lob rëḳ denanër nah vu yi nabë, 'Mehöböp! Vu buk tena he halë bë
ġediiḳahëm, ma ayom vev in bël, ma honġ mehö nyëġ ngwë, ma navim
meris, ma nim raḳ los ġenedo ḳarabus rëḳ he su halë honġ nivesa rë?'
45 Loḳ rëḳ nanër nah vu sir nabë, 'Sa nanër vu ham yönon nabë nġaa
sën ham nehulin in arig lo nij paya paya vu dob lo, og ham nehulin nġaa
pin sënë in sa ving.' 46 Lob alam sënë rëḳ denatöḳ vu nipaya nyëvewen
doḳ nah degwata los degwata. Gaḳ alam yohvu rëḳ demedo malaj-tumsën
degwata los degwata."

Alam Ggev Devengwënġ Raḳ Yesu Bë Dengis Yi Nadiiḳ
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 1 Yesu nër ġaġek pin sënë ggovek ya, log mëm nër vu yi hur
maluh bë, 2 "Ham raḳ ni bë buk luu mu nahën lob Buk-ggöksën-
yi* berup, lob mëm rëḳ denanër Mehönon Nalu ranġah bedengis yi jaḳ
ḳelepeḳo*."
3 Vu buk sënë alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam teta desupin sir
raḳ alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp Kayapas yi begganġ, 4 bedejoo
ġaġek bë denadëġek bedenajom Yesu ahon gedengis yi menadiiḳ. 5 Rëḳ
denër bë, "Hil su ġevonġ doḳ buk nos yi sënë in alam rëḳ degevonġ
dedun."

Avëh Keseh Nġaa Reggu Nivesa Raḳ Yesu Yu
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

6 Yesu nedo loḳ mehö sevuuḳnyë Simon yi begganġ vu Betania. 7 Medo
negga nos, lob avëh ti ḳo nġaa reggu nivesa loḳ buayo ġelönġ veroo sën
denenër arë nebë alabasta* lo ti, beya keseh raḳ Yesu yu. Alam Yuda
debaġo nġaa reggu nivesa sënë raḳ monë böpata bedenerikin raḳ heljënġ.
8 Rëḳ yi hur maluh delë nġaa sënë, lob ahëj sengën gedenër bë, "Nevasap
nġaa reggu nivesa sënë in va? 9 Bë hil ġevonġ balam debaġo, og hil rëḳ
ġaḳo monë böpata jaḳ, lob hil adoḳ vu alam-ḳupeḳ-masën jaḳ." 10 Rëḳ
Yesu raḳ hir ġaġek sënë ni, lob nër vu sir bë, "Ham nër avëh in va?
Yö semu sa raḳ nġaa nivesa! 11 Alam-ḳupeḳ-masën rëḳ demedo geving
ham gesu rëḳ nama na rë. Gaḳ saḳ su rëḳ medo hus ading geving ham
rë. 12 Avëh keseh nġaa reggu nivesa sënë raḳ sa vorot in gero sa naviġ
namuġin in sëḳ nadiiḳ mededev sa. 13 Sa nanër vu ham yönon nabë rëḳ
denanër Bengö Nivesa ranġah na menoh vu dob pin bedenanër nġaa sën
avëh vonġ vu sa agi geving, in alam pin degenġo bekwaj bo."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yudas Yoġek Bë Rëḳ Nanër Yesu Ranġah
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

14 Lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu ti sën arë nebë Yudas Iskariot
lo ya vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev, 15 beloḳ tepëḳ in sir bë, “Ham rëḳ
bo va vu sa log mëm sa ġevonġ Yesu doḳ na ham nemamin-a?” Lom devo
monë seriva mehödahis ti benemadluho vu yi. 16 Lob vu buk saga Yudas
medo mekwa nesero buk los aggata in bë gevonġ Yesu doḳ na nemaj.

Yesu Gga Nos-ggöksën-yi Ving Yi Hur Maluh
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

17 Lob buk vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo
yi buk muġinsën verup, lob yi hur maluh deya vu yi bedenër bë, “He na
ġero nyëġ vu tena in ġegwa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?” 18 Lob nër
vu sir bë, “Ham na nyëġ böp Yerusalem beham na vu mehö sën lo, beham
nanër vu yi nabë, ‘Tatovaha nër bë, “Sa buk dus raḳ, om sa bë ġa nos los
reggu ggöksën-yi geving sa hur maluh jaḳ honġ begganġ.” ’ ” 19 Lob yi
hur maluh devonġ yoh vu sën Yesu nër vu sir lo, bedesemu nos los reggu
ggöksën-yi loḳ.
20 Loḳ sehuksën lob medo negga nos los reggu ving yi hur maluh
nemadluho-bevidek-luu. 21 Medo denegga, lob nër vu sir bë, “Sa nanër vu
ham yönon nabë: Ham sënë ti rëḳ gevonġ sa doḳ na alam Yuda nemaj.”
22 Lob ayoj maggin rot, gesir ti ti deloḳ tepëḳ in yi bë, “Mehöböp, maḳ
sa?” 23 Rëḳ nër yah vu sir bë, “Mehö sën nema loḳ ya ġabum in nos ving
sa lo rëḳ gevonġ sa doḳ na alam sën denelë sa paya lo nemaj. 24 Kë’!
Mehönon Nalu rëḳ nadiiḳ nabë sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
lo. Rëḳ mu gëpin mehö sën rëḳ nanër Mehönon Nalu ranġah vu alam
bedengis yi lo, ko nabë ata su geḳo yi!” 25 Log Yudas mehö sën rëḳ nanër
yi ranġah lo, nër ving bë, “Tatovaha, maḳ sa?” Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë,
“Yiḳ nġo ġenër yoh vu!”

Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh
(Mk 14:22-26; Lk 22:15-20; 1 Kr 11:23-25)

26 Medo denegga nos los reggu, lob Yesu ḳo brët gejom raḳ in los kwa
vesa ya vu Anutu, log debu mevo ggelek yoh vu yi hur maluh pin genër
bë, “Ham gweḳo nök begwa! Sa reggos sënë!” 27 Log ḳo wain kap ti raḳ,
gejom raḳ in los kwa vesa ya vu Anutu gevo vu sir genër bë, “Ham pin
nanum doḳ sënë! 28 Sa ḳöḳ sënë in tato sa ġaġek mewis sën sejoo in doḳ
vu ham lo nabë rëḳ anon jaḳ! Sa ḳeseh in alam nġahiseḳë in bë dahun
hir nġaa nipaya na. 29 Sa nanër vu ham nabë sa su rëḳ nanum wain nabë
sënë gökin nah rë. Rot bena berup doḳ buk sën hil nanum wain agga
ngwë doḳ ti doḳ Amaġ yi Nyëġ.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Log devonġ raro ti beggovek, log to deyah dobnë bedeya Ḳedu
Ḳele-oliv.

Yesu Nër Bë Pita Rëḳ Geruu Demi Vu Yi
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

31 Lob Yesu nër vu sir bë, "Ham pin rëḳ gwevuu sa geham beya mena in
sa pehi buk sënë. In dekevu wirek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:
'Sa Anutu sëḳ ngis sipsip alaj,
log sipsip lo degevuu talë medena jeggin jeggin.'
32 Om rëḳ nabë saga, loḳ sëḳ ḳedi jaḳ nah gökin, lob sëḳ namuġin mena
distrik Galilea, geham tamuin sa." 33 Lob Pita nër yah vu yi bë, "Sir pin
sënë og maḳ rëḳ degevuu honġ bedebeya medena, gaḳ saḳ su rëḳ ġevonġ
nabë sënë rë!" 34 Lom Yesu nër yah vu yi bë, "Sa nanër vu honġ yönon
nabë: Pehi sënë og ḳöḳrëëh su rëḳ ngu rë, log rëḳ ġedah sa vun natu
beron löö!" 35 Rëḳ Pita nër yah vu yi bë, "Seyoh vu bë sëḳ nadiiḳ geving
honġ, gaḳ sa su rëḳ dah honġ vun rë, gerëḳ nama veröḳ yi!" Lob yi hur
maluh pin denër nebë saga.

Yesu Jom Raḳ Ggëp Getsemane
(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

36 Lob Yesu ya nyëġ sën denenër arë nebë Getsemane lo, ving yi hur
maluh lo, lob nër vu sir bë, "Ham medo sënë gesena najom jaḳ vu sagu!"
37 Lob ḳo Pita ving Sebedi nalu luho. Lob ayo maggin rot gekwa ketuin yi.
38 Lob nër vu sir bë, "Sayoġ maggin rot bevonġin bë sa nadiiḳ. Om melöö
naḳööḳ medo sënë bemedo malamin natum beġadu sa. 39 Log tah ya teka,
lob petev meneggëp dob, log jom raḳ meketaġ bë, "O Amaġ! Bë yoh vu og
gweḳo nġaa maggin sënë bër in sa! Rëḳ mu su ġesepa doḳ sa ġaġek, gaḳ
nġo kwam!"
40 Log yah to vu lööho, rëḳ lë gedeneggëp yiing. Lob loḳ tepëḳ vu
Pita bë, "Nebë va? Melöö su yoh vu bë rëḳ medo malamin natum dus ti
geving sa rë? 41 Melöö malamin medo natum bemelöö najom jaḳ, in nġaa
ti su kepë ham! Ëë-ë yönon! Ham ayomin niyes rëḳ mu navimin ni tebö!"
42 Lob yah nejom raḳ beron netu luu bë, "Oo Amaġ! Bë nġaa maggin
sënë natöḳ vu sa gesu yoh vu bë noh nenga in sa rë, og ggovek, sa ġevonġ
noh vu kwam." 43 Loḳ yom to ggökin, rëḳ lë bë deneggëp yiing yah, in
malaj neggëp lo.
44 Lob denedo geyah meya nejom raḳ netu beron löö, lob yiḳ nër ġaġek
lo ggökin yah.
45 Log yah to vu yi hur maluh benër vu sir bë, "Ham sewah benġo
nahën newëp-a? Ham lë! Buk sën Anutu tunġ in debo Mehönon Nalu doḳ
na alam nij paya nemaj lo verup ggovek ya, 46 om ham kwedi jaḳ behil
ana. Ham lë? Mehö sën gevonġ sa doḳ na nemaj lo yam dus raḳ!"

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yudas Vo Yesu Loḳ Ya Alam-beġö-yi Nemaj
(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

47 Yesu nahën medo nenër bë saga, log Yudas verup. Yi sën hur maluh
nemadluho-mevidek-luu lo ti, lob ḳo alam yu böpata ti medeyam los paëp
yu anil gebeġö. Alam-deneḳo-seriveng hir ggev los Israel hir alam-teta
devonġ sir yam. 48 Lob mehö sën bë tato Yesu ranġah vu sir lo, nër vu sir
vorot bë, "Sëḳ tato Yesu vu ham nabë sënë, nabë sa ġemul* mehöti, og
ham najom yi ahon."
49 Lob Yudas ya verup sesor meya vu Yesu pevis benër bë, "Buk
Tatovaha!" Log mul* yi. 50 Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Sa mehö! Nġaa
sën ġeyam in bë gwevonġ lo, og gwevonġ pevis!" Lob deyam dus bedejom
Yesu ahon. 51 Rëḳ alam sën denare ving Yesu lo ti nema loḳ yah dadii yi
paëp-yu-anil vër in newis, besap alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yi
hur ti nenga ris vahi ya. 52 Rëḳ Yesu nër vu bë, "Ġejöp honġ paëp doḳ nah
newis. In alam sën denevonġ beġö lo, og mehö ngwë rëḳ dengis sir doḳ
nah nyëvewen medenadiiḳ. 53 Bë sa ḳetaġ na vu Amaġ nabë gevonġ yi
angër nġahiseḳë rot denam pevis mededoḳ vu sa, og ġekuung bë su rëḳ
gevonġ nam rë? 54 Rëḳ bë sa ġevonġ nabë sënë, og su rëḳ Anutu yi ġaġek
anon jaḳ rë. Sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë nġaa nabë sënë
rëḳ natöḳ vu sa lo."
55 Log Yesu nër vu alam sënë bë, "Ham yam in bë sero mehö-beġö-
hodeḳ-yi om sën ham ḳo paëp-yu-anil los beġö meyam in bë najom
ahon-a? Sa netateḳin ġaġek vu ham loḳ dub-vabuung-böp yoh vu buk, rëḳ
ham su nejom sa ahon rë? 56 Rëḳ mu nġaa pin sënë netöḳ vu sa in ġaġek
sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
lo anon jaḳ." Nebë saga lob yi hur maluh pin devuu yi gedeveya medeya.

Devonġ Ġaġek Vu Yesu Benare Kayapas Mala
(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

57 Dejom Yesu ahon bedeḳo ya alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp
Kayapas yi begganġ. Galam-horek-yi los alam-teta desupin sir bedenedo
ggovek ya. 58 Lom Pita tamuin sir beneya, rëḳ nevun yi geneyam ggëp
ading. Lob ya beloḳ ya alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yi begganġ
tete ayo, beya nare telig ving ahëvavu sën denare medenemalajin nyëġ lo,
in bë jaḳ ġaġek lo degwa ni.
59 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev los kaunsor pin denesero mehö la
in bë denanër ġaġek kuungsën jaḳ Yesu in lob dengis yi menadiiḳ. 60 Lob
alam nġahiseḳë denër ġaġek kuungsën raḳ yi, rëḳ su detöḳ vu degwa ti in
bë dengis yi menadiiḳ rë. Loḳ mëm mehö luu deverup, 61 lob luho denër
bë, "Mehö sënë nër bë, 'Seyoh vu bë sa ḳevoh Anutu yi dub-vabuung-böp
na gesedev nah buk löö mu!' "

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

62 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp kedi nare geloḳ tepëḳ vu Yesu
bë, “Su ġenenër ġaġek ti yom rë? Denenër ġaġek va sën raḳ honġ-ë?” 63 Rëḳ
Yesu su nër ġaġek ti yah rë. Loḳ alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp loḳ
tepëḳ vu yi ggökin bë, “Seloḳ tepëḳ in honġ yönon raḳ Anutu mala-tumsën
arë, om ġenanër vu he nabë honġ Kerisi*, Anutu nalu honġ ma ma?”
64 Loḳ Yesu nër yah bë, “Ġenër yoh vu! Rëḳ mu sa nanër vu ham nabë:
Nahub rëḳ ham gwelë Mehönon Nalu gemedo gëp Mehö Niwëëk nema
vesa, gerëḳ jaḳ medo beggob vu yaġek benom!” 65 Lob alam-deneḳo-
seriveng hir ggev böp kweeḳ yi röpröp ading getahi bë, “Ḳo yi raḳ
besevöḳ Anutu! Ma hil medo nesero mehönon sën denanër ġaġek jaḳ yi
lo in va? Ham nġo bë ḳo yi raḳ besevöḳ Anutu! 66 Om ham kwamin nevo
bë?” Lob denër yah niwëëk vu yi bë, “Vonġ paya om nadiiḳ!”
67 Log depesuv nyëj ḳos raḳ mala gedepëëng yi, gela depetap nenga,
68 gedenër bë, “Honġ Kerisi*? Om ġenanër ranġah vu he nabë re sis
honġ-a?”

Pita Lah Yesu Vun
(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

69 Log Pita nedo raḳ telig, lob Kayapas yi hur avëh ti yam dus vu yi
benër bë, “Honġ sënëḳ melu Yesu sën vu Galilea lo nesepa ham.” 70 Rëḳ
Pita lah yi vun raḳ alam pin malaj bë, “Sa duġin ġaġek sën ġenër aga!”
71 Log to meya nare ya tete avi, lob hur avëh ngwë lë yi ggökin, lob nër
vu alam sën denedo lo bë, “Mehö sënë nedo ving Yesu Nasaret!” 72 Rëḳ
Pita lah yi vun ggökin bë, “Yönon vavunë, sa duġin mehö sënë!” 73 Lob
nedo teka, loḳ alam sën denare dus vu yi yam denër vu bë, “Yönon rot,
alam sagu hir ti sën honġ agi. In ayem yö tato honġ ranġah bë honġ
Galilea ti!” 74 Lob Pita du ġaġek in yi benër niwëëk rot neggëp Anutu
mala bë, “Yönon vavunë, sa duġin mehö sënë! Bë sa ġekuung jaḳ og
Anutu ngis sa mesa nadiiḳ!” Nër ggovek log ḳöḳrëëh su. 75 Lob Pita kwa
vo yah ġaġek sën Yesu nër lo bë, “Ḳöḳrëëh su rëḳ ngu rë, log rëḳ ġedah sa
vun natu beron löö.” Lob Pita to meyah dobnë beya mesu böpata rot.

Alam-deneḳo-seriveng Hir Ggev Deḳo Yesu Ya Vu Pilatus
(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 1 Monbuk anon lob Israel hir alam-deneḳo-seriveng hir ggev
los alam-teta lo pin devengwënġ raḳ Yesu ggovek bë dengis yi
menadiiḳ. 2 Log deduu yi gedeḳo meya devonġ loḳ ya kiap böp Pilatus nema.

Yudas Vaḳu Kwa
(Sn 1:18-19)

3 Lob Yudas, mehö sën nër Yesu ranġah lo, lë bë dejoo ġaġek bë Yesu
nadiiḳ, lob yom ayo maggin vu yi, lom ḳo monë seriva mehödahis

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

benemadluho sën lo yah vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam-teta,
4 genër bë, “Sa hevonġ nġaa nipaya! Senër mehö sën nipaya su neggëp
vu yi rë lo ranġah, bevonġin dengis yi menadiiḳ.” Rëḳ denër yah bë, “Su
he nġaa rë, gaḳ nġo honġ nġaa!” 5 Lob Yudas pengah monë sënë ya dub-
vabuung-böp ayo, log to meya vaḳu kwa bediiḳ.
6 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev depatu monë seriva sënë raḳ, rëḳ
denër bë, “Monë hel ḳöḳ sënë, om hil su ayoh vu bë ġetunġ na geving
Anutu yi monë seriveng rë!” 7 Lob denër ġaġek ti venuh, lob debaġo dob
len ti vu mehö sën nesemu dëg lu nġaa raḳ nġaġek lo raḳ monë sënë, in
bë dedev alam-yu-ngwë hir heljënġ doḳ. 8 Om sën denër dob len ti sënë
arë nebë Dob-hel-ḳöḳ, meneggëp nebë saga begwëbeng. 9 Lob ġaġek sën
Anutu vonġ verup mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yeremia avi wirek lo
anon raḳ. Sën nër bë, “Alam Israel denër vorot bë rëḳ degevonġ monë
seriva mehödahis ti benemadluho in mehö los arë sënë, lob deḳo monë sën
deggooin raḳ in bë debaġo yi jaḳ agi, 10 bedebaġo mehö sën nesemu dëg lu
nġaa raḳ nġaġek lo yi dob len ti raḳ, yoh vu ġaġek sën Anutu nër vu sa lo.”

Rom Ti Sën Tu Kiap Böp Lo Pilatus Loḳ Tepëḳ In Yesu
(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

11 Devarah Yesu ya kiap böp mala, lob loḳ tepëḳ in yi bë, “Alam Yuda
hir mehö-los-bengö honġ-a?” Loḳ Yesu nër yah bë, “Genër ya meyoh
vu!” 12 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam-teta denër ġaġek raḳ
yi, rëḳ su nër ġaġek ti loḳ yah rë. 13 Nebë saga lom Pilatus nër vu yi bë,
“Maḳ su genġo ġaġek pin sën denër raḳ honġ-ë rë?” 14 Rëḳ Yesu su nër
ġaġek ti loḳ yah rë, lom kiap böp kwa ya nġahi.

Kiap Böp Pilatus Nër Bë Dengis Yesu Jaḳ Ḳelepeḳo
(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

15 Alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* lob hir aggata neggëp nebë sënë:
Neyoh vu nġebek pin, og kiap böp nevonġ alam ḳarabus ti ti vër. Bë alam
detahi mehöti arë, og Pilatus nelëëin mehö timu saga neyah vu sir. 16 Vu
buk saga mehöti nedo ḳarabus, arë nebë Barabas, galam pin denġo bengö
bë mehö nevun alam kwaj. 17 Lob alam nġahiseḳë yam desupin sir, lob
Pilatus loḳ tepëḳ in sir bë, “Ham vonġin mehö ngwë tena bë sa ġaḳo yi
bër nök vu ham-a? Barabas, ma Yesu sën denenër arë nebë Kerisi* lo?”
18 In yö raḳ ni rot bë alam-deneḳo-seriveng ahëj nevonġ medenelë Yesu
paya, besën devo yi loḳ ya nema.
19 Lob Pilatus raḳ nedo yi sëa-ġaġek-yi in bë genġo yi ġaġek, rëḳ venë
vonġ ġaġek ya vu yi bë, “Su gwevonġ nġaa ti vu mehö niröp saga, in sa
halë pesepsën raḳ yi gwëbeng, lob sa newaġ raḳ rot.”
20 Loḳ alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam-teta deloḳ alam ahëj
bedetahi ya vu Pilatus bë dëëin Barabas bër vu sir gengis Yesu menadiiḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 Rëḳ kiap böp Pilatus loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Ham vonġin mehö
luu sënë ngwë tena bë sa ġaḳo bër nök vu ham-a?” Loḳ denër yah bë,
“Barabas!” 22 Rëḳ Pilatus loḳ tepëḳ yah vu sir ggökin bë, “Om sëḳ ġevonġ
nabë va vu Yesu, mehö sën denenër yi nebë Kerisi* lo?” Lom detahi yah
bë, “Ġengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*!” 23 Loḳ Pilatus loḳ tepëḳ bë, “In va?
Mehö sënë vonġ va paya?” Rëḳ detahi niwëëk rot bë, “Ġengis yi jaḳ na
ḳelepeḳo*!”
24 Lom Pilatus raḳ ni bë su debë nengaj vu yi ġaġek rë, gaḳ newaj raḳ
gebeġö böpata vonġin berup. Om ḳo bël beripek nema raḳ alam pin malaj
genër bë, “Bë ham ngis mehö niröp sënë menadiiḳ, og su degwa neggëp
vu sa rë! Gaḳ ham nġo ham nġaa!”
25 Lob alam pin detahi yah bë, “Degwa yö gëp vu he los he mewis!”
26 Lob Pilatus lëëin Barabas yah vu sir. Log nër balam-beġö-yi deveek
Yesu gedeḳo medeya in dengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*.

Alam-beġö-yi Denër Pelësën Raḳ Yesu
(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

27 Kiap böp yi alam-beġö-yi deḳo Yesu loḳ ya kiap böp yi begganġ sën
denenër arë nebë Prëtoryam lo, log desupin alam-beġö-yi yu böpata pin
ya detetup yi. 28 Lob dekah yi tob vër, gederöp röpröp ḳöḳ ti loḳ yah yi
medetahu mehö-los-bengö raḳ yi. 29 Debuu aggis niggin ggin tahu alam-
los-bengöj hir madub gedetunġ raḳ yu, gedevo nġesinġ loḳ nema vesa,
log deneyun lusej vu yi gedepelë yi bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö
honġ, mehö böp los ġayeheng!” 30 Gedepesuv nyëj ḳos raḳ yi, gedevo
nġesinġ vër bedesis yu raḳ. 31 Depelë yi ggovek, log dekah tob sënë vër
in yi, gederöp yö yi tob loḳ yah yi, gedeḳo yi bedeya in dengis yi jaḳ na
ḳelepeḳo*.

Desis Yesu Raḳ Ya Ḳelepeḳo
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

32 Deya lob detöḳ vu alam Kurene ti, arë nebë Simon. Lob denër niwëëk
bë, “Kwerë ḳelepeḳo*!” 33 Lob ya deverup ḳedu ti arë nebë Golgota. Arë
sën degwa nebë ‘Nyëġ-yuseḳë’. 34 Lob desarömin marasin nimenġëës
ving wain bedevo vu Yesu in bë nanum. Lob tep beseggi rëḳ nilëlin gesu
num rë. 35 Desis yi raḳ ya ḳelepeḳo* ggovek, log yom detë ġelönġ mahen
teka la in bë gooin sir ti ti jaḳ bedegeḳo yi tob. 36 Ggovek log medo
denemalajin yi. 37 Lob dekevu yi ġaġek sën mehönon denër raḳ yi lo raḳ
neggëp ḳelepeḳo* yu nebë:

ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ YESU SËNË.

38 Log desis alam-beġö-hodeḳ luu raḳ ḳelepeḳo* ving. Ngwë nare
ggëp nema vesa gengwë nare ggëp nema ḳëj. 39 Lob alam sën deneyah
gedeneyom lo denenër pelë raḳ yi gedenevarah nemaj vu yi 40 gedenenër

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bë, “Honġeḳ-o! Ġenër bë kwevoh Anutu yi dub-vabuung-böp na, geġedev nah buk löö mu lo, om nġo ġedoḳ vu honġ! Bë Anutu Nalu honġ, og nġo ġeduḳ vu ḳelepeḳo* meġenam!” 41 Log alam deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi ving alam-teta denenër pelë raḳ yi nebë saga ving.
42 Denenër bë, “Neloḳ vu alam, gaḳ su yoh vu bë yö doḳ vu yi rë! Alam Israel hir mehö-los-bengö! Nabë dëëin ḳelepeḳo* geduḳ menam, og mëm rëḳ hil ġevonġ geving yi. 43 Nevonġ ving Anutu? Om nabë Anutu ahë ving yi yönon, og nam doḳ vu yi! In nër bë Anutu Nalu yi.” 44 Lob alam-beġö-hodeḳ luu sën desis luho nare Yesu vahi vahi lo denër pelë raḳ Yesu ving nebë saga.

Yesu Diiḳ Ya
(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

45 Log hes vuheng raḳ, log malaḳenu loḳ beyoh vu dob pin beya meto 3 krök sehuksën.
46 Lob dus raḳ in bë 3 krök lob Yesu nġeeḳ böpata bë, *“Eli, Eli, lama sabaktani?”* Sënë degwa nebë, “O sa Anutu, sa Anutu, nebë va sën gwevuu sa ya-ë?” 47 Lob alam sën denare dus vu yi lo vahi denġo lob denër bë, “Mehö sënë netahi Elia!” 48 Log pevis besir ti seröġ beya meḳo nġaa ayo sovinsën sën nedo loḳ loo lo ti, bedaġoo luḳ wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo geduu ya vetii nġesinġ, gevo ya verup loḳ Yesu avi in bë sesuvin. 49 Rëḳ sir vahi denër bë, “Ġenaḳööḳ gehil ġalë rë, nabë Elia rëḳ nam doḳ vu yi ma rëḳ nama?” 50 Rëḳ Yesu nġeeḳ böpata ggökin log lëëin anon ya.
51 Lob pevis betob böp sën neruu dub-vabuung-böp ayo vabuung lo kweeḳ raḳ luu ggëp vavu beya metöḳ ahu. Log dob ggee geġelönġ böp böp deġo. 52 Gebedub avi tateḳin yi gAnutu-yi-alam sën dediiḳ ggovek lo nġahiseḳë vesaj loḳ, bedekedi raḳ los navij dahis. 53 Dekedi raḳ loḳ mëm Yesu kedi raḳ yah ggökin, log mëm to deyam medeloḳ ya nyëġ vabuung Yerusalem. Balam nġahiseḳë delë sir. 54 Log mehö neġin alam-beġö-yi ving yi alam-beġö-yi sën medo deneġin Yesu lo denġo gejemapi ggee, gedelë nġaa vahi nebë saga, lob ḳenuj verup, gedenër bë, “Yönon rot! Mehö sënëḳ Anutu nalu yi!”
55 Lob avëh sën denetamuin Yesu vu Galilea bedeyam in bë dedoḳ vu yi lo nġahiseḳë denare ading teka bevare denelë. 56 Sir ti arë nebë Maria vu Magdala. Log Maria ngwë sën Yakobus lu Yosep ataj. Log avëh ti sën Sebedi nalu luho ataj.

Debë Yesu Navi Loḳ Ġelönġ Len
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

57 Log sehuk luḳ lob mehö-los-bengö-ggoreksën ti vu Arimatea beverup. Arë nebë Yosep. Yiḳ Yesu yi hur maluh ti yi ving, bemedo nesepa loḳ Yesu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yi ġaġek. 58 Ya verup beloḳ tepëḳ vu Pilatus bë geḳo Yesu nihel. Lob Pilatus
nër bedevo vu yi. 59 Lob Yosep ḳo nihel bebom loḳ tob veroo mewis ti. 60 Log
ya mebë loḳ ya yö yi bedub mewis sën nahën denesap loḳ ġelönġ meris lo.
Log tetolin ġelönġ böpata ti ggërin avi. Vonġ ggovek log ya. 61 Lob Maria vu
Magdala luho arë ngwë denedo bemedo malaj neya waaḳ bedub saga.

Alam-beġö-yi Ggëp Deneġin Bedub

62 Buk sën alam Yuda denero sir in bë dega nos Buk-ggöksën-yi* lo ggovek
ya geheng to, loḳ mëm alam-deneḳo-seriveng los alam Parisai* yah denër vu
Pilatus bë, 63 "Mehö böp! He kwamin nevo ġaġek sën mehö ġaġek kuungsën
saga nedo mala vesa genër lo bë, 'Buk löö na govek rë, loḳ sëḳ ḳedi jaḳ nah!'
64 Om ġenanër bedegeġin bedub avi noh vu buk löö. In rëḳ yi hur maluh
degodeḳ yi na gedenanër vu alam nabë kedi raḳ ggökin vu bedub. Lob ġaġek
kuungsën vu tamusën rëḳ kesuu sën muġinsën." 65 Lom Pilatus nër vu sir
bë, "Ham gweḳo alam-beġö-yi la in degeġin, beham behii bedub avi niwëëk
ata!" 66 Lob ya dekepa bedub avi niwëëk gedejegwi ḳele niḳegwi* teka raḳ
ġelönġ nenga ya vetii waaḳ avi ving, gedetunġ alam-beġö-yi medo deneġin.

Yesu Kedi Raḳ Ggökin
(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 1 Lob Buk-sewahsën-yi* ggovek ya, geheng to loḳ Soda monbuk, lob
Maria vu Magdala luho Maria ngwë kedi deya in bë degelë bedub.
2 Lob pevis bejemapi ggee böpata, in Mehöböp yi angër ti vu yaġek meluḳ
yam tetolin ġelönġ vër in waaḳ avi geraḳ nedo. 3 Mala netum nebë davës,
geyi tob veroo meris nebë beggob. 4 Alam-beġö-yi sën deneġin bedub lo
delë, lom ḳenuj verup in yi, benij loḳ ti nebë alam-diiḳsën. 5 Rëḳ angër nër
vu avëh luho bë, "Melu su ġöneng! Seraḳ ni bë melu yam nesero Yesu, mehö
sën desis yi raḳ ḳelepeḳo* lo. 6 Rëḳ mu su neggëp sënë rë! Gaḳ kedi raḳ yoh
vu sën nër wirek lo! Om melu nam gwelë nyëġ sën neggëp loḳ veseveng lo.
7 Log melu nah mena pevis, bena nanër vu yi hur maluh lo nabë kedi raḳ
ggökin vu bedub bemuġin meya distrik Galilea, geham rëḳ na gwelë yi vu
sagu. Yiḳ senër vu meluu ggovek saga!"
8 Lob avëh luho deggöneng rot, rëḳ kwaj vesa böpata, lob pevis beluho
deserötġ bedeneyah in bë denanër vu yi hur maluh lo. 9 Loḳ Yesu töḳ vu
luho vu aggata benër bë, "Monbuk!" Lob luho deya dus vu bedepetev
medeneggëp gedejom loḳ vaha medeḳo arë raḳ. 10 Lob Yesu nër vu luho
bë, "Melu su ġöneng! Melu nah mena nanër vu arig lo nabë dena distrik
Galilea, lob rëḳ degelë sa gëp sagu."

Ġaġek Raḳ Alam Sën Deneġin Bedub Avi

11 Avëh luho nahën deneyök aggata galam-beġö-yi sën deneġin bedub
lo deyah medeya nyëġ böp Yerusalem pevis bedenër nġaa pin sën töḳ vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sir ggëp bedub lo vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev. 12 Lob alam-deneḳo-
seriveng hir ggev ving alam-teta bedevengwëṅġ raḳ ġaġek ti, lob devo
monë nġahiseḳë vu alam-beġö-yi saga, 13 gedevo ḳoo vu sir bë, “Ham na
nanër nabë sënë, ‘Yi hur maluh deyam buk, gehe hëp yiing, log deggodeḳ
ya.’ 14 Lob nabë kiap böp genġo ġaġek sënë, og he rëḳ semu ġaġek vu yi,
lob su rëḳ gevonġ ġaġek vu ham rë.” 15 Nebë saga lob alam-beġö-yi deḳo
monë geya devonġ yoh vu ġaġek sën alam Yuda hir ggev denër vu sir lo.
Lob ġaġek sënë ya meyoh vu alam Yuda pin, lob nahën denesepa loḳ hir
ġaġek sënë bedenenër nebë sënë rot begwëbeng.

Yesu Vo Huk Vu Yi Hur Maluh
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Sn 1:6-8)

16 Log hur maluh nemadluho-bevidek-ti lo detetuu aggata medeya
Galilea, beya deverup ḳedu sën Yesu nër tato vu sir lo. 17 Lob delë Yesu,
lob depetev medeneggëp loḳ vaha gedeḳo arë raḳ, rëḳ sir vahi kwaj luu
luu. 18 Lob Yesu yam dus benër ġaġek vu sir bë, “Anutu vo niwëëk pin vu
sa bë sa ġeġin yaġek los dob. 19 Om ham na gwevonġ mehönon pin denatu
sa hur maluh los avëh. Lob ham jipek sir jaḳ Ama arë, geNalu arë, bAnon
Vabuung arë. 20 Log ham tahu sir doḳ ġaġek pin sën sa netateḳin vu ham
lo in desepa doḳ. Ham gwenġo rë! Serëḳ medo geving ham noh vu buk
pin rot bedob los yaġek hir buk govek na.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Markus Kevu

Mehö-neripek-alam Jon Nër Yi Ġaġek Ranġah
(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-30)

1 1 Anutu nalu Yesu Kerisi yi Bengö Nivesa degwa muġinsën: 2 Nebë
sën mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya kevu loḳ Anutu-yi-ḳapiya
wirek meneggëp nebë:
"Gwenġo rë! Sëḳ ġevonġ sa hur ti namuġin
mena negetonġin honġ aggata."
3 "Gemehöti aye neraḳ loḳ nyëġ-yumeris bë,
'Ham bolinin Mehöböp yi aggata
meham sesor megëp niröp.' "
4 Nebë sënë, loḳ Mehö-neripek-alam Jon yam vu nyëġ-yumeris meyam
nenër ġaġek ranġah nebë, "Ham gwevuu ham nġaa nipaya na, geham
gwërin ham nom vu Anutu, lom mëm sejipek ham jaḳ bël, gAnutu rëḳ
dahun ham nġaa nipaya na." 5 Nër bë saga, lob alam vu distrik Yudea los
alam Yerusalem pin deneya vu yi. Denenër hir nġaa nipaya pin ranġah
vu, log mëm neripek sir luḳ bël Yordan.
6 Jon röp yi röpröp ading sën denevasu raḳ kamer niviis lo, log nevëh
ḳabi neggëp balo, genegga sepaaḳ los nenum beggoh netu yi nos. 7 Lob
yam nenër Anutu yi ġaġek ranġah nebë, "Mehö los niwëëk ti kesuu sa rëḳ
tamuin sa menam. Gesa su mehö niġ vesa yoh vu in bë sa natu yi hur ti
meḳevelekin vaha suu rë. 8 Sën seripek ham lo, og senġo hetunġ bël meris
mu raḳ ham, gaḳ mëm yi sën rëḳ nam getunġ Anon Vabuung jaḳ ham."

Yesu Ripek Bël
(Mt 3:13-17; Lk 3:21-22)

9 Vu buk saga Yesu vu Nasaret ggëp distrik Galilea meya vu Jon, beJon ripek yi
luḳ bël Yordan. 10 Ripek, log Yesu nahën neraḳ yom roneḳ, loḳ lë geyaġek tateḳin
ya gAnon Vabuung ni nebë soḳ nuung ti meto megwanġ ya Yesu ayo. 11 Log ġaġek
ti yam vu yaġek bë, "Sa naluġ honġ! Sahëġ neving honġ besa halë honġ nivesa."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Satan Seggi Yesu
(Mt 4:1-11; Lk 4:1-13)

12 Ggovek saga lob Anon Vabuung ggee loḳ ayo bë na nyëġ-yumeris
ti. 13 Ya nyëġ-yumeris ti sën saġ hir nyëġ lo beya nedo buk mehödahis
luu, geSatan ya medo nepelëpin yi vu sagu. Lom Satan vuu yi ya gemëm
angër yam deneloḳ vu yi.

Yesu Neḳo Yi Huk Raḳ Vu Galilea
(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

14 Deduu Mehö-neripek-alam Jon beya nedo ḳarabus, loḳ mëm Yesu ya
distrik Galilea menër Anutu yi Bengö Nivesa ranġah nebë, 15 "Anutu tunġ
buk vorot lob töḳ yam, om gwëbeng sënë Anutu-yi-nyëġ vonġin anon jaḳ,
om ham gwevuu ham nġaa nipaya na, geham gwërin ham nom vu Anutu,
beham gwevonġ geving Anutu yi Bengö Nivesa sënë."

Yesu Tahi Alam-ġël-yi Lubeluu
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)

16 Buk ti lob Yesu medo nesepa loḳ nġaggee böp Galilea nenga, lob töḳ
vu Simon lu ari Andreas geluho medo denetë leḳ luḳ ya nġaggee in bë
degeḳo ġël, in yiḳ luho yö hir huk sagi. 17 Lob Yesu nër vu luho bë, "Melu
nam sepa sa natu sa hur besa tahu meluu in gweḳo mehönon denam vu
sa nabë sën melu neḳo ġël gwëbeng agi lo." 18 Lob pevis beluho devuu leḳ
ya geya desepa yi melööho deya.
19 Log lööho deya dus ti beya deverup, loḳ Yesu lë Sebedi nalu luho,
Yakobus lu ari Jon, geluho raḳ denedo yaġ ti medeneduu hir leḳ vepulsën
yah. Lë luho lob pevis metahi luho. 20 Lom luho devuu amaj Sebedi losho
yi hur-huk-yi lo beraḳ denedo yaġ geluho ya desepa Yesu medeya.

Mehöti Los Memö Nipaya Ti

21 Sir sënë ya detöḳ ya Kapernaum, log yiḳ Yudea hir Buk-sewahsën-
yi* ti, lom Yesu luḳ ya dub-supinsën-yi menetateḳin ġaġek vu alam sën
denedo loḳ lo. 22 Nenër ġaġek vu sir, lob ḳenuj ya rot in su nenër nebë
mehö-horek-yi rë, gaḳ nenër ġaġek nebë mehö los niwëëk ti.
23 Nebë saga, lom mehöti to nare loḳ dub ayo gememö nipaya ti nedo loḳ ayo.
24 Lom nġeeḳ bë, "Yesu vu Nasaret! Bë gwevonġ va vu he? Maḳ ġeyam in bë
kwevoh he? Seraḳ nim nebë Anutu yi Mehö Vabuung honġ!" 25 Loḳ Yesu petupek
raḳ bë, "Ayem nama! Ġegweto ġena in mehö saga!" 26 Lob memö sesö yi loḳ
mehö lo ayo genġeeḳ böpata, log vuu yi geto meya. 27 Lob alam pin saga delëk
anon, gedeneloḳ tepëḳ vu sir bë, "Va ti sënë? Maḳ ġaġek mewis ma va? Mehö
sënë nenër vu memö nijpaya lo ving nebë yi mehö los niwëëk ti, om nengaj yes
geto deneya!" 28 Lom pevis medenenër Yesu arë ya meyoh vu distrik Galilea pin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Vonġ Pita Ggen Avëh Menivesa Raḳ
(Mt 8:14-15; Lk 4:38-39)

29 Ggovek saga log tur vu dub-supinsën-yi ayo, lob lööho Jon lu
Yakobus ya deraḳ ya Simon Pita luho Andreas hir begganġ. 30 Lob pevis
medenër Simon Pita ggen avëh vu bë nivanë rot meneggëp. 31 Lob mëm
Yesu ya mejom loḳ nema beḳo yi raḳ, lom nikul ya pevis, lob mëm neyeh
nos bevo vu sir.

Sehuksën Lob Yesu Vonġ Alam Nġahiseḳë Nij Vesa Raḳ
(Mt 8:16-17; Lk 4:40-41)

32 Ggovek log sehuksën behes luḳ ya, lob deneḳo alam nijraḳsën meya
deverup vu Yesu, medeneḳo alam sën memö denegwanġ ya ayoj ving.
33 Alam pin vu begganġ-bu ti saga ya denekebu sir loḳ veluung avi. 34 Loḳ
mëm Yesu nevonġ alam nġahiseḳë sën niraḳsën aggagga nevonġ sir agi
benijvesa neraḳ, genetii memö nġahiseḳë to deneya in mehönon. Log
nërin memö pin bë su denanër yi ranġah, in deneraḳ ni bë Anutu Nalu yi.

Yesu Neḳo Loḳ Nyëġ Menër Yi Ġaġek Ranġah
(Lk 4:42-44)

35 Nyëġ yö nahën gesu heng rë, log Yesu kedi raḳ buk meya nedo nyëġ-
yumeris tahsën in bë najom jaḳ na vu Anutu. 36 Loḳ Simon losho alam
sën denedo ving yi lo ya desero 37 bedetöḳ raḳ lob denër vu bë, “Alam pin
medo denesero honġ!” 38 Loḳ Yesu nër vu sir bë, “Hil ana begganġ bu böp
böp sën nedo dus agi in sa nanër Anutu yi ġaġek ranġah vu sir geving. In
seyam in bë sa ġevonġ nabë sënë.” 39 Lom mëm neḳo loḳ distrik Galilea
beneluḳ ya dub-supinsën-yi pin menenër Anutu yi ġaġek ranġah vu alam
pin. Genetii memö to deneya in mehönon ving.

Yesu Vonġ Mehöti Los Nisevuuḳ Benivesa Raḳ
(Mt 8:2-4; Lk 5:12-16)

40 Buk ti lob mehöti los nisevuuḳ ya vu yi metunġ lus luḳ geketaġ vu yi bë,
“Nabë ahëm geving, og ġeyoh vu bë gwevonġ besa niġ veseek jaḳ.” 41 Lob
Yesu kwa pesivin yi mebë nema raḳ yi genër vu yi bë, “Sa ahëġ ving! Om
nim veseek jaḳ!” 42 Lob yiḳ sevuuḳ saga mehor ya pevis. 43 Lob Yesu vo ḳooin
niwëëk gevonġ yi ya pevis. Nër vu yi nebë, “Gweġin honġ besu ġena ġenanër
nġaa sënë vu mehö la. 44 Gaḳ mëm ġena ġetato honġ vu mehö-neḳo-seriveng
gegwetunġ seriveng in nim veseek raḳ. Noh vu sën Moses nër wirek bë hil
ġevonġ lo, in alam pin dejaḳ ni nabë nim veseek raḳ.” 45 Rëḳ ma gemehö lo
to meya meya medo neturin yi ġaġek sënë ranġah vu mehönon pin medenġo,
lob Yesu su yoh vu bë na tato yi ranġah vu begganġ-bu ti rë gema. Geyö ya
nedo tahsën loḳ mëm alam yoh vu nyëġ pin medo deneya vu yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Vonġ Mehö Seḳë Selönġin Ti Benivesa Raḳ
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2 1 Buk la ggovek ya, loḳ Yesu yah meya nedo Kapernaum, loḳ alam
denġo bë yah nedo ben. 2 Lob desup sir ya beyi begganġ pup.
Gedeggërin veluung avi ving, belen ti su ggëp netöḳ rë. GeYesu nenër
Anutu yi ġaġek nivesa ranġah vu sir. 3 Medo nenër vu sir log deḳo mehö
seḳë selönġin ti medeverup. Sir lubeluu devaḳu medeyam vu Yesu.
4 Deraḳ vu mehönon pin saga besu deyoh vu bë degeto denam Yesu mala
rë, lom deraḳ ya begganġ vavunë medekehe begganġ demi valeḳ sën
Yesu nare lo. Dekehe ggovek ya geggëp netöḳ, log mëm deseyesin reek
los mehö seḳë selönġinsën lo to meluḳ ya begganġ ayo. 5 Nebë sënë lob
Yesu lë bë ayoj neya timu vu yi, lom nër vu mehö seḳë selönġinsën bë,
"Naluġ-e! Sa dahun honġ nġaa nipaya ya!"
6 Log alam-horek-yi la loḳ denedo begganġ ayo sën ving Yesu bekwaj
nevo loḳ ayoj bë, 7 "Nenër ġaġek va ti sënë? Ḳo yi raḳ besevöḳ Anutu!
Mehöti su yoh vu bë dahun nġaa nipaya na rë, gaḳ Anutu yö timu yoh
vu!" 8 Loḳ Yesu raḳ ni loḳ ayo bë kwaj nevo nebë sënë, lom nër vu sir bë,
"Ham ayomin neya nġahi nebë sënë in va? 9 Ham kwamin nevo ġaġek
sën senër agi bë, 'Sa dahun honġ nġaa nipaya ya' lo bë anon ma, in re
yoh vu bë gelë nabë dahun ya yönon-a? Rëḳ mu mëm nabë sa nanër vu
yi nabë, 'Kwedi jaḳ meġena', og mëm ham rëḳ jaḳ ni nabë sa nanër ġaġek
los anon. 10 Rëḳ sa bë ham jaḳ ni nabë sa Mehönon Nalu sën seyoh vu bë
dahun nġaa nipaya na gëp dob, om..." log peggirin menër vu mehö seḳë
selönġinsën bë, 11 "Sa nanër nök vu honġ nabë: Kwedi gweḳo honġ reek
jaḳ meġenah böm!" 12 Lob kedi raḳ pevis beḳo yi reek raḳ meya, gesir pin
vare denelë. Delë, bavij töḳ rot gedeḳo Anutu arë raḳ medenenër bë, "Hil
su halë nġaa ti nëbë sënë wirek rë!"

Yesu Tahi Levi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 Ggovek log Yesu to meyah dobnë meyah meya nġaggee böp Galilea
nenga, loḳ mëm alam pin deneya vu yi benetateḳin ġaġek vu sir.
14 Ggovek, log ya raḳ meya meto metöḳ vu Alpeus nalu Levi[a] geloḳ nedo
begganġ-takës-yi, lob nër vu yi bë, "Ġenam medo ġesepa sa!" Lob Levi
kedi raḳ mesepa yi meya.
15 Loḳ Yesu losho alam nġahiseḳë sën denetamuin yi lo ya denegga
nos loḳ Levi ben. Alam-deneḳo-takës* losho alam nijpaya sën denekeyëh
horek lo geyi hur maluh, sir pin ya denegga nos ving yi. 16 Loḳ tum
Parisai* hir alam-horek-yi lo delë bë losho alam nijpaya sën galam-

---

[a] **2:14-15** Levi sënë arë ngwë nebë Matai. Su Yakob nalu rë, gaḳ yiḳ mehö ngwë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deneḳo-takës* lo denegga nos loḳ ti, lob deloḳ tepëḳ vu yi hur maluh
bë, “Nebë va sën negga nos ving alam-deneḳo-takës* losho alam nijpaya
agi-ë?” 17 Rëḳ Yesu nġo lob nër vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu
dokta rë, gaḳ alam nijraḳsën mu yö deneya vu. Om sesu yam in bë tahi
alam yohvu rë; gaḳ mu seyam in bë tahi alam sën nġaa nipaya neggëp vu
sir lo.”

Deloḳ Tepëḳ In Alam Sën Ayej Neggërin Nos Lo
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 Log buk ngwë, lob Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh losho alam
Parisai* pin devonġin bë degeḳo Anutu arë jaḳ, lom ayej ggërin nos besu
degga rë, loḳ tum mehö la ya deloḳ tepëḳ vu Yesu bë, “Jon yi hur maluh
losho Parisai* hir hur maluh ayej neggërin nos besu denegga rë, log tum
honġ hur maluh denegga nos gesu ayej neggërin rë in va?” 19 Lom Yesu
peggirin ġaġek raḳ mehö sën neḳo avëh lo, benër yah vu sir bë, “Ham
kwamin bo rë, nabë mehöti medo geving yi alam geluho avëh ti denajom
nemaj! Bë nabë sënë og yi alam sënë su deyoh vu bë rëḳ ayej gërin nos
rë! Gaḳ mu mehöti sën bë geḳo avëh lo nedo ving sir, om rëḳ kwaj nivesa
medega nos gesu deyoh vu bë rëḳ ayej gërin rë. 20 Rëḳ mëm buk sën debo
mehö sën geḳo avëh lo vër besu medo geving yi alam rë, og mëm yi alam
rëḳ ayoj maggin bayej gërin nos doḳ buk saga.”
21 Log Yesu nër vu sir ving bë, “Mehöti su neḳo tob mewis sën su
deneripek rë lo len ti menepeḳa tob muġeng sën nekweeḳ lo len raḳ rë.
Nabë gevonġ nabë sënë, og rëḳ dejipek, lob tob mewis sënë najul menom
getob muġeng sënë rëḳ nakweeḳ gökin melen böpata rot. 22 Gemehöti su
netöö wain* mewis loḳ ya memëk-navi muġeng rë. Gaḳ bë mehöti gevonġ
nabë sënë, og rëḳ wain ngol navi mebepul, gewain keseh geto mena
bebasap wain los memëk-navi doḳ ti. Gaḳ denetöö wain mewis loḳ ya
memëk-navi mewis mu!”

Yi Hur Maluh Derur Nos Loḳ Buk-sewahsën-yi*
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 Lob Buk-sewahsën-yi* ti, lob Yesu yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti,
lob yi hur maluh derur anon mededah. 24 Lom Parisai* lo delë medeloḳ
tepëḳ vu yi nebë, “Gwelë! Nebë va sën honġ hur maluh dekeyëh horek
Buk-sewahsën-yi-ë?”
25 Rëḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Maḳ ham su tevin ġaġek raḳ nġaa
sën Davit vonġ wirek lo rë? Nos main mediiḳahë, 26 lob losho alam sën
denesepa yi lo deloḳ ya Anutu yi dub-vabuung. Alam-deneḳo-seriveng
hir ggev Abiatar neġin Anutu yi dub-vabuung loḳ buk saga, lob deluḳ ya
medegga brët vabuung sën denetunġ netu seriveng benedo ggëp Anutu
mala lo. Nos sën alam meris su deyoh vu bë dega rë lo, gaḳ alam-deneḳo-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

seriveng mu yö denegga. Rëḳ mëm mehö meris sën Davit gga, gevo vu
alam meris sën denesepa yi lo bedegga ving. (Rëḳ su devonġ paya rë, gaḳ
dediiḳahëj om degga, lob yiḳ sa hur maluh sënë nebë).”
27 Loḳ Yesu nër vu sir ggökin yah nebë, “Anutu su tunġ Buk-sewahsën-
yi* in bë deġinengin mehönon rë, gaḳ tunġ in bë doḳ vu sir. 28 Om
Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Mehö Seḳë Belooin
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3 1 Buk ngwë rë, lob luḳ yah dub-supinsën-yi ggök yahin, galam sën
loḳ denedo dub ayo lo ti seḳë belooin. 2 Log alam vahi sën denelë
Yesu paya lo medo malaj nesepa yi, in bë degelë nabë rëḳ gevonġ benema
nivesa jaḳ doḳ Buk-sewahsën-yi* ma rëḳ nama. Nabë gevonġ, og mëm
denanër ġaġek jaḳ yi nabë keyëh horek.[b]
3 Lom Yesu nër vu mehöti sën seḳë belooin lo bë, “Kwedi jaḳ meġenam
ġebare doḳ he malamin vuheng atov!” 4 Lob loḳ tepëḳ vu sir pin bë,
“Maḳ hil horek nër bë hil ġevonġ nġaa nivesa doḳ Buk-sewahsën-yi*, ma
hil ġevonġ nġaa nipaya? Maḳ nër bë hil adoḳ vu mehönon in demedo
vesaj, ma hil nid dël jaḳ sir in denadiiḳ?” Denġo rëḳ ayej ma rot geti su
vengwënġ rë. 5 Lom Yesu vare mala neḳo loḳ menelë sir gahë sengën vu
sir gayo maggin rot vu sir, in su kwaj nevonġin mehöti sënë rë, gayoj
niwëëk. Loḳ nër vu mehö seḳë belooin bë, “Ġetelo seḳëm nam!” Lom
mehö lo telo nema ya, lom nivesa raḳ pevis. 6 Rëḳ Parisai* lo deluḳ yom
dobnë, lob losho Herot* yi alam desap sir medenesero aggata in bë dengis
Yesu menadiiḳ.

Alam Yu Böpata Desupin Sir Ggëp Nġaggee Böp Nenga

7 Lob Yesu losho yi hur maluh detah sir meya denedo nġaggee böp
nenga, lom alam nġahiseḳë rot vu distrik Galilea denetamuin sir.
Galam vu distrik Yudea ving. 8 Galam vu nyëġ böp Yerusalem, galam
vu distrik Idumea, galam vu bël Yordan vahi-yi. Galam sën denedo dus
vu nyëġ böp Ture los Sidon, besir nġahiseḳë deyam. Sir pin denenġo
nġaa pin sën nevonġ lo, lom deneya vu yi. 9 Lom nër vu yi hur maluh bë
na degeḳo yaġ ti, in alam nġahiseḳë deneyam rot om rëḳ degeving in
yi. 10 In vonġ sir nġahiseḳë benijvesa raḳ, om alam nijraḳsën denepeḳa
raḳ yi rot in bë degebë nemaj jaḳ yi. 11 Log memö sën denegwanġ ya

---

[b] **3:2** Alam Parisai* denelë sën Yesu nevonġ mehönon benijvesa neraḳ lo nebë nevonġ huk ti, om nabë gevonġ doḳ Buk-sewahsën-yi og nekeyëh horek Buk-sewah-sën-yi. Rëḳ Yesu nër bë Anutu tunġ Buk-sewahsën-yi in doḳ vu mehönon, om nabë doḳ vu mehönon benijvesa jaḳ doḳ Buk-sewahsën-yi og yiḳ yoh vu, gaḳ su keyëh horek rë. Rëḳ alam Parisai* delë Yesu paya in nġaa sënë bedenevonġin bë dengis yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mehönon medenevonġ lo, denelë yi lom denepetev medeneggëp loḳ vaha
gedenenġeeḳ bë, “Anutu nalu honġ!” 12 Lob nevo ḳoo vu sir niwëëk bë su
denanër yi ranġah.

Yesu Ggooin Sinarë Nemadluho-bevidek-luu Raḳ
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 Loḳ tum ya nyëġ ti los ḳedu betahi alam sën kwa nevo sir lo bë dena
vu yi. 14 Log ggooin maluh nemadluho-bevidek-luu raḳ in bë desepa yi
geyö rëḳ gevonġ sir mena denanër yi ġaġek ranġah. 15 Vo niwëëk vu sir
ving in degetii memö sën denegwanġ ya mehönon ayoj lo geto dena.
16 Ggooin Simon, lob nër ggev ngwë raḳ nebë Pita. 17 Lob ggooin Yakobus
luho ari Jon sën Sebedi nalu luho raḳ, benër ggev ngwë raḳ luho nebë
Boanerges, (degwa nebë luho nij wëëk nebë vaḳuvek). 18 Lob ggooin
Andreas luho Pilip ga, Bartolomai luho Matai, geTomas ga, Alpeus nalu
Yakobus, geTadaius, geSimon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom ti, 19 geYudas
Iskariot ving, sën rëḳ nanër Yesu ranġah lo.

Yesu Luho Belsebul*
(Mt 12:24-32; Lk 11:14-23; 12:10)

20 Yesu yah meya ben lob mehönon nġahiseḳë yom desupin sir
ggökin yah, lom Yesu losho yi hur maluh su deyoh vu bë dega nos rë,
in mehönon nġahiseḳë medeggërin sir. 21 Loḳ Yesu yi alam denedo bej
gedenġo bë alam deggërin sir rot, lob denër bë, “Maḳ yu vonġ paya!”
Lom deya in bë denajom yi nah.
22 Log alam-horek-yi la deyam vu Yerusalem medenenër bë, “Memö
alaj Belsebul* nevonġ yi!” Gedenenër ving bë, “Netii memö to deneya raḳ
memö alaj niwëëk!” 23 Loḳ mëm Yesu supin sir yam dus getateḳin vu sir
bë, “Satan rëḳ getii yö yi hur memö geto dena nabë va? 24 Nabë alam dob
timu debasuh sir bedengis sir, og alam sënë su rëḳ demedo los nij wëëk
rë. 25 Log nabë alam degwa timu debasuh sir medengis sir, og alam sënë
su rëḳ demedo los nij wëëk rë. 26 Om nabë Satan losho yi alam debasuh
sir medengis sir, og su rëḳ demedo rë, gaḳ rëḳ malaj nama na.
27 Log hil su ayoh vu bë aġök Mehö Nipaya los niwëëk saga ben vavunë
gabo yi nġaa vër rë. Mëm nabë hil naduu Mehö los niwëëk sënë ahon, og
mëm hil rëḳ abo yi nġaa pin vër menama na veröḳ yi.”
28-30 Alam sënë denenër bë Yesu nevonġ nġaa nebë sënë in memö
nipaya ti nevonġ yi, loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon
nabë Anutu yoh vu bë dahun mehönon hir nġaa nipaya pin na, nġaa
nipaya los ġaġek pelësën sën denanër jaḳ Anutu lo. Gaḳ nabë mehöti
nanër ġaġek pelësën jaḳ Anon Vabuung (nabë yiḳ sëëḳ memö nipaya
ti), og Anutu su rëḳ dahun yi ġaġek sënë na rë, gaḳ yö rëḳ gëp vu yi
degwata.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Ata Losho Ari Lo
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

31 Lob ata losho ari lo yam denare dobnë gedevonġ ġaġek ya vu yi bë
duḳ na vu sir. 32 Gelosho mehönon nġahiseḳë denedo, lom denër vu yi
bë, “Atam garim lo avëhnöm lo yam denare dobnë medeneloḳ tepëḳ in
honġ!” 33 Rëḳ loḳ tepëḳ yah vu sir nebë, “Ataġ lo arig re lo?” 34 Log mala
neḳo loḳ begganġ ayo menelë alam pin sën detebuu yi lo genër vu sir bë,
“Sataġ lo sarig lo sënë! 35 Alam sën denesepa loḳ Anutu kwa lo, og sir
saga mëm detu sarig lo, savëhnög lo, sataġ lo.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mehö Sën Netetëhin Nos Ġahis
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 1 Buk ngwë rë, loḳ Yesu yah meya nġaggee böp lo nenga, lom tateḳin
ġaġek vu mehönon ggökin yah. Mehönon nġahiseḳë rot desup sir
medeneteḳing raḳ sir, lom raḳ ya nedo yaġ ti raḳ nġaggee vavunë galam
pin denedo nġaggee nenga.
2 Lom mëm nenër ġaġek peggirinsën nġahiseḳë vu sir, genër bë, 3 “Ham
gwenġo rë! Mehö netetëhin nos ġahis ti to meya huk anon in bë tetëhin
yi nos ġahis. 4 Netetëhin nos ġahis, lob vahi to nedo loḳ aggata sën neyoh
huk vuheng lo, lob soḳ yam pevis medegga. 5 Log ġahis vahi to meraḳ
nedo dob mahen teka sën raḳ neggëp ġelönġ vavunë lo, om kip pevis
in dob mahen teka mu. 6 Lob hes verup netum bevev raḳ, lob meran ya
pevis in ġeġa su luḳ ya dob rë. 7 Log ġahis vahi to meloḳ ya nedo vos
niggin ggin ayo, lob vos niggin ggin sënë kip merig, lob ggök nos besu sis
anon rë gema. 8 Log ġahis vahi to meluḳ ya nedo dob jeji lob kip verup
merig mesis anon. Vahi sis dahis ti benemadluho, gevahi sis dahis löö,
gevahi sis dahis nemadvahi.” 9 Log nër ving bë, “Mehöti bë nenga neggëp,
og genġo ġaġek sënë.”

Yesu Nenër Ġaġek Peggirinsën In Va?
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 Ya nedo tahsën, loḳ yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sën
losho alam sën denesepa yi lo, yam deloḳ tepëḳ vu yi bë, “Ġaġek
peggirinsën sën ġenër-ë degwa nebë va?” 11 Loḳ nër yah vu sir bë,
“Anutu netateḳin ġaġek vunsën raḳ yi nyëġ degwa vu ham, gaḳ
alam vahi sën denedo nenga lo, og Anutu nenër vu sir loḳ ġaġek
peggirinsën mu,
12 ‘in bë su rëḳ degërin sir nah vu Anutu mekevoh hir nġaa nipaya na
rë.
Gaḳ degelë mu gesu dejaḳ ni rë,
log degenġo mu gesu denatöḳ jaḳ ġaġek degwa rë.’ ”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Tateḳin Mehö Sën Netetëhin Nos Ġahis Lo Yi Ġaġek
(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

13 Lob loḳ tepëḳ yah vu sir nebë, “Ma ham su raḳ ġaġek peggirinsën
sënë degwa ni rë? Om maḳ ham rëḳ jaḳ ġaġek peggirinsën pin ni nabë
va? 14 Mehöti sën netetëhin nos ġahis lo nebë mehö nenër Anutu yi ġaġek.
15 Log ġahis vahi sën to nedo loḳ aggata lo nebë alam sën denġo Anutu
yi ġaġek ggovek, loḳ tum Satan yam pevis meḳo vër in ayoj lo. 16 Geġahis
vahi sën to meraḳ nedo dob los ġelönġ lo nebë mehönon vahi sën denġo
Anutu yi ġaġek log ahëj nivesa medeḳo raḳ pevis. 17 Rëḳ mu sir nebë nos
ġeġa sën neraḳ vu ġelönġ lo om denedo teka, loḳ nġaa maggin töḳ vu sir,
ma, alam denenër pelësën raḳ sir in denesepa loḳ Anutu yi ġaġek, lom
tum delëëin pevis. 18 Log ġahis vahi sën loḳ nedo vos niggin ggin ayo lo
nebë alam sën denenġo Anutu yi ġaġek ggovek lo. 19 Loḳ newaj neraḳ in
nġaa-dob-yi rot gahëj neving monë bedenelev vahaj in ḳupeḳ lu nġaa,
lob mëm nġaa pin sënë neggök Anutu yi ġaġek banon nema. 20 Log ġahis
sën to meluḳ ya dob jeji lo nebë alam sën denġo yi ġaġek medevasu loḳ
ayoj medenevonġ yoh vu banon neraḳ lo. Sënë nebë nos rig menesis anon
nivesa; vahi nesis dahis ti benemadluho, gevahi nesis dahis löö, gevahi
nesis dahis nemadvahi.”

Yesu Nër Bë Hil Su Abun Ram Gevek Na Reek Ġebinë
(Lk 8:16-18)

21 Lob nër vu sir bë, “Bë hil ġelu doḳ ram buk, og maḳ yoh vu bë hil
abun duḳ na dëg ayo ti, ma, hil ġetunġ duḳ na reek ġebinë? Ma! Hil
ġetunġ jaḳ medo reek vavunë in natum nivesa behil ġalë nyëġ jaḳ. 22 Lob
nġaa pin sën neggëp vunsën lo, najeeng rëḳ tato yi ranġah, genġaa pin
sën debom meneggëp loḳ ġobeng gwëbeng agi, og najeeng rëḳ alam
pin dejaḳ ni. 23 Bë ham nengamin neggëp, og ham gwenġo ġaġek sënë
meham kwamin bo!”
24 Loḳ nër vu sir ggökin bë, “Ham kwamin bo ġaġek sën ham nenġo lo
nivesa rë. Nġaa sën ham nevonġ vu mehö ngwë lo, og rëḳ Anutu bo doḳ
nah vu ham nabë, gebo la geving mesevöḳ. 25 Mehöti sën neraḳ ġaġek
degwa ni lo, og rëḳ jaḳ la degwa ni geving rot. Gemehöti sën su neraḳ
ġaġek degwa ni rë lo, og rëḳ kwa birekin teka sën neraḳ ni lo benama na
veröḳ yi.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Nos Ġahis Nebë Nekip Nebë Sënë

26 Log nër bë, “Sën Anutu yi Nyëġ anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mehöti
tetëhin nos ġahis luḳ ya dob. 27 Lom neggëp buk genekedi raḳ monbuk
benedo yoh vu buk nġahi, log nos ġahis lo kip berig geyi duġin degwa
sën nos nerig raḳ lo. 28 Ġahis yö kip verup dob. Neru verup muġinsën,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lob tunġ ris raḳ genema ggol raḳ, lom mëm vuuḳ anon. 29 Loḳ nelë bë
anon loḳ beris nebunġ, lob mëm neḳo paggëpek beketöv anon in anon loḳ
ggovek lo. Kë! Lob Anutu yi Nyëġ anon neraḳ nebë sënë."

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mastet* Ġahis
(Mt 13:31-32; Lk 13:18-19)

30 Log nër ggökin yah bë, "Hil nanër nabë Anutu neġin hil nebë va?
Gehil nanër ġaġek peggirinsën jaḳ yi nyëġ nabë anon neraḳ nebë va?
31 Hil nanër nabë: Sën yi Nyëġ anon jaḳ lo, og yiḳ nebë mastet* ġahis sën
hil nehehin lo. Mastet* ġahis sënë og mahen teka rot genos ġahis pin
kesuu. 32 Loḳ nabë hil ġehin, og nakip bejig böpata bekesuu jojeng pin,
bemëm nema böp gol doḳ og soḳ sën denevëëng medeneya agi rëḳ nam
dejegwi newisej doḳ nema gedejivin kuu. Kë! Lob Anutu yi Nyëġ anon
neraḳ nebë sënë!"

Yesu Nenër Ġaġek Peggirinsën
(Mt 13:34-35)

33 Yesu nenër vu sir loḳ ġaġek peggirinsën nġahi yoh vu sën bë dejaḳ
ni. 34 Nenër yi ġaġek vu mehönon pin loḳ ġaġek peggirinsën nebë sënë,
rëḳ mëm losho yi hur maluh yö ya denedo tahsën, log netateḳin ġaġek
sën pin ranġah vu sir.

Yesu Nevonġ Mesanġ Ahë Yes Raḳ
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 Loḳ buk timu saga, lob nyëġ luḳ ya, lob nër vu yi hur maluh nebë,
"Hil ana nġaggee vahi sagu rë." 36 Yesu raḳ nedo yaġ lo vorot, lom yi hur
maluh deraḳ ya ving medeya, gedevuu alam saga lo ya. Gelosho yaġ vahi
desepa sir medeya. 37 Lob sanġ böpata nevë genġaggee nesis böp meneluḳ
ya yaġ ayo bevuuḳ loḳ, bevonġin bë napup. 38 GeYesu bë kwa raḳ
nġadoheng dus ti meneggëp yiing ggëp yaġ hus, loḳ mëm yi hur maluh
deggee vu yi medenër vu bë, "Tatovaha! Su kwam nevo hil bë vonġin hil
malad nama rë?" 39 Lom kedi raḳ pevis bepetupek raḳ sanġ los nġaggee
bë, "Ggovek ya! Ahëm yes jaḳ!" Lom sanġ ahë yes raḳ pevis gededun ma
geneggëp. 40 Lob mëm nër vu sir bë, "Ham newamin raḳ in-a? Maḳ su
ham ayomin neyam timu vu sa rë?" 41 Lom ḳenuj ya rot gedeneloḳ tepëḳ
vu sir nebë, "Maḳ mehö sënë yi nebë va? Om sën sanġ los nġaggee denġo
aye-ë?"

Memö To Meya in Garasa Maluh Ti
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5 1 Nebë saga, lom ya detöḳ ya nġaggee nenga vahi, sën alam Garasa
hir nyëġ lo. 2 Lob Yesu raḳ nedo yaġ meya pesönġ ya roneḳ, lob

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mehöti kedi ggëp waaḳ sën denebë mehönon seḳëj loḳ lo meluḳ to vu yi,
lob memö nipaya nedo loḳ ayo. 3 Mehö sënë ben loḳ neggëp waaḳ ving
mehönon seḳëj gemehöti su yoh vu bë naduu yi ahon jaḳ sëng ma ṅgaa ti
rë gema. 4 Gaḳ deneduu nema los vaha raḳ sëng wirek wirek, loḳ nevepul
sëng in nema genekeluġin sëng benepepöö in vaha, gemehöti su yoh
vu bë gevonġ bemala yes jaḳ rë. 5 Nedo nyëġ heljëṅġ los ḳedu, log medo
nenġeeḳ buk los ranġah genesis yi raḳ ġelöṅġ.
6 Mehö sën nahën nedo adingnë menelë Yesu, loḳ seröġ meyam petev
neggëp loḳ Yesu vaha, 7 genġeeḳ bë, "Yesu, Anutu Vavunë nalu honġ.
Ġeyam in-a? Bë gwevonġ va vu sa? Sa ḳetaġ yök vu honġ niwëëk neggëp
Anutu mala nebë su ġebasap sa!" 8 In Yesu nër vu memö sënë bë, "Memö
nipaya-e! Gwevuu mehö sënë na gegweto ġena!" 9 Lob mëm Yesu loḳ
tepëḳ ya vu mehö sënë bë, "Arëm re?" Rëḳ bë, "Sarëġ nebë Mehömehö in
he nġahiseḳë." 10 Loḳ mëm pasanġ neketaġ vu Yesu nebë Yesu su getii sir
na gedegevuu nyëġ sagi.
11 Log bööḳ yu ti vare deneruuk raḳ ḳedu sënë vewen, 12 lom tum
memö deketaġ vu yi bë, "Gwevonġ he mehe na ġegwanġ na bööḳ sagu
ayoj." 13 Lob yoġekin bë yoh vu bë degegwanġ na, lom mëm memö nipaya
sën devuu mehö lo ya geto deya degwanġ ya bööḳ; lob bööḳ saga sir
2,000, lob mëm deseröġ meya deluḳ nyëġ vaha degwa ti meya devës ya
nġaggee benġaggee rehöö sir pin bemalaj maya veröḳ yi.
14 Lob alam sën deneġin bööḳ lo deveya meya denër nġaa sënë ranġah
vu alam pin sën denedo loḳ nyëġ böp los mahen mahen lo ving. Lob
alam saga deyah in bë degelë nġaa sën to meya lo. 15 Lob deyah vu Yesu
medelë mehö sën memö to deya in yi lo. Delë mehö sën Mehömehö
gwanġ ya yi wirek lo vëh tob benedo nivesa gekwa nevo nġaa nivesa, loḳ
tum deneggönengin sir rot. 16 Lob alam sën delë nġaa agi raḳ malaj lo,
denetateḳin nġaa pin sën töḳ vu mehö los memö nipaya gebööḳ lo pin vu
sir ving. 17 Lom mëm alam pin deketaġ vu Yesu bë gevuu hir nyëġ gena.
18 Lom Yesu nahën neraḳ yah yaġ, log mehö sën memö to deya in yi lo ya
ketaġ vu yi bë na geving yi. 19 Rëḳ Yesu vonġ yi yah genër vu yi bë, "Mu
ġenah meġena vu honġ alam meġena ġenanër nġaa böp sën Mehöböp
vonġ vu honġ los kwa pesivin honġ lo ranġah vu sir." 20 Lob yah meya
medo nenër ġaġek sënë ranġah vu alam ggëp nyëġ sën denenër arë nebë
Beggaṅġ-bu-nemadluho lo nebë Yesu vonġ nġaa böp sën sënë vu yi, lom
tum alam pin avij netöḳ.

Ġaġek Raḳ Yairus Nalu Avëh Luho Avëh Sën Bë Nema Raḳ Yesu Yi Tob
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 Yesu raḳ yaġ meyah meya nġaggee vahi galam nġahiseḳë desupin sir
meyam detetup yi loḳ nġaggee nenga. 22 Nahën nedo nġaggee böp nenga lob
dub-supinsën-yi ala ti, arë nebë Yairus, to metöḳ vu yi, lob petev meto neggëp

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

loḳ vaha, 23 log ketaġ niwëëk vu yi bë, “Sa naluġ avëh dus raḳ in nadiiḳ. Om
ġenam gwebë nemam jaḳ yi in vesa doḳ bemedo.” 24 Lom Yesu ya ving yi
beluho deya, lob alam nġahiseḳë rot desepa luho medepeḳa raḳ yi medeya ving.
25 Lob avëh ti niḳöḳ medo neyam yoh vu ta nemadluho-bevidek-luu. 26 Yi
sënë neya vu dokta nġahiseḳë in bë degevonġ benivesa jaḳ, rëḳ ma gesu deyoh
vu rë, geneḳo vanë rot. Baġo sir raḳ yi monë los yi nġaa pin bemaya veröḳ yi,
rëḳ su nivesa neraḳ rë geniḳöḳ neyam ata. 27 Avëh sënë lo nenġo Yesu bengö
nebë nevonġ mehönon benijvesa neraḳ, lob mëm sepa yi begwanġ ya alam
nġahiseḳë sënë lo vuheng atov, beyam to nare Yesu demi gebë nema raḳ yi tob,
in kwa nevo loḳ ayo nebë, 28 “Nabë sa ġebë nemaġ jaḳ yi tob mu, og rëḳ sa niġ
kelöḳ jaḳ.” 29 Kwa vo loḳ ayo nebë sënë, gebë nema raḳ tob genenġo loḳ ayo
nebë niḳöḳ tewii ya benivesa raḳ pevis. 30 Lob Yesu nġo bë niwëëk la to meya in
yi, loḳ peggirin yi pevis loḳ alam sagi lo vuheng atov meloḳ tepëḳ vu sir nebë,
“Re bë nema raḳ sa tob-a?” 31 Rëḳ yi hur maluh denër yah vu yi bë, “Ġenelë bë
alam nġahi sën denepeḳa raḳ honġ rot, loḳ ġeloḳ tepëḳ bë re bë nema raḳ honġ
in va?” 32 Rëḳ Yesu mala neḳo loḳ menelë sir in bë jaḳ mehöti sën vonġ nebë
agi ni. 33 Loḳ avëh raḳ nġaa sën töḳ vu yi lo ni, om ggöneng menelëk, lom yam
petev meneggëp loḳ Yesu vaha genër yi ġaġek pin sënë ranġah vu yi. 34 Lob
Yesu nër yah vu yi bë, “Naluġ-e! Ayom yam timu vu sa, lob vonġ benim vesa
raḳ, om ġena los ayom sepëp genim raḳsën sënë rëḳ nama na veröḳ yi.
35 Yesu nahën nevengwënġ vu avëh sënë, log mehö la deḳo ġaġek ggëp
dub ala Yairus yi begganġ beyam denër vu dub ala sënë bë, “Nalum diiḳ ya
gwëbeng, om su gweḳo Tatovaha mala seggi rë.” 36 Loḳ Yesu su bë nenga vu hir
ġaġek rë, genër vu dub-supinsën-yi ala bë, “Su newam jaḳ! Gaḳ ayom nam timu
vu sa!” 37 Lob nërin alam pin saga bedenedo, geyiḳ losho Pita geYakobus luho
ari Jon, gavëh avö sën diiḳ lo ama, medeya. 38 Ya deto dub ala sënë yi begganġ,
lob mëm nelë bë alam nġahiseḳë denedo genenġo bë denevonġ dedun böpata
gedenesu medenesis sir rot. 39 Nebë sënë rëḳ Yesu loḳ ya begganġ ayo benër vu
sir bë, “Ham nevonġ dedun böpata los ham nesu rot nebë sënë in va? Hurmahen
sënë su diiḳ rë, gaḳ neggëp yiing mu!” 40 Loḳ denöp raḳ yi, lom tii sir pin to deya
dobnë gemëm losho hurmahen sënë ama lu ata, geyi hur maluh lööho sën deya
ving yi lo, medeloḳ ya begganġ ayo sën hur avëh diiḳ meneggëp loḳ lo, 41 lob
jom loḳ nema genër vu loḳ ayej bë, *“Talita kumi!”* (Degwa nebë, “Avëh mahen-e!
Kwedi jaḳ!”) 42 Lom mëm avëh mahen lo kedi raḳ pevis meneggee meneya, in yi
ta nemadluho-bevidek-luu. Gemem sir pin ḳenuj ya rot in. 43 Log Yesu vo ḳoo vu
sir bë su dena denanër nġaa sënë ranġah vu mehö la, genër ving bë degevonġ
nos vu avëh mahen sënë.

Alam Nasaret Depelë Yesu
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 1 Ggovek log Yesu yah meya yi nyëġ, lom yi hur maluh deya ving
yi. 2 Lob Buk-sewahsën-yi* lom luḳ ya dub-supinsën-yi menetahu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alam. Sir nġahi denedo, lom denġo aye bavij töḳ medenër vu sir nebë,
“Mehö sënë neḳo ġaġek sënë vu tena? Maḳ re vonġ ġaġek los kwa sënë
vu yi? Re loḳ vu yi om sën nevonġ nġaa böp böp nebë agi? 3 Sënëḳ yiḳ
Maria nalu, mehö sën nelev begganġ lo? Gari lo sën Yakobus luho Yoses
geYudas lu Simon agi lo? Gavëhnö lo sën yiḳ nahën denedo ving hil-ë lo?”
Lom denelë yi paya. 4 Nebë sënë lob Yesu nër vu sir bë, “Alam vu nyëġ
pin deneḳo mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën arëj raḳ, gaḳ yö hir alam, gehir
degwa, gesir sën losho begganġ-bu timu lo, og ma!” 5 Lom Yesu su yoh vu
bë gevonġ nġaa böp vu saga rë. Gaḳ yiḳ nebë nema raḳ alam nijraḳsën ti
ti mu benijvesa neraḳ. 6 Lob avi töḳ meranġa nema in su denevonġ ving
yi rë gema. Lom ya neḳo loḳ begganġ-bu sën denedo dus raḳ lo metateḳin
Anutu yi ġaġek vu sir.

Yesu Vonġ Yi Hur Maluh Nemadluho-bevidek-luu Sën Deya Raḳ
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

7 Lob supin yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu sën lo genër vu sir bë
dena jaḳ. Nevonġ sir luu luu ya genër vu sir bë degetii memö nipaya lo
geto dena. 8 Lob nër ġaġek vu sir ving bë denatohin atohenġ mu gedena
meris. Su degeḳo nos sepa, gevahek los monë gëp. 9 Gaḳ yiḳ dejöp suu
beröpröp ading timu gesu degeḳo ngwë sepa. 10 Log yiḳ nër yah vu sir
ggökin bë, “Bë mehöti geḳo ham luu luu sënë doḳ na yi begganġ megeġin
ham, og ham naḳööḳ doḳ begganġ saga rot beham na jaḳ. 11 Rëḳ nabë
begganġ-bu ti su degeġin ham los degenġo ham ġaġek nivesa rë, og ham
tetëhin kebus in vahamin, in dejaḳ ni nabë devonġ paya, log ham gwevuu
begganġ ti saga na geham na jaḳ. 12 Lob mëm deya raḳ meya denër
Anutu yi ġaġek sënë ranġah vu mehönon bë degevuu hir nġaa nipaya na
gedegërin sir nom vu Anutu. 13 Gedenetii memö nġahiseḳë to deneya,
gedenerikin wël* ḳele-oliv* raḳ mehönon nġahiseḳë sën nij neraḳ lo ving,
benijvesa neraḳ.

Mehö-neripek-alam Jon Diiḳ Nebë Sënë
(Mt 14:1-12; Lk 3:19-20; 9:7-9)

14 Alam pin denġo Yesu bengö medenër ya meyoh vu alam pin,
beMehö-los-bengö Herot* nġo ving bë nevonġ nġaa böp nebë sënë, lom
alam vahi denenër bë yiḳ sënëḳ Mehö-neripek-alam Jon sën diiḳ lo rëḳ
vesa loḳ yah, om sën nevonġ huk los niwëëk nebë agi. 15 Rëḳ mu alam
vahi denenër bë, “Mu maḳ Elia.” Galam vahi denenër bë, “Mu mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën ti nebë alam sën denenër ġaġek ranġah wirek lo.”
16 Rëḳ mu Herot* nenġo bengö nebë sënë lob nër bë, “Mu yiḳ Jon sën sa
ḳetöv kwa lo sën kedi raḳ yah.”
17 In wirek og Herot* yö vonġ mehö la ya dejom Mehö-neripek-alam
Jon ahon medetunġ loḳ ya ḳarabus raḳ degwa nebë sënë: Herot* ggodeḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ari Pilip venë Herodias, betum neḳo netu venë, 18 lom Jon nër vu Herot*
bë, “Ġehodeḳ arim avëh, sënë su yoh vu rë, ġekweyëh horek!” 19 Lob
Herodias ahë sengën vu Jon bebë ngis yi nadiiḳ rëḳ ma, gaggata su
neggëp rë, in Herot* neggönengin Jon. 20 In neraḳ ni bë su nevonġ nġaa
nipaya ti rë, gaḳ yi mehö yohvu beyi vabuung, lom neġin yi nivesa.
Nenġo Jon yi ġaġek lom kwa neya nġahi gayo maggin, rëḳ ahë neving
panġsën bë genġo yi ġaġek rot.
21 Nebë sënë geHerodias yö medo mekwa nevo bë buk ti rë. Lob mëm
buk ti, lob Herot* kwa vo yi buk sën ata ḳo yi wirek lo, lob nevonġ
nos böpata ti vu yi ggev losho yi alam sën deneġin beġö lo hir ggev,
gevu alam böp böp vu distrik Galilea pin. 22 Medo denegga nos sënë
geHerodias nalu avëh avö ti lo ya nelöö loḳ malaj, geHerot* losho yi
vatëveḳ sën ahëj nivesa rot vu yi, lom Mehö-los-bengö Herot* nër vu bë,
“Ġenanër nġaa ti sën ahëm neving rot lo ranġah vu sa, lob sëḳ bo nök
vu honġ.” 23 Lom tato nema ya vavunë genër yönon rot bë, “Nġaa ti sën
ġenanër vu sa lo, og yiḳ sëḳ bo noh vu nök vu honġ. Gaḳ bë ġenanër sa
nġaa pin sënë vewen, og sa su rëḳ ġulin rë.”
24 Lob avëh avö to meyah dobnë beya meloḳ tepëḳ vu ata bë, “Senah
mena nanër va?” Rëḳ bë, “Mehö-neripek-alam Jon yu!” 25 Lom pevis
meloḳ yah humeḳ ayo menewa newa meneya vu mehö-los-bengö menër
vu yi bë, “Sa bë gwevonġ Mehö-neripek-alam Jon yu vu sa! Gwetunġ doḳ
medo ġabum ti meġebo vu sa pevis.” 26 Lob mehö-los-bengö ayo maggin
rot, rëḳ ggöneng vu ġaġek sën nër ranġah vu avëh lo, lob su bë rëḳ keyëh
ġaġek rë in nër yönon getato nema ya vavunë, beyi alam vatëveḳ pin
denġo. 27 Lom pevis mevonġ alam-beġö-yi ti ya in Jon yu loḳ ḳarabus ayo.
Lob ketöv Jon kwa, 28 betunġ loḳ ġabum ti, beḳo yom vu avëh avö sënë
lo, loḳ mëm ḳo meyah vo vu ata.
29 Ggovek saga lob Jon yi hur maluh denġo bengö bë desis yi mediiḳ,
lob ya deḳo meya debë loḳ waaḳ heljënġ yi ti.

Yesu Vet Alam 5,000
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13)

30 Lob sinarë sën Yesu vonġ sir ya lo yom deverup vu yi, bedenër huk
sën denevonġ lo los ġaġek pin sën denenër vu alam lo vu yi. 31 Galam
nġahiseḳë deneyah gedeneyom vu sir besu deyoh vu bë dega nos rë,
lom Yesu nër vu yi hur maluh lo bë, “Ham nam hil nġo ana medo nyëġ-
yumeris tahsën geham sewah teka rë!”
32 Lom mëm sir yö anon deraḳ ya yaġ medeya nyëġ-yumeris tahsën
ti. 33 Rëḳ alam nġahi delë bë deneya raḳ, lob deraḳ nyëġ sën bë dena
lo ni, lob alam vu nyëġ böp pin saga deneseröġ medeneyoh roneḳ
medenemuġin meya deneġin Yesu losho yi hur maluh vu nġaggee böp
nenga vahi sagu. 34 Yesu pesönġ ya roneḳ loḳ lë bë sir nġahiseḳë, lob kwa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vonġin sir rot, in sir nebë sipsip sën alaj main sir, lom mëm tateḳin ġaġek
nġahiseḳë vu sir rot, 35 besehuk luḳ, lom yi hur maluh ya denër vu yi
bë, “Sënëḳ nyëġ-yumeris tahsën sënë genyëġ ggovek ya, 36 om gwevonġ
sir medenah medena begganġ-bu ti ti sën neggëp dus agi medebaġo hir
nos.” 37 Loḳ nër yah vu sir bë, “Mu ham nġo gwevonġ nos vu sir!” Loḳ
deloḳ tepëḳ yah vu bë, “Gemonë K200 tena in he na baġo brët noh vu
sir medega?” 38 Lom mëm loḳ tepëḳ vu sir bë, “Ham brët va la neggëp-a?
Ham nah gwelë rë!” Lob yah delë beyom denër vu bë, “Brët nemadvahi,
geġël luu!”
39 Nebë saga, lob mëm nër vu alam pin bë, “Ham gweto medo yu ti ti
jaḳ pahup sën nimewis aga, beham medo rë!” 40 Lob to denedo yu yu raḳ
neggëp alam mehödahis nemadvahi vahi, geraḳ neggëp alam mehödahis
löö löö. 41 Ggovek ya, lob mëm nejom brët nemadvahi saga geġël luu lo
raḳ, bemëm varah mala raḳ yaġek gejom raḳ in los ahë nivesa ya vu
Anutu, log mëm deġo brët bevo vu yi hur maluh bemëm ya devo ggelek
yoh vu alam pin. Lob heḳ ġël mevo yoh vu sir pin nebë saga ving. 42 Lom
degga beyoh vu sir pin bahëj pup ya. 43 Degga ggovek, log desupin brët
los ġël sën nedo lo loḳ sap nemadluho-bevidek-luu bepup ya. 44 Log alam
sën degga nos lo, sir maluh 5,000.

Yesu Vare Neggök Nġaggee Vavunë
(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

45 Ggovek ya log Yesu vonġ yi hur maluh bë dejaḳ na yaġ medenamuġin
medena nġaggee vahi medena Betsaida, geyiḳ medo megevonġ alam pin
sën deketëḳin medena rë. 46 Lob vonġ sir ya, log ya los ḳedu in bë najom
jaḳ. 47 Nebë saga lob sehuk luḳ geyaġ to meya nġaggee vuheng atov
geYesu yö ti nahën nedo ḳedu. 48 Loḳ nelë bë denevimengin yaġ rot in
sanġ neruuk sir los yaġ yom. Loḳ nyëġ neggovek in bë geheng, lob Yesu
vare neya raḳ nġaggee vavunë beya meto vu sir bevonġ in bë kesuu sir
gena. 49 Rëḳ delë bë vare neya raḳ nġaggee vavunë meneya, lob dekuung
bë alam-diiḳsën ḳenuj ti, lom denġeeḳ. 50 In sir pin delë medeggönengin
yi medelëk rot, rëḳ Yesu vengwënġ ya vu sir pevis bë, “Ham su newamin
jaḳ! Yiḳ sa sënë, om ham su ġöneng!” 51 Lom raḳ ya yaġ ving sir, log sanġ
maya avuti, lom tum avij netöḳ mederanġa nemaj 52 in su kwaj nevo brët
sën vet alam raḳ lo rë gema. In nahën gesu kwaj töḳ raḳ degwa rë.

Yesu Nevonġ Alam Genesaret* La Menij Vesa Raḳ
(Mt 14:34-36)

53 Lob deraḳ yaġ medetöḳ ya Genesaret*, lom mëm deseyu yaġ ahon ya
nġaggee nenga menedo. 54 Log depesönġ mederaḳ ya roneḳ, lom alam vu nyëġ
sagi delë Yesu mederaḳ ni pevis. 55 Lom mëm deneserögġ medeneyoh vu nyëġ
saga pin medenevaḳu alam nijraḳsën loḳ hir ḳanyë medeneya nyëġ sën denenġo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bë Yesu ya meto nedo lo. 56 Vu begganġ yu böp geyu mahen geyoh vu nyëġ sën
Yesu neyoh lo pin, og denebë alam nijraḳsën ya deneggëp telig, log deneketaġ
vu yi bë yoh vu bë degebë nemaj jaḳ yi röpröp ading nenga mu. Lom alam pin
sënë sën denebë nemaj raḳ yi tob lo, og nijvesa neraḳ.

Alam Hib Wirek Hir Ġaġek Muġeng
(Mt 15:1-9)

7 1 Parisai* galam-horek-yi la vu Yerusalem desupin sir medeya vu Yesu.
2 Lob delë bë yi hur maluh vahi denegga nos los nemaj nipaya-sënë nebë
su deneripek nemaj yoh vu alam Yuda hir horek muġin rë gema. 3 Denër nebë
sënë in Parisai* ving alam Yuda pin denesepa loḳ alam hib wirek hir ġaġek
sën nebë: Su dejipek nemaj namuġin rë, og su rëḳ dega nos. 4 Genġaa pin sën
debaġo vu maket lo, og deneripek rë, loḳ mëm denegga. Gemedo denesepa
alam hib wirek hir ġaġek muġeng nġahiseḳë nebë sënë ving, bedeneripek
kap geġabum gedëg aën los nġaa pin. 5 Denevonġ nebë sënë, om sën Parisai*
losho alam-horek-yi deloḳ tepëḳ vu Yesu bë, "Honġ hur maluh dekeyëh horek
medenegga nos los nemaj nipaya gesu denesepa loḳ alam hib wirek hir ġaġek rë
in va?" 6 Lob nër yah vu sir bë, "Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya nër valeḳ
ham yönon bë ham ayomin luu. Kevu wirek meneggëp nebë sënë:

'Alam sënë deneḳo sarëġ raḳ rak avij meris mu,
gaḳ ayoj nilëlin sa.
7 Yö denenër mehönon hir horek mu, log denenër nebë "Anutu yi
ġaġek sënë!"
Log deneḳo sarëġ raḳ meris mu.'

8 Ham lëëin Anutu yi horek ya, geham nejom mehönon hir ġaġek muġeng ahon."
9 Loḳ nër vu sir ggökin bë, "O yönon! Maḳ ham mehönon los kwamin, om sën
ham neruu demimin vu Anutu yi horek geham nġo nesepa loḳ alam hib wirek
hir ġaġek-ë? 10 In Moses nër wirek meneggëp bë, 'Ġeġurek amam lu atam babuj!'
genër ving bë, 'Bë mehöti nanër ġaġek nipaya jaḳ ama ma ata, og ham tengwa
yi menadiiḳ.' 11 Loḳ ham nenër bë, 'Bë mehöti yi monë lu nġaa neggëp in bë doḳ
vu ama ma ata jaḳ, rëḳ mu nanër vu luho nabë, "Sa bë doḳ vu meluu meġevonġ
sa nġaa sënë nök vu meluu, rëḳ mu rëḳ nama in sehooin raḳ ggovek netu Korban
(sënë nër bë tu Anutu yi seriveng)." ' 12 Nenër nebë saga, lob ham nevo veyovin
bë, 'Yiḳ ggovek, su doḳ vu ama lu ata!' 13 Lob sënë og ham nekweyëh Anutu
yi horek meham nenër bë nġaa meris, geham nesepa loḳ alam hib wirek hen
hir ġaġek menenër bë nġaa anon. Beham netahu nalumin lo loḳ ving. Geham
nevonġ nġaa nġahiseḳë nebë sënë."

Nġaa Sën Nevonġ Mehönon Menij Paya Neraḳ
(Mt 15:10-20)

14 Ggovek, loḳ supin alam ggök yahin menër vu sir bë, "Ham pin
gwenġo sa ġaġek bejaḳ ni venuh! 15 Nġaa pin sën hil naha lo su yoh vu bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

duḳ na mehöti ayo megevonġ benipaya jaḳ rë. Gaḳ mu nġaa sën nedo loḳ
ayo meraḳ neverup avi lo mu sën nevonġ benipaya neraḳ. 16 [Bë mehöti
nenga neggëp og genġo mekwa bo rë!]"
17 Nër ġaġek sënë ggovek, log vuu alam saga geraḳ ya begganġ, loḳ mëm
yi hur maluh ya deloḳ tepëḳ vu yi in ġaġek peggirinsën sënë. 18 Lob loḳ
tepëḳ yah vu sir bë, "Ma ham nahën geham su neraḳ ni rë? Maḳ ham su raḳ
ni bë nġaa pin sën hil naha meneloḳ ya hil ayod lo, og su yoh vu bë gevonġ
mehöti benipaya jaḳ rë? 19 In nġaa nebë sënë su negwanġ ya mehönon ayoj
rë, gaḳ neluḳ ya ahëj ḳevus mu, loḳ tum to neluḳ ya asoreng." Yesu nër vu
hil loḳ ġaġek sënë nebë nos los reggu aggagga pin og nivesa. 20 Log mëm
nër vu sir bë, "Nġaa sën nedo loḳ mehönon ayoj meneverup avij lo, sën
nevonġ bemehönon nij paya neraḳ. 21 In nġaa sën neggëp loḳ mehönon ayoj
meraḳ neverup avij lo nebë sënë: Kwaj nevo nġaa nipaya, denevonġ baggëb,
deneggodeḳ nġaa, denesis mehönon medenediiḳ, 22 deneggodeḳ mehö ngwë
venëj ma reggaj, malaj anonin mehö ngwë yi nġaa, denevonġ nġaa nipaya
aggagga, denetetuhin mehö ngwë, kwaj nevo nġaa nipaya yoh vu buk pin
netu hir nġaanon, ahëj sengën, denenër ġaġek pelësën raḳ mehönon, deneḳo
sir raḳ, denevonġ jeggin jeggin. 23 Nġaa nipaya pin sënë loḳ neggëp mehönon
ayoj, besën raḳ neverup avij menevonġ benij paya neraḳ."

Ponisia Avëh Ti Vonġ Ving Yesu
(Mt 15:21-28)

24 Lob Yesu kedi raḳ loḳ saga meya Ture los Sidon hir nyëġ, beya nedo
loḳ begganġ ti. Vonġin bë bun yi, rëḳ ma gesu yoh vu bë dah bengö vun rë.
25 Loḳ avëh ti vu sagu nġo bë Yesu nedo, lom ya vu yi pevis. In memö nipaya
ti gwanġ ya nalu avëh ayo menevonġ yi, lom ya pevis mepetev meneggëp loḳ
Yesu vaha. 26 Avëh sënë og avëh yu ngwë, ata Grik avëh beḳo yi vu Ponisia vu
distrik Suria benedo, lob ya ketaġ vu Yesu bë getii memö geto mena in nalu.
27 Lob Yesu nër raḳ ġaġek peggirinsën yah vu yi bë, "Hil abet
hurmahen namuġin rë, in su yoh vu bë hil ġaḳo hurmahen hir nos vër
meġetë na vu anöö rë!"
28 Loḳ avëh sepa loḳ yi ġaġek menër yah vu yi nebë, "Ëë-ë, Mehöböp
yönon! Gaḳ mëm hurmahen hir nos sën denegga gemetes to neluḳ ya reek
len lo, og mëm anöö yam denepatu medenegga."
29 Lom mëm Yesu nër yah vu yi bë, "Ġenër ġaġek los kwam saga, om
ġenah meġena böm in memö nipaya vuu nalum geto meya gwëbeng!"
30 Lom yah meya ben genalu raḳ neggëp ḳanyë gememö to meya veröḳ yi
yoh vu sën Yesu nër lo.

Yesu Vonġ Bemehö Nenga Mir Gekwa Nġengöleng Ti Nivesa Raḳ

31 Lob Yesu vu Ture hir nyëġ meyoh ya Sidon meneya nġaggee böp
Galilea nenga meya neḳo loḳ nyëġ sën denenër arë nebë Begganġ-bu-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nemadluho lo hir dob. 32 Lob deḳo mehöti nenga mir gekwa nġengöleng
bedeya vu yi medeketaġ bë gebë nema jaḳ yi. 33 Mehönon nġahiseḳë
denedo saga, lom li yi meya nenga tahsën, loḳ mëm gelu nema deggis
loḳ ya mehö lo nenga len, log pesuv nyë ḳos metunġ raḳ daggen. 34 Yesu
mala ya yaġek gerov saheng in kwa pesivin mehö sënë lo, log nër vu bë,
"Epata!" (Degwa nebë "Nengam natöḳ!"). 35 Lom nenga töḳ menġo ġaġek
gedaggen neggee menevengwënġ nivesa. 36 Lob mëm Yesu vo ḳoo vu
sir pin saga bë su dena denanër ġaġek sënë ranġah vu mehö la. Yesu vo
ḳoo vu sir niwëëk, rëḳ ma gedekeyëh aye genij wëëk beya denër ranġah.
37 Alam denġo lob ḳenuj ya rot medenër bë, "Mehö sënë nevonġ nġaa pin
nivesa. Om sën nevonġ balam nengaj mirsën denenġo ġaġek, genevonġ
balam kwaj nġengöleng denevengwënġ nivesa."

Yesu Vet Alam 4,000
(Mt 15:32-39)

8 1 Loḳ buk saga alam nġahiseḳë desupin sir ya vu yi ggökin benos
main sir, lom supin yi hur maluh menër vu sir bë, 2 "Sa kwaġ
nevonġin alam sënë in hil nado buk löö genos main sir. 3 Sir vahi deyam
vu nyëġ ading, om nabë sa ġevonġ sir medenah bej los ahëj meyip, og
rëḳ nök denadiiḳ aggatata." 4 Lom yi hur maluh deloḳ tepëḳ yah vu yi bë,
"Hil nado nyëġ-yumeris tahsën sënë, om hil rëḳ ġaḳo nos vu tena in hil
abet mehönon sënë jaḳ-a?" 5 Lob Yesu loḳ tepëḳ yah vu sir bë, "Ham ḳo
brët va la?" Loḳ denër yah vu yi bë, "Nemadvahi-bevidek-luu!"
6 Lom mëm nër vu mehönon pin beto denedo dob, log ḳo brët
nemadvahi-bevidek-luu sënë raḳ gejom raḳ in los kwa vesa ya vu Anutu,
log debu bevo vu yi hur maluh in bë debo gelek noh vu alam pin, lom
mëm devo ggelek yoh vu sir. 7 Geġël mahen luu neggëp ving, lob nejom
raḳ yah vu Anutu los kwa vesa in, genër vu yi hur maluh bë debo gelek
noh vu alam pin geving. 8 Lob degga meyoh vu sir pin beggovek ya, log
vahi nedo bedesupin loḳ jebeng nemadvahi-bevidek-luu mepup. 9 Log
alam sën degga nos lo, sir yoh vu 4,000. Log mëm Yesu vonġ sir ya, 10 log
pevis belosho yi hur maluh deraḳ ya yaġ ti medeya nyëġ Dalmanuta.

Parisai* Deseggi Yesu Yi Huk Niwëëk
(Mt 16:1-4; Lk 12:54-56)

11 Lob Parisai* la kwaj nevo bë depelë Yesu, lom ya deto vu bedeseggi
yi bë, "Gwevonġ nġaa böp yaġek yi ti in he ġalë nabë Anutu vonġ honġ
yam!" 12 Lob Yesu ayo maggin berov saheng genër vu sir bë, "Ham sën
ham nedo dob-ë, ham vonġin bë sa ġevonġ nġaa böp in bë tato nabë
Anutu vonġ sa meseyam in va? Rëḳ mu sa nanër vu ham yönon nabë sesu
rëḳ ġevonġ nġaa böp ti beham gwelë rë, gaḳ rëḳ nama!" 13 Lob vuu sir
geraḳ yah nedo yaġ ggökin meyah meya nġaggee vahi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Degeġin Sir In Parisai* Losho Herot* Hir Ġaġek
(Mt 16:5-12)

14 Yi hur maluh kwaj virekin nos gesu deḳo la sepa rë, geyiḳ brët
perurek timu raḳ nedo yaġ. 15 Lob Yesu nër vu sir loḳ ġaġek peggirinsën
bë, “Arë! Ham gweġin ham vu Parisai* hir yiist*, gevu Herot* yiyi
geving.” 16 Lom kwaj nevo yi ġaġek medenesap sir raḳ medenër vu sir bë,
“Hil su haḳo brët la sepa rë, om sën maḳ nenër aga!” 17 Loḳ Yesu raḳ ni,
lom nër vu sir bë, “Nebë va sën ham nesap ham raḳ bë ham su ḳo brët
la sepa rë-ë? Maḳ ham duġin degwa? Ma maḳ ham ayomin yö nahën
niwëëk-a? 18 Ham malamin neggëp rëḳ ham su nelë rë? Geham nengamin
neggëp rëḳ ham su nenġo rë? Ma ham su kwamin nevo 19 sën sa debu brët
nemadvahi vu alam 5,000 geham supin vahi loḳ ya sap va la mepup lo
rë?” Rëḳ denër yah vu bë, “Nemadluho-bevidek-luu!” 20 Rëḳ bë, “Log sën
sa deġo brët nemadvahi-bevidek-luu vu alam 4,000 lo, og ham supin vahi
loḳ ya jebeng va la mepup-a?” Loḳ denër bë, “Nemadvahi-bevidek-luu!”
21 Loḳ tum loḳ tepëḳ bë, “Rëḳ ham nġo nahën geham su raḳ degwa ni
rë?”

Yesu Vonġ Bemehö Los Mala Ḳenod Ti Vu Betsaida Nivesa Raḳ

22 Loḳ tum yah deverup Betsaida, lob alam la deli mehö mala ḳenod ti
yam vu Yesu bedeketaġ vu yi bë gebë nema jaḳ yi. 23 Lob Yesu jom loḳ
nema geli yi meluho deya begganġ telig nenga, loḳ mëm pesuv nyë ḳos
loḳ ya mala ġahis gebë nema raḳ yi, log loḳ tepëḳ vu nebë, “Ġëlë nġaa
la?” 24 Lob vër mala raḳ menër bë, “Sa nehalë mehönon, rëḳ mu sa halë
ahëj ḳenu nebë ḳele, rëḳ mëm vare deneggee medeneya!” 25 Lob mëm
Yesu bë nema raḳ yah mala ġahis ggökin, lob mëm mehö lo mala tum
niwëëk menelë nyëġ, bemala nivesa raḳ genelë nġaa pin neggëp ranġah.
26 Lob nër vu mehö sënë bë, “Su ġedoḳ nah begganġ-bu ti sënë pehi gökin
bedegelë honġ!” Log vonġ yi yah ben.

Pita Nër Yesu Arë Ranġah
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 Log Yesu losho yi hur maluh ya medo deneḳo loḳ begganġ-bu ti ti
sën neggëp dus raḳ Sisarea vu distrik Pilipi lo. Nahën deneyök aggata
log loḳ tepëḳ vu yi hur maluh bë, “Alam denenër sa bë sa re?” 28 Loḳ
denër yah vu yi bë, “Alam vahi denenër bë Mehö-neripek-alam Jon honġ,
gevahi denenër bë honġ Elia, gevahi denenër bë honġ mehö-nenër-ġaġek-
ranġahsën wirek hen ti!” 29 Loḳ yiḳ loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Log hameḳ?
Ham nenër bë sa re?” Loḳ Pita nër yah vu yi bë, “Honġ Kerisi*. Mehö sën
Anutu ggooin raḳ in bë geḳo he nah lo.” 30 Lob vo ḳooin niwëëk vu sir bë,
“Om ham su na nanër sa nabë sënë vu mehöti!”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Nër Ranġah Bë Rëḳ Nadiiḳ Nabë Sënë
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 Lob mëm nër nġaa sën rëḳ natöḳ vu yi lo ranġah vu sir bë alam böp
böp galam-deneḳo-seriveng hir ggev rëḳ debo vanë vu Mehönon Nalu rot,
galam-horek-yi rëḳ degeruu demij vu yi, lob dengis yi menadiiḳ gebuk
natu löö loḳ kedi jaḳ nah gökin. 32 Nenër vu sir nebë sënë, lob Pita li yi
meya nenga mevonġ ġaġek raḳ yi bë, "Su ġenanër ġaġek nabë sënë!"
33 Loḳ Yesu peggirin melë yi hur maluh pin, genër Pita bë, "Honġ Satan!
Gwevuu sa geġena! In su kwam töḳ raḳ Anutu kwa rë, gaḳ mu kwam
nevo nġaa nebë sën mehönon yö kwaj nevo lo."
34 Lob supin alam yu böpata saga deyam ving yi hur maluh benër vu
sir bë, "Mehöti bë natu sa hur, og kwa birekin yi gekerë yi ḳelepeḳo*
metamuin sa. 35 Mehöti bë kwa bo yi begeġin nivesa, og rëḳ anon mala
nama, gaḳ mehöti bë kwa birek in yi benadiiḳ in sa los Bengö Nivesa, og
rëḳ medo mala-tumsën. 36 Gaḳ nabë mehöti yö geḳo yi jaḳ in nġaa dob
yi pin bemedo loḳ nadiiḳ, og yi nġaa sënë rëḳ doḳ vu yi nabë va? 37 Ma
mehönon rëḳ debaġo Anutu jaḳ va in gevonġ bedemedo malaj-tumsën-a?
Ma! 38 Alam sën denedo dob agi sir mehönon nij paya los deneruu demij
vu Anutu, om nabë sir ti ninamum in sa los sa ġaġek vu dob sënë, og
vu Buk-tamusën sën Mehönon Nalu nom los Ama yö niwëëk geyi vuneḳ
vuneḳ yaġek yi geyi angër vabuung lo, og rëḳ ninamum in mehö saga
doḳ nah."

9 1 Lob Yesu nër vu sir ving bë, "Sa nanër vu ham yönon nabë:
Ham sën nare agi vahi su rëḳ denadiiḳ rë, gaḳ rëḳ nahën demedo
medegelë gAnutu yi nyëġ anon jaḳ los niwëëk."

Yesu Navi Agga Ngwë Raḳ
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

2 Nahub gebuk nemadvahi-bevidek-ti ya ggovek rë, loḳ Yesu ḳo Pita
lööho Yakobus lu Jon beli lööho belosho deya ḳedu ading ti beyö ya
denedo. Lob Yesu nare loḳ lööho malaj, lom lööho delë genavi agga ngwë
raḳ, 3 geyi tob veroo meris genepelibin, mehöti su yoh vu bë jipek tob ti
meveroo jaḳ nabë sënë rë. 4 Lob delë Elia luho Moses yam denare ving yi
gelööho denevengwënġ. 5 Lom Pita nër vu Yesu bë, "Sa alaġ-e! He nado
mehalë nġaa sënë om mëm nivesa rot, om he dev numeng löö, ti vu honġ,
gengwë vu Moses ga, ngwë vu Elia." 6 Lööho deneggöneng in sir rot, om
sën Pita vengwënġ pevis benër nebë saga gesu kwa vo nivesa rë. 7 Loḳ
pevis bebeggob ti yam ggërin sir, log aye ti yam loḳ beggob lo ayo bë, "Sa
naluġ yiḳ sënë sën sahëġ neving yi lo, om ham gwebë nengamin vu yi."
8 Nebë saga loḳ pevis belööho malaj neḳo loḳ nyëġ rëḳ su delë mehöti rë.
Gaḳ Yesu perurek timu yö nare ving sir.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Lob nahën deneluḳ medeneyam vu ḳedu genër niwëëk vu lööho bë su
denanër nġaa sën delë lo ranġah. Gaḳ yö gëp rot bemëm Mehönon Nalu
kedi jaḳ nah vu bedub rë, loḳ mëm. 10 Lom devonġ yoh vu yi ġaġek sënë,
loḳ yö yom medo denesap sir raḳ medenër bë, “Kedi jaḳ nah vu bedub
sën nabë va?” 11 Lom deloḳ tepëḳ vu yi bë, “Rëḳ nebë va sën alam-horek-
yi denër bë Elia namuġin menom dob-ë?” 12 Lob Yesu nër yah vu sir bë,
“Yönon, Elia namuġin menom in gero nġaa pin nah. Loḳ maḳ ġaġek va
ti sënë sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë mehönon rëḳ debo
vanë vu Mehönon Nalu bedegeruu demij vu yi-ë? 13 Om mëm sa nanër vu
ham nabë Elia yom ggovek, rëḳ mehönon devonġ nġaa nipaya vu yi yoh
vu yö kwaj, nebë sën dekevu wirek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo.”

Yesu Vonġ Memö To Meya In Hurmahen Ti
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)

14 Lob yah deto vu yi hur maluh vahi lo, lob delë gemehönon nġahiseḳë
ya detetup sir, gelosho alam-horek-yi denemehoo sir. 15 Ya meto detöḳ vu
sir, lob alam pin delë Yesu bedelëk in yi, lom pevis medeserög medeya
vu yi in bë denajom nema. 16 Lob loḳ tepëḳ vu sir bë, “Ham hök ham
in ġaġek re?” 17 Loḳ sir ti aye raḳ menër yah vu bë, “Tatovaha! Sa haḳo
naluġ ti sën yam vu honġ in memö kwa nġengöleng ti gwanġ ya ayo, lom
su nevengwënġ rë. 18 Loḳ buk sën memö negwanġ ya yi, og nepengah yi
raḳ dob, log nyë ḳataḳ netunġ genevu nengitek geni neköpeḳ, om sën sa
haḳo meyam. Sa ḳetaġ vu honġ hur maluh sënë bë degetii memö geto
mena in, rëḳ ma gesu deyoh vu rë.”
19 Lob Yesu nër yah vu sir bë, “O ham mehönon sën nedo dob-ë! Ham
su nevonġ ving sa rë! Om maḳ sëḳ medo geving ham buk va la geving-a?
Gesëḳ medo ḳerë ham maggin noh vu kwev va la geving-a? Om maam
ham gweḳo hurmahen nam vu sa rë!” 20 Lob deḳo maluh mahen sënë ya
vu yi, lob memö nelë Yesu, lob pevis mevonġ behurmahen vës meto nesap
nyëġ meggëp neyon yi genyë ḳataḳ netunġ.
21 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ vu ama bë, “Nġaa sënë töḳ vu yi nangërek-a?”
Rëḳ bë, “Yö nahën niḳöḳ lob vonġ, genevonġ menesepa loḳ rot. 22 Nevesi
yi raḳ nengwah los netë yi luḳ ya bël beron nġahiseḳë bebë nadiiḳ. Rëḳ
mëm nabë ġeyoh vu, og mëm kwam paya in aluu meġedoḳ vu.” 23 Loḳ
Yesu nër yah vu yi bë, “Mu nabë nġo ġeyoh vu, og mëm! In alam sën ayoj
neya timu vu Anutu lo, og deyoh vu bë degevonġ nġaa pin.” 24 Lob ama
pevis besu bë, “Yiḳ sayoġ neyök vu honġ mahen teka mu, rëḳ mu nabë
mëm ġedoḳ vu sa, og sëḳ ayoġ nök timu vu honġ panġsën.” 25 Yesu lë bë
alam nġahiseḳë desupin sir ya vu yi rot, lom pevis menër memö nipaya
sën lo bë, “Honġ memö kwam nġengöleng los malam ḳenod! Sa nanër
vu honġ nabë: Gwevuu hurmahen sënë gegweto ġena, gesu ġedoḳ nah
gökin!” 26 Lob memö nġeeḳ gesesö yi rot loḳ hurmahen, log mëm to meya

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gehurmahen niköpeḳ meneggëp nebë heljëṅġ, lom alam nġahiseḳë denër
bë, “Diiḳ ya veröḳ yi!” 27 Rëḳ Yesu jom loḳ nema beḳo yi raḳ gemëm kedi
raḳ.
28 Log Yesu raḳ yah begganġ belosho yi hur maluh yö denedo, lob deloḳ
tepëḳ vu yi bë, “Nebë va sën he su ayoh vu bë ġetii memö sënë geto mena
rë-ë?” 29 Loḳ nër yah vu sir bë, “Su aggata ngwë neggëp in bë hil ġetii
memö nabë sënë geto dena rë, gaḳ hil najom jaḳ mu og mëm!”

Yesu Nër Ggökin Bë Rëḳ Nadiiḳ Nabë Sënë
(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

30 Ggovek gedekedi vu nyëġ saga bedeya raḳ meya deneḳo loḳ distrik
Galilea, lom vun yi in bë alam su dejaḳ nyëġ sën nedo loḳ lo ni. 31 In
netateḳin ġaġek vu yi hur maluh benenër vu sir bë, “Rëḳ degetunġ
Mehönon Nalu doḳ na mehönon nemaj, log dengis yi menadiiḳ. Dengis
yi menadiiḳ govek gebuk löö jaḳ, loḳ mëm kedi jaḳ nah gökin.” 32 Lob sir
duġin ġaġek sënë rëḳ deneggöneng gesu deneloḳ tepëḳ in vu yi rë.

Deloḳ Tepëḳ Bë Re Rëḳ Natu Ggev-a?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 Lob yah deverup Kapernaum medeloḳ ya begganġ ayo ggovek, loḳ
mëm loḳ tepëḳ vu yi hur maluh lo bë, “Sën hil nahën netetuu aggata
menayam lo, log ham nevengwënġ raḳ va?” 34 Loḳ ayej ma rot in ġaġek
sën denesap sir raḳ lo. In denenër bë sir ti tena maḳ yi böp kesuu sir
vahi. 35 Loḳ to nedo gesupin sir nemadluho-bevidek-luu lo yam benër vu
sir bë, “Bë ham ti gevonġin nabë natu ham mehö böp ti begeġin ham,
og mehö saga dahun yi benah natu mehö meris bedoḳ vu alam pin
loḳ mëm.” 36 Lob ḳo hurmahen ti bevarah yi loḳ sir vuheng atov gelah
nema loḳ yi genër vu sir bë, 37 “Nabë mehöti kwa bo sa begevonġ nivesa
vu hurmahen nabë ti sënë, og sënëḳ vonġ vu sa; log bë mehöti gevonġ
nivesa vu sa, og su vonġ vu sa mu rë, gaḳ vonġ vu Mehö sën vonġ sa
meseyam lo ving.”

Mehöti Sën Su Nelë Hil Paya Rë Lo, Og Neloḳ Vu Hil
(Lk 9:49-50)

38 Lob Jon nër vu Yesu bë, “Tatovaha! He halë mehöti genenër
arëm los niwëëk benetii memö to deneya, loḳ he nërin yi, in hil los
su nesepa hil rë!” 39 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Ham su nanërin yi
rë! Gaḳ bë mehöti gevonġ nġaa böp jaḳ sarëġ, og maḳ su rëḳ nanër
ġaġek nipaya jaḳ sa rë. 40 In mehöti sën su nelë hil paya rë lo, og
neloḳ vu hil. 41 Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë mehöti bo bël kul
beham nanum, in Kerisi-yi-alam ham, og sënë su rëḳ gevonġ vu ham
nyëmasën rë.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nġaa Pelëpinsën Neli Mehönon Ya Paya
(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

42 Log Yesu nër ving bë, "Nabë mehöti tahu sa alam sën ayoj neyam
vu sa mahen teka mu lo ti begevonġ nġaa nipaya, og rëḳ geḳo nyëvewen
böpata rot vu tamusën. Gaḳ nabë deseyu ġelönġ böpata doḳ kwa
namuġin bedegetë duḳ na loo vuheng bemala nama na, og mëm nivesa
in su kepë mehönon la. 43 Log nabë nemam gevonġ benġaa nipaya kepë
honġ, og maam kwetöv na, geyiḳ ġemedo jaḳ nemam vahi ti in ġena
ġemedo malam-tumsën gëp Anutu yi Nyëġ. Gaḳ nabë ġemedo los nemam
vahi vahi, og rëḳ degetë honġ doḳ na Nyëġ Nipaya sën nengwah medo
mega honġ gesu rëḳ nakul rë lo.
44 [Nyëġ Nipaya sënë, og melë medo mega sir noh vu buk pin gesu rëḳ
denadiiḳ rë,
genengwah su rëḳ nakul rë.]
45 Log nabë vaham geli honġ na begwevonġ nġaa nipaya, og maam
kwetöv na, geyiḳ ġemedo los vaham vahi ti in ġena ġemedo malam-
tumsën gëp Anutu yi Nyëġ. Gaḳ nabë ġemedo los vaham vahi vahi, og
rëḳ degetë honġ doḳ na Nyëġ Nipaya sën nengwah medo mega honġ lo.
46 [Nyëġ Nipaya sënë, og melë medo mega sir noh vu buk pin gesu rëḳ
denadiiḳ rë,
genengwah su rëḳ nakul rë.]
47 Log nabë malam gevonġ benġaa nipaya kepë honġ, og maam ġeselupek
vër megwetë na, geyiḳ ġemedo los malam vahi ti in ġena ġemedo malam-
tumsën gëp Anutu yi Nyëġ. Gaḳ nabë ġemedo los malam vahi vahi, og
rëḳ degetë honġ doḳ na Nyëġ Nipaya sën nengwah medo mega honġ lo.
48 Vu nyëġ sënë, og
'melë medo mega sir noh vu buk pin gesu rëḳ denadiiḳ rë,
genengwah su rëḳ nakul rë.'
49 Rëḳ debo vanë vu mehönon pin nabë sën alam Yuda denekevu
mamireng raḳ sipsip gedenevesi netu seriveng vu Anutu lo. 50 Mamireng
og nġaa nivesa, rëḳ mu nabë mamireng nimöḳ jaḳ, og hil rëḳ ġevonġ
benengën jaḳ nah nabë va? Nġaa niröp gëp doḳ ham ayomin nabë
mamireng, log ham medo los ġaġek-mala-yes."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Avëh Los Maluh Denevepul Sir
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

10 1 Yesu kedi vu saga beyah vaseḳ bël Yordan geya distrik Yudea,
lob alam nġahiseḳë desupin sir medeya vu yi ggökin, loḳ
netateḳin ġaġek vu sir ggökin nebë sën yö medo nevonġ yoh vu buk lo.
2 Lob Parisai* la deverup in bë deseggi yi, lom deloḳ tepëḳ vu yi bë,
"Hil horek nër bë yoh vu bë mehöti nidëlin venë ma ma?" 3 Loḳ Yesu loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tepëḳ yah vu sir bë, “Moses vo horek vu ham nebë va?” 4 Lom denër bë,
“Moses nër bë yoh vu bë mehöti kevu ḳapiya-vepulsën-yi ti nabë ‘Su sa
venëġ honġ rë!’, log mëm juuk venë na.” 5 Loḳ Yesu nër vu sir bë, “Ham
ayomin niwëëk, om sën Moses vo horek ti sën vu ham. 6 Gaḳ Anutu tunġ
maluh gavëh vu nyëdahis sën netunġ dob los nġaa pin lo. 7 Om maluh
rëḳ gevuu ama lu ata, log geḳo venë, lob luho denatu anon timu. 8 Yönon,
luho denatu anon timu. Luho su rëḳ nabë luho luu gökin rë, gaḳ denatu
anon timu. 9 Om nġaa sën Anutu duu ahon ggovek lo, og mehönon su
debepul.”
10 Loḳ mëm deraḳ yah hir beggangġ vavunë, lob yi hur maluh deloḳ
tepëḳ yah vu yi in ġaġek sënë ggökin. 11 Lom mëm nër vu sir bë, “Bë
maluh ti nidëlin venë gegeḳo avëh ngwë natu venë, og mehö sënë nevonġ
baggëb bevonġ paya vu venë soġek. 12 Log bë avëh ti nidëlin regga
megevuu na, log na mejaḳ vu maluh ngwë natu regga, og avëh sënë
nevonġ baggëb.”

Yesu Jom Raḳ In Hurmahen
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

13 Lob mehö la deḳo hurmahen mahen medeyam vu yi in bë gebë nema
jaḳ sir, loḳ yi hur maluh deruuk sir. 14 Loḳ Yesu lë bë denevonġ nebë sënë,
lom ahë sengën genër vu sir bë, “Ham gwevonġ hurmahen denam vu sa,
ham su gwërin sir! In alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen,
og rëḳ demedo doḳ Anutu-yi-nyëġ. 15 Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë
mehöti sën su ayo na timu vu Anutu-yi-nyëġ nabë hurmahen rë lo, og su
yoh vu bë doḳ na rë.” 16 Lom mëm neḳo hurmahen raḳ menetabuu sir, log
bë nema raḳ sir gejom raḳ vu Anutu in sir bë semu sir.

Mehö Los Bengö-ggoreksën Ti
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Yesu kedi in bë na jaḳ, loḳ mehöti seröġ meyam ggërin yi geyun
lus vu yi, log loḳ tepëḳ in bë, “Tatovaha! Honġ mehö nim vesa anon! Sa
ġevonġ nabë va in sa medo malaġ-tumsën degwata los degwata?” 18 Loḳ
Yesu loḳ tepëḳ yah vu yi bë, “Ġënër sa bë sa niġ vesa in va? Yiḳ Anutu
yö timu nivesa! 19 Ġeraḳ Anutu yi horek sënë ni nebë: Su ġengis mehönon
medenadiiḳ! Su gwevonġ baggëb! Su ġeġodeḳ nġaa! Su ġenanër ġaġek
kuungsën jaḳ mehö ngwë! Su gwekuung in mehönon geġebo hir nġaa
vër! Ġeġurek amam lu atam babuj!” 20 Lob mehö sënë nër yah vu Yesu
bë, “Tatovaha! Sënëḳ senġo nahën hurmahen log sa nesepa loḳ horek pin
sënë, rot beverup gwëbeng sagi.” 21 Lob Yesu lë yi bahë ving yi, lob nër vu
yi bë, “Genġaa ti nahën! Ġena gwevonġ honġ ḳupeḳ pin na bemehönon
debaġo, lob gwevonġ monë sën gweḳo jaḳ lo na vu alam sën deneraḳ vu
in nġaa lo. Gwevonġ nabë sënë, log mëm ġenam ġesepa sa, gemëm honġ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ḳupeḳ nivesa rëḳ gëp vu yaġek.” 22 Mehö sënë nġo ġaġek sënë, lom mala
seluh geyah meya los ayo maggin in yi ḳupeḳ nġahiseḳë rot.
23 Lom Yesu mala ḳo loḳ sir, log nër vu yi hur maluh bë, “Alam sën
hir ḳupeḳ nġahiseḳë lo bë dedoḳ na Anutu-yi-nyëġ, og rëḳ debimengin.”
24 Lob yi hur maluh delëk mederanġa nemaj in yi ġaġek sënë, loḳ Yesu
nër yah ggökin vu sir bë, “Naluġ lo! Alam bë dedoḳ na Anutu-yi-nyëġ,
og rëḳ huk böp vu sir. 25 Nabë kamer ti gurek na rureḳ len, og yiḳ huk
böpata rot, rëḳ mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksën ti gevonġin nabë doḳ
na Anutu-yi-nyëġ, og sagaḳ huk böpata rot kesuu.” 26 Lob yi hur maluh
ḳenuj ya in, geyö deloḳ tepëḳ vu sir bë, “Om maḳ re yoh vu bë rëḳ na
medo mala-tumsën-a?” 27 Lob Yesu gët sir genër bë, “Mehönon su deyoh
vu bë degevonġ beyö demedo malaj-tumsën rë, gaḳ Anutu yö yoh vu bë
gevonġ. In Anutu yoh vu bë gevonġ nġaa pin.”
28 Loḳ Pita nër yah vu yi bë, “Gwelë! He hevuu he nġaa pin ya gehë
yam medo nesepa honġ!” 29 Lob Yesu nër bë, “Sa nanër vu ham yönon
nabë mehöti sën gevuu ben gari losho avëhnö lo, gata losho ama genalu
lo geyi dob, in sa los sa Bengö Nivesa sënë lo, 30 og vu buk sënë rëḳ geḳo
mehödahis jaḳ gëp alam nemadvahi doḳ nah yi begganġ gari lo avëhnö
lo, ata lo nalu lo, geyi dob. Log rëḳ geḳo vanë geving, gevu Buk-tamusën
rëḳ medo mala-tumsën degwata los degwata. 31 Rëḳ mu alam nġahijseḳë
vu muġinsën, rëḳ nom denatu alam tamusën, galam nġahijseḳë vu
tamusën rëḳ nah denatu muġinsën.”

Yesu Nër Netu Beron Löö Bë Rëḳ Nadiiḳ Nabë Sënë
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

32 Lob detetuu aggata beya deverup in bë dena Yerusalem. Yesu
muġin meya, lob yi hur maluh newaj neraḳ, galam sën denesepa yi lo
deneggöneng in sir. Loḳ Yesu supin sir nemadluho-bevidek-luu lo ggök
yahin benër nġaa sën rëḳ natöḳ vu yi lo ranġah vu sir. 33 Bë, “Ham nġo!
Gwëbeng hil naraḳ menaya Yerusalem, lom mëm rëḳ degetunġ Mehönon
Nalu doḳ na alam-deneḳo-seriveng hir ggev lo los alam-horek-yi lo nemaj,
lom rëḳ degevonġ ġaġek vu yi bedenanër nabë nadiiḳ, log degevonġ
doḳ na alam-yu-ngwë nemaj 34 in depelë yi gedepesuv nyëj ḳos jaḳ yi
gedebeek yi jaḳ aggis, log mëm dengis yi menadiiḳ. Gebuk natu löö loḳ
kedi jaḳ nah gökin.”

Yakobus Luho Jon Hir Tepëḳ
(Mt 20:20-28)

35 Lob Sebedi nalu Yakobus luho Jon verup deya vu Yesu medeloḳ tepëḳ
vu bë, “Tatovaha! Alu bë ḳetaġ ġaġek ti vu honġ in gwevonġ vu aluu.”
36 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu luho bë, “Melu kwamin nevo bë sa ġevonġ
nabë va vu meluu-a?”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 Loḳ luho denër yah bë, “Ġenanër vu aluu in tamusën sën rëḳ ġemedo
los nim wëëk böpata gevuneḳ vuneḳ yaġek yi lo, og mëm alu natu honġ
ġadu bemedo kwebem vahi vahi. Aluu ngwë medo nemam vesa, gengwë
medo nemam ḳëj.” 38 Rëḳ Yesu nër yah vu luho bë, “Meluu duġin ġaġek
sën melu nekwetaġ in vu sa-ë degwa! Ma melu yoh vu bë melu rëḳ
nanum doḳ kap* sën sëḳ nanum doḳ lo? Ma melu yöh vu bë rëḳ jipek bël[c]
nabë sën sëḳ jipek doḳ lo?”
39 Loḳ luho deyoġekin bë, “Alu ayoh vu!”
Lob mëm Yesu nër vu luho bë, “Melu nër yönon! Kap* sën sëḳ nanum
doḳ lo, og melu rëḳ nanum doḳ, gemelu rëḳ jipek bël nabë sën sëḳ jipek
lo. 40 Rëḳ mu mehö sën rëḳ medo gëp sa nemaġ vesa, gemehö sën rëḳ
medo sa nemaġ ḳëj lo, og su neggëp vu sa rë. Gaḳ alam sën Amaġ yö
ggooin sir raḳ lo, sën rëḳ demedo doḳ.”
41 Lob sir nemadluho denġo luho hir ġaġek sënë, lob ahëj sengën vu
Yakobus luho ari Jon. 42 Rëḳ Yesu supin sir genër vu sir bë, “Ham raḳ
alam dahis nij bë hir alam sën deneġin sir lo, og deneḳo sir raḳ vu hir
alam, gehir alam böp denedeġinengin hir alam raḳ horek nġahi. 43 Rëḳ
mu ham, og ham su gwevonġ nabë sënë. Gaḳ bë ham ti gevonġin nabë
natu ham mehö böp ti, og gevonġ nġaa nabë sën tu ham hur in doḳ vu
ham, 44 log bë ham ti gevonġin nabë natu ham mehö muġinsën ti, og
gevonġ nġaa nabë sën yi mehö meris lo, begevonġ huk nyëmasën vu
ham pin. 45 In Mehönon Nalu yiḳ nebë sënë. Su yam in bë mehönon pin
degevonġ huk mededoḳ vu yi rë, gaḳ yam in bë gevonġ huk vu mehönon
pin los nadiiḳ doḳ nah alam nġahiseḳë bej in geḳo sir nah vu Anutu.

Mehö Mala Ḳenod Bartimaius Mala Nivesa Raḳ
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 Yesu losho yi hur maluh ya detöḳ ya Yeriko gedekesuu medeneya.
Geyi hur maluh losho alam nġahiseḳë deneya ving yi. Loḳ ya verup
detöḳ vu Timaius nalu Bartimaius mala ḳenod menedo loḳ aggata nenga,
bemedo neketaġ monë lu nġaa vu alam bë dedoḳ vu yi. 47 Lob nġo Yesu
Nasaret bengö nebë verup, lob tahi ya niwëëk bë, “Yesu! Davit*-yi-
mewis honġ! Kwam gevonġin sa!” 48 Loḳ alam pin saga depetupek raḳ yi
medenër bë aye nama. Rëḳ ma gepasanġ netahi niwëëk rot bë, “Davit*-
yi-mewis! Kwam gevonġin sa!” 49 Lob Yesu nare benër vu sir bë, “Nabë
nam!” Lob detahi yam bedenër vu bë, “Ayom sepëp jaḳ! Tahi honġ, om
kwedi jaḳ meġena vu!” 50 Lob selevekin yi röpröp sën bom yi loḳ lo ya,
gekedi pesönġ meya vu Yesu. 51 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ vu yi bë, “Ġevonġin
bë sa ġevonġ va vu honġ-a?” Loḳ mehö sën mala ḳenod lo nër yah vu
bë, “Mehöböp! Sa bë gwevonġ sa malaġ natum in sa ġalë nyëġ gökin!”

---

[c] **10:38-39** Yesu nër maggin sën vonġin natöḳ vu yi, rëḳ peggirin ġaġek raḳ ripeksën bël.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52 Lom mëm Yesu nër vu yi bë, “Om ġena! Ayom yam timu vu sa, om
vonġ bemalam nivesa raḳ!” Lob pevis menelë nyëġ, loḳ mëm tetuu aggata
metamuin Yesu.

Yesu Loḳ Ya Yerusalem Lob Alam Deḳo Yi Raḳ
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 1 Lob ya deverup dus vu Yerusalem meya deto Betpage los Betania ggëp
Ḳedu Ḳele-oliv, lob vonġ yi hur maluh luu deya, 2 genër vu luho bë, “Melu
na beggaṅġ-bu ti sën melu malamin neya agu. Lob melu na berup aggatavi loḳ
melu rëḳ gwelë nabë deseyu dogi nalu ti menare loḳ sagu. Dogi nalu ti sën su
mehöti raḳ wirek rë geyö nahën nare, lob melu kwevelekin begweli nom. 3 Genabë
mehöti bare gelë meluu, bedoḳ tepëḳ vu meluu nabë, ‘Melu nevonġ va saga?’ og
melu nanër nah vu nabë, ‘Mehöböp bë jaḳ mena!’ lob mëm rëḳ gevonġ nam pevis.”
Nër vu luho nebë saga, log vonġ luho ya. 4 Luho deya lob detöḳ vu dogi nalu yoh
vu sën nër lo. Deseyu meloḳ nare aggatavi benare ranġah loḳ aggata böp, lom luho
dekevelekin. 5 Galam vare denelë luho, lob deloḳ tepëḳ vu luho bë, “Melu gwevonġ
va vu dogi nalu saga sën melu nekwevelekin-ë?” 6 Rëḳ luho denër Yesu aye vu sir,
lom mëm delëëin dogi ya vu luho. 7 Lob luho deli dogi nalu yah verup vu Yesu, log
delah hir röpröp raḳ demi, log mëm Yesu raḳ ya nedo. 8 Lob alam nġahiseḳë dekah
hir tob medevah loḳ aggata, gesir vahi deneserötġ medeneya aggata vahi vahi
medenesap ḳapah medenevah aggatata ving, geYesu neraḳ dogi meneggök. 9 Lob
alam sën denemuġin gesën denetamuin yi lo denepisek in medenetahi bë,

“Hosana!
Anutu gevonġ semusemu vu mehö sën neyam los Mehöböp niwëëk.
10 Anutu semu hil ḳenud Davit yi buk sënë, sën vonġin nom berup vu hil gökin.
Om hil ġaḳo Anutu arë jaḳ na vavunë!”

11 Lob Yesu ya metöḳ ya Yerusalem beloḳ ya Anutu yi dub-vabuung-böp
beḳo loḳ belë nġaa pin, loḳ hes mala ggovek ya lom losho yi hur maluh
nemadluho-bevidek-luu lo to deyah dobnë medeyah medeya Betania.

Yesu Terot Ḳele Pik*
(Mt 21:18-19)

12 Heng to lob sir vu Betania medeyam lom diiḳahë, 13 lob nelë ḳele
pik* ti nare adingnë geris nġahiseḳë rot, lob ya dus in bë sero anon. Ya
deverup vu lom lë rëḳ ris meris ganon ma, in yi buk nahën gesu nesis
anon rë. 14 Lob nër vu ḳele bë, “Su rëḳ ġengis anom bemehönon dega gök
nahin rë!” Geyi hur maluh vare denenġo nebë sënë.

Yesu Tii Alam Sën Denebaġo Nġaa Loḳ Dub-vabuung-böp Lo
(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

15 Yah deverup Yerusalem, lob loḳ yah Anutu yi dub-vabuung-böp
ggökin, lob tii alam sën denevonġ huk baġosën loḳ lo. Log keyoveḳin

alam sën denepekwë* monë lo hir tevor, los alam sën denetunġ nuung
in bë alam debaġo bedebesi natu hir seriveng lo hir sëa. 16 Log nërin
mehönon pin bë su degeḳo hir nġaa medenah medenom nabë aggata doḳ
dub vabuung. 17 Log nër vu sir bë, “Ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
nebë:

‘Sa begganġ og rëḳ denanër nabë begganġ-jom-raḳsën-yi
in mehönon vu dob pin denajom jaḳ doḳ.’

Rëḳ ham vonġ beyah tu alam hodeḳ bej waaḳ vunsën raḳ.”

18 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi sën denġo bë
Yesu nër ġaġek nebë sënë lob desero aggata in bë dengis yi menadiiḳ. In
deneggöneng in yi, in alam pin avij netöḳ in yi ġaġek bemedo denenġo.
19 Nebë saga lob hes luḳ ya lob devuu Yerusalem ya gedeyah.

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Ḳele Pik* Meransën
(Mt 21:20-22)

20 Lob monbuk loḳ yom deverup, loḳ delë ḳele pik* sënë bë meran ya.
Ris meran geġeġa gilin gebebov ya. 21 Lob Pita kwa vo Yesu yi ġaġek
menër vu bë, “Tatovaha! Gwelë! Ḳele pik* sën ġeterot lo meran bebebov
ya!” 22 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham gwevonġ geving Anutu! 23 Sa
nanër vu ham yönon nabë: Bë mehöti nanër vu ḳedu sënë nabë, ‘Kwedi
gwetë honġ duḳ na loo vuheng!’ gesu medo ayo luu luu rë, gaḳ gevonġ
geving nabë yi ġaġek sënë rëḳ anon jaḳ, og rëḳ anon jaḳ. 24 Om sa nanër
vu ham nabë: Nġaa sën ġenejom raḳ meġenekwetaġ in vu Anutu lo, og
gwevonġ geving yi nabë rëḳ gweḳo anon, og rëḳ bo vu honġ yönon.

25 Log nabë ham bare najom jaḳ na vu Anutu, rëḳ ham ahëmin sengën
neggëp vu mehö la, beham kwamin nevo nebë devonġ nġaa nipaya vu
ham, og ham dahun hir nġaa nipaya sën lo na benama na veröḳ yi,
geham su kwamin bo gök nahin. Ham gwevonġ nabë saga, og mëm ham
Amamin sën nedo yaġek lo rëḳ dahun ham hömin nġaa nipaya na geving.
26 [Gaḳ nabë ham su dahun hir nġaa nipaya na rë, og ham Amamin sën
nedo yaġek lo su rëḳ dahun ham nġaa nipaya na rë, gaḳ yö rëḳ gëp vu
ham.]”

Deloḳ Tepëḳ Bë Re Vo Arë Böp Los Niwëëk Vu Yesu
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 Lob ya detöḳ yah Yerusalem lob neḳo loḳ Anutu yi dub-vabuung-böp
lo ggökin, lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev, galam-horek-yi los alam
teta detöḳ vu yi. 28 Lob deloḳ tepëḳ vu yi bë, “Re vo niwëëk vu honġ
benër bë gwevonġ huk nabë sënë? Re ggooin honġ raḳ-a?”

29 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Kë, om sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ti nök
vu ham rë, loḳ nabë ham nanër nom, og mëm sëḳ nanër mehö sën ggooin
sa raḳ in bë sa ġevonġ huk agi nök vu ham. 30 Ham nanër ġaġek sënë vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sa rë nabë: Jon neripek alam, og yam vu yaġek, ma, sepa loḳ mehönon vu
dob kwaj?" 31 Lom yö yah denesap sir raḳ medenenër vu sir nebë, "Bë hil
nanër nabë yam vu yaġek, og rëḳ doḳ tepëḳ nom nabë, 'Rëḳ nebë va sën
ham su vonġ ving yi rë-ë?' 32 Log nabë hil nanër nabë sepa loḳ mehönon
vu dob kwaj...?" Rëḳ su yoh vu bë denanër ġaġek sënë rë, in deneggöneng
in alam sën vare denenġo lo bë rëḳ dengis sir. In alam pin kwaj nevo Jon
bë yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti yönon.
33 Lom denër yah vu Yesu bë, "He duġin degwa-o!" Loḳ Yesu nër yah vu
sir bë, "Nebë saga, om sa su rëḳ nanër mehö sën ggooin sa raḳ lo vu ham
rë!"

Yesu Peggirin Ġaġek Raḳ Alam Nij Paya Deneġin Huk Wain
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12 1 Lob Yesu nër ġaġek peggirinsën ti vu sir bë, "Mehöti varoh huk
wain ti, gejegelin ġelönġ netu heek, log semu nyëġ ti in napip
wain anon doḳ. Log lev begganġ ading ti sën debare jaḳ medemalajin
wain lo. Loḳ tum vo huk sënë loḳ ya mehö la nemaj in bë degeġin, loḳ
mëm anon vahi natu yiyi gevahi natu hej. Ggovek log tah yi ya meya
nyëġ ading ti meya nedo. 2 Gebuk sën wain anon nemoneḳ lo dus raḳ,
lob huk ala sënë nevonġ yi hur ti ya vu mehönon sën deneġin huk lo, in
bë geḳo yi wain anon vahi. 3 Rëḳ dejom yi ahon medeveek yi gedevonġ
yi yah meya nema meris. 4 Loḳ huk wain ala lo vonġ yi hur ngwë yah
ggökin, loḳ desis yu raḳ beġö, bedevonġ paya vu yi rot. 5 Lom yiḳ vonġ
hur ngwë ya, loḳ desis yi mediiḳ ya; genevonġ yi hur nġahiseḳë deya
ggök ggökin nebë saga, lob deneveek vahi, gedenesis vahi medenediiḳ.
6 Nebë saga lob yi hur pin maya geyiḳ nalu perurek timu sën ahë neving
yi rot lo nahën nedo ving yi. Lom kwa vo nebë, 'Sa naluġ sënë, om rëḳ
degurek babu!' lom vonġ yi ya raḳ neggëp hus. 7 Rëḳ alam sën deneġin
yi huk lo, yö denër vu sir nebë, 'Mehö sënë rëḳ doḳ nah ama ben begeḳo
yi nġaa pin, om ham-o! Hil angis yi menadiiḳ gehuk sënë natu hil nġaa!'
8 Lom dejom yi ahon medesis mediiḳ, log detë yah dobnë.
9 Nebë saga, om huk wain ala sënë maḳ rëḳ gevonġ nabë va vu sir-a?
Rëḳ na bekevoh alam sën deneġin yi huk lo bemalaj nama na veröḳ yi,
log mëm gevonġ huk sënë vu alam mewis la medegeġin. 10 Ma maḳ ham
su tevin ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo rë? Nebë:

'Alam sën denelev begganġ lo nij lëlin ġelönġ ti sënë.
Rëḳ mu sënë netu ġelönġ niwëëk begganġ nyëḳetu yi.
11 Mehöböp vonġ sënë
lom he halë bë nivesa rot!' "

12 Lob alam Yuda hir ggev deraḳ ni bë nenër ġaġek peggirinsën raḳ
sir, lom devonġ in bë denaduu yi na ḳarabus, rëḳ deggöneng in alam
nġahiseḳë sën denedo lo, lom devuu yi gedeyah medeya.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Vonġ Ġaġek Raḳ Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar*
Yi Monë-takës-yi
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 Lob devonġ Parisai* la losho Herot* yi alam la to deya vu Yesu in
bë deseggi yi, in bë nabë nanër ġaġek ti paya, og denajom yi ahon nabë
sën mehönon denesis soḳ loḳ leḳ lo. 14 Ya deto vu yi lom deloḳ tepëḳ vu
bë, "Tatovaha! He raḳ nim bë honġ mehö niröp, gesu ġenehöneng in
mehönon meġenër ġaġek yah nenga rë! Gesu ġenehöneng in alam malaj
rë, gaḳ ġenenër ġaġek neggëp ti vu alam meris gevu alam los arëj ving,
log ġenatateḳin Anutu yi ġaġek vu alam los anon mu. Om ġenanër vu
he rë nabë hil ġetë takës na vu alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma
nama? Hil rëḳ ġetunġ ma hil su rëḳ ġetunġ rë?" 15 Rëḳ Yesu raḳ nij bë
kwaj luu, lom nër vu sir bë, "Ham neseggi sa in va? Ham gweḳo monë
ġahis ti nam sa ġalë rë!"
16 Lom deḳo ti ya vu, loḳ loḳ tepëḳ vu sir bë, "Re ḳenu los arë sën
raḳ neggëp agi?" Rëḳ bë, "Sisar*!" 17 Lom Yesu nër vu sir bë, "Om ham
gwevonġ Sisar* yi nġaa nah vu Sisar*, log Anutu yi nġaa og ham bo nah
vu Anutu!" Lob tum delëk rot gavij netöḳ in nër ġaġek sënë los kwa.

Hil Medo Malad-Tumsën Nabë Va?
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

18 Alam Sadukai* denenër bë alam-diiḳsën og su rëḳ dekedi jaḳ nah rë.
Lob sir la deya vu Yesu medeloḳ tepëḳ vu yi bë, 19 "Tatovaha! Moses kevu
horek sënë vu hil meneggëp bë, 'Bë mehöti ari ti nadiiḳ geyi alov nedo,
rëḳ mu luho su deḳo naluj rë, og mëm ari geḳo yi alov natu venë meluho
degeḳo naluj vu ari sën diiḳ lo'. 20 Lob hur maġëm ti losho ari lo, sir
nemadvahi-bevidek-luu denedo, lob arij aġuu ḳo avëh, 21 loḳ diiḳ geluho
su deḳo naluj rë. Lom tum ari amon ḳo yi alov, rëḳ luho su deḳo naluj rë,
log amon diiḳ ving. Log gwee nebë saga, ḳo alov rëḳ diiḳ geluho naluj
ma. Beyiḳ sir pin devonġ nebë sënë metöḳ ya arij meggi, gesir pin naluj
ma. 22 Log avëh sënë diiḳ raḳ neggëp hus. 23 Om ġenanër nabë najeeng
sën mehönon diiḳsën dekedi jaḳ nah lo, og avëh sënë rëḳ natu arij ti tena
venë? In sir pin deḳo avëh timu saga netu venëj."
24 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, "Ham duġin Anutu yi ġaġek sën neggëp
loḳ yi ḳapiya lo, geham duġin Anutu niwëëk ving. 25 Vu Buk-tamusën
sën mehönon diiḳsën dekedi jaḳ nah lo, og maluh su rëḳ degeḳo avëh rë,
gavëh su rëḳ dejaḳ maluh rë. Gaḳ rëḳ demedo nabë angër lo vu yaġek.
26 Ġaġek sën mehönon diiḳsën dekedi jaḳ nah lo, maḳ ham su tevin
ḳapiya sën Moses kevu lo rë? Sën nengwah medo netum loḳ ḳele yu
dabun ti log Anutu nër vu Moses bë, 'Sa Abraham yi Anutu sa, gIsaak yi
Anutu sa, geYakop yi Anutu sa!' 27 Nabë alam-diiḳsën denadiiḳ bemalaj

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nama na veröḳ yi, og su yoh vu bë nanër nabë lööho hir Anutu yi rë. Gaḳ lööho denedo malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu yi. Rëḳ ham nekwetul loḳ."

Horek Böp Sën Kesuu
(Mt 22:34-40)

28 Lob alam-horek-yi ti verup menġo bë denesap sir nebë sënë, lob
nenġo bë Yesu nër ġaġek los kwa vu sir lom loḳ tepëḳ vu yi bë, "Horek
ti tena sën kesuu horek vahi pin-a?" 29 Loḳ Yesu nër yah bë, "Horek
sën kesuu lo nebë: Honġ Israel! Gwenġo rë! Anutu sën hil Mehöböp lo,
yiḳ Mehöböp perurek timu, 30 om ahëm geving Mehöböp honġ Anutu
los ayom dahis. Ḳenum natu yi nġaa, gekwam los dahis na vu yi timu,
gahëm geving yi los nim wëëk pin. 31 Lob horek böp ngwë sën netu luu
nebë: Ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ nabë sën nġo ahëm
neving honġ lo. Behorek ngwë su kesuu horek luu sënë rë!"
32 Loḳ mehö-horek-yi sënë nër yah vu yi bë, "Ġenër niröp, tatovaha!
Ġenër yönon nebë Anutu yö timu, gAnutu ngwë su nedo rë. 33 Log bë hil
ahëd geving yi los ayod dahis gehil kwad los dahis na vu yi timu, gehil
ahëd geving yi los nid wëëk, log hil ahëd geving alam sën denedo dus vu
hil lo nabë sën hil nġo ahëd neving hil, og mëm nġaa sënë kesuu seriveng
sën hil nehetunġ medenevesi vu Anutu lo los seriveng vahi pin."
34 Lom Yesu nġo bë mehö sënë nër ġaġek los kwa lom nër vu bë, "Su
ġenedo ading in Anutu-yi-nyëġ rë!" Lob tum alam pin deggöneng in sir
gesu deloḳ tepëḳ yah vu Yesu in ġaġek ngwë rë.

Yesu Loḳ Tepëḳ In Davit Nalu
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 Loḳ tum Yesu medo nenër ġaġek vu mehönon loḳ Anutu yi dub-
vabuung-böp, loḳ loḳ tepëḳ bë, "Nebë va sën alam-horek-yi denenër
Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo bë degwa vu Davit*-ë?
36 Anon Vabuung vo kwa vu Davit menër bë:
'Mehöböp nër vu sa Mehöböp nebë,
"Ġemedo sa nemaġ vesa gevu tamusën
og sëḳ ġetunġ alam sën denelë honġ paya lo
dedoḳ na vaham ġebinë!" '
37 Yi degwa vu Davit*, loḳ nebë tena sën Davit nër yi bë yi Mehöböp-ë?"
Lob alam nġahiseḳë rot denenġo yi ġaġek bekwaj vesa.

Yesu Nër Alam Horek Yi
(Mt 23:1-36; Lk 11:37-54; 20:45-47)

38 Lob lev horek vu sir bë, "Ham gweġin ham in alam-horek-yi. In
ahëj neving bë dejöp tob ading nivesa vesa, log ahëj neving bë alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

debengwëṅġ vu sir bedegeḳo arëj jaḳ doḳ alam tabaaḳ, 39 gahëj neving
bë demedo lël mala doḳ dub-supinsën-yi los jaḳ na dega nos namuġin
gëp nyëġ-nos-böp-yi. 40 Alam sënë su kwaj nevonġin avëh alov rë, gaḳ
deneggodeḳ hir nġaa, log denejom raḳ hus ading meris mu raḳ alam
malaj. Om nyëvewen rëḳ natöḳ vu sir mekesuu rot."

Avëh Alov Ti Tunġ Seriveng
(Lk 21:1-4)

41 Log Yesu to nedo dus vu keröng sën denetunġ monë seriveng loḳ
vu Anutu lo, benelë alam sën denetunġ lo. Lob lë mehönon los bengöj-
ggoreksën nġahiseḳë gedenetunġ monë böpata loḳ ya keröng, 42 log avëh
alov ti hen monë ma, lob yiḳ ḳo monë mahen ḳöḳ luu mu beto metunġ
luḳ ya ving. Monë ḳöḳ luu sënë yoh vu bë nah natu toea ti. 43 Lob Yesu
supin yi hur maluh lo ya menër vu sir bë, "Sa nanër vu ham yönon nabë:
Avëh alov ti sënë tunġ seriveng böpata rot kesuu seriveng pin sën alam
denetunġ loḳ ya keröng-seriveng-yi lo. 44 Senër nebë sënë in sir mehönon
los bengöj-ggoreksën behir nġaa nġahiseḳë nedo vu sir, gaḳ sën denetunġ
lo og yiḳ metes. Gaḳ avëh sënë og su hen vahi nedo rë, rëḳ yö keyoveḳin
keröng ahë degwa raḳ metunġ yi nġaa pin tu seriveng gehen monë nos yi
ma."

Yesu Nër Bë Dub Vabuung Rëḳ Kevoh Na
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13 1 Yesu vu dub-vabuung-böp ayo meluḳ yom, lob yi hur maluh
ti nër vu yi bë, "Gwelë, tatovaha! Delev dub sënë raḳ ġelönġ
malanġeri gedub böpata benivesa rot!" 2 Lob Yesu nër vu bë, "Ġëlë
begganġ böp böp sën delev raḳ ġelönġ agi? Su rëḳ degönengin ġelönġ ti
gejaḳ medo ngwë vavunë rë. Gaḳ rëḳ dekevoh pin medegetë geto jeggin
jeggin."

Nivanë Nyëmuġinsën
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

3 Yesu ya nedo raḳ Ḳedu Ḳele-oliv, gAnutu yi dub-vabuung-böp nedo
vahi yi, loḳ Pita losho Yakobus lu Jon gAndreas bedeya vu yi medeloḳ
tepëḳ bë, 4 "Ġenanër vu he nabë nġaa sën ġenër lo rëḳ anon jaḳ doḳ buk
tena? Geva rëḳ tato vu he nabë nġaa sënë vonġin natöḳ nam-a?"
5 Lob Yesu nër vu sir bë, "Ham gweġin ham in mehö la rëḳ detetuhin
ham! 6 Alam nġahiseḳë rëḳ denam medenanër sarëġ jaḳ nah sir nabë,
'Mehö sën lo, yiḳ sa sënë!' Lob rëḳ detetuhin alam nġahiseḳë medenah vu
sir.
7 Log ham rëḳ gwenġo beġö bengö galam denanër jeggin jeggin nabë
vonġin berup, og ham su newamin jaḳ, in nġaa nebë sënë yö rëḳ nam,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaḳ Buk-tamusëneḳ yö rëḳ nahën. 8 Lob alam dob ngwë rëḳ dekedi
belosho alam dob ngwë dengis sir, gemehö-los-bengö ngwë losho yi alam
rëḳ dekedi belosho mehö-los-bengö ngwë losho yi alam dengis sir. Log
jemapi rëḳ gee jaḳ dob la, gemeyip gevoṅġ mehönon vu dob la. Nġaa sënë
nebë nivanë sën avëh denevimeng in degeḳo naluj lo. 9 Om ham gweġin
ham nivesa. In rëḳ degetunġ ham doḳ na kaunsor lo nemaj, gedebeek
ham doḳ dub-supinsën-yi, geham rëḳ bare kiap böp losho alam-los-bengöj
böp malaj in sa alam ham, lob ham nanër sa ranġah vu sir, 10 geham
nanër Bengö Nivesa ranġah na menoh vu mehönon pin sën denedo dob-ë
namuġin rë, loḳ mëm buk govek na.
11 Lob bë denaduu ham medegeli ham na ḳarabus medegevoṅġ ham
bare kot, og ham su newamin jaḳ pevis nabë, 'Sëḳ nanër nabë va?'
Ma! Gaḳ doḳ buk saga ham rëḳ nanër noh vu ġaġek sën Anutu yö rëḳ
gevoṅġ vu ham lo. In ham su nġo rëḳ kwamin bo ġaġek sënë benanër
rë, gaḳ Anon Vabuung yö rëḳ gevoṅġ ġaġek sënë vu ham beham nanër.
12 Lob alam rëḳ degevoṅġ arij lo doḳ na alam-beġö-yi nemaj medengis
sir medenadiiḳ, log amaj rëḳ degevoṅġ naluj nabë, gehurmahen rëḳ
degevoṅġ amaj los ataj doḳ na hir alam-beġö-yi nemaj medengis sir
nadiiḳ, log alam pin rëḳ ahëj sengën vu ham in sa alam ham. 13 Log
mehönon sën denajom sa ahon medemedo los nij wëëk rot menatöḳ na
buk sën denadiiḳ lo, og rëḳ Anutu geḳo sir nah vu yi."

Yesu Nër Bë Nivanë Böpata Rot Rëḳ Berup
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 "Lob bë ham gwelë nġaa vabuung degwa nipaya bare doḳ nyëġ ti sën
su yoh vu bë bare doḳ rë lo begevoṅġ paya vu, og alam sën denedo distrik
Yudea lo debeya medena ḳedu pevis. (Bë mehöti natevin ḳapiya sënë, og yö
kwa bo ġaġek sënë mejaḳ ni rë!). 15 Bë mehöti jaḳ na sewah jaḳ yi begganġ
yu tamanġsën vavunë megeḳo ayööng doḳ buk saga, og su rëḳ doḳ nah
geḳo yi ḳupeḳ lu nġaa doḳ begganġ ayo rë, gaḳ rëḳ beya mena pevis. 16 Log
bë mehöti na medo huk anon, og su rëḳ pekwë menah begganġ in geḳo yi
röpröp ayööng yi lu nġaa rë, gaḳ rëḳ beya mena pevis! 17 Log gëpin avëh sën
naluj nare loḳ ayoj lo, gesir sën nahën denevo rur vu naluj lo doḳ buk saga.
18 Om ham najom jaḳ nabë nġaa sënë su natöḳ vu ham doḳ kwev-ayööng-
nikul-yi. 19 Yönon, doḳ buk saga og rëḳ maggin böpata rot. Maggin nebë
sënë su neggëp wirek vu buk sën Anutu tunġ nġaa pin lo rë, rot beverup
gwëbeng sagi. Log su rëḳ maggin nabë sënë berup vu dob sënë gökin nah
vu tamusën rë. 20 Lob nabë Mehöböp su kwa bo nabë bepul buk saga dus
rë, og mehöti su rëḳ medo vesa rë. Rëḳ mu kwa nevo yi alam sën ggooin sir
raḳ lo, om rëḳ bepul buk los maggin saga dus.
21 Doḳ buk saga nabë mehö ngwë nanër vu ham nabë, 'Ham lë! Yiḳ
Kerisi* sënë!' ma nanër nabë, 'Gwelë! Yi saga!' og ham su gwevoṅġ geving

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hir ġaġek. 22 In Kerisi-kuungsën la los alam denenër ġaġek kuungsën
ranġah la yö rëḳ dekedi bedegevonġ huk los niwëëk aggagga, gedegevonġ
nġaa böp böp, lob nabë deyoh vu og rëḳ degeḳo alam sën Anutu ggooin
sir raḳ lo nah vu sir. Rëḳ mu su deyoh vu rë."

Yesu Nër Bë Mehönon Nalu Rëḳ Nom Dob
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

23 "Om ham gweġin ham. Senër ġaġek sënë pin muġin vu ham in bë
ham jaḳ ni bekwamin bo. 24 Nġaa maggin saga govek na rë, loḳ mëm
'hes malaḳenu doḳ
gekwev su rëḳ natum rë,
25 gebetuheng rëḳ geto in yaġek,
genġaa los niwëëk pin vu yaġek rëḳ desasuḳin sir.'
26 Lom doḳ buk saga rëḳ degelë Mehönon Nalu medo doḳ beggob ayo
menom los niwëëk böpata gevuneḳ vuneḳ yaġek yi. 27 Lob rëḳ gevonġ
beyi angër dena dengupin yi alam sën ggooin sir raḳ tu yi alam lo noh vu
nyëġ pin. Vu dob vuheng atov mena menoh vu dob nenga lubeluu."

Yesu Tateḳin Ġaġek Raḳ Go*
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

28 "Ham kwamin bo jaḳ go* rë. Bë purpur berup ngu, og ham neraḳ ni
bë go* vonġin nabunġ beham dev jaḳ na jök. 29 Om nabë ham gwelë nġaa
pin sënë anon jaḳ, og mëm ham jaḳ ni nabë Mehönon Nalu yam dus raḳ
benare aggata avi. 30 Sa nanër vu ham yönon nabë: Mehönon pin su rëḳ
malaj nama na veröḳ yi rë, log nġaa pin sën agi rëḳ anon jaḳ. 31 Yaġek los
dob rëḳ mala nama, gaḳ mu sa ġaġek su rëḳ mala nama na rë, yö rëḳ gëp
degwata."

Yesu Nër Bë Su Mehöti Raḳ Yi Buk Ni Rë
(Mt 24:36-44; Lk 17:26-30, 34-36)

32 "Rëḳ mu nġaa sënë yi buk gehes mala, og mehönon pin duġin.
Angër vu yaġek duġin, geNalu duġin ving. Gaḳ Ama yö timu raḳ ni.
33 Om ham gweġin ham, bemalamin medo natum, in ham duġin buk
sën rëḳ nam natöḳ vu ham lo. 34 Ġaġek sënë nebë mehöti kedi raḳ beya
nyëġ ading ti, log nër vu yi hur bë degeġin yi nġaa pin, log ya raḳ.
Vonġ huk ggelek yoh vu sir ti ti genër vu mehö sën neġin veluung avi
lo bë bare geġin nivesa, gesu gëp. 35 Lob rëḳ ham nabë. Ham medo
malamin natum in ham duġin buk sën begganġ ala rëḳ nom lo. Rëḳ
nom geto raggita, ma buk vuheng, ma sën ḳöḳrëëh nahën nesu lo,
ma nyëġ hengsën. 36 In rëḳ nom pevis menatöḳ vu ham geham gwëp.
37 Ġaġek sën senër vu ham agi, og yiḳ senër vu alam pin bë ham medo
malamin natum!"

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ggev Desap Sir Raḳ Bë Dengis Yesu
(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 1 Lob yiḳ buk luu mu nahën in bë alam Yuda hir buk-vabuung-
ggöksën-yi sën denegga brët sën yiist* nema in lo. Lob
alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi denesero aggata
rot in bë denadëġek medenajom yi ahon. Denevonġ in bë denaduu yi
gedengis menadiiḳ. 2 Loḳ denër bë, "Hil su ġevonġ doḳ alam sën denegga
nos böp agi malaj, in rëḳ dedun böpata."

Avëh Ti Rikin Marasin Raḳ Yesu Vu Betania
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

3 Log Yesu ya verup Betania benedo mehö sevuuḳnyë Simon ben.
Denedo bemedo denegga nos, loḳ avëh ti ḳo buayo ti beya begganġ ayo
vu sir. Dero buayo sënë raḳ ġelönġ alabasta* gewël reggu nivesa loḳ nare.
Wël nart sënë sën denerikin raḳ heljënġ beyi monë böpata rot, rëḳ avëh
saga ḳo meloḳ ya vu beveröp buayo raḳ gekeseh raḳ Yesu yu. 4 Rëḳ alam
la sën denedo ving sir lo ahëj sengën meyö denër vu sir bë, "Nevasap wël
nivesa sënë in va? 5 Gaḳ nabë mëm mehöti baġo wël sagi jaḳ K300 vu hil
og mëm, in hil adoḳ vu alam-ḳupeḳ-masën jaḳ!" Gedenër avëh saga rot.
6 Rëḳ Yesu nër vu sir bë, "Gëpin! Ham su nanër yi! Yö semu sa raḳ nġaa
nivesa. 7 Gaḳ alam-ḳupeḳ-masën og rëḳ demedo noh vu buk geving ham
gesu rëḳ nama na rë, lob bë ham kwamin bo nabë ham doḳ vu sir, og
mëm ham yoh vu. Gaḳ saḳ su rëḳ medo geving ham hus ading rë. 8 Huk
sënë yoh vu avëh sënë bë gevonġ. Rikin marasin sënë raḳ sa vorot in gero
sa naviġ namuġin in sëḳ nadiiḳ mededev sa. 9 Gesa nanër vu ham yönon
nabë: Rëḳ denanër Bengö Nivesa ranġah na menoh vu dob pin bedenanër
nġaa sën avëh vonġ vu sa agi geving, in alam pin degenġo mekwaj bo."

Yudas Nër Ġaġek Ya Nare Vorot Bë Rëḳ Gevonġ Yesu Doḳ Na Alam Yuda Nemaj
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

10 Lob Yudas Iskariot sën sir nemadluho-bevidek-luu lo ti ya vu alam-
deneḳo-seriveng hir ggev in bë nanër Yesu ranġah begevonġ doḳ na
nemaj. 11 Denġo yi ġaġek sënë, lob ahëj nivesa medenër bë rëḳ debaġo yi,
lom mëm Yudas kwa nesero buk los aggata sën bë gevonġ Yesu doḳ na
nemaj lo.

Yesu Losho Yi Hur Maluh Degga Nos Buk-ggöksën-yi*
(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

12 Log buk vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in
lo yi buk muġinsën verup ggovek ya. Yiḳ buk sën denesis sipsip nalu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ggöksën-yi loḳ lo sënë, lob Yesu yi hur maluh ya deloḳ tepëḳ vu yi bë,
“He na ġero nyëġ vu tena in ġegwa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?”
13 Lob vonġ yi hur maluh luu ya genër vu luho bë, “Melu doḳ na nyëġ
böp Yerusalem, og mëm melu rëḳ natöḳ vu mehöti genakud bël doḳ
dëg ti, lom melu tamuin mena. 14 Lob jaḳ na begganġ ti, og melu nanër
vu begganġ saga ala nabë, ‘Tatovaha nër bë, “Sa begganġ ayo vatëveḳ
yi tena in sa los sa hur maluh lo aġa nos los reggu ggöksën-yi dok-a?” ’
15 Loḳ rëḳ tato ayo böp ti sën detonġin medero ggovek ggëp vavunë lo
vu meluu, lom melu gwero nos los reggu vu hil doḳ saga.” 16 Nër vu luho
nebë saga, log luho deya raḳ medeloḳ ya Yerusalem meya detöḳ vu nġaa
pin yoh vu sën nër lo, lob mëm luho dero nos los reggu ggöksën-yi loḳ
begganġ ayo ti saga.

17 Ggovek, log sehuksën lob Yesu losho yi hur maluh nemadluho-
bevidek-luu lo verup deya begganġ ti saga. 18 Lob nahën denegga nos los
reggu, loḳ Yesu nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë ham sën
newa nos ving sa agi ti rëḳ gevonġ sa doḳ na alam sën denelë sa paya lo
nemaj.” 19 Lom ayoj maggin mesir ti ti deneloḳ tepëḳ in yi mesepa loḳ
bë, “Maḳ sa?” 20 Loḳ nër yah vu sir bë, “Yiḳ ham nemadluho-bevidek-luu
sënë ti. Ham sën hil nedaġoo brët loḳ ġabum agi lo ti. 21 Mehönon Nalu
rëḳ nadiiḳ nabë sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya wirek lo, rëḳ
mu gëp in mehöti sën rëḳ nanër Mehönon Nalu ranġah vu alam bedengis
yi lo. Ko nabë ata su geḳo yi-ḳa?”

Yesu Vo Pasa Mewis Vu Yi Hur Nyë Muġinsën
(Mt 26:26-30; Lk 22:15-20; 1 Kr 11:23-25)

22 Nahën medo denegga nos, loḳ Yesu ḳo brët raḳ gejom raḳ in los ahë
nivesa ya vu Anutu. Log debu bevo ggelek yoh vu sir genër bë, “Ham
gweḳo nök gwa! Sa reggos sënë!”.

23 Log ḳo wain kap ti raḳ, gejom raḳ in los ahë nivesa ya vu Anutu, log
vo vu sir pin medenum. 24 Log nër vu sir bë, “Sa ḳöḳ sënë, sën sa ḳeseh
loḳ yah mehönon nġahiseḳë in bë tato nabë ġaġek mewis sën sejoo in doḳ
vu sir lo rëḳ anon jaḳ. 25 Sa nanër vu ham yönon nabë sa su rëḳ nanum
wain nabë sënë gökin nah rë, rot bena berup doḳ buk sën sëḳ nanum
wain agga ngwë doḳ Anutu-yi-nyëġ.”

26 Ggovek log devonġ raro ti, log to deyah dobnë medeyah Ḳedu
Ḳele-oliv.

Yesu Nër Bë Pita Rëḳ Dah Yi Vun
(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

27 Deya raḳ lob Yesu nër vu sir bë, “Ham pin rëḳ gwevuu sa geham
beya mena. In dekevu wirek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:
‘Sa Anutu, sëḳ ngis sipsip alaj

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

log sipsip lo degevuu talë medena jeggin jeggin.’
28 Om rëḳ nabë saga, loḳ sëḳ ḳedi jaḳ nah gökin, lob sëḳ namuġin mena
distrik Galilea, loḳ ham rëḳ tamuin sa.” 29 Lom Pita nër yah bë, “Sir pin
sënë og maḳ rëḳ degevuu honġ gedebeya medena, gaḳ saḳ su rëḳ ġevonġ
nabë sënë rë!” 30 Lob Yesu nër yah vu yi bë, “Sa nanër vu honġ yönon
nabë pehi sënë og ḳöḳrëëh su rëḳ ngu beron luu rë, log rëḳ ġedah sa vun
beron löö!” 31 Loḳ Pita nër niwëëk bë, “Seyoh vu bë sëḳ nadiiḳ geving
honġ, gaḳ sesu rëḳ dah honġ vun rë, gerëḳ nama verökḳ yi!” Lob yiḳ sir
pin denër nebë sënë.

Yesu Jom Raḳ Loḳ Huk Ti Ggëp Getsemane
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 Lob Yesu losho yi hur maluh ya deverup nyëġ ti sën denenër arë nebë
Getsemane lo, lob nër vu sir bë, “Ham medo sënë, gesena najom jaḳ rë!”
33 Lob ḳo Pita geYakobus luho Jon medetah ya teka, loḳ ayo maggin rot
gekwa ketuin yi. 34 Lob nër vu lööho bë, “Sayoġ maggin rot vonġin bë
sa nadiiḳ, om melöö naḳööḳ medo sënë bemedo malamin natum beġadu
sa.” 35 Log tah teka, lob petev meneggëp dob, log jom raḳ meketaġ bë yoh
vu, og Anutu gevonġ buḳ-maggin-yi sënë noh nenga in yi. 36 Lob nër bë,
“Aba-e! nebë Amaġ-e! Ġeyoh vu bë gwevonġ nġaa pin, om gweḳo nġaa
maggin sënë vër in sa. Rëḳ mu su ġesepa doḳ sa ġaġek, gaḳ nġo kwam!”
37 Loḳ yah meya vu lööho melë gedeneggëp yiing, lob nër vu Pita bë,
“Simon, ġëëwëp-a? Su ġeyoh vu bë medo malam natum dus ti rë? 38 Ham
gweġin ham, beham malamin natum geham najom jaḳ nabë nġaa ti su
kepë ham. Yönon, ham ayomin niyes raḳ, rëḳ mu navimin ni tebö!”
39 Lob yah meya ketaġ vu Anutu beron ngwë ggökin menër ġaġek timu
nebë sën nër muġin lo. 40 Loḳ yom to vu sir ggök yahin belë bë deneggëp
yah, in malaj neggëp lo. Lom su deyoh vu bë denanër ġaġek ti nah vu yi rë.
41 Lom nevonġ nebë saga netu beron löö, loḳ nër vu sir bë, “Ham nġo
nahën newëp geham su malamin netum rë? Maam yiḳ ggovek, in sa
buk yam töḳ vu sa ggovek ya! Devo Mehönon Nalu loḳ ya alam nij paya
lo nemaj yönon! 42 Om ham kwedi jaḳ mehil ana! Ham lë! Mehöti sën
gevonġ sa doḳ na nemaj lo yam dus raḳ!”

Yudas Nër Yesu Ranġah Mededuu Yi
(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

43 Yesu nahën medo nenër bë saga log Yudas verup. Yi sën sir
nemadluho-bevidek-luu lo ti, lob ḳo alam yu böpata ti medeyam los
paëp-yu-anil gebeġö. Alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi,
galam teta devonġ sir yam. 44 Lob mehö sën bë tato yi ranġah lo nër vu
sir vorot bë, “Sëḳ tato Yesu vu ham nabë sënë: Nabë sa ġemul* mehöti, og
ham najom yi ahon beham gweġin yi nivesa megweḳo mena.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45 Lob Yudas ya verup sesor meya vu Yesu pevis menër bë, “Tatovaha!”
log mul* yi. 46 Lob dejom yi ahon bededuu.
47 Lob alam sën denare ving Yesu lo ti dadii yi paëp-yu-anil vër in
newis besap alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yi hur ti nenga ris vahi
ya. 48 Lom Yesu loḳ tepëḳ vu sir bë, “Ham yam in bë sero mehö-beġö-
hodeḳ-yi, om sën ham ḳo paëp-yu-anil los beġö meyam in bë najom
ahon-ë? 49 Sa netateḳin ġaġek vu ham loḳ dub-vabuung-böp yoh vu buk,
rëḳ ham su nejom sa ahon rë! Rëḳ maam Anutu yi ġaġek sën dekevu
wirek meneggëp lo anon jaḳ rë!” 50 Lom yi hur maluh pin devuu yi
gedeveya medeya.

Maġëm Ti Veya Meya

51 Loḳ hur maġëm ti sepa Yesu meya. Bom yi loḳ tob meris ti gesepa,
lom dejom loḳ tob in bë denajom yi ahon. 52 Rëḳ vuu tob loḳ nemaj
geveya meya ahë töḳsën.

Yesu Nare Loḳ Kaunsor Mala

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

53 Log deḳo Yesu ya vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp, geggev
pin losho alam teta galam-horek-yi pin denesupin sir. 54 Lob Pita tamuin
sir meneya, rëḳ nevun yi in sir meneyam ggëp ading, meya verup alam-
deneḳo-seriveng hir ggev böp yi begganġ beloḳ ya tete ayo menedo telig.
Lob medo nevenguh nengwah ving ahëvavu sën denare medenemalajin
nyëġ lo.
55 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho kaunsor pin denesero mehö
la in bë denanër ġaġek jaḳ Yesu gemëm dengis yi menadiiḳ, rëḳ ma gesu
detöḳ vu rë. 56 Alam nġahiseḳë denenër ġaġek tetuhinsën raḳ yi, rëḳ ma
gedenenër jeggin jeggin, gehir ġaġek su neggëp ti rë. 57 Gesir vahi kedi
denër ġaġek tetuhinsën raḳ yi bë, 58 “He hanġo bë yi sënë nër bë, ‘Sëḳ
ḳevoh Anutu yi dub-vabuung-böp sën mehönon delev raḳ nemaj lo na, loḳ
buk natu löö lob sëḳ dev ngwë sën mehönon su denelev raḳ nemaj rë lo
bebare nah.’ ” 59 Rëḳ ma gehir ġaġek sën denër agi su neggëp ti ving rë.
60 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp kedi nare loḳ sir vuheng atov
geloḳ tepëḳ ya vu Yesu bë, “Su ġënër ġaġek ti yom rë? Mehönon sënë
denenër ġaġek va sën raḳ honġ-ë?” 61 Rëḳ Yesu aye ma gesu nër ġaġek ti
yah rë. Loḳ alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp loḳ tepëḳ vu yi ggökin
bë, “Honġ Kerisi* ma ma? Mehö sën hil nehaḳo arë raḳ lo nalu honġ-a?
Ġenanër!”
62 Loḳ Yesu nër yah bë, “Yiḳ sa lo sënë! Lob ham rëḳ gwelë Mehönon
Nalu gemedo gëp Mehö Niwëëk nema vesa, gerëḳ jaḳ medo beggob vu
yaġek menom.” 63 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp kweeḳ yi
röpröp ading getahi bë, “Hil medo nesero mehönon sën denanër ġaġek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jaḳ yi lo in va? 64 Ham nġo bë ḳo yi raḳ besevöḳ Anutu? Om ham kwamin
nevo bë?" Loḳ sir pin denër bë vonġ paya om nadiiḳ.
65 Lob depesuv nyëj ḳos raḳ yi gedevaḳu tob ggërin mala gedepëëng yi
gedeloḳ tepëḳ in bë, "Re sis honġ-a? Ġenanër!" Lob ahëvavu sën deneġin
yi lo depetap yi ving.

Pita Lah Yesu Vun
(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

66 Log Pita nahën nedo raḳ telig, log alam-deneḳo-seriveng hir ggev
böp yi hur avëh ti yam to vu sir 67 belë bë Pita medo nevenguh nengwah,
lob gët yi panġsën genër bë, "Honġ sënëḳ melu Yesu Nasaret nesepa
ham!" 68 Rëḳ lah yi vun bë, "Ma! Sa su raḳ ni rë! Sa duġin honġ ġaġek
sënë." Lob kedi raḳ meyah nare loḳ tete avi, log ḳöḳrëëh ti su. 69 Loḳ
hur avëh ti sën lo lë yi ggökin genare loḳ tete avi, lom nër vu alam sën
denare dus vu yi lo bë, "Mehö saga yiḳ sir ti saga!" 70 Rëḳ nër ggökin yah
bë, "Ma!"
Lob nare teka rë, loḳ alam sën denaregu lo denër vu Pita ggökin bë,
"Yönon rot! Yiḳ hir mehöti sën honġ-ë! In honġ Galilea ti!" 71 Rëḳ Pita
du ġaġek in yi benër niwëëk rot neggëp Anutu mala bë, "Yönon vavunë!
Sa duġin mehöti sën ham nenër agi! Bë sa ġekuung jaḳ og Anutu ngis sa
mesa nadiiḳ." 72 Log pevis beḳöḳrëëh su netu beron luu, lob Pita kwa vo
yah Yesu yi ġaġek sën nër lo bë, "Ḳöḳrëëh su rëḳ ngu beron luu rë, log
rëḳ ġedah sa vun beron löö." Pita kwa vo lob kwa paya besu rot.

Yesu Nare Loḳ Kiap Böp Pilatus Mala
(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 1 Monbuk anon lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam
teta, galam-horek-yi, gekaunsor pin bedevengwënġ raḳ Yesu, log
mëm deduu yah meya devo loḳ ya Pilatus nema. 2 Lob Pilatus loḳ tepëḳ
vu yi bë, "Alam Yuda hir mehö-los-bengö honġ-a?" Loḳ nër yah vu bë,
"Ġenër ya meyoh vu!" 3 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev denër ġaġek
nġahiseḳë raḳ yi. 4 Lom Pilatus loḳ tepëḳ ggök yahin bë, "Su ġënër ġaġek
ti yom rë? Ġenġo bë denenër ġaġek nġahiseḳë raḳ honġ-a?" 5 Rëḳ Yesu su
nenër ġaġek ti yah rë gema, lom Pilatus kwa ya nġahi rot.

Denër Bë Yesu Nadiiḳ
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

6 Alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* lob hir aggata neggëp nebë sënë neyoh
vu nġebek pin bë Pilatus nelëëin ḳarabus ti ti vër. Bë detahi mehöti arë,
og Pilatus nelëëin mehö timu saga neyah vu sir. 7 Lob vu buk saga alam
sën denesis beġö vu gavman, gesir vahi sën denesis mehö la medenediiḳ
beya denedo ḳarabus lo, lob sir ti arë nebë Barabas. 8 Lob alam yu böpata

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

verup deya vu Pilatus medeketaġ vu bë, “Gwevonġ nabë sën ġenevonġ
yoh vu ta lo!” 9 Loḳ Pilatus nër yah vu sir bë, “Ham vonġin bë sa
ḳevelekin alam Yuda hir mehö-los-bengö sënë lo vër nök vu ham ma ma?”
10 In raḳ ni bë alam-deneḳo-seriveng hir ggev ahëj nevonġ medenelë Yesu
paya, om sën devo yi loḳ ya nema. 11 Rëḳ alam-deneḳo-seriveng hir ggev
deloḳ alam pin ahëj bë denanër vu Pilatus bekevelekin Barabas vër. 12 Loḳ
Pilatus loḳ tepëḳ yah vu sir ggökin bë, “Log sëḳ ġevonġ va vu mehö sënë,
sën ham nenër yi bë alam Yuda hir mehö-los-bengö lo?” 13 Rëḳ detahi yah
vu bë, “Ġengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*!” 14 Lom Pilatus loḳ tepëḳ vu sir bë, “In
va? Mehö sënë vonġ va paya?” Rëḳ pasanġ detahi ya niḳelap bë, “Ġengis
yi jaḳ na ḳelepeḳo*!” 15 Lob mëm Pilatus nġo hir ġaġek bevonġin bë alam
ahëj nivesa jaḳ, lom kevelekin Barabas vër, gevonġ Yesu ya in bë alam-
beġö-yi debeek yi, loḳ mëm dengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*.

Alam-beġö-yi Denër Pelësën Raḳ Yesu
(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

16 Lob alam-beġö-yi vahi deḳo Yesu medeloḳ ya Pilatus yi begganġ-
ġaġek-yi ayo ti (Rom ayej nebë Prëtoryam), log detahi alam-beġö-yi vahi
bedesupin sir ya ving. 17 Lob deröp tob mala saġap ti loḳ Yesu gedebuu
aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetunġ raḳ yu. 18 Log
depelë yi gedesis nemaj vu gedenër bë, “Alam Yuda hir mehö-los-bengö
honġ, mehö böp los ġayeheng!” 19 Log desis yu raḳ atohenġ nġesinġ
gedepesuv nyëj ḳos raḳ yi gedeyun lusej vu yi. 20 Denër pelësën raḳ yi
ggovek, log dekah tob mala saġap sën vër gederöp yö yi tob loḳ yah, log
deḳo yi yah meya dobnë in dengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*.

Yesu Nare Raḳ Ḳelepeḳo
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

21 Deḳo medeya lob detöḳ vu mehöti loḳ aggata geverup. Simon vu
Kurene, sën Aleksander lu Rupus amaj lo, verup in bë doḳ na nyëġ
böp Yerusalem, lob alam-beġö-yi dejom yi ahon gedenër bë, “Kwerë
ḳelepeḳo*!”
22 Lob deḳo Yesu medeya nyëġ ti sënë arë nebë Golgota (sënë nebë
Nyëġ-yuseḳë). 23 Lob dekeseh mur* teka loḳ ya wain medeggee loḳ gedevo
vu, rëḳ nilëlin gesu num rë. 24 Lob desis yi raḳ ya ḳelepeḳo*, log detë
ġelönġ mahen teka la in bë gooin sir ti ti jaḳ bedegeḳo yi tob.
25 Log 9 krök monbuk lob desis yi raḳ ya ḳelepeḳo*. 26 Gedekevu yi
ġaġek sën mehönon denenër raḳ yi lo raḳ neggëp ḳelepeḳo* yu nebë:
ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ SËNË! 27 Log desis alam beġö hodeḳ
luu raḳ ḳelepeḳo* ving. Ngwë nare ggëp nema vesa gengwë nare ggëp
nema ḳëj. 28 [Nebë saga lob Anutu yi ġaġek wirek hen lo anon raḳ, sën
nebë: “Detevin yi ving alam nij paya sën denekeyëh horek lo.”]

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29 Lob alam sën deneyah gedeneyom lo, denenër pelë raḳ yi
gedenevarah nemaj vu yi gedenenër bë, “Honġeḳ-o! Ġenër bë kwevoh
Anutu yi dub-vabuung-böp na, geġedev nah buk löö mu? 30 Om nġo ġedoḳ
vu honġ meġeduḳ vu ḳelepeḳo* meġenam!” 31 Galam-deneḳo-seriveng
hir ggev losho alam-horek-yi denenër pelë raḳ yi ving bedenenër vu sir
bë, “Neloḳ vu alam, gaḳ su yoh vu bë yö doḳ vu yi rë. 32 Nabë yi Kerisi,
balam Israel hir mehö-los-bengö yönon, og gevuu ḳelepeḳo* geduḳ
menam. Hil ġalë nabë saga loḳ mëm hil ġevonġ geving yi!” Gemehö luu
sën desis luho nare raḳ ḳelepeḳo* vahi vahi lo denepelë yi ving.

Yesu Diiḳ
(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

33 Log hes vuheng raḳ, loḳ malaḳenu loḳ beyoh vu dob pin beyam to 3
krök sehuksën. 34 Lob 3 krök sehuksën lob mëm Yesu nġeeḳ böpata bë,
“Eloi, Eloi, lama sabaktani!” —sënë degwa nebë: *“Sa Anutu! Sa Anutu!
Nebë va sën ġevuu sa ya-ë?”* 35 Lob alam sën denare dus vu yi lo vahi
denġo lob denër bë, “Ham nġo! Netahi Elia!” 36 Loḳ mehöti tup meḳo
nġaa ayo sovinsën sën nedo loḳ loo lo ti bedaġoo loḳ wain ahëggin sën
arë nebë vinegga lo, geduu raḳ ġagwëḳ gevo ya verup loḳ Yesu avi in bë
sesuvin, loḳ mehö sënë nër bë, “Ham naḳööḳ! Hil ġalë rë nabë Elia rëḳ
nam geḳo yi vër in ḳelepeḳo* ma rëḳ nama!” 37 Lob Yesu nġeeḳ böpata log
diiḳ ya, 38 lob tob böp sën neruu dub-vabuung-böp ayo vabuung lo kweeḳ
raḳ luu ggëp vavu beya metöḳ ahu.
39 Lob Rom hir alam-beġö-yi hir ggev ti sën nare Yesu mala lo lë bë diiḳ
ya, lom nër bë, “Mehö sënë og Anutu Nalu yönon rot!” 40 Gavëh la denare
ading teka mevare denelë. Sir lo sënë Maria vu Magdala, geMaria ngwë
sën Yakobus mahen luho Yoses ataj, geSalome. 41 Vu buk sën Yesu nahën
nedo Galilea lo, lom lööho sënë denesepa yi medeneloḳ vu yi. Gavëh vahi
sën denesepa yi belosho deraḳ medeya Yerusalem lo denare ving.

Debë Yesu Loḳ Waaḳ-heljënġ-yi
(Mt 27:57-61; Lk 23:50-55; Jn 19:38-42)

42 Log hes ggovek in bë duḳ na, lom alam Yuda kwaj nevo bë degero sir
in dega nos doḳ Buk-sewahsën-yi* monbuk. 43 Lom Yosep vu Arimatea sën
kaunsor böp ti los arë, beyi mehö sën medo netunġ mala in buk sën Anutu-yi-
nyëġ anon jaḳ lo. Sën kedi raḳ los niwëëk meya vu Pilatus meketaġ vu yi bë
juh Yesu nihel vër in ḳelepeḳo*. 44 Lob Pilatus lëk in, gekwa vo bë maḳ diiḳ
pevis ma va? Lom vonġ ġaġek ya vu alam-beġö-yi hir ggev yam, beloḳ tepëḳ
vu bë, “Mehö sënë lo diiḳ ya veröḳ yi ma ma?” 45 Rëḳ alam-beġö-yi hir ggev
vonġ ġaġek yom vu, lob raḳ ni bë diiḳ ya veröḳ yi, lob mëm nër vu Yosep bë
juh heljënġ vër begeḳo mena. 46 Lom Yosep baġo tob veroo nivesa ti, beruh
Yesu nihel vër in ḳelepeḳo* mebom loḳ, gebë loḳ ya waaḳ ti sën yö desap loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ġelönġ meris, log tetolin ġelönġ böpata yah ggërin avi. 47GeMaria vu Magdala,
geMaria sën Yoses ata lo, luho delë nyëġ sën debë heljëng loḳ ya neggëp lo.

Yesu Kedi Raḳ Yah
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 1 Log Buk-sewahsën-yi* saga ggovek ya, lob Maria vu Magdala lööho
Maria ngwë sën Yakobus ata lo, geSalome, belööho ya debaġo marasin
reggu nivesa in bë dejikin jaḳ Yesu nihel vu bedub. 2 Buk-sewahsën-yi ggovek
ya geheng to, loḳ Soda monbuk anon, lob dekedi raḳ medeya bedub, loḳ mëm
hes mala töḳ. 3 Nahën deneyök aggata gedenenër vu sir bë, "Maḳ re rëḳ tetolin
ġelönġ böpata ti sën nare ggërin waaḳ avi lo na vu hil-a?" 4 Loḳ devër malaj
raḳ medelë loḳ bë ġelönġ böpata sën lo tetolin meya nare ya nenga vorot. 5 Lob
lööho deluḳ ya waaḳ ayo lom delë gemaġëm ti nedo ggëp lööho nemaj vesa. Yi
tob veroo adingseḳë, lom delëk meḳenuj ya.
6 Lob angër sënë nër vu sir bë, "Ham su ḳenumin na! Ham yam nesero
Yesu Nasaret sën desis yi raḳ ḳelepeḳo lo. Rëḳ mu su neggëp sënë rë,
gaḳ kedi raḳ meya. Melöö lë! Nyëġ sën debë yi loḳ lo neggëp meris. 7 Om
melöö nah mena nanër vu yi hur maluh, gevu Pita geving, nabë: Muġin
meya distrik Galilea om ham tamuin. Ham rëḳ gwelë yi vu sagu noh vu
ġaġek sën yö nër vu ham wirek lo."
8 Lob lööho vu waaḳ ayo meto deyom dobnë pevis medeveya medeyah.
Denelëk rot gavij netöḳ gedeneggöneng in sir, lom su denër ranġah vu
mehöti rë.

Yesu Tato Yi Vu Maria
(Jn 20:11-18)

9 [Yesu kedi raḳ loḳ Soda monbuk anon, lom tato yi vu Maria vu
Magdala muġin. Yi sën Yesu tii memö nemadvahi-bevidek-luu to deya in
yi wirek lo. 10 Avëh sënë yah meya menër bengö vu alam sën denesepa
Yesu benahën medo denesu medenesis sir lo. 11 Nër bedenġo bë kedi raḳ
menedo mala vesa metöḳ vu yi, rëḳ ma gesu debë nengaj vu aye rë.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh Luu
(Lk 24:13-35)

12 Ggovek ya loḳ sir luu medo denetetuu aggata medeneya vuheng ti,
lom Yesu töḳ vu luho rëḳ ni agga ngwë raḳ. 13 Lom luho deyah meya
denër bengö ranġah vu sir vahi, rëḳ su devonġ ving luho ving rë.

Yesu Vo Huk Vu Sir Nemadluho-bevidek-ti
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

14 Ggovek loḳ mëm yi hur maluh nemadluho-bevidek-ti sënë medo
denegga nos loḳ beggaṅġ ayo ti, lom ya meto metöḳ vu sir medelë yi, lom

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nër sir in su devoṅġ ving yi rë gayoj niwëëk. Nenër sir nebë sënë in su
devoṅġ ving alam sën delë bë kedi raḳ yah lo hir ġaġek rë. 15 Loḳ mëm
nër vu sir bë, “Ham na menoh vu dob pin, beham nanër Bengö Nivesa
ranġah vu mehönon pin. 16 Mehö sën ayo neyam timu vu sa geripek bël
lo, og sëḳ ġaḳo yi nom vu sa berëḳ medo mala-tumsën degwata. Gaḳ
mehö sën su ayo neyam timu vu sa rë lo, og rëḳ medo los yi nġaa nipaya
menatöḳ jaḳ nyëvewen bemala nama. 17 Alam sën ayoj neyam timu vu sa
lo, og deyoh vu bë rëḳ degevoṅġ nġaa böp nabë sënë: Rëḳ degetii memö
geto dena jaḳ sarëġ, log debengwëṅġ doḳ nyëġ ngwë ayej, 18 log nabë
denajom nyël, ma, denanum bël diiḳsën, og su rëḳ denadiiḳ rë. Gerëḳ
degebë nemaj jaḳ alam nijraḳsën benijvesa jaḳ.”

Yesu Raḳ Yah Yaġek
(Lk 24:50-53; Sn 1:9-11)

19 Mehöböp Yesu nër vu sir nebë saga ggovek ya, log Anutu ḳo yi raḳ
yah yaġek benedo nema vesa. 20 Geyi hur maluh deya raḳ beya denenër
yi Bengö Nivesa ranġah ya meyoh vu nyëġ pin, geMehöböp nedo ving sir
meneloḳ vu sir, genevoṅġ nġaa böp los niwëëk yoh vu ġaġek sën nër vu
sir lo.]

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Lukas Kevu

Lukas Kevu Ḳapiya Sënë Vu Teopilus

1 1 Oo mehö böp Teopilus*, seraḳ ni bë alam nġahi kwaj nevo nġaa
sën töḳ vu he lo, bedekevu loḳ ya ḳapiya vorot. 2 Desepa loḳ alam
sën denelë nġaa pin agi raḳ malaj vu muġinsën lo ayej, bedekevu yoh vu.
Alam sënë hir huk bë denanër Anutu yi ġaġek ranġah, om deturin vu he.
3 Rëḳ mu sa kwaġ nevo ving bë maḳ mëm sëḳ ḳevu niröp rot beġevonġ
nök vu honġ, in sa nado ving sir hus ading beseloḳ tepëḳ in nġaa pin sën
yö vu agu meyam lo degwa mehero vu sir. 4 Nebë saga in bë ġejaḳ ġaġek
sën detahu honġ loḳ lo ni nivesa nabë sënëḳ yönon rot.

Angër Nër Vu Sakaria Bë Venë Rëḳ Geḳo Nalu Jon

5 Mehö-neḳo-seriveng ti nedo loḳ buk sën Herot* tu alam Yuda hir
mehö-los-bengö lo. Arë nebë Sakaria, balam sën Abia neġin sir lo ti yi.
Gevenë arë nebë Elisabet, geyi degwa vu Aaron. 6 Luho denevonġ nġaa
niröp ggëp Anutu mala. Denesepa loḳ horek los Anutu yi ġaġek pin gesu
denevuu ti rë. Nġaa nipaya ti su neggëp vu luho rë. 7 Rëḳ luho naluj ma,
gElisabet nare babu seḳë, beluho atov ya.
8 Lob yah verup Abia yi alam hir buk bë degeġin huk dub-vabuung
ayo, lob Sakaria yi buk bë gevonġ, lob ḳo raḳ menevonġ menare Anutu
mala. 9 Yiḳ deggooin yi raḳ loḳ alam-deneḳo-seriveng vahi yoh vu
sën denevonġ lo, in bë doḳ na Mehöböp yi dub ayo vabuung mebesi
nġaa bereggu nivesa berup na vu Anutu. 10 Alam nġahiseḳë desup sir
meyam vare denejom raḳ ggëp dob, log loḳ ya nevesi nġaa reggu nivesa
verup neya. 11 Lob Sakaria lë geMehöböp yi angër ti verup nare jepö
sën nġaa reggu nivesa yi lo nenga vesa. 12 Lë angër, lob lëk meḳenu ya,
geggöneng rot. 13 Rëḳ angër nër vu yi bë, “Sakaria, su ġeġöneng! Anutu
nġo honġ venġevsën ggovek ya, om venëm Elisabet rëḳ geḳo hurmahen
maluh ti vu honġ. Lob ġetahi ggev jaḳ yi nabë Jon. 14 Rëḳ ayom nivesa,
gekwam vesa rot. Ata rëḳ geḳo yi, lob alam nġahiseḳë rëḳ kwaj vesa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rot in yi medenapisek in. 15 Lob rëḳ natu ggev mebare Mehöböp mala.
Su rëḳ nanum wain los bël niwëëk rë, gaḳ yö rëḳ nahën doḳ bare ata
ayo, log Anon Vabuung rëḳ doḳ nam gërin ayo. 16 Lob rëḳ gërin alam
Israel nġahiseḳë denom vu hir Anutu sën hir Mehöböp lo. 17 Rëḳ natu
mehö niwëëk los ġayeheng nabë sën Elia wirek lo benamuġin, loḳ
mëm Mehöböp tamuin yi menam. Rëḳ gevonġ mamer, lob alam hib los
hurmahen degelë sir nivesa. Log rëḳ gërin alam-ġaġek-keyëhsën ayoj
bedesepa doḳ alam-yohvu kwaj nivesa. Log rëḳ gevonġ huk in mehönon
borot medegero sir in Mehöböp rëḳ nam."

18 Lob Sakaria nër yah vu angër bë, "Sëḳ jaḳ ġaġek sënë ni nabë yönon
nabë va? Sa atov ya, besa venëġ atov ya ving."

19 Loḳ angër nër yah vu bë, "Sa Gabriel, besa nare Anutu mala, bAnutu
yö vonġ sa yam niröp in bë sa nanër vu honġ, meġevonġ bengö nivesa
sënë nök vu honġ. 20 Om gwenġo rë! Sa ġaġek sënë rëḳ anon jaḳ doḳ
buk sën Anutu ggooin raḳ vorot lo. Rëḳ su ġevonġ ving sayeġ rë, om rëḳ
ġenġoo jaḳ kwam, gesu rëḳ ġebengwënġ rë, rot bena berup doḳ buk sën
nġaa pin agi anon jaḳ lo, lom mëm."

21 Log alam medo deneġin Sakaria hus ading rot, lob kwaj ya nġahi,
in ya nedo rot loḳ dub ayo vabuung. 22 Loḳ luḳ yom, lob su yoh vu bë
bengwënġ rë. Lom deraḳ ni bë töḳ vu nġaa agga ti loḳ dub ayo vabuung.
Lom yiḳ netato nġaa raḳ nema mu vu sir, in avi mir. 23 Loḳ Sakaria
ggovek yi huk, log yah meya ben.

24 Ggovek, loḳ mëm venë Elisabet nalu loḳ, beyö neggëp begganġ ayo
yoh vu kwev nemadvahi beggëp neḳo Mehöböp arë raḳ bë, 25 "Mehöböp
vonġ nebë sënë vu sa. Sa naluġ ma besa niġ nemum, rëḳ ma geMehöböp
kwa vo sa besemu sa.

Angër Nër Vu Maria Bë Rëḳ Geḳo Nalu Yesu

26 Elisabet nalu loḳ bekwev nemadvahi bevidek ti ggovek ya, loḳ mëm
Anutu vonġ angër Gabriel ya distrik Galilea nyëġ böp ti arë nebë Nasaret.
27 Ya vu avëh avö ti sën deggooin yi raḳ ggovek menedo vu mehöti arë
nebë Yosep. Yi degwa vu Davit*. Gavëh avö arë nebë Maria. 28 Gabriel ya
vu yi benër bë, "Honġ-e! Anutu kwa vonġin honġ, menelë honġ nivesa.
Mehöböp nedo ving honġ."

29 Maria nġo ġaġek sënë, lob ayo ya nġahi rot, gekwa nevo bë, "Maḳ
ġaġek va ti sënë?"

30 Loḳ angër nër vu yi bë, "Maria, su newam jaḳ. Anutu ahë nivesa vu
honġ. 31 Om gwenġo rë! Rëḳ nalum doḳ, lob gweḳo nalum maluh ti. Lob
ġetahi ggev jaḳ nabë Yesu. 32 Rëḳ natu Mehöböp los bengö, lob denanër yi
nabë Anutu Kesuusën nalu. Log Anutu rëḳ gevonġ yi natu mehö-los-bengö
doḳ nah yi degwa Davit ben. 33 Rëḳ natu Yakop yi mewis lo hir mehö-los-
bengö degwata. Lob rëḳ natu alaj megeġin sir degwata los degwata."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 Loḳ Maria loḳ tepëḳ yah vu angër bë, “Nġaa sënë rëḳ anon jaḳ nabë
va, in senġo nahën nado gesa su raḳ maluh ti rë?”
35 Loḳ angër nër yah bë, “Anon Vabuung rëḳ jaḳ nök honġ, gAnutu Vavunë
Kesuusën niwëëk rëḳ gebom honġ. Om rëḳ denanër hurmahen sën gweḳo
agi vu tamusën nabë vabuung, los denanër nabë Anutu Nalu. 36 Om gwenġo
agi rë! Honġ ngwë Elisabet atov ya, rëḳ nalu aġuu loḳ nare ahë. Wirek
og alam denenër yi bë nare babu seḳë, rëḳ gwëbeng og nalu loḳ bekwev
nemadvahi-bevidek-ti ggovek ya. 37 In Anutu yoh vu bë gevonġ nġaa pin.”
38 Loḳ Maria nër bë, “Mehöböp yi hur avëh sa, om yö gevonġ noh vu
sën ġenër aga.” Lob mëm nedo gangër ya.

Maria Ya Nelë Elisabet

39 Maria kedi loḳ buk saga bepevis meya begganġ-bu ti ggëp Yuda hir
nyëġ ḳedu, 40 beya meloḳ ya Sakaria yi begganġ benër hes vuheng raḳ
Elisabet. 41 Hurmahen nare loḳ Elisabet ayo, gElisabet nġo Maria aye, lob
hurmahen neggee loḳ ayo rot. Lob Anon Vabuung loḳ yam ggërin Elisabet
ayo, 42 lob tahi niwëëk bë, “Anutu semu honġ kesuu avëh pin. Besemu
hurmahen sën nare loḳ ayom aga ving. 43 Sa nebë va om sën Mehöböp
ata yam vu sa-ë? 44 Om gwenġo rë, sa hanġo ayem loḳ ya nengaġ, lob
hurmahen sën loḳ nare sayoġ agi kwa vesa beggee. 45 Yönon, Mehöböp
rëḳ semu honġ in ġevonġ ving ġaġek sën nër vu honġ lo.”

Maria Yi Raro

46 Lob Maria nër bë:
“Sa nehaḳo Mehöböp arë raḳ loḳ ayoġ.
47 Lob sanoġ nepisek in Anutu sën ḳo sa yah vu yi lo.
48 In sa og nġaa meris,
rëḳ setu yi hur avëh besemu sa.
Om vu gwëbeng sënë gevu tamusën, og alam pin rëḳ denanër nabë
Anutu semu sa.
49 In Anutu Mehö Niwëëk ata vonġ nġaa böpata rot vu sa, garë tu
vabuung.
50 Yi semusemu neggëp ving alam sën deneggurek babu lo,
genesepa loḳ naluj lo meneya meneya rot.
51 Nema nevonġ huk niwëëk,
log netii alam sën deneḳo sir raḳ loḳ ayoj lo, meya denepalët loḳ.
52 Nedahun alam-los-bengöj niwëëk wëëk,
geneḳo alam sën su los arëj rë lo raḳ.
53 Nevo nġaa nivesa vesa vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo, bedeneḳo
beggovek,
rëḳ alam sën los bengöj-ggoreksën lo, og netii sir yah los nemaj
meris.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

54 Neloḳ vu yi hur Israel,
in yö nahën kwa nevo yi ġaġek
55 sën nër wirek vu hil dobahë Abraham lo bë
rëḳ kwa gevonġin yi losho yi mewis sën rëḳ deberup vu tamusën lo,
beyö gëp degwata.”
56 Lob Maria nedo ving Elisabet yoh vu kwev löö, loḳ yah meya ben.

Elisabet Ḳo Nalu Jon

57 Lob Elisabet yi buk ggovek ya bë geḳo nalu, lob ḳo nalu aġuu. 58 Lob yi alam sën sir begganġ-bu ti lo losho alam sën sir degwa ti lo denġo bë Mehöböp semu yi böpata rot, lob kwaj vesa ving yi.
59 Log buk nemadvahi-bevidek-luu ggovek ya, geti netu löö, lob deyam in bë degerah* hurmahen navi. Devonġin bë detahi ama arë Sakaria jaḳ yi, 60 rëḳ hurmahen ata nër bë, “Ma! Hil tahi Jon jaḳ yi.” 61 Loḳ denër yah vu yi bë, “Rëḳ mu honġ alam ti su arë nebë saga rë-o.” 62 Rëḳ ma, lob detato raḳ nemaj vu ama bë vonġin bë tahi ggev re jaḳ nalu, 63 lob tato bedeḳo taperë mahen ti yam bekevu raḳ bë: “Arë nabë Jon.” Lob kwaj ya nġahiseḳë rot.
64 Lob mëm Sakaria kwa nivesa loḳ yah pevis, bemëm daggen sepëp raḳ benevengwënġ, beneḳo Anutu arë raḳ. 65 Lob alam sën sir begganġ-bu ti lo deggöneng rot, beya denër nġaa pin sënë ya meyoh vu distrik Yudea nyëġ ḳedu pin. 66 Lob alam pin sën denġo bengö lo debë loḳ ya yuj, bemedo mekwaj nevo, medenenër vu sir bë, “Maḳ hurmahen sënë rëḳ jig lob gevonġ nabë va?” Lob Mehöböp nemalain yi meneġin.

Sakaria Yi Raro

67 Lob Anon Vabuung loḳ yam ggërin ama Sakaria ayo bevonġ menër ġaġek ranġah nebë:
68 “Hil ġaḳo Mehöböp arë jaḳ, hil Israel hil Anutu.
In yam vu yi alam in bë doḳ vu sir begeḳo sir vër in hir nġaa nipaya nyëvewen.
69 Genevonġ mehö niwëëk ti verup loḳ yi hur Davit* yi mewis
in bë geḳo hil nom vu yi.
70 Yoh vu ġaġek sën nevonġ verup yi alam vabuung lo avij bedenenër ranġah yö vu agu rot beyam lo.
71 Bë: Rëḳ geḳo hil vër in alam sën denesis beġö vu hil
los alam sën denelë hil paya lo nemaj.
72 Nevonġ yam in bë ġaġek kwa-vonġinsën sën nër vu hil ḳenud lo lo anon jaḳ,
genevonġ in bë ġaġek vabuung sën joo vu sir wirek lo anon jaḳ.
73 Ġaġek sën nenër los yönon vavunë vu hil dobahë Abraham nebë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

74-75 Rëḳ geḳo hil vër in alam sën denesis beġö vu hil lo pin nemaj
gehil su rëḳ aġönengin sir rë,
loḳ mëm hil bare mala menatu yi alam vabuung los yohvu meġaḳo
arë jaḳ noh vu buk pin vu dob.
76 Log honġ, hur mahen-e! Alam rëḳ denanër honġ nabë Mehöböp los
ġayeheng yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti honġ.
In rëḳ ġenamuġin megwetonġin Mehöböp yi aggata,
77 lob Anutu-yi-alam dejaḳ ni nabë vonġin kevoh hir nġaa nipaya na,
gegeḳo sir nah vu yi.
78 Nġaa sënë rëḳ berup in hil Anutu kwa vonġin hil,
lom rëḳ gevonġ Mehö-ranġah-yi nam vu hil nabë sën hes neverup
monbuk menetum raḳ hil.
79 Rëḳ nam in gevonġ beranġah jaḳ in alam sën
denedo loḳ malaḳenu bevonġin denadiiḳ lo,
gerëḳ geḳo hil vahi betato aggata vu hil in hil medo nivesa los ayod
gëp revuh."
80 Loḳ hurmahen sënë rig meböp raḳ, lob töḳ vu kwa besepa loḳ nġaa nivesa. Loḳ mëm ya nedo nyëġ-yumeris rot beya verup loḳ buk sën töḳ yam tato yi vu alam Israel.

Maria Ḳo Yesu
(Mt 1:18-25)

2 1 Lob vu buk saga alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* Augustus vonġ ġaġek ya vu alam pin nebë vonġin gevonġ sensas ti bekevu alam pin arëj. 2 Kwirinius tu kiap böp meneġin distrik Suria loḳ buk saga, lob vonġ sensas nyëdahis sënë.
3 Lob alam pin deneya medeneya bej in bë dekevu arëj.
4 Lob Yosep vu Nasaret ggëp distrik Galilea meraḳ meyah Davit yi nyëġ Betlehem ggëp distrik Yudea, in Davit* yi mewis yi, beyi degwa vu Davit*. 5 Luho venë Maria sën deli vu yi in bë luho denajom nemaj lo, deya in bë kiap kevu luho arëj doḳ ti. GeMaria nalu loḳ nare ayo.
6 Lob luho ya verup denedo Betlehem, log Maria yi buk ggovek ya bë geḳo nalu.
7 Lob ḳo nalu aġuu mebom yi loḳ tob mebë loḳ neggëp reggu hir ġabum-nos-yi, in vatëveḳ bej pup ya genyëġ len ti su neggëp rë.

Angër Nër Bengö Vu Sipsip Alaj

8 Lob sipsip alaj denedo dus vu nyëġ Betlehem saga bedeneġin hir sipsip buk ggëp pahup ayo. 9 Lob Anutu yi angër ti yam vu sir, beniḳapiik los vuneḳ vuneḳ yaġek yi jëh raḳ sir nebë nengwah böpata, lom deggöneng rot. 10 Loḳ angër nër vu sir bë, "Ham su newamin jaḳ! Gaḳ ham gwenġo rë! Sa haḳo Bengö Nivesa yam vu ham, gevu alam pin sën denedo dob-ë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in bë degenġo bekwaj vesa rot. 11 In gwëbeng sënë avëh ti ḳo nalu vu
Davit yi nyëġ böp Betlehem. Yiḳ yi Mehöböp Kerisi*. Yi saga sën yam in
bë geḳo alam vër in hir nġaa nipaya nyëvewen. 12 Geham rëḳ gwelë jaḳ
sënë nabë debom yi loḳ tob meneggëp loḳ reggu hir ġabum-nos-yi."
13 Lob pevis bangër nġahiseḳë vu yaġek medeyam ving angër ti sënë
medepisek in Anutu medeḳo arë raḳ nebë,
14 "Hil ġaḳo Anutu arë jaḳ na vavunë!
Galam pin ayoj gëp revuh in Anutu nelë sir nivesa."

Sipsip Alaj Ya Delë Yesu

15 Angër deyah medeya yaġek, log sipsip alaj lo yom denër vu sir bë,
"Ham-o! Hil ana Betlehem meġalë nġaa sën anon raḳ agu, sën gwëbeng
Mehöböp nër tato vu hil lo." 16 Log dekedi raḳ pevis medeya. Ya deverup,
lob detöḳ raḳ Maria luho Yosep gedenedo, gehurmahen neggëp loḳ reggu
hir ġabum-nos-yi. 17 Delë ggovek, log denër ġaġek sën denġo raḳ hurmahen
lo ranġah. 18 Lob alam pin sën denġo sipsip alaj hir ġaġek lo ḳenuj ya rot.
19 Rëḳ mu Maria, og jelë ġaġek pin sënë loḳ ya yu bemedo mekwa nevo.
20 Log sipsip alaj lo deyah medeya, gedeneḳo Anutu arë raḳ. Kwaj vesa vu
Anutu in nġaa pin sën denġo los delë lo, yoh vu sën angër nër vu sir lo.

Detahi Ggev Raḳ Hurmahen

21 Neggëp gebuk nemadvahi-bevidek-löö raḳ, loḳ mëm derah* navi, log
detahi ggev raḳ yi bë Yesu. Su loḳ nare ata ayo rë geyö nahën, log angër
tahi ggev sënë raḳ yi vorot.

Simeon Luho Ana Delë Yesu Loḳ Dub Ayo

22 Buk sën avëh los naluj deneggëp rot meneggovek gedeneluḳ yah
dub ayo ggökin in bë nij veseek jaḳ lo ggovek ya yoh vu sën Moses nër
lo, lob Yesu ata lu ama deḳo yi medeya Yerusalem in bë degetunġ yi
doḳ na Mehöböp nema. 23 Sënë yoh vu Mehöböp yi ġaġek sën neggëp
loḳ yi ḳapiya lo bë: Avëh degeḳo naluj muġinsën, benabë aġuu, og ham
gwevonġ bedenatu Mehöböp yi nġaa vabuung. 24 Log luho bë debesi
seriveng geving, noh vu sën Mehöböp yi horek nër lo bë: Vevop nivesa
luu ma, nuung nalu mewis luu.
25 Lob mehöti arë nebë Simeon nedo Yerusalem. Yi mehö niröp
menesepa loḳ Anutu yönon, log neġin mehö semusën sën rëḳ doḳ vu
Israel lo. GAnon Vabuung nedo ving yi. 26 GAnon Vabuung tateḳin vu yi
vorot bë su rëḳ nadiiḳ pevis rë, gaḳ rëḳ gelë Mehöböp yi Kerisi* jaḳ mala
rë, loḳ mëm. 27 Lob mëm Anon Vabuung kehe ayo beloḳ ya dub-vabuung-
böp ayo, loḳ Yesu ata lu ama deḳo yi verup loḳ ya in bë degevonġ noh
vu sën horek nër lo. 28 Lom Simeon ḳo hurmahen ya betabuu gepisek in
Anutu meḳo arë raḳ bë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29 “O Mehöböp, mëm sëḳ nadiiḳ los ahëġ nivesa,
in gwëbeng sënë ġaġek sën ġenër wirek lo anon raḳ.
30 Sa malaġ raḳ mehö sën ġevonġ in bë gweḳo he nök vu honġ lo.
31 Lom ġevonġ nġaa sënë ggëp mehönon pin malaj.
32 Mehö sënë nebë ranġah, om rëḳ najëh ranġah jaḳ alam dahis pin,
lob geḳo honġ alam Israel lo arëj jaḳ rot.”
33 Yosep luho venë kwaj ya nġahi in ġaġek sën Simeon nër raḳ luho naluj agi. 34 Loḳ Simeon jom raḳ vu Anutu bë semu luho, log nër vu hurmahen ata Maria bë, “Gwenġo rë, hurmahen sënë rëḳ gevonġ balam Israel nġahiseḳë rëḳ malaj nama, log rëḳ gevonġ besir nġahiseḳë denom vu Anutu. Yam in tato aggata vu hil, rëḳ mu alam nġahiseḳë rëḳ nij dëlin yi. 35 Rëḳ nabë sënë in mëm alam nġahiseḳë kwaj sën yö neggëp vu sir lo natöḳ ranġah. Rëḳ mu nġo rëḳ ayom maggin rot geving berëḳ nabë sën paëp-yu-anil ti negelu newam.”
36 Log tum avëh-nenër-ġaġek-ranġahsën ti nedo, arë nebë Ana. Panuel nalu yi, geyi degwa vu Aser, rëḳ yi atov rot. Yi avö geraḳ regga beluho denedo wirek yoh vu nġebek nemadvahi-bevidek-luu, 37 loḳ regga diiḳ, genedo alov rot beyi nġebek 84 raḳ loḳ buk sënë. Rëḳ su nevuu dub-vabuung-böp ya rë, gaḳ yö neya rot. Buk nġahi og aye ggërin nos genejom raḳ menedo mu, benevonġ Anutu yi huk buk geranġah. 38 Lob Yesu lööho ama lu ata nahën denare loḳ buk sënë, log Ana verup ving bepisek in Anutu, log nër ġaġek raḳ hurmahen sënë vu alam pin sën deneġin bë Anutu geḳo alam Yerusalem nah vu yi lo.

Yosep Yah Nasaret

39 Devonġ nġaa pin sënë yoh vu sën Mehöböp yi horek nër lo, log deyah medeya distrik Galilea vu hir nyëġ böp Nasaret lo. 40 Log hurmahen rig beniwëëk raḳ. Beyi mehö los kwa nivesa, bAnutu yi semusemu neggëp vu yi.

Yesu Böp Raḳ Meya Dub-vabuung-böp

41 Yesu ama lu ata deneraḳ medeneya Yerusalem yoh vu ta pin medenelë buk vabuung böp sën denenër bë Buk-ggöksën-yi* lo. 42 Lob Yesu yi ta nemadluho-bevidek-luu raḳ, log yiḳ devonġ nebë saga mederaḳ medeya Yerusalem in bë degelë Buk-ggöksën-yi*. 43 Lob Buk-ggöksën-yi* ggovek ya, beyi buk pin maya, log deneyah medeneya bej. Gaḳ Yesu og nedo Yerusalem, gama lu ata duġin. 44 Luho dekuung bë ya ving yi mehö la medeneya. Rot besehuk luḳ, loḳ luho denesero yi beya denesero vu alam sën losho degwa ti lo, genij papu lo. 45 Luho desero medenesero rëḳ ma. Lom luho deyah medeya denesero yi vu Yerusalem. 46 Luho medo denesero yi yoh vu buk löö, loḳ mëm luho detöḳ vu yi loḳ dub-vabuung-böp ayo, genedo ving alam tatovaha lo, benenġo hir ġaġek, geneloḳ tepëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in degwa ving. 47 Lob alam pin sën vare denenġo yi tepëḳ lo ḳenuj ya in
kwa los yi ġaġek sën nenër yah vu sir lo. 48 Ama lu ata ḍelë yi, lob delëk
anon mederanġa nemaj. Lob ata nër vu yi bë, “Aġuu-e? Ġevasap aluu in-
a? Alu amam ayomin maggin rot in alu medo nesero honġ rot.” 49 Loḳ nër
yah vu luho bë, “Melu nesero sa in va? Maḳ melu su kwamin nevo bë sëḳ
medo doḳ Amaġ yi begganġ rë?” 50 Rëḳ luho su kwaj töḳ raḳ yi ġaġek sën
nër agi degwa rë.
51 Ggovek log mëm yah ving luho belööho deyah Nasaret, lob yö nenga
yes yes vu ama lu ata ayej. Lob ata jelë ġaġek pin sënë loḳ ya yu bemedo
mekwa nevo. 52 GeYesu rig meböp raḳ, lob yi Mehö los kwa nivesa rot.
Lob Anutu losho mehönon denelë yi nivesa, mekwaj vesa in.

Mehö-neripek-alam Jon Nenër Ġaġek
(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Jn 1:19-28)

3 1 Tiberius tu alam Rom hir Sisar* menedo yoh vu ta nemadluho
menemadvahi vorot, lob vonġ bePontius Pilatus tu kiap pin vu
distrik Yudea hir yuseḳë beneġin sir. Log Herot* tu yuseḳë meneġin
distrik Galilea, gari Pilip tu yuseḳë meneġin alam ggëp distrik Ituraya los
Trakonitis. Log Lusanius tu yuseḳë meneġin distrik Abilene, 2 gAnas luho
Kayapas detu alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp. Lob Sakaria nalu Jon
nedo nyëġ-yumeris loḳ buk saga, bAnutu yi ġaġek neyam vu yi. 3 Nebë
saga, lob neyoh vu begganġ-bu pin sën nedo dus vu bël Yordan, benenër
ġaġek vu alam bë degërin sir medejipek bël, lob mëm Anutu rëḳ kevoh
hir nġaa nipaya sën neggëp vu sir lo na. 4 Sënë yoh vu ġaġek sën mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya nër meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë:
“Mehöti aye neraḳ loḳ nyëġ-yumeris bë:
‘Ham bolinin Mehöböp yi aggata,
meham sesor begëp niröp.
5 Debahu lii ayo böp böp na,
gededev ḳedu böp böp los mahen medegerurin geto geving.
Gaggata pin sën neggëp bejusën lo,
og dedev gguu beniveröḳ jaḳ.
6 In alam pin degelë nġaa sën Anutu gevonġ in geḳo hil nah vu yi lo.’ ”
7 Lob alam nġahiseḳë deya vu yi in bë dejipek bël jaḳ nema, loḳ nër
vu sir bë, “Nyël nalu ham! Re nër vu ham bë ham beya in nyëvewen sën
rëḳ natöḳ vu ham vu Buk-tamusën agi? 8 Ham gwevonġ nġaa niröp noh
vu sën ham wërin ayomin lo, in tato nabë ham wërin ham yönon. Gaḳ
ham su kwamin bo megweḳo ġaġek jaḳ nah menanër nabë Abraham yi
mewis ham. Gaḳ sa nanër vu ham nabë Anutu yoh vu bë gevonġ ġelönġ
sëne denatu Abraham yi mewis. 9 Yönon, in ḳoov nevu nevaleḳ ḳele ġeġa
meneggëp vorot. In ḳele pin sën su denesis anoj nivesa rë lo, og rëḳ buv
mebesi jaḳ na nengwah.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Nër nebë sënë, lob alam pin deneloḳ tepëḳ in yi bë, “Om he rëḳ
ġevonġ nabë va?” 11 Loḳ nër yah vu sir bë, “Mehöti sën yi röpröp luu
neggëp vu yi lo, og bo ngwë vu mehö ngwë sën neraḳ vu in lo. Gemehöti
sën yi nos neggëp lo, yiḳ gevonġ nabë saga geving.”
12 Log alam sën deneḳo takës* lo la deyam ving in bë dejipek bël, lob
deloḳ tepëḳ vu yi bë, “Tatovaha, log heḳ rëḳ ġevonġ nabë va?” 13 Loḳ nër
yah vu sir bë, “Ham gweḳo monë takës niröp noh vu sën gavman nër vu
ham lo, gaḳ ham su ġodeḳ la sevöḳ na geving rë.”
14 Log alam-beġö-yi la deloḳ tepëḳ in sir vu yi bë, “Log heḳ rëḳ ġevonġ
nabë va?” Loḳ nër yah vu sir bë, “Ham su ngis mehönon jeggin jeggin los
nanër ġaġek kuungsën jaḳ sir in nabë ham ġodeḳ hir monë lu nġaa, gaḳ
yiḳ ham gweḳo ham monë sën ggev denebaġo ham lo niröp los ahëmin
nivesa beggovek.”
15 Alam denġo ġaġek sënë, lob kwaj vo ya niwëëk loḳ ayoj bë, “Maḳ
Jon sënë yiḳ maḳ yi Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo ma
ma?” 16 Nebë sënë, lob Jon nër yah vu sir bë, “Sa naripek ham raḳ bël.
Rëḳ mëm mehö los niwëëk ti kesuu sa rëḳ tamuin sa menam, log sa su
mehö niġ vesa yoh vu in bë sa natu yi hur beḳevelekin vaha suu rë. Yi
saga sën rëḳ basuh ham begevonġ Anon Vabuung vu ham vahi begevonġ
benengwah ga ham vahi. 17 Jom yi savor loḳ ya nema vorot in tetëhin
ḳale ḳale na in yi wit*, gengupin wit* anon jaḳ na yi jök-wit-yi. Gaḳ ḳale
ḳale saga og rëḳ besi jaḳ na nengwah sën yö medo netum degwata lo.”
18 Jon nenër bengö nivesa vu alam genenër ġaġek nġahiseḳë ving in bë
gelu ayoj medegërin sir.

Herot* Ḳo Jon Ya Ḳarabus
(Mt 14:3-4; Mk 6:17-18)

19 Rëḳ Jon vo ġaġek raḳ hir yuseḳë Herot*, in ggodeḳ ari avëh Herodias
log nevonġ nġaa nipaya vahi ving. 20 Genevonġ nġaa nipaya ti sënë
ggökin ving: Tunġ Jon ya ḳarabus.

Jon Ripek Yesu
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

21 Log alam pin deneripek bël, lob Yesu ripek bël ving. Ripek bël
ggovek gevare nejom raḳ, lob yaġek tateḳin yi 22 gAnon Vabuung ni nebë
soḳ nuung beluḳ yam raḳ ya yi. Log ġaġek ti yam vu yaġek bë, “Sa naluġ
honġ. Sahëġ neving honġ besa halë honġ nivesa.”

Yesu Yi Degwa Lo
(Mt 1:1-17)

23 Yesu yi ta mehödahis-menemadluho raḳ, lob mëm ḳo yi huk raḳ. Loḳ
alam kwaj nevo yi bë yiḳ Yosep nalu yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Log yiḳ Yosep ama Heli. **24** Ga, Heli ama Matat,
geMatat ama Levi* ga, Levi* ama Melki.
Ga, Melki ama Yanai ga, Yanai ama Yosep (sënëḳ yö ngwë).
25 Ga, Yosep ama Matatias ga, Matatias ama Amos.
Ga, Amos ama Naum ga, Naum ama Esli.
Ga, Esli ama Nagai. **26** Ga, Nagai ama Maat.
Ga, Maat ama Matatias (sënëḳ yö ngwë), ga, Matatias ama Semein.
Ga, Semein ama Yosek ga, Yosek ama Yoda.
27 Ga, Yoda ama Yoanan ga, Yoanan ama Resa.
Ga, Resa ama Serubabel ga, Serubabel ama Sealtiel.
Ga, Sealtiel ama Neri. **28** Ga, Neri ama Melki, (sënëḳ yö ngwë).
Ga, Melki ama Adi ga, Adi ama Kosam.
Ga, Kosam ama Elmadam ga, Elmadam ama Er.
29 Ga, Er ama Yosua ga, Yosua ama Elieser.
Ga, Elieser ama Yorim ga, Yorim ama Matat (sënëḳ yö ngwë).
Ga, Matat ama Levi (sënëḳ yö ngwë). **30** Ga, Levi ama Simeon.
Ga, Simeon ama Yuda ga, Yuda ama Yosep (sënëḳ yö ngwë).
Ga, Yosep ama Yonam ga, Yonam ama Eliakim.
31 Ga, Eliakim ama Melea ga, Melea ama Mena.
Ga, Mena ama Matata ga, Matata ama Natan.
Ga, Natan ama Davit. **32** Ga, Davit ama Yese.
Ga, Yese ama Obet ga, Obet ama Boas.
Ga, Boas ama Salmon ga, Salmon ama Nason.
33 Ga, Nason ama Aminadap ga, Aminadap ama Admin ga, Admin ama Arni.
Ga, Arni ama Hesron ga, Hesron ama Peres.
Ga, Peres ama Yuda (sënëḳ yö ngwë). **34** Ga, Yuda ama Yakop.
Ga, Yakop ama Isaak ga, Isaak ama Abraham.
Ga, Abraham ama Tera ga, Tera ama Nahor.
35 Ga, Nahor ama Seruk ga, Seruk ama Reyu.
Ga, Reyu ama Pelek ga, Pelek ama Eber.
Ga, Eber ama Sela. **36** Ga, Sela ama Kainan.
Ga, Kainan ama Arpaksat ga, Arpaksat ama Sem.
Ga, Sem ama Noa ga, Noa ama Lamek.
37 Ga, Lamek ama Metusala ga, Metusala ama Enok.
Ga, Enok ama Yaret ga, Yaret ama Mahalalel.
Ga, Mahalalel ama Kainan (sënëḳ yö ngwë). **38** Ga, Kainan ama Enos.
Ga, Enos ama Set ga, Set ama Adam.
Ga, Adam og yiḳ Anutu nalu in tuṅġ yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Satan Seggi Yesu
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

4 1 Anon Vabuung loḳ yam ggërin Yesu ayo, lob yi vu bël Yordan
meneyah, lob Anon Vabuung li yi meya nyëġ-yumeris. 2 Beya nedo
nyëġ-yumeris yoh vu buk mehödahis luu, lob Satan pelëpin yi.
Yesu su negga nos loḳ buk saga rë, genedo meris yoh vu buk pin sënë
beggovek ya loḳ tum diiḳahë. 3 Lob Satan nër vu yi bë, "Bë Anutu nalu
honġ, og ġenanër meġelönġ sënë natu brët." 4 Loḳ Yesu nër yah vu bë,
"Ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë: Nos mu su yoh vu bë gevonġ
bemehönon demedo vesaj rë."
5 Loḳ Satan ḳo yi meraḳ ya ḳedu ading, lob pevis betato alam pin sën
denedo dob lo los hir nyëġ pin vu Yesu, 6 genër vu yi bë, "Sëḳ bo nġaa
nivesa vesa los niwëëk sënë pin vu honġ barëm böp jaḳ kesuu mehönon
pin. In nġaa pin sënë tu sa nġaa. Om nabë sebo vu mehöti, og sëḳ bo vu
yi benatu yi nġaa. 7 Om nabë ġenadudeḳ vu sa megweḳo sa jaḳ, og nġaa
pin sënë rëḳ nök natu honġ nġaa." 8 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Ġaġek
neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë: Yiḳ gweḳo Mehöböp sën honġ Anutu lo
jaḳ, beġeġurek yi yö timu babu."
9 Loḳ Satan ḳo Yesu ggökin beya nyëġ böp Yerusalem metunġ yi raḳ ya
Dub-vabuung-böp yu vavunë rot, genër vu yi bë, "Bë Anutu Nalu honġ,
og gwetë honġ na dob, 10 in ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:
Rëḳ gevonġ yi angër lo
nam degeġin honġ nivesa.
11 Log nër ving bë:
Rëḳ detabuu honġ doḳ nemaj,
gesu rëḳ ġengis vaham jaḳ ġelönġ rë."
12 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë,
"Ġaġek neggëp ving bë: Su ġeseggi honġ Mehöböp Anutu."
13 Satan seggi yi raḳ nġaa sënë ggovek, log ya gekwa vo bë maam buk
ngwë rë.

Yesu Ḳo Huk Raḳ Nyëdahis Ggëp Galilea
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

14 Yesu ḳo niwëëk vu Anon Vabuung beyah meya distrik Galilea, lob
bengö ya meyoh vu distrik saga los dahis. 15 Lob netateḳin ġaġek vu alam
loḳ hir dub-supinsën-yi pin, lob alam pin deḳo arë raḳ.

Alam Nasaret Deruu Demij Vu Yesu
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

16 Lob Yesu yah verup Nasaret sën wirek yi mahen genedo merig loḳ lo,
log Buk-sewahsën-yi*, lob loḳ ya dub-supinsën-yi nebë sën yö nevonġ yoh

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu soda pin lo. Lob kedi nare in bë natevin Anutu yi ġaġek. 17 Lob devo
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya yi ḳapiya loḳ nema bepuh, lob töḳ
raḳ len teka sën dekevu meneggëp bë:
18 "Mehöböp yi Anon Vabuung loḳ yam ggërin sayoġ.
In yö ggooin sa raḳ
in bë sa nanër Bengö Nivesa vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo.
Vonġ sa yam in bë sa nanër ġaġek ranġah vu alam sën denedo loḳ
ḳarabus ayo lo nabë ggovek ya gedegetah sir vër.
Gesa bë nanër vu alam malaj ḳenod lo nabë malaj natum gökin
medegelë nyëġ.
Ġevonġ sa yam in bë sa ġaḳo alam sën nġaa maggin deġinengin sir lo vër,
19 gesa nanër ranġah nabë nġebek sën Mehöböp gelë mehönon nivesa
lo töḳ yam ggovek."
20 Yesu tevin ġaġek dus ti sënë ggovek medenġo, lob vevir ḳapiya yah
bevo yah vu ala geto nedo. Log alam sën denedo loḳ dub-supinsën-yi ayo
lo pin yiḳ malaj neya timu vu yi.
21 Lob mëm ḳo ġaġek lo raḳ menër vu sir bë, "Anutu yi ġaġek sën ham
nahën nenġo agi lo anon raḳ gwëbeng." 22 Lob deḳo arë raḳ, loḳ kwaj
neya nġahi in yi ġaġek nivesa vesa sën nenër verup avi lo, medenër bë,
"In va gemu sënëḳ Yosep nalu-ë lo?"
23 Lob nër vu sir bë, "Yönon, maḳ ham rëḳ nanër alam hib hir ġaġek ti sënë jaḳ
sa nabë, 'Dokta! Nġo gwevonġ benim vesa jaḳ namuġin rë. Om gwevonġ nġaa
nabë sën he hanġo bë ġevonġ ggëp Kapernaum lo doḳ nġo honġ nyëġ sënë geving
loḳ mëm.' " 24 Loḳ nër ggökin bë, "Sa nanër yönon vu ham nabë: Alam su denebë
nengaj vu mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti ggëp yö yi begganġ degwa rë. 25 Rëḳ
mu sa nanër yönon vu ham nabë: Loḳ Elia yi buk og avëh alov nġahiseḳë denedo
Israel. Lob beggob kehe ya gebamöö veriik, behob su neto rë yoh vu nġebek löö
bekwev nemadvahi-mevidek-ti. Gemeyip böpata yoh vu nyëġ. 26 Rëḳ Anutu su
vonġ Elia ya vu alov la vu Israel in bë doḳ vu sir rë. Gaḳ mëm yiḳ vonġ yi meya
nyëġ ngwë vu Sarepat ggëp distrik Sidon mu in doḳ vu avëh alov ti vu sagu. 27 Log
yiḳ alam nij sevuuḳ nġahiseḳë denedo Israel loḳ mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën
Elisa yi buk nebë saga ving. Rëḳ sir ti su nivesa neraḳ loḳ sir len rë. Gaḳ yiḳ mehö-
yu-ngwë Naaman vu dob Suria yö timu sën nivesa raḳ."
28 Loḳ alam pin sën denedo dub-supinsën-yi agi denġo ġaġek sënë, lob
ahëj sengën böpata rot. 29 Lob dekedi deruuk Yesu to meya in nyëġ saga.
Delev hir nyëġ sagi benedo raḳ nyëġ ḳedu ti, lob deḳo yi medeya peḳë in
bë dejos na. 30 Rëḳ ma geyoh sir vuheng atov beto meya.

Yesu Tii Memö To Meya In Mehöti
(Mk 1:21-28)

31 Loḳ tum ya meto distrik Galilea yi nyëġ böp ngwë sën Kapernaum.
Log Buk-sewahsën-yi*, lob nenër ġaġek vu alam. 32 Denġo yi ġaġek, lob

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

avij töḳ mederanġa nemaj in nenër ġaġek nebë mehö los niwëëk ti. 33 Loḳ
memö ti nedo loḳ mehö ti benedo loḳ dub-supinsën-yi saga ving, lob
nġeeḳ bë, 34 "O! Yesu vu Nasaret, bë gwevonġ va vu he? Maḳ ġeyam in bë
kwevoh he? Seraḳ nim bë Anutu yi mehö vabuung honġ."
35 Rëḳ Yesu petupek raḳ bë, "Ayem nama! Ġegweto ġena in mehö saga!"
Lob memö sënë të mehö lo to neggëp dob loḳ sir vuheng, log to meya, rëḳ
su vonġ paya vu yi rë. 36 Lob alam pin delëk anon gedenenër vu sir bë,
"Sënëḳ maḳ ġaġek re? Mehö sënë nenër vu memö nebë yi mehö niwëëk
los bengö ti, om denenġo aye meto deneya in mehönon." 37 Yesu vonġ
nebë sënë, lob bengö ya meyoh vu nyëġ pin vu sagu.

Yesu Vonġ MePita Ggen Avëh Nivesa Raḳ
(Mt 8:14-15; Mk 1:29-31)

38 Yesu vu dub-supinsën-yi ayo meluḳ yom, lom ya meloḳ ya Simon yi
begganġ, geSimon ggen avëh nivanë böpata meneggëp. Lob deketaġ vu
Yesu bë doḳ vu yi. 39 To meya nare dus mekepë yi ya vu, log petupek raḳ
nivanë, lob nikul ya. Log avëh kedi raḳ pevis beneyeh nos in losho dega.

Yesu Ro Alam Nġahiseḳë Menij Vesa Raḳ
(Mt 8:16-17; Mk 1:32-34)

40 Hes ggovek in bë duḳ na, lob alam deḳo hir alam sën nij neraḳ lo
medeya vu yi. Lob nebë nema raḳ sir pin ti ti benevonġ benijvesa neraḳ.
41 Gememö to deneya in alam nġahiseḳë, gedenenġeeḳ bë, "Anutu Nalu
honġ." Rëḳ petupek raḳ sir bë ayej nama. In deraḳ ni bë yi Mehö sën
Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo.

Yesu Nevonġ Huk Meneya Nyëġ Böp La
(Mk 1:35-39)

42 Log monbuk anon, lob kedi raḳ beya nyëġ-yumeris tahsën ti. Loḳ
alam desero yi medeya vu yi bedevonġin bë denanërin yi in su gevuu sir
gena nyëġ ngwë. 43 Rëḳ nër vu sir bë, "Sa naya in nanër Anutu-yi-nyëġ yi
Bengö Nivesa ranġah vu nyëġ vahi geving. In Anutu vonġ sa meseyam in
bë ġevonġ huk sënë." 44 Lob ya nenër loḳ distrik Yudea hir dub-supinsën-
yi pin.

Yesu Tebë Pita, Lom Ḳo Ġël Nġahiseḳë
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 1 Buk ti, lob nare nġaggee böp Genesaret* nenga, lob alam nġahiseḳë
ya detetup yi medahis raḳ, in bë degenġo Anutu yi ġaġek. 2 Lob
lë geyaġ mahen luu nedo meris yam nġaggee nenga galam-ġël-yi deluḳ
medeneripek leḳ. 3 Lob raḳ ya yaġ ngwë sën Simon yiyi, benër vu yi lob
ḳo yaġ to meya vuheng teka, log mëm nedo raḳ genetateḳin ġaġek vu sir.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Nër ġaġek vu sir ggovek, log nër vu Simon bë, “Gwetee honġ yaġ geto
mena nġaggee sën luḳ ya ading teka loḳ mëm ham gwetë leḳ duḳ na in
ham gweḳo ġël.” 5 Loḳ Simon nër yah bë, “Alaġ, he hevonġ huk böpata
gwëbeng buk ading rot, rëḳ he su haḳo ġël la rë. Rëḳ maam ġenër om saḳ
ġetë leḳ duḳ nah gökin rë.” 6 Devonġ nebë sënë, lob devasu ġël nġahiseḳë
rot beleḳ vonġin bë bepul. 7 Lob detahi sir vahi sën denedo raḳ yaġ ngwë
lo bë na dedoḳ vu sir. Lob mëm deya bedeḳo ġël raḳ yaġ luhoho, rëḳ ġël
vevii bevonġin bë duḳ na nġaggee. 8 Simon Pita lë nebë sënë, lob yun lus
loḳ Yesu vaha genër bë, “Oo-o, Mehöböp! Ġedëëin sa geġena! In saḳ nġaa
nipaya neggëp vu sa.” 9 In losho yi alam sën denedo loḳ yaġ delë ġël pin
sën deḳo lo, lob ḳenuj ya in. 10 Log Sebedi nalu Yakobus luho ari Jon sën
yiḳ losho Simon denevonġ huk timu lo, ḳenuj ya in ving. Rëḳ Yesu nër
vu Simon bë, “Su newam jaḳ, in rëḳ gweḳo mehönon nabë saga.” 11 Lob
dedadii yaġ ya roneḳ, lob devuu nġaa pin ya gedetamuin yi, belosho
deya.

Yesu Vonġ Bemehöti Yi Sevuuḳ Mehor
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

12 Yesu nedo nyëġ böp ti, lob mehöti nedo sagu, besevuuḳ vunin navi
pin. Mehö sënë lë Yesu, lob petev meneggëp loḳ vaha geketaġ vu yi bë,
“Mehöböp! Nabë ahëm geving, og ġeyoh vu bë gwevonġ mesa niġ veseek
jaḳ.” 13 Lob Yesu bë nema raḳ yi genër bë, “Sahëġ ving, om nim veseek
jaḳ!” Lob yiḳ sevuuḳ saga mehor ya pevis. 14 Log Yesu vo ḳooin bë, “Su
ġena ġenanër vu mehöti. Gaḳ mëm ġena ġetato navim vu mehö-neḳo-
seriveng, gegwetunġ seriveng* in nim veseek raḳ. Noh vu sën Moses nër
wirek bë hil ġevonġ lo. In alam pin dejaḳ ni nabë nim veseek raḳ.” 15 Rëḳ
ma geYesu yi nġaa pin sën nevonġ lo bengö tup luḳ nyëġ meya. Lob alam
nġahiseḳë denġo medeyam vu yi in bë degenġo yi ġaġek gegevonġ hir
niraḳsën nama na. 16 Rëḳ buk la og netah yi ya nyëġ-yumeris menejom
raḳ.

Yesu Vonġ Bemehö Nema Los Vaha Nipaya Ti Nivesa Raḳ
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 Buk ti, lob medo nenër ġaġek vu mehö la, galam Parisai* la losho
alam-horek-yi la denedo ving. Deyam ggëp nyëġ neru ti ti lo pin. Vu
distrik Galilea, gevu distrik Yudea gevu nyëġ böp Yerusalem. Lob
Mehöböp vo niwëëk vu Yesu in bë gero alam nijraḳsën benijvesa jaḳ.
18 Lob mehö la devaḳu mehö ti raḳ reek medeya vu in seḳë pin selönġin.
Lob devaḳu medeya in bë na degebë doḳ Yesu mala gëp begganġ ayo,
19 rëḳ nyëġ mir in alam nġahiseḳë, gesu aggata neggëp in bë debaḳu
doḳ na rë. Nebë saga, lob deraḳ ya begganġ demi tamanġsën medekehe
begganġ demi gedeseluhin mehö sënë los reek luḳ ya alam vuheng atov

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

beya meto neggëp loḳ Yesu mala. 20 Yesu lë beraḳ ni bë ayoj neya timu vu
yi, lob nër vu mehö sënë bë, “Sa mehö-e! Sa dahun honġ nġaa nipaya ya.”
21 Lob alam Parisai* losho alam-horek-yi yö kwaj neya nġahi bë, “Mehö
re sagi, sën neḳo yi raḳ besevöḳ Anutu-ë? Mehöti su yoh vu bë dahun
nġaa nipaya na rë, gaḳ Anutu yö timu yoh vu.” 22 Rëḳ Yesu raḳ ayoj ni,
lob nër yah vu sir bë, “Ham ayomin neya nġahi in va? 23 Ham kwamin
nevo ġaġek sën senër agi bë, ‘Sa dahun honġ nġaa nipaya ya’ lo bë anon
ma, in re yoh vu bë gelë nabë dahun ya yönon-a? Rëḳ mu mëm nabë sa
nanër vu yi nabë, ‘Kwedi jaḳ meġena!’ og mëm ham rëḳ jaḳ ni nabë sa
nanër ġaġek los anon. 24 Rëḳ sa bë ham jaḳ ni nabë Mehönon Nalu yoh
vu bë dahun nġaa nipaya na vu dob.” Log peggirin menër vu mehö sën
seḳë selönġin lo bë, “Sa nanër nök vu honġ nabë: Kwedi gweḳo honġ reek
jaḳ meġenah böm.” 25 Nër nebë sënë, lob yiḳ kedi raḳ avuti raḳ alam pin
saga malaj, bekerë nġaa sën devaḳu raḳ lo beneyah ben, geneḳo Anutu
arë raḳ. 26 Lob alam pin saga ḳenuj ya gederanġa nemaj. Lob deḳo Anutu
arë raḳ, gedeggöneng medenenër bë, “Nġaa ti sën hil halë gwëbeng agi
yö agga ti.”

Yesu Tahi Levi
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

27 Ggovek, geYesu to meyah dobnë meneya, loḳ lë gemehö sën neḳo
takës* lo ti loḳ nedo begganġ-takës-yi. Arë nebë Levi.[a] Lob nër vu yi bë,
“Ġenam ġesepa sa.” 28 Lob vuu nġaa pin menedo, gekedi meya sepa Yesu
meluho deya.
29 Lob Levi vonġ Yesu yi nos böp ti loḳ yi begganġ, balam sën deneḳo
takës* lo nġahiseḳë losho alam vahi deyam ving luho belosho denegga.
30 Rëḳ alam Parisai* losho hir alam-horek-yi delë, lom denër ġaġek
nġahiseḳë raḳ Yesu vu yi hur maluh lo bë, “Nebë va sën ham los alam-
deneḳo-takës* losho alam sën denevonġ nġaa nipaya lo newa nos loḳ
ti-ë?” 31 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Alam nijvesa su deneya vu dokta
rë. Gaḳ yiḳ alam nijraḳsën mu yö deneya vu. 32 Om sa su yam in bë tahi
alam-yohvu rë. Gaḳ seyam in bë tahi alam sën nġaa nipaya neggëp vu sir
lo in degërin ayoj.”

Yesu Tahu Yi Raḳ Mehö Sën Neḳo Avëh Lo
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Loḳ deloḳ tepëḳ vu Yesu ggökin bë, “Jon yi hur maluh ayej
deneggërin nos gedenejom raḳ beron beron, balam Parisai* hir hur
maluh denevonġ nebë saga ving. Rëḳ honġ hur maluh, og yö medo
denegga gedenenum mu.” 34 Loḳ Yesu peggirin ġaġek raḳ mehö sën neḳo

---

[a] **5:27, 29** Levi sënë arë ngwë nebë Matai. Su Yakob nalu rë, gaḳ yiḳ mehö ngwë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

avëh lo benër yah vu sir bë, “Ham kwamin bo rë, nabë mehöti medo geving yi alam geluho avëh ti denajom nemaj. Bë nabë sënë, og yi alam sënë su deyoh vu bë ayej gërin nos rë. 35 Rëḳ mëm buk sën debo mehö sën ḳo avëh lo vër, besu medo geving yi alam rë, og mëm yi alam rëḳ ayoj maggin bayej gërin nos doḳ buk saga.”

Yesu Tahu Yi Ġaġek Raḳ Tob Los Wain Gememëk Navi

36 Loḳ Yesu nër ġaġek peggirinsën ngwë vu sir ggökin bë, “Mehöti su nekweeḳ tob mewis ti len teka menepeḳa muġeng ngwë sën nekweeḳ lo len raḳ rë. Bë mehöti gevonġ nabë saga, og rëḳ gevonġ paya vu tob mewis saga, gemewis len ti sën lo su luho tob muġeng rëḳ gëp ti rë. 37 Log mehöti su netöö wain* mewis loḳ memëk navi muġeng rë. Bë mehöti gevonġ nabë sënë, og wain rëḳ ngol memëk navi mebepul gewain keseh geto mena. Gememëk navi nipaya jaḳ geving. 38 Gaḳ yiḳ alam yö denetöö wain mewis loḳ ya memëk navi mewis og mëm. 39 Log alam sën yö denenum wain muġeng lo, og su ahëj neving wain mewis rë. Gaḳ denenër bë, ‘Wain muġeng mëm nivesa.’ ”

Ġaġek Raḳ Sën Hil Su Ġevonġ Huk Doḳ Buk-sewahsën-yi
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 1 Buk-sewahsën-yi* ti, lob Yesu losho yi hur maluh deyoh ya huk wit* ti ayo medeya. Lob yi hur maluh derur wit* anon la mederii raḳ nemaj mededah. 2 Rëḳ alam Parisai* la delë medenër bë, “Nebë va sën ham kweyëh horek Buk-sewahsën-yi-ë?” 3 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Maḳ ham su tevin ġaġek raḳ nġaa sën Davit vonġ wirek lo rë? Sën losho yi hur dediiḳahëj lo, 4 lob loḳ ya Anutu yi dub beḳo brët vabuung sën denetunġ netu seriveng benedo ggëp Anutu mala lo. Alam-deneḳo-seriveng mu yö deyoh vu bë dega brët saga, gaḳ alam meris nebë Davit og ma. Rëḳ gga gevo vu yi hur medegga ving.” 5 Log Yesu nër ving bë, “Mehönon Nalu tu Buk-sewahsën-yi* ala.”

Yesu Vonġ Mehö-seḳë-paya Ti Menivesa Raḳ Loḳ Buk-sewahsën-yi
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 Log Buk-sewahsën-yi* ngwë, lob loḳ ya dub-supinsën-yi menetateḳin ġaġek vu alam. Log mehöti nema vesa belooin benedo. 7 Alam-horek-yi losho alam Parisai* medo malaj nesepa Yesu in bë degelë nabë rëḳ gevonġ benema nivesa jaḳ doḳ Buk-sewahsën-yi*, ma rëḳ nama! In denesero aggata in bë denanër ġaġek jaḳ Yesu nabë keyëh horek. 8 Rëḳ yö raḳ ayoj ni. Lob nër vu mehö sën seḳë paya lo bë, “Kwedi ġenam ġebare doḳ vuheng atov.” Lob kedi meya nare. 9 Log Yesu nër vu sir bë, “Sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ti vu ham nabë: Maḳ horek nër bë hil ġevonġ nġaa nivesa doḳ Buk-sewahsën-yi*, ma hil ġevonġ nġaa nipaya? Maḳ nër bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hil adoḳ vu alam in demedo vesaj, ma hil nid dël jaḳ sir in malaj nama?”
10 Log mala neḳo loḳ menelë sir pin, log nër vu mehö lo bë, “Ġetelo seḳëm
nam!” Telo seḳë ya, lob nivesa loḳ ggökin. 11 Rëḳ alam saga ahëj sengën
böpata rot, geyah desap sir raḳ bë degevonġ nabë va vu Yesu!

Yesu Vonġ Yi Hur Maluh Denetu Sinarë
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

12 Loḳ buk sënë, Yesu tah yi ya ḳedu ti in bë najom jaḳ, lob medo
mejom raḳ vu Anutu buk ading rot menyëġ heng ya. 13 Log hes mala
verup, lob supin yi hur maluh ya vu yi, betum ggooin sir nemadluho-
mevidek-luu lo raḳ benër sir bë Sinarë. 14 Alam lo sënë: Simon sën Yesu
tahi ggev ngwë raḳ bë Pita lo. Ga, ari Andreas. Ga, Yakobus lu Jon. Ga,
Pilip lu Bartolomai. 15 Ga, Matai lu Tomas. Ga, Yakobus sën Alpeus nalu.
Ga, Simon sën yi mehö-neruuk-alam-Rom lo. 16 Ga, Yudas sën Yakobus
nalu lo, log Yudas Iskariot sën rëḳ nanër Yesu ranġah vu alam-beġö-yi lo.

Yesu Vonġ Huk Raḳ Alam Nġahiseḳë
(Mt 4:23-25)

17 Lob Yesu luḳ meya ving sir beya nare nyëġ neggumeng ti ving yi
hur maluh yu böpata. Galam nġahiseḳë deyam vu nyëġ böp Yerusalem,
gesir sën distrik Yudea pin, galam loo sën dus vu Ture los Sidon lo beyam
desupin sir medenedo. 18 Deyam in bë degenġo yi ġaġek, log gevonġ
behir niraḳsën nama na. Galam sën memö nevasap sir lo, og Yesu nevonġ
menijvesa neraḳ ving. 19 Galam pin denedu sir in bë degebë nemaj jaḳ yi.
In yi niwëëk ya nevonġ balam pin nijvesa neraḳ.

Yesu Nër Bë Mehönon Deyoh Vu Bë Kwaj Vesa, Gedeyoh Vu Bë Dengu
(Mt 5:1-12)

20 Loḳ Yesu vër mala raḳ menelë yi hur maluh lo, lom nër bë:
“Ham sën neraḳ vu in nġaa dob-yi lo, ham kwamin vesa.
In ham tu Anutu-yi-alam beham rëḳ medo nivesa doḳ yi nyëġ.
21 Ham sën nediiḳahëmin agi, ham kwamin vesa.
In ham su rëḳ jaḳ vu in nġaa nivesa ti vu tamusën rë.
Ham sën nesu menedo agi, ham kwamin vesa.
In ham rëḳ kwamin vesa menanöp vu tamusën.
22 Alam rëḳ degelë geham sepa doḳ Mehönon Nalu,
lob rëḳ degelë ham paya,
bedegetii ham, gedepelë ham,
gedenanër ham nabë ham nimin paya,
rëḳ mu ham kwamin vesa in nġaa saga.
23 Nabë degevonġ nabë sënë vu ham, og ham kwamin vesa, geham
napisek in rot, in ham nyëvewen sën neggëp yaġek lo, og böpata rot. In

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wirek og ḳenuj lo denevonġ nebë sënë vu alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
lo ving.
24 Gaḳ ham sën los bengömin-ggoreksën lo, og gëpin ham!
In ham nedo raḳ nġaa sën nivesa vesa lo vorot.
25 Geham sën newa nos böp bahëmin nepup agi, gëpin ham!
In ham rëḳ jaḳ vu in nġaa vu tamusën.
Geham sën nenöp gwëbeng agi, gëpin ham!
In ham rëḳ ngu mengis ham vu tamusën bemalamin ruḳ
keseh.
26 Nabë alam pin degeḳo ham arëmin jaḳ, og gëpin ham!
In ḳenuj lo denevonġ nebë saga wirek vu alam-ġaġek-kuungsën
lo."

Yesu Nër Bë Hil Ahëd Geving Alam SënDenelë Hil Paya Lo
(Mt 5:38-48)

27 "Rëḳ sa bë nanër vu ham sën nenġo sa ġaġek agi nabë: Ham kwamin
pesivin alam sën denesis beġö vu ham lo. Geham gwevonġ nivesa vu
alam sën degelë ham paya lo. 28 Geham najom jaḳ in alam sën deneterot
ham lo nabë Anutu semu sir. Geham benġev jaḳ in alam sën denenër pelë
raḳ ham lo nabë Anutu doḳ vu sir. 29 Nabë mehöti petap nengam vahi,
og honġeḳ ġegwërin vahi bepetap geving. Genabë mehöti ngoo doḳ honġ
röpröp-ayööng-yi, og ġenaḳah honġ röpröp ngwë geving, gaḳ su ġeġulin.
30 Nabë mehöti ketaġ nġaa ti vu honġ, og ġebo vu yi. Genabë mehöti
sepos honġ nġaa vër in honġ, og su ġenanër vu nabë bo nom. 31 Nġaa sën
ham ahëmin neving bë alam degevonġ vu ham lo, og yiḳ ham gwevonġ
nabë saga vu sir namuġin.
32 Nabë yiḳ ham nġo ahëmin geving alam sën ahëj neving ham lo
mu, og alam rëḳ degeḳo ham arëmin jaḳ in degwa tena? Gaḳ yiḳ
alam pin og denevonġ nebë sënë, bahëj neving alam sën ahëj neving
sir lo. 33 Log nabë ham doḳ vu alam sën deneloḳ vu ham lo mu, og
alam rëḳ degeḳo ham arëmin jaḳ in degwa tena? Gaḳ yiḳ alam pin og
denevonġ nebë sënë ving. 34 Log nabë ham bo nġaa vu alam gekwamin
bo nabë rëḳ debo doḳ nah vu ham, og alam rëḳ degeḳo ham arëmin
jaḳ in degwa tena? Gaḳ yiḳ alam pin og denevo nġaa vu sir vahi, in
bë degeḳo hir nġaa vahi doḳ nah nyëvewen. 35 Gaḳ mëm ham ahëmin
geving alam sën denesis beġö vu ham lo. Geham doḳ vu mehönon
pin. Ham bo nġaa vu alam, gaḳ ham su kwamin bo nabë rëḳ debo
nġaa ti nom vu ham doḳ nah nyëvewen. Ham gwevonġ nabë saga, log
vu tamusën, og ham rëḳ natöḳ vu ham nyëvewen böpata rot benatu
Anutu Vavunë nalu lo. In nevonġ semusën vu alam sën su kwaj vesa
in yi rë lo, losho alam nij paya. 36 Om ham kwamin gevonġin alam
medoḳ vu sir nabë sën ham Amamin Anutu nevonġ lo."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Nër Bë Su Ġeseggi Mehö Ngwë Hir Ġaġek Nabë Ġetu Ala
(Mt 7:1-5)

37 "Ham su seggi mehö ngwë doḳ ayomin nabë yi mehö nipaya. In lob
Anutu su seggi ham benanër ham nabë ham alam nimin paya. Log ham
su nanër mehö ngwë nabë degeḳo nyëvewen doḳ nah hir nġaa nipaya. In
lob Anutu su nanër ham nabë ham gweḳo nyëvewen doḳ nah ham nġaa
nipaya. Gaḳ ham dahun nġaa nipaya sën mehönon denevonġ vu ham lo
na, in lob Anutu dahun ham nġaa nipaya na geving. 38 Ham bo nġaa vu
mehönon, og Anutu rëḳ bo doḳ nah vu ham rot, beham dëg napup avi,
beham deġinengin gesesesin jaḳ beduḳ na, genam gök gökin megerurin
geto. In yiḳ nġaa sën ham nevonġ vu mehönon lo, og Anutu rëḳ gevonġ
nabë saga doḳ nah vu ham."
39 Log Yesu nër ġaġek peggirinsën ti vu sir bë, "Maḳ mehö mala ḳenod
ti yoh vu bë tato aggata vu mehö mala ḳenod ngwë? Ma! Bë nabë sënë,
og luhoho rëḳ debës söv doḳ ti. 40 Hur maluh ti su kesuu yi tatovaha rë.
Bë tatovaha tahu yi govek mejaḳ ni, og mëm luho ala rëḳ degëp ti.
41 Ma ġenelë ḳale mahen teka sën negga raḳ arim mala lo, log su kwam
nevo ġanġ dus ti sën neggëp loḳ malam aga rë? 42 Ma nebë va sën ġenër
vu arim bë, 'Ari-e! Ḳööḳ gesa hevonġ ḳale vër in malam ġahis rë.' Gwelë
rë! Honġ mehö kwam luu! In ġanġ neggëp loḳ nġo malam ġahis! Nġo
gwevonġ ġanġ dus ti sënë vër in malam govek rë, loḳ mëm rëḳ gwelë
nġaa mahen teka sën neggëp loḳ arim mala aga nivesa meġebo vër."

Yesu Nër Bë Ḳele Nipaya Yö Nesis Anon Nipaya
(Mt 7:17-20; 12:33-35)

43 "Ḳele nivesa su nesis anon nipaya rë. Log ḳele nipaya su yoh vu bë
rëḳ ngis anon nivesa rë. 44 Om mehönon degelë ḳele anon, loḳ mëm dejaḳ
ni nabë ḳele nivesa, ma nipaya. In mehöti su nerur mori anon raḳ aggis
niggin ti jes rë. Log mehöti su nerur vud anon raḳ ḳele niggin nipaya ti
agga rë. 45 Om mehö nivesa neḳo nġaa nivesa vër loḳ nġaa nivesa sën
nesupin meneggëp loḳ ayo lo, menenër yam ranġah. Log mehö nipaya
neḳo nġaa nipaya vër loḳ nġaa nipaya sën nesupin meneggëp loḳ ayo lo,
menenër yam ranġah. Mehönon avij nenër ġaġek sën neggëp loḳ ayoj lo,
meneyam ranġah."

Yesu Tahu Ġaġek Raḳ Sën Hil Adev Begganġ Lo
(Mt 7:24-27)

46 "Ham ayemin neloḳ sa bë, 'Mehöböp, Mehöböp!' rëḳ ham su nenġo
sayeġ rë in va? 47 Alam sën denam vu sa bedegenġo sa ġaġek bedesepa
doḳ lo 48 og sir nebë mehö sën lev yi begganġ raḳ nedo ġelönġ böp, belev
mudeng len luḳ ya rot. Log bël vaar böpata beya mevuv raḳ begganġ lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rëḳ su yoh vu bë kevoh rë. In mehö sënë yö lev niwëëk mero. 49 Gaḳ alam
sën degenġo sa ġaġek rëḳ su desepa doḳ rë lo, og sir nebë mehö sën lev yi
begganġ raḳ nedo dob vavunë mu lo. Su lev mudeng luḳ ya ġebinë rë, om
bël vaar beya mevuv raḳ begganġ saga, lob kevoh ya pevis, benipaya raḳ
ya veröḳ yi."

Yesu Vonġ Balam-beġö-yi Vu Rom Hir Ggev Yi Hur Nivesa Raḳ
(Mt 8:5-13)

7 1 Yesu nër ġaġek sënë vu alam ggovek, log ya raḳ beya meluḳ
ya Kapernaum. 2 Alam-beġö-yi vu Rom yu ti yoh vu mehödahis
nemadvahi (100) hir ggev nedo, beyi hur ti nedo, lob ahë neving yi rot,
rëḳ hur töḳ vu niraḳsën, bedus raḳ bë nadiiḳ. 3 Loḳ alam-beġö-yi hir
ggev sënë nġo bë Yesu ya verup nedo, lob vonġ Yuda hir ggev la deya vu
yi in bë na denanër vu benam gevonġ beyi hur nivesa jaḳ. 4 Ya deverup
vu Yesu, lob deketaġ niwëëk vu bë, "Mehö sënë yi mehö nivesa, om yoh
vu bë ġedoḳ vu yi. 5 Ahë neving hil Yuda, beyö lev hil Yuda hil dub-
supinsën-yi ti."
6 Lob losho Yesu deyah, beya deverup dus raḳ begganġ, loḳ alam-
beġö-yi hir ggev vo ġaġek vu yi mehö la medeḳo medeya vu Yesu bë,
"Mehöböp, su ġebasap honġ, in saḳ su mehö niġ vesa yoh vu in bë ġedoḳ
na sa begganġ rë. 7 Log sa su niġ vesa in bë senök vu honġ geving rë. Om
yiḳ ġenanër jaḳ avim mu, gesa hur rëḳ nivesa jaḳ. 8 Gaḳ yiḳ sa mehö los
niġ wëëk ti ving. Sa nahurek sa alaġ babu, log senġo sa alam-beġö-yi sën
sa neheġin sir lo deneggurek sa babuġ ving nebë saga. Bë sa nanër vu sir
ti nabë, 'Ġena!', og rëḳ na. Log bë sa nanër vu ngwë nabë, 'Ġenam!', og
rëḳ nam. Log bë sa nanër vu sa hur nabë, 'Gwevonġ huk sënë!', og rëḳ
gevonġ. Om yiḳ ġenanër jaḳ avim mu og yiḳ yoh vu."
9 Yesu nġo ġaġek sënë, lob ranġa nema geggërin yah vu alam yu böpata
sën losho denesepa sir medeneya lo bë, "Sa nanër vu ham yönon nabë sa
su töḳ vu Israel ti gayo neyam timu vu sa nebë sënë rë." 10 Log alam sën
alam-beġö-yi hir ggev vonġ sir ya lo yah deverup begganġ loḳ delë bë hur
lo nivesa loḳ menedo.

Yesu Vonġ Balam Nain Maġëm Ti Vesa Lok

11 Heng to, lob Yesu ya nyëġ böp ti arë nebë Nain. Lob yi hur maluh
losho alam nġahiseḳë rot deya ving yi. 12 Lob ya deto dus raḳ nyëġ böp
saga yi aggata avi, loḳ alam devaḳu heljënġ ti meya verup deneya bedub.
Heljënġ sënë ata yam ving. In yiḳ nalu aġuu perurek timu sën diiḳ agi,
geyi avëh alov. Log alam nġahiseḳë vu nyëġ saga desepa sir medeyam
ving. 13 Lob Yesu lë avëh saga mekwa paya in rot, lob nër vu bë, "Su
ġengu!" 14 Lob to meya dus bebë nema raḳ reek sën devaḳu heljënġ loḳ
lo, lom denare. Log Yesu nër bë, "Hur maġëm-e! Sa nanër vu honġ nabë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwedi jaḳ!” 15 Lob heljëṅġ lo kedi raḳ menedo benevengwëṅġ. Log mëm
Yesu voṅġ yi yah vu ata. 16 Nebë sënë, lob alam pin deggöneng bemëm
deḳo Anutu arë raḳ medenër bë, “Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën böpata ti
sën verup nare loḳ hil vuheng atov agi.” Gedenër ving bë, “Anutu yam in
doḳ vu yi alam.” 17 Lob denër Yesu bengö sënë ya meyoh vu distrik Yudea
los nyëġ vahi pin.

Jon Voṅġ Hur Maluh Luu Ya Vu Yesu
(Mt 11:2-6)

18 Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh denër nġaa pin sën Yesu
nevoṅġ lo vu yi. 19 Lob Jon tahi yi hur maluh luu ya vu yi bevoṅġ luho
ya in bë dedoḳ tepëḳ vu Mehöböp nabë, “Yiḳ hoṅġ mehö sën denenër bë
rëḳ nam lo sënë, ma he rëḳ medo ġeġin yi rë?” 20 Lob luho ya deverup vu
Yesu medenër bë, “Mehö-neripek-alam Jon voṅġ aluu yam vu hoṅġ genër
bë, ‘Maḳ yiḳ hoṅġ mehö sën denenër bë rëḳ nam lo sënë, ma he rëḳ medo
ġeġin yi rë?’ ”
21 Lob loḳ buk sënë, Yesu medo nevoṅġ alam niraḳsën aggagga menijvesa
neraḳ. Netii memö to deneya in sir, genevoṅġ balam malaj ḳenod denelë
nyëġ ggökin. 22 Lob Yesu nër yah vu luho bë, “Melu nah mena nanër nġaa
sën melu nelë los nenġo agi vu Jon nabë: Alam malaj ḳenod denelë nyëġ,
galam vahaj paya deneya aggata, galam nij sevuuḳ nij veseek neraḳ, galam
nengaj mir denenġo ġaġek, galam sën denediiḳ lo vesaj neloḳ yah, log alam
sën denedo paya in nġaa navij yi lo denenġo Bengö Nivesa. 23 Om mehö sën
su kwa neya luu luu in sa rë lo, og kwa vesa.”

Yesu Voṅġ Tepëḳ Raḳ Nġaa Nġahiseḳë In Jon
(Mt 11:7-19)

24 Jon yi hur luho deyah, loḳ mëm Yesu nër Jon yi degwa vu alam bë,
“Wirek ham ya nyëġ-yumeris in bë ham gwele mehö nebë va? Maḳ ham
ya in bë gwelë nabë ayööng neḳo dee ti menekepë ya geneyom-a? 25 Ma
ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Maḳ ham bë gwelë mehöti neröp tob
niyes mala nġeri nġeri? Ma. Alam sën deneröp tob niyes los denedo raḳ
nġaa nivesa vesa lo, og sir sagaḳ yö denedo ggëp alam-los-bengöj bej.
26 Ma ham ya in bë gwelë mehö nebë va? Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën
ti? Ëë-ë, om mëm sa nanër vu ham nabë, mëm yi mehö-nenër-ġaġek-
ranġahsën, bekesuu alam denenër-ġaġek-ranġahsën pin. 27 Yiḳ mehö saga
sën ġaġek raḳ yi loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë:

Gwenġo rë, sëḳ ġevoṅġ sa hur ti namuġin
mena negetonġin aggata in hoṅġ.

28 Om sa nanër vu ham nabë: Jon arë böp rot kesuu alam pin sën ataj
neḳo sir vu dob agi. Rëḳ mu alam sën denesepa loḳ sa bedenetu Anutu-yi-
alam lo pin, og rëḳ dekesuu Jon.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29 Denġo ġaġek sënë ggovek, log alam pin losho alam sën deneḳo takës*
lo denër bë, “Yönon. Anutu nevonġ nġaa niröp.” In deneripek bël raḳ Jon
nema. 30 Rëḳ alam Parisai* losho alam-horek-yi, og su deyam beJon ripek
sir rë, gaḳ deruu demij vu aggata nivesa sën Anutu bë tateḳin vu sir lo.
31 Log Yesu nër bë, “Om maḳ sëḳ tateḳin ham alam buk sënë jaḳ va?
Maḳ ham nebë va? 32 Ham nebë hurmahen sën ggëp deneggök telig
medenetahi vu sir vewen bë:

‘He nasis ggaġeng,
rëḳ ma geham su nelöö rë.
Gehe nasu kwamin paya paya,
rëḳ ham su nesu menepengah ham ving rë.’

33 In mehö neripek alam Jon yam, lom su negga nos los nenum wain rë.
Loḳ ham nenër bë, ‘Memö neloḳ vu yi.’ 34 Log Mehönon Nalu yam, lob
negga los nenum, loḳ ham nër yi bë, ‘Ham gwelë, mehö saguḳ mehö
ahëta, gemehö sën yö nenum wain panġsën. Galam sën deneḳo takës* lo,
losho alam sën denevonġ nġaa nipaya lo vahi hir mehö yi.’ 35 Rëḳ mu hil
ġalë Anutu yi huk los kwa, lob mëm hil ajaḳ ni nabë mehö los kwa ti.”

Avëh Ti Sën Nġaa Nipaya Neggëp Vu Yi Lo Ripek Yesu Vaha Raḳ Wël

36 Alam Parisai* ti tahi Yesu bë na mega nos geving yi, lob ya ben
bemedo negga nos. 37 Lob avëh nipaya ti nedo nyëġ sagu, lob nġo bë
Yesu medo negga nos loḳ Parisai* sënë yi begganġ. Lob ḳo wël reggu
malanġeri loḳ buayo ġelönġ alabasta* veroo ti beya vu. 38 Ya verup nare
loḳ Yesu demi dus vu vaha gemedo nesu, lob mala ruḳ töö raḳ Yesu vaha,
log revu raḳ yu viis. Log mul Yesu vaha, gekeseh wël merikin raḳ vaha.
39 Rëḳ Parisai* sën tahi Yesu meya negga nos ving yi lo lë nġaa sënë, lob
kwa nevo bë, “Yönon, bë mehö sënë yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën, og
rëḳ jaḳ avëh sën nema raḳ yi agi ni, gejaḳ ni geving nabë avëh nipaya.”
40 Nebë sënë loḳ Yesu raḳ ni benër yah vu yi bë, “Simon, sa kwaġ nevo
ġaġek ti, om sa bë nanër vu honġ.” Loḳ Simon nër bë, “Tatovaha, ġenanër
nam.” 41 Lob Yesu nër bë, “Mehöti vo nġaa vu mehö luu meya neggëp
vu luho, geluho su devo loḳ rë. Ngwë yi K500, gengwë yiḳ hen K50 mu.
42 Rëḳ luho su deyoh vu bë debo doḳ nah rë, lob mehö sënë nilël raḳ luho.
Om mehö ngwë tena sën rëḳ ahë geving yi rot-a?”
43 Loḳ Simon nër yah bë, “Sa kwaġ nevo bë mehö sën yi nyëvewen
böpata mesevöḳ lo maḳ ahë neving monë ala rot mekesuu.” Lob Yesu nër
vu bë, “Ġenër yoh vu.”
44 Loḳ Yesu ggërin yah vu avëh sënë genër vu Simon bë, “Gwelë avëh
sënë? Seyam honġ begganġ ayo, rëḳ su ġevo bël vu sa in bë sejipek
vahaġ rë. Rëḳ avëh sënë og ripek sa vahaġ raḳ mala ruḳ gerevu raḳ yu
viis. 45 Log seloḳ yök begganġ ayo rëḳ su ġemul* sa rë, rëḳ avëh sënë og
yö medo nemul* sa vahaġ rot. 46 Log su ġerikin wël teka raḳ sa yuġ rë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rëḳ avëh sënë loḳ wël nivesa rot sagi raḳ sa vahaġ. 47 Om sa nanër vu
honġ yönon nabë: Avëh sënë ahë neving Anutu panġsën rot in yi nġaa
nipaya nġahiseḳë rot, rëḳ ma gAnutu dahun ya bemaya. Gaḳ mehö sën
nġaa nipaya mahen mu neggëp vu yi, lob Anutu dahun ya lo, og yiḳ ahë
neving yi mahen teka mu." 48 Log Yesu nër vu avëh bë, "Sa dahun honġ
nġaa nipaya ya vorot." 49 Lob alam sën losho medo denegga nos lo kedi
denër yah meyom vu sir bë, "Mehö sënë maḳ yi re om sën bë dahun nġaa
nipaya na-ë?" 50 Log Yesu nër vu avëh lo bë, "Ayom neyam timu vu sa,
om Anutu ḳo honġ yom vu yi vorot. Kwam vesa meġena los ayom sepëp."

Avëh La Detamuin Yesu Medeya

8 1 Ggovek loḳ Yesu ya neḳo loḳ nyëġ böp böp los begganġ-bu mahen
mahen, benenër Bengö Nivesa ranġah vu sir raḳ Anutu-yi-nyëġ.
Lob yi hur maluh nemadluho-mevidek-luu lo deya ving yi. 2 Gavëh la
sën wirek Yesu netii memö in sir los nevo niraḳsën vër in sir lo deya
ving. Sir sënë: Maria sën denenër bë Maria vu Magdala, beYesu tii memö
nemadvahi-bevidek-luu to deya in yi wirek lo. 3 Ga, Kusa sën neġin
Herot* yi begganġ lo venë Yoana, ga, Susana, gavëh vahi ving, melosho
deya. Avëh pin sënë deneloḳ vu Yesu losho yi hur maluh lo raḳ hir monë
lu nġaa.

Mehöti Netetëhin Nos Ġahis Loḳ Huk Anon
(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Alam yu böpata desupin sir medenedo galam vu nyëġ pin deyam
vu Yesu, lob nër ġaġek peggirinsën ti sënë vu sir bë, 5 "Mehö netetëhin
nos ġahis ti to meya huk anon in bë tetëhin yi nos ġahis. Netetëhin nos
ġahis, lob vahi to nedo loḳ aggata sën neyoh huk vuheng lo, lob mehönon
denevaḳë gesoḳ yam degga. 6 Ga, ġahis la to meraḳ nedo dob mahen teka
sën raḳ neggëp ġelönġ vavunë, lob kip rëḳ bël ma, lob meran mediiḳ ya.
7 Log ġahis la to meloḳ ya nedo vos nigginggin ayo, lob vos nigginggin
sënë kip berig, lob ggök nos bevonġ paya. 8 Log mëm ġahis la to meluḳ
ya nedo dob jeji, lob kip merig besis anon nivesa. Nesis dahis nemadvahi
vahi." Log nër bë, "Bë mehöti nenga neggëp, og genġo ġaġek sënë."

Yesu Nenër Ġaġek Peggirinsën Degwa
(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Lob yi hur maluh deloḳ tepëḳ vu yi in ġaġek peggirinsën sënë
degwa. 10 Loḳ nër bë, "Anutu yö tateḳin yi nyëġ yi ġaġek vunsën degwa
vu ham, beham rëḳ jaḳ ni. Rëḳ alam vahi og degenġo ġaġek peggirinsën
mu,

'in malaj rëḳ gelë, rëḳ mu su rëḳ dejaḳ ni rë.
Log rëḳ degenġo ġaġek, rëḳ mu su rëḳ dejaḳ degwa ni rë.' "

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Tateḳin Nos Ġahis Lo Yi Degwa
(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

11 "Ġaġek peggirinsën sagi degwa nebë: Nos ġahis sënë yiḳ Anutu yi
ġaġek. 12 Log ġahis la sën to nedo loḳ aggata lo, yiḳ alam sën denenġo
ġaġek, loḳ Satan ya neḳo vër in ayoj in bë rëḳ degevonġ geving lob Anutu
geḳo sir nah lo. 13 Log ġahis la sën to nedo loḳ nyëġ ġelönġ lo, yiḳ alam
sën denġo ġaġek bekwaj vesa in lo, rëḳ mu su luḳ ya ayoj rë. Gaḳ yiḳ
devonġ ving dus teka, loḳ seggisën töḳ vu sir lom delëën ya. 14 Log ġahis
la sën to meloḳ ya vos nigginggin ayo lo, og yiḳ alam sën denġo ġaġek
medeya medeya, loḳ tum newaj raḳ in maggin aggagga, gemonë los nġaa-
dob-yi sën nesemu hil navid lo pin ggök ya, lom su anon raḳ rë gediiḳ
ya. 15 Gaḳ ġahis sën to meluḳ ya dob jeji lo, og alam sën denġo ġaġek
medejom ahon bayoj neya niröp beneggëp nivesa, gedenedo niwëëk
medenevonġ banon neraḳ lo."

Yesu Nër Bë Hil Su Abun Ram
(Mk 4:21-25)

16 "Mehöti su netaggi loḳ ram genekeyoveḳin dëg raḳ, ma netunġ
ggevek ya reek len rë. Gaḳ netunġ raḳ ya vavunë, in bë alam sën dedoḳ
na begganġ ayo lo degelë nyëġ. 17 Lob nġaa pin sën neggëp vunsën
gwëbeng agi rëḳ natöḳ nam ranġah. Genġaa pin sën mehönon deneloḳ
kesii in lo, rëḳ natöḳ nam ranġah vu tamusën balam pin dejaḳ ni.
18 Ham gwebë nengamin, in ham gwenġo ġaġek megwero. Mehöti sën
neraḳ ġaġek la degwa ni bekwa nevo lo, og rëḳ jaḳ la degwa ni geving
rot. Gemehöti sën su neraḳ ġaġek degwa ni rë lo, og rëḳ kwa birekin teka
sën neraḳ ni lo benama na veröḳ yi."

Yesu Ata Lo Ari Lo
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Loḳ buk saga Yesu ata lo ari lo deya in bë degelë yi, rëḳ alam yu
böpata desup sir medenedo, lob su deyoh vu bë dedoḳ na vu yi rë. 20 Loḳ
mehö la denër ya vu yi bë, "Atam losho arim lo verup denare dobnë.
Deyam in bë degelë honġ." 21 Loḳ nër yah vu sir bë, "Alam sën denenġo
Anutu yi ġaġek medenesepa loḳ lo, og sir saga sën sa ataġ lo arig lo."

Yesu Nër Lob Sanġ Ahë Yes Raḳ
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-40)

22 Buk ti lob Yesu losho yi hur maluh deraḳ ya yaġ, lom nër vu sir bë,
"Hil ajaḳ mana nġaggee nenga vahi." Lom deya. 23 Yaġ neya geYesuḳ ggëp
yiing. Log sanġ böpata ti verup, lob vonġ benġaggee neluḳ ya yaġ ayo
bevuuḳ loḳ bedus raḳ bë malaj nama. 24 Lob ya deggee vu Yesu gedenër

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu bë, “Tatovaha! Hil hevonġin malad nama!” Lob kedi petupek raḳ sanġ
los nġaggee sën netëë lo, lob sanġ los nġaggee ahë yes raḳ, gededun ma
geneggëp. 25 Log nër vu sir bë, “Ham su ayomin neyam timu vu sa yönon
rë!” Lom deggöneng gekwaj ya nġahi medenenër vu sir bë, “Maḳ mehö
sënë yi nebë va, om sën nër vu sanġ los bël, lob denġo aye-ë?”

Yesu Tii Memö To Meya In Mehöti
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Loḳ ya deverup Gadara hir dob ga, distrik Galilea neggëp nġaggee
nenga vahi yi, genyëġ sënë neggëp vahi. 27 Lob Yesu vu yaġ mepesönġ ya
roneḳ, loḳ alam nyëġ sënë ti verup vu yi. Memö la denedo loḳ mehö sënë
meyö medo neya ahë töḳsën yö wirek la, lob su nedo loḳ begganġ rë, gaḳ
yö ya neggëp loḳ waaḳ sën denebë mehönon seḳëj loḳ lo. 28 Mehö sënë
lë Yesu, lob nġeeḳ geto petev meneggëp loḳ vaha. Log nġeeḳ böpata bë,
“Yesu! Anutu Vavunë Nalu honġ! Bë gwevonġ va vu sa? Sa ḳetaġ vu honġ
nabë su ġebasap sa!”
29 Nër bë sënë in Yesu nër vu memö bë geto mena in mehö sënë, in
memö sënë nejom yi ahon beron nġahiseḳë. Lob yi alam malaj nesepa yi
medeneduu raḳ sëng los aën buk nġahi, rëḳ ma genevepul sëng lu nġaa
pin. Gememö sënë netë meneya nyëġ-yumeris.
30 Lob Yesu loḳ tepëḳ vu yi bë, “Arëm re?” Loḳ nër yah bë,
“Mehömehö.” In degwa nebë memö nġahiseḳë denedo loḳ yi. 31 Lob
memö pin saga detahi ya vu Yesu bë, “Su gwetii he doḳ na asoreng
böpata sën adingseḳë rot lo!”
32 Log bööḳ yu ti vare deneruuk raḳ ḳedu dus vu sir, lob memö lo
deketaġ vu Yesu bë, “Mëm gwevonġ he na vu bööḳ sagu!” Lob Yesu vonġ
sir ya. 33 Lob memö lo to deya in mehö sënë beya deloḳ ya bööḳ yu ti
sënë. Lob pevis gebööḳ pin deseröġ rot beya devës ya nyëġ vaha degwa,
bedeluḳ ya nġaggee merehöö sir bemalaj maya veröḳ yi.
34 Lob alam sën deneġin bööḳ lo delë, lob deveya medeya, beya denër
nġaa sënë vu alam nyëġ böp los mahen mahen pin. 35 Lob alam saga deya
in bë degelë nġaa sën to meya lo. Yah deverup vu Yesu bedelë mehö sën
memö to deya in yi lo, gevëh tob gekwa nevo nġaa nivesa, genedo loḳ
Yesu vaha. Loḳ tum deneggöneng in sir rot. 36 Loḳ mëm alam sën delë
nġaa agi raḳ malaj lo deturin nġaa sën Yesu vonġ vu mehö sën memö
neloḳ vu yi wirek loḳ nivesa raḳ agi medero. 37 Lob alam pin vu Gadara
denër vu Yesu bë kedi jaḳ mena, gesu medo hir nyëġ. In deneggöneng
rot. Lob Yesu raḳ yah yaġ meyah meya. 38 Loḳ mehö sën memö to deya
in yi lo ketaġ vu Yesu bë na geving yi. Rëḳ Yesu vonġ yi yah genër vu
bë, 39 “Ġenah meġena böm, meġena ġenanër nġaa pin sën Anutu vonġ vu
honġ lo vu honġ alam.” Lob mehö lo yah meya menër nġaa pin sënë vu
alam ggëp yi nyëġ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Vonġ Ggev Nalu Avëh Vesa Lok, Gevonġ Avëh Sën Jom Loḳ Yi Tob Lo Nivesa Raḳ
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 Yesu yah to, lob alam pin kwaj vesa in yi, in medo deneġin yi geyah
to. 41 Loḳ mehöti arë nebë Yairus ya verup. Dub-supinsën-yi ala ti yi, lob
ya verup petev meneggëp loḳ Yesu vaha, geketaġ vu yi bë na yi begganġ.
42 In yiḳ nalu mewing timu beyi ta nemadluho-bevidek-luu raḳ, lob dus
raḳ bë nadiiḳ.

Lob Yesu neya raḳ, loḳ alam nġahiseḳë depeḳa raḳ yi rot belosho
deneya. 43 Lob avëh ti neya ving. Niḳöḳ yö medo neyam yoh vu nġebek
nemadluho-bevidek-luu, rëḳ mehöti su yoh vu bë gevonġ menivesa jaḳ
nah rë. 44 Avëh sënë verup ya nare dus loḳ Yesu demi gebë nema raḳ Yesu
yi tob nyë. Vonġ nebë sënë, lob niḳöḳ tewii ya avuti gesu neyom ggökin
rë. 45 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ bë, “Re bë nema raḳ sa?” Loḳ sir pin denenër
yah vu bë sireḳ ma. Log Pita nër bë, “Sa alaġ-e! Yiḳ alam nġahiseḳë sën
denare tetup honġ meyök depeḳa raḳ honġ aga.” 46 Loḳ Yesu nër bë, “Ma!
Loḳ sir ti bë nema raḳ sa, mesa hanġo bë sa niġ wëëk la ya vu yi.” 47 Lob
avëh sënë raḳ ni bë nġaa sën vonġ lo töḳ yam ranġah, om nelëk rot, lob
verup ya mepetev meneggëp loḳ vaha, genër sën bë nema raḳ yi tob lo
degwa ranġah vu raḳ alam pin malaj benër ving bë yi niraḳsën maya
avuti. 48 Lob Yesu nër vu yi bë, “Naluġ-e, ayom yam timu vu sa, om vonġ
benim vesa raḳ. Om ġenah meġena los ayom sepëp.”

49 Yesu nahën nevengwënġ vu avëh, log mehöti vu dub ala ben
meverup nër vu dub ala sënë bë, “Nalum diiḳ ya, om su gweḳo Tatovaha
mala seggi!” 50 Yesu nġo ġaġek sënë rëḳ nër yah bë, “Su newam jaḳ, gaḳ
ayom nam timu vu sa mu, loḳ mëm nalum rëḳ vesa doḳ nah.” 51 Lob
Yesu töḳ ya ggev lo ben, lob nërin alam pin bë su dedoḳ na begganġ ayo
geving yi. Gaḳ yiḳ ḳo Pita lööho Jon lu Yakobus ving hurmahen ama lu
ata mu bedeloḳ ya. 52 Galam yö medo denesu medenesis sir in, loḳ Yesu
nër vu sir bë, “Ham su ngu. In sënëḳ su diiḳ rë, gaḳ yiḳ neggëp yiing
mu.” 53 Loḳ denöp raḳ yi, in deraḳ ni bë diiḳ ya veröḳ yi. 54 Rëḳ Yesu
jom loḳ avëh mahen nema getahi bë, “Avëh mahen-e, kwedi jaḳ!” 55 Lob
avëh mahen lo anon to meloḳ yah, log kedi raḳ pevis. Lob Yesu nër vu sir
bë, “Ham bo nos la vu yi mega.” 56 Lob avëh mahen ata lu ama ḳenuj ya
mederanġa nemaj. Loḳ Yesu vo ḳoo vu luho bë luho su na denanër nġaa
sënë vu mehöti.

Yesu Vo Huk Vu Sinarë Nemadluho-mevidek-luu
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

9 1 Log tahi hur maluh nemadluho-bevidek-luu lo deyam vu yi
bevo niwëëk vu sir in bë denoh vu bedegetii memö geto dena,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gedegevonġ menirakṣën nama na. 2 Log vonġ sir ya in bë denanër ġaġek
jaḳ Anutu-yi-nyëġ, gedegevonġ balam nijraḳsën nijvesa jaḳ nah. 3 Log
nër vu sir bë, “Ham na, rëḳ mu ham su gweḳo ḳupeḳ sepa ham. Ham su
natohin atohenġ, ga, gweje vahek, ma gweḳo nos, ma monë sepa. Geham
su gweḳo röpröp luu luu sepa. 4 Log nabë mehöti geḳo ham luu luu sënë
doḳ na yi begganġ megeġin ham, og ham naḳööḳ doḳ begganġ timu saga
rot beham nom jaḳ. 5 Gaḳ nabë su degeḳo ham doḳ na hir begganġ rë, og
ham tetëhin kebus in vahamin in dejaḳ ni nabë devonġ paya, log ham na
jaḳ.” 6 Nër nebë sënë ggovek, log ya deyoh vu nyëġ pin. Bedenenër Bengö
Nivesa ranġah, gedenevonġ balam nijraḳsën nijvesa neraḳ yoh vu nyëġ
pin.

Herot* Nġo Yesu Bengö
(Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)

7 Log dob ala Herot* nġo nġaa pin sën Yesu nevonġ lo bengö, lob kwa
neya nġahi in mehö la denenër bë Jon kedi vu bedub ggökin. 8 Log la
denenër bë Elia yom verup. Log la denenër bë alam sën denenër ġaġek
ranġah wirek lo ti kedi raḳ yah ggökin. 9 Rëḳ Herot* nër bë, “Joneḳ sa
ḳetöv kwa lo. Gaḳ maḳ mehö re sën sa nehanġo bengö nebë agi?” Lob
kwa nevo bë gelë yi jaḳ mala.

Yesu Vet Alam 5,000
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Jn 6:1-13)

10 Sinarë lo deya geyom deverup, lob denër nġaa pin sën devonġ lo
vu Yesu. Lob ḳo sir raḳ belosho yö detah sir ya nyëġ-yumeris ti dus vu
Betsaida. 11 Loḳ alam saga deraḳ ni lob desepa yi medeya. Ya detöḳ vu yi,
lob vengwënġ vu sir los kwa vesa, benër Bengö Nivesa raḳ sën Anutu bë
natu ala megeġin sir lo. Genevonġ balam nijraḳsën nijvesa neraḳ ving.
12 Log sehuk luḳ, lob yi hur maluh nemadluho-bevidek-luu lo ya denër vu
yi bë, “Gwevonġ alam sënë dena in dedoḳ na begganġ-bu böp los mahen
sën denedo dus dus lo bena degëp, in denatöḳ vu nos lu nġaa rë. In hil
nado sënëḳ nyëġ-yumeris tahsën.” 13 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham
nġo rëḳ bet sir.” Loḳ denër yah bë, “Nos nġahi su nedo vu he rë. Gaḳ yiḳ
brët nemadvahi ga, ġël luu mu nedo. Ma he yoh vu bë ana baġo nos in
alam pin sënë?” 14 In alam nġahi rot denedo bemaluh yoh vu 5,000.

Loḳ Yesu nër yah vu yi hur maluh lo bë, “Ham nanër vu sir nabë
sir mehödahis luu menemadluho demedo jaḳ yu ti ti.” 15 Yi hur maluh
devonġ nebë sënë balam pin to denedo. 16 Log Yesu ḳo brët nemadvahi
ga, ġël luu lo raḳ, gevarah mala raḳ yaġek gejom raḳ in los kwa vesa
ya vu Anutu; log debu bevo vu yi hur maluh lo bë na debo gelek alam.
17 Lob sir pin degga meyoh vu, log desupin vahi sën nedo lo loḳ ya sap
nemadluho-bevidek-luu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pita Nër Yesu Ranġah Bë Yi Mehö Sën Anutu Ggooin Raḳ In Bë Geḳo Hil Nah
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

18 Lob buk ti rë lob Yesu medo nejom raḳ, geyi hur maluh denedo ving
yi, lob loḳ tepëḳ in sir bë, “Alam denenër sa bë sa re?” 19 Loḳ denër yah
vu yi bë, “Sir la denenër honġ bë Mehö-neripek-alam Jon. Gela denenër
honġ bë Elia. Gela denenër bë alam-denenër-ġaġek-ranġahsën wirek ti
kedi raḳ yah ggökin.” 20 Loḳ loḳ tepëḳ in sir ggökin bë, “Gaḳ hameḳ nenër
bë sa re?” Loḳ Pita nër yah bë, “Anutu yi Kerisi* honġ.”

Yesu Nër Ranġah Bë Rëḳ Nadiiḳ Gekedi Jaḳ Nah
(Mt 16:20-28; Mk 8:30–9:1)

21 Lob Yesu vo ḳooin niwëëk vu sir bë, “Om ham su na nanër ġaġek
sënë ranġah vu mehöti.” 22 Log nër ving bë, “Mehönon Nalu rëḳ geḳo
maggin nġahiseḳë, galam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi
lo rëḳ degeruu demij vu yi, gerëḳ dengis yi menadiiḳ, gebuk natu löö loḳ
kedi jaḳ nah gökin.”
23 Log nër vu sir pin bë, “Mehöti bë natu sa hur, og kwa birek in yi
gekerë yi ḳelepeḳo* noh vu buk metamuin sa. 24 Mehöti bë kwa bo yi
begeġin nivesa, og rëḳ anon mala nama. Gaḳ mehöti bë kwa birek in yi
menadiiḳ in sa, og rëḳ na medo mala-tumsën. 25 Gaḳ nabë mehöti yö geḳo
yi jaḳ in nġaa dob yi pin bemedo loḳ nadiiḳ, og yi nġaa sënë rëḳ doḳ vu
yi nabë va? 26 Log nabë mehöti göneng in mehönon bedah sa los sa ġaġek
vun, og Mehönon Nalu rëḳ dah yi vun doḳ buk sën nom los Ama yö
niwëëk garë böpata, gelos angër vabuung nij wëëk gevuneḳ vuneḳ yaġek
yi lo. 27 Sa nanër vu ham yönon nabë alam sën denare agi vahi su rëḳ
denadiiḳ rë, gaḳ rëḳ nahën demedo medegelë gAnutu nam in geġin hil.”

Yesu Navi Agga Ngwë Raḳ
(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)

28 Yesu nër ġaġek sënë ggovek bebuk nemadvahi-mevidek-löö ya ggovek,
loḳ ḳo Pita lööho Jon lu Yakobus medeya ḳedu, in bë najom jaḳ. 29 Medo
nejom raḳ, lob mala agga ngwë raḳ, geyi röpröp veroo meris nebë davës.
30 Log pevis bemehö luu yam vare denevengwënġ ving yi. Yiḳ Moses lu Elia.
31 Luho deyam los nij ḳapiik, meyam denenër nġaa pin sën Yesu rëḳ gevonġ
gëp Yerusalem begovek genah mena lo tato vu yi. 32 Pita lööho malaj neggëp
panġsën rot bë degëp yiing. Rëḳ su deneggëp yiing rë, lob delë Yesu niḳapiik
ving mehö luu sën lööho denare lo. 33 Lob luho bë degevuu Yesu gedenah
jaḳ, lob Pita nër vu Yesu bë, “Sa alaġ-e! He nado mehalë nġaa sënë om mëm
nivesa rot. Om he dev numeng löö: Ti vu honġ, gengwë vu Moses, gengwë
vu Elia.” Pita su kwa vo mero rë, gaḳ newa raḳ om pevis menër nebë sënë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 Nahën nenër ġaġek sënë, log beggob ti yam kebu sir. Loḳ yam rot
beggërin sir, lob newaj raḳ rot. 35 Log ġaġek ti yam loḳ beggob ayo bë,
“Sënëḳ sa naluġ. Sehooin yi raḳ ggovek ya. Om ham gwebë nengamin vu
yi.” 36 Denġo ġaġek sënë ggovek, log delë bë Yesu yö ti nedo. Lob ayej ma
gesu denër nġaa sën delë agi lo vu mehöti loḳ buk saga rë.

Yesu Vonġ Behurmahen Ti Sën Memö Negwanġ Ya Yi Lo Nivesa Raḳ Yah

(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)

37 Log heng to, lob sir vu ḳedu beyah deto, loḳ alam yu böpata ti yam
debuu Yesu ggëp aggata. 38 Lob sir ti pevis metahi ya bë, “Tatovaha, sa
ḳetaġ vu honġ nabë gwelë sa naluġ aġuu sënë. In yiḳ sa naluġ perurek
anon timu. 39 Rëḳ memö nipaya ti nepesönġ raḳ yi pevis avuti, lob
nenġeeḳ böpata. Log memö sënë nesesesin raḳ yi panġsën rot lob nyë
ḳataḳ netunġ. Beyö nevasap yi rot, gesu nevuu yi pevis rë. 40 Lob sa verup
su vu honġ hur maluh lo bë degetii memö nipaya sënë geto mena, rëḳ ma
gesu deyoh vu rë.”
41 Loḳ Yesu nër yah bë, “Oo ham alam vu buk sënë, ham ayomin su
neyam timu rë, log ham ayomin su neggëp niröp rë. Om sëḳ nahën medo
geving ham buk va la geving meḳerë ham maggin-a? Maam gweḳo nalum
nam.” 42 Hurmahen sënë nahën neya vu Yesu, log memö lo të yi to mesap
nyëġ, genesesesin raḳ yi panġsën. Loḳ Yesu petupek raḳ memö lo, gevonġ
behurmahen nivesa raḳ, log vonġ yah vu ama. 43 Lob alam pin delë Anutu
niwëëk sënë, lob delëk anon mederanġa nemaj.

Yesu Nër Netu Beron Luu Bë Rëḳ Nadiiḳ

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Nahën medo mekwaj neya nġahi in nġaa pin sën Yesu nevonġ agi, log
Yesu nër vu yi hur maluh lo bë, 44 “Ham gwebë nengamin vu ġaġek sënë
megwero! Nahub rëḳ rëḳ debo Mehönon Nalu doḳ na mehönon nemaj.”
45 Rëḳ su deraḳ ġaġek sënë ni rë. Ġaġek sënë degwa vun yi in sir, besu
kwaj töḳ vu rë. Rëḳ deggöneng in yi gesu deloḳ tepëḳ in degwa rë.

Hur Maluh Yö Deloḳ Tepëḳ In Sir Bë Re Böp Kesuu-a?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 Log yi hur maluh deḳo ġaġek ti raḳ medemehoo sir in bë sir ti tena
böp kesuu sir vahi. 47 Loḳ Yesu raḳ ġaġek sën kwaj nevo loḳ ayoj lo ni, lob
ḳo hurmahen ti yam nare ving yi 48 genër vu sir bë, “Mehöti bë kwa bo
sa begevonġ nivesa vu hurmahen teka nabë sënë, og nevonġ nivesa vu sa.
Log mehöti sën gevonġ nivesa vu sa lo, og nevonġ nivesa vu yi sën vonġ
sa meseyam lo. Om ham ti sën dahun yi benevonġ nivesa vu ham pin lo,
og tu böp vorot ggëp Anutu mala.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehöti Bë Su Ngis Beġö Vu Ham Rë, Og Ham Alam Yi
(Mk 9:38-40)

49 Loḳ Jon nër yah vu yi bë, “Sa alaġ-e! He halë mehöti genenër arëm
los niwëëk benetii memö to deneya, loḳ he nërin yi in hil los su nesepa
hil rë.” 50 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham su nanërin yi, in mehöti sën
su nelë ham paya rë lo, og neloḳ vu ham.”

Samaria* La Deggërin Nyëġ Gedetii Yesu

51 Buk sën Anutu geḳo Yesu jaḳ nah yaġek lo dus raḳ, lob Yesu kwa
veröḳ raḳ bë na Yerusalem. 52 Lob vonġ yi hur maluh luu medeḳo ġaġek
muġin meya deloḳ ya Samaria* hir nyëġ ti in bë degero nġaa vu yi. 53 Rëḳ
alam vu nyëġ sagu nij lël bë su rëḳ degeḳo Yesu doḳ na hir begganġ
rë. In deraḳ ni bë yö rëḳ berup na Yerusalem. 54 Hur maluh luu sënë,
Jon lu Yakobus, delë nġaa sënë, lob luho denër bë, “Mehöböp, maḳ hil
tahi nengwah vu yaġek duḳ nam ga alam sënë?” 55 Loḳ Yesu ggërin yah
bevonġ ġaġek raḳ luho. 56 Log deya raḳ medeya begganġ-bu ngwë.

Alam Sën Denevonġin Bë Desepa Yesu Lo
(Mt 8:19-22)

57 Nahën medo deneyök aggata, lob mehöti nër vu Yesu bë, “Nyëġ pin
sën ġena lo, og sëḳ sepa honġ mena geving.” 58 Loḳ Yesu nër yah vu bë,
“Anöösik lej neggëp, gesoḳ newisej nedo, gaḳ Mehönon Nalu, og ben sën
gëp doḳ lo ma.” 59 Log nër vu mehö ngwë bë, “Ġenam ġesepa sa.” Loḳ
nër bë, “Amaġ nadiiḳ besedev rë loḳ mëm.” 60 Loḳ Yesu nër vu bë, “Alam
diiḳsën yö rëḳ dedev hir heljënġ. Gaḳ honġ, og ġena ġenanër ġaġek jaḳ
sën Anutu natu ala megeġin hil lo.”
61 Loḳ mehö ngwë nër vu yi bë, “Mehöböp, sa hevonġin bë nök sepa
honġ, om ġenaḳööḳ gesenah najom sa alam nemaj rë. 62 Loḳ Yesu nër vu
bë, “Mehö sën ḳo huk raḳ rëḳ kwa luu luu in lo, og su yoh vu bë doḳ na
Anutu-yi-nyëġ rë.”

Yesu Vonġ Alam Mehödahis Löö Benemadluho Ya In Bë Degevonġ Yi Huk

10 1 Ggovek, log ggooin alam 70 raḳ ving, bevonġ sir luu luu
demuġin medeya nyëġ böp los mahen pin sën rëḳ na lo. 2 Log
peggirin ġaġek menër vu sir bë, “Nos nġahiseḳë anon loḳ menedo huk
anon, rëḳ alam sën deketöv medengupin lo su nġahi rë. Om ham kwetaġ
vu huk ala nabë gevonġ yi hur na debo yi nos medengupin nom.
3 Om ham na jaḳ. Rëḳ mu ham gwenġo rë, sa nehevonġ ham ya nebë
sën sipsip deneloḳ ya anöö bemën avij. 4 Om ham su banuh jej monë-
yi ma, gweje vahek ma, gweḳo suu sepa. Geham su bengwënġ in alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

medenajom ham ahon doḳ aggata. 5 Nabë ham doḳ na begganġ ti, og
ham benġev jaḳ in sir menanër namuġin nabë sënë, ‘Alam begganġ ayo
ti sënë ayoj gëp revuh.’ 6 In lob nabë mehöti nedo ayo revuh loḳ begganġ
saga, og ham ġaġek semusën saga rëḳ semu yi. Rëḳ nabë sir ti su nebë
saga menedo rë, og ham ġaġek sën ham nër ya lo, yö rëḳ pekwë menom
semu ham. 7 Log yiḳ ham naḳööḳ doḳ begganġ timu saga, beham gwa
los nanum nġaa sën denevonġ vu ham lo. In mehö sën nevonġ huk lo,
og netöḳ raḳ nyëvewen raḳ yi huk. Gaḳ ham su medo mepesönġ doḳ
begganġ ti ti lo.
8 Nabë ham doḳ na nyëġ böp ti, lob degeḳo ham na vu sir, og ham gwa
nos sën debo vu ham lo. 9 Geham gwevonġ behir alam nijraḳsën nijvesa
jaḳ. Geham nanër nabë, ‘Anutu yi nyëġ vonġin anon jaḳ.’ 10 Gaḳ nabë ham
doḳ na nyëġ böp ti, rëḳ su degeḳo ham na vu sir rë, og ham kwedi mena
bare na nyëġ saga yi aggata nyë, genanër nah vu sir nabë, 11 ‘Ham nyëġ
sënë dob kebus gga raḳ he vahamin, rëḳ mu he netetëhin yök vu ham. Rëḳ
mu ham nġo kwamin bo rë, in Anutu yök dus raḳ ham ggovek ya, rëḳ ma
geham nimin lël in.’ 12 Sa nanër vu ham nabë: Vu Buk-tamusën, og alam
vu nyëġ nebë sënë rëḳ denatöḳ vu maggin böp rot kesuu alam Sodom.”

Yesu Nër Bë, “Gëpin Alam Nyëġ Vahi Sën Su Deggërin Sir Rë Lo”
(Mt 11:20-24)

13 “Wöp-o! Ham Korasin! Gëpin ham! Log ham Betsaida! Gëpin ham!
Bë mehöti gevonġ nġaa böp gëp alam Ture los Sidon hir nyëġ nabë sën
sa hevonġ loḳ ham nyëġ agi, og rëḳ ayoj maggin in devonġ nġaa nipaya
medegërin sir nom medegeyeh vahek duum gedebo rarii medemedo doḳ
vewev degwa. 14 Om doḳ buk-nyëvewen-yi, og ham rëḳ gweḳo maggin
böpata rot kesuu alam Ture los Sidon. 15 Log ham Kapernaum, ham bë
kwerë ham jaḳ na vavunë? Ma! Ham rëḳ duḳ na Nyëġ-nengwah-yi.”
16 Log nër vu yi hur maluh lo bë, “Mehöti bë genġo ham ayemin, og
sagaḳ nenġo sayeġ. Log mehöti bë geruu demi vu ham, og sagaḳ neruu
demi vu sa ving. Log mehöti bë geruu demi vu sa, og yiḳ neruu demi vu
Mehö sën vonġ sa meseyam lo.”

Hur Mehödahis Löö Benemadluho Sën Vonġ Sir Ya Lo Yom Deverup

17 Ggovek, galam 70 lo yom deverup, lob kwaj vesa rot gedenër bë,
“Mehöböp, he nër arëm, lob memö nengaj yes ving meto deya.” 18 Lob
nër vu sir bë, “Ëë-ë sa nehalë gevonġ bë Satan vës vu yaġek nebë davës
meyam sis yi. 19 Ham nġo! Sevo niwëëk vu ham, om ham yoh vu bë baḳë
nyël los veveeyaġek böp, geham yoh vu bë dahun Satan yi nġaa vahi pin
sën gevonġ beġö vu ham lo, genġaa ti su yoh vu bë gevonġ paya vu ham
rë. 20 Rëḳ mu ham su napisek in sën memö nengaj yes vu ham ayemin lo
rë, gaḳ ham napisek in dekevu ham arëmin ya neggëp yaġek vorot.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Kwa Vesa Bahë Nivesa Vu Ama Anutu
(Mt 11:25-27; 13:16-17)

21 Loḳ buk saga Anon Vabuung vonġ beYesu kwa vesa rot, lob jom raḳ
bë, “Oo Amaġ, honġ Mehöböp vu yaġek los dob. Sa ahëġ nivesa vu honġ,
in nġaa sënë neggëp vunsën in alam sën deneluḳ dub böp lo los alam los
kwaj, gaḳ ġetato vu alam sën su deneluḳ dub böp rë lo mu. Yönon Amaġ,
in yiḳ nġo kwam nevo bë gwevonġ nabë saga in nivesa.” 22 Log nër ving
bë, “Amaġ tunġ nġaa pin loḳ yam sa nemaġ ggovek ya. Log mehöti su raḳ
Nalu ni rë, gaḳ Ama yö timu raḳ ni. Log mehöti su raḳ Ama ni rë, gaḳ
yiḳ Nalu yö timu raḳ ni. Galam sën Nalu tato Ama vu sir lo, og deraḳ ni
ving.”
23 Lob Yesu ggërin yah menër vu yi hur maluh mu bë, “Alam sën denelë
nġaa sën ham nelë raḳ malamin agi, og kwaj vesa. 24 Yönon, sa nanër vu
ham nabë: Wirek og alam-denenër-ġaġek-ranġahsën nġahi galam-los-
bengöj nġahiseḳë denetunġ malaj in bë degelë nġaa sën ham nelë agi, rëḳ
su denelë rë. Gedenebë nengaj in bë degenġo ġaġek sën ham nenġo agi,
rëḳ su denenġo rë.”

Mehö-horek-yi Loḳ Tepëḳ In Horek Soġek

25 Nebë saga lob alam-horek-yi ti kedi raḳ in bë seggi yi. Lob loḳ tepëḳ
vu yi bë, “Tatovaha, sëḳ ġevonġ va in lob sa medo malaġ-tumsën degwata
los degwata?” 26 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu yi bë, “Dekevu ġaġek nebë
va meneggëp loḳ horek meġetevin-a?” 27 Loḳ mehö saga nër yah vu bë,
“Ahëm geving Mehöböp honġ Anutu los ayom dahis beḳenum los dahis,
gahëm geving yi los nim wëëk pin, gekwam los dahis na vu yi timu. Log
ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ nabë sën nġo ahëm neving
honġ lo.” 28 Lob Yesu yoġekin bë, “Sagaḳ ġenër ya meyoh vu. Gwevonġ
nabë saga, og mëm rëḳ ġemedo malam-tumsën degwata los degwata.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Ti Raḳ Samaria* Ti In Bë Tateḳin Alam Sën Denedo Dus Vu Hil

29 Rëḳ mehö saga vonġin bë tato yi nabë yi mehö nivesa, lom sën loḳ
tepëḳ yah vu Yesu bë, “Alam sën denedo dus vu sa lo, og sir maḳ re lo?”
30 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Mehöti vu Yerusalem meneluḳ meneya
in bë na Yeriko. Lob alam-beġö-hodeḳ la detöḳ raḳ yi loḳ aggata, lob
desis yi bedus raḳ bë nadiiḳ geneggëp loḳ aggata nenga. Log deggodeḳ
yi tob lu nġaa pin bedeya. 31 Loḳ alam-deneḳo-seriveng ti tetuu aggata
saga beya meto, lob lë mehö saga, rëḳ ma geyö yoh aggata nenga vahi
bekesuu meya. 32 Log alam Levi* ti yiḳ vonġ nebë saga. Ya meto aggata
saga belë yi geneggëp, rëḳ yoh aggata nenga vahi, bekesuu meya. 33 Loḳ
mëm Samaria* ti medo netamu beya meto belë mehö saga geneggëp, lob

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwa pesivin yi. 34 Lom to meya dus vu yi berikin wain los wël* raḳ beġö
nyë, geteta. Log tunġ yi raḳ ya yi dogi, beḳo meya mebë loḳ ya vatëveḳ-
bej ti beġin yi nivesa. 35 Log heng to, lob vo kina luu vu mehö sën neġin
vatëveḳ-bej lo, genër vu yi bë, 'Gweġin mehö sënë nivesa. Genabë monë
sënë su yoh vu rë lob ġebasap honġ monë la jaḳ geving, og sëḳ nom geto,
lob mëm sebo doḳ nah honġ monë.' 36 Nebë saga, om kwam nevo bë mehö
löö sën deyoh aggata agi ti tena vonġ yoh vu nebë sën nedo dus vu mehö
sën devasap yi agi?" 37 Lob mehö-horek-yi lo nër yah bë, "Mehö sën kwa
pesivin yi lo." Lob Yesu nër vu bë, "Om ġena jaḳ, log yiḳ gwevonġ nabë
saga."

Marta Luho Maria

38 Loḳ tum ya medo deneḳo loḳ beya deverup beggaṅġ-bu ti, lob Yesu
loḳ ya, lob avëh ti arë nebë Marta ḳo yi loḳ ya ben. 39 Log Marta ari ti
nedo barë nebë Maria. Lob Maria verup nedo loḳ Mehöböp vaha menebë
nenga vu yi ġaġek. 40 Rëḳ Marta og nevonġ huk nġahi in neyeh nos lu
nġaa, om kwa neya vu nġaa aggagga. Nevonġ nebë sënë, lob ya menër vu
Yesu bë, "Mehöböp, arig vuu sa gesenġo ti nehevonġ huk böp meneheyeh
nos. Ma su kwam nevo sënë rë? Om ġenanër vu Maria nabë nam doḳ vu
sa." 41 Loḳ Mehöböp nër yah vu yi bë, "Marta, Marta, kwam neya nġahi
genewam neraḳ in nġaa nġahiseḳë. 42 Rëḳ mu hil naraḳ vu in nġaa timu,
lob Maria ḳo nġaa nivesa sënë ya vu yi ggovek ya, lob hil su rëḳ abo nġaa
nivesa sënë vër in yi rë."

Hil Najom Jaḳ Nabë Sënë
(Mt 6:9-15; 7:7-11)

11 1 Buk ti lob Yesu medo nejom raḳ loḳ nyëġ len ti. Jom raḳ ggovek,
loḳ yi hur maluh ti nër vu yi bë, "Mehöböp, ġetahu he doḳ
jomraḳsën nabë sën Jon netahu yi hur maluh wirek lo." 2 Loḳ nër yah vu
sir bë, "Bë ham najom jaḳ, og ham nanër nabë sënë:
'Amaġ,
arëm yö gëp vabuung.
Gemehönon pin degurek babum.
3 Ġebo nos vu he noh vu buk pin.
4 Log ġedahun he nġaa nipaya na.
In he nġo nedahun mehönon pin hir nġaa nipaya sën denevonġ vu
he lo ya.
Log su gweli he na vu pelëpinsën.' "
5 Log nër vu sir ving bë, "Maḳ bë ham ti kedi mena vu yi alam ti doḳ buk
vuheng menanër vu nabë, 'Sa mehö-e! Ġebo brët löö vu sa rë, 6 in sehöġ
vatëveḳ ti medo meyam benahën neverup vu sa, lob nos teka su nedo vu sa
in bë ga rë.' 7 Loḳ yi alam ti sën lo maḳ rëḳ nanër nah vu yi nabë, 'Su ġegwee

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu sa. In sa vehii repiṅġ beniwëëk raḳ gehe los hurmahen ahëp yiing ya; om
sa su yoh vu bë rëḳ ḳedi menök bo nġaa ti vu honġ rë.' 8 Rëḳ mu sa nanër vu
ham nabë: Maḳ su rëḳ kwa bo yi mehö saga nabë bo vu yi rë, rëḳ mu netahi
menegeyeh loḳ, om rëḳ kedi mebo nġaa pin sën neraḳ vu in lo vu yi. 9 Om
sa nanër vu ham nabë: Bë ham kwetaġ nġaa vu Anutu, og rëḳ bo vu ham.
Geham bë sero nġaa, og ham rëḳ natöḳ jaḳ. Geham bë pepa jaḳ repiṅġ, og
Anutu rëḳ tahinin vu ham. 10 In alam pin sën deneketaġ nġaa vu Anutu
lo, og nevo vu sir. Galam sën denesero nġaa lo, og denetöḳ vu. Galam sën
denepepa raḳ repiṅġ lo, og Anutu netahinin vu sir.
11 Bë ham ti nalu ketaġ nos vu ama, og maḳ rëḳ bo ġelönġ ti vu yi?
Ma bë ketaġ ġël vu yi, og maḳ rëḳ bo nyël ti vu yi? Ma! 12 Log bë nalu
ketaġ ḳöḳrëëh ġahis ti vu ama, og maḳ ama rëḳ bo veveeyaġek ti vu yi?
Rëḳ nama! 13 Ham alam nimin paya rëḳ ham nevo nġaa nivesa vesa vu
nalumin lo. Gaḳ Amaġ sën nedo yaġek lo nevonġ nġaa nivesa rot kesuu
ham, om rëḳ bo Anon Vabuung vu alam sën deneketaġ vu yi lo."

Denër Bë Yesu Nevonġ Huk Raḳ Belsebul* Niwëëk
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

14 Yesu tii memö kwa nġengöleng ti to meya in mehöti, genevengwënġ
nivesa. Lob alam kwaj neya nġahi mederanġa nemaj. 15 Rëḳ sir vahi denenër
bë, "Netii memö to deneya raḳ memö hir ala Belsebul* niwëëk." 16 Gesir vahi
kwaj nevo bë deseggi Yesu, lom denër vu bë gevonġ nġaa böp yaġek yi ti
medegelë. 17 Rëḳ raḳ ayoj ni, lob nër vu sir bë, "Bë alam dob timu debasuh sir
bedengis sir, og hir nyëġ rëḳ nabumeng na. Log alam degwa ti bë debasuh sir
medengis sir, og rëḳ arëj nama na. 18 Om nabë Satan losho yi alam debasuh
sir na yu luu medengis sir, og hir nyëġ rëḳ gëp niwëëk nabë va? Senër sënë in
ham nër bë sa nehetii memö raḳ Belsebul* niwëëk. 19 Rëḳ bë Belsebul* neloḳ
vu sa yönon besa nehetii memö to deneya, og maḳ re neloḳ vu ham alam
besën denetii memö to deneya agi? Om ham alam saga degenġo ham ġaġek
sagi medeseggi rë. 20 Rëḳ mu nabë Anutu nema neloḳ vu sa, besa nehetii
memö lo, og saga tato bë Anutu yam vu ham ggovek ya in bë geġin ham.
21 Nabë mehö niwëëk ti medo los nġaa-beġö-yi megeġin yi begganġ nivesa,
og yi nġaa pin yö nedo nivesa. 22 Rëḳ mu nabë mehö los niwëëk ngwë niwëëk
kesuu yi beberup ngis yi medahun na, og nevo yi nġaa-beġö-yi sën kwa nevo
bë rëḳ doḳ vu yi lo vër, betum bo yi nġaa pin vër bebo gelek yi alam.
23 Mehöti sën su neloḳ vu sa rë lo, og nesis beġö vu sa. Gemehöti sën su
neloḳ vu sa menesupin sipsip ving rë lo, og netii sir meya denepalët loḳ."

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Memö Sën Neyom Ggökin
(Mt 12:43-45)

24 "Memö nipaya sën to neya in mehönon ti lo, og to meya medo neyoh
nyëġ nivevo menesero nyëġ len ti in bë sewah doḳ. Rëḳ su netöḳ vu rë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lob nenër bë, ‘Maam saḳ nah mena ġalë begganġ sën sa nado loḳ wirek
lo rë.’ 25 Lob yah verup rëḳ nelë bë desekee begganġ sën lo bedevuneḳ vu
menedo meris. 26 Lob rengö yi beyah ḳo memö nemadvahi-bevidek-luu sën
denevonġ nġaa nipaya rot medenekesuu yi lo, beyom denedo loḳ begganġ
sënë. Lob mehö sën nedo paya wirek lo, mëm nedo paya ya verök yi rot.”

Alam Sën Kwaj Vesa Lo

27 Alam yu böpata denedo, geYesu nenër ġaġek sënë, loḳ avëh ti nare
loḳ sir vuheng bepisek in bë, “Avëh ti sën ḳo honġ wirek, bevo rur vu
honġ lo, maḳ yö nedo los kwa vesa.” 28 Rëḳ Yesu nër yah bë, “Rëḳ mëm
alam sën denenġo Anutu yi ġaġek agi medenesepa loḳ lo, og mëm kwaj
vesa rot mekesuu yi.”

Alam Detahi Bë Degelë Nġaa Böp
(Mt 12:38-42; Mk 8:12)

29 Log alam nġahiseḳë denesup sir yam ggök ggökin rot, lob nër vu
sir bë, “Alam vu buk sënë og sir alam nij paya, om deketaġ bë degelë
nġaa böp yaġek yi. Rëḳ mu sa su rëḳ tato nġaa böp ti vu sir rë. Gaḳ yiḳ
sëḳ tato nġaa böp nabë sën Yona lo mu vu sir beggovek. 30 Wirek alam
Nineve delë nġaa böp sën töḳ vu Yona lo mederaḳ ni medeggërin sir. Om
yiḳ alam vu buk sënë rëḳ degelë nġaa böp natöḳ vu Mehönon Nalu nabë
saga in dejaḳ ni medegërin sir. 31 Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḳ seggi
mehönon hir ġaġek, lob rëḳ avëh-los-bengö vu sën sanġ neverup lo kedi
bare menanër ġaġek jaḳ alam vu buk sënë nabë denevonġ nġaa nipaya.
In wirek avëh sënë nedo dob nenga, rëḳ yam in bë genġo Solomon* yi
ġaġek los kwa böp. Gaḳ mehö sën nedo gwëbeng agi kesuu Solomon*, rëḳ
ham su nġo aye rë. 32 Log vu Buk-tamusën og Anutu rëḳ seggi mehönon
hir ġaġek, lob rëḳ alam Nineve kedi debare medenanër ġaġek jaḳ alam
vu buk sënë nabë denevonġ nġaa nipaya. In alam Nineve denġo Yona aye
medeggërin sir yah vu Anutu. Gaḳ mehö sën nedo gwëbeng agi kesuu
Yona, rëḳ ham su wërin ham rë.”

Yesu Nër Bë Hil Malad Tu Hil Navid Yi Ram
(Mt 5:15; 6:22-23)

33 “Mehöti su netaggi loḳ ram menevun luḳ ya reek len ma,
nekeyoveḳin dëg raḳ rë. Gaḳ netunġ raḳ ya reek in bë alam sën dedoḳ na
begganġ ayo lo degelë nyëġ. 34 Log malam tu navim yi ram. Bë malam
natum in nġaa nivesa, og ranġah rëḳ gegwanġ na navim pin los dahis.
Gaḳ bë malam natum in nġaa nipaya, og navim pin rëḳ malaḳenu doḳ.
35 Om gweġin honġ nivesa, in rëḳ ranġah sën nedo loḳ honġ lo malaḳenu
doḳ. 36 Nabë navim pin ranġah rot, gelen ti su malaḳenu rë, og navim pin
rëḳ ranġah na verök nabë sën ram nejëh raḳ honġ.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nġaa Nipaya Sën Alam Parisai* Los Tatovaha Denevonġ Lo
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 20:45-47)

37 Yesu nër ġaġek sënë ggovek, log Parisai* ti nër bë na mega nos
geving yi. Lob ya meloḳ ya begganġ ayo beya nedo ya tevor. 38 Lob
Parisai* sënë lë bë Yesu sesor meya nedo ya tevor menegga nos gesu ripek
nema rë, lom kwa ya nġahi. 39 Rëḳ Mehöböp nër vu yi bë, “Ham Parisai*,
ham neripek kap los perë navi mu, gaḳ ham ayomin og hodeḳ los nġaa
nipaya pup ya. 40 Ham kwamin ma! Anutu sën nero nġaa demi lo, maḳ su
nero ayo peggo ving rë? 41 Gaḳ ham doḳ vu alam sën deneraḳ vu in nġaa,
loḳ mëm ham rëḳ nimin röp jaḳ los dahis.
42 Rëḳ mu ham Parisai*! Gëpin ham! In ham nos pin vu huk saga sën
ham neḳo anon ti ti ggëp sën netu nemadluho lo, beham netunġ netu
seriveng vu Anutu. Ham netunġ nos böp los mahen mahen pin nebë
yeseḳ los ḳele navi, gejojeng reggu nivesa aggagga. Rëḳ mu ham nehök
nġaa niröp los sën ahëmin geving Anutu lo. Yönon, horek sën nebë hil
abo nġaa sën netu nemadluho natu seriveng vu Anutu lo, og hil su rëḳ
ġevuu na rë. Rëḳ mu mëm hil sepa doḳ nġaa böp sënë namuġin.
43 Wöp-o! Ham Parisai*! Gëpin ham! In ham ahëmin neving panġsën
bë ham medo lël mala doḳ dub ayo geham ahëmin neving bë alam
debengwënġ vu ham medegeḳo ham jaḳ doḳ alam tabaaḳ.
44 Wöp-o! Gëpin ham! In ham nebë heljënġ sën neggëp vunsën loḳ söv
ġebinë lo. Alam su deneraḳ ni rë, geyö medo ḍeneggök ham ggëp vavunë.”
45 Lob alam-horek-yi ti nër yah vu yi bë, “Ġenër nebë saga, om ġenër
ġaġek nipaya yam raḳ he ving.” 46 Loḳ Yesu nër yah bë, “Ham alam-
horek-yi, gëpin ham ving! In ham netelë nġaa maggin raḳ ya mehönon
kwaj. Rëḳ ham ti su netelo nema ya in bë doḳ vu sir teka rë.
47 Wöp-o! Gëpin ham! In ham ḳenumin lo desis alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën lo wirek medediiḳ, log gwëbeng og ham medo nelev
begganġ-bedub-yi nivesa vesa raḳ nedo waaḳ sën denebë seḳëj loḳ lo.
48 Ham nevonġ nebë sënë, log ham kwamin nevo ham ḳenumin lo hir
nġaa nipaya saga beham ahëmin nivesa in. In ham ḳenumin denesis alam
saga, log ham nevuneḳ vu hir bedub.
49 Nebë saga om sën Anutu los kwa böp nër bë, ‘Sëḳ ġevonġ alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën los sinarë la dena vu sir, lob rëḳ dengis sir
la denadiiḳ, gedegetii vahi na depalët doḳ.’ 50 Nebë saga om Anutu
rëḳ nanër alam-denenër-ġaġek-ranġahsën pin sën denesis sir wirek vu
nyëdahis sën Anutu tunġ yaġek los dob beyam verup gwëbeng agi degwa
gëp vu alam vu buk sënë nabë desis sir ving. 51 Loḳ sën Abel diiḳ wirek
lo rot, beyam verup loḳ Sakaria sën diiḳ loḳ jepö degwa los dub ayo
vabuung vuheng atov lo. Sa nanër vu ham yönon nabë: Anutu rëḳ nanër
nabë nipaya pin nyëvewen rëḳ natöḳ vu alam sën denedo gwëbeng agi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52 Wöp-o! Ham alam-horek-yi! Gëpin ham! In ham vun kii sën tateḳin
aggata vu mehönon medejaḳ ġaġek los kwa böp ni lo. Ham su nġo nepedi
veluung avi meneloḳ ya rë, log ham newërin aggata in alam vahi sën
denevonġin bë dedoḳ na lo ving."
53 Lob Yesu vu begganġ sënë ayo beto meyah dobnë, lob alam-horek-yi
losho Parisai* nij wëëk medenevonġ newa newa in bë denanër ġaġek jaḳ yi.
Lob deneloḳ tepëḳ in ġaġek agga ti ti vu yi panġsën in bë degenġo aye. 54 Lob
deseji yi in bë denatöḳ jaḳ ġaġek ti berup avi, lob degevonġ ġaġek vu yi.

Yesu Nër Bë Hil Ġeġin Hil In Nġaa Tetuhinsën
(Mt 10:26-27)

12 1 Alam nġahiseḳë raḳ neggëp mehömehö desup sir yam mederaḳ
vu sir, log Yesu nenër vu yi hur maluh lo bë, "Ham su gwa jaḳ
Parisai*, in ham rëḳ natu alam kwamin luu nabë sir. 2 In nġaa pin sën
neggëp vunsën lo, rëḳ natöḳ nam ranġah vu tamusën. Genġaa pin sën
debom meneggëp loḳ ġobeng gwëbeng lo, og mehönon rëḳ dejaḳ ni vu
tamusën. 3 Nebë sënë om ġaġek sën ham nenër loḳ mala vahis lo, og alam
rëḳ degenġo jaḳ hes. Ga, ġaġek pin sën ham nepatereng loḳ begganġ ayo
lo, og rëḳ debare jaḳ telig gedetahi na ranġah."

Yesu Nër Bë Hil Aġönengin Anutu Yö Timu Baġurek Babu
(Mt 10:28-31)

4 "Sa mehö lo, sa nanër vu ham nabë: Ham su ġönengin alam sën
dengis ham navimin mu meham nadiiḳ lo. In su deyoh vu bë dengis ham
anomin geving rë. 5 Gaḳ mëm sa tato mehö sën ham ġönengin yi lo: Ham
ġönengin yi sën nesis mehönon medenediiḳ, geniwëëk neggëp beyoh vu
bë rëḳ getë anoj doḳ na Nyëġ-nengwah-yi geving lo. Om sa nanër vu ham
nabë mëm ham ġönengin Mehö sënë.
6 Log ham neraḳ ni. Alam denebaġo soḳ mahen nemadvahi raḳ toea luu
mu, rëḳ Anutu su kwa nevirekin soḳ nebë sënë ti rë. 7 Gaḳ ham, og Anutu
tevin ham yumin viis pin los dahis beneraḳ ni. Om ham su ġönengin
ham, in Anutu kwa nevo ham kesuu soḳ mahen mahen nġahiseḳë sënë
meneġin ham."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Alam Sën Denanër Yesu Arë Ranġah Lo
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 "Log sa nanër vu ham nabë: Bë mehöti nanër yi ranġah gëp mehönon
malaj nabë sa alam yi, og Mehönon Nalu rëḳ nanër yi ranġah nabë sënë
gëp Anutu yi angër lo malaj. 9 Log bë mehöti dah sarëġ vun in mehönon,
og sëḳ dah arë vun in Anutu yi angër lo.
10 Mehöti bë nanër ġaġek nipaya ti jaḳ Mehönon Nalu, og aggata
neggëp in bë mëm Anutu rëḳ dahun yi nipaya sënë na. Gaḳ nabë mehöti

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanër ġaġek nipaya ti jaḳ Anon Vabuung, og aggata su neggëp in bë
Anutu rëḳ dahun yi nipaya ti sën lo na rë.
11 Log nabë alam degelë ham paya in sën ham nesepa loḳ sa lo
medegeḳo ham na dub-supinsën-yi ayo, gevu gavman, gevu alam sën
detu ggev lo, og ham su newamin jaḳ nabë, 'Maḳ hil rëḳ nanër ġaġek
nah nabë va? Ma hil rëḳ nanër ġaġek re?' 12 Gaḳ doḳ buk saga, og Anon
Vabuung yö rëḳ gevonġ ġaġek sën ham nanër nah lo vu ham."

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mehö-los-bengö-ggoreksënKwa Masën Ti

13 Alam yu böpata sën yam denedo lo ti nër vu Yesu bë, "Tatovaha,
ġenanër vu arig nabë basuh alu amamin yi nġaa pin begevonġ vahi vu
sa." 14 Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Sa mehö-e! In re ggooin sa raḳ in bë sa
ġanġo ham ġaġek, ma sebo ham nġaa gelek-a?" 15 Log nër vu sir ving bë,
"Ham gweġin ham! Beham kwamin bo in ham rëḳ malamin anon in nġaa
nġaa. In mehöti sën yi nġaa nġahiseḳë lo, og su rëḳ medo mala-tumsën
jaḳ yi ḳupeḳ rë."
16 Loḳ tateḳin ġaġek ngwë ggökin vu sir bë, "Mehö-los-bengö-ggoreksën
ti yi nos anon loḳ rot menedo huk anon. 17 Lob mehö-los-bengö-ggoreksën
sënë kwa nevo loḳ ayo bë, 'Sëḳ ġevonġ nabë va? Sehöġ begganġ su yoh vu
bë sa ġetunġ nos anon pin sënë doḳ nam rë.' 18 Loḳ nër bë, 'Maam sa ġevonġ
nabë sënë: Sëḳ ḳevoh sa jök pin na, gesedev böp böp doḳ nah. Lob mëm sëḳ
ngupin wit* ġahis los sa nġaa nivesa vesa pin jaḳ na jök sënë. 19 Log mëm
sëḳ nanër vu sa nabë, "Ma sa in-a! Sesupin nġaa nġahiseḳë beyoh vu nġebek
nġahiseḳë rot. Om sëḳ sewah bemedo meġa los nanum kwaġ vesa vesa." '
20 Rëḳ Anutu nër vu yi bë, 'Kwam ma rot! Rëḳ ġenadiiḳ pehi buk sënë. Log
nġaa pin sën ġesupin menedo lo, og rëḳ natu re yi ngaa?' 21 Om alam sën yö
kwaj neya vu hir nġaa mu gesu kwaj neya vu Anutu rë lo, rëḳ nabë saga."

Yesu Nër Bë Hil Su Newad Jaḳ Bekwad Na Nġahi
(Mt 6:25-34)

22 Log Yesu nër vu yi hur maluh lo bë, "Nebë saga om sa nanër vu ham
nabë: Ham su newamin jaḳ in ham medoḳ tepëḳ nabë, 'Hil rëḳ aġa va?'
Geham su newamin jaḳ in navimin nabë, 'Hil rëḳ ḳebu navid jaḳ va?'
23 In hil anod kesuu nos gehil navid kesuu tob. 24 Om ham kwamin bo soḳ
lo rë. Su denehin nos ġahis rë, gesu denerur anon medenesupin rë. Hej
jök los begganġ sën degetunġ anon doḳ lo ma. Rëḳ Anutu nevet sir. Gaḳ
ham mehönon, og ham kwesuu soḳ lo yönon! 25 Nabë ham ti kwa bo nabë
geḳo yi buk sën medo mala vesa lo seggi berup na teka geving, og maḳ
yoh vu bë rëḳ gevonġ-a? 26 Ma! Ham su yoh vu bë gwevonġ nġaa mahen
teka nabë sënë rë, om ham su newamin jaḳ in nġaa vahi.
27 Ham kwamin bo sesik talohek sën nekweḳ pahup ayo lo rë nabë
deneraḳ nebë va? Su denevonġ huk rë, besu denevasu tob rë. Rëḳ mu sa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nanër vu ham nabë: Wirek Solomon* los yi vuneḳ vuneḳ niḳapiik neggërin
yi, rëḳ mu ti su nivesa nebë sesik sënë rë. 28 Yönon, Anutu neġin vos sën
nare gwëbeng gerëḳ dekesik neheng medebesi jaḳ na nengwah agi nivesa.
Om nebë va sën ham su ayomin neya timu vu Anutu rë-ë? Ham jaḳ ni nabë
Anutu rëḳ geġin ham nivesa geving kesuu vos saga. 29 Om ham su newamim
jaḳ medoḳ tepëḳ in ham nabë ham rëḳ gwa va los nanum va? Geham su
medo mekwamin na nġahi. 30 In alam dahis vu dob yiḳ kwaj nevo nġaa pin
sënë panġsën bë denatöḳ vu. Gaḳ ham Amamin vu yaġek raḳ ni ggovek ya
bë ham neraḳ vu in nġaa nebë sënë. 31 Gaḳ mëm ham malamin sepa nabë
Anutu natu ala begeġin ham, lob mëm rëḳ bo nġaa pin saga vu ham geving."

Yesu Nër Bë Hil Angupin Nġaa Nivesa Gëp Yaġek
(Mt 6:19-21)

32 "Ham sipsip yu mahen teka sënë, ham su ġöneng! Gaḳ ham Amamin vu
yaġek joo ġaġek menare vorot bë ham rëḳ natu alam-los-bengömin beham
medo nivesa geving yi. 33 Ham gwevonġ ham nġaa pin balam debaġo, lob
ham bo monë sën ham gweḳo jaḳ lo vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo in
doḳ vu sir. Ham sero jej-monë-yi sën su rëḳ siis jaḳ rë lo. Geham ngupin
nġaa nivesa vesa gëp yaġek, in vu yaġek og nġaa su mala nema rë galam
hodeḳ su deyoh vu bë dena dus jaḳ rë, gejeluj su neloḳ rë. 34 Nyëġ sën ham
ngupin ham ḳupeḳ bemedo doḳ lo, og ham rëḳ gwëp natumin."

Yesu Nër Bë Hil Ġero Hil, Bemedo Ġeġin Yesu Duk Nom

35 "Ham gwevëh ham tob dus, beham baḳu ahon jaḳ ḳabi, geham taggi
doḳ ram, bemedo gweġin Yesu duḳ nom. 36 Ham gwevonġ nabë sën hur
deneġin hir alam in ya nos böp sën maluh ti lu venë denejom nemaj gerëḳ
nom geto lo, om deneġin yi in bë pepa jaḳ repinġ, og detahinin pevis in yi.
37 Nabë alaj nom geto begelë genahën medo denetum, og hur lo sënë rëḳ
kwaj vesa. Sa nanër vu ham yönon nabë: Alaj yö rëḳ gevëh tob nos yi gërin
yi, log mëm nanër vu sir nabë na detetup doḳ tevor. Log yö rëḳ bo nos gelek
sir. 38 Yönon, nabë nam buk vuheng, ma doḳ sën ḳöḳrëëh nesu beron ti
geneggëp yah lo, begelë nabë yö nedo denetum, og yö rëḳ kwaj vesa rot.
39 Log ham kwamin bo nġaa sënë rë: Bë begganġ ala genġo hes mala
sën mehö hodeḳ rëḳ godeḳ yi nġaa lo bengö namuġin, og su yoh vu bë
rëḳ gelë mehö saga mu gedoḳ na yi begganġ ayo rë. 40 Om ham gwero
ham nabë saga, in Mehönon Nalu rëḳ nom doḳ buk ti sën ham su kwamin
nevo bë rëḳ nom doḳ lo rë."

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Hur Nivesa Los Hur Nipaya
(Mt 24:45-51)

41 Lob Pita loḳ tepëḳ in bë, "Mehöböp, maḳ nġo ġenër ġaġek
peggirinsën sënë vu he mu, ma ġenenër vu alam pin ving-a?" 42 Loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehöböp nër yah bë, “Maḳ hur ti tena nedo, beyi mehö los kwa benevonġ
yi huk niröp-a? Og mëm ala rëḳ gooin yi jaḳ in geġin yi hur vahi pin
mebo nos gelek sir niröp doḳ buk sën degeḳo nos lo! 43 Og ala rëḳ na
genom berup begelë nabë yi hur nevonġ huk yoh vu sën nër lo, lob yi hur
sënë rëḳ kwa vesa. 44 Gesa nanër vu ham yönon nabë ala rëḳ gevonġ yi
nġaa pin doḳ na nema in geġin. 45 Gaḳ bë hur saga kwa bo nabë ala su
rëḳ nom berup pevis rë, lob beek hur maluh los hur avëh, log yö medo
mega los nanum mekeyevin, 46 og ala rëḳ nom doḳ buk ti sën yi hur su
neġin yi loḳ lo rë, gaḳ rëḳ nom doḳ hes mala sën yi duġin lo. Lob ala rëḳ
ngis yi rot mebasap yi, log getë yi na medo geving alam sën denekeyëh
ġaġek lo, bedegeḳo nyëvewen gëp ti.
47 Sa nanër nabë hur sën neraḳ ala kwa ni ggovek ya, rëḳ mu su nesepa
loḳ rë, om ala rëḳ beek yi panġsën rot. 48 Log mehöti bë duġin ala kwa
lom gevonġ paya beyoh vu bë rëḳ geḳo nyëvewen doḳ nah, og ala su rëḳ
beek yi panġsën rot rë. In alam sën alaj bo nġaa nġahiseḳë doḳ nemaj
lo, og alaj kwaj nevo bë degevonġ huk böpata medegeġin nġaa pin saga
nivesa. Log alam sën degeġin huk nġahiseḳë lo, og alaj kwaj nevo bë
degevonġ pin niröp, gedegevonġ huk vahi geving.”

Yesu Nër Bë Mehönon Rëḳ Debasuh Sir Degwa Jaḳ Yi Ġaġek
(Mt 10:34-36)

49 “Sa haḳo nengwah yam in bë natum gëp dob, om ko nengwah sënë
natumeḳ-a! 50 Dus raḳ in bë sa ġaḳo ḳerus, om sa hevonġin bë govek na
pevis in sayoġ maggin rot. 51 Maḳ ham kwamin nevo bë seyam in bë
ġevonġ mamer vu dob-a? Ma! Sa nanër vu ham nabë: Seyam in bë alam
degenġo sa ġaġek bedebasuh sir na yu luu. 52 Rëḳ degevonġ doḳ buk sënë
mena rot. Alam nemadvahi rëḳ demedo doḳ begganġ timu, lob debasuh
sir na yu luu. Löö rëḳ degelë luu paya, log luu rëḳ degelë löö paya. 53 Rëḳ
debasuh sir bamaj rëḳ degelë naluj maluh lo paya, genaluj maluh rëḳ
degelë amaj paya. Log ataj rëḳ depemëġin naluj avëh lo, genaluj avëh lo
rëḳ depemëġin ataj. Gavëh böp rëḳ denapëëng ggej avëh lo geggej avëh lo
rëḳ denapëëng ggej avëh böp, degwa jaḳ sa ġaġek.”

Nġaa Sën Hil Rëḳ Ġalë Jaḳ
(Mt 16:2, 3; Mk 8:11-13)

54 Log nër vu alam ving bë, “Ham nelë beggob nekebu yam ggëp sën
hes nemasuseḳ ya lo, lob ham nenër pevis bë, ‘Hob vonġin geto!’ Lob hob
neto yönon. 55 Log ham nenġo bë sanġ neyam ggëp ahë, lob ham nenër
bë, ‘Hes vonġin natum böpata-o!’ Lob anon neraḳ yoh vu saga. 56 Ham
alam ġaġek tetuhinsën ata! Ham nelë raḳ dob yi nġaa, ga, yaġek yi nġaa.
Rëḳ ham su neraḳ buk sënë ni beneraḳ ni bë Anutu nevonġ huk loḳ ham
vuheng atov rë.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Nër Bë Hil Semu Ġaġek Pevis Gaḳ Su Na Beböpata Jaḳ
(Mt 5:25-26)

57 “Nebë va sën ham su nġo neseggi nġaa sën neyoh vu lo menevonġ rë-
ë? 58 Buk sën ġenena geving mehö sën melu neya in gwevonġ ġaġek lo, og
melu nahën nenök aggata, log ġenanër vu yi bemelu semu ġaġek, in rëḳ
dadii honġ doḳ na jaas sën nenġo ġaġek lo nema. Lob jaas bo honġ doḳ
na ahëvavu nemaj, lob ahëvavu degetunġ honġ doḳ na ḳarabus. 59 Om sa
nanër vu honġ nabë: Su rëḳ gwetah honġ vër in ḳarabus pevis rë. Gaḳ rëḳ
ġemedo rot bena berup doḳ buk sën honġ nyëvewen govek na los dahis lo
lom mëm.”

Mehöti Bë Su Gërin Yi Rë, Og Rëḳ Mala Nama

13 1 Yiḳ loḳ buk sënë, lob mehö la denër alam Galilea la vu Yesu
bë Pilatus sis sir benij ḳöḳ keseh beto meya sarömin ving hir
seriveng ḳöḳ. 2 Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Ham kwamin nevo bë alam
Galilea sënë hir nġaa nipaya nġahi neggëp vu sir kesuu Galilea vahi
pin om sën malaj ma raḳ-a? 3 Sa nanër vu ham niröp nabë: Ma! Su nebë
saga rë! Rëḳ mu nabë ham su gwërin ham rë, og ham pin rëḳ malamin
nama nabë saga. 4 Ma alam nemadluho-menemadvahi-videk-löö (18)
sën beggaṅġ ading vu Siloam kepë mesis sir wirek bedediiḳ lo, og maḳ
ham kwamin nevo bë hir nġaa nipaya kesuu alam vahi pin sën denedo
Yerusalem lo hir nġaa nipaya? 5 Ma! Sa nanër vu ham niröp nabë: Su
nebë saga rë! Rëḳ mu nabë ham su gwërin ham rë, og ham rëḳ malamin
nama nabë saga.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Ḳele Sën Su Nesis Anon Rë Lo

6 Loḳ nër ġaġek peggirinsën ti bë, “Mehöti varoh ḳele pik* ti menare
loḳ yi huk wain ayo, lob ya in bë gelë anon mejur, rëḳ anon ma. 7 Lob nër
vu hur sën nevonġ huk in lo bë, ‘Ġenġo? Seyam sero pik* anon yoh vu
nġebek löö, rëḳ ma, om ġebuv ḳele na, ma va sën vasap dob jeji rot-ë!’
8 Loḳ yi hur sën lo nër yah bë, ‘Mehö böp, ġenaḳööḳ ġebare ta ngwë sënë
geving, besedev dob doḳ degwa, gesa ġetunġ tebeḳ doḳ degwa balu ġalë
rë. 9 In maḳ mëm rëḳ ngis anon doḳ ta sënë. Rëḳ mëm nabë nama lo, og
mëm nġo rëḳ ġebuv na.’ ”

Yesu Vonġ Bavëh Ti Nivesa Raḳ Loḳ Buk-sewahsën-yi

10 Yesu vare nenër ġaġek vu alam loḳ Buk-sewahsën-yi* ti loḳ dub-
supinsën-yi ayo. 11 Log avëh ti nedo, rëḳ memö gwanġ ya ayo lob vonġ
beni neraḳ yoh vu nġebek nemadluho-menemadvahi-mevidek-löö (18).
Lob avëh sënë seḳë ma rot gedemi seḳë vegguu besu yoh vu bë kedi bare
niröp rë. 12 Yesu lë yi, lob tahi yi ya benër vu bë, “Avëh-e, sa hevonġ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

behonġ niraḳsën maya." 13 Log bë nema raḳ avëh sënë, lob demi sesor
avuti benare niröp. Log avëh lo ḳo Anutu arë raḳ. 14 Rëḳ dub-supinsën-yi
ala ahë sengën panġsën in Yesu vonġ bavëh sënë nivesa raḳ loḳ Buk-
sewahsën-yi*. Lob nër vu alam pin bë, "Buk-huk-yi nemadvahi-bevidek-ti
neggëp, om nabë ham nam in degevonġ beham nimin vesa jaḳ, og
ham nam doḳ buk-huk-yi, gaḳ ham su nam in nġaa nabë sënë doḳ Buk-
sewahsën-yi*." 15 Loḳ Mehöböp nër yah vu yi bë, "Ham alam kwamin luu!
Neloḳ Buk-sewahsën-yi* og ham pin neya böök bej beham nekwevelekin
ham burmakau los dogi beneḳo sir ya denenum bël. 16 Gaḳ avëh sënë
lo, og yiḳ Abraham yi mewis yi, rëḳ Satan jom yi ahon yoh vu nġebek
nemadluho-menemadvahi-videk-löö (18). Om sa bë ḳevelekin aggis in
yi doḳ Buk-sewahsën-yi*, ma su yoh vu rë?" 17 Nër nebë sënë, lob sir sën
denelë yi paya lo nij mum. Galam pin ahëj nivesa medepisek rot in nġaa
nivesa pin sën nevonġ agi.

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mastet* Los Yiist
(Mt 13:31-33; Mk 4:30-34)

18 Log Yesu nër ġaġek peggirinsën ngwë ggökin bë, "Maḳ sën Anutu-
yi-nyëġ anon jaḳ lo, og yiḳ nebë va? Maḳ sëḳ tateḳin jaḳ va? 19 Sën
Anutu-yi-nyëġ anon jaḳ lo, og yiḳ nebë nos sën hil nanër bë mastet* lo
ġahis. Mehöti ḳo mastet* sënë ġahis behin loḳ yi huk. Lob kip merig beni
nebë ḳele, lob soḳ sën denevëëng medeneya agi yam denejegwi newisej
loḳ."
20 Loḳ nër ġaġek peggirinsën ngwë ggökin bë, "Maḳ sa tateḳin sën
Anutu-yi-nyëġ anon jaḳ lo jaḳ va ngwë geving-a? 21 Sën Anutu-yi-nyëġ
anon jaḳ lo, og yiḳ nebë yiist* sën nevonġ bebrët nerig lo. Avëh ti
sarömin yiist* sënë los parawa ḳetuḳ böp löö loḳ ġabum, lob köd parawa
pin sënë merig."

Hil Adoḳ Na Veluung Avi Mahen
(Mt 7:13-14, 21-23)

22 Log ya neḳo loḳ nyëġ los begganġ-bu la, menenër ġaġek vu alam, log
ya in bë na Yerusalem, 23 lob mehöti loḳ tepëḳ vu yi bë, "Mehöböp, maḳ
yiḳ Anutu rëḳ geḳo alam ti ti mu nah vu yi?" Loḳ Yesu nër yah vu bë,
24 "Ham pasanġ dev vahamin doḳ in ham doḳ na veluung avi mahen. In
sa nanër vu ham nabë: Alam nġahiseḳë rëḳ degevonġin rot nabë dedoḳ
na, rëḳ mu su rëḳ denoh vu rë, 25 in begganġ ala rëḳ kedi bebehii repinġ.
Log ham rëḳ berup bare dobnë bepepa jaḳ, genanër nabë, 'Mehöböp,
ġetahinin repinġ in he!' Loḳ rëḳ nanër nök vu ham nabë, 'Ham re lo? Sa
duġin ham!' 26 Loḳ ham rëḳ nanër nah nabë, 'He sën hil los naha nos los
nanum loḳ ti, geġenare loḳ he aggata meġenenër ġaġek vu he lo.' 27 Loḳ
rëḳ nanër vu ham nabë, 'Ham re lo? Sa duġin ham! Ham sënë nevonġ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ṅgaa nipaya, om ham jaḳ na nenga in sa!' 28 Ham rëḳ gwelë Abraham
ga, Isaak ga, Yakop galam-denenër-ġaġek-ranġahsën pin demedo doḳ
Anutu-yi-nyëġ, rëḳ mu ham, og rëḳ dejos ham nah dobnë beham rëḳ
ngu megweköö nyëmin. 29 Gaḳ alam vu nyëġ sën hes mala neverup los
nyëġ sën hes mala nemasuseḳ ya lo, galam vu nyëġ sën ayööng neyam lo
los nyëġ sën sanġ neyam lo, og rëḳ dedoḳ na bemedo dega nos böp gëp
Anutu-yi-nyëġ. 30 Yönon, log alam vahi vu tamusën rëḳ nah denatu alam
muġinsën. Galam vahi vu muġinsën rëḳ nom denatu alam tamusën."

Yesu Su Raḳ Yerusalem
(Mt 23:27-39)

31 Lob alam Parisai* la denër niröp loḳ buk sënë vu yi bë, "Gwevuu
nyëġ sënë geġena nyëġ ngwë, in Herot* vonġin ngis honġ meġenadiiḳ."
32 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, "Ham na nanër vu anöö bemën kwa nġahi
saga nabë, 'Ġenġo! Sëḳ ġetii memö geto dena, gesëḳ ġevonġ balam
nijraḳsën nijvesa jaḳ pehi geneheng. Gaḳ duu og sëḳ semu sa huk na
veröḳ yi.' 33 Rëḳ mu sëḳ medo mena pehi sënë geneheng, ga, duu. In su
yoh vu bë dengis alam-denenër-ġaġek-ranġahsën ti doḳ begganġ-bu ngwë
rë, gaḳ yiḳ yö dengis menadiiḳ doḳ Yerusalem timu.
34 "Oo Yerusalem, Yerusalem, honġ mehö ġenesis alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën medenediiḳ, geġenetengwa Anutu-yi-alam sën nevonġ sir
yök vu honġ lo raḳ ġelönġ medenediiḳ. Sa nehevonġ beron beron in bë
sengupin nalum lo nabë sën ḳöḳrëëh ata nesupin nalu lo loḳ yah babu lo,
rëḳ nim nelël. 35 Om ham gwenġo rë! Anutu vuu ham ya ggovek ya beham
nyëġ rëḳ nabumeng na. Sa nanër vu ham nabë: Ham su rëḳ malamin jaḳ sa
gökin nah rë, rot bena berup doḳ buk sën ham nanër nabë:
'Anutu gevonġ semusemu vu Mehö sën vonġ yam los niwëëk lo!' "

Yesu Vonġ Bemehö Nivuuḳsën Ti Nivesa Raḳ Yah

14 1 Lob Buk-sewahsën-yi* ti, lom Yesu ya medo negga nos ving
Parisai* hir ggev ti, lob alam medo malaj nesepa yi. 2 In mehö
vuuḳsën ti nedo, lob nedo loḳ mala. 3 Yesu lë, lob loḳ tepëḳ vu alam-
horek-yi los alam Parisai* bë, "Yoh vu bë hil ġevonġ balam nijraḳsën
nijvesa jaḳ doḳ Buk-sewahsën-yi*, ma su yoh vu rë?" 4 Rëḳ ayej ma rot,
lom ḳo mehö saga bevonġ benivesa raḳ, log vonġ yah meya 5 genër vu sir
bë, "Bë ham ti nalu ma yi burmakau ti bës duḳ asoreng-bël-yi doḳ Buk-
sewahsën-yi* ti, og maḳ ham su rëḳ dadii jaḳ nom doḳ buk saga rë? Gaḳ
ham rëḳ gwevonġ!" 6 Rëḳ su kwaj töḳ raḳ ġaġek ti medenër loḳ yah rë.

Yesu Nër Bë Hil Dahun Hil

7 Yesu lë vatëveḳ sën deyam in bë dega nos lo ya denedo raḳ sëa sën
los arë lo. Lob nër ġaġek raḳ sir betateḳin bë, 8 "Nabë mehöti gevonġ dik

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nam vu honġ nabë ġena nos böp sën maluh ti lu venë denejom nemaj lo,
og su gweto ġemedo jaḳ sëa sën los arë lo. In tum mehö sënë, maḳ rëḳ
gevonġ dik in mehö ngwë sën los arë kesuu honġ lo nam geving. 9 Bë
ġevonġ nabë sënë, og mehö sën vonġ dik in meluu lo rëḳ nam nanër vu
honġ nabë, 'Ġebo sëa-los-arë saga vu mehö sënë.' Lob rëḳ nim namum
böpata rot beġenah ġemedo lël hus. 10 Om nabë mehöti gevonġ dik in
honġ nabë ġena nos böp geving yi, og ġena ġeberup ġemedo lël hus.
Gwevonġ nabë sënë in lob mehö sën vonġ dik in honġ lo nam gelë honġ
lob nanër nabë, 'Sa mehö, ġenam lël mala.' Nabë nanër nabë sënë, og
mëm alam pin sën ham los newa nos lo rëḳ degelë nabë ḳo honġ raḳ. 11 In
mehöti bë yö geḳo arë jaḳ, og Anutu rëḳ dahun yi. Gaḳ mehöti sën nabë
dahun yi lo, og Anutu rëḳ geḳo arë jaḳ na vavunë."

Gwevonġ Dik Na In Mehönon Nabë Denam Nos Böp, Og Gwevonġ Nabë Sënë

12 Log nër vu mehö sën vonġ dik ya in yi lo bë, "Nabë gwevonġ nos böp
ti, og su gwevonġ dik na in nim papu lo, arim lo, galam sën ham degwa
ti lo. In maḳ rëḳ degevonġ dik nom in honġ beġena ġegwa nos doḳ nah
honġ nos saga gëp hir begganġ buk ngwë. 13 Gaḳ nabë gwevonġ nos böp,
og mëm gwevonġ dik na in alam bengöj masën, galam vahaj paya los
vahaj ḳasöm, galam malaj ḳenod. 14 In alam nebë sënë su deyoh vu bë
debo doḳ nah honġ nos nyëvewen vu honġ rë. Gwevonġ nabë sënë, lob
kwam vesa. In Anutu rëḳ bo doḳ nah honġ nos vu honġ vu Buk-tamusën
doḳ buk sën alam yohvu dekedi jaḳ nah gëp bedub lo."

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Nos Böp
(Mt 22:1-10)

15 Alam sën losho Yesu medo denegga nos agi ti nġo ġaġek sënë, lob
nër vu Yesu bë, "Mehöti sën rëḳ medo mega nos doḳ Anutu-yi-nyëġ lo
og kwa vesa." 16 Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Mehöti vonġin bë gevonġ
nos böpata, lob vonġ dik ya vorot vu alam nġahi in bë nam dega nos böp
sënë. 17 Lob mëm ya verup loḳ buk sën dega nos böp doḳ lo, lob vonġ yi
hur ya denër vu alam sën vonġ dik ya in sir wirek lo bë, 'Ham nam jaḳ
in sa hero nġaa pin ggovek ya menedo.' 18 Rëḳ alam saga sir pin ti ti yö
kwaj nevo hir ġaġek medenenër yah vu bë su deyoh vu bë dena rë. Sir
ti nër bë, 'Sa baġo huk bengö ti, om sa naya in ġalë kesii. Om wöp-o, sa
su yoh vu bë nök rë.' 19 Log ngwë nër vu bë, 'Sa baġo burmakau-huk-yi
nemadluho, om sa naya in tahu sir doḳ huk, om wöp-o, sa su yoh vu bë
nök rë.' 20 Log ti nër bë, 'Yiḳ sa nahën nehaḳo avëh gwëbengko, om sa su
yoh vu bë nök rë.'
21 Lob hur sën lo yah meya demi meris menër vu ala. Lob begganġ ala
ahë sengën rot, lob nër vu yi hur bë, 'Ġena pevis meġenoh vu aggata böp

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pin los mahen pin vu nyëġ sënë, begweḳo alam bengöj masën, galam
vahaj paya, galam malaj ḳenod, galam vahaj ḳasöm lo megweḳo sir doḳ
nam sa begganġ.' 22 Lob yi hur yah geyom verup, lom nër bë, 'Sa hevonġ
yoh vu ayem, rëḳ mu len la nahën neggëp meris.'
23 Lob ala nër yah vu bë, 'Om ġena ġenoh vu aggata böp pin, geġena
ġesepa doḳ heek degwa geving, beġedadii alam denam. In sa hevonġin
bë sa begganġ yö napup. 24 Gaḳ sa nanër vu honġ nabë: Alam pin sën sa
hevonġ dik ya in sir wirek lo, og su rëḳ dega sa nos rë.' "

Hil Kwad Bo Meġero, Loḳ Mëm Hil Tamuin Yesu
(Mt 10:37-38)

25 Alam yu böpata denetamuin Yesu medeneya, lob Yesu ggërin yom
menër vu sir bë, 26 "Nabë mehöti nam vu sa rëḳ ahë neving ama lu ata
gevenë losho nalu lo gari lo avëhnö lo kesuu sa, genabë yö kwa nevo yi
kesuu sa, og mehö sënë su yoh vu bë natu sa hur rë. 27 Gemehöti sën su
kerë yi ḳelepeḳo* metamuin sa rë lo, og su yoh vu bë rëḳ natu sa hur rë.
28 Gaḳ bë ham ti kwa nevo bë dev begganġ ading ti jaḳ na vavunë, og
nedo bekwa neḳo nġaa-begganġ-yi yi monë muġin loḳ mëm. 29 Nabë su
gevonġ nabë sënë rë geyö barah mudeng mu doḳ na meris, log su yoh vu
bë gevonġ besemu na rë, og alam pin rëḳ degelë bedenanër pelë jaḳ mehö
sënë, gedenanöp jaḳ nabë, 30 'Mehö sënë nelev begganġ, rëḳ mu su yoh vu
bë rëḳ dev mesemu na rë.'
31 Log bë mehö-los-bengö ti na beġö vu mehö-los-bengö ngwë, og medo
mekwa neḳo aggata pin muġin loḳ mëm neya. In maḳ yiḳ hen alam-beġö-
yi 10,000 mu, log mehö-los-bengö ngwë yi alam-beġö-yi 20,000 kesuu
hen. Om rëḳ kwa bo namuġin megero rë nabë: Maḳ rëḳ ngis beġö vu
mehö-los-bengö ngwë sënë begetii na, ma maḳ su yoh vu rë? 32 Rëḳ nabë
raḳ ni bë su yoh vu rë, og alam nyëġ ngwë sën lo yö nahën denedo ading,
log nevonġ mehö la ya denenër ġaġek ya bë desemu ġaġek menadiiḳ
gebeġö gëp.
33 Nebë saga, om ham kwamin bo rë. Bë ham ti gelë yi nġaa mu nabë
nġaanon, og su yoh vu bë natu sa hur rë."

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Mamireng Sën Nengën Nemaya Lo
(Mt 5:13; Mk 9:50)

34 "Mamireng og nġaa nivesa. Rëḳ mu nabë mamireng sënë nengën
nama na, og rëḳ hil ġevonġ benengën jaḳ nah nabë va? 35 Mamireng
nebë sënë og su yoh vu bë hil rëḳ sarömin los dob rë, in rëḳ gevonġ paya
vu nos vë, log hil su ayoh vu bë ḳeseh doḳ na geving reggu ahëj sën hil
neḳetëḳin loḳ huk lo rë, in su rëḳ bo tebeḳ doḳ nos rë. Gaḳ hen huk maya
verök yi behil nehetë ya meris. Mehöti bë nenga neggëp, og genġo ġaġek
sënë."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Sipsip Sën Mala Ma
(Mt 18:12-14)

15 1 Log alam sën deneḳo takës* losho alam nij paya deneya vu Yesu
medenenġo yi ġaġek. 2 Lob Parisai* losho alam-horek-yi denër yi
bë, “Mehö sënë ahë neving alam nijpaya, genegga nos ving sir.”
3 Denër nebë sënë, lob Yesu nër ġaġek peggirinsën vu sir bë, 4 “Bë ham
ti yi sipsip 100 denare, lob nabë ti mala nama, og rëḳ gevuu 99 bare dega
kesëḳ gëp nyëġ len ti, log na sero ti sën mala ma lo. Yö rëḳ sero niwëëk
rot benatöḳ jaḳ loḳ mëm. 5 Bë natöḳ jaḳ, og rëḳ kerë jaḳ gëp baġë los kwa
vesa menah. 6 Rëḳ nah berup begganġ, lob tahi yi alam lo, galam sën
yiḳ sir begganġ-bu ti lo, bedenam vu yi, lob nanër vu sir nabë, ‘Hil kwad
vesa! In sa sipsip ti mala ma, rëḳ setöḳ vu behaḳo yom ggökin.’ 7 Om yiḳ
nebë saga, sa nanër vu ham nabë: Angër lo vu yaġek kwaj vesa in alam
yohvu 99 nebë saga, in su huk neggëp vu sir bë rëḳ degërin sir rë. Gaḳ
nabë alam nij paya ti gërin yi, og rëḳ kwaj vesa böpata rot vu yaġek
kesuu.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Monë Mala Ma

8 “Log nabë avëh ti neḳo yi monë ġahis nemadluho, loḳ ti mala ma, og
rëḳ taggi doḳ ram gesekee begganġ ayo menesero rot, bemëm natöḳ jaḳ
loḳ mëm. 9 Bë natöḳ vu, og rëḳ tahi yi alam lo, galam sën sir begganġ-bu
ti lo na vu yi, log nanër vu sir nabë, ‘Hil kwad vesa! In sa hevuu sa monë
ġahis ti, rëḳ sa sero metöḳ vu ggökin.’ 10 Om yiḳ nebë saga, sa nanër vu
ham nabë: Bë mehöti sën nġaa nipaya neggëp vu yi lo gërin yi nom, og
Anutu yi angër lo kwaj vesa rot.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Hur Maġëm Ti Vuu Ama Geya Nyëġ Ngwë

11 Log Yesu nër ving bë, “Mehöti nalu maluh luu denedo, 12 lob amon
nër vu luho amaj bë, ‘Amaġ-e, kwam bo beġebasuh honġ monë lu nġaa
pin borot, beġebo gelek alu arig.’ Lob ama tunġ nġaa pin ggelek luho.
13 Lob amon su nedo hus ading rë, gaḳ pevis besupin hen beya nyëġ ading
ti. Beya nedo, lob të yi monë pin ya raḳ nġaa nipaya paya sën nevonġ lo.
14 Vasap yi nġaa pin bemaya, log meyip böpata verup vu dob sagu. Lob
neraḳ vu in nos lu nġaa. 15 Lob maam ya nevonġ huk vu mehöti ggëp
nyëġ sagu. Lob mehö sënë vonġ yi ya, beya neġin yi böök lo ggëp yi dob.
16 Lob kwa neya vu böök hir nos rot bë ga, in mehöti su neloḳ vu yi rë.
17 Nebë sënë loḳ kwa yah töḳ raḳ ama, lob nër bë, ‘Amaġ yi hur lo hir
nos nġahiseḳë, besu deyoh vu bë dega mepalët na rë. Rëḳ tum senġo yam
nado sënë menadiiḳahëġ panġsën. 18 Om maam sa ḳedi jaḳ menah mena
vu amaġ. Log sëḳ nanër vu yi nabë, “Amaġ. Sa hevonġ paya vu Anutu,
gevu honġ. 19 Om gwëbeng sa su mehö niġ vesa yoh vu bë ġenanër sa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nabë nalum rë. Gaḳ gwetunġ sa natu honġ hur ti.” ’ 20 Log kedi raḳ meyah
meya vu ama.
21 Nahën verup neyam ggëp ading teka, loḳ ama lë yi, lob kwa paya
in yi. Lob seröġ beya kebi yi, gemul* yi. Loḳ nalu nër vu yi bë, ‘Amaġ,
sa hevonġ paya vu Anutu, gevu honġ. Om sa su mehö niġ vesa yoh vu
bë ġenanër sa nabë nalum sa rë.’ 22 Rëḳ ama nër vu yi hur lo bë, ‘Ham
gweḳo tob ading malanġeri ti nam pevis bejöp doḳ yi. Geham naḳah
seġes ti doḳ seḳë. Geham jöp suu doḳ vaha. 23 Geham gweḳo burmakau
nalu tuveḳ sën jeji lo ti nam mengis, in hil aġa nos böp gekwad vesa in
yi. 24 In vonġ bë sa naluġ sënë diiḳ ya, rëḳ gwëbeng vesa loḳ yah ggökin.
Mala ma, loḳ hil atöḳ vu yi ggökin.’ Lob kwaj vesa medenepisek in yi lo.
25 Log ari aġuu ya nedo huk anon, beverup dus raḳ begganġ, loḳ nġo
geggaġeng dedun gedenelöö rot. 26 Lob tahi hur ti ya, beloḳ tepëḳ vu yi
bë, ‘Denevonġ va sagu?’ 27 Loḳ nër yah vu yi bë, ‘Arim amon yom verup,
om sën amam sis burmakau nalu tuveḳ sën jeji lo ti medenegga gekwaj
vesa. In nalu su ya mala ma rë, gaḳ ya nedo vesa beyom verup.’ 28 Rëḳ
nalu aġuu ahë sengën rot, lob su loḳ ya begganġ ayo rë. Lob ama luḳ ya
dobnë, beya semu aye in yi. 29 Rëḳ nër yah vu ama bë, ‘Sa nehevonġ honġ
huk menado yoh vu nġebek nġahiseḳë nebë honġ nġaa meris ti, gesa su
neḳeyëh ayem beron ti rë. Rëḳ su ġenevo memëk nalu ti vu sa, behe los
sa alam naha gekwamin vesa rë. Geyö nema rot. 30 Rëḳ nalum teka saga
ya vasap honġ nġaa pin raḳ avëh baggëb lo, geyom verup, lob kwam vo yi
beġesis burmakau nalu tuveḳ sën jeji lo in yi.’
31 Loḳ ama nër yah vu bë, ‘Naluġ, honġeḳ alu nado loḳ ti yoh vu buk,
besa nġaa pin tu honġ nġaa. 32 Gaḳ mëm hil kwad vesa benapisek in arim
sënë. In vonġ bë diiḳ ya, rëḳ ma genedo vesa beyom verup ggökin. Mala
maya veröḳ yi, loḳ hil halë yi ggökin.’ ”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Hur Ti Sën Neġin Ala Yi Nġaa Paya Lo

16 1 Log Yesu nër vu yi hur maluh lo ving bë, “Mehö-los-bengö-
ggoreksën ti nedo, beyi hur ti nedo meneġin yi nġaa nġaa paya.
Lob mehö la deya vu mehö monë degwa sënë medenër yi hur ranġah
vu yi bë nevasap yi nġaa nġahiseḳë. 2 Lob tahi yi hur yam benër vu yi
bë, ‘Ġenevonġ nebë tena sën mehö la denër bengöm vu sa-ë? Ġenah
ġetateḳin sa nġaa pin sën ġeneġin lo nabë ġenevonġ nebë tena, in sejaḳ
ni. In su rëḳ gweġin sa nġaa gökin nah rë.’
3 Lob mehö sën neġin yi nġaa lo kwa nevo loḳ ayo bë, ‘Sëḳ ġevonġ nabë va?
Ma gemehö böp rëḳ juuk sa na pehi lo, gesa su rëḳ ġeġin yi nġaa gökin nah rë. Sa
seḳëġ ma, om sa su yoh vu bë ḳedub dob rë-o! Log sa niġ nemum bë sa su ḳetaġ
nos vu mehö ngwë. 4 Rëḳ mu sa kwaġ töḳ raḳ aggata ti, om nabë sa ġevonġ nabë
sënë, og alam rëḳ degeḳo sa na hir begganġ doḳ buk sën sa alaġ juuk sa gesesu
ġeġin yi nġaa gökin rë lo.’ 5 Nebë sënë lob tahi alam pin sën hir nyëvewen neggëp

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

berëḳ debo doḳ nah vu ala lo ti ti ya vu yi. Lob ti ya verup muġin, lob loḳ tepëḳ
vu bë, 'Honġ nyëvewen va la neggëp vu sa alaġ-a?' 6 Loḳ nër yah bë, 'Wël* dram
100.' Lob nër vu bë, 'Gweḳo ḳapiya teka sën honġ nyëvewen arë neggëp loḳ lo,
begweto ġemedo pevis, bekwevu yiḳ dram 50 mu doḳ gëp.' 7 Ggovek log mehö
ngwë verup, lob mehö sën neġin nġaa lo loḳ tepëḳ vu bë, 'Honġ nyëvewen va la
neggëp-a?' Loḳ bë, 'Wit* bëëk 100.' Lob nër vu bë, 'Om gweḳo honġ ḳapiya sën
honġ nyëvewen neggëp loḳ lo, beyiḳ kwevu bëëk 80 mu doḳ gëp.'
8 Lob ala nġo bë nevonġ nebë saga, lob ḳenu ya benër yi hur sën
tetuhin yi lo bë yi mehö los kwa. Yönon, mehönon vu dob sënë yiḳ
kwaj böp bedenetetuhin hir alam nebë sënë. Gaḳ alam-ranġah-yi, og su
denevonġ nġaa los kwa nebë sënë rë.
9 Om sa nanër vu ham nabë: Ham su ngupin monë in gwevonġ nġaa
nipaya paya jaḳ, gaḳ ham gwevonġ balam denatu ham alam jaḳ. Gevu
tamusën sën monë nama na lo, og rëḳ degeḳo ham jaḳ na begganġ nivesa
sën rëḳ medo degwata los degwata lo.
10 Nabë mehöti nemalain nġaa mahen teka teka nivesa, og rëḳ malain
nġaa böp nivesa geving. Log mehöti sën su gevonġ nġaa mahen mahen
niröp rë lo, og su rëḳ gevonġ nġaa böp niröp geving rë. 11 Om nabë ham
su gweġin dob sënë yi monë niröp rë, og re rëḳ bo nġaanon vu ham
beham gweġin-a? 12 Log nabë ham su gweġin mehö ngwë hir nġaa nivesa
rë, og re rëḳ bo ham nġo ham nġaa sën lo vu ham-a?
13 Hur ti su yoh vu bë gevonġ huk vu ala luu doḳ ti rë. In rëḳ nidelin
ngwë, gahë geving ngwë. Ma rëḳ napiiḳ vu ngwë, genitebö in ngwë. Ham
su yoh vu bë gwevonġ huk vu Anutu los monë doḳ ti rë."

Ġaġek Raḳ Horek Los Anutu-yi-nyëġ

14 Rëḳ alam Parisai* ahëj neving monë panġsën, om denġo ġaġek pin sën Yesu
nër agi, lob denöp raḳ yi. 15 Rëḳ nër yah vu sir bë, "Ham nġo neḳo ham raḳ ggëp
alam malaj bë ham alam yohvu. Rëḳ mu Anutu raḳ ham ayomin ni. In nġaa sën
mehönon denelë bë nivesa medeneḳo raḳ lo, og Anutu nelë bë nġaa nipaya.
16 Horek yi ġaġek los alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek neggëp
in bë hil sepa doḳ, rot meverup loḳ Jon yi buk. Rëḳ loḳ Jon yi buk, beyam
verup gwëbeng, og Bengö Nivesa raḳ Anutu-yi-nyëġ töḳ yam ranġah. Lob
alam pin nij wëëk rot in bë dedoḳ na nyëġ sënë. 17 Yaġek los dob yoh vu
bë govek na bemala nama, rëḳ mu ġaġek sën neggëp loḳ horek lo, og su
yoh vu bë teka rëḳ geto mena rë."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Sën Alam Los Venëj Denevepul Sir Lo
(Mt 5:31-32; 19:9; Mk 10:11-12)

18 "Bë mehöti nidëlin venë gegeḳo avëh ngwë natu venë, og nevonġ
baggëb. Log mehöti sën nabë geḳo avëh sën regga nilëlin yi lo, og nevonġ
baggëb benġaa nipaya neggëp vu yi."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Mehö Bengö-ggoreksën Luho Mehö Meris Lasarus

19 "Mehöti nedo wirek, lob yö neröp röpröp malanġeri nġeri los tob
saġap nivesa vesa. Genegga nos nivesa vesa yoh vu buk. 20 Log mehö-
ḳupeḳ-masën ti neggëp loḳ yi veluung avi, arë nebë Lasarus. Bepegges
vunin yi. 21 Rëḳ kwa nevo timu bë na in patu nos metes sën mehö-los-
bengö-ggoreksën nevonġ meneto loḳ tevor ġebinë lo mega, rëḳ ma. Ganöö
verup denetep raḳ yi pegges.
22 Loḳ mehö-ḳupeḳ-masën lo diiḳ muġin medelev, lob angër deḳo yi ya
nedo ving Abraham. Log mehö-los-bengö-ggoreksën diiḳ tamu bedelev
yi ving. 23 Lob ya nedo Nyëġ-nipaya beneḳo vanë böpata. Loḳ vër mala
raḳ, lob lë ga, Abraham nedo ading rot, log Lasarus nedo ving yi. 24 Lob
mehö-los-bengö-ggoreksën lo tahi ya vu bë, 'Amaġ Abraham-e! Kwam
gevonġin sa begwevonġ Lasarus nam daġoo nema deggis nyë teka doḳ
bël, begevonġ jaḳ sa daggeġ bahë yes jaḳ teka rë. In nengwah sënë gga sa
besa hanġo nivanë böpata rot.'
25 Loḳ Abraham nër yah vu bë, 'Naluġ-e! Nġo kwam bo rë! In wirek
sën ġenedo malam vesa lo, og ġenedo raḳ honġ nġaa pin nivesa vesa.
Log Lasarus nedo paya in nġaa pin. Rëḳ vu nyëġ sën gwëbeng agi, og
nedo nivesa, log ġenetöḳ vu vanë rot. 26 Log nġaa ngwë sënë ving. Anutu
vonġ lii böpata ti neggëp loḳ vuheng meneruu hil. Om alam sën denedo
agi degevonġin nabë deduḳ lii sënë gedenök vu ham, og su deyoh vu rë.
Galam sën denedo ggëp aga su deyoh vu bë deduḳ lii sënë gedejaḳ nam
vu he rë.'
27 Lob mehö-los-bengö-ggoreksën lo nër bë, 'Nebë saga om amaġ, sa
ḳetaġ vu honġ bë gwevonġ Lasarus nah bena amaġ yi begganġ. 28 In sarig
lo nemadvahi denedo loḳ. Om Lasarus pasanġ nanër ġaġek niwëëk vu sir.
In rëḳ dedoḳ nam nyëġ sënë bedegeḳo vanë.'
29 Loḳ Abraham nër yah vu bë, 'Moses losho alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën hir ġaġek neggëp vu sir. Om yiḳ degenġo saga.' 30 Lob mehö
sën los ḳupeḳ wirek lo nër bë, 'Ma rot! Amaġ Abraham, sagaḳ su yoh vu
rë. Gaḳ mëm nabë alam-diiḳsën ti kedi jaḳ gëp bedub benah nanër vu sir,
og mëm rëḳ degërin sir.' 31 Loḳ Abraham nër yah vu yi bë, 'Bë su degenġo
Moses losho alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek rë, log nabë
mehöti kedi jaḳ nah gëp bedub benah nanër, og su rëḳ degevonġ geving
yi ġaġek geving rë.' "

Nġaa Nipaya Rëḳ Gërin Mehönon Besu Degevonġ Geving Yesu Rë
(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

17 1 Log Yesu nër vu yi hur maluh bë, "Nġaa aggagga rëḳ berup
beseggi mehönon, lob rëḳ kepë sir. Rëḳ mu gëpin mehöti sën jan
doḳ vahaj lo! 2 In maḳ rëḳ kepë alam sën nahën nij yes yes lo ti jaḳ nġaa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nipaya. Gaḳ nabë deseyu ġelönġ böpata ti doḳ mehö nipaya saga kwa namuġin medegetë yi duḳ na loo bemala nama, og sagaḳ nivesa in lob su rëḳ kepë mehönon la rë, gaḳ nama og rëḳ geḳo nyëvewen böpata rot vu tamusën. Om ham nġo gweġin ham nivesa.

3 Nabë arim gevonġ nġaa nipaya, og ġebo ġaġek jaḳ yi. Lob nabë gërin yi, og kwam birek na in yi nġaa nipaya saga. 4 Log nabë gevonġ paya vu honġ beron nemadvahi-bevidek-luu doḳ buk timu, loḳ gërin yi nom vu honġ beron nemadvahi-bevidek-luu genanër vu honġ nabë, 'Wöp-o, sa hevonġ sënëḳ nipaya rot.' Og kwam birek na in yi nipaya saga."

Hil Ġevonġ Geving Nabë Sënë

5 Sinarë lo denër vu Mehöböp bë, "Gwevonġ behe ayomin na niwëëk." 6 Loḳ Mehöböp nër yah vu sir bë, "Nabë yiḳ ham ayomin nam timu mahen teka mu nabë mastet* ġahis, og ham yoh vu bë rëḳ nanër vu ḳele malberi sënë nabë, 'Ġesepul honġ los degwam meġena ġejeyanġ honġ duḳ na loo vuheng', og rëḳ gevonġ noh vu ham ayemin."

Yesu Nër Bë Yi Hur Degevonġ Nabë Sënë

7 Log Yesu nër ving bë, "Nabë ham ti yi hur kedub dob gëp huk anon, ma geġin sipsip govek geberup begganġ, og maḳ ala rëḳ nanër vu yi nabë, 'Ġepevis beġejaḳ nam sëa in ġegwa nos'—a? 8 Ma! Mu rëḳ nanër vu yi nabë, 'Gwero sa nos. Ġejöp röpröp in ġejuu sa nos begweḳo nam beseġa genanum namuġin, loḳ mëm rëḳ ġegwa höm los ġenanum tamu.' 9 Log maḳ rëḳ kwa vesa megeḳo hur sënë jaḳ in nevonġ nġaa yoh vu aye? Ma! 10 Om yiḳ ham gwevonġ nabë saga geving. Nabë ham gwevonġ nġaa pin begovek na noh vu sën Anutu nër vu ham bë ham gwevonġ lo, og ham nanër nabë, 'Heḳ hur nimin paya. Om huk sën he nehevonġ lo, og yiḳ he nġo he huk om he nehevonġ.' "

Yesu Vonġ Alam Nij Sevuuḳ Nemadluho Nij Vesa Raḳ

11 Yesu yoh aggata meneya in bë na Yerusalem, lob ya meto aggata vuheng atov sën neruu dob distrik Samaria los Galilea lo. 12 Medo meya beya verup begganġ-bu mahen ti, lob alam nij sevuuḳ nemadluho detöḳ verup vu yi bedenare adingnë 13 gedetahi ya vu yi bë, "Tatovaha, kwam paya in he!" 14 Yesu nelë sir, lom nër yah vu sir bë, "Ham na tato navimin vu alam-deneḳo-seriveng." Lob nahën medo deneyök, log navij tup nivesa raḳ pevis. 15 Lob sir ti nelë bë navi nivesa raḳ, lob ggërin yi benepisek in menetahi ya vavunë, geneḳo Anutu arë raḳ geneyah vu Yesu. 16 Mehö saga yah verup, lob to petev loḳ Yesu vaha genër vu bë kwa vesa rot. Rëḳ mu mehö sënë og Samaria* ti. 17 Yesu lë bë mehö timu sënë yom to vu yi, lom lëk menër bë, "Sa kwaġ nevo bë ham nemadluho sën lo nimin vesa raḳ pin, loḳ sir nemadvahi-bevidek-lubeluu ya deyoh tena? 18 Su deyom

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in bë degeḳo Mehöböp arë jaḳ rë? Gaḳ yiḳ mehö-yu-ngwë sënë yö timu yom-a?” 19 Lom Yesu nër vu yi bë, “Kwedi ġena! Ayom yam timu vu sa om sën nim vesa raḳ.”

Anutu-yi-nyëġ Rëḳ Anon Jaḳ
(Mt 24:23-28, 37-41)

20 Lob Parisai* deloḳ tepëḳ in Yesu bë, “Anutu rëḳ nam natu ala megeġin hil nangërek-a? Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Buk sën nabë Anutu nam geġin hil lo, og ham su rëḳ gwelë nġaa ti jaḳ malamin rë. 21 Log su rëḳ denanër vu ham nabë ‘Nedo sagi!’ ma, ‘Nedo sagu!’ rë. Ham nġo? Anutu yam nedo loḳ ham vuheng atov ggovek ya.”

22 Log Yesu nër vu yi hur maluh lo bë, “Buk ti vonġin berup, lob ham rëḳ gwevonġ in rot nabë ham gwelë Mehönon Nalu gökin, rëḳ mu ham su rëḳ gwelë yi rë gerëḳ nama. 23 Rëḳ denanër vu ham nabë, ‘Nedo sagu om ham na!’ ma, rëḳ denanër vu ham nabë, ‘Nedo sagi om ham nam!’ og ham su tamuin sir, gaḳ ham najom ham ahon! 24 In buk sën Mehönon Nalu duḳ nom lo, og ham rëḳ gwelë nabë sën ham nelë davës nevër lom nejëh raḳ nyëġ pin lo. 25 Rëḳ mu geḳo nivanë nġahiseḳë rë, galam sën denedo gwëbeng agi degeruu demij vu yi govek rë. 26 Log doḳ buk sën Mehönon Nalu duḳ nom dob lo, og mehönon rëḳ medo denegevonġ nġaa pin nabë sën denevonġ loḳ Noa yi buk wirek lo. 27 Mehönon medo denegga nos los denenum, gemaluh deneḳo venëj, gavëh deneraḳ reggaj, beya verup loḳ buk sën Noa loḳ ya yaġ ayo lo, loḳ tum bël böpata vuuḳ verup pevis merehöö sir pin.

28 Log yiḳ rëḳ nabë sën Lot yi buk lo geving. Denegga nos gedenenum gedenebaġo ḳupeḳ lu nġaa. Denevaroh nos los denelev begganġ. 29 Rëḳ mu loḳ buk sën Lot kedi ggëp Sodom meya raḳ lo, og Anutu vonġ nengwah böpata los ġelönġ nisanġsanġ sën netum lo luḳ yam vu vavunë nebë hob megga sir pin bemalaj maya. Ġelönġ saga arë nebë salpa*.

30 Lob yiḳ rëḳ mehönon medo denegevonġ hir nġaa aggagga nabë saga doḳ buk sën Mehönon Nalu duḳ nom dob betato yi ranġah lo.

31 Lob nabë mehöti jaḳ na sewah jaḳ yi begganġ yu tamanġsën vavunë megeḳo ayööng doḳ buk saga, geyi nġaa pin doḳ medo begganġ ayo, og su doḳ nah geḳo yi ḳupeḳ doḳ begganġ ayo, gaḳ beya mena pevis. Log nabë mehöti na medo huk anon, og yiḳ nabë saga, su seröġ menah begganġ, gaḳ beya mena pevis. 32 Ham kwamin bo Lot venë rë. 33 Nabë mehöti kwa bo navi panġsën og su rëḳ medo mala-tumsën rë. Gaḳ nabë mehöti kwa birek in yi, og anon rëḳ medo mala-tumsën.

34 Sa nanër vu ham nabë: Mehö luu rëḳ degëp buk jaḳ ḳanyë timu doḳ buk sënë, lob Anutu rëḳ geḳo ngwë, log gevuu ngwë begëp. 35 Log avëh luu rëḳ medo denegerii wit* ġahis natu parawa, lob Anutu rëḳ geḳo ngwë, log gevuu ngwë bemedo. 36 [Log mehö luu rëḳ demedo doḳ huk anon, lob Anutu rëḳ geḳo ngwë, log gevuu ngwë bemedo].”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 Yi hur maluh deloḳ tepëḳ vu yi bë, “Mehöböp, nġaa sënë rëḳ anon
jaḳ gëp tena?” Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Vu nyëġ sën heljënġ neggëp
lo, og ḳadanii denesup sir ya timu in bë dega.”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Avëh Ti Vonġin Bë Jaas Doḳ Vu Yi

18 1 Lob Yesu nër ġaġek peggirinsën ti vu sir in bë tahu sir beyö
denajom jaḳ noh vu buk gesu nij tebö. 2 Nër bë, “Jaas sën nenġo
ġaġek lo ti nedo nyëġ böp ti. Lob jaas ti sënë su neggönengin Anutu rë,
log su kwa nevo mehönon ving rë. 3 Lob avëh alov ti nedo nyëġ böp sënë
ving. Lob neya vu jaas sënë yoh vu buk menenër vu bë, ‘Mehöti vonġ
paya vu sa, om gwenġo sa ġaġek megwero.’ 4 Loḳ jaas sënë kwa vo muġin
bë su rëḳ doḳ vu yi rë, lob nedo hus ading teka. Loḳ tum yom kwa vo
loḳ ayo bë, ‘Sa su nahönengin Anutu rë, gesa su kwaġ nevo mehönon rë.
5 Rëḳ avëh alov sënë yam neketaġ vu sa mekeduung raḳ, om maam yiḳ
ggovek gesedoḳ vu yi in ġaġek. In maḳ rëḳ medo menam vu sa nabë sënë
rot besa niġ tebö jaḳ na veröḳ yi.’ ”
6 Log Mehöböp Yesu loḳ tepëḳ bë, “Ham nġo jaas nipaya sënë yi ġaġek,
7 om ham kwamin nevo bë? Alam sën Anutu ggooin sir raḳ tu yi nġaa
bedenesu vu yi buk los ranġah pin lo, og ham kwamin nevo bë maḳ su
rëḳ doḳ vu sir in ġaġek rë? Maḳ rëḳ geġin hus ading rot, gesu doḳ vu sir
pevis rë? Ma. 8 Sa nanër vu ham nabë: Rëḳ genġo hir ġaġek bedoḳ vu sir
pevis. Rëḳ mu vu tamusën sën Mehönon Nalu nom lo, og maḳ rëḳ natöḳ
vu yi alam la gedenegevonġ geving yi medemedo ma rëḳ nama?”

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam Parisai* Los Mehö Sën Neḳo Takës

9 Log Yesu nër ġaġek peggirinsën ti vu alam vahi sën yö kwaj nevo sir
bë sir alam yohvu gedenelë alam vahi pin bë nij paya lo bë, 10 “Mehö
luu kwaj nevo bë denajom jaḳ, lob luho deraḳ medeya dub vabuung böp.
Parisai* ngwë, log alam sën deneḳo takës* lo ngwë. 11 Parisai* sënë nare
ya, bevenġev raḳ loḳ ayo nebë sënë, ‘Oo Anutu, sa kwaġ vesa vu honġ, in
sa su nebë alam vahi rë. In sir og kwaj luu bedenevo alam hir nġaa vër.
Gesir alam nij paya, gedenevonġ baggëb. Rëḳ sa og su nebë sën sir-ë rë.
Gesa su nebë mehö neḳo takës* sën nare agi ving rë. 12 Sayeġ neggërin
nos buk luu luu neyoh vu soda ti ti. Log nġaa pin sën sa nehaḳo lo, og sa
nehetunġ ya yu nemadluho, lob sa navo ti vu honġ.’ 13 Rëḳ mehö sën neḳo
takës* lo, og yö nare ggëp ading, log nilël bë su barah mala jaḳ yaġek,
gaḳ petap babu log jom raḳ bë, ‘Oo Anutu, sa mehö niġ paya, rëḳ mu
kwam gevonġin sa!’
14 Om sa nanër vu ham nabë: Anutu nër mehö sën neḳo takës* agi bë yi
mehö yohvu beyah meya yi begganġ los nipaya masën. Gaḳ mehö ngwë
sënë og ma. In mehöti bë yö geḳo yi jaḳ, og Anutu rëḳ dahun yi. Gaḳ
mehöti sën yö dahun yi lo, og Anutu rëḳ geḳo arë jaḳ.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Jom Raḳ Hurmahen
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 Loḳ deḳo hurmahen deyam vu Yesu, in bë gebë nema jaḳ sir. Rëḳ yi
hur maluh delë, lob denërin sir. 16 Rëḳ ma geYesu tahi hurmahen deyam vu
yi, log nër bë, “Ham gwevonġ hurmahen denam vu sa. Ham su gwërin sir,
in alam sën ayoj neyam timu vu sa nebë hurmahen lo, og rëḳ demedo doḳ
Anutu-yi-nyëġ. 17 Om sa nanër vu ham yönon nabë: Mehöti sën su ayo na
timu vu Anutu-yi-nyëġ nabë hurmahen rë lo, og su yoh vu bë rëḳ doḳ na rë.”

Ġaġek Raḳ Ggev Sën Yi Nġaa Nġahiseḳë Neggëp Vu Yi
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 Loḳ ggev ti loḳ tepëḳ in yi bë, “Tatovaha! Honġ mehö nim vesa
anon, om sëḳ ġevonġ nabë va in sena medo malaġ-tumsën degwata los
degwata?” 19 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Ġenër sa bë sa niġ vesa in va?
In Anutu yö timu og nivesa. 20 Ġeraḳ Anutu yi horek ni ggovek ya bë:
Su gwevonġ baggëb. Su ġengis mehönon medenadiiḳ. Su ġeġodeḳ nġaa.
Su ġenanër ġaġek tetuhinsën jaḳ mehö ngwë. Ġeġurek amam lu atam
babuj.” 21 Loḳ ggev lo nër yah vu bë, “Ëë-ë, sënëḳ senġo nahën hurmahen,
log sa nesepa loḳ horek pin sënë rot beverup gwëbeng sagi.” 22 Yesu
nġo lob nër yah vu yi bë, “Log nġaa ti nahën. Gwevonġ honġ ḳupeḳ
pin bemehö la debaġo, lob ġebo monë sën gweḳo jaḳ lo gelek alam sën
hej nġaa nema in sir lo. Gwevonġ nabë sënë log mëm ġenam ġesepa sa,
gemëm honġ ḳupeḳ nivesa rëḳ gëp vu yaġek.” 23 Rëḳ ggev sënë nġo ġaġek
sënë, lob ayo maggin rot. In yi mehö ḳupeḳ degwa.
24 Yesu lë yi lob nër bë, “Alam sën hir ḳupeḳ nġahiseḳë lo, bë dedoḳ
na Anutu-yi-nyëġ og rëḳ debimengin rot. 25 Yönon, kamer bë gurek na
rureḳ len, og yiḳ huk böpata rot, rëḳ mu nabë mehö-los-bengö-ggoreksën
ti gevonġ in nabë doḳ na Anutu yi nyëġ og sagaḳ huk böpata rot kesuu.”
26 Alam denġo ġaġek sënë lob denër bë, “Om maḳ re yoh vu bë rëḳ medo
mala-tumsën degwata?” 27 Loḳ Yesu nër bë, “Nġaa sën mehönon su deyoh
vu bë degevonġ rë lo, og Anutu yö yoh vu bë gevonġ.”
28 Loḳ Pita nër bë, “Gwelë! He hevuu he nyëġ los he nġaa pin ya, gehe yam
medo nesepa honġ.” 29 Lob Yesu nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham nabë: Alam
pin sën kwaj nevo Anutu-yi-nyëġ, bedenevuu hir begganġ, gevenëj, garij lo,
gamaj los ataj, genaluj lo lo, 30 og Anutu rëḳ bo nġahiseḳë doḳ nah vu sir doḳ
buk sënë, log rëḳ demedo malaj-tumsën degwata los degwata vu tamusën.”

Yesu Nër Beron Netu Lööë Bë Rëḳ Nadiiḳ Gekedi Jaḳ Gökin
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

31 Lob Yesu ḳo sir nemadluho-bevidek-luu lo ya, benër vu sir bë, “Ham
nġo! Gwëbeng hil naraḳ menaya Yerusalem. Lob ġaġek pin sën alam-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu raḳ Mehönon Nalu wirek meneggëp lo
vonġin anon jaḳ. 32 In rëḳ debo yi doḳ na alam-yu-ngwë nemaj. Lob rëḳ
denanër pelë jaḳ yi, gedegevonġ paya vu yi, gedepesuv nyëj ḳos jaḳ yi.
33 Log rëḳ debeek yi, log mëm dengis yi menadiiḳ. Rëḳ mu buk natu löö
jaḳ, lob rëḳ kedi jaḳ nah gökin." 34 Rëḳ yi hur maluh su deraḳ ġaġek sënë
ni rë. In neggëp vunsën in sir lob su kwaj töḳ raḳ degwa rë.

Yesu Ro Mehö Mala Ḳenod Ti Menivesa Raḳ
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 Yesu ya verup Yeriko, lob mehö mala ḳenod ti nedo loḳ aggata nenga
bemedo neketaġ monë lu nġaa vu alam bë dedoḳ vu yi. 36 Lob nġo dedun
bë alam yu böpata to deneyam, lob loḳ tepëḳ vu sir bë, "Denevonġ va?"
37 Loḳ denër vu bë, "Yesu vu Nasaret verup." 38 Lob tahi ya bë, "Yesu!
Davit* yi mewis-e! Kwam gevonġin sa." 39 Loḳ alam sën denemuġin lo
depetupek raḳ yi bë aye nama. Rëḳ ma gepasanġ netahi menegeyeh loḳ
bë, "Davit* yi mewis-e! Kwam gevonġin sa!" 40 Lob Yesu ya nare genër
vu sir bë degeḳo yi na vu yi. Ya verup, lob Yesu loḳ tepëḳ vu yi bë,
41 "Ġevonġin bë sa ġevonġ nabë va vu honġ-a?" Loḳ nër bë, "Mehöböp,
sa bë gwevonġ besa malaġ natum gökin." 42 Lob Yesu nër vu bë, "Malam
natum. Ayom yam timu vu sa om vonġ bemalam nivesa raḳ." 43 Lob pevis
bemala nivesa raḳ avuti genelë nyëġ. Lob tamuin Yesu meneya, geneḳo
Anutu arë raḳ. Galam pin sën delë nġaa agi deḳo Anutu arë raḳ ving.

Sakeus Yi Ġaġek

19 1 Lob Yesu loḳ ya Yeriko in bë noh na bena. 2 Loḳ mehöti arë
nebë Sakeus nedo. Alam-deneḳo-takës* hir ggev ti yi, beyi mehö
neggorek monë nġahiseḳë. 3 Lob kwa nevo bë gelë Yesu mejaḳ ni nabë yi
mehö nebë va. Rëḳ yi mehö vaha dus besu yoh vu bë rëḳ gelë yi nivesa
rë, in alam nġahi rot medeggërin yi. 4 Lob seröġ bemuġin beya meraḳ ya
ḳele map ti in bë mëm gelë Yesu. In raḳ ni bë rëḳ na berup sagu. 5 Lob
Yesu ya verup bevarah mala raḳ melë yi, lob nër ya vu bë, "Sakeus,
ġeduḳ pevis meġenam! In sëḳ medo geving honġ doḳ böm pehi sënë."
6 Lob luḳ pevis beḳo Yesu raḳ meya yi begganġ los kwa vesa. 7 Alam delë
nebë sënë, lob ahëj sengën medenër bë, "Ya neggëp loḳ mehö nipaya ti
sagu yi begganġ in va?"
8 Lob Sakeus ya nare benër vu Mehöböp bë, "Mehöböp, gwenġo rë.
Sëḳ ġevonġ sa nġaa pin vahi vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo. Log
alam sën sa tetuhin sir gesehodeḳ hir nġaa ti ti lo, og sëḳ ġevonġ nġaa
lubeluu lubeluu doḳ nah vu sir." 9 Lob Yesu nër vu yi bë, "Gwëbeng sënë,
Anutu ḳol alam begganġ ayo ti sënë yah vu yi. In mehö sënë og degwa
vu Abraham ving. 10 Yönon, Mehönon Nalu yam in bë sero mehönon sën
malaj nema lo begeḳo sir nah."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam Böp Ti Vo Monë Vu Yi Hur Nemadluho

11 Denġo ġaġek sënë ggovek, log nër ġaġek peggirinsën ti vu sir. In ya
verup dus raḳ Yerusalem, lob kwaj nevo bë buk dus raḳ bAnutu-yi-nyëġ
vonġin anon jaḳ pevis avuti. 12 Lob nër vu sir bë, “Mehö böp ti bë na nyëġ
ading ti jaḳ in degetunġ yi natu mehö-los-bengö benom geġin yi alam
pin. 13 Lob supin yi hur nemadluho yam bevo monë ḳapiya luu luu ggelek
sir pin, log nër vu sir bë, ‘Ham medo gwevonġ huk baġosën jaḳ monë
sënë rot, besenom geto sënë gökin.’
14 Rëḳ yi alam nij nelëlin yi, om ya, log devonġ mehö la detamuin yi
medeya beya denër bë, ‘He nimin lël bë mehö saga su natu he mehö-los-
bengö megeġin he!’ 15 Rëḳ ma gedetunġ yi tu hir mehö-los-bengö ggovek
geyom to. Lob nër bë, ‘Ham tahi alam sën sevo monë vu sir lo nam. Sa bë
ġalë nabë sir ti ti deneḳo va la va la loḳ ya ving-a?’
16 Lob mehöti nare yam muġin benër ya bë, ‘Mehö böp, sa hevonġ huk
baġosën raḳ honġ monë ḳapiya luu sënë, log sa haḳo ḳapiya mehödahis
sënë loḳ yam ving.’ 17 Lob mehö-los-bengö nër vu yi bë, ‘Honġ hur nivesa
beġevonġ huk nivesa rot. Ġenemalamin nġaa mahen sënë nivesa, om sëḳ
ġevonġ begweġin nyëġ böp yu nemadluho.’
18 Log mehö ngwë sën netu luu nare benër ya bë, ‘Mehö böp, sa hevonġ
huk baġosën raḳ honġ monë ḳapiya luu sënë, log gwëbeng sa haḳo ḳapiya
nemadluho sënë loḳ yam ving.’ 19 Lob mehö-los-bengö nër vu yi bë, ‘Om
sëḳ ġevonġ nyëġ böp yu nemadvahi in gweġin.’
20 Loḳ hur ti verup nare yam, benër ya bë, ‘Mehö böp, honġ monë
ḳapiya luu sën lo sënë. Sa hebom loḳ tob nyë dus teka besa heġin nivesa
beyö nedo rot. 21 In sa nehalë honġ bë honġ mehö nim wëëk. Nġaa sën
mehö ngwë denetunġ menedo lo, og ġeneḳo. Genos sën mehö ngwë
denevaroh lo, og ġenelev anon. Om sën sehönengin honġ, lob honġ monë
ḳapiya luu sën lo yö nedo.’
22 Lob mehö-los-bengö nër vu mehö sënë bë, ‘Honġ sënë, nim paya
rot! Maḳ sëḳ ġevonġ ġaġek vu honġ jaḳ nġo honġ ġaġek saga rë. Maḳ
ġeraḳ ni yönon bë sa mehö niġ wëëk, bemehö ngwë denetunġ nġaa nedo
loḳ sa nehako, gesa nalev nos sën mehö ngwë denevaroh lo? Yönon-a?
Sa nehevonġ nebë sënë? 23 Rëḳ nebë va sën su ġetunġ sa monë loḳ ya
begganġ-monë-yi in bë senom og sa ġaḳo teka sevöḳ geving rë-ë?’ 24 Log
nër vu alam sën denare dus vu lo bë, ‘Ham bo monë ḳapiya luu saga vër
in mehö saga, gebo nah geving vu mehö sën ḳapiya mehödahis nedo vu
yi lo.’
25 Loḳ denër yah vu bë, ‘Mehö böp, mu ḳapiya mehödahis neggëp vu yi
vorot.’
26 Loḳ nër bë, ‘Sa nanër vu ham nabë mehöti sën nġaa neggëp vu yi lo,
og sëḳ bo la gökin geving vu. Gaḳ mehöti sën yi nġaa su neggëp rë lo, og

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sëḳ bo teka sën neggëp vu yi lo vër in yi. 27 Rëḳ alam sën denelë sa paya
benij lël bë sa su natu hir mehö-los-bengö lo, og ham gweḳo sir nam sënë
beham ngis sir bedenadiiḳ jaḳ sa malaġ.' "

Yesu Loḳ Ya Yerusalem Nebë Mehö-los-bengö
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

28 Yesu nër ġaġek sënë ggovek, log muġin betetuu aggata meneya
Yerusalem. 29 Ya verup dus raḳ Betpage los Betania ggëp Ḳedu Ḳele-oliv,
lob vonġ yi hur maluh luu deya, 30 genër vu luho bë, "Melu na medoḳ na
beggaṅġ-bu ti sën melu malamin neya agu, lob melu rëḳ gwelë gedeseyu
dogi nalu ti menare dus vu aggata avi. Mehöti su raḳ dogi sënë wirek rë,
lob melu kwevelekin begweḳo nom. 31 Genabë mehöti doḳ tepëḳ nabë,
'Melu gwevonġ va vu dogi sagi?' og melu nanër nah nabë, 'Mehöböp bë
jaḳ mena'."
32 Yesu vonġ luho ya, lob luho ya detöḳ vu nġaa pin yoh vu sën nër vu
luho lo. 33 Luho medo denekevelekin dogi sënë, loḳ dogi ala loḳ tepëḳ in
luho bë, "Melu nekwevelekin dogi nalu sënë in gwevonġ va vu?" 34 Loḳ
luho denër yah bë, "Mehöböp bë jaḳ mena."
35 Lob luho deḳo dogi medeya vu Yesu. Lob delah hir tob raḳ ya dogi
demi, log detunġ Yesu raḳ ya nedo vavunë. 36 Bemëm neraḳ meneya,
galam pin kwaj vesa rot vu yi bedenevah hir tob ggök aggata geneggök,
37 beya deverup dus raḳ sën aggata nehöö Ḳedu Ḳele-oliv. Lob yi hur
maluh pin sën denesepa yi lo, gesir nġahiseḳë saga kwaj vo yah nġaa
böp böp pin sën nevonġ bedenelë wirek lo, lob kwaj vesa bedenepisekin
medeneḳo Anutu arë raḳ bë:
38 "Anutu gevonġ semusemu vu mehö-los-bengö sën neyam los
Mehöböp niwëëk!
Ġaġek ahë yes raḳ neggëp yaġek,
log Anutu arë böpata los niḳapiik nivesa neggëp yaġek vavunë!"
39 Log alam Parisai* la deloḳ ya alam yu böpata saga vuheng belosho
deneya, lob denër vu Yesu bë, "Tatovaha, ġenanërin honġ hur maluh lo
sënë nabë ayej nama." 40 Loḳ nër yah vu sir bë, "Sa nanër vu ham nabë:
Bë ayej nama, og ġelönġ lo sënë yö rëḳ denapisek."

Yesu Su Raḳ Yerusalem

41 Loḳ Yesu ya verup dus raḳ, lob mala ya melë nyëġ böp Yerusalem,
lob su raḳ. 42 Su raḳ bë, "Nabë yiḳ ġejaḳ mehö sën yoh vu bë gevonġ
honġ beġemedo revuh lo ni gwëbeng sagi, og mëm sënë nivesa. Rëḳ ma
gemehö sënë neggëp vunsën in honġ, gesu ġeraḳ ni rë. 43 Gwenġo rë, buk
ti vonġin berup, lob alam sën degevonġ beġö vu honġ lo rëḳ nam dedev
lii beġö yi medetetup doḳ honġ. Log rëḳ deketumin honġ vahi vahi. 44 Lob
rëḳ dekevoh honġ geving nalum lo pin sën denedo loḳ honġ lo na. Log su

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rëḳ degönengin ġelönġ ngwë gejaḳ medo ngwë vavunë rë. In su kwam nevo buk sën Anutu yam in bë doḳ vu honġ lo rë.”

Yesu Tii Alam Sën Denebaġo Nġaa Loḳ Dub-vabuung-böp Lo
(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

45 Log loḳ ya dub-vabuung-böp ayo, lob tii alam sën denevonġ huk
baġosën loḳ ayo lo. 46 Genër vu sir bë, “Ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
bë: Sa begganġ, og yö rëḳ natu begganġ jom-raḳsën-yi. Rëḳ ham vonġ
beyah tu alam hodeḳ bej waaḳ vunsën raḳ.”
47 Log nenër ġaġek vu alam yoh vu buk loḳ dub-vabuung-böp ayo. Lob
alam-deneḳo-seriveng hir ggev, galam-horek-yi, galam ggev, bedenesero
aggata in bë dengis yi menadiiḳ. 48 Rëḳ alam pin nij wëëk bë degenġo yi
ġaġek, lob ggev lo su detöḳ raḳ aggata ti rë.

Deloḳ Tepëḳ In Yesu Bë Re Vo Niwëëk Vu Yi
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

20 1 Buk ti, lob Yesu medo netateḳin ġaġek vu alam loḳ dub-
vabuung-böp genenër Bengö Nivesa ranġah vu sir. Lob
alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi, galam ggev, bedeya
vu yi. 2 Bedeloḳ tepëḳ vu yi bë, “Ġenanër vu he nabë: Re vo niwëëk vu
honġ benër bë gwevonġ huk nabë sënë? Re ggooin honġ raḳ-a?” 3 Loḳ nër
yah vu sir bë, “Kë, om sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ti nök vu ham rë. Ham
nanër vu sa nabë: 4 Sën Jon neripek alam lo, og yam vu yaġek, ma sepa
loḳ mehönon vu dob kwaj?” 5 Lob yö desap sir raḳ medenër bë, “Nabë hil
nanër nah nabë: ‘Yam vu yaġek’, og rëḳ doḳ tepëḳ nom nabë: ‘Rëḳ nebë
va sën ham su nevonġ ving yi rë-ë?’ 6 Log nabë hil nanër nabë: ‘Sepa loḳ
mehönon vu dob kwaj’, og rëḳ alam detengwa hil jaḳ ġelönġ. In kwaj
neya niwëëk vu yi bë yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti.” 7 Lob maam
denër yah vu Yesu bë, “He duġin degwa-o!” 8 Lob Yesu nër yah vu sir bë,
“Nebë saga, om sa su rëḳ nanër mehö sën ggooin sa raḳ lo vu ham rë.”

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam Nij Paya Deneġin Huk Wain
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 Nër nebë saga, log nër ġaġek peggirinsën sënë vu alam bë, “Mehöti
varoh huk wain bengö ti, lob vo huk sënë loḳ ya alam la nemaj in bë
degeġin medegeḳo anon vahi natu yiyi gevahi natu hej. Log tah yi ya nedo
nyëġ ading ti beya nedo hus ading rot. 10 Log buk sën wain anon nemoneḳ lo
dus raḳ, lob vonġ yi hur ti ya vu alam sën deneġin yi huk wain lo in bë debo
yiyi la behur geḳo nah vu yi. Rëḳ alam lo deveek hur saga, gedevonġ yi yah
meya nema meris. 11 Loḳ vonġ hur ngwë yah meya vu sir ggökin. Rëḳ desis
yi ving bedevonġ paya vu yi, gedevonġ yi yah meya nema meris. 12 Lob yiḳ
vonġ hur ti yah ggökin netu beron löö. Rëḳ desis yi gedepengah, log detë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yi yah dobnë. 13 Devonġ nebë sënë, lob huk ala kwa vo bë, ‘Maḳ sëḳ ġevonġ
nabë tena? Maam sa ġevonġ senġo naluġ sën sahëġ neving yi lo na, in mëm
maḳ rëḳ degurek babu.’ 14 Rëḳ alam lo delë bë nalu ya verup, lob yö denër
vu sir bë, ‘Mehö sën agi rëḳ doḳ nah ama ben begeḳo ama yi nġaa pin, om
ham-o! Hil angis yi menadiiḳ. In mëm huk sënë natu hil nġaa.’ 15 Lob derot
yi yah dobnë, beyah desis mediiḳ. Om huk wain ala sënë maḳ rëḳ gevonġ
nabë va vu sir-a? 16 Rëḳ na, lom kevoh alam sën deneġin huk wain agi
bemalaj nama na, log bo huk wain sënë vu alam mewis la bedegeġin.” Alam
denġo ġaġek sënë lob denër bë, “Maam nġaa nabë saga og nök gëp!”
17 Rëḳ Yesu gët sir geloḳ tepëḳ in sir bë, “Bë nama og ġaġek sën neggëp
loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nër bë va? Sën nër bë:
‘Alam sën denelev begganġ lo nij lëlin ġelönġ ti sënë,
rëḳ mu netu ġelönġ niwëëk begganġ nyëḳetu yi.’
18 Mehönon pin bë debës bedengis sir jaḳ ġelönġ sënë, og rëḳ deḳataḳ
jaḳ pin. Log nabë ġelönġ sënë geto mejaḳ gëp mehöti, og rëḳ natul mehö
sënë bemetes na.”
19 Lob alam-horek-yi losho alam-deneḳo-seriveng hir ggev deraḳ ni bë
Yesu nenër ġaġek peggirinsën sënë raḳ sir. Lob devonġin bë denajom yi
ahon doḳ buk sënë, rëḳ deggönengin alam.

Deloḳ Tepëḳ Vu Yesu Bë Yoh Vu Bë Degetë Takës Vu Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar*?

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

20 Lob tum alam ggev medo deneġin yi. Log devonġ hir mehö la ya
deloḳ yi medenelë. Lob ya detetuhin bë sir alam yohvu, in bë denajom yi
ahon jaḳ ġaġek la bedegevonġ doḳ nah nemaj gena ġaġek vu kiap böp.
21 Lob deloḳ tepëḳ vu yi bë, “Tatovaha, he nehanġo honġ ġaġek bë honġ
ġaġek neya niröp, beġenenër ġaġek niröp vu alam. Su ġenehönengin
alam sën los arëj lo malaj rë. Gaḳ ġenetateḳin Anutu yi ġaġek vu alam
los anon mu. 22 Om kwam nevo bë? Yoh vu bë hil ġetunġ takës vu alam
Rom hir mehö-los-bengö Sisar* ma nama?” 23 Rëḳ Yesu raḳ hir ġaġek
tetuhinsën sënë ni, lom nër yah vu sir bë, 24 “Ham tato monë ġahis ti nam
besa ġalë rë.” Devo ya lob nër bë, “Re ḳenu los arë sën raḳ neggëp agi?”
Loḳ denër yah bë “Sisar*.” 25 Lob nër yah vu sir bë, “Om ham gwevonġ
Sisar* yi nġaa nah vu Sisar*. Log Anutu yi nġaa, og ham bo nah vu
Anutu.” 26 Lob su deyoh vu bë denatöḳ vu ġaġek ti jaḳ yi gëp alam malaj
medenajom yi ahon rë. Gaḳ ḳenuj ya in ġaġek sën nër lo, lob ayej ma.

Deloḳ Tepëḳ Vu Yesu In Sën Mehönon Denadiiḳ Gedekedi Jaḳ Nah Lo

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

27 Alam Sadukai* denenër bë alam-diiḳsën og su rëḳ dekedi jaḳ nah
rë. Lob sir la deya vu Yesu, 28 bedeloḳ tepëḳ vu yi bë, “Tatovaha, Moses

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kevu horek ti vu hil meneggëp bë, ‘Nabë mehöti geḳo avëh, rëḳ nadiiḳ
geluho naluj nama, og ari geḳo yi alov natu venë beluho degeḳo naluj vu
ari sën diiḳ lo.’ 29 Lob hur maġëm ti losho ari lo, sir nemadvahi-bevidek-
luu denedo. Lob arij aġuu ḳo avëh, lob nalu ma gediiḳ. 30 Lob ari amon
ḳo yi alov loḳ diiḳ ving. 31 Lob ari gwee vonġ nebë saga ving, beya metöḳ
meggi. Besir pin deḳo avëh timu sënë, rëḳ naluj ma, gedediiḳ pin. 32 Log
mëm avëh diiḳ raḳ neggëp hus. 33 Om ġenanër nabë najeeng sën mehönon
diiḳsën dekedi jaḳ nah lo, og avëh sënë rëḳ natu arij ti tena venë? In sir
pin deḳo avëh timu sënë netu venëj.”
34 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Maluh los avëh deneḳo sir loḳ buk sënë.
35 Gaḳ maluh los avëh sën Anutu nër bë yoh vu bë rëḳ dekedi jaḳ nah
medemedo malaj-tumsën lo, og su rëḳ degeḳo sir doḳ Buk-tamusën rë.
36 In su deyoh vu bë denadiiḳ gökin rë. Gaḳ rëḳ demedo nabë angër lo.
Anutu rëḳ gevonġ bedekedi jaḳ nah gëp bedub, om rëḳ denatu yö nalu
lo. 37 Log Moses tato vu hil ving bë alam-diiḳsën denekedi raḳ yah ggëp
bedub. In kevu raḳ Mehöböp meneggëp loḳ ġaġek sën nengwah netum
loḳ ḳele yu dabun ti lo bë, ‘Abraham yi Anutu, gIsaak yi Anutu ga, Yakop
yi Anutu.’ 38 Om nabë mehönon denadiiḳ bemalaj nama na veröḳ yi, og
su yoh vu bë rëḳ nanër nabë lööho hir Anutu yi rë. Gaḳ lööho denedo
malaj-tumsën, in Anutu og alam malaj vesa los malaj-tumsën hir Anutu
yi. In nelë mehönon pin bë sir pin denedo malaj-tumsën.”
39 Nër nebë sënë, lob alam-horek-yi la denër yah vu bë, “Tatovaha,
ġenër ya meyoh vu.” 40 Lob nij nemum in yi besu deloḳ tepëḳ in yi ggökin
yah rë.

Yesu Loḳ Tepëḳ Vu Alam Parisai* In Mehö Sën Anutu Ggooin Raḳ In Bë Geḳo Hil Nah Lo

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Log nebë tena sën denenër Kerisi*
bë degwa vu Davit*-ë? 42 In Davit yö nër raḳ avi beneggëp loḳ ḳapiya
Saam bë:
‘Mehöböp nër vu sa Mehöböp bë:
“Ġemedo sa nemaġ vesa.
43 Gevu tamusën og sëḳ ġetunġ alam sën denelë honġ paya lo
dedoḳ na vaham ġebinë.” ’
44 Yi degwa vu Davit*, loḳ nebë tena sën Davit nër yi bë yi Mehöböp-ë?”

Alam-horek-yi Denevonġ Nipaya Nebë Sënë

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lk 11:37-54)

45 Alam pin nahën medo denenġo Yesu yi ġaġek, lob nër vu yi hur
maluh bë, 46 “Ham gweġin ham in alam-horek-yi. In ahëj neving bë
dejöp tob ading nivesa vesa. Log ahëj neving bë alam debengwëng vu sir

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

medegeḳo sir jaḳ doḳ alam tabaaḳ. Gahëj neving panġsën bë na demedo
lël mala gëp alam malaj doḳ dub-supinsën-yi ayo, gahëj neving bë jaḳ na
dega nos namuġin gëp nyëġ-nos-böp-yi. 47 Alam sënë deneraa avëh alov
hir begganġ yah vu sir, log denekuung raḳ bedenevenġev raḳ hus ading.
Om doḳ buk-ġaġek-yi, og rëḳ denatöḳ vu maggin böpata rot mekesuu."

Avëh Sën Hen Monë Ma Lo Tunġ Seriveng Vu Anutu
(Mk 12:41-44)

21 1 Log Yesu vër mala raḳ menelë alam-los-bengöj-ggoreksën lo
vahi, geya denetunġ seriveng luḳ ya keröng-monë-yi vu Anutu.
2 Lob lë avëh alov ti sën hen monë ma, lob yiḳ tunġ monë ḳöḳ teka luu
mu luḳ ya keröng. 3 Lob nër bë, "Sa nanër yönon vu ham nabë: Avëh alov
sën hen monë ma agi të monë böpata rot bekesuu alam vahi pin. 4 Senër
nebë sënë in sir mehönon-los-bengöj-ggoreksën behir nġaa nġahiseḳë
nedo vu sir, gaḳ sën denetunġ lo og yiḳ metes. Gaḳ avëh sënë og su hen
vahi nedo rë, rëḳ yö keyoveḳin keröng ahë degwa raḳ metunġ yi nġaa pin
tu seriveng gehen monë nos yi ma."

Yesu Nër Bë Rëḳ Debasap Dub-vabuung-böp
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

5 Log mehö la denevengwënġ raḳ dub-vabuung-böp medenenër bë,
"Devuneḳ vu begganġ sënë raḳ ġelönġ nivesa vesa los ḳupeḳ sën detunġ tu
seriveng vu Anutu lo bemalanġeri rot." Loḳ Yesu nër bë, 6 "Nġaa pin sën ham
nelë gwëbeng agi, og buk ti vonġin berup, lob su rëḳ degönengin ġelönġ ti
gejaḳ medo ngwë vavunë rë. Gaḳ rëḳ dekevoh pin bedegetë geto yoh yoh."

Yesu Nër Bë Maggin Nġahiseḳë Rëḳ Berup
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

7 Lob deloḳ tepëḳ vu yi bë, "Tatovaha, nġaa sën ġenër lo rëḳ anon
jaḳ doḳ buk tena? Geva rëḳ tato vu he nabë nġaa sënë vonġin anon
jaḳ-a?" 8 Loḳ Yesu nër yah bë, "Ham gweġin ham nivesa, in mehö la rëḳ
degekuungin ham. Alam nġahiseḳë rëḳ denam bedenanër sarëġ jaḳ nah
sir nabë, 'Mehö sën lo yiḳ sa sënë.' Log rëḳ denanër nabë, 'Buk dus raḳ
ggovek ya.' Rëḳ mu ham su sepa sir mena. 9 Log ham rëḳ gwenġo beġö
bengö los dedun nabë vonġin berup, og ham su ḳenumin berup. In nġaa
nebë sënë yö rëḳ nam, gaḳ Buk-tamusëneḳ yö rëḳ nahën."
10 Log nër vu sir ving bë, "Alam dob ngwë rëḳ dekedi belosho alam
dob ngwë dengis sir. Log mehö-los-bengö ngwë losho yi alam rëḳ dekedi
belosho mehö-los-bengö ngwë losho yi alam dengis sir. 11 Log jemapi
böpata rëḳ gee jaḳ dob beron beron. Log alam nyëġ la rëḳ denatöḳ jaḳ
meyip los niraḳsën aggagga. Log ham rëḳ gwelë nġaa böp böp genġaa
aggagga sën rëḳ gevonġ beham ḳenumin berup in lo gëp yaġek babu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Rëḳ mu nġaa pin sënë yö rëḳ nahën, log rëḳ denajom ham ahon,
bedegevonġ paya vu ham. Rëḳ degevonġ beham gwevonġ ġaġek doḳ dub-
supinsën-yi log degetunġ ham na ḳarabus. Log rëḳ degeḳo ham na bare
alam-los-bengöj böp los kiap böp lo malaj in sa alam ham. 13 Lob doḳ buk
sënë, og yiḳ ham nanër sa ranġah vu sir. 14 Om ham medo kwamin veröḳ,
gaḳ ham su medo mekwamin bo ġaġek sën ham nanër nah vu sir lo.
15 In senġo rëḳ ġevonġ ġaġek sën ham nanër nah vu sir lo doḳ nök ham
avimin, besebo kwa nivesa vu ham. Lob alam sën degelë ham paya lo su
deyoh vu bë dekeyëh, ma dedahun ġaġek sën sebo vu ham agi rë.
16 Ham amamin los atamin garimin, geham alam sën ham degwa ti lo,
geham nimin papu lo, yö rëḳ denanër ham ranġah vu alam sën dengis
ham lo. Lob rëḳ dengis ham la medenadiiḳ. 17 Log alam pin rëḳ ahëj
sengën böp rot vu ham, in sa alam ham. 18 Rëḳ mu ham yumin viis ti su
rëḳ mala nama doḳ ham yumin rë. 19 Bë ham najom sa ahon bemedo los
nimin wëëk, og ham rëḳ medo malamin-tumsën."

Yesu Nër Bë Rëḳ Degevonġ Paya Vu Yerusalem
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

20 "Rëḳ mu ham rëḳ gwelë nabë alam-beġö-yi nök detetup doḳ
Yerusalem, og ham jaḳ ni nabë buk sën debasap Yerusalem lo yök dus
raḳ saga. 21 Doḳ buk saga og alam sën denedo Yudea lo, rëḳ debeya
bedena ḳedu. Galam sën denedo loḳ Yerusalem lo, rëḳ degevuu nyëġ saga
gedebeya medena nyëġ ngwë. Galam sën su denedo loḳ nyëġ böp agi rë
lo, og su rëḳ debeya menah dedoḳ na rë. 22 Buk sënë og buk sën Anutu
rëḳ bo doḳ nipaya nyëvewen lo, lob ġaġek pin sën neggëp loḳ yi ḳapiya
lo rëḳ anon jaḳ. 23 Gëpin avëh sën naluj nare loḳ ayoj lo, los sën nahën
denevo rur vu sir lo doḳ buk sënë! In Anutu rëḳ gevonġ bemaggin böpata
rot natöḳ vu dob sënë bekevoh alam sënë. 24 Paëp-yu-anil rëḳ ga sir.
Galam rëḳ denaduu sir gedegeḳo sir bena demedo ḳarabus na na geving
alam-yu-ngwë pin. Galam-yu-ngwë rëḳ vahaj baḳë nyëġ böp Yerusalem,
bedemedo nabë sënë rot, begëp nabë sënë bena berup doḳ buk sën alam-
yu-ngwë hir buk govek na lo.

Yesu Nër Bë Mehönon Nalu Rëḳ Nom
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

25 Lob ham rëḳ gwelë genġaa böp aggagga natöḳ vu hes lu kwev,
gebetuheng. Log mehönon pin vu dob rëḳ newaj bepul bemedo degelëk
in loo dedun sën rëḳ natëë benam lo. 26 Alam nġahiseḳë rëḳ kwaj bo
nġaa sën anon jaḳ vu dob agi, lob rëḳ newaj jaḳ rot, gemalaj pebilin. In
nġaa los niwëëk pin vu yaġek rëḳ desasuḳin sir. 27 Sënë anon jaḳ, lob rëḳ
degelë Mehönon Nalu doḳ medo beggob ayo menam los niwëëk böpata
gevuneḳ vuneḳ yaġek yi. 28 Doḳ buk sën nabë nġaa agi natöḳ nam lo, og

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham rëḳ bare nam bebarah malamin jaḳ. In buk sën Anutu geḳo ham nah lo yam dus raḳ ggovek ya saga."

Yesu Tateḳin Buk-tamusën Raḳ Go
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

29 Log nër ġaġek ti metateḳin vu sir bë, "Ham kwamin bo jaḳ go* los nġaa
vahi pin rë. 30 Bë purpur berup ngu, og ham neraḳ ni bë go* vonġin nabunġ
beham dev jaḳ na jök. 31 Om nabë ham gwelë nġaa pin sënë anon jaḳ, og ham
jaḳ ni nabë buk dus raḳ ggovek ya bë Anutu natu ala benam geġin hil.
32 Sa nanër vu ham yönon nabë: Mehönon pin su rëḳ malaj nama na veröḳ yi
rë, log nġaa pin sën agi rëḳ anon jaḳ. 33 Log yaġek los dob rëḳ govek na bemala
nama na vu tamusën, gaḳ sa ġaġek og su rëḳ mala nama rë."

Yesu Vo Horek Vu Hur Maluh

34 "Rëḳ mu ham gweġin ham nivesa, in ham rëḳ medo gwevonġ ahëmin
ta, genanum beyumin gevonġ paya gekwamin bo nġaa-dob-yi, lob nġaa nabë
saga rëḳ gërin ham ayomin, lob Mehöböp yi buk sënë rëḳ nam natöḳ vu ham
avuti nabë sën saġ neloḳ sapu lo. 35 Buk sënë rëḳ natöḳ vu alam pin vu dob
pin. 36 Om ham nġo medo malamin natum bekwetaġ vu Anutu noh vu buk
pin in ġadu ham niwëëk. In lob nġaa pin sënë noh nenga in ham, geham medo
rot menatöḳ na vu Mehönon Nalu bebare mala."
37 Yesu netahu alam loḳ dub-vabuung-böp ranġah pin, log buk lob yah
neggëp Ḳedu Ḳele-oliv. 38 Log monbuk anon lob alam pin dekedi deneya
dub-vabuung-böp in bë nanër ġaġek medegenġo.

Yudas Nër Ġaġek Ya Nare Vorot Vu Alam Ggev Bë Rëḳ Bo Yesu Doḳ Na Nemaj
(Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Jn 11:45-53)

22 1 Buk vabuung sën denegga brët sën yiist* nema in lo verup.
Sën denenër bë Buk-ggöksën-yi* lo. 2 Lob alam-deneḳo-seriveng
hir ggev losho alam-horek-yi denesero aggata bë dengis Yesu. Rëḳ ma in
deneggönengin alam.
3 Loḳ Satan loḳ ya Yudas sën denenër arë ngwë nebë Iskariot lo ayo. Yiḳ
sir nemadluho-bevidek-luu lo ti yi, 4 lob ya vengwënġ ving alam-deneḳo-
seriveng losho alam sën deneġin dub-vabuung-böp lo, in bë natöḳ vu
aggata lob bo Yesu doḳ na nemaj. 5 Lob kwaj vesa, gedenër vu yi vorot bë
rëḳ debaġo yi. 6 Lob Yudas yoġek in ayej, log kwa nesero buk sën alam
nġahiseḳë su denedo ving yi rë lo, in bë mëm gevonġ Yesu doḳ na nemaj.

Hur Maluh Luu Dero Nos Buk-ggöksën-yi
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

7 Log Buk-vabuung sën alam Yuda denegga brët sën yiist* nema in lo
verup ggovek ya, lom yiḳ buk sën denesis sipsip nalu Buk-ggöksën-yi* yi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

loḳ lo sënë. 8 Lob Yesu vonġ Pita luho Jon ya, genër vu luho bë, “Melu
na gwero nos los reggu Buk-ggöksën-yi* vu hil in hil aġa.” 9 Loḳ luho
deloḳ tepëḳ yah vu bë, “Ġevonġin bë alu ġero gëp tena?” 10 Loḳ nër yah
bë, “Melu lë! Melu na medoḳ na nyëġ böp sagu, log mehöti rëḳ kerë
bël doḳ dëg böp ti menatöḳ vu meluu doḳ aggata. Lob melu tamuin yi
rot bedoḳ na begganġ sën doḳ na lo. 11 Lob melu nanër vu begganġ ala
nabë, ‘Tatovaha nër bë alu anam nanër vu honġ nabë, “Begganġ ayo tena
in sa los sa hur maluh lo aġa nos los reggu Buk-ggöksën-yi* dok-a?” ’
12 Lob rëḳ tato ayo böpata ti sën neggëp vavunë vu meluu, ayo ti sën yö
devah ḳanyë raḳ vorot. Lob melu gwero nos los reggu vu hil doḳ saga.”
13 Ggovek log luho deya, lob ya detöḳ vu nġaa pin yoh vu sën Yesu nër vu
luho lo. Lob luho dero nos los reggu Buk-ggöksën-yi* loḳ.

Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1 Kr 11:23-25)

14 Log nyëġ neggovek, lob Yesu bë ga nos los reggu geving sinarë lo.
15 Lob nër vu sir bë, “Sahëġ neving rot bë seġa nos los reggu Buk-ggöksën-
yi* sënë geving ham rë, loḳ mëm sa ġaḳo vanë. 16 Log sa nanër vu ham
nabë: Sa su rëḳ ġa nġaa sënë gökin nah rë, rot bena berup doḳ buk sën
hil aġa doḳ ti vu Anutu-yi-nyëġ lo.”
17 Log ḳo wain kap ti raḳ bejom raḳ in los kwa vesa ya vu Anutu log nër
vu sir bë, “Ham gweḳo sënë nök benanum noh vu ham. 18 Sa nanër vu
ham nabë: Sa su rëḳ nanum wain gökin nah rë, rot bena berup doḳ buk
sën hil medo doḳ Anutu-yi-nyëġ lo.” 19 Log ḳo brët raḳ bevenġev raḳ in los
kwa vesa ya vu Anutu, log debu bevo vu sir. Log nër bë, “Sa reggos sënë.
Sën sëḳ ġetunġ natu seriveng doḳ nah ham bömin. Om ham medo sepa
doḳ megwevonġ nabë sënë in ham kwamin bo sa.” 20 Nebë saga bedegga
ggovek, log ḳo wain kap ti raḳ bevonġ nebë saga, log nër bë, “Wain kap
ti sënë og sa ḳöḳ, sën sëḳ ḳeseh in ham in bë tato nabë ġaġek mewis sën
sejoo in doḳ vu ham lo rëḳ anon jaḳ.
21 Rëḳ mu ham gwelë ham rë! Mehö sën rëḳ bo sa doḳ na alam sën
denelë sa paya nemaj lo yiḳ nedo raḳ tevor ving sa. 22 Yönon, Mehönon
Nalu nesepa loḳ aggata sën Anutu nër tato vu yi lo. Rëḳ mu gëpin mehö
sën rëḳ nanër yi ranġah vu alam bedengis yi lo.” 23 Nër nebë sënë, lob yö
deloḳ tepëḳ vu sir yah meyom bë, “Mehö re rëḳ gevonġ nġaa sënë?”

Hur Maluh Denër Sir Bë Sir Ti Tena Kesuu Vahi?

24 Log tum hur maluh deḳo ġaġek ti raḳ loḳ sir, medenenër bë, “Re
böp kesuu in geġin hil-a?” 25 Loḳ Yesu nër vu sir bë, “Alam-yu-ngwë, og
hir mehö-los-bengö tu alaj. Log alam sën detu ala medeneġin sir lo, og
denenër behir alam deneḳo sir raḳ bedenenër sir bë sir alam nġatum.
26 Rëḳ mu ham, og ham su gwevonġ nabë saga. Gaḳ mehöti sën vonġin bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

natu ham ala lo, og dahun yi bemedo nabë sën mehö ahë hus. Log mehöti
sën vonġin bë natu ham ggev lo, og gevonġ nġaa nabë sën yi mehö meris
ti in doḳ vu ham. 27 Ma re tu ala? Mehö sën medo neġin in ga nos lo, ma
hur sën neruu nos in bë geḳo na vu lo? Gaḳ yiḳ mehö sën neġin bë nos na
in ga lo! Rëḳ mu sa, og sa nado ving ham nebë hur meris in bë sedoḳ vu
ham.
28 Wirek hil los nado gemaggin töḳ vu sa beseggi sa, rëḳ ham nedo ving
sa, geham su vuu sa rë. 29 Log Amaġ vo yi nyëġ vu sa in bë sa ġeġin, om
sebo nyëġ vu ham in ham gweġin nabë saga. 30 Ham rëḳ gwa los nanum
geving sa jaḳ sa tevor gëp sa nyëġ. Geham rëḳ medo jaḳ sëa-los-arëj
beseggi alam Israel degwa nemadluho-bevidek-luu sën lo hir ġaġek."

Yesu Nër Pita Bë Rëḳ Dah Yi Vun
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

31 "Simon, Simon, gwenġo rë! Satan nër vorot bë yoh vu bë rëḳ geḳo
ham na vu yi, begerii ham tetër nabë wit* ġahis. 32 Rëḳ sejom raḳ in honġ
ggovek ya bë honġ vonġvingsën su rëḳ nadiiḳ na rë. Om sën ġegwërin
honġ meġenom lo, og ġebo ġadu doḳ arim lo."
33 Loḳ Pita nër yah bë, "Mehöböp, sa hero sa menado in sena ḳarabus
geving honġ balu nadiiḳ doḳ ti." 34 Loḳ Yesu nër bë, "Pita, sa nanër vu
honġ nabë: Pehi buk sënë, og ḳöḳrëëh su rëḳ ngu rë, log rëḳ ġedah sa vun
beron löö nabë honġ duġin sa."

Ġaġek Raḳ Jej-monë-yi, Gevahek Nalu Los Paëp-yu-anil

35 Log nër vu sir bë, "Wirek sa hevonġ ham ya, lob ham su ḳo jej-
monë-yi los je vahek sepa rë. Log ham su röp suu rë, lob maḳ ham raḳ
vu in nġaa ti ma ma?" Loḳ denër yah bë, "Ma!" 36 Lob nër vu sir bë,
"Gaḳ gwëbeng sënë nabë mehöti yi jej-monë-yi nedo, og yö geḳo sepa yi.
Bevahek nabë saga. Gemehöti sën hen paëp-yu-anil nama lo, og tahuuin
paëp-yu-anil ti jaḳ yi röpröp-ayööng-yi. 37 In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-
ḳapiya bë, 'Detevin yi ya ving alam nij paya.' Om sa nanër vu ham nabë:
Ġaġek sënë rëḳ anon jaḳ, jaḳ nġaa pin sën rëḳ natöḳ vu sa. Yönon, ġaġek
pin sën neggëp loḳ ḳapiya raḳ sa lo, og rëḳ anon jaḳ." 38 Lob denër bë,
"Mehöböp, ġelë? He paep-yu-anil luu sënë!" Loḳ nër yah bë, "Om yiḳ
ggovek saga."

Yesu Jom Raḳ Vu Getsemane
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

39 Log to meya dobnë beya Ḳedu Ḳele-oliv nebë sën nevonġ yoh vu buk
lo. Lob yi hur maluh desepa yi medeya. 40 Ya detöḳ ya, lob nër vu sir bë,
"Ham najom jaḳ niwëëk, in nġaa ti su kepë ham." 41 Log tah verup ya
teka, yoh vu sën hil ġetë ġelönġ na geto lo, lob yun lus log ketaġ vu Ama

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bë, 42 “Amaġ, nabë kwam, og gweḳo nġaa maggin sënë vër in sa. Rëḳ mu
su ġesepa doḳ sa ġaġek, gaḳ nġo kwam.”
43 [Lob angër ti vu yaġek beyam ġadu yi. 44 Yesu nġo maggin panġsën
rot, lob jom raḳ ggökin niwëëk rot. Lob ḳerus yam in rot benetetuḳ nebë
ḳöḳ beto neluḳ ya dob.]
45 Jom raḳ ggovek, log kedi raḳ beyah to vu yi hur maluh lo. Loḳ lë bë
deneggëp yiing, in ayoj maggin rot. 46 Lob nër vu sir bë, “Ham newëp in-
a? Ham kwedi benġev jaḳ, in nġaa ti su kepë ham.”

Yudas Vo Yesu Loḳ Ya Alam Sën Dengis Yi Lo Nemaj
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-12)

47 Yesu nahën medo nevengwënġ, log alam yu böpata deverup. Mehö
sën arë nebë Yudas sën sir nemadluho-bevidek-luu lo ti yi, rëḳ li sir
medeyam. Lob verup sesor meya vu Yesu in bë gemul* yi. 48 Loḳ Yesu nër
vu yi bë, “Yudas, ġemul* Mehönon Nalu in bë ġetato yi ranġah-a?”
49 Yesu yi hur maluh denare ving yi medelë nġaa sënë bë vonġin natöḳ
vu yi, lob denër bë, “Mehöböp, he ngap sir jaḳ paggëpek-yu-anil-a?”
50 Lob sir ti pevis mesis alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yi hur, besap
nenga ris vahi vesa ya. 51 Rëḳ Yesu nër bë, “Ggovek! Nġaa saga gëp!” Log
bë nema raḳ mehö sënë nenga, lob nivesa raḳ yah ggökin.
52 Log Yesu loḳ tepëḳ vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev ga, dub-
vabuung-böp ala lo, galam teta sën losho deyam in bë denajom yi ahon
lo bë, “Maḳ ham yam in bë sero mehö-beġö-hodeḳ-yi ti om sën ham ḳo
paëp-yu-anil los beġö meyam-ë? 53 Sa nado loḳ dub-vabuung-böp yoh
vu buk ving ham, rëḳ ham su lah nemamin loḳ sa mejom sa ahon rë.
Gaḳ buk sën gwëbeng agi, mëm ham buk. Om mala vahis niwëëk jaḳ na
vavunë rot mekesuu.”

Pita Lah Yi Vun Bë Yi Duġin Yesu
(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

54 Nër ggovek log dejom yi ahon medeḳo medeya. Lob deḳo yi loḳ ya
alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yi begganġ. Log Pita tamuin sir meneya,
rëḳ nevun yi in sir meneyam ggëp ading. 55 Log devev nengwah loḳ telig
ggëp begganġ sënë yi tete ayo, bemedo denevenguh. Lob Pita verup ya nedo
ving sir. 56 Loḳ avëh ti lë bë medo nevenguh nengwah, lob tunġ mala raḳ yi
genër bë, “Mehö sënë nedo ving Yesu ving.” 57 Loḳ Pita lah yi vun bë, “Ma!
Avëh, saḳ duġin yi.” 58 Genedo teka loḳ mehö ngwë yah verup lë yi, lob
nër bë, “Yiḳ sir sën lo ti sën honġ agi ving.” Rëḳ Pita nër yah bë, “Alam-e!
Saḳ ma!” 59 Ggovek genedo hus ading rot yoh vu hes mala ti loḳ mehöti
yah verup nër niwëëk bë, “Yönon rot, yiḳ mehö sagi sën nesepa yi ving. In
yiḳ yi Galilea ti sënë!” 60 Rëḳ Pita lah yi vun bë, “Alam-e! Sa duġin ġaġek
ti sën ġenenër agi!” Nahën nenër nebë sënë, log pevis beḳöḳrëëh su. 61 Lob

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehöböp ggërin yah melë Pita. Lob Pita kwa vo yah ġaġek sën Mehöböp nër
vu yi vorot lo bë, “Pehi buk sënë og ḳöḳrëëh su rëḳ ngu rë, log rëḳ ġedah sa
vun beron löö.” 62 Lob Pita to meya dobnë, beyah su böpata rot.

Depelë Yesu Gedepëëng Yi
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

63 Alam sën denejom Yesu ahon lo denër pelë raḳ yi gedeveek yi.
64 Debom mala loḳ tob, gedenesis yi, log deneloḳ tepëḳ vu yi bë, “Honġ
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën-a? Om ġenanër nabë re sis honġ-a?” 65 Log
denenër ġaġek nipaya nġahiseḳë vahi raḳ yi ving.

Devonġ Ġaġek Vu Yesu Raḳ Kaunsor Malaj
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

66 Heng to lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev detu alam Israel hir
kaunsor, belosho alam-horek-yi lo desupin sir, log deḳo Yesu yam nare
malaj gedenër bë, 67 “Ġenanër vu he nabë honġ Mehö sën Anutu ggooin
raḳ in bë geḳo hil nah lo ma ma?” Loḳ nër yah vu sir bë, “Nabë sa nanër
nök vu ham, og ham su rëḳ gwevonġ geving rë. 68 Log bë sedoḳ tepëḳ
in nök vu ham gökin, og ham su rëḳ nanër doḳ nom vu sa rë. 69 Rëḳ mu
pehi sënë, og Mehönon Nalu rëḳ medo gëp niwëëk ala Anutu nema vesa
bemedo degwata.” 70 Lob sir pin denër yah bë, “Om maḳ honġ sagaḳ
Anutu Nalu honġ-a?” Loḳ nër yah vu sir bë, “Yiḳ saga. Ham voseḳ vorot.”
71 Lob denër bë, “Hil rëḳ ġanġo ġaġek re gökin-a? Ġaġek sënë yö raḳ
verup avi behil hanġo ggovek ya.”

Devonġ Ġaġek Vu Yesu Menare Pilatus Mala
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 1 Lob sir pin dekedi bedeḳo yi ya vu Pilatus 2 gedevonġ ġaġek
vu yi bë, “He halë mehö sënë bë neloḳ alam ahëj in dekedi
medengis beġö medekepë gavman na. Genenërin he bë he su ġetë takës
vu ham mehö-los-bengö Sisar*. Log nenër bë yiḳ yi Kerisi* sënë, beyi
mehö-los-bengö.” 3 Loḳ Pilatus loḳ tepëḳ vu yi bë, “Alam Yuda hir mehö-
los-bengö honġ-a?” Loḳ nër yah vu Pilatus bë, “Ġenër ya meyoh vu.” 4 Lob
Pilatus nër ya vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam pin bë, “Sa
su töḳ vu ġaġek ti geneggëp vu mehö sënë rë.” 5 Loḳ denër yah niwëëk bë,
“Netateḳin ġaġek vu alam yoh vu distrik Yudea pin beneloḳ ahëj rot bë
degevonġ beġö medekepë gavman na. Ḳo ġaġek sënë raḳ nyëdahis ggëp
Galilea, lob nevonġ rot, gesën verup agi.”

Devonġ Ġaġek Vu Yesu Menare Herot* Mala

6 Pilatus nġo hir ġaġek, lob loḳ tepëḳ yah vu sir bë, “Mehö sënëḳ yi
Galilea ti?” 7 Lob detateḳin vu yi meraḳ ni bë Yesu yam vu distrik Galilea

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sën Herot* neġin lo, lom vonġ yi ya vu Herot*. In Herot* verup nedo
Yerusalem loḳ buk sënë ving.
8 Herot* lë Yesu, lob kwa vesa rot, in nenġo Yesu bengö lob nevonġ rot bë
gelë yi. Lob kwa vo bë maḳ Yesu rëḳ gevonġ nġaa böp ti begelë. 9 Nebë sënë
lom Herot* neloḳ tepëḳ in yi hus ading. Rëḳ Yesu su nenër ġaġek ti yah vu
yi rë. 10 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam-horek-yi deya dus
medenër ġaġek niwëëk ya atata vu yi rot. 11 Lob Herot* losho yi alam-beġö-yi
devasap yi gedenër pelë raḳ yi. Log deḳo tob malanġeri ti bederöp loḳ yi, log
devonġ yah meya vu Pilatus ggökin. 12 Wirek og Herot* luho Pilatus denelë
sir paya, rëḳ loḳ buk sënë, og luho desemu ġaġek medenelë sir nivesa.

Pilatus Nër Bë Dengis Yesu Jaḳ Na Ḳelepeḳo
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39–19:16)

13 Lob Pilatus tahi alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam teta,
galam meris ving medesupin sir yam. 14 Log nër vu sir bë, “Ham ḳo mehö
sënë yam vu sa, log ham nër bë neloḳ alam ahëj in dekedi medengis beġö
medekepë gavman na. Om ham gwenġo rë. Sa naloḳ tepëḳ in yi ġaġek
sënë raḳ ham malamin niröp. Lob sa su töḳ vu bë vonġ nġaa ti paya loḳ
ġaġek pin sën ham nër raḳ yi agi rë. 15 Log Herot* ving nebë saga om
sën vonġ yi yom vu hil ggökin. Ham lë! Mehö sënë su vonġ nġaa ti paya
in bë hil angis yi menadiiḳ rë. 16 Om maam sëḳ beek yi geġevonġ yi nah
mena.” 17 [In hir horek neggëp nebë Pilatus gevonġ alam ḳarabus ti ti vër
doḳ buk vabuung sënë noh vu ta menah vu sir.]
18 Loḳ alam pin ayej loḳ ti medekeseh rur raḳ bë, “Ġengis mehö saga
menadiiḳ gegwevonġ Barabas nom vu he.” 19 Barabas sënë vonġ beġö vu
gavman loḳ nyëġ böp saga genesis alam medenediiḳ, lob deḳo yi ya nedo
ḳarabus. 20 Loḳ Pilatus loḳ tepëḳ yah vu sir ggökin, in kwa nevo bë dëëin
Yesu mena. 21 Rëḳ detahi yah bë, “Ġengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*! Ġengis yi
jaḳ na ḳelepeḳo*!” 22 Loḳ yiḳ loḳ tepëḳ yah vu sir netu beron löö bë, “In
va? Mehö sënë vonġ va paya? Sa su halë bë vonġ nġaa ti paya meneggëp
vu yi in bë hil angis yi menadiiḳ rë. Om sebeek yi geġevonġ yi nah.”
23 Rëḳ nij wëëk rot, gedetahi ya niwëëk ata bë ngis yi jaḳ na ḳelepeḳo*,
bayej rehöö Pilatus aye. 24 Lob Pilatus kwa vo bë maam gurek hir ġaġek
babu. 25 Lob lëëin mehö sën vonġ beġö vu gavman besis mehönon dediiḳ
beya nedo ḳarabus lo yah vu sir in detahi arë. Log vo Yesu yah vu sir in
bë dengis menadiiḳ yoh vu sën alam detahi lo.

Desis Yesu Raḳ Ya Ḳelepeḳo
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

26 Deḳo Yesu raḳ medeya, log Simon vu Kurene nahën verup neya in bë
doḳ na nyëġ böp Yerusalem. Lob dejom yi ahon gedebë ḳelepeḳo* raḳ ya
baġë bekerë metamuin Yesu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Galam yu böpata denetamuin yi, gavëh nġahiseḳë denesu medenesis
sir, gedenegelu tarot raḳ yi. 28 Rëḳ Yesu ggërin yah menër vu sir bë,
“Ham Yerusalem avëh, ham su ngu in sa, gaḳ mëm ham nġo ngu in ham
los nalumin lo. 29 In buk vonġin berup lob rëḳ denanër nabë:
‘Avëh sën denare babuj seḳë lo, gavëh sën su naluj neloḳ rë lo, gavëh
sën su denevo rur vu naluj rë lo, og kwaj vesa.’
30 In doḳ buk saga, og
‘rëḳ denanër vu ḳedu nabë,
“Ham kwepë ham menam jaḳ gwëp he!”
Log rëḳ denanër vu ḳedu mahen mahen nabë,
“Ham dahun he!” ’
31 In nabë degevonġ nabë sënë vu ḳele nidun pehi sënë, og maḳ rëḳ
degevonġ nabë va vu ḳele sën rëḳ denaboveng na lo?”
32 Log deḳo alam sën denekeyëh horek lo luu ya in bë dengis luho
geving Yesu. 33 Ya deverup nyëġ ti sën denenër arë nebë Nyëġ-yuseḳë lo
lob desis yi raḳ ya ḳelepeḳo*. Log desis alam sën denekeyëh horek lo luu
raḳ ḳelepeḳo* ving. Ngwë nare Yesu nema vesa, gengwë nare nema ḳëj.
34 Lob Yesu nër bë, “Amaġ, ġedahun sir sën devasap sa lo hir nġaa nipaya
sënë na. In su deraḳ ni bë denevonġ paya rë.” Ggovek log detë ġelönġ
mahen teka la in bë gooin sir ti ti jaḳ medegeḳo yi tob. 35 Log alam vare
denelë. Rëḳ alam ggev denër pelë raḳ yi bë, “Neloḳ vu alam vahi. Om
nabë Anutu yi Kerisi* yi yönon sën Anutu ggooin yi raḳ lo, og yö doḳ
vu yi.” 36 Galam-beġö-yi denenër pelë raḳ yi ving. Log deya dus in bë
debo wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo besesuvin. 37 Log denër vu
yi bë, “Nabë alam Yuda hir mehö-los-bengö honġ yönon, og nġo ġedoḳ
vu honġ.” 38 Log dekevu ġaġek ti raḳ neggëp ḳelepeḳo* yu nebë: *ALAM
YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ MEHÖ SËNË.*
39 Log mehö luu sën desis luho raḳ ḳelepeḳo* ving lo ngwë nër Yesu bë,
“Honġ Kerisi*? Og nġo ġedoḳ vu honġ, geġedoḳ vu aluu geving!” 40 Rëḳ
ngwë nġo ġaġek sënë, lob ggoo yi bë, “Yiḳ alöö hoho haḳo vanë neggëp
ti, ma su genehöneng in Anutu rë? 41 Yönon, aluu og desis aluu loḳ yah
nġaa nipaya sën alu hevonġ lo, om alu haḳo vanë beyoh vu. Gaḳ mehö
sënëḳ su vonġ nġaa ti paya rë.” 42 Log nër bë, “Yesu, ġenom los arëm
böpata in gweġin mehönon, og kwam bo sa.” 43 Lob Yesu nër yah vu yi
bë, “Sa nanër vu honġ yönon nabë: Pehi sënë, rëḳ ġemedo geving sa gëp
Paradis*.”

Yesu Diiḳ Ya
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

44 Log hes vuheng raḳ, loḳ hes malaḳenu loḳ beyoh vu dob pin, beya
meto 3 krök sehuksën. 45 Lob tob böpata sën neruu dub-vabuung-böp ayo
vabuung lo kweeḳ raḳ luu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46 Log Yesu nġeeḳ böpata bë, “Amaġ, sa nehevonġ anoġ neyök loḳ
nemam.” Tahi nebë sënë, log diiḳ ya.
47 Lob Rom hir alam-beġö-yi yu ti hir ala lë nġaa sënë, lob ḳo Anutu arë
raḳ bë, “Yönon rot, mehö sënë yi mehö yohvu!”
48 Log alam pin sën desup sir ya in bë degelë lo delë nġaa sënë, lob ayoj
maggin gedesis sir gedeyah medeya bej.
49 Log Yesu ni papu lo pin, gavëh sën sir vu Galilea medesepa Yesu
medeyam lo yö denare ggëp ading teka medenelë nġaa pin sënë.

Debë Yesu Nihel Loḳ Ya Ġelönġ Len
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

50 Log mehöti arë nebë Yosep nedo. Yi vu Yuda hir nyëġ böp ti arë nebë
Arimatea. Mehö sënë yi mehö nivesa geyi mehö yohvu, geyi kaunsor
ving. 51 Rëḳ su nevo veyov in kaunsor vahi hir ġaġek sën denenër bë
dengis Yesu lo rë. Gaḳ yö neġin buk sën Anutu natu ala begeġin sir lo
benedo. 52 Lob mehö sënë ya vu Pilatus meketaġ Yesu vu yi. 53 Log ya
meruh Yesu nihel navi luḳ mebom loḳ tob veroo ti, log ya mebë loḳ waaḳ
ti. Nahën denesap waaḳ sënë loḳ ġelönġ yö meris beneggëp mewis, gesu
debë mehö ti loḳ rë.
54 Buk sënëḳ buk sën denero sir in bë geheng geto log dega
nos Buk-ggöksën-yi* lo, log hes neluḳ in bë govek na gedegök na
Buk-sewahsën-yi*.
55 Log avëh sën desepa Yesu ggëp Galilea medeyam lo, desepa Yosep
medeya ving bedelë bedub sënë. Lob delë mederaḳ nyëġ len ti sën bë
Yesu nihel meneggëp loḳ lo ni ving. 56 Delë ggovek, log deyah medeya
bedero marasin los wël, genġaa sën reggu nivesa vesa lo medenedo. Log
Buk-sewahsën-yi* og desewah yoh vu sën horek nër lo.

Yesu Kedi Raḳ
(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 1 Log loḳ soda saga yi buk muġinsën monbuk anon lob avëh
dekedi bedeḳo wël los nġaa reggu nivesa vesa sën dero menedo
vorot lo medeya. 2 Loḳ delë geġelönġ sën neggërin bedub avi lo tetolin
meyö ya nare ya nenga. 3 Lob deloḳ ya delë rëḳ Mehöböp Yesu nihel su
neggëp rë. 4 Lob vare mekwaj neya nġahi in, medeneketul loḳ, loḳ mehö
luu depevis beyam denare ving sir geluho hir tob nevër. 5 Avëh delë, lob
ḳenuj verup bedepetev bemalaj ya dob. Rëḳ luho denër vu sir bë, “Ham
nesero mehö mala-tumsën sënë loḳ alam-diiḳsën hir nyëġ in va? Su nedo
sënë rë. Gaḳ kedi raḳ meya gwëbeng! 6 Ham kwamin bo nah ġaġek sën
nahën nedo ggëp distrik Galilea genër vu ham lo rë. 7 Nër vu ham bë
debo Mehönon Nalu doḳ na alam nij paya nemaj bedengis yi na betii
ḳelepeḳo*, log buk natu löö, lob rëḳ kedi jaḳ nah gökin.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Lob kwaj vo yah ġaġek sën Yesu nër wirek lo. 9 Lob sir vu bedub
bedeyah, beya denër nġaa pin sënë ranġah vu hur maluh nemadluho-
bevidek-ti sën lo losho alam vahi pin. 10 Yiḳ sir lo sënë: Maria vu Magdala
ga, Yoana, geMaria sën Yakobus ata lo, gavëh vahi sën losho deya lo,
bedenër ġaġek sënë vu sinarë nyëdahis lo. 11 Rëḳ sinarë lo kwaj nevo bë
yiḳ avëh om maḳ yö denenër ġaġek kuungsën mu, lob su devonġ ving
ayej rë. 12 Rëḳ Pita kedi seröġ meyah bedub beya meto nare gekeḳooin
melë waaḳ ayo, rëḳ lë bë tob meris yö nedo. Lob yah meya rëḳ kwa neya
nġahi in nġaa sënë rot.

Mehö Luu Detöḳ Vu Yesu Loḳ Aggata Emaus
(Mk 16:12-13)

13 Loḳ yiḳ sir sënë luu medo denetetuu aggata loḳ yiḳ buk saga
medeneya nyëġ mahen ti arë nebë Emaus. Aggata sën vu Yerusalem
meneya Emaus lo, og yiḳ yoh vu kilomita nemadluho. 14 Lob luho
medo denetetuu aggata gedenevengwënġ raḳ nġaa pin sën lo. 15 Luho
denevengwënġ raḳ gedeneloḳ tepëḳ in sir gedeneya, lob Yesu verup ving
luho, belööho deneya loḳ ti. 16 Rëḳ luho su deraḳ ni bë Yesu rë.
17 Lob loḳ tepëḳ vu luho bë, “Melu nevengwënġ raḳ va meneya?”
Nër nebë sënë, lob luho denare gayoj maggin rot, gemalaj seluh. 18 Loḳ
ngwë sën arë nebë Kleopas loḳ tepëḳ yah bë, “Alam pin sën yam denedo
Yerusalem lo deraḳ nġaa sën verup ggëp Yerusalem loḳ buk agi ni, gaḳ
maḳ yiḳ nġo timu sënë sën honġ duġin-a?” 19 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah bë,
“Va ti?”
Loḳ luho denër yah vu bë, “Nġaa sën töḳ vu Yesu Nasaret lo. In nġaa
sën nevonġ los nenër ggëp Anutu losho alam pin malaj lo netato bë yiḳ
yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën los arë böpata ti, in nevonġ nġaa pin los
niwëëk. 20 Lob hil alam-deneḳo-seriveng hir ggev lo, losho hil ggev pin
devo yi loḳ ya alam Rom nemaj. Lob alam Rom denër ġaġek venuh bë
nadiiḳ, lob desis yi raḳ ya ḳelepeḳo*. 21 He hekuung bë yi mehö sën rëḳ
geḳo alam Israel vër in alam Rom nemaj lo. Kë’! Log ġaġek ngwë sënë:
Nġaa pin sënë töḳ vu yi ngöp, log buk netu löö sën gwëbeng agi, 22 lob
he sënagi avëh la ya delë medenër vu he lob he ḳenumin ya. In dekedi
raḳ monbuk anon medeya bedub, 23 lob desero Yesu nihel, lob yom verup
denër vu he bë delë angër la, lob angër denër vu sir bë Yesu nedo vesa.
24 Lob he sënagi la deyah medeya bedub, loḳ delë nġaa yoh vu sën avëh
denër lo. Gaḳ su detöḳ raḳ yi rë.”
25 Lob Yesu nër vu luho bë, “Oo, melu kwamin ma! Melu su pasanġ
nevonġ ving alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek pin sën denenër lo
rë. 26 Ma melu su raḳ ni bë Kerisi* og rëḳ geḳo vanë menadiiḳ, loḳ mëm
vesa doḳ nah megeḳo arë böpata los vuneḳ vuneḳ yaġek yi rë?” 27 Lob ḳo
ġaġek raḳ loḳ Moses yi ġaġek los alam-denenër-ġaġek-ranġahsën pin hir

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ġaġek betateḳin ġaġek pin sën neraḳ yi meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo degwa vu luho.

28 Lob deya rot beya deverup dus vu begganġ-bu ti sën luho deneya agi, lob Yesu vonġ in bë kesuu luho gena. 29 Rëḳ luho denërin yi bë, "Ġemedo geving aluu in hes luḳ ya bevonġin ḳenu doḳ." Lob loḳ ya nedo ving luho. 30 Ggovek gebë dega nos, lob Yesu nedo ving luho. Lob ḳo brët raḳ bejom raḳ ya vu Anutu los kwa vesa, log debu bevo vu luho. 31 Vonġ nebë sënë, lob mëm luho malaj ranġah raḳ mederaḳ ni. Log mehor pevis geluho su delë yi ggökin rë. 32 Lob luho yö yom denër vu sir bë, "Yönon, alöö medo nesepa hil menayam aggata, lob netateḳin Anutu-yi-ḳapiya degwa ranġah vu aluu, lob alu ayod tee yi in rot."

33 Lob luho pevis bedekedi loḳ buk bedeyah medeya Yerusalem ggökin. Luho yah to detöḳ vu sir nemadluho-bevidek-ti sën lo ving hir alam vahi, gedesupin sir medenedo. 34 Lob denër vu luho bë, "Mehöböp kedi raḳ ggökin yönon beSimon lë yi ggovek ya!" 35 Nebë saga loḳ luho deturin nġaa pin sën töḳ vu luho loḳ aggata lo vu sir. Geluho denër bë deraḳ ni loḳ sën debu brët bevo vu luho lo.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23)

36 Medo denenër ġaġek sënë, log Yesu verup nare ranġah loḳ sir vuheng atov [benër vu sir bë, "Ham ayomin gëp revuh."] 37 Lob deggöneng rot beḳenuj verup. In dekuung bë mehöti ḳenu nare ranġah vu sir. 38 Loḳ nër vu sir bë, "Ham ḳenumin neverup in va? Geham kwamin neya nġahi in va? 39 Ham gwelë sa vahaġ los nemaġ sagi. Yiḳ sa sënë. Ham gwebë nemamin jaḳ sa geham gwelë. Gaḳ mehönon ḳenuj og nijreggos los nijpeḳooḳ nema, gaḳ su nebë sën ham lë sa agi rë. 40 [Nër vu sir nebë sënë, log tato nema los vaha vu sir.] 41 Lob kwaj vesa rot, rëḳ mu yö denahën gesu devonġ ving rë, gaḳ kwaj neya nġahi. Lob nër vu sir bë, "Maḳ ham nos la neggëp-a?" 42 Lob devo ġël sën devesi lo dus ti vu yi. 43 Lob vo vër megga gedelë raḳ malaj.

44 Lob nër vu sir bë, "Wirek sën sa nahën nado ving ham lo, log senër vu ham bë: Ġaġek pin sën dekevu raḳ sa meneggëp loḳ Moses yi horek, geneggëp loḳ alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ḳapiya, geneggëp loḳ Saam lo, og ġaġek pin sënë rëḳ anon jaḳ." 45 Mëm tateḳin kwaj, lob deraḳ Anutu yi ġaġek sën neggëp loḳ ḳapiya lo degwa ni. 46 Loḳ nër vu sir bë, "Dekevu ġaġek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë: Kerisi* geḳo vanë, gebuk natu löö, lob kedi jaḳ nah gëp bedub. 47 Lob rëḳ denanër arë gëp Yerusalem namuġin bena menoh vu dob pin, in mehönon degërin sir, lob Anutu dahun hir nġaa nipaya na. 48 Ham lë nġaa pin sënë raḳ malamin, om ham na nanër ranġah. 49 Log sëḳ ġevonġ nġaa sën Amaġ nër bë rëḳ bo vu ham lo, nök vu ham. Om ham nġo naḳööḳ medo nyëġ sënë, rot bemëm niwëëk yaġek yi duḳ nam vu ham lom mëm."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu Ḳo Yesu Raḳ Yah Yaġek
(Mt 16:19-20; Sn 1:9-12)

50 Log li sir meya deverup Betania. Lob varah nema raḳ, gevenġev
raḳ in sir bë Anutu geġin sir nivesa. 51 Nahën nejom raḳ in sir, lob vuu
sir, gAnutu ḳo yi raḳ yah yaġek. 52 Log deḳo arë raḳ gedeyah medeya
Yerusalem los kwaj vesa rot. 53 Lob denesupin sir loḳ dub-vabuung-böp
raḳ buk pin bedeneḳo Anutu arë raḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Kerisi Yi Bengö Nivesa Sën Jon Kevu

Ġaġek Mala-tumsën-yi Saga Netu Mehönon Yesu

1 1 Vu muġinsën Ġaġek nedo. Ġaġek nedo ving Anutu, lob Ġaġek yiḳ yi
Anutu. 2 Vu muġinsën rot Ġaġek yö nedo ving Anutu. 3 Yö tunġ nġaa
pin. Genġaa ti su verup ggëp aggata ngwë rë. Ma. Nġaa pin sën anon raḳ
menedo agi, og pum raḳ yi yö timu. 4 Mala-tumsën degwa neggëp vu
yi, lob mala-tumsën saga sën mehönon hir Ranġah. 5 Lob Ranġah sënë
netum raḳ malaḳenu, lob malaḳenu su yoh vu bë gërin rë.
6 Anutu vonġ mehöti arë nebë Jon yam. 7 Yam in bë nanër ġaġek
ranġah. Benanër ġaġek jaḳ Ranġah sënë in alam pin degenġo yi ġaġek
bayoj na timu vu. 8 Jon saga og yi su Ranġah rë. Gaḳ yam in bë nanër
ġaġek jaḳ Ranġah sënë mu.
9 Ranġah soġek sën netum raḳ mehönon pin lo yam dob. 10 Yi yö tunġ
dob, rëḳ luḳ yam nedo dob, rëḳ mehönon vu dob su deraḳ ni rë. 11 Yam
yi nyëġ, rëḳ yi alam su deḳo yi raḳ rë. 12 Gaḳ alam sën deneḳo yi raḳ
bayoj neya timu vu yi lo, og nër sir bë detu Anutu nalu. 13 Lob degwa sën
detu Anutu nalu lo su neggëp vu amaj lu ataj nij ḳöḳ rë, gesu neggëp vu
mehönon yö ayoj neggurekin sir rë, gesu neggëp vu mehönon yö kwaj bë
denatu rë. Gaḳ degwa yö neggëp vu Anutu.
14 Lob Ġaġek sënë netu mehönon raḳ benedo ving hil, behe halë
niwëëk los vuneḳ vuneḳ yaġek yi. Niwëëk los vuneḳ vuneḳ yaġek yi in
yiḳ Ama Nalu timu, lob semusën degwa yi beyam los ġaġek anon pin.
15 Jon nër yi ranġah genër bë. “Yiḳ mehö sënë sën senër vu ham wirek lo
bë, ‘Mehö sën netamuin sa, og kesuu sa in yö nedo wirek, gaḳ saḳ nahën
neverup.’ ”
16 Hil pin haḳo nġaa nivesa vesa ggëp yiyi. Vonġ semusën sënë vu hil,
geyiḳ vonġ semusën ggök ggökin rot vu hil. 17 Moses vo Anutu yi horek
vu hil, rëḳ Yesu Kerisi vo semusën vu hil rot beyam los ġaġek anon pin.
18 Mehöti su mala raḳ Anutu rë. Yö ma rot. Yiḳ Anutu Nalu timu sënë, sën
nedo loḳ Ama babu lo, om sën tateḳin Anutu yi degwa vu hil.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehö-neripek-alam Jon Nër Ġaġek
(Mt 3:1-12; Mk 1:7-8; Lk 3:15-17)

19 Alam Yuda hir ggev devonġ alam-deneḳo-seriveng la ving alam Levi*
la vu Yerusalem beya deloḳ tepëḳ in Jon bë, “Honġ re?” Lob Jon nër ġaġek
ranġah nebë sënë. 20 Su lah ġaġek vun rë, gaḳ nër ranġah bë, “Sa su Mehö sën
Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo rë!” 21 Loḳ deloḳ tepëḳ in yi ggökin bë,
“Gaḳ honġ re? Maḳ honġ Elia ma re?” Rëḳ bë, “Ma!” Loḳ sireḳ deloḳ tepëḳ yah
bë, “Maḳ honġ mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën sën hil neheġin lo?” Rëḳ nër yah
bë, “Ma!” 22 Nebë saga lom deloḳ tepëḳ bë, “Gaḳ honġ re? Ġenanër in he nah
nanër vu alam sën devonġ he yam lo!” 23 Loḳ Jon nër bë, “Sa mehö sën mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya nër ġaġek raḳ sa wirek lo nebë:

‘Mehöti aye neraḳ loḳ nyëġ-yumeris bë, “Ham bolinin Mehöböp yi aggata!” ’ ”

24 Alam Parisai* devonġ alam saga yam, 25 lob deloḳ tepëḳ in yi bë,
“Su honġ Kerisi* rë, gesu honġ Elia rë, gesu honġ mehö-nenër-ġaġek-
ranġahsën sënë lo rë, loḳ nebë va sën ġeneripek alam-ë?” 26 Rëḳ Jon nër
ġaġek yah vu sir bë, “Sa naripek alam raḳ bël. Gaḳ mehöti nare loḳ ham
vuheng, geham su raḳ ni rë. 27 Mehö saga sën rëḳ tamuin sa menam. Yi
mehö nivesa kesuu sa, gesa mehö niġ paya besesu yohvu in bë natu yi
hur meḳevelekin aggis in vaha suu rë.” 28 Denër ġaġek sënë vu Betania[a]
ggëp bël Yordan nenga vahi vu nyëġ sën Jon neripek alam lo.

Anutu Yi Sipsip Nalu Yesu

29 Heng to lom Jon lë bë Yesu to neya lom nër bë, “Kë! Yi sën Anutu yi sipsip
nalu sën rëḳ natu seriveng mekevoh alam dob pin hir nipaya na lo sagu. 30 Yiḳ
mehö saga sën sa nanër wirek lo bë, ‘Mehöti rëḳ nam tamuin sa, yi og kesuu
sa in yö nedo muġin, gesaḳ ma!’ 31 Sa og su seraḳ ni rë. Rëḳ seyam ripek alam
raḳ bël in bë mehö saga rëḳ natöḳ nam ranġah balam Israel dejaḳ ni.”

32 Lob Jon nër ggökin bë, “Sa halë Anon Vabuung vu yaġek geluḳ yam
nebë soḳ nuung ti meyam nedo raḳ yi. 33 Sa og su seraḳ ni rë, rëḳ Mehö
sën vonġ sa yam in bë sejipek alam jaḳ bël lo nër vu sa bë, ‘Gwelë nabë
Anon Vabuung duḳ nam medo jaḳ mehöti, og mehö saga sën rëḳ getunġ
Anon Vabuung jaḳ ham nabë sën nġo ġenetunġ bël raḳ sir lo.’ 34 Lob sa
halë ggovek besenër ġaġek ranġah bë Anutu nalu yi saga.”

Yesu Ḳo Yi Hur Maluh Löö

35 Loḳ monbuk lob Jon yah nare ggökin beyi hur maluh luu denare
ving yi. 36 Loḳ Yesu to neya, lom mala sepa menër bë, “Kë! Anutu yi

---

[a] **1:28** Betania sën neggëp loḳ Jn 1:28 agi og yö ngwë, gaḳ su nyëġ mahen ti sën Lasarus lööho avëhnö luho hir nyëġ lo rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sipsip nalu yi sagu!” 37Beyi hur maluh luu sënë denġo nebë sënë, lob
ya detamuin Yesu. 38Lob Yesu ggërin yom melë bë luho denetamuin
yi lob nër vu luho bë, “Melu nesero va?” Rëḳ luho denër yah vu yi bë,
“Rabai! (Sën hil ayed nebë Tatovaha). Böm tena?” 39Rëḳ bë, “Melu nam
rëḳ gwelë!” Lob luho ya delë begganġ sën neggëp loḳ lo. Yiḳ loḳ 10 krök
monbuk, lob luho denedo ving yi loḳ buk saga.
40Luho sën denġo Mehö-neripek-alam Jon aye meya detamuin Yesu lo
ngwë[b] Andreas sën Simon Pita ari. 41Lom ya metöḳ vu ari Simon muġin
menër vu yi bë, “He töḳ vu Mesia!” (Hil pekwë arë Mesia sënë doḳ nah
Grik ayej nabë Kerisi*.) 42Lob Andreas ḳo yi ya vu Yesu, lob Yesu mala
nelë yi rëḳ bë, “Honġ Simon, Jon* nalu. Hil rëḳ nanër arëm nabë Kepas!”
(Arë sënë degwa nebë Ġelönġ.)

Yesu Tahi Pilip Luho Natanael

43Loḳ tum heng to lob Yesu bë na distrik Galilea. Lom töḳ vu Pilip
benër vu yi bë, “Ġetamuin sa!” 44Pilip sënë yi Betsaida ti, yiḳ lööho
Andreas lu Pita begganġ-bu timu. 45Lob Pilip ya metöḳ vu Natanael, lom
nër vu yi bë, “Mehö sën Moses kevu ġaġek raḳ loḳ horek wirek galam-
denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu ġaġek raḳ ving lo sën he töḳ raḳ ggovek
ya. Yi Yesu Nasaret, Yosep nalu.” 46Lob Natanael nër vu yi bë, “Maḳ nġaa
nivesa ti rëḳ berup gëp Nasaret-a?” Rëḳ Pilip nër yah vu yi bë, “Ġenam
rëḳ gwelë!”
47Yesu lë Natanael neyam vu yi, lom nër yi bë, “Ham gwelë! Israel
anon soġek yi saga! Ġaġek kuungsën ti su neggëp vu yi rë!” 48Loḳ
Natanael loḳ tepëḳ vu yi bë, “Nebë va sën ġeraḳ sa niġ-ë?” Loḳ Yesu
nër yah vu yi bë, “Pilip su tahi honġ rë genġo nahën ġëdo loḳ ḳele pik*
degwa, log sa halë honġ muġin ggëp sagu.” 49Lob Natanael nër yah vu
bë, “Tatovaha! Anutu nalu honġ! Alam Israel hir Mehö-los-bengö honġ!”
50Rëḳ Yesu nër yah vu bë, “Ġevonġ ving saga in senër vu honġ bë sa halë
honġ loḳ ḳele pik* degwa? Nahub rë, lob rëḳ gwelë nġaa böpata rot kesuu
sënë!” 51Loḳ Yesu nër vu yi ggökin bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë
nahub rëḳ ham rëḳ gwelë yaġek rëḳ tateḳin yi geham gwelë Anutu yi
angër dejaḳ gededuḳ vu Mehönon Nalu.”

Mehöti Ḳo Venë Vu Kana

2 1Log buk netu löö lob mehöti ḳo venë ggëp Kana vu distrik Galilea,
lom denegga nos böp geYesu ata nedo ving sir. 2Log devonġ ġaġek
yah in Yesu losho yi hurmaluh bedeyam ving. 3Lob wain maya, lob Yesu

---

[b] **1:40** Mehö-neripek-alam Jon yi hur maluh luu desepa Yesu medeya. Jon nër ngwë arë ranġah bë Andreas gelah ngwë vun, lob ngwë sagi og maḳ yiḳ yi Jon, rëḳ yö kevu ḳapiya sënë om maḳ ggöneng in arë besu kevu ranġah rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ata nër vu yi bë, “Hej wain maya!” 4 Lom Yesu nër yah bë, “Ataġ! Alu su
nemad loḳ ti in nġaa rë! In sa buk yö nahën!” 5 Rëḳ ata nër vu hur sën
denevo nos ggelek lo bë, “Nabë nanër ġaġek ti vu ham, og ham gwevonġ
noh vu!”
6 Lob dëg nemadvahi-bevidek-ti nedo in bë vatëveḳ dejipek nemaj doḳ
noh vu sën alam Yuda hir ġaġek muġeng lo. Dëg sënë böpata beyoh vu bë
hil ḳeseh bël ḳetuḳ nemadluho ma nemadluho-menemadvahi doḳ na ti ti.
7 Lob Yesu nër vu sir bë, “Ham gweḳo bël mekweseh doḳ na dëg sagu!”
Lob deḳo meya dekeseh luḳ ya bepin pup. 8 Lob nër vu sir bë, “Mëm
ham jeḳoov begweḳo mena vu mehö-neġin-nos!” 9 Lob deḳo medeya.
Lob mehö-neġin-nos lo num bël menġo bë tu wain raḳ, rëḳ su raḳ ni bë
deḳo vu tena rë. Gaḳ hur sën deneḳo bël lo mëm deraḳ ni. Lob mehö-
neġin-nos tahi mehö sën ḳo avëh lo yam benër vu yi bë, 10 “Alam pin og
denevo wain nivesa ggelek muġin, balam denenum nġahiseḳë ggovek rë,
loḳ denevo wain nipaya teka tamu. Gaḳ honġ og ġejom wain nivesa ahon
bemëm nahën ġevo yam gwëbengko!”
11 Yesu vonġ yi nġaa böp nyëmuġinsën sënë ggëp Kana vu distrik Galilea.
Tato niwëëk vu sir nebë sënë, lob yi hur maluh ayoj neya timu vu yi.
12 Saga ggovek log Yesu luḳ meyah Kapernaum ving ata gari lo, geyi
hur maluh lo. Beya denedo buk la ggëp sagu.

Yesu Tii Alam Sën Denebaġo Nġaa Loḳ Dub Vabuung Böp Ayo
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-19; Lk 19:45-46)

13 Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus raḳ, lob Yesu raḳ meya Yerusalem.
14 Lom töḳ raḳ alam sën denedo loḳ dub-vabuung-böp ḳatum ayo
medenetunġ burmakau los sipsip gesoḳ nuung in bë alam debaġo lo. Gelë
alam sën denepekwë* alam Yuda hir monë loḳ yah alam Rom hir monë
lo denedo hir tevor medenevonġ huk. 15 Lob ḳo aggis bejoo tu beġö betii
mehönon ving sipsip los burmakau pin vu dub ayo beto deyah dobnë.
Gekeseh alam sën denepekwë* monë lo, hir monë los tevor ya. 16 Log nër
vu alam sën denevonġ huk baġosën raḳ soḳ lo bë, “Ham gweḳo nġaa saga
mena! Ham su gwevonġ Amaġ yi begganġ sënë natu nyëġ-baġosën-yi.”
17 Lob yi hur maluh kwaj vo yah ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo
nebë: “Sa nehevonġ niwëëk in bë ġevonġ honġ begganġ gëp nivesa.”
18 Rëḳ alam Yuda delë sënë lom deloḳ tepëḳ in yi bë, “Ġetii he, om rëḳ
ġetateḳin honġ jaḳ nġaa böp tena in he jaḳ nim nabë honġ mehö-los-
arëm-a?” 19 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Ham rëḳ kwevoh dub vabuung
sënë na, gebuk natu löö rëḳ sedev nah gökin!” 20 Lob alam Yuda denër bë,
“Denelev dub-vabuung-böp sënë yoh vu ta mehödahis luu menenadvahi-
videk-ti, log ġekuung bë ġedev jaḳ nah noh vu buk löö mu?”
21 Rëḳ dub sën Yesu nër lo, saga yö nër raḳ navi. 22 Nebë saga, loḳ
nahub geYesu kedi raḳ yah vu bedub rë, lob yi hur maluh kwaj nevo yah

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yi ġaġek sën nër wirek lo, lom devonġ ving ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo los ġaġek sën Yesu nër lo.

Yesu Raḳ Alam Pin Nij

23 Yesu nedo Yerusalem loḳ Buk-ggöksën-yi*, lob alam nġahiseḳë delë
nġaa böp sën nevonġ lo, lom ayoj ya timu vu yi. 24 Rëḳ mu Yesu raḳ sir
pin ayoj ni om su vonġ yi loḳ ya nemaj rë. 25 In raḳ alam pin ayoj ni.
Mehöti su yoh vu bë nanër mehö ngwë ayo vu yi rë, gaḳ neraḳ mehönon
pin ayoj ni ggovek ya.

Yesu Luho Nikodemus Devengwënġ

3 1 Parisai* ti nedo, arë nebë Nikodemus, balam Yuda hir ggev ti.
2 Mehö sënë yam vu Yesu buk benër vu yi bë, "Tatovaha! He raḳ nim
bë honġ tatovaha ti, bAnutu vonġ honġ yam. Bë Anutu su medo geving
mehöti rë, og su yoh vu bë rëḳ gevonġ nġaa böp böp nabë sën ġenevonġ-ë
rë."
3 Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Sa nanër vu honġ yönon nabë: Mehöti bë
su natu mewis gökin nah rë, og su rëḳ doḳ na Anutu-yi-nyëġ rë."
4 Lom Nikodemus loḳ tepëḳ yah vu yi bë, "Alam atov rëḳ natu mewis
nah nabë va? Maḳ yoh vu bë rëḳ doḳ nah atayo megeḳo yi nom-a?"
5 Rëḳ Yesu nër yah vu bë, "Sa nanër vu honġ yönon nabë: Bë mehönon
su denatu mewis jaḳ bël los Anon Vabuung rë, og su deyoh vu bë rëḳ
dedoḳ na Anutu-yi-nyëġ rë. 6 Nġaa navim yi, og sagaḳ navim yö yi. Gaḳ
nġaa sën anom yi, og sagaḳ anom yö yi nġaa. 7 Su kwam na nġahiseḳë
in sën senër vu honġ bë ġenatu mewis gökin-ë! 8 Gaḳ kwam bo sanġ rë.
Sanġ yö neya jeggin jeggin benevë ya ya. Ġenġo dedun rëḳ su ġeraḳ ni bë
ya neverup tena ma ya neyoh tena rë. Og alam pin sën detu mewis raḳ
Anon Vabuung lo, sir nebë sënë."
9 Loḳ Nikodemus loḳ tepëḳ yah vu yi bë, "Nġaa sënë rëḳ anon jaḳ nabë
va?"
10 Rëḳ Yesu nër bë, "Alam Israel hir tatovaha ti honġ rëḳ su ġeraḳ nġaa
sënë ni rë? 11 Sa nanër vu honġ yönon nabë: Nġaa sën he naraḳ ni lo
sën he nanër. Gehe nanër nġaa sën he nehalë ggovek lo. Rëḳ ham neruu
demimin vu ġaġek sën he nanër lo. 12 Sa nanër nġaa-dob-yi vu ham, rëḳ
ham su nevonġ ving rë. Om nabë sa nanër nġaa-yaġek-yi vu ham, og
ham rëḳ gwevonġ geving nabë va? 13 Mehönon ti su raḳ ya melë yaġek
rë, gema. Yiḳ Mehönon Nalu yö timu vu yaġek meluḳ yam. 14 Wirek
Moses varah nyël ḳenu raḳ nare ḳele vu nyëġ-yumeris, lob rëḳ debarah
Mehönon Nalu jaḳ nabë saga, 15 in alam pin sën ayoj na timu vu yi lo
demedo malaj-tumsën degwata los degwata.
16 In Anutu kwa pesivin mehönon rot, lob vonġ nalu perurek timu sënë
yam dob in bë alam sën ayoj na timu vu yi lo su malaj nama. Gaḳ demedo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malaj-tumsën degwata. 17 Anutu su vonġ Nalu yam dob in bë bo nyëvewen
doḳ nah mehönon hir nġaa nipaya rë. Gaḳ vonġ yi yam in bë geḳo sir nah vu
yi. 18 Mehönon sën ayoj neya timu vu yi lo su rëḳ degeḳo nyëvewen rë. Gaḳ
mehönon sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, og Anutu nër vorot bë rëḳ degeḳo
nyëvewen doḳ nah hir nġaa nipaya, in su ayoj neya timu vu Anutu Nalu timu
sënë rë. 19 Ranġah yam dob ggovek, rëḳ mehönon ahëj ving malaḳenu. Su ahëj
ving ranġah rë, in hir huk nipaya, om rëḳ degeḳo nyëvewen doḳ nah. 20 Alam
pin sën denevonġ nġaa nipaya lo, og denesis beġö vu Ranġah gesu detöḳ yam
vu rë, in nij nelël bë su hir nġaa nipaya natöḳ ranġah. 21 Gaḳ mehönon sën
denesepa loḳ nġaa nivesa lo, og detöḳ yam ranġah, in bë mehönon degelë
medejaḳ ni nabë denevonġ hir huk raḳ Anutu niwëëk."

Mehö-neripek-alam Jon Nër Yesu Yi Degwa Ranġah

22 Sënë ggovek ya, log Yesu losho yi hur maluh deyah distrik Yudea belosho
ya denedo sagu, beneripek alam. 23 GeJon neripek alam vahi ving ggëp Ainon,
dus vu Salim. In bël nġahiseḳë neggëp vu nyëġ sagu, lob alam deneya vu yi
beneripek sir. 24 Vu buk saga su deduu Jon ya ḳarabus rë geyö nahën.
25 Lob ġaġek ti verup vuheng loḳ Jon yi hur maluh losho Yuda ti, lob
demehoo sir in ġaġek sën alam nij veseek jaḳ lo. 26 Lob Jon yi hur maluh
ahëj sengën medeya vu Jon bedenër bë, "Tatovaha! Mehö sën nedo ving
honġ wirek vu bël Yordan nenga vahi agu, beġenenër ġaġek raḳ yi lo,
neripek alam lob alam pin deneya vu yi!" 27 Rëḳ Jon tateḳin vu sir bë, "Bë
Anutu vu yaġek su bo nġaa ti vu mehöti rë, og su rëḳ gevonġ rë. 28 Ham
nġo nenġo ġaġek sën senër wirek lo bë sa su Kerisi* rë, rëḳ Anutu vonġ
sa yam muġin. 29 Bë avëh ti jaḳ maluh, og avëh saga tu maluh sën raḳ vu
yi lo yö timu venë. Lob bë regga sënë yi mehöti medo geving yi begenġo
aye, og su rëḳ gelë avëh regga paya rë, gaḳ rëḳ kwa vesa rot in yi. Lom
gwëbeng sa kwaġ vesa rot nebë saga. 30 Arë rëḳ böp jaḳ, gesarëġ gëp ahu.
31 Mehö sën yam vu vavunë kesuu nġaa pin. Mehö sën ata ḳo yi vu dob lo, og
yi vu dob, beyö nër ġaġek raḳ nġaa-dob-yi mu. Gaḳ mehö sën yam vu yaġek lo,
og kesuu nġaa pin. 32 Mehö saga nër ġaġek raḳ nġaa sën lë los nġo ggovek lo, rëḳ
su mehöti vonġ ving yi ġaġek saga rë. 33 Gaḳ bë mehöti gevonġ geving yi ġaġek,
og yiḳ yoġekin Anutu nebë saga nebë yi mehö ġaġek anon degwa. 34 Mehö sën
Anutu vonġ yi yam lo, og nenër Anutu yi ġaġek, in Anutu vonġ yi Anon Vabuung
los dahis loḳ yam ggërin ayo. 35 Ama ahë ving Nalu, bevo nġaa pin loḳ ya nema.
36 Mehönon sën ayoj na timu vu Anutu Nalu lo, og rëḳ demedo malaj-tumsën
degwata los degwata. Gaḳ mehönon sën su desepa doḳ Anutu Nalu aye rë lo, og
su rëḳ demedo malaj-tumsën rë. Gaḳ Anutu ahë sengën neggëp vu sir."

Yesu Vengwënġ Vu Samaria* Avëh Ti

4 1 Yesu nġo bë alam Parisai* deraḳ ni bë neripek hur maluh
nġahiseḳë kesuu Jon. 2 (Rëḳ Yesu su neripek sir rë, gaḳ yi hur maluh

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mu sën deneripek.) 3 Nġo nebë saga lom vuu distrik Yudea geyah meya
distrik Galilea ggökin. 4 Lob aggata sën yoh meya lo, og yoh ya distrik
Samaria vuheng meya.
5 Lob ya metöḳ ya Samaria nyëġ böp ti arë nebë Sukar, dus vu dob len
ti sën wirek Yakop vo vu nalu Yosep lo. 6 Lob asoreng sën wirek Yakop
lev medeneḳo bël loḳ lo neggëp dus vu nyëġ saga. Yesu yoh meya verup,
lom vaha ma beto nedo dus vu asoreng-bël-yi sënë avi. Raḳ siks krök
sehuksën.
7 Lom Samaria* avëh ti verup in bë geḳo bël, lob Yesu nër vu yi bë, "Bël
nam sa nanum!" 8 In yi hur maluh deya nyëġ böp Sukar in bë debaġo nos.
9 Rëḳ Samaria* avëh nër yah vu bë, "Honġ Yuda, gesa Samaria* avëh,
rëḳ nebë va sën ġenër vu sa bë 'Bël nam sa nanum'—ë?" Nër nebë sënë
in alam Yuda denelë alam Samaria* paya besu denevengwënġ vu sir rë.
10 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Bë ġejaḳ nġaa sën Anutu vonġ vu honġ ni,
beġejaḳ mehöti sën nër vu honġ bë 'Bël nam sa nanum' ni, og rëḳ kwetaġ
vu yi lob bo bël-mala-tumsën-yi vu honġ." 11 Rëḳ avëh nër yah vu yi bë,
"Mehöböp, höm ḳetuḳ ma, log asoreng-bël-yi sënë adingseḳë rot, om rëḳ
gweḳo bël-mala-tumsën-yi sënë vu tena? 12 Hil ḳenud Yakop num bël sënë
ving nalu lo wirek, geyi reggu lo denum ving, log vo asoreng-bël-yi ti
sënë vu he behe nanum. Rëḳ maḳ ġekuung bë ġekwesuu yi?" 13 Rëḳ Yesu
nër yah bë, "Alam pin sën denenum bël sënë rëḳ ayoj bev nah gökin in
bël. 14 Gaḳ mehöti bë nanum bël sën sebo vu yi lo, og rëḳ nabë sën bël
nebenguv loḳ yi. Log bël sënë rëḳ berup jaḳ buk, bebo mala-tumsën vu yi
bemedo degwata los degwata."
15 Lom avëh nër bë, "Mehöböp, ġebo bël sënë vu sa in sa su ayoġ bev in
bël, gesa su medo menom ġaḳo bël vu sënë gök gökin!"
16 Loḳ Yesu nër vu yi bë, "Ġena ġetahi reggam bemelu nom sënë rë!"
17 Rëḳ bë, "Sa reggaġ ma!" Lom Yesu nër yah vu bë, "Ġenër bë reggam
ma, saga ġenër yönon rot. 18 In wirek ġeraḳ maluh nemadvahi. Gaḳ mehö
sën ġenewëp ving yi loḳ yi begganġ gwëbeng lo, og sagaḳ su reggam
anon rë! Om ġenër yönon!" 19 Rëḳ avëh nër bë, "Mehöböp, gwëbeng seraḳ
ni bë mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti honġ! 20 He ḳenumin lo denesupin
sir vu ḳedu Gerisim sënë medenejom raḳ vu Anutu, rëḳ ham Yuda nenër
bë hil najom jaḳ gëp Yerusalem yö timu."
21 Lom Yesu nër vu yi bë, "Avëh, gwevonġ geving sa ġaġek nabë buk
ti vonġin berup, lob ham su rëḳ najom jaḳ vu hil Amad vu ḳedu sënë
rë, beham su rëḳ najom jaḳ gëp Yerusalem yö timu geving rë. 22 Ham
nejom raḳ vu nġaa sën ham duġin lo, rëḳ he og he najom raḳ vu nġaa
sën he naraḳ ni lo. In mehö sën rëḳ geḳo mehönon nah vu Anutu lo rëḳ
berup gëp Yuda. 23 Lob buk sën Anutu ggooin raḳ bë berup lo vonġin
berup. Yönon, lob verup ggovek ya, om doḳ buk sënë og alam pin sën
degevonġin nabë denajom jaḳ yönon lo, og rëḳ degetunġ ḳenuj los

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dahis vu hil Amad medenajom jaḳ los ayoj timu. Kë', hil Amad Anutu
nesero alam nebë saga in bë denadudeḳ vu yi. 24 Anutu yiḳ nebë Anon
Vabuung. Om nabë alam degeḳo yi jaḳ, og degetunġ ḳenuj los dahis vu
yi, medenajom jaḳ los ayoj timu."
25 Rëḳ avëh nër bë, "Seraḳ ni bë Mesia rëḳ nam. Sën denenër yi bë
Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo. Bë nam, og rëḳ nanër
nġaa pin degwa ranġah vu hil." 26 Lom Yesu nër vu yi bë, "Yiḳ sa lo sën
sa nevengwënġ ving honġ agi!"
27 Nenër nebë saga log yi hur maluh yom deverup. Lob kwaj ya nġahi
in nevengwënġ ving avëh nyëġ ngwë ti sënë, rëḳ mehöti su loḳ tepëḳ
in luho bë, "Bë bo va vu honġ-a?", ma, "Nebë va sën genevengwënġ
ving avëh-ë?" rë. 28 Lob avëh sënë vuu yi ḳetuḳ menedo, geyah meya
begganġnë beyah nër vu yi alam bë, 29 "Ham nam gwelë mehöti! Yi sënë
og nër nġaa pin sën sa nehevonġ wirek lo ranġah vu sa. Maḳ yi Kerisi*
ma va?" 30 Lob to deya medeya vu Yesu.
31 Nahën medo deneyam, log yi hur maluh denenër vu yi bë, "Tatovaha,
ġegwa nos rë!" 32 Rëḳ nër yah vu sir bë, "Sa nos sën sa naha lo nedo, geham
su raḳ ni rë." 33 Lom yi hur maluh lo yö deloḳ tepëḳ vu sir bë, "Maḳ mehöti
ḳo nos yam vu yi?" 34 Rëḳ Yesu nër bë, "Sa nos nebë sënë: Sa bë sepa doḳ
yi sën vonġ sa meseyam lo yi ġaġek. Besa bë semu yi huk begovek na. Ham
nenër nebë sënë, 'Kwev lubeluu govek na log nos nabunġ!', rëḳ sa nanër
vu ham nabë ham malamin jaḳ megeḳo doḳ megwelë huk rë. Nos anon
loḳ beveroo raḳ beyoh vu bë hil ḳetöv bangupin. 35 Mehö sën nevo nos lo
neḳo yi nyëvewen raḳ yi huk menedo, genesupin nos sën gwëbeng agi in
medo mala-tumsën degwata los degwata, lob rëḳ mehö sën nevaroh nos lo
gemehö sën nevo nos anon lo, luhoho rëḳ kwaj vesa doḳ ti. 36 Wirek alam
hib denenër nebë, 'Mehö ngwë nevaroh nos loḳ huk gengwë neḳo anon.'
37 Ġaġek saga yönon, om sën sa hevonġ ham ya in bë ham gweḳo nos anon
doḳ huk sën ham su vonġ huk in rë lo. 38 Alam ngwë yö devonġ huk in huk
saga, rëḳ ham na gweḳo nos anon sën devonġ huk in bepum raḳ nemaj lo."
39 Lob Samaria* nġahiseḳë vu nyëġ saga denġo avëh sënë yi ġaġek, lom
ayoj ya timu vu Yesu. In avëh sënë nër bë, "Nër nġaa pin sën sa hevonġ
wirek lo ranġah vu sa!" 40 Lob alam Samaria* deyam vu yi bedeketaġ bë
medo geving sir, lob nedo saga buk luu ving sir. 41 Lob alam vahi denġo yi
ġaġek besir nġahiseḳë ayoj ya timu vu yi ving. 42 Lob denër vu avëh sënë
bë, "Gwëbeng he su ayomin neya timu vu yi raḳ honġ ġaġek rë, gaḳ he
nġo hanġo yi ġaġek behe raḳ ni bë yiḳ Mehö sënë, sën yam in bë doḳ vu
mehönon megeḳo sir nah vu Anutu lo yönon."

Yesu Vonġ Mehö-los-bengö Herot* Yi Ggev Nalu Nivesa Raḳ

43 Buk luu saga ggovek ya, lob Yesu vuu nyëġ sënë ya geyah meya
distrik Galilea. 44 In Yesu yö nër ġaġek vorot bë, "Su rëḳ degeḳo mehö-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nenër-ġaġek-ranġahsën ti arë jaḳ gëp yö yi begganġ degwa rë!” 45 Loḳ
ya metöḳ ya distrik Galilea, lob alam Galilea kwaj vesa in ya vu sir, in
ya delë buk-vabuung-ggöksën-yi ving, lom delë nġaa pin sën vonġ vu
Yerusalem lo.
46 Log yah meya verup Kana vu distrik Galilea ggökin,—nyëġ sën vonġ
bël tu wain lo. Lom mehö-los-bengö Herot* yi ggev ti nedo Kapernaum,
lob nalu maluh niraḳ. 47 Mehö sënë nġo ġaġek bë Yesu vu distrik Yudea
meyah verup distrik Galilea, lom ya ketaġ vu yi bë duḳ mena gevonġ
benalu nivesa jaḳ, in dus raḳ bë nadiiḳ. 48 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë,
“Bë ham su gwelë nġaa böp aggagga rë, og ham su rëḳ gwevonġ geving
rë!” 49 Rëḳ mehö-los-bengö yi ggev nër bë, “Mehöböp, ġenam alu aduḳ
manah pevis in sa naluġ vonġin nadiiḳ!” 50 Rëḳ Yesu nër vu yi bë, “Ġenah
meġena! Nalum rëḳ vesa doḳ.” Lob mehö sënë vonġ ving Yesu yi ġaġek
meyah. 51 Nahën neyök aggata log yi hur detöḳ verup vu yi bedenër vu yi
bë, “Nalum vesa lok!” 52 Lob loḳ tepëḳ vu sir bë, “Hes mala va lom vesa
loḳ-a?” Rëḳ denër bë, “Nikul veseveng loḳ seven krök buk.” 53 Lom ama
raḳ ni bë yiḳ veseveng raḳ hes mala sën Yesu nër vu yi bë nalu rëḳ vesa
doḳ lo. Lom losho yi alam pin ayoj ya timu vu Yesu. 54 Yesu vu distrik
Yudea meyah verup distrik Galilea lo, lob vonġ nġaa böp sënë netu luu.

Yesu Vonġ Mehö Seḳë Selönġin Vu Nġaggee Betesda Benivesa Raḳ

5 1 Saga ggovek, log Yuda hir buk vabuung ti verup, lob Yesu raḳ meya
Yerusalem.
2 Lob nġaggee mahen teka nedo Yerusalem dus vu sipsip hir aggata
avi. Denenër arë loḳ Hibru ayej nebë Betesda. Log delev begganġ ti
ggërin nġaggee sënë, geyi nyëḳetu los veluung avi nemadvahi. 3 Lob alam
niraḳsën nġahiseḳë losho alam malaj ḳenod los vahaj nipaya, galam
sën seḳëj neselönġin lo deneloḳ ya begganġ-ayööng-yi teka sënë beggëp
[deneġin nġaggee sënë sën bë gee lo. 4 In Mehöböp yi angër ti neluḳ ya
nġaggee sënë buk ti ti meneggee loḳ. Lob ggeesën nemaya log mehöti
sën pevis meduḳ na namuġin lo, og yi niraḳsën rëḳ nama na pevis.] 5 Lob
mehöti nedo loḳ begganġ-ayööng-yi sënë, niraḳ yoh vu ta mehödahis ti
benemadluho benemadvahi bevidek löö (38). 6 Yesu lë mehö sënë neggëp
lom raḳ ni bë niraḳ hus ading rot, lom loḳ tepëḳ vu yi bë, “Ġevonġin bë
nim vesa jaḳ-a?”
7 Lob mehö niraḳsën nër yah vu bë, “Mehö böp, buk sën nġaggee
neggee lo, lom sehöġ mehönon sën geḳo sa mena getunġ duḳ na nġaggee
lo ma! Senġo bë rëḳ duḳ na, loḳ sa nahën navimengin log denemuġin
medeneluḳ ya in sa.” 8 Lob Yesu nër vu yi bë, “Om kwedi ġebare begweḳo
honġ ḳanyë jaḳ beġena!” 9 Lom pevis bemehö sënë nivesa raḳ geḳo yi
ḳanyë raḳ beya. Gebuk saga og Buk-sewahsën-yi* ti. 10 Lom alam Yuda
denër vu mehö sën nivesa raḳ lo bë, “Buk-sewahsën-yi* gwëbeng sënë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

behorek nërin bë su gweḳo honġ ḳanyë dok!” 11 Rëḳ nër yah vu sir bë,
“Mehö sën vonġ sa mesa niġ vesa raḳ lo nër vu sa bë, ‘Gweḳo honġ ḳanyë
jaḳ meġena!’ ” 12 Loḳ deloḳ tepëḳ in yi bë, “Mehö re nër vu honġ bë
gweḳo honġ ḳanyë jaḳ meġena?” 13 Rëḳ mehö sën nivesa raḳ lo duġin, in
alam nġahiseḳë vu nyëġ saga lob Yesu loḳ ya sir vuheng.
14 Nahub rëḳ Yesu töḳ vu yi ggökin loḳ dub-vabuung-böp ḳatum ayo
lob nër vu yi bë, “Gwenġo? Gwëbeng nim vesa raḳ, om su gwevonġ nġaa
nipaya gök nahin, in rëḳ maggin böpata natöḳ vu honġ kesuu muġinsën.”
15 Lob mehö sënë yah nër vu alam Yuda bë, “Mehö sën vonġ besa niġ vesa
raḳ lo, yiḳ Yesu.”
16 Lob yiḳ alam Yuda ahëj sengën vu Yesu medenelë yi paya in nevonġ
nġaa nebë sënë loḳ Buk-sewahsën-yi*. 17 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë,
“Amaġ nevonġ nġaa nebë sënë yoh vu buk pin, om sën sa nesepa loḳ yah
vaha.” 18 Nebë saga lom alam Yuda devonġ raḳ raḳ rot in bë dengis Yesu
menadiiḳ. In su keyëh horek Buk-sewahsën-yi* mu rë, gaḳ nër bë Ama
Anutu yönon. Lob yiḳ sënë nebë luho Anutu neggëp ti.

Anutu Nalu Mehö Los Niwëëk

19 Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon nabë: Nalu su
rëḳ gevonġ nġaa ti noh vu yö kwa rë. Gaḳ nevonġ nġaa sën nelë gAma
nevonġ lo. Nġaa pin sën Ama nevonġ lo, og Nalu nesepa loḳ menevonġ
nebë saga ving. 20 In Ama ahë ving Nalu rot, lob tato nġaa pin sën nevonġ
lo vu yi. Gerëḳ tato huk böp la geving kesuu sënë, lob ham rëḳ ḳenumin
na. 21 Ama nenër balam-diiḳsën denekedi raḳ yah genevonġ medenedo
malaj-tumsën. Log Nalu nesepa loḳ meneggooin alam raḳ yoh vu yö
kwa, in bë demedo malaj-tumsën nabë saga. 22 Ama su rëḳ genġo mehöti
yi ġaġek degwa rë. Gaḳ vo huk saga pin loḳ yah Nalu nema ggovek ya.
23 Nebë saga in alam pin rëḳ degeḳo Nalu jaḳ, nabë sën deneḳo Ama raḳ
lo. Alam sën su deneḳo Nalu raḳ rë lo, og su deneḳo Ama sën vonġ yi
yam lo raḳ ving rë.
24 Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Mehöti bë genġo sa ġaġek bayo
na timu vu Amaġ sën vonġ sa meseyam lo, og rëḳ medo mala-tumsën
degwata los degwata. Su rëḳ natöḳ jaḳ nyëvewen rë, gaḳ kesuu diiḳsën
ggovek ya genedo mala-tumsën vorot.
25 Log sa nanër vu ham yönon nabë: Buk ti vonġin berup, balam-
diiḳsën degenġo Anutu Nalu aye, lob buk saga verup ggovek ya. Lob alam
sën degenġo aye lo, rëḳ demedo malaj-tumsën. 26 Mala-tumsën degwa
neggëp vu Ama yö timu, lom vo niwëëk vu Nalu gemala-tumsën degwa
neggëp vu yi ving. 27 Mehönon Nalu yi, om sën Ama ggooin yi raḳ in bë
genġo mehönon hir ġaġek. 28 Ham su gwelëk in ġaġek sënë. Gaḳ buk
vonġin berup, lob alam-diiḳsën pin sën deneggëp bedub lo, rëḳ degenġo
aye medekedi jaḳ medenam. 29 Alam sën denevonġ nġaa nivesa lo, rëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dekedi jaḳ medemedo malaj-tumsën. Galam sën denevonġ nġaa nipaya lo,
rëḳ dekedi jaḳ nah medenatöḳ jaḳ hir nipaya nyëvewen.

Nġaa Nebë Sënë Tateḳin Yesu Degwa Rëḳ Su Devonġ Ving Rë

30 Sa su yoh vu bë ġevonġ nġaa ti noh vu senġo kwaġ rë. Gaḳ sa nesepa
loḳ ġaġek sën sa nehanġo vu Amaġ lo menesesor alam hir ġaġek raḳ. Lob
sa ġaġek neya niröp in sa su kwaġ nevo bë sepa doḳ nġo kwaġ rë, gaḳ sa
nesepa loḳ yi sën vonġ sa meseyam lo kwa.
31 Bë senġo tateḳin sa degwa og su yoh vu rë. 32 Rëḳ mehö ngwë nedo
metateḳin sa degwa, lob seraḳ ni bë netateḳin yoh vu.
33 Wirek ham vonġ alam deya vu Mehö-neripek-alam Jon in bë degenġo
yi ġaġek, lob tateḳin ġaġek anon vu sir ggovek ya. 34 Rëḳ mu sa su nesero
mehöti in bë doḳ vu sa metateḳin sa degwa rë. Gaḳ sa nanër sënë in bë ham
gwërin ham bAnutu geḳo ham nom. 35 Mehö-neripek-alam Jon nebë ranġah
sën nejëh raḳ nyëġ lo, om ham kwamin vesa dus teka in ranġah saga.
36 Yönon, Jon tateḳin sa degwa vu ham, rëḳ mu nġaa böp sën sa
nehevonġ lo tateḳin sa degwa rot bekesuu Jon yi ġaġek. Sa nehevonġ
huk pin sën Amaġ vo vu sa in bë sa ġevonġ begovek na lo. Lob huk pin
sën sa nehevonġ lo netato vu mehönon in bë dejaḳ ni nabë Amaġ vonġ sa
beseyam. 37 Lob Amaġ sën vonġ sa beseyam lo, yi yö nër sa degwa ranġah.
Ham su nenġo aye rë, geham su malamin neraḳ yi rë. 38 Geyi ġaġek sënë su
neggëp loḳ ham ayomin rë. In ham su vonġ ving mehö sën Anutu vonġ yi
yam lo rë. 39 Ham nesero ġaġek loḳ Anutu-yi-ḳapiya, in ham kwamin nevo
bë mala-tumsën degwa loḳ neggëp beham rëḳ natöḳ jaḳ bemedo malamin-
tumsën degwata. Rëḳ ḳapiya saga sën tateḳin sa degwa. 40 Rëḳ ham nimin
lël geham su neyam vu sa in bë ham medo malamin-tumsën rë.
41 Sa su yam in bë alam degeḳo sarëġ jaḳ rë! 42 Rëḳ seraḳ ham nimin bë
ham su ahëmin ving Anutu neggëp ham ayomin rë. 43 Seyam raḳ Amaġ
niwëëk, rëḳ ham su ḳo sa raḳ rë. Bë mehöti nam jaḳ yö yi niwëëk, og ham
rëḳ gweḳo yi jaḳ. 44 Ham ahëmin neving bë mehönon degeḳo ham arëmin
jaḳ, rëḳ ham su nevonġin bë Anutu timu geḳo ham arëmin jaḳ rë, om ham
rëḳ gwevonġ geving yi nabë va? 45 Ham su kwamin bo nabë serëḳ ġevonġ
ġaġek vu ham vu Amaġ. Gaḳ mehö sën mëm rëḳ gevonġ ġaġek vu ham
lo, og Moses. Yi sën ham kuung bë rëḳ doḳ vu ham lo! 46 Bë ham gwevonġ
geving Moses yi ġaġek, og rëḳ ham gwevonġ geving sa ġaġek geving. In
kevu ġaġek raḳ sa. 47 Gaḳ bë ham su gwevonġ geving nġaa sën Moses kevu
lo rë, og ham rëḳ gwevonġ geving sa ġaġek nabë va?”

Yesu Vet Alam 5,000
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Lk 9:10-17)

6 1 Ġaġek sënë maya, log buk ti lob Yesu ya nġaggee böp Galilea
nenga vahi-sën denenër arë ngwë nebë Nġaggee-böp Tiberias* lo.

2 Lob alam yu böpata delë ṅgaa böp sën vonġ vu alam niraḳsën lo, lob
denetamuin yi. 3 Lob Yesu raḳ meya ḳedu beya nedo ving yi hur maluh
lo, 4 log alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus raḳ. 5 Loḳ Yesu mala neḳo
loḳ nyëġ, lob lë bë alam yu böpata verup deneyam vu yi, lob loḳ tepëḳ
vu Pilip bë, "Hil rëḳ baġo nos vu tena balam sënë dega?" Nër nebë sënë
meseggi Pilip, 6 gaḳ yö raḳ ṅgaa sën bë gevonġ lo ni ggovek ya.
7 Loḳ Pilip nër yah vu yi bë, "Bë hil baġo nos jaḳ monë K200, og sagaḳ su
rëḳ noh vu sir pin bedega teka teka rë!" 8 Rëḳ yi hur maluh ngwë Andreas,
sën Simon Pita ari lo, nër vu yi bë, 9 "Hurmahen ti ḳo brët nemadvahi
geġël luu menedo sënë. Rëḳ mu sagaḳ su yoh vu alam yu böpata sënë rë!"
10 Lom Yesu nër bë, "Ham nanër vu sir nabë degeto demedo." Lob pahup
ṅgahiseḳë taya menedo, lom to denedo raḳ, lob sir maluh 5,000.
11 Log Yesu ḳo nos raḳ bejom raḳ in los kwa vesa ya vu Anutu, log vo
ggelek sir. Log vonġ ġël luu lo ving nebë saga. Vo vu sir medejom ggelek
sir yoh vu kwaj. 12 Degga ggovek meyoh vu sir, log Yesu nër vu yi hur
maluh bë, "Ham ngupin nos vahi sën nahën nedoga. In hil su basap na
meris." 13 Lob desupin bedevasu loḳ sap nemadluho-bevidek-luu, yiḳ
degga brët nemadvahi sën meyoh vu sir gevewen nedo.
14 Alam delë ṅgaa böp sën vonġ-ë, lob denër bë, "Yönon rot, mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën sën denenër bë rëḳ nam dob lo yiḳ sënë." 15 Lob
Yesu raḳ ni bë vonġin denajom yi ahon bedegetunġ yi natu hir mehö-los-
bengö, lom yö ti tah yi meyah los ḳedu.

Yesu Vare Neya Raḳ Ṅgaggee Vavunë
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

16 Log sehuksën lob Yesu yi hur maluh deluḳ medeya ṅgaggee nenga
17 bederaḳ ya yaġ in bë denah Kapernaum. Lob buk loḳ in sir geYesu yö
nahën nedo ḳedu, 18 log sanġ yam niwëëk benġaggee tëë böp. 19 Log detee
yaġ meto deya ṅgaggee vuheng rot, (yoh vu 5 ma 6 kilomita), lom delë
Yesu raḳ nare ṅgaggee vavunë meverup dus vu yaġ, lob deggöneng rot.
20 Rëḳ Yesu nër ya vu sir bë, "Yiḳ sa sën verup agi, om ham su ġöneng!"
21 Lob devonġin bë degeḳo yi jaḳ na yaġ rëḳ pevis metöḳ ya ṅgaggee
nenga sën bë dena lo.

Alam Desero Yesu

22 Log heng to lob alam yö nahën denedo ṅgaggee nenga vahi, gederaḳ
ni bë su yaġ ṅgahi nedo veseveng rë. Gaḳ yiḳ timu nedo, geYesu su raḳ ya
yaġ sënë ving yi hur maluh rë gema. Gaḳ yi hur maluh meris yö deraḳ ya
yaġ saga medeya. 23 Rëḳ yaġ la vu nyëġ böp Tiberias* deverup monbuk
anon medenedo roneḳnë vu nyëġ sën Yesu jom raḳ nos gedegga lo. 24 Lom
delë bë Yesu losho yi hur maluh su denedo rë, lom deraḳ ya yaġ saga
beya desero Yesu vu Kapernaum.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Yö Nër Yi Bë Nos Mala-tumsën-yi

25 Desero yi meya detöḳ vu yi ggëp nġaggee nenga vahi, lob deloḳ
tepëḳ vu yi bë, “Tatovaha! Ġeyoh bë tena meġeyam-a?” 26 Rëḳ Yesu nër
yah bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Ham su kwamin nevo nġaa
böp sën sa hevonġ lo beham yam nesero sa rë, gaḳ ham wa nos bahëmin
pup, om sën ham yam nesero sa. 27 Ham su gwevonġ huk in nos sën rëḳ
petar agi! Gaḳ ham gwevonġ huk in nos sën rëḳ medo degwata geyoh vu
bë gevonġ beham medo malamin-tumsën lo. Mehönon Nalu rëḳ bo nos
sënë vu ham, in Ama Anutu tato yi ggovek ya bevonġ yi yam.”
28 Lob denër yah vu yi bë, “He ġevonġ nabë va in he ġevonġ Anutu
yi huk-a?” 29 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Anutu yi huk nebë sënë: Ham
ayomin na timu vu Mehö sën Anutu vonġ yam lo.” 30 Loḳ denër yah bë,
“Rëḳ gwevonġ nġaa böp va ti mehe ġalë loḳ mëm he rëḳ ġevonġ geving
honġ-a? Ġeyoh vu bë rëḳ gwevonġ va? 31 He ḳenumin lo degga mana*
ggëp nyëġ-yumeris wirek, nebë sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
lo nebë: Vo nos-yaġek-yi vu sir medegga.”
32 Lom Yesu nër vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Moses su
vo nos-yaġek-yi vu ham rë, gaḳ mëm Amaġ nevonġ nos-yaġek-yi soġek
vu ham. 33 Nos sën Anutu nevonġ lo, og luḳ yam vu yaġek in bë gevonġ
bemehönon demedo malaj-tumsën.” 34 Rëḳ denër yah vu yi bë, “Om
Mehöböp, ġebo nos sënë vu he noh vu buk!” 35 Rëḳ Yesu nër bë, “Senġo
ti nos-mala-tumsën-yi. Mehöti bë nam vu sa, og su rëḳ nadiiḳahë gökin
nah rë. Log bë mehöti ayo na timu vu sa, og su rëḳ ayo bev in bël gökin
rë. 36 Rëḳ senër vu ham vorot bë ham nelë sa rëḳ ham su ayomin neyam
timu vu sa rë. 37 Mehönon pin sën Amaġ vo sir vu sa lo, og rëḳ denam vu
sa. Lob mehöti bë nam vu sa, og sa su rëḳ juuk yi rë. 38 In sa su vu yaġek
meyam in bë nġo sepa kwaġ rë. Gaḳ seluḳ yam in bë ġevonġ noh vu
Mehö sën vonġ sa meseyam lo kwa. 39 Lob Mehö sën vonġ sa meseyam lo
kwa nebë sënë bë: Alam sën vonġ vu sa ggovek lo, saga sa su rëḳ ġevuu
sir ti bemala nama rë, gaḳ senġo rëḳ nanër bedekedi jaḳ nah vu Buk-
tamusën. 40 Kë! Amaġ kwa nebë sënë bë: Alam pin sën degelë Nalu mayoj
na timu vu yi lo, og rëḳ demedo malaj-tumsën degwata. Gesëḳ nanër
bedekedi jaḳ nah vu Buk-tamusën.”
41 Log nër bë, “Senġo ti nos sën luḳ yam vu yaġek!” Nër bë sënë lob
alam Yuda devonġ ayej vu medenër ġaġek nġahiseḳë raḳ yi. 42 Denër bë,
“Mehö sënëḳ maḳ Yesu sën Yosep nalu yi lo? Behil araḳ ama lu ata nij.
Ma nebë va sën nër bë yi vu yaġek meluḳ yam-ë?”
43 Lom Yesu nër yah vu sir bë, “Ham su nanër ġaġek nġahiseḳë vu
ham! 44 Mehöti su yoh vu bë nam vu sa meris rë. Gaḳ Amaġ sën vonġ sa
meseyam lo, bë geḳo mehöti nam, og mehö saga rëḳ nam vu sa. Lob sëḳ
nanër bekedi jaḳ nah vu Buk-tamusën. 45 Alam-denenër-ġaġek-ranġahsën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dekevu ġaġek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë: Anutu yö rëḳ tateḳin
ġaġek vu sir pin. Lob alam pin sën denenġo Amaġ yi ġaġek venuh lo,
og rëḳ denam vu sa. 46 Mehöti su lë Amaġ rë. Mehö timu sën nedo ving
Anutu beyam lo, yiḳ mehö timu saga sën lë Ama. 47 Sa nanër vu ham
yönon rot nabë: Bë mehöti ayo nam timu vu sa, og rëḳ medo mala-
tumsën degwata los degwata. 48 Senġo ti nos-mala-tumsën-yi. 49 Wirek
ham ḳenumin lo degga mana* vu nyëġ-yumeris medenedo, loḳ dediiḳ.
50 Gaḳ bë mehöti ga nos sën luḳ yam vu yaġek agi, og su rëḳ nadiiḳ rë.
51 Nos-mala-tumsën-yi sën luḳ meyam vu yaġek lo, yiḳ sa. Bë mehöti ga
nos sënë, og rëḳ medo mala-tumsën degwata. Nos sën sebo vu yi lo, yiḳ
sa reggos. Sëḳ bo vu alam vu dob in demedo malaj-tumsën."
52 Lob alam Yuda yö yah denër vu sir bë, "Nebë va sën mehö sënë bo yi
reggos mehil aġa-ë?"
53 Loḳ Yesu nër vu sir bë, "Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Nabë ham
su gwa Mehönon Nalu reggos los nanum yi ḳöḳ rë, og ham su rëḳ medo
malamin-tumsën rë. 54 Alam sën dega sa reggos los denanum sa ḳöḳ lo, og
rëḳ demedo malaj-tumsën degwata los degwata, om sëḳ nanër bedekedi jaḳ
nah vu Buk-tamusën. 55 In sa reggos saga og nos soġek, gesa ḳöḳ saga sën
tu bël soġek. 56 Mehöti bë ga sa reggos los nanum sa ḳöḳ, og rëḳ medo doḳ
sa, gesa medo doḳ yi. 57 Amaġ sën mala-tumsën degwa lo vonġ sa beseyam,
lob sa nado malaġ-tumsën raḳ Amaġ yi niwëëk. Nebë saga, om mehöti bë
ga sa, og rëḳ medo mala-tumsën jaḳ sa niġ wëëk. 58 Nos sagi sën luḳ vu
yaġek meyam. Su nebë nos sën ham ḳenumin lo degga loḳ dediiḳ lo rë. Gaḳ
mehöti bë ga nos sënë, og rëḳ medo mala-tumsën degwata los degwata."
59 Yesu nër ġaġek sënë vu sir loḳ dub-supinsën-yi vu Kapernaum.

Ġaġek Mala-tumsën Degwa Yesu

60 Lob yi hur maluh nġahiseḳë denġo ġaġek sënë, lom denër bë, "Ġaġek
sënë su yoh vu rë! Re yoh vu bë rëḳ jaḳ degwa ni?" 61 Rëḳ Yesu raḳ ni
bë yi hur maluh denër ġaġek nġahiseḳë raḳ ġaġek sënë, lom nër vu sir
bë, "Ġaġek sënë vonġ beham ahëmin sengën-a? 62 Om nabë ham gwelë
Mehönon Nalu jaḳ menah nyëġ sën nedo wirek meyam lo, og ham rëḳ
nanër nabë va? 63 Anon Vabuung yö ti nevonġ bemehönon denedo malaj-
tumsën. Hil navid su yoh vu bë doḳ vu hil rë, gaḳ ġaġek sën senër vu
ham gwëbeng agi, og yoh vu bë doḳ vu ham anomin begevonġ beham
medo malamin-tumsën. 64 Rëḳ ham la su devonġ ving rë." Alam sën su
devonġ ving rë lo, og Yesu yö raḳ nij muġin. Geraḳ mehö sën rëḳ nanër
yi ranġah vu alam-beġö-yi lo ni ving. 65 Lob nër ggökin bë, "Ham la su
devonġ ving sa ġaġek rë, om yiḳ raḳ degwa saga sën senër vu ham nebë:
Bë Amaġ su geḳo mehöti nam rë, og su yoh vu bë yö rëḳ nam vu sa rë."
66 Denġo Yesu yi ġaġek saga, lob yi hur maluh vahi devuu yi gedeyah
medeya, gesu deneya ving yi ggökin rë. 67 Lom Yesu loḳ tepëḳ vu sir

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nemadluho-bevidek-luu bë, “Maḳ ham rëḳ kwehe ham in sa nabë saga geving mena?”
68 Loḳ Simon Pita nër yah vu yi bë, “Mehöböp, rëḳ he na vu re? Ma. Honġ timu ġaġek mala-tumsën degwa honġ! 69 Behe ayomin yök timu vu honġ ggovek ya, behe raḳ nim bë Anutu yi Mehö Vabuung honġ!”
70 Lob Yesu nër ġaġek yah vu sir bë, “Sehooin ham nemadluho-bevidek-luu raḳ, rëḳ ham tiḳ memö!” 71 Nër nebë saga raḳ Yudas sën Simon Iskariot nalu. Hur maluh nemadluho-bevidek-luu hir ti yi sën rëḳ nanër Yesu ranġah medengis yi nadiiḳ lo.

Yesu Ari Lo Su Devonġ Ving Yi Rë

7 1 Sënë ggovek log Yesu tah yi meyah nedo distrik Galilea. Gesu ya neḳo loḳ distrik Yudea rë, in alam Yuda denevonġin bë dengis yi menadiiḳ. 2 Lob alam Yuda hir buk vabuung ngwë sën denenër bë Buk-vabuung-numeng-yi lo dus raḳ, (in wirek ḳenuj lo delev numeng mahen mahen medeggëp loḳ vu nyëġ-yumeris, om sën denetahu bedenesepa loḳ yoh vu ta). 3 Lob ari lo denër vu yi bë, “Gwevuu nyëġ sënë geġena Yudea in honġ hur maluh degelë honġ huk sën ġenevonġ lo. 4 Bë mehöti kwa bo nabë gevonġ bengö jaḳ, og su nevun yi huk meneggëp vunsën rë. Ġenevonġ nġaa nebë sënë, om ġena ġetato honġ vu mehönon pin medegelë honġ.” 5 Ari lo sën su denevonġ ving yi bë Anutu nalu rë, om sën denër nebë sënë. 6 Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Sa buk yö nahën! Gaḳ buk pin sënëḳ ham nġo ham buk. 7 Alam sën denesepa loḳ aggata dob yi lo su deyoh vu bë degelë ham paya rë. Gaḳ denelë sa paya in sa nanër hir nġaa nipaya sën denevonġ lo ranġah. 8 Ham nġo na gwelë buk vabuung saga! Gaḳ saḳ su rëḳ na doḳ buk vabuung sënë rë in sa buk yö nahën.” 9 Nër bë sënë vu sir genedo Galilea.

Yesu Ya Melë Buk-vabuung-numeng-yi

10 Loḳ ari lo demuġin meya denelë buk vabuung geyö ti rëḳ tamuin sir meraḳ meya. Su ya ranġah rë, gaḳ vun yi meya. 11 Rëḳ alam Yuda desero yi loḳ buk vabuung saga bedenër bë, “Mehö sënë lo nedo tena?” 12 Lob alam depatereng medenër ġaġek nġahiseḳë raḳ yi. Vahi denenër bë, “Yi mehö nivesa!” Gevahi denenër bë, “Ma! Nekuungin alam!” 13 Rëḳ deneggöneng in hir ggev, om sir ti su nër ġaġek raḳ yi ya ranġah rë.
14 Denelë buk vabuung saga beyi buk vahi ggovek ya meya verup vuheng atov, lom Yesu ya verup meluḳ ya dub-vabuung-böp ḳatum ayo metateḳin ġaġek vu alam. 15 Lom alam Yuda deranġa nemaj gedenër bë, “Maḳ re rëḳ tahu mehö sënë loḳ ġaġek sënë om sën nenër-ë? Mehöti su tateḳin vu yi rë!” 16 Rëḳ Yesu nër yah bë, “Ġaġek sën senër vu ham lo, saga su senġo ti sa nġaa rë. Gaḳ Anutu sën nevonġ sa meseyam lo yi nġaa. 17 Genabë mehöti ahë geving nabë gevonġ Anutu yi ġaġek banon

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jaḳ, og rëḳ jaḳ ġaġek sën sa nanër agi degwa ni nabë neyam vu Anutu,
ma, senġo nanër yoh vu kwaġ. 18 Mehöti bë nanër ġaġek noh vu yö kwa,
og sagaḳ nevonġin bë yö geḳo arë jaḳ mu. Gaḳ mehöti bë geḳo mehö sën
vonġ yi meyam lo arë jaḳ, og mehö saga rëḳ nanër ġaġek los anon gesu
gekuung jaḳ rë. 19 Wirek Moses vonġ horek vu ham, rëḳ ham ti su nesepa
loḳ yi horek saga rë. Ma ham bë ngis sa nadiiḳ in degwa va?" 20 Rëḳ
alam saga denër yah vu bë, "Memö nipaya ti negwanġ ya ayom! Re bë
ngis honġ nadiiḳ-a?" 21 Rëḳ Yesu nër yah bë, "Sa hevonġ nġaa böp ti lob
ham pin kwamin ya nġahi. 22 Moses vo ġaġek vu ham bë ham gwerah*
navimin. Yönon, rëḳ mu ġaġek sënë su verup nyëdahis vu Moses rë, gaḳ
yö verup wirek vu ham dobahë lo. Rëḳ ham nerah* nalumin navij loḳ
Buk-sewahsën-yi*. 23 Ham nerah* hurmahen navij loḳ Buk-sewahsën-
yi* in bë ham su kweyëh Moses yi horek. Loḳ nebë va sën ham ahëmin
sengën vu sa in sën sa hevonġ bemehöti nivesa raḳ los dahis loḳ Buk-
sewahsën-yi*-ë? 24 Ham su nanër ġaġek jeggin jeggin jaḳ alam, gaḳ ham
jaḳ degwa ni meseggi rë loḳ mëm ham nanër sir niröp."

Denër Bë Maḳ Mehö Sënëḳ Yi Mehö Sën Anutu Ggooin Raḳ In Bë Geḳo Hil Nah

25 Log alam Yerusalem la denër kwaj luu luu bë, "Maḳ yiḳ mehö sën
denesero yi in bë dengis yi menadiiḳ lo saga? 26 Ham lë! Nare ranġah
menenër ġaġek rëḳ su denenër ġaġek ti raḳ yi rë! In maḳ alam ggev
deraḳ ni bë yi Kerisi* yönon ma va? 27 Rëḳ mu hil araḳ mehö sënë yi nyëġ
ni, gaḳ bë Kerisi* berup, og hil su rëḳ ajaḳ yi nyëġ ni rë!"
28 Lob Yesu nedo dub-vabuung-böp ḳatum ayo metateḳin ġaġek vu
alam, genër ranġah bë, "Ham raḳ sa niġ, beham raḳ sa nyëġ ni! Rëḳ sa su
yam yoh vu senġo kwaġ rë. Gaḳ mehö sën vonġ sa meseyam lo, og ġaġek
anon pin degwa yi, rëḳ ham su raḳ ni rë. 29 Gaḳ saḳ seraḳ ni. In sa nado
ving yi bevonġ sa meseyam."
30 Nebë saga lob sir bë denaduu yi na ḳarabus, rëḳ su dejom yi ahon
rë in yi buk yö nahën. 31 Alam nġahiseḳë ayoj ya timu vu yi medenër bë,
"Mesia sën bë rëḳ nam lo maḳ yiḳ yi sënë! Gaḳ mehö ngwë su yoh vu bë
rëḳ berup megevonġ nġaa böp böp kesuu nġaa sën mehö agi nevonġ-ë
rë."

Devonġ Ahëvavu Deya In Bë Denaduu Yesu

32 Alam Parisai* denġo alam denenër ġaġek aggagga nebë sënë raḳ
Yesu, lom losho alam-deneḳo-seriveng hir ggev lo devonġ ahëvavu la
deya in bë denaduu na ḳarabus. 33 Lob Yesu nër bë, "Yiḳ sa medo buk dus
teka geving ham, log sëḳ nah mena vu yi sën vonġ sa meseyam lo. 34 Ham
rëḳ sero sa, rëḳ ham su rëḳ natöḳ jaḳ sa rë. Lob ham su yoh vu bë na
nyëġ sën sena medo lo rë."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Lob alam Yuda yö denër vu sir bë, “Rëḳ na tena gehil su ayoh vu bë
rëḳ natöḳ vu yi rë? Maḳ rëḳ na vu hil alam vu alam Grik hir nyëġ betahu
alam Grik-a? 36 Om sën nër bë, ‘Ham rëḳ sero sa, rëḳ ham su rëḳ natöḳ vu
sa rë’—ë? Log nër ving bë, ‘Ham su yoh vu bë rëḳ na nyëġ sën sena medo
lo rë’. Ma maḳ ġaġek sënë degwa nebë va?”

Bël Mala-tumsën-yi

37 Dus raḳ bë Buk-vabuung saga yi buk govek na, lob yi buk böpata sën
deneseggi hus lo verup, lob Yesu kedi nare getahi bë, “Bë mehöti ayo bev
in bël, og nam nanum vu sa! 38 Saga yoh vu sën dekevu meneggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya lo nebë: Bël-mala-tumsën-yi rëḳ benguv doḳ mehöti sën
ayo nam timu vu sa lo ayo rot megeto mena.” 39 Nër raḳ Anon Vabuung
sën bë rëḳ bo vu alam sën ayoj na timu vu yi lo. In vu buk saga Anon
Vabuung su yam rë, in Anutu nahën gesu ḳo Yesu raḳ yah vu yi rë.

Alam Denesap Sir Raḳ Mesia Ggökin

40 Alam la denġo ġaġek saga, lob denër bë, “Maḳ mehö sënë, yi Mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën ti sën hil neheġin-ë lo yönon.” 41 Gesir vahi denenër
ngwë nebë, “Yi Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo.” Loḳ vahi
denenër bë, “Mu maḳ Kerisi* su rëḳ berup gëp Galilea rë! 42 In dekevu ġaġek
raḳ Kerisi* meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë Davit* yi mewis, om yö rëḳ
berup gëp nyëġ Betlehem sën Davit yi nyëġ lo.” 43 Nebë saga lob alam devasuh
sir ya yu luu in Yesu. 44 Vahi bë degeḳo yi na ḳarabus, rëḳ ti su jom yi ahon rë.

Alam Yuda Hir Ggev Su Devonġ Ving Yesu Rë

45 Nebë saga lob ahëvavu deyah medeya vu alam-deneḳo-seriveng hir
ggev losho alam Parisai* ggökin. Lob alam Parisai* deloḳ tepëḳ vu sir bë,
“Ham su ḳo yi yam rë in va?” 46 Rëḳ ahëvavu denër yah bë, “Mehöti su
nenër ġaġek nebë sën mehö agi nenër-ë wirek rë!” 47 Loḳ alam Parisai*
denër yah vu sir nebë, “Kuungin ham ving-a? 48 Maḳ ham lë bë he ggev
los Parisai* ti ayo ya timu vu yi? Ma! 49 Rëḳ alam meris sënë desepa loḳ
yi in su deraḳ horek ni rë, om Anutu rëḳ gevonġ bemalaj nama.”
50 Loḳ sir ti sën Nikodemus, sën wirek ya vu Yesu buk lo, nër vu sir bë,
51 “Maḳ hil horek nër bë hil ġevonġ ġaġek vu mehöti meris mu? Ma! Hil ġanġo
yi ġaġek namuġin, behil ajaḳ nġaa sën vonġ lo ni nivesa rë, loḳ mëm.” 52 Rëḳ
denër ġaġek yah vu yi bë, “Maḳ honġ Galilea ti ving-a? Bë ġenatevin Anutu-
yi-ḳapiya nivesa, og rëḳ ġejaḳ ni nabë alam-denenër-ġaġek-ranġahsën ti su rëḳ
berup gëp distrik Galilea rë.” 53 Log deketëḳin sir medeyah medeya bej.

Avëh Sën Nevonġ Baggëb

8 1 [Log Yesu yah meya Ḳedu Ḳele-oliv. 2 Log kedi monbuk anon meyah
dub-vabuung-böp ḳatum ayo ggökin. Lob alam pin deya vu yi, lom to

nedo getateḳin ġaġek vu sir. 3 Lob alam-horek-yi los alam Parisai* delë bë avëh
ti vonġ baggëb, lom deḳo medevarah ya alam pin malaj 4 gedenër vu Yesu bë,
“Tatovaha! Avëh sënë vonġ baggëb lom alam detöḳ vu yi. 5 Moses vo horek vu
hil bë hil tengwa avëh nabë sënë jaḳ ġelönġ menadiiḳ. Ma honġ og rëḳ ġenanër
nabë va?” 6 Denër bë saga in bë deseggi yi, bedenatöḳ vu ġaġek ti berup avi
bedegevonġ ġaġek vu yi. Rëḳ Yesu dudeḳ bemedo neseröö dob raḳ nema deggis.
7 Deloḳ tepëḳ panġsën rot, lob mëm vër yu raḳ benër vu sir bë, “Bë ham ti su
nevonġ nġaa nipaya rë, og mëm namuġin betengwa avëh sënë jaḳ ġelönġ ti.”
8 Log dudeḳ yah bemedo neseröö dob ggökin. 9 Denġo nebë sënë, lom sir ti ti
to medo deneya dobnë vër vër. Alam ggev to deya muġin, log sir vahi detamu.
Devuu Yesu geyö ti nedo gavëh nahën nare loḳ mala.
10 Lob Yesu vër mala raḳ benër vu avëh bë, “Avëh, sir tena? Maḳ mehöti
su vonġin bë ngis honġ rë?” 11 Rëḳ bë, “Mehöböp, ma-o!” Lob Yesu nër bë,
“Sa ving, sa su hevonġin bë ngis honġ rë. Om ġena, gesu gwevonġ nġaa
nipaya gökin nah!”]

Yesu Tu Dob Yi Ranġah

12 Lob Yesu nër vu sir ggökin yah bë, “Sa og setu dob yi ranġah. Mehöti bë
tamuin sa, og su rëḳ ketul doḳ in aggata rë, gaḳ rëḳ nama. In ranġah rëḳ geli yi
mena medo mala-tumsën.” 13 Nebë saga lob alam Parisai* denër yah vu yi bë,
“Nġo ġenetateḳin honġ degwa, om honġ ġaġek saga su anon rë.”
14 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Yönon, senġo netateḳin sa degwa. Rëḳ sa
ġaġek saga yönon, in seraḳ nyëġ sën sa nado meseyam gesëḳ nah lo ni. Rëḳ
ham duġin sa nyëġ sën sa nado meseyam gesëḳ nah mena medo lo. 15 Ham nġo
nevo nyëvewen loḳ yah vu mehönon yoh vu ham alam-dob-yi nġo kwamin,
rëḳ sa, og sa su navo nyëvewen loḳ yah vu mehöti rë. 16 Gaḳ nabë sa ġevonġ
nyëvewen vu mehöti, og sëḳ ġevonġ noh vu, in su senġo ti rë. Gaḳ Mehö sën
vonġ sa meseyam lo neloḳ vu sa, om sëḳ ġevonġ niröp. 17 Yönon, ham horek ti
neggëp nebë sënë: Bë mehö luu denanër ġaġek gëp ti, og luho hir ġaġek saga
yönon. 18 Log yiḳ sa, og senġo netateḳin sa degwa ranġah, gAmaġ sën vonġ sa
meseyam lo netateḳin sa degwa ranġah ving.”
19 Nër nebë saga lob deloḳ tepëḳ in bë, “Amam tena?” Loḳ Yesu nër yah
bë, “Ham su raḳ sa niġ rë, geham su raḳ Amaġ ni rë. Bë ham jaḳ sa niġ,
og ham rëḳ jaḳ Amaġ ni geving.”
20 Netateḳin ġaġek sënë vu alam loḳ dub-vabuung-böp ḳatum ayo,
genenër vu sir loḳ dub ayo ti sën monë ben lo rëḳ mehöti su jom yi ahon
rë, in yi buk yö nahën.

Yesu Nër Bë, “Ham Su Rëḳ Na Nyëġ Sën Sëḳ Na Lo Rë”

21 Log Yesu nër yah vu sir ggökin bë, “Sëḳ na geham rëḳ sero sa, rëḳ
nama beham nadiiḳ los ham nipaya. Geham su yoh vu bë rëḳ nök nyëġ
sën sena-ë rë.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Lob alam Yuda denër bë, “Nër bë hil su ayoh vu bë rëḳ ana nyëġ sën
na lo rë! Maḳ nër sënë in bë yö rëḳ ngis yi menadiiḳ-a?” 23 Loḳ nër yah vu
sir bë, “Ham vu dob sënë, gesa vu vavunë. Om ham nesepa loḳ aggata-
dob-yi, gaḳ saḳ su nesepa loḳ aggata-dob-yi rë. 24 Om sën senër vu ham
ggovek bë ham rëḳ nadiiḳ los ham nipaya. Bë ham su gwevonġ geving
nabë sa Mehö sënë lo rë, og ham nġaa nipaya rëḳ gëp vu ham, beham
nadiiḳ los.”
25 Lom deloḳ tepëḳ yah vu yi bë, “Honġ re?” Loḳ Yesu tateḳin yah
vu sir bë, “Yiḳ sa Mehö lo sënë, nebë sën sa nanër vu ham wirek wirek
lo. 26 Sa ġaġek nġahiseḳë nahën neggëp besa bë nanër jaḳ ham beseggi
ham. Rëḳ Mehö sën vonġ sa meseyam lo yi Mehö ġaġek anon degwa, om
ġaġek pin sën sa nehanġo vu yi lo, yiḳ sën sa nanër vu alam pin vu dob.”
27 Nenër Ama Anutu vu sir rëḳ su deraḳ ni rë.
28 Log Yesu nër vu sir ggökin bë, “Nahub rëḳ ham ngis Mehönon Nalu
jaḳ ḳelepeḳo*, lob mëm ham rëḳ jaḳ ni doḳ buk saga nabë yiḳ sa Mehö lo
sënë. Lob ham rëḳ jaḳ ni nabë sa su nehevonġ nġaa ti yoh vu senġo kwaġ
rë. Gaḳ sa nanër ġaġek yoh vu sën Amaġ tato vu sa lo. Log Mehö sën
vonġ sa meseyam lo neloḳ vu sa. 29 Su nevuu sa besenġo ti nado rë. In sa
nehevonġ nġaa sën ahë neving lo yoh vu buk pin.”
30 Nër nebë sënë lob alam nġahiseḳë ayoj ya timu vu yi.

Yesu Nër Bë Ġaġek Anon Rëḳ Gevonġ Behil Medo Malad-Tumsën

31 Lob Yesu nër vu alam Yuda sën ayoj neya timu vu yi ggovek lo bë,
“Bë ham medo doḳ sa ġaġek, og ham rëḳ natu sa alam yönon, 32 beham
rëḳ jaḳ ġaġek anon ni, lob ġaġek anon saga rëḳ geḳo ham vër.”
33 Loḳ denër yah vu yi bë, “Abraham yi mewis he, om he su nado loḳ
mehö ngwë nema benehevonġ huk ḳarabus vu yi rë! Rëḳ nebë va sën
ġenër bë honġ ġaġek rëḳ geḳo he vër-ë?”
34 Loḳ mëm Yesu tateḳin yi ġaġek vu sir bë, “Sa nanër vu ham yönon
rot nabë: Alam pin sën denevonġ nġaa nipaya lo, og denedo loḳ nġaa
nipaya, benġaa nipaya neġin sir. 35 Alam sën denedo loḳ mehö ngwë
nema meneġin sir lo, og su rëḳ demedo degwata geving yi rë. Gaḳ yi yö
nalu og mëm rëḳ medo doḳ yi begganġ degwata geving yi. 36 Om Nalu bë
geḳo ham vër in nġaa nipaya, og rëḳ geḳo ham vër yönon, beham medo
nivesa anon. 37 Seraḳ ni bë Abraham yi mewis ham! Rëḳ sa ġaġek su
nedo loḳ ham ayomin rë, om sën ham bë ngis sa mesa nadiiḳ. 38 Sa nanër
ġaġek raḳ nġaa sën Amaġ tato vu sa ggovek lo, rëḳ ham nesepa loḳ nġaa
sën ham amamin netato vu ham lo!”

Yesu Nër Alam Yuda Bë Satan Nalu Sir

39 Lom denër yah bë, “He degwa vu Abraham!” Rëḳ Yesu nër vu sir
bë, “Bë ham degwa vu Abraham yönon, og ham rëḳ gwevonġ nġaa nabë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sën Abraham nevoṅġ lo. 40 Senër ġaġek anon pin sën sa hanġo vu Anutu
lo vu ham, lom ham bë ngis sa mesa nadiiḳ, rëḳ Abraham su voṅġ nebë
sënë rë. 41 Gaḳ ham nġo nesepa loḳ amamin vaha!” Loḳ denër yah bë, “He
atamin su deḳo he duum rë! He amamin Anutu timu.”
42 Rëḳ Yesu nër yah bë, “Bë ham amamin Anutu yönon, og rëḳ ham
ahëmin geving sa, in sa nado ving Anutu besën seyam. Sa su yam yoh vu
senġo kwaġ rë, gaḳ Anutu voṅġ sa meseyam. 43 Ma nebë va sën ham su raḳ
sa ġaġek degwa ni rë-ë? Sënë degwa nebë ham ayomin nilëlin sa ġaġek.
44 Ham amamin Satan genalu ham, om ham nimin wëëk panġsën bë ham
sepa doḳ amamin kwa. Vu muġinsën yi mehö beġö degwa menesis alam
medenediiḳ. Rot begwëbeng. Gesu nesepa loḳ ġaġek anon rë, in ġaġek
anon su neggëp vu yi rë. Bë nanër ġaġek ti, og rëḳ nanër ġaġek kuungsën,
in yö yi nġaa nebë saga. Yi mehö ġaġek kuungsën, lob ġaġek kuungsën ala
los degwa yi. 45 Gaḳ saḳ nanër ġaġek anon mu, om sën ham su nevoṅġ ving
sa rë. 46 Ham ti tena yoh vu bë rëḳ natöḳ vu nġaa nipaya ti gegëp vu sa?
Ma! Sa nanër ġaġek anon mu, rëḳ nebë va sën ham su nevoṅġ ving rë-ë?
47 Anutu nalu lo, og denebë nengaj vu Anutu yi ġaġek. Gaḳ su Anutu nalu
ham rë, om sën ham su nebë nengamin vu yi ġaġek rë.”

Ġaġek Raḳ Yesu Lu Abraham

48 Lob alam Yuda denër yah vu yi bë, “He raḳ nim bë hoṅġ Samaria* ti,
rëḳ memö nipaya ti gwanġ ya ayom. Sagaḳ yönon!” 49 Rëḳ Yesu nër yah
bë, “Su memö nipaya gwanġ yam sayoġ rë. Gaḳ sa nehaḳo Amaġ raḳ, rëḳ
ham nedahun sa. 50 Sa su nehevonġin bë ġaḳo arëġ jaḳ rë. Gaḳ Mehöti
nedo beyö rëḳ kwa bo meseggi sa ġaġek begeḳo sarëġ jaḳ. 51 Sa nanër vu
ham yönon rot nabë: Bë mehöti sepa doḳ sa ġaġek, og su rëḳ mala nama
na veröḳ yi rë.”
52 Lob alam Yuda denër bë, “Gwëbeng he raḳ ni ggovek ya bë memö
nipaya ti gwanġ ya ayom meneloḳ vu hoṅġ. Abraham diiḳ ggovek, galam-
denenër-ġaġek-ranġahsën dediiḳ bemaya, loḳ ġenër bë, ‘Bë mehöti sepa
doḳ sa ġaġek, og su rëḳ mala nama na veröḳ yi rë.’ 53 In ġekuung bë
kwesuu hil dobahë Abraham sën diiḳ wirek lo? Ġekwesuu alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën sën dediiḳ wirek lo ving-a? Log bë gweḳo hoṅġ jaḳ
meġenatu re?”
54 Lob Yesu nër yah bë, “Bë senġo ġaḳo arëġ jaḳ, og serëḳ natu nġaa
meris. Rëḳ Amaġ neḳo sarëġ raḳ, Mehö sën ham nër bë ham amamin yi
lo. 55 Rëḳ ma geham su raḳ ni rë. Gaḳ sa, og seraḳ ni. Bë sa nanër nabë sa
duġin yi, og rëḳ sa mehö ġaġek kuungsën nabë ham. Rëḳ seraḳ ni ggovek
ya besa nesepa loḳ yi ġaġek nivesa rot. 56 Ham dobahë Abraham sën kwa
vesa anon rot in bë gelë sa huk sënë, lob lë ggovek ya, lob ayo nivesa rot.”
57 Lob alam Yuda denër bë, “Su hoṅġ ta mehödahis luu menemadluho
rë geyö nahën, log maḳ ġelë Abraham-a?” 58 Rëḳ Yesu nër yah vu sir

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bë, “Sa nanër vu ham yönon rot nabë: Vu muġinsën gAbraham su nedo
rë, vu buk saga sa nado.” 59 Denġo ġaġek saga lom deḳo ġelönġ raḳ in
bë detengwa yi menadiiḳ, rëḳ Yesu vun yi loḳ alam ggëp dub ayo, beto
meyah dobnë.

Ġaġek Raḳ Mehö Mala Ḳenod

9 1 Yesu tetuu aggata meya, loḳ töḳ raḳ mehö mala ḳenod ti. Yiḳ yö
mala ḳenod loḳ buk sën ata ḳo yi lo. 2 Lob Yesu yi hur maluh deloḳ
tepëḳ in yi bë, “Tatovaha! Re vonġ nġaa nipaya lom sën ata ḳo yi to los
mala ḳenod-a? Degwa neggëp vu mehö sënë yö yi nġaa nipaya, ma vu
ama lu ata hir nġaa nipaya?”
3 Lob Yesu nër yah vu sir bë, “Degwa su neggëp vu mehö sënë yi nġaa
nipaya ma, vu ama lu ata hir nġaa nipaya rë! Gaḳ nġaa sënë yö raḳ yi in
bë Anutu yi niwëëk natöḳ nam ranġah. 4 Gwëbeng hes yö nahën netum,
gehil ġevonġ Mehö sën vonġ sa meseyam lo yi huk. In rëḳ buk doḳ in hil,
lob mehöti su yoh vu bë rëḳ gevonġ huk rë. 5 Buk sën sa nado dob agi, og
setu dob sënë yi Ranġah.”
6 Yesu nër nebë sënë log pesuv nyë ḳos loḳ dob, log sarömin los, gejegwi
loḳ mehö mala ḳenod mala ġahis, 7 log nër vu yi bë, “Ġena ġejipek duḳ
nġaggee Siloam!” (Arë sënë degwa nebë ‘Vonġ ya’). Lom ya meripek luḳ,
lob mala tum, log yom.
8 Lob yi alam begganġnë ving alam sën denelë yi wirek loḳ buk sën
neketaġ monë lu nġaa vu alam lo delë medeloḳ tepëḳ bë, “Maḳ yiḳ mehö
sën medo neketaġ alam in monë lu nġaa wirek lo sënë?” 9 Lom la deyoġek
bë, “Ëë-ë! Yiḳ mehö lo sënë!” Log la denenër bë, “Oo sagaḳ mehö ngwë,
rëḳ ni nebë mehö saga!” Rëḳ mehö sënë yi yö nër raḳ avi bë, “Yiḳ sa lo
sënë!”
10 Lom deloḳ tepëḳ yah vu yi bë, “Rëḳ malam nivesa raḳ nebë va?”
11 Loḳ nër yah bë, “Mehö sën denenër arë nebë Yesu lo sarömin dob
ving nyë ḳos gejegwi loḳ sa malaġ, log nër vu sa bë, ‘Ġena ġejipek duḳ
nġaggee Siloam!’ Lom seya meripek luḳ, lob sa malaġ nivesa raḳ besa
halë nyëġ.” 12 Lob denër vu yi bë, “Mehö saga nedo tena?” Rëḳ nër yah
bë, “Sa duġin!”
13 Lob deḳo mehö sën mala ḳenod wirek lo, bedeya vu alam Parisai*.
14 In Yesu sarömin dob los nyë ḳos sënë betateḳin mehö sënë mala loḳ
Buk-sewahsën-yi* ti. 15 Lom mëm Parisai* deloḳ tepëḳ in mehö saga
ggökin bë, “Malam nivesa raḳ nebë va?” Loḳ nër yah vu sir bë, “Mehö
saga jegwi dob rumengsën loḳ sa malaġ, log seripek, lob sa malaġ tum.”
16 Lob Parisai* la denër bë, “Mehö saga keyëh horek Buk-sewahsën-yi*,
om maḳ Anutu su vonġ yi yam rë.” Rëḳ la denër bë, “Bë mehö nipaya ti,
og su yoh vu bë rëḳ gevonġ nġaa böp nabë sënë rë!” Lob devasuh sir ya
yu luu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Lom denër yah vu mehö mala ḳenod bë, “Mehö sën vonġ malam
nivesa raḳ lo, rëḳ ġenanër yi nabë va?” Loḳ nër yah bë, “Yi mehö-nenër-
ġaġek-ranġahsën ti!”
18 Wirek mehö sënë mala ḳenod, rëḳ gwëbeng mala netum, rëḳ alam
Yuda su devonġ ving sënë rë. 19 Lob detahi mehö mala ḳenod sënë ama lu
ata yam, bedeloḳ tepëḳ in luho bë, “Maḳ melu nalumin sënë sën melu nër
bë ata ḳo yi to los mala ḳenod lo? Rëḳ nebë va sën gwëbeng nelë nyëġ-ë?”
20 Lom ama lu ata denër yah bë, “Alu araḳ ni bë alu nalumin sënë,
balu araḳ ni bë ata ḳo yi to los mala ḳenod. 21 Rëḳ alu su araḳ ni bë mala
netum nebë va rë! Galu duġin mehö sën tateḳin mala lo. Om ham nġo
doḳ tepëḳ vu yi rë. Yi böp raḳ ggovek ya, om yö nanër yi ġaġek!” 22 Ama
lu ata deggöneng in alam Yuda lom denër nebë sënë. In alam Yuda hir
ggev denër ġaġek venuh bë: Bë mehöti nanër Yesu nabë yi Mesia, og rëḳ
degetii yi na in dub-supinsën-yi. 23 Yiḳ raḳ degwa sënë sën ama lu ata
denër bë, “Yi böp raḳ ggovek ya, om ham nġo doḳ tepëḳ vu yi.”
24 Lob detahi mehö sën mala ḳenod lo beron ngwë ggökin bedenër vu
yi bë, “Ġenanër ġaġek sënë gëp Anutu mala nabë ġenenër yönon! In he
og he raḳ ni bë yi mehö nipaya.”
25 Lob nër yah vu sir bë, “Maḳ yi mehö nipaya ma ma? Sa duġin. Gaḳ
yiḳ seraḳ nġaa timu ni. Wirek sa malaġ ḳenod, rëḳ gwëbeng sa malaġ
netum.”
26 Loḳ deloḳ tepëḳ yah bë, “Vonġ nebë va vu honġ-a? Tateḳin malam
nebë va?” 27 Rëḳ nër yah vu sir bë, “Senër vu ham ggovek, ma ham su
nġo rë? Ma nebë va sën ham bë gwenġo nah gökin-ë? Maḳ ham bë natu
yi hur maluh geving-a?”
28 Lom deggoo yi medenër bë, “Yiḳ yi hur maluh honġ saga! Gaḳ he, og
Moses yi hur maluh he! 29 He raḳ ni ggovek ya bë Anutu vengwënġ ving
Moses, gaḳ maḳ mehö saga yam vu tena? He duġin yi degwa.”
30 Lom mehö sënë nër yah vu sir bë, “Alam-e! Nġaa sënë yö agga ti!
Ham su raḳ degwa ni rë, rëḳ vonġ besa malaġ netum! 31 Hil araḳ ni bë
Anutu su nenġo alam nijpaya hir ġaġek rë, gaḳ bë mehöti geḳo Anutu
arë jaḳ los sepa doḳ yi ġaġek lo, og mëm Anutu rëḳ genġo aye. 32 Vu buk
muġinsën sën Anutu tunġ yaġek los dob lo rot beyam töḳ gwëbeng, og su
denër bë mehöti ata ḳo yi to los mala ḳenod rëḳ mehö ngwë tateḳin mala
rë. 33 Bë Anutu su gevonġ mehö sënë nam rë, og su yoh vu bë rëḳ gevonġ
nġaa nabë sënë rë.” 34 Rëḳ denër yah vu yi bë, “Atam avëh nipaya meḳo
honġ los nġaa nipaya, lob ġerig los nġaa nipaya, loḳ bë ġetateḳin ġaġek
vu he?” Denër bë sënë gedetii vu dub ayo meto meyah dobnë.

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Alam Malaj Ḳenod

35 Yesu nġo bë deruuk mehö sënë, lob sero menër vu bë, “Ayom neya
timu vu Mehönon Nalu, ma ma?” 36 Loḳ nër yah bë, “O mehö böp,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehönon Nalu sënëḳ re? Ġenanër tato vu sa rë, loḳ mëm sëḳ ayoġ na timu vu yi." 37 Lom Yesu nër vu yi bë, "Ġelë yi ggovek ya, mehö sënë sën gwëbeng yiḳ nevengwëṅġ ving honġ-ë!"

38 Lob mehö sënë nër bë, "Mehöböp, sayoġ neyök timu vu honġ!" Log yun lus vu Yesu.

39 Lob Yesu nër bë, "Seyam dob sënë in mehönon hir ġaġek natöḳ ranġah. Alam malaj ḳenod rëḳ malaj natum, galam sën denekuung bë malaj netum lo, og malaj ḳenod doḳ." 40 Lob Parisai* la denedo medenġo yi ġaġek sënë, lob deloḳ tepëḳ vu yi bë, "Maḳ he malamin ḳenod ving-a?" 41 Rëḳ Yesu nër yah vu sir bë, "Bë ham malamin ḳenod, og ham nġaa nipaya su rëḳ gëp vu ham rë. Rëḳ ham nenër bë ham malamin netum, om ham nġaa nipaya nahën neggëp vu ham!"

Yesu Nër Ġaġek Peggirinsën Raḳ Tete-sipsip-yi

10 1 "Sa nanër vu ham yönon rot nabë mehöti sën su neyoh ya sipsip hir tete avi rë genepesönġ ggök tete yu meneluḳ ya lo, og yi mehö-hodeḳ-ata los beġö-yi. 2 Gaḳ mehö sën neyoh ya tete avi lo, og sipsip alaj yi. 3 Mehö sën neġin tete avi lo, og netahinin tete avi in bë sipsip alaj doḳ na geḳo sir. Nelem yi sipsip lo arëj ti ti, geyi sipsip denenġo aye medeneyam beneḳo sir to deneya dobnë. 4 Neḳo yi sipsip meto deneya dobnë ggovek, log nemuġin geyi sipsip lo denetamuin yi, in deneraḳ aye ni. 5 Su rëḳ desepa mehö ngwë rë. Gaḳ rëḳ debeya in mehö ngwë in su deraḳ ayej ni rë." 6 Yesu nër ġaġek peggirinsën sënë vu sir, rëḳ su deraḳ degwa ni rë.

Yesu Tu Sipsip Alaj

7 Nebë saga lom Yesu nër yah ggökin bë, "Sa nanër vu ham yönon rot nabë senġo ti tu sipsip hir tete avi. 8 Alam pin sën demuġin meyam denër bë Anutu vonġ sir yam lo, og sir alam-hodeḳ-ata los beġö-yi. Rëḳ sipsip su denġo ayej rë. 9 Gaḳ senġo ti tu tete avi. Bë mehöti nam vu sa in bë doḳ na tete ayo, og rëḳ medo nivesa, lob doḳ na tete ayo gegeto mena mega nos benah genom noh vu buk pin.

10 Mehö-hodeḳ-ata su neyam in nġaa ngwë rë. Gaḳ neyam in bë godeḳ sipsip gengis sir nadiiḳ megevonġ rii jaḳ sir. Gaḳ sa, og seyam in bë demedo malaj-tumsën medemedo los kwaj vesa. 11 Sipsip alaj nivesa sa. Sipsip alaj nivesa, og nediiḳ in doḳ vu yi sipsip lo. Gaḳ hur sën denebaġo yi lo, og su neġin sipsip nivesa rë. 12 In su sipsip alaj yi soġek rë, om nelë bë anöö bemën neyam, og nevuu sipsip geneveya meneya, ganöö bemën negga sipsip genetii sir ya denepalët loḳ. 13 In mehö sënë nevonġ huk in baġosën mu gesu kwa nevo sipsip lo rë.

14 Gaḳ sa, og sa sipsip alaj nivesa. Sa naraḳ sa sipsip lo nij, gesa sipsip lo deneraḳ sa niġ, 15 nebë sën Amaġ raḳ sa niġ geseraḳ Amaġ ni. Om sa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nadiiḳ in sedoḳ vu sipsip lo. 16 Log sa sipsip vahi denedo ving, rëḳ su
denedo dob Yudea sënë rë. Om sëḳ ġaḳo sir saga geving lom degenġo
sayeġ medesepa doḳ. Lob rëḳ sipsip pin denatu yu timu, galaj timu.
17 Amaġ ahë neving sa in sëḳ nadiiḳ in sir. Sëḳ nadiiḳ gesëḳ vesaġ doḳ
nah gökin. 18 Nabë sa su ngoġekin nabë sa nadiiḳ rë, og mehöti su yoh vu
bë rëḳ ngis sa rë. Gaḳ senġo yoġekin bë sëḳ nadiiḳ. Sa niġ wëëk yoh vu
bë sa nadiiḳ, gesa niġ wëëk yoh vu bë sëḳ vesaġ doḳ nah gökin. Ġaġek
sënë rëḳ anon jaḳ noh vu sën Amaġ nër vu sa lo."
19 Alam Yuda denġo ġaġek sënë lob devasuh sir ya yu luu ggökin.
20 Balam nġahiseḳë denenër bë, "Memö nipaya gwanġ ya yi, om sën
nenër ġaġek jeggin jeggin. Ma nebë va sën ham nebë nengamin vu yi
ġaġek-ë?" 21 Gela denenër bë, "Nabë memö nipaya nevonġ yi, og su rëḳ
nanër ġaġek nabë sënë rë! Bë memö nipaya, og su yoh vu bë gevonġ
bemehö mala ḳenod sënë nivesa jaḳ rë!"

Alam Yuda Desis Beġö Raḳ Avij Vu Yesu

22 Neloḳ buk-ayööng-yi og kwaj nevo buk sën dejom raḳ dub-vabuung-
böp vu Yerusalem wirek lo bedenegga nos böp neyoh vu ta pin. 23 Nebë
saga lob Yesu vare neggök dub nenga-gelusën sën denenër bë Solomon yi
yi lo, 24 lob alam Yuda ya denare tetup yi, gedeloḳ tepëḳ vu yi bë, "Rëḳ
medo gwevonġ behe ayomin ketul doḳ noh vu buk va la? Bë honġ Kerisi*,
og ġenanër ranġah vu he."
25 Lob Yesu nër yah vu sir bë, "Senër vu ham ggovek ya, rëḳ ham su
nevonġ ving rë. Huk pin sën sa nehevonġ raḳ Amaġ niwëëk lo, og saga
netato sa ranġah. 26 Ham su ayomin neyam timu vu sa rë, in su sa sipsip
ham rë. 27 Sa sipsip lo, og denenġo sayeġ, gesa naraḳ nij, gedenetamuin
sa. 28 Gesëḳ ġevonġ bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata gesu
rëḳ malaj nama rë. Gemehöti su yoh vu bë rëḳ geḳo sir vër in sa nemaġ
rë. 29 Amaġ vonġ sir vu sa, log Amaġ niwëëk rot bekesuu nġaa pin, om
mehöti su yoh vu bë rëḳ geḳo sir vër in nema rë. 30 In alu Amaġ og yiḳ
aluu timu."
31 Lom alam Yuda dejom ġelönġ raḳ in bë detengwa yi menadiiḳ. 32 Loḳ
Yesu nër vu sir bë, "Sa tato Amaġ yi huk nivesa vesa nġahiseḳë vu ham,
rëḳ ham kwamin nevo sa huk ti tena besën ham bë ngis sa jaḳ ġelönġ-ë?"
33 Loḳ alam Yuda denër yah vu yi bë, "He su kwamin vo huk nivesa ti
behe bë angis honġ jaḳ ġelönġ rë! Gaḳ ġenenër ġaġek jeggin jeggin. Honġ
mehö dob yi mu, rëḳ ġenër honġ bë honġ Anutu.
34 Lom Yesu nër yah vu sir bë, "Maḳ ġaġek neggëp loḳ horek sën Anutu
vo vu ham lo bë, 'Senër ham bë ham anutu' ma ma? 35 Anutu nër alam
sën vonġ yi ġaġek ya vu sir wirek lo bë sir anutu, om hil su ayoh vu bë
mehoo Anutu yi ġaġek sënë rë. 36 Rëḳ ham nër vu Mehö sën Ama ggooin
raḳ bevonġ yam dob lo bë nenër ġaġek jeggin jeggin in nër bë Anutu nalu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yi! 37 Nabë sa su nehevonġ Amaġ yi huk rë, og mëm ham su ayomin nam
timu vu sa beyiḳ ggovek. 38 Rëḳ mu sa nehevonġ yi huk, om nabë ham su
ayomin nam timu vu sa rë, og ham gwelë huk sën sa nehevonġ-ë lo, lob
ham jaḳ ni nabë Amaġ nedo loḳ sa, gesa nado loḳ yi."
39 Lob devonġ beron ngwë in bë degeḳo na ḳarabus, rëḳ ma geruu sir
geto meya. 40 Bemëm yah meya vaseḳ bël Yordan beyah töḳ ya nyëġ
sën Jon neripek alam loḳ nyëdahis lo, benedo nyëġ sagu. 41 Lob alam
nġahiseḳë deyam vu yi bedenër bë, "Mehö-neripek-alam Jon su vonġ
nġaa böp rë, gaḳ ġaġek pin sën nenër raḳ mehö agi, sën anon raḳ." 42 Lob
sir nġahiseḳë ayoj neya timu vu Yesu vu sagu.

Lasarus Diiḳ

11 1 Mehöti arë nebë Lasarus nedo Betania lob niraḳ meneggëp.
Betania sën Maria luho ari Marta hir nyëġ lo. 2 Lob Maria sën
keseh nġaa reggu nivesa raḳ Yesu vaha gerevu raḳ yu viis lo sën maluhnö
Lasarus niraḳ. 3 Nebë saga, lob avëhnö luho devonġ ġaġek ya vu Yesu bë,
"Mehöböp, mehö sën ahëm neving rot lo, niraḳ!" 4 Yesu nġo bë niraḳ rëḳ
nër bë, "Niraḳ, rëḳ mu niraḳsën saga su rëḳ gevonġ menadiiḳ rë! Gaḳ
niraḳ in bë tato Anutu niwëëk nam ranġah bAnutu Nalu niwëëk natöḳ
nam ranġah geving."
5 Yesu ahë ving Marta lööho ari Maria lu maluhnö Lasarus rot. 6 Rëḳ
nġo bë Lasarus niraḳ lob nedo buk luu ving vu nyëġ sën nedo lo, 7 loḳ nër
vu yi hur maluh bë, "Hil anah mana distrik Yudea."
8 Lom yi hur maluh denër vu yi bë, "Tatovaha! Alam Yuda nahën
denevonġ in bë detengwa honġ jaḳ ġelönġ, log bë ġenah meġena gökin-a?"
9 Lom Yesu nër yah bë, "Hes mala nemadluho-mevidek-luu neggëp yoh
vu buk pin, lob bë mehöti na jaḳ ranġah, og su rëḳ taleḳ rë, in nelë nyëġ.
10 Ma bë mehöti na doḳ buk, og rëḳ taleḳ in nyëġ malaḳenu."
11 Nër nebë sënë ggovek, loḳ nër vu sir ggökin bë, "Hil mehö Lasarus
neggëp yiing rëḳ sëḳ na megee vu yi." 12 Lob yi hur maluh denër bë,
"Mehöböp, nabë neggëp yiing, og rëḳ nivesa jaḳ nah pevis!" 13 In dekuung
bë neggëp yiing mu, gaḳ mu Yesu nër bë Lasarus diiḳ.
14 Lom mëm Yesu tateḳin vu sir bë, "Lasarus diiḳ! 15 Lob sa kwaġ vesa
in ham in sa su nado ving yi vu buk saga rë. Nebë saga om ham rëḳ
ayomin nam timu vu sa, om hil ana vu yi."
16 Lom Tomas sën denenër yi nebë Pepid lo, nër vu hur maluh vahi bë,
"Maam ham na behil ana, gedengis hil behil nadiiḳ geving yi."

Mehönon Dekedi Jaḳ Nah Vu Bedub Bedemedo Malaj-Tumsën Degwa Yesu

17 Log mëm Yesu ya beya verup, lob denër vu bë Lasarus ya neggëp
bedub yoh vu buk lubeluu ggovek. 18 Lob Betania neggëp dus vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yerusalem (ading yoh vu kilomita löö). 19 Lob alam Yuda nġahi vu
Yerusalem bedeyam vu Marta luho Maria in bë degevonġ beluho ayoj
nivesa jaḳ doḳ buk sën luho maluhnöj diiḳ lo. 20 Nebë saga lom Marta nġo
Yesu bengö bë neyam, lob ya nebuu aggata. GeMaria nedo begganġ.
21 Lob Marta nër vu Yesu bë, “Mehöböp, bë ġemedo sënë, og sa
maluhnög su rëḳ nadiiḳ rë. 22 Rëḳ seraḳ ni, bë ġekwetaġ nġaa ti vu Anutu
og rëḳ bo vu honġ.”
23 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Maluhnöm rëḳ kedi jaḳ nah!” 24 Rëḳ
Marta nër yah vu bë, “Seraḳ ni bë rëḳ kedi jaḳ nah vu Buk-tamusën, sën
alam pin rëḳ dekedi jaḳ nah lo.” 25 Rëḳ Yesu nër bë, “Mehönon dekedi jaḳ
nah los demedo malaj-tumsën degwa sa. Mehöti sën ayo nam timu vu sa
lo, nabë nadiiḳ, og rëḳ medo mala-tumsën. 26 Galam sën denedo malaj
vesa gayoj neyam timu vu sa lo, su rëḳ denadiiḳ bemalaj nama na veröḳ
yi rë. Gaḳ rëḳ demedo malaj-tumsën degwata los degwata. Ġevonġ ving
ġaġek sënë ma ma?”
27 Lob Marta nër yah vu Yesu bë, “Ë̈ë-ë Mehöböp! Sa hevonġ ving honġ
ggovek ya bë Mesia honġ! Anutu Nalu honġ! Mehö sën Anutu nër wirek
bë rëḳ duḳ nam dob lo.”

Yesu Su

28 Marta nër bë sënë, log yah tahi ari Maria. Log ya patereng vu yi loḳ
begganġ ayo bë, “Tatovaha verup nedo betahi honġ.” 29 Maria nġo lob
kedi raḳ pevis meya vu Yesu. 30 Yesu su verup begganġ rë, geyö nahën
nedo nyëġ len ti sën Marta ya metöḳ vu yi loḳ lo. 31 Lom alam Yuda sën
denedo ving Maria ggëp begganġ ayo lo, delë bë kedi raḳ pevis meya
dobnë, lob detamuin yi, in dekuung bë neya in bë ngu jaḳ bedub avi.
32 Loḳ Maria töḳ ya nyëġ sën Yesu nedo lo belë yi, lob petev meneggëp
loḳ vaha genër vu yi bë, “Mehöböp, bë ġemedo sënë, og sa maluhnög
su rëḳ nadiiḳ rë!” 33 Yesu lë bë nesu, gelë alam Yuda deyam ving yi,
medenesu ving. Lob kwa paya gayo maggin rot lom loḳ tepëḳ bë, “Ham
bë meneggëp tena?” 34 Loḳ denër bë, “Mehöböp, ġenam rëḳ gwelë!” 35 Lob
Yesu su.
36 Lob alam Yuda delë medenër bë, “Ham gwelë! Ahë neving mehö sënë
rot!” 37 Rëḳ la denenër bë, “Mehö sënë vonġ bemehö mala ḳenod mala
nivesa raḳ, om bë berup og maḳ yoh vu bë rëḳ gevonġ beyi mehö sënë
medo vesa geving gesu rëḳ nadiiḳ rë, ma su yoh vu rë?”

Yesu Nër BeLasarus Vesa Loḳ Yah

38 Yesu ayo maggin rot beya meto bedub. Bedub saga yiḳ waaḳ ti
gedepeḳa ġelönġ böpata ti ggërin avi. 39 Lob Yesu nër bë, “Ham kwehe
ġelönġ saga na!” Loḳ mehö sën diiḳ lo avëhnö Marta nër bë, “Mehöböp!
Diiḳ mebuk lubeluu ya ggovek benivë raḳ!” 40 Rëḳ Yesu nër yah vu yi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bë, “Senër vu honġ gwëbeng lo bë, nabë gwevonġ geving, og rëḳ gwelë
Anutu niwëëk!”
41 Lob mëm dekehe ġelönġ ya, log Yesu vër mala raḳ ya yaġek genër
bë, “O Amaġ! Sa ḳetaġ vu honġ beġenġo sa jom-raḳsën ggovek ya.
42 Seraḳ ni bë ġenenġo sa jom-raḳsën yoh vu buk, rëḳ sa kwaġ nevo
alam sën denare agi, gesa nanër sënë in bë dejaḳ ni nabë ġevonġ sa
yam.”
43 Nër bë sënë log tahi niwëëk bë, “Lasarus! Gweto ġenam dob!” 44 Lob
mehö diiḳsën Lasarus tur to meyam los tob sën debom yi loḳ lo. Devevir
yi loḳ tob ggëp vaha beya metöḳ baġë, gengwë ggërin mala. Lob Yesu nër
vu sir bë, “Ham gwepuh tob vër in yi!”

Alam Devengwënġ Raḳ Yesu Medenër Bë Dengis Menadiiḳ
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

45 Alam Yuda nġahiseḳë sën deyam vu Maria lo, delë nġaa sën Yesu
vonġ, lob ayoj ya timu vu yi. 46 Rëḳ sir la yah denër nġaa sën Yesu vonġ
agi ranġah vu alam Parisai*.
47 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho Parisai* desupin sir ving
Kaunsor medenër bë, “Hil rëḳ ġevonġ nabë tena? In mehö sënë nevonġ
nġaa böp böp nġahiseḳë. 48 Bë hil aġöneng in yi gegevonġ nabë sënë rot,
og rëḳ alam pin ayoj na timu vu yi. Lob alam Rom rëḳ nam dekevoh hil
hed dub-vabuung-böp los alam pin.”
49 Loḳ hir mehöti arë nebë Kayapas nedo. Tu alam-deneḳo-seriveng
hir ggev böp loḳ ta saga, lob nër vu sir bë, “Ham su neraḳ nġaa ti ni rë.
50 Om sën ham su kwamin töḳ raḳ bë: Nabë mehö timu nadiiḳ doḳ nah
alam pin bej, og mëm nivesa rë. In mëm alam pin su malaj nama.” 51 Rëḳ
su nër sënë yoh vu yö kwa rë. Gaḳ tu alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp
loḳ ta ti saga, om yiḳ netu mehö-nenër-ranġahsën ti ving menër ġaġek
ranġah raḳ sën Yesu rëḳ nadiiḳ doḳ nah alam Yuda bej lo. 52 Rëḳ mu su
rëḳ nadiiḳ in alam Yuda mu rë, gaḳ rëḳ nadiiḳ in ngupin Anutu nalu lo
pin sën denedo ya ya, bedenatu degwa timu.
53 Lob dejoo ġaġek venuh loḳ buk sënë bë dengis yi menadiiḳ. 54 Lom
Yesu su vare neyoh ranġah loḳ alam Yuda malaj ggökin rë, gaḳ tah meya
begganġ-bu ti arë nebë Epraim, sën neggëp dus vu nyëġ-yumeris. Belosho
yi hur maluh ya denedo sagu.
55 Lob alam Yuda hir Buk-ggöksën-yi* dus raḳ, lob alam nġahiseḳë vu
nyëġ pin deraḳ medeya Yerusalem in bë desemu sir in dega nos-ggöksën-
yi. 56 Gedenesero Yesu. Denare dub-vabuung-böp yi ḳatum ayo, gedenenër
vu sir bë, “Ham kwamin nevo nebë va? Maḳ Yesu su rëḳ nam gelë buk
vabuung sënë rë?” 57 Galam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam Parisai*
denër ggovek bë, “Bë mehöti raḳ ni bë nedo bë tena, og nanër tato vu he,
mehe najom yi ahon.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Maria Keseh Nġaa Reggu Nivesa Raḳ Yesu Vaha
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 1 Yesu ya metöḳ ya Betania sën nër bemehö diiḳsën Lasarus kedi
raḳ vu bedub lo, gebuk nemadvahi-videk-ti nahën neggëp in bë
mëm degelë Buk-ggöksën-yi*. 2 Lom devonġ nos böp vu Yesu vu nyëġ
sënë, lob Marta neruu nos geLasarus losho vatëveḳ medo denegga nos
ving Yesu. 3 Lob Maria ḳo nġaa reggu nivesa buayo böp ti yam. Alam
Yuda denerikin nġaa reggu nivesa saga raḳ heljënġ. Arë nebë nart beyi
monë böpata rot. Lom Maria rikin raḳ Yesu vaha, gerevu raḳ yu viis, lob
nġaa reggu nivesa saga reggu ya tagwaveḳ loḳ begganġ ayo pin. 4 Rëḳ yi
hur maluh ti arë nebë Yudas Iskariot, mehö sën rëḳ nanër Yesu ranġah
vu alam-beġö-yi lo, nër bë, 5 "Hil su bë ġevonġ balam debaġo nġaa reggu
nivesa sënë jaḳ K300 in hil adoḳ vu alam-ḳupeḳ-masën jaḳ-a?" 6 Rëḳ su
kwa vo alam-ḳupeḳ-masën lo yönon benër rë. Gaḳ mehö-hodeḳ-ata! In
neġin Yesu losho yi hur maluh lo hir jej-monë-yi, lom neggodeḳ monë sën
denetunġ loḳ lo.
7 Rëḳ Yesu nër bë, "Ham naḳööḳ! Genevonġ tahutahu raḳ sa buk sën
dedev sa na lo. 8 Alam-ḳupeḳ-masën rëḳ demedo geving ham gesu rëḳ
nama na rë, gaḳ saḳ su rëḳ medo geving ham hus ading rë!"

Alam-deneḳo-seriveng Devengwënġ Raḳ Bë Dengis Lasarus Nadiiḳ

9 Lob alam Yuda nġahiseḳë deraḳ ni bë Yesu nedo Betania lom deyam
vu yi. Rëḳ su deyam in bë degelë Yesu yö ti rë, gaḳ deyam in bë degelë
Lasarus sën Yesu nër bekedi raḳ vu bedub lo geving. 10 Lom alam-deneḳo-
seriveng hir ggev dejoo ġaġek revuh ti bë dengis Lasarus nadiiḳ geving.
11 In alam Yuda nġahiseḳë kwaj nevo Lasarus bayoj ya timu vu Yesu
gedevuu alam-deneḳo-seriveng ya.

Yesu Loḳ Ya Yerusalem Nebë Mehö-los-bengö
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

12 Alam nġahiseḳë yam denedo ggovek ya in bë dega nos böp ggöksën-
yi, loḳ heng to lom denġo Yesu bengö bë vonġin berup Yerusalem. 13 Lom
deḳo ḳapah meya denebuu yi vu aggata, lob depisek in yi bë:

"Hosana!
Anutu gevonġ semusemu vu Mehö sën neyam los Mehöböp niwëëk
lo!
Alam Israel hir mehö-los-bengö!"

14 Lob Yesu töḳ vu dogi meraḳ nedo. Yoh vu sën Anutu-yi-ḳapiya nër lo
bë:

15 "Alam Sion*-e! Ham su ġöneng in ham rë!
Ham gwelë rë!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ham mehö-los-bengö neyök vu ham.
Nedo raḳ dogi nalu meneyök!”
16 Vu muġinsën yi hur maluh su deraḳ nġaa sënë degwa ni rë, rëḳ
nahub geYesu kedi raḳ garë böp raḳ ggovek, loḳ mëm kwaj vo yah ġaġek
sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo, lom deraḳ ni bë anon raḳ yoh vu.
17 Lob alam nġahiseḳë sën denare ving Yesu genër beLasarus kedi raḳ
betah yi in waaḳ geto meyom lo, denër bengö ya meya. 18 Lob alam pin
ya denebuu yi loḳ aggata, in denġo bengö bë vonġ nġaa böp sënë. 19 Lob
Parisai* yah denër vu sir bë, “Kë’! Ham lë! Hil hed ġaġek su rëḳ anon jaḳ
rë, in alam pin yah detamuin yi.”

Alam Grik* La Bë Degelë Yesu

20 Log alam nġahi deraḳ medeya Yerusalem loḳ buk vabuung sënë in
bë degeḳo Anutu arë jaḳ gedega nos Buk-ggöksën-yi*. Balam Grik[c] la
deya ving, 21 lob deya vu Pilip sën yi nyëġ Betsaida vu distrik Galilea
lo bedeloḳ tepëḳ vu yi bë, “Mehö böp, he bë ġalë Yesu.” 22 Lob Pilip ya
menër vu Andreas, lob Andreas luho Pilip ya denër vu Yesu.
23 Loḳ Yesu nër yah vu luho bë, “Buk sën Mehönon Nalu niwëëk los arë
böp natöḳ nam ranġah lo dus raḳ. 24 Sa nanër vu ham yönon nabë: Bë hil
su ġehin saköm ġahis ti duḳ na dob bemengëḳ na rë, og yiḳ saköm ġahis
timu saga beyö rëḳ medo. Rëḳ mu nabë duḳ na dob bemengëḳ na, og rëḳ
nakip banon nġahiseḳë berup jaḳ. 25 Mehöti bë ahë geving navi vu dob
sënë, og rëḳ anon mala nama. Gaḳ mehöti bë nidëlin navi vu dob sënë, og
rëḳ medo mala-tumsën degwata. 26 Bë mehöti gevonġin nabë natu sa hur
ti, og sepa doḳ sa vahaġ. Lob nyëġ sën sa medo lo, og sa hur lo rëḳ demedo
nyëġ saga geving sa. Mehöti bë natu sa hur ti, og rëḳ Anutu geḳo yi jaḳ.”

Yesu Nër Bë Rëḳ Dejekö Yi Jaḳ Ḳelepeḳo

27 “Sayoġ maggin rot, om sëḳ nanër nabë va? Maḳ sëḳ nanër nabë,
‘Amaġ, gweḳo sa vër in nġaa sën vonġin natöḳ vu sa agi’? Ma! Sa su rëḳ
nanër nabë sënë rë. Gaḳ seyam sënë in bë sa ġaḳo maggin nabë sënë.
28 Om Amaġ, ġetato nim wëëk los arëm böp na ranġah!” Yesu nër nebë
sënë log ġaġek ti yam vu yaġek bë, “Sa tato niġ wëëk los arëġ böp ya
ranġah vorot, gesëḳ ġevonġ gökin nah!” 29 Loḳ alam sën denare dus vu lo,
denġo lob denër bë, “Vaḳuvek veröp!” Gela denër bë, “Angër ti nër ġaġek
vu yi!”

---

[c] **12:20** Jon kevu bë alam Grik la deyam in bë degelë Yesu. Alam Grik sënë su alam Yuda rë. Rëḳ mu denġo Anutu bengö bekwaj vo bë yiḳ Anutu soġek, lom denesepa loḳ yi horek medenejom raḳ vu yi. Lob deneya ving alam Yuda, lob sir sënë deya Yerusalem in bë degelë dub-vabuung-böp medenajom jaḳ doḳ. Loḳ tum denġo Yesu bengö bedeya vu yi in bë degelë. Alam-yu-ngwë pin og su denesepa loḳ Anutu rë, gaḳ yiḳ sir ti ti nebë sënë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Lom Yesu nër vu sir bë, “Ġaġek sënagi su yam in bë bo niwëëk vu sa
rë, gaḳ yam in ham. 31 Gwëbeng og Anutu joo alam dob sënë hir ġaġek
venuh ggovek ya bë rëḳ bo nyëvewen doḳ nah vu sir yönon. Log gwëbeng
vonġin juuk dob ala nipaya sën lo na. 32 Dejekö sa jaḳ na vavunë, loḳ
mëm sëḳ ġetah alam doḳ mehönon pin medenam vu sa.”
33 Yesu nër ġaġek sënë in bë tato nabë rëḳ dengis yi jaḳ ḳelepeḳo*
menadiiḳ.
34 Loḳ alam denër yah vu bë, “He hanġo ġaġek nebë sënë loḳ horek bë
Mesia rëḳ medo degwata los degwata. Rëḳ nebë va sën ġenër bë dejekö
Mehönon Nalu jaḳ na ḳelepeḳo*-ë? Maḳ Mehönon Nalu sagaḳ re?”
35 Loḳ Yesu nër yah vu sir bë, “Yiḳ Ranġah rëḳ medo geving ham dus
teka geving. Lob ham medo mena jaḳ Ranġah sënë doḳ buk sën nahën
nedo ving ham agi, in malaḳenu rëḳ gërin ham. Mehöti bë na doḳ
malaḳenu, og rëḳ duġin nyëġ sën neyoh lo. 36 Om ham ayomin na timu vu
Ranġah sënë doḳ buk sën nahën nedo ving ham agi, log mëm ham nġo
rëḳ natu alam dob sënë hir ranġah.”
Yesu nër nebë saga ggovek log vuu sir geya mevun yi.

Alam Yuda Nġahiseḳë Su Devonġ Ving Yesu Rë

37 Yesu vonġ nġaa böp nġahiseḳë medenelë, rëḳ su ayoj ya timu vu yi
rë, 38 lob mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya yi ġaġek anon raḳ nebë
sënë. Sën kevu meneggëp nebë:
“Mehöböp, alam tena devonġ ving alu hed ġaġek-a?
Log Mehöböp, re raḳ nim wëëk ni?”
39 Su deyoh vu bë ayoj na timu vu Yesu rë, in ġaġek ngwë sën Yesaya
kevu meneggëp lo anon jaḳ geving. Sën nebë:
40 “Anutu kebu malaj,
gevonġ kwaj ma in sir,
in bë su rëḳ degelë nġaa jaḳ malaj los kwaj bo bedejaḳ ni rë,
log su deyoh vu bë degërin ayoj nom vu sa,
besa ġevonġ nijvesa jaḳ rë. Gerëḳ nama!”
41 Yesaya lë Yesu niwëëk los vuneḳ vuneḳ yaġek yi wirek, lom nër ġaġek
saga raḳ yi. 42 Rëḳ mu alam nġahiseḳë ayoj ya timu vu yi, geggev la
ving. Rëḳ deneggönengin alam Parisai*, lom su denër ranġah rë, in kwaj
nevo bë rëḳ dejuuk sir in dub-supinsën-yi. 43 Om su ahëj ving panġsën bë
Anutu geḳo arëj jaḳ rë. Gaḳ mëm ahëj ving panġsën rot bë mehönon yö
degeḳo arëj jaḳ.

Ġaġek Raḳ Sën Yesu Genġo Alam Hir Ġaġek Degwa

44 Lom Yesu tahi ya ranġah bë, “Mehöti sën ayo nam timu vu sa lo, og
su ayo neyam timu vu senġo ti rë. Gaḳ ayo neya timu vu Mehö sën vonġ
sa meseyam lo ving. 45 Gemehöti sën gelë sa lo, og nelë Mehö sën vonġ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sa meseyam lo ving. 46 Seluḳ yam dob sënë nebë ranġah in bë alam pin
sën ayoj nam timu vu sa lo su demedo doḳ malaḳenu. 47 Bë mehöti genġo
sa ġaġek rëḳ su gevonġ banon jaḳ rë, og sa su rëḳ ġevonġ nyëvewen doḳ
nah vu yi rë. In sa su yam dob in bë ġevonġ nyëvewen vu mehönon rë
gaḳ seyam in bë ġaḳo sir nom. 48 Mehöti bë geruu demi vu sa gesu gebë
nenga vu sa ġaġek rë, og nġaa sën rëḳ seggi yi betateḳin nabë vonġ paya
lo nedo. Yiḳ ġaġek sën sa nanër lo. Rëḳ seggi yi menanër nabë geḳo
nyëvewen nipaya doḳ nah vu Buk-tamusën. 49 In sa su nehevonġ ġaġek
yoh vu senġo kwaġ rë. Gaḳ Amaġ sën vonġ sa meseyam lo, yö nër ġaġek
pin sënë vu sa bë sa ġevonġ los nanër. 50 Nër vu sa bë sa nanër yi ġaġek
vu ham in ham medo malamin-tumsën degwata, geseraḳ ni bë yi ġaġek
saga yönon om sën senër."

Yesu Ripek Yi Hur Maluh Vahaj

13 1 Alam Yuda hir Buk-vabuung-ggöksën-yi yö nahën geYesu raḳ ni
bë buk dus raḳ ggovek ya bë gevuu dob sënë genah vu Ama. Ahë
neving yö yi alam sën denedo dob sënë vu muġinsën rot meya verup loḳ
buk sën diiḳ lo.
2 Medo denegga nos sehuksën loḳ Satan loḳ ya Yudas Iskariot sën
Simon nalu lo ayo ggovek ya bë gevonġ Yesu doḳ na alam Yuda nemaj.
3 Rëḳ Yesu yö raḳ ni ggovek ya bë Ama lëëin nġaa pin loḳ ya nema, beraḳ
ni ving bë Anutu vonġ yi yam, gerëḳ nah mena vu Anutu gökin. 4 Lom
Yesu kedi raḳ vu tevor mekah yi röpröp ngwë sën neröp ggök vavunë
lo ya, log ḳo taor ti bevëh neggëp balo, 5 log keseh bël loḳ ya perë böp
ti betunġ ya, generipek yi hur maluh vahaj, generevu raḳ taor sën vëh
neggëp balo lo.
6 Lob neripek vahaj meverup loḳ Simon Pita. Lom Pita nër vu yi bë,
"Mehöböp, bë ġejipek sa vahaġ-a?"
7 Lob Yesu nër yah vu bë, "Gwëbeng og su ġeraḳ nġaa sën sa nehevonġ
agi ni rë. Gaḳ nahub rëḳ rëḳ gejaḳ ni."
8 Loḳ Pita nër yah vu bë, "Su rëḳ ġejipek sa vahaġ rë! Gaḳ rëḳ nama!"
Rëḳ Yesu nër yah vu yi bë, "Bë sa su jipek vaham rë, og alu su rëḳ nemad
doḳ ti in huk rë." 9 Lob Simon Pita nër yah bë, "Om Mehöböp, su ġejipek
sa vahaġ mu, gaḳ ġejipek sa nemaġ los sa yuġ geving!" 10 Rëḳ Yesu nër
bë, "Mehöti sën ripek yi ggovek lo, og yiḳ rëḳ jipek vaha mu gökin, gaḳ
anon pin niveseek raḳ ggovek ya, rëḳ mu su ham pin rë." 11 In Yesu raḳ ni
ggovek ya bë mehö saga rëḳ nanër yi ranġah vu alam Yuda hir ggev, lom
mëm nër bë, "Ham pin su nimin veseek raḳ rë!"
12 Yesu ripek vahaj ggovek, log röp yi röpröp yah geto nedo. Log nër
vu sir bë, "Maḳ ham raḳ nġaa sën sa hevonġ vu ham-ë ni? 13 Ham nenër
sa nebë Tatovaha los Mehöböp, lob ham nër yoh vu in sa nebë saga.
14 Ham Mehöböp los Tatovaha sa, rëḳ seripek ham vahamin. Om ham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jipek arimin lo vahaj geving nabë saga. 15 In gwëbeng sa tato tahutahu vu
ham, om ham gwevonġ nabë sën sa hevonġ vu ham-ë. 16 Sa nanër vu ham
yönon rot nabë: Hur ti su kesuu ala rë. Genabë mehöti gevonġ ngwë geḳo
ġaġek mena, og ngwë sën ḳo ġaġek meneya lo, su kesuu mehö sën vonġ
yi ya lo rë. 17 Bë ham jaḳ nġaa saga ni, beham gwevonġ nabë saga, og rëḳ
ham kwamin vesa. 18 Sa su nanër raḳ ham pin rë, gaḳ senġo raḳ alam sën
sehooin sir raḳ tu sa alam ggovek lo nij. Rëḳ ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya lo anon jaḳ. Ġaġek sën nër nebë: Mehö sën negga nos ving sa,
vër vaha raḳ in baḳë sa. 19 Ġaġek sën sa nanër vu ham lo su anon raḳ rë
geyö nahën, rëḳ sa nanër vu ham namuġin in bë nahub rëḳ natöḳ ranġah,
lob ham rëḳ gwevonġ geving sa nabë yiḳ Mehö lo sënë. 20 Sa nanër vu
ham yönon rot nabë: Mehöti bë gevonġ nivesa vu mehö sën sa ġevonġ
nök lo, og mehö saga vonġ nivesa vu sa nebë saga. Log mehöti bë gevonġ
nivesa vu sa, og vonġ nivesa vu Mehö sën vonġ sa meseyam lo ving."

Yesu Tato Mehö Sën Bë Rëḳ Nanër Yi Ranġah Lo
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

21 Yesu nër nebë saga ggovek, log ayo maggin genër bë, "Sa nanër vu
ham yönon nabë ham sënë ti rëḳ gevonġ sa doḳ na alam sën denelë sa
paya lo nemaj." 22 Lom yi hur maluh degët sir meyah meyom in sir duġin
mehö sën Yesu nër ġaġek raḳ yi lo. 23 Log hur maluh ti sën Yesu ahë
neving yi lo[d] nedo dus vu Yesu. 24 Lob Simon Pita të kwa in genër vu bë,
"Ġedoḳ tepëḳ vu yi nabë nenër re!"
25 Lob kepë yi yah dus vu Yesu genër vu bë, "Mehöböp, ġenenër re
saga?" 26 Lob Yesu nër yah vu bë, "Rëḳ sa daġoo nos teka sënë doḳ ġabum
besebo vu yi. Og yiḳ mehö lo sënë." Lob daġoo nos ḳemu teka loḳ ġabum
bevo vu Yudas sën Simon Iskariot nalu. 27 Yudas vo nos vër ggovek log
pevis geSatan loḳ ya ayo. Yesu nër vu bë, "Nġaa sën bë gwevonġ lo, og
gwevonġ pevis." 28 Lom sir pin sën medo denegga nos los reggu saga lo sir
ti su raḳ ġaġek sën Yesu nër agi degwa ni rë. 29 Deraḳ ni bë Yudas neġin
jej-monë-yi, lom vahi kwaj nevo bë maḳ Yesu nër vu bë na baġo nos-buk-
vabuung-yi borot. Ma, maḳ nër vu bë bo nġaa vu alam sën deneraḳ vu
in nġaa lo. 30 Log Yudas gga nos teka saga ggovek, log pevis meto meyah
dobnë. To meyah log buk loḳ.

Horek Mewis Ti

31 Yudas to meyah dobnë ggovek, log Yesu nër bë, "Gwëbeng Mehönon
Nalu niwëëk los arë böp töḳ yam ranġah ggovek ya, log Mehönon Nalu
vonġ bAnutu niwëëk los arë böp töḳ yam ranġah ving. 32 Yönon, vonġ

---

[d] **13:23** Mehö sën Yesu ahë neving yi lo og maḳ yiḳ yi Jon, rëḳ mu yö kevu ḳapiya om sën lah yi vun bekevu meneggëp vunsën.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bAnutu niwëëk los arë böp töḳ yam ranġah, om Anutu rëḳ gevonġ
beMehönon Nalu niwëëk los arë böp natöḳ nam ranġah geving, om
vonġin gevonġ pevis. 33 Naluġ lo! Sa medo geving ham teka rë, loḳ ham
rëḳ sero sa nabë sën senër vu alam Yuda wirek lo nebë, 'Ham su yoh vu
bë rëḳ na nyëġ sën sëḳ na-ë rë.' 34 Sa bë bo horek mewis ti vu ham nabë:
Ham ahëmin geving ham. Ham ahëmin geving ham nabë sën sahëġ
neving ham lo. 35 Bë ham ahëmin geving ham nabë sënë, og rëḳ alam pin
dejaḳ ni nabë sa hur ham."

Yesu Nër Vu Pita Bë Rëḳ Dah Yi Vun
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

36 Loḳ Simon Pita loḳ tepëḳ vu yi bë, "Mehöböp, rëḳ ġena tena?"
Lom Yesu nër yah vu bë, "Su ġeyoh vu bë rëḳ ġesepa sa meġenam nyëġ
sën sena-ë rë. Gaḳ nahub rë, loḳ rëḳ ġetamuin sa." 37 Rëḳ Pita nër bë,
"Mehöböp! Sa su rëḳ sepa honġ mena pehi rë in va? Sëḳ nadiiḳ in honġ!"
38 Lob Yesu nër yah bë, "Rëḳ ġenadiiḳ in sa yönon-a? Sa nanër vu honġ
yönon rot nabë pehi sënë og ḳöḳrëëh su rëḳ ngu rë, log rëḳ ġedah sa vun
beron löö!"

Yesu Neli Hil Ya Vu Anutu

14 1 "Ham su ġöneng in ham. Ham ayomin na timu vu Anutu,
gayomin nam timu vu sa geving. 2 Amaġ yi begganġ los ayo
nġahiseḳë neggëp. Bë nama, og sa su rëḳ nanër vu ham wirek nabë sena
ġero nyëġ vu ham rë. 3 Rëḳ nyëġ neggëp, om sën sena ġero vu ham govek
rë, loḳ mëm senom meġaḳo ham jaḳ geving sa in nyëġ sën sa medo lo, og
ham rëḳ medo geving. 4 Log nyëġ sën sa bë na lo, og ham raḳ yi aggata ni
ggovek."
5 Rëḳ Tomas nër yah vu yi bë, "Mehöböp, ġena tena? He duġin! Lob he
rëḳ ajaḳ aggata saga ni nabë va?"
6 Lom Yesu nër vu yi bë, "Aggata sa, geġaġek anon los mala-tumsën
degwa sa. Mehöti su rëḳ noh aggata ngwë mena vu Amaġ rë, gaḳ rëḳ
nama! Gaḳ yiḳ senġo timu. 7 Bë ham jaḳ sa niġ, og ham raḳ Amaġ ni ving.
Gwëbeng ham raḳ ni, in ham lë yi ggovek."
8 Rëḳ Pilip nër yah vu bë, "Mehöböp, ġetato Amam vu he, loḳ mëm he
kwamin vesa."
9 Rëḳ Yesu nër yah vu bë, "Pilip! Sa nado hus adingseḳë rot ving ham,
rëḳ nġo ġenahën gesu ġeraḳ sa niġ rë? Alam sën delë sa lo, og yiḳ nebë
delë Amaġ. Ma ġenër bë 'Ġetato Amam vu he' in va? 10 Ma su ġevonġ
ving bë Amaġ nedo loḳ sa gesa nado loḳ Amaġ rë? Ġaġek sën sa nanër
vu ham lo, og sa su nehevonġ yoh vu senġo kwaġ rë, gaḳ Amaġ sën nedo
loḳ sa lo yö nevonġ yi huk. 11 Ham gwevonġ geving sa ġaġek sënë nabë
sa nado loḳ Amaġ, gAmaġ nedo loḳ sa! Bë nama, og ham kwamin bo huk

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pin sën sa nehevonġ lo, lom ham gwevonġ geving saga. 12 Sa nanër vu
ham yönon rot nabë: Bë mehöti ayo nam timu vu sa, og yiḳ rëḳ gevonġ
huk pin nabë sën sa nehevonġ agi geving. Log rëḳ gevonġ huk böpata rot
kesuu sehöġ, in sa nayah vu Amaġ. 13 Log nġaa pin sën ham kwetaġ in jaḳ
sarëġ lo, og sëḳ ġevonġ vu ham, in sa ġevonġ bAmaġ niwëëk los arë böp
natöḳ nam ranġah nabë saga. 14 Bë ham kwetaġ in nġaa jaḳ sarëġ, og sëḳ
ġevonġ vu ham."

Yesu Nër Bë Rëḳ Gevonġ Anon Vabuung Nam

15 "Bë ham ahëmin geving sa, og rëḳ ham sepa doḳ sa horek. 16 Lob
sëḳ ḳetaġ na vu Amaġ, lob rëḳ gevonġ ham Mehö ngwë nam in ġadu
ham los gevonġ niwëëk vu ham, gerëḳ medo geving ham degwata los
degwata. Mehö sënë yiḳ yi Anon Vabuung beġaġek anon ala yi. 17 Alam
sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, og su deyoh vu bë degeḳo yi rë, in su
delë yi bederaḳ ni rë. Rëḳ hameḳ ham raḳ ni. In nedo ving ham, geloḳ
nedo ham ayomin. 18 Sa su rëḳ ġevuu ham meham medo kwetul doḳ nabë
hur meten rë. Gaḳ sëḳ nom vu ham. 19 Buk su hus ading rë galam sën
denesepa loḳ aggata-dob-yi lo pin su rëḳ degelë sa gökin rë, gaḳ hameḳ
rëḳ gwelë sa. Sa nado malaġ-tumsën, om ham rëḳ medo malamin-tumsën
geving. 20 Doḳ buk saga og ham rëḳ jaḳ ni nabë sa nado loḳ Amaġ, geham
nedo loḳ sa, gesa nado loḳ ham. 21 Mehöti sën geḳo sa horek mesepa doḳ
nivesa lo, og mehö sënë ahë neving sa. Lom bë mehöti ahë geving sa, og
Amaġ rëḳ ahë geving yi, gesahëġ geving yi geving, gesëḳ tateḳin sa vu yi
bejaḳ sa niġ."

22 Yesu nër nebë sënë, lom mehö ngwë arë nebë Yudas, saga su Iskariot
rë, nër vu Yesu bë, "Mehöböp, ġenër va saga? Sën bë ġetato honġ ranġah
vu he gesu rëḳ ġetato honġ vu alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo
rë-ë? Saga nabë va?"

23 Loḳ Yesu nër yah vu bë, "Bë mehöti ahë geving sa, og rëḳ sepa
doḳ sa ġaġek megero, lob mëm Amaġ rëḳ ahë geving yi, galu rëḳ anam
medo geving yi. 24 Mehöti bë su ahë geving sa rë, og su rëḳ sepa doḳ sa
ġaġek rë. Ġaġek sën ham nenġo lo, og su senġo ti sa nġaa rë, gaḳ yam
ggëp Amaġ sën vonġ sa meseyam lo. 25 Sa nahën nado ving ham gesenër
ġaġek sënë vu ham. 26 Gaḳ Mehö sën doḳ vu ham anon lo, sagaḳ Anon
Vabuung sën Amaġ rëḳ gevonġ nom los sa niġ wëëk doḳ nah sa böġ lo, og
rëḳ tateḳin nġaa pin vu ham los bër ham kwamin jaḳ beham kwamin bo
nġaa pin sën senër vu ham. 27 Sa bë na jaḳ om sa ġevonġ beham ayomin
geto revuh. Sa nehevonġ beham ayomin neto revuh nebë sën sayoġ
neggëp revuh lo. Alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, og su deyoh
vu bë degevonġ beham ayomin geto revuh rë, gaḳ saḳ seyoh vu om sa
nehevonġ. Om mëm ham su newamin jaḳ, geham su ġöneng in ham.
28 Ham nġo sa ġaġek sën senër vu ham bë sa ġevuu ham gesena rëḳ sëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nom vu ham. Bë ham ahëmin neving sa, og ham kwamin vesa in sa naya
vu Amaġ, in Amaġ og böp bekesuu sa. 29 Ġaġek sënë yö nahën gesa nanër
vu ham namuġin, in nabë anon jaḳ og ham jaḳ ni.
30 Sa su rëḳ nanër ġaġek panġsën rot vu ham rë, in dob sënë ala nipaya
vonġin berup, rëḳ mu su yoh vu bë rëḳ kepë sa rë. 31 Sa bë alam sën
denesepa loḳ aggata-dob-yi lo dejaḳ ni nabë sahëġ neving Amaġ, gesa
nehevonġ nġaa yoh vu ġaġek sën Amaġ vonġ vu sa meseyam in lo. Om
ham kwedi jaḳ mehil ana!”

Yesu Nër Bë Tu Wain Jes Degwa

15 1 “Wain jes degwaseḳë soġek sa, gAmaġ tu wain ala. 2 Sa nemaġ
pin sën su denesis anoj rë lo, og Amaġ neketöv vër menetë ya,
gesa nemaġ nivesa pin sën denesis anoj lo, og neketöv dus genetonġin,
in bë dengis anoj nġahiseḳë rot. 3 Lob ġaġek sën senër vu ham ggovek lo,
tonġin ham ggovek ya nebë saga. 4 Ham medo doḳ sa, loḳ mëm sëḳ medo
doḳ ham. Bë ham su medo doḳ sa rë, og ham su rëḳ ngis anomin rë. Sa
tahu raḳ nema sën su raḳ nare jes rë lo, in saga su yoh vu bë ngis anon
rë. 5 Wain jes sa, genema ham. Mehöti sën nedo loḳ sa gesa nado loḳ yi lo,
og rëḳ ngis anon nġahiseḳë rot. Bë sa su medo geving ham rë, og ham su
yoh vu bë rëḳ gwevonġ nġaa ti niröp rë. 6 Mehöti bë su medo doḳ sa rë,
og rëḳ mala nama nabë wain nema sën deneketöv vër benebebov ya lob
denesupin beya denevesi raḳ ya nengwah lo.
7 Nabë ham medo doḳ sa gesa ġaġek medo doḳ ham yönon, lom nabë
ham ahëmin geving nġaa ti bekwetaġ, og rëḳ ham gweko. 8 Bë ham ngis
anomin nġahiseḳë, og saga rëḳ geḳo Amaġ arë jaḳ los tato niwëëk, lob
ham rëḳ natu sa hur. 9 Sahëġ neving ham nebë sën Amaġ ahë neving sa,
om ham su gwetah ham vër in sa ahëġ-vingsën saga. 10 Bë ham sepa doḳ
sa horek, og sëḳ ahëġ geving ham panġsën, nabë sën sa nesepa loḳ Amaġ
yi horek, gahë neving sa panġsën lo. 11 Senër ġaġek pin sënagi yök vu
ham, in bë ham kwamin vesa nabë sa, beham kwamin-vesasën gërin ham
ayomin los dahis.
12 Sa horek nebë: Ham ahëmin geving ham nabë sën sahëġ neving ham.
13 Mehöti bë nadiiḳ doḳ nah yi alam lo bej, og ahë neving sir kesuu sën
mehönon pin ahëj neving hir alam lo. 14 Log nabë ham sepa doḳ sa horek
sën sevo vu ham lo, og ham tu salam yönon. 15 Om sa su rëḳ nanër ham
gökin nah nabë sa hur meris ham rë, in hur meris og sir duġin huk sën
alaj kwa nevo bë gevonġ lo. Gaḳ senër ham bë ham tu sa alam soġek, in
nġaa pin sën sa nehanġo ggëp Amaġ lo, og senër ranġah vu ham ggovek
ya. 16 Ham su hooin sa raḳ rë, gaḳ sehooin ham raḳ mehevonġ ham ya in
bë ham ngis anomin nġahiseḳë beham anomin saga medo degwata. Lom
nabë ham kwetaġ nġaa ti jaḳ sarëġ vu Amaġ, og rëḳ bo vu ham. 17 Lob sa
horek nebë sënë: Ham ahëmin geving ham!”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesu Nër Bë Alam Sën Denesepa Loḳ Aggata-dob-yi Lo Rëḳ Degevonġ Beġö Vu Yesu Yi Alam

18 “Alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, bë ahëj sengën vu ham, og
ham jaḳ ni nabë ahëj sengën vu sa nebë saga muġin. 19 Bë ham degwa vu
dob, og rëḳ alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo ahëj geving ham, in
ham los degwa timu. Rëḳ ma geham su degwa vu dob rë. Sehooin ham
raḳ loḳ alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, om sën ahëj sengën vu
ham. 20 Ham kwamin bo ġaġek sën senër vu ham lo bë: Hur ti su kesuu
ala rë. Dedeġinengin sa raḳ nġaa maggin, om rëḳ dedeġinengin ham
jaḳ nġaa maggin nabë saga geving. Gaḳ bë desepa doḳ sa ġaġek, og rëḳ
desepa doḳ ham ġaġek geving. 21 Rëḳ mu mehönon rëḳ degevonġ nij paya
vu ham in salam ham, in su deraḳ Mehö sën vonġ sa meseyam lo ni rë.
22 Bë sa su nam nanër ġaġek ranġah vu sir rë, og su rëḳ degeruu demij vu
sa benġaa nipaya gëp vu sir rë. Rëḳ seyam nër vu sir, om gwëbeng sënë
su yoh vu bë dedahun jaḳ hir nġaa nipaya rë. 23 Mehöti bë gelë sa paya,
og nelë Amaġ paya ving nebë saga. 24 Nġaa böp böp sën mehöti su vonġ
wirek rë lo, bë sa su nam ġevonġ medegelë rë, og su rëḳ degeruu demij
vu sa benġaa nipaya gëp vu sir rë. Rëḳ delë bë sa nehevonġ nġaa böp
nġahiseḳë nebë sënë, lom nahën denelë alu Amaġ paya. 25 Nebë saga in
bë ġaġek sën dekevu meneggëp loḳ hir horek lo anon jaḳ nabë: Denelë
sa paya meris mu gedegwa ma. 26 Lob Mehö-dok-vu-ham, Anon Vabuung
ġaġek-anon-yi sën yam vu Amaġ lo, sën sëḳ ġevonġ vu Amaġ menom
vu ham lo, og rëḳ tateḳin sa degwa. 27 Geham rëḳ tateḳin sa degwa
ranġah nabë saga geving, in ham nedo ving sa vu muġinsën mejom ahon
menedo.

16 1 Senër ġaġek sënë vu ham in bë ham su bës bemalamin nama.
2 Alam rëḳ dejuuk ham in hir dub-supinsën-yi, gebuk rëḳ berup
lob dengis ham beham nadiiḳ, gerëḳ degekuung nabë sagaḳ denevonġ
Anutu yi huk. 3 Rëḳ degevonġ nġaa saga pin in su deraḳ Amaġ ni rë, besu
deraḳ sa niġ rë. 4 Om senër ġaġek saga vu ham vorot, in nabë buk saga
natöḳ vu ham, og ham kwamin bo nah ġaġek sën senër vu ham lo.”

Yesu Tateḳin Anon Vabuung Yi Huk

5 “Vu muġinsën sa su nër ġaġek nebë sënë vu ham rë, in sa nahën nado
ving ham. Log gwëbeng sa bë nah mena vu Mehö sën vonġ sa meseyam lo,
rëḳ ham ti su loḳ tepëḳ in sa bë, ‘Ġëya tena?’ rë, gema. 6 Senër ġaġek saga
vu ham gwëbeng, lob ham ayomin maggin rot. 7 Rëḳ sa nanër ġaġek anon
sënë vu ham bë sa nayah in bë doḳ vu ham. Bë sa su nah rë, og ham Mehö
sën doḳ vu ham lo su rëḳ nom vu ham rë. Gaḳ senah loḳ mëm sëḳ ġevonġ
nom vu ham. 8 Mehö saga rëḳ nam, lob rëḳ tateḳin vu alam sën denesepa
loḳ aggata-dob-yi lo nabë nġaa nipaya neggëp vu sir, genġaa nivesa neggëp

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu sa, lob rëḳ tateḳin nabë nyëvewen rëḳ natöḳ vu sir. 9 Rëḳ tateḳin nabë
nġaa nipaya neggëp vu sir in su ayoj neyam timu vu sa rë. 10 Gerëḳ tateḳin
nabë nġaa nivesa neggëp vu sa, in seyah meya vu Amaġ geham su nelë sa
ggökin yah rë. 11 Gerëḳ tateḳin nabë denatöḳ vu nyëvewen in Anutu nër
ggovek bë dob sënë ala nipaya rëḳ natöḳ vu yi nġaa nipaya nyëvewen.
12 Sa ġaġek nġahiseḳë rot sën sa bë nanër vu ham lo neggëp, rëḳ ham
nahën gesu yoh vu bë ham jaḳ ni venuh rë. 13 Gaḳ mëm Anon Vabuung
ġaġek-anon-yi nam lo, lob mëm rëḳ tateḳin ġaġek anon los dahis vu ham
beham jaḳ ni. In su rëḳ nanër yö yi ġaġek rë. Gaḳ ġaġek sën nġo lo, sën rëḳ
nanër, gerëḳ nanër ġaġek sën nahën gesu anon raḳ rë lo ranġah vu ham
borot. 14 Rëḳ geḳo sarëġ jaḳ, in rëḳ geḳo ġaġek vu sa benom nanër ranġah
vu ham. 15 Amaġ yi nġaa pin tu sa nġaa, om sën senër raḳ Mehö saga bë
rëḳ geḳo ġaġek vu sa menom nanër ranġah vu ham."

Yesu Nër Bë Ayoj Maggin Rëḳ Gërin Natu Kwaj Vesa

16 "Buk su rëḳ hus ading rë lob ham su yoh vu bë rëḳ gwelë sa rë, log
buk su rëḳ hus ading rë gaḳ ham rëḳ gwelë sa gökin."
17 Lob yi hur maluh lo yö deloḳ tepëḳ vu sir bë, "Nenër ġaġek va sënë?
Bë, 'Buk su rëḳ hus ading rë lob hil su ayoh vu bë rëḳ ġalë yi rë, log buk
su rëḳ hus ading rë lob hil rëḳ ġalë yi gökin-ë.' Log nër ving bë neya vu
Ama-ë? 18 Nër bë buk su rëḳ hus ading rë sënë degwa nebë va? Hil duġin
yi ġaġek saga!"
19 Lom Yesu raḳ ni bë denevonġin bë dedoḳ tepëḳ in yi, lom nër vu
sir bë, "Ham neloḳ tepëḳ in ham in sa ġaġek saga sën senër bë buk su
rëḳ hus ading rë lob ham su yoh vu bë rëḳ gwelë sa rë, log buk su rëḳ
hus ading rë lob ham rëḳ gwelë sa gökin. 20 Sa nanër vu ham yönon rot
nabë: Ham rëḳ ngu böpata, gekwamin paya paya, galam sën denesepa
loḳ aggata-dob-yi lo rëḳ kwaj vesa. Ham rëḳ kwamin paya, rëḳ mu ham
kwamin paya saga rëḳ gërin natu kwamin vesa. 21 Avëh ti bë bimeng in
geḳo nalu, og ayo maggin rot in vanë töḳ vu yi, loḳ nabë mëm geḳo nalu
govek lo, og mëm su rëḳ kwa bo vanë lo gökin nah rë, gaḳ kwa vesa in ḳo
nalu metu yi nġaa ggovek ya. 22 Lob ham nebë saga. Ham ayomin maggin
gwëbeng, rëḳ sëḳ ġalë ham gökin, lob mëm ham rëḳ kwamin vesa rot
gemehönon su deyoh vu bë degevonġ beham kwamin paya gökin nah rë.
23 Vu buk agu ham su rëḳ doḳ tepëḳ in nġaa ti nah vu sa rë. Sa nanër vu
ham yönon rot nabë: Bë ham kwetaġ nġaa ti vu Amaġ jaḳ sarëġ, og rëḳ
gevonġ vu ham. 24 Wirek ham su kwetaġ nġaa ti raḳ sarëġ rë. Bë ham
kwetaġ, og ham rëḳ gweḳo lom ham kwamin vesa rot."

Yesu Kesuu Nġaa-dob-yi Pin

25 "Senër ġaġek pin sënë vu ham raḳ ġaġek peggirinsën mu. Gaḳ buk
vonġin berup, lob sa su rëḳ nanër vu ham jaḳ ġaġek peggirinsën gökin rë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaḳ sëḳ nanër Amaġ degwa gëp ranġah vu ham. 26 Lob buk saga bë berup,
og rëḳ ham kwetaġ nġaa vu yi jaḳ sarëġ. Sa su nër bë sëḳ ḳetaġ vu Amaġ in
ham rë, 27 in Amaġ yö kwa pesivin ham, in ham ahëmin neving sa geham
vonġ ving bë sa nado vu Anutu beseyam. 28 Sa nado ving Amaġ beseluḳ
yam dob. Log sa hevonġin ġevuu dob sënë, gesenah mena vu Amaġ gökin."
29 Lob yi hur maluh denër yah vu yi bë, "Kë! Mëm gwëbeng ġenër
neggëp ranġah, gesu ġenër raḳ ġaġek peggirinsën rë. 30 Gwëbeng he raḳ
ni ggovek bë ġeraḳ nġaa pin ni meġenedo. Su honġ duġin mehönon hir
tepëḳ rëḳ mehö la denër vu honġ rë. Sënë vonġ behe hevonġ ving bë
Anutu vonġ honġ yam."
31 Lom Yesu nër yah vu sir bë, "Gwëbeng ham vonġ ving sa? 32 Om ham
gwenġo rë! Buk dus raḳ, lob töḳ yam ggovek ya, geham rëḳ kwetëḳin
beham ti ti nah mena bömin, gesenġo perurek timu rëḳ medo. Rëḳ sa su
perurek timu nġo rëḳ medo rë, in Amaġ nedo ving sa. 33 Senër ġaġek pin
sënë vu ham in bë ham kwamin bo sa gemëm ayomin geto revuh. Vu dob
sënë nġaa maggin rëḳ deġinengin ham, rëḳ mu ham su newamin jaḳ, in
sa ḳepë dob sënë ala nipaya ya ggovek ya."

Yesu Jom Raḳ In Yi Hur Maluh

17 1 Yesu nër saga ggovek log varah mala raḳ yaġek gejom raḳ bë:
"Amaġ, buk verup ggovek ya, om ġetato nalum niwëëk los
arë böp natöḳ nam ranġah in lob mëm nalum gevonġ benim wëëk los
arëm böp natöḳ nam ranġah. 2 Ġevonġ besetu mehönon pin alaj in bë
sa ġevonġ balam pin sën ġevonġ sir vu sa lo demedo malaj-tumsën
degwata los degwata. 3 Log nabë dejaḳ nim nabë Anutu anon perurek
timu honġ, los dejaḳ Yesu Kerisi sën ġevonġ yam lo ni, og saga rëḳ
gevonġ bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata. 4 Sa hevonġ
benim wëëk los arëm böp töḳ yam ranġah vu dob, gesa semu huk
sën ġevonġ vu sa bë sa ġevonġ lo ggovek ya.
5 O Amaġ, gwevonġ besa niġ wëëk los arëġ böp natöḳ nam ranġah
gökin nabë sën neggëp ranġah wirek loḳ buk sën sa nado ving honġ
gedob yö nahën lo.
6 Sa tateḳin honġ degwa ranġah vu mehönon sën ġehooin sir raḳ
vu sa vu dob lo. Honġ alam saga, loḳ ġevonġ sir vu sa, lom desepa
loḳ honġ ġaġek. 7 Lob gwëbeng deraḳ ni ggovek ya bë nġaa pin sën
ġevonġ vu sa lo, og yö yam vu honġ timu. 8 In ġaġek sën ġevo vu
sa lo, og sevo vu sir bedeḳo raḳ bedevonġ ving rot bë sa vu honġ
meseyam. Bedevonġ ving bë ġevonġ sa yam. 9 Sejom raḳ in sir sënë.
Sa su jom raḳ in alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo rë, gaḳ
sejom raḳ in sir sën ġevo vu sa lo, in honġ alam sir. 10 Salam pin tu
honġ nġaa, gehonġ alam pin tu sa nġaa, lob sir pin sënë detato sa niġ
wëëk los arëġ böp ranġah.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Sa su rëḳ medo dob rë, gaḳ sir yö rëḳ demedo gesenök vu honġ.
O Amaġ Vabuung! Gweġin alam sën ġevonġ vu sa lo jaḳ nim wëëk, in
demedo jevuh ti nabë sën alu nado revuh ti agi. 12 Sën sa nahën nado
ving sir lo, og sa neheġin sir sën ġevonġ vu sa lo raḳ nim wëëk. Sa
neheġin sir rot gesir ti su mala ma rë, gaḳ yiḳ mehö nipaya timu sën
vonġin mala nama lo, saga mala maya verök yi, in ġaġek sën neggëp
loḳ honġ ḳapiya lo anon jaḳ. 13 Gwëbeng sënë sa bë nök vu honġ, rëḳ sa
nanër ġaġek sënë vu dob in sir pin kwaj vesa rot nabë sa. 14 Sevo honġ
ġaġek vu sir, lob alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo delë sir paya in
su denesepa loḳ aggata-dob-yi rë nebë sën sa su nesepa loḳ aggata-dob-yi
rë lo. 15 Sa su ḳetaġ vu honġ bë gweḳo sir vër in dob rë, gaḳ sa ḳetaġ vu
honġ bë gweġin sir vu Mehö Nipaya. 16 Sir og su denesepa loḳ aggata-
dob-yi rë, nebë sën sa su nesepa loḳ aggata-dob-yi rë lo. 17 Gwevonġ
bedejaḳ ġaġek anon ni venuh, loḳ mëm rëḳ denatu honġ hur niröp jaḳ
saga, in honġ ġaġek og ġaġek anon. 18 Sa hevonġ sir medeneya vu alam
sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, nebë sën ġevonġ sa meseyam vu
alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi agi. 19 Sa dahun sa besetu honġ hur
niröp in bë sedoḳ vu sir bedejaḳ ġaġek anon ni venuh medenatu honġ
hur niröp nabë saga geving. 20 Sa su ḳetaġ in sir sënë mu rë, gaḳ sa ḳetaġ
in alam sën rëḳ degenġo hir ġaġek bayoj nam timu vu sa lo ving.
21 O Amaġ! Gwevonġ sir pin demedo jevuh ti nabë sën ġenedo loḳ sa,
gesa nado loḳ honġ lo, lob hil pin medo jevuh ti, in alam sën denesepa
loḳ aggata-dob-yi lo dejaḳ ni medegevonġ geving nabë ġevonġ sa
meseyam. 22 Log nim wëëk sën ġevo vu sa lo, og sevo vu sir in demedo
jevuh ti nabë sën alu nado revuh ti agi. 23 Sa nado loḳ ayoj nebë sën
ġenedo loḳ sayoġ lo, in bë demedo jevuh ti borot, galam sën denesepa
loḳ aggata-dob-yi lo dejaḳ ni nabë ġevonġ sa meseyam, los dejaḳ ni
nabë ahëm neving sir nebë sën ahëm neving sa.
24 O Amaġ! Ahëm neving sa wirek loḳ buk sën dob yö nahën gesu
ġetunġ rë lo rot, lob ġevonġ nim wëëk los arëm böp vu sa, om sa bë
salam sën ġevonġ vu sa lo demedo geving sa doḳ nyëġ sën sëḳ medo
doḳ lo in degelë sa niġ wëëk los arëġ böp saga.
25 O Amaġ, Mehö yohvu! Alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo
su deraḳ nim rë, gaḳ sa og seraḳ nim gesir sënë deraḳ ni bë ġevonġ
sa meseyam. 26 Senër honġ degwa vu sir, gesëḳ medo nanër. In
ahëvingsën na menoh vu sir geving nabë sën ahëm neving sa lo, log
sa medo doḳ ayoj."

Yudas Nër Yesu Ranġah Vu Alam-beġö-yi
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 1 Yesu jom raḳ ggovek log to meya ving yi hur maluh meya
devaseḳ bël Kidron, meya deto huk oliv* yi ti ggëp nyëġ saga.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lob Yesu losho yi hur maluh ya deluḳ ya. 2 Log Yudas sën nër yi ranġah
lo, yö raḳ huk saga ni vorot, in Yesu losho yi hur maluh denesupin sir
ggëp saga buk nġahi. 3 Lob ḳo alam-beġö-yi yu ti ving alam-deneḳo-
seriveng hir ggev lo hir hur los Parisai* lo hir hur la bedeya huk saga.
Detaggi nengwah los ram bedeḳo nġaa-beġö-yi sepa. 4 Yesu raḳ nġaa pin
sën vonġin natöḳ vu yi lo ni vorot, lom ya vu sir meloḳ tepëḳ bë, "Ham
nesero re?" 5 Rëḳ denër yah vu bë, "Yesu Nasaret!"
6 Lom Yesu nër yah vu sir bë, "Sa lo sënë!" Lob Yudas sën tato yi
ranġah lo nare ving sir. Yesu nër vu sir bë, "Sa lo sënë!", lom deyah raḳ
demij medekepë meya deneggëp dob. 7 Lom Yesu loḳ tepëḳ in sir ggökin
bë, "Ham nesero re?" Loḳ denër yah bë, "Yesu Nasaret!" 8 Loḳ Yesu nër
yah bë, "Senër vu ham ggovek ya bë yiḳ sa lo sënë! Nabë ham nesero sa,
og ham gwevonġ alam sënë geto dena." 9 Nër bë saga in yi ġaġek sën nër
vorot lo anon jaḳ nabë, "Sir sën ġevonġ sir vu sa lo, og sir ti su rëḳ mala
nama rë."
10 Lom Simon Pita neḳo paëp-yu-anil ti sepa, lob tur vër besap alam-
deneḳo-seriveng hir ggev böp yi hur maluh ti nenga ris vesa ya. 11 Hur
maluh saga arë nebë Malkus. Rëḳ Yesu nër vu Pita bë, "Ġejöp honġ paëp
doḳ nah newis. Ma ġekuung bë sëḳ noh nenga in nġaa maggin sën Amaġ
vonġ sa yam in lo?"

Deḳo Yesu Ya Vu Anas

12 Log alam-beġö-yi yu ti saga losho alaj, galam Yuda hir hur lo,
medejom Yesu ahon gededuu yi. 13 Lob deḳo ya vu Anas atov muġin. In
alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp wirek, rëḳ ggen Kayapas loḳ yah
ben benedo loḳ nġebek sagi. 14 Lob yiḳ Kayapas sënë sën nër vu alam
Yuda wirek lo bë, "Bë mehö timu nadiiḳ doḳ nah alam pin bej, og mëm
nivesa."

Pita Lah Yi Vun
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

15 Simon Pita luho hur maluh ngwë detamuin Yesu medeya. Loḳ alam-
deneḳo-seriveng hir ggev raḳ hur maluh ngwë saga ni, in mewa ma
nġaa ti, lom loḳ ya alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp saga yi begganġ
tete ayo ving Yesu. 16 GePita nare dobnë. Loḳ hur maluh ngwë sën
alam-deneḳo-seriveng hir ggev raḳ ni lo to meyah menër vu avëh sën
neġin veluung avi lo, log ḳo Pita meluho deloḳ ya. 17 Lob avëh sën neġin
veluung avi lo loḳ tepëḳ vu Pita bë, "Maḳ mehö saga yi hur maluh ti
honġ-a?" Rëḳ bë, "Saḳ ma!"
18 Log nyëġ ayööng, om alam-deneḳo-seriveng hir hur losho alam
ahëvavu sën denemalajin nyëġ lo devev nengwah medetetup mevare
denevenguh. Lom Pita ya nare menevenguh ving sir.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Alam-deneḳo-seriveng Hir Ggev Böp Loḳ Tepëḳ In Yesu
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

19 Log alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp loḳ tepëḳ in Yesu yi hur maluh
los yi ġaġek sën nenër vu mehönon lo. 20 Rëḳ Yesu nër yah vu bë, "Sa nanër
ġaġek vu mehönon pin menado ranġah, gesa nanër loḳ dub-supinsën-yi pin,
geloḳ dub-vabuung-böp sën alam Yuda denesupin sir loḳ lo. Sa su nanër
ġaġek menalah vun in ham rë. 21 Om su ġedoḳ tepëḳ in sa, gaḳ ġedoḳ tepëḳ
in sa ġaġek vu alam sën denenġo sa ġaġek lo rë, in denġo mederaḳ ni."
22 Vare nenër ġaġek saga, lob ahëvavu sën denevonġ huk medenare
lo ti petap Yesu nenga genër bë, "Su ġenanër ġaġek nabë saga vu alam-
deneḳo-seriveng hir ggev böp!" 23 Rëḳ Yesu nër yah vu bë, "Nabë senër
ġaġek ti paya, og ġenanër ranġah nabë senër tena paya. Ma nabë senër
yoh vu, rëḳ nebë va sën ġesis sa meris mu-ë?"
24 Deduu Yesu ggovek benahën nare los aggis, log Anas vonġ yah vu
alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp Kayapas.

Pita Lah Yi Vun Ggökin
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Log Simon Pita vare nevenguh nengwah lom denër vu yi bë, "Maḳ yi
hur maluh ti sën honġ-ë?" Rëḳ Pita lah yi vun bë, "Saḳ ma!"
26 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yi hur ti sën Pita sap nenga
ris ya lo ġadë ma nġaa ti verup nër bë, "Maḳ sa halë honġ sënë. Sën
ġenare ving yi loḳ huk anon agu lo?" 27 Rëḳ Pita lah yi vun ggökin yah
bë, "Saḳ ma!", lob pevis beḳöḳrëëh su.

Deḳo Yesu Ya Vu Pilatus
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

28 Loḳ heng to, lom deḳo Yesu ggëp Kayapas yi begganġ beto deya
Prëtoryam (sën nebë kiap böp yi begganġ). Rëḳ alam Yuda su deloḳ ya
Prëtoryam ving Yesu rë, in deneggöneng in alam Rom hir begganġ saga
in bë rëḳ gevonġ benij paya jaḳ, lob su deyoh vu bë dega nos-ggöksën-yi
rë. 29 Nebë saga lom Pilatus to meya dobnë vu sir menare malaj genër bë,
"Ham nër ġaġek va raḳ mehö sënë?"
30 Lom denër yah vu bë, "Mehö saga bë su yi mehö nipaya rë, og he su
rëḳ ġaḳo yi manam vu honġ rë!" 31 Rëḳ Pilatus nër yah bë, "Maam ham
gweḳo nök megwenġo yi ġaġek noh vu ham horek!" Rëḳ denër bë, "Ham
alam Rom ham horek nërin he bë he su ayoh vu bë rëḳ angis mehönon
bedenadiiḳ rë." 32 Nebë saga in bë Yesu yi ġaġek sën nër bë rëḳ nadiiḳ jaḳ
ḳelepeḳo* lo anon jaḳ.
33 Lom Pilatus loḳ yah Prëtoryam ggökin metahi Yesu yah meloḳ tepëḳ
in bë, "Alam Yuda hir mehö-los-bengö honġ-a?"

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ yah vu yi bë, “Nġo kwam nevo ġaġek saga, ma
mehö la denër vu honġ-a?”
35 Loḳ Pilatus nër yah vu yi bë, “O! Sa su Yuda ti rë! Honġ alam losho
hir alam-deneḳo-seriveng lo hir ggev yö deḳo honġ yam vu sa. Ma ġevonġ
va paya?”
36 Loḳ Yesu nër bë, “Su sa nyëġ neggëp dob sënë rë. Bë sa nyëġ gëp vu
dob sënë, og rëḳ salam sën detamuin sa lo degevonġ beġö jaḳ sa, lom
alam Yuda su deyoh vu bë rëḳ denajom sa ahon rë.”
37 Lom mëm Pilatus nër yah bë, “Om maḳ honġ mehö-los-bengöm ti
yönon-a?” Rëḳ Yesu nër yah bë, “Ġenër yoh vu! Sa mehö-los-bengöġ ti,
rëḳ setu mehönon meluḳ yam dob in bë sa nanër ġaġek anon ranġah.
Mehöti bë ġaġek anon gëp doḳ ayo, og rëḳ genġo sayeġ.” 38 Rëḳ Pilatus
loḳ tepëḳ yah vu yi bë, “Ġaġek anon sagaḳ va?”

Pilatus Nër Bë Denatul Brëm Na Yesu Betii Ḳelepeḳo

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Pilatus nër ġaġek saga ggovek, log to meyah dobnë menër vu alam
Yuda bë, “Sa su töḳ vu ġaġek ti geneggëp vu mehö sënë rë. 39 Rëḳ mu
ham nġo ham aggata neggëp bë sa ġaḳo mehöti bër in ḳarabus doḳ Buk-
ggöksën-yi* benök vu ham. Om ham nanër rë, nabë ham vonġin bë sa
ġaḳo ham alam Yuda ham mehö-los-bengö vër vu ham ma ma?” 40 Rëḳ
detahi yah niḳelap vu bë, “Yiḳ ma! Gaḳ Barabas!” Barabas og mehö sën
nesis alam geneggodeḳ hir nġaa lo.

19 1 Lob Pilatus nër medejom Yesu ahon medeḳo meya deveek yi
raḳ aggis. 2 Gemëm alam-beġö-yi detahu mehö-yurëmeḳ raḳ yi.
Bededuu aggis niggin ggin tahu alam-los-bengöj hir madub gedetunġ
raḳ yu, log deröp tob mala saġap loḳ yi, 3 log ya denare mala gedevonġ
kewësën vu bë, “Alam Yuda hir mehö-yurëmeḳ! He haḳo honġ raḳ!” Log
depetap yi.
4 Lob Pilatus to meyah dobnë ggökin menër bë, “Ham lë, sa hevonġin
ġaḳo yi geto menam vu ham, in mëm ham nġo jaḳ ġaġek sën senër vu
ham lo ni nabë sa su töḳ vu nipaya ti geneggëp vu yi rë.” 5 Lob mëm
Pilatus ḳo Yesu los madub niggin ggin, betob mala saġap sën beto meya
vu sir genër bë, “Ham lë! Mehö lo sënë!”
6 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev los ahëvavu sën denemalajin nyëġ
lo, delë yi lom detahi bë, “Ġengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*! Ġengis yi jaḳ na
ḳelepeḳo*!” Lom Pilatus nër yah vu sir bë, “Om ham nġo gweḳo yi nök
mengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*. In sa su töḳ vu nipaya ti geneggëp vu yi rë.”
7 Loḳ alam Yuda denër yah vu bë, “He horek neggëp lom horek saga sën
nër bë nadiiḳ in ḳo yi raḳ benër yi nebë Anutu Nalu yi.”
8 Pilatus nġo ġaġek saga, lob ggöneng in yi panġsën rot, 9 lom loḳ yah
Prëtoryam meloḳ tepëḳ in Yesu ggökin bë, “Ġeyam vu tena?” Rëḳ Yesu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aye ma. 10 Lom Pilatus nër vu yi bë, “Su ġevengwënġ in sa rë? Ġeraḳ ni
bë setu ala! Seyoh vu bë ġaḳo honġ vër, geseyoh vu bë ġevonġ honġ vu
sir medengis honġ jaḳ na ḳelepeḳo*!”
11 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë, “Bë Anutu vu vavunë su ngoġek rë, og su
rëḳ ġenatu ala rë. Nebë saga, om mehö sën vonġ sa loḳ yök nemam lo,
saga sën vonġ nġaa nipaya sevöḳ honġ.”
12 Pilatus nġo ġaġek saga, lom tum kwa vo bë geḳo Yesu vër, rëḳ
alam Yuda detahi ya niḳelap bë, “Bë gweḳo mehö saga vër, og su
mehö-los-bengö Sisar* yi mehö honġ rë! Mehöti bë yö gooin yi jaḳ natu
mehö-los-bengö, og neḳo yi raḳ bë kesuu Sisar*.” 13 Pilatus nġo hir ġaġek
saga ggovek, lob ḳo Yesu meto meya geraḳ nedo sëa-ġaġek-yi ggëp nyëġ
sën denenër bë Telig Ġelönġ lo. (Denenër ggëp Hibru ayej bë Gabata.)
14 Lob loḳ buk saga alam Yuda denesemu sir in bë dega nos Buk-
ggöksën-yi*, gemëm siks krök monbuk lob Pilatus nër vu alam Yuda bë,
“Ham gwelë ham mehö-los-bengö sënë!” 15 Rëḳ detahi yah niḳelap bë,
“Gweḳo na! Gweḳo na! Ġengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*!” Loḳ Pilatus loḳ tepëḳ
in sir bë, “Ham vonġin bë sengis ham mehö-los-bengö jaḳ na ḳelepeḳo*?”
Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev denër yah bë, “He hömin mehö-los-
bengö ma, gaḳ yiḳ mehö-los-bengö Sisar* yö timu!” 16 Denër nebë saga,
lob tum Pilatus lëëin Yesu loḳ yah nemaj in dengis yi jaḳ na ḳelepeḳo*.

Desis Brëm Ya Yesu Vetii Ḳelepeḳo
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

17 Lom Yesu yö kerë yi ḳelepeḳo* raḳ gedeḳo yi medeya nyëġ sën denenër
arë nebë Nyëġ Yuseḳë lo, (Hibru ayej nebë Golgota). 18 Lom ya desis yi raḳ
ḳelepeḳo* ggëp sagu, bedesis mehö luu denare vahi vahi, geYesu nare vuheng.
19 Log Pilatus nër medekevu yi ġaġek raḳ neggëp ḳelepeḳo* yu nebë:
YESU NASARET, ALAM YUDA HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ. 20 Lom nyëġ sën
desis Yesu raḳ ya ḳelepeḳo* lo, neggëp dus vu nyëġ böp Yerusalem nenga,
lom Yuda nġahiseḳë detevin ġaġek saga in dekevu loḳ ayej löö pin.
Dekevu loḳ alam Yuda ayej, geloḳ alam Rom ayej, geloḳ alam Grik ayej.
21 Lom Yuda hir alam-deneḳo-seriveng hir ggev denër vu Pilatus bë, “Su
ġekwevu nabë alam Yuda hir mehö-los-bengö, gaḳ kwevu nabë yö nenër
yi nebë alam Yuda hir mehö-los-bengö.”
22 Loḳ Pilatus nër yah vu sir bë, “Ġaġek sën sa ḳevu aga lo, yö gëp jaḳ!”
23 Lob alam-beġö-yi desis Yesu raḳ ya ḳelepeḳo* ggovek, loḳ mëm yom
devonġ yi tob ggelek sir ya yu lubeluu yoh vu sir. Rëḳ yi röpröp ading sën
neröp ya ġebinë lo nahën neggëp, rëḳ devasu los ayo dahis vu kwa beya
meto vaha. 24 Delë bë devasu nebë saga, om denër bë, “Hil su nakweeḳ,
gaḳ hil ġetë ġelönġ mahen in nabë mehöti sën sevöḳ hil lo, og geḳo los
dahis.” Devonġ nebë saga lob ġaġek sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-
ḳapiya lo anon raḳ. Ġaġek sënë nebë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Devonġ sa tob ggelek sir.
Gedetë ġelönġ mahen in bë gooin mehöti jaḳ megeḳo sa röpröp."
25 Lob Maria sën Yesu ata lo luho ari, geKlopas venë Maria, geMaria
vu Magdala, beya denare dus vu Yesu yi ḳelepeḳo*. 26 Lob Yesu lë bë ata
luho hur maluh* ti sën ahë neving yi panġsën lo denare, lom nër vu ata
bë, "Avëh-e! Gwelë nalum saga!" 27 Log nër vu hur maluh saga bë, "Gwelë
atam saga!" Lom loḳ buk saga hur maluh saga ḳo Yesu ata raḳ meya nedo
ving yi ggëp ben.

Yesu Diiḳ
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

28 Lom mëm Yesu raḳ ni bë semu nġaa pin ggovek ya, lom nër bë,
"Sayoġ nevev in bël!" in ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo anon
jaḳ. 29 Lob wain ahëggin sën arë nebë vinegga lo nedo loḳ ġabum ti. Lom
deḳo nġaa-ayo-sovinsën sën nedo loḳ loo lo ti, bededuu vetii nġesinġ ti
mededaġoo luḳ gedevo ya verup loḳ avi. 30 Lob Yesu sesuvin log nër bë,
"Sa semu nġaa pin ggovek ya!" Log kwa yun luḳ gelëëin anon ya.

Alam-beġö-yi Depejëh Yesu Kweben

31 Loḳ buk saga alam Yuda denesemu sir in bë monbuk lob dega
nos Buk-ggöksën-yi*, lom deketaġ vu Pilatus bë gevonġ alam-beġö-yi
na dekeyëh lööho vahaj in denadiiḳ pevis, log dejuh navij geto. In bë
mehönon navij su bare jaḳ ḳelepeḳo* doḳ Buk-sewahsën-yi*, in Buk-
sewahsën-yi* saga böpata rot kesuu.
32 Lom alam-beġö-yi ya dekeyëh mehö luu sën lo ngwë vaha muġin, log
devonġ ngwë sën nare vahi lo ving nebë saga. 33 Log deloḳ ya Yesu, rëḳ
delë bë diiḳ ggovek ya, lom su desis vaha mekeyëh rë. 34 Rëḳ alam-beġö-
yi ti pejëh Yesu kweben raḳ jeggevek lom ḳöḳ los bël keseh yam pevis.
35 Lom mehö sën lë nġaa agi raḳ mala lo, sën kevu, om yi ġaġek sagi
yönon. Yö raḳ ni benenër ġaġek yönon in ham jaḳ ni geving begwevonġ
geving. 36 Devonġ nebë sënë lob ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo
anon raḳ. Sën nenër bë:
"Seḳë ti su rëḳ keyëh rë."
37 Gengwë neggëp bë:
"Alam rëḳ malaj jaḳ mehö sën depejëh lo."

Debë Yesu Loḳ Ġelönġ Len
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

38 Saga ggovek log Yesu yi hur maluh ti sën Yosep vu Arimatea, sën
vonġ ving Yesu rëḳ mu neggöneng in alam Yuda hir ggev lom su nesepa
loḳ Yesu ya ranġah rë lo. Yi saga sën ya ketaġ vu Pilatus bë juh Yesu nihel
vër in ḳelepeḳo*, lom yoġekin beya meruh vër. 39 Lob Nikodemus ya ving,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sën wirek ya vu Yesu loḳ buk lo. Lom ḳo nġaa reggu nivesa luu sepa,
mesarömin luho revuh ti (denenër arëj nebë mur* los alos),[e] bemaggin
yoh vu 50 kilo. 40 Lob luho ya deruh Yesu vër lob desepa loḳ alam Yuda
vahaj medebom nihel los nġaa reggu nivesa saga loḳ tob veroo. 41 Lob huk
ti neggëp dus vu nyëġ sën desis Yesu raḳ ḳelepeḳo* lo, lom waaḳ ti neggëp
loḳ, rëḳ su debë heljëngġ ti loḳ rë, geyö nahën neggëp mewis. 42 Lom debë
Yesu loḳ, in neggëp dus, galam Yuda hir buk sën desemu sir lo ggovek ya.

Yesu Kedi Raḳ Ggökin
(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

20 1 Alam Yuda hir Buk-sewahsën-yi* ggovek ya geSoda monbuk
anon. Nyëġ su heng to rë geyö nahën, log Maria Magdala ya
verup bedub, lom lë bë ġelönġ tetolin ya in waaḳ avi. 2 Lom seröġ meya
menër vu Simon Pita luho hur maluh* ngwë sën Yesu ahë neving yi
panġsën lo, benër vu luho bë, "Deḳo Mehöböp vër in bedub gehe duġin
sën ya debë lo!"
3 Lom Pita luho hur maluh ngwë sën lo deseröġ pevis medeya bedub.
4 Luho deseröġ loḳ ti, loḳ hur maluh ngwë sënë lo seröġ niwëëk mekesuu
Pita betöḳ ya muġin. 5 Ya verup bë mala melë waaḳ ayo, loḳ lë bë tob gam
veroo sën lo neggëp, rëḳ su luḳ ya waaḳ ayo rë. 6 Loḳ Simon Pita tamu
beverup, lom sesor meluḳ ya waaḳ ayo melë bë tob gam veroo sënë nahën
neggëp vevirsën, 7 getob ngwë sën debun yu loḳ lo su nedo ving tob veroo
saga rë, gaḳ yö ya nedo los vahininsën ya tahsën. 8 Lom hur maluh ngwë
sën ya verup bedub avi muġinsën lo luḳ ya waaḳ ayo melë nebë sënë
ving, lom vonġ ving bë Yesu kedi raḳ yah. 9 In wirek luho su deraḳ ġaġek
sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo degwa ni rë. Sën neggëp nebë rëḳ kedi
jaḳ nah vu bedub lo. 10 Ggovek, log luho deyah medeya begganġ.

Maria Vu Magdala Lë Yesu
(Mk 16:9-11)

11 Rëḳ Maria vare nesu loḳ waaḳ sën debë Yesu loḳ lo nenga. 12 Nahën
vare nesu, log bë mala in waaḳ ayo loḳ lë gangër luu deröp tob veroo
meris bedenedo loḳ nyëġ len ti sën debë Yesu loḳ lo. Ngwë nedo ya los
sën yu neya lo, gengwë nedo yom sën vaha neyom lo.
13 Lob luho denër vu yi bë, "Avëh, ġenesu in va?" Loḳ nër yah vu luho
bë, "Deḳo sa Mehöböp meya debë la, gesa duġin nyëġ sën debë loḳ lo!"
14 Nër bë saga ggovek gepeggirin yi yom, lob lë Yesu genare, rëḳ su raḳ ni
rë.
15 Lom Yesu nër vu yi bë, "Avëh! Ġësu in va? Ġenesero re?" Rëḳ Maria
kuung bë mehö sën neġin huk saga, lom nër yah vu yi bë, "Mehö böp, bë

---

[e] **19:39** Alos og vos reggu nivesa ti sën deneḳo medenerikin raḳ heljëngġ in bë su nivë na.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gweḳo yi meġeya, og ġenanër nyëġ sën ġebë yi loḳ lo tato vu sa, in senah ġaḳo yi!”

16 Lom Yesu nër yom bë, “Maria!” Loḳ Maria raḳ ni pevis lom peggirin
menër vu yi loḳ Hibru ayej bë, “Raboni!” (Arë sënë nebë Tatovaha.)
17 Lob Yesu nër vu yi bë, “Ġedëëin sa! In sa nahën gesa su raḳ meyah
vu Amaġ rë. Om ġenah meġena ġenanër vu arig lo nabë, ‘Sëḳ jaḳ menah
vu Amaġ geham Amamin, vu sa Anutu geham Anutu.’ ”
18 Lob Maria Magdala ya menër ranġah vu hur maluh bë, “Sa halë
Mehöböp!”, log nër Yesu yi ġaġek pin ranġah vu sir.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

19 Soda saga ggovek ya gehes luḳ ya bebuk loḳ, lom Yesu yi hur maluh
deneggöneng in alam Yuda, lom devehii repinġ in sir gedenedo. Lob Yesu
yam nare ranġah loḳ sir vuheng genër bë, “Ham ayomin gëp revuh!”
20 Log mëm tato nema los kweben vu sir, lom kwaj vesa raḳ in delë
Mehöböp. 21 Log Yesu nër vu sir ggökin bë, “Ham ayomin gëp revuh! Sëḳ
ġevonġ ham na nabë sën Amaġ vonġ sa meseyam.”
22 Nër nebë saga, log rov saheng raḳ sir genër bë, “Ham gweḳo Anon
Vabuung nök! 23 Nabë ham dahun alam hir nġaa nipaya na, og rëḳ nama na,
ma nabë ham su dahun hir nġaa nipaya na rë, og rëḳ nahën gëp vu sir rot.”

Tomas Töḳ Vu Yesu

24 Rëḳ sir nemadluho-mevidek-luu sënë lo ti sën Tomas (sën denenër yi
bë Pepid lo), su nedo ving sir loḳ buk sën Yesu tato yi vu sir lo rë.
25 Lob Yesu yi hur maluh denër vu Tomas bë, “He halë Mehöböp!” Loḳ
Tomas nër yah vu sir bë, “Bë sa su ġalë brëm len sën neggëp loḳ nema lo
rë, besa su jöp nemaġ doḳ brëm len rë, gesa su jöp nemaġ doḳ ḳele len
sën neggëp loḳ kweben lo rë, og sa su rëḳ ġevonġ geving rë, gerëḳ nama!”
26 Lob soda ti ya ggovek rë, loḳ yi hur maluh denedo loḳ begganġ saga
ggökin yah beTomas nedo ving sir. Devehii repinġ in sir gedenedo, loḳ
Yesu yam nare ranġah loḳ sir vuheng atov genër bë, “Ham ayomin gëp
revuh!” 27 Log nër vu Tomas bë, “Ġenam gwebë nemam deggis jaḳ sënë,
gegwelë sa nemaġ. Geġejöp nemam doḳ sa kwebeġ. Su kweyëh ġaġek,
gaḳ gwevonġ geving!”
28 Lom Tomas nër yah vu yi bë, “O sa Mehöböp los sa Anutu honġ!”
29 Lom Yesu nër yah vu yi bë, “Ġelë sa om ġevonġ ving-a? Rëḳ mu alam
sën su delë sa rë, rëḳ degevonġ geving lo, og rëḳ kwaj vesa rot.”

Jon Kevu Ḳapiya Sënë In Va?

30 Yesu vonġ nġaa böp nġahiseḳë meyi hur maluh delë, rëḳ sa su ḳevu
los dahis meneggëp loḳ ḳapiya sënë rë. 31 Yiḳ sa ḳevu dus ti ti sënë in bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham jaḳ ni begwevonġ geving nabë Yesu yi Kerisi* sën Anutu Nalu. Ham gwevonġ geving nabë saga benatu yi alam lob ham rëḳ medo malamintumsën jaḳ arë.

Yesu Tato Yi Vu Yi Hur Maluh

21 1 Nahub rë loḳ Yesu tato yi ggökin vu yi hur maluh vu nġaggee
böp Tiberias* nenga. Tato yi nebë sënë: 2 Simon luho Tomas (sën
denenër yi nebë Pepid lo), geNatanael (vu Kana ggëp distrik Galilea),
log Sebedi nalu luho ving hur maluh luu bedenedo loḳ ti. 3 Lom Simon
Pita nër vu sir bë, "Sena ġaḳo ġël!" Lom denër vu yi bë, "He nök geving
honġ." Lom ya deraḳ ya yaġ ti rëḳ su deḳo ġël ti loḳ buk saga rë gema rot.
4 Benyëġ heng lom Yesu nare nġaggee nenga rëḳ yi hur maluh duġin yi.
5 Lom tahi ya vu sir bë, "Hur maġëm-e! Ham ḳo ġël la?" Rëḳ detahi yah
vu yi bë, "Ma rot-o!" 6 Lob tahi vu sir bë, "Maam hameḳ gwetë leḳ nah
los yaġ nenga vesa rë, loḳ mëm ham rëḳ gweko." Lom detë leḳ luḳ yah
yoh vu sën nër-ë gededadii raḳ yom, rëḳ devimengin in ġël nġahiseḳë
vevii besu deyoh vu rë.
7 Lob hur maluh* ngwë sën Yesu ahë neving panġsen lo, nër vu Pita
bë, "Sagiḳ Mehöböp!" Lom Simon Pita nġo bë Mehöböp, lom kebu yi raḳ
röpröp ti, in kah yi tob ya genare navi meris, lom pesönġ ya bël beya vu
Yesu. 8 Gehur maluh vahi sën denedo raḳ yaġ lo, deḳo yaġ mededadii leḳ
los ġël medeyam nġaggee nenga, in denedo dus vu roneḳ (yoh vu mita
100 mu).
9 Ya deraḳ ya roneḳ lom delë bë nengwah medo netum beġël medo nenöḳ
raḳ gebrët la nedo ving. 10 Lob Yesu nër vu sir bë, "Ham gweḳo ġël sën
gwëbeng ham ḳo aga lo la nam." 11 Lom Simon Pita raḳ yah yaġ medadii leḳ
los ġël böp böp raḳ yam roneḳ. Beġël 153 pup rëḳ leḳ su vepul rë.
12 Lob Yesu nër vu sir bë, "Ham nam gwa nos!" Lom hur maluh pin
deggöneng in sir gesir ti su loḳ tepëḳ in yi rë, in deraḳ ni bë Mehöböp.
13 Lob Yesu ḳo brët beyam vo vu sir, bevo ġël ggelek sir ving.
14 Yesu kedi raḳ vu bedub lob tato yi beron netu löö sënë vu yi hur
maluh lo.

Yesu Luho Pita

15 Log denedo medegga nos ggovek ya, loḳ Yesu loḳ tepëḳ vu Simon
Pita bë, "Jon* nalu Simon, maḳ ahëm neving sa rot kesuu alam saga pin
ma ma?" Loḳ Simon yoġek bë, "Ëë-ë, Mehöböp! Nġo ġeraḳ ni bë honġ
mehö sa!" Lom Yesu nër vu yi bë, "Om ġebet sa sipsip nalu lo!"
16 Loḳ Yesu loḳ tepëḳ in yi beron ngwë ggökin bë, "Jon* nalu Simon,
maḳ ahëm neving sa yönon ma ma?" Rëḳ Simon nër yah bë, "Ëë-ë,
Mehöböp! Nġo ġeraḳ ni bë honġ mehö sa!" Lom Yesu nër vu yi bë, "Om
gweġin sa sipsip lo!"

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Loḳ loḳ tepëḳ in yi netu beron löö bë, “Jon* nalu Simon, maḳ sa
mehö honġ yönon-a?” Nebë saga, lom Pita ayo maggin raḳ in loḳ tepëḳ in
yi tu beron löö benër bë, “Maḳ sa mehö honġ yönon-a?”, loḳ nër yah bë,
“Mehöböp, nġo ġeraḳ nġaa pin ni, om ġeraḳ ni bë honġ mehö sa!” Lom
Yesu nër yah vu yi bë, “Om ġebet sa sipsip! 18 Gesa nanër vu honġ yönon
nabë nġo ġenahën maġëm lom ġenevëh honġ ḳabi meġeneḳo loḳ nyëġ yoh
vu sën ahëm neving lo. Rëḳ mu nabë honġ atov jaḳ, og rëḳ ġetelë nemam
gemehöti naduu honġ ḳabi ahon megeli honġ na nyëġ sën su ahëm neving
rë lo.”
19 Yesu nër ġaġek saga raḳ Pita in bë tato sën rëḳ nadiiḳ begeḳo Anutu
arë jaḳ lo. Nër ġaġek saga ggovek log nër vu Pita bë, “Ġesepa doḳ sa!”

Hur Maluh* Sën Yesu Ahë Neving Lo

20 Loḳ Pita ggërin yi yah lom lë hur maluh ti sën Yesu ahë neving yi
panġsën lo.[f] Mehö sënë sën medo denegga nos wirek lo, loḳ kepë yi yah
neggëp loḳ Yesu babu geloḳ tepëḳ vu bë, “Mehöböp, re rëḳ nanër honġ
ranġah-a?” 21 Pita lë bë netamuin luho, lob loḳ tepëḳ in vu Yesu bë,
“Mehöböp, gaḳ mehö saguḳ rëḳ nabë va?” 22 Loḳ Yesu nër yah vu yi bë,
“Ġeloḳ tepëḳ in va? Senġo sa nġaa! Om nabë sa kwaġ bo nabë yö medo
rot gesenom geto rë, og yö rëḳ medo rot. Gaḳ honġ og nġo ġesepa doḳ
sa!”
23 Lob mëm ġaġek lo ya meyoh vu ari lo vahi nebë hur maluh sagu su
rëḳ nadiiḳ rë. Rëḳ mu Yesu su nër bë su rëḳ nadiiḳ rë, gaḳ nër bë, “Bë sa
kwaġ bo nabë medo rot gesenom geto rë, og yö rëḳ medo rot.”
24 Yiḳ hur maluh sënë sën nër ġaġek lo pin degwa ranġah gekevu los
dahis, lom he raḳ ni bë yönon. 25 Genġaa vahi sën Yesu nevonġ lo nahën
neggëp. Rëḳ bë sa kwaġ bo mesepa doḳ los dahis meḳevu doḳ na ḳapiya,
og maḳ rëḳ ḳapiya sënë na megërin dob pin.

---

[f] **21:20** Mehö sën Yesu ahë neving yi panġsën lo og maḳ yiḳ yi Jon, rëḳ mu yö kevu ḳapiya om sën lah yi vun bekevu meneggëp vunsën.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sinarë Hir Huk

Yesu Nër Ġaġek Ya Nare Vorot Bë Rëḳ Gevonġ Anon Vabuung Nam

1 1 O Teopilus*! Ġaġek sën sa ḳevu muġinsën lo, saga sa tateḳin nġaa
pin sën Yesu nevonġ los yi ġaġek sën nenër lo, 2 vu muġinsën rot
beverup loḳ buk sën yah meya yaġek lo. Anon Vabuung tato huk vu yi
lob nër tato vu sinarë sën ggooin sir raḳ vorot lo ggovek log Anutu ḳo
yi raḳ yah yaġek. 3 Mehö saga sën ḳo hil nivanë mediiḳ in hil pin, loḳ
tato yi vu sinarë lo beron nġahiseḳë in bë dejaḳ ni borot nabë nedo
mala-tumsën lo. Denelë yi ranġah los ranġah yoh vu buk mehödahis
luu, log nenër sën Anutu-yi-nyëġ anon jaḳ lo degwa tato vu sir. 4 Lob
medo negga nos ving sir loḳ buk saga ti, lob mëm nër vu sir bë, "Ham
su gwevuu Yerusalem. Gaḳ ham medo gweġin nġaa sën Amaġ nër bë
rëḳ gevonġ vu ham lo. Sën senër vu ham wirek lo. 5 In Jon neripek
alam raḳ bël, rëḳ su buk hus ading rë gAnon Vabuung vonġin jaḳ na
ham."
6 Loḳ buk saga desupin sir raḳ bedeloḳ tepëḳ in yi bë, "Mehöböp,
maḳ buk yam ggovek bevonġin ġebër alam Israel hir nyëġ jaḳ gehil
nġo vonġin ġeġin hil gökin nah nabë wirek ma va?" 7 Rëḳ nër yah vu
sir bë, "Su ham nġaa in bë ham rëḳ jaḳ buk los nġebek saga ni rë, in
Amaġ yö tu ala mekwa vo meneggëp vu yi. 8 Rëḳ mu Anon Vabuung
rëḳ nam jaḳ na ham los bo niwëëk vu ham, beham nanër sarëġ ranġah
vu Yerusalem, gevu distrik Yudea los distrik Samaria bena menoh vu
dob pin."

Yesu Raḳ Yah Yaġek
(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

9 Yesu nër ġaġek sënë ggovek, gevare denemalajin yi gAnutu ḳo yi raḳ
yah yaġek, lob beggob ggërin yi log su delë yi ggökin rë. 10 Log nahën
vare malaj nesepa, lob pevis medelë mehö luu los tob veroo meris yam
denare ving sir. 11 Lob luho denër bë, "Ham alam Galilea, ham malamin
nelë yaġek panġsën in va? Yesu sën vuu ham geraḳ yah yaġek lo rëḳ duḳ
nom nabë sën ham nelë yi geraḳ meyah agi!"

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Deggooin Mehöti Raḳ In Doḳ Nah Yudas Ben

12 Lob sir vu ḳedu sën denenër arë nebë Ḳele-oliv* lo medeyah medeya
Yerusalem. Ḳedu Ḳele-oliv sënë neggëp dus vu Yerusalem yiḳ yoh vu sën
horek nër bë mehönon degee medena doḳ Buk-sewahsën-yi* lo. 13 Bedetöḳ yah
Yerusalem mederaḳ ya bej meya denedo. Alam sën lo sagi: Pita, geJon, geYakobus
lu Andreas, gePilip ving Tomas, geBartolomai ving Matai, geYakobus ngwë sën
Alpeus nalu, log Simon ngwë sën mehö neruuk alam Rom lo, log Yudas sën
Yakobus ngwë nalu. 14 Alam pin sagi sën ayoj timu medenejom raḳ medenedo.
Gavëh la losho Maria sën Yesu ata ving Yesu ari lo pin dejom raḳ medenedo ving.
15 Ggovek, loḳ buk ti lob Pita kedi nare loḳ ari lo pin malaj benër ġaġek ti vu sir.
Gesir pin saga raḳ neggëp alam nemadvahi-bevidek-ti (120). 16 Pita nër bë, "Arig
lo, ġaġek sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo anon raḳ beyiḳ ggovek.
Wirek Anon Vabuung vonġ ġaġek verup Davit avi benër raḳ Yudas, mehö saga sën
tato aggata vu alam bë denajom Yesu ahon lo, lob ġaġek wirek hen saga gwëbeng
anon raḳ ggovek ya. 17 In wirek Yesu ggooin Yudas raḳ menedo ving he beḳo huk
sënë ving he. 18 Ham raḳ ni bë Yudas sën agi ḳo dob len ti raḳ monë hel ḳöḳ sën
devo vu yi lo, lob ya mevës bahë tetap bahë pin keseh to meya. 19 Lob alam pin
sën denedo Yerusalem lo, denġo ġaġek saga mederaḳ ni, lom denenër dob saga
loḳ ayej nebë Akeldama. Sënë nebë Dob-hel-ḳöḳ. 20 Log tum ġaġek neggëp loḳ
ḳapiya Saam sën denevonġ raro raḳ wirek lo nebë:

'Yi begganġ yö medo menabumeng na,
mehöti su doḳ medo!'

Log ġaġek ngwë nër ving nebë:

'Mehö ngwë pevis medoḳ nah ben.'

21 Om hil pevis maġooin mehöti vuheng doḳ alam sën deneya ving hil los
Mehöböp Yesu raḳ buk pin sën hil nehaḳo loḳ lo. 22 Mehöti sën neya ving hil
wirek geJon neripek alam lo, beyam verup loḳ buk sën Anutu ḳo Yesu vër in
hil geḳo yi yah vavunë lo. Mehönon sën delë sagi pin, og mëm hil aġooin ti jaḳ
begeḳo huk geving he benanër ranġah nabë Yesu kedi raḳ vu bedub yönon."
23 Pita nër bë saga, lob deggooin mehö luu raḳ. Ngwë Yosep sën
denenër yi nebë Barsabas garë ngwë nebë Yustus lo, log ngwë arë nebë
Matias. 24 Lom dejom raḳ vu Mehöböp bë, "Mehöböp, ġeraḳ alam pin ayoj
ni, om mëm nġo ġetato vu he nabë ġehooin mehö luu sagi ngwë tena rak
25 in doḳ nah Yudas ben menatu sinarë nyëdahis geving he. In Yudas vuu
huk sagi ya geya nyëġ sën bë na lo." 26 Lob derekö veri raḳ luho lob löö
raḳ Matias, lom devonġ yi tu sinarë ving sir nemadluho-bevidek-ti sagi lo.

Anon Vabuung Luḳ Yam

2 1 Buk-supinsën-yi sën denenër bë Pentekos lo verup ggovek lob
desupin sir loḳ begganġ ti. 2 Lob pevis bededun ti yam ggëp yaġek,
benesu nebë sanġ niwëëk, begeyeh nengaj rot.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Lob delë ṅgaa nebë nengwah daggen netum, lob vepul dus dus beya
meraḳ ya sir ti ti. 4 Lob Anon Vabuung loḳ yam ggërin ayoj pin, lob denër
ayej aggagga yoh vu Anon Vabuung vonġ verup avij.
5 Lob alam Yuda ṅgahi sën sir vu nyëġ pin meyam denedo Yerusalem in
kwaj nevo Anutu lo, 6 denġo ṅgaa sën dedun raḳ, lob desupin sir ya, lom
delëk in denġo alam sënë denevengwënġ loḳ ayej ti ti.
7 Lob delëk bekwaj ya ṅgahi medenër bë, "Alam sën agi yiḳ sir Galilea
pin! 8 Rëḳ nebë va sën hil pin nehanġo bë denevengwënġ loḳ hil ayed ti
ti niröp-ë? 9 Hil Patia geMedia, gehil sën nado Mesopotamia, geYudea,
geKapadosia, Pontus, gAsia*. 10 GePrugia los Pampulia, Ejep ga, hil vahi
vu Libua sën dus vu Kurene lo ga, hil alam vatëveḳ vu Rom ving. 11 Hil
alam Yuda los alam-yu-ngwë sën deggërin sir medenesepa loḳ alam Yuda
hir horek lo, gehil Krete los Arabia. Rëḳ hil pin nehanġo bë denenër
ġaġek raḳ Anutu yi huk niwëëk loḳ hil ayed ti ti.
12 Lob sir pin delëk gekwaj ya ṅgahiseḳë. Geya denër vu sir nebë,
"Ṅgaa sagi degwa nebë va?" 13 Rëḳ la denenër ġaġek pelësën nebë,
"Denum bël menġëës panġsën beyuj vonġ paya."

Pita Nër Ġaġek Ranġah

14 Loḳ Pita losho sir nemadluho-bevidek-ti sënë kedi denare, lob tahi
niwëëk genër ranġah vu alam bë, "Ham Yuda los alam-yu-ngwë pin sën
ham yam nedo Yerusalem agi! Ham gwebë nengamin vu sa ġaġek, beham
jaḳ ṅgaa sagi ni! 15 Ham kuung bë alam sagi denum meyuj vonġ paya,
gaḳ ma! Yiḳ nahën 9 krök monbuk gemehöti su nenum bël menġëës
monbuk rë. 16 Rëḳ mu mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yoel nër raḳ ṅgaa
sënë wirek bë:
17 'Anutu nër bë, "Buk-tamusën dus jaḳ,
og sëḳ ḳeseh sa Anon Vabuung jaḳ alam pin.
Geham nalumin maluh los avëh lo rëḳ denanër ġaġek ranġah nabë
alam-denenër-ġaġek-ranġahsën.
Log ham hur maġëm rëḳ degelë ṅgaa aggagga nabë pesepsën,
geham alam atov rëḳ degëp medegelë pesepsën.
18 Kë! Vu buk saga rëḳ sa ḳeseh sa Anon Vabuung jaḳ sa hur maluh los
avëh,
lob rëḳ denanër ġaġek ranġah nabë
alam-denenër-ġaġek-ranġahsën.
19 Lob mëm sëḳ ġevonġ huk aggagga gëp yaġek,
gesëḳ ġevonġ ṅgaa böp böp gëp dob sënë:
Ḳöḳ los nengwah genengwah aru.
20 Log hes rëḳ malaḳenu doḳ,
gekwev mala ḳöḳ jaḳ.
Govek log mëm Mehöböp yi buk natöḳ nam.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yi buk rëḳ böp los niwëëk.
21 Log alam sën detahi ya vu Mehöböp lo pin,
og rëḳ Anutu geḳo sir nah vu yi.” ’
22 Om ham Israel! Ham gwenġo ġaġek sagi! Sa bë nanër Yesu Nasaret
vu ham: Ham nġo raḳ huk niwëëk los nġaa böp sën Anutu vo loḳ mehö
saga nema lo ni. Tato nġaa böp saga vu ham in bë ham jaḳ ni nabë Anutu
vonġ yi yam. 23 Wirek Anutu yö kwa vo meduu ahon ggovek ya, log mëm
tunġ mehö saga loḳ yök ham nemamin. Loḳ ham vonġ loḳ ya alam-yu-
ngwë sën denekeyëh horek lo nemaj, bedesis yi raḳ ya ḳelepeḳo* mediiḳ.
24 Rëḳ mu Anutu nër mekedi raḳ yah vu bedub meḳo yi vër vu nivanë
nipaya pin sën diiḳsën-yi lo. In diiḳsën saga su yoh vu bë dahun mehö
saga yönon rë. 25 In Davit nër ġaġek raḳ yi bë:
‘Sa nehalë Mehöböp nedo sa malaġ yoh vu buk pin.
Nare ggëp sa nemaġ vesa genġaa ti su rëḳ kepë sa rë.
26 Om sën sa ahëġ nivesa, log mëm sa hevonġ ayeġ in sa kwaġ vesa rot.
Gesëḳ bo kwaġ in honġ bemedo,
27 in su rëḳ gwevuu sa ḳenug bemedo Nyëġ-diiḳsën-yi rë.
Log su rëḳ gwevuu honġ mehö vabuung bepetar na rë.
28 Ġetato aggata mala-tumsën-yi vu sa, om rëḳ ġemedo geving sa,
lom rëḳ sa kwaġ vesa rot.’
29 Arig lo, sa bë nanër niröp vu ham nabë hil mehö teta wirek hen
Davit diiḳ ggovek ya, bedelev. Geyi bedub nahën neggëp vu hil gwëbeng.
30 Rëḳ mu Davit yi mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti, log yö raḳ ni bë Anutu
nër yönon venuh nebë, ‘Sëḳ ġetunġ honġ mewis ti bemedo jaḳ honġ sëa
natu mehö-los-bengö doḳ nah böm.’ 31 Wirek Davit lë nġaa sën Anutu rëḳ
gevonġ lo, log nër raḳ Kerisi bë rëḳ kedi jaḳ nah. Nër bë Anutu su rëḳ
gevuu yi bemedo Nyëġ-diiḳsën-yi benavi petar na rë. 32 Yönon, Anutu nër
beYesu saga kedi raḳ yah, behe pin halë nġaa sën agi ggovek ya om sën he
nanër. 33 Gwëbeng raḳ yah vavunë ggovek beya nedo Anutu nema vesa,
beḳo Anon Vabuung ggëp ama nema ggovek ya, yoh vu sën wirek Ama
nër bë rëḳ bo vu yi lo. Lob nġaa sën ham lë los ham nġo gwëbeng lo tato
bë vonġ yam ggovek. 34 Davit su raḳ ya yaġek rë, rëḳ nër bë:
‘Mehöböp nër vu sa Mehöböp nebë,
“Ġemedo sa nemaġ vesa.
35 Gevu tamusën og sëḳ ġetunġ alam sën denelë honġ paya lo dedoḳ na
vaham ġebinë.” ’
36 Nebë sënë om hil Israel pin ajaḳ ni yönon nabë Yesu saga sën ham rekö
yi raḳ ya ḳelepeḳo* lo, saga Anutu tunġ yi netu hil Mehöböp los hil Kerisi.”

Alam Nġahiseḳë Deggërin Sir Mederipek Bël

37 Alam sënë denġo ġaġek saga lob gelu ayoj rot, lom denër vu Pita
losho sinarë saga nebë, “O arig lo! He rëḳ ġevonġ nabë va?”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Loḳ Pita nër yah vu sir bë, “Ham ti ti nġo gwërin ayomin geham
jipek bël jaḳ Yesu Kerisi arë in dahun ham nġaa nipaya pin na, lob mëm
Anutu rëḳ gevonġ Anon Vabuung vu ham. 39 In wirek Anutu nër bë
gevonġ yi vu ham los nalumin, gevu alam pin sën nahën denedo ading
in yi lo geving. Yönon! Rëḳ gevonġ vu alam pin sën hil Mehöböp Anutu
tahi sir bë dena vu yi lo.” 40 Pita nër ġaġek agga nġahiseḳë hus ading rot
vu sir, log nër niwëëk bë, “Ham gweġin ham! Ham kwehe ham vër in
alam nij paya sën denedo dob-ë!” 41 Nebë saga, lob sir vahi dejom Pita yi
ġaġek ahon medenevonġ ving, lom deripek bël. Lob vu buk saga sir 3,000
derevuh ya ving Mehöböp yi hur medenedo. 42 Nijwëëk bë degenġo alam
sinarë hir ġaġek, lom detu degwa timu in dedoḳ vu sir, lob denedo revuh
ti bedenegga Pasa gedenejom raḳ.

Kerisi-yi-alam Mewis Hir Huk Nivesa

43 Lom Anutu vonġ balam sinarë devonġ nġaa böp nġahiseḳë balam pin
delë lob deggöneng.
44 Lob alam pin sën ayoj neya timu vu Kerisi lo denedo revuh ti, log
sir ti su ggulin yi nġaa rë, gaḳ denevonġ nġaa pin tu sir pin hir nġaa.
45 Devonġ hir dob los hir ḳupeḳ in bë alam debaġo, lob deneḳo monë raḳ
medenevo ggelek sir pin in bë ti su jaḳ vu in nos lu nġaa. 46 Sir pin ayoj
timu gedeneya dub-vabuung-böp ḳatum ayo yoh vu buk, log denesupin
sir loḳ hir begganġ ti ti medenegga Pasa, log kwaj vesa medenevonġ hir
nos ggelek sir. 47 Deneḳo Anutu arë raḳ yoh vu buk, galam pin ayoj netee
yi in sir. GeMehöböp nevonġ balam deneggërin ayoj yah vu yi mederevuh
yam ving sir sënë yoh vu buk.

Mehö Vaha Nipaya Nivesa Raḳ

3 1 Buk ti lob Pita luho Jon deya dub-vabuung-böp raḳ 3 krök
sehuksën in bë denajom jaḳ. In alam Yuda denevonġ nebë sënë.
2 Lob mehö vaha nipaya ti nedo, lob yi alam denevaḳu yi meyam
denetunġ menedo dus vu veluung avi sën denenër arë nebë Malanġeri
lo. Ata yö ḳo yi to los vaha nipaya, lom denevonġ nebë saga yoh vu buk
in bë ketaġ los tahi monë lu nġaa vu alam sën deneya dub-vabuung-
böp ḳatum ayo lo. 3 Mehö saga lë Pita luho Jon geluho bë dedoḳ na
dub-vabuung-böp, lob ketaġ vu luho bë luho debo nġaa vu yi. 4 Rëḳ Pita
luho Jon degët yi niwëëk ata, log Pita nër vu yi bë, “Ġebarah malam jaḳ
megwelë aluu rë!”
5 Lob kwa vo bë maḳ luho rëḳ debo nġaa vu yi, lom peggirin mala yah
vu luho. 6 Rëḳ Pita nër bë, “Sehöġ monë ma! Gaḳ mu sa bë doḳ vu honġ
nabë sënë: Sa nanër vu honġ jaḳ Yesu Kerisi Nasaret arë nabë, ‘Kwedi jaḳ
meġena!’ ” 7 Lom jom loḳ nema vesa bedadii yi raḳ. Lob pevis bevaha los
vaha pedus niwëëk loḳ, 8 gemëm kedi pevis mevare neya. Beloḳ ya dub-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vabuung-böp ḳatum ayo ving luho, genepisek menepesönġ geneḳo Anutu arë raḳ.
9 Lob alam pin delë bë ggee meneya geneḳo Anutu arë raḳ. 10 Lob deraḳ
ni bë yiḳ mehö sën nedo yoh vu buk loḳ dub-vabuung-böp veluung avi
Malanġeri, meneketaġ los netahi monë lu nġaa vu sir lo. Lob delë bë
nivesa raḳ lom delëk anon bekwaj neketul loḳ.

Pita Nër Ġaġek Ggëp Dub-vabuung-böp Ayo

11 Mehö sënë nahën nekebi Pita lu Jon, lob alam deserög meya detetup lööho
loḳ dub nenga-gelusën sën denenër bë Solomon yiyi lo, lob delëk böpata rot.
12 Pita lë alam sagi lob nër ġaġek vu sir bë, “Ham alam Israel! Nebë va sën ham
ayomin ya nġahiseḳë in nġaa agi-ë? Ham su gwelë aluu! Maḳ ham kwamin nevo
bë raḳ alu nġo he niwëëk ma maḳ alu nġo vabuung om sën alu hevonġ mehö
aga benivesa raḳ meneya-ë? Gaḳ ma! 13 Abraham luho Isaak ving Yakop hir
Anutu sën, hil ḳenud lo hir Anutu lo, sën ḳo yi hur Yesu arë raḳ nebë sënë. Sën
yiḳ mehö saga sën ham vo yi loḳ ya alam-beġö-yi nemaj, geham lah yi vun ggëp
Pilatus mala lo. Pilatus bë dëëin yi mena, rëḳ ma geham ruu demimin vu yi!
14 Ham ruu demimin vu mehö vabuung los yohvu saga, log ham tahi vu Pilatus
bë dëëin mehöti sën sis mehö la bedediiḳ lo vër vu ham. 15 Mehö mala-tumsën
degwa yi rëḳ ham sis yi bediiḳ. Loḳ Anutu nër mekedi raḳ yah vu bedub, behe
halë bë nedo mala-tumsën, besën he nanër ranġah. 16 Galu ayomin neya timu vu
yi, om sën alu anër arë, lob vonġ niwëëk vu mehö sënë besën ham nelë yi beham
raḳ ni lo. Yesu vonġ mehö sënë nivesa raḳ raḳ ham pin malamin in alu ayomin
neya timu vu yi. 17 Yönon, arig lo! Seraḳ ni bë ham los ham ggev su raḳ degwa
ni rë, om sën ham vonġ paya vu yi nebë sënë. 18 Rëḳ wirek Anutu yö tateḳin
ġaġek verup alam-denenër-ġaġek-ranġahsën lo pin avij nebë yö yi Kerisi rëḳ nam
begeḳo vanë. Lob vonġ ġaġek saga banon raḳ raḳ huk sën ham vonġ lo.
19 Om ham gwërin ham nom vu Anutu in Anutu dahun ham nġaa
nipaya pin na, lob mëm Mehöböp rëḳ gevonġ beham nimin semë semë
jaḳ. 20 Lob rëḳ gevonġ Yesu nom vu ham. Mehö saga sën Anutu ggooin
raḳ in bë geḳo hil nah lo.
21 Log gwëbeng nedo yaġek meneġin buk sën Anutu bë gevonġ nġaa pin
natu mewis lo. Nebë sën nër wirek verup alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
vabuung lo avij lo.
22 Moses nër nebë, ‘Ham Mehöböp rëḳ gooin ham arimin ti begetunġ
yi natu ham mehö-nanër-ġaġek-ranġahsën ti nabë sa. Om ham gwebë
nengamin vu ġaġek sën rëḳ nanër vu ham lo. 23 Gaḳ nabë mehöti su
genġo mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën saga aye rë, og Anutu rëḳ gevonġ
bemala nama, gesu rëḳ medo mala-tumsën geving yi alam rë.’
24 Log alam-denenër-ġaġek-ranġahsën pin yiḳ denenër ġaġek nebë saga.
Samuel losho alam sën deneverup ggökin yi medenenër ġaġek ranġah lo,
sir pin denenër ġaġek raḳ buk sënë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Lob gwëbeng ham loḳ yah alam-denenër-ġaġek-ranġahsën bej,
beġaġek sën Anutu losho hil ḳenud lo dejoo venuh wirek lo anon raḳ vu
ham, in nër vu Abraham bë, ‘Honġ mewis ti rëḳ natu mehö semusemu
bedoḳ vu alam pin vu dob.’ 26 Yönon, Anutu kwa vo hil alam Yuda muġin,
lob ggooin nalu Yesu raḳ bevonġ yam in bë gevonġ semusemu vu hil. Log
semusemu sënë nebë hil pin ti ti nġo ġevuu hil nipaya na baġërin hil nom
vu yi.”

Detunġ Pita Luho Jon Ya Ḳarabus

4 1 Pita luho Jon nahën denenër ġaġek vu alam, log alam-deneḳo-
seriveng losho mehö sën neġin alam loḳ dub-vabuung-böp lo, galam
Sadukai* lo, bedeverup. 2 Ahëj sengën vu luho in luho denenër ġaġek
ranġah vu alam bë Yesu kedi raḳ yah vu bedub.
3 Lob dejom luho ahon medetunġ luho ya denedo ḳarabus in sehuk
luḳ, gemëm bë monbuk lom degevonġ ġaġek vu luho. 4 Rëḳ mu alam
nġahiseḳë sën denġo luho hir ġaġek lo devonġ ving, bederevuh yam ving
alam muġinsën besir 5,000 raḳ.

Devonġ Ġaġek Vu Pita Lu Jon Raḳ Alam Ggev Malaj

5 Heng to lob alam Yuda hir ggev losho alam teta, galam-horek-yi, desupin
sir vu Yerusalem. 6 Alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp Anas, geKayapas
luho mehöti arë nebë Jon, gAleksander, gAnas yi alam pin medesupin sir.
7 Log devarah Pita luho Jon ya denare malaj gedeloḳ tepëḳ in luho bë,
“Melu vonġ nġaa sagi raḳ re niwëëk-a? Ma re vonġ meluu yam-a?”
8 Lob Anon Vabuung loḳ yam ggërin Pita ayo lom nër vu sir bë, “Ham
ggev los alam teta vu Israel! 9 Gwëbeng ham maḳ bë doḳ tepëḳ in aluu
in nġaa nivesa sën alu hevonġ vu mehö vaha nipaya-ë. Maḳ ham bë
jaḳ mehö sën nivesa raḳ agi degwa ni? 10 Nabë nebë saga, og mëm alu
hevonġin bë ham jaḳ ni balam Israel pin dejaḳ ni geving nabë: Yesu
Kerisi Nasaret niwëëk vonġ mehö sagi benivesa raḳ los dahis begwëbeng
nare ham malamin. Ham sis mehö saga bediiḳ raḳ ḳelepeḳo*, rëḳ Anutu
nër bekedi raḳ yah ggëp bedub. 11 Yönon!

‘Ham alam sën denelev begganġ lo nimin lëlin ġelönġ ti sënë.
Rëḳ mu netu ġelönġ niwëëk begganġ nyëḳetu yi.’

Og ġelönġ saga yiḳ Yesu. 12 Su mehö ngwë yoh vu bë doḳ vu hil rë. In vu dob
pin og Anutu su tato arë agga ngwë vu hil bë rëḳ geḳo hil nah vu yi rë.”
13 Denġo bë Pita luho Jon denër ranġah niwëëk, lob deranġa nemaj in
deraḳ ni bë luho su deluḳ dub rë, gaḳ luho alam meris mu. Lob kwaj ya
nġahi, rëḳ deraḳ ni bë wirek luho deneya ving Yesu.
14 Log mehö sënë nare ving luho gedelë bë navi nivesa raḳ yönon, lob
su deyoh vu bë denanër ġaġek ti doḳ nah vu luho rë. 15 Lob alam ggev
denër vu lööho bë lööho degeto dena dobnë rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lob lööho to deya, log mëm yö yah desap sir raḳ medenër bë, 16 “Rëḳ
hil ġevonġ va vu mehö luu saga? Luho devonġ nġaa böp sënë balam vu
Yerusalem pin deraḳ ni, om hil su ayoh vu bë rëḳ abun ġaġek saga rë.
17 Gaḳ ġaġek saga rëḳ na menoh vu alam pin, om hil nanërin luho niwëëk
nabë luho su dena denanër ġaġek jaḳ Yesu arë saga vu mehö la gökin.”
18 Lob detahi luho yom bemëm denër vu luho bë luho su na denanër
ġaġek jaḳ Yesu arë, beluho su detahu ġaġek sënë vu alam. 19 Rëḳ Pita
luho Jon denër yah vu sir bë, “Nabë alu ġevuu Mehöböp yi ġaġek sënë na
galu sepa doḳ ham ġaġek, og maḳ Anutu rëḳ gelë aluu nivesa? Ham nġo
kwamin bo saga rë. 20 Alu su ayoh vu bë rëḳ ayemin nama rë. Gaḳ alu rëḳ
nanër ġaġek ranġah jaḳ nġaa pin sën alu halë los hanġo lo!”
21 Lob ggev lo devonġ ġaġek raḳ luho niwëëk ggökin, log mëm delëëin
luho beluho deya. Alam ggev deggöneng in alam, in sir pin deneḳo Anutu
arë raḳ in nġaa sën luho devonġ agi, lob su kwaj ḳo aggata ti in bë debo
vanë vu luho rë. 22 Gemehö sën luho devonġ nġaa böp raḳ yi benivesa raḳ
lo, yi ta mehödahis luu gekesuu meya.

Kerisi Yi Alam Dejom Raḳ Bë Anutu Bo Niwëëk Vu Sir Medenanër Ġaġek Ranġah

23 Devonġ luho ya, lob luho deyah medeya vu hir alam bedenër alam-
deneḳo-seriveng hir ggev los alam teta hir ġaġek pin vu sir. 24 Denġo ggovek,
log sir pin ayoj timu gedejom raḳ vu Anutu bë, “O Mehöböp, nġo ġetunġ dob
los yaġek los loo benġaa pin sën denedo loḳ lo. 25 Wirek honġ Anon Vabuung
vonġ ġaġek ti verup loḳ honġ hur Davit avi, sën he ḳenumin lo, nebë:

‘Nebë va sën alam-yu-ngwë ahëj sengën panġsën rot,
gemehönon la medo denevengwënġ yah nenga meris mu-e?
26 Alam-los-bengöj vu dob sënë pin kedi dero sir in degevonġ beġö,
log alam böp pin desupin sir medevengwënġ raḳ beġö
in bë dedahun Mehöböp luho Mehö sën ggooin raḳ in bë geḳo hil
nah lo na.’

27 Yönon rot, Herot* luho Pontius Pilatus ving alam-yu-ngwë, galam
Israel, bedevengwënġ yah nenga nebë saga ggëp nyëġ böp Yerusalem
in bë dedahun honġ hur vabuung Yesu na. Mehö sën wirek ġehooin yi
raḳ lo. 28 Dejoo ġaġek revuh ti nebë saga in bë degevonġ nġaa sën wirek
ġeduu ġaġek ahon niwëëk bë rëḳ anon jaḳ lo. 29 Om Mehöböp, nġo kwam
bo ġaġek maggin pin sën bë degevonġ-ë rë meġedoḳ vu honġ hur he, log
gwevonġ niwëëk vu he in he nanër honġ ġaġek ranġah, gehe su aġöneng.
30 Ġebër nemam niwëëk jaḳ begwevonġ alam niraḳsën nijvesa jaḳ, log
gwevonġ nġaa böp los huk aggagga jaḳ honġ hur vabuung Yesu arë.”
31 Nahën denejom raḳ nebë sënë, log begganġ sën desupin sir loḳ lo
ggee böpata gAnon Vabuung yam ggërin ayoj, lob mëm denenër Anutu yi
ġaġek niwëëk ata gesu deneggöneng rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kerisi-yi-alam Ayoj Timu

32 Alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo ahëj los ayoj neya timu vu sir
vewen vewen ving. Su mehöti lë yi nġaa ti benër bë, “Sagiḳ sa nġaa!” rë,
gaḳ hir nġaa pin saga sën tu sir pin hir nġaa.
33 Lob sinarë nyëdahis lo denenër ġaġek ranġah bë Mehöböp Yesu
kedi raḳ ggökin, lob hir ġaġek saga los niwëëk balam pin deneḳo arëj
raḳ. 34 Sir ti su raḳ vu in nos los nġaa ti rë, in sir sën deyoh vu dob los
begganġ lo pin denevo vu alam vahi medeneḳo monë raḳ. Deneḳo monë
raḳ, 35 lob devo vu sinarë nyëdahis lo medeneġin, loḳ mëm sinarë denevo
ggelek alam sën deneraḳ vu in nġaa lo.
36 Mehöti nedo, arë nebë Yosep, lob sinarë denër ggev ngwë raḳ yi
nebë Barnabas. Arë sënë degwa nebë mehö nelev horek in alam. Yi Levi*
ti, geyi vu dob Kupros. 37 Lob yi dob len ti neggëp Yerusalem, lob vonġ
bemehöti baġo, lob ḳo monë saga beya mevo vu sinarë lo.

Ananias Luho Sapira

5 1 Log mehö ngwë nedo arë nebë Ananias, gevenë arë nebë Sapira.
Lob Ananias vonġ yi dob len ti bemehö la debaġo. 2 Rëḳ luho venë
devengwënġ loḳ ti, lom devun monë saga vewen betu luho yö hir nġaa.
Log Ananias ḳo vewen beya mevo vu alam sinarë genër bë monë sën lo
yiḳ pin sënë.
3 Loḳ Pita nër vu yi bë, “Ananias, Satan nare loḳ ayom beġevun dob
sagi yi monë vahi geġetetuhin Anon Vabuung. 4 Wirek sën su debaġo dob
rë lo, og yiḳ nġo honġ nġaa! Log debaġo om maḳ monë saga netu honġ
nġaa in bë gweġin megwevonġ noh vu kwam. Ma re nër vu honġ bë
gwevonġ paya nabë sënë? Su ġelah monë sënë vewen vun in mehönon mu
rë, gaḳ ġelah vun in Anutu!”
5 Ananias nġo ġaġek sagi, lob diiḳ pevis beto neggëp, lob alam sën vare
denelë lo deggöneng böpata rot.
6 Lob alam maġëm kedi debom loḳ tob beya delev. 7 Ggovek gehes mala
löö ggovek ya, log Ananias venë verup yam begganġ ayo, lob su raḳ nġaa
sën töḳ vu regga lo ni rë.
8 Lom Pita loḳ tepëḳ vu yi bë, “Maḳ yiḳ melu ḳo monë yoh vu sën raḳ
dob saga ma ma?”
Loḳ avëh nër yah bë, “Ëë-ë! Yoh vu! Alu haḳo nebë saga!” 9 Rëḳ Pita
nër bë, “Melu reggam joo ġaġek revuh ti gemelu bë seggi Mehöböp yi
Anon Vabuung-a? Om gwenġo! Alam sën delev reggam lo yom denare loḳ
veluung avi, om rëḳ debaḳu honġ geving bena dedev!”
10 Lob pevis bavëh saga diiḳ beto neggëp loḳ Pita vaha, lob alam
maġëm deloḳ yam begganġ ayo medelë bë avëh diiḳ meneggëp, lom
devaḳu beya delev ving regga.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Lom Kerisi-yi-alam pin ving alam pin sën denġo ġaġek agi deggöneng
böpata rot.

Nġaa Böp Aggagga Verup

12 Lob sinarë nyëdahis devonġ nġaa böp aggagga raḳ alam vahi besir pin
denelë, lob mëm alam sën denesepa loḳ Yesu lo pin ayoj timu gedenesupin
sir loḳ dub-vabuung-böp nenga-gelusën sën denenër bë Solomon yiyi lo.
13 Lob alam vu Yerusalem pin deḳo arëj raḳ, rëḳ deggöneng gesu
desupin sir ya ving sir rë. 14 Rëḳ alam maluh los avëh nġahiseḳë ayoj ya
timu vu Mehöböp bederevuh yam ving yi alam, bedetu yu böpata raḳ.
15 Lob tum denevaḳu alam nijraḳsën meyam debë neggëp loḳ ḳanyë los
bëk loḳ aggata, lob denebë sir ti ti ya ya in bë Pita geto mena, og hes gelu
ḳenu na mejaḳ sir. 16 Galam vu nyëġ pin sën denedo dus vu Yerusalem lo
denesupin sir yam. Deneḳo alam nijraḳsën ving alam sën memö nipaya
gwanġ ya sir lo, lob alam saga pin nijvesa raḳ yah ggökin.

Angër Ḳo Sinarë Lo Vër In Ḳarabus

17 Nebë saga lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp losho yi alam Sadukai*
pin denelë Yesu yi alam paya, 18 om dejoo ġaġek lob kedi dejom sinarë
nyëdahis lo ahon bedetunġ sir luḳ ya ḳarabus. 19 Rëḳ Mehöböp yi angër
yam tahinin repinġ in sir buk vuheng, log ḳo sir to meyah dobnë genër bë,
20 "Ham na bare dub-vabuung-böp ḳatum ayo beham tateḳin ġaġek vu alam
pin nabë degevonġ nabë sënë in denatu mewis medemedo malaj-tumsën."
21 Denġo ġaġek saga, log monbuk anon lob deyah dub-vabuung-böp
bedetateḳin ġaġek vu alam. Getum alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp
losho yi alam ya medo denesupin kaunsor pin yam. Log denër ġaġek ya
begganġ ḳarabus bë degeḳo sinarë nam.
22 Lob hir hur deloḳ ya begganġ ḳarabus, rëḳ sinarë su denedo rë.
23 Lob yah denër vu sir bë, "He halë begganġ ḳarabus yi repinġ rëḳ desis
loḳ beniwëëk gahëvavu denare medeneġin. Lob he tahinin, rëḳ he su atöḳ
raḳ mehöti genedo begganġ ayo rë."
24 Lob hir ggev sën neġin alam loḳ dub-vabuung-böp lo losho alam-
deneḳo-seriveng hir ggev denġo ġaġek saga, lob kwaj ya nġahiseḳë
bedenesero degwa. 25 Loḳ mehöti ya verup vu sir benër bë, "Alam
sën ham tunġ sir ya ḳarabus lo denare dub-vabuung-böp ḳatum ayo
medenetateḳin ġaġek vu alam." 26 Lob hir ggev sën neġin alam loḳ dub-
vabuung-böp lo, losho ahëvavu la, ya deḳo sir. Rëḳ su desis sir gederot rë
gema. In deneggöneng in alam bë rëḳ detengwa sir jaḳ ġelönġ.

Sinarë Su Deneggöneng In Kaunsor Rë, Gedenenër Ġaġek Ranġah

27 Deḳo sir yam medevarah sir nare vuheng loḳ kaunsor lo malaj,
galam-deneḳo-seriveng hir ggev böp nër vu sir bë, 28 "He nër niwëëk

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ata vu ham bë ham su na nanër bengö saga ranġah vu alam, rëḳ ham
nevonġ in va? Ham nenër ġaġek saga ya meyoh vu Yerusalem pin
beham vonġin bë gweḳo ġaġek jaḳ nom he nabë he sis mehö saga
mediiḳ!" 29 Rëḳ Pita losho sinarë saga denër yah vu sir bë, "He bë sepa
doḳ Anutu yi ġaġek namuġin, gemehönon hir ġaġek gëp tamusën!
30 Ham vonġ paya vu Yesu beham sis yi raḳ ḳelepeḳo*, rëḳ hil ḳenud
hir Anutu nër mekedi raḳ yah. 31 Anutu ḳo yi raḳ yah vavunë betunġ
yi nedo nema vesa. Lob tu ala in geḳo hil nah vu Anutu, gevonġin
gërin hil Israel ayod gekevoh hil nġaa nipaya na. 32 He halë nġaa pin
saga, om sën he nanër ranġah gAnon Vabuung sën Anutu vonġ vu
alam sën nengaj yes vu yi ġaġek lo tateḳin ġaġek sagi ving."

Gamaliel Nër Bë Alam Kaunsor Denahubin Sinarë

33 Kaunsor lo denġo yi ġaġek saga lob ahëj sengën panġsën rot
gedevonġin bë dengis sinarë pin saga medenadiiḳ. 34 Rëḳ kaunsor ti
arë nebë Gamaliel kedi nare. Yi Parisai* ti, geyi tatovaha horek yi los
bengö. Alam pin ahëj neving yi rot los deneḳo yi raḳ. Lob kedi menër
vu sir bë degevonġ sinarë geto dena dobnë teka rë, lob to deya.
35 Log nër vu kaunsor pin bë, "Ham alam Israel! Bë ham gwevonġ
nġaa ti vu alam sënë, og maḳ ham nġo kwamin bo nivesa rë. 36 Ham
raḳ ni bë wirek mehöti arë nebë Tiudas kedi benër bë, 'Sa, sa mehö
los niġ wëëk böpata!' Lob alam raḳ neggëp alam mehödahis ti (400)
yah detamuin yi. Rëḳ desis yi bediiḳ, log alam sën denetamuin yi lo
deveya beya depalët loḳ geyi huk vës bemala maya veröḳ yi. 37 Log
tum buk sën kiap böp nekevu mehönon arëj lo lob Yudas vu Galilea
kedi raḳ beḳo alam vahi yah detamuin yi. Rëḳ desis yi ving bediiḳ,
log alam pin sën denetamuin yi lo deketëḳin sir bemaya. 38 Om sën
sa bë nanër vu ham nabë ham ġöneng in alam saga, geham naḳööḳ
gedemedo rë. Nabë yö denevonġ huk yoh vu mehönon kwaj, og rëḳ
noh paya bebës. 39 Gaḳ nabë degwa neggëp vu Anutu yönon, og ham
su yoh vu bë rëḳ kwepë sir rë, om ham gweġin ham in ham su ngis
beġö vu Anutu!"

Sinarë Kwaj Vesa In Devonġ Nimumsën Vu Sir In Yesu Arë

40 Lob devonġ ving Gamaliel yi ġaġek saga, gedetahi sinarë pin loḳ
yah bedeveek sir, log denër niwëëk vu sir bë su denanër Yesu bengö
ranġah log delëëin sir medeya.
41 Lob mëm devuu kaunsor ya geto deyah dobnë, lob kwaj vesa rot in
Anutu ḳo sir raḳ belë sir bë deyoh vu bë alam degevonġ benij namum
in Yesu arë. 42 Lob medo denetateḳin ġaġek ranġah loḳ dub-vabuung-
böp geloḳ begganġ la yoh vu buk pin. Beyö medo denenër Yesu Kerisi
bengö ranġah gaḳ su denevuu rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Deggooin Alam Nemadvahi-bevidek-luu Raḳ In Dedoḳ Vu Sinarë Lo

6 1 Nahub geYesu yi hur nġahiseḳë raḳ, lob sir vahi sën denevengwënġ
Grik ayej lo ahëj sengën vu vahi sën denevengwënġ alam Yuda ayej[a]
lo. Ahëj sengën raḳ degwa nebë sënë: Alam sën denevengwënġ Grik ayej
lo denenër bë, "Ham nevo nos ggelek alam yoh vu buk pin log ham su
nevo vu he hömin avëh alov lo rë."
2 Lob hurmaluh nemadluho-bevidek-luu muġinsën desupin Yesu yi
hur lo pin yam medenër vu sir bë, "Bë he ġevuu Anutu yi ġaġek na
gehe bo nos gelek, og su yoh vu rë! 3 Arig lo! Ham nġo ġooin ham alam
nemadvahi-bevidek-luu jaḳ rë. Sir sën alam nijvesa gAnon Vabuung nedo
loḳ sir niwëëk lo, gesir sën los kwaj lo. Lob mëm hil ġevonġ medegeġin
huk sagi. 4 Gaḳ heḳ nġo rëḳ medo in najom jaḳ noh vu buk pin los tateḳin
Anutu yi ġaġek mu."
5 Alam pin ahëj ving ġaġek saga, lob deggooin Stepan, sën mehö yö
nevonġ ving niwëëk ata gAnon Vabuung nedo niwëëk ving yi lo. Log
deggooin Pilip luho Prokorus ga, Nikanor luho Timon, geParmenas,
geNikolas vu Antiok. Wirek yi alam-yu-ngwë ti rëḳ ggërin yi beloḳ ya
metu alam Yuda ti. 6 Devarah alam saga loḳ sinarë malaj, log dejom raḳ
gedebë nemaj raḳ sir.
7 Log Anutu yi ġaġek ya meyoh vu nyëġ pin, balam nġahiseḳë detu Yesu
yi hur vu Yerusalem. Galam-deneḳo-seriveng vahi ayoj neya timu vu yi
ving.

Alam Yuda Devonġ Ġaġek Vu Stepan

8 Anutu vonġ semusemu los niwëëk böpata vu Stepan, lob nevonġ nġaa
böp aggagga balam denelë. 9 Rëḳ alam vahi kedi desis beġö raḳ ġaġek
yah vu Stepan. Alam sagi vu Kurene los Aleksandria, gedenenër hir dub-
supinsën-yi saga nebë alam sën devo sir vër in mehö ngwë nemaj ggovek
lo hir hir. Gesir vahi vu Kilisia los Asia* ving. 10 Rëḳ su deyoh vu bë
dekeyëh Stepan yi ġaġek rë, in Anon Vabuung yö vo kwa nivesa vu yi.
11 Lom devo monë vu mehö la in bë denanër ġaġek kuungsën jaḳ
Stepan nabë, "He hanġo bë nenër ġaġek pelësën raḳ Moses lu Anutu!"
12 Alam saga devonġ balam teta los alam-horek-yi galam pin ahëj sengën
vu raḳ saga, lob mëm sir yö depesönġ medejom Stepan ahon bedeḳo ya
nare kaunsor mala.
13 Log devarah mehö la in bë denanër ġaġek kuungsën jaḳ yi lom denër
bë, "Mehö saga nenër ġaġek nipaya raḳ dub-vabuung-böp sënë, geraḳ

---

[a] **6:1** Vu nyë dahis og alam Yuda denevengwënġ Hibru ayej lob Anutu yi ḳapiya muġeng neggëp loḳ Hibru ayej. Rëḳ verup loḳ Yesu yi buk og ayej Hibru sënë pekwë yi bedenenër arë nebë Aram. Aram og dus vu Hibru ayej rëḳ yööhu teka.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Moses yi horek. 14 He hanġo mehö saga nër bë, ‘Yesu Nasaret saga rëḳ
kevoh dub-vabuung-böp sënë gepekwë ġaġek wirek hen sën Moses vonġ
vu hil lo benatu agga ngwë jaḳ.’ ”
15 Lob kaunsor pin detunġ malaj raḳ Stepan niwëëk ata, lom delë mala
niḳapiik raḳ nebë angër ti.

Stepan Tateḳin Ġaġek Vu Kaunsor Lo

7 1 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp loḳ tepëḳ bë, “Ġaġek sagi
yönon-a?”
Lob Stepan nër yah bë, 2 “O arig lo, amaġ lo! Ham gwenġo rë! Wirek
hil dobahë Abraham nahën nedo Mesopotamia gesu ya Haran rë, lob vu
buk saga niwëëk ala Anutu töḳ vu yi. 3 Lom nër vu yi bë, ‘Gwevuu honġ
dob los honġ alam na geġena nyëġ len ti sën sëḳ tato vu honġ.’
4 Lob Abraham vuu Kaldia hir dob geya nedo Haran. Denedo saga
bama diiḳ ggovek, loḳ mëm Anutu vonġ yi yam nedo nyëġ sën gwëbeng
hil nado loḳ agi. 5 Rëḳ Anutu su vo dob sënë len mahen teka vu Abraham
in bë yö geġin menatu yi nġaa niröp rë, gema. Rëḳ Anutu nër bë tamusën
og rëḳ bo dob sagi vu yi benajom ahon, in natu yi mewis lo pin hir dob
geving. Rëḳ mu, loḳ buk sën Anutu nër ġaġek vu yi agi, og Abraham
nalu ma. 6 Log Anutu nër ving bë, ‘Honġ mewis rëḳ na demedo alam-yu-
ngwë hir dob. Lob rëḳ denatu alam-yu-ngwë saga hir hur bededeġinengin
sir jaḳ huk ḳarabus noh vu ta jaḳ gëp alam mehödahis ti (400). 7 Rëḳ
mu tamusën, og sëḳ ġevonġ nyëvewen vu alam-yu-ngwë saga sën rëḳ
dedeġinengin honġ mewis raḳ maggin böp lo. Loḳ mëm rëḳ degevuu nyëġ
sagi na, gedenam denajom jaḳ vu sa gëp sagi.’
8 Lob Anutu joo ġaġek vu Abraham bë gerah* nalu maluh lo navij.
Lob nahub rë loḳ Abraham ḳo nalu Isaak, lob neggëp rot beyah verup
loḳ buk sën netu nemadvahi-bevidek-löö sën ata ḳo yi lo, lob ama rah*
navi. Log Isaak vonġ nebë sënë vu nalu Yakop ving, geYakop vonġ vu
hil degwa nemadluho-bevidek-luu nebë saga ving. 9 Rëḳ hil degwa lo
saga denelë arij Yosep paya, lom devo yi vu alam-yu-ngwë bedebaġo yi.
Bedeḳo medeya Ejep betu Ejep ti yi nġaa meris. Rëḳ Anutu nedo ving yi,
10 meloḳ vu yi, beḳo yi vër vu nġaa nipaya pin sën deġinengin yi lo. Vonġ
semusemu los kwa böpata vu yi loḳ Ejep hir mehö-los-bengö Parao mala
belë. Lob tum Parao tunġ yi tu ggev yuseḳë vu Ejep beneġin Parao yi
begganġ lu nġaa pin.
11 Lob nahub rëḳ meyip böpata neggëp dob Ejep los Kanaan pin, lob
maggin böpata töḳ vu sir, behil ḳenud lo su deyoh vu bë denatöḳ vu nos
rë. 12 Rëḳ Yakop nġo bë nos nedo Ejep, lob vonġ hil ḳenud lo deya nos
beron muġinsën. 13 Ggovek ya loḳ sireḳ deyah netu beron luu, lob mëm
Yosep nër yi ranġah vu ari lo bë, ‘Ham arimin sa Yosep.’ Lob mëm Parao
raḳ ni bë Yosep yi alam sir. 14 Lob Yosep vonġ ġaġek yah in ama Yakop

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

losho yi alam pin bedeyam vu yi. Sir yoh vu dahis löö benemadluho
menemadvahi (75). 15 Lob Yakop luḳ meya nedo Ejep bediiḳ, log hil
ḳenud lo denedo bedediiḳ ving. 16 Lob deḳo navij yom Sekem beyah debë
loḳ waaḳ sën wirek Abraham baġo vu alam Hamor raḳ monë betu yi
waaḳ bedub lo.
17 Lom buk sën bë Anutu gevonġ nġaa sën wirek nër vu Abraham bë
rëḳ gevonġ lo neggovek in bë natöḳ nam ranġah, lob alam Israel deverönġ
bedeggërin nyëġ Ejep. 18 Beggovek, loḳ Ejep hir mehö-los-bengö mewis
ti verup, lob su raḳ Yosep yi huk nivesa sën nevonġ lo ni rë. 19 Om sën
nevonġ rii raḳ hil alam, genevonġ huk ḳarabus vu hil ḳenud lo. Geniwëëk
rot bë dejuuk naluj maluh niḳöḳ lo na demedo dobnë medenadiiḳ.
20 Loḳ nahub rë, loḳ Moses ata ḳo yi loḳ buk saga. Lob Anutu ro
hurmahen saga nivesa bemalanġeri rot. Lob ata lu ama deġin yi loḳ
begganġ ayo yoh vu kwev löö. 21 Loḳ mëm ya debë yi loḳ bël nenga, loḳ
tum Parao nalu avëh ḳo yi ya meneġin nebë sën yö nalu.
22 Lob Moses luḳ dub ving Ejep hurmahen bedenetahu yi loḳ alam
Ejep hir ġaġek los kwa pin, lom tum netu mehö los kwa-sevërinsën-yi
genevonġ huk los niwëëk ving. 23 Ggovek geMoses yi ta tu mehödahis
luu raḳ, lob kwa vo bë na gelë yi alam Israel. 24 Lom töḳ raḳ Ejep ti
genevasap Israel ti, lob loḳ vu Israel ti sagi bevonġ nyëvewen loḳ yah
nipaya saga vu besis Ejep ti saga mediiḳ. 25 Moses kuung bë rëḳ yi alam
kwaj bo yi nabë Anutu vonġ yi yam in bë doḳ vu sir. Rëḳ ma gesu kwaj
nevo nebë saga rë.
26 Loḳ heng to lob Moses yah verup betöḳ vu Israel luu geluho denesis
sir. Lob vonġin bë gevonġ beluho ayoj nakul gebeġö gëp, om nër bë,
‘Alam-a! Melu arimin ham lo! Rëḳ nebë va sën melu nevonġ paya vu
ham-ë?’ 27 Rëḳ mehö sën vonġ paya vu ari lo ruuk Moses yah genër bë,
‘Re nër vu honġ bë ġenatu he ggev los mehö sën ġebo nyëvewen vu he?
28 Maḳ bë ġengis sa nabë sën ġesis Ejep ti bediiḳ veseveng lo?’ 29 Nër bë
saga lob Moses ggöneng beveya meya pevis. Beya nedo alam Median hir
nyëġ. Lob mëm rëḳ ḳo nalu maluh luu vu sagu.
30 Log ta mehödahis luu ggovek ya, loḳ mëm angër ti tato yi vu yi
neggëp nyëġ-yumeris dus vu ḳedu Sinai. Angër los nengwah daggen loḳ
nare ḳele teka niggin ggin. 31 Lob Moses lë lob kwa ya nġahiseḳë in nġaa
sën töḳ vu yi. Lob ya dus in bë gelë nivesa, lob Mehöböp aye nër bë, 32 ‘Sa
Anutu sën ḳenum lo hir Anutu sa. Sa Abraham luho Isaak geYakop hir
Anutu sa.’ Lob Moses lëk beggöneng bë su gelë.
33 Lob Anutu nër vu yi bë, ‘Ġenaḳah suu vër in vaham. In nyëġ sën
ġenare loḳ aga og nyëġ vabuung. 34 Sa halë huk nipaya los maggin pin
sën dedeġinengin raḳ sa alam vu Ejep, lob gwëbeng seluḳ yam in bë
sa ḳevelekin sir los ġaḳo sir vër vu nġaa maggin. Om kwedi jaḳ! Sa bë
ġevonġ honġ meġenah Ejep.’ 35 Yiḳ Moses saga sën wirek deruu demij

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu yi gedenër bë, ‘Re tunġ honġ bë ġenatu ggev böp los mehö sën ġebo nyëvewen vu he?’ lo. Rëḳ Anutu vonġ yi yah in bë natu hir ggev los kevelekin sir vër, om sën vonġ bangër sënë töḳ vu yi loḳ ḳele mahen teka sën lo in bë bo niwëëk vu yi.

36 Log yiḳ Moses saga sën vonġ nġaa böp aggagga vu sir vu Ejep, loḳ ḳo sir vër beli sir beya deyoh Loo-ḳöḳ vuheng meya deḳo loḳ nyëġ-yumeris yoh vu ta mehödahis luu.

37 Log yiḳ Moses saga sën nër vu alam Israel bë, ‘Anutu rëḳ gevonġ ham ti natu mehö-nanër-ġaġek-ranġahsën nabë sa.’

38 Log desupin sir ggëp nyëġ-yumeris, lob yiḳ Moses saga sën ya nedo ḳedu Sinai ving angër bevengwënġ ving yi lo. Log Moses nedo ving hil ḳenud lo, lob ḳo Anutu yi ġaġek mala-tumsën-yi bevonġ vu hil, 39 rëḳ hil ḳenud lo nij lëlin yi gedekeyëh aye bederuuk yi gekwaj vo bë denah Ejep.

40 Lom denër vu Aaron bë, ‘Ġesemu he anutu la in degeli he na. In Moses sën ḳo he vu Ejep meyam lo maḳ ya tena? He duġin!’ 41 Lom mëm desemu burmakau nalu maluh ti ḳenu raḳ goor betu anutu-kuungsën gedenetunġ seriveng vu. Log ahëj nivesa in nġaa sën yö desemu raḳ nemaj agi. 42 Rëḳ Anutu ruu demi vu sir in denejom raḳ los ayej loḳ hes los kwev gebetuheng pin sën denedo yaġek babu lo, yoh vu sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë:

‘Ham alam Israel, wirek ham nedo ta mehödahis luu vu
nyëġ-yumeris,
lom ham sis burmakau los sipsip beham vesi netu seriveng.
Maḳ saga ham vonġ vu sa? Ma!
43 Ham vaḳu anutu-kuungsën Moloḳ yi dub sël
ving anutu-kuungsën Rompa yi betuheng ḳenu.
Ham semu nġaa ḳenu pin saga in bë ham najom jaḳ vu los gweḳo
arëj jaḳ,
om sëḳ ġevonġ nyëvewen vu ham,
besëḳ ġevonġ beham kwesuu nyëġ böp Babulon*
mena medo ḳarabus vu nyëġ adingnë.’

44 Wirek hil ḳenud denedo nyëġ-yumeris, lob hir dub sël nedo. Saga sën Anutu yi dub sël getato bë nedo ving sir, lob desemu yoh vu sën Anutu nër tato vu Moses bë gevonġ lo.

45 Ggovek loḳ hil ḳenud lo deyam ving Yosua in bë degeḳo alam-yungwë hir dob, lob Anutu loḳ vu sir bekevoh alam saga in sir. Vu buk saga deḳo dub sël sën amaj vo vu sir lo sepa, beyam detunġ nedo rot beverup loḳ Davit yi buk.

46 Loḳ mëm Anutu nelë Davit nivesa, lom Davit jom raḳ vu bë rëḳ dev dub ti vu Yakop yi Anutu. 47 Rëḳ ma geneggëp rot bemëm nalu Solomon rëḳ lev. 48 Rëḳ mu Mehö-ġayeheng Anutu su nedo loḳ dub sën mehönon denelev raḳ yö nemaj lo rë. In mehö nenër-ġaġek-ranġahsën nër bë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49 ‘Mehöböp nër bë sënë:
“Yaġek netu sa sëa sën sa nado raḳ,
gedob saga netu nġadoheng sën sa nehebë vahaġ raḳ lo.
Om re yoh vu bë dev dub ti vu sa in bë sa sewah dok-a?
50 Ma ham kuung bë sa nemaġ su tunġ nġaa pin sënë rë?” ’
51 Ham alam ayomin niwëëk. Geham ayomin los nengamin dahis. Ham neruuk
Anon Vabuung yoh vu buk pin nebë sën ham ḳenumin lo deneruuk wirek lo.
52 Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti tena sën ham ḳenumin lo su denevonġ paya
vu yi rë? Ma! Desis alam sën denenër ġaġek ranġah bë mehö yohvu Yesu rëḳ
nam lo bedediiḳ. Lob yi saga yam, rëḳ ham tato yi vu alam-beġö-yi medesis yi
bediiḳ. 53 Angër denevo Anutu yi horek vu ham rëḳ ham su nesepa loḳ rë.”

Detengwa Stepan Raḳ Ġelönġ Mediiḳ

54 Denġo ġaġek sagi, lob ġaġek sagi gelu ayoj rot. Lom deneköö nyëj,
gahëj sengën böpata rot vu Stepan. 55 Rëḳ Anon Vabuung ggërin Stepan
ayo, lob varah mala raḳ yaġek niwëëk ata benelë Anutu niḳapiik, log lë
bë Yesu nare Anutu nema vesa. 56 Lob tahi bë, “Om ham gwenġo rë! Sa
halë bë yaġek tateḳin yi, log Mehönon Nalu nare loḳ Anutu nema vesa!”
57 Lob dereseeh rur raḳ gedemir nengaj, log sir pin kedi deserög meya
dejom Stepan ahon, 58 gederot yi medeḳo medeya Yerusalem ḳatum
degwa dobnë, log mëm detengwa yi raḳ ġelönġ bediiḳ. Lob alam sën
denër ġaġek kuungsën raḳ yi lo dekah hir tob muġin bedetunġ menedo
loḳ mehö maġëm ti arë nebë Saulus vaha bemedo neġin, 59 log mëm
ya detengwa Stepan raḳ ġelönġ. Nahën denesis yi raḳ ġelönġ, log pevis
mejom raḳ bë, “Mehöböp Yesu! Gweḳo sanoġ nök vu honġ!”
60 Lom tunġ lus luḳ getahi bë, “Mehöböp, su ġebo doḳ nah hir nġaa
nipaya sënë!” Log diiḳ ya.

Saulus Nevonġ Paya Vu Kerisi-yi-alam

8 1 Saulus vo ġadu loḳ sir in desis Stepan mediiḳ. Lob vu buk saga
alam dekedi in bë debo maggin böpata rot vu Kerisi-yi-alam vu
Yerusalem medebasap sir. Lob Kerisi-yi-alam pin deveya medeketëḳin sir
medeya distrik Yudea lu distrik Samaria gesinarë nyëdahis mu yö nahën
denedo nyëġ böp Yerusalem. 2 Galam vahi sën denesepa loḳ Anutu yi
ġaġek medenero lo, sën mëm delev Stepan gedesu böpata rot in yi.
3 Log Saulus mala nesepa bë kevoh Yesu yi alam benama na verök
yi, lob nesepa loḳ begganġ pin beneloḳ ya beneḳo maluh gavëh ving,
benedadii sir ya ḳarabus.

Denër Bengö Nivesa Vu Samaria

4 Lob Kerisi-yi-alam sën deveya medeya jeggin jeggin lo deneḳo loḳ rot
beya denenër Bengö Nivesa yoh vu nyëġ. 5 Pilip luḳ meya nyëġ böp ti vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

distrik Samaria, lob nër Kerisi vu sir. 6 Alam nġahiseḳë denġo yi ġaġek
los delë nġaa böp sën nevonġ lo, lom debë nengaj vu yi panġsën. 7 In
denelë gememö nipaya sën negwanġ ya alam nġahiseḳë ayoj lo denġeeḳ
geto deya in sir. Log alam nġahiseḳë seḳëj neselönġin, gevahaj nipaya, og
nijvesa neraḳ. 8 Lom mëm alam ayoj tee yi rot vu nyëġ saga.
9 Lob mehöti arë nebë Simon nedo saga, beyi mehö nerob alam los nevonġ
yeseḳ lu nġaa aggagga, menevonġ balam Samaria* kwaj neya nġahi in yi
gedenër bë yi mehö böp ti. 10 Lob alam ggev los alam meris pin nijwëëk bë
degenġo yi ġaġek, lob denenër bë, "Mehö saga ḳo Anutu niwëëk böpata
yönon!" 11 Nijwëëk in bë degenġo yi ġaġek in nerob alam buk nġahiseḳë los
nevonġ yeseḳ medenelë yi nġaa böp nebë sënë, lob kwaj neya nġahiseḳë.
12 Loḳ tum mëm Pilip nër Bengö Nivesa raḳ Anutu-yi-nyëġ los nër Yesu
Kerisi bengö ranġah, lom maluh los avëh pin devonġ ving bederipek bël.
13 GeSimon vonġ ving nebë saga ving beripek bël, lob tum nesepa Pilip
beya ving yi. Nelë nġaa böp aggagga nġahiseḳë sën Pilip nevonġ lo, lob
kwa neya nġahiseḳë.
14 Log tum alam sinarë sën nahën denedo Yerusalem lo denġo bë alam
Samaria* deḳo Anutu yi ġaġek raḳ, lom devonġ Pita lu Jon deya vu sir.
15 Luho deluḳ meya deto, lom dejom raḳ vu Anutu in bë gevonġ Anon
Vabuung vu alam sën denevonġ ving lo. 16 In Anon Vabuung su loḳ yam
ggërin ayoj rë, geyö nahën. Gaḳ yiḳ deripek bël raḳ Yesu arë mu. 17 Om
luho debë nemaj raḳ sir, lom mëm Anon Vabuung loḳ yam ggërin ayoj.
18 Lob Simon lë bë sinarë luho debë nemaj raḳ sir bAnon Vabuung loḳ
yam ggërin ayoj, lom ḳo monë ya vu luho 19 genër bë, "Melu bo niwëëk
saga vu sa geving, in nabë sa ġebë nemaġ jaḳ mehöti, og Anon Vabuung
doḳ nam gërin yi." 20 Rëḳ Pita nër vu yi bë, "Höm monë mala nama
na veröḳ yi, behonġ geving! In ġekuung bë ġeyoh vu bë ġebaġo Nġaa
sën Anutu vonġ nyëmasën vu hil lo jaḳ monë! 21 Su rëḳ ġedoḳ vu he in
huk sënë geving rë, in Anutu lë bë ayom nipaya. 22 Om ġegwërin ayom
begweruu demim vu kwam nipaya saga, geġenajom jaḳ vu Mehöböp in
kevoh honġ nġaa nipaya sën neggëp loḳ ayom aga na. 23 Sa halë bë ayom
sis yi panġsën, genġaa nipaya loḳ nare ayom bejom honġ ahon."
24 Lom Simon neggöneng genër yah vu luho bë, "Om maam melu nġo najom
jaḳ vu Mehöböp in mëm doḳ vu sa genġaa sën melu nër lo ti su natöḳ vu sa!"
25 Lob sinarë luho saga denër Yesu ranġah bedevonġ Mehöböp yi ġaġek
yoh vu alam, log mëm luho deyah Yerusalem. Lob luho yah denër Bengö
Nivesa ranġah vu begganġ-bu nġahiseḳë vu distrik Samaria ggëp aggata.

Pilip Nër Bengö Nivesa Ranġah Vu Etiopia Ti

26 Log Mehöböp yi angër ti nër vu Pilip bë, "Kwedi ġena los ahë sën
aggata nevuu Yerusalem geya nehöö ayo Gasa. Aggata sën neyoh ya nyëġ-
yumeris lo."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Lob Pilip kedi raḳ meya. Loḳ mehö nyëġ ngwë ti vu Etiopia neyoh
aggata saga meneya. Etiopia hir avëh-los-bengö Kandase yi hur böp yi,
beneġin yi monë los yi ḳupeḳ nivesa vesa pin. Mehö sënë ya mejom raḳ
vu Anutu ggëp Yerusalem geyom to aggata meneyah. 28 Medo netevin
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya yi ḳapiya raḳ yi karis meyom to
aggata vuheng in bë nah mena yi nyëġ. 29 Lob Anon Vabuung nër vu Pilip
bë, "Ġena dus vu karis saga meġena geving!"
30 Lob Pilip seröġ meya dus vu, lob nġo bë mehö saga netevin mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya yi ġaġek, lob loḳ tepëḳ in yi bë, "Maḳ
ġaġek sën ġenër aga, maḳ ġeraḳ degwa ni ma ma?"
31 Loḳ mehö saga nër yah vu Pilip bë, "Bë mehöti su tateḳin vu sa rë,
og sëḳ jaḳ degwa ni nabë va?" Lob nër vu Pilip bë, "Ġejaḳ nam vavunë
balu ajaḳ karis mana!"
32 Ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bemehö-ë netevin lo sënë:
"Deli yi yam nebë sën deneli sipsip yam in bë dengis menadiiḳ, gesu
nevengwëng rë.
Nebë sën denekeping sipsip nalu niviis, rëḳ su nesu rë.
33 Devonġ nimumsën rot vu yi, rëḳ mehöti su kedi raḳ meloḳ vu yi
menër yi ġaġek mero rë gema.
Ma rëḳ yi mewis tena in hil nanër rë?
In desis yi mediiḳ pevis bemala ma gesu nedo dob rë."
34 Lom avëh-los-bengö yi hur sënë nër vu Pilip bë, "Ġetateḳin vu sa rë!
Mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën nër ġaġek sagi raḳ re? Yö nër raḳ yi, ma
nër raḳ mehö ngwë?"
35 Lob Pilip tateḳin Anutu yi ġaġek dus ti saga genër Yesu yi Bengö
Nivesa degwa tato vu yi. 36 Ggovek geluho medo denetetuu aggata
medeneya beya deto bël ti, lob mehö saga nër bë, "Gwelë! Bël neggëp!
Yoh vu bë ġejipek sa ma ma?"
37 [Loḳ Pilip nër yah vu yi bë, "Bë ġevonġ ving anon loḳ ayom, og
mëm!" Rëḳ bë, "Sa hevonġ ving Yesu Kerisi bë Anutu nalu yi!"] 38 Lob
mëm nër bë karis bare, log luhoho medeluḳ ya bël, bemëm Pilip daġoo yi
luḳ ya bël.
39 Log luho deraḳ yom roneḳ, lob Mehöböp yi Anon Vabuung ḳo Pilip
ya, gemehö sënë su lë yi ggökin rë, rëḳ mu kwa vesa rot mesepa yi aggata
beya. 40 Gaḳ Pilip, og Anon Vabuung ḳo yi metöḳ ya Asotus pevis, lob ya
meyoh vu nyëġ böp pin menër Bengö Nivesa ranġah. Beya rot beya metöḳ
ya Sisarea.

Saulus Ggërin Yi Tu Kerisi Yi Mehö
(Sn 22:4-16; 26:9-18)

9 1 Log Saulus nahën nenër ġaġek los niwëëk bë gevonġ paya vu
Mehöböp yi hur bengis sir medenadiiḳ. Lob ya vu alam-deneḳo-

seriveng hir ggev böp, 2 benër vu yi bë kevu ḳapiya noh vu alam Yuda hir
dub-supinsën-yi pin sën denedo Damaskus lo bebo vu yi. Lob ggev böp
kevu ġaġek loḳ ḳapiya saga nebë, “Nabë Saulus sënë natöḳ vu maluh ma
avëh la gedenesepa loḳ Yesu yi aggata, og ġaġek ma genaduu sir megeḳo
sir nam Yerusalem.”
3 Log Saulus losho ahëvavu la deya raḳ beya deverup dus vu Damaskus,
lob pevis benġaa ti vër vu yaġek nebë davës beluḳ yam jëh raḳ sir. 4 Lob
Saulus vës betetolin beya neggëp dob, log nġo ġaġek ti yam vu vavunë
bë, “Saulus, Saulus! Ġëvo vanë vu sa in va?” 5 Rëḳ Saulus nër yah bë,
“Mehöböp, honġ re?” Rëḳ ġaġek lo yom ggökin bë, “Sa Yesu sën ġenevonġ
vanë vu sa lo. 6 Rëḳ mu kwedi jaḳ meġena nyëġ böp sagu, genahub rëḳ
mëm mehöti rëḳ nanër nġaa sën gwevonġ lo tato vu honġ!” 7 Galam sën
deneya ving Saulus lo denare rëḳ denelëk besu deyoh vu bë debengwënġ
rë. Log denġo ġaġek saga dedun rëḳ su delë bë mehöti nedo rë.
8 Loḳ mëm Saulus kedi nare bemala netum rëḳ nahën mala nepengipin
rot, lom maam dejom loḳ nema bedeli yi ya nyëġ böp Damaskus. 9 Benedo
buk löö, rëḳ mu yö nahën mala ḳenod rot, log su negga nos los nenum bël
rë.
10 Loḳ Anutu yi hur maluh ti nedo Damaskus arë nebë Ananias. Lob
Mehöböp tato yi vu belë nebë pesepsën, genër vu yi bë, “Ananias!” Rëḳ
bë, “Mehöböp, sa nado-ë!” 11 Lob Mehöböp nër vu yi bë, “Kwedi ġena
aggata ti sën denenër arë nebë Aggata Niröp agu. Ġena Yudas yi begganġ
lob mëm ġedoḳ tepëḳ in Tarsus ti sën denenër arë nebë Saulus. Mehö
sagi medo nejom raḳ 12 genelë nġaa nebë pesepsën bë mehöti arë nebë
Ananias neloḳ ya begganġ ayo mebë nema raḳ yi in bë gevonġ bemala
natum megelë nyëġ gökin.” 13 Rëḳ Ananias nër yah vu bë, “Mehöböp, sa
hanġo alam nġahiseḳë denenër mehö saga bë nevonġ huk agga nipaya
rot vu honġ alam vabuung pin vu Yerusalem, 14 lob ḳo ġaġek vu alam-
deneḳo-seriveng hir ggev in bë naduu alam sën ayej neloḳ honġ vu agi,
in bë dena ḳarabus.” 15 Rëḳ Mehöböp nër yah vu bë, “Ġena! Mehö saga
og sa hur ti. Sehooin yi raḳ ggovek ya in geḳo sa bengöġ bena nanër vu
alam-yu-ngwë losho hir alam-los-bengöj, gevu alam Israel geving. 16 Log
senġo rëḳ tato nivanë aggagga pin sën rëḳ natöḳ vu yi jaḳ sën nanër sarëġ
ranġah lo vu yi.”
17 Lob Ananias ya raḳ. Ya verup beloḳ ya Yudas yi begganġ ayo log
pevis mebë nema raḳ Saulus genër vu bë, “Arig Saulus! Mehöböp Yesu
sën töḳ vu honġ loḳ aggata lo vonġ sa beseyam in bë malam natum gökin
nah, gemëm Anon Vabuung doḳ nam gërin ayom.” 18 Nġaa sën ggërin
Saulus mala lo ni nebë ġël niḳepis mekehe ya pevis, log mala tum ggökin
gemëm kedi beripek bël.
19 Log mëm Saulus gga nos bemëm niwëëk loḳ yah, benedo buk vahi
ving Yesu yi hur vu nyëġ böp Damaskus.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saulus Nër Bengö Nivesa Vu Alam Damaskus

20 Log pevis meya meyoh vu alam Yuda hir dub-supinsën-yi ggëp nyëġ
böp Damaskus benër Yesu yi ġaġek ranġah nebë, “Mehö saga yi Mehöböp
Nalu!” 21 Alam pin denġo yi ġaġek lob delëk panġsën beḳenuj ya gedeloḳ
tepëḳ vu sir bë, “Mehö saga maḳ sën yiḳ nevonġ paya vu alam sën ayej
neloḳ Yesu arë vu Yerusalem lo! Maḳ yiḳ yi saga sën gwëbeng verup agi
in naduu sir sënë megeḳo nah vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev-ë?”
22 Rëḳ Saulus kedi menër ġaġek los niwëëk ata, lob alam Yuda sën denedo
vu Damaskus lo denġo yi ġaġek, lom kwaj ya nġahi in tato vu sir yönon
bë Yesu yi mehö sën Anutu ggooin yi raḳ netu Kerisi.

Alam Yuda Desis Beġö Vu Saulus Lom Veya Meya

23 Buk nġahiseḳë ya ggovek ya lob alam Yuda vu nyëġ böp Damaskus
dejoo ġaġek in bë dengis Saulus menadiiḳ. 24 Rëḳ nġo hir ġaġek saga bë
vare deneġin yi loḳ aggata avi pin yoh vu buk los ranġah in bë dengis yi
benadiiḳ. 25 Rëḳ alam sën denġo yi ġaġek medenesepa loḳ lo deḳo yi buk
medetunġ loḳ ḳadaḳaad medevonġ ggök ya ḳatum ġelönġ yu vavunë vu
nyëġ böp saga nenga, medesejun aggis in yi geluḳ ya dobnë beya.

Saulus Yah Nedo Yerusalem

26 Saulus yah meya betöḳ yah Yerusalem, lom vonġin bë losho Yesu yi
hur demedo jevuh ti, rëḳ deneggöneng in yi, in kwaj nevo bë su Yesu yi hur
maluh yi yönon rë. 27 Rëḳ Barnabas ḳo Saulus beya vu sinarë nyëdahis lo,
getateḳin bë Saulus lë Mehöböp ggëp aggata benër ġaġek vu yi om sën ggërin
yi menenër Yesu arë ranġah los niwëëk vu nyëġ böp Damaskus rot. 28 Ggovek
lom mëm Saulus nedo ving sir medenesepa sir ggëp Yerusalem. Vonġ huk
niwëëk benër Mehöböp arë ranġah gesu ggöneng rë. 29 Nër ġaġek raḳ Yesu vu
alam Yuda sën denevengwënġ Grik ayej lo ving, lob losho denemehoo sir in
ġaġek saga, lom desero aggata in bë dengis yi benadiiḳ. 30 Rëḳ Kerisi-yi-alam
vahi denġo, lob deḳo yi bedeluḳ medeya Sisarea, bedevonġ ya Tarsus. 31 Nebë
saga lom mëm Kerisi-yi-alam pin vu distrik Yudea los Galilea geSamaria
denedo nivesa gemaggin su netöḳ vu sir ggökin rë. Yesu yi huk saga niwëëk
raḳ, lob yi alam pin deneggöneng in Mehöböp gedeneḳo arë raḳ, log Anon
Vabuung vo niwëëk vu sir lob alam medo deneyam vu sir benġahijseḳë loḳ.

Pita Vonġ Ainias Benivesa Raḳ

32 Lob Pita ya meyoh vu nyëġ pin beya meto Luda benedo ving Anutu-
yi-alam ggëp sagu. 33 Lob töḳ vu Luda ti arë nebë Ainias. Seḳë pin
selönġin beneggëp loḳ begganġ ayo yoh vu ta nemadvahi-bevidek-löö.
34 Lob Pita nër vu yi bë, “Ainias! Yesu Kerisi vonġ benim vesa raḳ. Om
kwedi ġebahinin honġ ḳanyë!” Lob Ainias kedi raḳ pevis.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Lob alam Luda los Saron pin delë yi, lob mëm deggërin sir yom vu
Mehöböp.

Pita Ggee Vu Tabita Bevesa Loḳ Yah

36 Yesu yi hur avëh ti nedo Yopa arë nebë Tabita. Sën Grik ayej nenër
nebë Dorkas lo. Lob nevoṅ̇ nivesa beneloḳ vu alam sën deneraḳ vu in
ṅ̇aa lo yoh vu buk pin. 37 Lob loḳ buk saga niraḳ lob diiḳ. Lob deripek yi
gedebë raḳ ya neggëp begganṅ̇ ayo vavunë ti.
38 Lob Yopa neggëp dus vu Luda, gehur maluh denṅ̇o bë Pita nedo
Luda, lob pevis medevoṅ̇ mehö luu deḳo dik ya vu yi bë, "Ġenam vu he
pevis, gesu ġenaköpeḳ!"
39 Lob Pita nṅ̇o ġaġek meya ving luho medeyah deverup lob deḳo yi
ya begganṅ̇ ayo vavunë. Lob avëh alov pin ya detetup loḳ yi gevare
denesu medenetato tob los röpröp pin sën Dorkas semu vu sir loḳ buk
sën yö nahën nedo mala vesa lo. 40 Rëḳ Pita ruuk alam pin saga to deyah
dobnë, log yun lus log jom raḳ. Log mëm peggirin mala ya vu heljëṅ̇
genër bë, "Tabita, kwedi jaḳ!" Lob avëh mala tum belë Pita gekedi nedo.
41 Pita jom loḳ Tabita nema beloḳ vu bekedi raḳ, log tahi Anutu-yi-alam
los avëh alov saga deyam betato Dorkas vu sir bë vesa loḳ yah. 42 Ġaġek
saga yoh vu alam Yopa pin medenṅ̇o, lob sir nṅ̇ahiseḳë ayoj neya timu vu
Mehöböp.
43 Lob Pita nedo buk nṅ̇ahiseḳë ggëp Yopa. Nedo ving Simon sën mehö
nesemu ḳabi lu nṅ̇aa raḳ reggu navi lo.

Angër Töḳ Vu Kornelius Menër Ġaġek Vu Yi

10 1 Rom ti nedo Sisarea arë nebë Kornelius. Alam-beġö-yi vu Itali
hir kapten ti meneġin alam mehödahis nemadvahi (100). 2 Log
losho yi alam pin sën denedo loḳ ti lo deneggöneng in Anutu medeneḳo
arë raḳ. Nevo monë nṅ̇ahiseḳë in bë doḳ vu alam Yuda sën deneraḳ vu in
ṅ̇aa lo, geyö nejom raḳ vu Anutu yoh vu buk pin.
3 Lob buk ti loḳ 3 krök sehuksën, lob lë nṅ̇aa ti nebë pesepsën
meneggëp ranġah rot. Lë bë Mehöböp yi angër ti loḳ ya begganṅ̇ ayo vu
yi benër bë, "Kornelius!" 4 Lob Kornelius ḳenu verup begët yi, loḳ nër bë,
"Mehöböp! Bë va?" Rëḳ angër nër yah vu Kornelius bë, "Anutu lë honṅ̇
jomraḳsën gelë bë ġeneloḳ vu alam sën deneraḳ vu in nṅ̇aa lo, log lë bë
yoh vu, lob kwa nevo menedo. 5 Om gwevoṅ̇ mehö la dena Yopa bena
denatöḳ jaḳ Simon sën denenër arë ngwë nebë Pita lo bedegeḳo nom.
6 Mehö saga nedo loḳ Simon ngwë sën yi mehö nesemu reggu navi lo yi
begganṅ̇, dus vu loo nenga." 7 Angër nër ġaġek nebë saga vu Kornelius
ggovek log ya raḳ, log Kornelius tahi yi hur luu ving mehö-beġö-yi ti.
Mehö-beġö-yi saga yi mehö-jomraḳsën-yi ving. 8 Lob Kornelius nër ġaġek
saga pin mero vu lööho, log mëm vonṅ̇ lööho ya Yopa.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pita Lë Nġaa Nebë Pesepsën

9 Lööho deya beya deneggëp aggata. Genyëġ heng gelööho deya medeya
dus raḳ vu nyëġ böp Yopa log hes vuheng raḳ. Log Pita raḳ ya Simon yi
begganġ yu-tamanġsën vavunë in bë najom jaḳ. 10 Lob diiḳahë, lob kwa
vo bë ga nos rëḳ nahën deneyeh, lob lë nġaa ti nebë pesepsën yam vu yi.
11 Lë yaġek tateḳin log nġaa ti luḳ meyam dob nebë sën denejom loḳ tob
nyëḳetu lubeluu lo, geböpata rot. 12 Lob reggu aggagga pin loḳ nedo. Nġaa
pin sën denevëëng, genġaa pin sën vare deneya los deneggevek dob lo.
13 Lob ġaġek ti yam vu Pita ving bë, "Pita, kwedi ġengis reggu beġegwa!"
14 Lob Pita nër bë, "Ma rot, Mehöböp! Sa su rëḳ ġa rë! Saḳ su naha nġaa
nebë sënë rë. In he horek nenërin bë nipaya besu yohvu rë." 15 Rëḳ ġaġek
saga yom vu yi netu beron luu nebë, "Nġaa sën Anutu nër bë yohvu, saga
su ġenanër nabë su yohvu rë!" 16 Nġaa pin sën agi töḳ vu Pita beron löö,
log pevis betob sën yah meya vavunë.
17 Pita nahën kwa neya nġahi bë, "Nġaa sën sa halë agi degwa nebë
va?" log alam Rom sën Kornelius vonġ sir yam lo deverup. Lööho deloḳ
tepëḳ in Simon sën mehö nesemu reggu navi lo yi begganġ, lob mëm
verup denare loḳ veluung avi.
18 Log detahi medeloḳ tepëḳ bë, "Simon sën arë ngwë nebë Pita lo nedo
sënë ma ma?" 19 Rëḳ Pita nahën kwa nevo nġaa sën lë nebë pesepsën
lo, loḳ Anon Vabuung nër vu yi bë, "Gwenġo? Mehö löö denesero honġ!
20 Om kwedi ġeduḳ meġena vu sir beham na. Su kwam na nġahi. Senġo
hevonġ sir medeyam." 21 Lob Pita luḳ ya vu alam saga benër bë, "Mehö
sën ham nesero lo, yiḳ sa sënë. Ma ham yam in-a?"
22 Loḳ denër bë, "Kornelius, sën alam-beġö-yi hir kapten lo vonġ he
yam. Mehö yohvu sën neggöneng in Anutu geneḳo arë raḳ, galam Yuda
pin denër bë yi mehö nivesa. Lob Anutu yi angër ti to menër vu yi bë
gevonġ he nam in honġ behil anah yi begganġ in bë genġo honġ ġaġek."
23 Lom Pita nër bedeloḳ ya begganġ ayo, bevo nos vu sir medegga
gedeggëp. Log monbuk lob kedi meya ving sir, lob Kerisi-yi-alam la vu
Yopa desepa sir medeya ving.

Pita Ya Kornelius Yi Begganġ

24 Ya deggëp buk ti vu aggata, loḳ mëm detöḳ ya Sisarea geKornelius medo
neġin sir. Tahi yi alam losho yi mehö la ggovek bedesupin sir benedo deneġin
sir. 25 Pita to meloḳ ya begganġ ayo, lob Kornelius to meya vu bepetev meneggëp
loḳ Pita vaha in bë geḳo arë jaḳ. 26 Rëḳ Pita jom loḳ nema mekedi nare genër vu
bë, "Kwedi jaḳ! Sa, og sa mehönon meris mu!" 27 Lob luho devengwëng gedeyah
begganġ ayo vu alam nġahiseḳë sën desupin sir medenedo lo.
28 Lob Pita nër vu sir bë, "Ham nġo raḳ ni bë horek niwëëk ata nërin
he alam Yuda bë he su ayoh vu bë ana medo geving alam-yu-ngwë, ma

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ana vatëveḳ vu sir rë. Rëḳ Anutu tato vu sa nebë sa su nanër mehöti nabë
nipaya ma su mehö yohvu rë. 29 Om sën sa su ḳeyëh ġaġek rë. Gaḳ ham
kwetaġ sa lom seyam pevis. Rëḳ sa bë ġanġo niröp nabë ham tahi sa in va?”
30 Lob Kornelius nër bë, “Nġaa sënë töḳ vu sa bebuk löö ruu ya ggovek
ya. Sa medo najom raḳ loḳ sa begganġ ayo raḳ 3 krök sehuksën lob pevis
besa halë mehöti nare geyi tob veroo beniḳapiik. 31 Lob nër vu sa bë,
‘Kornelius, Anutu nġo honġ jomraḳsën ggovek gemedo mekwa nevo monë
lu nġaa pin sën ġenevonġ in bë doḳ vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo.
32 Om gwevonġ mehö la dena Yopa bena denanër Simon sën denenër arë
ngwë nebë Pita lo. Mehö saga nedo loḳ Simon ngwë sën mehö nesemu
reggu navi lo yi begganġ dus vu loo nenga.’ 33 Om sën sa hevonġ mehö
la deyök in honġ. Lob ġevonġ nivesa beġeyam, om sën gwëbeng he pin
ayam nado loḳ Anutu mala agi in bë he ġanġo ġaġek sën Mehöböp vonġ
vu honġ in bë ġenanër vu he lo.”

Pita Nër Ġaġek Ggëp Kornelius Yi Begganġ

34 Lom mëm Pita nër bë, “Yönon rot, gwëbeng seraḳ ni bë Anutu su kwa
ya vu mehö los arë ma alam vahi mu rë. 35 Gaḳ kwa nevo alam vu nyëġ
pin bë: Nabë sir ti göneng in yi begevonġ nġaa nohvu, og nelë yi nivesa.
36 Yönon, Anutu vonġ yi ġaġek vu he Israel, bevonġ Yesu Kerisi yi
Bengö Nivesa vu he. Bengö Nivesa sën nër ġaġek mamer vu he bë Yesu
Kerisi tu alam pin hir Mehöböp. 37 In ham nġo raḳ nġaa sën Yesu Nasaret
nevonġ lo ni vorot. Wirek Jon nër ġaġek bël-ripeksën-yi ranġah, lob vu
buk sagi Yesu verup ggëp Galilea, lob bengö ya meyoh vu nyëġ pin vu
distrik Yudea. 38 Gemaḳ ham raḳ ni bë Anutu ggooin yi raḳ bevonġ Anon
Vabuung los niwëëk vu yi, lob ya meyoh vu nyëġ pin beloḳ vu mehönon.
Anutu nevo niwëëk vu yi, lob vonġ alam sën Satan nevonġ paya vu sir
lo benijvesa neraḳ. 39 Gehe sënë halë yi wirek, lob sën he nanër ġaġek
ranġah raḳ nġaa pin sën nevonġ vu Yerusalem los nyëġ pin vu distrik
Yudea lo. Gesën derekö yi raḳ ḳelepeḳo* gedesis mediiḳ lo. 40 Rëḳ buk
netu löö lob Anutu nër bekedi raḳ yah, log tato yi ranġah. 41 Su tato yi
balam Yuda pin delë rë. Gaḳ yiḳ yö tato yi vu he sën wirek Anutu ggooin
he raḳ in bë he nanër yi ġaġek ranġah lo. Kedi raḳ yah vu bedub, lob he
ha los anum ving yi. 42 Log nër vu he bë he nanër yi ġaġek pin ranġah
vu mehönon nabë Anutu ggooin yi raḳ in bë genġo alam-malaj-vesa los
alam-diiḳsën pin hir ġaġek. 43 Alam-denenër-ġaġek-ranġahsën pin denër
yi ġaġek ranġah nebë: Anutu nekevoh alam pin sën ayoj neya timu vu
Yesu lo hir nġaa nipaya ya raḳ Yesu arë los niwëëk.”

Alam-yu-ngwë Deḳo Anon Vabuung

44 Pita nahën nenër ġaġek saga, log Anon Vabuung yam raḳ ya alam
pin sën denġo yi ġaġek agi lo. 45 Alam Yuda sën ayoj neya timu vu Yesu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wirek gedeyam ving Pita lo, delëk anon rot in denelë bë Anutu keseh
Anon Vabuung raḳ alam-yu-ngwë ving. 46 Denġo sir gedenenër ayej
aggagga bedeneḳo Mehöböp arë raḳ, lob Pita nër bë, 47 "Alam sënë deḳo
Anon Vabuung nebë hil, om re rëḳ nanërin bël-ripeksën-yi in sir-a?"
48 Lob nër vu alam sën deyam ving yi lo bë dejipek sir jaḳ Yesu Kerisi
arë. Lob tum deketaġ vu Pita bë medo buk la geving sir rë.

Pita Tateḳin Kornelius Yi Ġaġek Vu Kerisi-yi-alam Ggëp Yerusalem

11 1 Sinarë nyëdahis losho arij lo sën denedo yoh vu distrik Yudea pin
lo denġo ġaġek bë alam-yu-ngwë deḳo Anutu yi ġaġek ggovek ya
ving. 2 Log Pita raḳ meyah Yerusalem, lob alam Yuda sën denesepa loḳ Yesu
lo denër yi, in nijwëëk bë degerah* alam sën deneggërin sir yah vu Yesu lo
navij pin nabë sën sir Yuda lo. 3 Gedenër yi bë, "Ġeraḳ ya alam sën su derah*
navij rë lo hir begganġ geġewa nos ving sir!" 4 Rëḳ Pita tateḳin nġaa pin sën
töḳ vu yi lo vu sir bë, 5 "Sa nado nyëġ böp Yopa, besa medo najom raḳ loḳ
hes vuheng, lob sa halë nġaa ti nebë pesepsën. Sa halë nġaa böpata nebë sën
denejom loḳ tob nyëḳetu lubeluu, beluḳ vu yaġek meyam to nedo dob dus
vu sa. 6 Lob sa hetunġ malaġ raḳ tob saga ayo peggo rot, lob sa halë bë reggu
aggagga pin sën denedo dob lo denedo loḳ. Reggu pin sën vare neya los
neggevek dob lo, gesën nevëëng vavunë lo. 7 Lob sa hanġo ġaġek ti yam vu
sa bë, 'Pita, kwedi ġengis reggu beġegwa!' 8 Rëḳ senër bë, 'Mehöböp, ma rot!
Saḳ su naha nġaa nebë sënë rë! In he horek nenërin bë nipaya gesu yohvu
rë.' 9 Lob ġaġek sën yam vu yaġek lo nër vu sa netu beron luu nebë, 'Nġaa
sën Anutu nër bë yohvu lo, og su ġenanër saga nabë su yohvu rë!' 10 Lob
nġaa pin saga yam netu beron löö, log yah beya yaġek ggökin.
11 Log mehöti nedo Sisarea bevonġ mehö löö deyam in sa lob pevis
belööho verup denare loḳ begganġ sën sa nado loḳ lo veluung avi. 12 Lob
Anon Vabuung nër vu sa bë, 'Ġena geving sir. Su kwam na nġahi!' Lob arig
lo nemadvahi-bevidek-ti sënë deya ving sa behe ya maloḳ ya Kornelius yi
begganġ. 13 Lob Kornelius nër vu he bë lë angër ti genare loḳ yi begganġ
ayo benër vu yi bë, 'Gwevonġ mehö la dena Yopa bena denanër Simon sën
arë ngwë nebë Pita lo nam. 14 Og rëḳ nanër ġaġek la vu honġ, lob Anutu rëḳ
geḳo honġ los honġ alam pin nom vu yi jaḳ ġaġek saga.'
15 Lob sa nahën nanër ġaġek vu sir, lob Anon Vabuung loḳ yam ggërin
ayoj nebë sën loḳ yam ggërin hil muġinsën lo. 16 Lob sa kwaġ vo Mehöböp
yi ġaġek ggökin, sën nër bë, 'Jon neripek alam raḳ bël mu, gaḳ Anon
Vabuung rëḳ doḳ nam gërin ham.' 17 Wirek hil ayod ya vu Mehöböp Yesu
Kerisi, lob Anutu vonġ Anon Vabuung vu hil, lob yiḳ vonġ Anon Vabuung
vu sir nebë saga. Nebë saga lob sa su nebë re in bë seġërin Anutu rë?"
18 Denġo Pita yi ġaġek saga, lob devuu hir ġaġek sagi ya gedeḳo Anutu
arë raḳ bedenër bë, "Oo maḳ Anutu yoh vu bë gërin alam-yu-ngwë ayoj
nah vu yi geving in demedo malaj-tumsën."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kerisi-yi-alam Vu Antiok Deḳo Huk Raḳ Muġinsën

19 Desis Stepan ggovek loḳ mëm maggin böpata töḳ vu Kerisi-yi-alam, lob
deveya medeya beya depalët loḳ bedeya Ponisia los Kupros gAntiok. Rëḳ su denër
Bengö Nivesa vu alam-yu-ngwë rë. Gaḳ yö ya denenër vu alam Yuda mu. 20 Loḳ
sir la vu dob Kupros, gevahi vu Kurene, deya nyëġ böp Antiok bedenër ġaġek
vu alam Grik ving. Denenër Mehöböp Yesu yi Bengö Nivesa ranġah vu sir, 21 lob
Mehöböp loḳ vu sir balam Grik nġahiseḳë devonġ ving medeggërin sir yah vu yi.
22 Lob Kerisi-yi-alam vu Yerusalem denġo ġaġek sagi, lob devonġ
Barnabas ya Antiok. 23 Ya metöḳ ya vu sir lob lë bë Anutu vonġ semusemu
benedo ving sir, lob ahë nivesa. Lom mëm lev horek loḳ sir pin bë
degurek Mehöböp babu bekwaj bo yi timu noh vu buk pin. 24 Barnabas yi
mehö nivesa gAnon Vabuung pup ayo, bevonġ ving niwëëk ata.
Lob alam yu böpata deggërin sir medeloḳ yam ving Mehöböp yi alam.
25 Lob mëm Barnabas ya Tarsus in bë sero Saulus. 26 Lob töḳ raḳ yi beḳo
beyah Antiok, beluho denedo ving alam vu Antiok yoh vu ta ti, beluho
detahu alam nġahiseḳë loḳ Anutu yi ġaġek. Lob mëm yiḳ alam Antiok
saga detahi ggev raḳ Mehöböp yi hur muġinsën nebë Kerisi-yi-alam.
27 Luho nahën denedo saga lob alam-denenër-ġaġek-ranġahsën vahi vu
Yerusalem deluḳ medeya Antiok, 28 lob sir ti arë nebë Agabus kedi nare,
log Anon Vabuung nër ġaġek ranġah verup avi bë meyip böpata rëḳ natöḳ
vu dob pin. Lob yi ġaġek saga anon raḳ loḳ mehö-los-bengö Klaudius yi
buk. 29 Lob Yesu yi alam vu Antiok dejoo ġaġek venuh bë degevonġ monë
noh vu nemaj na vu arij lo vu distrik Yudea in doḳ vu sir. Denevonġ yoh
vu sir ti ti, gesu deneggulin rë. 30 Lob devo monë saga vu Barnabas lu
Saulus beluho deḳo yah vu alam ggev vu Yerusalem.

Herot* Sis Yakobus Mediiḳ Geduu Pita Ya Ḳarabus

12 1 Loḳ buk saga mehö-los-bengö Herot* jom Kerisi-yi-alam vahi
ahon in bë ngis sir. 2 Lom nër vu yi alam-beġö-yi bedeketöv
Jon ari Yakobus kwa raḳ paëp bediiḳ. 3 Lob lë bë alam Yuda ahëj ving
huk nipaya saga, lob nër vu yi ahëvavu bedetunġ Pita luḳ ya ḳarabus
ving. Jom yi ahon loḳ Buk-ggöksën-yi* yi buk ti, 4 betunġ yi loḳ ya nedo
ḳarabus, in kwa nevo bë Buk-ggöksën-yi* yi buk pin govek na log mëm
geḳo menam bare alam Yuda malaj. Nebë saga log tato alam-beġö-yi
lubeluu lubeluu yoh vu yu lubeluu in degeġin Pita medepekwë sir in.
5 Lob medo deneġin Pita loḳ ḳarabus, rëḳ Anutu-yi-alam medo denejom
raḳ in yi los ayoj dahis vu Anutu buk geranġah.

Angër Ti Ḳo Pita Vër In Ḳarabus

6 Deduu Pita raḳ sëng böp luu benedo ḳarabus gemëm Herot* vonġin
bë geḳo yi nam ġaġek monbuk. Alam-beġö-yi luu denare veluung avi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bedeneġin, log deduu luu nemaj vetii Pita nema vahi vahi geneggëp loḳ luho vuheng atov bebuk vuheng raḳ.

7 Loḳ Mehöböp yi angër ti verup beniḳapiik jëh raḳ begganġ ḳarabus saga ayo. Lob angër sis Pita kweben genër vu yi bë, “Kwedi jaḳ pevis!” Lob sëng luho vepul in Pita nema beto nedo. 8 Log angër nër vu yi bë, “Gwevëh honġ ḳabi los gwetunġ honġ suu nah!”

Pita vonġ nebë saga, lob angër nër ggökin bë, “Ġejöp honġ röpröp-ayööng-yi nah geġetamuin sa!”

9 Lob Pita vuu begganġ ḳarabus ayo getamuin yi beya, rëḳ mu su raḳ nġaa sën angër vonġ vu yi agi ni bë yönon rë, gaḳ kuung bë maḳ neggëp melë pesepsën mu. 10 Luho deya, beya dekesuu alam-beġö-yi la ggovek ya, geluho ya deverup dekesuu la ving gedetöḳ ya repinġ aën sën deduḳ nah dobnë lo, lob repinġ saga yö tahinin yi in luho geluho to deya dobnë beya deyoh ya aggata ti. Log pevis bangër mehor bevuu Pita geya.

11 Loḳ mëm Pita ḳenu loḳ yah lob nër bë, “O gwëbeng mëm seraḳ ni rot bë Mehöböp vonġ yi angër yam ḳo sa vër loḳ Herot* nema, geloḳ nġaa pin sën alam Yuda kwaj nevo bë degevonġ vu sa lo.” 12 Pita kwa vo nebë saga ggovek, log mëm ya meya Jon sën denenër arë ngwë nebë Markus lo ata Maria yi begganġ. Alam nġahiseḳë desupin sir raḳ begganġ saga bemedo denejom raḳ. 13 Log Pita ya verup nare dobnë gepepa raḳ repinġ, lob hur avëh ti arë nebë Roda ya in bë tahinin. 14 Lob nġo Pita aye beraḳ ni lob kwa vesa rot beḳenu pesönġ ya, lom kwa virek gesu tahinin repinġ rë, gaḳ seröġ meyah begganġ ayo benër vu sir bë, “Pita verup nare loḳ veluung avi!” 15 Rëḳ denër vu bë, “O! Maḳ ġenepesep!” Rëḳ pasanġ nër niwëëk bë, “Ma! Verup nare yönon rot!” Loḳ denër bë, “Om maḳ sagaḳ ḳenu!” 16 Rëḳ Pita vare nepepa raḳ repinġ benare rot, loḳ mëm detahinin gedelë yi, lob delëk meḳenuj ya.

17 Loḳ Pita vonġ nema bë ayej nama, log mëm turin ġaġek pin sën Mehöböp ḳo yi vër in begganġ ḳarabus beto meyom dob lo vu sir. Log nër ving bë, “Ham na nanër ġaġek sënë vu Mehöböp ari Yakobus losho hil arid sën Kerisi-yi-alam lo.” Log Pita to meyah dobnë, beya nyëġ ngwë.

18 Log mëm ranġah raḳ behes mala töḳ lob alam-beġö-yi delëk anon beyö deneloḳ tepëḳ vu sir medenenër bë, “Pita ya tena?” 19 Lob Herot* vonġ yi alam-beġö-yi ya denesero Pita, rëḳ ma gesu detöḳ vu yi rë. Lom mëm Herot* loḳ tepëḳ in alam-beġö-yi lubeluu sën deneġin Pita buk lo rot. Rëḳ ma lob nër bedesis sir medediiḳ, log tum Herot* vuu distrik Yudea geluḳ meya nedo nyëġ böp Sisarea.

Herot* Diiḳ Ya

20 Log Herot* ahë sengën böpata vu alam Ture los Sidon, lob desupin sir in bë dena vu yi. Lob desemu ġaġek vu Blastus sën neġin yi begganġ los ḳupeḳ lo ggovek rë bë rëḳ doḳ vu sir, loḳ mëm desu vu mehö-los-bengö

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Herot* bë semu ġaġek saga gedemedo. Nij wëëk bë gevonġ nabë saga in
denebaġo nos loḳ yi dob, gaḳ nabë nama, og rëḳ degeḳo nos vu tena?
21 Lob Herot* ggooin buk ti raḳ, lob vuneḳ raḳ alam-los-bengöj hir tob
vuneḳsën, geraḳ nedo alam-los-bengöj hir sëa benër ġaġek vu sir. 22 Lob
alam saga detahi bedeḳo yi raḳ bë, "Aye nebë anutu ti nevengwënġ! Gaḳ
mehönon og su denenër ġaġek nebë sagu rë!" 23 Rëḳ Herot* su dahun arë
vu sir genër bë degeḳo Anutu soġek arë jaḳ rë, om Mehöböp yi angër
vonġ bebebën gga ahë pevis mediiḳ.
24 Log Mehöböp yi ġaġek niwëëk raḳ meyoh vu nyëġ pin. 25 Lob
Barnabas luho Saulus devonġ hir huk vu Yerusalem beggovek ya, log
mëm luho deyah medeya Antiok. Luho deḳo Jon sën arë ngwë nebë
Markus lo sepa, meya ving luho.

Devonġ Barnabas Luho Saulus Deya Huk Sinarë Nyëmuġinsën

13 1 Kerisi-yi-alam vu Antiok hir alam-denenër-ġaġek-ranġahsën la,
getatovaha la, medenedo. Sir sën arëj agi: Barnabas, geSimeon
sën denenër arë ngwë nebë Veriik lo, geLusius vu Kurene ga, Manain sën
luho mehö-los-bengö Herot* derig loḳ ti lo ga, Saulus. 2 Denedo loḳ buk ti
lob sir sën Kerisi-yi-alam agi ayej ggërin nos medenedo, gemedo denejom
raḳ vu Mehöböp. Lob Anon Vabuung nër vu sir bë, "Ham ġooin Barnabas
luho Saulus jaḳ in huk sën sa tato luho in bë luho degevonġ lo." 3 Lob ayej
ggërin nos gedenejom raḳ ggökin, gemëm debë nemaj raḳ luho gedevonġ
luho ya.

Luho Denër Bengö Nivesa Ggëp Kupros

4 Anon Vabuung vonġ luho ya, lob luho deluḳ medeya Selusia mederaḳ
yaġ vu saga bedeggök loo medeya Kupros. 5 Luho detöḳ ya Salamis, lob
luho denër Anutu yi ġaġek loḳ alam Yuda hir dub-supinsën-yi la. Jon
sën arë ngwë nebë Markus lo neya ving luho beneloḳ vu luho. 6 Lob
lööho detetuu aggata medeya deyoh vu dob Kupros vahi sagu, belööho
detöḳ ya Papos. Lob lööho detöḳ raḳ Yuda ti arë nebë Bar-Yesu. Yi mehö
nerob alam los nevonġ yeseḳ lu nġaa aggagga, rëḳ nenër yi bë yi mehö-
nenër-ġaġek-ranġahsën ti. 7 Mehö-nenër-ġaġek-kuungsën sënë nevonġ
huk vu kiap böp arë nebë Sergius Paulus, mehö kwa böp. Lob Sergius
sënë tahi Barnabas luho Saulus deya vu yi in bë luho denanër Anutu yi
ġaġek begenġo. 8 Rëḳ mehö nerob alam Bar-Yesu sën denenër arë loḳ Grik
ayej nebë Elumas lo, nevonġ in bë gërin luho gekiap su gërin yi besepa
doḳ Yesu. 9 Rëḳ Anon Vabuung loḳ ya meggërin Saulus sën denenër arë
ngwë nebë Paulus lo ayo, lob tunġ mala raḳ Elumas niwëëk genër bë,
10 "Satan nalu honġ! Ġenevonġ ayem vu ġaġek anon pin! Ġaġek kuungsën
pin los ġaġek nipaya saga pup ayom ya! Ġenevonġ paya vu Mehöböp yi
aggata nivesa pin! Maḳ su kwam nevo bë gwevuu na rë? 11 Om gwenġo!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gwëbeng Mehöböp nema vonġin ngis honġ bemalam gemir. Su rëḳ gwelë
nyëġ rë gerëḳ ġemedo nabë saga noh vu buk nġahi rot!” Paulus nër bë
sagi, log pevis bElumas mala raru loḳ, log ketul loḳ beya nesero mehönon
sën denajom doḳ nema bedetato aggata vu yi lo. 12 Kiap böp lë nġaa saga,
lob vonġ ving. In lëk anon meranġa nema in Mehöböp yi ġaġek.

Luho Devonġ Huk Ggëp Antiok Ngwë Vu Distrik Pisidia

13 Paulus losho alam sën desepa yi lo devuu Papos, log yaġ ḳo sir ya
Perga ggëp distrik Pampulia, rëḳ Jon sën arë ngwë nebë Markus lo vuu
sir geyah meya Yerusalem. 14 Gesir vu Perga beya detöḳ ya Antiok vu
distrik Pisidia. Log Buk-sewahsën-yi* lob deloḳ ya dub-supinsën-yi beto
denedo ving alam Yuda. 15 Alam ggev detevin Moses yi horek los alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek vu alam ggovek ya, log mëm denër
vu Paulus losho alam sën desepa yi lo bë, “Arig lo, nabë ham ġaġek la
neggëp in bë bo niwëëk doḳ alam ayoj, og ham nanër nam.”
16 Lob Paulus kedi nare mevonġ nema raḳ bë ayej nama, log mëm nër
bë, “Ham alam Israel sagi, geham alam-yu-ngwë sën ham nehöneng in
Anutu meneḳo yi raḳ lo, ham gwenġo rë! 17 Hil Israel hil ḳenud lo denedo
nebë alam-yu-ngwë loḳ dob Ejep wirek, loḳ mëm Anutu ggooin sir raḳ
bevonġ benġahijseḳë loḳ, loḳ tum ḳo sir vër in nyëġ saga raḳ niwëëk.
18 Lob jom yi ahon loḳ nyëġ-yumeris geneġin sir yoh vu ta mehödahis luu.
19 Tum vu Kanaan lob Anutu kevoh alam yu nemadvahi-bevidek-luu ya,
log vo hir dob vu alam Israel. 20 Lob dejom dob sënë ahon medenedo loḳ
yoh vu ta 450. Log ggooin alam ggev raḳ in bë degeġin sir. Rot beverup
loḳ mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Samuel yi buk.
21 Lob vu buk saga denesu vu Anutu bë gevonġ mehö-los-bengö ti
in geġin sir, lob Anutu vonġ Saulus sën Kis nalu lo vu sir. Yi degwa vu
Benyamin, lob tu mehö-los-bengö menedo yoh vu ta mehödahis luu.
22 Rëḳ mëm Anutu ruuk yi ya getunġ Davit netu hir mehö-los-bengö loḳ
yah ben. Tateḳin Davit vu sir bë, ‘Sehooin Yese nalu Davit raḳ ggovek.
Sahëġ ving yi vorot, in rëḳ tamuin sa ġaġek.’ 23 Anutu vonġ yoh vu sën
nër wirek bë rëḳ gevonġ lo, lob anon raḳ. Vonġ Davit* yi mewis ti sën
Yesu verup vu Israel in bë geḳo hil vër in hil nġaa nipaya nyëvewen.
24 Yesu yö nahën, log Jon muġin benër ġaġek ranġah vu alam Israel pin
bë degërin sir vu hir nġaa nipaya gedejipek bël. 25 Lob dus raḳ in bë Jon
yi huk govek na, lob nër bë, ‘Ham kuung bë sa re? Sa su mehö sën ham
neġin lo rë. Om ham gwenġo rë! Mehöti sën rëḳ tamuin sa menam, og sa
su mehö niġ vesa yohvu in bë sa natu yi hur ti meḳevelekin vaha suu rë.’
26 Arig lo, ham sën Abraham yi mewis ham, geham alam-yu-ngwë vahi
sën ham nehöneng in Anutu lo, og Anutu vonġ ġaġek sënë yam vu hil
pin in bë geḳo hil vër in hil nġaa nipaya nyëvewen. 27 Alam sën denedo
Yerusalem losho hir alam ggev lo su deraḳ Yesu sagi ni nivesa rë, gesu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

detöḳ raḳ alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek sën denenër loḳ Buk-sewahsën-yi* pin lo degwa rë. Om dejoo yi ġaġek bë nadiiḳ, lom ġaġek sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën denenër wirek lo anon raḳ. 28 Su delë bë vonġ nġaa ti paya in bë dengis yi rë, rëḳ detahi niwëëk vu Pilatus bë ngis yi menadiiḳ. 29 Devonġ yoh vu nġaa pin sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu wirek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo, banon raḳ ggovek ya. Log deḳo yi vër vu ḳelepeḳo* beya debë yi ya bedub. 30 Rëḳ Anutu vonġ bekedi raḳ yah vu bedub ggökin. 31 Kedi raḳ vu bedub, lob tato yi vu alam sën denesepa yi vu Galilea wirek gederaḳ medeya Yerusalem ving yi lo. Lob gwëbeng alam saga sën medo denenër yi ġaġek ranġah vu mehönon.

32 Lob he yam in bë nanër yi Bengö Nivesa vu ham nabë nġaa sagi sën wirek Anutu nër vu hil ḳenud lo bë rëḳ gevonġ lo, 33 saga gwëbeng Anutu vonġ banon raḳ vu hir mewis lo sën hil agi ggovek ya. Saga nebë vonġ meYesu kedi raḳ yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ Saam netu luu lo bë:

‘Sa naluġ honġ. Sa haḳo honġ gwëbeng!’

34 Log nër wirek bë rëḳ gevonġ bekedi jaḳ nah vu bedub, gesu yoh vu bë rëḳ gëp mepetar na rë, in Anutu nër bë:

‘Sëḳ ġevonġ nġaa nivesa vesa pin sën wirek senër bë sëḳ ġevonġ vu Davit lo vu ham yönon.’

35 Log tateḳin ġaġek sënë raḳ ġaġek ngwë sën nebë:

‘Su rëḳ gwevuu honġ mehö vabuung mepetar na rë.’

36 Hil araḳ ni bë Davit nedo dob, lob nevonġ huk yoh vu Anutu kwa beverup loḳ buk sën diiḳ lo. Lob delev yi beya neggëp ving ama lo bu lo bemëm petar ya yönon. 37 Gaḳ mehö sën Anutu vonġ mekedi raḳ lo, og saga su petar ya rë. 38 Om arig lo, sa bë ham jaḳ ni, om sën he nanër ġaġek ranġah vu ham bë: Mehö saga sën yoh vu bë kevoh ham nġaa nipaya na. 39 Moses yi horek og su yoh vu bë rëḳ kevoh ham nġaa nipaya na genanër nabë ham alam yohvu rë. Rëḳ mehö saga sën mëm yoh vu bë kevoh alam pin sën ayoj na timu vu yi lo hir nġaa nipaya pin na, genanër sir nabë sir alam yohvu. 40 Nebë saga, om ham gweġin ham! In nġaa sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën denenër wirek lo su natöḳ vu ham. Sën nebë:

41 ‘Ham sën nenër ġaġek pelësën, ham gwelë!
Ham kwamin na nġahi, beham malamin nama!
In sa hevonġ huk ti loḳ ham buk sën ham nedo-ë,
rëḳ mu nabë mehöti nanër sagi vu ham,
og ham su rëḳ gwevonġ geving yi ġaġek rë!’ ”

42 Ggovek log Paulus luho Barnabas bë geto denah dobnë, lob alam saga denër vu luho bë luho nom denanër ġaġek sagi doḳ Buk-sewahsën-yi* ngwë tamusën gök nahin. 43 Log deketëḳin sir, loḳ alam Yuda nġahiseḳë losho alam-yu-ngwë sën deggërin ayoj medenejom raḳ ving

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alam Yuda lo deya vu Paulus luho Barnabas, lob luho delev horek loḳ sir
bë nij wëëk bedegevonġ geving Anutu yi semusemu sën nevonġ vu sir lo.
44 Log Buk-sewahsën-yi* ngwëgu, lob alam vu nyëġ saga pin yam desupin
sir in bë degenġo Anutu yi ġaġek. 45 Rëḳ alam Yuda delë alam nġahiseḳë yam
denedo, lob ayoj sis yi vu luho gedemehoo Paulus yi ġaġek pin bedenër ġaġek
nipaya raḳ. 46 Nebë saga lom Paulus lu Barnabas denër yah niwëëk ata bë,
"Yönon! Huk neggëp vu aluu bë alu ġaḳo Anutu yi ġaġek sënë nam vu ham
namuġin. Rëḳ ma geham ruu demimin vu, lob saga tato bë ham su yoh vu bë
rëḳ medo malamin-tumsën degwata rë. Om ham gwenġo rë! Alu rëḳ peggirin he
nah benanër vu alam-yu-ngwë sënë. 47 In Mehöböp nër vu he bë:

'Sa hevonġ honġ in ġenatu alam-yu-ngwë hir ranġah,
meġedoḳ vu sir noh vu dob pin megweḳo sir nom vu sa.' "

48 Alam-yu-ngwë saga denġo yi ġaġek, lob ahëj nivesa rot in Mehöböp
yi ġaġek, galam pin sën Anutu yö ggooin sir raḳ bë demedo malaj-tumsën
degwata los degwata lo devonġ ving. 49 Lob Mehöböp yi ġaġek saga
ya meyoh vu nyëġ saga pin. 50 Rëḳ alam Yuda deloḳ avëh los arëj sën
denejom raḳ ving sir lo la ahëj, gedeloḳ ggev maluh vu nyëġ sagu la ahëj
ving bë nij tebö in Paulus lu Barnabas gedegetii luho na in hir nyëġ.
51 Lob luho detetëhin kebus in vahaj in bë tato hir huk nipaya sën rëḳ
gëp degwata vu sir lo vu sir, log luho deya Ikonium. 52 Lob sir sën denġo
Yesu yi ġaġek ggëp Antiok medevonġ ving lo, ahëj nivesa rot gemëm
Anon Vabuung luḳ yam ggërin ayoj.

Paulus Luho Barnabas Devonġ Huk Vu Ikonium

14 1 Vu Ikonium og luho devonġ nebë sën Antiok lo. Luho deloḳ ya alam
Yuda hir dub-supinsën-yi bedenër Bengö Nivesa ranġah. Luho denër
nivesa, lob alam Yuda los alam Grik yu böpata devonġ ving. 2 Rëḳ alam Yuda vahi
su devonġ ving rë, lob deloḳ alam dahis ahëj bedenër ġaġek nipaya raḳ Kerisi-yi-
alam. 3 Paulus luho Barnabas denedo buk nġahi vu Ikonium gesu deneggöneng rë.
Gaḳ luho nijwëëk medenër Mehöböp yi ġaġek ranġah, lob Mehöböp vonġ niwëëk
loḳ luho nemaj, beluho devonġ nġaa böp böp los huk aggagga in bë tato vu alam
nabë ġaġek semusemu sën denenër lo yönon. 4 Rëḳ alam nyëġ saga devasuh sir ya
yu luu. Vahi deġadu alam Yuda gevahi deġadu sinarë luho.
5 Lob alam dahis ving alam Yuda medekedi ving hir alam ggev in bë degevonġ
paya vu Barnabas luho Paulus. Devonġ in bë dengis luho jaḳ ġelönġ beluho
denadiiḳ. 6 Rëḳ luho denġo, lob deveya medeya distrik ngwë arë nebë Lukaonia
medeya Lustra los Derbe los begganġ-bu sën denedo dus vu nyëġ böp luu saga.
7 Bemëm luho denër Bengö Nivesa ranġah vu alam begganġ-bu pin saga.

Paulus Luho Barnabas Devonġ Huk Vu Lustra

8 Lob mehöti nedo Lustra, su neggee meneya rë, in ata ḳo yi to los vaha
nipaya. 9 Mehö sënë nenġo Paulus nenër ġaġek, lob Paulus gët yi niwëëk

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

geraḳ ni bë ayo neya timu beyoh vu bë nivesa jaḳ. 10 Lob nër ya niwëëk
bë, “Kwedi jaḳ beġebare!” Lob mehö sënë kedi raḳ pevis beggee meneya.
11 Lob alam nġahiseḳë delë nġaa sën Paulus vonġ agi, lob detahi loḳ
ayej Lukaonia nebë, “Anutu luu depöö mehönon raḳ bedeluḳ yam vu
hil!” 12 Bedenër Barnabas bë hir anutu-kuungsën Seyus, log Paulus nenër
ġaġek, om denër yi bë hir anutu-kuungsën Hermes. 13 Anutu-kuungsën
Seyus yi dub ti nedo ya los nyëġ böp sagu nenga, lob Seyus yi mehö-
neḳo-seriveng vuneḳ vu burmakau nalu maluh la raḳ sesik beḳo meyam
aggata avi in bë losho alam saga dengis bedebesi seriveng vu luho. 14 Loḳ
sinarë Barnabas lu Paulus denġo ġaġek sënë, lob luho ayoj maggin rot
bedekweeḳ hir röpröp, geluho deserötġ bedeya deloḳ ya alam vuheng atov
bedetahi bë, 15 “Alam-e! Ham nevonġin bë gwevonġ va? Aluu mehönon
meris mu nebë ham! Alu bë nanër Bengö Nivesa vu ham in ham gwevuu
ham nġaa kuungsën saga na geham peggirin ham nom vu Anutu sën
mala-tumsën degwa. Sën tunġ dob los yaġek geloo los nġaa pin sën nedo
loḳ lo. 16 Yönon, wirek Anutu lë mehönon mu, gedevonġ nġaa pin yoh
vu yö kwaj. 17 Rëḳ su vun yi rot in bë ham duġin yi rë. Gaḳ nevonġ nġaa
nivesa vesa vu ham mehönon. Nevonġ hob neto vu ham, los nevonġ
beham nos anon neloḳ loḳ yi buk niröp. Nevonġ nos vu ham nebë saga,
lob vonġ beham kwamin vesa.” 18 Luho devonġ ġaġek sagi bedenare
saheng saheng rot in bë degërin alam saga besu debesi seriveng vu luho.

Detengwa Paulus Raḳ Ġelönġ

19 Loḳ alam Yuda vu Antiok los Ikonium deyam, lom deloḳ alam saga
ahëj, lob ahëj sengën bedetengwa Paulus raḳ ġelönġ. Dekuung bë diiḳ
ya, lom dedadii to meya dobnë. 20 Lom alam sën denevonġ ving lo yam
detetup yi, rëḳ kedi raḳ beyah meya begganġ. Log monbuk lom luho
Barnabas kedi deya Derbe.
21 Luho denër Bengö Nivesa ranġah vu nyëġ sagu, lob alam nġahiseḳë
detu Yesu yi hur. Saga ggovek loḳ luho deyah Lustra los Ikonium,
medetöḳ yah Antiok vu distrik Pisidia ggökin, 22 bedevo niwëëk loḳ
Kerisi-yi-alam ayoj medeġadu sir, log luho delev horek vu sir bë, “Ham
nġo ayomin na timu vu Kerisi niwëëk bemedo. Hil bë adoḳ na Anutu-yi-
nyëġ, rëḳ mu hil ġaḳo maggin namuġin rë.”
23 Lob luho deggooin alam la raḳ yoh vu begganġ-bu pin saga in denatu
ggev medegeġin Kerisi-yi-alam, log ayej ggërin nos gedejom raḳ in sir
medetunġ sir loḳ ya Mehöböp sën ayoj neya timu vu yi ggovek lo nema in
bë geġin sir.

Paulus Luho Barnabas Deyah Antiok Ngwë Sën Neggëp Suria Lo

24 Ggovek ya saga log luho deyoh ya distrik Pisidia medetöḳ yah distrik
Pampulia, 25 lob luho denër Anutu yi ġaġek ranġah ggëp Perga. Ggovek,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

log luho deluḳ medeya Atalia. 26 Loḳ tum luho deraḳ yaġ vu Atalia,
bedeyah medeya Antiok. Yiḳ Antiok saga sën wirek alam detunġ luho
loḳ Anutu nema in bë geġin luho geluho na degevonġ yi huk sën luho
denevonġ rot begwëbeng agi. 27 Log luho detöḳ yah Antiok lom mëm
desupin Kerisi-yi-alam pin, log luho deturin nġaa pin sën Anutu nevonġ
vu luho lo ranġah, gedenër bë Anutu tateḳin aggata vu alam-yu-ngwë
bedeyoh vu bë ayoj na timu vu Yesu geving. 28 Lob luho denedo buk
nġahiseḳë ving Kerisi-yi-alam sagu.

Kerisi-yi-alam Hir Supinsën Ggëp Yerusalem

15 1 Lob Kerisi-yi-alam la vu Yuda deluḳ medeya Antiok bedenër
ġaġek vu arij lo bë, "Nabë ham su sepa doḳ Moses yi horek
begwerah* navimin rë, og Anutu su rëḳ geḳo ham nah rë!" 2 Denër nebë
sënë, lob Paulus lu Barnabas ahëj sengën rot vu sir bedevo ġaġek raḳ sir
rot. Lob Kerisi-yi-alam deggooin Paulus lu Barnabas raḳ, galam la ving,
in bë dejaḳ medena Yerusalem bedebengwënġ jaḳ ġaġek rahsën* navij
geving sinarë nyëdahis losho alam ggev.
3 Devonġ sir ya, lob ya deyoh aggata sën neyoh ya dob Ponisia lu
Samaria lo, bedenër bengö vu Kerisi-yi-alam vu begganġ-bu mahen
mahen pin loḳ distrik luu saga bë alam dahis deggërin ayoj yah vu
Anutu. Lob arij lo ahëj nivesa in.
4 Lob ya detöḳ ya Yerusalem, lob Kerisi-yi-alam losho sinarë, galam
ggev, deḳo sir raḳ. Lob Paulus lu Barnabas denër nġaa pin sën Anutu
vonġ vu luho lo vu sir. 5 Rëḳ alam Parisai* la sën ayoj neya timu vu Yesu
lo dekedi medenër yah bë, "Ham gwerah* navij, geham nanër vu sir nabë
desepa doḳ Moses yi Horek geving, og mëm!"
6 Nebë saga lob sinarë nyëdahis losho alam ggev desupin sir in bë
debengwënġ jaḳ medegero. 7 Medo denesap sir raḳ ġaġek hus adingseḳë, loḳ
mëm Pita kedi menër bë, "Arig lo! Ham raḳ ni bë wirek Anutu vo huk ggelek
hil, log ggooin sa raḳ in bë sa nanër Bengö Nivesa vu alam dahis in degenġo
bedegevonġ geving. 8 Anutu raḳ mehönon pin ayoj ni, lob vo Anon Vabuung
vu sir, nebë sën vo vu hil lo, in bë tato nabë nelë sir nivesa. 9 Su vonġ huk ti vu
hil gevonġ huk agga ngwë vu sir rë. Gaḳ ayoj ya timu vu yi lob yiḳ saga vonġ
bayoj niveseek raḳ. 10 Ma ham bë seggi Anutu in va? Sën ham bë ġwebë nġaa
maggin saga jaḳ Kerisi-yi-alam kwaj-ë! Gaḳ yiḳ hil los hil ḳenud lo su ayoh vu
bë ḳerë horek sagi geving rë. 11 Gaḳ hil nehevonġ ving bë Anutu neḳo hil yah
vu yi raḳ Mehöböp Yesu yi semusemu, lob yiḳ neḳo alam saga yah nebë saga
ving." 12 Pita nër bë sënë, lob alam supinsën pin ayej ma, gedebë nengaj in
Barnabas luho Paulus hir ġaġek sën luho deneturin nġaa böp aggagga pin bë
Anutu vo niwëëk vu luho beluho devonġ vu alam-yu-ngwë lo.
13 Luho denër ggovek log Yakobus kedi menër bë, "Arig lo, ham gwenġo
sa ġaġek rë! 14 Simon nër vu ham bë Anutu yam vu alam-yu-ngwë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

muġinsën nebë sënë in gooin sir vahi jaḳ bedenatu yi alam. 15 Lob alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën yiḳ denër ġaġek timu nebë sënë. Sën neggëp
loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:
16 'Nahub rëḳ sëḳ nam,
lob Davit yi dub sën tamanġ meto nedo lo, saga sëḳ dev jaḳ nah
gökin.
Yi nġaa pin sën petar ya lo, saga sëḳ bo mewis doḳ nah,
berëḳ medo nabë sën muġinsën.
17-18 In mehönon vahi rëḳ desero Mehöböp.
Alam-yu-ngwë sën senġo hooin sir raḳ in bë denatu sa nġaa lo
pin.
Mehöböp sën vonġ beġaġek agi töḳ yam ranġah wirek lo,
lob nër nebë sënë vu hil.' "
19 Log nër ving bë, "Om sa kwaġ nevo bë hil su abo horek nġahiseḳë
medeġinengin alam-yu-ngwë sën deneggërin sir medeyam vu Anutu lo.
20 Gaḳ mëm hil ḳevu ḳapiya ti na vu sir nabë su dega reggu sën alam
denetunġ netu seriveng vu anutu-kuungsën lo, gesu degevonġ baggëb,
log su dega reggu sën alam deneseyu kwaj medenediiḳ lo, besu dega
reggu nij ḳöḳ. 21 Gaḳ hil nġo araḳ ni bë mehönon denedo yoh vu nyëġ pin
medenër Moses yi horek loḳ dub-supinsën-yi yoh vu Buk-sewahsën-yi*
pin rot beverup gwëbeng.

Dekevu Ḳapiya Ya Vu Alam-yu-ngwë Sën Denevonġ Ving Lo

22 Lob sinarë losho alam ggev geKerisi-yi-alam pin dejoo ġaġek, log
deggooin hir mehö luu raḳ in bë luho dena Antiok geving Paulus lu
Barnabas. Deggooin Yudas sën arë ngwë nebë Barsabas geSilas, sën luho
detu Kerisi-yi-alam hir ggev lo. 23 Lom dekevu ḳapiya bedevo loḳ luho
nemaj. Dekevu nebë:
He sinarë los alam ggev sën ham arimin lo he.
He ḳevu ḳapiya dus ti sagi yök vu he arimin lo ham sën ham alam-
yu-ngwë vu Antiok los Suria, geKilisia.
24 He hanġo bë he alam la deyök bedenër horek nġahiseḳë vu
ham bedevonġ ham ayomin maggin raḳ geham kwamin neketul loḳ.
Rëḳ he su anër vu sir bë degevonġ nabë saga rë. 25 He hanġo ġaġek
sagi, lob mëm he ayomin timu, gehe joo ġaġek ggovek gemëm he
hooin arimin luu sënë raḳ behevonġ luho deneyök vu ham ving he
arimin luu sën he ahëmin ving luho panġsën lo, Barnabas lu Paulus.
26 Luho su deneggöneng in navij bë rëḳ malaj nama jaḳ sën deneḳo
hil Mehöböp Yesu Kerisi arë raḳ agi rë. 27 Nebë sënë, lob he hevonġ
Yudas lu Silas deyök ving luho in bë mëm luho denanër ġaġek sagi
jaḳ avij geving vu ham. 28 Anon Vabuung nër vu he, behe joo ġaġek
bë he su ġetunġ horek nġahiseḳë bedeġinengin ham. Gaḳ yiḳ horek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sagi sën mëm ham sepa doḳ. 29 Ham su gwa reggu sën alam denesis
in bë degetunġ seriveng vu anutu-kuungsën lo, geham su gwa reggu
nij ḳöḳ, geham su gwa reggu sën deneseyu kwaj medenediiḳ lo,
geham su gwevonġ baggëb. Nabë ham gweġin ham besu gwevonġ
nġaa pin sagi rë, og rëḳ nivesa rot.
Ġaġek ggovek saga.
Anutu geving ham begeving he.
30 Ggovek, log mëm Kerisi-yi-alam devonġ sir medeluḳ medeya Antiok,
bedesupin Kerisi-yi-alam pin ggëp sagu, log devo ḳapiya vu sir. 31 Detevin
ḳapiya, lob kwaj vesa in ġaġek nivesa sën neggëp loḳ ḳapiya lo vo niwëëk
vu sir. 32 Lob alam-denenër-ġaġek-ranġahsën luu sën Yudas lu Silas lo,
denër ġaġek nġahiseḳë vu sir, bedevo niwëëk vu sir bedeġadu sir ving.
33 Luho denedo hus ading teka ggëp Antiok ggovek, loḳ tum arij lo pin
devonġ luho yah los ġaġek nahub, beluho deyah medeya vu alam sën
devonġ luho ya lo. 34 [Rëḳ Silas yö vonġ yoh vu kwa menedo Antiok.]
35 Log Paulus lu Barnabas denedo Antiok, belosho alam vahi denetahu
mehönon medenenër Mehöböp yi Bengö Nivesa ranġah vu sir.

Paulus Luho Barnabas Devasuh Sir

36 Buk la ya ggovek loḳ Paulus nër vu Barnabas bë, “Alu anah mana
ġalë arid lo vu nyëġ pin rë, sën wirek alu anër Mehöböp yi ġaġek vu sir
lo. In alu ajaḳ ni nabë denedo nivesa ma ma!”
37 Lob Barnabas bë geḳo Jon na geving luho. Jon sën arë ngwë nebë
Markus lo. 38 Rëḳ Paulus nër bë, “Mehö sagi sën wirek vuu aluu ggëp
Pampulia gesu yam huk ving aluu rë lo, om alu su ġaḳo yi na geving!”
39 Lob luho denër sir rot, lom devasuh sir beBarnabas ḳo Markus beluho
deraḳ yaġ bedeya Kupros. 40 Log Silas ya ving Paulus geKerisi-yi-alam
deketaġ vu Mehöböp bë yi semusemu medo geving luho, log devonġ luho
ya. 41 Luho ya deḳo loḳ distrik Suria los Kilisia, beluho devo niwëëk loḳ
Kerisi-yi-alam vu sagu ayoj.

Timoti Ya Ving Paulus Luho Silas

16 1 Ggovek log Paulus luho Silas ya deverup Derbe medeya Lustra
ving. Lob Yesu yi hur ti nedo sagu arë nebë Timoti. Yuda avëh ti
sën ayo neya timu vu Yesu lo nalu yi, gamaḳ Grik ti. 2 Lob Kerisi-yi-alam
vu Lustra los Ikonium denenër Timoti bë mehö nivesa. 3 Paulus ahë ving
Timoti bë na geving yi, lob ḳo yi merah* navi. In kwa vo bë alam Yuda
sën denedo agu, lob vonġ nebë sënë in deraḳ ni bë Timoti ama Grik, om
rëḳ dejuuk yi.
4 Lob detetuu aggata medeya deyoh vu begganġ-bu nġahiseḳë, lob
denevonġ ġaġek sën sinarë los ggev dejoo vu Yerusalem lo vu Kerisi-
yi-alam pin gedenër vu sir bë desepa doḳ. 5 Lob mëm Kerisi-yi-alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

devonġ ving niwëëk ata, log alam deneloḳ yam ving sir yoh vu buk, besir nġahiseḳë neraḳ.

Paulus Lë Alam Masedonia Ti Loḳ Pesepsën

6 Devonġin bë dena distrik Asia* rëḳ Anon Vabuung nërin sir bë su dena
denanër Anutu yi ġaġek vu alam Asia*. Lom verup detetuu aggata meya deḳo
loḳ distrik Prugia los Galata. 7 Lob ya deverup loḳ distrik Musia hir den atov,
lom kwaj nevo bë dedoḳ na distrik Bitunia, rëḳ Yesu yi Anon Vabuung nërin
sir. 8 Lob deyoh ya Musia hir den atov meya deto Troas. 9 Lob Paulus lë nġaa
nebë pesepsën loḳ buk, geMasedonia ti nare getahi ya vu yi bë, "Ġeġök loo
meġenam distrik Masedonia meġedoḳ vu he!" 10 Paulus lë nġaa saga ggovek,
log he pevis benesero yaġ in bë ajaḳ mana loo vahi distrik Masedonia, in he
raḳ ni bë Anutu tahi he in bë he na nanër Bengö Nivesa vu alam sagu.

Ludia Ggërin Yi Tu Kerisi Yi Hur Avëh Ti

11 Lob he raḳ yaġ vu Troas besesor maya Samotrakia. Log monbuk lob
he ya verup Neapolis, 12 baya verup Pilipi sën alam Rom yam denedo loḳ
benyëġ böpata kesuu begganġ-bu pin vu distrik Masedonia lo. Lob he
nado buk la vu nyëġ saga. 13 Log Buk-sewahsën-yi* lob he heto mayoh
bël nenga sën neggëp dus vu begganġ agi aggata avi, behe ya matöḳ vu
nyëġ len teka sën alam Yuda denesupin sir medenejom raḳ loḳ lo. Lob he
töḳ raḳ avëh la gedesupin sir medenedo bël saga nenga, lob he heto nado
ving sir manër ġaġek ranġah vu sir.
14 Lob Tuatira avëh ti arë nebë Ludia nġo he ġaġek sagi. Avëh sënë
nevonġ huk monë yi raḳ tob mala saġap, geyö nejom raḳ vu Anutu yoh
vu buk. Nenġo Paulus yi ġaġek lob Mehöböp ggërin ayo gebë nenga in.
15 Lob losho yi alam deripek bël ggovek loḳ nër bë, "Bë ham gwelë nabë
sayoġ neya timu vu Mehöböp yönon, og ham doḳ nam medo sa begganġ."
Jij he niwëëk ata nebë sënë, lob he su ayoh vu bë ḳeyëh aye rë.

Paulus Luho Silas Deya Ḳarabus Pilipi

16 Buk ngwë lob tum he tetuu aggata maya nyëġ jomraḳsën-yi, loḳ hur
avëh ti töḳ vu he loḳ aggata. Mehöti baġo avëh sënë tu yi nġaa meris, lob
yi avëh sënë yutöḳsën benenër ġaġek vunsën ranġah. Lom avëh sagi ala
neḳo monë böpata raḳ yi huk yutöḳsën sënë. 17 Lob avëh sagi sepa he los
Paulus metahi bë, "Anutu vavunë yi alam sënë yönon rot! Denenër aggata
sën Anutu geḳo mehönon nah lo tato vu hil!" 18 Avëh sënë nevonġ nebë
sënë raḳ buk, lob Paulus ni tebö raḳ, lom ggërin menër vu memö nipaya
bë, "Senër raḳ Yesu Kerisi arë niwëëk vu honġ bë ġedëëin avëh sënë
geġena!" Lob pevis bememö lëëin avëh geto meya.
19 Lom avëh sagi ala lo pin delë bë hir baġosën degwa to meya, lob
dejom Paulus luho Silas ahon mededadii luho ya telig vu alam ggev.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Deḳo luho ya vu kiap log denër bë, “Alam Yuda luu sënë deyam in
bë degevonġ bebeġö berup doḳ hil nyëġ. 21 In denenër bë hil sepa doḳ
horek agga ti sën hil alam Rom hil su ayoh vu bë ġevonġ ma sepa doḳ rë
lo.” 22 Lob alam pin deloḳ vu sir medenër ġaġek raḳ luho ving. Lob kiap
kah luho hir tob ya in luho, log nër bedeveek luho raḳ beggi. 23 Deveek
luho rot ggovek, log detunġ luho loḳ ya ḳarabus gedenër niwëëk vu
mehö neġin begganġ ḳarabus bë geġin luho nivesa. 24 Mehö saga nġo
ġaġek niwëëk sënë, lob tunġ luho loḳ ya begganġ ḳarabus ayo peggo,
gedevingin luho vahaj ahon raḳ nġadoheng.
25 Log buk vuheng raḳ lob Paulus lu Silas medo denejom raḳ los
denevonġ raro vu Anutu, galam ḳarabus pin medo denenġo luho. 26 Lob
pevis bejemapi ggee böpata beggee raḳ begganġ ḳarabus los mudeng
pin, lob repinġ pin tahinin avuti, gesëng puh in alam ḳarabus pin. 27 Lob
mehö neġin ḳarabus kedi melë bë repinġ pin tahinin, lom kuung bë alam
ḳarabus to deya pin, lom tur yi paëp-yu-anil in bë yö tetev yi benadiiḳ.
28 Rëḳ Paulus tahi niwëëk ya vu bë, “Su ġebasap honġ! In he pin nado!”
29 Log mehö neġin ḳarabus tahi bedeḳo ram yam. Log serög meluḳ ya
ḳarabus ayo, rëḳ neggöneng rot genelëk, lob petev meneggëp loḳ Paulus
lu Silas vahaj. 30 Log li luho to meyah dobnë genër bë, “Mehö böp luho!
Sa ġevonġ nabë va in Anutu geḳo sa nah vu yi?”
31 Lob luho denër vu yi bë, “Ayom na timu vu Mehöböp Yesu, og rëḳ
Anutu geḳo honġ los honġ alam geving nah vu yi.” 32 Lob mëm luho
detateḳin Mehöböp yi ġaġek ranġah vu losho yi alam sën deneggëp loḳ yi
begganġ lo. 33 Lob buk vuheng raḳ rëḳ ḳo luho beya meripek beggi niben.
Lom pevis belosho yi alam pin deripek bël loḳ yiḳ buk saga. 34 Log ḳo
luho loḳ yah yi begganġ ayo bevo nos vu luho, log losho yi alam ayoj tee
yi in ayoj ya timu vu Anutu.
35 Log heng to, lob kiap devonġ ahëvavu la ya medenër bë, “Ham
gweḳo mehö luu saga vër in ḳarabus bedenah bej!” 36 Lob mehö neġin
ḳarabus yah menër ġaġek sënë vu Paulus bë, “Kiap devonġ ġaġek yam
bë melu nah. Om melu dëëin begganġ ḳarabus na gemelu na los ġaġek
nahub.” 37 Rëḳ Paulus nër vu sir bë, “Aluu alam Rom, rëḳ alu su hevonġ
nġaa nipaya ti in bë degetunġ aluu duḳ na ḳarabus rë. Gaḳ yö desis aluu
meris mu raḳ alam pin malaj gedetunġ aluu yam ḳarabus. Log gwëbeng
maḳ bë degetii aluu vunsën geto mena? Ma rot! Yö denam medegeli aluu
geto menah dobnë.”
38 Lob ahëvavu deḳo ġaġek sënë meyah denër vu kiap lo, lob kiap
denġo bë luho alam Rom yönon, lom deggöneng rot. 39 Lob ya denër
ġaġek nahub los kwaj paya vu luho gedeli luho to deyah dobnë. Log
denër vu luho bë luho degevuu nyëġ sënë gedena. 40 Lob luho to deya
in begganġ ḳarabus, geto deyah Ludia yi begganġ, bedelë Kerisi-yi-alam
bedenër ġaġek vahi vu sir in bë bo niwëëk doḳ ayoj. Log luho deya.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Alam Tesalonika Devonġin Bë Dengis Paulus Luho Silas

17 1 Luho deya raḳ meya deverup Ampipolis, lob luho dekesuu nyëġ
sagi geya deverup Apolonia, bedekesuu geya deverup Tesalonika.
Sën alam Yuda hir dub-supinsën-yi ti nedo lo. 2 Lob Paulus vonġ ggökin
yah nebë sën nevonġ yoh vu nyëġ lo. Loḳ ya dub-supinsën-yi ving alam
Yuda loḳ Buk-sewahsën-yi* metateḳin Anutu-yi-ḳapiya yoh vu soda löö
vu sir. 3 Nër Anutu yi ġaġek degwa tato getateḳin vu sir bë Anutu yö joo
ġaġek ggovek ya bë Kerisi duḳ nam dob begeḳo ḳerus menadiiḳ, gekedi
jaḳ nah gökin. Log nër bë, "Yesu sën senër bengö vu ham lo, saga Mehö
sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo."
4 Lob sir sën denġo yi ġaġek lo la deggërin sir medesepa luho Silas.
Galam Grik la sën denejom raḳ vu Anutu lo yu böpata detamuin luho.
Lob avëh los bengöj-ggoreksën nġahiseḳë devonġ nebë sënë ving. 5 Rëḳ
alam Yuda ayoj sis yi rot in alam denesepa Paulus luho Silas, lob debaġo
alam sën nijpaya beyuj-lul-ḳöḳ lo la ggëp telig, gedesupin mehönon
nġahiseḳë rot beya deloḳ alam begganġ saga ahëj, bahëj sengën raḳ
bededun böpata verup. Ya deggërin Yason yi begganġ medesero Paulus
luho Silas in bë degeḳo luho geto dena dobnë vu alam. 6 Rëḳ su detöḳ vu
luho rë, lob dedadii Yason losho Kerisi-yi-alam vahi to deya dobnë bedeḳo
sir ya denare loḳ kaunsor malaj, log detahi böpata bë, "Alam sën deneloḳ
alam ahëj yoh vu nyëġ pin bë degevonġ paya lo, sën gwëbeng deverup vu
hil-ë. 7 Lob Yason sënë ḳo sir loḳ ya yi begganġ. Alam saga sën denekeyëh
alam Rom hir mehö-los-bengö Sisar* yi horek, gedenenër bë mehö-los-
bengö ngwë nedo arë nebë Yesu." 8 Kaunsor losho alam pin denġo ġaġek
sënë lob newaj raḳ. 9 Lob denër beYason losho yi alam debaġo sir, gedenër
vu sir bë degeġin Paulus luho Silas nivesa in su degevonġ bebeġö berup.
Log delëëin sir medeya.

Paulus Luho Silas Devonġ Huk Vu Beroya

10 Loḳ pevis beKerisi-yi-alam devonġ Paulus lu Silas deya Beroya loḳ
buk. Luho ya deverup Beroya, lob luho deloḳ ya alam Yuda hir dub-
supinsën-yi ayo. 11 Lob alam Yuda sën denedo Beroya agu sir alam nijvesa
rot kesuu alam Yuda vu Tesalonika. In deḳo Anutu yi ġaġek raḳ mahëj
ving. Detevin Anutu-yi-ḳapiya yoh vu buk in bë dejaḳ ni nabë luho
denenër ġaġek anon ma ma. 12 Lob alam Yuda nġahiseḳë losho alam Grik
los bengöj-ggoreksën vahi ayoj ya timu vu Yesu. Sir maluh gavëh.
13 Ggovek loḳ alam Yuda vu Tesalonika denġo Paulus bengö bë nenër
Anutu yi ġaġek ggëp Beroya. Lob deya nyëġ sagu, medetetuhin alam
sagu in bë ahëj sengën jaḳ vu Paulus losho alam sën denesepa yi lo.
14 Lob Kerisi-yi-alam depevis medevonġ Paulus ya loonë, geSilas lu Timoti
denedo Beroya. 15 Lob alam sën deḳo Paulus ya aggata lo deli ya meto

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Atens gedeneyah, lom deḳo ġaġek meyah denër vu Silas lu Timoti bë luho dena vu Paulus pevis.

Paulus Nër Ġaġek Ggëp Atens

16 Paulus medo neġin luho ggëp Atens, loḳ lë alam nyëġ sagu bë
denesepa loḳ hir anutu-kuungsën nġahiseḳë rot, lob ayo maggin rot.
17 Lob loḳ ya dub-supinsën-yi belosho alam Yuda denesap sir raḳ ġaġek.
Log nevengwënġ ving alam-yu-ngwë sën denejom raḳ ving alam Yuda
lo ving. Log neya telig yoh vu buk menenër ġaġek vu alam pin sën yam
denedo lo.
18 Lob losho alam los kwaj böp la vu Epikurius hir dub, gela vu Stoik
hir dub bedemehoo sir, lob denër bë, "Mehö ġaġek jeggin jeggin saga bë
nanër ġaġek re?" Lob sir la denër bë, "Maḳ bë nanër alam nyëġ la hir
anutu!" Nër bë sënë in Paulus nër ġaġek raḳ Yesu los kediraḳsën.
19 Lom deḳo Paulus ya hir begganġ kaunsor ggëp Ḳedu Ares medeloḳ
tepëḳ in yi bë, "Yoh vu bë he ġanġo ġaġek mewis sën ġenenër agi lo
degwa? 20 He hanġo honġ ġaġek rëḳ yö agga ti, om he hevonġin bë ġanġo
ġaġek sagi los degwa!" 21 In yiḳ alam Atens soġek ving alam nyëġ ngwë
sën yam denedo Atens lo pin su kwaj nevo nġaa ngwë rë. Gaḳ denedo in
bë degenġo ġaġek mewis medebengwënġ jaḳ mu.
22 Lob Paulus nare loḳ kaunsor vu Ḳedu Ares vuheng atov genër bë,
"Ham alam Atens! Seraḳ ham nimin bë ham kwamin vo anutu pin
meneġin sir nivesa. 23 Lob sa haḳo loḳ nyëġ mehalë ham jepö sën ham
netunġ in bë ham najom jaḳ vu sir lo. Lom sa halë jepö ti geham kwevu
ġaġek raḳ neggëp nebë 'Anutu sën hil duġin lo yiyi'. Om anutu sën ham
duġin rëḳ ham nejom raḳ meris mu vu yi lo, sën gwëbeng sa bë nanër yi
ġaġek vu ham.
24 Anutu sën tunġ dob los nġaa aggagga pin sën denedo loḳ lo, og
Anutu saga sën yi Mehöböp sën tu yaġek los dob ala. Rëḳ su nedo loḳ dub
sën mehönon denelev raḳ nemaj lo rë. 25 Mehönon su deyoh vu bë dedoḳ
vu yi rë, in su neraḳ vu in nġaa ti rë. Gaḳ yö vonġ bemehönon denedo
vesaj bemedo malaj netum, gevo nġaa nivesa vesa pin vu sir. 26 Lob vonġ
bemehönon pin depum raḳ degwa timu bedeyoh vu nyëġ pin vu dob,
geyö tunġ hir buk los den atov pin vorot. 27 Nevonġ nġaa nebë saga in bë
mehönon pin kwaj bo Anutu gëp ayoj. Genabë desero yi, og rëḳ denatöḳ
jaḳ yi, in su nedo ading in hil rë. 28 Gaḳ hil nado vesad gemedo nahee
los nehevonġ hil nġaa pin degwa raḳ yi timu. Nebë sën ham alam kwaj
böp la denenër bë, 'Hil degwa yi yönon!' lo. 29 Om nabë hil degwa Anutu,
og hil su kwad bo nabë Anutu ni nebë nġaa sën mehönon denesemu raḳ
goor ma seriva ma ġelönġ lo rë. 30 Wirek sën mehönon duġin Anutu lo, og
Anutu yö lë ggovek ya rëḳ su kevoh sir ya rë. Rëḳ gwëbeng og nër niwëëk
vu mehönon pin vu dob bë degërin sir. 31 Log yö ggooin buk ti raḳ vorot

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in bë genġo mehönon pin hir ġaġek mebo nyëvewen vu sir niröp. Lob yö
ggooin mehöti raḳ in huk sagi, gevonġ yi mekedi raḳ yah vu bedub in bë
tato vu hil nabë yiḳ mehö lo sagi."
32 Alam lo denġo ġaġek bë alam-diiḳsën dekedi jaḳ nah vu bedub,
lob vahi denöp raḳ yi, rëḳ vahi denër bë, "Nahub rëḳ ġenanër ġaġek
sënë gökin nah vu he behe ġanġo!" 33 Denër ggovek log Paulus vuu
sir geto meya. 34 Rëḳ mu alam ti ti deggërin sir bayoj ya timu vu Yesu
medetamuin Paulus medeya. Ti arë nebë Dionusius sën kaunsor Ḳedu
Ares ti, log avëh ti arë nebë Damaris, galam la ving.

Paulus Vonġ Huk Ggëp Korint

18 1 Paulus nedo Atens ggovek log ya Korint. 2 Lob töḳ vu Yuda ti arë
nebë Akwila geyi nyëġ Pontus. Luho venë Priskila yö söb devuu
Itali gedeyam Korint, in alam Rom hir mehö-los-bengö Klaudius yö tii
alam Yuda pin bë degevuu Rom gedena. Lob Paulus ya vu luho 3 in yiḳ
lööho hir huk timu, om nedo ving luho bemedo denesemu sël begganġ-yi.
4 Lob Paulus neya Yuda hir dub-supinsën-yi pin menenër vu alam
Yuda los alam Grik bë ayoj na timu vu Yesu. 5 Loḳ Silas luho Timoti vu
Masedonia medeto, lom mëm Paulus nenër ġaġek yoh vu buk pin vu
alam. Nër ġaġek niwëëk vu alam Yuda bë Yesu yiḳ yi Mehö sën Anutu
ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo. 6 Rëḳ dekeyëh yi ġaġek gedenër pelë
raḳ yi, lob Paulus tetëhin kebus to in yi tob log nër vu sir bë, "Bë ham
malamin nama, og yö degwa vu ham, su sa nġaa rë. Gesa naya in sena vu
alam-yu-ngwë." 7 Lob lëëin dub-supinsën-yi geto meya meraḳ ya alam-yu-
ngwë ti arë nebë Titius Yustus yi begganġ benedo ving yi. Mehö sënë yi
mehö nejom raḳ vu Anutu, lob yi begganġ nedo dus vu Yuda hir dub-
supinsën-yi. 8 Yuda hir dub-supinsën-yi ala arë nebë Krispus, lob losho yi
alam deggërin sir bayoj ya timu vu Mehöböp. Galam Korint nġahiseḳë
denġo Paulus aye medevonġ ving bederipek bël.
9 Log buk ti lob Paulus lë nġaa ti nebë pesepsën geMehöböp nër vu yi
bë, "Su ġeġöneng! Gaḳ honġeḳ ġenanër ġaġek ranġah! Su ġenajom honġ
ahon! 10 Sa nado ving honġ, om mehöti su rëḳ ngis honġ rë, in alam
nġahiseḳë vu nyëġ böp sënë rëḳ denatu salam."
11 Lom mëm Paulus nedo Korint metateḳin Anutu yi ġaġek vu sir yoh
vu ta ti, gekwev nemadvahi-mevidek-ti. 12 Rëḳ nahub geGalio tu alam
Akaya hir kiap böp, lob loḳ buk saga alam Yuda denër ġaġek revuh
ti gedeḳo Paulus ya ġaġek ggëp begganġ-ġaġek-yi, 13 gedenër ġaġek
tetuhinsën raḳ yi bë, "Mehö sagi netahu alam bë denajom jaḳ vu Anutu
og desepa doḳ aggata ngwë medekeyëh he horek."
14 Lob Paulus bë nanër ġaġek nah, rëḳ Galio nër vu alam Yuda muġin
bë, "Ham alam Yuda, nabë ġaġek nipaya soġek ma, nġaa nipaya ti neggëp
vu mehö sënë yönon, og yoh vu bë mëm sa ġanġo ham los ham ġaġek.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15 Gaḳ nabë ham yam loḳ tepëḳ in sa in ġaġek meris meris ma, raḳ ham
nġo ham degwa la, ma raḳ ham alam Yuda nġo ham horek, og maam nök
gëp! Ham nġo semu! Sa niġ lël bë sa su ġanġo ġaġek in nġaa nabë sënë!”
16 Log tii sir to deyah dobnë.
17 Nebë saga, lob tum alam Yuda deggërin yah beyö dejom hir
dub-supinsën-yi ala ti arë nebë Sostenes ahon, bedeveek yi loḳ begganġ-
ġaġek-yi mala. Rëḳ Galio su nër ġaġek ti raḳ sir rë.

Paulus Yah Antiok Vu Suria

18 Paulus nedo Korint hus ading teka ving rë, loḳ jom Kerisi-yi-alam
nemaj geraḳ ya yaġ in na distrik Suria. Lob Priskila luho regga Akwila
deya ving yi. Lööho detöḳ ya Senkria, lob mëm Paulus keping yu viis in
buk yah verup loḳ buk sën aye ggërin yi neggëp Anutu mala wirek lo bë
su rëḳ keping yu rë lo. 19 Log ya deverup Epesus lob vuu luho medenedo
nyëġ sënë, geyö ti luḳ ya dub-supinsën-yi ayo menër ġaġek vu alam Yuda.
20 Lob alam saga denër vu yi bë medo buk la geving sir rë, rëḳ su sepa
loḳ ayej rë. 21 Gaḳ jom nemaj gesemu ġaġek vu sir bë, “Nabë Anutu su
nanërin sa rë, og sëḳ nom berup vu ham buk ngwë gökin.” Log raḳ ya
yaġ ti ggëp Epesus meya. 22 Yaġ ya meya nedo Sisarea, lob Paulus raḳ ya
Yerusalem bejom Kerisi-yi-alam nemaj, log mëm luḳ meyah Antiok.

Paulus Neḳo Loḳ Nyëġ Netu Beron Löö

23 Paulus ya nedo buk la ggovek, log kedi raḳ vu Antiok meyah beya
meyoh vu distrik Galata los Prugia hir nyëġ mahen mahen pin meya nevo
ġadu loḳ Kerisi-yi-alam pin ayoj.

Apolos Nër Yesu Bengö Ranġah

24 Lob Yuda ti vu Aleksandria yam nedo Epesus, arë nebë Apolos.
Sën yi mehö-vengwënġsën-yi, geyö raḳ Anutu-yi-ḳapiya ni nivesa rot.
25 Detahu yi loḳ Mehöböp yi aggata yö wirek vorot, gaḳ Yesu og su raḳ
ni rë. Rëḳ ayo niwëëk in bë nanër bengö ranġah, lob nër niröp rot vu sir.
Gaḳ mëm Jon og mëm lë yi buk sën neripek alam raḳ bël lo raḳ mala,
26 om mëm mehö saga nër los ayo niwëëk ata loḳ alam Yuda hir dub-
supinsën-yi. Loḳ mëm Priskila luho Akwila denġo yi lob mëm deḳo yi ya
vu luho beluho denër Kerisi yi aggata tato niröp rot vu yi.
27 Lob nahub gApolos kwa vo bë na Akaya, lob Kerisi-yi-alam vu
Epesus deyoġek in aye bë gevonġ nabë sënë, lom dekevu ḳapiya vu Yesu
yi hur vu Akaya bë degeḳo yi jaḳ. Apolos töḳ ya Akaya lob Anutu vonġ
semusemu vu yi beloḳ vu alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo niwëëk rot.
28 In niwëëk rot benër yah bedahun alam Yuda hir ġaġek raḳ alam pin
malaj, getato vu sir bë Anutu-yi-ḳapiya nër meneggëp ranġah nebë Yesu
yiḳ yi Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulus Vonġ Huk Vu Epesus

19 1 Apolos nahën nedo Korint, gePaulus yoh ya distrik Asia* vuheng
atov metöḳ ya Epesus, lob töḳ raḳ Kerisi-yi-alam la ggëp sagu.
2 Lob loḳ tepëḳ in sir bë, “Sën ham ayomin ya timu vu Yesu lo, lob maḳ
Anon Vabuung loḳ yam ggërin ham ayomin ving-a?” Loḳ denër yah vu
bë, “Ma! Mehöti su nër Anon Vabuung ti bengö mehe hanġo rë.” 3 Lob
Paulus loḳ tepëḳ yah ggökin bë, “Log deripek ham raḳ bël nebë tena?”
Lom denër yah vu bë, “Deripek he nebë sën Jon neripek alam lo.”
4 Lom Paulus nër yah bë, “Wirek Jon nër vu alam bë degërin ayoj
bedejipek bël, log nër vu sir ving bë nahub rëḳ ayoj na timu vu mehö
sën rëḳ tamuin yi menam lo. Mehö sagi arë nebë Yesu.” 5 Denġo Paulus
yi ġaġek saga lob denër meripek sir raḳ Mehöböp Yesu arë. 6 Lob Paulus
bë nema raḳ sir, lob pevis bAnon Vabuung loḳ yam ggërin ayoj medenër
alam nyëġ ngwë ayej aggagga, bedenenër ġaġek nebë alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën. 7 Sir yoh vu nemadluho bemaḳ videk luu.
8 Log Paulus loḳ ya alam Yuda hir dub-supinsën-yi betateḳin Anutu-yi-
nyëġ degwa ranġah vu sir bejij sir yoh vu kwev löö. 9 Rëḳ alam la ayoj
niwëëk rot gesu denevonġ ving rë. Gedenenër ġaġek nipaya raḳ Mehöböp
yi aggata raḳ alam malaj. Lob tum Paulus kehe yi in sir geya, lob ḳo alam
sën denesepa loḳ yi ġaġek lo raḳ menenër ġaġek vu sir yoh vu buk pin
ggëp Turanus yi dub-tateḳinsën-ġaġek-yi. 10 Bevonġ nebë sënë yoh vu ta
luu, lob alam Yuda los Grik pin sën denedo Asia* lo denġo Mehöböp yi
ġaġek.

Ġaġek Raḳ Siva Nalu Maluh Lo

11 Anutu vonġ nġaa böp böp loḳ Paulus nema, 12 lob tum alam deneḳo
agesip los tob la sën Paulus navi neraḳ lo beya denetunġ raḳ alam
nijraḳsën, lob hir niraḳsën nemaya. Gememö to deneya in sir la ving.
13 Log alam Yuda sën denevenġev raḳ tupaaḳ medeneḳo loḳ nyëġ pin
in bë degetii memö na in alam gedegeḳo monë jaḳ lo la denër Mehöböp
Yesu arë gedeneseggi in bë degetii memö na in alam. Bedenenër bë,
“Ham gwevonġ noh vu sayeġ in sa nanër vu honġ raḳ Yesu arë sën Paulus
nër ġaġek raḳ yi lo!”
14 Lob alam Yuda hir alam-deneḳo-seriveng hir ggev ti arë nebë Siva,
lob nalu lo nemadvahi-bevidek-luu denevonġ huk nebë sënë. 15 Rëḳ memö
nër yah vu sir bë, “Yesu saga seraḳ ni. Geseraḳ Paulus ni ving. Gaḳ mu
ham re lo?” 16 Lob mehö sën memö negwanġ ya yi lo, pesönġ ggök sir
gesis sir pin bekweeḳ hej tob bedeḳo nipaya rot, bedepiv ḳöḳ medeveya
meto deyah dobnë los ahëj töḳsën. 17 Ggovek rëḳ alam Yuda los Grik pin
sën denedo Epesus deraḳ nġaa sënë ni, lob sir pin deggöneng böpata
gedeḳo Mehöböp Yesu arë raḳ. 18 Log alam sën ayoj neya timu vu Yesu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lo vahi deyam ving medenër sën denetunġ bu raḳ nġaa pin lo ranġah gedevuu ya. 19 Galam nġahi sën denevonġ parahek los naböö lu nġaa lo desupin hir ḳapiya parahek los naböö yi gedevesi raḳ ya nengwah raḳ alam pin malaj. Lob detevin ḳapiya sënë yi monë sën denebaġo raḳ lo, lob yoh vu monë ġahis 50,000. 20 Lob Mehöböp yi huk niwëëk raḳ nebë sënë genetato yi niwëëk bë yi böpata bekesuu.

Alam Dahis Depemëġin Kerisi-yi-alam

21 Paulus lë nġaa pin saga ggovek, log kwa vo bë na distrik Masedonia los Akaya loḳ mëm nah mena Yerusalem. Nër bë, "Sena sagu govek rë, loḳ sena ġalë Rom geving." 22 Lob vonġ yi mehö luu sën deneloḳ vu yi lo demuġin medeya distrik Masedonia, Timoti lu Erastus. GePaulus yö ti nahën nedo ggëp distrik Asia*.

23 Lob loḳ buk saga, alam demehoo sir in Yesu yi aggata gebë dengis sir raḳ degwa nebë sënë: 24 Mehöti arë nebë Demetrius nedo belosho yi hur nġahiseḳë denesemu nġaa raḳ seriva. Denesemu anutu-avëh-kuungsën Artemis yi dub ḳenu mahen mahen raḳ seriva in alam debaġo. 25 Lob Demetrius sënë supin yi hur pin ving alam sën yiḳ denevonġ huk nebë agi genër vu sir bë, "Alam-e! Ham nġo raḳ ni bë hil nehaḳo monë nivesa raḳ hil huk seriva sënë. 26 Lob ham raḳ ni ving nebë mehö sën Paulus lo loḳ alam nġahiseḳë rot ahëj, beggërin ayoj raḳ yi ġaġek sën nenër nebë anutu pin sën hil nesemu raḳ nemad lo, saga og su anutu anon rë. Lob su vonġ nebë sënë vu hil Epesus mu rë, gaḳ vonġ yoh vu distrik Asia* pin ving. 27 Lob Paulus yi ġaġek sagi su rëḳ gevonġ balam degeruu demij vu hil huk-monë-yi sënë mu rë. Gaḳ rëḳ dahun anutu-avëh böp Artemis yi dub vabuung sënë na geving. Gwëbeng alam distrik Asia* los alam vu dob pin deneḳo arë raḳ, rëḳ mu nabë Paulus medo nanër ġaġek nabë saga, og rëḳ hil anutu-avëh böpata los niwëëk sënë rëḳ natu nġaa meris barë nama na."

28 Denġo ġaġek sënë lob ahëj sengën böpata rot gedetahi rot bë, "Hil Artemis vu Epesus yi böpata rot!" 29 Detahi böpata rot nebë saga galam pin vu nyëġ saga dereseeh rur böpata mekedi deya. Dekedi loḳ ti medeserög medeya begganġ-supinsën-yi, lob dejom Gayus luho Aristarkus ahon mededadii luho ya ving sir. Luho vu distrik Masedonia rëḳ luho deyam ving Paulus. 30 Paulus vonġin bë begi na sir vuheng benanër ġaġek vu sir, rëḳ Yesu yi hur deggërin yi. 31 Log alam distrik Asia* hir ggev böp la, og losho Paulus yö deneraḳ nij, om devonġ ġaġek ya vu yi ving bedenër niwëëk vu yi bë su doḳ na begganġ-supinsën-yi.

32 Lob alam nġahiseḳë saga deneketul loḳ rot, in sir vahi denetahi ġaġek agga ti gevahi denetahi agga ngwë, lob alam vahi su deraḳ ġaġek sën desup sir in lo degwa ni rë. 33 Lob alam Yuda derot Aleksander ya nare malaj galam vahi denër bë mëm yö neraḳ ġaġek degwa ni. Lom

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Aleksander varah nema raḳ gebë nanër ġaġek tato vu sir. 34 Rëḳ ma
gederaḳ ni bë yi Yuda ti, lob sir pin ayej loḳ ti gedenetahi rot bë, “Hil
Artemis vu Epesus yi böpata rot!” Detahi nebë saga yoh vu nyëġ mala
luu.
35 Medo denevonġ medenevonġ, loḳ mëm mehö sën tu nyëġ böp Epesus
hir ggev benekevu hir ġaġek lu nġaa lo vonġ bededuj ma, log nër vu
sir bë, “Ham alam Epesus! Mehö re rëḳ duġin nyëġ böp Epesus nabë
neġin avëh böp Artemis yi dub los ḳenu ġelönġ sën luḳ yam vu yaġek
lo? 36 Mehöti su yoh vu bë keyëh ġaġek sagi rë. Om ham ayemin nama,
geham su pevis megwevonġ nġaa ti. 37 Ham nġo ḳo mehö luu sënë yam,
rëḳ mu luho su deggodeḳ dub yi nġaa ti rë. Geluho su denër pelësën raḳ
hil anutu-avëh rë, gema! 38 Om nabë Demetrius losho yi hur hir ġaġek ti
neggëp vu mehöti, og buk-ġaġek-yi neggëp. Gekiap böp nedo. Om yö rëḳ
genġo hir ġaġek. 39 Genabë ham ġaġek la nahën neggëp, og ham semu
doḳ supinsën yi buk niröp. 40 Rëḳ mu alam Rom rëḳ denanër hil nabë hil
hevonġ beġö verup gwëbeng gedegwa ma! Genabë dedoḳ tepëḳ in hil in
supinsën nipaya sënë degwa, og ġaġek ti su neggëp in bë hil rëḳ nanër
doḳ nah vu sir rë!” 41 Mehö sën nekevu ġaġek lu nġaa lo nër nebë sënë,
log kevoh supinsën ya bedeketëḳin sir.

Paulus Ya Meḳo Loḳ Distrik Masedonia Los Grik

20 1 Ġaġek sënë ahë yes raḳ ggovek, log Paulus supin Yesu yi hur lo
deyam vu yi, menër ġaġek vahi vu sir in bë bo niwëëk doḳ ayoj.
Log jom nemaj geya raḳ beya distrik Masedonia. 2 Ya meyoh vu nyëġ
pin menër ġaġek nġahiseḳë in ġadu Kerisi-yi-alam beya verup dob Grik,
3 lom nedo sagu yoh vu kwev löö ggovek, log bë jaḳ yaġ mena Suria. Rëḳ
nġo bë alam Yuda dejoo ġaġek bë dengis yi menadiiḳ, lom sepa vaha
meyoh distrik Masedonia beyah. 4 Yah log Purus nalu Sopater vu Beroya,
gAristarkus lu MonSekudus vu Tesalonika, geGayus vu Derbe, geTimoti,
geTukikus luho Tropimus vu distrik Asia*, bedeneya ving yi. 5 Alam
sënë demuġin meya deneġin alu Paulus vu Troas. 6 Log alu halë Buk-
ggöksën-yi* ggovek log alu hevuu Pilipi galu araḳ yaġ maya. Alu aya buk
nemadvahi loḳ mëm atöḳ ya vu sir ggëp Troas behe nado soda ti.

Etikus Vës Vu Troas Loḳ Vesa Loḳ

7 Lob Buk-sewahsën-yi* sehuksën, lob he supin he in bë aġa nos los
Pasa. Lob Paulus nër ġaġek vu alam, in monbuk og bë na jaḳ. Lob nër
ġaġek hus ading rot vu sir bebuk vuheng raḳ. 8 Lob detaggi loḳ ram
nġahiseḳë benare loḳ begganġ ayo vavunë sën he nasupin he loḳ lo.
9 Lob maluh maġëm ti arë nebë Etikus nedo raḳ veluung avi ayööng yi,
gePaulus nenër ġaġek hus ading rot vu sir. Lob Etikus mala neggëp rot,
lob ggëp yiing lom vës vu begganġ ayo ti sën tëb netu löö vu vavunë lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

beyam dob. Lob deluḳ meya devër yi raḳ rëḳ diiḳ. 10 Loḳ Paulus luḳ meya
tabuu mehö maġëm saga genër bë, “Ham su newamin jaḳ, in anon nahën
nedo loḳ yi.”
11 Lob Paulus raḳ yah vavunë belosho alam saga debu brët medegga.
Ggovek loḳ nër ġaġek hus adingseḳë vu sir rot benyëġ heng, log ya raḳ.
12 Gedeḳo maluh maġëm sënë medeya. Rëḳ su diiḳ rë genedo vesa, lob
kwaj vesa raḳ yah.

Paulus Vu Troas Meya Miletus

13 Paulus nër muġin bë noh dob mena geto Asos, lob mëm he ġaḳo yi
jaḳ nom yaġ vu sagu. Lob he raḳ yaġ bamuġin baya neheġin yi ggëp Asos.
14 Loḳ Paulus yök to metöḳ vu he, lob he haḳo yi raḳ yom yaġ mehe los
aya Mitulene. 15 He kesuu Mitulene gaya, lob he hëp benyëġ heng, gehe
ya verup dus vu Kios. Log he ya bebuk loḳ yah geheng, lob mëm he ya
matöḳ ya Samos. Loḳ he hëp yah beheng to, log mëm he ya matöḳ ya
Miletus. 16 Paulus kwa vo vorot bë kesuu Epesus gena in nilël bë su medo
distrik Asia* panġsën. Gaḳ bë pevis in kwa vo bë gelë Buk-supinsën-yi
sën denenër bë Pentikos lo, gëp Yerusalem.

Paulus Jom Alam Epesus Nemaj

17 He töḳ ya Miletus, log Paulus vonġ ġaġek ya Epesus in Kerisi-yi-alam
hir ggev lo bë denam vu yi. 18 Deverup vu yi lob nër vu sir bë, “Ham nġo
raḳ nġaa pin sën sa nehevonġ wirek loḳ sën sa nahën neverup mewis ggëp
distrik Asia* lo ni. 19 Ham raḳ ni bë alam Yuda dejoo ġaġek vunsën beron
nġahiseḳë in bë dengis sa, lob saga vo maggin vu sa panġsën. Rëḳ sa su
haḳo sa raḳ rë, gaḳ sa malaġ ruḳ keseh in Mehöböp yi huk gesa medo
nehevonġ. 20 Sa su vun ġaġek nivesa ti rë, gaḳ senër ranġah behevonġ nġaa
pin in bë doḳ vu ham. Gesenër ranġah vu ham loḳ ham supinsën, geloḳ
ham begganġ ayo ving. Besagaḳ ham raḳ ni. 21 Senër ġaġek niwëëk raḳ
buk vu alam Yuda, gevu alam Grik in degërin ayoj nah vu Anutu, gayoj na
timu vu hil Mehöböp Yesu. 22 Om ham gwenġo rë! Anon Vabuung negejiiin
sa bë sena Yerusalem. Lob maḳ va rëḳ natöḳ vu sa vu sagu? Sa duġin.
23 Rëḳ Anon Vabuung tateḳin vu sa yoh vu nyëġ pin sën seya lo meseraḳ
ni bë sëḳ natöḳ vu ḳarabus genġaa maggin nġahiseḳë rëḳ deġinengin sa.
24 Rëḳ sa su kwaġ nevo naviġ sënë bë nġaa anon rë. Sa su niġ wëëk ata bë
najom ahon rë, gaḳ sa bë sepa doḳ aggata sën sa nesepa loḳ lo, benama
na rë. Sa bë semu huk sën sa haḳo vu Mehöböp Yesu lo na. Huk sën sa
nanër Bengö Nivesa jaḳ Mehöböp yi semusemu lo. 25 Om ham gwenġo rë!
Wirek seyök vu ham besa haḳo loḳ menanër ġaġek raḳ Anutu-yi-nyëġ. Rëḳ
gwëbeng seraḳ ni bë ham su rëḳ gwelë sa malaġ gökin nah rë. 26 Nebë
saga, om gwëbeng sa bë nanër vu ham nabë: Nabë ham ti nadiiḳ bemala
nama, og su degwa vu sa rë, 27 in sa su höneng rë, gaḳ sa tateḳin Anutu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwa pin los dahis vu ham. 28 Om ham gweġin ham nivesa, gegweġin
Kerisi-yi-alam vahi geving, in Anon Vabuung ggooin ham raḳ tu alaj. Ham
gweġin ham nivesa beham gweġin Mehöböp yi alam sën yö baġo sir raḳ
niḳöḳ lo geving. 29 In seraḳ ni bë sëḳ ġevuu ham gesena, log rëḳ alam
ġaġek kuungsën la nabë anöö bemën nij paya rëḳ desarömin sir geving
ham, lob degevonġ paya vu Kerisi-yi-alam. 30 Geham ggev la rëḳ dekedi
medenanër ġaġek kuungsën la in dedadii Kerisi-yi-alam nah detamuin sir.
31 Om ham gweġin ham noh vu buk. Ham kwamin bo nabë sa tato aggata
niröp vu ham buk los ranġah yoh vu ta löö. Gesa nasu in ham pin ti ti.
32 Lob gwëbeng sa hetunġ ham loḳ ya Anutu nema, geloḳ yi ġaġek
semusemu ayo, lob saga yoh vu bë bo niwëëk vu ham gemëm ham rëḳ
gweḳo nġaa nivesa vesa pin sën Anutu rëḳ gevonġ vu alam pin sën yö
ggooin sir raḳ tu yi alam lo. 33 Sa su malaġ anon in mehöti yi seriva ma
goor ma tob lu nġaa ti rë. 34 Gaḳ ham nġo raḳ ni bë sa nemaġ sënë yö
jom huk beloḳ vu sa in nġaa sën sa naraḳ vu in lo. Geneloḳ vu alam sën
denesepa sa lo ving. 35 Sa nehevonġ huk nebë sënë in tato vu ham nabë
hil ġevonġ huk niwëëk in hil adoḳ vu alam seḳëj masën. Gehil kwad bo
ġaġek sën Mehöböp Yesu yö nër lo nebë, ‘Mehöti sën nabë bo nġaa vu mehö
ngwë, gesu kwa bo nabë rëḳ geḳo nyëvewen doḳ nah rë lo, og kwa vesa rot
kesuu kwa-vesasën sën kwa vesa in nġaa sën mehö ngwë denevo vu yi lo.’ ”
36 Paulus nër ġaġek saga ggovek, log yun lus gejom raḳ ving alam ggev
pin. 37 Lob sir pin desu rot gedekebi Paulus ahon gedemul* yi in bë rëḳ
gevuu sir gena. 38 Ayoj maggin rot in Paulus nër bë su rëḳ degelë yi gök
nahin rë. Log mëm deḳo yi meya detunġ raḳ ya yaġ.

Paulus Raḳ Ya Yaġ In Na Yerusalem

21 1 He hevuu sir gehe raḳ ya yaġ maya, baya heto sesor niröp maya
Kos. Geheng to lob he ya rot batöḳ ya Rodos. Lob he kesuu Rodos
gehe ya verup Patara. 2 Lob he töḳ raḳ yaġ ti vu saga geneya los Ponisia.
Lob he raḳ ya baya. 3 He ya heto halë Kupros neggëp ya los he nemamin
ḳëj, lob he kesuu gaya rot baya neto nyëġ böp Suria maloḳ ya Ture. In yaġ
bë getunġ ḳupeḳ duḳ gëp nyëġ sagu.
4 Lob he ya matöḳ raḳ Kerisi-yi-alam la vu sagu, lob he nado soda
ti ving sir. Loḳ Anon Vabuung vër kwaj lob denër vu Paulus bë su na
Yerusalem. 5 Rëḳ ma gehe buk ggovek ya, lob he hevuu nyëġ sagu gaya,
lob Kerisi-yi-alam pin ving hir avëh los hur mahen deli he vu begganġ ya
loo nenga. Lob he yun lupin ggëp loo nenga genajom raḳ. 6 Log mëm he
jom nemamin, log he raḳ ya yaġ baya gedeyah bej.

Agabus Nër Ġaġek Ranġah Raḳ Paulus

7 He raḳ yaġ bekesuu Ture gaya rot batöḳ ya Petolemais. Lob he jom
Kerisi-yi-alam lo nemaj gehe nado buk ti ving sir. 8 Lob monbuk lob he vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Petolemais batöḳ ya Sisarea, behe loḳ ya sinarë Pilip yi begganġ benado
ving yi. Alam nemadvahi-bevidek-luu sën deloḳ vu sinarë nyëdahis in nos
vu Yerusalem wirek lo ti yi. 9 Lob nalu avëh avö lubeluu sën maluh su
dehov sir rë lo, lob sir avëh-denenër-ġaġek-ranġahsën.
10 He nado Sisarea buk la ving rot, lob mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën
ti arë nebë Agabus vu distrik Yudea meluḳ meyam Sisarea. 11 Yam in bë
gelë he, lom ḳo Paulus yi ḳabi beduu yö vaha los nema raḳ, log nër bë,
“Anon Vabuung nër bë, ‘Alam Yuda vu Yerusalem rëḳ denaduu ḳabi sënë
ala nabë sënë, log rëḳ debo yi doḳ na alam-yu-ngwë nemaj.’ ” 12 He hanġo
nebë sënë, lob he los alam pin sën he nado loḳ begganġ ti saga lo anër
niwëëk vu Paulus bë su jaḳ mena Yerusalem. 13 Loḳ Paulus nër ġaġek yom
vu he bë, “Nebë va sën ham nesu benevonġ mesayoġ maggin neraḳ-ë?
Seyoh vu bë sena ḳarabus. Gaḳ nabë sa nadiiḳ in Mehöböp arë geving
gëp Yerusalem, og yiḳ yoh vu ving!” 14 Lom he su ayoh vu bë rëḳ aġërin
kwa rë, om sën he ayemin ma, gehe nër bë, “Om maam anon jaḳ noh vu
Anutu kwa!”
15 Ggovek log he semu nġaa nġaa loḳ, garaḳ maya Yerusalem. 16 Lob
Kerisi-yi-alam la vu Sisarea desepa he bedeli he ya vu mehö sën he bë
ana medo geving yi lo. Yi Kupros ti barë nebë Menason, sën yö vonġ ving
wirek nyëmuġinsën lo. 17 He töḳ ya Yerusalem, lob Kerisi-yi-alam deḳo
he raḳ los kwaj vesa. 18 Gemonbuk lob Paulus ya ving he, behe ya halë
Yakobus. Lob alam ggev pin denedo ving yi. 19 Paulus jom nemaj ggovek,
log turin huk pin sën Anutu ġadu yi bevonġ vu alam-yu-ngwë lo los dahis
vu sir.

Paulus Nġo Alam Ggev Hir Ġaġek Beya Dub Ayo

20 Denġo lob deḳo Anutu arë raḳ, loḳ tum denër vu yi bë, “Ari! Ġeraḳ
ni bë alam Yuda raḳ neggëp mehömehö detu Kerisi-yi-alam ggovek ya,
lom denesepa loḳ horek sën Moses ḳo agi niwëëk ata. 21 Rëḳ denenġo
bë ġenenër vu alam Yuda sën denedo ving alam-yu-ngwë lo bë degevuu
Moses yi horek na, geġenenër bë su degerah* naluj navij, gesu desepa
doḳ nġaa wirek hen gökin. 22 Om hil rëḳ ġevonġ nabë va? Yönon rot, rëḳ
degenġo ġaġek nabë ġeyam ggovek ya. 23 Om ġepevis begwevonġ nġaa
noh vu sën he bë nanër vu honġ agi. He alam lubeluu denër ġaġek ti
venuh neggëp Anutu mala. 24 Om gweḳo alam saga, beġesepa doḳ horek
pin sën gevonġ beham nimin veseek jaḳ gëp Anutu mala lo, gegwetunġ
monë natu seriveng in sir gedekeping yuj viis na. Gwevonġ nabë sënë, og
alam pin rëḳ dejaḳ ni nabë ġaġek sën denenër raḳ honġ lo, og anon ma.
Gemëm yö rëḳ dejaḳ ni nabë ġenesepa loḳ Moses yi horek ving. 25 Gaḳ
alam-yu-ngwë sën detu Kerisi-yi-alam lo, og hil ḳevu ḳapiya ya vu sir
ggovek ya banër ġaġek sën hil ajoo wirek lo vu sir bë: Degeġin sir nivesa,
gesu dega reggu sën alam denesis in bë degetunġ seriveng vu anutu-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kuungsën lo, gesu dega ḳöḳ, gesu dega reggu sën alam deneseyu kwaj
medenediiḳ lo, gesu degevonġ baggëb."
26 Nebë saga, lob Paulus ḳo alam saga monbuk belosho desepa loḳ
horek pin sën gevonġ benij veseek jaḳ gëp Anutu mala lo. Log loḳ ya
dub-vabuung-böp ving benër buk sën buk-niveseeksën-yi govek na lo tato
vu alam-deneḳo-seriveng lo. Buk sën degetunġ seriveng balam-deneḳo-
seriveng debesi jaḳ jepö vu sir lo.

Alam Yuda Dejom Paulus Ahon Loḳ Dub Ayo

27 Buk-niveseeksën-yi nemadvahi-bevidek-luu saga dus raḳ bë nama na,
loḳ alam Yuda la vu distrik Asia* delë Paulus genedo loḳ dub-vabuung-
böp ayo, lob deloḳ alam pin ahëj bahëj sengën raḳ. Lob dekedi dejom
Paulus ahon 28 gedetahi bë, "Ham alam Israel, ham doḳ vu he! In mehö
sagi nenër vu alam yoh vu nyëġ pin bë dedahun hil hed alam los hil
horek gedub-vabuung-böp sagi geving. Beḳo alam Grik la loḳ yam dub-
vabuung-böp sënë ving bevonġ paya vu nyëġ vabuung sënë!" 29 Denër
nebë sënë in delë Tropimas vu nyëġ böp Epesus genedo Yerusalem ving
Paulus, lob dekuung bë Paulus ḳo yi loḳ ya dub ayo ving.
30 Nebë saga, lob alam Yerusalem pin ahëj sengën raḳ, lob deserög beya
dejom Paulus ahon, gededadii to meyah in dub-vabuung-böp. Gedepevis
bedevehii dub yi repinġ pin.

Alam-beġö-yi Vu Rom Deḳo Paulus Medeya Hir Ḳatum Ayo

31 Devonġin bë dengis Paulus menadiiḳ, rëḳ bengö ya verup vu Rom
hir alam-beġö-yi losho alaj bë beġö verup beyoh vu Yerusalem pin. 32 Lob
pevis beḳo alam-beġö-yi la, geyi kapten, bedeserög medeluḳ medeya vu
sir. Yuda delë alam-beġö-yi losho alaj, lob devuu Paulus gesu desis rë.
33 Lob alam-beġö-yi alaj ya dus bejom Paulus ahon genër vu yi alam-
beġö-yi bededuu ahon raḳ sëng luu.
Log loḳ tepëḳ in sir bë, "Mehö re sënë? Vonġ va paya?" 34 Rëḳ alam yu
böpata, om detahi ġaġek ya niḳelap bededun böp rot. Lob alam-beġö-yi
alaj su yoh vu bë genġo ġaġek degwa nivesa rë, lom nër vu alam-beġö-yi
bë degeḳo Paulus doḳ na hir ḳatum ayo. 35 Lob Paulus ya verup dus vu
ḳatum sënë yi lël lob alam nij wëëk rot bë dengis yi menadiiḳ, lob alam-
beġö-yi su deyoh vu bë degërin yi nivesa rë, lom devaḳu yi ya vavunë.
36 Galam pin denesepa sir bedetahi bë, "Ġengis menadiiḳ!"

Paulus Nër Yi Degwa Vu Alam Yuda

37 Alam-beġö-yi bë degeḳo Paulus doḳ na hir ḳatum ayo, rëḳ Paulus loḳ
tepëḳ vu alaj bë, "Yoh vu bë sa nanër ġaġek ti vu honġ rë?" Loḳ alam-
beġö-yi alaj lëk beloḳ tepëḳ yah bë, "Ġeraḳ Grik ayej ni? 38 Sa hekuung bë
honġ Ejep ti sën ġesis beġö vu gavman vu buk agu geġeḳo alam nij paya

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

los beġö hodeḳ 4,000 meġeya nyëġ-yumeris lo!” 39 Rëḳ Paulus nër yah vu
bë, “O saḳ Yuda, gataġ ḳo sa ggëp Tarsus vu distrik Kilisia. Sa nyëġ los
bengö. Om ġengoġek gesa nanër ġaġek dus ti vu alam sënë rë.” 40 Lob
alam-beġö-yi alaj yoġekin. Lob Paulus raḳ ya nare lël gevarah nema raḳ.
Lob alam pin ayej ma, gemëm nër ġaġek ya vu sir loḳ Hibru ayej.

22 1 Nër bë, “Arig lo amaġ lo, ham gwenġo rë! Sa bë tateḳin sa
ġaġek degwa ranġah vu ham.” 2 Denġo bë Paulus nër vu sir
loḳ Hibru ayej, lob ayej ma rot gesu deggee rë. Log mëm Paulus nër bë,
3 “Sa Yuda ti. Sataġ ḳo sa ggëp Tarsus vu distrik Kilisia, rëḳ serig ggëp
nyëġ böp Yerusalem sënë geGamaliel ḳo sa luḳ yi dub betahu sa niröp
loḳ hil ḳenud lo hir horek pin. Gesa niġ wëëk mesayoġ ya vu Anutu
timu nebë sën gwëbeng ham nimin wëëk menetamuin yi agi. 4 Wirek
sevo maggin vu alam sën denesepa loḳ Yesu yi aggata lo, lob sa bë ngis
sir medenadiiḳ. Lob seduu maluh los avëh ving raḳ sëng beya denedo
begganġ ḳarabus. 5 Alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp losho kaunsor hir
alam teta pin deyoh vu bë rëḳ denanër ġaġek saga ranġah vu ham, in
dekevu ḳapiya vu arij lo vu nyëġ böp Damaskus besa haḳo beya in bë sa
naduu alam vu sagu beġaḳo nam Yerusalem bedegeḳo vanë.

Paulus Tateḳin Sën Ggërin Yi Tu Yesu Yi Hur
(Sn 9:3-19; 26:12-18)

6 Lob sa nahën nayök aggata beseya verup dus raḳ nyëġ böp Damaskus,
lob hes vuheng raḳ. Loḳ pevis beranġah ti vër böpata nebë davës vu
yaġek beyam jëh raḳ sa. 7 Lob sevës beya nahëp dob, log sa hanġo ġaġek
ti yam vu sa bë, ‘Saulus, ġëvonġ vanë vu sa in va?’ 8 Rëḳ seloḳ tepëḳ
yah bë, ‘Mehöböp-a? Honġ re?’ Loḳ nër yom bë, ‘Sa Yesu Nasaret sën
ġenevonġ vanë vu sa lo!’ 9 Galam sën deneya ving sa lo delë ranġah sënë
ving, rëḳ su denġo mehö sënë aye rë.
10 Lob senër bë, ‘Om Mehöböp, sëḳ ġevonġ nabë va?’ Loḳ Mehöböp
nër yom vu sa bë, ‘Kwedi jaḳ meġena Damaskus. Lob vu nyëġ sagu rëḳ
mehöti nanër huk pin sën sehooin raḳ vu honġ lo tato vu honġ.’ 11 Ranġah
sagi gelu sa malaġ, lob sa su yoh vu bë ġalë nyëġ lu nġaa rë, om alam sën
deya ving sa lo dejom loḳ sa nemaġ bedeli sa ya Damaskus.
12 Lob mehöti nedo barë nebë Ananias. Yi mehö nesepa loḳ Moses yi
horek anon rot, lom alam Yuda pin sën denedo Damaskus lo deneḳo yi
raḳ bë yi mehö nivesa. 13 Mehö saga yam vu sa benër bë, ‘Arig Saulus!
Malam natum nah!’ Lob pevis besa malaġ tum ggökin yah besa halë yi.
14 Log nër ving bë, ‘Hil ḳenud hir Mehöböp yö ggooin honġ raḳ in bë
gejaḳ kwa ni. Ġelë Mehö yohvu sënë ggovek ya, ġeġenġo ġaġek sën raḳ
verup avi lo. 15 In rëḳ ġenanër yi ġaġek ranġah. Ġenanër nġaa sën ġelë
los ġenġo lo vu mehönon pin. 16 Ma ġeneġin va rot-a? Kwedi jaḳ beġejipek
bël. Ġenanër Yesu arë gerëḳ jipek honġ nġaa nipaya na.’ ”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu Vonġ Paulus Ya Vu Alam-yu-ngwë

17 "Seyom heto Yerusalem, gebuk ti lob sa medo najom raḳ loḳ dub-
vabuung-böp, lob sa ḳenug ya nebë pesepsën 18 besa halë Mehöböp.
Lob nër vu sa bë, 'Ġepevis! Gwevuu Yerusalem geġena! Nabë ġenanër
sa ġaġek vu alam sënë og su rëḳ degenġo bedegevonġ geving rë!' 19 Lob
senër bë, 'Mehöböp, yö deraḳ ni bë wirek seyoh vu dub-supinsën-yi
pin beseduu alam sën ayoj neya timu vu honġ lo, gesa neheveek sir.
20 Gewirek desis Stepan sën nenër honġ ġaġek ranġah lo mediiḳ, lob
sayoġ nivesa in saga gesa vare nemalaġin alam sën denetengwa yi lo hir
röpröp.' 21 Rëḳ nër vu sa bë, 'Ġena! Rëḳ sa ġevonġ honġ na aggata ading
beġena vu alam-yu-ngwë.' "

Alam-beġö-yi Alaj Ġin Paulus

22 Alam Yuda vare denenġo Paulus yi ġaġek rot beya verup loḳ ġaġek
vewen sagi loḳ detahi niwëëk bë, "Ham jaḳ na genadiiḳ! Mehö nebë
saga su medo vesa!" 23 Lom denetahi ya niḳelap gedekah hir röpröp
medenetetëhin, gedeneraa kebus raḳ medenetë ya vavunë.
24 Nebë saga lob alam-beġö-yi alaj nër bedeḳo Paulus loḳ ya hir ḳatum
ayo. Genër vu sir ving bë debeek yi in denatöḳ jaḳ degwa sën alam Yuda
denetahi ġaġek ya niḳelap raḳ yi lo. 25 Lom deduu Paulus ya vetii ḳele
ggovek in bë debeek, rëḳ alam-beġö-yi hir kapten nare dus vu Paulus,
lob Paulus nër vu yi bë, "Ham horek nër bë yoh vu bë ham beek Rom ti
geham su gwenġo yi ġaġek namuġin rë?"
26 Lob kapten nġo ġaġek sënë, lob ya menër vu alam-beġö-yi alaj bë,
"Ġevonġin bë gwevonġ nabë va? Mehö saga lo yi Rom ti!" 27 Lob ala yom
vu Paulus meloḳ tepëḳ vu yi bë, "Ġenanër vu sa nabë honġ alam Rom ti
ma ma?" Rëḳ Paulus yoġek bë, "Ëë-ë, sa Rom ti!" 28 Loḳ alam-beġö-yi alaj
nër bë, "Sa hetë monë nġahiseḳë in sa vu gavman Rom gesetu Rom ti!"
Rëḳ Paulus nër yah bë, "Gaḳ sa og amaġ Rom, om ataġ ḳo sa besa Rom."
29 Lob alam sën bë debeek yi lo pevis bedelëëin yi, galaj newa raḳ rot
in kwa vo bë duu Rom ti raḳ sëng. 30 Rëḳ vonġin bë jaḳ nġaa sën alam
Yuda denër bë Paulus vonġ paya lo ni niröp, om ḳo yi vër monbuk gevonġ
ġaġek ya vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev los kaunsor pin bedesupin sir
yam, log ḳo Paulus luḳ ya nare malaj.

Paulus Nër Ġaġek Vu Yuda Hir Kaunsor

23 1 Lob Paulus gët kaunsor genër bë, "Arig lo, setu Anutu yi hur
ti besa medo mekwaġ nevo bë sa nehevonġ yoh vu yi ġaġek rot
beverup gwëbeng!" 2 Nër nebë sënë, lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev
böp Ananias nër vu yi alam sën denare dus vu yi lo bedepetap avi. 3 Rëḳ
Paulus nër yah vu yi bë, "Honġ ġanġ nipaya rëḳ heveḳ nivesa raḳ nedo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

navi vavunë mu! Anutu rëḳ petap honġ! Ġenedo sagi in bë gwenġo sa
ġaġek meġeseggi jaḳ hil horek, rëḳ mu nġo kweyëh horek sagi in ġenër
bedesis sa!”
4 Lob alam sën denare dus vu Paulus lo denër bë, “Su ġenanër ġaġek
nipaya jaḳ Anutu yi ggev böp sënë!” 5 Rëḳ Paulus nër yah bë, “Arig lo,
sa su raḳ ni bë yi alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp rë. Gaḳ Anutu nër
meneggëp loḳ yi ḳapiya bë: Su ġenanër ġaġek nipaya jaḳ ala sën neġin
honġ alam lo!”
6 Lob Paulus raḳ ni bë alam teta Sadukai* la geParisai* la medenedo,
lom tahi ya vu kaunsor bë, “Arig lo! Sa og sa Parisai* soġek rot! Sa
nehevonġ ving bë alam-diiḳsën rëḳ dekedi jaḳ gökin, lob yiḳ raḳ degwa
saga sën gwëbeng devonġ ġaġek vu sa.” 7 Nër ġaġek saga lob ġaġek
ahë sengën yi verup pevis loḳ Parisai* losho Sadukai* vuheng atov, lob
devasuh sir. 8 In alam Sadukai* denenër bë mehönon su deyoh vu bë
rëḳ dekedi jaḳ nah gëp bedub rë, gangër ma, genġaahur ma. Gaḳ alam
Parisai* devonġ ving lööhoho. 9 Lom alam lo devonġ dedun böpata, loḳ
alam Parisai* hir alam-horek-yi la kedi denare bedenër niwëëk bë, “He
halë mehö saga bë nġaa nipaya ti su neggëp vu yi rë! Maḳ nġaahur ti
ma angër ti yö vengwënġ vu yi!” 10 Lob ġaġek ahë-sengën-yi ya meböp
raḳ rot, lob Rom hir alam-beġö-yi alaj ggöneng. In sir yu luu, lob bë rëḳ
dedadii Paulus vewen vewen lob denabij teka teka benadiiḳ. Lom nër
balam-beġö-yi deluḳ beya devo Paulus vër in sir gedeḳo yi loḳ yah hir
ḳatum ayo.
11 Ggovek gebuk lob Mehöböp yam nare ranġah vu Paulus genër vu bë,
“Ġemedo los nim wëëk! Ġenër sa ġaġek ranġah ggëp Yerusalem ggovek,
gerëḳ ġenanër sa ġaġek gëp Rom nabë saga geving.”

Yuda Dejoo Ġaġek Bë Dengis Paulus Menadiiḳ

12 Nyëġ heng lob alam Yuda desupin sir medenër ġaġek venuh gedetato
nemaj ya vavunë bë su dega los denanum rot bemëm nabë dengis Paulus
benadiiḳ loḳ mëm. Gaḳ nabë dega ma denanum namuġin og Anutu ngis
sir. 13 Sir sën denër ġaġek venuh lo sir mehödahis luu gela sevöḳ.
14 Lob deya vu alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam teta bedenër bë,
“He nër ġaġek niwëëk betato nemamin ya vavunë ganër venuh bë he su
rëḳ aġa nos los nanum bël rë rot, bena berup doḳ buk sën he ngis Paulus
menadiiḳ lo loḳ mëm. 15 Om ham los kaunsor gwevonġ ġaġek na vu Rom
hir alam-beġö-yi alaj pehi nabë degeḳo Paulus duḳ menam vu ham. Ham
nanër vu yi nabë ham bë gwenġo Paulus yi ġaġek degwa gök nahin in
ham jaḳ ni niröp. Gehe semu he ggovek ya. Su rëḳ nam natöḳ nam vu
ham rë, gaḳ he rëḳ angis yi menadiiḳ doḳ aggata!” 16 Rëḳ Paulus mewa
nġo ġaġek bë rëḳ degetunġ dum gëp aggata bedengis Paulus menadiiḳ,
lob ya meloḳ ya Rom hir alam-beġö-yi hir ḳatum beloḳ ya menër ranġah

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu Paulus. 17 Lob Paulus tahi alam-beġö-yi hir kapten ti yam, benër vu bë,
"Gweḳo hur maġëm sagi na vu ham ggev, in ḳo ġaġek ti in bë nanër vu
yi." 18 Lob kapten ḳo yi beli ya vu ala benër vu bë, "Ḳarabus Paulus tahi
sa benër vu sa bë sa ġaḳo hur maġëm sënë nam vu honġ, in ḳo ġaġek ti
beyam vu honġ."
19 Lom ala jom loḳ nema, beḳo meya nenga, beluho yö luu ya denedo,
log mëm loḳ tepëḳ in yi bë, "Ġevonġin bë ġenanër ġaġek re vu sa?" 20 Loḳ
hur maġëm nër bë, "Alam Yuda dejoo ġaġek ggovek bë rëḳ dedoḳ tepëḳ
in honġ begweḳo Paulus duḳ mena vu kaunsor neheng in dedoḳ tepëḳ in
yi ġaġek degwa panġsën vu yi. 21 Rëḳ mu su gwebë nengam vu hir ġaġek,
in hir alam mehödahis luu gela sevöḳ bedenër ġaġek venuh bë su rëḳ
dega los denanum rë, rot bemëm yö dengis Paulus menadiiḳ rë. Gwëbeng
desemu sir gemedo denebuu aggata medeneġin honġ bë rëḳ ġengoġekin
hir ġaġek ma nama."
22 Lob alam-beġö-yi alaj vonġ mehö maġëm sënë yah, genër niwëëk vu
yi bë, "Su ġena ġenanër vu mehöti nabë ġenër ġaġek sënë ranġah vu sa!"

Alam-beġö-yi Vu Rom Alaj Vonġ Paulus Ya Vu Kiap Böp Peliks

23 Lob alam-beġö-yi vu Rom alaj tahi kapten luu yam, benër vu luho
bë, "Melu barah alam-beġö-yi. Alam sën deneraḳ hoos lo mehödahis löö
benemadluho (70), galam sën denejom ruġ lo jaḳ gëp alam nemadluho
(200). Bedegero sir in ham na Sisarea jaḳ 9 krök buk. 24 Log ham barah
hoos la geving in Paulus jaḳ, geham gweġin yi nivesa bena berup vu kiap
böp Peliks."
25 Lob alam-beġö-yi alaj kevu ḳapiya ti ving nebë:
26 Sehuksën! Kiap böp Peliks, mehö-los-bengö!
Sa Klaudius Lusias, sa ḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ.
27 Alam Yuda dejom mehö sagi ahon gebë dengis yi menadiiḳ, rëḳ sa
hanġo bë yi Rom ti lob seya ving alam-beġö-yi behe töḳ ya vu sir, lob he
haḳo yi vër loḳ nemaj. 28 Lom sa bë ġanġo ġaġek degwa sën denër raḳ yi
lo, om sën sa haḳo yi luḳ meyah vu hir kaunsor. 29 Rëḳ sa hanġo denër
ġaġek raḳ yi in yö hir horek la. Gaḳ su devonġ ġaġek vu yi in nġaa nipaya
ti in bë mëm hil angis yi menadiiḳ ma, hil ġetunġ yi na ḳarabus rë.
30 Log gwëbeng ġaġek ti töḳ vu sa bë dekeyëhin yi vunsën in bë dengis
yi menadiiḳ. Om sën sa pevis behevonġ yi yök vu honġ, gesenër vu alam
sën denenër ġaġek raḳ yi lo bë yö nök denanër hir ġaġek ranġah jaḳ
malam niröp.
31 Lob alam-beġö-yi vu Rom devonġ yoh vu yi ġaġek, bedeḳo Paulus
medeli ya Antipatris loḳ buk. 32 Log nyëġ heng lob alam-beġö-yi sën
deneyoh dob lo deyah medeya Yerusalem, galam sën deneraḳ hoos lo
deḳo Paulus ya Sisarea. 33 Detöḳ ya Sisarea, lob devo ḳapiya ya vu kiap
böp gedevonġ Paulus loḳ ya nema ving. 34 Kiap böp tevin ḳapiya lob

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

loḳ tepëḳ in Paulus bë, “Honġ distrik tena?” Rëḳ Paulus nër bë, “Sa vu Kilisia.” 35 Lob nër bë, “Alam sën denenër ġaġek raḳ honġ lo deberup, log mëm sa ġanġo honġ ġaġek.” Lom nër bedeḳo Paulus beya neggëp mehö-los-bengö Herot* yi begganġ böp sën denenër arë nebë Prëtoryam lo.

Alam Ggev Vu Yuda Devo Ġaġek Raḳ Paulus

24 1 Buk nemadvahi ya ggovek ya, log alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp Ananias luḳ meya, lob ḳo alam teta la ving, beḳo mehö sën nenër alam avij vu kiap lo ti ving, arë nebë Tertulus. Lob ya denër ġaġek sën denanër jaḳ Paulus lo ranġah vu kiap böp. 2 Kiap böp tahi Paulus beverup, log Tertulus kedi muġin menër ġaġek raḳ yi bë, “Mehö los bengö Peliks! Nġo ġeloḳ vu he behe nado nivesa rot gebeġö lu nġaa ma. Genġo kwam böp beġeneloḳ vu he in huk beġenevonġ nġaa aggagga pin sën he nehevonġ paya paya wirek lo benivesa neraḳ. 3 Om sën he ayomin nivesa rot in nġaa pin saga gehe kwamin vesa in honġ rot. 4 Om sa su rëḳ aġërin honġ panġsën rot rë. Gaḳ sa bë ḳetaġ honġ mu nabë gwenġo sa ġaġek dus ti sën sa bë nanër agi. 5 He halë mehö sënaga bë mehö nipaya rot. Nevonġ balam Yuda yoh vu nyëġ pin ahëj sengën neraḳ medenesis beġö vu sir. Lob tu alam yu ti sën yö deggooin sir raḳ medenenër sir nebë Nasaret lo hir ggev ti. 6 Genevonġ in bë gevonġ paya vu he dub-vabuung-böp geving, rëḳ he jom yi ahon. [Lob he bë seggi yi jaḳ he horek, 7 rëḳ ham alam-beġö-yi alaj Lusias yam, lob niwëëk rot beḳo yi vër loḳ he nemamin 8 genër bë alam sën bë denanër ġaġek jaḳ yi lo denatöḳ nam malam.] Om nabë ġedoḳ tepëḳ in Lusias og maḳ yö rëḳ nanër nġaa pin sën he nër raḳ Paulus lo ranġah vu honġ nabë yönon!”

9 Lob alam Yuda deġadu mehö sënë yi ġaġek sën nër raḳ Paulus lo ving bë, “Ġaġek pin saga yönon rot!”

Paulus Vonġ Ġaġek Vu Peliks

10 Lob kiap böp të kwa in Paulus, lob Paulus nër ya bë, “Seraḳ ni bë nġo ġeneġin he sënë yoh vu ta nġahiseḳë, om sën sa kwaġ vesa besa bë nanër ġaġek nyëvewen doḳ nah vu honġ. 11 Honġ kiap böp, om ġeyoh vu bë ġedoḳ tepëḳ vu honġ alam, lob mëm rëḳ detateḳin vu honġ nabë seraḳ yaġ menahën neverup Sisarea sagi. Log seyoh dob beseraḳ meya Yerusalem in bë najom jaḳ beyiḳ buk su hus ading rë, gaḳ yiḳ buk nemadluho-bevidek-luu mu ggovek ya. 12 Lob alam Yuda su delë sa bë alu mehöti anër he rë. Gesu delë bë seloḳ alam ahëj loḳ dub-vabuung-böp ma, loḳ dub-supinsën-yi ma, ggëp telig rë, gaḳ ma. 13 Gaḳ ġaġek sën gwëbeng denër raḳ sa agi lo, og saga su deyoh vu bë rëḳ denatöḳ vu degwa ti beġejaḳ ni nabë yönon rë. 14 Gaḳ mëm sa bë nanër ranġah vu honġ nabë sa nesepa loḳ aggata sën denenër pelë raḳ agi bë aggata kuungsën lo. Sa nesepa loḳ aggata saga in bë sa ġaḳo he ḳenumin lo hir Anutu jaḳ. Log sa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nehevonġ ving ġaġek pin sën neggëp loḳ horek lo los ġaġek pin sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu lo. 15 Lob sa nehevonġ ving bë Anutu rëḳ gevonġ balam-diiḳsën dekedi jaḳ nah gökin, alam yohvu galam nij paya geving. Lob yiḳ sir sën yam denare-ë, denevonġ ving nebë saga.

16 Lob sa kwaġ nevo sa panġsën bë sa ġevonġ nġaa nivesa vu Anutu gevu mehönon noh vu buk. 17 Sa hevuu sa nyëġ geseya nado nyëġ ngwë benġebek la ggovek ya loḳ seyom vu sa alam. Sa haḳo monë lu nġaa yom in bë doḳ vu alam sën deneraḳ vu in lo, gesa bë ġetunġ seriveng la vu Anutu geving. 18 Sa nehevonġ nebë sënë, lob sa sepa loḳ he horek in sa niġ veseek jaḳ gëp Anutu mala. Lob sa nado loḳ dub ayo balam delë sa bë mehönon nġahi su denare ving sa rë, gemehö la su devonġ dedun rë. 19 Gaḳ mëm Yuda la vu distrik Asia* denedo, om nabë alam saga mëm maḳ yö detöḳ raḳ ġaġek nipaya ti geneggëp vu sa, og mëm nam debare malam gedenanër ranġah vu honġ. 20 Gaḳ nama, om alam sagi mëm yö denanër nġaa sën delë gesa hevonġ paya loḳ buk sën sa nare kaunsor malaj vu Yerusalem lo vu honġ. 21 Maḳ yiḳ ġaġek timu sënë, sën sa nare loḳ sir vuheng gesa tahi bë, ‘Sa hevonġ ving bë alam-diiḳsën rëḳ dekedi jaḳ nah gökin.’ Yiḳ raḳ degwa saga sën gwëbeng devonġ ġaġek vu sa.”

22 Rëḳ mu Peliks raḳ Yesu yi aggata sën Paulus nër lo ni vorot, lom nër vu alam Yuda bë degeġin galam-beġö-yi alaj Lusias duḳ menam rë, log mëm rëḳ genġo hir ġaġek sagi gök nahin. 23 Lob nër vu kapten bë geḳo Paulus nah ḳarabus, rëḳ mu su geḳo duḳ na ḳarabus niwëëk rot. Gesu gërin Paulus yi alam sën nabë dedoḳ vu yi in nġaa vahi lo.

Peliks Jom Paulus Ahon Menedo Ḳarabus Nġebek Luu

24 Buk la ya ggovek log Peliks ḳo venë Drusila yam. Drusila yi Yuda avëh ti. Lob Peliks tahi Paulus in bë tateḳin degwa sën alam degevonġ geving Yesu Kerisi lo vu yi. 25 Rëḳ Paulus tateḳin ġaġek raḳ sën hil ġevonġ nġaa niröp lo, geraḳ sën hil ġeġin hil nivesa lo, geraḳ sën Anutu rëḳ gevonġ nyëvewen doḳ nah hil nġaa nipaya lo. Lob tum Peliks ggöneng benër bë, “Ġenah meġena rë! Genabë buk len ti gëp og sëḳ tahi honġ meġenom gökin.”

26 Log Peliks kwa nevo nġaa ngwë loḳ ayo ving. Kuung bë maḳ Paulus rëḳ bo monë la vu yi in bo yi vër, om sën tahi yi beron nġahi yam beluho denevengwënġ. 27 Lob Paulus nedo ḳarabus beta luu ggovek ya getum kiap mewis Porkius Pestos loḳ yah Peliks ben. Rëḳ Peliks vonġ in bë alam Yuda ahëj geving yi om su ḳo Paulus vër rë geyö nahën nedo loḳ ḳarabus.

Paulus Ketaġ Bë Alam Rom Hir Mehö-los-bengö Sisar* Genġo Yi Ġaġek

25 1 Pestos verup betu kiap loḳ yah Peliks ben benedo Sisarea buk löö loḳ mëm raḳ meya Yerusalem. 2 Lob alam-deneḳo-seriveng hir ggev losho alam böp vu Yuda deya vu yi bedenër ġaġek raḳ Paulus.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Denër niwëëk vu Pestos bë, 3 “Ġedoḳ vu he, begwevonġ Paulus nam
Yerusalem.” In kwaj nevo bë degetunġ dum doḳ aggata bedengis Paulus
menadiiḳ. 4 Rëḳ Pestos nër yah bë, “Dus raḳ in senah mena Sisarea, om
Paulus medo ḳarabus sagu. 5 Om ham alam ggev deduḳ medenam geving
sa, in nabë mehö sagi vonġ nġaa ti paya, og denanër ġaġek jaḳ yi.”
6 Lob Pestos nedo ving sir maḳ yoh vu buk nemadvahi-bevidek-löö ma
nemadluho ggovek, log luḳ meyah Sisarea. Log monbuk lob raḳ ya nedo
begganġ-ġaġek-yi, log nër vu sir bë degeḳo Paulus nam. 7 Paulus verup lob
alam Yuda sën deluḳ medeyam vu Yerusalem lo yam detetup yi gedenër
ġaġek maggin nġahiseḳë raḳ yi. Rëḳ su deyoh vu bë detato hir ġaġek vu
Pestos nabë yönon rë.
8 Lob Paulus nër yah bë, “Sa su hevonġ nġaa nipaya ti vu alam Yuda hir
horek ma, vu dub-vabuung-böp ma, vu mehö-los-bengö Sisar* rë.” 9 Rëḳ
Pestos vonġin bë alam Yuda ahëj geving yi om loḳ tepëḳ vu Paulus bë,
“Yoh vu bë hil anah Yerusalem besa ġanġo honġ ġaġek gëp sagu ma ma?”
10 Rëḳ Paulus nër yah bë, “Gwëbeng sa nare loḳ mehö-los-bengö Sisar*
yi begganġ-ġaġek-yi, lom begganġ sagi og begganġ-ġaġek-yi om ham
gwenġo sa ġaġek doḳ! Ġeraḳ ni ggovek ya bë sa su hevonġ nġaa nipaya ti
vu alam Yuda rë. 11 Nabë nipaya böp ti neggëp vu sa beyoh vu bë dengis
sa doḳ nah mesa nadiiḳ, og ggovek, gemëm dengis sa. Gaḳ nabë ġaġek
sën denenër raḳ sa agi su anon rë, og mehöti su yoh vu bë bo sa doḳ na
nemaj rë. Om sën sa ḳetaġ vu mehö-los-bengö Sisar* bë genġo sa ġaġek.”
12 Lob Pestos vengwënġ ving yi alam sën denevo kwa vu yi lo muġin,
loḳ mëm nër bë, “Ġekwetaġ bë Sisar* genġo honġ ġaġek, om ġena vu
Sisar*!”

Pestos Loḳ Tepëḳ In Paulus Vu Agripa

13 Buk la ya ggovek loḳ mehö-los-bengö Agripa luho venë Bernisi
deyam Sisarea in bë degelë Pestos medenajom nema. 14 Luho denedo
Sisarea buk nġahi lob Pestos nër Paulus yi ġaġek bengö ya vu mehö-los-
bengö bë, “Peliks ḳo mehöti ya ḳarabus wirek meya nedo. 15 Lob seraḳ
meya Yerusalem lom alam-deneḳo-seriveng hir ggev los alam teta vu
Yuda denër ġaġek raḳ yi, gedenër vu sa bë sebo nyëvewen vu yi. 16 Rëḳ
senër yah vu sir bë he Rom, og he su navo maggin meris meris vu mehöti
rë. Gaḳ mehö sën ġaġek neggëp vu yi lo, og mëm ya nare alam sën
denenër ġaġek raḳ yi lo malaj muġin, gehe navo nyëġ vu yi in bë bare
menanër ġaġek nom jaḳ ġaġek sën denenër raḳ yi lo.
17 Lob he sepa he mayam, lob sa su köpeḳ rë. Gaḳ heng to log sa nado
raḳ begganġ-ġaġek-yi gesenër bedeḳo mehö saga yam. 18 Lob alam sën
denër ġaġek raḳ yi lo denare. Lob sa hekuung bë rëḳ denanër ġaġek
nipaya jaḳ yi, rëḳ ma. 19 Gaḳ losho deneggök sir in aggata sën degeḳo hir
ḳeriing lu nġaa jaḳ lo. Gedeneggök sir in mehö diiḳsën ti arë nebë Yesu,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in Paulus nër bë mehö saga nedo mala vesa. 20 Lom seraḳ ni bë sa su yoh
vu bë ġanġo ġaġek degwa la nabë saga rë, om seloḳ tepëḳ in Paulus bë,
'Maḳ hil anah Yerusalem loḳ mëm sëḳ ġanġo honġ ġaġek sënë gëp sagu.'
21 Rëḳ Paulus nër bë yö medo doḳ ḳarabus, gemehö-los-bengö Sisar*
genġo yi ġaġek rë. Lom senër bë nah medo ḳarabus besa natöḳ vu aggata
rë, loḳ mëm sa ġevonġ yi na vu Sisar*." 22 Lob Agripa nër vu Pestos bë,
"Sa bë ġanġo mehö sagi yi ġaġek!" Lob yoġek bë, "Neheng rëḳ gwenġo!"
23 Lob monbuk lob Agripa luho Bernisi devuneḳ log alam deḳo luho raḳ
ḳapah medeyam. Luho deloḳ ya beggaṅġ-supinsën-yi ving alam-beġö-yi
alaj pin, los alam böp böp vu nyëġ sagu, lob Pestos nër bedeḳo Paulus
yam. 24 Log nër bë, "Mehö-los-bengö Agripa, geham alam pin sën ham
yam nedo ving he-ë, ham gwelë mehö sënë! Alam Yuda pin vu Yerusalem
gevu sënë ving bedejij sa rot bedetahi niwëëk bë su medo mala vesa, gaḳ
nadiiḳ. 25 Rëḳ sa halë bë su vonġ nġaa nipaya ti in bë mëm hil angis yi
menadiiḳ rë. Log yö ketaġ raḳ avi bë Sisar* genġo yi ġaġek, om sën sa
hevonġin bë ġevonġ yi na. 26 Rëḳ sa su töḳ vu yi ġaġek anon degwa ti
meneggëp ranġah in bë mëm sa ḳevu ḳapiya betateḳin vu hil mehöböp
Sisar* rë. Om mëm sën sa haḳo mehö sagi yam vu honġ mehö-los-bengö
Agripa, gevu ham pin saga ving in hil pin ġanġo yi ġaġek nivesa, loḳ
mëm sa natöḳ vu yi ġaġek la in sa ḳevu doḳ ḳapiya. 27 Nabë sa ġevonġ
ḳarabus ti na, gesa su ġevonġ yi ġaġek degwa na geving rë, og saga su
yoh vu rë."

Paulus Tateḳin Yi Ġaġek Vu Agripa

26 1 Lob Agripa nër vu Paulus bë, "Bë ġenanër honġ ġaġek la, og
ġenanër!" Lom Paulus kedi nare betelë nema genër yi ġaġek bë,
2 "Mehö-los-bengö Agripa! Alam Yuda denenër ġaġek raḳ sa yoh vu buk,
lob gwëbeng sa kwaġ vesa rot in sa nare malam meġenër bë gwenġo sa
ġaġek. 3 Sa kwaġ vesa in nġo ġeraḳ nġaa pin sën hil Yuda nġo nesepa loḳ
lo ni, genġaa pin sën hil nemehoo hil in lo. Om sa bë gwenġo sa ġaġek,
og su nim tebö jaḳ pevis.
4 Nġaa pin sën senġo nahën maġëm gesa hevonġ wirek rot beverup
gwëbeng agi, og saga alam Yuda pin deneraḳ ni, in sa nado ving sir
ggëp Yerusalem. 5 Yö deneraḳ sa niġ rot, om nabë kwaj nevo, og deyoh
vu bë denanër ranġah vu honġ nabë sa Parisai* ti, besetu sir vahi sën
denesepa loḳ horek pin los dahis lo ti. 6 Om sën gwëbeng sa nare agi,
gedenevonġ ġaġek vu sa in sa nehevonġ ving ġaġek nivesa sën wirek
Anutu vo vu hil ḳenud lo lo, gesa navo kwaġ in buk sën bë ġaġek agi
anon jaḳ lo. 7 Gehil degwa nemadluho-bevidek-luu lo yiḳ denevo kwaj
in buk sën bë ġaġek agi anon jaḳ lo ving, lom denejom raḳ vu Anutu
buk geranġah. O Mehö Ġayeheng, yiḳ raḳ degwa sënë sën Yuda denër
ġaġek kuungsën raḳ sa. 8 Ma nebë va sën ham kwamin nevo bë Anutu su

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yoh vu bë gevonġ balam-diiḳsën dekedi jaḳ nah gökin rë-ë? 9 Wirek sa
hevonġ nġaa nġahiseḳë in bë sa dahun Yesu Nasaret arë, lob sa hekuung
bë sa nehevonġ nġaa nivesa. 10 Sa nehevonġ nebë sënë vu Yerusalem, lom
alam-deneḳo-seriveng hir ggev devo niwëëk vu sa beseya naduu Anutu-
yi-alam nġahiseḳë benehaḳo yah ḳarabus. Log kaunsor denenër bë dengis
sir medenadiiḳ, lob sa navo veyovin hir ġaġek ving. 11 Gesa navo maggin
nġahiseḳë vu sir loḳ dub-supinsën-yi pin. Sa nehevonġ in bë denanër pelë
los degeruu demij vu Mehöböp, gesahëġ sengën böpata rot vu sir besa
nesepa sir rot meya nayoh vu alam-yu-ngwë hir nyëġ ving."

Paulus Nër Yi Ġaġek Sën Ggërin Yi Mevonġ Ving Yesu Lo
(Sn 9:3-19; 22:6-16)

12 "Log alam-deneḳo-seriveng hir ggev denër ġaġek niwëëk vu sa
medeġadu sa ving meseya Damaskus. 13 Lob Mehö Ġayeheng! Sa medo
naya raḳ hes vuheng atov, lob sa halë ranġah ti vër nebë davës betum vu
yaġek begelu yam raḳ sa loḳ aggata. Tum böpata rot kesuu nyëġ mala,
lom yam jëh raḳ he los alam pin sën deneya ving sa lo. 14 Lob he pin avës
baya nahëp dob, lob sa hanġo ġaġek ti yam loḳ Hibru ayej bë, 'Saulus,
Saulus ġëvo vanë vu sa in va? Vonġin ġebaḳë nġaa sën los nevu lo, lob
nġo vonġin ġebo vanë vu honġ.'
15 Lob seloḳ tepëḳ bë, 'Mehöböp, honġ re?' Lom Mehöböp nër yom
bë, 'Sa Yesu sën ġenevonġ vanë vu sa lo! 16 Om kwedi ġebare niwëëk.
Gwëbeng seyam vu honġ in sa bë ġooin honġ jaḳ in ġenatu sa hur meġena
ġenanër ranġah nabë ġelë sa nebë sënë. Gerëḳ ġenanër nġaa sën sëḳ tato
vu honġ beron la vu tamusën lo ranġah geving. 17 Gesëḳ ġeġin honġ doḳ
alam Israel los alam-yu-ngwë sën sëḳ ġevonġ honġ na vu sir lo nemaj.
18 Sëḳ ġevonġ honġ na vu sir in tateḳin malaj medegevuu malaḳenu na
gedegërin sir nom vu ranġah. Degevuu Satan yi niwëëk gedenam vu
Anutu, lom ayoj nam timu vu sa, log senġo rëḳ dahun hir nġaa nipaya
na. Gemëm rëḳ denam sa nyëġ geving alam sën ayoj neyam timu vu sa
bedetu sa nġaa ggovek lo.' "

Paulus Nër Vu Agripa Bë Nevonġ Yesu Yi Huk

19 "O Mehö-los-bengö Agripa, sa halë nġaa yaġek yi sënë, lob sa su
ḳeyëh ġaġek rë. 20 Gaḳ senër ġaġek ranġah vu alam Damaskus muġin,
log senër vu alam Yerusalem, gevu nyëġ Yudea pin, gevu alam-yu-ngwë
ving. Senër vu sir bë degërin sir vu hir nġaa nipaya gedenam vu Anutu,
bedegevonġ nġaa niröp in tato nabë deggërin ayoj ggovek ya. 21 Sa
hevonġ nebë sënë, lob alam Yuda dejom sa ahon raḳ degwa saga loḳ
dub-vabuung-böp, gebë dengis sa besa nadiiḳ. 22 Rëḳ Anutu loḳ vu sa,
rot besën verup gwëbeng besa nare genanër ġaġek yök vu alam meris,
gevu ham alam los arëmin lo agi. Sa su nanër ġaġek agga ngwë rë, gaḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sa nanër ġaġek sën wirek alam-denenër-ġaġek-ranġahsën losho Moses denenër bë rëḳ berup lo. 23 Denër nebë, ‘Kerisi rëḳ geḳo vanë, log yö rëḳ kedi jaḳ namuġin gëp bedub. Lob rëḳ nanër ġaġek-ranġah-yi vu alam Israel, gevu alam dahis geving.’ ”

Paulus Nër Ġaġek Vu Agripa In Bë Ayo Na Timu Vu Yesu

24 Paulus nër nebë sënë, lob kiap böp Pestos petupek raḳ yi bë, “Paulus, honġ bado! Ġeluḳ dub nġahiseḳë, lom kwam böpata vonġ beyum vonġ paya!” 25 Rëḳ Paulus nër yah bë, “Mehö niwëëk Pestos, sa yuġ su vonġ paya mesenër ġaġek jeggin jeggin rë, gaḳ senër ġaġek niröp beyönon. 26 Mehö-los-bengö sënë neraḳ nġaa pin sënë ni, om sa su nahöneng rë gesenër ranġah vu yi. Seraḳ ni bë nġaa pin sën agi su yoh nenga in mala los nenga rë. Gaḳ raḳ ni, in nġaa pin sënë su verup vunsën rë. 27 O Mehö-los-bengö Agripa, maḳ ġevonġ ving alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek-a? Ë̈ë-ë, seraḳ ni bë ġenevonġ ving!”

28 Loḳ Agripa nër yah vu Paulus bë, “Nabë ġenanër hus ading teka rot og maḳ honġ ġaġek rëḳ gevonġ meseġërin sa natu Yesu yi hur ti!”

29 Lom Paulus nër yah vu bë, “Ë̈ë-ë! Nabë sa nanër dus, ma ading, og yiḳ yoh vu! Sa najom raḳ vu Anutu bë, honġ, galam pin sën ham los nenġo sa ġaġek gwëbeng-ë lo gwërin ham nabë sa, gaḳ mëm sëng sënë og su natöḳ vu ham.” 30 Paulus nër nebë sënë, loḳ mehö-los-bengö kedi nare ving kiap böp Pestos, geBernisi, galam sën denedo ving sir lo meto deya.

31 To deyah dobnë ggovek, loḳ desap sir raḳ medenër bë, “Mehö sagi su vonġ nġaa ti paya in bë nadiiḳ ma medo ḳarabus rë.” 32 Lob Agripa nër vu Pestos bë, “Nabë mehö sënë su ketaġ nabë Sisar* genġo yi ġaġek rë, og yoh vu bë ġebo yi vër mena.”

Deḳo Paulus Raḳ Ya Yaġ In Na Rom

27 1 Kwaj vo ġaġek venuh bë he jaḳ yaġ mana Rom, lob detunġ Paulus losho ḳarabus vahi loḳ ya kapten ti nema. Arë nebë Yulius lob neġin alam-beġö-yi raḳ neggëp alam nemadvahi (100) loḳ yu böpata ti sën denenër sir bë mehö-los-bengö Augustus yi alam lo. 2 Lob Adramitiam hir yaġ ti bë geḳo ḳupeḳ na nyëġ böp la vu distrik Asia*, lob he raḳ ya baya. Lob Aristarkus vu Tesalonika vu distrik Masedonia ya ving he. 3 Heng to log he ya seyu yaġ ya Sidon, lob Yulius vonġ nivesa beyoġekin Paulus bë yoh vu bë na gelë yi alam medegeġin yi jaḳ nos lu nġaa. 4 He vu Sidon maya, rëḳ sanġ böp yam ggëp yaġ neru meruuk he. Lom yaġ yom rivin dob Kupros demi meya 5 meyoh ya Kupros gedistrik Kilisia los Pampulia vuheng atov, behe töḳ ya Mura vu distrik Lusia. 6 Vu nyëġ saga alam-beġö-yi hir kapten töḳ vu Aleksandria hir yaġ ti geneya los Itali, lom ḳo he raḳ ya. 7 Behe ya raḳ baya. He vimengin baköpeḳ rot buk nġahiseḳë, loḳ mëm he töḳ ya verup dus vu nyëġ böp Kenidus. Loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sanġ ggërin he, lom he su ayoh vu bë ana rë, om he yah arivin dob Krete
demi dus vu Salmone baya, in sanġ böpata.
8 He yoh loo nenga Krete bevimengin rot batöḳ ya nyëġ ti arë nebë Yag-
ben-nivesa neggëp dus vu nyëġ böp Lasea. 9 He vasap buk nġahiseḳë ggëp
saga geBuk-dali-nos-yi-lo[b] maya ggovek ya, gebuk sën hob los sanġ yi lo
verup beloo vonġin dahun he behe malamin nama. Lom Paulus nër ġaġek
vorot vu sir bë, 10 "Alam-e! Nabë hil ana, og hil rëḳ natöḳ vu maggin
böpata. Hil rëḳ basap ḳupeḳ los yaġ, gehil mehönon rëḳ malad nama
geving." 11 Rëḳ alam-beġö-yi hir kapten bë nenga vu yaġ ala luho yaġ yi
kapten, gesu nġo Paulus yi ġaġek rë. 12 Yaġ ben sënë su nyëġ nivesa in bë
yaġ medo doḳ doḳ buk sanġ yi rë, om alam nġahiseḳë denër ġaġek venuh
bë dekesuu nyëġ saga gedena. Kwaj nevo bë rëḳ denatöḳ na nyëġ böp
Poniks bedemedo nyëġ sagu doḳ buk ayööng los sanġ yi, og mëm nivesa.
In Poniks saga yiḳ yaġ ben nivesa ti vu Krete, geyaġ vaha neggëp luu.
Ngwë neggëp ahë, gengwë neggëp nën.

Sanġ Vonġ Meloo Nipaya Raḳ

13 Lob ayööng nalu verup gesu yam niwëëk rot rë, lob dekuung bë
deyoh vu bë na denatöḳ na nyëġ saga. Lob dedadii anka raḳ yah gedesepa
loo nenga Krete rot medeya. 14 Rëḳ pevis besanġ niwëëk böpata ti sën
denenër bë Nyëhuhek lo, yam ggëp ḳedu Krete. 15 Lob rot he avuti ggëp
hus bedu ya, lob he su ayoh vu bë pekwë yaġ neru nah vu sanġ rë, lom
he hevuu besanġ ḳo he mehe ya rot. 16 He seröġ meheto maya ḳedu loo
vuheng sën denenër arë nebë Kauda lo demi. Lob he hevonġ huk böp rot
menaduu dëgi ahon. 17 Dedadii dëgi raḳ yam yaġ vavunë ggovek ya, log
deduu aggis la loḳ yaġ anon atov in bë niwëëk jaḳ. Rëḳ newaj raḳ bë yaġ
rëḳ na mejaḳ vu saap Surtis sën neggëp dus vu Aprika lo, lom detë anka
sël luḳ ya loo gesanġ ḳo he gehe medo nahök mu. 18 Sanġ los loo sis merot
he niwëëk ata, lob kedi detë ḳupeḳ luḳ ya loo monbuk. 19 Gebuk netu löö
lob dejom ḳupeḳ yaġ yi pin raḳ nemaj medetë luḳ ya loo ving.
20 Lob Nyëhuhek böpata sënë sis he rot gesu ahë yes neraḳ teka rë.
Ggërin he buk nġahiseḳë gehe su ayoh vu bë ġalë hes mala los betuheng
rë, lom he kwamin nevo bë rëḳ he malamin nama yönon. 21 Denedo mu
buk nġahiseḳë genos ma, lob Paulus kedi menër vu sir bë, "Alam-e, bë
ham gwenġo sa ġaġek wirek behil medo Krete, og maḳ hil su rëḳ natöḳ
vu maggin nabë sënë rë, gehil su rëḳ basap nġaa pin sënë rë. 22 Rëḳ ma
lo, om ham nimin wëëk! Mehöti su rëḳ mala nama rë, gaḳ yaġ mu yö rëḳ

---

[b] **29:9** Buk-dali-nos-yi sënë og yiḳ buk sën alam Yuda hir alam-deneḳo-seriveng yuseḳë nesis sipsip tuveḳ meneḳo niḳöḳ meneloḳ ya dub-vabuung-böp ayo vabuung soġek in kevoh alam Yuda hir nġaa nipaya na lo. Denelë buk sënë loḳ kwev Oktoba neyoh vu ta pin gayej nenër dali ggërin nos besu denegga rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mala nama. 23 In Anutu sën setu yi hur besa najom raḳ vu yi lo, yi angër
ti yam vu sa gwëbeng buk 24 benër bë, ‘Paulus, su ġeġöneng! In rëḳ ġena
ġebare mehö-los-bengö Sisar* mala. Om gwenġo rë! Genejom raḳ in alam
pin sën denedo raḳ yaġ ving honġ agi, lom Anutu yoġekin bë rëḳ demedo
vesaj geving honġ.’ 25 Om alam! Ham su ġöneng! Sa hevonġ ving bë
Anutu rëḳ gevonġ nġaa pin sënë banon jaḳ nabë sën nër vu sa agi. 26 Rëḳ
mu yaġ rëḳ na medah doḳ ḳedu loo vuheng ti.”

27 Lob soda luu ggovek ya gehe nahën medo neketul loḳ baya verup
Loo Adria. Gebuk vuheng raḳ lob alam yaġ denġo bë yaġ maḳ ya medus
raḳ dob ti. 28 Lob deseyu ġelönġ loḳ aggis medetë luḳ ya loo medetahöö
raḳ nemaj medelë bë ading yoh vu mehödahis ti. Loḳ heḳ heto maya
teka ving lob detë ggökin yah, lob delë bë ading yoh vu nemadluho
menemadvahi. 29 Lom deggöneng bë he hevonġin ana ḳetul he jaḳ ġelönġ,
om detë anka lubeluu luḳ ggëp yaġ hus, gedenejom raḳ bë ranġah jaḳ
pevis.

30 Log alam yaġ vahi denesero aggata in bë degevuu yaġ gedebeya
medena roneḳ, lob deseyesin dëgi luḳ ya, gedetetuhin bë degetë anka
la na yaġ neru. 31 Rëḳ Paulus nër vu alam-beġö-yi losho hir kapten bë,
“Nabë alam sënë geto dena in yaġ, og ham pin rëḳ malamin nama!”
32 Lob alam-beġö-yi delov aggis in dëgi geto meluḳ ya loo.

33 Log nyëġ ggovek in bë geheng, lob Paulus nër vu alam gejij sir bë
dega nos teka rë. Nër bë, “Ham nġo medo newamin neraḳ yoh vu soda
luu ggovek ya beham diiḳahëmin rot, geham su newa nos rë. 34 Om sën sa
nanër niwëëk vu ham bë ham gwa nos teka benimin wëëk doḳ. Ham ti su
rëḳ mala nama rë!” 35 Nër bë saga log ḳo brët bejom raḳ ya vu Anutu raḳ
malaj, log debu megga. 36 Lom alam pin nij wëëk raḳ gedeḳo hej nos raḳ
ving medegga. 37 He pin sën nado raḳ yaġ lo raḳ neggëp alam nemadluho,
bemehödahis löö menemadluho-menemadvahi-bevidek-ti (276). 38 Degga
ggovek log detë wit* los bëëk nġahiseḳë sën nahën nedo loḳ yaġ ayo lo
luḳ ya loo in bë sepëp jaḳ in yaġ.

Yaġ Vonġ Paya

39 Heng to dob bedelë nyëġ, rëḳ mu sir duġin. Rëḳ delë nyëġ len ti geloo
ggurek ya, geraggër nivesa, lom kwaj nevo bë maḳ degevonġ yaġ na mejaḳ
na sagu. 40 Lob delov aggis in anka pin beluḳ nedo loo gedekevelekin aggis
in stiya. Gededadii sël raḳ yah in bë ayööng doḳ megeḳo yaġ na roneḳnë.
41 Rëḳ loo ḳo yaġ beyoh paya meraḳ ya saap ti belah loḳ. Neru lah loḳ
niwëëk ata menedo, geloo nesis ya meneraḳ yaġ hus rot lom veröp. 42 Nebë
saga lob alam-beġö-yi devonġ in bë dengis alam ḳarabus medenadiiḳ, in
bë ti su gök loo mebeya mena. 43 Rëḳ hir kapten kwa vo Paulus lom nërin
sir. Genër bë alam sën deyoh vu bë degök bël lo pin depesönġ na loo
namuġin bena dejaḳ na roneḳnë. 44 Galam vahi sën su deneggök bël rë lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

og jaḳ degëp yaġ nyë veröpsën ti ti bena dejaḳ na roneḳ geving. Lom alam pin devonġ nebë saga meya deraḳ ya roneḳ los navij dahis.

Paulus Nedo Dob Malta

28 1 He ya maraḳ ya roneḳ, lob he hanġo gedenenër nyëġ sënë arë
nebë dob Malta. 2 Lob alam nyëġ sënë devonġ nivesa rot vu he.
Hob to raḳ genyëġ nikul lom devev nengwah böpata bedeḳo he pin ya
behe venguh. 3 Lob Paulus supin nengwah bun ti bevev raḳ ya nengwah,
rëḳ nyël ti loḳ neggëp benengwah panġ, lob tur to beranġa Paulus nema
besoo loḳ. 4 Lob alam vu nyëġ saga delë nyël sënë gevare nesoo loḳ
Paulus nema lob denër bë, “Maḳ yönon, mehö sënë sis mehöti mediiḳ,
rëḳ loo su rehöö yi rë, om sën yi nyëvewen töḳ vu yi besis yi agi.” 5 Rëḳ
Paulus tetëhin nyël beya meto meraḳ ya nengwah rëḳ nġaa ti su vonġ yi
rë. 6 Lob medo deneġin yi in dekuung bë rëḳ buuk ma, rëḳ nadiiḳ pevis.
Lob medo deneġin yi hus ading, rëḳ ma gedelë bë nġaa nipaya ti su
nevonġ yi rë, lom tum depekwë medenër bë, “Maḳ yi anutu ti!”
7 Lob alam saga hir ggev arë nebë Publius, yi dob neggëp dus vu nyëġ
sagu. Mehö saga ḳo he ya yi begganġ, beġin he nivesa rot yoh vu buk löö.
8 Lob Publius sënë ama niraḳ meneggëp. Nivanë böp gahë neverup ḳöḳ,
rëḳ Paulus ya mejom raḳ yi, gebë nema raḳ lom vesa loḳ. 9 Vonġ nebë
saga, lob alam niraḳ sën vu nyëġ sagu pin deyam vu Paulus ving bevonġ
benijvesa raḳ ggökin. 10 Lob deḳo he raḳ nivesa rot. Lob ggovek gehe bë
ajaḳ na yaġ mana, lob deḳo nos lu nġaa vu he medetunġ raḳ ya yaġ.

Paulus Ya Metöḳ Ya Rom

11 He nado kwev löö ggëp sagu, loḳ he raḳ alam nyëġ böp Aleksandria
hir yaġ ti sën anutu-kuungsën-pepid ḳenuj denare raḳ neru lo baya. In
yaġ saga rivin menedo loḳ buk sanġ los ayööng yi vu nyëġ sagu.
12 Lob he ya verup Surakus menado buk löö. 13 Mëm he raḳ mayoh dus
vu loo nenga baya verup Regium. Lob buk ti ya ggovek, log ayööng nalu
verup ggëp ahë gebuk netu luu lob he töḳ ya Puteoli. 14 He töḳ vu Yesu-
yi-alam la vu sagu, lob denër bë he medo geving sir soda ti rë. Lob he
nado ggovek log he ya verup Rom. 15 Lob Yesu-yi-alam vu nyëġ böp Rom
denġo bë he ya verup, lom yam denebuu he ggëp aggata. Lob vahi deyam
medeto maket Apius, gevahi deto Begganġ-vatëveḳ-löö. Paulus lë sir, lom
jom raḳ ya vu Anutu los ahë nivesa in sir, gayo niwëëk raḳ. 16 Log he loḳ
ya nyëġ böp Rom, lob kiap böp nër bë yoh vu bë Paulus yö baġo begganġ
yu dahis bemedo doḳ, galam-beġö-yi ti medo geving in geġin yi.

Paulus Nër Bengö Nivesa Ggëp Nyëġ Böp Rom

17 Buk löö ya ggovek ya log Paulus tahi alam Yuda hir ggev, log nër vu
sir bë, “Arig lo, sa su nehevonġ nġaa nipaya ti in bë dahun hil hed alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma, juuk nġaa wirek hen sën hil ḳenud lo hir nġaa lo rë. Rëḳ deduu sa
ggëp Yerusalem gedetunġ sa loḳ alam Rom nemaj. 18 Lob alam Rom deloḳ
tepëḳ in sa rot, rëḳ ma gesu denetöḳ vu nġaa nipaya ti in bë mëm dengis sa
mesa nadiiḳ rë, lob kwaj vo bë dekevelekin sa vër. 19 Rëḳ ma, galam Yuda
dekeyëh ġaġek sagi, lom sehöġ aggata ngwë su neggëp rë, om sën sa ḳetaġ
bë mehö-los-bengö Sisar* genġo sa ġaġek. Gaḳ sa su bë rëḳ ġevonġ ġaġek
vu salam in nġaa ti rë. 20 Om sën sa tahi ham raḳ degwa saga, gesa bë ġalë
ham benanër ġaġek vu ham, in sa nehevonġ ving meneheġin mehö sën hil
Israel pin neheġin lo. Lob yiḳ deduu sa raḳ sëng raḳ degwa sagi."
21 Lob denër vu yi bë, "Alam Yudea la su dekevu ḳapiya yam in bë
denanër honġ vu he rë. Galam Yuda ti su yam nër vu he genër ġaġek
nipaya raḳ honġ rë. 22 Gaḳ he bë ġanġo ayom jaḳ nġo avim. He su araḳ
ġaġek saga degwa ni rë. Gaḳ he raḳ ni mu bë vu nyëġ pin alam denenër
ġaġek nipaya raḳ Yesu-yi-alam."
23 Lob deggooin buk ti raḳ, lob sir nġahiseḳë deyam vu Paulus ggëp yi
begganġ betateḳin ġaġek degwa vu sir monbuk anon rot behes luḳ ya. Nenër
ġaġek raḳ Anutu-yi-nyëġ, log nenër Moses yi horek los alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën hir ġaġek in tato Yesu ranġah vu sir bayoj na timu vu yi. 24 Lob
sir la devonġ ving yi ġaġek, gela su devonġ ving rë. 25 Lob demehoo sir log
deya raḳ, loḳ Paulus nër ġaġek ti vu sir bë, "Anon Vabuung nër yönon rot
beverup mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Yesaya avi vu hil ḳenud lo bë:
26 'Ġena vu alam sënë beġenanër vu sir nabë sënë:
"Rëḳ ham gwenġo ġaġek gök gökin,
rëḳ mu ham su rëḳ jaḳ degwa ni rë.
Rëḳ ham gwelë gök gökin,
rëḳ mu ham su rëḳ natöḳ jaḳ degwa rë."
27 In alam saga ayoj dahis raḳ,
gesu denenġo ġaġek rë,
gedemir malaj.
Devonġ nebë sënë in bë malaj rëḳ gelë nġaa,
genengaj rëḳ genġo ġaġek,
lob ayoj rëḳ natöḳ jaḳ ġaġek degwa,
lob degërin bedenom vu sa
besa ġevonġ benijvesa jaḳ nah gökin.'
28 Om ham gwenġo rë, ġaġek nivesa sën Anutu vonġ yam in bë geḳo
mehönon nah vu yi lo, og vo ya vu alam-yu-ngwë ggovek ya, om rëḳ
degenġo medegevonġ geving." 29 Paulus nër ġaġek saga ggovek, lob alam
Yuda demehoo sir los ahëj sengën böpata geto deyah dobnë medeya.
30 Lob Paulus nedo loḳ begganġ sën nebaġo genedo loḳ lo yoh vu ta luu,
lob nevonġ nivesa vu alam sën deneyam vu yi lo pin. 31 Nenër ġaġek raḳ
Anutu-yi-nyëġ, genetateḳin Mehöböp Yesu Kerisi yi ġaġek vu sir. Nenër
ranġah los niwëëk gemehöti su nërin yi rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Rom

Huk Sinarë Sën Paulus Nevoṅ Lo Degwa

1 [1] Kerisi Yesu yi hur sa Paulus. Yö voṅ sa mesetu sinarë beggooin
sa raḳ bë sa nanër Bengö Nivesa raṅgah. [2] Sën Anutu yö nër verup
alam-denenër-ġaġek-raṅgahsën avij wirek rot meneggëp loḳ yi ḳapiya
lo. [3] Bengö Nivesa sënë raḳ Nalu Yesu Kerisi, hil Mehöböp sën yam tu
mehönon loḳ Davit* yi mewis lo.
[4] Lob Anon Vabuung voṅ bekedi raḳ yah vu bedub, lob sën kedi raḳ
yah vu bedub lo tato raṅgah bë Anutu Nalu los niwëëk yönon. [5] Lob
Anutu voṅ semusemu vu hil degwa raḳ yi timu. Bevoṅ he behe tu
sinarë in bë ġaḳo arë jaḳ menanër raṅgah vu mehönon pin vu dob nabë
ayoj na timu vu yi medegevek babu.
[6] Log Anutu yi ḳööḳ yök vu ham alam Rom bë ham natu Yesu Kerisi
yi alam geving. [7] Om sën sa ḳevu ḳapiya sënë yök vu ham Rom pin sën
Anutu kwa pesivin ham beggooin ham raḳ in bë ham natu yi alam lo.
Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevoṅ semusën vu ham
bedegevoṅ ham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vo Bë Na Gelë Alam Rom

[8] Sa bë nanër jaḳ sënë namuġin rë: Alam pin denġo medenenër yoh
vu nyëġ pin bë ham ayomin neya timu vu Yesu, om sën sa najom raḳ vu
Kerisi bë nanër vu Anutu nabë sa kwaġ vesa rot in ham pin. [9] Sayoġ neya
vu Anutu genekehe sa bë sa ġevoṅ yi huk benanër Nalu yi Bengö Nivesa
raṅgah. Lob Anutu yö raḳ ni bë sa kwaġ nevo ham menajom raḳ in ham
yoh vu buk. [10] Sa su halë ham wirek rë, om sën sa neḳetaġ vu Anutu yoh
vu buk bë kwa og yö natöḳ vu aggata besenök vu ham. [11] In sahëġ ving
paṅgsën bë senök ġalë ham, besa ġevoṅ Anon Vabuung yi semusën vahi
sën vo vu sa lo vu ham geving in bo niwëëk vu ham. [12] Sa kwaġ nevo bë
ham voṅġvingsën rëḳ ġadu sa, gesa voṅġvingsën rëḳ ġadu ham, behil abo
niwëëk doḳ hil vewen vewen nabë sënë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Arig lo, om sën sa bë ham jaḳ ni nabë beron nġahiseḳë og sa
nehevonġin bë senök vu ham. In sa bë ġaḳo ham vahi nom vu Anutu
nabë sën sa nehaḳo alam-yu-ngwë vahi deyom ggovek lo. Rëḳ sa höġ
aggata ma. 14 Anutu vo huk loḳ sa nemaġ meneggëp bë sa tateḳin yi
ġaġek vu alam Grik sën denedo nivesa lo, gevu alam nyëġ vahi sën
denedo paya lo geving. Vu alam los kwaj, gevu alam kwaj masën geving.
15 Om sën sa kwaġ nevo panġsën bë sa nanër Bengö Nivesa vu ham alam
Rom geving.

Bengö Nivesa Sënë Tato Anutu Niwëëk

16 In sa su niġ nemum in Bengö Nivesa rë. In tu Anutu yi niwëëk
beyoh vu bë geḳo alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo nah. He alam
Yuda namuġin, loḳ mëm ham alam-yu-ngwë gökin. 17 Log Bengö Nivesa
sënë netato bë Anutu mehö niröp los yohvu. Nabë mehöti gevonġ geving
Bengö Nivesa, og rëḳ ayo na timu vu Yesu noh vu sën dekevu meneggëp
loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë, "Mehöti bë ayo na timu vu yi, og Anutu rëḳ
nanër mehö sënë nabë yi mehö yohvu, lob medo mala-tumsën."

Mehönon Pin Deneruu Demij Vu Anutu

18 Hil naraḳ ni bë, Anutu ahë sengën benevo nipaya nyëvewen neyam
vu yaġek loḳ yah vu alam pin sën deneruu demij vu yi, gedenevonġ nġaa
nipaya medenedahun yi ġaġek anon raḳ hir nġaa nipaya lo. 19 In Anutu
yi nġaa sën hil ayoh vu bë ġalë majaḳ ni lo neggëp ranġah vu alam sën
deneruu demij vu yi agi. In Anutu yö tato ranġah vu mehönon pin ggovek
ya. 20 Yönon, alam delë dob los nġaa pin sën Anutu tunġ lo wirek beyam
verup gwëbeng, lom sënë tato Anutu yi nġaa vahi sën mehönon su deyoh
vu bë degelë jaḳ malaj rë lo vu hil. Log nġaa sën hil su ayoh vu bë ġalë
jaḳ malad rë lo, og saga tateḳin Anutu yi degwa los yi niwëëk böpata
sën neggëp ving yi degwata los degwata lo ranġah vu hil. Nebë sënë,
om mehönon su deyoh vu bë dedah hir nipaya vun gedenanër nabë, "Sa
su raḳ ni bë nġaa nipaya rë!" 21 In mehönon deraḳ Anutu ni rëḳ su kwaj
nevo bë Anutu yönon bedeḳo arë raḳ rë. Gesu kwaj vesa vu yi in nġaa
nivesa vesa pin sën vo vu sir lo rë. Gaḳ kwaj nesepa loḳ ġaġek meris
meris bedenetu alam kwaj masën bedenedo loḳ malaḳenu. 22 Deḳo sir raḳ
medenenër bë, "He alam los kwamin!" rëḳ ma gedetu alam kwaj masën.
23 Gederuu demij vu Anutu, mehö los niwëëk sën su nediiḳ rë lo. Log tum
nġaa sën denediiḳ medenepetar ya lo nebë mehönon, gesoḳ los reggu
genyël lo, og denesemu ḳenuj medeneḳo arëj raḳ medenejom raḳ vu sir.

Nipaya Aggagga

24 Lob Anutu nilëlin sir bë, maam kwaj nipaya yö geli sir na vu nġaa
nipaya sën ahëj neving lo, gevu nġaa ningöhek sën su yoh vu rë lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

beyö debasap navij. 25 Alam nebë sënë denevuu Anutu yi ġaġek anon
ya gedenepekwë medeneḳo ġaġek kuungsën raḳ. Log deneruu demij vu
Anutu sën nġaa pin ala lo, gedenejom raḳ vu nġaa sën Anutu tunġ lo
gedenesepa loḳ yö hir aggata. Nij nelëlin Anutu sën hil ġaḳo arë jaḳ na
vavunë mebare mena degwata los degwata lo. Yönon. 26 Om sën Anutu
nilëlin sir bë yö demedo doḳ hir nġaa nipaya sën malaj anon in lo. Avëh
og nij nelëlin hir aggata niröp sën dejaḳ maluh lo, gedeneggërin sir yah
medenevonġ nġaa sën su yoh vu rë lo ving avëh ngwë. 27 Gemaluh ving
nebë saga. Nij nelëlin aggata niröpsën sën degeḳo avëh lo gayoj vev rasap
rasap nebë nengwah in bë yö degevonġ nġaa nipaya vu maluh ngwë.
Maluh sënë denevonġ nġaa nimumsën ving mehö ngwë lob yö deneḳo
nyëvewen nipaya loḳ yah, yoh vu hir nipaya sënë. 28 In nij nelël bë su
kwaj bo Anutu gëp ayoj, lom Anutu lëëin sir ya beyö medo denevonġ
yoh vu kwaj nipaya sënë, bedenevonġ nġaa nipaya aggagga sën su yoh
vu bë mehönon degevonġ rë lo. 29 Denevonġ nġaa pin sën su niröp rë
lo benġaa nipaya pin pup ayoj. Ayoj nevu nevu in nġaa nipaya panġsën
gedenelë alam vahi paya. Ayoj nesis yi vu alam vahi ga, denesis alam
medenediiḳ. Denenër sir ga, denetetuhin mehö ngwë gedenevonġ paya vu
sir. Denevengwënġ ġaġek yah nenga raḳ mehö ngwë ga, 30 denenër ġaġek
kuungsën raḳ mehö ngwë ving bë nij paya. Denelë Anutu paya medenesis
beġö vu yi ga, denenër pelësën ga, deneḳo sir raḳ medenevonġ paanġ.
Denevër nġaa nipaya mewis mewis verup. Gedenekeyëh amaj lu ataj ayej.
31 Kwaj ma! Denenër rëḳ su denevonġ yoh vu hir ġaġek rë. Su ahëj neving
sir sën yiḳ sir degwa timu lo rë. Gesu kwaj nevonġin mehö ngwë rë.
32 Anutu yi horek nër nebë alam sën degevonġ nġaa nabë sënë og yoh vu
bë denadiiḳ bemalaj nama. Lob alam sënë deraḳ horek sënë ni ggovek ya,
rëḳ ma gemedo denevonġ nġaa nebë sënë. Lob su denevonġ sënë mu rë,
gaḳ kwaj vesa in alam sën denevonġ nġaa nebë agi ving, medenepisek in
sir medenelev horek in.

Anutu Nenġo Hil Ġaġek Degwa Og Neseggi Niröp

2 1 Om sa nanër vu ham ti ti sën ham nenër mehö ngwë bë nij paya
lo nabë: Su ġeyoh vu bë ġedah nġo honġ nipaya vun rë. In ġenġo!
Ġenenër mehö ngwë bë nipaya, lob sënë og yiḳ ġenenër valeḳ honġ ving
nebë saga bë nim paya. In yiḳ nġaa sën ġenenër raḳ yi lo, og yiḳ ġenevonġ
nebë sënë ving. 2 Lob hil araḳ ni bë Anutu nevo nipaya nyëvewen vu alam
sën denevonġ nġaa nebë agi, lob sënë og Anutu nevonġ yoh vu. 3 Om honġ
sën ġenenër alam sën denevonġ nġaa nipaya nebë agi bë nij paya lo, rëḳ mu
yiḳ ġenevonġ nebë sënë ving, ma ġekuung bë? Su ġeyoh vu bë rëḳ ġebeya
in Anutu meġenoh nenga in nyëvewen rë. 4 Ma nebë va? Anutu nevonġ
nivesa rot vu honġ meneġin hus adingseḳë rot gesu nevo nyëvewen vu honġ
pevis rë. Anutu yi nġaa nivesa sënë, maḳ ġekuung bë nġaa meris-a? Gaḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu nevonġ nivesa vu honġ sënë in bë ġegwërin honġ. 5 Sën ayom niwëëk
ata gesu ġenewërin honġ rë lo, og sënë nebë sën nġo ġenebun honġ nipaya
nyëvewen raḳ bun, lom Anutu ahë sengën rot vu honġ. Rëḳ mëm doḳ buk-
ahësengën-yi sën Anutu bo nyëvewen niröp noh vu mehönon pin lo, og rëḳ
ġenatöḳ vu nyëvewen böpata jaḳ honġ nipaya sënë. 6 In rëḳ bo nyëvewen
gelek mehönon pin noh vu nġaa sën denevonġ lo. 7 Alam sën denejom sir
ahon medenedo raḳ nġaa nivesa medenevonġ in bë denatu alam-los-bengöj
gelos arëj böp gedemedo malaj-tumsën lo, og Anutu rëḳ gevonġ bedemedo
malaj-tumsën degwata los degwata. 8 Gaḳ alam sën yö kwaj nevo sir mu
gedeneruu demij vu ġaġek anon, gedenesepa loḳ nġaa nipaya lo, og Anutu
rëḳ ahë sengën böpata mebo nyëvewen nipaya rot vu sir. 9 Maggin böpata
los nisanġsën rëḳ gebom alam pin sën denevonġ nġaa nipaya lo. Alam Yuda
namuġin, loḳ mëm alam-yu-ngwë gökin. 10 Gaḳ alam pin sën denevonġ
nivesa lo, og Anutu rëḳ gevonġ bedenatu alam-los-bengöj, garëj böp jaḳ,
bayoj gëp revuh. Rëḳ alam Yuda namuġin, loḳ alam-yu-ngwë gökin. 11 In
Anutu su kwa nevo mehönon arëj bë sir böp benevonġ nyëvewen vu sir rë,
gaḳ nevonġ nyëvewen yoh vu nġaa sën denevonġ lo.

12 Lob alam-yu-ngwë sën su denesepa loḳ alam Yuda hir horek rë lo, og
Anutu su rëḳ seggi sir jaḳ alam Yuda hir horek rë, rëḳ mu rëḳ malaj nama
geving in su denesepa loḳ yö hir aggata niröp rë. Gaḳ alam sën denesepa
loḳ alam Yuda hir horek lo, og Anutu rëḳ seggi sir jaḳ, gebo nyëvewen vu
sir in dekeyëh. 13 Alam sën denenġo horek meris mu lo su rëḳ arëj nabë
sir alam yohvu gëp Anutu mala rë. Gaḳ alam sën denesepa loḳ horek lo
mu, sën mëm rëḳ arëj nabë sir alam yohvu. 14 Nebë sënë lob alam-yu-
ngwë su deneraḳ alam Yuda hir horek ni rë, rëḳ mu yö denesepa loḳ yö
hir horek vahi beya nevaleḳ ġaġek vahi sën alam Yuda hir horek nër lo.
Om sir duġin alam Yuda hir horek rëḳ mu saga tato bë Anutu yi horek
vahi neggëp loḳ ayoj ving. 15 In hir horek neggëp loḳ ayoj bekwaj nevo
nġaa vahi bë nivesa genġaa vahi bë nipaya, lom deneseggi sir loḳ ayoj
bedenenër bë denevonġ sënë, og yoh vu, gesagi, og su yoh vu rë. 16 Log
Anutu rëḳ nanër vu Buk-tamusën, lob Kerisi Yesu rëḳ seggi mehönon pin
hir ġaġek vunsën nabë sën sa nanër ranġah vu ham loḳ Bengö Nivesa lo.

Alam Yuda Devonġ Ving Bë Horek Yoh Vu Bë Doḳ Vu Sir

17 Gaḳ honġ! Arëm nebë Yuda, gekwam nevo bë horek sën Anutu vo vu
alam Yuda lo yoh vu bë doḳ vu honġ in ġaġek. Genġo ġeneḳo arëm raḳ
meġenenër bë Anutu-yi-alam honġ. 18 Ġeraḳ Anutu kwa ni. Ġeluḳ dub loḳ
horek saga ggovek, om sën ġeraḳ aggata niröpsën-yi ni bahëm neving.
19 Gekwam nevo bë ġeyoh vu bë ġetato aggata niröp vu alam malaj
ḳenod, lob alam sën denedo loḳ malaḳenu lo, og ġetato ranġah vu sir.

20 Log kwam nevo ving nebë kwa los ġaġek anon pin neggëp loḳ ham
horek sagi, om sën ġeyoh vu bë ġebo kwa vu alam kwaj masën meġetahu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alam sën denedo ngöḳ ngöḳ nebë hurmahen lo doḳ ġaġek. 21 Yönon,
ġenetahu alam vahi, rëḳ nebë va sën su nġo ġenetahu honġ loḳ rë-ë?
Genenër vu alam bë su degodeḳ, rëḳ mu nġo ġenehodeḳ. 22 Geġenenër
bë alam su degevonġ baggëb, rëḳ mu nġo ġenevonġ. Nim nelëlin anutu-
kuungsën rëḳ mu ġeneloḳ ya alam dahis hir dub ayo meġenehodeḳ hir
anutu-kuungsën hir nġaa. 23 Nġo ġeneḳo arëm raḳ meġenenër bë ġeraḳ
Anutu yi horek ni, rëḳ mu nġo ġenekweyëh yi horek meġenevasap Anutu
arë raḳ nġaa nebë saga. 24 Yönon, sënë yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya lo bë: Alam dahis denenër pelësën raḳ Anutu arë, log
degwa vu ham.

Bë Degerah* Navij Og Saga Su Yoh Vu Bë Geḳo Sir Nah Vu Anutu Rë

25 Sën derah* navim lo, nabë ġesepa doḳ Horek, og sagaḳ nġaa nivesa.
Yönon, derah* navim vorot, rëḳ mu nabë ġekweyëh horek, og yiḳ nebë
sën su derah* rë. 26 Nebë sënë, om mehöti sën su derah* navi rë lo, nabë
sepa doḳ horek, og mehö sënë rëḳ bengö na nabë alam sën derah* navij
vorot lo. 27 Yönon, Anutu vonġ horek meneggëp vu honġ Yuda, lob derah*
navim ving. Rëḳ nim lël meġenekweyëh horek, om mehö-yu-ngwë sën su
derah* navi rë rëḳ nesepa loḳ horek anon lo, og yi huk saga tato ranġah
bë nim paya om rëḳ gweḳo nyëvewen. 28 Alam Yuda og Anutu-yi-alam sir,
rëḳ mu nabë mehöti ama lu ata Yuda, og saga mu su yoh vu bë gevonġ
bemehö saga natu Anutu-yi-alam yönon rë. Log nabë degerah* mehöti
navi, og saga mu su yoh vu bë gevonġ bemehö saga natu Yuda ti yönon
rë. 29 Gaḳ yiḳ mehö sën ayo neya timu vu alam Yuda hir nġaa lo, sën
yi Yuda soġek. Log yiḳ mehö sën ayo neya timu vu Anutu lo, sën netu
Anutu-yi-alam soġek. Mehö nebë sënë su nesepa loḳ horek meris mu
rë, gaḳ nesepa loḳ los kwa nevo, bayo neya timu. Mehönon maḳ su rëḳ
degeḳo mehö nebë sënë jaḳ rë, gaḳ Anutu yö rëḳ geḳo yi jaḳ.

Nġaa Nipaya Su Yoh Vu Bë Dahun Nġaa Nivesa Rë

3 1 Nebë sënë, om alam Yuda rëḳ dekesuu mehö ngwë nabë va? Geva
nivesa neverup raḳ sën denerah* navij-ë? 2 Alam-e! Yi nġaa nivesa
aggagga neggëp! Nyëmuġinsën nebë sënë: Anutu vo yi ġaġek vu alam
Yuda in bë degeġin. 3 Yönon, rëḳ mu sir la su denevonġ yoh vu ġaġek sënë
rë. Om Anutu maḳ rëḳ gevek hir nġaa nipaya saga babu bedahun yi ġaġek
nivesa na? 4 Rëḳ nama! Nabë mehönon pin denanër ġaġek kuungsën, og
sënë su rëḳ pekwë Anutu rë, gaḳ yö rëḳ medo menanër yönon degwata los
degwata. Yiḳ yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ yi ḳapiya lo bë:

"Honġ ġaġek pin og niröp rot.
Om nabë degevonġ ġaġek vu honġ, og rëḳ kwesuu sir yönon."

5 Om hil rëḳ nanër nabë va? Nabë hil nehevonġ nġaa nipaya gAnutu
nevonġ nġaa yohvu mu, og maḳ Anutu su yoh vu bë bo nyëvewen doḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nah hil nġaa nipaya rë? In hil nġaa nipaya tato yi nġaa nivesa ranġah
bevonġ barë böp raḳ mekesuu-a?—sënëḳ sa nesepa loḳ mehönon kwaj
mu mesenër— 6 rëḳ nama! Hil su rëḳ nanër nabë saga rë, in nabë Anutu
su mehö yohvu rë, og su yoh vu bë rëḳ seggi mehönon hir nġaa pin bebo
nyëvewen doḳ nah vu sir rë.
7 Log nabë hil nanër nabë mehönon degeḳo Anutu arë jaḳ rot, in delë bë
sa mehö ġaġek kuungsën, rëḳ yi og mehö nenër ġaġek los anon, og maḳ
su yoh vu bë rëḳ bo nipaya nyëvewen doḳ nah vu sa rë? In nġaa nipaya
sën sa nehevonġ lo tato yi nġaa nivesa ranġah barë böp raḳ mekesuu-a?
8 Bë nabë sënë, og hil rëḳ nanër nabë, "Ham-o! Behil ġevonġ nġaa nipaya
in nġaa nivesa rëḳ berup jaḳ!" Log alam vahi denekuung raḳ medenenër
ġaġek raḳ he yah nenga bë he nanër nebë sënë! Rëḳ ma! Hil su ayoh
vu bë ġevonġ nabë sënë rë! Om alam sën denenër bë aga rëḳ degeḳo
nyëvewen doḳ nah beyoh vu.

Mehö Nivesa Ti Su Nedo Rë

9 Om-a? Maḳ hil Yuda kesuu alam-yu-ngwë? Ma veröḳ yi! He nër
ggovek ya bë hil pin nado loḳ nġaa nipaya ayo peggo. Hil Yuda los alam-
yu-ngwë pin. 10 In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:
"Mehö nivesa ti su nedo rë, gema veröḳ yi.
11 Mehö los kwa ti su nedo rë,
geti su nesero Anutu in bë jaḳ ni rë.
12 Mehönon pin deyoh paya in aggata niröp,
gesir pin los dahis nij paya raḳ.
Gaḳ mehöti su nevonġ nġaa nivesa rë, gema veröḳ yi.
Ti su nebë sënë menedo rë."
13 "Avij nebë asoreng vu bedub ggëp netöḳ,
gedaggej nenër ġaġek kuungsën."
"Vonġ bë nyël nevu parahek nipaya nedo loḳ avij",
14 "medeneterot mehönon raḳ ġaġek nipaya".
15 "Deneseröġ pevis in bë dengis mehönon medenadiiḳ.
16 Denevonġ rii raḳ nġaa nivesa pin vu nyëġ pin sën deneya lo,
bedenevonġ maggin vu alam.
17 Malaj nesepa beġö gesir duġin ġaġek-ahë-yes."
18 "Su kwaj nevo Anutu bedeneggöneng in yi rë."
19 Yönon, hil araḳ ni bë ġaġek sën neggëp loḳ horek lo neggëp vu alam
sën deneggevek horek babu lo. Rëḳ mu Anutu yi horek og neggëp in bë
mehönon pin nij namum bayej nama, gedejaḳ ni nabë ġaġek neggëp vu
sir berëḳ degeḳo nyëvewen jaḳ hir nipaya. 20 In sën hil sepa doḳ horek lo,
og su yoh vu bë gevonġ bemehöti natu mehö niröp gëp Anutu mala rë.
Gaḳ yiḳ timu sënë nebë horek netato hil nġaa nipaya ranġah vu hil behil
naraḳ ni bë hil ḳeyëh.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehö Sën Ayo Neya Timu Vu Kerisi Lo, Og Mëm Arë Nebë Mehö Yohvu

21 Wirek Anutu tato ranġah raḳ horek los alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
hir ġaġek bë yi mehö yohvu yönon, rëḳ gwëbeng og yö tato raḳ agga
ngwë. 22 Nġaa agga ngwë sënë sën netato bë Anutu mehö yohvu yönon lo
nebë: Nabë mehöti ayo na timu vu Yesu Kerisi, og Anutu rëḳ nanër yi nabë
mehö yohvu. Lob alam pin sën ayoj na timu vu yi lo yiḳ arëj nebë sënë.
Alam Yuda galam-yu-ngwë ving. 23 Yönon! Hil mehönon pin nehevonġ
nġaa nipaya, gehil araain besu ayoh vu bë ġevonġ noh vu Anutu kwa rë.
24 Rëḳ Anutu vonġ semusën sënë vu hil nyëmasën nebë hil atu alam yohvu,
degwa raḳ sën Kerisi Yesu loḳ yah hil bed bediiḳ in hil lo. 25 Anutu ggooin
Yesu raḳ in bë nadiiḳ beḳöḳ keseh in kevoh alam sën ayoj na timu vu yi
lo hir nġaa nipaya na. Anutu su nevonġ newa newa benevo nyëvewen loḳ
yah alam hir nġaa nipaya pevis rë, gaḳ yö jom yi ahon. Loḳ mëm vonġ
Kerisi yam bediiḳ loḳ yah hil bed in bë tato ranġah nabë su kwa nevirek
in mehönon hir nġaa nipaya rë, gaḳ yi og mehö yohvu benevo nyëvewen
loḳ yah. 26 Kë, vonġ Kerisi yam loḳ buk sën gwëbeng agi in bë tato ranġah
nabë yi mehö yohvu yönon. Lob vonġ yam in bë hil ajaḳ ni nabë Anutu
su nevonġ nġaa jeggin jeggin rë. Gaḳ mehöti sën ayo na timu vu Yesu lo,
og Anutu rëḳ nanër yi geving nabë yi mehö yohvu. 27 Nebë sënë, om hil
anoh aggata tena in bë ġaḳo arëd jaḳ nabë hil alam yohvu? Ma! Aggata
su neggëp rë! In va nenërin sën hil ġaḳo arëd jak-ë? Horek nenërin-a? Ma
huk sën hil nehevonġ lo nenërin-a? Ma! Nġaa nivesa ti su neggëp vu hil
rë, gaḳ hil nehevonġ ving bë Yesu diiḳ loḳ yah hil bed, om hil su ayoh vu
bë ġaḳo nġo arëd jaḳ rë. 28 In hil araḳ ni nebë hil atu alam yohvu raḳ sën
hil ayod neya timu vu Yesu lo, gaḳ su neraḳ sën hil nesepa loḳ horek lo rë.
29 Ma nebë va? Maḳ alam Yuda mu yö hir Anutu sënë ma, alam-yu-ngwë
hir Anutu ving-a? Gaḳ yiḳ alam-yu-ngwë hir Anutu ving! 30 In yiḳ Anutu
yö timu. Lob alam sën derah* navij gayoj neya timu vu Yesu lo, sën Anutu
rëḳ nanër sir nabë sir alam yohvu. Log yiḳ alam sën su derah* navij rë, rëḳ
ayoj neya timu vu Yesu lo, yiḳ Anutu rëḳ nanër sir geving nabë sir alam
yohvu. 31 Om sën hil ayod neya timu vu Yesu lo maḳ dahun horek ya betu
nġaa meris-a? Ma! Ġaġek sën sa ḳevu agi tato bë horekeḳ nġaa anon ving.

Anutu Nër Abraham Bë Yi Mehö Yohvu

4 1 Abraham ni nebë hil behil dobahë yi. Om hil rëḳ nanër va jaḳ yi?
2 Yönon, nabë Abraham tu mehö yohvu raḳ yi huk, og yoh vu bë yö
geḳo arë jaḳ. Gaḳ gëp Anutu mala og ma! 3 In Anutu-yi-ḳapiya nër bë,
“Abraham ayo neya timu vu Anutu, lob Anutu kwa nevo benër yi nebë
mehö yohvu.”
4 Log nabë mehöti gevonġ huk megeḳo monë jaḳ, og hil su nanër nabë
neḳo monë saga nyëmasën. Gaḳ mu neḳo raḳ yi huk. 5 Nebë saga, om

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nabë mehöti ayo na timu vu Anutu sën yoh vu bë nanër mehönon nij
paya nabë sir alam yohvu lo mu, gesu kwa bo yi huk nabë Anutu rëḳ
gevonġ nyëvewen doḳ nah menanër yi nabë mehö yohvu rë, og mëm
Anutu rëḳ gelë nabë ayo neya timu vu yi, lob rëḳ nanër yi nabë yi mehö
yohvu.
6 Log Davit nër raḳ mehö nebë sënë ving nebë, "Mehöti sën hen huk
nivesa ma, rëḳ Anutu nenër yi nyëmasën nebë mehö yohvu lo, og mehö
nebë sënë rëḳ kwa vesa rot." 7 Log nër ving bë:
"Alam sën Anutu ḳo hir nġaa nipaya vër medahun ya lo, og kwaj
vesa!
8 Gemehöti sën Mehöböp nër yi bë nġaa nipaya su neggëp vu yi rë lo,
og kwa vesa."
9 Om alam sën denerah* navij lo, kwaj vesa in sën Anutu kevoh hir
nġaa nipaya ya lo, log yiḳ alam sën su denerah* navij rë lo, og kwaj vesa
in Anutu kevoh hir nġaa nipaya ya ving. Ham kwamin bo Abraham gökin
rë! Hil nanër nebë: Anutu kwa nevo bë Abraham ayo neya timu vu yi lom
nër yi nebë mehö yohvu.
10 Lob Anutu nër Abraham nebë yi mehö yohvu nangërek-a? Maḳ rah*
navi ggovek ya rëḳ mëm, ma su rah* navi rë? Gaḳ su rah* navi rë geyö
nahën, log Anutu nër yi nebë yi mehö yohvu. 11 Loḳ mëm rah* navi, lom
navi tato bë ayo neya timu vu Anutu ggovek ya om sën Anutu nër yi
vorot bë yi mehö yohvu. Lob tu alam pin sën su denerah* navij rë rëḳ
ayoj neya timu vu Anutu lo hir dobahë, in tato nebë Anutu rëḳ nanër
sir geving nabë sir alam yohvu. 12 Getu alam sën denerah* navij lo vahi
hir dobahë ving. Sir sën denerah* navij lo rëḳ su kwaj nevo saga mu rë,
gaḳ denesepa loḳ Abraham vaha bayoj neya timu vu Anutu, nebë sën
Abraham su rah* navi wirek rë, rëḳ ayo neya timu vu yi lo.

Anutu Yi Ġaġek Yam Vu Alam Sën Ayoj Neya Timu Vu Yi

13 Anutu su kwa vo bë Abraham nesepa loḳ horek om sën ggooin
losho yi mewis lo raḳ in bë mehönon pin degevek babuj rë. Gaḳ lë bë
Abraham ayo neya timu vu yi, lob nër yi bë yi mehö yohvu, lom mëm
sën nër bë rëḳ gevonġ bemehönon pin degevek yi mewis lo babuj. 14 Rëḳ
nabë mehönon pin saga degevek alam sën denesepa loḳ horek lo babuj
mu, og sën hil ayod neya timu lo tu nġaa meris mu, gAnutu hen ġaġek
sën joo venuh lo anon ma. 15 Hil araḳ ni bë horek netato bë hil rëḳ ġaḳo
nyëvewen doḳ nah hil nġaa nipaya. Gaḳ bë horek nama, og hil su ayoh
vu bë nanër nabë mehönon denekeyëh horek rë. 16 Nebë sënë, om Anutu
yi ġaġek semusën rëḳ anon jaḳ vu alam sën ayoj neya timu vu yi lo.
Lob vonġin bë gevonġ semusën sënë nyëmasën vu hil geving Abraham
yi mewis pin benatu hil nġaa. Su rëḳ gevonġ vu Abraham yi mewis sën
denesepa loḳ horek mu lo menatu hir nġaa rë, gaḳ rëḳ gevonġ vu alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pin sën ayoj neya timu vu yi nebë Abraham lo menatu hir nġaa. In
Abraham tu hil pin sën hil ayod neya timu vu Yesu lo hil dobahë. 17 Yoh
vu ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë: “Sa hevonġ honġ tu alam
nġahiseḳë hir dobahë.” Lob Abraham tu hil dobahë ggëp Anutu mala
in ayo neya timu vu yi. Gevonġ ving bë Anutu yoh vu bë nanër balam-
diiḳsën dekedi jaḳ nah medemedo malaj-tumsën, geyoh vu bë nanër
ġaġek jaḳ alam sën deberup vu tamusën lo geving nabë sën denedo vorot
lo.

18 Nġaa sën Anutu nër agi su anon raḳ in Abraham lë vorot mevonġ
ving niwëëk rë, gaḳ vonġ ving niwëëk bë rëḳ anon jaḳ yönon nabë sën lë
raḳ mala lo. Nebë sënë, om sën tu alam nġahiseḳë hir dobahë yönon yoh
vu sën Anutu nër lo bë, “Honġ mewis lo rëḳ deberönġ nabë betuheng!”
19 Abraham yi nġebek dus raḳ mehödahis nemadvahi (100), lom navi
su niwëëk yoh vu bë geḳo nalu rë. Lob yiḳ venë Sara nebë saga ving.
Abraham raḳ sënë ni, rëḳ ma gevonġ ving niwëëk. 20 Anutu nër bë nġaa
sagi rëḳ berup, lom Abraham su kwa neya luu luu in rë. Gaḳ vonġ ving
niwëëk geḳo Anutu arë raḳ, 21 geraḳ ni bë Anutu yoh vu bë rëḳ gevonġ
ġaġek sën nër lo banon jaḳ. 22 Lob Anutu raḳ ni bë Abraham ayo neya
timu vu yi nebë sënë, lom nër yi bë yi mehö yohvu.

23 Log ġaġek sënë neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë, “Anutu nër yi bë yi
mehö yohvu.” Lob sënë og su nër Abraham yö timu rë. 24 Gaḳ nër raḳ hil
ving. Bë hil ayod na timu vu Anutu sën nër behil Mehöböp Yesu kedi raḳ
yah vu bedub ggökin lo, og mëm rëḳ gelë hil nabë saga geving menanër
nabë hil alam yohvu. 25 Anutu vonġ Yesu yam beḳo hil nġaa nipaya
nyëvewen raḳ yah yi mediiḳ. Log Anutu nër mekedi raḳ yah ggökin in bë
nanër hil nabë hil alam yohvu.

Anutu Nër Hil Bë Hil Alam Yohvu

5 1 Hil ayod neya timu vu Yesu lom Anutu nenër hil nebë hil alam
yohvu, om sën hil los Anutu nado revuh ti degwa raḳ hil Mehöböp
Yesu Kerisi. 2 Hil ayod neya timu vu yi, lom sën gwëbeng og Anutu nelë
hil nivesa gehil kwad vesa rot, in hil araḳ ni bë rëḳ geḳo hil nah yi nyëġ
mebo semusën nivesa vesa pin vu hil. 3 Rëḳ mu hil su napisek in sagi mu.
Gaḳ hil napisek in maggin sën netöḳ vu hil lo geving. In hil naraḳ ni bë
maggin nevo niwëëk vu hil in bë mëm hil nid genġoin menajom hil ahon
mekerë maggin. 4 Lob nabë hil najom hil ahon meḳerë maggin, og hil rëḳ
natu alam los nid wëëk genġaa maggin su rëḳ kepë hil rë. Lob nabë hil
nid wëëk nabë saga, og hil rëḳ abo kwad in nġaa nivesa vesa sën Anutu
ggooin raḳ bë gevonġ vu hil lo. 5 Lob nabë hil abo kwad in nġaa sënë, og
Anutu su rëḳ gevonġ behil nid namum rë, in vonġ Anon Vabuung yam
vu hil vorot, in bë bër hil kwad jaḳ buk pin nabë Anutu kwa pesivin
hil. 6 Wirek og hil su ayoh vu bë ġaḳo hil vër in hil nġaa nipaya rë, rëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu ggooin buk raḳ, lob Kerisi diiḳ loḳ yah hil mehönon nid paya lo
sënë bed. 7 Nabë mehöti nadiiḳ in bë doḳ vu mehö nivesa ti, og hil rëḳ
ḳenud na in, in su alam nġahiseḳë denevonġ nebë saga rë. Yönon, maḳ
alam ti ti deyoh vu bë nij dël jaḳ sir medenadiiḳ doḳ nah mehö nivesa ti
ben. 8 Rëḳ mu hil nġo nahën nado los hil nġaa nipaya, log Kerisi diiḳ in
bë doḳ vu hil. Lob Anutu tato raḳ sënë bë kwa pesivin hil panġsën. 9 Om
sën nër hil bë hil atu alam yohvu ggovek ya, degwa raḳ Yesu niḳöḳ. Nebë
sënë, om gwëbeng hil araḳ ni yönon bë rëḳ doḳ vu hil rot gehil su rëḳ
ġaḳo nyëvewen jaḳ hil nġaa nipaya rë. 10 Wirek hil nġo nahën medo nasis
beġö vu Anutu, loḳ Nalu diiḳ loḳ buk sënë in bë gevonġ mamer vu hil los
Anutu behil medo jevuh ti. Nebë saga lob gwëbeng hil los nado revuh
ti, om hil araḳ ni yönon bë Anutu rëḳ geḳo hil nah vu yi behil rëḳ medo
malad-tumsën, in Kerisi nedo mala-tumsën vorot. 11 Lob yiḳ su nebë sënë
mu rë, gaḳ gwëbeng og hil kwad vesa vu Anutu in hil Mehöböp Yesu
Kerisi vonġ mamer vu hil los Anutu.

Adam Vonġ Bemehönon Denediiḳ, Loḳ Tum Yesu Vonġ Om Rëḳ Demedo Malaj-Tumsën

12 Lob hil araḳ ni bë nġaa nipaya pum raḳ mehö timu nyëdahis, loḳ
mëm nġaa nipaya lo yoh vu dob pin yiḳ degwa raḳ yi. Log diiḳsën
pum raḳ nġaa nipaya, lob nevonġ bemehönon pin denediiḳ. In alam
pin denevonġ nġaa nipaya. 13 Vu buk muġinsën Anutu su vo Horek-
nemadluho vu mehönon rë, lob vu buk saga nġaa nipaya neggëp dob
vorot. Om loḳ buk saga og Anutu su yoh vu bë nanër nabë mehönon
denekeyëh horek rë, in Horek su neggëp rë. 14 Rëḳ mehönon dediiḳ loḳ
Adam yi buk beyam verup loḳ Moses yi buk. Lob diiḳsën dahun mehönon
pin. Rëḳ mu mehönon saga su dekeyëh horek nebë sën Adam keyëh lo
rë, in Horek su neggëp loḳ hir buk saga rë. Rëḳ denediiḳ ving. Lob yiḳ
mehö sën verup vu tamusën lo vonġ nġaa ngwë nebë Adam. 15 Rëḳ Anutu
yi semusën og böpata rot kesuu nġaa nipaya sën Adam vonġ lo. In alam
nġahiseḳë denediiḳ raḳ mehö timu saga yi nġaa nipaya, rëḳ mu Anutu
vonġ mehö timu sën Yesu Kerisi beḳo yi semusën böpata yam vu hil behil
haḳo nyëmasën. Lob semusën nyëmasën sënë semu alam nġahiseḳë rot
bekesuu diiḳsën.
16 Lob nġaa nipaya sën verup raḳ mehö timu agi luho semusën sën hil
haḳo nyëmasën lo, luho hir anon su neggëp ti rë. Gaḳ mehö timu sën
nekeyëh horek lo, og Anutu seggi yi ġaġek benër bë mehö nipaya om
mehönon rëḳ denadiiḳ bemalaj nama. Rëḳ vu tamusën galam nġahiseḳë
denekeyëh ġaġek, og Anutu vonġ yi semusemu nyëmasën yam, lob mëm
nër hil bë hil alam yohvu. 17 In vu muġinsën mehö timu keyëh horek, rëḳ
mehönon pin dediiḳ raḳ mehö saga yi keyëhsën. Log vu tamusën sagi,
og Anutu nër alam pin sën deneḳo semusën vu Yesu Kerisi nyëmasën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lo nebë sir alam yohvu. Om Yesu rëḳ gevonġ bedenatu alam-los-bengöj
medemedo malaj-tumsën geving yi degwata los degwata. 18 In yiḳ nebë
sënë. Mehö timu vonġ nġaa nipaya, lob yi nyëvewen yoh vu mehönon pin
bë denadiiḳ berëḳ malaj nama. Log yiḳ mehö timu vonġ nġaa yohvu, lob
Anutu nër bë mehönon pin deyoh vu bë denatu alam yohvu medemedo
malaj-tumsën jaḳ yi. 19 Mehö timu keyëh ġaġek, lob sënë vonġ balam
pin detu alam nij paya. Log yiḳ mehö timu sepa loḳ ġaġek, lob sënë rëḳ
gevonġ balam nġahiseḳë denatu alam yohvu.
20 Log Horek verup ving, lom tato nġaa nipaya vahi ving benġahiseḳë
loḳ. Nġaa nipaya nġahiseḳë loḳ, rëḳ mu semusën böpata sënë yam
bekesuu nġaa nipaya. 21 Yönon, nġaa nipaya tu ala muġin bevonġin bë
dahun hil behil malad nama. Rëḳ mu semusën yam in bë kesuu nġaa
nipaya begevonġ mehönon medenatu alam yohvu medemedo malaj-
tumsën degwata. Semusën sënë nebë hil Mehöböp Yesu Kerisi diiḳ in hil.

Bël-Ripeksën Tahu Bë Hil Adiiḳ Ving Kerisi

6 1 Om hil rëḳ nanër nabë va? Maḳ hil nanër nabë hil nġo medo
ġevonġ nġaa nipaya in Anutu yö medo gevonġ yi semusën nam vu
hil nyëmasën gök gökin-a? 2 Ma! Rëḳ nama! Bë hil atu Kerisi-yi-alam, og
yiḳ nebë sën hil adiiḳ vorot, om hil su nehebë nengad vu nġaa nipaya
benesepa loḳ ggökin yah rë. 3 Sën hil aripek bël raḳ Yesu Kerisi arë lo
tahu bë hil adiiḳ ving yi gehil atu mewis raḳ. Ma ham su raḳ ni rë?
4 Nebë saga, om sën hil aripek bël lo tahu sën Kerisi diiḳ medelev lo,
gevonġ bë hil nġaa muġeng diiḳ beneggëp loḳ söv. Om hil natu mewis
jaḳ nabë sën Anutu tato niwëëk beKerisi kedi raḳ vu bedub ggökin betu
mewis lo.

Hil Rëḳ Medo Malad-Tumsën Geving Kerisi

5 Yönon! Hil nġaa muġeng diiḳ ya nebë sën Kerisi diiḳ lo gehil atu yi
alam. Nebë sënë, om hil rëḳ natu mewis nabë sën Kerisi kedi raḳ ggökin
betu mewis lo, behil medo malad-tumsën geving yi. 6 Hil araḳ ni bë
vonġ bë hil ayod muġeng diiḳ ya raḳ ḳelepeḳo* ving Kerisi in bë gevonġ
benġaa nipaya niwëëk sën nevonġ huk loḳ hil navid lo nama na, in hil su
sepa doḳ nġaa nipaya gökin nah. 7 In nġaa nipaya og su yoh vu bë kepë
mehö sën diiḳ lo gökin nah rë.
8 Lob hil nġaa muġeng diiḳ ya ving Kerisi, om hil ġevonġ geving anon
nabë hil rëḳ medo malad-tumsën geving yi. 9 In hil araḳ ni bë Kerisi kedi
raḳ ggökin ggëp bedub, om su rëḳ nadiiḳ nah gökin rë. Diiḳsën su yoh vu
bë dahun yi gökin rë. 10 In diiḳ beron timu, lob kevoh hil nġaa nipaya pin
ya vorot. Rëḳ gwëbeng og nedo mala-tumsën beluho Anutu denedo revuh
ti. 11 Om ham jak ni rë nabë Yesu Kerisi diiḳ, om yiḳ vonġ bë ham diiḳ
ving beham su yoh vu bë sepa doḳ nġaa nipaya gökin nah rë. Gaḳ ham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tu Anutu-yi-alam bevonġ bë ham nedo malamin-tumsën ving yi. 12 Ham
navimin sën rëḳ petar na lo nevonġin bë ham sepa doḳ nġaa nipaya, rëḳ
mu ham su ġurek nġaa nipaya babu megwevonġ. 13 Ham su bo nemamin
los vahamin lu nġaa vu nġaa nipaya in gwevonġ nġaa nipaya gökin nah.
Gaḳ ham gwevonġ navimin pin los anomin dahis vu Anutu in ham nabë
mehönon sën dediiḳ ggovek rëḳ dekedi raḳ ggökin ggëp bedub medenedo
vesaj ggökin yah lo. Geham gwevonġ navimin pin los dahis vu Anutu in
ham gwevonġ nġaa yohvu mu jaḳ. 14 Nabë saga loḳ mëm nġaa nipaya su
yoh vu bë kepë ham gökin nah rë. In gwëbeng og ham su hurek horek
babu menesepa loḳ rë, gaḳ ham nesepa loḳ Anutu yi ġaġek semusën sën
nevo vu ham nyëmasën lo.

Hil Natu Nġaa Niröpsën Yi Hur

15 Om hil ġevonġ nabë va? Gwëbeng hil su rëḳ sepa doḳ horek in geḳo
hil nah vu Anutu rë, gaḳ hil nesepa loḳ Anutu yi ġaġek semusën sën nevo
vu hil nyëmasën lo. Om maḳ hil ayoh vu bë medo ġevonġ nġaa nipaya
ma nama? Ma rot! 16 Ham raḳ ni ggovek! Bë ham bo navimin vu mehöti
nabë ham gwevonġ huk vu yi megwevonġ noh vu aye, og ham tu yi hur.
Yiḳ nebë saga, om ham su yoh vu bë sepa doḳ nġaa nipaya genengamin
yes vu Anutu geving rë. In ham rëḳ gweḳo nyëvewen doḳ nah nġaa
nipaya beham malamin nama verök yi. Gaḳ bë ham nengamin yes vu
Anutu, og rëḳ gevonġ beham natu alam yohvu. 17 Hil kwad vesa vu Anutu
in wirek ham nesepa loḳ nġaa nipaya, rëḳ Anutu vonġ yi ġaġek yök vu
ham, lob ham nengamin yes benesepa loḳ los ayomin dahis. 18 Nġaa
nipaya duu ham ahon rëḳ Anutu ḳo ham vër in, gevonġ beham tu yi hur
sën denesepa loḳ nġaa yohvu mu lo. 19 Rëḳ ham kwamin su niwëëk loḳ rë
geyö nahën, om sën senër mesepa loḳ hil mehönon nġo kwad. Wirek ham
navimin kehe ham beham nesepa loḳ nġaa nipaya los nġaa sën su neyoh
vu rë lo beham kweyëh ġaġek panġsën. Om gwëbeng ham dahun ham
navimin los dahis, beham sepa doḳ nġaa yohvu mu in ham ayomin niröp
jaḳ.
20 Wirek ham nesepa loḳ nġaa nipaya, gaḳ ham su nesepa loḳ nġaa
yohvu rë. 21 Lob vu buk saga maḳ ham neḳo nyëvewen nivesa nebë va raḳ
nġaa nipaya sën ham nevonġ lo? Ma! Lob gwëbeng og ham nimin nemum
in nġaa nipaya saga, log ham raḳ ni bë diiḳsën tu ham nyëvewen om ham
vonġin malamin nama! 22 Rëḳ ma gAnutu ḳo ham vër in nġaa nipaya
bevonġ ham tu yö yi hur. Lob nyëvewen sën rëḳ bo doḳ nah vu ham lo
nebë sënë: Ham ayomin niröp jaḳ, loḳ mëm ham rëḳ medo malamin-
tumsën degwata. 23 In alam sën denesepa loḳ nġaa nipaya lo, og rëḳ
degeḳo nyëvewen doḳ nah medenadiiḳ bemalaj nama. Rëḳ Anutu og nevo
semusën vu hil nyëmasën raḳ hil Mehöböp Yesu Kerisi yi huk nebë hil
medo malad-tumsën degwata.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulus Tahu Ġaġek Raḳ Maluh Los Venëj

7 1 Arig lo, sa nanër ġaġek sënë vu ham sën neraḳ horek ni rot lo nebë:
Horek tu ala meneġin mehönon yoh vu buk pin sën denedo vesaj lo.
Ma ham su raḳ ġaġek sënë ni rë?
2 Lob yiḳ nebë sënë: Nabë avëh jaḳ regga beregga nahën nedo, og horek
duu luho regga ahon. Rëḳ nabë regga nadiiḳ, og horek saga maya gesu
duu yi ahon rë. 3 Gaḳ nabë regga yö nahën nedo gevenë ya meraḳ maluh
ngwë, og horek nenër yi nebë nevonġ baggëb. Gaḳ nabë regga nadiiḳ, og
horek sënë su ggërin yi rë, om nabë jaḳ maluh ngwë og su nevonġ baggëb
rë.
4 Om arig lo, yiḳ ham nebë sënë. Kerisi loḳ yah ham bömin mediiḳ in
ham, lob sënë vonġ bë ham diiḳ ving geHorek su neġin ham ggökin rë,
om ham yoh vu bë jaḳ vu reggamin mewis. Ham reggamin mewis saga
yiḳ mehö sën kedi raḳ yah vu bedub ggökin in bë gevonġ behil ġevonġ
Anutu yi huk banon jaḳ lo. 5 Wirek hil nġo nahën nesepa loḳ nġaa nipaya
sën hil malad anonin los navun hil in lo, loḳ horek nërin nġaa nipaya
sënë, rëḳ mu sënë vonġ behil kwad nevo bë hil pasanġ ġevonġ rot. Hil
nehevonġ rot, lob nġaa nipaya saga yi nyëvewen neggëp bë hil rëḳ nadiiḳ
bemalad nama. 6 Rëḳ vonġ bë hil adiiḳ ving Kerisi, om ḳo hil vër in
Horek sën neduu hil ahon wirek lo, in bë su geġin hil gökin. Gaḳ wirek,
og hil nesepa loḳ Horek sën dekevu meneggëp lo, rëḳ mu gwëbeng og hil
atu mewis raḳ menesepa loḳ nġaa sën Anon Vabuung netato vu hil lo.

Nġaa Nipaya Nevasap Hil

7 Om hil rëḳ nanër nabë va? Hil nanër nabë Horekeḳ nġaa nipaya? Ma!
Nabë Horek su tato nġaa nipaya vu sa rë, og sa su rëḳ jaḳ ni nabë nipaya
rë. Bë Horek su nanër nabë, “Su ayom nevu nevu in mehö ngwë hir
ngaa” rë, og sa su rëḳ jaḳ ayoġ nevu nevu sënë ni nabë nġaa nipaya rë.
8 Rëḳ Horek saga tateḳin aggata vu nġaa nipaya benepelëpin sa, lob vonġ
besayoġ nevu nevu in nġaa nipaya aggagga. Gaḳ bë Horek nama, og nġaa
nipaya nebë heljëng̈, in sa su rëḳ ġalë nabë nġaa nipaya rë. 9 Wirek sën sa
duġin Horek lo, og sa hekuung bë sa nado nivesa. Loḳ tum seraḳ Horek
ni, lob nġaa nipaya vesa loḳ yah vu sa, lob seraḳ ni bë sëḳ nadiiḳ bemalaġ
nama. 10 Anutu vonġ Horek yam in bë geli sa na niröp besa medo malaġ-
tumsën, rëḳ mu ma geHorek tato vu sa bë sëḳ nadiiḳ bemalaġ nama.
11 In Horek nër aggata tato vu nġaa nipaya, lob nġaa nipaya tetuhin sa,
lob seraḳ ni bë sëḳ nadiiḳ bemalaġ nama. 12 Nebë sënë, om hil araḳ ni
bë Horek yö vabuung. Lob Horek yi ġaġek pin vabuung ving beniröp
genivesa. 13 Ma maḳ Horek nivesa sënë vonġ besëḳ malaġ nama? Ma!
Nġaa nipaya mu sën kepë sa, om sëḳ malaġ nama. Yiḳ nebë sënë in bë
nanër nġaa nipaya tato nabë nġaa nipaya rot. Nġaa nipaya neḳo Horek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nivesa sënë in bë kepë sa jaḳ besa malaġ nama. Lob Horek nenër nġaa nipaya degwa tato vu sa bë nġaa nipaya yönon.

Nġaa Nipaya Neggërin Hil Kwad

14 Hil araḳ ni bë Horek sënë vabuung in yam vu Anon Vabuung. Gaḳ
sa, og nġaa muġeng neggëp loḳ sayoġ besa nahurek nġaa nipaya babu.
15 Yönon, sa su naraḳ nġaa sën sa nehevonġ lo degwa ni rë. Gaḳ nġaa
sën sa nehevonġin panġsën bë sa ġevonġ lo, og sa su nehevonġ rë. Rëḳ
nġaa sën sa niġ nelëlin verök yi lo, og tum sa nehevonġ yoh vu buk pin.
16 Genġaa sën sa bë ġevonġ in seraḳ ni bë nġaa nivesa lo, og saga nebë
seraḳ Horek ni beseyoġekin bë nġaa nivesa, rëḳ mu sa su nehevonġ yoh
vu rë. 17 Rëḳ su senġo ti nehevonġ nġaa nipaya sënë rë, gaḳ nġaa nipaya
sën nedo loḳ sayoġ lo sën yö nevonġ. 18 In seraḳ ni bë nġaa nivesa ti su
neggëp loḳ sayoġ rë. Sa nanër nġaa muġeng sën neggëp loḳ sayoġ lo. In
sa nehevonġin bë ġevonġ nġaa nivesa, rëḳ ma gesa su yoh vu bë ġevonġ
banon jaḳ rë. 19 Gaḳ nġaa nivesa sën sa nehevonġin bë ġevonġ lo, og sa
su nehevonġ rë. Genġaa nipaya sën sa su nehevonġin bë ġevonġ rë lo, og
tum sa nehevonġ. 20 Sa nehevonġ nġaa sën sa su kwaġ nevo bë sëḳ ġevonġ
rë lo, rëḳ sa su nġo nehevonġ rë, gaḳ nġaa nipaya sën nedo loḳ sayoġ lo
yö nevonġ.
21 Lob sa nehevonġ nebë sënë raḳ buk pin: Sa nehevonġin bë ġevonġ
nġaa nivesa, rëḳ ma genġaa nipaya nedo loḳ sayoġ benepebip sa.
22 Yönon, sahëġ neving Anutu yi horek panġsën loḳ sayoġ. 23 Rëḳ sa halë
horek ngwë neggëp loḳ sa naviġ pin. Lob nesis beġö vu Anutu yi horek
sën neggëp loḳ sayoġ lo. Log netunġ sa loḳ ya nġaa nipaya sën nedo loḳ
sa naviġ agi nema beneduu sa ahon. 24 Wöp-o! Lob sa mehö niġ paya rot!
Maḳ re rëḳ bo sa vër in nġaa muġeng sën rëḳ gevonġ besa malaġ nama
agi? 25 Om sa kwaġ vesa rot vu Anutu! In vonġ hil Mehöböp Yesu Kerisi
yam in bë geḳo sa vër. Yönon, sa kwaġ og nesepa loḳ Anutu yi horek,
rëḳ sa nġaa muġeng sën nedo loḳ sayoġ lo, og nesepa loḳ nġaa nipaya yi
aggata beluho denepemëġin sir.

Kerisi Dahun Nġaa Nipaya Ya Gevonġ Anon Vabuung Vu Hil

8 1 Nebë saga, om hil sën naha raḳ Kerisi Yesu lo, og ġaġek sën nër
bë hil ġaḳo nipaya nyëvewen lo ti su rëḳ gëp vu hil rë. 2 In Anon
Vabuung yi horek nër bë alam degevonġ nġaa nipaya, og denadiiḳ
bemalaj nama. Log nër ving bë hil atu Kerisi Yesu yi alam lo, og hil su
rëḳ nadiiḳ bemalad nama rë, gaḳ hil rëḳ medo malad-tumsën degwata.
3 Nġaa muġeng neggëp loḳ hil ayod, om Horek su yoh vu bë kevoh nġaa
nipaya na rë. Rëḳ nġaa sën Horek su yoh vu bë gevonġ rë lo, og Anutu yö
nevonġ. Vonġ nalu yam betu mehönon raḳ, benavi nebë hil mehönon nid
paya vu dob sënë navid.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lob Anutu vonġ bemehönon hir nġaa nipaya nyëvewen yah raḳ neggëp
Kerisi, bediiḳ loḳ yah hil bed in bë Horek yi nyëvewen su gëp vu hil. 4 Horek
nër bë hil ġaḳo nyëvewen doḳ nah hil nipaya, lob sagaḳ nër niröp beyoh vu.
Rëḳ Anutu vonġ beKerisi diiḳ loḳ yah hil bed besis hil nyëvewen bemaya,
om hil su rëḳ malad nama rë. Hil su nesepa loḳ nġaa muġeng sën nedo loḳ
hil ayod lo rë, gaḳ hil nesepa loḳ Anon Vabuung yi aggata om sën vonġ nebë
sënë vu hil. 5 In alam sën nġaa muġeng nedo loḳ ayoj lo, og kwaj neya vu nġaa
dob yi mu. Gaḳ alam sën denesepa loḳ Anon Vabuung lo, og kwaj neya vu
Anon Vabuung yi nġaa. 6 Nabë mehöti kwa na vu nġaa muġeng mu, og mehö
sënë rëḳ nadiiḳ bemala nama. Gaḳ nabë mehöti kwa na vu Anon Vabuung yi
aggata, og mehö sënë rëḳ ayo gëp revuh in rëḳ medo mala-tumsën.
7 Log nabë mehöti kwa sepa doḳ nġaa muġeng mu, og mehö sënë nesis beġö
vu Anutu. In su neggurek Anutu yi horek babu rë, gesu yoh vu bë gevonġ noh
vu rë. 8 Alam sën denesepa loḳ nġaa muġeng lo, og alam nebë sënë su deyoh vu
bë degevonġ bAnutu kwa vesa in sir rë. 9 Rëḳ hameḳ su nesepa loḳ nġaa muġeng
rë. Gaḳ Anutu yi Anon Vabuung nedo ving ham yönon beham nesepa loḳ. Rëḳ
nabë Kerisi yi Anon Vabuung su nedo ving mehöti rë, og su Kerisi-yi-alam yi rë.
10 Yönon, ham navimin nediiḳ, in ham nevonġ nġaa nipaya, rëḳ mu nabë Kerisi
nedo ving ham, og ham tu alam yohvu meham anomin nedo mala-tumsën.
11 Anutu nër beYesu kedi raḳ ggökin vu bedub. Om ham navimin rëḳ
nadiiḳ mepetar na rëḳ mu nabë Anutu yi Anon Vabuung nedo loḳ ham
ayomin, og Anutu sën nër meYesu kedi raḳ yah lo rëḳ gevonġ bAnon
Vabuung bo mala-tumsën vu ham navimin geving.

Anon Vabuung Nevonġ Behil Natu Anutu Nalu

12 Arig lo, hil nġaa muġeng su nesemu hil rë, om hil su aġurek babu besepa
doḳ. 13 Gaḳ nabë ham sepa doḳ nġaa muġeng, og ham rëḳ nadiiḳ bemalamin
nama. Rëḳ nabë ham gweḳo niwëëk vu Anon Vabuung bedoḳ vu ham beham
nimin dëlin nġaa nipaya sën ham navimin bë gevonġ lo, og ham rëḳ medo
malamin-tumsën. 14 Alam pin sën deneggurek Anutu yi Anon Vabuung babu
lo, og Anutu nalu sir. 15 In Anutu su vonġ Anon Vabuung yök vu ham in bë
deġinengin ham beham medo meġöneng in yi rë. Gaḳ vonġ yök vu ham in
bë ham jaḳ ni nabë ham tu Anutu nalu. Lom nevonġ behil ayed neloḳ yi bë,
“Amaġ! Amaġ!” 16 Yönon, Anon Vabuung nenër ranġah vu hil loḳ hil ayod bë
hil atu Anutu nalu. 17 Hil atu Anutu nalu, om hil rëḳ medo ben geving yi, geyi
nġaa pin rëḳ natu hil nġaa geving. Kerisi ḳo vanë wirek, lob hil atu yi alam
menehaḳo vanë nebë saga gwëbeng ving in bë hil medo nivesa rot geving yi vu
tamusën, gAnutu yi nġaa nivesa vesa pin rëḳ natu hil los Kerisi hil nġaa.

Hil Medo Nivesa Rot Vu Tamusën

18 Sa kwaġ nevo bë vu tamusën sën hil ana medo nivesa lo, og mëm hil
rëḳ ġalë nġaa maggin sën netöḳ vu hil gwëbeng agi nabë nġaa meris. 19 In

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ṅgaa pin sën Anutu tunġ lo ggëp deneġin buk sën Anutu tato nalu lo pin nam ranġah lo. 20 In ṅgaa pin sënë yö nahën denedo paya, rëḳ su nebë sënë yoh
vu yö kwaj rë. Gaḳ Anutu yö tunġ sir nebë sënë, om denevo kwaj in buk sën
ṅgaa pin nijvesa jaḳ los dahis lo. 21 Anutu rëḳ geḳo ṅgaa pin sën netunġ lo vër
in ṅgaa sën nevasap sir benevonġ bemalaj nema ya gwëbeng agi, berëḳ semu
ṅgaa pin benijvesa jaḳ bedemedo nijvesa rot geving nalu lo pin. 22 Hil araḳ
ni bë ṅgaa pin sën Anutu tunġ lo medo denevo belol medenevimengin ṅgaa
maggin, nebë sën avëh denevimeng lo, yö vu wirek rot begwëbeng.
23 Lob su ṅgaa nebë sënë mu rë. Gaḳ hil sën hil haḳo Anon Vabuung
vorot lo, og yiḳ hil navo belol ving meneheġin buk sën Anutu gevonġ
behil natu nalu lo yönon lo. Sën hil natu nalu lo nebë: Geḳo hil navid
bër vu dob los ṅgaa nipaya. 24 Anutu ḳo hil yah vu yi ggovek ya, rëḳ hil
nahën navo kwad in buk sën gevonġ banon jaḳ lo. Gaḳ bë berup govek
na, og hil su rëḳ abo kwad in gökin nah rë, in mehöti su nevo kwa in
ṅgaa sën netöḳ yam ggovek ya lo ggökin rë. 25 Rëḳ ṅgaa sën yö nahën
gesu anon neraḳ rë lo, nabë hil ġevonġ geving rot nabë rëḳ anon jaḳ vu
hil, og hil najom hil ahon gemedo navo kwad in.
26 Log neloḳ buk sën hil su nayoh vu bë kwad bo ġaġek menajom jaḳ
niröp rë lo, og Anon Vabuung neloḳ vu hil. Yönon, Anon Vabuung nejom
raḳ in hil raḳ saheng mu, in hil su ayoh vu bë nanër ġaġek sagi berup hil
avid rë. 27 Gehil Amad sën nelë mehönon ayoj lo neraḳ Anon Vabuung
yi ġaġek sagi ni, generaḳ ni bë Anon Vabuung nesepa loḳ Anutu kwa
meneloḳ vu hil sën Anutu-yi-alam hil lo.
28 Log hil naraḳ ni bë ṅgaa pin sën netöḳ vu alam sën ahëj neving
Anutu lo, og yiḳ Anutu nevonġ ṅgaa pin sënë nevonġ huk loḳ ti in bë
gevonġ nivesa vu sir. Yiḳ nevonġ vu yi alam pin sën ggooin sir raḳ yoh vu
yö kwa lo. 29 In Anutu ggooin sir raḳ vorot wirek betato sir in bë nij nabë
Nalu, lob Nalu natu arij aġuu, gari lo ṅgahiseḳë. 30 Lob alam sën tato sir
wirek lo, og supin sir yah vu yi. Lob alam sën supin sir yah vu yi agi, og
nër sir ving bë sir alam yohvu. Lob alam sën nër sir bë sir alam yohvu lo,
og nër bë rëḳ demedo nivesa rot geving yi.

Anutu Kwa Pesivin Hil Om Su Rëḳ Gevuu Hil Rë

31 Om hil rëḳ nanër va jaḳ ṅgaa pin sën Anutu nevonġ-ë? Nabë Anutu
doḳ vu hil, og mehöti su yoh vu bë kepë hil rë! 32 In su ggulin Nalu rë,
gaḳ vonġ yam in bë doḳ vu hil pin. Vonġ ṅgaa böpata saga vu hil, om
maḳ rëḳ gevonġ yi ṅgaa vahi pin vu hil nyëmasën geving. 33 Om re yoh
vu bë gevonġ ġaġek jaḳ alam sën Anutu yö ggooin sir raḳ vorot tu yi
ṅgaa lo? Ma! Anutu nër hil bë hil alam yohvu. 34 Ma re rëḳ nanër nabë
hil mehönon nid paya? Maḳ Kerisi? Ma! Kerisi og loḳ yah hil bed bediiḳ
in hil ggovek ya. Log kedi raḳ yah ggökin vu bedub menedo Anutu nema
vesa, beneketaġ vu Anutu ving bë doḳ vu hil.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

35 Log re yoh vu bë bo hil vër in Kerisi ahëvingsën sënë? Ma! Rëḳ mu
nabë maggin natöḳ vu hil ma, nabë hil kwad na nġahi ma, nabë hil ġaḳo
vanë, ma, nabë meyip gevonġ hil ma, nabë hil ajaḳ vu in tob ma, nġaa
nipaya basap hil ma, beġö natöḳ vu hil, og rëḳ nabë va? Maḳ Kerisi su
ahë neving hil rë? Gaḳ ahë neving hil! 36 Yönon, nġaa nebë sënë netöḳ vu
hil yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë:
"Denesis he mehe nadiiḳ yoh vu buk pin in he tu honġ alam.
Denelë he nebë sipsip, om sën denesis he mehe nadiiḳ ya."
37 Rëḳ mu yiḳ nġaa pin sënë og nġaa meris. In Kerisi ahë neving hil
menevonġ behil ḳesuu menare nid wëëk. 38 In sa hevonġ ving rot bë nġaa
ti su yoh vu bë bo hil vër in Anutu ahëvingsën sënë rë. Nabë hil nadiiḳ
ma hil medo vesad, og su yoh vu bë bo hil vër rë. Log angër los ggev-dob-
yi genġaa sën nedo gwëbeng agi los nġaa sën rëḳ berup vu tamusën ma,
niwëëk aggagga vahi ma, 39 nġaa sën nedo yaġek babu lo los nġaa sën
nedo dob ġebinë lo, ma nġaa vahi sën nedo jeggin jeggin agi. Nġaa pin
nebë sënë, og su deyoh vu bë dedoḳ Anutu ahë bepekwë ġaġek sën ahë
neving hil-ë rë. Gaḳ vonġ hil Mehöböp Yesu Kerisi yam in bë tato ranġah
nabë ahë neving hil.

Paulus Ayo Maggin In Alam Israel

9 1 Nġaa sën senër lo og yönon, gaḳ sa su tetuhin rë, in Kerisi-yi-alam
sa. Log Anon Vabuung tateḳin vu sa loḳ sayoġ ving bë senër ġaġek
sënë yönon. 2 Sa nanër vu ham nabë: Sayoġ maggin gesa kwaġ paya rot
yoh vu buk pin. 3 Yönon, nabë yoh vu bë sa basap sa in mëm sa ġaḳo sa
alam Israel denah vu Kerisi jaḳ sën sa hetah sa vër in Kerisi-yi-alam gesa
malaġ nama na veröḳ yi lo, og sëḳ kwaġ vesa in meġevonġ nabë sënë.
Rëḳ ma gesaga su yoh vu bë rëḳ doḳ vu sir rë. 4 Sir alam Israel soġek
bedetu Anutu nalu lo, log denelë niḳapiik raḳ malaj ving, log Anutu
joo yi ġaġek ving sir gevo yi horek vu sir. Getato aggata sën degetunġ
seriveng in bë dekevoh hir nġaa nipaya los degeḳo arë jaḳ lo vu sir. Log
nër yi ġaġek vahi vu sir bë rëḳ gevonġ vu sir geving. 5 Alam Israel sënë
og alam böp böp wirek hen hir mewis sir, lob Kerisi sën tu nġaa pin ala
lo pum raḳ sir, rëḳ mu yi Anutu soġek, sën hil ġaḳo arë jaḳ na vavunë
degwata los degwata lo yönon.

Anutu Ggooin Yi Alam Raḳ

6 Rëḳ mu hil su nanër nabë: Anutu hen ġaġek anon ma. Hil su nanër
nabë saga in alam sën depum raḳ Israel lo, og sir pin su Israel soġek rë. In
sir vahi su denesepa loḳ Anutu rë. 7 Alam sën depum raḳ Abraham niḳöḳ
lo, og su sir pin detu yi mewis yönon rë. In Anutu nër vu yi wirek bë,
"Rëḳ denanër Isaak yi mewis mu nabë honġ alam." 8 Nebë sënë in nalu lo
sën depum raḳ niḳöḳ mu lo, og su detu Anutu nalu rë. Gaḳ hurmahen sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

depum raḳ ġaġek sën Anutu joo lo, og mëm hil nanër sir nabë Abraham
yi mewis soġek. 9 Ġaġek sën Anutu joo lo nebë, “Sëḳ nom ġeto doḳ buk
sën sehooin raḳ lo, lom mëm Sara rëḳ geḳo nalu maluh ti.”
10 Log yiḳ su ġaġek timu sënë rë. Gaḳ hil dobahë Isaak ḳo Rebeka, lob nalu
luu loḳ pepid, lob Anutu nër ġaġek ti vu Rebeka vorot. 11 Luho nahën denare
loḳ ataj ayo gesu denevonġ nġaa nivesa ma nġaa nipaya ti rë, rëḳ Anutu nër
ġaġek raḳ luho vorot in bë tato ranġah nabë su nelë nġaa sën denevonġ lo
menenër rë, gaḳ yö neggooin mehönon raḳ yoh vu kwa. 12 Nër vu Rebeka
bë, “Aġuu rëḳ gurek amon babu!” 13 Sënë yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya lo nebë, “Sahëġ neving Yakop, rëḳ sa nehalë Esau paya.”
14 Om hil rëḳ nanër nabë va? Maḳ hil nanër nabë: Anutu su nevonġ
nġaa yohvu rë? Ma! 15 In nër vu Moses bë:

“Nabë sa hevonġin bë semu mehöti, og sëḳ semu.
Log nabë sa hevonġin bë kwaġ paya in mehöti, og sëḳ kwaġ paya
in.”

16 Om yiḳ nebë sënë. Anutu su kwa paya in mehöti in mehö sënë kwa
nevo bë Anutu kwa paya in yi rë. Log su kwa paya in mehöti in nevonġ
Anutu yi huk niwëëk rë, gaḳ yö nevonġ yoh vu kwa. 17 In Anutu nër vu
Parao wirek meneggëp loḳ yi ḳapiya nebë, “Maggin sën sa hevonġ vu
honġ lo, og sa hevonġ in bë tato sa niġ wëëk vu mehönon pin in denanër
sa bengöġ na menoh vu dob pin. Yiḳ raḳ degwa saga sën sa hetunġ ggev
Parao raḳ honġ.” 18 Om nabë Anutu kwa bo nabë kwa paya in mehöti, og
rëḳ kwa paya in yi. Log nabë kwa nevo bë gevonġ bemehöti ayo dahis
jaḳ, og rëḳ gevonġ bayo dahis jaḳ.

Anutu Yi Kwa-Vonġinsën Los Ahë Sengën

19 Rëḳ mu maḳ ham ti rëḳ nanër vu sa nabë, “Nebë saga, loḳ nebë va
sën Anutu nenër bë nġaa nipaya degwa neggëp vu hil mehönon-ë? In
hil su ayoh vu bë ḳeyëh yi rë.” 20 Rëḳ honġ re? Honġ mehönon mu rëḳ
ġeyoh vu bë gwevonġ ayem jaḳ Anutu? Dëg soġek su neloḳ tepëḳ in ala
sën nejegwi yi lo bë, “Ġenesemu sa nebë sënë in va?” rë. 21 Gaḳ mehö sën
nejegwi dëg lo yö nejegwi yoh vu kwa, log yoh vu bë geḳo nġaġek ġobeng
timu mejegwi dëg luu jaḳ. Lob nabë semu ngwë malanġeri in huk nivesa
yi, log semu ngwë in bë huk meris meris yi, og yiḳ ggovek. Yö yi nġaa.
22 Lob Anutu vonġin bë tato ahë sengën ranġah betateḳin niwëëk vu
mehönon in sir pin denevonġ nġaa nipaya. Lob ahë sengën vu sir bë
kevoh sir bemalaj nama na verökḳ yi, rëḳ ma genejom yi ahon. 23 Nejom
yi ahon nebë saga in kwa nevo mehönon vahi sën kwa nevonġin sir lo.
Kwa nevo sir in yö ggooin sir raḳ vorot in bë demedo nivesa doḳ yi nyëġ
geving yi, gerëḳ gevonġ yi nġaa nivesa vesa pin vu sir. 24 Yiḳ hil sënë.
Ggooin hil raḳ. Su ggooin loḳ he Yuda mu rë, gaḳ ggooin alam-yu-ngwë
vahi ving. 25 In Hosea nër nebë saga meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Alam sën su sa alam sir wirek rë lo, og sëḳ nanër sir nabë salam sir.
Galam sën sa su ahëġ neving sir wirek rë lo, og sëḳ ahëġ geving sir."
26 Loga,
"vu nyëġ sën sa nanër sir wirek bë,
'Su salam ham rë' lo,
og sëḳ nanër vu sir saga nabë Anutu mala-tumsën nalu sir."
27 Log Yesaya nër raḳ alam Israel getahi bë:
"Nabë Israel nġahijseḳë rot nabë raggër loo nenga,
og yiḳ Anutu rëḳ geḳo sir yu mahen teka mu nah vu yi.
28 In Mehöböp rëḳ govek ġaġek na gebepul pevis,
log bo nyëvewen doḳ nah vu alam vu dob."
29 Yoh vu ġaġek ngwë sën Yesaya nër wirek lo bë:
"Nabë Mehöböp sën neġin angër-beġö-yi pin vu yaġek lo
su yoh nenga in hil hed vë yu mahen teka bedemedo rë,
og hil rëḳ malad nama na veröḳ yi
nabë sën Sodom los Gomora."

Alam Israel Denevonġ Huk Mu In Bë Denatu Alam Yohvu Rëḳ Ma

30 Om hil rëḳ nanër nabë va? Hil nanër nabë alam-yu-ngwë sën su malaj nesepa bë denatu alam yohvu rë lo detu alam yohvu. Ayoj ya timu vu Yesu lom sën Anutu nër sir bë sir alam yohvu. 31 Gaḳ alam Israel og kwaj nevo bë nabë desepa doḳ horek, og rëḳ gevonġ medenatu alam yohvu. Rëḳ ma gesu denesepa loḳ horek los dahis rë. 32 Rëḳ su detu alam yohvu rë, in su ayoj neya timu vu Yesu rë. Gaḳ kwaj nevo bë nġaa sën denevonġ lo yoh vu bë rëḳ geḳo sir nah vu Anutu, rëḳ ma. Denelë ḳelepeḳo* nebë su yoh vu rë, in nġaa nimumsën, lob sënë nebë sën deketul vahaj raḳ ġelönġ bedevës. 33 In ġaġek sënë neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:
"Ham nġo! Sa hetunġ ġelönġ ti vu Sion* in bë mehönon deketul vahaj jaḳ.
Sa hetunġ ġelönġ niwëëk ata in gevonġ rii jaḳ mehönon.
Gaḳ alam sën ayoj na timu vu yi lo, og su rëḳ nij namum rë."

Alam Israel Su Detu Alam Yohvu Rë

10 1 Arig lo, sa hevonġin rot bë Anutu geḳo alam Israel nah vu yi, om sa najom raḳ vu yi in sir rot. 2 Seraḳ nij, om sën senër bë nij wëëk rot bë desepa doḳ Anutu. Rëḳ su denevonġ los kwaj rë. 3 In deneketul loḳ in aggata sën Anutu nanër sir nabë sir alam yohvu lo, in denevonġ nġaa yoh vu yö kwaj in bë denatu alam yohvu. Su denedahun sir medenesepa loḳ aggata sën Anutu vonġ in bë hil sepa doḳ menatu alam yohvu lo rë. 4 Hil araḳ ni bë Horek yi huk verup lah loḳ Kerisi, om

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sën Anutu rëḳ nanër alam pin sën ayoj na timu vu Kerisi lo nabë sir alam yohvu.

Anutu Nevonġin Bë Geḳo Alam Pin Nah Vu Yi

5 Yiḳ nebë sën Moses kevu ġaġek raḳ Horek bë: Horek yoh vu bë gevonġ
mehönon medenatu alam yohvu lo. Kevu nebë sënë, "Mehöti bë sepa doḳ
horek sënë pin, og rëḳ medo mala-tumsën." 6 Rëḳ mu hil ayod neya timu
vu Yesu, lom sën vonġ behil arëd nebë hil alam yohvu, om ham su kwamin
bo doḳ ayomin nabë, "Re rëḳ doḳ na yaġek, megeḳo Kerisi duḳ nam-a?" In
hil araḳ ni bë luḳ yam ggovek ya. 7 Log su kwam bo nabë, "Re rëḳ duḳ na
alam-diiḳsën hir nyëġ in geḳo Kerisi nom-a?" Gaḳ kedi raḳ yah ggovek ya.
8 Log ġeraḳ ni ving bë, "Ġaġek yiḳ neggëp vu honġ. Neggëp loḳ avim
geneggëp loḳ ayom." Yiḳ ġaġek sën hil nanër ranġah bë hil ayod neya
timu vu Yesu lo. 9 Om nabë ġenanër Yesu berup avim nabë yi Mehöböp,
log gwevonġ geving doḳ ayom nabë Anutu nër bekedi raḳ yah vu bedub,
og Anutu rëḳ geḳo honġ nah vu yi. 10 In hil atu alam yohvu raḳ sën hil
ayod neya timu vu Yesu lo, log Anutu rëḳ geḳo hil nah vu yi jaḳ sën hil
nanër verup avid bë yi alam hil lo.
11 Lob ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë, "Alam sën ayoj na timu
vu yi lo, og su rëḳ juuk sir benij namum rë."
12 Log alam Yuda los alam-yu-ngwë neggëp timu in yiḳ hil pin hil
Mehöböp timu nedo, lob nevonġ semusën böpata vu alam sën ayej neloḳ
yi lo. 13 Yoh vu sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë, "In alam sën ayej
neloḳ Mehöböp lo pin, og rëḳ geḳo sir nah vu yi." 14 Rëḳ nabë su ayoj
na timu vu yi rë, og su rëḳ ayej doḳ yi rë. Log nabë su degenġo yi ġaġek
rë, og su rëḳ ayoj na timu vu yi rë. Log nabë mehöti su nanër yi ġaġek
ranġah vu sir rë, og su rëḳ degenġo rë. 15 Log nabë Anutu su gevonġ alam
sën denanër ġaġek lo dena vu sir rë, og re rëḳ nanër ranġah vu sir-a? Yoh
vu ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë, "Alam sën denanër
Bengö Nivesa ranġah lo deberup, og hil kwad vesa rot."

Alam Israel Su Denesepa Loḳ Bengö Nivesa Rë

16 Rëḳ mu alam pin su debë nengaj vu Bengö Nivesa rë gema. Yoh
vu sën Yesaya nër wirek lo nebë, "Mehöböp, re vonġ ving ġaġek sën he
nanër lo?" 17 Om hil nehevonġ ving raḳ ġaġek sën hil nehanġo lo, lob
ġaġek sën hil nehanġo lo, og neverup raḳ Kerisi avi. 18 Rëḳ seloḳ tepëḳ bë:
Maḳ su denenġo Bengö Nivesa sënë rë? Gaḳ denġo ggovek ya. In ġaġek
neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:

"Ayej ya meyoh vu dob pin.
Log hir ġaġek ya metöḳ ya dob nenga pin."

19 Rëḳ seloḳ tepëḳ beron ngwë ggökin bë: Maḳ Israel su deraḳ ġaġek sënë
degwa ni rë? Gaḳ deraḳ ni in Moses nër wirek bë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Sëḳ ġevonġ beham ayomin rëḳ ngis yi in alam-yu-ngwë sën su los
bengöj rë lo,
log sëḳ ġevonġ beham ahëmin sengën vu alam-yu-ngwë sën kwaj
masën lo."
20 Rëḳ Yesaya su neggöneng rë genenër ranġah bë:
"Alam sën su denesero sa rë lo detöḳ vu sa,
log alam sën su deneloḳ tepëḳ in sa vu mehö la rë lo,
og sa tato sa ranġah vu sir."
21 Lob nër raḳ Israel nebë:
"Sa hetë nemaġ in alam sën denekeyëh los demehoo sa ġaġek lo
yoh vu buk pin bë denom vu sa, rëḳ ma."

Anutu Semu Alam Israel Vahi

11 1 Lob sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ngwë nabë maḳ Anutu ruuk yi
alam-a? Ma veröḳ yi! Yiḳ sa Israel ti ving. Abraham yi mewis sa,
in sa degwa vu Benyamin.
2 Log Anutu su rëḳ juuk yi alam sën ggooin sir raḳ wirek lo rë. Ma
ham su raḳ ġaġek sën Anutu-yi-ḳapiya nër raḳ Elia lo ni rë? Elia su vu
Anutu in alam Israel bë, 3 "Mehöböp! Denesis honġ alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën medenediiḳ. Gedenekevoh honġ jepö ya. Geyiḳ senġo ti nahën
nado, lob denesero sa in bë dengis sa mesa nadiiḳ." 4 Rëḳ Anutu nër yah
vu yi nebë va? Nër nebë sënë, "Sehooin alam 7,000 raḳ medenedo vu sa,
su deneggurek anutu-kuungsën Baal babu rë."
5 Lob yiḳ buk sën gwëbeng agi nebë ving. Anutu kwa pesivin alam
Israel beggooin sir yu mahen teka raḳ medenedo. 6 Ggooin sir raḳ in yö
kwa pesiv in sir, gaḳ su ggooin sir raḳ in denevonġ huk nivesa la rë. Gaḳ
nabë ggooin sir raḳ in nelë bë denevonġ nġaa nivesa, og nevonġ loḳ yah
nyëvewen vu sir mu gesu kwa pesiv in sir yönon rë. 7 Om maḳ nebë va?
Nebë sënë: Alam Israel malaj nesepa bë Anutu gelë sir nivesa, rëḳ ma
gesu nelë sir pin nivesa rë. Yönon, ggooin sir yu mahen teka raḳ benelë
sir nivesa, rëḳ sir vahi pin og nengaj nemir, om su detöḳ raḳ ġaġek anon
rë. 8 Yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë:
"Anutu vonġ benij tebö nebë sën deneggëp yiing.
Nevonġ malaj bë degelë yi ġaġek rëḳ su dejaḳ ni,
genevonġ nengaj bë degenġo rëḳ su denatöḳ jaḳ degwa.
Lob denedo nebë sënë rot meverup gwëbeng."
9 Log Davit nër raḳ Israel ving bë:
"Hir nos böp sën denegga lo rëḳ natu ġegweeng los rasoh
in kevoh sir mebo nyëvewen vu sir.
10 Malaj ḳenu doḳ gesu degelë nġaa,
lom hir nġaa muġeng saga yö jaḳ gëp demij meyö gëp degevek
degwata."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu Ḳo Alam-yu-ngwë Yom

11 Lob sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ngwë nabë: Alam Israel devës saga,
om rëḳ malaj nama na verötḳ yi? Ma! Rëḳ nama! Dekeyëh ġaġek lob tum
Anutu ḳo alam-yu-ngwë yom raḳ sënë. Vonġ nebë sënë in bë alam Israel
ayoj ngis yi, lob mëm degërin sir nom vu yi geving. 12 In dekeyëh ġaġek
lom sënë loḳ vu mehönon pin. Deruu demij vu Anutu, lob sënë vonġ
benġaa nivesa töḳ vu alam-yu-ngwë. Om alam Israel degërin sir nom
vu Anutu, og sënë rëḳ gevonġ benġaa nivesa rot natöḳ vu mehönon pin
mekesuu nġaa sën verup raḳ hir keyëhsën lo.
13 Sa bë nanër ġaġek vu ham alam-yu-ngwë: Ham sinarë sa, lob sa
kwaġ vesa in huk sënë menehevonġ. 14 Sa nehevonġin huk sënë rot in bë
gevonġ mesa alam Yuda malaj anonin nġaa nivesa vesa sën ham neḳo lo,
in sa ġaḳo sir la denom geving. 15 In Anutu semu aye in mehönon raḳ sën
ruuk alam Israel lo. Om buk sën Anutu geḳo alam Israel nom gökin lo,
og rëḳ nabë sën dekedi raḳ yah ggökin ggëp bedub. 16 Alam Israel deneḳo
parawa-brët-yi nemaj beron ti vër nemuġin medenetunġ netu seriveng vu
Anutu lob mëm brët pin los dahis netu yi nġaa ving. Log nabë ḳele ġeġa[a]
tu Anutu yi nġaa, og ḳele nema pin los agga tu yi nġaa ving. 17 Yönon,
maḳ Anutu keyëh ḳele oliv* nema vahi bevo vër, log ḳo honġ nebë ḳele
oliv* bemën nema ti megelu honġ loḳ yah nema vahi sagu lo bej. Lob
ġeneḳo jeji ggëp ḳele oliv* sënë ġeġa ving nema soġek vahi lo. 18 Om su
gweḳo honġ jaḳ vu nema soġek lo. Nabë gweḳo honġ jaḳ vu, og kwam bo
rë. In ġenare raḳ ġeġa, gaḳ ġeġa su nare raḳ honġ rë. 19 Rëḳ mu maḳ rëḳ
ġenanër nabë, “Anutu keyëh nema pin sënë in bë gelu sa doḳ nah bej.”
20 Sënëḳ yönon, rëḳ mu ketöv sir in su ayoj neya timu vu Yesu rë. Gaḳ
honġeḳ ġenare niwëëk in ayom neya timu vu yi, om su gweḳo honġ jaḳ.
Gaḳ ġeġöneng megweġin honġ. 21 In Anutu su lë nema soġek mu menedo
rë, om su rëḳ gelë honġ mu geving rë. 22 Kwam bo Anutu rë, nabë yi
mehö kwa vonġinsën los mehö niwëëk ving, om su nelë nġaa nipaya mu
rë. Alam sën nij nelëlin yi lo, og nevonġ nyëvewen vu sir loḳ yah. Log
honġ, nabë ġeġurek babu, og rëḳ kwa gevonġin honġ, gaḳ nabë nama,
og rëḳ ketöv honġ na geving. 23 Om nabë nema soġek sën nij nelëlin yi
lo vahi degërin sir nom bayoj na timu vu Yesu, og Anutu rëḳ gelu sir doḳ
nah aggaj gökin. In Anutu yoh vu bë gevonġ nabë saga. 24 Ġeraḳ ni bë
wirek og ḳele oliv* bemën nema honġ, rëḳ Anutu ketöv honġ vër megelu
honġ loḳ yah oliv* nivesa, gaḳ su aggam sënë niröp rë. Om yönon rot,

---

[a] **11:16** Ġaġek sënë raḳ parawa-brët-yi los ḳele ġeġa, og yiḳ ġaġek peggirinsën raḳ Abraham losho yi mewis. Bë Abraham tu Anutu yi alam, om yi mewis pin detu Anutu yi alam ving nebë saga. Rëḳ alam Israel nġahi deruu demij vu Anutu bedekehe sir vër in yi alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yoh vu bë rëḳ geḳo oliv* soġek nema lo sënë megelu sir doḳ nah yö aggaj gökin.

Anutu Kwa Nevonġin Mehönon Pin

25 Arig lo, sa bë ham su kwetul doḳ in ġaġek vunsën sënë. In rëḳ ham
kwamin bo menanër ham nabë ham los kwamin. Om sa nanër ġaġek
vunsën sënë ranġah vu ham. Ġaġek sënë degwa nebë: Alam Israel vahi
nengaj dahis, lob demedo nabë sënë rot mena berup doḳ buk sën Anutu
gooin alam-yu-ngwë jaḳ govek na bedegërin sir nom lo. 26 Lob mëm
Anutu rëḳ geḳo Israel vahi pin nom noh vu ġaġek sën neggëp loḳ yi
ḳapiya lo bë:
"Mehö sën doḳ vu hil megeḳo hil vër lo rëḳ berup gëp Sion*.
Lob rëḳ kevoh Yakop yi mewis hir nġaa nipaya sën deneruu demij
vu Anutu lo na."
27 Log yi ġaġek ngwë nër bë:
"Sëḳ najoo ġaġek sënë jaḳ sir nabë
sëḳ ḳevoh hir nġaa nipaya pin na."
28 Alam Israel nij nelëlin Bengö Nivesa, lob denesis beġö vu Anutu in
nġaa sënë, rëḳ mu saga neloḳ vu ham. Rëḳ mu Anutu ggooin sir raḳ vorot
in denatu yi alam, om sën nahën ahë neving sir. In kwa nevo ḳenuj los
hir dobahë lo. 29 In nabë Anutu gooin alam yu ti jaḳ begevonġ semusën
vu sir, og su rëḳ nom pekwë ġaġek rë. 30 Wirek ham kweyëh Anutu aye,
rëḳ ma geham wërin ham yom, lom ham ḳo semusën gwëbeng raḳ sën
alam Israel dekeyëh aga lo. 31 Yönon, alam Israel dekeyëh ġaġek gwëbeng
in bë ham gweḳo semusën jaḳ, loḳ mëm rëḳ nom degërin sir medegeḳo
semusën geving vu tamusën. 32 In Anutu vuu mehönon pin ya bedenedo
los hir nġaa nipaya medeġinengin sir in bë mëm rëḳ gevonġ yi ġaġek kwa
vonġinsën noh vu sir pin.

Yiḳ Hil Ġaḳo Anutu Arë Jaḳ

33 Alam-e! Hil napisek in Anutu in kwa böpata beneraḳ nġaa pin ni los
dahis kesuu mehönon pin.
Hil su ayoh vu bë ajaḳ yi ġaġek sën kwa nevo lo ni rë,
gehil su ayoh vu bë ajaḳ nġaa sën nevonġ lo ni rë.
34 Yoh vu sën dekevu meneggëp loḳ yi ḳapiya lo bë:
"Re raḳ Mehöböp kwa ni?
Ma re vo kwa vu yi?"
35 "Ma re vo nġaa vu yi muġin
om rëḳ bo doḳ nah vu yi?"
36 Ma! Yi yö tunġ nġaa pin.
Geyö ti tu ala beneġin nġaa pin.
Benġaa pin tu yi nġaa.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Om hil ġaḳo arë jaḳ na vavunë degwata los degwata. Yönon.

Hil Ġetunġ Navid Na Vu Anutu Nabë Seriveng

12 1 Om arig lo, Anutu kwa vonġin hil, om sa ġejiiin ham bë ham
gwevonġ navimin vu Anutu nabë sën mehönon denetunġ
seriveng vu yi lo. Ham bo vabuung in ham navimin megwetunġ natu
seriveng vu Anutu, rëḳ mu ham medo vesamin in ham gwevonġ yi huk,
loḳ mëm rëḳ kwa vesa in. In nġaa nebë saga og nġaa yohvu meneḳo
Anutu arë raḳ. 2 Log ham su sepa doḳ nġaa sën alam-dob-yi denevonġ lo,
gaḳ ham gwërin ham kwamin menatu mewis in ham jaḳ nġaa sën Anutu
kwa nevo bë nivesa los yohvu geniröp rot lo ni.

Hil Dahun Hil Gadoḳ Vu Hil Arid Lo

3 Anutu vonġ semusën vu sa, om sa bë nanër vu ham pin ti ti nabë ham
su gweḳo ham jaḳ mesevöḳ ham huk, gaḳ ham nġo sepa doḳ ham huk
megwevonġ niröp. Log ham ti ti nġo seggi ham huk saga niröp noh vu
niwëëk sën Anutu vo vu ham lo. 4 In hil navid len ti ti lo neggëp, rëḳ mu
hir huk su neggëp ti rë, gaḳ denevonġ huk aggagga yö yoh vu sir. 5 Lob
yiḳ hil nġahiseḳë nebë saga, rëḳ hil atu Kerisi-yi-alam yu timu. Lob hil
pin yiḳ anon timu gelen ti ti lo. 6 Anutu vonġ semusemu vu hil nyëmasën,
gevo kwa aggagga vu hil, om nabë mehöti yoh vu bë nanër ġaġek ranġah
in ḳo semusën sënë vu Anutu, og mehöti sënë nanër ġaġek ranġah noh vu
niwëëk sën Anutu vo vu yi lo. 7 Genabë semusën neggëp vu mehöti in bë
geġin ari lo in huk og geġin. Log nabë mehöti yoh vu bë tahu alam in ḳo
semusën sënë vu Anutu, og mehö sënë natu tatovaha betahu alam. 8 Log
nabë mehöti kwa neggëp in bë nanër Anutu yi ġaġek tato vu alam, og
gevonġ banon jaḳ. Log nabë mehöti bë bo nġaa vu ari lo, og gevonġ vu
sir los ayo timu. Log ggev sën neġin yi alam lo, og geġin sir niröp gesu ni
tebö. Log mehöti bë kwa paya in ari medoḳ vu yi, og doḳ vu yi los kwa
vesa.

Ham Ahëmin Geving Ham Arimin Sën Kerisi-yi-alam Lo Yönon

9 Sën ham ahëmin geving arimin lo lo, og ham su gwekuung jaḳ. Gaḳ
ham ahëmin geving sir yönon. Ham gweruu demimin vu nġaa nipaya
geham napiiḳ vu nġaa nivesa. 10 Ham kwamin bo Kerisi-yi-alam pin nabë
ham arimin sir bemëm ham ahëmin geving sir yönon. Ham pin ti ti gweḳo
arëmin jaḳ vewen vewen. 11 Ham ayomin kehe ham beham gwevonġ
Mehöböp yi huk niwëëk noh vu buk geham su nimin tebö. 12 Ham bo
kwamin in Mehöböp bemedo los kwamin vesa. Nabë maggin natöḳ vu
ham, og ham bare niwëëk. Geham nġo medo najom jaḳ noh vu buk.
13 Nabë Anutu-yi-alam la dejaḳ vu in nġaa, og ham doḳ vu sir, log nabë
alam-yu-ngwë deberup vu ham, og ham gweġin sir nivesa. 14 Bë alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

degevonġ paya vu ham, og ham najom jaḳ nabë Anutu gevonġ nivesa vu
sir. Kë! Ham najom jaḳ nabë gevonġ nivesa vu sir. Gaḳ ham su terot sir
los najom jaḳ nabë Anutu gevonġ paya vu sir. 15 Alam sën kwaj vesa lo,
og ham kwamin vesa geving sir, log ham semu ayemin in alam sën ayoj
maggin medenesu lo. 16 Ham medo jevuh ti. Ham su kwamin bo nabë
ham böp, gaḳ ham los alam sën su los bengöj rë lo sepa ham. Ham su nġo
kwamin bo ham menanër nabë, "Senġo timu los kwaġ!" 17 Nabë mehöti
gevonġ paya vu ham, og ham su gwevonġ nipaya doḳ nah nyëvewen vu
yi. Gaḳ ham kwamin bo nġaa nivesa mu megwevonġ jaḳ alam pin malaj.
18 Ham gweġin ham in beġö degwa su gëp vu ham, gaḳ ham malamin sepa
sën ham medo jevuh ti geving alam pin lo. 19 Om sa mehö lo, ham su nġo
bo doḳ nġaa nipaya sën denevonġ vu ham lo, gaḳ ham naḳööḳ gAnutu
ahë sengën vu sir megevonġ doḳ nah vu sir. In ġaġek neggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya nebë: Mehöböp nër bë, "Voloḳsën nipaya nyëvewen og senġo sa
huk, om ham naḳööḳ gesenġo rëḳ bo doḳ nah." 20 Rëḳ mu nabë:

"Mehö sën nevonġ paya vu honġ lo nadiiḳahë,
og ġebo nos vu yi.
Genabë ayo bev in bël og ġebo bël kul vu yi.
Yönon, nabë gwevonġ nabë sënë,
og rëḳ getah yi nah bekwa bo yi nġaa nipaya sën lo bemëm ni
namum in."

21 Su gwevonġ benġaa nipaya kepë honġ, gaḳ ġebare niwëëk meġekwepë
nġaa nipaya jaḳ nġaa nivesa.

Hil Aġurek Gavman Babu

13 1 Ham pin ġurek alam sën detu gavman medeneġin ham lo babuj.
In gavman su yö deggooin sir raḳ rë, gaḳ Anutu vo niwëëk vu
gavman vu nyëġ pin in huk pin. Lob Anutu yö tunġ gavman vu nyëġ
pin medenedo. 2 Nebë saga om nabë mehönon dekeyëh gavman, og
dekeyëh Anutu ving. Om rëḳ denatöḳ vu nyëvewen. 3 Alam nijvesa su
deneggöneng in kiap rë, gaḳ mëm alam sën denevonġ nġaa nipaya lo mu
mëm deneggöneng in. Nabë ahëm ving bë su ġeġöneng in gavman, og
gwevonġ nġaa nivesa jaḳ buk pin, lob mëm rëḳ gavman geḳo arëm jaḳ.
4 In Anutu tunġ gavman in bë doḳ vu honġ meġemedo nivesa. Rëḳ mëm
nabë ġekweyëh horek og ġeġöneng. Ġeraḳ ni bë beġö sën nejom loḳ nema
lo, og su neḳo meris rë. Gaḳ Anutu tunġ gavman in bë degevonġ yi huk
medebo nipaya doḳ nah vu mehöti sën gevonġ nġaa nipaya lo. 5 Nebë
saga om hil aġurek gavman babu. Rëḳ mu hil su aġöneng in nġaa nipaya
nyëvewen sënë mu mesepa doḳ hir ġaġek, gaḳ hil kwad bo nabë sënëḳ
nġaa niröp, om hil sepa doḳ.

6 Log sën hil ġetunġ takës lo, og nġaa niröp ving, om gwetunġ in
Anutu vo huk loḳ alam gavman nemaj medetu yi hur. 7 Om nabë gavman

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

degetunġ horek in nġaa ti nabë degeḳo takës jaḳ, og ġebo monë jaḳ vu sir noh vu saga. Alam sën deneḳo takës lo, og ham gwetunġ takës vu sir niröp. Galam sën deneḳo takës-ḳupeḳ-yi (kastams) lo, og ham bo takës-ḳupeḳ-yi vu sir niröp geving. Log alam sën deneġin ham lo, og ham ġurek babuj, galam sën denetu ggev lo, og ham gweḳo arëj jaḳ.

Bë Ham Ahëmin Geving Mehönon Og Sagaḳ Ham Nesepa Loḳ Horek Yönon

8 Ham ġöneng in nyëvewen pin nabë su gëp vu ham. Gaḳ yiḳ nyëvewen timu sënë yö gëp vu ham vewen vewen degwata nabë: Ham ahëmin geving ham vewen vewen jaḳ buk pin. Nabë ham gwevonġ nabë saga, og ham nevonġ yoh vu sën Horek nër lo. 9 In Horek nër nebë sënë bë, “Su ġeġodeḳ mehö ngwë venëj los reggaj. Su ġengis mehönon medenadiiḳ. Su ġeġodeḳ. Su ayom nevu nevu in mehö ngwë hir nġaa.” Horek sënë gevahi sën neggëp lo, og yiḳ pin degwaj timu sënë nebë, “Ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ lo nabë sën nġo ahëm neving honġ.” 10 In mehö sën ahë neving mehö ngwë lo, og su rëḳ gevonġ paya vu yi rë. Om nabë hil ahëd geving mehönon, og hil nesepa loḳ horek pin menehevonġ yoh vu.

Hil Ġevonġ Nġaa Niröp

11 Ham ahëmin geving ham nabë sënë in ham raḳ ni bë buk verup ggovek ya, om ham malamin natum beham kwedi jaḳ. Buk sën Anutu geḳo hil nah vu yi lo yam dus teka, gaḳ su neggëp ading in hil nebë sën neggëp loḳ buk sën hil nehevonġ ving nyëdahis lo rë. 12 Mala vahis vonġin nama na gedus raḳ bë ranġah vonġin berup. Om maḳ hil ġevuu nġaa malaḳenu yi pin na, gehil aġërin hil navid jaḳ nġaa ranġah yi. 13 Hil ana aggata niröp nabë sën mehönon deneya ranġah. Hil su sepa doḳ alam sën denesup sir in bë denanum böp medegevonġ nġaa jeggin jeggin lo. Hil su ġevonġ baggëb geġevonġ ḳetod vu nġaa ningöhek jeggin jeggin. Hil su ayod nevu nevu in mehö ngwë hir nġaa, log hil su ahëd sengën bemehoo hil. 14 Gaḳ ham gweḳo Mehöböp Yesu Kerisi begwevëh nabë tob in gërin ham in nġaa nebë saga. Geham su kwamin bo megwevonġ nġaa nipaya sën ham malamin anon in lo.

Hil Su Seggi Arid Lo

14 1 Mehöti sën ayo neya vu Yesu mahen teka mu lo, og ham gweḳo yi nam geving ham sën Anutu-yi-alam ham lo. Rëḳ mu ham su ngis beġö vu yi in ġaġek vahi. 2 In alam vahi ayoj neya timu vu Yesu niwëëk, lob denegga reggu los nġaa aggagga pin. Rëḳ alam vahi mu su denevonġ ving niwëëk rë, lom sën denegga jojeng los nos mu. 3 Om mehöti sën negga nġaa pin lo su kwa bo ġaġek jaḳ mehö ngwë sën neggöneng in reggu lo. Gemehö sën su negga reggu rë lo su kwa bo ġaġek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jaḳ mehö ngwë sën negga nġaa pin lo nabë nevonġ paya. Gaḳ Anutu ḳo
mehö ngwë sën negga reggu lo yom ving. 4 Honġ mehö re om ġenenër
ġaġek nipaya raḳ mehö ngwë yi hur-a? Nabë bare, ma nabë bës, og ala yö
yi nġaa. Rëḳ mu rëḳ bare niwëëk. In Mehöböp yö yoh vu bë bo niwëëk vu
yi mebare niwëëk.
5 Log mehö la kwaj nevo buk vahi bë böpata rot kesuu buk vahi. Log
mehö ngwë kwaj nevo bë buk pin neggëp ti gesu ngwë kesuu ngwë rë.
Om alam pin ti ti yö deseggi ġaġek sënë bedegevonġ noh vu nġaa sën
kwaj nevo bë neḳo Anutu arë raḳ lo. 6 In mehö sën kwa nevo buk ti nebë
buk böpata rot lo, og nevonġ nebë sënë in geḳo Anutu arë jaḳ. Gemehö
sën negga nġaa pin lo, og negga in geḳo Anutu arë jaḳ. In nejom raḳ ya
vu Anutu los kwa vesa in reggu genegga. Log mehö ngwë sën su negga
reggu rë lo, og su negga rë in geḳo Anutu arë jaḳ. Genejom raḳ ya vu
Anutu los kwa vesa in nos meris mu genegga. 7 Hil ti ti su nġo atu ala
menanër bë hil medo vesad ma, hil nadiiḳ na rë. 8 Gaḳ nabë hil medo
vesad, og Mehöböp yö yi nġaa. Genabë hil nadiiḳ, og Mehöböp yö yi
nġaa. Om nabë hil medo vesad ma hil nadiiḳ, og Mehöböp yö ti yi nġaa
hil. 9 Om sën Kerisi diiḳ gevesa loḳ yah in bë natu alam diiḳsën los malaj-
vesasën hir Mehöböp. 10 Nebë saga, om su gwelë arim paya meġenanër
nabë yi mehö nipaya. Ham vahi nevonġ nebë saga rëḳ su yoh vu rë, in hil
pin rëḳ bare Anutu mala begenġo hil ġaġek. 11 Sënë yiḳ yoh vu ġaġek sën
neggëp loḳ yi ḳapiya lo nebë:

"Mehöböp nër bë, 'Sa nado malaġ-tumsën yönon rot,
om sa ġaġek sënë rëḳ anon jaḳ yönon rot geving nabë:
Alam pin rëḳ dengun lusej gedenadudeḳ vu sa,
galam pin rëḳ avij geḳo sarëġ jaḳ.' "

12 Om hil pin ti ti nġo rëḳ nanër hil huk degwa tato vu Anutu.

Hil Su Ġevonġ Nġaa Nipaya Beġevonġ Paya Vu Arid Lo

13 Nebë saga, om hil su kwad bo ġaġek nipaya jaḳ arid lo gökin. Gaḳ
hil kwad bo hil arid lo nabë hil su tato aggata paya vu sir in rëḳ debës
bemalaj nama. 14 Setu Mehöböp Yesu yi mehö meseraḳ ni bë nos los
reggu ti su yö nipaya vorot rë. Gaḳ nabë mehöti yö kwa bo ti nabë nipaya
besu yohvu rë, og nos ma reggu saga tu nipaya vu yi. 15 Nebë sënë om
nabë nġaa sën ġenewa lo nevonġ paya vu arim sën Kerisi yi mehö lo
bekwa neya nġahi, og su ahëm neving yi yönon rë. Kerisi diiḳ in arim ti
sënë, om su gwevonġ paya vu yi jaḳ nos sën ġenewa lo. 16 Om su gwevonġ
nġaa nabë sënë, in kwam nevo bë nivesa, rëḳ alam vahi rëḳ kwaj bo nabë
su yohvu rë. 17 In nġaa sën hil aġa los nanum lo su yoh vu bë gevonġ
behil natu Anutu-yi-alam rë, gaḳ nabë Anon Vabuung gevonġ behil malad
sepa nġaa niröp, gehil ayod gëp revuh, gehil kwad vesa, og saga sën tato
bë hil atu yi alam. 18 Bë mehöti natu Kerisi yi hur mesepa doḳ aggata

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sënë, og Anutu rëḳ kwa vesa in yi gemehönon rëḳ degelë yi nabë yi mehö
nivesa. 19 Nebë saga om hil sepa doḳ aggata pin sën gevonġ mehil medo
jevuh ti lo, gaggata sën bo niwëëk vu hil arid lo lo. 20 Ham su nanër
ham in nos megwevonġ paya vu Anutu yi huk. Yönon, nġaa pin nivesa
sën bë hil aġa. Rëḳ mu nabë nġaa sën ġenewa lo gevonġ bemehö ngwë
bës, og sënë netu honġ nġaa nipaya. 21 Nabë arim ti gelë geġegwa reggu
ma ġenanum wain ma, gwevonġ nġaa ngwë, lob sënë gevonġ bebës, og
maam su gwevonġ genök gëp. 22 Rëḳ mu nabë ġejaḳ ni nabë nġaa pineḳ
yohvu, og yiḳ melu Anutu nġo ham nġaa gesu gwevonġ ġaġek berup
jaḳ begwevonġ paya vu arim lo. Nabë mehöti kwa bo nġaa ti nabë nġaa
nivesa gesu kwa na luu luu in rë, og yö kwa vesa. 23 Gaḳ nabë mehöti
nega nġaa ti gayo nena luu luu in, og nipaya neggëp vu yi. In su ayo neya
timu rë geyö gga jeggin. Nġaa pin sën mehönon su ayoj ya timu vu rë
geyö denevonġ lo, og netu nġaa nipaya vu sir.

Hil Sepa Doḳ Kerisi Kwa

15 1 Hil sën nare nid wëëk lo, hil najom hil ahon in doḳ vu alam
sën su denare nij wëëk rë lo. Gaḳ hil su sepa doḳ hil nġo kwad
meġevonġ paya vu ayoj. 2 Hil pin ti ti nġo kwad bo hil alam madoḳ vu sir
in degeḳo kwa nivesa bemëm nij wëëk jaḳ. 3 Hil araḳ ni bë Kerisi og su
nesepa loḳ yö kwa rë. Gaḳ nġaa sën netöḳ raḳ yi lo neyoh vu ġaġek sën
neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë, "Ġaġek pelësën sën alam denenër raḳ
honġ lo yam neraḳ sa."
4 Log ġaġek pin sën dekevu wirek meneggëp lo, og dekevu in bë bër
hil kwad. Dekevu ġaġek sënë in bë bo niwëëk vu hil, log gevonġ behil
bare nid wëëk, gehil ġevonġ geving, gabo kwad in sën Anutu geḳo hil
nah lo. 5 Ham sepa doḳ Kerisi lob Anutu sën neġadu mehönon los nevonġ
behil nare nid wëëk lo gevonġ beham medo jevuh ti nabë sën Kerisi Yesu
luho Ama denedo revuh ti lo. 6 In ham kwamin gëp ti gayemin doḳ ti
megweḳo hil Mehöhöp Yesu Kerisi Ama Anutu arë jaḳ.

Kerisi Neloḳ Vu Alam Yuda Losho Alam-yu-ngwë

7 Om ham pin gweḳo arimin sën Kerisi-yi-alam lo beham medo los
ahëmin geving ham nabë sën Kerisi ahë neving ham lo, loḳ mëm saga sën
rëḳ geḳo Anutu arë jaḳ. 8 Lom sa bë nanër vu ham nabë Kerisi tu hur in
doḳ vu alam Yuda sën denerah* navij lo. Vonġ nebë sënë in bë tato nabë
Anutu yi ġaġek anon, los gevonġ bAnutu yi ġaġek pin sën joo vu ḳenuj lo
wirek lo anon jaḳ. 9 Lob nevonġ in bë alam-yu-ngwë degelë nabë Anutu
kwa vonġin sir, lom degeḳo arë jaḳ noh vu ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya lo nebë:

"Om sën sëḳ nanër arëm ranġah vu alam dahis.
Gesëḳ ġevonġ raro meġaḳo arëm jaḳ."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Log ġaġek ngwë neggëp loḳ yi ḳapiya ving nebë:
“Ham alam-yu-ngwë, ham kwamin vesa geving yi alam.”
11 Log dus ngwë nër ving nebë:
“Ham alam-yu-ngwë pin, ham gweḳo Mehöböp arë jaḳ.
Geham mehönon pin, ham gweḳo arë jaḳ jaḳ raro.”
12 Log Yesaya nër ving bë:
“Yese yi mewis ti rëḳ berup,
lob rëḳ arë böp jaḳ megeġin alam-yu-ngwë.
Lob rëḳ debo kwaj in yi nabë
geġin sir megevonġ nivesa vu sir.”
13 Om Anutu sën nevonġ mehil navo kwad in yi lo gevonġ beham kwamin vesa rot, geham ayomin gëp revuh jaḳ sën ham ayomin neya timu vu yi lo. Log mëm Anon Vabuung gevonġ niwëëk vu ham, beham bo kwamin in buk sën geḳo ham nah vu yi lo bemedo gweġin yi los ayomin dahis.

Paulus Kwa Vesa In Huk Sinarë Sën Nevonġ Agi

14 Arig lo, sa kwaġ vo loḳ ayoġ meseraḳ ni bë: Ham malamin nesepa nġaa nivesa geham kwamin neggëp in nġaa vahi pin, om ham nġo yoh vu bë doḳ vu ham mebo kwa vu arimin lo. 15 Rëḳ ġaġek vahi sën sa neḳevu yök vu ham lo, og niwëëk teka. Rëḳ sa su nahöneng rë, gesa ḳevu in bë bër ham kwamin. In Anutu vonġ huk sënë loḳ sa nemaġ 16 in bë sa natu Yesu Kerisi yi hur mena vu alam-yu-ngwë menanër Anutu yi Bengö Nivesa ranġah vu sir. Sa nebë alam-deneḳo-seriveng ti, lob sa bë ġaḳo alam-yu-ngwë denam vu Anutu bAnon Vabuung gevonġ medenatu vabuung gesa ġetunġ sir denatu seriveng sën Anutu gelë nivesa lo.
17 Lob Kerisi Yesu neġadu sa balu nehevonġ huk loḳ ti, om sën sa kwaġ vesa in huk sën sa nehevonġ vu Anutu agi. 18 Sa su hevonġin bë nanër nġaa ngwë rë, gaḳ yiḳ sa bë nanër nġaa timu sënë nabë: Kerisi vo niwëëk loḳ sa ġaġek los nġaa sën sa nehevonġ lo, lob ggërin alam-yu-ngwë yom raḳ sënë. 19 Vo niwëëk vu sa nebë sagi, lob sa hevonġ nġaa böp aggagga. Gevo Anutu yi Anon Vabuung niwëëk vu sa ving. Om sën senër Kerisi yi Bengö Nivesa pin ranġah ggëp Yerusalem nyëdahis, beseya meyoh vu nyëġ pin beverup Ilirikum.
20 Lob sa bë nanër Bengö Nivesa vu nyëġ vahi sën yö nahën denedo gesu denenġo Kerisi bengö rë lo, in sa su bë rëḳ dev begganġ jaḳ na mehö ngwë hir mudeng vavunë rë. 21 Gaḳ sa bë ġevonġ nabë sën ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë:
“Alam sën su denenġo bengö rë lo,
og rëḳ degenġo.
Galam sën su denenġo yi ġaġek rë lo,
rëḳ dejaḳ ni.”

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulus Kwa Nevo Bë Na Berup Gelë Alam Rom Gena Spain

22 Lob huk sënë ggërin sa rot, lob sa su yoh vu bë nök vu ham wirek
rë. 23 Gaḳ sahëġ neving yoh vu nġebek nġahiseḳë rot bë senök ġalë ham
rëḳ ma. Rëḳ gwëbeng og huk su ggërin sa vu sënë rë, 24 lob sa bë na dob
Spain, om maḳ sëḳ nök berup ġalë ham namuġin rë loḳ mëm sena. Gesa
bë medo teka geving ham bekwaġ vesa rë, loḳ mëm ham rëḳ gweḳo sa
na geto aggata Spain. 25 Rëḳ mu sëḳ na Yerusalem rë, in sa bë doḳ vu
Anutu-yi-alam gëp sagu rë. 26 In alam Masedonia los Akaya yö kwaj nevo
medenër ġaġek venuh bë dengupin seriveng medebo na Yerusalem vu
Anutu-yi-alam sën deneraḳ vu in nġaa lo. 27 Yö kwaj nevo bë degevonġ
nabë sënë, og nivesa, in alam Yerusalem hir nyëvewen neggëp vu sir.
Alam Yuda devo Bengö Nivesa vu alam-yu-ngwë in bë doḳ vu anoj, om
sën nyëvewen neggëp vu alam-yu-ngwë in bë dedoḳ vu sir geving jaḳ
nġaa navij yi. 28 Om sa bë ġevonġ seriveng sënë los dahis doḳ na nemaj
niröp behuk sënë nama na rë, loḳ mëm senök berup aggata vu ham
mesena Spain. 29 Lob seraḳ ni bë nabë senök berup vu ham, og sëḳ ġaḳo
Kerisi yi semusën böpata benök vu ham.
30 Arig lo, sa bë ḳetaġ vu ham nabë ham tu hil Mehöböp Yesu Kerisi yi
alam vorot, log Anon Vabuung vonġ ahëvingsën vu ham, om ham nimin
wëëk menajom jaḳ in sa panġsën geving nabë Anutu doḳ vu sa. 31 Ham
najom jaḳ nabë Anutu gevonġ balam Yudea vahi sën denekeyëh ġaġek lo
su denajom sa ahon. Log ham najom jaḳ nabë Anutu gevonġ beyi alam
vu Yerusalem su nij dëlin seriveng sën sa nehaḳo ya in bë doḳ vu sir agi.
32 Om nabë Anutu kwa, og sëḳ nök berup vu ham los kwaġ vesa besewah
memedo teka geving ham rë.
33 Anutu sën nevonġ behil ayod neggëp revuh lo nök bemedo geving
ham pin. Yönon.

Paulus Nër Ġaġek Yoh Vu Alam Nġahiseḳë Bë Kwa Nevo Sir

16 1 Sa hevonġin bë ham gweġin hil avëhnöd Poebe nivesa. In
nevonġ huk meneloḳ vu Kerisi-yi-alam vu Kengkreai. 2 Geham
kwamin bo Mehöböp begweḳo Poebe nök medo geving ham. In hil sën
Anutu-yi-alam hil lo, og hil ġevonġ nġaa nivesa nabë sënë. Log nabë
maggin ti neggëp vu yi, og ham doḳ vu yi. In neloḳ vu alam nġahiseḳë
geneloḳ vu sa ving.
3 Ham nanër sayeġ vu Priska luho regga Akwila nabë sa kwaġ nevo
luho. Luho sën alöö nehevonġ Kerisi Yesu yi huk timu lo. 4 Luho
deloḳ vu sa in ġaġek wirek. Su deneggöneng rë, gedus raḳ in
bë luho denadiiḳ doḳ nah sa böġ rëḳ ma. Lom su senġo ti kwaġ
vesa in luho rë. Gaḳ alam-yu-ngwë pin sën detu Kerisi-yi-alam lo
denepisek in luho ving.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Geham nanër vu Kerisi-yi-alam sën denesupin sir loḳ luho hir
begganġ medenelë Soda loḳ lo geving nabë sa kwaġ nevo sir.
Log ham nanër vu Epainetus sën sahëġ neving yi rot lo nabë sa
kwaġ nevo yi. Yi sën ggërin yi muġin betu Yesu yi mehö kesuu
alam distrik Asia vahi pin lo.
6 Geham nanër vu Maria sën nevonġ huk niwëëk meneloḳ vu ham
sën Kerisi-yi-alam ham lo nabë sa kwaġ nevo yi ving.
7 Geham nanër vu Adronikus luho Yunia sën alöö anër Bengö Nivesa
ranġah lo geving nabë sa kwaġ nevo luho. Luho detu Kerisi-yi-
alam muġin loḳ mëm sa tamu, lob luho arëj loḳ ya ving alam
sinarë nyëdahis bë sir ggev.
8 Log ham nanër vu Amplias nabë sa kwaġ nevo yi. Sa mehö saga, in
alu atu Mehöböp yi hur.
9 Geham nanër vu Urbane, sën alu nehevonġ Kerisi yi huk lo nabë sa
kwaġ nevo yi,
geham nanër vu sa mehö Stakus geving.
10 Geham nanër sayeġ vu Apeles sën denenër bë nesepa loḳ Kerisi
yönon lo nabë sa kwaġ nevo yi.
Gevu Aristobulas losho alam pin sën deneggëp ving yi loḳ yi
begganġ lo geving.
11 Geham nanër vu Herodion sën alu he degwa timu lo, gevu
Mehöböp-yi-alam sën denedo loḳ Narkisus yi begganġ lo geving
nabë saga.
12 Log ham nanër vu Trupena luho Truposa sën luho denevonġ
Mehöböp yi huk niwëëk lo geving,
gevu Persis sën sahëġ neving yi lo, in nevonġ huk vu Mehöböp
panġsën lo.
13 Geham nanër vu Rupus, mehö nivesa sën Mehöböp ggooin yi raḳ
in natu yi hur lo, nabë sa kwaġ nevo yi, geham nanër vu ata sën
vonġ bë sataġ ving lo geving.
14 Geham nanër vu alam pin sënë: Asunkritas, Plegon, Hermas,
Patrobas, Hermes, gevu hil arid lo pin sën denedo ving sir lo nabë
sa kwaġ nevo sir.
15 Gevu Pilologus luho Yulia, gevu Nereus luho avëhnö, gevu
Olumpas losho Kerisi-yi-alam pin sën denedo ving sir lo geving.
16 Ham najom* arimin sën Kerisi-yi-alam lo nemaj in Mehöböp-
yi-alam ham, log Kerisi-yi-alam pin vu sënë denevonġ ġaġek
semusën yök vu ham ving.

Alam La Bë Debasuh Kerisi-yi-alam

17 Arig lo, sa bë bër ham kwamin in alam sën denevonġin bë debasuh
ham bedekepë ham lo. Denekeyëh Yesu yi ġaġek sën ham ḳo ggovek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ya lo, om ham gweruu demimin vu alam nebë sënë! 18 In alam nebë
sënë og su denevonġ hil Mehöböp Kerisi yi huk rë. Gaḳ malaj anonin
nġaa aggagga pin sën nesemu hil navid lo mu gesu denejom sir ahon rë.
Yönon, nabë alam nijvesa su kwaj bo hir ġaġek medeseggi nivesa rë, og
alam sagi hir ġaġek nengën los jeji rëḳ tetuhin sir. 19 Alam pin denġo ham
bengömin bë ham nesepa loḳ Anutu yi ġaġek, lob mëm sa kwaġ vesa rot
in ham. Rëḳ mu sa bë ham nġo jaḳ nġaa nivesa ni rot, geham su kwamin
bo nġaa nipaya. 20 Loḳ mëm Anutu sën nevonġ behil ayod neggëp revuh
lo baḳë Satan gevek na ham vahamin ġebinë beham gwevonġ rii jaḳ.
Hil Mehöböp Yesu Kerisi gevonġ yi semusën nök vu ham.

Alam Vahi Denër Ġaġek Los Ahëj Nivesa Ya Vu Alam Rom

21 Log sa mehö Timoti sën alu nehevonġ huk loḳ ti lo nër bë kwa nevo
ham ving. GeLusius lööho Yason lu Sosipater sën yiḳ he degwa ti lo, yiḳ
denenër nebë sagi ving.
22 Log sa Tertius,[b] sa hanġo ġaġek sënë raḳ verup Paulus avi besa ḳevu
ḳapiya sënë raḳ nġo nemaġ. Sa hevonġ ġaġek yök vu ham bë sa kwaġ
nevo ham ving in Mehöböp-yi-alam hil.
23 Log Gayus sën neġin sa loḳ yi begganġ agi losho Kerisi-yi-alam pin
sën denesupin sir medenelë Soda loḳ ben lo, denenër bë kwaj nevo ham
ving. Gehil arid Kwartus[c] luho Erastus, sën tu kuskus meneġin kaunsor
nyëġ böp sënë hir monë lo denenër nebë sënë ving.
24 [Hil Mehöböp Yesu Kerisi yi semusemu nök gëp geving ham pin.
Yönon.]

Yiḳ Hil Ġaḳo Anutu Yö Ti Arë Jaḳ

25 Hil ġaḳo Anutu arë jaḳ na vavunë in yö yoh vu bë ġadu ham meham
sepa doḳ Yesu Kerisi yi Bengö Nivesa sën sa nanër lo. Mehönon su
deneraḳ ġaġek sagi ni rë, gaḳ yö neggëp vunsën wirek wirek, rëḳ mëm
gwëbeng sënë og Anutu tato yam ranġah. 26 Anutu sën yö nedo degwata
lo yö nër meneggëp ranġah, om sën he nanër ġaġek sënë ranġah vu alam-
yu-ngwë pin yoh vu sën alam-denenër-ġaġek-ranġahsën dekevu wirek
meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya vorot lo. Anutu vonġ nebë sënë in bë alam-
yu-ngwë degevonġ geving medesepa doḳ yi aggata. 27 Yiḳ Anutu timu
sënë sën yi mehö los kwa yönon, om hil ġaḳo arë jaḳ na vavunë degwata
los degwata jaḳ Yesu Kerisi. Yönon.

---

[b] **16:22** Hil nanër arë sënë dok hil ayed nabë Gwee [c] **16:23** Hil nanër arë sënë dok hil ayed nabë See

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint

1 1 Sa Paulus sën Anutu tato sa ggovek bë getunġ sa natu Yesu Kerisi
yi sinarë lo. Sa nado ving hil arid Sostenes, 2 balu ḳevu ḳapiya sënë
yök vu ham sën Anutu-yi-alam ham vu Korint aga. Vu ham sën Anutu
ggooin ham raḳ in bë ham natu Kerisi Yesu yi alam yohvu lo. Log nenër
ham bë ham Kerisi-yi-alam ving alam vu nyëġ pin sën denejom raḳ vu hil
Mehöböp Yesu Kerisi lo. In hir Mehöböp yi, gehil Mehöböp yi ving. 3 Hil
Amad Anutu luho hil Mehöböp Yesu Kerisi degevonġ semusën vu ham
beham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vesa Vu Anutu

4 Sa kwaġ vesa in ham raḳ buk vu Anutu in vonġ semusën vu ham
degwa raḳ Yesu Kerisi. 5 Sa kwaġ vesa vu Anutu rot in vonġ semusemu
nġahiseḳë rot vu ham, beham nenër yi ġaġek anon pin ranġah los
kwamin, geham raḳ ġaġek pin saga degwa ni. 6 In he nër Kerisi yi ġaġek
ranġah vu ham wirek, lob ham raḳ ni bë ġaġek anon beham jom ahon.
7 Om sën ham neġin hil Mehöböp Yesu Kerisi sën rëḳ duḳ nom lo, geham
su neraḳ vu in Anon Vabuung yi semusemu ti rë. 8 Gaḳ Yesu Kerisi nejom
ham ahon, om ham rëḳ medo niwëëk bena berup doḳ Buk-tamusën, lob
ġaġek ti su rëḳ gëp vu ham doḳ buk sën hil Mehöböp Yesu Kerisi duḳ
nom lo rë. 9 Anutu su mehö kwa luu in bë rëḳ tetuhin ham rë, gaḳ ggooin
ham raḳ in bë ham los Nalu Yesu Kerisi sën hil Mehöböp lo medo los
ayomin timu.

Kerisi-yi-alam Devasuh Sir

10 Rëḳ arig lo, hil Mehöböp Yesu Kerisi vo niwëëk vu sa, om sën sa bë
ġejiiin ham nabë ham gwevonġ nġaa nabë sënë: Ham pin gwevonġ ġaġek
gëp ti, geham su basuh ham. Gaḳ ham medo jevuh ti los kwamin gëp ti,
gayomin gëp ti. 11 In arig lo, Kloe yi alam denër vu sa bë ham vasuh ham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

in ġaġek la, beham ahëmin sengën böpata vu ham. 12 Sa hanġo bë ham pin
ti ti netateḳin ham degwa nebë sënë: La denenër bë, “Paulus yi mehö sa!”
Log ham vahi denenër bë, “Apolos yi mehö sa!” Gela denenër bë, “Pita yi
mehö sa!” gela denenër bë, “Kerisi yi mehö sa!” 13 Ham nenër nebë saga in
va? Maḳ Kerisi nevasuh yi? Ma sa Paulus sediiḳ raḳ ḳelepeḳo* in bë sedoḳ
vu ham-a? Gemaḳ ham ripek bël raḳ sa Paulus arëġ-a? 14 Ma! Sa kwaġ vesa
vu Anutu in sën sa su nġo ripek ham rë, gaḳ yiḳ seripek Krispus luho Gayus
luho luu mu. 15 Om mehöti su yoh vu bë rëḳ nanër nabë ripek raḳ sarëġ rë.
16 E, kë, log seripek Stepanas losho venë lo nalu lo ving. Log maḳ seripek
mehöti ving ma va, sa kwaġ virek. 17 In Kerisi su vonġ sa yam in bë sejipek
alam rë! Gaḳ vonġ sa yam in bë sa nanër yi Bengö Nivesa ranġah vu ham.
Su vonġ sa yam in bë sa nanër mehönon hir ġaġek los kwaj rë, gaḳ bë nabë
sënë, og maḳ Kerisi yö vasap yi raḳ ḳelepeḳo* meris gedegwa main.

Kerisi Tato Anutu Yi Niwëëk Vu Hil

18 Alam sën bë malaj nama lo, og kwaj nevo ḳelepeḳo* yi ġaġek bë
ġaġek jeggin jeggin ganon ma. Rëḳ mu hil sën Anutu nevonġin bë geḳo
hil nah lo, og hil naraḳ ni bë ḳelepeḳo* yi ġaġek saga sën tato Anutu yi
niwëëk. 19 In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:

“Sëḳ dahun alam los kwaj hir ġaġek,
log sëḳ ḳevoh alam sën deneraḳ ġaġek böp böp degwa ni lo kwaj.”

20 Maḳ alam los kwaj böpata denedo tena? Galam-horek-yi denedo tena?
Log alam-dob-yi sën denenër ġaġek nivesa los kwa in mehönon deġadu
jaḳ sir lo denedo tena? Ma! Anutu tato mehönon nebë saga pin bë hir
ġaġek los kwa böp böp pin tu ġaġek kwa masën ganon ma. 21 In Anutu
mehö los kwa beneraḳ ni bë mehönon sën denedo dob lo su deyoh vu
bë kwaj bo bedenatöḳ jaḳ aggata sën geḳo sir nah vu yi lo rë gema.
Om sën Anutu kwa vo aggata sënë bë he nanër Bengö Nivesa ranġah in
geḳo alam sën denevonġ ving lo nah vu yi, rëḳ ma gedelë bë ġaġek kwa
masën. 22 Nebë sënë, lob alam Yuda nij wëëk rot bë degelë nġaa böp,
galam Grik denevonġin bë denatöḳ jaḳ ġaġek böp böp los degwa, og mëm
desepa doḳ. 23 Log he nanër ġaġek ranġah bë Yesu diiḳ raḳ ḳelepeḳo* in
hil, rëḳ alam Yuda denelë bë ġaġek sënë su yoh vu rë om denepesuv nyëj
raḳ, log alam Grik denelë bë ġaġek kwa masën gaḳ su anon rë. 24 Gaḳ hil
sën Anutu ggooin hil raḳ lo, hil Yuda los Grik, hil araḳ ni bë Kerisi tato
Anutu niwëëk los kwa vu hil raḳ sën Yesu diiḳ raḳ ḳelepeḳo* agi.

25 Kë! Vonġ beKerisi diiḳ lob mehönon denekuung bë Anutu og mehö
kwa masën, rëḳ mu kwa sënë kesuu mehönon los kwaj böp pin kwaj.
Log denekuung bë su niwëëk rë, rëḳ mu niwëëk sënë kesuu mehönon pin
nijwëëk.

26 Kë! Log arig lo, ham kwamin bo rë. Anutu ḳo ham yam lob ham tu
Kerisi-yi-alam, rëḳ alam-dob-yi su deneḳo ham nġahi raḳ medenenër

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham bë ham alam los kwamin ma, ham ggev ma, ham los bengömin rë.
27 Gaḳ alam sën alam vu dob denenër bë alam kwaj masën lo, saga Anutu
ggooin raḳ in bë gevonġ balam los kwaj nij namum. Log alam sën alam
vu dob denenër sir bë seḳëj masën lo, saga Anutu ggooin sir raḳ in bë
dahun mehönon los nijwëëk vu dob. 28 Log ggooin alam sën alam-dob-
yi denelë sir paya nebë nġaa meris lo raḳ. Neggooin alam sën detu nġaa
meris vu dob lo raḳ in bë kevoh alam sën denenër bë sir alam-los-bengöj
lo na. 29 Vonġ nebë sënë in bë mehöti su geḳo arë jaḳ gëp Anutu mala.
30 Log Anutu supin ham yah ving Kerisi Yesu in bë bo kwa vu hil. Log
vo kwa vu hil in bë hil ġevonġ nġaa pin niröp behil natu yi alam lob rëḳ
geḳo hil nah vu yi. 31 Nebë sënë, om hil ġevonġ noh vu ġaġek sën dekevu
meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë, "Mehöti bë napisek, og napisek in
Mehöböp timu."

Paulus Kevu Ḳelepeḳo Yi Ġaġek

2 1 Lob arig lo, wirek seyök vu ham besenër Anutu yi ġaġek anon vu
ham, lob sa tateḳin ġaġek sepëp sepëp gesa su nër ġaġek nebë mehönon
los kwaj ti mevo maggin vu ham rë. 2 Sa kwaġ nevo loḳ ayoġ nebë buk sën
sa medo geving ham lo, og sa su rëḳ kwaġ bo nġaa ngwë rë, gaḳ sëḳ kwaġ
bo Yesu Kerisi yö timu gesëḳ kwaġ bo nabë diiḳ raḳ ḳelepeḳo*. 3 Lob seyök
nado ving ham, rëḳ sa su yoh vu rë, lom sehönengin ham gesa nehelëk rot.
4 Log ġaġek los Bengö Nivesa sën senër ranġah vu ham lo, saga sa su nër
nebë mehö los kwa in bë bo bël doḳ ham rë, gaḳ senër los ayoġ ggönengsën
rëḳ mëm Anon Vabuung vo niwëëk vu sa ġaġek. 5 Sa hevonġ nebë sënë in bë
mehönon hir ġaġek los kwa su gërin ham beham ayomin na timu vu Yesu,
gaḳ yiḳ Anutu yi niwëëk timu gevonġ beham ayomin na timu vu yi.

Anutu Yi Anon Vabuung Nevo Kwa Vu Hil

6 Yönon, alam sën deneraḳ Anutu yi ġaġek degwa ni ggovek ya lo, og
mëm he nanër ġaġek degwa böp böp vu sir. Gaḳ he su netateḳin degwa
raḳ kwa dob yi rë, gehe su netateḳin degwa raḳ alam ggev los bengöj
vu dob sënë kwaj rë. In malaj rëḳ nama lo. 7 Gaḳ he nanër Anutu kwa
ranġah. Wirek ġaġek los kwa sënë neggëp vunsën loḳ buk sën Anutu su
tunġ dob rë lo rot. Log yö ggooin ġaġek sënë raḳ in bë semu hil jaḳ behil
medo malad-tumsën. 8 Alam ggev los bengöj vu dob sënë ti su raḳ ġaġek
sënë degwa ni rë. Gaḳ bë dejaḳ ni, og su rëḳ degeḳo Mehöböp los arë
böpata sënë bedengis yi jaḳ na ḳelepeḳo* rë. 9 Rëḳ mu he nanër nġaa sën
dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë:

"Nġaa sën mehöti su lë raḳ mala los nġo loḳ ya nenga rë lo,
genġaa sën mehönon su kwaj vo loḳ ayoj muġin rë lo,
og nġaa saga Anutu yö nero vorot vu alam sën ayoj neya timu vu yi
lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

om rëḳ natu hir nġaa.”
10 Ġaġek sënë neggëp vunsën rëḳ Anutu vonġ yi Anon Vabuung yam in bë
tateḳin degwa vu he. In Anon Vabuung neraḳ nġaa pin degwa ni venuh
generaḳ Anutu ayo los dahis ni ving. 11 Mehö re neraḳ ngwë ayo ni? Ma!
Mehö sën lo yö anon sën nedo loḳ yi lo, saga sën neraḳ ni. Lob mehöti su
raḳ Anutu ayo ni rë nebë saga, gaḳ yiḳ Anutu yi Anon Vabuung yö timu
raḳ ni. 12 Nġaa dob yi su vo kwa vu he rë, gaḳ Anutu yi Anon Vabuung
yam vu he in bë tateḳin ġaġek nivesa vesa pin sën Anutu vonġ vu he lo.
13 Tateḳin vu he lom sën he nanër ranġah. Gaḳ he su nanër ġaġek sën he
nehaḳo ggëp mehönon kwaj lo rë. Anon Vabuung yö tahu he loḳ ġaġek
sën he nanër-ë, behe netateḳin ġaġek raḳ Anutu yi nġaa vu alam sën
Anon Vabuung nedo loḳ sir benetateḳin kwaj lo. 14 Rëḳ mu alam sën Anon
Vabuung su nedo loḳ sir rë lo, og su denebë nengaj vu Anon Vabuung
yi ġaġek rë. In kwaj nevo ġaġek sënë bë nġaa meris gesu deyoh vu bë
dejaḳ ni rë, gaḳ Anon Vabuung yö timu yoh vu bë tateḳin degwa vu hil.
15 Mehöti sën Anon Vabuung nedo loḳ yi lo, og neseggi nġaa pin meneraḳ
ni bë nġaa nivesa ma nġaa nipaya, rëḳ mehöti sën Anon Vabuung main
yi lo, og su yoh vu bë seggi mehö sënë rë. 16 Sagaḳ yönon, in Anutu-yi-
ḳapiya nër bë:

“Mehöti su yoh vu bë jaḳ Mehöböp ayo ni
benanërin yi gebo kwa ngwë vu yi rë.”

Rëḳ mu Kerisi vo kwa vu he behe nesepa loḳ.

Alam Sën Detu Hur Medeneloḳ Vu Kerisi-yi-alam Lo Detu Anutu Yi Hur Ving

3 1 Lob arig lo, wirek sa su yoh vu bë nanër ġaġek vu ham nabë sën sa
nanër vu alam sën Anon Vabuung nedo loḳ sir-ë rë. Gaḳ sa nanër vu
ham nebë sën sa nanër vu alam dahis, in ham nġo nahën nedo ngöḳ ngöḳ
nebë hurmahen in Kerisi yi ġaġek. 2 Sevo rur vu ham mu gesa su vet ham
raḳ nos niwëëk rë in ham su yoh vu rë. Log gwëbeng ving, bë sa ġevonġ,
og ham nġo nahën geham su yoh vu rë, 3 in ham nġo nahën nesepa loḳ
nġaa dob yi pin. Ham ayomin nesis yi geham nepemëġin ham, lom ham
nevonġ sënë nebë alam sën denesepa loḳ nġaa dob yi lo los alam dahis.
4 Ham vahi nenër nebë, “Paulus yi mehö sa!” Log ham vahi nenër nebë,
“Apolos yi mehö sa!” Nġaa nebë sënë tato bë ham alam dahis. 5 Ham
kwamin bo nivesa rë nabë Apolos sënë yi va? Gesa Paulus sënë sa va?
Ma! Yiḳ aluu hur meris mu rëḳ Mehöböp vo huk ggelek aluu. Nebë sënë
lob alu anër Bengö Nivesa vu ham beham ayomin ya timu vu Anutu.
6 Sënë nebë sa nevaroh nos vë, gApolos nepevuh bël loḳ, rëḳ mëm Anutu
nevonġ banon neraḳ. 7 Om mehö sën nevaroh nos vë lo su los bengö rë.
Gemehö sën nepevuh bël loḳ lo bengö ma ving. Gaḳ yiḳ mehö sën nevonġ
benos anon neraḳ lo, saga Anutu sën mehö-los-bengö. 8 Lob mehö sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nevaroh nos vë lo luho mehö sën nepevuh bël loḳ lo yiḳ deneggëp ti. Lob
luhoho rëḳ degeḳo nyëvewen doḳ ti noh vu hir huk sën denevonġ lo. 9 In
alu naloḳ vu he benehevonġ Anutu yi huk timu, geham nebë Anutu yi
huk. Ham nebë begganġ sën Anutu nelev.

Alam Sën Detu Hur Medeneloḳ Vu Kerisi-yi-alam Lo Sir Nebë Kamuda

10 Anutu vo semusën vu sa bevonġ sa nebë kamuda los kwa, om sën
sa varah mudeng degwa luḳ ya ham nyëġ ggovek ya. Loḳ mëm mehö
ngwë nelev begganġ raḳ ya mudeng sënë vavunë. Rëḳ mu sa nanër nabë
alam sën dedev lo, og degeġin sir nivesa bededev begganġ niröp. 11 Ham
begganġ yi mudeng soġek sën nare ya vorot lo, saga Yesu Kerisi. Gaḳ
mehöti su yoh vu bë dev mudeng ngwë duḳ na geving kesuu ti sënë rë.
12 Lob bë mehöti dev begganġ jaḳ mudeng sënë, og maḳ dev jaḳ goor,
los seriva, geġelönġ malanġeri, ma ḳele, gesëh, ma ġus, 13 og hir huk
rëḳ natöḳ ranġah vu Buk-tamusën behil ġalë nabë nivesa ma ma. Anutu
rëḳ seggi huk pin nabë sën nengwah loḳ begganġ meseggi nġaa niyes
los niwëëk. 14 Om nabë mehöti yi huk sën nelev raḳ mudeng agi nivesa,
og yi huk sagi yö rëḳ gëp rot, lob natöḳ jaḳ nyëvewen nivesa. 15 Rëḳ mu
nabë huk sën nelev raḳ mudeng agi lo natu nġaa meris bemala nama na
nabë sën nengwah loḳ begganġ begga nġaa niyes pin lo, og su rëḳ geḳo
nyëvewen nivesa jaḳ rë. Gaḳ rëḳ medo mala-tumsën mu nabë mehöti sën
hil hetah yi vër loḳ nengwah lo.

Kerisi-yi-alam Detu Anutu Yi Dub Vabuung

16 Om ham jaḳ ni nabë ham tu Anutu yi dub vabuung, lob yi Anon
Vabuung nedo loḳ ham. 17 Nebë sënë om bë mehöti gevonġ paya vu Anutu
yi dub vabuung og Anutu rëḳ kevoh yi. In Anutu yi dub og vabuung, lob
ham tu yi dub.

Hil Su Ġaḳo Mehönon Arëj Jaḳ

18 Ham su gwekuung in ham! Nabë ham ti kwa nevo nebë yi mehö los
kwa böp beneraḳ dob sënë yi nġaa pin degwa ni, og gërin yi natu mehö los
kwa masën gökin in Anutu bo kwa vu yi bemëm natu mehö los kwa yönon.
19 In Anutu nelë kwa dob-sënë-yi nebë nġaa kwa masën. Yoh vu sën dekevu
meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë, “Vonġ balam-los-kwaj-böp kwaj los
hir nġaa kuungsën aggagga tu jaheng besis sir.” 20 Log dekevu meneggëp
loḳ Anutu-yi-ḳapiya ving nebë, “Mehöböp raḳ alam-los-kwaj-böp kwaj ni
nebë nġaa meris.” 21 Om ham su basuh ham menapisek in mehönon ti ti
sën detu ggev medeneġin ham lo, in ggev lu nġaa pin og detu ham nġaa.
22 Paulus lu Apolos, gePita, gedob sënë, gemala-vesasën, gediiḳsën, genġaa
sën nedo gwëbeng agi, genġaa sën rëḳ berup vu tamusën. Nġaa pin sënë
detu ham nġaa. 23 Log ham tu Kerisi yi nġaa, geKerisi tu Anutu yi nġaa.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehöböp Yö Neseggi Yi Alam-huk-yi

4 1 Ham kwamin bo he nabë Kerisi yi hur huk-yi he los Anutu yi ggev
he sën he netateḳin yi ġaġek vunsën degwa. 2 Lob alam ggev lo og
ġaġek raḳ sir meneggëp bë degevonġ hir mehöböp yi huk niröp rot. 3 Rëḳ
nabë ham ma, mehönon vahi deseggi sa medenanër nabë sa nehevonġ
huk paya, og sagaḳ nġaa meris. Gesa ving, sa su nġo neseggi sa huk
benanër nebë sa nehevonġ paya rë. 4 Yönon, sa su raḳ ni bë nġaa nipaya
ti neggëp vu sa rë, rëḳ mu sa su yoh vu bë nanër nabë sa mehö niġröp rë.
Gaḳ Mehöböp yö timu yoh vu bë seggi sa menanër. 5 Om ham su nanër
mehönon namuġin nabë sir nivesa ma nipaya. Gaḳ gëp rot geMehöböp
duḳ nom rë. Duk nom lom mëm rëḳ gevonġ nġaa pin sën neggëp vunsën
loḳ malaḳenu lo natöḳ nam ranġah, lob rëḳ alam pin ayoj tato yi nam
ranġah. Lob vu buk saga Anutu rëḳ bo nyëvewen vu hil noh vu huk sën
hil nehevonġ lo.

Alam Korint Yö Deneḳo Arëj Raḳ

6 Arig lo, sa tahu ġaġek sënë raḳ alu Apolos mu, in bë ham kwamin bo
bejaḳ ni rëḳ mëm ham gwelë mehönon pin nabë saga geving. Om ham
su kweyëh ġaġek sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo bë, “Ham
ti su geḳo mehö ngwë arë jaḳ gedahun mehö ngwë arë.” 7 Re vonġ honġ
beġetu mehö los arë? Log honġ va yö neggëp vu honġ vorot gAnutu su vo
vu honġ rë? Om nabë ġeneḳo vu Anutu yö timu, loḳ nebë va sën ġeneḳo
arëm raḳ bë nġo ġetu nġaa pin sënë ala-ë? 8 Ë kë! Ham ahëmin pup ya?
Geham tu alam los ayomin ggovek ya? Geham kwesuu he getu Anutu-yi-
alam los bengömin ggovek ya? Oga! Nabë ham tu yi alam los bengömin
yönon, og mëm nivesa! In mëm he natu yi alam los bengömin geving
ham behil ġeġin alam doḳ ti. 9 Sa kwaġ nevo nebë Anutu maḳ tunġ he
sinarë nado nebë alam sën denedo yah deminë lo, behe tu alam meris
meris. Yiḳ nebë sën alam denenër bë he nadiiḳ lo, lob bë dengis he jaḳ
alam pin malaj, mehönon gangër geving.

10 Alam-dob-yi denenër he nebë he alam kwamin masën in he tu Kerisi-
yi-alam, gaḳ mëm ham saga nesepa loḳ Kerisi betu alam los kwamin.
He su ayoh vu rë, gaḳ hameḳ alam los nimin wëëk. Hameḳ alam los
bengömin, gaḳ denelë he bë he alam nimin paya. 11 Yönon, he medo
nadiiḳahëmin los ayomin nevev in bël, gehe naraḳ vu in tob lu nġaa yö
vu buk agu rot beverup gwëbeng. Alam denepesu nemaj gedeneketul he,
gehe bömin sën he medo revuh doḳ lo ma. 12 Gehe nġo nehevonġ huk
böp rot raḳ nemamin in doḳ vu he. Gedenenër pelë raḳ he, rëḳ he najom
raḳ in sir bë Anutu semu sir. Denedeġinengin nġaa maggin raḳ he, rëḳ
he nehalë sir mu. 13 Deneḳo ġaġek nipaya raḳ he, rëḳ he nanër ġaġek ahë
yes yah vu sir. Gedenenër he nebë dob sënë yi sengo sengo nipaya he, log

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

denelë he nebë alam hir ḳale ḳale sën denekeḳël ya nedo nenga lo. Rot beverup gwëbeng.

Alam Korint Detahu Paulus Yi Aggata

14 Sa su ḳevu ḳapiya sënë in bë ġevonġ beham nimin namum rë. Gaḳ sa
kwaġ vonġin ham in sa naluġ lo ham, lom sa bë bo horek vu ham. 15 Bë
hil natevin alam sën detahu ham loḳ Kerisi yi ġaġek lo, og hil rëḳ natevin
sir nġahiseḳë rot, rëḳ mu ham amamin su nġahiseḳë nebë saga rë. Gaḳ
yiḳ sa sën sa nanër Kerisi Yesu yi Bengö Nivesa vu ham nyëdahis, om sën
sa nebë ham amamin soġek. 16 Om sën sa nanër vu ham niwëëk bë ham
sepa doḳ sa vahaġ. 17 Ham nebë sa naluġ lo ham, om yiḳ raḳ degwa saga
sën sa hevonġ Timoti yök vu ham. Sa haḳo yi yom vu Kerisi betu sa naluġ,
om sën sahëġ neving yi panġsën rot in neggurek Mehöböp babu yönon.
Om rëḳ bër ham kwamin in nġaa sën sa nesepa loḳ in setu Kerisi yi hur lo
gök nahin. Yiḳ senër nġaa sën sa nanër vu Kerisi-yi-alam pin yoh vu nyëġ
pin bë desepa doḳ lo. 18 Maḳ ham la denekuung bë maḳ sa su rëḳ nök vu
ham rë, lom deneḳo sir raḳ bë sir ġayeheng. 19 Rëḳ mu nabë Mehöböp
ngoġek, og sëḳ nök vu ham pevis bemëm sejaḳ alam sën deneḳo sir raḳ lo
nij wëëk ni, gesa su rëḳ ġöneng in hir ġaġek rë. 20 In ġaġek meris meris su
netato Anutu yi nyëġ ranġah rë, gaḳ hil sepa doḳ meġevonġ banon jaḳ og
mëm. 21 Ham vonġin bë sa ġevonġ nabë tena? Ham bë sa ġaḳo beġö benök
vu ham-a? Ma ham bë sa kwaġ paya in ham besa nahub nök-a?

Alam Korint Ti Vonġ Baggëb

5 1 Sa hanġo bë ham ti nevonġ baggëb, lob baggëb sënë og nipaya rot
balam dahis deneggönengin gesu deyoh vu bë degevonġ rë. Ġaġek
lo nebë mehöti ḳo ama venë.[a] 2 Om maḳ ham nġo nahën neḳo ham raḳ-a?
Maam ham dahun ham genimin namum! Gemaam ham gwetii mehö sën
nevonġ nġaa nebë aga na gesu medo geving ham! 3 Yönon, sa nado adingnë
rëḳ sa kwaġ nevo ham. Lob vonġ bë sa nado ving ham yönon besa hanġo
mehö sën nevonġ nġaa agi yi ġaġek ggovek ya. 4 Lob sa kwaġ nevo nebë
sënë: Ham ngupin ham jaḳ hil Mehöböp Yesu arë, lob ham kwamin bo nabë
sa nado ving ham beham nimin wëëk, log Mehöböp Yesu rëḳ bo niwëëk vu
ham geving. 5 Gemëm ham gwetii mehö sënë na vu Satan in navi gesanġ
gedëëin nġaa nipaya na. Hil ġevonġ nabë sënë in mëm gërin yi nom vu
Anutu, lob Anutu geḳo anon nom doḳ Mehöböp yi buk vu tamusën.

Alam Korint Degetii Mehö Nipaya Na

6 Ham neḳo ham raḳ sënë og nġaa nipaya, ma ham su raḳ ni rë? Yiist*
og yiḳ mahen teka rëḳ nevonġ brët böpata menerig. 7 Om ham gwetë

---

[a] **5:1** Sën Paulus nër bë ama venë lo, og maḳ nër raḳ ama venë ngwë tamusën.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yiist* muġeng na geham natu brët mewis sën yiist* su loḳ nedo rë lo. In
Kerisi tu sipsip Buk-ggöksën-yi* bediiḳ in natu hil seriveng. 8 Nebë saga
om hil ġalë Buk-ggöksën-yi* gehil su najom yiist* muġeng ahon, in yiist*
saga og aggata nipaya yi benipaya rot. Gaḳ hil ġaḳo brët sën yiist* main
lo natu hil nos Buk-ggöksën-yi*. Brët sënë nebë hil natu alam-ġaġek-
niröp-yi los nanër ġaġek anon mu.

9 Log sa ḳevu loḳ ḳapiya ngwë sën sa ḳevu yök vu ham wirek lo nebë
ham su gwa jaḳ alam sën denevonġ baggëb lo. 10 Sa su nër bë ham
gweruu demimin vu alam pin vu dob sënë sën denevonġ baggëb lo rë,
gevu alam sën malaj anonin mehö ngwë hir nġaa lo rë, gevu alam hodeḳ
los alam sën denesepa loḳ anutu-kuungsën lo veröḳ yi rë. Nabë ham
gwevuu alam nabë sënë na veröḳ yi, og ham rëḳ gwevuu dob sënë gena
medo tena? 11 Rëḳ ġaġek sën sa ḳevu yök vu ham lo degwa nebë sënë:
Nabë Kerisi yi mehö ti gevonġ baggëb ma, mala anonin mehö ngwë hir
nġaa ma, nesepa loḳ anutu-kuungsën ma, nenër ġaġek nipaya ma, nenum
menekeyevin ma, neḳo mehö ngwë hir nġaa, og ham su bengwënġ geving
yi! Gaḳ gëp beham su gwa nos geving yi. 12 Sa su tu jaas in bë ġanġo
alam dahis hir ġaġek rë gaḳ ma, rëḳ Kerisi-yi-alam og maḳ ham yoh
vu bë gwenġo hir ġaġek bejaḳ nij. 13 Gaḳ alam sën denedo nenga lo, og
Anutu yö rëḳ genġo hir ġaġek. Rëḳ mu ham gwetii mehö nipaya sënë na
in ham, nabë sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo.

Kerisi-yi-alam Su Degevonġ Kot Vu Arij

6 1 Log sa hanġo bë ham alam vahi hir ġaġek neggëp vu arij lo vahi
sën Kerisi-yi-alam lo, lob deneya vu alam dahis sën detu jaas lo in
bë degenġo hir ġaġek. Sagaḳ su yoh vu rë. In Kerisi-yi-alam teta denedo
vu ham bedeyoh vu bë degenġo ġaġek medeseggi, om nebë va sën nij
nelëlin sir-ë? 2 Hil sën Anutu-yi-alam hil lo hil rëḳ ġanġo alam-dob-yi
pin hir ġaġek vu tamusën, ma ham su raḳ saga ni rë? Yönon, ham rëḳ
gwenġo mehönon pin hir ġaġek, om maḳ ham yoh vu bë gwenġo ġaġek
mahen mahen nabë saga megwero! 3 In hil rëḳ ġanġo angër hir ġaġek
geving, om hil ayoh vu rot bë ġanġo nġaa dob sënë yi ġaġek meris meris
pin. 4 Loḳ nebë va sën ham ġaġek neggëp vu ham rëḳ ham neya vu alam
sën denedo nenga in Kerisi-yi-alam lo in bë degenġo ham ġaġek-ë? 5 Sa
ḳevu ġaġek sënë in bë ham nimin namum! Ma ham mehöti su los kwa
menedo in bë genġo ham ġaġek rë? 6 Om sën ham ti nenër ngwë, lob
luho denepevis medeneya vu alam sën su denesepa loḳ Kerisi rë lo in bë
degenġo luho hir ġaġek-ë?

7 Yönon, bë ham gwevonġ ġaġek vu arimin, og saga ham vonġ paya
beham vës vorot. Gaḳ bë ham arimin ti gevonġ paya vu ham rëḳ ham
nanër nabë, “Ggovek, ġaġek ma!”, og sagaḳ ham nevonġ nivesa. Genabë
ham arimin la degekuungin ham medegodeḳ ham nġaa, rëḳ ham gwelë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sir mu, og sagaḳ nivesa. 8 Rëḳ ma geham nġo nevonġ paya vu nġo arimin
sën Kerisi-yi-alam sir lo beham nekuungin sir genehodeḳ hir nġaa! 9 Alam
sën denevonġ nġaa nipaya lo su rëḳ arëj in Anutu-yi-nyëġ rë. Ma ham su
raḳ ġaġek sënë ni rë? Alam sën denevonġ baggëb, galam sën denesepa
loḳ anutu-kuungsën lo, galam sën nij nelëlin reggaj los venëj geya
denevonġ baggëb vu maluh los avëh ngwë lo, gemaluh sën ahëj neving
nġaa nebë avëh bedenevonġ nġaa nimumsën vu maluh ngwë lo, 10 galam
sën denevonġ hodeḳ lo, galam sën malaj anonin mehö ngwë hir nġaa
lo, galam sën denenum medenekeyevin lo, galam sën denenër pelësën
lo, galam sën deneḳo mehö ngwë hir nġaa jeggin lo. Ham su gwekuung
nabë alam sën rëḳ arëj in Anutu-yi-nyëġ, gaḳ rëḳ nama! 11 Lob ham la
denevonġ nebë sënë wirek, rëḳ Anutu ripek ham ggovek ya beggooin
ham raḳ beḳo ham yah tu yi nġaa, lob nër ham ggovek ya nebë ham alam
yohvu. Hil Anutu vonġ nebë sënë raḳ yi Anon Vabuung gedegwa raḳ
Mehöböp Yesu Kerisi.

Hil Ġaḳo Anutu Arë Jaḳ Jaḳ Hil Navid

12 Yönon, nġaa pin og yoh vu bë sa ġevonġ! Rëḳ mu nġaa pin su rëḳ doḳ
vu sa rë. Kë', nġaa pin og yoh vu bë sa ġevonġ! Rëḳ mu sa su rëḳ ġevonġ
nġaa ti benatu sa alaġ in geġin sa rë. 13 Yönon, noseḳ hil ahëd ḳevus yi
nġaa gehil ahëd ḳevus neggëp in bë hil aġa nos, loḳ tum Anutu rëḳ kevoh
luhoho na doḳ ti. Rëḳ mu hil navid su neggëp in bë hil ġevonġ baggëb
rë, gaḳ yiḳ Mehöböp yi nġaa, geMehöböp tu hil navid ala. 14 Anutu nër
beMehöböp kedi raḳ bevuu alam-diiḳsën ya, lob niwëëk saga sën rëḳ
gevonġ behil rëḳ ḳedi jaḳ geving nabë saga. 15 Maḳ ham raḳ ni bë ham
navimin tu Kerisi navi len ti ti lo? Om maḳ yoh vu bë sa ḳehe Kerisi navi
len ti vër meġevonġ natu avëh baggëb navi len ti? Ma! Su yoh vu rë!
16 Ma ham su raḳ ni rë? Mehöti luho avëh baggëb ti bë degodeḳ sir og
yiḳ luho detu anon timu nebë saga, in Anutu nër ġaġek menare vorot raḳ
maluh los avëh bë, "Bë degehov sir og detu anon timu!" 17 Rëḳ mehöti sën
ga jaḳ Mehöböp lo og yiḳ luho anon timu. 18 Om ham nimin dëlin baggëb
gebeya in. Nġaa nipaya vahi pin sën mehönon denevonġ lo, og neggëp
nenga in navij, gaḳ mehöti sën gevonġ baggëb lo, og vonġ paya vu yö
navi. 19 Ham navimin tu Anon Vabuung yi dub vabuung, ma ham su raḳ
ni rë? Anutu vonġ yök vu ham ggovek ya benedo loḳ ham ayomin, geham
navimin su ala ham rë gaḳ Anutu. 20 In baġo ham yom raḳ nġaa böpata
rot beham tu yi nġaa, om ham gweḳo Anutu arë jaḳ, jaḳ ham navimin.

Maluh Los Avëh Degeḳo Sir Nabë Sënë

7 1 Mëm sa bë ḳevu ġaġek doḳ nah tepëḳ sën ham kwevu loḳ ham
ḳapiya lo. Nabë mehöti geġin yi gesu geḳo avëh rë, og mëm nivesa.
2 Rëḳ mu baggëb neggëp, om alam pin degeḳo venëj natu sir, gavëh pin

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

dejaḳ reggaj natu sir. 3 Maluh navi tu venë yi nġaa, om su nanërin yi. Log
avëh nebë saga, navi tu regga yi nġaa om su gulin yi. 4 Avëh su tu navi
ala rë, gaḳ regga tu ala. Gemaluh nebë saga, maluh su tu navi ala rë,
gaḳ venë tu ala. 5 Melu ḳo ham om ngwë su geruu demi vu ngwë begulin
navi. Yönon, nabë melu najoo ġaġek doḳ ti nabë melu ġulin navimin dus
ti gemelu medo menajom jaḳ vu Anutu rë, og mëm nivesa. Loḳ mëm tum
melu medo doḳ ti gök nahin, in nabë nama og melu su yoh vu bë rëḳ
najom ham ahon rë geSatan rëḳ pelëpin meluu. 6 Senġo kwaġ nevo ġaġek
sënë besa ḳevu yök vu ham, gaḳ su horek soġek ti rë, 7 in sa bë alam pin
demedo maluh bu los avëh bu nabë sën sa. Rëḳ mu Anutu vo niwëëk
ggelek alam yoh vu yö kwa. Ġadu mehö ngwë rot bevo huk vu sir bë
demedo avëh bu, ma maluh bu, rëḳ vo huk ngwë vu mehö ngwë om su
deyoh vu bë demedo bu rë.

8 Log sa bë nanër ġaġek ti vu alam sën nahën gesu deneḳo sir rë lo,
gevu avëh alov nabë: Bë demedo nabë sa, og mëm nivesa. 9 Rëḳ mu nabë
su deyoh vu bë denajom sir ahon rë, og maam degeḳo sir. In nabë degeḳo
sir og nivesa, in rëḳ ayoj gurekin sir rot begevonġ paya vu sir.

10 Log sa bë nanër ġaġek ti vu maluh los avëh sën denejom nemaj
ggovek lo, rëḳ su senġo sa horek rë gaḳ Mehöböp yi horek. Nabë: Avëh
su gevuu regga! 11 Gaḳ nabë gevuu regga, og yö medo meris. Gaḳ nabë
nama, og luho regga degero ġaġek genah vu yi gökin. Gemaluh su juuk
venë nabë saga! 12 Log ġaġek vahi sënë og senġo nanër, gaḳ su Mehöböp
yi ġaġek rë. Nebë: Nabë hil arid ti venë su ayo neya timu vu Kerisi rë,
rëḳ avëh sënë ahë ving bë medo geving yi, og hil arid sënë su juuk yi.
13 Log nabë avëh ti regga su ayo neya timu vu Kerisi rë, rëḳ maluh sënë
ahë ving bë medo geving yi, og su gevuu regga. 14 In ham raḳ ni, mehö
sën su ayo neya timu vu yi rë lo tu Anutu yi nġaa, in luho venë detu anon
timu, log avëh sën su ayo neya timu vu yi rë lo tu Anutu yi nġaa, in luho
regga detu anon timu. Gaḳ bë nama, og naluj lo rëḳ nabë alam dahis, rëḳ
ma gedetu vabuung. 15 Rëḳ nabë ngwë sën su ayo neya timu vu Yesu rë lo
nidëlin ngwë og ggovek. Horek ti su deġinengin hil arid ma avëhnöd sënë
benërin rë, gaḳ gevuu gena. Rëḳ mu Anutu vonġin bë ham medo revuh.
16 Honġ avëh! Maḳ ġeyoh vu bë ġedoḳ vu reggam benatu Kerisi yi mehö
ma ma? Su ġeraḳ ni rë! Gehonġ maluh! Maḳ ġeyoh vu bë ġedoḳ vu venëm
benatu Kerisi yi avëh ma ma? Su ġeraḳ ni rë! Om melu su gwetah ham
vër pevis rë.

Ham Medo Nabë Sën Ham Nedo GAnutu Ggooin Ham Raḳ Lo

17 Rëḳ mu nġaa sën Mehöböp vo ggelek ham ti ti lo, gehuk sën ham
nedo loḳ bAnutu ggooin ham raḳ beham tu yi nġaa lo, og ham nġo medo
nabë saga. Sa nehevonġ horek nebë sënë vu Kerisi-yi-alam yoh vu nyëġ
pin. 18 Nabë mehöti rah* navi ggovek loḳ mëm Anutu ggooin yi raḳ betu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yi nġaa, og saga su gero navi nah bebun. Log nabë mehöti su rah* navi
rë rëḳ Anutu ggooin yi raḳ betu yi nġaa, og su gerah* navi, gaḳ medo
nabë sën nedo vorot lo. 19 In sën hil ġerah* navid lo, og yiḳ nġaa meris.
Gesën hil su ġerah* navid rë lo, og yiḳ nġaa meris ving. Gaḳ bë hil sepa
doḳ Anutu yi ġaġek og mëm nġaanon. 20 Om ham gwevonġ noh vu nġaa
sën ham medo nevonġ bAnutu ggooin ham raḳ tu yi nġaa lo. 21 Nabë
mehöti baġo honġ meġetu yi nġaa in gwevonġ huk vu yi meris, loḳ Anutu
ggooin honġ raḳ meġewërin honġ yah vu yi, og yiḳ ggovek gesu kwam
paya in honġ, gaḳ malam sepa honġ huk saga megwevonġ. Rëḳ mu nabë
ġenatöḳ vu aggata geneggëp meġeyoh vu bë ġebo honġ vër in honġ ala
sën deġinengin honġ lo, og mëm nivesa. Ġebo honġ vër in nema benġo
gweġin honġ. 22 In mehö sën tu mehö ngwë yi nġaa lo, og Mehöböp
ggooin yi raḳ in bë natu Mehöböp yi mehö los arë. Log mehö los arë
sën Anutu ggooin yi raḳ lo, og ggooin yi raḳ in bë mehö saga su rëḳ
geġin yi gökin rë, gaḳ natu Kerisi yi nġaa. 23 Anutu baġo ham yom raḳ
nġaa böpata, om ham natu yi nġaa geham su natu mehö ngwë hir nġaa
mededeġinengin maggin jaḳ ham. 24 Arig lo, ham malamin sepa huk sën
ham nevonġ wirek gAnutu ggooin ham raḳ tu yi nġaa lo.

Ġaġek Raḳ Maluh Los Avëh Sën Denedo Bu Lo

25 Log ham loḳ tepëḳ in avëh avö vu sa loḳ ham ḳapiya nebë, “Yoh
vu bë dejaḳ maluh ma nama?” Mehöböp su tateḳin nġaa saga vu sa rë,
rëḳ mu vo semusën vu sa in bë sa ġevonġ yi huk nivesa, om sa bë nanër
senġo sa ġaġek ti jaḳ avëh avö lo. 26 Sa kwaġ nevo bë: Vu buk sagi nġaa
maggin netöḳ vu hil, om maam ham nġo medo bu nabë sën ham nedo
gwëbeng agi. 27 Nabë ġeḳo avëh ggovek, og su kwam bo nabë ġejuuk yi.
Gaḳ nabë su ġeḳo avëh rë, og su ġesero avëh nabë gweko. 28 Rëḳ mu nabë
gweḳo avëh, og su ġevonġ nġaa nipaya rë. Genabë avëh avö jaḳ maluh,
og su vonġ nġaa nipaya rë. Gaḳ mu maluh los avëh sën deneḳo sir lo, og
rëḳ degeḳo maggin vu dob sënë, lob sa bë nġaa nebë sënë su natöḳ vu
ham.
29 Arig lo, sa nanër nebë sënë vu ham in buk dus raḳ. Om alam sën los
venëj lo degevonġ huk vu Mehöböp nabë alam sën venëj ma lo. 30 Galam
sën denesu in hir heljënġ lo degevonġ huk vu Mehöböp nabë alam sën su
denesu rë lo. Galam sën denepisek in nġaa nivesa töḳ vu sir lo, degevonġ
huk nabë alam sën su denepisek rë lo. Galam sën denebaġo nġaa lo
degevonġ huk vu Mehöböp nabë alam sën hej ḳupeḳ ma lo. 31 Galam
sën denevonġ huk in nġaa dob yi lo, og su degelë nġaa dob yi nabë hir
nġaanon. In hil araḳ ni bë dob sënë rëḳ pekwë yi menatu agga ngwë jaḳ
yönon.
32 Sa niġ lël bë ham su kwamin na nġahi. Mehöti sën su neḳo avëh rë
lo, og kwa neya vu Mehöböp yi huk timu in bë Mehöböp kwa vesa in yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33 Gaḳ mehö sën neḳo avëh lo, og kwa neya vu nġaa dob yi in bë venë
kwa vesa in yi, 34 lob kwa neya luu luu. Gavëh bu ma avëh avö, og yoh
vu bë kwa na vu Mehöböp yi huk timu megevonġ huk in bë navi los ayo
yö gëp niröp. Gaḳ avëh sën neraḳ maluh lo, og kwa neya vu nġaa dob yi
benevonġ huk in bë regga kwa vesa in yi. 35 Senër ġaġek sënë in bë doḳ
vu ham beham medo nivesa. Sa su hevonġ in bë deġinengin ham rë, gaḳ
sa bë ham medo niröp begwevonġ Mehöböp yi huk noh vu buk, genġaa
ngwë su geḳo ham kwamin seggi.

36 Nabë mehöti kwa neya luu luu bë maḳ nevonġ paya vu nalu in nedo
rot bavëh bu raḳ, gaḳ ahë ving bë jaḳ maluh rëḳ ma gedenejom yi ahon
rot, og maam mehö sënë gevonġ noh vu yö kwa. Nabë gevonġ bavëh avö
sënë jaḳ maluh, og ggovek, mehö sënë su nevonġ nġaa nipaya rë. 37 Rëḳ
mu nabë nġaa ti su vonġ newa newa loḳ yi rë gesu kwa neya luu luu rë,
gaḳ ayo niwëëk genër vorot bë nalu yö medo bu, og yiḳ ggovek, nevonġ
nivesa. 38 Nebë saga om nabë mehöti gevonġ menalu jaḳ maluh og nivesa.
Log mehöti bë najom nalu ahon gesu jaḳ maluh rë, og nivesa rot. 39 Nabë
avëh ti regga yö nahën nedo mala vesa, og mala sepa regga timu. Rëḳ
mu nabë regga nadiiḳ gevonġin bë jaḳ maluh ngwë, og jaḳ. Rëḳ mu jaḳ
maluh sën nesepa loḳ Mehöböp lo ti. 40 Rëḳ mu senġo kwaġ nevo nebë:
Nabë medo meris, og rëḳ kwa vesa rot. Lob sa kwaġ nevo nebë Anutu yi
Anon Vabuung nedo ving sa bevo kwa vu sa.

Reggu Sën Denetunġ Netu Seriveng Vu Anutu-kuungsën Lo

8 1 Log ham loḳ tepëḳ in reggu sën denetunġ netu seriveng vu anutu-
kuungsën lo loḳ ham ḳapiya. Yönon, “Hil los kwad!” rëḳ mu hil
kwad nevonġ mehil nehaḳo hil raḳ, gaḳ bë hil ahëd geving mehönon og
saga sën nevonġ behil neḳedi los nid wëëk. 2 Nabë mehöti kwa bo nabë
yö neraḳ nġaa pin ni ggovek ya, og mehöti saga yö nahën gesu kwa töḳ
raḳ yönon rë. 3 Gaḳ nabë mehöti ayo ya timu vu Anutu, og Anutu raḳ ni
bë yi mehö saga. 4 Om sa bë nanër ġaġek jaḳ reggu sën denetunġ netu
seriveng vu anutu-kuungsën lo nabë: Hil araḳ ni bë anutu-kuungsën sënë
su nġaanon rë. Besu anutu nġahi denedo rë, gaḳ yiḳ Anutu perurek timu
nedo. 5 Yönon, nġaa nġahiseḳë denedo ggëp yaġek los dob, lob alam dahis
denenër sir nebë anutu lo. Kë’, anutu los mehöböp nġahiseḳë nebë sënë
denedo, 6 rëḳ mu hil naraḳ ni bë Anutu timu nedo, sën hil Amad Anutu
soġek. Nġaa pin degwajseḳë yi, gehil degwad yi. Geyiḳ Mehöböp perurek
timu nedo, sën Yesu Kerisi, beyö tunġ nġaa pin. Behil nado malad-tumsën
raḳ yi. 7 Rëḳ Kerisi-yi-alam vahi su deraḳ ġaġek sënë ni rë, om sir la
nahën denekuung bë anutu-kuungsën denedo. Om sën nabë dega reggu
sën alam dahis denetunġ netu seriveng vu anutu-kuungsën lo, og denelë
bë nġaanon, lom ayoj neggönengin gekwaj nevo bë nġaa nipaya neggëp
vu sir. 8 Yönon, Anutu su nelë nos sën hil naha lo lom nelë hil paya ma

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nivesa rë. Nabë hil nid dëlin nos vahi, og saga su rëḳ semu hil rë. Log
bë hil aġa reggu pin, og hil su rëḳ nid paya jaḳ rë. 9 Rëḳ mu ham gweġin
ham. Nabë ham nevonġ ving Anutu niwëëk beham yoh vu bë gwa reggu
saga, rëḳ mehö sën su nevonġ ving niwëëk rë lo bë gelë ham geham gwa,
og ham rëḳ gwevonġ paya vu yi benġaa nipaya rëḳ kepë yi.
10 Honġ mehö sën ġeraḳ ġaġek ni ggovek-e! Nabë ġena medo ġegwa
reggu gëp anutu-kuungsën yi dub, genabë mehöti sën ayo neggönengin
lo gelë honġ, og maḳ rëḳ gwevonġ bemehö saga ga anutu-kuungsën yi
seriveng geving. 11 Gwelë! Honġ mehö los kwam, rëḳ nabë gwevonġ nabë
saga, og rëḳ ġebasap mehö sën Kerisi diiḳ in yi lo ti berëḳ mala nama in
ayo neggönengin. 12 Bë ham gwevonġ nabë saga, lob ham arimin lo vahi
sën ayoj neggönengin lo degelë bedegevonġ nġaa sën ayoj neggönengin
lo, og ham nevonġ paya vu sir gevu Kerisi ving. 13 Om nabë nos los reggu
sën sa naha lo nekepë arig lo, og maam sa su rëḳ aġa nah gökin rë rot
besa nadiiḳ, in sëḳ ġevonġ benġaa nipaya kepë arig lo.

Paulus Kwa Vesa In Su Neḳo Monë Raḳ Huk Sinarë Rë

9 1 Maḳ setu mehöti yi nġaa meris-a? Ma sa su sinarë ti rë? Maḳ sa
su halë hil Mehöböp Yesu raḳ malaġ rë? Gehuk sën sa nehevonġ vu
Mehöböp lo, maḳ su anon ham rë? 2 Yönon maḳ mehö la su deraḳ sa niġ
bë sa sinarë ti rë, rëḳ mu ham og ham nġo raḳ ni, in ham vonġ ving raḳ
sa ġaġek, lob saga tato ranġah bë Mehöböp yi sinarë sa.
3 Kë'! Loḳ senër yah vu alam sën denenër pelë raḳ sa lo bë: 4 Maḳ su
yoh vu bë Kerisi-yi-alam dedoḳ vu he medebo nos los bël kul vu he rë
genama? 5 Ma maḳ su yoh vu bë he ġaḳo Kerisi yi avëh medenatu he
venëmin in degeḳo doḳ geving he nabë sën sinarë vahi geMehöböp ari
lo losho Pita denevonġ-ë rë? 6 Gemaḳ alu Barnabas nġo luu mu, balu su
ayoh vu bë ġevuu huk navimin yi geKerisi-yi-alam dedoḳ vu aluu rë?
7 Om maḳ alam-beġö-yi tena denebaġo yö hir nos los tob genġaa beġö
yi in bë degevonġ beġö jaḳ-a? Ma! Alam-beġö-yi su denevonġ nebë saga
rë! Log mehö sën nevaroh huk wain lo, og yö neḳo anon menegga. Log
mehö sën neġin burmakau lo, og nepip hir rur menenum. 8 Om ġaġek
sën sa nanër agi lo, og su mehönon meris yö hir ġaġek rë, gaḳ dekevu
meneggëp loḳ Horek ving. 9 Moses kevu ġaġek meneggëp loḳ yi horek bë,
"Bë burmakau gevonġ huk mebaḳë wit* lu nġaa, og su ġenaduu avi." Maḳ
Anutu yö nër raḳ burmakau mu, 10 ma nenër raḳ hil mehönon ving-a?
Gaḳ yiḳ nenër ġaġek sënë raḳ hil mehönon ving! In mehö sën nevonġ huk
menejeliiin dob lo nevo kwa in nos bë anon doḳ, gemehö sën nepelubin
wit* ġahis vër lo medo nevo kwa in in rëḳ ga geving. 11 Nebë saga, om
he nehevonġ huk in bë adoḳ vu ham anomin, om yiḳ yoh vu bë ham doḳ
vu he navimin megwevonġ nos los nġaa dob yi vahi vu he! 12 Gaḳ ham
neloḳ vu alam vahi nebë saga, om yoh vu bë ham doḳ vu he mekesuu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sir. Rëḳ mu he haḳo Bengö Nivesa yök vu ham, log he nado los maggin
gehe su nehaḳo nġaa vu ham rë, in he nimin lël bë he su aġërin Kerisi yi
Bengö Nivesa in ham. 13 Alam sën denevonġ huk loḳ dub-vabuung-böp
lo, og deneḳo hir nos los reggu teka vër in jepö medenegga. Ma ham su
raḳ sënë ni rë? 14 Om sën Mehöböp nër ġaġek nare vorot bë alam sën
denevonġ yi huk medenenër Bengö Nivesa ranġah lo, og degeḳo nġaa sën
doḳ vu navij lo vu Kerisi-yi-alam sën denanër Bengö Nivesa ranġah vu
sir lo. 15 Rëḳ sa su haḳo nġaa ti nebë sënë vu ham rë. Log gwëbeng sënë
ving og sa su ḳevu ġaġek sënë in bë ġaḳo nġaa nabë sënë vu ham rë, log
sa su rëḳ pekwë sa meġaḳo rë, gaḳ sa kwaġ vesa rot in sa su nehaḳo ham
nġaa saga rë. Om nabë sa nadiiḳahëġ menadiiḳ na, og ggovek gesa su rëḳ
ḳetaġ nos lu nġaa vu ham rë. 16 Sa su nehaḳo bengöġ raḳ in sën sa nanër
Bengö Nivesa ranġah agi rë, in Anutu vo huk sënë vu sa lob sa su yoh vu
bë ġevuu na rë. Gaḳ nabë sa ġevuu na gesa su nanër Bengö Nivesa ranġah
rë, og gëp in sa! 17 Bë senġo ġevonġ huk sënë noh vu senġo kwaġ, og maḳ
sëḳ ġaḳo monë jaḳ. Rëḳ mu sa su kwaġ nevo huk sagi behooin sa raḳ in
bë sa ġevonġ rë, gaḳ Anutu yö vo loḳ ya sa nemaġ om sa su yoh vu bë
ġevuu na rë. 18 Om sa su haḳo nyëvewen ti raḳ rë, gaḳ sa haḳo nyëvewen
nebë sënë: Nġaa sën seyoh vu bë ġaḳo jaḳ Bengö Nivesa lo, og yiḳ sa su
nehaḳo rë gema. Sa nanër Bengö Nivesa sënë vu alam nyëmasën beyiḳ sa
nyëvewen lo ggovek sënë.

Paulus Tu Alam Pin Hir Hur-huk-yi

19 Su mehöti yi hur sa rë! Rëḳ senġo nehevonġ sa tu alam pin hir hur
in bë sa ġaḳo alam nġahiseḳë nom. 20 Om sën sa hevonġ sa tu alam
Yuda ti raḳ alam Yuda malaj in bë seġërin alam Yuda nom. Rëḳ Moses
yi horek sën denesepa loḳ lo su nejom sa ahon niwëëk rë, gaḳ sa nesepa
loḳ yi horek raḳ malaj in bë sa ġaḳo sir nom vu Anutu. 21 Log sën sa nado
ving alam sën su denesepa loḳ Moses yi horek rë lo, og sa nesepa loḳ hir
aggata in bë sa ġaḳo alam sën Moses yi horek main sir lo nom vu Anutu.
Rëḳ sënë su nebë sa hevuu Anutu yi horek rë, gaḳ sa nesepa loḳ Kerisi yi
horek. 22 Log sën sa nado ving alam sën ayoj neggönengin nġaa lo, og sa
nahönengin nġaa nebë saga ving in bë sa ġaḳo sir nom. Gesa nesepa loḳ
alam pin vahaj in bë sa ġaḳo sir vahi nom. 23 Sa nehevonġ huk pin sënë
in bë Bengö Nivesa na menoh vu nyëġ pin geBengö Nivesa rëḳ semu sa
geving.

Hil Seröġ Niwëëk Beġaḳo Madub-kesuusën-yi

24 Ham raḳ ni bë alam sën deneseröġ in bë dekesuu sir lo, sir pin
deneseröġ, rëḳ mu sir timu nekesuu meneḳo ḳupeḳ. Om ham gwevonġ
nabë saga! Ham seröġ niwëëk in ham kwesuu megweḳo ḳupeḳ-yaġek-yi.
25 Lob alam pin sën denevonġin bë dekesuu sir vahi lo, og denejom sir

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ahon gemedo denetahu sir raḳ buk. Denevonġ nebë sënë in bë degeḳo
madub sën mehönon denero raḳ ḳele ris, berëḳ meran na pevis lo, gaḳ hil
og hil nehevonġ in bë ġaḳo madub nivesa sën medo degwata lo. 26 Om sa
neserög, og sa su neserög gemalaġ malaġ rë; gesa napëëng mehö ngwë,
og sa su nehetë nemaġ meneḳetul nyëġ meris meris rë. 27 Senġo netahu sa
loḳ nġaa maggin in bë naviġ genġoin. In bë sëḳ nanër balam vahi denam
log tum Anutu juuk sa besa medo tamu.

Hil Ġeġin Hil In Pelëpinsën Rëḳ Kepë Hil

10 1 Arig lo, sa bë nanër vu ham nabë beggob neyoh vavunë
meneli hil ḳenud lo ya wirek lob Loo-ḳöḳ ruu yi ya vahi vahi
gedeyoh tewit medeya. 2 Log sir pin deripek bël raḳ beggob los loo
nebë saga benetato bë detu Moses yi alam. 3 Lob sir pin degga nos sën
Anutu yi Anon Vabuung vonġ yam lo, 4 gesir pin denum bël sën Anon
Vabuung vonġ yam lo. Denum bël sën Anon Vabuung vonġ meneya
ving sir beverup loḳ ġelönġ lo, lob ġelönġ saga yiḳ Kerisi. 5 Rëḳ ma gesir
nġahiseḳë denevonġ nġaa nipaya bAnutu ahë sengën vu sir, om sën kevoh
sir meseḳëj neggëp nyëġ yu meris meris. 6 Lob nġaa pin sënë tato vu hil
bë hil su malad anon in nġaa nipaya nabë sën malaj anonin agi. 7 Geham
su sepa doḳ anutu-kuungsën yi nġaa nabë sën sir la denevonġ wirek-ë.
In ġaġek nër neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë, “Alam Israel to denedo in
bë dega los denanum log mëm dekedi raḳ in bë dedöö medejaḳ sir. 8 Log
hil su ġevonġ baggëb nabë sën sir la denevonġ wirek besir 23,000 malaj
ma hes ti lo. 9 Gehil su seggi Mehöböp nabë sën sir la deseggi wirek lob
nyël gga sir bemalaj ma lo. 10 Geham su gwevonġ ayemin vu Anutu nabë
sën alam la denevonġ ayej vu wirek lob Anutu vonġ yi angër ya kevoh
sir bemalaj ma lo. 11 Nġaa pin sënë töḳ vu alam Israel in bë mehönon pin
dejaḳ ni, lob ġaġek sënë neggëp loḳ ḳapiya in bë bo kwa vu hil mehönon
sën hil nado gwëbeng gedob vonġin govek na agi. 12 Om mehö sën yö
kwa nevo yi bë nare niwëëk lo geġin yi nivesa in rëḳ bës. 13 Seggisën
sën netöḳ vu ham lo, og saga su agga ngwë rë, gaḳ yiḳ luho seggisën sën
netöḳ vu alam pin lo neggëp ti. Rëḳ Anutu su mehö kwa luu menetetuhin
ham rë, om rëḳ gërin seggisën sën rëḳ kesuu ham nimin wëëk lo in ham.
Gaḳ nabë seggisën natöḳ vu ham, og rëḳ Anutu tato aggata in ham noh
nenga in geham bare niwëëk gesu nġaa nipaya kepë ham.

Hil Su Ayoh Vu Bë Tamuin Anutu Luho Memö Nipaya Doḳ Ti Rë

14 Arig lo! Sahëġ neving ham om ham gweruu demimin vu anutu-
kuungsën yi nġaa geham beya in. 15 Ham alam los kwamin, om senër vu
ham geham nġo rëḳ seggi sa ġaġek. 16 Kap los semusemu sën hil najom
raḳ los ahëd nivesa vu Anutu lo, sënë vo Kerisi niḳöḳ ggelek hil besupin
hil loḳ ti ma ma? Log brët sën hil nedebu ggelek hil lo, maḳ sënë vo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kerisi navi ggelek hil besupin hil loḳ ti ma ma? 17 Yiḳ brët timu, rëḳ supin
hil nġahiseḳë loḳ ti behil atu anon timu, in yiḳ hil pin naha brët timu.
18 Ham kwamin bo alam Israel rë. Sën denetunġ seriving raḳ ya jepö
log denegga vewen lo, og denetunġ in bë ngupin losho Anutu sën yi
jepö agi doḳ ti ma ma? 19 Ma senër va sënë? Senër bë anutu-kuungsën
yi seriveng nġaa anon-a? Ma senër bë anutu-kuungsën yö nġaa anon-a?
20 Ma! Senër bë nġaa sën alam dahis denetunġ seriveng vu lo, saga
denetunġ vu memö nipaya, gaḳ su denetunġ vu Anutu rë. Lob sa bë ham
los memö nipaya saga su ngupin ham doḳ ti. 21 In ham su yoh vu bë
nanum doḳ Mehöböp yi kap genanum doḳ memö nipaya yi kap geving
rë. Log ham su yoh vu bë gwa nos jaḳ Mehöböp yi tevor gegwa jaḳ memö
nipaya hir tevor geving rë. 22 Maḳ bë hil ġevonġ beMehöböp ahë sengën
vu hil-a? Gemaḳ hil nid wëëk kesuu yi?

Hil Ġaḳo Anutu Arë Jaḳ Noh Vu Buk

23 Yönon! "Nġaa pin og yoh vu bë hil ġevonġ" rëḳ mu nġaa pin su rëḳ
doḳ vu hil rë. Kë'! "Nġaa pin yoh vu bë hil ġevonġ", rëḳ nġaa pin su
nevonġ niwëëk vu hil sën Kerisi-yi-alam lo rë. 24 Mehöti su kwa bo nabë
geġin yi jaḳ nġaa nivesa, gaḳ ham pin kwamin bo alam vahi beham
gweġin sir nivesa. 25 Reggu sën ham nebaġo ggëp maket lo, og ham gwa.
Ham su kwamin na nġahi begwevonġ tepëḳ in nabë, "Anutu-kuungsën
hir seriveng ma ma?" 26 In hil araḳ ni bë, "Dob sënë los nġaa pin sën nedo
dob-ë, yiḳ Mehöböp yö ti yi nġaa pin." 27 Nabë mehöti su vonġ ving Yesu
rë, rëḳ tahi ham bë ham na megwa nos geving yi, lob ham kwamin bo
nabë na, og ggovek. Ham na megwa nġaa sën gevonġ vu ham lo, geham
su kwamin na nġahi begwevonġ tepëḳ in. 28 Rëḳ mu nabë mehö ngwë
nanër vu ham nabë, "Sënëḳ reggu seriveng anutu-kuungsën yi!", og ham
kwamin bo mehöti sën nër ġaġek vu ham aga beham su gwa, in ayo
neggöneng in.
29 Degwa sën senër bë ham su gwa reggu agi lo su neggëp vu ham
rë, gaḳ neggëp vu mehö sën ayo neggöneng in lo. Log nabë sa kwaġ bo
anutu-kuungsën yi seriveng nabë nġaa meris, og sa su rëḳ ġa rë, in mehö
sën ayo neggöneng in lo rëḳ kwa na nġahi megelë sa paya. 30 Rëḳ mu
nabë sa najom jaḳ na vu Anutu los ahëġ nivesa in reggu geseġa, og alam
sën ayoj neggöneng in lo rëḳ denanër ġaġek nipaya jaḳ sa in va? 31 Om
doḳ buk sën ham gwa ma ham nanum, ma ham gwevonġ nġaa ti lo, og
ham gwevonġ nġaa pin sënë in bë geḳo Anutu arë jaḳ. 32 Ham kwamin bo
alam pin, alam Yuda los alam Grik, gAnutu-yi-alam, beham su gwevonġ
nġaa sën negelu vahaj benġaa nipaya nekepë sir lo. 33 Ham gwevonġ nabë
sën sa nehevonġ lo. Sa nehevonġ nġaa pin in bë alam pin degelë nivesa.
Sa su nehevonġ in bë doḳ vu sa rë, gaḳ sa nehevonġ nġaa pin in bë doḳ
vu alam pin bedegërin sir nom vu Anutu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11

1 Ham gwevonġ nġaa mesepa doḳ sa vahaġ nabë sën sa nesepa loḳ
Kerisi vaha.

Avëh Degenum Yuj Medenajom Jaḳ

2 Ham nevonġ nivesa, in ham nġo medo nesepa loḳ ġaġek sën sa haḳo
meyök nër vu ham wirek lo menejom ahon. 3 Rëḳ sa hevonġin bë ham
jaḳ ni nabë Kerisi tu maluh pin alaj, gemaluh detu venëj ala, gAnutu tu
Kerisi ala. 4 Om nabë maluh ti genum yu in najom jaḳ, ma nanër Anutu
yi ġaġek ranġah, og mehö saga ḳo yi raḳ kesuu ala. 5 Log nabë avëh ti su
genum yu rë genajom jaḳ ma, nanër Anutu yi ġaġek ranġah, og ḳo yi raḳ
kesuu regga in nevonġ paya nebë saga, genabë nakër yu mepepaab jaḳ
og nevonġ paya nebë saga ving beyiḳ luho neggëp ti. 6 Gaḳ nabë avëh ti
su genum yu rë, og ham kweping yu viis na. Rëḳ nabë ni nemumin bë
su keping yu ma nakër yu na rë, og maam yiḳ genum yu. 7 Gaḳ maluh og
su degenum yuj in Anutu semu sir nebë yi in tato nabë Anutu mehö los
niwëëk, rëḳ avëh og tato nebë maluh los niwëëk bekesuu yi. 8 In Anutu su
semu maluh raḳ avëh rë, gaḳ semu avëh raḳ maluh. 9 Log Anutu su tunġ
maluh in bë ġadu avëh rë, gaḳ tunġ avëh in bë ġadu maluh. 10 Nebë saga,
om avëh yö degenum yuj in tato nabë deneggurek reggaj babuj, bangër
lo degelë. 11 Rëḳ mu avëh su yoh vu bë yö geġin yi genidëlin maluh rë,
log maluh su yoh vu bë yö geġin yi genidëlin avëh rë, gaḳ detu Mehöböp
yi alam, om luho dedoḳ vu sir vewen vewen. 12 In Anutu semu avëh raḳ
maluh kweben, loḳ mëm avëh deneḳo maluh. Rëḳ mu degwa vu Anutu.
13 Ham nġo nanër rë. Nabë avëh su genum yu rë genajom jaḳ vu Anutu
og maḳ sënë nivesa? 14 Gaḳ nipaya, in hil maluh gavëh hil aggata tato
vu ham nebë: Nabë maluh ti yu viis duḳ ading rot kesuu avëh, og rëḳ
ni namum. 15 Gaḳ nabë avëh gevonġ beyu viis duḳ ading, og sagaḳ yi
vuneḳsën nivesa. In Anutu yö tunġ bë yu viis duḳ ading in genum yu jaḳ.
16 Gaḳ nabë mehöti bë mehoo ġaġek sënë menanër ġaġek jaḳ panġsën, og
su yoh vu rë, in he los Anutu yi dub pin nehevonġ nebë sënë.

Alam Korint Devasap Pasa

17 Log sa bë nanër horek vahi vu ham, rëḳ sa su rëḳ ġaḳo ham arëmin
jaḳ in nġaa nipaya sën ham nevonġ agi rë. In ham nesupin ham in bë
ham najom jaḳ, lob nġaa nipaya neverup loḳ saga kesuu nġaa nivesa sën
ham nevonġ lo. 18 Sa hanġo bë buk sën ham nesupin ham lo, og ham
nevasuh ham ya yu nġahi, lob sa kwaġ nevo bë maḳ sagaḳ yönon. 19 Kë'!
Maḳ ham nevasuh ham nebë saga in bë tato alam sën denedo nivesa loḳ
ham lo medenatöḳ nam ranġah. 20 Om nabë ham ngupin ham nabë sënë,
og ham su yoh vu bë gwa Pasa niröp rë. 21 In ham nesupin ham in bë
ham gwa Pasa, rëḳ ma geham nevonġ newa newa meham ti ti nġo newa
ham nos loḳ yah ham. Log mehö ngwë medo denediiḳahëj, log ngwë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

denenum wain panġsën medenekeyevin. 22 Ham nevonġ nebë saga in
va? Maḳ ham su bömin nedo in bë ham gwa los nanum doḳ rë? Ma maḳ
ham kwamin vo Anutu-yi-alam sënë bë nġaa meris, om sën ham nevonġ
nimumsën vu sir vahi sën hej nos nemain sir lo? Sëḳ nanër nabë va vu
ham-a? Maḳ sa ġaḳo ham arëmin jaḳ-a? Ma rot! Sa su rëḳ ġaḳo ham
arëmin jaḳ in nġaa nabë sënë rë.

Mehöböp Yesu Vo Pasa Vu Yi Hur Maluh

23 In sa haḳo ġaġek sënë vu Mehöböp behaḳo yök vu ham wirek nebë:
Loḳ buk sën Yudas nër Yesu ranġah vu alam-beġö-yi lo, lob Yesu ḳo brët
rak 24 bejom raḳ los kwa vesa ya vu Anutu gedebu, log nër bë, “Sa naviġ
sënë! Sa hevonġ in bë doḳ vu ham! Ham gwevonġ nabë sënë in kwamin
bo sa.” 25 Degga ggovek log ḳo kap raḳ nebë saga benër bë, “Wain sënë
tato bë sejoo ġaġek mewis ving ham raḳ sa niġ ḳöḳ meneggëp. Doḳ buk
sën bë ham nanum sënë, og ham gwevonġ nabë sënë in kwamin bo sa.”
26 Log nabë ham gwa brët los nanum doḳ kap sënë, og sagaḳ ham tato
ranġah bë Mehöböp diiḳ in ham. Lob ham gwevonġ nabë sënë rot bena
berup doḳ buk sën Yesu duḳ nom gökin lo.

Mehöti Gevonġ Paya Vu Pasa Og Rëḳ Natöḳ Jaḳ Nyëvewen

27 Om sën nabë mehöti su jaḳ ni nivesa rë geyö ga Mehöböp yi brët
sënë los nanum doḳ kap sënë meris mu, og vasap Mehöböp navi los niḳöḳ
benġaa nipaya neggëp vu yi. 28 Alam pin ti ti yö kwaj bo ayoj medegero
rë, loḳ mëm dega brët sënë los denanum doḳ kap sënë. 29 In mehöti bë ga
los nanum jeggin jeggin gesu geḳo Mehöböp navi jaḳ rë, og nevonġ nġaa
nipaya berëḳ natöḳ jaḳ nyëvewen. 30 Yiḳ raḳ degwa sënë sën ham vahi
seḳëj nema genij neraḳ gevahi denediiḳ. 31 Gaḳ bë hil ti ti nġo kwad bo
ayod meġero, og Anutu su rëḳ gevonġ nyëvewen natöḳ vu hil rë. 32 Gaḳ
nabë Mehöböp bo nyëvewen vu hil nabë saga, og nevonġ in bë hil navid
gesanġ baġërin hil in hil su malad nama geving alam sën denesepa loḳ
aggata-dob-yi lo. 33 Nebë saga om arig lo, nabë ham ngup ham in gwa
Pasa, og ham gweġin ham vahi rë, loḳ mëm ham gwa doḳ ti. 34 Nabë
mehöti nadiiḳahë, og yö ga nos gëp yi begganġ borot, in nabë ham
ngupin ham og nġaa nipaya su gëp vu ham. Log ġaġek vewen yö nahën
neggëp, om senök berup vu ham rë loḳ mëm sa ġero.

Anon Vabuung Yi Semusën Aggagga

12 1 Log arig lo, sa bë ham su kwetul doḳ in Anon Vabuung yi
semusën. 2 Ham nġo raḳ ni ggovek bë, wirek sën ham nġo nahën
alam dahis lo, og ham ayomin tee yi in anutu-kuungsën sën su yoh vu bë
bengwënġ rë lo beham nesepa loḳ sir. 3 Om sën sa bë ham jaḳ ni nabë: Bë
Anutu yi Anon Vabuung medo doḳ mehöti bedoḳ vu yi in ġaġek, og mehö

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saga su yoh vu bë nanër nabë Anutu nelë Yesu paya rë. Log alam sën
Anon Vabuung su neloḳ vu sir in ġaġek rë lo, og su deyoh vu bë denanër
nabë, “Yesu yiḳ yi Mehöböp!” rë.
4 Log Anon Vabuung yi semusën aggagga neggëp rëḳ yiḳ Anon Vabuung
timu nedo. 5 Log hil huk aggagga sën hil ġevonġ vu Mehöböp lo neggëp,
rëḳ yiḳ Mehöböp perurek timu nedo. 6 Log aggata aggagga neggëp in
bë hil sepa doḳ meġevonġ yi huk, rëḳ yiḳ Anutu timu sënë sën nevonġ
niwëëk vu alam pin bedeyoh vu bë degevonġ. 7 Lob Anon Vabuung nevo
semusën aggagga ggelek Kerisi-yi-alam pin ti ti in bë doḳ vu sir pin. 8 Kë’!
Yiḳ Anon Vabuung nevonġ semusën vu mehöti in bë nanër ġaġek los kwa.
Log yiḳ Anon Vabuung timu sënë nevonġ semusën ngwë vu mehö ngwë
in bë tateḳin ġaġek degwa. 9 Log yiḳ Anon Vabuung timu sënë nevonġ
bemehö ngwë ayo neya timu vu Yesu niwëëk beyoh vu bë gevonġ huk
niwëëk. Geyiḳ Anon Vabuung timu sënë sën nevonġ bemehö ngwë neyoh
vu bë gevonġ balam nijraḳsën nijvesa jaḳ. 10 Log ngwë ḳo niwëëk vu
Anon Vabuung in bë gevonġ nġaa böp böp, gengwë ḳo kwa in bë seggi
nġaahur aggagga mejaḳ nij nabë nijvesa ma nijpaya. Log Anon Vabuung
vonġ benyëġ ngwë ayej verup mehö ngwë avi, gemehö ngwë ḳo kwa
vu bepekwë ayej saga lo yam ranġah. 11 Nġaa pin sënë degwa vu Anon
Vabuung yö timu rëḳ mëm nevo ggelek alam ti ti yoh vu yö kwa.

Hil Pin Atu Navid Timu Rëḳ Mëm Len Ti Ti Lo

12 Mehönon navij timu rëḳ mëm navij len ti ti lo neggëp. Loḳ mëm
navij len ti ti lo supin yom tu navij timu. Lob yiḳ Kerisi-yi-alam lo pin
supin yom tu Yesu anon nebë saga ving. 13 In hil pin aripek bël raḳ Anon
Vabuung timu sënë behil atu anon timu. Hil Yuda los Grik, hil sën atu
alam ngwë hir nġaa meris lo, gehil sën hil nġo neheġin hil lo. Anon
Vabuung timu sënë gwanġ ya hil pin ti ti ayod. 14 Hil navid su len timu
rë, gaḳ yi nġaa los arë arë neggëp. 15 Om maḳ vaha rëḳ nanër nabë, “Saḳ
su nema rë om su navi len ti sa rë!” Nabë nanër nabë sënë og hen ġaġek
anon ma, gaḳ yiḳ navi len ti. 16 Log maḳ nenga rëḳ nanër nabë, “Sa su
mala rë, om su navi len ti sën sa-ë rë!” Nabë nenga nanër nabë sënë,
og hen ġaġek anon ma, gaḳ yiḳ navi len ti. 17 Nabë hil navid pin yiḳ hil
malad, og hil rëḳ ġanġo ġaġek nabë va? Log nabë hil navid pin yiḳ hil
nengad, og hil rëḳ pamu nġaa nabë va? 18 Rëḳ hil navid su nebë sënë rë,
gaḳ Anutu yö tunġ len ti ti lo nedo raḳ hil navid yoh vu yö kwa. 19 Nabë
hil navid len ti ti pin neggëp ti, og rëḳ hil navid soġek medo tena? 20 Rëḳ
su nebë sënë rë! Gaḳ hil navid len nġahiseḳë neggëp log hil navid yiḳ
timu. 21 Om hil malad su yoh vu bë rëḳ nanër nabë nilëlin hil nemad rë.
Log hil yud su yoh vu bë rëḳ nanër nabë nilëlin hil vahad rë. 22 Gaḳ hil
naraḳ ni bë hil navid len vahi sën su nijwëëk rë lo, og nabë su demedo
rë, og hil navid su yoh vu bë medo rë, gaḳ rëḳ nama! 23 Log hil navid

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

len vahi sën hil nid nemumin lo, og hil nehaḳo raḳ menaröp tob nivesa
vesa loḳ. Log hil navid len vahi sën su malanġeri rë lo, og hil navuneḳ
vu panġsën. 24 Log hil navid len vahi sën nivesa lo og hil su neḳebu rë.
Rëḳ mëm Anutu nesupin hil navid len ti ti pin revuh ti yoh vu kwa, log
nevonġ behil nesemu len ti ti sën su malanġeri rë lo menehero. 25 Vonġ
nebë sënë in bë hil navid len ti ti su debasuh sir rë, gaḳ demedo jevuh ti
mededoḳ vu sir nivesa. 26 Log nabë hil navid len ti gesanġ, og nesanġ yoh
vu hil navid pin. Genabë hil semu len ti, og len ti ti pin kwaj vesa. 27 Om
yiḳ Kerisi navi ham geham pin tu navi len ti ti lo.

28 Lob Anutu ggooin Kerisi-yi-alam raḳ in bë degevonġ yi huk. Ggooin
sinarë raḳ muġinsën, lob mëm ggooin alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
raḳ netu luu, log tatovaha netu löö. Log alam sën denevonġ nġaa böp
böp lo ggökin, log alam sën denevonġ alam niraḳsën nijvesa neraḳ lo
ggökin sënë, lob alam sën deneloḳ vu alam lo, galam ggev sën deneġin
huk pin lo, galam sën alam nyëġ ngwë ayej aggagga neverup avij lo.
29 Gaḳ sir pin su detu sinarë rë, gesir pin su detu alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën rë. Gesir pin su detu tatovaha rë. Gesir pin su deḳo niwëëk in
bë degevonġ nġaa böp böp rë. 30 Gesir pin su deḳo niwëëk in bë degevonġ
alam nijraḳsën nijvesa jaḳ rë. Genyëġ ngwë ayej aggagga su neverup sir
pin avij rë. Gesir pin su deyoh vu bë depekwë ayej saga lo nam ranġah
rë. 31 Rëḳ mu ham malamin sepa semusën böp böp sën senër muġin lo
panġsën. Log sa bë tato aggata nivesa ti sën kesuu aggata pin lo vu ham.

Aggata Sën Hil Ahëd Geving

13 1 Nabë sa nanër ġaġek doḳ mehönon ayej ti ti lo, gedoḳ angër ayej
geving, rëḳ mu sa su ahëġ neving mehönon rë, og sëḳ ġevonġ
dedun meris mu nabë pedideng los ggaġeng nesu. 2 Log nabë seyoh vu
bë nanër Anutu yi ġaġek ranġah los sejaḳ ġaġek sën neggëp vunsën lo
degwa pin ni venuh, genabë sejaḳ nġaa pin ni, genabë sayoġ na timu vu
yi niwëëk ata beseyoh vu bë nanër ḳedu meseyesin yi megeto mena, rëḳ
mu nabë sa su ahëġ neving mehönon rë, og setu nġaa meris. 3 Log nabë
sebo sa nġaa pin gelek alam-ḳupeḳ-masën, ma nabë sa ġevonġ naviġ na in
nengwah ga besa nadiiḳ, rëḳ mu sa su ahëġ neving mehönon rë, og nġaa
pin sënë su yoh vu bë doḳ vu sa rë.

4 Bë mehöti ahë geving mehönon yönon, og nejom yi ahon gesu nevo
loḳ yah nipaya nyëvewen vu alam sën denevonġ vu yi lo rë, gaḳ nevonġ
nġaa nivesa mu vu sir. Mehö nebë sënë su ayo nesis yi vu mehö ngwë
in hir nġaa nivesa rë, gesu netee yi raḳ menenër ġaġek paanġ paanġ rë,
log su neḳo arë raḳ rë. 5 Log mehö nebë sënë su nevonġ bemehö ngwë
ni nemum rë. Gesu kwa neya vu yi nġaa panġsën rë, gesu yi mehö ahë
sengën rë, gesu kwa nevo nġaa nipaya sën denevonġ vu yi lo rë. 6 Log
mehö nebë sënë su kwa vesa in nġaa nipaya rë, gaḳ kwa vesa in Anutu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yi ġaġek anon. 7Su pevis menelë mehö ngwë nebë mehö nipaya rë, gaḳ
kwa nevo bë maḳ mehö nivesa berëḳ gërin yi megevonġ nġaa nivesa, lob
nejom yi ahon menekerë maggin pin sën netöḳ vu yi lo. 8In ahë vingsën
su rëḳ nama na rë, gaḳ yö rëḳ gëp degwata! Gaḳ mëm huk sën hil nanër
Anutu yi ġaġek ranġah lo, mu sën rëḳ nama na. Genyëġ ngwë ayej su rëḳ
berup hil avid gökin rë, genġaa pin los kwa sën hil naraḳ ni gwëbeng agi
rëḳ natu nġaa meris. 9In gwëbeng hil naraḳ nġaa vahi mu ni. Log Anutu
su tateḳin kwa pin los dahis vu hil rë, gaḳ vahi yö nahën neggëp vu yi.
10Gaḳ vu tamusën gAnutu gero nġaa pin beniröp jaḳ, og huk pin sën hil
nehevonġ teka teka agi rëḳ nama na. 11Wirek senġo nahën hurmahen og
vu buk saga sa nanër ġaġek nebë hurmahen. Loḳ mëm sa böp raḳ, lob sa
hevuu nġaa hurmahen yi ya. 12Kë! Log gwëbeng hil nehalë nġaa pin paya
paya nebë sën hil nehalë malad loḳ dubdub malaḳenu ti, om su neggëp
ranġah rot rë. Rëḳ mëm vu tamusën og hil rëḳ ġalë Anutu anon soġek
jaḳ malad. Gwëbeng seraḳ ni teka teka, gaḳ nahub rëḳ sëḳ jaḳ ni venuh
nabë sën Anutu raḳ sa niġ-ë. 13Om nġaa löö mu sënë neggëp berëḳ gëp
degwata: Sën hil ayod neya timu vu Anutu, gesën hil navo kwad in yi,
gahë-vingsën. Rëḳ mëm ahë-vingsën netu muġinsën vu luu sënë.

Anon Vabuung Yi Semusën Sënë Netu Muġinsën

14 1Om ham malamin sepa ahë-vingsën namuġin, lob ham kwamin
bo Anon Vabuung yi semusën geving, rëḳ mu ham kwamin bo
semusën ti sënë namuġin, sën nebë ham nanër Anutu yi ġaġek ranġah.
2Log mehöti sën alam-nyëġ-ngwë ayej neverup avi lo, og su nenër vu
mehönon rë, gaḳ yö nenër vu Anutu timu. In mehöti su raḳ ġaġek sënë
ni rë geyö nenër ġaġek vunsën raḳ Anon Vabuung niwëëk. 3Gaḳ mehö
sën nenër Anutu yi ġaġek ranġah lo, og nenër vu mehönon meneloḳ vu
sir benevo niwëëk vu sir beneġadu sir. 4Rëḳ mehöti sën alam-nyëġ-ngwë
ayej neverup avi lo, og yö neloḳ vu yi mu, gaḳ mehöti sën nenër Anutu
yi ġaġek ranġah lo, og mëm neloḳ vu Kerisi-yi-alam pin. 5Sa bë alam-
nyëġ-ngwë ayej berup ham avimin pin, rëḳ mu sahëġ neving panġsën
rot bë ham nanër Anutu yi ġaġek ranġah. Mehö sën bë alam-nyëġ-ngwë
ayej berup avi lo, nabë su pekwë ġaġek sënë in bë doḳ vu alam rë, og
bengö ma. Gaḳ mehö sën nenër Anutu yi ġaġek ranġah lo, og yi mehö-
los-bengö. 6Om arig lo, nabë senök vu ham balam-nyëġ-ngwë ayej berup
saviġ, rëḳ sa su nanër ġaġek mewis la sën Anutu tato vu sa lo rë, gesa su
tateḳin ġaġek degwa la vu ham rë, gesa su nanër Anutu yi ġaġek begëp
ranġah rë, gesa su navo kwa vu ham rë, og saga su rëḳ doḳ vu ham rë.

Hil Nanër Anutu Yi Ġaġek Doḳ Ayej In Dejaḳ Ni

7Log yiḳ ġevëëġ los gita nebë sënë! Nabë hil ġevë ġevëëġ ma angis gita
jeggin jeggin, og alam su deyoh vu bë desepa doḳ raro rë. 8Log nabë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

degevë biuka rëḳ su ngu niröp noh vu sën beġö yi lo rë, og alam su rëḳ
desemu sir in degevonġ beġö rë. 9 Lom ham ġaġek nebë saga. Nabë ham
nanër ġaġek jeggin jeggin balam degenġo dedun mu gesu dejaḳ ni rë, og
rëḳ dejaḳ ham ġaġek sënë degwa ni nabë va? Ma! Ham ġaġek saga yö ya
meris mu. 10 Yönon, mehönon ayej nġahiseḳë rot neggëp dob, lob ti su
dedun meris mu rë. Gaḳ yö denenġo medeneraḳ degwa ni. 11 Log nabë sa
su raḳ alam sënë ayej ni rë, og rëḳ degelë sa paya nabë mehö kwa masën
ti. Log sëḳ ġalë sir paya nabë sir alam kwaj masën. 12 Lob ham nebë saga.
Ham ahëmin neving panġsën bë gweḳo Anon Vabuung yi semusën, om
ham malamin sepa semusën sën neloḳ vu Kerisi-yi-alam lo namuġin.
13 Nebë saga, om mehöti sën alam-nyëġ-ngwë ayej neverup avi lo, og
najom jaḳ vu Anutu nabë bo niwëëk vu yi in pekwë ġaġek sënë betateḳin
degwa geving. 14 In nabë sa najom jaḳ vu Anutu doḳ alam-nyëġ-ngwë
ayej, og maḳ sanoġ nejom raḳ, rëḳ sa kwaġ su nesepa loḳ rë. 15 Om maḳ
sa ġevonġ nabë va? Sa kwaġ nevo nebë sënë bë: Sanoġ bë najom jaḳ,
log sa kwaġ jaḳ ni geving, og nivesa. Log sanoġ bë gevonġ raro, log sa
kwaġ jaḳ degwa ni geving, og nivesa. 16 Rëḳ mu nabë anom kwa vesa
menajom jaḳ na vu Anutu galam-nyëġ-ngwë ayej berup avim, og mehö
meris sën nedo ving honġ lo su yoh vu bë ngoġekin honġ jomraḳsën sënë
rë. In nenġo dedun rëḳ su raḳ honġ ġaġek sënë degwa ni rë. 17 Yönon,
maḳ ġenejom raḳ meġenenër ġaġek nivesa, rëḳ mu su ġetateḳin Anutu
yi ġaġek vu mehö ngwë sagi meġeloḳ vu yi rë. 18 Sa kwaġ vesa vu Anutu
in alam-nyëġ-ngwë ayej neverup saviġ kesuu ham pin. 19 Rëḳ mu nabë
sa bare Kerisi-yi-alam malaj doḳ dub ayo, og sa bë nanër ġaġek dus
nemadvahi mu doḳ ayej geġaġek hus adingseḳë doḳ alam-nyëġ-ngwë ayej
nök gëp, in su rëḳ dejaḳ ni rë.
20 Arig lo, ham su medo los kwamin ngöḳ ngöḳ nabë hurmahen. Gaḳ
mëm nabë nġaa nipaya, og mëm ham medo ngöḳ ngöḳ nabë hurmahen.
Rëḳ mëm ham kwamin bo nġaa nabë alam böp. 21 Loḳ Anutu yi horek, og
dekevu meneggëp nebë sënë:
"Mehöböp nër bë,
'Sa hevonġ sa ġaġek vu alam sënë loḳ ayej rëḳ ma,
om tum sëḳ ġevonġ alam sën denevengwënġ nyëġ ngwë ayej lo
denök in bë denanër sa ġaġek vu sir.
Log sëḳ ġevonġ sa ġaġek berup alam begganġ-bu ngwë avij geving,
rëḳ mu rëḳ nama gesu rëḳ degevonġ geving sa ġaġek rë.' "
22 Nebë saga om hil araḳ ni bë Anon Vabuung su nevonġ balam-nyëġ-
ngwë ayej neverup hil avid in bë tato niwëëk vu Kerisi-yi-alam rë, gaḳ
nevonġ in bë tato niwëëk vu alam dahis. Log su nevonġ behil nanër
Anutu yi ġaġek ranġah in tateḳin yi ġaġek degwa vu alam dahis rë, gaḳ
nevonġ in bë tateḳin vu Kerisi-yi-alam. 23 Om nabë alam dahis la ma
alam meris la deduḳ na demedo dub ayo geving ham sën Kerisi-yi-alam

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lo galam-nyëġ-ngwë ayej berup ham avimin pin, og rëḳ denanër ham
nabë ham yumin vonġ paya. 24 Gaḳ nabë ham pin nanër Anutu yi ġaġek
ranġah, galam dahis ti ma mehö meris ti yam nedo ving ham, og ham
ġaġek pin rëḳ gelu ayo geham ġaġek pin rëḳ tato vu nabë nevonġ nġaa
nipaya meneggëp vu yi. 25 Log ham ġaġek rëḳ baleḳ yi nġaa nipaya pin
sën kwa nevo meneggëp kesii loḳ ayo lo, lob rëḳ nadudeḳ gegeḳo Anutu
arë jaḳ genanër ranġah nabë, "Yönon rot, Anutu nedo ving ham!"

Hil Su Najom Jaḳ Los Ġevonġ Raro Niḳelap

26 Om arig lo, ham gwevonġ nabë va? Nabë ham ngupin ham doḳ dub
ayo, og huk neggëp vu ham pin. Ti gevonġ raro, gengwë nanër Anutu yi
ġaġek vu ham, geti tateḳin ġaġek ti sën Anutu tato vu yi lo, galam-nyëġ-
ngwë ayej berup ngwë avi, log ngwë pekwë ġaġek sënë in ham jaḳ ni,
beham gwevonġ nġaa pin sënë in bo niwëëk vu Kerisi-yi-alam pin.
27 Lob nabë alam-nyëġ-ngwë ayej berup mehö la avij, og luu mu
degevonġ, ma maḳ löö, og yiḳ ggovek. Gesu denanër ġaġek niḳelap, gaḳ
sir ti ti kedi denanër mesepa doḳ, log mehö ngwë pekwë hir ġaġek in
alam dejaḳ ni. 28 Rëḳ nabë mehöti su nedo in bë pekwë alam-nyëġ-ngwë
ayej sagi rë, og mehö sën bë nanër lo najom yi ahon gesu bengwënġ doḳ
dub ayo. Gaḳ yö getah yi na loḳ mëm nanër yi ġaġek vu yi geving Anutu.
29 Log alam sën denanër Anutu yi ġaġek ranġah lo, og sir luu ma löö
mu denanër, gesir vahi pin medo degenġo hir ġaġek mekwaj bo. 30 Log
nabë mehöti ḳööḳ nedo, loḳ Anutu tato ġaġek ti vu yi avuti, og mehö
sën vare nenër ġaġek lo aye nama. 31 In ham pin ti ti nanër Anutu yi
ġaġek ranġah in alam pin dejaḳ ġaġek ni bebo niwëëk vu sir. 32 Galam
sën denenër Anutu yi ġaġek ranġah lo deyoh vu bë degeġin sir nivesa,
gaḳ anoj sën Anutu tunġ loḳ sir lo su rëḳ kehe sir medebengwënġ
niḳelap rë. 33 In Anutu su ahë ving bë hil ġevonġ nġaa jeggin jeggin rë,
gaḳ ahë ving bë hil medo revuh. Log ham gwevonġ nabë sën Anutu-yi-
alam pin denevonġ loḳ hir dub lo. 34 Avëh ayej nama doḳ dub ayo gesu
debengwënġ. Gaḳ dedahun sir nabë sën dekevu meneggëp loḳ Horek lo.
35 Genabë sir duġin ġaġek ti degwa bedevonġin bë dejaḳ ni, og sir ti ti yö
rëḳ dedoḳ tepëḳ in reggaj gëp bej. Gaḳ nabë avëh denanër ġaġek doḳ dub
ayo og su yoh vu rë.
36 Ma nebë va? Maḳ ham tu Anutu yi ġaġek degwa? Ma ham nġo neḳo
Anutu yi ġaġek gesu alam vahi deneḳo ving rë? 37 Nabë mehöti nanër
nabë yi mehö-nenër-Anutu-yi-ġaġek-ranġahsën ti ma, nanër nabë ḳo
Anon Vabuung kwa, om nabë yönon, og rëḳ jaḳ ġaġek sën sa ḳevu vu
ham-ë ni nabë Mehöböp yi horek. 38 Gaḳ nabë mehöti su raḳ ġaġek sënë
ni rë, og maḳ yi su mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti rë. 39 Nebë saga om
arig lo, ham malamin sepa nabë ham natu alam sën denenër Anutu yi
ġaġek ranġah lo, geham su gwërin alam sën nyëġ ngwë ayej neverup

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

avij lo. 40 Rëḳ mu ham jegelin huk pin megwero geham gwevonġ megëp niröp.

Kerisi Diiḳ Ggovek Gekedi Raḳ Yah

15 1 Log arig lo, sa bë bër ham kwamin gökin nah jaḳ Bengö Nivesa
sën senër vu ham lo. Sën ham ḳo raḳ lob ham medo nesepa loḳ
lo. 2 Nabë ham vonġ ving Bengö Nivesa sën senër ranġah vu ham lo
yönon, beham medo nesepa loḳ, og rëḳ geḳo ham nom vu Anutu beham
medo malamin-tumsën.
3 Log senër ġaġek sën sa haḳo wirek lo vu ham muġinsën. Senër bë
Kerisi diiḳ in hil nġaa nipaya pin yoh vu sën dekevu wirek meneggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya lo. 4 Log debë yi loḳ ya bedub. Loḳ buk netu löö, lob kedi
raḳ yah ggökin yoh vu sën dekevu wirek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
lo. 5 Lom tato yi vu Pita muġin, loḳ mëm tato yi vu yi hur nemadluho-
bevidek-luu lo. 6 Log mëm tato yi ggökin vu hil arid lo nġahiseḳë loḳ ti,
sir 500 gela sevöḳ. Lob hil arid lo sënë, sir nġahiseḳë rot nahën denedo
vesaj gela dediiḳ ggovek ya. 7 Lob mëm tato yi vu ari Yakobus, gevu sinarë
lo pin. 8 Loḳ tum mëm tato yi vu sa nebë hurmahen sën pesuv loḳ atayo,
gata su ḳo yi loḳ yi buk niröp rë lo. 9 Yönon, sinarë nyëdahis pin lo arëj
neggëp, gaḳ saḳ ma! In sa hevonġ paya vu Anutu-yi-alam, om maḳ su yoh
vu bë denanër sa nabë sinarë rë. 10 Rëḳ mu Anutu vo semusën vu sa, lom
setu sinarë nebë sën sa nado gwëbeng-ë, lob yi semusën sagi su tu nġaa
meris banon ma rë, gaḳ sa nehevonġ huk böp menekesuu sinarë pin. Rëḳ
su senġo ti nehevonġ rë, gaḳ yiḳ Anutu yi semusën sën nevo vu sa lo, sën
yö nevonġ. 11 Rëḳ mu sa su nanër ġaġek agga ngwë rë, gaḳ yiḳ he sinarë
pin nanër ġaġek ranġah neggëp ti, lom ham nevonġ ving ġaġek sagi.

Alam Diiḳsën Rëḳ Dekedi Jaḳ Nah

12 Lom he nanër ġaġek ranġah raḳ buk bë: Kerisi diiḳ, loḳ Anutu nër
mekedi raḳ yah ggökin. Loḳ nebë va sën ham vahi denenër nebë, “Alam
sën denediiḳ lo su deyoh vu bë rëḳ dekedi jaḳ nah gökin rë”—ë? 13 Nabë
alam-diiḳsën su rëḳ dekedi jaḳ nah yönon rë, og Anutu su nër meKerisi
kedi raḳ ving rë! 14 Log nabë Anutu su nër meKerisi kedi raḳ yah yönon
rë, og ġaġek sën he nanër-ë anon ma, geham ayomin neya timu vu yi
meris mu. 15 Om nabë nebë sënë, og he tu alam-ġaġek-kuungsën menanër
ranġah bë Anutu nër meKerisi kedi raḳ yah ggökin, gehe netetuhin
ham bë Anutu yi ġaġek. Gaḳ nabë Anutu su rëḳ nanër balam-diiḳsën
dekedi jaḳ nah yönon rë, og su nër beKerisi kedi raḳ ggökin yah ving rë!
16 Yönon, nabë Anutu su rëḳ nanër balam-diiḳsën dekedi jaḳ gökin nah
rë, og Anutu su nër beKerisi kedi raḳ yah ving rë.
17 Log nabë Anutu su nër beKerisi kedi raḳ yah yönon rë, og ham
ayomin neya timu vu yi meris mu, geham nġaa nipaya nahën neggëp

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu ham. 18 Galam sën ayoj ya timu vu Kerisi wirek rëḳ dediiḳ lo malaj
ma ving. 19 Log nabë hil ayod neya timu vu Kerisi, rëḳ hil kwad bo nabë
neloḳ vu hil ggëp dob sënë mu, gesu rëḳ doḳ vu hil vu tamusën rë, og gëp
in hil. Hil nado paya yönon gemehönon pin rëḳ kwaj paya in hil. 20 Rëḳ
mu su nebë sënë rë! Gaḳ Kerisi diiḳ, loḳ Anutu nër bekedi raḳ yah yönon
rot, betu alam-diiḳsën hir mehö muġinsën.
21 Yönon! Sën hil nadiiḳ lo degwa neggëp vu mehönon timu, log yiḳ sën
hil ḳedi jaḳ nah gökin lo, og degwa neggëp vu mehönon ngwë nebë saga.
22 In mehönon pin denediiḳ gedegwa neggëp vu Adam, log mehönon pin
rëḳ dekedi jaḳ nah gökin gedegwa neggëp vu Kerisi. 23 Rëḳ mu hil pin yu
ti ti lo nġo rëḳ ḳedi jaḳ nah doḳ hil buk. Kerisi kedi muġinsën gebuk sën
duḳ nom lo, og hil sën yi alam hil lo, hil rëḳ ḳedi jaḳ gökin yi.
24 Lob mëm tum nġaa pin mala nama na, log Kerisi rëḳ gevonġ gavman
pin geggev pin los alam niwëëk vahi pin denatu alam meris, log mëm
bo yi nyëġ pin doḳ nah Ama Anutu nema. 25 In Kerisi tu Mehö-los-bengö
berëḳ medo bena berup doḳ buk sën baḳë nġaa sën denevonġ in bë
dedahun yi na lo pin geto dedoḳ nah vaha ġebinë. 26 Rëḳ kevoh nġaa sën
bë dahun yi na lo pin govek, log rëḳ kevoh diiḳsën geving jaḳ gëp hus.
27 In Anutu tunġ nġaa pin ggevek Kerisi vaha ġebinë, lob hil araḳ ni vorot
bë: Nabë Anutu tunġ nġaa pin ggevek vaha, og yi su ggevek vaha ving rë
gema, in yö tu ala metunġ. 28 Gemëm nahub genġaa pin degevek Kerisi
babu begovek na rë, loḳ mëm tum Anutu Nalu yö rëḳ gurek Mehö sën
tunġ nġaa pin deggevek vaha lo babu, in Anutu yö rëḳ natu nġaa pin ala.
29 Gaḳ nabë mehönon su rëḳ dekedi jaḳ nah gökin vu bedub rë, og alam
deneripek bël beron ngwë ggökin in bë dedoḳ vu alam-diiḳsën in degwa
va? Nabë alam-diiḳsën su rëḳ dekedi jaḳ nah yönon rë, og alam deneripek
bël in bë dedoḳ vu alam-diiḳsën in va? 30 Log he ving! He nado loḳ maggin
sën bë kevoh he na lo in degwa va? 31 Arig lo, sa kwaġ vesa rot in ham in
hil atu hil Mehöböp Yesu Kerisi yi alam ggëp ti, om sën sa nanër ranġah vu
ham bë: Raḳ buk pin og nġaa maggin nedeġinengin sa benevonġin bë sa
malaġ nama. 32 Log nabë sa kwaġ nevo bë sa ġaḳo nyëvewen vu dob sënë
mu, og sa su rëḳ ngis beġö vu reggu bemën nipaya lo gëp Epesus wirek rë.
Nabë alam-diiḳsën su rëḳ dekedi jaḳ nah gökin yönon rë, og maam vayikë:

"Hil nġo medo maġa los nanum
in hil rëḳ nadiiḳ neheng
bemalad nama."

33 Om ham su gwebë nengamin vu mehönon hir ġaġek in rëḳ degekuung
jaḳ in ham. Nabë hil sepa doḳ alam nij paya, og hil rëḳ nid paya jaḳ
geving sir. 34 Om ham gwevuu nġaa ngöḳ ngöḳ na geham kwamin bo
nġaa niröp. Ham su gwevonġ nġaa nipaya gökin nah. Om ham gwenġo
rë! Ham la yö denahën gesu deneraḳ Anutu ni rë. Senër ġaġek sënë in bë
ham nimin namum.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hil Ḳedi Jaḳ Nah, Og Hil Rëḳ Agga Ngwë Jaḳ

35 Rëḳ mu mehöti maḳ rëḳ doḳ tepëḳ nabë, “Alam diiḳsën rëḳ dekedi
jaḳ nah nabë va? Log rëḳ navij nabë va medenom-a?” 36 Honġ-e! Kwam
ma! Ġahis sën ġenehin lo, bë nakip og navi rëḳ petar na. 37 Lob nġaa
sën ġenehin lo, saga su ġenevaroh agga los ris los dahis rë. Gaḳ ġenehin
ġahis meris mu nebë sën saköm ġahis ma nġaa ġahis vahi. 38 Lob mëm
nekip beni nebë sën Anutu kwa nevo lo. Log nevonġ nos ġahis pin agga
ti ti lo yö denekip lom yö nij neloḳ yah sir. 39 Log nġaa mala-tumsën pin
sën denedo dob lo, og su nij neggëp ti rë. Gaḳ mehönon yööhu gereggu
yööhu. Soḳ yööhu geġël yööhu. 40 Log nġaa yaġek yi denedo, genġaa dob
yi denedo, rëḳ nġaa yaġek yi malaj nġeri nebë nġaa yaġek yö yi, genġaa
dob yi malaj nġeri nebë nġaa dob yö yi. 41 Log hes netum benivesa rot rëḳ
yööhu, log kwev netum benivesa rot rëḳ yööhu, gebetuheng pin denetum
benijvesa rot, rëḳ su nij neggëp ti rë. 42 Lob sën alam-diiḳsën dekedi
jaḳ nah lo yiḳ nebë saga. Navi sën hil nalev ya lo, saga nepetar ya. Gaḳ
navi sën kedi jaḳ nah lo, og su rëḳ petar na rë. 43 Navi sën hil nalev ya
lo, sagaḳ su nġaa nivesa rë, gaḳ navi sën kedi jaḳ nah gökin lo, og saga
sën mëm nġaa anon los arë. Navi sën hil nalev ya lo, og sagaḳ nġaa seḳë
masën, gaḳ navi sën kedi jaḳ nah lo, og saga nġaa los niwëëk. 44 Navi sën
hil nalev ya lo, og sagaḳ nġaa dob yi, gaḳ navi sën kedi jaḳ nah gökin
lo, saga anon yö yi. In hil navid dob yi neggëp om sën hil navid anod yi
neggëp ving.
45 Log ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya ving nebë, “Adam ngwë
muġinsën tu mehönon raḳ menedo vesa”, log tum Adam ngwë tamusën
rëḳ gevonġ behil anod medo mala-tumsën. 46 Rëḳ mu hil su nado malad-
tumsën vu muġinsën rë, gaḳ hil nado vesad mu vu dob sënë vu muġinsën
gehil rëḳ medo malad-tumsën yönon vu tamusën. 47 Mehö muġinsën navi
dob, om sën tu nġaa dob yi, rëḳ mehö tamusën yam vu yaġek. 48 Om hil
pin vu dob nebë mehö-dob-yi sënë, log hil ana yaġek, og hil pin rëḳ nid
nabë mehö-yaġek-yi sagi. 49 Gwëbeng hil nid nebë mehö-dob-yi sënë, om
rëḳ hil nid nabë sën mehö-yaġek-yi saga.
50 Arig lo, sa nanër niröp vu ham nabë hil navid dob yi su yoh vu bë
doḳ na Anutu-yi-Nyëġ rë, genġaa sën nepetar lo su yoh vu bë doḳ na nġaa
sën su nepetar rë lo bej rë. 51 Ham gwenġo rë! Sa bë nanër ġaġek vunsën
ti ranġah vu ham: Hil pin su rëḳ nadiiḳ rë! Gaḳ hil pin sën nahën nado
malad vesa lo nġo rëḳ napöö agga ngwë jak 52 pevis avuti doḳ buk sën
avuuḳ ngu vu tamusën lo. In avuuḳ rëḳ ngu, log alam-diiḳsën dekedi jaḳ
nah gesu rëḳ depetar gökin nah rë. Log hil sën hil nahën nado vesad lo,
hil rëḳ pekwë menapöö agga ti jaḳ. 53 Yiḳ nebë sënë: Navi sën nepetar lo
rëḳ pekwë menatu nġaa sën su rëḳ petar rë lo, genavi sën nediiḳ-ë, rëḳ
pekwë bemedo mala-tumsën bemedo degwata. 54 Kë! Om nabë hil ġalë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nabë navi sën nepetar lo pekwë yi metu nġaa sën su nepetar rë lo, gehil
ġalë nabë navi sën nediiḳ lo pekwë yi benedo mala-tumsën, og doḳ buk
saga hil rëḳ ajaḳ ni nabë ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo anon
raḳ. Sënë nebë, “Anutu kesuu nġaa pin bekevoh diiḳsën ya verök yi.”
55 “Hil nadiiḳ rëḳ mu diiḳsën su niwëëk rot bedeġinengin hil rë.
Hil nadiiḳ rëḳ mu diiḳsën su rëḳ kevoh hil yönon rë.”
56 Horek tato bë hil nehevonġ nġaa nipaya, lob hil nġaa nipaya sagi tu
diiḳsën yuseḳë. 57 Rëḳ ma, om mëm hil kwad vesa vu Anutu in nevonġ
behil Mehöböp Yesu Kerisi loḳ yah hil bed bemëm hil rëḳ ḳesuu diiḳsën
gemedo malad-tumsën, yiḳ degwa raḳ Kerisi. 58 Om arig lo, sahëġ neving
ham, om ham medo los nimin wëëk geham su medo los nimin yes yes.
Gaḳ ham medo gwevonġ Mehöböp yi huk jaḳ buk pin geham su najom
ham ahon, in ham neraḳ ni nebë huk sën ham nevonġ vu Mehöböp lo og
ham su nevonġ meris rë.

Seriveng Sën Doḳ Vu Anutu-yi-alam Lo

16 1 Log seriveng sën ham gwetunġ in doḳ vu Anutu-yi-alam vu
Yerusalem lo, og ham semu noh vu ġaġek sën senër vu Kerisi-yi-
alam vu Galata bë degevonġ lo. 2 Ham pin ti ti kwamin bo noh vu Soda
pin nabë ham neḳo monë va la raḳ huk sën Anutu loḳ vu ham meham
nevonġ lo, og mëm ham gweḳo ti ti vër in megwetunġ natu seriveng, in
senök vu ham og ham su medo sero seriveng. 3 Lob ham nġo ġooin ham
alam la jaḳ, in senök vu ham og sa ḳevu ḳapiya besebo medegeḳo geving
ham seriveng sagi medena Yerusalem. 4 Gaḳ nabë seriveng böp besa kwaġ
bo nabë maḳ sena geving, og he pin rëḳ ana.

Paulus Bë Na Gelë Alam Korint

5 Lob sëḳ noh na distrik Masedonia vuheng rë, loḳ mëm senök vu ham. In
sa bë na Masedonia namuġin rë. 6 Loḳ mëm sëḳ nök berup ham nyëġ, lob sa
medo saga teka geving ham. Maḳ sëḳ medo geving ham bena berup doḳ kwev
sën loo nesis böp lo benama na rë ma sa duġ. Loḳ mëm sena nyëġ ngwë, og
ham yoh vu bë bo nos teka vu sa geham gweḳo sa na aggata. 7 In sa su bë nök
ġalë ham mu gesena pevis rë, gaḳ nabë Mehöböp ngoġek, og sëḳ medo geving
ham hus ading teka rë. 8 Rëḳ sa hevonġin bë medo Epesus bebuk vabuung
Pentikos govek na rë. 9 In sa halë bë sa huk böpata neggëp sënë beyoh vu bë
ngis anon nġahiseḳë, rëḳ alam sën denelë sa paya lo denedo ving. 10 Genabë
Timoti nök berup vu ham, og ham semu yi in medo geving ham los kwa vesa,
in yiḳ nevonġ Mehöböp yi huk nebë sa. 11 Ham su gwelë yi nabë nġaa meris
megweruu demimin vu yi, gaḳ ham nahubin yi rot megweḳo yi nom aggata
benom vu sa, in sa medo neheġin losho hil arid lo vahi. 12 Gaḳ hil arid Apolos
og sejij yi rot bë nök vu ham geving hil arid lo vahi, rëḳ gwëbeng su bë rëḳ
nök rë, gaḳ yö rëḳ medo bemëm nabë natöḳ vu aggata og mëm yö rëḳ nök.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ġaġek Hus La

13 Ham malamin ham los gweġin ham, geham ayomin na timu vu Yesu
meham bare niwëëk nabë maluh. 14 Nġaa pin sën ham gwevonġ lo, og
ham ahëmin geving mehönon megwevonġ ham huk nivesa los ayomin
sepëp.
15 Arig lo, sa bë nanër ġaġek ngwë vu ham. Ham raḳ Stepanus vu
distrik Akaya ni bë losho yi alam detu Kerisi-yi-alam muġin kesuu
alam Akaya pin, lob kwaj nevo Anutu-yi-alam panġsën medeneloḳ vu
sir. 16 Nebë saga, om sa bë ham nengamin yes vu alam nabë saga, gevu
alam sën deneloḳ vu sir bedenevonġ huk ving sir lo. 17 Sa kwaġ vesa rot
in Stepanus luho Potunatus gAkaikus bedeyam vu sa in ham su yoh vu
bë nam sënë rë, om deloḳ yah ham bömin medeyam vu sa. 18 Sir saga
devonġ besa geham behil pin ayod nivesa, om ham gweḳo alam nebë
saga arëj jaḳ.
19 Lob Kerisi-yi-alam vu distrik Asia* pin kwaj nevo ham medenenër.
Log Akwila luho Priska losho alam sën denesupin sir bedenejom raḳ
vu Anutu loḳ luho hir begganġ lo ahëj neving ham medenenër ġaġek
semusën yök vu ham in Mehöböp yi alam ham los sir. 20 Hil arid lo pin
kwaj nevo ham medenenër. Om ham pin ahëmin nivesa vu ham geham
najom* nemamin in Mehöböp yi alam ham.
21 Log sa Paulus, senġo ḳevu ġaġek dus teka sën neggëp hus agi raḳ
nemaġ bë ham medo nivesa. 22 Mehöti bë su ahë geving Mehöböp rë,
og Anutu gevonġ bemala nama. *Maranata*! (Degwa nebë Mehöböp duḳ
nom pevis!) 23 Mehöböp Yesu yi semusemu nök gëp geving ham. 24 Sahëġ
neving ham pin in Kerisi Yesu duu hil pin revuh ti.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Korint

1 1 Sa Paulus sën Anutu ggooin sa raḳ in bë sa natu Kerisi Yesu yi
sinarë lo. Alu hil arid Timoti ḳevu ḳapiya sënë yök vu ham sën
Kerisi-yi-alam vu Korint aga, gevu Anutu-yi-alam pin sën denedo yoh
vu distrik Akaya pin lo. 2 Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi
degevoṅġ hir semusemu nök gëp geving ham beham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vesa In Anutu Loḳ Vu Yi

3 Hil ġaḳo hil Mehöböp Yesu Kerisi Ama Anutu arë jaḳ, in yi Anutu,
mehö kwa vonġinsën los aye semusën ala. 4 He nado los nġaa maggin
medeġinengin he panġsën rëḳ Anutu nesemu aye in he. Yö medo nevoṅġ
nebë saga, om he nġo ayoh vu bë rëḳ semu ayemin in alam sën denedo
loḳ maggin ayo lo, nabë sën Anutu nesemu aye in he agi. 5 In vanë
aggagga sën töḳ vu Yesu lo töḳ vu he panġsën, rëḳ mu yiḳ Kerisi aye
semusën nedo ving he nebë saga ving. 6 Nġaa maggin töḳ vu he in bë
gevoṅġ beham ayomin sepëp beham nom vu Anutu. Log Anutu semu
aye in he behe ayomin sepëp in bë gevoṅġ beham ayomin sepëp jaḳ doḳ
buk sën ham kwerë maggin nabë he lo, bemëm ham bare niwëëk. 7 He
kwamin nevo ham behe raḳ ni vorot bë ham rëḳ gweḳo maggin nabë sën
he, om Anutu rëḳ gevoṅġ beham ayomin sepëp jaḳ geving nabë he.
8 Arig lo, nġaa maggin sën töḳ vu he ggëp distrik Asia* lo, saga he su
ayoh vu bë adah vun in ham rë. Gaḳ vasap he panġsën medeġinengin
he ahon rot kesuu behe kwamin nevo bë maḳ he su rëḳ medo vesamin
rë. 9 Nġaa saga töḳ vu he rot behe kwamin vo bë he rëḳ malamin nama
yönon. Rëḳ he raḳ ni bë nġaa nebë saga netöḳ vu he in bë he jaḳ ni nabë
he nimin wëëk su yoh vu bë adoḳ vu he rë, om hil ġetunġ malad in Anutu
timu sën nenër balam-diiḳsën denekedi raḳ yah lo. 10 Anutu ḳo he vër in
nġaa saga gehe su adiiḳ rë, gerëḳ geḳo he vër nabë saga gökin. Yönon, he
nehetunġ malamin in yi yö timu bë rëḳ geḳo he vër in nġaa vahi pin gök

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gökin nabë saga. 11 Om hameḳ najom jaḳ in doḳ vu he geving. Nabë sënë
in Anutu genġo alam nġahiseḳë hir jomraḳsën medoḳ vu he, behe doḳ vu
alam nġahiseḳë bemëm kwaj vesa vu Anutu in he.

Paulus Su Nekuungin Alam Korint Rë

12 He kwamin vesa in nġaa sënë behe raḳ ni bë yönon. Sënë nebë: He
su kwamin nevo bë alam debo nġaa doḳ nah he huk rë, gaḳ Anutu og
neloḳ vu he, gehe nehevonġ nġaa niröp los ġaġek anon sën Anutu vonġ
vu he lo vu ham los alam pin. 13 Gehe su neḳevu ġaġek peggirinsën
malah ġaġek vun in ham rë, gaḳ he neḳevu meneggëp ranġah in bë ham
natevin beham jaḳ degwa ni. 14 Ham nġo raḳ he ġaġek vahi ni ggovek
beham kwamin vesa in he nebë sën he rëḳ kwamin vesa in ham doḳ buk
sën hil Mehöböp Yesu duḳ nom lo. 15 Sa kwaġ nevo ġaġek saga gesayoġ
kehe sa vorot bë senök vu ham, besa ġevonġ beham kwamin vesa natu
beron luu rë, rëḳ ma. 16 Wirek og sa kwaġ nevo bë senök geto ham nyëġ
loḳ mëm sena Masedonia. Log nabë sa vu sagu mesenom, og sëḳ nom
ġeto ham nyëġ gökin, loḳ mëm ham gweli sa na aggata besenah Yudea.
17 Rëḳ ma gesa su yoh vu rë. Ma ham kwamin nevo bë senër bë sëḳ nök
rëḳ ma gesenġo nër jeggin jeggin gesa su kwaġ nevo nivesa rë? Ma ham
kwamin nevo bë sa nanër nebë sa ġevonġ nġaa, loḳ ma gesa nehaḳo seggi
seggi nebë alam-dob-yi? 18 Ma! Anutu mehö ġaġek anon degwa, om sa
nebë saga ving. Sa su nayoġek los nanër ma loḳ ti rë. 19 In Anutu Nalu
Kerisi Yesu sën alu Silvanus* geTimoti behe netateḳin yi degwa vu ham
lo su nenër ġaġek luu loḳ ti rë, gaḳ yiḳ nenër yönon mu. 20 In ġaġek pin
sën Anutu joo lo, og degwa los anon neggëp vu Yesu yö timu, om mëm
hil ġaḳo Anutu arë jaḳ behil angoġekin nabë Anutu og mehö nenër ġaġek
anon mu. In Yesu vonġ banon raḳ. 21 Yiḳ Anutu saga sën nër ving vu he
gevu ham bë hil atu Kerisi-yi-alam yönon lo, lob ggooin hil raḳ in bë
hil ġevonġ yi huk. 22 Log vonġ yi Anon Vabuung vu hil vorot in bë tato
ranġah nabë hil atu yi alam ggovek ya, gAnon Vabuung sënë nedo loḳ hil
ayod in bë tato nabë Anutu yi ġaġek sën geḳo hil nah vu yi lo rëḳ anon
jaḳ yönon.

Paulus Su Ya Pevis Vu Sir Rë

23 Nabë sa hekuung raḳ, og Anutu rëḳ gelë lob ngis sa mesa nadiiḳ. Rëḳ
ma gesenër yönon rot bë sa su bë ġevonġ beham nimin namum in nġaa
nipaya sën ham nevonġ lo rë, om sën sa su yök Korint pevis rë. 24 He su
atu ham vonġvingsën ala rë, gaḳ ham nġo vonġ ving Anutu niwëëk vorot
menedo, rëḳ he bë adoḳ vu ham in ham kwamin vesa in Anutu.

2 1 Om sën senġo kwaġ nevo loḳ ayoġ wirek beneggëp bë sa su nök vu
ham beġevonġ mehil ayod maggin in ham nġaa nipaya saga natu
beron luu. 2 Gaḳ nabë sa ġevonġ beham ayomin maggin, og re yoh vu bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gevonġ mesa kwaġ vesa? Ma! Alam vahi su deyoh vu bë degevonġ besa
kwaġ vesa gökin rë. 3 Nebë saga om sën sa ḳevu ḳapiya saga yök vu ham
wirek in bë ham gwërin ham in nġaa nipaya. In nabë senök berup vu
ham, og ham su gwevonġ besayoġ maggin in ham, gaḳ ham gwevonġ
besa kwaġ vesa. Log sa kwaġ nevo ham nebë: Nabë sa kwaġ vesa in nġaa
ti, og ham kwamin vesa geving behil kwad vesa doḳ ti. 4 In wirek sa ḳevu
ḳapiya vu ham, lob sayoġ maggin gesa ayoġ ketul loḳ bemalaġ ruḳ keseh,
rëḳ sa su ḳevu in bë ġevonġ nimumsën vu ham rë, gaḳ sa ḳevu in bë ham
jaḳ ni rot nabë sahëġ neving ham panġsën.

Alam Korint Dekevoh Mehö Sën Vonġ Nġaa Nipaya Lo Yi Nipaya Na

5 Lob mehöti sën vonġ paya lo, og su vonġ mesenġo ti ayoġ maggin rë.
Gaḳ vonġ beham pin ayomin maggin ving,—rëḳ mu sa su ġeḳev ġaġek,
gaḳ sa bë nanër nabë vonġ beham vahi ayomin maggin. 6 Rëḳ ham vahi
nġahiseḳë devo nyëvewen vu mehö saga vorot om ggovek, 7 gemëm
ham kwevoh yi nipaya na geham semu ayemin in yi, in rëḳ ayo maggin
panġsën rot mekesuu, lom maggin sënë kepë yi bemala nama. 8 Om sa bë
ham tato ranġah nabë ham ahëmin neving yi yönon.
9 Lob sa ḳevu ḳapiya yök vu ham in bë sa seggi ham mesejaḳ ni nabë,
ham rëḳ nengamin yes los dahis ma rëḳ nama! 10 Nabë ham dahun
mehöti yi nġaa nipaya na, og sëḳ kwaġ birekin geving. Log nġaa nipaya
sën sa dahun ya lo, og sa dahun ya neggëp Kerisi mala in bë doḳ vu ham.
Mu sa kwaġ nevo bë maḳ su nġaa nipaya ti neggëp in bë sa dahun na rë.
11 Rëḳ sa bë ġero ġaġek rë, in Satan rëḳ pelëpin hil bekepë hil. In hil nġo
araḳ kwa ni vorot.

Paulus Ayo Maggin Ggëp Troas

12 Wirek seya verup Troas in bë nanër Kerisi yi Bengö Nivesa ranġah,
lob Mehöböp vonġ bedebë nengaj in sa ġaġek rot, lob sa medo nehevonġ
yi huk vu sagu. 13 Rëḳ sa su nado nivesa rë, in arig Titus su verup vu sa
rë. Lom tum sejom nemaj geseyom heto Masedonia.

Sinarë Denevonġ Mehöböp Yi Huk Raḳ Anutu Niwëëk

14 Om sa nehaḳo Anutu arë raḳ in Kerisi tu nġaa pin ala gehil atu yi
alam meneli hil ving yi raḳ buk. Lom nevo huk vu hil bë hil ġevonġ yi
ġaġek na menoh vu nyëġ pin nabë nġaa reggu nivesa balam pin degenġo
medejaḳ ni. 15 In Anutu nelë hil nebë Kerisi yi nġaa reggu nivesa sën
neya vu alam sën deneggërin sir los alam sën rëḳ malaj nama lo. 16 Lob
vahi denġo bë nivë vonġin gevonġ medenadiiḳ, log vahi denġo bë reggu
nivesa loḳ sir in demedo malaj-tumsën degwata. Lob huk saga maḳ re rëḳ
gevonġ menoh vu los dahis-a? Ma! 17 Rëḳ mu heḳ su nanër ġaġek nebë
alam vahi rë. Senër sir nġahiseḳë sën denenër Anutu yi ġaġek medeneḳo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

monë raḳ lo. Gaḳ heḳ atu Kerisi-yi-alam, om sën he ayomin timu genanër
Anutu yi ġaġek menare mala.

Ġaġek Mewis Sën Anutu Joo Ving Mehönon

3 1 Maḳ ham kwamin nevo bë he nehaḳo arëmin raḳ ggökin yah-a?
Ma maḳ he rëḳ ġaḳo ḳapiya vu mehö ngwë in bë tateḳin he vu ham
nabë sën alam vahi denevonġ lo? Ma maḳ ham kwevu ḳapiya nebë sënë
ti in doḳ vu he? Ma! 2 Yiḳ ham nġo tu he ḳapiya sën tateḳin he. Lob ġaġek
sën neggëp loḳ ḳapiya sagi lo neggëp loḳ he ayomin, balam pin deyoh
vu bë degelë medenatevin. 3 Lom neggëp ranġah nebë ham tu Kerisi yi
ḳapiya in tateḳin yi Bengö Nivesa sën vo vu he behe haḳo yök vu ham lo.
Rëḳ su kevu raḳ bël veriik rë, gaḳ kevu raḳ Anutu sën malatumsën degwa
lo yi Anon Vabuung. Log su kevu meneggëp raḳ ġelönġ petes la rë, gaḳ
nekevu loḳ ham ayomin.
4 Lob he su ahöneng in ġaġek sagi rë, gaḳ he nanër ranġah meneggëp
Anutu mala, in sën he tu Kerisi-yi-alam ggovek ya lo. 5 Yönon, he su nġo
ayoh vu bë ġevonġ Anutu yi huk rë, om sën he su rëḳ nanër nabë he nġo
nehevonġ rë, gaḳ Anutu yö timu neloḳ vu he behe nehevonġ yi huk. 6 Yiḳ
yi timu sënë sën neġadu he ahon behe yoh vu bë tateḳin ġaġek mewis
sën Kerisi joo vu hil lo. Lom ġaġek mewis sënë og su Horek sën dekevu
wirek meneggëp loḳ ḳapiya lo rë, gaḳ sënëḳ Anon Vabuung yö yi ġaġek.
In Horek sën neggëp loḳ ḳapiya lo og denedeġinengin hil bedenenër bë
hil rëḳ malad nama. Rëḳ ma gAnon Vabuung vër hil raḳ in bë hil medo
malad-tumsën.
7 Anutu kevu Horek sagi raḳ neggëp ġelönġ bevo vu hil ḳenud lo wirek,
rëḳ hil su ayoh vu bë sepa doḳ rë, lob tato bë hil vonġin malad nama.
Nebë saga rëḳ mu buk sën vo Horek vu hil ḳenud lo lo, og buk böpata
los arë, lob Moses mala niḳapiik ata bejëh loḳ alam Israel malaj besu
deyoh vu bë degelë yi rë. Loḳ nahub rë lob niḳapiik saga nemaya. 8 Nebë
saga rëḳ mu hil naraḳ ni bë buk sën Anon Vabuung geġin hil lo, og buk
böpata rot mekesuu buk ngwë sagi. 9 Gaḳ bë hil nanër Horek sën nenër
ranġah bë hil nehevonġ paya lo yi buk nabë böpata los arë, og hil nanër
Anon Vabuung sën nenër bë hil mehönon yohvu lo yi buk nabë böpata
rot mekesuu ngwë muġinsën. 10 Yönon, buk sën hil anër wirek bë böpata
los arë lo, og gwëbeng arë maḳ maya, in buk ngwë sagi arë böpata rot
bekesuu. 11 Hil nanër Horek sën yi huk maya lo nebë nivesa, om hil nanër
nġaa sën gevonġ behil rëḳ medo degwata lo nabë nivesa rot mekesuu.
12 Lob he nehevonġ ving ġaġek sënë, om sën he su nimin ggöneng
rë, gaḳ he nanër ranġah. 13 He su nehevonġ nebë Moses rë. Sën nekebu
mala raḳ tob in bë alam Israel su degelë nabë mala niḳapiik nemaya
in nama na veröḳ yi lo rë. 14 Rëḳ mu alam Israel ayoj dahis raḳ besu
deraḳ ni nivesa rë, rot begwëbeng. Om nabë denanër ġaġek muġeng sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu joo ving sir nyëdahis lo ranġah, og kwaj nahën maggin bevonġ
bë tob nekebu malaj in ġaġek anon. Gaḳ bë ayoj na timu vu Kerisi og
mëm yi timu yoh vu bë kehe tob sënë vër in malaj medejaḳ ġaġek anon
ni. 15 Rëḳ mu ma, in yö nahën denetevin Moses yi ḳapiya, lob vonġ bë
tob neggërin ayoj. Rot begwëbeng. 16 Rëḳ mu nabë degërin ayoj nom vu
Mehöböp og rëḳ bo tob saga vër in sir. 17 In Mehöböp sënë og yiḳ yi Anon
Vabuung, lob Mehöböp yi Anon Vabuung sënë neḳo hil vër in nġaa pin
sën nedeġinengin hil lo gehil nado nivesa.
18 Lob hil sënë, og nġaa ti su neggërin hil malad rë, gaḳ Mehöböp yi
niḳapiik netum raḳ hil gehil nebë dubdub, om hil abër niḳapiik saga na
menoh vu mehönon vahi pin. Log niḳapiik netum raḳ hil yoh vu buk, lom
nepekwë hil behil rëḳ nid nabë yi Mehöböp yö ḳenu. Log Mehöböp yiḳ yi
Anon Vabuung menevonġ nebë sënë vu hil.

Alam Sinarë Nebë Dëg Soġek

4 1 Anutu kwa vonġin he lom vo huk sënë vu he, om sën he su
seḳëmin nema in huk sagi rë. 2 Gaḳ he ḳehe he in nġaa nimumsën
sën neggëp vunsën lo, gehe su nanër ġaġek kuungsën rë, gehe su nehaḳo
ġaġek ngwë menanër loḳ yah Anutu yi ġaġek rë. Gaḳ he nanër ġaġek
anon ya ranġah in bë alam pin degenġo medejaḳ huk sën he nehevonġ
ggëp Anutu mala lo ni nabë yoh vu.
3 Lob Bengö Nivesa sën he nanër lo neggëp ranġah. Yönon, maḳ yö
neggëp vunsën in alam sën rëḳ malaj nama lo mu, 4 in su denevonġ ving
rë. Gaḳ dob ala Satan kebu kwaj in bë Kerisi sën ni nebë Anutu lo, yi
Bengö Nivesa niwëëk los arë böpata su natum doḳ ayoj medejaḳ ni. 5 In
he su nanër he nġo bengömin rë, gaḳ he nanër Kerisi sën tu Mehöböp lo
bengö, lob he nesepa loḳ Yesu om sën he tu ham hur ving. 6 In yiḳ Anutu
sën nër nyëdahis bë malaḳenu ranġah jaḳ lo vonġ beranġah raḳ ggëp
hil ayod ving behil araḳ Anutu niwëëk los niḳapiik ni. In Yesu töḳ yam
ranġah, behil halë bë ranġah sënë neggëp raḳ mala.
7 Log he alam nimin paya nebë dëg soġek sën ningöhek lo, rëḳ Anutu
tunġ yi nġaa nivesa anon loḳ yam he ayomin in bë mëm alam degelë
medejaḳ ni nabë he su alam los nimin wëëk rë. Gaḳ mu yö nevonġ yi huk
los niwëëk böpata loḳ he behe nehevonġ yi huk. 8 Yönon nġaa maggin
neketumin he, rëḳ su nedahun he rë. He kwamin neketul loḳ, rëḳ he su
kwamin nema veröḳ yi rë. 9 Mehönon denetii he, rëḳ Anutu su nevuu he
ya rë. Denesis he behe heto navuv dob, rëḳ ma gehe su nadiiḳ rë. 10 He
haḳo Yesu yi diiḳsën raḳ yom he navimin raḳ buk vu nyëġ pin behe
nehaḳo vanë bedus raḳ bë he nadiiḳ. Rëḳ he su nimin tebö in rë, gaḳ he
nehaḳo vanë nebë saga in bë alam degelë medejaḳ ni nabë Yesu yoh vu
bë gevonġ behil medo malad-tumsën nabë yi geving. 11 He nehevonġ Yesu
yi huk om sën denesis he sën nado vesamin lo yoh vu buk bebë he nadiiḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nebë saga in bë alam degelë he navimin medejaḳ ni nabë Yesu nedo
mala-tumsën meneloḳ vu he. 12 Yönon, yoh vu buk pin og vonġ bë he
nadiiḳ, rëḳ mu yiḳ nebë saga in bë mëm ham rëḳ medo malamin-tumsën
vu tamusën.
13 Log Anon Vabuung vo niwëëk vu he in bë he ayomin na timu vu
Anutu nabë sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë, "Sayoġ
neya timu vu Anutu om sën senër ġaġek ranġah." Lom he ayomin neya
timu vu yi ving, om sën he nanër yi ġaġek ranġah ving. 14 In he raḳ ni
ggovek ya bë Anutu nër beMehöböp Yesu kedi raḳ yah, gerëḳ nanër behe
ḳedi jaḳ nah geving yi, gerëḳ geḳo he geving ham behil ana medo geving
yi. 15 Kë! Nġaa maggin pin sënë netöḳ vu he in bë doḳ vu ham, log Anutu
yi semusemu noh vu alam nġahiseḳë menapup ayoj. Lob sënë gevonġ
balam nġahiseḳë rot kwaj vesa rot vu Anutu medegeḳo arë jaḳ mekesuu.

Nġaa Maggin Sën Netöḳ Vu Hil Lo Rëḳ Gevonġ Behil Arëd Böpata Jaḳ

16 Om sën he su seḳëmin nema in huk sënë rë. Yönon, he navimin
nevonġin bë nipaya jaḳ, rëḳ Anutu nevo niwëëk vu he ayomin benetu
mewis raḳ yoh vu buk pin. 17 In maggin sën netöḳ vu he agi, yiḳ he
nehalë nebë nġaa meris benedo buk dus teka mu. Rëḳ Anutu nevonġ vu
he in bë he arëmin böpata rot megëp degwata los degwata bekesuu, lob
he su ayoh vu bë tahu luho vu yi rë.
18 Lob he su malamin nesepa nġaa sën hil nehalë raḳ malad lo rë, gaḳ
he malamin nesepa nġaa sën hil su nehalë raḳ malad rë lo. In nġaa sën
hil nehalë raḳ malad lo og yiḳ nedo buk dus teka mu, rëḳ nġaa sën hil su
nehalë raḳ malad rë lo, og nedo degwata los degwata.

Hil Rëḳ Ajöp Navid Mewis Yaġek-yi

5 1 In hil araḳ ni ggovek bë hil navid sën hil nado loḳ vu dob gwëbeng
agi og yiḳ nebë numeng mu. Log nabë numeng sënë petar na, og
hil begganġ ngwë sën Anutu rëḳ bo vu hil lo nedo. Mehönon su delev
begganġ saga raḳ nemaj rë, gaḳ yö nedo yaġek beyö nedo degwata los
degwata. 2 Yönon, hil nado loḳ numeng sënë lob hil nado los susën. Om
hil ahëd neving panġsën rot bë hil ajöp hil navid mewis gërin hil nabë
tob benatu hil begganġ yaġek-yi. 3 In nabë hil ajöp hil navid yaġek-yi,
og rëḳ gërin hil gehil ḳenud su rëḳ medo meris rë. 4 In hil nahën nado
loḳ numeng sënë, lob hil medo nehanġo vanë menasu. Rëḳ mu hil su
nehevonġin bë rëḳ hil ḳenud medo meris rë, gaḳ hil navid sënë rëḳ
nadiiḳ, om hil nehevonġin bë ajöp hil navid mewis yaġek-yi gök na hil
nabë tob mewis, behil medo malad-tumsën yönon.
5 Log Anutu yö ggooin hil raḳ in bë hil medo malad-tumsën nabë sënë,
lob vo Anon Vabuung vu hil vorot in bë tato vu hil nabë rëḳ anon jaḳ.
6 Om sën he nġo nado los ayomin timu yoh vu buk, in he raḳ ni bë he

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

navimin vonġ bë he begganġ behe nado loḳ, rëḳ mu vu buk sën he nado agi, og he su nado ving Mehöböp loḳ yi nyëġ rë geyö nahën. 7 In gwëbeng hil ayod neya timu vu yi mu gemedo naya, gaḳ hil su malad neraḳ yi rë. 8 Rëḳ mu senër ggovek bë he nado los ayomin timu gehe ahëmin neving panġsën bë he ġevuu navimin sënë na gehe na medo nivesa geving Mehöböp gëp ben. 9 Nebë saga, om nabë he medo geving yi doḳ ben, ma nabë he nġo nahën nemedo adingnë, og yiḳ he kwamin nevo Mehöböp niwëëk ata yoh vu buk bë he ġevonġ nġaa noh vu sën ahë neving lo. 10 In hil pin rëḳ bare Kerisi mala megenġo hil ġaġek pin nabë hil nado loḳ hil navid dob yi sagi, og maḳ hil nehevonġ nġaa nivesa ma hil nehevonġ nġaa nipaya. Lob hil pin ti ti nġo rëḳ ġaḳo nyëvewen doḳ nah.

Hil Adoḳ Vu Alam In Denam Vu Anutu

11 Lob he nahöneng in Mehöböp, om sën he nehevonġ huk in bë ġevonġ balam ayoj na timu vu yi. Rëḳ he nado ranġah atov ggëp Mehöböp mala, lob sa kwaġ nevo bë maḳ ham raḳ he nimin ving. 12 He su ḳevu ġaġek sënë yök vu ham in bë ham gweḳo he arëmin jaḳ rë, gaḳ he ḳevu in bë ham jaḳ ni. Lob ham yoh vu bë nanër ġaġek doḳ nah vu alam sën deneḳo sir raḳ in nġaa sën denevonġ raḳ alam malaj rëḳ anon su neggëp loḳ ayoj rë lo. 13 Yönon, nabë he kwamin masën nebë sën alam aga denenër lo, og he kwamin masën in bë he ġevonġ Anutu yi huk beyiḳ ggovek. Gaḳ nabë he nado los kwamin, og he nado los kwamin in bë he doḳ vu ham. 14 In Kerisi yi ahëvingsën kenġev he, om sën he nehevonġ yi huk. In he raḳ ni bë loḳ yah hil bed mediiḳ in hil pin, lom sënë vonġ bë hil pin adiiḳ ggovek ya. 15 Mehö sënë loḳ yah hil pin bed bediiḳ in hil, om mëm hil mehönon sën nado malad vesa agi su medo mana noh vu nġo kwad gökin. Gaḳ hil kwad bo Mehö sën loḳ yah hil bed bediiḳ in hil gekedi raḳ yah lo, behil ġevonġ noh vu yö kwa jaḳ buk pin.

16 Wirek he nehalë mehönon navij mu benanër sir bë nijvesa genij paya, rëḳ gwëbeng he su nehevonġ nebë saga ggökin rë. Log wirek he nehalë Kerisi meseggi yi nebë saga ving, rëḳ gwëbeng he su neseggi yi nebë sënë ggökin rë. 17 Om nabë mehöti tu Kerisi-yi-alam, og Anutu vonġ yi betu mewis raḳ, gaḳ yi nġaa muġeng og maya verök yi genelë nġaa pin nebë pekwë yi bemewis raḳ.

18 Anutu yö timu vonġ nġaa pin sënë, log vonġ Kerisi yam in bë gevonġ mamer vu hil, loḳ mëm vo huk-mamer-yi sënë loḳ yam hil nemad ving. 19 Huk-mamer-yi nebë hil nanër ranġah nabë Anutu vonġ Kerisi yam in bë geḳo mehönon pin denom vu yi, gesu rëḳ kwa bo hir nġaa nipaya sën denevonġ lo nabë nahën neggëp vu sir rë. Lob vo huk sënë vu hil bë hil nanër ġaġek-mamer-yi ranġah. 20 Om sën hil haḳo Kerisi avi menanër yi ġaġek ranġah. Yiḳ sënë nebë Anutu netahi alam pin raḳ hil avid. Hil naloḳ yah Kerisi ben menanër yi ġaġek vu alam pin menajij sir nebë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Ham dahun ham, geham gwevuu keyëhsën na geham los Anutu medo
jevuh ti." 21 Mehö sënë su nevonġ nġaa nipaya ti rë, rëḳ Anutu supin hil
nġaa nipaya pin yah raḳ yi betum loḳ yah hil bed bediiḳ. Log saga vonġ
bAnutu nelë hil nebë sën hil aloḳ yah Kerisi ben batu mehönon yohvu lo.

Alam Sinarë Deneḳo Maggin Nġahiseḳë Raḳ Huk Sënë

6 1 He nehevonġ huk ving Anutu om sën he nër niwëëk vu ham bë:
Ham ḳo Anutu yi semusën ggovek ya om ham su basap na meris.
2 Gaḳ Anutu nër meneggëp loḳ yi ḳapiya bë:
"Ġetahi yam vu sa, lom sa hanġo loḳ buk sën sa halë honġ nivesa lo.
Seloḳ vu honġ loḳ buk sën sehooin raḳ in bë sa ġaḳo mehönon
denom vu sa lo."
Om ham gwenġo rë! Buk sën Anutu nelë hil nivesa lo yiḳ gwëbeng sënë,
log buk sën geḳo hil nah lo yiḳ gwëbeng sënë.
3 He nimin lël bë alam su denanër ġaġek nipaya jaḳ Anutu yi huk sën
he nehevonġ lo, om sën he su nehevonġ nġaa ti bemehönon vahaj nelah
loḳ medenevës rë. 4 Gaḳ he najom he ahon raḳ buk pin menehaḳo vanë
sën netöḳ vu he lo. Loḳ buk sën he naraḳ vu in nġaa lo, geloḳ buk sën
nġaa maggin nedeġinengin he lo, og he nimin wëëk meneḳerë vanë nebë
sënë in bë tato nabë he tu Anutu yi hur yönon.
5 Log deneveek he gedenetunġ he ya ḳarabus. Alam pin denereseeh rur
raḳ he, geyam denetetup he in bë dengis he. He nehevonġ huk böp rot
gehe su nahëp buk nivesa rë, gemeyip nevonġ he. 6 He nehevonġ nġaa
niröp, gehe nehaḳo kwa nivesa. He su hevonġ ahëmin sengën pevis rë. He
nehevonġ nivesa vu alam, log Anon Vabuung neloḳ vu he, gehe ahëmin
neving mehönon yönon. 7 He nanër ġaġek anon mu, gehe nehevonġ huk
raḳ Anutu niwëëk. He najom ġaġek niröpsën-yi betu he nġaa-beġö-yi loḳ
he nemamin vahi vahi, behe nahërin beġö raḳ vahi log nasis beġö raḳ
vahi. Yönon, he nehevonġ nġaa pin sënë in bë tato nabë Anutu yi hur he.
8 Log alam la deneḳo he arëmin raḳ, galam vahi denedahun he arëmin.
Gesir la denenër ġaġek nipaya yah nenga raḳ he, gesir la denenër vu
alam vahi bë he nehevonġ nġaa nivesa. Gesir vahi og denekuung bë
he alam ġaġek tetuhinsën, rëḳ ma gehe nanër ġaġek anon mu, gehe
nehevonġ Anutu yi huk.
9 Log alam vahi su denenġo he bengömin rë, rëḳ mu he bengömin
neggëp. Denevonġin bë dengis he behe nadiiḳ, rëḳ ma gehe nahën nado
vesamin. Denejoo ġaġek bë he nadiiḳ, rëḳ ma gesu anon neraḳ rë. 10 He
ayomin maggin, rëḳ ma gehe kwamin vesa rot yoh vu buk. He nado
nebë alam sën deneraḳ vu in nġaa lo, rëḳ ma gehe navo nġaanon vu
alam nġahiseḳë. He alam sën he hömin ḳupeḳ lu nġaa ma lo, rëḳ ma
genġaanon pin tu he nġaa. 11 O ham alam Korint, he su nalah he ġaġek ti
vun in ham rë gaḳ he tateḳin he ayomin los dahis vu ham. 12 He ahëmin

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

neving ham yönon, rëḳ ham su ahëmin neving he nebë saga rë. 13 Om
ham gwevonġ nabë saga—sa nanër ġaġek sënë nebë sën sa nanër vu
naluġ lo—benanër ayomin nom vu he geving.

Hil Atu Anutu Yi Dub Vabuung

14 Ham su najoo ġaġek menaduu ham betii alam sën su ayoj neya timu
vu Yesu rë lo. In nġaa yohvu los nġaa nipaya su denegga raḳ sir rë, log
ranġah los malaḳenu su hir nġaa neggëp ti rë. 15 Ma Kerisi ahë neving
Satan meluho denedo loḳ ti? Ma alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo los
alam sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, og deyoh vu bë kwaj bo nġaa gëp
ti? Ma rot! 16 Anutu yi dub los nyëġ ġebus hir nġaa su neggëp ti rë, log
ham raḳ ni bë hil atu Anutu mala-tumsën yi dub vabuung yoh vu sën
Anutu nër wirek meneggëp loḳ yi ḳapiya lo bë, "Sëḳ medo geving sir
gesena geving sir. Gesëḳ natu hir Anutu, log rëḳ denatu salam."
17 Nebë saga log Mehöböp nër ving bë:

"Ham ġooin ham jaḳ doḳ sir
geham na medo yu ngwë.
Ham pesu nemamin in nġaa nipaya,
loḳ mëm sëḳ ġaḳo ham nom."

18 "Sëḳ natu ham amamin
geham rëḳ natu sa naluġ maluh los avëh lo.
Niwëëk ala Mehöböp nër nebë sënë."

7 1 Om arig lo, sahëġ neving ham log Anutu nër ġaġek semusemu nebë
sagi vu hil meneggëp. Om hil ḳevoh nġaa nipaya pin na in hil navid
los hil ayod gehil medo nid veseek, lob hil aġöneng in Anutu gesemu hil
in hil natu alam niröp yönon.

Alam Korint Deggërin Sir Lom Mëm Paulus Kwa Vesa Rot

2 Ham ahëmin geving he. He su hevonġ nġaa nipaya vu mehöti rë,
gehe su tahu mehöti loḳ nġaa nipaya rë, gehe su hekuung in mehöti
gehaḳo yi ḳupeḳ rë. 3 Sa su nanër ġaġek sënë in bë nanër jaḳ ham rë,
gaḳ senër ggovek bë he ahëmin neving ham rot. Om nabë ham medo
vesamin, og he medo vesamin, genabë ham nadiiḳ, og he nadiiḳ geving.
4 Senër ranġah rot vu ham gesa su nalah vun rë. Nġaa maggin töḳ vu sa
rot, rëḳ sa kwaġ vesa gesa napisek in ham. 5 Yönon, he ya verup distrik
Masedonia wirek, lob he su nesewah navimin teka rë, gaḳ maggin
aggagga netöḳ vu he. Beġö tetup he rot, lob he newamin neraḳ gekwamin
neya nġahi rot. 6 Rëḳ mu Anutu sën nevonġ balam ayoj maggin ayoj
sepëp neraḳ lo vonġ behe ayomin sepëp raḳ, in vonġ Titus yam vu he.
7 Titus yam, lob saga mu su vonġ behe ayomin sepëp raḳ rë. Gaḳ ham
vonġ beTitus ahë nivesa lob ḳo ġaġek sënë yam, lob yiḳ raḳ saga sën
Anutu vonġ behe ayomin sepëp raḳ ving. Titus nër vu he bë ham ahëmin

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ving panġsën rot bë ham gwelë sa, beham ayomin maggin in ham vonġ
nġaa nipaya, geham kwamin vo sa panġsën rot bë ham doḳ vu sa. Sa
hanġo ġaġek pin sënë, lob sa kwaġ vesa rot. 8 Seraḳ ni bë sa ḳapiya vonġ
beham ayomin maggin, rëḳ sa su ayoġ maggin in sënë rë. E! Wirek sayoġ
maggin, in seraḳ ni bë ḳapiya sënë vonġ beham ayomin maggin, rëḳ yiḳ
dus teka mu. 9 Rëḳ gwëbeng og sa kwaġ vesa. Sa su kwaġ vesa in sën
ham ayomin maggin agi rë, gaḳ sa kwaġ vesa in ham ayomin maggin
sënë vonġ beham wërin ham. Seraḳ ni bë Anutu yö vonġ beham ayomin
maggin, gaḳ he ġaġek su vonġ paya vu ham rë. 10 Yönon, nġaa maggin
sën netöḳ vu hil lo, nabë gevonġ behil aġërin hil nah vu Anutu bAnutu
geḳo hil, og maggin saga og nġaa nivesa gehil su kwad na luu luu in.
Rëḳ mu alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, nabë nġaa maggin
natöḳ vu sir, og su rëḳ degërin sir nah vu Anutu rë. Gaḳ nengaj dahis,
lob maggin saga nekepë sir benevonġ bemalaj rëḳ nama veröḳ yi. 11 Om
ham kwamin bo maggin sën nedeġinengin ham lo nabë Anutu nevonġ
vu ham, in maggin saga vonġ beham pevis beseggi ġaġek sën neggëp vu
ham lo. Beham vengwënġ raḳ pevis betateḳin degwa, log ham höneng in
Anutu benimin lëlin nġaa nipaya saga. Kë, log ham ahëmin ving rot bë
ham gwelë sa, geham kwamin nevo sa rot, geham nimin wëëk bevonġ
nyëvewen vu mehö sën nevonġ nġaa nipaya aga lo. Ham nevonġ nġaa
pin saga in bë ham semu ham ġaġek, lob töḳ ranġah ggovek ya bemaya.
12 Om degwa sën sa ḳevu ġaġek yök vu ham wirek lo, og sa su ḳevu raḳ
mehö sën vonġ nġaa nipaya lo mu rë, gesu degwa raḳ mehö ngwë sën
ngwë nevonġ paya vu yi lo mu rë, gaḳ sa ḳevu in bë ham jaḳ ni gëp
Anutu mala nabë ham ahëmin neving he yönon. 13 Lob ham nero ġaġek
nebë saga, lob mëm he kwamin vesa.

Lob he kwamin vesa panġsën rot in ham vonġ beTitus ayo sepëp
bekwa vesa rot. 14 In wirek sa haḳo ham raḳ rak Titus mala, rëḳ sa su
niġ mum in sa ġaġek sagi rë, gaḳ he ġaġek pin sën he nër vu ham wirek
lo, og yönon. Om sën he haḳo ham arëmin raḳ rak Titus mala lo, og
mëm gwëbeng töḳ yam ranġah ving bë yönon rot. 15 Lob Titus kwa vesa
panġsën vu ham in yök vu ham, log ham pin nengamin yes meḳo yi raḳ
los ham hurek babu. 16 Lob sahëġ nivesa in sa halë bë nġaa pin sën ham
nevonġ lo og ham nevonġ nivesa.

Kerisi-yi-alam Hir Huk Nebë Dedoḳ Vu Arij Lo

8 1 Arig lo, sa bë ġeturin Anutu yi semusën sën vonġ banon raḳ vu
Kerisi-yi-alam vu distrik Masedonia lo yi ġaġek vu ham rë. 2 In
maggin nedeġinengin sir yoh vu buk rëḳ kwaj vesa rot. Sir alam sën
deneraḳ vu in nġaa yönon, rëḳ mu kwaj nevo ġaġek ti medenero. Ġaġek
lo nebë degetunġ seriveng in doḳ vu alam vahi, lom detunġ beböpata
rot. 3 Seraḳ ni om sën sa nanër sir ranġah bë yö denevonġ yoh vu kwaj,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaḳ mehöti su gejiiin sir rë, log hir monë sën yoh vu bë degetunġ natu
seriveng lo, og saga denetunġ gedenetunġ la nesevöḳ ving beneya böpata
rot. 4 Gedeneketaġ vu he yoh vu buk bë he ngoġek geġaḳo hir seriveng
na medoḳ vu Yesu-yi-alam vu Yerusalem geving. 5 Lob su denetunġ monë
mu yoh vu sën he kwamin nevo bë degetunġ lo rë, gaḳ denetunġ sir netu
seriveng vu Anutu muġinsën, loḳ mëm denetunġ monë ving. Denesepa loḳ
Anutu kwa bedenetunġ sir loḳ yam he nemamin bedenër bë degevonġ noh
vu he ayemin. 6 Om sën he nër vu Titus bë gero huk sën nevonġ loḳ ham
nyëġ wirek lo benama na geving rë. Nabë sën alam Masedonia devonġ
vorot lo. Sënëḳ sa nanër huk sën ham doḳ vu alam sën hej ḳupeḳ lu nġaa
ma lo. 7 Nġaa pin sën ham nevonġ lo, og nġaa nivesa rot. Ham ayomin neya
timu vu Anutu yönon, lob ham netahu alam loḳ Kerisi yi ġaġek rot. Ham
los kwamin, lob ham kwedi yönon bë gwevonġ Anutu yi huk, lob ham
ahëmin neving he panġsën rot, om sa nanër vu ham nabë hameḳ pasanġ
doḳ vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo rot geving. 8 Sa su bë rëḳ bo horek
vu ham rë! Gaḳ alam pin sagi denetunġ seriveng los nij yes, om sa bë seggi
ham nabë ham rëḳ ahëmin geving Anutu yi huk yönon ma nama. 9 Ham raḳ
ni bë hil Mehöböp Yesu Kerisi semu hil yönon. Yi mehö los arë ggoreksën-yi
rëḳ vonġ yi loḳ yah tu mehö nema masën in ham, in bë nema masën sagi
gevonġ beham gwërin ham, lob ham natu alam los bengömin ggoreksën-
yi gëp yaġek. 10 Rëḳ mu senġo nër yoh vu kwaġ mu, in sa kwaġ nevo bë:
Nabë ham gwetunġ seriveng nabë sënë, og nivesa, in ham nġo nër huk
sënë muġin beham tunġ seriveng la ggovek ya loḳ ta ngwë wirek. 11 Om
ham semu huk sën ham ḳo raḳ wirek lo menama na rë. Ham nengamin
yes megwetunġ seriveng noh vu sën ham monë neggëp vu ham lo. 12 Nabë
mehöti ayo kehe yi begetunġ seriveng noh vu sën yi monë neggëp vu yi lo,
og Anutu rëḳ gelë yi nivesa. Gaḳ nabë yi nġaa su neggëp rë, og Anutu raḳ
ni beyiḳ ggovek. 13 Sa su nër bë ham gwetunġ seriveng böp in bë doḳ vu
alam vahi geham jaḳ vu in nġaa rë, gaḳ sa bë ham pin medo nivesa gëp
ti. 14 Gwëbeng sënë og ham nġaa nġahiseḳë neggëp, om ham doḳ vu sir
sën hej nġaa ma lo. Rëḳ mu nahub genabë hir ḳupeḳ la gëp vu sir geham
hömin nama, og tum rëḳ dedoḳ vu ham beham semu ham vewen vewen
nabë saga. 15 Noh vu ġaġek sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo
bë, “Alam sën denesupin mana* nġahiseḳë lo, og su la nedo mepetar ya rë,
gesir sën denesupin hej paya teka mu lo, og su dediiḳahëj rë.”

Alam-huk-yi La Ya Deverup Korint

16 Sa kwaġ vesa vu Anutu in vonġ beTitus ahë neving ham nebë sa.
17 Yönon, nenga yes vu sa ġaġek, rëḳ mu yö ahë neving ham, om sën yö
kwa vo meneyök vu ham.

18 Log he hevonġ hil arid ti sën Kerisi-yi-alam pin denġo bengö bë
nenër tanësën nivesa lo beneyök ving yi. 19 Lob su saga mu rë, gaḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kerisi-yi-alam pin deggooin yi raḳ in bë na geving sa balu ġaḳo seriveng
semusën sën hil nehetunġ lo na vu alam sën hej nġaa ma lo. He kwamin
ya vu huk sagi gehe nimin wëëk menehevonġ in bë ġaḳo Anutu arë jaḳ.
20 Rëḳ he nimin lël bë mehö la su denanër ġaġek nipaya jaḳ he nabë he su
neheġin seriveng böpata sënë nivesa rë, om sën he hevonġ hil arid sënë
yök ving. 21 He su kwamin vo bë he ġevonġ nġaa niröp gëp Mehöböp timu
yö mala mu rë, gaḳ he bë ġevonġ gëp mehönon malaj geving.
22 Log he hevonġ hil arid ngwë in bë nök geving luho. He seggi mehö
ngwë sënë loḳ huk aggagga buk nġahiseḳë, rëḳ he halë bë niwëëk
menevonġ. Lob seraḳ ni bë rëḳ niwëëk rot megevonġ huk sënë geving, in
ayo ya timu bë ham rëḳ gwevonġ nġaa nivesa.
23 Log Titus, og ham jaḳ ni nabë sa mehö sën alu nehevonġ huk loḳ ti in
bë adoḳ vu ham lo. Gehil arid luu sënë, og ham jaḳ ni nabë Kerisi-yi-alam
hir hur luho, lob luho deneḳo Kerisi arë raḳ rot raḳ luho hir huk. 24 Om
ham ahëmin geving lööho megweḳo sir jaḳ, bAnutu-yi-alam pin degelë
medejaḳ ni. Geham gwevonġ beġaġek sën he nehaḳo ham raḳ vu lööho lo
anon jaḳ.

Seriveng Sën Doḳ Vu Anutu-yi-alam

9 1 Ham nġo ġaġek raḳ seriveng sën doḳ vu Anutu-yi-alam lo ggovek
ya, om sa su rëḳ ḳevu ġaġek adingseḳë vu ham jaḳ nġaa sënë rë.
2 In seraḳ ni bë ham ayomin kehe ham vorot menedo, om sën sa haḳo
ham raḳ vu alam Masedonia nebë, “Alam distrik Akaya detunġ seriveng
ggovek ya loḳ ta ngwë wirek.” Lob denġo ham bengömin bë ham nevonġ
nebë saga, lom sir nġahiseḳë ayoj ggee rot, lom detunġ ving nebë ham.
3 Om sën sa hevonġ behil arid lo sagi deyök in bë he su ġaḳo ham jaḳ in
ġaġek saga meris mu, gaḳ sa bë ham gwero nġaa sënë borot begovek na.
4 Gaḳ nabë alam Masedonia la denök geving sa behe nök natöḳ vu ham
geham su supin ham seriveng ggovek ya rë, og ham rëḳ gwevonġ behe,
geham, behil nid namum panġsën rot. In sayoġ ya timu vu ham behaḳo
ham arëmin raḳ bë ham supin ggovek ya. 5 Nebë saga, om sën sa ġejiiin
hil arid lo sagi bë denamuġin medenök vu ham in degevonġ beham
gwetunġ ham seriveng sën ham nër lo begovek na borot. Rëḳ mu ham
gwetunġ los ahëmin nivesa, gaḳ ham su gwetunġ los gwevonġ ayemin
vu. 6 Om ham kwamin bo sënë rë: Mehöti bë baroh nos mahen teka, og
yiḳ rëḳ geḳo nos anon mahen teka. Log mehöti bë baroh nos huk böpata,
og rëḳ geḳo nos anon nġahiseḳë. 7 Om ham pin ti ti nġo kwamin bo doḳ
ayomin nabë ham neyoh vu bë gwetunġ va la natu seriveng, og mëm ham
gwetunġ noh vu saga. Ham su gwetunġ los ayomin maggin, geham su
gwetunġ in ham nehöneng in mehö ngwë malaj. Gaḳ Anutu ahë neving
bë mehönon degetunġ seriveng vu yi los kwaj vesa. 8 In Anutu yoh vu bë
rëḳ bo semusën nivesa vesa pin vu ham, beham su jaḳ vu in nġaa ti rë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaḳ ham yoh vu bë rëḳ medo nivesa bedoḳ vu alam vahi geving jaḳ buk
pin. 9 Sënë yoh vu ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë:
"Mehö sënë neloḳ vu alam sën hej nġaa nema lo
gesu neggulin yi nġaa in sir rë.
Yö nevonġ nġaa niröp nebë sënë,
om arë rëḳ gëp degwata."
10 Anutu nevo nos vë vu mehö sën nevaroh lo, genevo nos anon sën ga
lo vu yi ving. Om rëḳ gevonġ vë vu ham geving in ham gwetunġ natu
seriveng, lob gevonġ beberönġ rot. In mëm nġaa niröp sën ham nevonġ
lo rëḳ doḳ vu alam nġahiseḳë. 11 Lob mëm rëḳ ham nġaa nġaa nġahiseḳë
beham noh vu bë doḳ vu alam nġahiseḳë. Lob ham ḳupeḳ lu nġaa sënë
rëḳ gevonġ bekwaj vesa vu Anutu in he huk. 12 Yönon, ham nevonġ huk
nivesa nebë sënë beham neloḳ vu Anutu-yi-alam in nġaa sën denerak
vu in lo. Lob ham su nevonġ saga mu rë, gaḳ ham nevonġ bekwaj vesa
böpata rot vu Anutu in nġaa nebë sënë ving. 13 Huk sën ham nevonġ
meneloḳ vu hil arid lo agi rëḳ tato ham ranġah vu sir bedejaḳ ham nimin
rot nabë: Ham nesepa loḳ Anutu yi ġaġek menero geham nehurek Kerisi
yi Bengö Nivesa babu. Log rëḳ degelë nabë ham vo ḳupeḳ lu nġaa vu sir
rot, gevu alam vahi pin ving, lom degeḳo Anutu arë jaḳ in ham. 14 Lob
rëḳ dejaḳ ni nabë Anutu yi semusën böpata neggëp vu ham, lob mëm
ahëj geving ham panġsën gedenajom jaḳ in ham vu Anutu. 15 Lob hil
kwad vesa rot vu Anutu in nġaa böp ti sën vo vu hil lo, in nġaa böpata
rot mekesuu nġaa vahi pin.

Paulus Dahun Ġaġek Nipaya Sën Denër Raḳ Alam Sinarë Lo Ya

10 1 Alam la denenër ġaġek raḳ sa Paulus bë: Sa nado ving ham,
og sa nanër ġaġek ahë yes vu ham, gaḳ sa nado adingnë og sa
neḳevu ġaġek ahë seḳë raḳ ham. Nebë saga, om sa ḳevu ġaġek dus ti sënë
neyök vu ham. Sa dahun sa bemalaġ yes raḳ nebë Kerisi gesa ḳetaġ vu
ham. 2 Sa ḳetaġ vu ham nabë ham gweġin ham in senök berup vu ham,
og sa su nanër ġaġek ahë seḳë jaḳ ham. Rëḳ mu sa kwaġ nevo bë maḳ sëḳ
nanër niwëëk vu ham la sën kwaj nevo bë he nehevonġ nġaa nebë alam-
dob-yi lo. 3 Yönon, he mehönon, rëḳ he su nasis beġö nebë sën mehönon
denesis lo rë. 4 In nġaa-beġö-yi sën he nasis beġö raḳ lo, og su nġaa-dob-
yi rë. Gaḳ he nasis beġö raḳ Anutu niwëëk, om sën he ayoh vu bë ḳevoh
ḳatum niwëëk sën alam nij paya loḳ denedo lo na. 5 Ḳatum sënë nebë
hir ġaġek tetuhinsën sën kwaj nevo lo, geġaġek sevöḳsën pin sën alam
denenër in bë degërin alam sën bë dejaḳ Anutu ni lo. Gehe nahërin nġaa
pin sën mehönon kwaj nevo lo, in bë alam yö dedahun sir medetamuin
Kerisi.
6 Lom ham wërin ham ggovek ya beham tamuin Kerisi vorot, om nabë
ham gwevonġ nġaa ti paya, og he rëḳ abo nyëvewen doḳ nah vu ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Ham kwamin bo ṅgaa sën neggëp ranġah ggëp ham malamin agi rë!
Nabë mehöti kwa nevo bë tu Kerisi-yi-alam ti ggovek ya, og kwa bo nah
bejaḳ ni nabë su yi perurek timu tu Kerisi yi mehö rë, gaḳ he tu Kerisi-
yi-alam ving nebë yi, behil pin neggëp ti. 8 Mehöböp vonġ mesetu ggev
in bë sedoḳ vu ham beham gwevonġ geving niwëëk, gaḳ su vonġ sa in
bë sa ḳevoh ham na rë. Maḳ ham kwamin nevo bë sa nehaḳo sa raḳ in
huk sënë, rëḳ mu sa su rëḳ niġ namum in ṅgaa sën Anutu vonġ vu sa
lo rë. 9 Gaḳ sa su hevonġin bë ham ġöneng in sa ḳapiya mu, gesa malaġ
og nama rë. 10 Yönon, mehö la denenër ġaġek yah nenga raḳ sa bë, "Yi
ḳapiya los maggin genenër ġaġek ahë seḳë raḳ hil, gaḳ nabë berup og hil
rëḳ ġalë yi nabë niwëëk ma genepegöpin ġaġek." 11 Om mehö sën nenër
ġaġek agi, og yö jaḳ ni rë nabë: He nök berup vu ham, og yiḳ he rëḳ
ġevonġ ṅgaa timu noh vu ġaġek sën he neḳevu loḳ ḳapiya vu ham lo.
12 Lob he su ayoh vu bë tahu alam sën deneḳo sir raḳ lo beġaḳo he jaḳ
nabë sir rë. In alam saga, og alam kwaj masën medenetahu sir vu mehö
ngwë medeneseggi sir raḳ yö hir huk gedeneḳo sir raḳ meris mu. 13 Rëḳ
he, og he su ayoh vu bë ġaḳo he jaḳ panġsën mekesuu huk sën Anutu
vonġ loḳ he nemamin lo rë. Gaḳ he nesepa loḳ huk sën Anutu vo ggelek
he lo, lob he hevonġ yoh vu saga bayök verup vu ham ving. 14 He su
ṅgo kwamin nevo beverup ayök vu ham meris rë, gaḳ he haḳo Kerisi yi
Bengö Nivesa mayök vu ham nyëdahis in Anutu yö vo huk sënë vu he.
15 Mehö ngwë su denevonġ huk sënë rëḳ he nehaḳo he raḳ in rë, gaḳ he
ṅgo hevonġ huk in ham. Lob he malamin nesepa bë ham ayomin na timu
vu Yesu anon rot rë, loḳ mëm ham gwevonġ behe ġevuu ham gana nyëġ
la geving. 16 Nabë sënë in he ġaḳo Bengö Nivesa na vu alam vahi vu nyëġ
ngwë. He su rëḳ adoḳ na mehö ngwë hir huk meġaḳo arëmin jaḳ meris
in ṅgaa sën denevonġ lo rë. 17 Rëḳ mu nabë mehöti napisek, og napisek
in Mehöböp timu. 18 In mehöti sën yö neḳo arë raḳ lo, og Anutu su rëḳ
ngoġekin yi ġaġek rë. Gaḳ mëm nabë Mehöböp geḳo mehö sënë arë jaḳ,
og mëm rëḳ yi mehö-los-bengö yönon.

Paulus Nër Alam Sinarë Ġaġek-kuungsën-yi Hir Huk Ranġah

11 1 Sa bë ḳevu ġaġek-kwamasën-yi ti meham natevin rë! Om ham
naḳööḳ geham natevin! 2 Sa ġaġek sënë nebë: Anutu ahë neving
ham panġsën meneggooin ham raḳ netu yi ṅgaa, lom sa ahëġ neving
ham panġsën rot nebë sënë ving. Yönon, sehooin ham raḳ ggovek ya in
bë ham jaḳ vu maluh timu. Sa bë ġevonġ ham vu Kerisi nabë sën avëh
avö yö nedo niröp anon meraḳ vu maluh lo. 3 Rëḳ mu sa nahöneng in
bë ṅgaa ti rëḳ kepë ham nabë sën nyël tetuhin Eva wirek bekepë yi lo.
In maḳ ham rëḳ kwamin bo ṅgaa nipaya geham rëḳ gwevuu Kerisi na
geham su ayomin na timu vu yi rë. 4 Sa nahöneng nebë saga in sa kwaġ
nevo bë mehö nidahis ti bë nök berup vu ham benanër kerisi ngwë yööhu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sën he su anër vu ham rë lo vu ham, ma nabë geḳo memö ngwë sën su
Anon Vabuung soġek rë lo, ma bengö ngwë yööhu sën ham su vonġ ving
wirek rë lo, og maḳ ham rëḳ gweḳo mehö saga jaḳ pevis. 5 Rëḳ seraḳ ni
bë alam sën ham nër bë sinarë soġek lo, og sir saga su dekesuu sa rë.
6 Yönon, maḳ sa nanër ġaġek mekwaġ neketul loḳ in. Rëḳ mu ham raḳ ni
bë sa kwaġ neggëp, in he netateḳin ġaġek anon pin vu ham wirek beham
nenġo.
7 Ham raḳ ni bë sa nanër Anutu yi Bengö Nivesa vu ham wirek, og sa
su nehaḳo monë raḳ saga rë. Ma sën sa nedahun sa in bë ġaḳo ham jaḳ
agi, og maḳ sa nehevonġ paya ma nivesa? 8 Sa haḳo monë vu Kerisi-yi-
alam vahi in bë doḳ vu sa gesa ġevonġ huk in ham, lob sënë vonġ bë
sën sa nahodeḳ hir monë. 9 Wirek sa nado ving ham lob sa naraḳ vu in
nġaa, rëḳ sa su neḳetaġ nġaa menavo maggin vu ham ti rë. Gaḳ arig lo vu
Masedonia medeverup Korint lom mëm deloḳ vu sa in nġaa lu nġaa sën
sa naraḳ vu in lo. Yönon, sa neheġin sa nivesa gesa su neḳetaġ in nġaa ti
menavo maggin vu ham rë. Gesëḳ ġeġin sa nivesa noh vu buk nabë saga.
10 Kerisi yi ġaġek anon neggëp loḳ sayoġ, om senër beyönon rot bë sa su
navo maggin vu ham rë, om mehöti su yoh vu bë rëḳ mehoo sa rë. 11 Maḳ
sa su nehaḳo monë lu nġaa vu ham rë in degwa va? Maḳ sa su ahëġ
neving ham rë? Ma! Anutu raḳ ni bë sahëġ neving ham yönon! 12 Rëḳ
senġo rëḳ medo ġevonġ noh vu sa ġaġek sagi, in alam la denesero aggata
in bë yö degeḳo arëj jaḳ balam degelë sir nabë he los sir neggëp ti. Rëḳ
ma gesa nehevonġ in bë seġërin aggata in sir. 13 In alam sënë sir sinarë
kuungsën. Denepekwë arëj medenetetuhin ham bë Kerisi yi sinarë sir, rëḳ
ma gesu denevonġ yi huk niröp rë. 14 Om ham su gwelëk in nġaa sënë, in
hil naraḳ ni bë Satan yö nepekwë yi benavi nivesa neraḳ neyoh vu angër
ranġah-yi. 15 Nebë saga, om nabë yi hur depekwë sir nabë saga geving
balam degelë sir nabë sir alam nijvesa, og hil su avid natöḳ in sir. Rëḳ
mu alam sënë rëḳ denatöḳ jaḳ nipaya nyëvewen doḳ nah hir huk sënë vu
tamusën.

Paulus Neḳo Maggin Nġahiseḳë Raḳ Huk Sinarë

16 Senër nebë sënë ggovek, rëḳ sa bë nanër gökin nah nabë: Mehöti su
gekuung nabë sa mehö kwaġ masën. Gaḳ nabë ham kwamin nevo nebë
sënë, og ggovek. Ham nġo kwamin bo nabë saga, om ham naḳööḳ gemëm
sa napisek in sa teka rë. 17 Mehöböp su vo ġaġek sënë vu sa rë, gaḳ sa bë
nġo nanër nabë sën alam ngöḳ ngöḳ denenër lo, in seraḳ ni bë nġaa anon
neggëp vu sa, om sëḳ napisek in. 18 Sa halë bë alam nġahiseḳë denepisek
in nġaa sën denevonġ ggëp dob lo, om maam sa bë napisek in sa nġaa
vahi geving. 19 E kë mëm, ham alam los kwamin nivesa, om sën alam
ngöḳ ngöḳ og ham nelë sir mu gedenenër ġaġek jeggin jeggin vu ham!
20 Yönon! Nabë mehöti gedu ġaġek in ham nabë ham natu yi ḳarabus

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

megwevonġ yi huk, ma nabë ga ham nġaa pin, ma gevonġ sebul in ham,
ma geḳo yi jaḳ vu ham, ma ketul ham malamin, og ham su neveya in
yi rë. 21 Rëḳ he, og he su nehevonġ nimin wëëk bevasap ham nebë alam
saga rë, om sën mëm maḳ sëḳ niġ namum, in ham nër sa bë sa mehö niġ
wëëk masën.

Rëḳ mu nabë mehöti niwëëk menapisek in yi nġaa ti-om sa hevonġin
nanër ġaġek-kwamasën-yi-og sa niġ wëëk mesa napisek in sa nġaa
geving. 22 Sir alam Hibru? Og yiḳ sa ving! Sir alam Israel-a? Og yiḳ
sa ving! Sir Abraham yi mewis-a? Og yiḳ sa ving! 23 Log Kerisi yi hur
sir-a?—Sa nahën nesepa loḳ ġaġek-kwamasën-yi lo!—Og sa ḳesuu sir loḳ
Kerisi yi huk. Sa nehevonġ huk böp niwëëk ata kesuu sir. Seya ḳarabus
beron nġahiseḳë rot raḳ yi huk kesuu sir, gedeneveek sa beron nġahiseḳë
rot kesuu sir bedus neraḳ in bë sa nadiiḳ. 24 Alam Yuda deveek sa ving
buk nemadvahi, lob deveek sa beron 39[a] yoh vu pin. 25 Log buk ti lob
alam Rom deveek sa raḳ beggi, loḳ sireḳ deveek buk ngwë yah, loḳ sireḳ
denevonġ buk ti yah ving benetu beron löö. Log buk ngwë lob alam
detengwa sa raḳ ġelönġ beron ti. Log sa nehaḳo loḳ nyëġ rot raḳ yaġ,
lob yaġ löö devonġ paya in sa beron löö bedeluḳ ya loo ġebinë. Beron
ti saga og sehëp nahök loo yoh vu buk ti geranġah ngwë bedus raḳ bë
sa nadiiḳ na rëḳ ma. 26 Sa naya aggata ading raḳ buk, lob bël nevaar
benevonġin bë geḳo sa na beron nġahi, rëḳ ma. Log buk vahi og alam-
beġö-hodeḳ bë dengis sa. Log buk vahi og senġo salam Yuda bë dengis
sa mesa nadiiḳ, log buk vahi og alam-yu-ngwë bë dengis sa. Gebuk vahi
og alam bë dengis sa gëp begganġ telig atov mesa nadiiḳ, log buk vahi
bë dengis sa gëp vos ayo. Log buk vahi og loo bë jehöö sa, gebuk vahi og
alam sën denetetuhin bë Kerisi-yi-alam sir lo bë dengis sa mesa nadiiḳ.
27 Sa nehevonġ huk böp rot meseḳëġ nemaya. Sehëp natum yoh vu buk
nġahiseḳë. Sa nadiiḳahëġ in nos gayoġ nevev in bël kul. Meyip nevonġ sa
beron nġahi, gayööng nesis sa in tob nema in sa.

28 Lob yiḳ su sagi mu rë, gaḳ maggin nġahiseḳë nedeġinengin sa yoh vu
buk, log sa nado mekwaġ kwaġ raḳ buk pin ving besa nesero aggata in bë
mëm sa ġeġin Kerisi-yi-alam nivesa. 29 Bë mehöti ayo neggöneng in nġaa,
og sayoġ neggöneng in nġaa saga ving bë sa su rëḳ ġevonġ rë in rëḳ kepë
yi. Log bë nġaa nipaya nekepë mehöti, og sahëġ sengën in nġaa nebë
saga. 30 Nabë sa napisek, og sëḳ napisek in sën sa niġ wëëk ma lo.

31 Lob Mehöböp Yesu Ama Anutu sën arë böpata neggëp degwata lo
raḳ ni bë sa su netetuhin rë. 32 Sa nado nyëġ böp Damaskus wirek, lob
kiap sën mehö-los-bengö Aretas tunġ in geġin nyëġ sagu lo, nër bahëvavu

---

[a] **11:24** Moses yi horek nër bë debeek mehöti og debeek mena berup dah doḳ mehödahis luu, in nabë dekesuu og maḳ rëḳ degelë mehönon nabë nġaa meris bedegevonġ rii jaḳ menadiiḳ. Nebë saga om alam Yuda bë debeek mehöti og deneveek beron 39 mu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

la medo deneġin aggata avi pin in bë denaduu sa medegetunġ sa na
ḳarabus. 33 Rëḳ hil arid lo detunġ sa loḳ ya ḳadaḳaad medejom sa ggök ya
ḳatum yu meseya dobnë, bemëm sa veya in yi meseyam.

Anutu Tato Nġaa Nġahiseḳë Loḳ Pesepsën Vu Paulus

12 1 Aggata ngwë su neggëp rë! Yönon, nġaa sënë su yoh vu bë doḳ
vu hil rë, rëḳ maam senġo napisek benanër pesepsën los ġaġek
vunsën sën Mehöböp tato vu sa lo ranġah rë. 2 Seraḳ Kerisi yi mehöti[b]
ni, gAnutu ḳo yi raḳ ya yaġek yi teb ti sën netu löö lo. Yö wirek rot beta
nemadluho bevidek lubeluu ggovek ya-maḳ mehö sënë ya yönon ma ggëp
banon mu ya ma, sa duġin. Anutu yö raḳ ni.
3-4 Log seraḳ ni bë Anutu ḳo mehö sënë ya Paradis ving-maḳ ya yönon,
ma ggëp banon mu ya ma, sa duġin. Anutu mu yö neraḳ ni. Log nenġo
ġaġek vabuung sën su yoh vu bë mehöti nanër ranġah rë lo vu sagu. 5 Bë
mehöti nabë sënë, og seyoh vu bë napisek in, rëḳ sa, og sa su rëḳ napisek
in rë. Bë sa napisek in sa, og yiḳ sëḳ nanër nabë sa su niġ wëëk rë beyiḳ
ggovek saga. 6 Nabë senġo napisek in sa, og sa su rëḳ niġ namum rë, in
sëḳ nanër los anon. Rëḳ sa su nġo rëḳ napisek in sa rë, in sa niġ lël bë
mehöti su kwa bo sa ġaġek saga megelë nabë sa mehö niġ vesa. Gaḳ sa
hevonġin bë ham gwelë nġaa sën sa nehevonġ los ham gwenġo ġaġek sën
sa nanër lo mu, beham jaḳ sa niġ niröp jaḳ saga.

Nġaa Nebë Rureḳ Duu Paulus Navi

7 Ġaġek sën Anutu tato vu sa agi, og nġaa böpata rot, lob Anutu nilël bë
sa su ġaḳo sa jaḳ panġsën, om sën vonġ nġaa ti nebë rureḳ yam bemedo
neduu sa naviġ. Sënë vonġ bë Satan yi angër ti verup sis sa in bë dahun
sa gesa su ġaḳo sa jaḳ panġsën.
8 Lob sa ḳetaġ vu Mehöböp niwëëk rot beron löö bë geḳo nġaa sënë vër in
sa. 9 Rëḳ ma genër yom vu sa bë, “Sa semusën neyök vu honġ rot om ggovek,
in nim wëëk ma, om sën sa niġ wëëk yoh vu bë gevonġ huk begëp ranġah in
mëm alam degelë medejaḳ ni.” Mehöböp nër nebë sënë, om sën sëḳ napisek
in sën sa niġ wëëk ma agi. Lob sa kwaġ vesa rot in seraḳ ni bë Kerisi niwëëk
nedo loḳ sa. 10 Nebë sënë, om nabë sa ġevonġ paya, ma alam denanër ġaġek
nipaya jaḳ sa, ma nġaa maggin aggagga natöḳ vu sa, ma alam degevonġ
paya vu sa in Kerisi yi hur sa, og sa kwaġ vesa rot. In neloḳ buk sën sa niġ
wëëk nema lo, og Anutu neġadu sa bemëm sa niġ wëëk neraḳ yönon.

Paulus Neġadu Alam Korint In Bë Degevonġ Geving Niwëëk

11 Ġaġek sën senër agi og yiḳ ġaġek-kwamasën-yi, rëḳ mu degwa
neggëp vu ham in ham su ḳo sa raḳ rë gema. Yönon, sa mehö meris, rëḳ

---

[b] **12:2** Paulus yö nenër yi rëḳ nelah yi vun menenër bë mehöti.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham alam sinarë soġek sënë su dekesuu sa rë. 12 In sejom sa ahon gesa
nehevonġ huk böp nġahiseḳë ggëp ham nyëġ besa tato sinarë hir ġebum
pin vu ham: Sa hevonġ nġaa böp böp los huk aggagga genġaa niduġ.
13 Kerisi-yi-alam ham yönon, rëḳ nebë va sën ham kwamin nevo bë Kerisi-
yi-alam vahi denevonġ nġaa nivesa medekesuu ham-ë? Maḳ yiḳ dekesuu
ham loḳ nġaa timu sënë, sën sa su nehaḳo ham nġaa menavo maggin vu
ham rë agi. Om nabë ham kwamin nevo bë sa hevonġ paya vu ham nebë
saga, og ham dahun sa nġaa nipaya sënë na!

14 Log gwëbeng sa semu sa netu beron löö in bë senök vu ham, rëḳ
sa su rëḳ ġaḳo ham nġaa mebo maggin vu ham rë. Gaḳ sa bë ġaḳo ham
nom mu. Sa su malaġ anonin ham ḳupeḳ lu nġaa rë. In ham raḳ ni bë
hurmahen hej huk sën dengupin nġaa in doḳ vu amaj los ataj lo ma. Gaḳ
amaj lu ataj mu mëm sën hir huk neggëp medenesupin nġaa in bë doḳ
vu naluj lo. 15 Log nabë sa basap sa nġaa pin los sa geving in doḳ vu ham
anomin, og sa basap los kwaġ vesa beyiḳ ggovek. Yönon, nabë ham su
rëḳ ahëmin geving sa rë, og yiḳ ggovek gesahëġ geving ham panġsën.

16 Rëḳ maḳ ham la rëḳ denanër nabë, "Yönon, su neḳo hil nġaa benevo
maggin vu hil ranġah atov wirek rë, rëḳ mu yi mehö tetuhinsën, om
netetuhin hil in bë geḳo hil nah vu yi." 17 Om alam sën sa hevonġ sir
medeyök vu ham lo, maḳ sa tetuhin geti ḳo ham nġaa yom vu sa? Ma!
18 Yönon, sa ġejiiin Titus beyök vu ham wirek, log saḳ hevonġ hil arid
sënë yök ving yi. Lom maḳ Titus kuung in ham geḳo ham nġaa ti? Maḳ
Anon Vabuung timu su neli aluu rë? Ma maḳ alu su nesepa loḳ aggata
timu rë?

19 Sa kwaġ nevo bë maḳ ham tevin ġaġek pin, lom ham kwamin nevo
bë he neḳevu in bë semu he ġaġek jaḳ ham malamin. Rëḳ su nebë saga
rë, gaḳ he tu Kerisi yi hur om he nanër ġaġek sënë beneggëp Anutu mala.
Arig lo, sahëġ neving ham, om sën he neḳevu ġaġek pin sënë in bë ġadu
ham beham gwevonġ geving niwëëk. 20 In sa nahöneng bë sëḳ nök berup
vu ham, lob sëḳ natöḳ vu ham geham su medo nabë sën sa kwaġ nevo bë
ham medo nabë lo rë. Log ham rëḳ gwelë sa gesa medo nabë sën ham su
ahëmin ving bë sa medo rë lo. Lom rëḳ nġaa aggagga nabë sënë rëḳ natöḳ
vu hil nabë: Hil rëḳ nanër hil, hil ayod ngis yi vu hil, hil ahëd sengën, hil
basuh hil in ġaġek, hil nanër ġaġek nah nenga jaḳ hil, gehil tanë ġaġek
nipaya jaḳ hil. Gemaḳ he nġo rëḳ ġaḳo he jaḳ geham nġo rëḳ gweḳo ham
jaḳ, lob beġö berup begevonġ paya vu hil huk.

21 Log sa nahöneng ving bë sëḳ nök vu ham, lob sa Anutu gevonġ besa
niġ namum in sën nabë ham nġaa nipaya nahën negëp vu ham lo. Lob
sëḳ ayoġ maggin rot in ham alam vahi nġahiseḳë sën denevonġ nġaa
nipaya wirek lob maḳ su deneggërin sir bedeneruu demij vu rë lo. Sir sën
kwaj veröḳ medenevonġ nġaa nipaya, gedenevonġ baggëb, gedenevonġ
nġaa sën su yoh vu bë degevonġ rë lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Alam Korint Degeġin Sir Nivesa Medegevonġ Geving

13 1 Gwëbeng sa bë nök vu ham beron natu löö. Lob nabë mehö luu
ma löö denanër ġaġek timu, og saga tato bë yönon, om hil rëḳ
sesor. 2 Sa nado ving ham loḳ sën seyök beron netu luu lo, lom senër nġaa
sën sa bë ġevonġ lo vu alam sën denevonġ nġaa nipaya wirek lo, geham
vahi ving. Log gwëbeng sa nado ading gesa bë nanër nök vu ham gökin
nabë: Nabë senök vu ham gökin, og sa su rëḳ ġalë alam sën denevonġ
nġaa nipaya lo mu rë. 3 Gaḳ ham vonġin bë jaḳ ni nabë Kerisi nevonġ
ġaġek verup saviġ, om sëḳ ġevonġ nyëvewen niröp vu sir. In ham raḳ ni
ggovek ya bë Kerisi og su mehö seḳë masën meneggöneng in ham rë. Gaḳ
tato yi niwëëk vu ham vorot. 4 Yönon, wirek og su tato yi niwëëk ranġah
rë, lom desis yi raḳ ḳelepeḳo*, rëḳ gwëbeng nedo mala-tumsën raḳ Anutu
niwëëk. Lob he nesepa loḳ vaha, lom he nimin wëëk masën nebë saga
ving. Rëḳ mu he rëḳ medo malamin-tumsën geving yi jaḳ Anutu niwëëk,
lob he rëḳ tato yi niwëëk sënë vu ham. 5 Ham nġo seggi ayomin noh vu
buk mejaḳ ni nivesa nabë maḳ ham ayomin neya timu vu yi yönon ma
ma! Ham nġo gwelë ham mejaḳ ni rë! Maḳ ham raḳ ni bë Yesu Kerisi
nedo loḳ ham ayomin-a? Nabë ham duġin og su yi alam ham rë.
6 Log sa kwaġ nevo bë: Nabë ham seggi he, og ham rëḳ jaḳ ni nabë he tu
Kerisi-yi-alam yönon. 7 He najom raḳ vu Anutu bë doḳ vu ham in ham su
gwevonġ nġaa nipaya. He su anër nebë sënë in bë he bengömin natöḳ nam
ranġah nabë he nehevonġ huk nivesa rë. Gaḳ nabë alam denanër he nabë
he su nehevonġ huk nivesa rë gaḳ mëm ham mu nevonġ nġaa niröp, og yiḳ
ggovek. He rëḳ kwamin vesa in nġaa nabë saga. 8 In he su ayoh vu bë rëḳ
ġevonġ nġaa ti medahun ġaġek anon rë, gaḳ he yoh vu bë nanër na ranġah
metateḳin mu. 9 Om nabë he nimin wëëk nama geham nimin wëëk gëp, og
he rëḳ kwamin vesa, in he neḳetaġ vu Anutu yoh vu buk bë gevonġ beham
natu alam yohvu. 10 Mehöböp vo niwëëk vu sa in bë sa ġadu ham geham
ayomin na timu vu yi yönon. Gaḳ su vo vu sa in bë sa ḳevoh ham jaḳ rë, om
sën gwëbeng sa nado nyëġ ading gesa ḳevu ġaġek sënë yök vu ham in bë
nabë senök berup medo geving ham, og sa su nanër ġaġek ahë seḳë jaḳ ham.

Ġaġek Hus

11 Om arig lo, sa bë semu ġaġek hus nabë ham kwamin vesa. Ham
malamin sepa nabë ham natu alam yohvu. Ham gwebë nengamin vu sa
ġaġek sagi! Ham gwevonġ nġaa gëp ti bemedo los ahëmin geving ham.
GAnutu sën ahë neving hil genevonġ behil nado revuh lo rëḳ medo
geving ham.
12 Lob ham najom* ham nemamin los ayomin timu. 13 Yesu yi alam
pin sënë denenër bë kwaj nevo ham. 14 Mehöböp Yesu Kerisi semu ham,
gAnutu ahë geving ham, geham los Anon Vabuung gwa jaḳ ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Galata

1 1 Sa sinarë Paulus sënë, sa su haḳo niwëëk vu mehönon rë, log
mehönon ti su ggooin sa raḳ in huk sagi rë. Gaḳ Yesu Kerisi ggooin
sa raḳ, luho hil Amad Anutu sën ḳo yi vër in alam-diiḳsën lo. 2 Sa ving
hil arid lo pin sën denedo ving sa agi, he ḳevu ḳapiya sënë yök vu ham
sën Kerisi-yi-alam ham lo pin vu distrik Galata. 3 Hil Amad Anutu luho
Mehöböp Yesu Kerisi degevonġ semusën vu ham bedegevonġ beham
ayomin gëp revuh. 4 Geyiḳ Yesu sagi sën loḳ yah hil bed mediiḳ in hil nġaa
nipaya, yoh vu sën hil Amad Anutu kwa vo benër vu yi lo. Vonġ nebë sënë
in bë geḳo hil vër in nġaa nipaya sën nepelëpin hil vu dob agi, 5 om hil
ġaḳo arë jaḳ na vavunë kesuu nġaa pin degwata los degwata. Yönon.

Yiḳ Bengö Nivesa Timu Neggëp

6 Sa ḳenug ya in ham, in ham pevis beruu demimin vu Mehö sën
ggooin ham raḳ bevonġ semusën vu ham in bë ham natu Kerisi-yi-alam
lo. Log ham wërin ham yah menesepa loḳ ġaġek agga ngwë. 7 Rëḳ mu
ġaġek agga ngwë su neggëp rë, gaḳ yiḳ alam vahi denevonġin bë dekepë
ham, gedenevonġin bë depekwë Kerisi yi Bengö Nivesa sënë benatu agga
ngwë jaḳ. 8 Om nabë he ma angër ti vu yaġek pekwë Bengö Nivesa sën
he nër ranġah vu ham wirek lo benatu bengö agga ngwë jaḳ, og Anutu
rëḳ kevoh yi bemala nama. 9 Senër vorot gesa bë nanër beron ngwë gökin
nabë: Bë mehöti pekwë Bengö Nivesa sën ham nġo lo benatu Bengö agga
ngwë jaḳ, og Anutu rëḳ kevoh mehö sagi bemala nama. 10 Nebë saga, om
maḳ ham kwamin nevo bë sa nanër nebë sënë in bë mehönon degelë sa
nivesa ma, Anutu gelë sa nivesa? Ma ham kwamin nevo bë sa nehevonġin
bë mehönon degeḳo sa jaḳ-a? Bë nabë saga og maḳ sa su rëḳ natu Kerisi
yi hur ti bemedo rë, gaḳ sëḳ ġevuu na.

Degwa Sën Paulus Tu Sinarë

11 Rëḳ arig lo, sa nanër vu ham yönon nabë Bengö Nivesa sën senër
ranġah lo su mehönon hir ġaġek rë. 12 Log mehö la su denër tato vu sa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rë, gesu denetahu sa loḳ rë, gaḳ Yesu Kerisi yö tateḳin vu sa beseraḳ
ni. 13 Maḳ ham nġo sa bengöġ ggovek ya bë sa alam Yuda ti besa medo
nesepa loḳ hir Horek niwëëk rot-a? Lob sa nedeġinengin nġaa maggin raḳ
Kerisi-yi-alam rot gesa su kwaġ paya in sir rë, gaḳ sa nevasap sir rot.
14 Log maḳ ham nġo bë sa niġ wëëk rot beḳesuu alam Yuda sën he
rig loḳ ti lo pin, in sa nesepa loḳ alam ggev wirek hen hir ġaġek pin.
15 Rëḳ mu sa nahën nare loḳ ataġ ayo log Anutu ggooin sa raḳ bevonġ
yi semusën vu sa in bë rëḳ geḳo sa nah vu yi. 16 Lob tato Nalu vu sa in
bë sa nanër yi Bengö Nivesa ranġah vu alam dahis. Nebë saga, lom sa
su nesero mehö ngwë in bë ġaḳo kwa vu yi rë. 17 Gesa su ya Yerusalem
balam sën detu sinarë muġinsën lo detahu sa rë. Gaḳ sa ḳedi raḳ pevis
beseya distrik Arabia loḳ tum sa sesor meyom verup Damaskus. 18 Lob sa
nado Damaskus ta löö rë, loḳ mëm seya verup Yerusalem in bë ġalë Pita,
lob seya verup nado soda luu ving yi. 19 Rëḳ sa su halë sinarë vahi ving
rë, gaḳ yiḳ sa halë Mehöböp ari Yakobus mu. 20 Lom ġaġek sën sa ḳevu-ë,
og yönon meneggëp Anutu mala, sa su nehekuung raḳ rë.
21 Nebë saga, lob sa nado Yerusalem ggovek, loḳ mëm seya distrik Suria
los Kilisia, 22 galam sën denesepa loḳ Kerisi vu distrik Yudea lo denahën
gesu deneraḳ sa niġ rë. 23 Gaḳ yiḳ denġo mu bë mehö sën nevonġin bë
kevoh sir wirek lo, mëm gwëbeng nenër ranġah bë alam ayoj na timu vu
Yesu. 24 Denenġo nebë saga lob mëm deneḳo Anutu arë raḳ in sa.

Sinarë Vahi Pin Deyoġekin Bengö Nivesa Sën Paulus Nenër Ranġah Lo

2 1 Lob sa nado rot beta nemadluho-bevidek-lubeluu ggovek ya, loḳ
mëm alöö Barnabas luho Titus sepa he bayah verup Yerusalem
ggökin. 2 Seyah verup in Anutu tato ġaġek ti vu sa bë sa ġevonġ nabë
saga. Lob mëm he los alam ggev lo nġo nado, lob senër Bengö Nivesa
sën senër ranġah vu alam dahis lo tato vu sir. Sa hevonġ nebë sënë in sa
nehevonġin bë dejaḳ nġaa sën sa nehevonġ lo los nġaa sën sëḳ ġevonġ lo
ni bedengoġekin.
3 Lom deyoġekin bemëm Titus sën alu nesepa he lo, og yi Grik ti rëḳ
su denër bë gerah* navi rë gema! 4 Yönon, hil arid lo vahi denenër bë
gerah rëḳ ma. Rëḳ mu su hil arid sën Kerisi-yi-alam sir yönon lo rë,
gaḳ denekuungin he bë hil arid sir gedeneyam vunsën loḳ he supinsën.
Denevonġin bë dejaḳ ni nabë Kerisi ḳo hil vër in Horek sën deġinengin
hil wirek lo, og mëm denaduu hil bedegevonġ hil behil aġevek Horek
babu gökin medeġinengin hil nah. 5 Loḳ sa niġ lëlin bë su dedahun ġaġek
anon sën neggëp loḳ Bengö Nivesa lo in ham, om sën sir alam los arëj
rëḳ ma gesa su nahöneng in malaj rë. Gaḳ sa niġ wëëk rot bë he su ġebë
nengamin vu hir ġaġek.
6 Lob alam sën arëj neggëp nebë sir ggev lo, rëḳ sa su nahöneng in sir
in sir alam ggev rë. Gaḳ Anutu nelë hil pin neggëp ti og su denenër ġaġek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ti ya ving Bengö Nivesa sën sa nanër ranġah lo rë. 7 Gaḳ yiḳ denenër bë,
“Yönon, Anutu ggooin honġ raḳ in bë ġenanër Bengö Nivesa ranġah vu
alam sën su denerah* navij rë lo. Nebë sën ggooin Pita raḳ in bë nanër
Bengö Nivesa ranġah vu alam sën denerah* navij lo.” 8 In Anutu nevonġ
Pita netu alam sën denerah* navij lo hir sinarë, log nevonġ niwëëk vu
sa ving in bë sa ġevonġ huk nabë saga vu alam-yu-ngwë. 9 Lom mëm
Yakobus lööho Pita lu Jon sën detu Yesu yi dub vabuung yi mudeng lo,
deraḳ ni bë Anutu nelë sa nivesa. Lom dejom alu Barnabas nemamin in
bë tato nabë he pin naloḳ vu he menehevonġ huk timu bemëm alu rëḳ
ana vu alam-yu-ngwë. Gesir mëm dena vu alam sën denerah* navij lo.
10 Lob yiḳ lööho denër ġaġek timu vu aluu bë he rëḳ kwamin bo alam
sën deneraḳ vu in nġaa lo badoḳ vu sir, lob sa kwaġ nevo ġaġek saga bë
nivesa in senġo kwaġ vo muġin.

Paulus Nër Pita Yi Nġaa Nipaya Ranġah

11 Saga ggovek, loḳ tum nahub gePita verup vu he ggëp Antiok lob sa
hevonġ ġaġek raḳ yi raḳ mala, in vonġ paya nebë sënë. 12 Negga nos ving
alam-yu-ngwë sën detu Kerisi-yi-alam lo. Loḳ tum Yakobus yi mehö la
ya deverup, lob tah yi ya gesu negga nos ving sir ggökin rë in neggöneng
in alam sën denenër niwëëk bë hil pin gerah* navid lo. 13 Lob alam Yuda
vahi desepa loḳ vaha medenevonġ nebë saga ving, lob Barnabas ving.
Kwa ya vu alam Yuda saga ving betah yi in alam-yu-ngwë.
14 Sa halë sënë bë su denesepa loḳ Bengö Nivesa niröp rë, lob senër vu
Pita galam pin vare denenġo. Senër bë, “Honġ alam Yuda ti rëḳ mu su
ġenesepa loḳ alam Yuda vahaj rë, gaḳ ġenesepa loḳ alam-yu-ngwë vahaj.
Rëḳ ġenevonġ maggin vu alam-yu-ngwë bë desepa doḳ alam Yuda vahaj
in va?”

Mehö Sën Ayo Neya Timu Vu Yesu Lo Tu Mehö Yohvu

15 He atamin Yuda bedeḳo he Yuda, gaḳ he su alam-yu-ngwë benimin
paya rë. 16 Rëḳ mu hil araḳ ni bë nabë mehöti sepa doḳ Moses-yi-horek,
og sënë su yoh vu bë gevonġ benatu mehö yohvu rë, gaḳ nabë ayo na
timu vu Yesu Kerisi og mëm. Lob he ayomin neya timu vu Yesu Kerisi
nebë ham, gaggata ngwë su neggëp rë, om sën he nanër bë hil ayod na
timu vu Kerisi Yesu in bë hil natu mehönon yohvu. Gaḳ nabë hil sepa doḳ
Moses-yi-horek, og hil su ayoh vu bë rëḳ natu mehönon yohvu rë. Yönon,
nabë mehöti sepa doḳ Moses-yi-horek, og horek sagi su yoh vu bë doḳ vu
yi begevonġ yi natu mehö yohvu rë. 17 Om ġaġek sën senër bë he Yuda su
sepa doḳ Horek, gaḳ he sepa doḳ Kerisi nabë ham in he natu alam yohvu
lo, og saga tato bë he alam nimin paya nebë ham alam-yu-ngwë. Nebë
saga, om maḳ saga nër bë Kerisi vonġin bë hil sepa doḳ nġaa nipaya?
Ma rot! 18 Om nabë seġërin sa nah vu Horek sën sa hevuu ya lo, og maḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

seyoh paya geseyom. 19 In Horek nër sa bë sëḳ nadiiḳ bemalaġ nama, om
sën gwëbeng sa su rëḳ ġebë nengaġ vu Horek gökin rë. Gaḳ sëḳ malaġ
sepa Anutu mu mesa ġevonġ noh vu kwa. In yiḳ sënë vonġ bë sediiḳ raḳ
ḳelepeḳo* ving Kerisi, 20 rëḳ ma gesa nahën nado vesaġ. Rëḳ mu yiḳ su
nebë sën senġo nado vesaġ rë. Gaḳ yiḳ Kerisi sënë nedo vesa loḳ sayoġ
lob gwëbeng sa nado vesaġ, in sayoġ neya timu vu Anutu Nalu sën kwa
pesivin sa bediiḳ loḳ yah sa böġ lo. 21 Sa su rëḳ juuk Anutu yi semusën
sënë rë, gaḳ nabë Moses-yi-horek yoh vu bë gevonġ behil natu mehönon
yohvu, og Kerisi vasap yi bediiḳ meris.

Paulus Tateḳin Horek Los Sën Hil Ayod Na Timu Lo Degwa

3 1 Ham alam Galata! Va vonġ ham-a? In he nër Yesu Kerisi tato vu
ham geham raḳ ni bë diiḳ raḳ ḳelepeḳo* in ham ggovek ya. Rëḳ
mehöti maḳ tonġ ham kwamin ma va om sën ham su nesepa loḳ ġaġek
anon rë-ë? 2 Sa bë doḳ tepëḳ in ġaġek ti vu ham rë. Maḳ ham nesepa loḳ
Moses-yi-horek lom Anutu vonġ Anon Vabuung vu ham-a? Ma ham nġo
Bengö Nivesa beham vonġ ving rëḳ mëm-a? 3 Ham kwamin ma rot, in
Anon Vabuung neḳo ham yom, loḳ ham newërin ham yah vu nġaa sën
ham nevonġ wirek lo! 4 Anutu vo semusën nġahiseḳë vu ham rëḳ ham
kwamin nevo bë nġaa meris-a? Bë ham kwamin bo nabë saga og ham
nevasap yi nġaa betu nġaa meris yönon! 5 Ma maḳ Anutu vonġ Anon
Vabuung yök vu ham benevonġ nġaa böp loḳ ham in ham nesepa loḳ
Moses-yi-horek-a? Ma nevonġ vu ham in ham nevonġ ving ġaġek sën he
nër ranġah vu ham wirek lo? Gaḳ ham nevonġ ving raḳ he ġaġek.
6 Ham kwamin bo Abraham rë! Dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
bë, “Ayo neya timu vu Anutu lob Anutu raḳ ni benër yi bë mehö yohvu.”
7 Om ham jaḳ ni nabë alam sën ayoj neya timu vu Anutu lo og Abraham
yi mewis sir yönon. 8 Anutu raḳ ni wirek beneggëp loḳ yi ḳapiya bë,
alam-yu-ngwë rëḳ ayoj na timu vu yi lob mëm geḳo sir nah vu yi. Bengö
Nivesa sënë neggëp loḳ yi ḳapiya vorot, loḳ ġaġek sën Anutu nër vu
Abraham wirek lo nebë, “Sëḳ ġevonġ semusën vu alam-yu-ngwë pin
degwa jaḳ honġ!” 9 Nebë saga om sën alam sën ayoj neya timu vu yi lo
deneḳo semusën sën Abraham ḳo wirek in ayo ya timu vu Anutu lo.
10 Rëḳ mu alam sën kwaj nevo bë desepa doḳ Horek in demedo malaj-
tumsën lo, og rëḳ malaj nama, in ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë,
“Mehöti sën nesepa loḳ Horek sën neggëp loḳ ḳapiya-horek-yi rëḳ su
niwëëk menevonġ yoh vu ġaġek pin los dahis rë lo, og rëḳ mala nama.”
11 Lob mehöti su yoh vu bë sepa doḳ Horek pin los dahis megevonġ yi
natu mehö yohvu gëp Anutu mala rë. Gaḳ ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-
ḳapiya bë, “Alam yohvu ayoj neya timu vu Anutu lom mëm sën denedo
malaj-tumsën degwata.” 12 Rëḳ Horek su nër ġaġek raḳ alam sën ayoj
neya timu vu Anutu lo rë, gaḳ nër bë, “Mehöti sën nesepa loḳ Horek pin

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

los dahis lo rëḳ medo mala-tumsën degwata.” 13 Rëḳ hil su ayoh vu bë
sepa doḳ Horek pin los dahis rë, om Horek nër bë hil rëḳ malad nama na
veröḳ yi. Rëḳ mu rëḳ nama, in Kerisi du hil ġaġek-nyëvewen-yi saga raḳ
yah yi. Nebë saga, in dekevu wirek meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë,
“Anutu nelë mehönon sën derekö raḳ ḳele lo paya.” 14 Lom Anutu nevonġ
nebë saga in bë Kerisi gevonġ beġaġek semusën sën nenër vu Abraham
wirek lo anon jaḳ. Ġaġek semusën sënë nebë rëḳ geḳo alam-yu-ngwë nah
vu yi geving. Genevonġ in bë Anon Vabuung nam medo geving hil jaḳ
sën hil ayod neya timu vu Kerisi.

Anutu Yi Horek Su Yoh Vu Bë Dahun Yi Ġaġek Semusën Sën Joo Vu Abraham Wirek Lo Na Rë

15 Arig lo, sa bë nanër ġaġek ti metahu jaḳ nġaa sën hil mehönon
nehevonġ vu dob lo rë. Bë mehöti najoo ġaġek venuh nabë nadiiḳ loḳ
mëm debo yi ḳupeḳ gelek nalu lo losho yi alam, lob kevu megëp balam
degelë, og mehö ngwë su yoh vu bë jesöö ġaġek vewen na, ma kevu yi
ġaġek dus ngwë megelu doḳ na geving rë. 16 Lob ġaġek sën Anutu nër
wirek lo, og nër raḳ Abraham bë, “luho yi mewis”. Su dekevu bë “losho
yi mewis” rë. Bë nabë saga og denanër jaḳ alam nġahi, gaḳ yiḳ dekevu
raḳ mehö timu bë, “luho yi mewis”, lob sënë valeḳ Kerisi. 17 Om ġaġek
sën sa bë nanër lo nebë: Anutu joo ġaġek ving Abraham ggovek ya nebë
saga beneggëp, loḳ mëm nġebek 430 maya lob mëm Anutu vonġ Horek
vu Moses. Rëḳ Horek sënë yö nahën neverup tamusën rot, om su yoh
vu bë kevoh ġaġek muġinsën sën Anutu joo vorot lo na benatu ġaġek
meris rë. 18 Gaḳ nabë hil nanër nabë alam sën su denesepa loḳ Horek rë
lo su deyoh vu bë degeḳo Anutu yi ġaġek semusën sënë rë, og hil ḳevoh
ġaġek semusën sën Anutu joo ving Abraham muġinsën lo ya betu ġaġek
meris. 19 Nebë saga, om maḳ nevonġ Horek yam ving in va? Nevonġ yam
in bë nanër nġaa nipaya tato vu hil bena berup doḳ buk sën Abraham
yi mewis ti berup lo. Yi mewis ti sën Anutu nenër ġaġek semusën raḳ
yi lo. Lob angër denenër Horek saga vu Moses in bë geḳo nam vu hil
ḳenud lo. 20 Rëḳ mu wirek og Anutu nevonġ ġaġek semusën saga niröp vu
Abraham, gangër los mehönon su deloḳ vu yi medenër rë.

Horek Yi Huk Bë Geḳo Hil Nam Vu Kerisi

21 Om Horek maḳ neggërin Anutu yi ġaġek semusën benetu nġaa
meris-a? Gaḳ ma! Bë Horek ti neggëp beyoh vu bë gevonġ behil medo
malad-tumsën og nivesa. Yiḳ rëḳ gevonġ behil natu mehönon yohvu.
22 Rëḳ ma, geti su nebë saga rë. Anutu-yi-ḳapiya tateḳin bë hil pin
nehevonġ nġaa nipaya meneggëp vu hil, om aggata timu neggëp. Bë hil
ayod na timu vu Yesu Kerisi, og Anutu rëḳ gevonġ yi ġaġek semusën
saga vu hil banon jaḳ. 23 Wirek sën ġaġek vonġvingsën-yi yö nahën lo, og

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Horek tu ala bedeġinengin hil. Rot beya verup loḳ buk sën Kerisi tateḳin
aggata vonġvingsën-yi ranġah vu hil lo. 24 Horek tu ala meneġin hil in bë
geli hil na vu Kerisi, in hil ayod na timu vu yi lob mëm Anutu nanër hil
nabë hil alam yohvu. 25 Loḳ mëm gwëbeng hil ayod neya timu vu yi, lom
mëm Horek su nedeġinengin hil ggökin yah rë.

Sën Hil Ayod Neya Timu Vu Kerisi Lo Vonġ Behil Atu Anutu Nalu

26 Yönon, ham pin tu Anutu nalu in ham ayomin neya timu vu Kerisi.
27 Log ham pin sën neripek bël raḳ Kerisi arë lo, ham tu Kerisi-yi-alam
beham los nevonġ nġaa neggëp ti. 28 Beham su rëḳ basuh ham gökin nah
nabë ham alam Yuda ma ham alam-yu-ngwë rë. Geham su rëḳ basuh ham
nah nabë ham vahi og hur meris geham vahi og ala rë. Geham su rëḳ
basuh ham menanër ham nabë, "Heḳ maluh gehameḳ avëh!" rë. Gaḳ ham
pin netu alam degwa timu beham los Kerisi Yesu nedo revuh ti. 29 Ham tu
Kerisi-yi-alam om mëm ham tu Abraham yi mewis ving nebë saga, om ham
rëḳ natöḳ vu semusën pin sën Anutu baġo raḳ Abraham wirek lo geving.

Kerisi Yi Hur Hil Om Rëḳ Gevonġ Behil Natu Anutu Nalu

4 1 Bë mehöti nanër borot nabë nalu rëḳ doḳ nah ben megeḳo yi nġaa
pin natu yi nġaa, rëḳ mu nalu yö nahën mahen, og yiḳ su anon raḳ
beḳo pevis rë. Gaḳ yö nahën nedo nebë hur ti. 2 Log ama lo mewa lo
getatovaha bedeneġin yi rot beya neverup loḳ buk sën ama ggooin raḳ lo.
3 Log hil nebë saga. Hil nahën nado nebë hurmahen gehil su arig rë, lob
nġaahur sën deneġin dob agi denedeġinengin hil. 4 Rëḳ mu buk sën Anutu
tunġ lo verup ggovek ya, lob vonġ Nalu yam bavëh ti ḳo yi. Lob dahun yi
gesepa loḳ Horek, 5 in bë doḳ vu hil mehönon sën Horek deġinengin hil lo
begeḳo hil nah natu Anutu nalu.
6 Lob ham tu Anutu nalu ggovek, om sën nevonġ Nalu yi Anon Vabuung
yam menedo loḳ hil ayod, benevonġ behil netahi bë, "Aba! nebë Amaġ!"
7 Om su honġ hur meris meġenevonġ huk vu ala ngwë rë, gaḳ ġetu Anutu
nalu. Ġetu Anutu nalu om nër bë yi nġaa pin tu honġ nġaa.

Paulus Kwa Ya Nġahi In Alam Galata

8 Wirek ham duġin Anutu, lob ham tu anutu-kuungsën hir hur
bedeneġin ham, rëḳ mu anutu-kuungsën saga su sir anutu soġek rë.
9 Loḳ mëm gwëbeng sënë ham neraḳ Anutu ni ggovek ya-E mu maḳ
sa nanër nabë Anutu neraḳ ham nimin-loḳ ham bë gwërin ham nah vu
nġaahur meris nebë saga benatu hir hur gökin in va? Su deyoh vu bë
degevonġ nġaa nivesa ti vu ham rë, gesu deyoh vu bë dedoḳ vu ham rë.
10 Ham nahën nesepa loḳ meneḳo hir buk los hir kwev mewis gesoda böp
böp los ta mewis raḳ. 11 Wöp-o! Sa vasap sa mesa nehevonġ huk rot in
ham rëḳ ma gesa huk anon ma!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13 Arig lo! Ham sepa doḳ sa vahaġ nabë sën sa nesepa loḳ ham
vahamin wirek lo. Sa niġ raḳ wirek rëḳ ham su nevonġ paya vu sa rë.
Gaḳ niraḳsën jom sa ahon besa nado ham nyëġ, lom senër Bengö Nivesa
vu ham nyëdahis. 14 Niraḳsën saga vonġ huk böp vu ham, rëḳ ham su
nimin nelëlin sa ma ham ruu demimin vu sa rë. Gaḳ ham ḳo sa raḳ
nebë Anutu yi angër ti, ma nebë Kerisi Yesu yö yök vu ham. 15 Lob ham
kwamin vesa rot in sa, rëḳ gwëbeng og maḳ nebë va? Yönon! Seraḳ ni bë
wirek og ham kwamin paya in sa rot beham vonġin bë selupek malamin
ġahis vër mebo vu sa!
16 Loḳ nebë va? Ham nelë sa paya gwëbeng in senër ġaġek anon ranġah
vu ham ma va? 17 Loog seraḳ alam saga nij vorot bë deneḳo ham raḳ, rëḳ
mu sir alam nij paya. Denevonġin bë hil basuh hil gemëm ham nimin
dëlin sa geham napiiḳ vu sir mu panġsën. 18 Sa su newaġ neraḳ in ham
rë! Gaḳ nabë sa su medo geving ham rë galam vahi kwaj bo nabë dedoḳ
vu ham yönon, og sagaḳ nivesa. 19 Rëḳ naluġ lo! Sayoġ niḳerus rot nebë
sën ata vimeng in nalu beni nesanġ lo, in bë ham natu Yesu yi alam gökin
nah. 20 Sa hevonġin bë sa medo geving ham loḳ mëm seyoh vu bë nanër
ġaġek niröp vu ham. Rëḳ mu ma gesa kwaġ neya nġahi bë sa ġevonġ
nabë va!

Ġaġek Peggirinsën Raḳ Hagar Lu Sara

21 Ham bë ġurek nah Moses-yi-horek babu beham sepa dok-a? Om ham
gwenġo ġaġek sën Horek nër agi rë! 22 Neggëp loḳ Horek nebë Abraham
nalu luu. Luho yi hur avëh ti deḳo ngwë, geluho venë soġek yö deḳo
ngwë. Venë soġek sënë og su hur avëh ti yi rë, gaḳ yö tu ala meneġin yi.
23 Lob nalu ngwë sën luho yi hur avëh deḳo lo, og deḳo nebë sën hil pin
nehaḳo nalud lo. Gaḳ ngwë sën luho venë soġek deḳo lo, og luho deḳo sir,
lob Anutu nevonġ benalu loḳ in bë yi ġaġek sën nër vorot lo anon jaḳ.
24 Lob ġaġek peggirinsën raḳ ġaġek sagi. Avëh luu sënë nebë ġaġek luu
sën Anutu joo vu mehönon lo. Hagar nebë Horek muġinsën sën Anutu
vo vu alam Yuda ggëp Ḳedu Sinai wirek lo, beyi mewis lo detu Horek
yi nġaa meris. 25 Ḳedu Sinai nedo dob Arabia sën Hagar yi mewis lo yö
hir dob lo, lob sënë nebë Yerusalem sën nedo dob agi. Lob Yerusalem
sën nedo dob agi, losho yi mewis lo detu nġaa-dob-yi yi nġaa meris
bedeġinengin sir pin. 26 Rëḳ mu Yerusalem ngwë sën nedo vavunë lo, og
saga nebë Abraham venë soġek, genġaa ti su tu ala medeġinengin yi rë.
Lob avëh saga vonġ bë hil pin atad. 27 In dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-
ḳapiya nebë:

"Honġ avëh sën ġenare newam meris
gesu ġeḳo nalum ti rë lo,
kwam vesa rot!
Honġ sën su ġenevimengin nalum ti rë lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ayem jaḳ meġenanër ranġah nabë ahëm nivesa rot!
In avëh sën regga ni nelëlin yi lo yi mewis rëḳ nġahij seḳë rot
kesuu avëh sën nedo ving regga lo hen.”
28 Log arig lo! Ham nebë Isaak. Ham nebë hurmahen sën Anutu vonġ
yam in bë ġaġek semusën sën nër vorot lo anon jaḳ lo. 29 Rëḳ hurmahen
sën ata ḳo yi nebë hil atad deneḳo hil pin lo nelë hurmahen ngwë
sën degwa vu Anon Vabuung lo paya wirek besis beġö vu yi, lom yiḳ
gwëbeng nebë saga ving. 30 Rëḳ mu dekevu Sara yi ġaġek meneggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya bë, “Gwetii honġ hur avëh luho nalu dena in hur avëh
nalu su rëḳ doḳ nah böm geving sa naluġ rë, gaḳ rëḳ nama!” 31 Om arig
lo, hil su nebë hur avëh nalu hil rë, gaḳ hil nebë venë soġek nalu hil.

Hil Sën Kerisi Ḳo Hil Vër In Nġaa Nipaya Lo Hil Su Malad Anonin Nġaa Nipaya Gökin

5 1 Kerisi ḳo hil vër in nġaa sën deġinengin hil lo in bë hil su aġurek
nah nġaa ti babu megeġin hil nah gökin. Om ham bare niwëëk
geham su ġurek Horek babu medeġinengin ham. 2 Ham nġo! Sa Paulus sa
bë nanër vu ham nabë: Nabë degerah* ham navimin, og Kerisi su rëḳ doḳ
vu ham rë, gaḳ rëḳ nama!
3 Lob sa bë nanër ġaġek sënë vu ham gökin nah rë nabë: Bë ham
gwerah* navimin, og ham rëḳ sepa doḳ Horek megwevonġ noh vu pin
geving. Rëḳ nabë ham kweyëh horek timu og ham rëḳ malamin nama.
4 Nabë ham kwamin bo nabë ham sepa doḳ Horek in gevonġ meham natu
mehönon yohvu, og ham kwehe ham vër in Kerisi-yi-alam. Om Anutu
su rëḳ nanër ham nabë ham alam yohvu rë, gaḳ rëḳ nama. 5 Rëḳ Anon
Vabuung neloḳ vu hil behil nid wëëk menavo kwad in buk sën Anutu
nanër hil nabë hil mehönon yohvu jaḳ sën hil ayod neya timu vu Kerisi
lo. 6 In hil sën Kerisi-yi-alam hil lo, nabë hil herah* navid ma hil su
herah* navid rë, og sagaḳ nġaa meris besu neloḳ vu hil rë. Gaḳ nġaa anon
soġek nebë hil ayod neya timu vu yi, bahëd neving yi losho alam vahi pin
sën ayoj neya timu vu yi lo. 7 Wirek ham nesepa loḳ yi nivesa, loḳ maḳ re
ggërin ham om sën gwëbeng ham su nesepa loḳ ġaġek anon rë-ë? 8 Anutu
sën ggooin ham raḳ lo su ggërin ham yah nebë saga rë! 9 Nġaa nipaya
yiḳ nebë yiist*. Ġaġek nipaya mahen teka neloḳ ya ham ti ti ayomin,
lob denenër yoh vu ham pin lob nevonġ beham pin nimin paya neraḳ.
10 Rëḳ Mehöböp vo niwëëk vu sa besa kwaġ nevo bë ham rëḳ gwevuu
ġaġek nipaya saga na, gemëm hil sepa doḳ kwa timu. Rëḳ mu alam sën
denevonġ ġaġek nipaya neverup loḳ ham lo, nabë sir los arëj ma alam
meris, og hir nġaa nipaya sënë neggëp vu sir berëḳ degeḳo nyëvewen doḳ
nah.
11 Lob arig lo, alam sagi ahëj sengën vu sa, in senër bë Yesu diiḳ raḳ
ḳelepeḳo* in bë geḳo hil nah vu Anutu. Gaḳ bë sa nanër nabë hil ġerah*

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

navid in bë hil anah vu Anutu, og su rëḳ ahëj sengën vu sa rë, gesu rëḳ
dedeġinengin nġaa maggin jaḳ sa rë. 12 Ham nanër vu alam sën denevonġ
ġaġek nebë agi neverup loḳ ham lo nabë sahëġ neving bë degerah paya
gedeketöv navij na!
13 Lob arig lo, Anutu ggooin ham raḳ in bë geḳo ham vër in nġaa sën
deġinengin ham lo. Rëḳ mu ham gweġin ham nivesa geham su kwamin
bo nabë neḳo ham vër in Horek, om mëm ham gwevonġ nġaa sën ham
malamin anonin lo jeggin jeggin noh vu kwamin. Gaḳ mu ham ahëmin
geving ham beham nġo dahun ham. Ham su kwamin bo nyëvewen rë,
gaḳ ham doḳ vu ham nyëmasën. 14 In hil nasupin Horek pin loḳ yah
ġaġek timu sënë nebë: Ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ lo
nabë sën nġo ahëm neving honġ! 15 Ham gweġin ham nivesa. Gaḳ nabë
ham medo nanër ham menakwër yalek doḳ ham ayomin, og ham rëḳ
basap ham beham kwetëḳin ham genyëġ gëp meris.

Anon Vabuung Yi Nġaa Los Hil Nġaa Muġeng

16 Om sa nanër vu ham nabë: Nabë ham sepa doḳ Anon Vabuung
megeġin ham, og ham su rëḳ malamin anonin nġaa nipaya meham
gwevonġ rë. 17 In hil nemalad anonin nġaa sën Anon Vabuung nelë bë su
yoh vu rë lo, log Anon Vabuung ahë neving bë hil ġevonġ nġaa nivesa
sën hil ayod ninelëlin lo. Luho medo denesis beġö vu sir, om ham su yoh
vu bë rëḳ gwevonġ nġaa nivesa sën ham kwamin nevo lo banon jaḳ rë.
18 Rëḳ mu nabë ham nesepa loḳ Anon Vabuung, og Horek su neġin ham
rë.
19 Lob nġaa sën hil nemalad anonin lo nebë sënë: Hil nehevonġ baggëb,
gehil nehevonġ nġaa sën su yoh vu rë lo, gehil kwad nevo nġaa jeggin
jeggin raḳ nġaa sën alam denevun sir in lo. 20 Hil kwad neya vu nġaa
vahi kesuu Anutu, hil nehevonġ parahek los ḳatoonġ. Hil nevasuh hil
menasis beġö vu hil vewen vewen, hil nanër hil, hil ayod nesis yi, hil
ahëd sengën menehevonġ paanġ. Hil nevengwënġ raḳ nġaa nipaya
vunsën in bë ġaḳo hil jaḳ, hil nemehoo hil, hil nevasuh hil. 21 Hil nehalë
mehö ngwë paya in nġaa nivesa töḳ vu sir, hil nanum bël menġëës
meneḳeyevin, hil nehevonġ nos böp los nanum benehevonġ raro nipaya
genġaa jeggin jeggin, log hil nehevonġ nġaa nipaya aggagga pin nebë
saga ving. Lob sa bë nanër vu ham gökin nabë sën senër vu ham wirek
lo nabë: Alam sën denevonġ nġaa nebë aga, og su rëḳ dedoḳ na Anutu-
yi-nyëġ bedemedo geving yi rë. 22 Rëḳ mu Anon Vabuung tahu hil loḳ
nġaa nebë sënë: Hil ahëd geving hil, hil medo los kwad vesa, hil ayod gëp
revuh, hil su abo doḳ nipaya nyëvewen, hil kwad bo mehö ngwë madoḳ
vu sir, hil napiiḳ vu nġaa nivesa, hil ġevonġ niröp noh vu sën hil nanër
lo. 23 Hil malad yes, hil najom hil ahon in nġaa nipaya. Gaḳ horek ti su
neggëp in bë nanërin nġaa nebë sënë rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Lob mehönon sën detu Kerisi-yi-alam lo, og desis nġaa sën malaj
anonin lo los nġaa nipaya sën ayoj nevu nevu in lo raḳ ya ḳelepeḳo* in bë
nama na. 25 Anon Vabuung nevo niwëëk vu hil, lob hil ayoh vu bë sepa
doḳ nġaa nivesa, om hil aġurek babu mesepa doḳ vaha jaḳ buk pin. 26 Hil
su sepa doḳ nġaa sën geḳo hil arëd jaḳ lo, gehil su ġevonġ bemehö ngwë
ahë sengën jaḳ, gehil su ġalë mehö ngwë sën alam vahi deneḳo sir raḳ lo
paya.

Hil Adoḳ Vu Hil Arid Lo Sën Denetöḳ Raḳ Maggin Lo

6 1 Arig lo! Bë ham ti gevonġ nġaa nipaya ti beham jaḳ ni, og ham sën
nesepa loḳ Anutu niwëëk lo tato aggata niröp vu yi. Rëḳ mu ham
gwevonġ nabë saga los malamin yes. Geham su gweḳo ham jaḳ, gaḳ ham
gweġin ham, in nġaa nipaya rëḳ pelëpin ham beham rëḳ bës geving.
2 Ham doḳ vu ham vewen vewen beham kwerë maggin sën netöḳ vu ham
lo. Ham gwevonġ nabë saga in ham gwevonġ noh vu Kerisi yi horek. 3 In
nabë mehö meris ti kwa bo yi nabë yiḳ mehö-los-bengö ti, og mehö saga
nekuung in yi. 4 Rëḳ mu alam pin yö deseggi hir huk medejaḳ ni rë, loḳ
mëm nabë nivesa og mëm kwaj vesa in, gaḳ su degeḳo sir jaḳ in nabë
dekesuu mehö ngwë. 5 In Mehöböp rëḳ seggi hil pin ti ti in hil nġo hil huk
sën hil nehevonġ lo.
6 Log ham doḳ vu ham alam sën denenër Anutu yi ġaġek vu ham lo jaḳ
nġaa navij yi. 7 Ham su gwekuung in ham! In hil su ayoh vu bë tetuhin
Anutu rë, gaḳ rëḳ gevonġ nyëvewen vu hil noh vu nġaa sën hil nehevonġ
lo. 8 Bë mehöti sepa doḳ nġaa nipaya sën mala anonin lo, og rëḳ natöḳ
jaḳ nyëvewen nipaya bemala nama. Gaḳ nabë sepa doḳ Anon Vabuung
megevonġ nġaa nivesa, og rëḳ geḳo nyëvewen nivesa vu Anon Vabuung
bemedo mala-tumsën degwata. 9 Om hil su nid tebö in nġaa nivesa.
In nabë hil su seḳëd nama in rë gehil ġevonġ niwëëk, og hil rëḳ ġaḳo
nyëvewen nivesa doḳ nah vu tamusën. 10 Om nabë aggata neggëp behil
ayoh vu bë ġevonġ nġaa nivesa vu mehö ngwë, og hil ġevonġ. Hil adoḳ
vu mehönon pin nabë saga, rëḳ mu hil kwad bo hil arid lo sën ayoj neya
timu vu Yesu lo namuġin kesuu alam dahis.

Paulus Kwa Vesa In Sën Kerisi Diiḳ Raḳ Ḳelepeḳo

11 Log ham gwelë ġaġek dus ti sën agi nivesa! Yiḳ senġo ḳevu raḳ
nemaġ niröp gesa ḳevu böpata! 12 Alam sën denevonġin bë ham gwerah*
navimin lo denevonġ nebë saga in bë alam vahi degelë sir nivesa
medegeḳo sir jaḳ. Log denevonġ saga in bë denoh nenga in nġaa maggin
sën netöḳ vu alam sën denenër bë Kerisi diiḳ raḳ ḳelepeḳo* in hil lo.
13 Yönon, denerah* navij, rëḳ mu su denesepa loḳ Horek pin rë gema. Gaḳ
denevonġin bë ham gwerah* navimin in bë yö denanër hir huk ranġah
medegeḳo sir jaḳ in. 14 Rëḳ sa, og sa nehaḳo sa raḳ in nġaa timu sënë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nebë: Hil Mehöböp Yesu Kerisi diiḳ raḳ ḳelepeḳo*, lob vonġ benġaa dob
yi su yoh vu bë najij sa gökin rë. Lob sa su rëḳ malaġ anonin nġaa dob
yi gökin nah rë. 15 In mehöti sën tu Yesu Kerisi yi alam raḳ lo, nabë rah*
navi ma su rah* navi rë, og sagaḳ nġaa meris, gaḳ nġaa anon nebë mehö
saga tu mewis raḳ. 16 Lob alam pin sën kwaj nevo ġaġek agi bedenesepa
loḳ lo, og Anutu kwa gevonġin sir begevonġ bayoj gëp revuh, in detu
alam Israel raḳ.

17 Om mehöti su geḳo ġaġek saga jaḳ gökin nah. Alam denevonġ rii raḳ
sa in Yesu yi hur sa, bebeġö niben neggëp loḳ sa naviġ vorot beyiḳ ggovek
saga.

18 Arig lo, hil Mehöböp Yesu Kerisi gevonġ semusën vu ham anomin.
Yönon.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Epesus

1 1 Sa Paulus sën Anutu ggooin sa raḳ in bë sa natu Kerisi yi sinarë. Sa
ḳevu ḳapiya sënë yök vu Anutu-yi-alam ham sën ham ayomin neya
timu vu Kerisi menepiiḳ vu lo. 2 Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu
Kerisi degevonġ semusën vu ham beham ayomin gëp revuh.

Anutu Vo Semusën Pin Vu Hil Raḳ Kerisi

3 Hil ġaḳo hil Mehöböp Yesu Kerisi Ama Anutu arë jaḳ in vonġ Kerisi
yam, lom ḳo yaġek yi semusën nivesa vesa pin sën neloḳ vu hil anod lo
yam vu hil. 4 Yönon, yö ggooin hil raḳ wirek gesën su tunġ yaġek los dob
rë geyö nahën lo. Ahë neving hil beggooin hil raḳ betato hil bë hil natu
Yesu yi alam gehil natu mehönon nid röpsën, gesu gelë nabë nġaa nipaya
gëp vu hil. 5 Geyö kwa vo wirek ving bë rëḳ semu hil nabë sënë, lom nër
vorot bë Yesu Kerisi rëḳ geḳo hil nah vu yi lom mëm nanër hil nabë nalu
hil. 6 Hil su nehevonġ nġaa nivesa ti in bë mëm gevonġ nabë saga doḳ
nah vu hil rë, gaḳ ahë neving Nalu Yesu om sën nevonġ vu hil nyëmasën,
om hil ġaḳo arë jaḳ na vavunë rot.
7 Log Nalu sagi keseh niḳöḳ ya in bë kevoh hil nġaa nipaya na gesu
gëp vu hil, log mëm geḳo hil nah vu Anutu. 8 Lob nevonġ yi semusën
sënë böpata rot vu hil gesu neggulin rë. Genevo kwa los netateḳin ġaġek
degwa vu hil ving. 9 Tateḳin ġaġek sën kwa nevo wirek beyö neggëp
vunsën vu yi lo vu hil. 10 Nebë, buk govek na rë, loḳ mëm Kerisi natu ala
bengupin nġaa pin jevuh ti bedegevek babu. Nġaa pin vu yaġek genġaa
pin vu dob.
11 Lob Anutu nevonġ nġaa pin banon neraḳ neyoh vu yö kwa, om kwa
vo wirek benër vorot bë Kerisi rëḳ geḳo hil nom behil natu yi alam.
12 Ggooin he alam Yuda raḳ wirek loḳ sën Nalu yö nahën gesu yam dob
rë lo, in bë he kwamin bo Kerisi megeġin yi. Lob saga neḳo Anutu arë
raḳ benetato niwëëk ranġah vu mehönon. 13 Loḳ mëm gwëbeng sënë ham
alam-yu-ngwë nenġo ġaġek anon ving beham hurek babu. Ġaġek anon
sënë nebë Bengö Nivesa sën tateḳin vu ham nebë Anutu ro aggata in bë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

geḳo ham nah vu yi lo. Ham vonġ ving ggovek, loḳ mëm Anutu vonġ
Anon Vabuung yam beloḳ ya nedo ham ayomin yoh vu sën nër vorot lo,
in bë tato nabë yi alam ham. 14 Lob Anon Vabuung saga netato ranġah
bë Anutu baġo hil tu yi alam ggovek ya. Geyö rëḳ medo tato nabë sënë
in geḳo Anutu arë los niwëëk jaḳ. Rot bena berup doḳ buk sën anon jaḳ
bAnutu geḳo hil nah medo geving yi lo.

Paulus Jom Raḳ Bë Anutu Bo Kwa Vu Alam Epesus

15 Nebë saga lom sa hanġo bë ham ayomin neya timu vu Mehöböp Yesu
geham ahëmin neving yi alam. 16 Lom sa ahëġ nivesa rot vu Anutu in
ham buk geranġah, mesa medo najom raḳ in ham gesa su nehevuu rë.
17 Sa medo najom raḳ nebë hil Mehöböp Yesu Kerisi yi Anutu sën Ama
los niwëëk lo gevonġ beham natu alam los kwamin beham jaḳ ġaġek los
degwa ni beham jaḳ Kerisi ni nivesa.
18 Lob sa najom raḳ ving bë gevonġ beyi ġaġek gëp ranġah vu ham
beham jaḳ ni, gemëm ham jaḳ ni geving nabë ham nevo kwamin in yi
menedo. In ggooin ham raḳ in bë ham natu yi alam bemedo geving yi
gëp yaġek. Log vonġin bë gevonġ yi nġaa nivesa los arë arë nġahiseḳë
rot vu ham. 19 Log sa bë ham jaḳ ni nabë Anutu niwëëk böpata rot kesuu
nġaa vahi pin, log nevonġ niwëëk saga vu hil ving behil ayod neya timu
vu yi. Nebë sën vonġ nġaa niwëëk böpata 20 sën ḳo Kerisi vër in alam-
diiḳsën bevesa loḳ yah, betunġ yi ya nedo nema vesa ggëp yaġek lo.
21 Lob tu ala mekesuu alam böp los ggev genġaa los arëj, genġaa niwëëk
pin sën denedo yaġek babu lo. Yönon, kesuu nġaa pin sën arëj neggëp
vu dob agi, gesën arëj rëḳ berup gëp Buk-tamusën lo. 22 Log Anutu tunġ
nġaa pin loḳ ya nema ggovek ya bevonġ tu Kerisi-yi-alam pin hir yuseḳë
in nġaa pin ala yi. 23 Lom vonġ bë Kerisi-yi-alam pin detu Kerisi navi, lob
Kerisi sën nedo loḳ nġaa pin vu yaġek los dob lo nedo loḳ yi alam pin ti ti
ving benero sir yoh vu kwa.

Hil Bë Rëḳ Malad Nama Rëḳ Kerisi Luḳ Yam In Hil

2 1 Lob wirek ham bë rëḳ malamin nama na verök yi in ham
nekweyëh ġaġek los nevonġ nġaa nipaya. 2 In ham nesepa loḳ
aggata-dob-yi. Ham nevonġ nġaa nipaya geham nengamin yes vu memö
nipaya hir ala Satan sën tu ala meneġin nġaa pin sën neggëp yaġek babu
los dob lo. Gememö sënë yö nahën nevonġ huk loḳ alam sën su nengaj
yes vu Anutu rë lo ayoj. 3 Wirek og hil naha raḳ sir gehil medo nesepa
loḳ nġaa sën hil ahëd neving lo menehevonġ. Hil nġo nesepa loḳ nġaa
los ayo nevu nevu sën hil kwad nevo los hil malad anonin lo, gehil su
kwad nelah loḳ rë. Lob Anutu ahë sengën vu hil rot wirek bevonġin bë
kevoh hil na. Nebë sën nahën ahë sengën vu alam vahi bevonġin kevoh
sir na agi, in nahën denesepa loḳ nġaa nebë sagi. 4 Rëḳ mu Anutu mehö

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwa vonġinsën degwa lob kwa pesivin hil panġsën rot. 5 In hil nġaa
nipaya tato bë hil rëḳ malad nama, rëḳ ma gAnutu vonġ behil atu mewis
nebë sën vonġ beKerisi vesa loḳ yah bekedi raḳ yah vu bedub lo. Ḳo hil
yah vu yi nyëmasën, gaḳ su vonġ loḳ yah hil nġaa nivesa ti rë. 6 Hil atu
Yesu-yi-alam lom Anutu ḳo hil raḳ ving yi benër vorot bë hil rëḳ medo
doḳ ti gëp yaġek. 7 Nevonġ nebë saga in bë alam degelë degwata los
degwata vu Buk-tamusën nabë Anutu mehö semusën degwa yönon rot, in
nevonġ nġaa nivesa saga vu hil degwa raḳ Kerisi Yesu. 8 Ham su yoh vu
bë gwevonġ nġaa ti doḳ nah in gweḳo ham vër in ham nipaya nyëvewen
rë. Gaḳ mu Anutu semu ham raḳ sën ham ayomin neya timu vu Yesu lo,
bevonġ ham vër nyëmasën. 9 Degwa su neggëp vu nġaa nivesa sën ham
nevonġ lo in bë ham rëḳ gweḳo arëmin jaḳ rë. 10 In Anutu nesemu hil yoh
vu yö kwa. Nevonġ behil atu Kerisi-yi-alam in bë hil ġevonġ huk nivesa
vesa sën kwa vo wirek benër vorot bë hil ġevonġ lo.

Kerisi Supin Alam Yu Luu Detu Yu Timu

11 Om ham su kwamin birek in sënë: Wirek ham navimin tato ham
nebë ham alam-yu-ngwë. Log alam sën denerah* navij lo denenër ham
bë ‘alam sën su denerah* navij rë’ lo. 12 Og vu buk saga ham su nevo
kwamin in Kerisi rë, gaḳ alam Israel denelë bë ham alam-yu-ngwë, log
ġaġek sën Anutu joo raḳ sir lo, og su joo raḳ ham ving rë. Log ham su
nevo kwamin in nġaa nivesa ti meneġin nebë alam Israel rë, gAnutu
soġek su nedo ving ham in bë doḳ vu ham rë. 13 Rëḳ mu mëm gwëbeng
sënë og ham sën nedo adingnë wirek lo yam dus vu he Israel, in Kerisi
keseh niḳöḳ in ham. 14 In netu hil mehö-mamer-yi in bë hil medo jevuh
ti, lob supin he alam Yuda ving ham alam-yu-ngwë yam. Log kevoh
ḳatum sën neruu hil lo ya gesupin hil behil atu alam degwa timu. 15 In
degwa nebë vasap navi bediiḳ mekevoh ġaġek sën nevonġ behil nehalë
hil paya lo ya. Ġaġek sën kevoh ya-ë, og yiḳ Horek sën nedeġinengin
ġaġek nġahiseḳë raḳ he menenërin nġaa vahi vu he ving lo. Log nevonġ
nebë sagi in bë he Yuda geham alam-yu-ngwë behil natu yö yi alam
mewis degwa timu bemedo jevuh ti. 16 Yönon, diiḳ raḳ ḳelepeḳo* in bë
gevonġ behil natu anon timu beġaġek sën neggëp vu hil lo nadiiḳ na,
loḳ mëm geḳo hil pin doḳ ti nah vu Anutu. 17 Om sën ḳo Bengö Nivesa
mamer-yi beyam nër. Vonġ mamer vu ham sën nedo adingnë lo, gevu
he sën nado dus lo ving. 18 Yönon, Yesu vonġ behil yu luu ayam loḳ ti vu
Ama, gevonġ Anon Vabuung yam tateḳin aggata vu hil.

Hil Sën Kerisi-yi-alam Lo Og Hil Atu Anutu Yi Dub Soġek

19 Nebë saga om gwëbeng sënë ham su nebë alam-yu-ngwë los alam
nenga nenga rë. Gaḳ ham tu Kerisi-yi-alam geyi nyëġ tu ham nyëġ,
geham nebë alam sën denedo loḳ Anutu yi beggangġ ving yi. 20 Log

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham nebë begganġ sën Anutu lev, gemudeng sën ham nare raḳ nebë
alam sinarë nyëdahis losho alam-denenër-ġaġek-ranġahsën. GeYesu tu
degwaseḳë nebë ġelönġ niwëëk sën begganġ nyëḳetu yi. 21 Lob ġadu
begganġ seḳë pin ahon bebegganġ anon pin köpeḳ, lob begganġ saga tu
dub vabuung yönon betu Mehöböp yi nġaa. 22 Log Kerisi-yi-alam ham, lob
ham nebë begganġ seḳë sën delev begganġ raḳ beham tu Anutu yi dub in
Anon Vabuung doḳ medo.

Paulus Yi Huk Bë Nanër Bengö Nivesa Vu Alam-yu-ngwë

3 1 Nebë saga, om sën sa Paulus seya nado ḳarabus in sën senër Yesu
Kerisi ranġah vu ham alam-yu-ngwë lo. 2 Maḳ ham nġo ggovek bë
Anutu vo ġaġek semusën sën vonġin bë nanër vu ham lo vu sa in bë sa
ġaḳo nök vu ham. 3 Log yiḳ tato ġaġek sën neggëp vunsën wirek lo ranġah
vu sa, yoh vu ġaġek dus sën sa ḳevu yök vu ham wirek lo. 4 Om nabë ham
natevin, og ham yoh vu bë jaḳ ni nabë seraḳ Kerisi yi ġaġek sën neggëp
vunsën wirek lo ni. 5 Anutu su tateḳin ġaġek sënë vu alam sën denedo
dob wirek lo ti beraḳ ni rë. Gaḳ gwëbeng og Anon Vabuung tateḳin vu
Anutu yi sinarë los yi alam-denenër-ġaġek-ranġahsën mederaḳ ni. 6 Log
ġaġek sënë nër bë Yesu Kerisi vonġ Bengö Nivesa yam in bë ham alam-
yu-ngwë doḳ nam geving he alam Yuda behil natu alam degwa timu. Lob
ġaġek sën Anutu joo wirek bë gevonġ vu he lo, og vonġ vu ham ving.
7 Lob Anutu vonġ semusën vu sa nyëmasën raḳ yö yi niwëëk, gevonġ
besetu yi hur in bë sa nanër Bengö Nivesa sënë ranġah. 8 Gaḳ sa mehö niġ
paya gAnutu-yi-alam pin nijvesa kesuu sa. Rëḳ vonġ semusën anon saga
loḳ yam sa nemaġ nyëmasën, in bë sa nanër Kerisi yi nġaa anon nivesa
sën nevonġ in bë doḳ vu alam-yu-ngwë lo ranġah vu sir. 9 Log sa tateḳin
vu mehönon pin nabë Anutu vonġ ġaġek sën neggëp kesii wirek lo töḳ
yam ranġah banon raḳ nebë sënë. In ġaġek sagi yö neggëp kesii loḳ Anutu
ayo vu buk sën tunġ dob lo rot begwëbeng. 10 Neggëp kesii wirek in bë
nġaahur hir ggev los nġaahur nij wëëk vu yaġek babu degelë Kerisi-yi-
alam gwëbeng sagi medejaḳ ni nabë Anutu mehö kwa böp kesuu sir pin.
11 In yö kwa vo nyëdahis meneggëp loḳ ayo vorot bë hil Mehöböp Kerisi
Yesu rëḳ gevonġ nġaa sënë banon jaḳ. 12 Hil ayod neya timu vu Yesu
om sën hil su nahöneng in Anutu mala rë, gaḳ hil naha raḳ yi los najom
raḳ ya vu yi nebë sën hil atu yi alam niröp lo. 13 Om sën sa bë nanër vu
ham nabë ham su newamin jaḳ geseḳëmin nama in nġaa maggin sën
nedeġinengin sa lo rë. Gaḳ mu ham napisek in nġaa saga töḳ vu sa, in
netöḳ vu sa raḳ degwa sën sa nehaḳo Bengö Nivesa yök vu ham lo.

Paulus Vonġin Bë Alam Epesus Dejaḳ Ni Nabë Kerisi Ahë Neving Sir

14 Om sën sa najom raḳ in ham panġsën geneketaġ vu hil Mehöböp
Yesu Kerisi Ama Anutu bë doḳ vu ham. 15 In alam yaġek-yi los dob-yi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pin degwaj yi. 16 Sa najom raḳ vu yi nebë: Nġaanon los niwëëk nivesa
pin neggëp vu yi, om gevonġ Anon Vabuung nök vu ham in bo ġadu doḳ
ham ayomin beham bare niwëëk. 17 Gesa najom raḳ nebë: Ham ayomin
na timu vu Kerisi, lom mëm yö rëḳ medo doḳ ham ayomin. Lob ham jaḳ
ni nabë Anutu ahë neving ham rot, bemëm ham bare niwëëk jaḳ degwa
saga, nabë sën ḳele ġeġa neluḳ ya dob benare niwëëk. 18 Bemëm ham
los Anutu-yi-alam pin rëḳ jaḳ ni nabë Anutu ahë neving hil panġsën raḳ
buk pin kesuu nġaa vahi pin, gesu mala nenga in hil ma ni nelëlin hil
rë. 19 Gesa najom raḳ bë ham jaḳ ni nabë Kerisi ahë neving hil rot kesuu
nġaa pin sën hil mehönon naraḳ ni lo. Om mëm Anutu rëḳ doḳ medo
ham ayomin begevonġ beham nabë yi, genġaa nipaya ti su gëp vu ham.
Gaḳ ham gwevonġ nġaa pin nabë sën Anutu nevonġ lo.
20 Log hil ġaḳo Anutu arë jaḳ, in yö yoh vu bë gevonġ nġaa böp böp
vu hil kesuu nġaa pin sën hil ayoh vu bë ḳetaġ in los kwad bo lo. Nevonġ
nġaa nebë saga raḳ yö niwëëk sën nevonġ huk loḳ hil ayod lo. 21 Nebë
saga om hil sën Kerisi-yi-alam hil lo, og hil los Kerisi Yesu nġo medo ġaḳo
Anutu arë jaḳ noh vu buk pin degwata los degwata. Yönon.

Hil Sën Kerisi-Yi-Alam Hil Lo Atu Kerisi Anon

4 1 Sa nado ḳarabus in Mehöböp yi mehö sa. Om sa bë nanër vu ham
nabë Anutu ggooin ham raḳ, om ham gwevonġ nġaa pin nivesa noh
vu sën kwa nevo bë yi alam degevonġ lo. 2 Ham su gweḳo ham jaḳ, gaḳ
ham malamin yes beham nahubin ham, geham najom ham ahon geham su
bo doḳ nġaa nipaya sën ham vahi denevonġ vu ham lo, gaḳ ham ahëmin
geving ham. 3 Ham nimin wëëk in ham su basuh ham, gaḳ ham medo
jevuh ti nabë sën Anon Vabuung ahë neving bë ham gwevonġ lo. In nabë
ham gwelë ham nivesa bemedo jevuh ti, og saga rëḳ naduu ham ahon
beham natu degwa timu. 4 In yiḳ hil atu anon timu, geyiḳ Anon Vabuung
timu nedo, log ham bo kwamin in sën Anutu ggooin ham raḳ lo. 5 Kë! Yiḳ
hil Mehöböp timu nedo, gehil nehevonġ ving ggëp ti, gehil naripek bël
ggëp ti. 6 Log yiḳ hil Anutu timu nedo. Hil pin Amad yi, genetu hil pin alad,
genevonġ behil pin nehevonġ yi huk, genedo loḳ hil pin ayod. 7 Rëḳ Kerisi
vo yi semusën ti ti ggelek hil pin, behil haḳo nyëmasën yoh vu yö kwa.
8 Yoh vu sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo nebë:
"Kesuu alam sën denesis beġö vu yi lo
beduu sir ahon,
log mëm raḳ yah vavunë
bevo semusën ggelek mehönon nyëmasën."
9 Rëḳ ġaġek sën nër agi bë raḳ yah vavunë om saga maḳ tato bë luḳ yam
dob sën neggëp ġebinë agi muġin. 10 Gaḳ mehö sën luḳ yam lo, yiḳ mehö
sën raḳ yah vavunë mekesuu yaġek teb pin lo, lob raḳ yah vavunë in bë
natu ala megeġin nġaa pin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Log vo semusën aggagga vu yi alam nebë sënë: Vahi denetu sinarë,
gevahi denetu alam-denenër-ġaġek-ranġahsën, gevahi deneḳo loḳ nyëġ
medenenër Bengö Nivesa vu alam dahis. Vahi deneġin Kerisi-yi-alam
gevahi denetu tatovaha. 12 Nevonġ yi semusën ggelek nebë sënë in bë
Anutu-yi-alam pin denatu anon timu medegevonġ yi huk mededoḳ vu sir,
geKerisi-yi-alam nġahijseḳë jaḳ bedebare nijwëëk. 13 Rot behil pin ġevonġ
geving ġaġek gëp ti, gehil pin ajaḳ Anutu nalu ni, lob mëm hil natu
mehönon yohvu nabë Kerisi sën mehö yohvu geniröp los dahis lo. 14 Rëḳ
mu hil su medo ġevonġ ngöḳ ngöḳ nabë hurmahen. Bë hil ġevonġ nabë
saga, og mehönon pin hir ġaġek sën kwaj nevo medenenër lo rëḳ geḳo
hil nah menom nabë sën sanġ neḳo ḳele nema los ris. Mehönon kuungsën
rëḳ dekepë hil galam nijpaya los kwaj rëḳ detetuhin hil. 15 Rëḳ mu nabë
hil ahëd geving hil benanër ġaġek anon mu, og hil rëḳ nabë Kerisi behil
ġevonġ nġaa pin nabë sën nevonġ lo, geyö rëḳ natu yuseḳë begeġin hil
pin. 16 Saga nebë sën yuseḳë nesupin mehöti ni len ti ti pin in bë semu
anon jaḳ. Gehil pin ti ti nebë telitek meneloḳ vu anon bevo niwëëk vu
navi. Gelen ti ti nevonġ huk agga ti ti yoh vu sir. Gemëm ahëj neving sir
mesir böp neraḳ loḳ ti medenare niwëëk medenetu anon timu.

Kerisi-yi-alam Desepa Doḳ Aggata Mewis

17 Ham tu Mehöböp yi alam om sa bë nanër niwëëk vu ham nabë
ham su gwevonġ nġaa jeggin jeggin nabë sën alam dahis denevonġ lo.
In su denesepa loḳ nġaa anon rë, gaḳ kwaj nevo nġaa meris meris mu.
18 Alam saga og denedo loḳ malaḳenu, om sën su deyoh vu bë deseggi
ġaġek medejaḳ degwa ni rë. Anutu vonġin bë gevonġ medemedo malaj-
tumsën rëḳ ma gedenedo adingnë, in ayoj ni tebö in yi gesu deneraḳ ni
rë. 19 Alam dahis og su deyoh vu bë deseggi nġaa nipaya los nġaa nivesa
medejaḳ ni rë, om sën deggërin sir yah bemedo mekwaj nevo nġaa sën
maluh los avëh denevun sir in lo mu panġsën. Log malaj anonin nġaa
nipaya pin bedeneya vu panġsën. 20 Rëḳ Kerisi su nër bë ham gwevonġ
nabë sënë rë. 21 Ma maḳ ham su nġo Kerisi yi ġaġek anon sën he netahu
ham loḳ lo rë? 22 Ġaġek sënë nebë ham naḳah nġaa muġengsën sën ham
nevonġ wirek lo vër in ham, geham gwevuu ham ayomin wirek-hen-yi
na. In nġaa muġeng og nesepa loḳ nġaa nipaya sën ham malamin anonin
lo, genevonġ beham nimin paya neraḳ. 23 Om ham ayomin mewis jaḳ
geham kwamin bo nġaa nivesa mu. 24 Geham jöp ġaġek anon niröpsën-yi
los vabuung doḳ nah ham, beham natu mewis jaḳ benimin nabë Anutu.
25 Hil atu alam degwa timu om ham gwevuu ġaġek lahsën vun los ġaġek
kuungsën pin na, geham nanër ġaġek los anon mu vu ham. 26 Bë ham
ahëmin sengën og ham gweġin ham nivesa in nġaa nipaya rëḳ gëp vu
ham, gaḳ ham ahëmin nakul beham gwero ġaġek pevis gehes mala su
duḳ na. 27 In nabë nama og ham rëḳ tateḳin aggata vu Memö Nipaya

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Satan berëḳ kepë ham. 28 Log mehö sën neggodeḳ nġaa lo, og su godeḳ
nġaa ti gökin nah. Gaḳ yö sero huk ti megevonġ jaḳ nema niröp in geḳo
monë teka jaḳ medoḳ vu yi, gerëḳ doḳ vu mehö ngwë sën neraḳ vu in
nġaa lo geving.
29 Log ham su nanër ġaġek jeggin jeggin berup ham avimin. Gaḳ
ham boseḳ menanër ġaġek nivesa mu in doḳ vu alam sën denenġo lo
mesemu sir. 30 Anutu yi Anon Vabuung loḳ ya nedo ham ayomin in bë
tato namuġin behil ajaḳ ni nabë Anutu rëḳ geḳo hil vër in nġaa nipaya
nyëvewen behil anah medo geving yi. Om ham su gwevonġ bAnon
Vabuung ayo maggin jaḳ. 31 Ham su gwelë mehö ngwë paya, geham su
ahëmin sengën jaḳ, geham su gwevonġ paanġ, geham su nanër pelësën
jaḳ mehö ngwë, geham su ahëmin nipaya vu mehö ngwë. 32 Gaḳ ham
gwelë ham nivesa, geham doḳ vu ham. Log ham su kwamin bo nġaa
nipaya sën mehö ngwë denevonġ vu ham lo. Gaḳ ham kwevoh na nabë
sën Anutu kwa nevo Kerisi benekevoh ham nġaa nipaya ya lo.

Hil Sepa Doḳ Nġaa-Ranġah-Yi

5 1 Anutu ahë neving ham beham tu nalu lo, om ham sepa doḳ vaha
begwevonġ nġaa noh vu sën Anutu nevonġ lo. 2 Log ham medo
gwevonġ nġaa los ahëmin geving mehönon pin, nabë sën Kerisi ahë
neving hil beloḳ yah hil bed lo. Lob saga rëḳ natu seriveng nabë seriveng
reggu nivesa sën denevesi in reggu nivesa berup na vu Anutu lo.
3 Log baggëb los nġaa ningöhek sën hil navun hil in lo, genġaa nipaya
sën ham ayomin nevu nevu in lo, og ham sën Kerisi-yi-alam ham lo, ham
su bengwënġ jaḳ, in sagaḳ su yoh vu rë. 4 Ham su nanër ġaġek nipaya
paya berup avimin, geham su sevërin ġaġek kwamasën-yi, geham su
nanër ġaġek jeggin jeggin sën su yoh vu rë lo genanöp in. In nġaa nebë
saga og su yoh vu bë ham gwevonġ rë, gaḳ ham nanër ham kwamin
vesa vu Anutu in nġaa nivesa vesa pin sën nevonġ vu ham lo. 5 In ham
raḳ ni ggovek bë mehö sën neggodeḳ avëh avö, gemehö sën nevonġ nġaa
ningöhek, gemehö sën ahë neving baggëb benevonġ jeggin jeggin lo,
sënë nebë nesepa loḳ nġaa kuungsën wirek hen nebë jepö los nyëġ ġebus
beḳo arëj raḳ, og alam nebë sënë su deyoh vu bë dedoḳ na Kerisi luho
Anutu hir nyëġ rë. 6 Ham su gwebë nengamin vu alam sën denevonġin bë
detetuhin ham beham gwevonġ nġaa nipaya lo. In Anutu ahë sengën vu
alam sën denekeyëh aye medenevonġ nġaa jeggin jeggin nebë agi, log rëḳ
bo nyëvewen vu sir geving. 7 Om ham los su gwebë doḳ ti. 8 In ham nedo
loḳ malaḳenu wirek, rëḳ gwëbeng og Mehöböp nevonġ beham nedo loḳ
ranġah, om ham gwevonġ nġaa pin nabë alam sën denedo loḳ ranġah lo.
9 In alam sën denedo loḳ ranġah lo, og denevonġ nġaa nivesa mu los nġaa
yohvu, gedenesepa loḳ ġaġek anon. 10 Ham seggi nġaa pin bemalamin
sepa nġaa sën Mehöböp ahë neving lo. 11 Ham noh nenga in nġaa nipaya

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

los ṅgaa malaḳenu-yi in su neloḳ vu hil rë, gaḳ ham tato ranġah vu
alam nabë ṅgaa nebë saga og nipaya. 12 In ṅgaa nipaya pin sën denevonġ
vunsën lo, og hil su bengwënġ jaḳ, in hil nid nemum in. 13 Gaḳ ṅgaa pin
sën neggëp ranġah lo, og alam pin denelë medeneraḳ ni, 14 in ṅgaa pin
sën ranġah gelu raḳ lo, og neggëp ranġah rot. Nebë ġaġek sën dekevu
meneggëp lo nebë:

"Honġ sën ġenewëp lo! Kwedi!
Gwevuu diiḳsën na in
lob Kerisi gevonġ benyëġ geheng in honġ
geġemedo doḳ ranġah!"

15 Om ham gweġin ham nivesa. Ham su gwevonġ ṅgaa jeggin jeggin
nabë alam kwaj masën, gaḳ ham gwevonġ ṅgaa pin nabë alam los kwaj.
16 Ham su basap buk na meris rë, gaḳ ham nimin wëëk megwevonġ huk
jaḳ buk pin, in ṅgaa nipaya neggëp loḳ buk sën hil nado agi. 17 Om ham
su gwevonġ nabë sën alam kwaj masën denevonġ lo, gaḳ ham kwamin
bo mejaḳ ṅgaa sën Mehöböp ahë neving lo ni. 18 Geham su nanum
mekweyevin, in saga nevasap ham beham rëḳ nimin paya jaḳ, gaḳ mu
Anon Vabuung napup ham ayomin og mëm. 19 Ham medo gwevonġ Anutu
yi sengii los raro, gegwevonġ tarot nivesa sën ġadu ham ḳenumin, geham
gwevonġ raro doḳ ham ayomin los kwamin vesa vu Mehöböp. 20 Geham
nanër vu Anutu jaḳ buk nabë ham ahëmin nivesa vu yi in ṅgaa pin sën
nevonġ benetöḳ vu ham lo. Ham nanër nabë saga vu hil Amad Anutu jaḳ
Mehöböp Yesu Kerisi arë.

Ġaġek Raḳ Maluh Los Venëj

21 Log ham su gweḳo ham jaḳ vu arimin, gaḳ ham dahun ham in lob
saga geḳo Kerisi arë jaḳ. 22 Log ham avëh, ham ġurek reggamin babuj
nabë sën ham nehurek Mehöböp babu lo. 23 In ham reggamin tu ham
alamin meneġin ham nebë sën Kerisi tu yi alam alaj meneḳo sir yah vu
Anutu lo. 24 Om avëh nengaj yes vu reggaj in ṅgaa pin nabë sën Kerisi-yi-
alam pin nengaj yes vu Kerisi lo.

25 Log ham maluh! Ham ahëmin geving ham venëmin nabë sën Kerisi
ahë neving yi alam pin bediiḳ loḳ yah bej 26 in bë gevonġ benij röp los
nij mewis jaḳ lo. Log neripek sir raḳ bël los nevonġ yi ġaġek vu sir, 27 in
bë denatu yi alam los nij veseek benijvesa jaḳ, genġaa ningöhek ma ṅgaa
nipaya su gëp vu sir, log mëm rëḳ gevonġ bedenatu yi ṅgaa vabuung
genġaa nipaya nama na veröḳ yi in sir. 28 Om ham maluh! Ham ahëmin
geving ham venëmin nabë saga. Ham ahëmin geving ham venëmin nabë
sën ham ṅgo ahëmin neving ham navimin lo, in mehöti sën ahë neving
venë lo, og yö ahë neving yi. 29 In mehöti su ni nelëlin yö navi rë, gaḳ
yö nevet yi meneġin yi nivesa rot nebë sën Kerisi yö neġin yi alam lo.
30 Kerisi neġin hil nivesa in hil nebë yi reggos los seḳë gehil atu navi len

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ti ti. 31 Yoh vu sën Anutu yi ġaġek nër lo bë, “Maluh rëḳ gevuu ama lu ata
genapiiḳ vu venë beluho denatu anon timu.”
32 Log ġaġek vunsën sënë og degwa böpata ngwë neggëp. Yönon, nenër
raḳ Kerisi losho yi alam lo ving. 33 Rëḳ mu ham maluh pin, ham ti ti nġo
ahëmin geving venëmin nabë sën ham nġo ahëmin neving ham lo. Log
ham avëh, og ham ġurek reggamin babuj.

Ġaġek Raḳ Hurmahen Losho Amaj Lu Ataj

6 1 Log ham hurmahen, ham huk neggëp. Ham tu Mehöböp yi alam,
om ham nengamin yes vu ham amamin lu atamin megwevonġ noh
vu hir ġaġek. 2 In Anutu yi horek nër bë, “Ġeġurek amam lu atam babuj.”
Lob horek saga tu ham Horek muġinsën geyi ġaġek semusën neggëp ving.
3 Ġaġek semusën sënë nebë, “Ham rëḳ medo nivesa meham medo hus
adingseḳë rot gëp dob.”
4 Log ham alam hib, ham su gwevonġ paya vu ham nalumin lo bahëj
sengën vu ham, gaḳ ham gweġin sir nivesa bedesepa doḳ Mehöböp yi
ġaġek los degevonġ nġaa pin niröp.

Ġaġek Raḳ Hur Losho Alaj

5 Log ham hur, ham nengamin yes megwevonġ noh vu mehö sën tu
alamin meneġin ham lo aye. Ham ġönengin sir, geham ayomin na timu
vu sir nabë sën ham nevonġ vu Kerisi lo. 6 Geham su gwevonġ huk jaḳ
malaj mu in nabë ahëj nivesa in ham, gaḳ ham gwevonġ nivesa vu sir,
in ham tu Kerisi yi hur beham nesepa loḳ Anutu kwa los ayomin timu.
7 Ham su gwevonġ huk in nabë mehönon degelë ham nivesa, gaḳ ham
kwamin vesa megwevonġ huk los niwëëk in Anutu gelë ham nivesa. 8 In
ham neraḳ ni vorot bë: Nabë ham gwevonġ huk nivesa geham su nimin
tebö rë, og Anutu rëḳ gevonġ nyëvewen doḳ nah vu ham sën tu hur lo,
gevu ham sën tu ala lo geving.
9 Log ham sën tu ala lo, ham gweġin ham hur nivesa geving. Ham su
gwevonġ paanġ los nanër ġaġek nipaya jaḳ sir, in ham raḳ ni bë ham los
ham hur ham alamin timu nedo yaġek benelë ham pin neggëp ti.

Kerisi-yi-alam Nebë Alam-beġö-yi

10 Log arig lo, sa ġaġek hus sënë nebë: Ham nimin wëëk menatu
Mehöböp yi alam yönon! Yi mehö niwëëk ata, om ham gweḳo niwëëk
vu yi. 11 Ham jöp Anutu yi ḳelenavi los nġaa sën neggërin beġö lo doḳ
na ham navimin, in ham bare niwëëk genġaa sën Memö Nipaya Satan
nevonġ in bë tetuhin ham lo su kepë ham. 12 In hil su nasis beġö vu
mehönon rë, gaḳ hil nasis beġö vu ggev los nġaa niwëëk sën deneġin
nġaa malaḳenu-yi lo, gevu memö nipaya sën deneġin yaġek babu lo.
13 Om ham jöp Anutu yi ḳelenavi los nġaa sën neggërin beġö lo pin doḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na ham, in nabë buk nipaya natöḳ vu ham, og ham bare niwëëk bengis
beġö rot begovek na, gemëm ham medo. 14 Ham gwevëh ġaġek anon gëp
ham balomin beham bare. Geham gwevonġ nġaa niröp mu in gërin ham
newamin. 15 Log ham jöp Bengö Nivesa sën nevonġ behil ayod neto revuh
lo doḳ na ham vahamin natu ham suu, in ham bare niwëëk geham su
jöpeḳ. 16 Log ham ayomin na timu vu Yesu jaḳ buk, lob saga natu ham
ḳelenavi sën gërin ham navimin pin lo, in Memö Nipaya Satan yi apop
sën netum daggen lo pin dejaḳ vu medenakul. 17 Log ham kwamin bo sën
Kerisi ḳo ham yah vu Anutu lo besaga natu ham aseeng sën ham nabun
yumin doḳ in gërin beġö. Geham gweḳo ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-
ḳapiya lo pin in Anon Vabuung gevonġ benatu ham paëp-yu-anil beham
ngis beġö jaḳ.
18 Log ham najom jaḳ los kwetaġ vu Anutu buk geranġah, gAnon
Vabuung rëḳ doḳ vu ham. Ham su nimin tebö! Gaḳ ham pasanġ najom
jaḳ in Anutu-yi-alam pin. 19 Log ham najom jaḳ in sa geving nabë sa
bengwënġ og Anutu gevonġ ġaġek berup saviġ besa nanër Bengö Nivesa
sën neggëp kesii wirek lo nam ranġah, gesa su ġönengin mehönon
malaj. 20 Setu Bengö Nivesa sënë yi hur ti in nanër ranġah, lom deduu sa
besën seyam nado ḳarabus agi. Om ham najom jaḳ nabë sa su ġöneng in
mehönon meġevuu huk sënë na, in saga og su yoh vu rë, gaḳ saḳ nanër
ranġah metateḳin mena rot.

Ġaġek Hus

21 Hil arid Tukikus neloḳ vu sa balu nehevonġ Mehöböp yi huk lob sa
ahëġ neving yi. Lob neyök vu ham berëḳ nanër sa los nġaa pin sën netöḳ
vu sa lo ranġah vu ham bemëm ham jaḳ huk sën sa nehevonġ lo ni. 22 Yiḳ
sa hevonġ yi meyök vu ham raḳ degwa sënë in bë nanër sa bengöġ vu
ham begevonġ beham nimin wëëk jaḳ. 23 He arimin ham, om hil Amad
Anutu luho hil Mehöböp Yesu Kerisi degevonġ beham pin ayomin gëp
revuh, geham ahëmin geving ham, geham ayomin na timu vu luho.
24 Luho degevonġ semusën vu ham sën ham ahëmin neving hil Mehöböp
Yesu Kerisi rot menedo lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Pilipi

1 1 Kerisi Yesu yi hur sa Paulus geTimoti, balu ḳevu ḳapiya sënë yök vu
ham Pilipi pin sën Kerisi Yesu yi alam ham lo, ving ggev sën deneġin
dub los alam sën deneloḳ vu ham lo. 2 Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu
Kerisi degevonġ semusën vu ham bedegevonġ ham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vesa Vu Anutu

3 Sën sa kwaġ nevo ham lo, og sa najom raḳ vu sa Anutu los kwaġ vesa in
ham rot. 4 Lob sën sa neḳetaġ vu Anutu bë doḳ vu ham lo, og sa neḳetaġ los
ahëġ nivesa in ham. 5 Sa kwaġ vesa in ham neloḳ vu sa gesa nanër Bengö
Nivesa ranġah. Vu nyëdahis rot beverup gwëbeng. 6 Lob seraḳ ni ggovek bë
Anutu yö vonġ huk nivesa loḳ ham ayomin vu nyë dahis, lob yö rëḳ medo
gevonġ rot begovek na doḳ buk sën Kerisi Yesu duḳ nom lo.
7 Log sën sa kwaġ vesa in ham lo, og sagaḳ yoh vu. In buk vahi og sa nado
ḳarabus, log buk vahi og sa nehevonġ huk in bë ġadu Bengö Nivesa balam
degevonġ geving niwëëk. Lob neloḳ buk saga pin, og ham kwamin nevo sa,
om huk sën sa nehevonġ banon neraḳ menesemu alam vahi lo, og yiḳ ham
nevonġ huk sagi ving behil kwad vesa loḳ ti, om sën sa kwaġ nevo ham yoh
vu buk pin. 8 Senër yönon neggëp Anutu mala bë sayoġ nepebip sa in bë
senök ġalë ham pin, in sahëġ neving ham nebë sën Kerisi Yesu ahë neving
ham lo. 9 Lob sa najom raḳ in ham bë ham ahëmin geving ham niwëëk rot
noh vu buk pin bena meböpata jaḳ. Gesa najom raḳ ving bë ham natöḳ
vu kwa nivesa rot beham seggi nġaa pin, 10 in ham jaḳ ni nabë nivesa ma
nipaya. Nabë saga in ham natu alam yohvu genġaa nipaya su gëp vu ham
rë, rot bena berup doḳ buk sën Kerisi duḳ nom lo. 11 Lob nġaa niröp sën Yesu
Kerisi yoh vu bë gevonġ banon jaḳ doḳ hil ayod lo napup ham ayomin rot. In
sënë rëḳ geḳo Anutu arë jaḳ nabë mehö niwëëk los arë böpata.

Paulus Ya Ḳarabus Lob Sënë Loḳ Vu Bengö Nivesa

12 Arig lo, sa bë ham jaḳ ni nabë nġaa sën töḳ vu sa agi, og su ggërin
Bengö Nivesa rë. Gaḳ neloḳ vu meneya rot. 13 In alam-beġö-yi pin sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deneġin mehö-los-bengö Sisar* yi beggaṅġ lo, galam vahi pin, og deraḳ
sa niġ ggovek ya bë seyam ḳarabus in Kerisi yi hur sa.
14 Lob arig lo nġahiseḳë sën ayoj neya timu vu Mehöböp lo kwaj nevo
sa bë seyam ḳarabus, lob ayoj niwëëk raḳ in sënë, lob devuu ggönengsën
ya genij wëëk raḳ medenër Anutu yi ġaġek ranġah. 15 Yönon, sir vahi
og ahëj nipaya in sarëġ ya, lob denevonġ in bë dedahun sa, om sën
denenër Kerisi yi ġaġek ranġah raḳ degwa sënë, rëḳ sir vahi og ahëj
nivesa medenenër Kerisi arë los ayoj niröp. 16 Alam sënë deraḳ ni bë sa
nado sënë in bë sa ġadu Bengö Nivesa, om sën ahëj neving sa medenenër
ġaġek ranġah. 17 Rëḳ sir vahi og denenër Yesu yi ġaġek in bë degeḳo yö
arëj jaḳ. Gaḳ ayoj su niröp rë. Yönon, denevonġ in bë debo maggin la doḳ
na geving vu sa doḳ ḳarabus. 18 Rëḳ yiḳ sagaḳ nġaa meris. Bë denanër
los ayoj niröp, ma su denanër los ayoj niröp rë, og yiḳ ggovek. Denenër
Kerisi yi ġaġek ranġah, om sa kwaġ vesa in sënë, gesëḳ kwaġ vesa rot.
19 In seraḳ ni bë nġaa sënë rëḳ doḳ vu sa besëḳ medo nivesa, in seraḳ ni
ggovek ya bë ham nejom raḳ yoh vu buk in bë doḳ vu sa, lob Yesu Kerisi
yi Anon Vabuung ġadu sa. 20 Sa navo kwaġ in nġaa timu, gesa hevonġ
ving bë rëḳ anon jaḳ nabë: Sa su rëḳ niġ namum in nġaa sën sa nehevonġ
ggëp dob lo ti rë. Gaḳ nabë sa nadiiḳ, ma nabë sa medo vesaġ, og sa bë
ġevonġ nġaa pin sënë los niġ wëëk in geḳo Kerisi arë jaḳ. Vu pehi sënë,
genoh vu buk pin. 21 In sa og sa kwaġ nevo nebë sënë: Nabë sa medo
vesaġ og nivesa, in setu Kerisi-yi-alam ti ggovek ya. Gaḳ nabë sa nadiiḳ
og nivesa rot, in sëḳ medo geving Kerisi yönon. 22 Rëḳ mu nabë senġo
nahën medo vesaġ vu dob, og sëḳ ġevonġ huk vahi geving banon jaḳ,
om maḳ sëḳ ġevonġ nabë va? Sa duġin! 23 Sa kwaġ luu luu in sënë. Sa bë
nadiiḳ bena medo geving Kerisi in sënëḳ nivesa rot. 24 Gaḳ mu nabë senġo
nahën nemedo dob, og yiḳ nivesa rot, in mëm sëḳ medo medoḳ vu ham
rë. 25 Om sa kwaġ neya timu meseraḳ ni bë maḳ sëḳ medo vesaġ medoḳ
vu ham in ham gwevonġ geving niwëëk bekwamin vesa rot. 26 Nebë
saga, om nabë dekevelekin sa besenök berup vu ham gökin, og ham rëḳ
kwamin vesa in begweḳo Kerisi Yesu arë jaḳ panġsën.

Alam Pilipi Losho Paulus Degebë Doḳ Ti MedengisBeġö In Bengö Nivesa

27 Rëḳ mu ham sepa doḳ Kerisi yi Bengö Nivesa niröp in nabë senök
ġalë ham, og sejaḳ ni. Ma nabë sa ġanġo ham bengömin mu, og yiḳ
ggovek, gesëḳ ġanġo nabë ham ahëmin neving ham menare loḳ ti,
bayomin ti, beneloḳ vu ham menesis beġö in Bengö Nivesa in bë na
meniwëëk jaḳ balam degevonġ geving. 28 Sa hevonġin bë ġanġo ham
bengömin nabë ham su nehönengin alam sën denekeyëh ham ġaġek lo
rë. Gaḳ sa bë ġanġo nabë ham nare niwëëk. Bë ham bare niwëëk nabë
saga, og saga netato bë rëḳ malaj nama. Log netato ving bë Anutu rëḳ
geḳo ham nah vu yi beham medo nivesa. 29 In Anutu su vo semusën sënë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu ham bë ham ayomin na timu vu Kerisi mu rë, gaḳ vo semusën ngwë
vu ham bë kwerë maggin vahi geving in ham tu yi alam. 30 Yiḳ hil nasis
beġö ggëp ti in Bengö Nivesa, nebë sën ham lë gesa nehevonġ wirek lo,
genebë sën ham nġo bë sa nahën nehevonġ gwëbeng agi.

Hil Dahun Hil Gahëd Geving Arid Lo

2 1 Maḳ ham neḳo niwëëk vu Kerisi? Kerisi ahë neving ham lom saga
vonġ beham ayomin to revuh-a? Gemaḳ Anon Vabuung neduu hil tu
alam yu timu? Gemaḳ ham ahëmin neving mehönon gekwamin nevonġin
sir-a? 2 Om nabë nebë saga og mëm ham sepa doḳ kwa timu. Ham
ahëmin geving ham anon rot, beham medo jevuh ti, beham malamin
sepa huk timu. Bë ham gwevonġ nabë saga, og ham rëḳ gwevonġ besa
kwaġ vesa böpata rot. 3 Ham su kwamin bo ham mu beham gweḳo ham
jaḳ. Gaḳ ham ġurek alam vahi babuj geham kwamin bo sir nabë dekesuu
ham raḳ nġaa nivesa. 4 Geham su gweġin ham nġo ham nġaa mu, gaḳ
ham gweġin mehö ngwë hir nġaa geving.

Kerisi Dahun Yi Lob Anutu Ḳo Arë Raḳ

5 Ham kwamin bo nġaa nabë sën Kerisi Yesu nevonġ lo.
6 Anutu soġek yi,
rëḳ mu su kwa nevo bë najom aggata sën luho Anutu neggëp ti lo
ahon rë.
7 Gaḳ vuu aggata sënë ya getu mehönon raḳ,
bevonġ nġaa nebë hur meris.
8 Tu mehönon bedelë yi nebë mehönon soġek,
rëḳ mëm yö dahun yi genesepa loḳ Anutu aye rot bediiḳ.
Yönon, diiḳ raḳ ḳelepeḳo* nebë alam nij paya.
9 Om sën Anutu ḳo yi raḳ, raḳ yiḳ degwa sënë,
beḳo yi raḳ yah vavunë rot.
Lob tunġ ggev ti sën kesuu ggev vahi pin lo raḳ yi.
10 In nabë degenġo Yesu arë,
og alam pin vu yaġek gevu dob gevu dob ġebinë
rëḳ dengun lusej vu yi.
11 Log mehönon pin rëḳ denanër ranġah doḳ ayej nabë:
Yesu Kerisi tu Mehöböp.
Gedegeḳo Ama Anutu arë jaḳ nabë saga.

Hil Najëh Nabë Betuheng

12 Om sa mehö lo! Ham nġo medo gwevonġ noh vu sayeġ nabë sën ham
nevonġ aga. Yönon, sën sa nado ving ham wirek lo og ham nevonġ, gaḳ
gwëbeng sënë senġo nado adingnë, om ham pasanġ gwevonġ nabë saga.
Anutu ḳo ham yah vu yi om ham ayomin na timu beham ġöneng in yi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

beġurek babu in mëm rëḳ geḳo ham nah vu yi beham medo geving yi vu
tamusën. 13 In hil araḳ ni bë Anutu nevonġ huk loḳ ham. Yö nevër ham
kwamin, lob mëm ham nevonġ nġaa yoh vu sën ahë neving lo.
14 Log nġaa pin sën ham gwevonġ lo, og ham gwevonġ los nimin yes, gaḳ
ham su gwevonġ ayemin vu los ġök ham in. 15 Ham gwevonġ nabë sënë in
nġaa nipaya su gëp vu ham, gaḳ ham medo niröp nabë sën Anutu nalu ham lo.
Yönon, ham nedo loḳ alam nij paya los alam ġaġek tetuhinsën vuheng, rëḳ mu
ham rëḳ najëh jaḳ sir nabë betuheng. 16 Ham nanër ġaġek sën yoh vu bë gevonġ
bemehönon demedo malaj-tumsën lo vu sir in mëm sa napisek in doḳ buk sën
Kerisi duḳ nom dob lo. In sëḳ jaḳ ni nabë sa su nevasap sa menehevonġ huk
meris rë. 17 Alam Yuda denesis reggu tu seriveng, lob denekeseh wain raḳ ving,
lob yiḳ sën ham ayomin neya timu vu Kerisi lo nebë seriveng saga. Log nabë
dengis sa, og yiḳ ggovek, in sa niġ ḳök rëḳ keseh nabë wain sën denekeseh raḳ
ham seriveng lo, lob sëḳ kwaġ vesa geving ham. 18 Om yiḳ ham kwamin vesa
geving nabë saga behil kwad vesa doḳ ti.

Timoti Yi Ġaġek

19 Nabë Mehöböp Yesu kwa bo, og sëḳ ġevonġ Timoti nök vu ham, loḳ mëm
rëḳ nom nanër ham bengömin vu sa besa kwaġ vesa. 20 In su sa mehö ngwë nedo
balu kwamin nevo nġaa neggëp ti nebë Timoti rë. Yö kwa nevo ham rot bë doḳ
vu ham. 21 Gaḳ alam vahi pin og yö deneġin yö hir nġaa gesu kwaj nevo Yesu
Kerisi yi huk rë. 22 Rëḳ Timoti og ham raḳ ni bë yi mehö nivesa beneloḳ vu sa in
Bengö Nivesa nebë sën hurmahen ti neloḳ vu ama. 23 Sa bë ġevonġ yi nök pevis
vu ham, rëḳ mu sejaḳ nġaa sën rëḳ natöḳ vu sa lo ni namuġin loḳ mëm. 24 Rëḳ mu
sa hevonġ ving bë Mehöböp rëḳ tateḳin aggata gesenġo rëḳ nök vu ham geving.

Epaproditus Yi Ġaġek

25 Log sa kwaġ nevo bë maḳ sëḳ ġevonġ hil arid Epaproditus nah vu ham gökin
pevis. Wirek ham vonġ yi loḳ yah ham bömin beyam loḳ vu sa, balu nehevonġ
huk loḳ ti galam desis beġö vu aluu in Bengö Nivesa. 26 Rëḳ tum nevo kwa in ham
bë nök gelë ham. Gayo maggin rot in ham nġo bë niraḳ. 27 Yönon, niraḳ böpata
lob dus raḳ bë nadiiḳ na. Rëḳ Anutu kwa vonġin aluu beloḳ vu yi in bë su nadiiḳ
besayoġ maggin böpata rot rë. 28 Om sën sa kwaġ nevo rot bë sa ġevonġ yi nök
pevis beham gwelë yi gökin bekwamin vesa lob mëm sa maggin rëḳ ahë yes jaḳ
teka geving. 29 Om ham gweḳo yi nök vu ham los kwamin vesa in Mehöböp yi
hur yi. Geham gweḳo alam nabë sënë arëj jaḳ. 30 Dus raḳ bë nadiiḳ doḳ Kerisi yi
huk. In ham su yoh vu bë doḳ vu sa rë, om sën loḳ yah ham bömin beneloḳ vu sa,
rëḳ töḳ vu niraḳsën sënë bedus raḳ bë nadiiḳ.

Mehöti Sën Ayo Na Timu Vu Kerisi Lo, Og Yi Mehö Yohvu Yönon

3 1 Arig lo, sa bë semu ġaġek sënë hus nabë ham kwamin vesa in
Mehöböp. Sa nanër ġaġek timu sënë yoh vu buk, rëḳ mu sa su rëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

niġ tebö jaḳ in rë, in ġaġek saga rëḳ ġadu ham. 2 Ham gweġin ham in
alam sën denevonġ huk nipaya nebë anöö bemën lo. Ham gweġin ham in
alam nij paya sën denevonġin bë dekepë ham lo. Geham gweġin ham in
alam sën denevonġin bë degerah* ham navimin in mëm ham natu Anutu-
yi-alam lo. 3 In degwa su neggëp vu nġaa saga rë, gaḳ hil sagi og Anon
Vabuung neloḳ vu hil behil nehaḳo Anutu arë raḳ, om hil atu yi alam
soġek. Hil su kwad nevo navid rë, gaḳ hil napisek in Kerisi Yesu yö timu.
4 Yönon, maḳ senġo yoh vu bë kwaġ bo sa naviġ. Nabë mehö la kwaj nevo
sën derah* navij lo bë yoh vu bë geḳo sir nah vu Anutu, og seyoh vu bë
nanër rot kesuu sir. 5 In sataġ ḳo sa lob buk tu nemadvahi-bevidek-löö
lob derah* sa naviġ. Saḳ Israel ti. Sa degwa vu Benyamin. Saḳ Hibru ti
gesamaġ lu ataġ og Hibru ving. Log sa Parisai* ti gesa nesepa loḳ Moses
yi horek nebë sën sir lo. 6 Sa niġ wëëk rot bë sa ġevonġ Anutu yi huk, om
sën wirek og sa nasis Kerisi-yi-alam rot. Rëḳ mu nabë mehöti seggi sa jaḳ
Moses yi horek, og rëḳ gelë nabë sa nesepa loḳ pin los dahis.

7 Lob wirek sa hekuung bë nġaa pin sënë og nġaa böp rot, loḳ tum
sehërin sa tu Kerisi yi mehö lob seraḳ ni bë nġaa pin sënë og yiḳ nġaa
meris. 8 Sa su nanër raḳ Yuda hir nġaa mu rë. Gaḳ seraḳ ni bë Kerisi
Yesu tu sa Mehöböp, om sën sa nehalë nġaa vahi pin bë nġaa meris. Sa
nesepa loḳ Kerisi vaha, besa hevuu nġaa vahi pin ya, besa nehalë nebë
laa, gesa bë najom Kerisi ahon 9 benatu yi mehö. Yönon, Horek su yoh vu
bë gevonġ besa natu mehö yohvu rë. Rëḳ sayoġ neya timu vu Kerisi, om
sën Anutu nër sa bë sa mehö yohvu, in Anutu nenër mehönon bë sir alam
yohvu degwa raḳ sën ayoj neya timu vu Yesu lo. 10 Sa bë sejaḳ Kerisi ni
yönon. Gesa bë ġaḳo niwëëk vu yi in diiḳ gekedi raḳ yah. Sa hevonġin bë
ġaḳo ḳerus nabë sën ḳo lo, gesa bë sa su kwaġ bo sa, gaḳ sa bë dahun sa
nabë sën Kerisi dahun yi bediiḳ lo. 11 Sa nehevonġ nebë sënë, in sa kwaġ
nevo bë rëḳ gevonġ besëḳ ḳedi jaḳ nah gëp bedub geving.

Paulus Seröġ Niwëëk In Bë Geḳo Ḳupeḳ Nivesa Vu Yaġek

12 Yönon, sa su kwaġ nevo bë sa nehevonġ nġaa pin saga niröp beseyoh
vu ggovek ya rë. Gaḳ senġo nesepa loḳ nġaa pin sënë rot in bë sëḳ ġaḳo
nyëvewen nivesa sën Kerisi Yesu ggooin raḳ in bë gevonġ vu sa lo.

13 Arig lo, sa su rëḳ ġaḳo sa jaḳ nabë sa haḳo anon ggovek ya rë. Gaḳ
yiḳ sa nanër ġaġek timu sënë nabë: Sa hevuu nġaa wirek hen pin ya,
gesa nehevonġ huk niwëëk in bë sa ġaḳo nġaa tamusën-yi. 14 Sa neseröġ
niwëëk in bë sa natöḳ na telig vewen sën lo medegebë sarëġ, loḳ mëm
Anutu tahi sa mesena vavunë meġaḳo nyëvewen jaḳ Kerisi Yesu yi huk.
15 Om hil sën Anutu nër hil nebë hil alam yohvu lo, hil pin kwad bo
ġaġek gëp ti nabë hil ġevonġ nabë sagi. Rëḳ nabë ham kwamin nevo
ġaġek ngwë yööhu, og Anutu rëḳ tateḳin ham kwamin. 16 Rëḳ mu ġaġek
anon sën hil nesepa loḳ agi, og hil nġo najom ahon menapiiḳ vu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Arig lo, ham pin sepa doḳ sa vahaġ. Geham gwelë alam vahi sën
denesepa loḳ sa lo geving nivesa, beham sepa doḳ he vahamin. 18 Senër
vu ham beron nġahiseḳë ggovek ya, log gwëbeng saḳ nanër vu ham gökin
los malaġ bël nabë: Alam nġahiseḳë denelë Kerisi paya bedenevonġin bë
dedahun ġaġek sën netateḳin yi ḳelepeḳo* lo na. 19 Alam sënë malaj anon
in nos los reggu lu nġaa rot bedeneḳo raḳ tu hir anutu. Denepisek in nġaa
nimumsën aggagga, gekwaj nevo nġaa dob yi mu. Om alam sënë rëḳ malaj
nama gëp Nyëġ Nipaya. 20 Gaḳ hil og hil atu alam-yaġek-yi, lob hil neheġin
bë Mehöböp Yesu Kerisi vu yaġek meduḳ nom begeḳo hil nah. 21 Rëḳ gevonġ
behil navid nipaya sënë pekwë yi bemalanġeri jaḳ nabë sën yö navi. Rëḳ
gevonġ nabë sënë jaḳ niwëëk sën yoh vu bë getunġ nġaa pin degevek babu lo.

Paulus Nër Bë Ahëj Geving Sir Gekwaj Bo Nġaa Nivesa

4 1 Nebë sënë om arig lo, ham tu Mehöböp yi alam om ham nġo bare
niwëëk. Sahëġ neving ham, besa nehevonġin bë ġalë ham gökin. In
sa kwaġ vesa in ham, geham vonġ bë sa soḳ sengii yi.
2 Log honġ Ewodia, gehonġ Suntuke, melu gwenġo rë! Melu semu ġaġek
in Mehöböp yi hur avëh meluu. 3 Log honġ sën alu nehebë loḳ ti in huk-e!
Sa nanër vu honġ nabë ġedoḳ vu avëh luu sënë. In wirek og alöö naloḳ
vu he in Bengö Nivesa ving Klement losho alam vahi sën he nehevonġ
huk timu barëj neggëp loḳ ḳapiya-mala-tumsën-yi lo. 4 Ham kwamin vesa
in Mehöböp jaḳ buk pin, gesaḳ nanër gökin nabë ham pasanġ kwamin
vesa rot. 5 Ham gwevonġ balam pin dejaḳ ham nimin nabë ham nejom
ham ahon, geham su neḳo ham raḳ rë. In Mehöböp yam dus raḳ ggovek
ya. 6 Om ham su newamin jaḳ! Gaḳ nabë ham jaḳ vu in nġaa ti, og ham
najom jaḳ bekwetaġ vu Anutu in, lob ham najom jaḳ benanër los kwamin
vesa vu yi geving. 7 Loḳ mëm Anutu rëḳ gevonġ beham ayomin gëp
revuh. Alam dob-yi duġin nġaa sënë degwa besu detöḳ raḳ rë, rëḳ mu sën
ham ayomin gëp revuh lo rëḳ gevonġ beham ahëmin nivesa rot geham
kwamin niröp jaḳ in Kerisi Yesu yi alam ham.
8 Arig lo, sa bë nanër ġaġek ti vu ham gökin nabë ham kwamin bo
nġaa nabë sënë noh vu buk: Nġaa pin sën anon lo, genġaa sën niröp lo,
genġaa sën neyohvu lo, genġaa pin sën nivesa lo, genġaa sën malanġeri
lo. Geham kwamin bo nġaa sën hil ġalë nabë nivesa lo los nġaa pin sën
yoh vu bë hil ġaḳo arë jaḳ lo. 9 Nġaa pineḳ sa tahu ham loḳ, lob ham ḳo
ggovek ya, genġaa pin sën sa nanër los sa nehevonġ lo, og ham nġo los
ham lë ggovek ya, om ham gwevonġ nabë saga noh vu buk. Nabë saga,
lob Anutu sën nevonġ behil ayod neggëp revuh lo rëḳ medo geving ham.

Paulus Kwa Vesa In Alam Pilipi

10 Sa kwaġ vesa rot gesa napisek in ham vu Mehöböp, in ham nedo hus
ading rëḳ gwëbeng ham kwamin vo sa beloḳ vu sa ggökin. Yönon, ham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwamin nevo sa wirek bë doḳ vu sa, rëḳ aggata su neggëp in bë ham
gwevonġ nam rë. 11 Sa su bë rëḳ nanër nabë sa naraḳ vu in nġaa rë. Gaḳ
wirek og sa newaġ neraḳ in nġaa sën netöḳ vu sa lo, rëḳ gwëbeng og setu
Yesu yi hur, lob sa nado revuh in nġaa pin. 12 Sehöġ nġaa bë paya teka, og
yiḳ ggovek, genabë nġahiseḳë og yiḳ ggovek. Log bë seġa nos menajom
sa ahon, ma meyip gevonġ sa, ma nabë senoh vu nġaa pin, ma sejaḳ vu in
nġaa, og sa nehalë nġaa pin sënë bë yiḳ neggëp ti, lob vu nyëġ pin geyoh
vu buk pin, og sayoġ sepëp. 13 Mehö sën lo neġadu sa, lob seyoh vu bë
ġevonġ nġaa pin jaḳ niwëëk. 14 Rëḳ ham nevonġ nivesa, in ham neloḳ vu
sa beham nekwerë sa maggin. 15 Yönon, ham alam Pilipi, ham nġo raḳ
ni bë wirek sa nanër Bengö Nivesa vu distrik Masedonia nyëdahis lob
ggovek gesa naya raḳ, rëḳ alam saga la su denevengwënġ ving sa bë he
doḳ vu he vewen vewen rë. Gaḳ ham mu sën mëm ham nevonġ.
16 In sa nado Tesalonika wirek, lob ham neloḳ vu sa benevonġ ḳupeḳ
vu sa, rëḳ su beron timu rë. 17 Rëḳ saga su nebë sa malaġ anonin ḳupeḳ
rë. Gaḳ sa hevonġin bë ham gwevonġ huk nivesa nabë sënë in gevonġ
beham nyëvewen böp jaḳ besemu ham. 18 Lob gwëbeng og sa haḳo nġaa
pin ggovek ya benġahiseḳë rot, beseyoh vu ggovek ya. Ham vonġ ḳupeḳ
vu sa bEpaproditus ḳo yam loḳ ya sa nemaġ ggovek ya. Ḳupeḳ sënë vonġ
bë seriveng sën ham nevesi bereggu nivesa verup neya vu Anutu lo. Om
Anutu rëḳ gelë nivesa nabë yi seriveng, lob ahë nivesa in. 19 Lob ham tu
Kerisi Yesu yi alam, om sa Anutu rëḳ geġin ham nivesa in nġaa pin sën
ham neraḳ vu in lo jaḳ nġaa nivesa vesa pin sën neggëp vu yi lo. 20 Om
hil ġaḳo hil Amad Anutu arë jaḳ na vavunë degwata los degwata. Yönon.

Ġaġek Hus

21 Sa bë nanër na vu Kerisi Yesu yi alam pin nabë sa kwaġ nevo sir. Log
hil arid lo sën denedo ving sa agi denër bë kwaj nevo ham ving. 22 Yönon,
Anutu-yi-alam pin denër bë kwaj nevo ham. Gesir vahi sën denevonġ
huk ggëp mehö-los-bengö Sisar* yi beggangġ lo denër niwëëk bë kwaj
nevo ham ving. 23 Mehöböp Yesu Kerisi yi semusën nök gëp geving ham
ḳenumin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Kolosi

1 1 Sa Paulus sën Anutu ggooin sa raḳ in bë sa natu Kerisi Yesu yi
sinarë lo. Alu hil arid Timoti 2 ḳevu ḳapiya sënë yök vu Kerisi-yi-
alam ham sën ham nedo Kolosi aga. Vu he arimin ham sën ham ayomin
neya timu vu Kerisi yönon lo. Sa neḳetaġ vu hil Amad Anutu in ham bë
semu ham begevonġ ham ayomin gëp revuh.

Anutu Vonġ Balam Kolosi Ayoj Ya Timu Vu Kerisi

3 Alu kwamin vesa vu hil Mehöböp Yesu Kerisi Ama Anutu in ham neyoh
vu buk pin sën alu najom raḳ in ham lo. 4-6 Yönon, he najom raḳ in ham rot
loḳ buk sën he hanġo ham bengömin bë ham ayomin neya timu vu Kerisi
Yesu geham ahëmin neving Kerisi-yi-alam pin lo, rot besën verup gwëbeng.
Ham nġo Bengö Nivesa yi ġaġek anon wirek, loḳ mëm ham raḳ ni bë ham
rëḳ medo malamin-tumsën degwata gëp yaġek. Bengö Nivesa saga ya
meyoh vu nyëġ pin, lob nevonġ balam denesepa loḳ Kerisi. Lob töḳ verup
vu ham ving, lob ham vonġ ving besepa loḳ loḳ buk sën ham nġo muġinsën
beraḳ ni bë Anutu yi ġaġek semusën yönon lo, rot beverup gwëbeng.
7 Epapras sën tahu ham loḳ Bengö Nivesa sënë beham raḳ ni lo, og yiḳ mehö
nivesa balu nehebë loḳ ti in huk. Kerisi yi hur nivesa yi meneloḳ yah he
bömin benevonġ yi huk ggëp ham nyëġ. 8 Loḳ mëm nër ham bengömin yom
vu he bë Anon Vabuung loḳ vu ham beham ahëmin neving Kerisi-yi-alam.

Paulus Jom Raḳ Bë Anutu Ġadu Alam Kolosi

9 Epapras nër ġaġek yom vu he nebë saga, lob mëm alu najom raḳ in
ham yoh vu buk pin gehe su nehevuu rë. Gaḳ alu neḳetaġ vu Anutu bë
gevonġ beham natu alam los kwamin yönon, gAnon Vabuung tateḳin
ham kwamin beham jaḳ nġaa pin ni nabë nivesa ma nipaya. In mëm ham
jaḳ nġaa pin sën Anutu ahë neving bë hil ġevonġ lo ni. 10 Nabë sënë, loḳ
mëm ham yoh vu bë sepa doḳ Mehöböp yi aggata niröp bemëm kwa vesa
in ham. Lob ham rëḳ gwevonġ nġaa nivesa jaḳ buk pin banon jaḳ, gemëm
ham jaḳ Anutu ni gökin rot.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Log alu najom raḳ in ham ving bë Anutu mehö niwëëk ala los
ġayeheng bo niwëëk vu ham rot in ham najom ham ahon beham kwerë
maggin pin bebare los kwamin vesa 12 begweḳo hil Amad arë jaḳ. In vonġ
beham yoh vu bë doḳ na geving yi alam pin behil rëḳ medo doḳ yi Nyëġ-
ranġah-yi. 13 Yönon, ḳo hil vër in malaḳenu niwëëk, getunġ hil loḳ ya
ving Nalu sën ahë ving yi panġsën lo yi alam. 14 In Anutu Nalu baġo hil
yom ggovek ya bedahun hil nġaa nipaya ya.

Kerisi Yi Aggata Los Yi Huk

15 Anutu Nalu yiḳ luho Anutu sën hil su ayoh vu bë ġalë yi rë lo neggëp
ti. Yö nedo nyëdahis betu nġaa pin sën Anutu tunġ agi ala. 16 Tunġ nġaa
pin vu yaġek gevu dob. Tunġ nġaa pin sën nedo hil malad agi, genġaa
vahi sën hil su nehalë rë lo. Tunġ alam-los-bengöj, gegavman, geggev,
galam sën denetu ala lo. Yönon, tunġ nġaa pin sënë benġaa pin yö tu
yi nġaa. 17 Yö nedo nyëdahis genġaa la su nedo rë, log medo neġin nġaa
pin sën tunġ lo medenedo nivesa raḳ yö niwëëk. 18 Kerisi-yi-alam pin
detu degwa timu log tu hir yuseḳë. Yi mehö muġinsën sën kedi raḳ yah
ggëp bedub lo. Kedi raḳ in bë yö ti natu nġaa pin ala. 19 Anutu vonġin bë
luho Nalu gëp ti, om sën vonġ yi nġaanon vu yi beggërin ayo los dahis.
20 Anutu vonġin bë gevonġ mamer vu mehönon los nġaa pin sën vu yaġek
los dob lo, in bë hil los medo jevuh ti. Om sën vonġ Nalu yam bediiḳ raḳ
ḳelepeḳo* loḳ yah hil bed in bë ġaġek nadiiḳ na.
21 Wirek og ham tu alam bemën in Anutu. Ham kwamin nevo nġaa
nipaya mu menesepa loḳ, lob saga vonġ beham los Anutu nelë ham paya.
22 Rëḳ Kerisi diiḳ loḳ yah ham bömin in bë ham los Anutu medo jevuh ti.
Vonġ nebë sënë in bë geḳo ham nah vu yi beham natu alam nimin röp
los alam nimin vesa geġaġek su gëp vu ham gëp Anutu mala. 23 Gaḳ ham
ayomin na timu vu Kerisi beham bare niwëëk ata. In nġaa ngwë rëḳ geḳo
ham kwamin seggi lob tum ham rëḳ gwevuu aggata sën ham vonġ ving
niwëëk raḳ Bengö Nivesa sën ham nġo lo na. Denër Bengö Nivesa sënë
ya meyoh vu mehönon pin vu dob, lob sa Paulus setu hur ving menanër
ving.

Paulus Loḳ Vu Alam Kolosi

24 Gwëbeng sënë sa haḳo maggin, rëḳ maggin sënë neloḳ vu ham om sa
kwaġ vesa. Log maggin sën sa neḳerë loḳ sa naviġ agi, og sa neḳerë loḳ
yah Kerisi ben. Sa neḳerë in bë doḳ vu Kerisi-yi-alam pin los dahis, om
yiḳ su senġo ti neḳerë rë, gaḳ alu Kerisi neḳerë loḳ ti.
25 Lob Anutu yö ggooin sa raḳ tu yi alam pin hir hur bevo huk loḳ sa
nemaġ bë sa nanër yi ġaġek pin vu ham. 26 Ġaġek sënë yö neggëp vunsën
in mehönon vu nyëġ pin wirek, beneggëp rot beverup gwëbeng. Rëḳ
gwëbeng og töḳ yam ranġah vu Kerisi-yi-alam bederaḳ ni ggovek ya.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

27 Anutu yö kwa vo bë tateḳin ġaġek vunsën sënë vu yi alam pin, besir
sën yu-ngwë lo dejaḳ ni geving nabë ġaġek nivesa rot belos bengö. Ġaġek
vunsën sënë nebë Kerisi nedo ving ham, lob ham nevo kwamin in yi bë
geḳo ham nah medo nivesa rot geving yi. 28 Om sën he medo nanër Kerisi
yi Bengö Nivesa ranġah gehe nalev horek vu mehönon bë degeġin sir
nivesa. He netateḳin ġaġek los kwa nivesa pin vu alam pin in bë ġaḳo sir
pin denah vu Kerisi medenatu yi alam niröp, gaḳ su demedo duġ duġ in
nġaa ti. 29 Nebë saga, om sën sa nehevonġ huk böp rot menavimengin,
rëḳ Kerisi yö neġadu sa menevonġ niwëëk vu sa.

Hil Ġevonġ Geving Niwëëk Genid Dëlin Ġaġek Kuungsën

2 1 Yönon, sa bë ham jaḳ ni nabë sa nehevonġ huk böp rot in bë sedoḳ
vu ham los alam Laodisea galam nġahiseḳë sën su malaj neraḳ
sa malaġ rë lo. 2 Sa nehevonġ huk böp sënë in bë ham bare niwëëk los
ahëmin nivesa, gesa nehevonġin bë ham ahëmin geving ham, in saga
rëḳ naduu ham ahon beham medo jevuh ti. Log sa hevonġin bë ham jaḳ
ġaġek ni los degwa, bejaḳ ni nabë ġaġek anon. Senër ġaġek sën netateḳin
Kerisi vu hil lo. In neggëp vunsën ving Anutu wirek, rëḳ töḳ yam ranġah
gwëbeng beyoh vu bë gevonġ kwa nivesa rot vu ham. 3 Yönon, Anutu
kwa pin los degwa geyi ġaġek los kwa böp böp pin neggëp vu Kerisi.
4 Senër ġaġek saga vu ham in bë mehöti su bo bël doḳ ham betetuhin
ham. 5 Sa su nado ving ham rë, rëḳ sa kwaġ nevo ham rot bevonġ bë sën
sa nado ving ham, lob sa kwaġ vesa in sën ham nedo revuh ti geham
ayomin neya timu vu Kerisi lo.

Hil Aġa Jaḳ Kerisi In Hil Medo Malad-Tumsën Yönon

6 Ham ḳo Kerisi Yesu tu ham Mehöböp ggovek ya, om ham bare mena
geving yi nabë saga. 7 Ham bare niwëëk jaḳ yi, nabë sën ḳele nare niwëëk
raḳ dob, genabë sën begganġ nedo niwëëk raḳ mudeng lo. He nër Bengö
Nivesa vu ham, om ham gwevonġ geving niwëëk bemëm rëḳ ġadu ham
beham bare, lob ham kwamin vesa vu Anutu jaḳ buk. 8 Ham gweġin
ham. In rëḳ mehöti nanër ġaġek kwa dob yi mu benanër ġaġek meris vu
ham begekuung in ham begërin ham. Alam nebë sënë og denevengwënġ
raḳ alam böp wirek hen hir nġaa los nġaa dob sënë yi horek meris
aggagga, gesu denevengwënġ raḳ Kerisi rë. 9 Yesu og Anutu soġek, log
Anutu Anon nedo loḳ yi beggërin yi los dahis. 10 Lob ham tu yi alam,
om ggërin ham ving nebë saga beham su neraḳ vu in nġaanon ti rë. In
yi yö tu ala bekesuu angër los arëj genġaahur böp böp pin. 11 Lob ham
su rah* navimin in bë ham natu Kerisi-yi-alam rë, gaḳ vonġ bë Kerisi
rah* ham navimin vorot, rëḳ su rah ham raḳ nema rë. Gaḳ ham vuu ham
nġaa muġeng ya gewërin ham yah vu Kerisi, lob saga nebë sën rah* ham
navimin beham tu yi alam. 12 Ham ripek bël, lob sënë tahu bë ham diiḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bedelev ham ya bedub ving yi. Log tahu ving bë ham kwedi raḳ ggökin,
in ham vonġ ving bë Anutu og mehö niwëëk meḳo Yesu vër in bedub
benedo mala-tumsën. 13 Wirek ham nevonġ nġaa nipaya aggagga, geham
nesepa loḳ nġaa kwa-muġeng-yi, lob sënë vonġ beham tu nġaa diiḳsën-
yi in bë malamin nama. Rëḳ ma gAnutu kevoh ham nġaa nipaya ya, om
rëḳ gevonġ behil medo malad-tumsën geving Kerisi. 14 Horek yi ġaġek
vahi sën nevonġin bë dahun hil lo neggëp vu hil, bevonġ bë hil rëḳ bare
ġaġek, rëḳ ma gAnutu kevoh ya. In sënë nebë sën tul brëm ya ġaġek sënë
vetii ḳelepeḳo* ving Yesu bepin maya. 15 Om angër los arëj genġaahur
böp böp su arëj neggëp in bë hil nadudeḳ vu sir rë. Gaḳ Yesu kesuu sir
raḳ ḳelepeḳo* betato ranġah raḳ alam pin malaj bë detu nġaa meris
benijwëëk masën.

Yiḳ Hil Nebë Sën Hil Adiiḳ Ving Kerisi Ggovek Ya

16 Nebë saga, om nabë mehö la denanër ham in nġaa sën ham newa
los nenum lo, gedenanër ham in ham su nesepa loḳ hir buk aggagga sën
detunġ yoh vu ta gekwev gesoda lo rë, og ham su gwebë nengamin vu
sir. 17 In nġaa nebë sënë og yiḳ nġaa sën rëḳ anon jaḳ vu tamusën lo yi
tahusën mu. Gaḳ mëm Kerisi mu mëm yiḳ nġaanon. 18 Om ham gweġin
ham in alam sën denenër nġaa sën denelë loḳ pesepsën lo. Geham gweġin
ham in alam sën denedudeḳ vu angër lu nġaa lo. In alam nebë saga og
kwaj nevo nġaa dob yi bedenevonġin bë degërin ham nah vu sir, geham
su gweḳo nyëvewen nivesa sën Kerisi bë gevonġ vu ham lo rë. Gaḳ yö
devonġin bë degeḳo sir jaḳ mu, 19 gesu denepiiḳ vu Kerisi sën tu hil yud
lo rë. Yönon, hil pedus los telitek nevo niwëëk yoh vu hil anod geneduu
hil ahon. Rëḳ mu hil yud og neġin hil anod los dahis nivesa in bë hil ajig
benid wëëk jaḳ noh vu Anutu kwa. Lob Kerisi yiḳ nebë hil sën Kerisi-yi-
alam hil lo yud. 20 Vonġ bë ham diiḳ ving Kerisi, lob ham vuu dob sënë yi
nġaa meris meris ya. Rëḳ nebë va sën ham nevonġ nġaa nebë alam-dob-
yi-ë? In ham nesepa loḳ Horek ggökin nebë, 21 “Su ġenajom nġaa sënë; su
ġegwa nġaa saga; su gwebë nemam jaḳ nġaa sënë!” 22 Horek nebë sënë
og nenër raḳ nġaa sën hil aġa bemala nama na veröḳ yi lo. In horek nebë
sënë og mehönon yö hir ġaġek mu, gaḳ su nġaanon rë. 23 Yönon, maḳ hil
rëḳ ġekuung nabë horek nebë sënë og nivesa los kwa. In gejiiin hil bë hil
ana soda los raro lu nġaa, gedenenër bë hil nġo dahun hil gehil nġo basap
hil navid besu ġeġin nivesa rë. Rëḳ ma, genġaa nebë sënë og su yoh vu
bë doḳ vu hil yönon rë, in hil ayod maḳ nahën nevu nevu in nġaa nipaya
behil nesepa loḳ.

Yiḳ Hil Nebë Sën Hil Ḳedi Raḳ Yah Ving Kerisi

3 1 Nabë ham kwedi raḳ yah ving Kerisi, og ham malamin sepa nġaa
sën nedo vavunë vu nyëġ sën Kerisi tu Mehö-los-bengö menedo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu nema vesa lo mu. 2 Ham kwamin bo nġaa-vavunë-yi noh vu buk,
gaḳ ham su medo mekwamin bo nġaa-dob-yi. 3 In Kerisi diiḳ loḳ yah ham
bömin lob saga vonġ bë ham diiḳ ya, rëḳ ma geham rëḳ medo malamin-
tumsën geving Anutu. 4 Lom sën hil ḳedi jaḳ bemedo malad-tumsën lo, og
degwa yö vu Kerisi, om yö rëḳ natöḳ ranġah vu tamusën, lob vu buk saga
ham rëḳ kwedi geving yi beberup los vuneḳ vuneḳ yaġek yi.

Hil Natu Mehönon Mewis

5 Nebë saga om ham gwevuu nġaa-dob-yi sën neggëp loḳ ham ayomin
lo pin na. Nġaa-dob-yi sagi nebë: Baggëb aggagga pin, nġaa ningöhek sën
su yoh vu bë hil ġevonġ rë lo, genġaa nipaya sën hil ayod neggurek in lo,
genġaa nipaya sën hil malad anon in lo. In sënë og nebë sën hil nesepa
loḳ anutu-kuungsën. 6 Alam sën denevonġ nġaa nebë agi, og Anutu rëḳ
gevonġ nipaya nyëvewen doḳ nah vu sir. 7 Wirek ham newa raḳ alam
nebë sënë, beham nevonġ nġaa pin sënë ving. 8 Rëḳ mu gwëbeng sënë
og ham gwevuu nġaa nebë sënë pin na. Ham su gwelë mehönon paya,
ham su gwevonġ paanġ, ham su ahëmin sengën, ham su nanër pelësën,
geham su gwevonġ nevumin. 9 Ham su dah ġaġek vun genanër ġaġek
kuungsën vu ham. In ham vuu nġaa muġeng ya, beham su nesepa loḳ
yah rë. 10 Ham tu mehönon mewis raḳ ggovek ya. Yönon, Anutu semu
ham beham tu mehönon mewis raḳ, lob nevo kwa vu ham yoh vu buk
in bë ham rëḳ nabë yi. 11 Hil atu mewis, om hil su basuh hil nabë: Sireḳ
alam-yu-ngwë gehileḳ alam Yuda. Genabë, hileḳ neherah* navid, gesireḳ
su denerah* navij rë. Gehil su nanër alam vahi nabë: Sir sagi og alam
bemën, gesir saga og alam duġ duġ, galam sënëḳ detu nġaa meris, galam
sagaḳ yö deneġin sir. Ma! Gaḳ yiḳ Kerisi nevonġ balam pin neggëp ti
geKerisi nedo loḳ alam pin neggëp ti.

Hil Sepa Doḳ Aggata Sën Hil Ahëd Geving Hil

12 Anutu ggooin ham raḳ ggovek ya beham tu yi alam, lob ahë neving
ham. Nebë saga, om ham sepa doḳ nġaa nabë sënë: Ham kwamin
gevonġin alam pin mesemu sir. Ham dahun ham, geham nahubin
mehönon geyiḳ maam degevonġ paya vu ham. 13 Ham su ahëmin sengën
vu arimin sën Kerisi-yi-alam sir lo pevis rë, gaḳ ham ahëmin geving sir
beham najom ham ahon. Lob nabë ġaġek neggëp vu ham ti in ari vonġ
paya vu yi, og maam gelë ari mu gedahun ari yi nipaya na. In Mehöböp
kevoh ham nġaa nipaya ya, om ham gwevonġ nabë saga vu arimin lo.
14 Log sën hil ahëd geving hil lo, og sënë kesuu nġaa vahi pin, beneduu
nġaa nivesa pin revuh ti. Om ham sepa doḳ nġaa pin sën aga, beham
ahëmin geving ham panġsën kesuu nġaa vahi. 15 Lob Kerisi gevonġ
beham ayomin geto revuh, lob sënë yö geġin ham rot. In Anutu tahi
ham in bë ham natu degwa timu gayomin gëp revuh, geham kwamin

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vesa vu Anutu noh vu buk. 16 Lob Kerisi yi ġaġek napup ham ayomin
rot, bemëm ham rëḳ medo nivesa menatu alam los kwamin. Log ham
tateḳin ġaġek vu ham, bebarah ham verök̇ jaḳ. Ham ayomin nivesa vu
Anutu megwevoṅġ sengii jaḳ arë los gwevoṅġ tarot sën neḳo arë raḳ loḳ
ayo peggo lo, geham gwevoṅġ raro megweḳo arë jaḳ. 17 Log ṅġaa pin sën
ham nenër lo genġaa pin sën ham nevoṅġ lo, og ham gwevoṅġ in geḳo
Mehöböp Yesu arë jaḳ, in yö tateḳin aggata, om ham nah vu hil Amad
Anutu menanër kwamin vesasën vu yi.

Ġaġek Raḳ Maluh Los Venëj Genaluj Lo

18 Ham avëh, ham ġurek reggamin babuj, in Mehöböp nelë sënë bë
yohvu.
19 Log ham maluh! Ham ahëmin geving ham venëmin, beham su bo
maggin vu sir.
20 Log ham hurmahen, ham nengamin yes vu amamin lu atamin in
ṅġaa pin, in mëm Mehöböp gelë ham nivesa.
21 Log ham sën amaj ham lo, ham su gwevoṅġ paya vu nalumin ayoj
bahëj sengën jaḳ, in rëḳ ayoj maggin jaḳ bedegöneng.

Ġaġek Raḳ Hur Los Ggev

22 Log ham sën hur lo, ham gwebë nengamin vu ham alamin hir ġaġek.
Ham su gwevoṅġ huk jaḳ malaj mu in nabë kwaj vesa in ham. Gaḳ ham
ġönengin Mehöböp, geham ayomin na niröp vu huk. 23 Genġaa pin sën
ham gwevoṅġ lo, og ham ayomin na timu vu beham gwevoṅġ niwëëk. In
ham su nevoṅġ huk vu mehönon mu rë, gaḳ ham nevoṅġ vu Mehöböp.
24 Om Mehöböp yö rëḳ bo doḳ nah beham gweḳo nyëvewen sën ggooin
raḳ vu ham lo. In ham tu Mehöböp Kerisi yi hur. 25 Gaḳ mehö sën nabë
gevoṅġ paya lo, og rëḳ geḳo nyëvewen jaḳ ṅġaa nipaya sën nevoṅġ lo. In
hil su ayoh vu bë ġevoṅġ bAnutu gurek hil babud rë.

4 1 Log ham sën tu ala meneġin hur lo, ham gwevoṅġ ṅġaa nivesa los
nohvu vu sir niröp. In ham Mehöböp nedo yaġek beyi hur ham ving.

Hil Najom Jaḳ Vu Anutu Los Ayod Timu

2 Ham najom jaḳ los ayomin timu, geham su nimin tebö. Ham kwamin
sepa beham najom jaḳ los kwamin vesa vu Anutu. 3 Log ham najom jaḳ
vu Anutu in he geving nabë tateḳin aggata vu he, in he nanër yi ġaġek
ranġah betateḳin Kerisi degwa sën neggëp vunsën wirek rëḳ mëm töḳ
yam ranġah gwëbeng agi. Yönon, deḳo sa yam ḳarabus in sa nanër ġaġek
sënë, 4 om ham najom jaḳ in sa nabë sa tateḳin nivesa begëp ranġah noh
vu huk sën Anutu vo vu sa lo. 5 Ham gwevoṅġ ṅġaa nivesa los kwamin
jaḳ alam dahis malaj, log nabë aggata neggëp in bë ham nanër Bengö
Nivesa vu sir, og ham su nimin tebö. 6 Ham nanër ġaġek malanġeri los

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nivesa vu sir noh vu buk, log ham kwamin bo sir ti ti nabë denedo nebë va og ham nanër ġaġek niröp bedoḳ vu sir.

Paulus Vonġ Tukikus Luho Onesimus Deya

7 Tukikus mëm rëḳ nanër huk sën sa nehevonġ lo bengö vu ham. Hil arid anon Tukikus. Sahëġ neving yi balu nesepa he menehevonġ Mehöböp yi huk, lob neloḳ vu sa rot gesu nitebö rë. 8 Sa hevonġ yi yök vu ham raḳ degwa sënë, in bë ham jaḳ he huk ni, gegevonġ beham ayomin niwëëk jaḳ.

9 Lob sa hevonġ Onesimus yök ving yi. Ham nġo ham alam ti yi yönon, in yi vu Kolosi behil arid anon yi, gehil ahëd neving yi. Lob luho rëḳ denanër nġaa sën anon raḳ ggëp agi vu ham.

Paulus Kevu Bë Kwa Nevo Alam Kolosi

10 Aristarkus yam ḳarabus ving sa, lob kwa nevo ham menenër. GeMarkus sën Barnabas ġadë lo kwa nevo ham menenër ving. Sën sa ḳevu wirek vu ham lo bë: Nabë nök berup vu ham, og ham gweḳo yi jaḳ. 11 Log Yesu Yustus kwa nevo ham ving menenër. Yiḳ alam Yuda löö mu sagi sën denevonġ huk ving sa behe nehevonġ Anutu yi huk, in bë yi nyëġ anon jaḳ. Löötho sënë deneġadu sa rot.

12 Log ham mehö Kolosi ngwë sën Epapras lo kwa nevo ham ving menenër. Kerisi Yesu yi hur yi, log nejom raḳ in ham yoh vu buk. Nejom raḳ vu Anutu bë ham bare nimin wëëk nabë maluh, beham jaḳ Anutu kwa ni, besepa doḳ noh vu buk pin. 13 Seraḳ ni ggovek ya, om sën senër bë nevonġ huk böp rot in bë doḳ vu ham gedoḳ vu alam Laodisea los alam Hirapolis geving. 14 Hil dokta Lukas sën hil ahëd neving yi lo, luho Demas kwaj nevo ham ving bedenenër.

15 Log ham nanër sa vu hil arid lo sën denedo Laodisea agu nabë sa kwaġ nevo sir ving menanër. Geham nanër vu Numpa losho Kerisi-yi-alam sën denesupin sir medenejom raḳ loḳ yi begganġ lo geving. 16 Ham natevin ḳapiya sënë govek log ham gwevonġ na vu Kerisi-yi-alam vu Laodisea bedenatevin geving. Geḳapiya sën sa ḳevu ya vu Kerisi-yi-alam vu Laodisea lo, og ham natevin geving. 17 Geham gwevonġ ġaġek sënë na vu Arkipus nabë kwa bo huk sën Mehöböp vo loḳ nema lo, begevonġ niwëëk banon jaḳ. 18 Sa Paulus senġo ḳevu ġaġek dus teka sagi raḳ nemaġ bë sa kwaġ nevo ham. Ham kwamin bo sa in senġo nahën nado ḳarabus los sëng. Anutu gevonġ semusën vu ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Tesalonika

1 1 Sa Paulus, geSilvanus* lu Timoti, alöö ḳevu ḳapiya sënë yök vu
ham sën Kerisi-yi-alam lo vu Tesalonika. Vu ham sën ham ayomin
neya timu vu hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi lo. Alöö
hevonġin bë Mehöböp luho nalu sagi degevonġ semusën vu ham, log
degevonġ beham medo revuh.

Alam Tesalonika Devonġ Ving Niwëëk Medenedo Nivesa

2 Alöö najom raḳ in ham yoh vu buk gehe ahëmin nivesa vu Anutu in
ham. 3 Gehe nër ham tato vu hil Amad Anutu yoh vu buk bë ham nevonġ
huk nivesa beneggëp ranġah bë ham ayomin neya timu vu hil Mehöböp
Yesu Kerisi menehurek babu. Ham nevonġ huk böpata sagi in degwa nebë
ham ahëmin ving yi, log ham nevo kwamin in yi bë rëḳ duḳ nom dob.
4 Arig lo! He araḳ ni ggovek bë Anutu ahë neving ham lob ggooin ham
raḳ. 5 He naraḳ ni nebë saga in he haḳo Bengö Nivesa yök vu ham, lob
ham su kwamin vo bë sanġ meris rë, gaḳ Anon Vabuung vo niwëëk loḳ
beham raḳ ni venuh bë ġaġek anon. Log he nado ving ham, lob ham nelë
nġaa pin sën he nehevonġ in bë doḳ vu ham lo. 6 Ham nelë bekwamin
nevo, lom mëm ham nesepa loḳ nġaa sën he nehevonġ lo, geham nesepa
loḳ Mehöböp ving. Alam pin sën denedo dus vu ham lo dedeġinengin
maggin raḳ ham, rëḳ ham jom Bengö Nivesa ahon gemëm Anon Vabuung
vonġ beham kwamin vesa. 7 Lom mëm ham vo niwëëk vu Kerisi-yi-alam
pin vu distrik Masedonia los Akaya raḳ saga, lom kwaj nevo bedenesepa
loḳ ham. 8 In ham vonġ Anutu yi ġaġek ya meyoh vu dob pin. Su ya
vu distrik Masedonia los Akaya mu rë, gaḳ ham bengömin sën ham
ayomin neya timu vu Anutu lo, ya meyoh vu dob pin. He su ayoh vu bë
rëḳ nanër ham vu mehöti rë, in deraḳ ni ggovek ya. 9 Alam vu nyëġ pin
denenër yom vu he bë he haḳo Anutu yi ġaġek mayök vu ham, lob ham
vuu yeseḳ los seriveng wirek hen ya, geham wërin ham yom vu Anutu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

beham tu Anutu anon sën mala-tumsën degwa lo yi hur. 10 Gedenenër
vu he bë, ham nevo kwamin in Nalu Yesu sën Ama Anutu nër bekedi raḳ
in alam-diiḳsën lo bë: Rëḳ nom vu yaġek gökin begeḳo hil vër in nipaya
nyëvewen sën rëḳ nam natöḳ vu mehönon pin lo.

Huk Sën Paulus Nevonġ Vu Tesalonika

2 1 Arig lo! Ham raḳ ni bë he su ayök vu ham mehe huk ya meris rë.
2 Geham raḳ ni bë deveek he vu Pilipi gedenër ġaġek nipaya raḳ he,
log ham sis beġö vu he ving. Rëḳ he Anutu vo niwëëk vu he behe nër Bengö
Nivesa ranġah vu ham gehe su ahönengin ham rë. 3 He haḳo ġaġek anon
raḳ menanër niwëëk vu ham raḳ degwa nebë sënë: He su nehekuung raḳ
menanër rë, log he su ayomin ningöhek genanër rë, gehe su nanër in bë
tetuhin ham rë. 4 Gaḳ Anutu nelë he nivesa bekwa vo he bë he nanër yi
Bengö Nivesa ranġah. Lob su he nanër ġaġek in bë mehönon ahëj nivesa vu
he rë, gaḳ he bë Anutu sën neraḳ he kwamin ni venuh lo ahë nivesa vu he.
5 Ham raḳ ni ggovek, gehe nanër nebë sagi los nanër yönon neggëp Anutu
mala nebë: He nado ving ham wirek, og he su anër ġaġek in bë abo bël doḳ
ham rë gema rot, gehe su alam ayomin luu manër in bë ġaḳo ham monë
rë. 6 Gehe su nehevonġ in bë mehönon degeḳo he arëmin jaḳ rë. Ham ma
alam vahi. 7 Gaḳ Kerisi yi sinarë he los arëmin, om he yoh vu bë nanër vu
ham nabë ham doḳ vu he in nġaa sën doḳ vu he rëḳ ma. He su ayoh vu bë
nanër ġaġek nabë saga medeġinengin ham rë. Gaḳ he nebë ata sën neġin
nalu nivesa menevet sir lo. 8 Nebë saga, gehe kwamin nevo ham beneheġin
ham in he ahëmin neving ham rot, om sën he pasanġ nanër Anutu yi Bengö
Nivesa vu ham. Yönon, gehe yoh vu bë nadiiḳ in ham geving.
9 Arig lo, ham kwamin bo nabë he nehevonġ huk rot. He su nesewah
buk ma ranġah rë, in bë he su ḳetaġ nġaa nġaa vu ham mabo maggin
vu ham doḳ buk sën he nanër Anutu yi Bengö Nivesa vu ham lo. 10 Lob
ham lë beham raḳ ni, log Anutu raḳ ni ving bë he nehevonġ nġaa nivesa
vesa los yohvu vu ham sën Kerisi-yi-alam ham lo, geham ti su yoh vu bë
nanër ġaġek nipaya jaḳ he rë. 11 Ham raḳ ni bë he neheġin ham pin nebë
sën ama neġin nalu lo. 12 He vo horek vu ham in bë ham sepa doḳ aggata
niröp. Gehe ġadu ham, gehe nër niwëëk vu ham bë ham gwevonġ nġaa
pin noh vu Anutu kwa. In Mehö los niwëëk sagi ggooin ham raḳ in bë
ham medo geving yi doḳ yi nyëġ niḳapiik.

Devonġ Ving Anon Medenare Niwëëk Bë Degeḳo Maggin

13 Log he ahëmin nivesa vu Anutu raḳ buk pin ving in ham, in he nër
ġaġek sënë vu ham bë Anutu yi ġaġek, lob ham pevis beḳo raḳ menër bë
Anutu yi ġaġek anon gaḳ mehönon su denër yoh vu yö kwaj rë. Lob yiḳ
Anutu yi ġaġek yönon, begwëbeng nahën nevonġ huk loḳ ham sën ham
nevonġ ving lo ayomin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 In arig lo, ham nebë alam distrik Yudea sën denesepa loḳ Yesu Kerisi
bedetu Anutu-yi-alam lo, in ham alam dedeġinengin ham raḳ maggin
nebë sën hir alam denedeġinengin sir lo. 15 Alam Yuda desis Mehöböp
Yesu losho alam-denenër-ġaġek-ranġahsën bedediiḳ, log denede-ġinengin
nġaa maggin raḳ he nebë saga ving gedenesepa loḳ aggata nipaya sën
Anutu nilëlin lo. Om denesis beġö vu mehönon pin 16 medeneggërin he
in bë he su nanër ġaġek ranġah vu alam dahis meġaḳo sir nah vu Anutu.
Medo denevonġ nġaa nipaya rot gesu denevuu ya rë, rëḳ mu Anutu ahë
sengën vu sir rot bevonġin malaj nama.

Paulus Ahë Ving Rot Bë Gelë Sir Gökin

17 Arig lo, he hevuu ham ya. Senër he navimin mu, gaḳ he kwamin
nevo ham yoh vu buk behe ahëmin ving panġsën bë he ġalë ham
malamin gökin, 18 lob he sero aggata rot in bë anök vu ham rëḳ ma. Sa
Paulus, sa hevonġin bë senök vu ham beron nġahi rëḳ Satan ggërin he.
19 Ham kwamin nevo bë he kwamin vesa los he napisek in va? Gaḳ yiḳ
ham! Ham netu he madub nivesa, om doḳ buk sën Mehöböp duḳ nom
lo, og he rëḳ napisek in ham kesuu nġaa vahi pin. 20 He napisek los he
kwamin vesa rot in ham.

Paulus Vonġ Timoti Ya In Bë Ġadu Sir

3 1 He su ayoh vu bë anök rë in aggata ma, om sën he ayomin maggin
rot gehe kwamin nevo bë su yoh vu bë he medo rë, om sa kwaġ vo
bë maam senġo ti medo Atens beyiḳ ggovek. 2 Om he hevonġ he arimin
Timoti sën neloḳ vu Anutu benevonġ Kerisi yi Bengö Nivesa yoh vu nyëġ
pin lo yök vu ham in bë ġadu ham in ham ayomin na timu vu Kerisi
niwëëk. 3 In nġaa maggin sën töḳ vu ham gwëbeng lo su kepë ham. Anutu
yi horek nër vorot nebë nġaa maggin vahi rëḳ natöḳ vu hil yönon. 4 He
nahën nado ving ham, log he nër ranġah vu ham bë hil rëḳ natöḳ jaḳ
nġaa maggin medeġinengin hil, loḳ mëm gwëbeng sënë ham töḳ raḳ.
5 Om sën sa su yoh vu bë naköpeḳ bemedo meris rë, om sën sa hevonġ
Timoti yök in bë sa ġanġo nabë ham ayomin neya timu vu Kerisi ma ma.
Sa hekuung bë Mehö Pelëpinsën maḳ jij ham niwëëk rot bekepë ham
gehe vasap he huk böpata raḳ ham ganon ma.

Timoti Ḳo Ġaġek Bengö Yom Lom Paulus Kwa Vesa

6 Loḳ mëm Timoti yök beyom verup vu he ggovek, lob nër ġaġek nivesa
raḳ ham bë ham ayomin neya timu vu Yesu, geham ahëmin neving
mehönon. Genër ving bë ham kwamin nevo he panġsën geham nevonġin
bë ham gwelë he malamin nabë sën he nehevonġin bë ġalë ham lo.
7 Arig lo! Nebë saga lob nġaa maggin deġinengin he bevonġ he ayomin
maggin raḳ, rëḳ mu mëm he kwamin vo bë ham ayomin neya timu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu Yesu lom mëm he ayomin sepëp raḳ. 8 Gemëm he ayomin to revuh
ggökin, in ham nahën kwamin nevo Mehöböp beham nejom yi ġaġek
ahon. 9 Om he rëḳ ġaḳo Anutu arë jaḳ in ham bena berup tena? He su
ayoh vu rë, in he kwamin vesa panġsën rot vu Anutu in ham. 10 He medo
najom raḳ vu Anutu buk geranġah nebë gevonġ behe ġalë ham malamin
gökin nah, loḳ mëm nabë ham su ayomin neya timu vu Yesu niwëëk rë,
og he rëḳ adoḳ vu ham babo niwëëk vu ham.

Paulus Jom Raḳ Bë Anutu Geḳo Yi Na Vu Sir

11 Ko nabë hil Amad Anutu luho hil Mehöböp Yesu Kerisi detateḳin
aggata in he nök vu hameḳ-a! 12 Lob Anutu gevonġ niwëëk vu ham rot, in
ham ahëmin geving ham los mehönon pin panġsën nabë sën he ahëmin
neving ham lo. 13 Lob Anutu doḳ vu ham megevonġ ham ayomin niröp
jaḳ in ġaġek ti su gëp vu ham gëp hil Amad Anutu mala doḳ buk sën hil
Mehöböp Yesu Kerisi losho yi alam vabuung pin denam lo.

Anutu Ahë Ving Bë Hil Ġevonġ Nabë Sënë

4 1 Lob arig lo, ġaġek ti nahën! He ḳetaġ los avo horek vu ham in
Mehöböp yi alam hil, gehe nanër nebë ham gwevonġ nġaa pin niröp
geham su gwevuu na, gaḳ ham pasanġ gwevonġ niwëëk ata. Senër nġaa
pin sën Anutu ahë neving bë hil ġevonġ lo. Sën he nër ranġah vu ham
wirek beham nesepa loḳ lo. 2 Ham raḳ ġaġek sën seloḳ yah Mehöböp
Yesu mala behaḳo yök vu ham lo ni. 3 Nġaa sën Anutu ahë neving bë ham
gwevonġ lo nebë: Ham natu mehönon niröpsën. Log ahë neving bë ham
noh nenga in baggëb. 4 Log ahë neving bë ham gweḳo avëh ti ti beham
gwevonġ niröp los noh vu sën ham los venëmin ḳo ham. 5 Gaḳ ham su
malamin anonin ham jeggin jeggin nabë alam dahis sën su deraḳ Anutu
ni rë lo. 6 Log Anutu vonġin bë mehöti su gevonġ nġaa nipaya vu mehö
ngwë begodeḳ venë rë, ma rot. In rëḳ bo nyëvewen doḳ nah nġaa nipaya
nebë saga pin nabë sën he nër vu ham vorot lo. 7 In Anutu ggërin hil yah
vu yi in bë hil ġevonġ nġaa niröp gehil su ġevonġ nġaa sën su yoh vu rë
lo. 8 Om nabë mehöti nidëlin ġaġek sënë, og su nilëlin mehönon hir ġaġek
rë, gaḳ nilëlin Anutu sën vonġ yi Anon Vabuung yök vu ham lo yi ġaġek.
9 Log ġaġek ngwë neggëp nebë hil ahëd geving hil arid lo sën denesepa
loḳ Yesu lo. Rëḳ mehöti su yoh vu bë kevu ġaġek jaḳ nġaa sënë vu ham rë,
in Anutu tato vu ham ggovek nebë saga beham ahëmin neving ham vorot.
10 Ham nġo nevonġ nebë sënë vu hil arid lo pin sën denedo distrik Masedonia
lo. Rëḳ arig lo, he vo ġadu loḳ ham bë ham pasanġ ahëmin geving sir panġsën,
11 beham medo revuh bemalamin sepa. Ham nġo gwevonġ ham huk, geham
gwevonġ huk bisnis teka in ham medo nivesa nabë sën he nër vu ham wirek lo.
12 Ham gwevonġ nabë sënë in ham su jaḳ vu in nġaa ti rë, lob mëm alam sën
su denesepa loḳ Yesu rë lo degelë ham medejaḳ ni nabë ham alam nimin vesa.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mehöböp Rëḳ Gevonġ Behil Ḳedi Jaḳ Nah

13 Arig lo, he hevonġin bë ham jaḳ nġaa sën rëḳ natöḳ vu alam-diiḳsën
lo ni venuh in lob ham su ngu bengis ham in sir nabë alam sën su ayoj
neya timu vu Anutu medenevo kwaj in yi rë lo. 14 Hil nehevonġ ving bë
Yesu diiḳ bekedi raḳ ggökin, lob hil nehevonġ ving bë alam sën denesepa
loḳ Yesu rëḳ denediiḳ lo, rëḳ nabë saga. Rëḳ malaj natum nah, lom Anutu
geḳo sir nom geving Yesu. 15 He nanër sënë vu ham in Mehöböp yö nër
ranġah vu he vorot. Bë hil vahi rëḳ nahën nemedo vesad mena berup doḳ
buk sën Mehöböp duḳ nom lo, og hil su nid vesa kesuu hil sën Kerisi-yi-
alam lo vahi sën dediiḳ ggovek lo rë. 16 Gaḳ Anutu yi avuuḳ rëḳ ngu log
angër hir ggev aye jaḳ menanër, lob Mehöböp rëḳ duḳ vu yaġek menom.
Lob alam sën denesepa loḳ Yesu rëḳ denediiḳ lo, rëḳ dekedi jaḳ namuġin.
17 Lob mëm rëḳ degeḳo hil vahi sën hil nahën nado vesad lo jaḳ na
beggob ayo vavunë geving sir in hil ġebuu Mehöböp vu yaġek babu, lob
mëm hil medo geving Mehöböp degwata los degwata. 18 Om ham kwamin
bo ġaġek nabë sagi beham ġadu ham jaḳ.

Hil Semu Hil Bemedo In Mehöböp Rëḳ Nom

5 1 Arig lo, ham su gwekuung nabë he rëḳ ḳevu ġaġek jaḳ Yesu yi
nġebek los buk vu ham. 2 Gaḳ ham raḳ ni venuh nebë Mehöböp yi
buk rëḳ nam natöḳ vu hil nabë mehö hodeḳ ti yam loḳ buk vuheng. 3 Yiḳ
rëḳ nabë sënë: Alam rëḳ denanër nabë, “Buk nivesa behil medo revuh!”
log doḳ buk saga nġaa maggin rëḳ nam vu sir avuti, nabë sën avëh nalu
loḳ lob nivanë töḳ vu yi pevis geyi duġin. Yiḳ rëḳ nabë saga, lob mehöti
su yoh vu bë beya doḳ buk saga rë.
4 Rëḳ arig lo, buk sagi su rëḳ natöḳ vu ham nabë sën mehö hodeḳ ti
yam loḳ buk geham duġin yi lo rë, in ham su nedo loḳ malaḳenu rë.
5 Gaḳ ham alam ranġah los hes tumsën yi. Su alam buk los mala-vahis-yi
hil rë. 6 Om hil su aġëp nabë alam vahi pin, gaḳ hil medo malad natum
gehil su ḳetul doḳ bekwad birek nabë alam sën denenum bël menġëës lo.
7 Alam deneggëp og deneggëp buk, log alam denenum medenekeyevin, og
denenum buk. 8 Rëḳ mu hil alam-ranġah-yi om hil su nanum meḳeyevin,
gaḳ hil medo los kwad bo nġaa niröp. Hil ayod na timu vu Yesu behil
ahëd geving hil, og mëm saga natu ḳelenavi megërin hil newad in beġö.
Log hil kwad bo nabë Yesu yam in bë geḳo hil nah vu Anutu, og mëm
saga natu bun sën gërin hil yud in beġö. 9 Anutu su ggooin hil raḳ in
bë hil natöḳ jaḳ hil nġaa nipaya nyëvewen rë, gaḳ ggooin hil raḳ in bë
hil Mehöböp Yesu Kerisi geḳo hil behil anah vu yi. 10 Hil Mehöböp Yesu
Kerisi sënë diiḳ loḳ yah hil bed in bë nabë hil medo vesad ma hil nadiiḳ,
og hil rëḳ medo malad-tumsën geving yi. 11 Om mëm ham ġadu ham los
doḳ vu ham in ham nimin wëëk jaḳ, nabë sën ham nevonġ lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulus Semu Ġaġek Hus

12 Arig lo, he nanër vu ham nabë ham jaḳ Mehöböp yi alam sën detu
ggev medenevonġ huk medenedo vu ham lo nij. 13 Ham gweḳo sir jaḳ,
geham ahëmin geving sir in denevonġ huk sagi, geham medo jevuh ti.
14 Log arig lo, he nanër vu ham nabë ham gwevonġ nabë sënë: Ham
bo horek vu alam sehëb, geham ġadu alam sën deneggöneng lo. Geham
doḳ vu alam sën su denevonġ ving niwëëk rë lo, log ham nahubin alam
pin beham nanër ġaġek ahë yes vu sir. 15 Ham su bo doḳ nah nġaa
nipaya nyëvewen vu mehöti sën vonġ vu ham lo, gaḳ ham nimin wëëk
megwevonġ nġaa nivesa mu vu ham gevu mehönon pin. 16 Ham medo
los kwamin vesa noh vu buk pin, 17 geham najom jaḳ pehi geneheng, buk
los ranġah. 18 Ham tu Yesu Kerisi yi alam, om ham ahëmin nivesa vu
Anutu in nġaa pin sën netöḳ vu ham lo, in Anutu vonġin bë ham gweḳo
yi jaḳ nabë saga. 19 Ham su napuv Anon Vabuung yi nengwah, 20 geham
su nanër pelësën jaḳ ġaġek sën Anutu vo vu yi alam medenenër ranġah
lo. 21 Gaḳ ham seggi nġaa pin beham najom nġaa nivesa ahon, 22 log
nġaa nipaya pin og ham najulin. 23 Log Anutu sën nevonġ behil nado
revuh lo gevonġ beham natu mehönon nimin röp anon. Log geġin ham
ḳenumin los anomin genavimin nivesa, in ham medo nivesa geġaġek su
gëp vu ham doḳ buk sën hil Mehöböp Yesu Kerisi duḳ nom lo. 24 Anutu
sën ggooin ham raḳ lo su rëḳ gevuu ham na rë, gaḳ yö rëḳ medo medoḳ
vu ham. 25 Arig lo, ham najom jaḳ in he. 26 Ham najom* arimin lo pin
nemaj noh vu sën ham nevonġ lo. 27 Sa Mehöböp yi mehö sa, om sa nanër
vu ham nabë ham natevin ḳapiya sënë barimin lo pin degenġo. 28 Hil
Mehöböp Yesu Kerisi yi semusën gëp geving ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Tesalonika

1 1 Sa Paulus geSilvanus* luho Timoti, balöö neḳevu ḳapiya sënë vu
ham sën ham tu hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi hir alam
vu Tesalonika lo. 2 Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevoṅġ
hir semusemu vu ham bedegevoṅġ beham ayomin gëp revuh.

Alam Tesalonika Denare Niwëëk

3 Arig lo, huk sënë neggëp vu he raḳ buk pin bë he kwamin vesa vu Anutu
in ham. In ham ayomin neya timu vu yi rot beniwëëk raḳ, lom ham nesepa
loḳ bahëmin neving ham rot beya meniwëëk raḳ. 4 Yiḳ nebë sënë, om sën
he nehaḳo ham raḳ vu Anutu-yi-alam vahi pin. In ham töḳ vu maggin rot
benekwerë vanë böpata, rëḳ ham nare niwëëk bayomin neya timu vu Yesu.

Anutu Neseggi Hil Niröp

5 Lob vanë sën ham nekwerë gwëbeng agi, og sënë tato vu hil bë Anutu
nevoṅġ nġaa pin niröp, in maggin sënë nevoṅġ beham yoh vu bë rëḳ na
medo Anutu yi nyëġ. 6 Lob Anutu nevoṅġ huk niröp mu, om nahub rë loḳ
mëm rëḳ bo maggin vu alam sën denevo maggin vu ham gwëbeng agi.
7 Log Anutu rëḳ geḳo ham vër in nġaa maggin sën ham nekwerë gwëbeng
agi, geham rëḳ medo nivesa geving he doḳ buk sën Mehöböp Yesu duḳ
nom vu yaġek geving yi angër niwëëk lo lo. 8 Yesu rëḳ duḳ nom los
nengwah daggen böpata in gevoṅġ nyëvewen vu alam sën su deneggurek
Anutu babu rë, gedeneruuk hil Mehöböp Yesu yi Bengö Nivesa ya lo.
9 Lob hir nyëvewen sënë nebë: Demedo nenga in Anutu doḳ Nyëġ Nipaya
degwata los degwata. Su deyoh vu bë demedo geving Mehöböp rë, gesu
rëḳ malaj jaḳ yi nabë yi Mehö niwëëk los bengö 10 doḳ buk sën duḳ nom
lo rë. Gaḳ Anutu-yi-alam, og rëḳ degeḳo yi jaḳ rot kesuu, galam pin sën
ayoj neya timu vu yi lo og rëḳ degelë yi medenapisek in. Lob yiḳ ham og
ham ayomin neya timu vu yi vorot raḳ ġaġek sën he nër vu ham lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paulus Jom Raḳ Ya Vu Anutu Bë Ġadu Alam Tesalonika Niwëëk

11 Yiḳ nebë sënë, om he medo najom raḳ ya vu Anutu yoh vu buk bë:
Ggooin ham raḳ tu yi alam, om doḳ vu ham beham sepa doḳ yi niröp.
Ham nevonġ ving yi om bo niwëëk vu ham in huk sën ham nevonġ los
nġaa nivesa vesa pin sën ham malamin nesepa lo, banon jaḳ nivesa.
12 Nebë sënë in bë ham huk pin geḳo hil Mehöböp Yesu Kerisi arë jaḳ na
vavunë log hil Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevonġ hir semusemu
vu ham, bedegeḳo ham arëmin jaḳ geving.

Alam Sën Denekeyëh Horek Lo Rëḳ Detetuhin Ham

2 1 Arig lo, hil Mehöböp Yesu Kerisi rëḳ nom gökin nah, lob hil rëḳ
angupin hil na vu yi, om he bë nanër vu ham nabë ham su kwetul
doḳ in ġaġek sënë. 2 In mehö la rëḳ denanër vu ham nabë Mehöböp yi
buk töḳ yam ggovek ya gedenanër nabë nġaahur ti nër vu sir mederaḳ
ni. Ma denanër nabë he ḳevu ḳapiya nebë saga ya vu sir. Rëḳ ma geham
su kwam kwamin in hir ġaġek sënë genewamin jaḳ pevis. 3 In mehöti
rëḳ tetuhin ham, gaḳ buk sënë og su yoh vu bë rëḳ nam meris rë. Gaḳ
mëm nabë alam nġahiseḳë degeḳo sir jaḳ los degeruu demij vu Anutu
namuġin, gemehöti sën rëḳ natu Mehö-keyëhsën-horek-ala lo natöḳ nam
ranġah geving rë, loḳ mëm. Yiḳ Mehö Nipaya sën rëḳ mala nama doḳ
Nyëġ Nipaya lo. 4 Mehö sënë og rëḳ ngis beġö vu nġaa pin sën mehönon
denenër bë anutu lo los nġaa pin sën deneḳo raḳ lo, gegeḳo yi jaḳ jaḳ
nabë kesuu. Om rëḳ getunġ yi sëa doḳ na Anutu yi dub böp ayo vabuung
genanër nabë yiḳ yi Anutu. 5 Ma ham kwamin virek in ġaġek sën sa nado
ving ham wirek gesenër vu ham lo?
6 Log ham raḳ nġaa sën neggërin aggata in mehö agi gwëbeng-ë ni
ving. In yi buk yö nahën, om su yoh vu bë natöḳ nam ranġah rë. 7 Yönon,
Mehö-keyëhsën-horek-ala medo nevonġ huk gwëbeng menedo, rëḳ mu
nahën neggëp vunsën beyö rëḳ gëp nabë saga bena berup doḳ yi buk.
In Mehö ti nahën neggërin yi aggata gwëbeng, rëḳ mu getahin bër 8 og
mëm Mehö-keyëhsën-horek-ala rëḳ natöḳ nam ranġah. Lob Mehöböp
Yesu Kerisi rëḳ ngis yi jaḳ avi rasap menadiiḳ. Log Mehöböp mëm rëḳ
natöḳ nam ranġah los niḳapiik böpata, lob niḳapiik sënë rëḳ kevoh Mehö-
keyëhsën-horek-ala bemala nama na veröḳ yi. 9 Mehö-keyëhsën-horek-ala
sënë natöḳ nam ranġah, og rëḳ nam los Satan yi niwëëk begevonġ nġaa
böp böp los niwëëk, gehuk aggagga in tetuhin hil. 10 Rëḳ gevonġ nġaa
nipaya aggagga pin in gekuungin alam sën vonġin malaj nama lo. Bë
ahëj geving ġaġek anon medegevonġ geving, og yoh vu bë geḳo sir nom
vu Anutu, rëḳ mu ma om rëḳ malaj nama. 11 Su deḳo Anutu yi ġaġek
anon rë, om Anutu rëḳ dëëin sir lob ġaġek kuungsën los niwëëk nam in
tetuhin sir medegevonġ geving ġaġek sën anon ma lo. 12 In alam pin sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

su denevonġ ving ġaġek anon agi rë geyö denevonġ ahëj nivesa in nġaa nipaya mu lo degeḳo nipaya nyëvewen doḳ nah bemalaj nama.

Anutu Ggooin Ham Raḳ Bë Rëḳ Geḳo Ham Nom

13 Rëḳ mu arig lo, huk neggëp vu he bë he najom jaḳ los ahëmin nivesa
vu Anutu in ham noh vu buk. In Anutu ahë neving ham beggooin ham
raḳ vu nyëdahis vorot in bë Anon Vabuung gevonġ beham ayomin niröp
jaḳ. Lob ham gwevonġ geving ġaġek anon, loḳ mëm geḳo ham nom vu
Anutu. 14 Vonġin bë ham gweḳo hil Mehöböp Yesu Kerisi niḳapiik los
arë böp nök vu ham geving, om vonġ behe haḳo Bengö Nivesa yök vu
ham in bë tahi ham nom vu yi. 15 Nebë sënë, om arig lo, ham nġo bare
nimin wëëk, beham sepa doḳ Anutu yi ġaġek pin sën he nër vu ham ggëp
avimin los ḳevu loḳ ḳapiya lo. 16 Lob hil Mehöböp Yesu Kerisi luho hil
Amad Anutu sën ahëj neving hil lo devonġ behil ayod sepëp raḳ berëḳ
gëp nabë sënë degwata. Vonġ semusemu vu hil nyëmasën in bë hil ajaḳ ni
nabë rëḳ geḳo hil nah vu yi yönon, om hil medo navo kwad in. 17 Om sa
neḳetaġ in ham bë luho degevonġ beham ayomin sepëp jaḳ gedegevonġ
nij wëëk vu ham in ham nanër nġaa los gwevonġ nġaa nivesa mu.

Ham Najom Jaḳ Vu Anutu Nabë Doḳ Vu He

3 1 Log arig lo, he hömin ġaġek ti nahën neggëp nebë: Ham najom jaḳ
vu Anutu nabë doḳ vu he in Mehöböp yi ġaġek seröġ mena menoh
vu nyëġ pin, balam pin degeḳo jaḳ pevis barë böp jaḳ nabë sën ham aga.
2 Log ham najom jaḳ vu Anutu nabë bo he vër in alam sën nij paya los su
nij röp rë lo nemaj, in ham raḳ ni bë alam nġahiseḳë su ayoj neya timu
vu Anutu rë. 3 Rëḳ mu Mehöböp og su mehö kwa luu rë, gaḳ rëḳ gevonġ
niwëëk vu ham jaḳ buk los geġin ham in Satan. 4 Log Mehöböp tateḳin
he kwamin behe raḳ ham nimin bë ham medo nevonġ nġaa pin sën he
nër vu ham lo gwëbeng menedo, geham rëḳ medo gwevonġ nabë saga rot
geving. 5 Om Mehöböp bër ham kwamin in ham kwamin bo nabë Anutu
ahë neving ham, lob gevonġ beham bare mekwerë maggin los ayomin
niwëëk nabë sën Kerisi nevonġ lo.

Alam Pin Denajom Huk Noh Vu Sir

6 Log arig lo, hil atu Mehöböp Yesu Kerisi yi alam, om he vo horek
vu ham banër niwëëk bë: Ham gwetah ham in arimin vahi sën nij tebö
gesu denevonġ huk rë lo, in sagaḳ su denesepa loḳ ġaġek sën he nër vu
ham lo rë. 7 Gaḳ ham sepa doḳ he vahamin, in ham nġo raḳ ni bë wirek
sën he nado ving ham lo, og he su nahëp sehëb rë. 8 Lob he su haḳo ham
nos lu nġaa meris rë. Gaḳ he nebaġo, gehe nehevonġ huk niwëëk rot
menavimengin buk geranġah, in bë he su abo maggin vu ham. 9 He yoh
vu bë ġaḳo ham nos lu nġaa, rëḳ ma gehe nehevonġ nebë sënë in bë ham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gwelë besepa doḳ he vahamin. 10 He nado ving ham wirek, lob he vo
horek vu ham nebë sënë bë: Mehöti bë ni tebö in huk megëp sehëb, og
ham su bo nos vu yi. 11 Rëḳ mu he hanġo ġaġek bë ham vahi deneggëp
sehëb gesu denevonġ huk ti rë, gaḳ yö medo deneraḳ nij in mehö ngwë
hir nġaa. 12 He tu Mehöböp Yesu Kerisi yi hur om sën he vo horek vu
alam nebë saga bahee vu sir bë degevonġ huk nivesa bedemedo gedegeḳo
monë jaḳ, bemëm debaġo yö hir nos jaḳ medega niröp.
13 Log arig lo, ham su nimin tebö in huk nivesa, gaḳ ham medo
gwevonġ noh vu buk. 14 Rëḳ mu nabë mehöti su sepa doḳ ġaġek pin sën
he ḳevu loḳ ḳapiya agi rë, og ham nġo jaḳ mehö saga ni nivesa, beham
nġo medo ading in yi. Lob mëm rëḳ ni namum in yi nġaa sën nevonġ
lo begërin yi. 15 Rëḳ mu ham su gwelë mehö sënë paya rot, gaḳ ham
kwamin bo nabë ham arimin rëḳ nevonġ paya, om ham bo kwa nivesa vu
yi.

Paulus Semu Ġaġek Hus

16 Hil Mehöböp sën ayo neggëp revuh lo gevonġ beham ayomin
gëp revuh in nġaa pin sën töḳ vu ham lo, begëp noh vu buk pin. Log
Mehöböp medo geving ham pin.
17 Sa Paulus sënë, senġo kwaġ nevo ham bemëm sa ḳevu ġaġek dus ti
sënë raḳ senġo nemaġ yoh vu sën sa nehevonġ loḳ sa ḳapiya pin lo, in bë
ham jaḳ ni nabë senġo ḳevu yönon.
18 Hil Mehöböp Yesu Kerisi yi semusemu medo geving ham pin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam Vu Timoti

1 1 Sa Paulus sën Yesu Kerisi yi sinarë sa. Anutu sën ḳo hil yom vu yi
lo luho Kerisi Yesu sën hil navo kwad in lo, yö denër bë sa ġevonġ
huk sagi. 2 Lob sa ḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ Timoti sën sa nehalë
honġ bë sa naluġ anon honġ in ayom neya timu vu Kerisi lo. Hil Amad
Anutu luho hil Mehöböp Kerisi Yesu degevonġ semusemu vu honġ los
kwaj gevonġin honġ, gedegevonġ bayom gëp revuh.

Hil Dahun Ġaġek Kuungsën Na

3 Wirek sa hevonġin bë sena Masedonia jaḳ, lob senër vu honġ, rëḳ sa
bë nanër gökin nah vu honġ nabë: Ġemedo Epesus in ġenanërin alam
vahi saga nabë su desarömin ġaġek kuungsën doḳ na medetahu alam
doḳ. 4 Log ġenanër vu sir nabë degevuu ḳeriing los ġaġek sën denetateḳin
degwaj lo na, in ġaġek nebë sagi nevonġ mekwaj kwaj. Gaḳ su neloḳ vu
sir bayoj neya timu vu Anutu rë. 5 Sa hevonġ horek sënë yök vu honġ
raḳ degwa timu sënë: Sa hevonġin bë desepa doḳ bayoj niröp jaḳ gekwaj
verök jaḳ bayoj na timu vu Yesu, lob mëm demedo los ahëj geving sir.
6 Yönon, in alam vahi devuu aggata niröp sënë ya, geya deneketul loḳ in
ġaġek meris medenesap sir in jeggin jeggin. 7 Alam sënë denekuung bë
detu alam horek degwa. Rëḳ su deneraḳ yö hir ġaġek sën denevengwënġ
raḳ lo degwa ni rë, log sir duġin ġaġek sënë degwa ving.
8 Nabë hil ġalë Anutu yi horek niröp nabë neggëp in bë tato aggata
niröp vu hil, og hil rëḳ ajaḳ ni nabë nġaa nivesa. 9 Yönon, hil araḳ ni
bë horek og su yam in bë nanërin alam sën nijröp raḳ lo rë, gaḳ yam in
bë nanërin alam sën denekeyëh horek lo, los alam sën denevonġ nġaa
jeggin jeggin los nengaj dahis lo. Geyam in bë nanërin alam sën deneruu
demij vu Anutu lo, los alam nij paya, gesir sën denevasap Anutu yi
nġaa vabuung lo, gesir sën denesepa loḳ nġaa dob yi mu lo; geyam in
bë nanërin alam sën denesis amaj los ataj medenediiḳ lo, los alam sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

denesis mehönon vahi medenediiḳ lo ving. 10 Geyam in bë nanërin maluh
los avëh sën denevonġ baggëb lo los denevonġ paya vu maluh ngwë lo.
Geyam in bë nanërin alam sën deneggodeḳ alam in bë degeḳo monë
jaḳ sir lo, los alam ġaġek tetuhin sën, galam sën denelah ġaġek vun lo.
Yönon, horek yam in bë nanërin nġaa nebë sënë los nġaa nipaya vahi pin
sën nevonġ paya vu ġaġek anon lo. 11 Ġaġek anon sënë neggëp loḳ Bengö
Nivesa sën Anutu vo vu sa in bë sa nanër ranġah lo, log Bengö Nivesa
sagi netateḳin Anutu arë böp los niwëëk vu hil bë semusën ala yi.

Paulus Ahë Nivesa Vu Anutu In Kwa Pesivin Yi

12 Hil Mehöböp Kerisi Yesu vo niwëëk vu sa, gekwa nevo sa bë seyoh
vu bë sa ġevonġ yi huk, lob vonġ huk sënë loḳ ya sa nemaġ, lom sa ahëġ
nivesa vu yi. 13 Yönon, wirek og senër pelë raḳ yi, log sa nehevonġ beġö
vu yi alam rot gesa nehaḳo sa raḳ vu yi panġsën. Sa nehevonġ nebë saga
in sa su raḳ degwa ni rë, gesa su hevonġ ving yi rë, rëḳ ma gekwa pesivin
sa. 14 Lob Mehöböp vonġ semusemu nġahiseḳë rot vu sa, bemëm sayoġ
neya timu vu Yesu Kerisi, besahëġ ving yi panġsën. 15 Ġaġek sënëḳ yönon
rot, beyoh vu bë alam pin degenġo medegevonġ geving nabë Kerisi Yesu
luḳ yam dob in bë geḳo hil alam nid paya nom vu yi. Lob sa mehö niġ
paya veröḳ yi rot kesuu alam nij paya vahi pin. 16 Rëḳ mu Kerisi Yesu kwa
vonġin sa muġin betato ranġah raḳ sa bë nejom yi ahon rot. Lob alam
vahi pin sën rëḳ ayoj na timu vu yi lo degelë jaḳ sa bedejaḳ ni nabë rëḳ
kwa gevonġin sir nabë saga geving, bedemedo malaj-tumsën degwata.
17 Om hil ġaḳo mehö-los-bengö sën nedo degwata los degwata lo arë
jaḳ. Arë böpata los niwëëk gëp ranġah beyö gëp degwata los degwata,
in mehö sënë og su nediiḳ rë, gehil su ayoh vu bë ġalë yi rë, log yiḳ yi
perurek timu saga sën Anutu soġek.

Timoti Bare Niwëëk Begedu Alam Sën Denesis Beġö Vu Anutu Lo

18 Naluġ Timoti-e! Sebo horek sënë vu honġ nabë: Kwam bo ġaġek sën
alam-denenër-ġaġek-ranġahsën denër raḳ honġ wirek lo. Ġebasu ġaġek
sagi doḳ na ayom, loḳ mëm pasanġ gwevonġ beġö meġebare niwëëk
nabë mehö-beġö-yi nivesa ti. 19 Lob gwevonġ geving niwëëk meġebare,
geġemedo los ayom niröp. In alam vahi su denesepa loḳ nġaa nivesa in
bë ayoj niröp jaḳ rë, om sën deneyoh paya medevasap sir nebë sën yaġ ya
mesis yi raḳ saap. 20 Yiḳ Humenaius luho Aleksander devonġ nebë sënë,
lob sa hevonġ luho loḳ yah Satan nema in bë luho degeḳo vanë medejaḳ
ni, in luho su denanër pelësën jaḳ Anutu arë nah gökin.

Hil Najom Jaḳ Nabë Sënë

2 1 Sa bë nanër niwëëk vu honġ nabë ham gwevonġ nġaa sënë natu
muġinsën: Ham najom jaḳ in alam pin. Ham kwetaġ vu Anutu nabë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

doḳ vu sir bebo niwëëk vu sir medebare, log ham najom jaḳ los kwamin
vesa vu yi in sir. 2 Log su kwam birek in alam-los-bengöj galam pin sën
denetu ala medeneġin hil lo. Gaḳ ġenajom jaḳ in sir noh vu buk in mëm
hil sepa doḳ Anutu meġaḳo arë jaḳ niröp, log hil medo nivesa genġaa
maggin su dahun hil. 3 Jomraḳsën nabë sënë og mëm yoh vu, bAnutu sën
ḳo hil yom lo rëḳ kwa vesa in. 4 Neḳo hil yom vu yi, genevonġ in bë geḳo
alam pin nom geving, bemëm dejaḳ ġaġek anon degwa ni. 5 In hil araḳ
ni bë Anutu yö timu nedo, log Mehö mamer-yi timu nare loḳ Anutu los
mehönon vuheng atov. Yiḳ yi Kerisi Yesu, geyi mehönon. 6 Lob töḳ yam
ranġah loḳ yi buk niröp sën Anutu yö ggooin raḳ menër lo, bediiḳ loḳ yah
alam pin bej in baġo sir nom. 7 Log Anutu ggooin sa raḳ bë sa natu sinarë
beġevonġ yi huk menanër yi ġaġek sënë ranġah. Sagi og sa su nehekuung
raḳ rë, gaḳ sa nanër yönon. Geggooin sa raḳ, menevonġ sa ya vu alam-
yu-ngwë in bë sa tateḳin ġaġek vu sir bayoj na timu vu yi medejaḳ ġaġek
anon ni. 8 Nebë sënë, om sa hevonġin bë alam denajom jaḳ noh vu nyëġ
pin. Rëḳ mu degevuu ġaġek petupeksën los ahë sengënsën na gedepesu
nemaj in nġaa nipaya loḳ mëm debarah nemaj jaḳ medenajom jaḳ na vu
Anutu.

Ġaġek Raḳ Avëh

9 Log sa hevonġin ving bë: Avëh dedahun sir bedejöp röpröp lu nġaa
nivesa sën yiḳ yoh vu bë avëh dejöp lo. Gaḳ su degeḳo sir jaḳ medebii yuj
los debuneḳ vu navij jaḳ ḳumḳum goor lu vuneḳsën malanġeri aggagga,
los röpröp sën yi monë böpata lo. 10 Gaḳ degevonġ huk nivesa aggagga
noh vu sën Anutu yi hur avëh lo degevonġ lo, og mëm sënë natu hir
vuneḳsën anon rot. 11 Avëh dedahun sir bayej nama gedegenġo ġaġek
medejaḳ ni nivesa. 12 Sa hevonġin bë avëh ti su natu tatovaha ma ggev
vu maluh rë, gaḳ sir avëh og avij gemir gemedo denapöö jaḳ ġaġek mu.
13 In degwa nebë Anutu semu Adam muġin loḳ mëm semu Eva tamusën.
14 Lob Adam su bë nenga vu ġaġek kuungsën rë, gaḳ avëh mu yö keyëh
mebë nenga vu ġaġek. 15 Rëḳ mu avëh hir huk bë degeḳo naluj, om yiḳ
degevonġ nabë saga, gayoj na timu vu Yesu geving bahëj nivesa vu
mehönon medesepa doḳ aggata niröp los degeġin sir nivesa, og Anutu rëḳ
geḳo sir nah vu yi.

Ġaġek Raḳ Ggev Sën Deneġin Kerisi-yi-alam Lo

3 1 Ġaġek sënë og yönon: Bë mehöti gevonġin nabë natu ggev begeġin
Kerisi-yi-alam, og sënëḳ gevonġ in huk nivesa ti. 2 Nebë sënë, om ggev
geġin yi nivesa in nġaa nipaya su gëp vu yi. Yiḳ geḳo avëh timu natu venë.
Su gevonġ nġaa jeggin jeggin, gaḳ yiḳ sepa doḳ kwa nivesa mu megevonġ
huk niröp pin, gegeġin alam vatëveḳ nivesa, getateḳin Anutu yi ġaġek nivesa
megero. 3 Ggev nebë sënë og su nanum panġsën mekeyevin, log su ahë sengën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

jaḳ pevis, gaḳ nahubin alam gesu gevonġ beġö jeggin jeggin, gesu gëp natumin
monë panġsën. 4 Geyö geġin venë lo nalu lo nivesa begevonġ benalu lo nengaj
yes vu aye medegurek babu. 5 In mehö sën su neġin venë lo nalu lo nivesa rë lo,
og su yoh vu bë rëḳ natu Anutu-yi-alam lo hir ggev megeġin sir nivesa rë. 6 Log
ham su gwevonġ bemehö mewis ti sën nahën neggërin yi yom vu Kerisi lo
natu ggev. In rëḳ geḳo yi jaḳ jaḳ lob rëḳ bës benatöḳ vu nyëvewen nabë Satan.
7 Om nabë hil ġetunġ mehöti natu ggev, og alam dahis la denanër geving rë
nabë yi mehö nivesa, og mëm yoh vu bë natu ggev. Gaḳ nabë hil su ġanġo rë,
og maḳ rëḳ ġaġek nipaya natöḳ ranġah jaḳ yi, lob doḳ Satan yi ġegweeng.

Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Hir Hur

8 Log gwetunġ alam sën kwaj nivesa lo denatu Kerisi-yi-alam hir hur geving
nabë saga. Alam sën su denevonġ kwaj luu rë lo, galam sën su denenum wain
rot medenekeyevin rë lo, galam sën su ggëp denetumin monë luu nġaa rë lo.
9 Gaḳ mëm sir sën ayoj yö neggëp niröp gedeneraḳ ġaġek-anon-vonġvingsën-yi
ni venuh lo og mëm. 10 Ham seggi sir namuġin rë, loḳ nabë ġaġek ti su neggëp
vu sir rë, og mëm denatu Kerisi-yi-alam hir hur. 11 Log ham gwetunġ avëh sën
kwaj nivesa lo geving nabë saga. Avëh sën su denenër ġaġek nipaya yah nenga
raḳ mehö ngwë rë lo, gesu denevonġ nġaa jeggin jeggin rë lo, gaḳ denenër
ġaġek niröp bedenevonġ yoh vu lo.
12 Lob Kerisi-yi-alam hir hur lo, og degeḳo avëh ti ti natu venëj, lob
degeġin venëj los naluj nivesa. 13 Lob sir sën detu Kerisi-yi-alam hir hur
bedenevonġ huk nivesa lo, og rëḳ bengöj nivesa, lob deyoh vu bë rëḳ
degevonġ Kerisi Yesu yi huk nivesa los niwëëk.

Anutu Yi Aggata Degwa

14 Yönon, gwëbeng sa neḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ, rëḳ mu sa bë
nök vu honġ pevis. 15 Rëḳ mu nabë sa su nök pevis rë, og gwelë ġaġek
sënë megejaḳ ni nabë Anutu-yi-alam sën detu Mehöböp Mala-tumsën-
degwa yi alam lo, og rëḳ degevonġ nabë sënë in deneġin ġaġek anon
medeneġadu. 16 Yönon, ġaġek sën duu hil yah vetii Anutu lo, og ġaġek
böpata rot bedegwa neggëp. Ġaġek sënë nebë:

Tu mehönon raḳ betöḳ yam ranġah,
log Anon Vabuung tateḳin yi degwa bë yi mehö yohvu.
Angër delë yi,
log bengö yoh vu alam dahis.
Mehönon ayoj neya timu vu yi,
lob Anutu ḳo yi raḳ yah vavunë beḳo arë raḳ.

Ġaġek Raḳ Alam Tetuhinsën

4 1 Anon Vabuung nër ranġah bë dus jaḳ Buk-tamusën og alam vahi
rëḳ degevuu ġaġek sën hil nehevonġ ving lo na, getum rëḳ degebë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nengaj vu memö kuungsën ayej bedesepa doḳ Satan yi angër nipaya lo
hir ġaġek. 2 Nġaa sënë rëḳ nam vu alam kwaj luu sën denenër ġaġek
kuungsën lo. Alam sënë rëḳ ayoj bev rasap nabë aën niḳerus, besu deyoh
vu bë deseggi nġaa nipaya los niröp medejaḳ ni rë. 3 Log alam saga rëḳ
denanërin nabë maluh los avëh su degeḳo sir, gaḳ demedo bu, log rëḳ
denanërin nos los reggu vahi nabë hil su aġa. Rëḳ mu su yoh vu rë, gaḳ
Anutu yö tunġ nġaa pin sënë in bë hil mehönon sën hil ayod neya timu
vu yi menaraḳ yi ġaġek anon ni lo, hil aġa gahëd nivesa vu Anutu. 4 In
nġaa pin sën Anutu tunġ lo og nivesa, om hil su ajuuk, gaḳ hil nanër
ahëd nivesa vu Anutu gehil aġa. 5 Ë̈ë, yönon, Anutu yi ġaġek los hil
jomraḳsën saga nevonġ benivesa neraḳ.

Timoti Tu Kerisi Yi Hur Nivesa

6 Log nabë ġenanër ġaġek pin saga vu hil arid lo sën Kerisi-yi-alam lo,
og mëm saga rëḳ tato nabë ġetu Yesu Kerisi yi hur nivesa ti geġenesepa
loḳ ġaġek niröp meġeneraḳ ġaġek sën hil nehevonġ ving lo degwa ni.
7 Rëḳ mu nim dëlin ḳeriing nipaya los avëh atov hir ġaġek turinsën meris
meris, gaḳ mëm ġetahu honġ doḳ Anutu yi aggata nivesa. 8 Yönon, hil
netahu hil loḳ nġaa navid yi in bë hil navid genġoin, rëḳ mu yiḳ neloḳ
vu hil paya teka mu. Gaḳ mu nabë hil tahu hil doḳ Anutu yi aggata, og
yoh vu bë rëḳ doḳ vu hil panġsën rot. Sagi og yoh vu bë doḳ vu hil vu
buk sën hil nado gwëbeng agi, gehil rëḳ medo malad-tumsën vu tamusën
geving.
9 Ġaġek sënëḳ yönon rot, beyoh vu bë alam pin degenġo medegevonġ
geving. 10 Om sën hil nehevonġ huk böp los nid ḳerus ḳerus. Hil ahurek
Anutu sën mala-tumsën degwa lo babu in nevonġin bë geḳo alam pin
nom vu yi, lob ḳo hil sën hil ayod neya timu vu yi lo yom yönon. 11 Om
ġenanër ġaġek sënë vu sir meġetahu sir doḳ in desepa doḳ. 12 Nabë alam
degelë honġ nabë ġenahën maġëm, bekwaj bo nabë honġ mehö meris, og
su gwevuu huk rë. Gaḳ ġemedo meġetato aggata vu Kerisi-yi-alam pin
jaḳ nġaa pin sën ġenanër los gwevonġ lo. Ġetato vu sir nabë ahëm neving
sir yönon gayom neya timu vu Yesu, geġenesepa loḳ nġaa niröp mu. 13 Su
nim tebö, gaḳ nim wëëk meġenatevin Anutu yi ġaġek vu alam, beġenanër
Bengö Nivesa ranġah meġetateḳin vu sir rot bena berup doḳ buk sën
senök berup vu honġ lo. 14 Su nim yes yes in Anutu yi semusën sën vo vu
honġ lo, in alam ggev debë nemaj raḳ honġ wirek. Log alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën denër bë semusën sënë rëḳ natöḳ vu honġ. 15 Om
gweġin huk sagi nivesa noh vu buk beġemedo doḳ rot, lob mëm alam
pin rëḳ degelë nabë honġ huk neya nivesa. 16 Gweġin honġ los huk sën
ġenevonġ agi bekwam bo ġaġek sën ġetahu sir doḳ lo nivesa. Gwevonġ
huk sënë niwëëk rot, og mëm rëḳ gweḳo honġ nom vu Anutu, begweḳo
alam sën degenġo honġ ġaġek lo nom geving.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Timoti Geli Alam Doḳ Aggata Niröp

5 1 Su ġebo ġaġek jaḳ alam böp, gaḳ gwelë sir nabë amam lo benahub
ġebo horek vu sir. Log gwelë alam maġëm nabë arim lo sir. 2 Log
avëh böp og gwelë sir nabë atam lo, log gwelë avëh avö nabë avëhnöm lo
genġaa nipaya nök gëp.

Ġaġek Raḳ Avëh Alov

3 Log gweġin avëh alov lo sën reggaj diiḳ gehej alam ma lo nivesa.
4 Gaḳ avëh alov sën nalu lo ma bu lo denedo lo, og mëm dejaḳ ni nivesa
nabë hir huk neggëp bë dedoḳ vu amaj los ataj gebuj medegeġin sir
nivesa doḳ nah sën deneġin sir wirek lo. In Anutu kwa vesa in nġaa
nebë sënë. 5 In avëh alov sën yö perurek timu nedo lo, og rëḳ ayo na
timu vu Anutu rot, lob rëḳ benġev jaḳ meketaġ na vu Anutu in alam buk
geranġah. 6 Rëḳ mu avëh alov sën yö kwa nevo nġaa sën nesemu navi mu
lo, og nahën nedo vesa rëḳ mu tu nġaa diiḳsën. 7 Om ġenanër nġaa sënë
tato vu avëh geving, in desepa doḳ medemedo niröp geġaġek la su gëp
vu sir. 8 Rëḳ mu nabë mehöti su geġin yö yi alam nivesa rë, og mehö sënë
su ayo neya timu vu Yesu rë. Yönon, nabë mehöti su geġin sir sën losho
begganġ ayo timu lo nivesa rë, og yi mehö nipaya veröḳ yi rot kesuu alam
dahis.
9 Lob nabë kwevu avëh alov arëj nabë Kerisi-yi-alam degeġin sir, og
kwevu sir nabë sënë arëj: Avëh sën raḳ maluh timu rëḳ diiḳ genedo alov,
lob yi ta mehödahis löö ya ggovek lo. 10 Gavëh sën alam denenër bengö
bë nevonġ nġaa pin nivesa lo, og kwevu avëh nabë sënë lo arëj. Gavëh
sën neġin nalu lo nivesa, genevet alam vatëveḳ, geneḳo Kerisi-yi-alam
vahi raḳ geneloḳ vu alam sën denetöḳ vu maggin lo, genevonġ huk nivesa
vesa aggagga lo. Kë, avëh nabë sënë og mëm kwevu arëj. 11 Gaḳ su kwevu
avëh sën nahën navij mewis gereggaj nediiḳ lo arëj, in rëḳ ayoj gurek in
maluh, bahëj geving nabë dejaḳ maluh ngwë gökin, lob su kwaj bo Kerisi
timu rë. 12 Lob alam rëḳ denanër sir nabë nij paya, in dekeyëh ġaġek
sën denër bë degevonġ huk vu Kerisi timu lo. 13 Rëḳ su rëḳ degevonġ
nabë sënë mu rë. Gaḳ rëḳ nij tebö jaḳ pevis medegëp sehëb, gedegetup
doḳ alam hir begganġ medenenġo mehö ngwë hir ġaġek medejaḳ nij in
mena detanë medenanër ġaġek aggagga sën hil su ayoh vu bë nanër rë
lo. 14 Nebë sënë om sa bë avëh alov sën nahën navij mewis lo, og dejaḳ
reggaj nah in degeḳo naluj meyö degeġin doḳ hir begganġ. Yiḳ degevonġ
nabë sënë in Mehö sën nesis beġö vu hil lo su natöḳ vu ġaġek nipaya ti
menanër jaḳ hil. 15 In ġeraḳ ni bë avëh la devuu aggata nivesa ya ggovek
ya nebë sënë gedenesepa loḳ Satan. 16 Nabë Anutu yi hur avëh ti yi alam
la reggaj denadiiḳ gedemedo alov, og avëh saga yö geġin sir. Yö gevonġ
nabë sënë in su debo maggin vu Kerisi-yi-alam vahi medegeġin sir. Nabë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sënë in Kerisi-yi-alam mëm yiḳ degeġin avëh alov sën hir alam main sir lo mu.

Ġaġek Raḳ Alam Ggev

17 Alam ggev sën denevonġ huk nivesa rot lo, og ham sën Kerisi-yi-alam ham lo gweḳo arëj jaḳ geham doḳ vu sir nivesa rot. Sënëḳ sa nanër alam ggev sën denevonġ huk niwëëk medenenër Anutu yi ġaġek ranġah medenetateḳin nivesa vu alam lo. 18 Nabë saga in ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë, "Su ġetaya burmakau sën denevonġ huk bedenevaḳë wit* lo avij," gaḳ gëp in yiḳ dega teka! In ġaġek ngwë neggëp ving bë, "Mehö sën nevonġ huk lo, og yoh vu bë geḳo nyëvewen jaḳ."

19 Log nabë mehö ti nanër ggev ti nabë nevonġ paya, og su gwebë nengam vu aye, gaḳ mëm nabë mehö luu ma mehö löö denanër og mëm. 20 Gaḳ mëm nabë ggev ti gevonġ nġaa nipaya ti, og ġebarah yi verök jaḳ alam ggev pin malaj, in sir vahi degelë lob degöneng in sir. 21 Sa nanër vu honġ niwëëk jaḳ Anutu geKerisi Yesu losho angër sën Anutu ggooin sir raḳ lo malaj nabë: Ġesepa doḳ ġaġek sën sa ḳevu agi niröp, besu kwam bo mehöti doḳ ayom namuġin nabë vonġ paya, ma su vonġ paya rë, gaḳ gwenġo ġaġek nivesa meġeseggi loḳ mëm. Log su ġenanër ġaġek ahë seḳë vu alam vahi geġenanër ġaġek ahë yes vu honġ alam.

22 Log su gweḳo mehö ti megwevonġ natu ggev pevis rë, in yi nġaa nipaya rëḳ nom peḳa jaḳ honġ geving, om nġo gweġin honġ nivesa in ġemedo nivesa genġaa nipaya su gëp vu honġ.

23 Log su ġenanum bël kul meris mu rë, gaḳ ġenanum wain teka geving, in gevonġ bahëm medo nivesa, geniraḳsën sën netöḳ vu honġ buk nġahi lo nivesa jaḳ teka.

24 Log alam vahi, og hir nġaa nipaya neggëp ranġah behil pin araḳ ni bë rëḳ denatöḳ vu nyëvewen doḳ nah, rëḳ mu alam vahi, og hir nġaa nipaya yö neggëp vunsën, benahub rë loḳ mëm netöḳ yam ranġah. 25 Yiḳ nġaa nivesa vahi neggëp ranġah nebë saga ving, gaḳ nabë neggëp vunsën og yö rëḳ netöḳ yam ranġah tamusën in su yoh vu bë gëp vunsën degwata rë.

Ġaġek Raḳ Hur Sën Detu Nġaa Meris

6 1 Alam pin sën mehö la denebaġo sir medenetu hir nġaa meris lo, nabë Kerisi-yi-alam sir og degurek alaj lo babuj in ġaġek nipaya su jikin Anutu arë los yi ġaġek sën hil nanër lo.

2 Log hur sën alaj detu Kerisi-yi-alam lo, og su kwaj bo nabë arij om degevonġ huk paya paya gesu degöneng in sir rë. Gaḳ ahëj geving alaj sënë rot in Kerisi-yi-alam sir, gepasanġ degevonġ huk nivesa rot vu sir. Om ġetateḳin vu alam nabë degevonġ nġaa nabë sënë, log ġenanër bedegevonġ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hil Su Ahëd Geving Monë Pangsën

3 Hil Mehöböp Yesu Kerisi yi ġaġek netateḳin Anutu yi nġaa ranġah
menero vu hil niröp. Om nabë mehöti gebë ġaġek sënë geto getahu
mehönon doḳ ġaġek agga ngwë, 4 og hil ajaḳ ni nabë mehö sënë neḳo yi
raḳ meris mu. Su kwa teka neggëp rë, gaḳ kwa nipaya neggëp vu yi. In
ahë neving bë luho mehö ngwë degök sir in ġaġek la bedekesuu sir. Log
ahë neving bë demehoo sir in ġaġek degwa. Nġaa nebë sënë og nevonġ
balam ayoj nesis yi, gedenevonġ beġö, gedenenër pelësën raḳ sir, gekwaj
nevo nġaa nipaya raḳ alam vahi. 5 Log denenër sir in ġaġek bahëj sengën
yoh vu buk in kwaj nipaya, gaḳ ġaġek anon su neggëp vu sir rë, in
denekuung bë hil nesepa loḳ Anutu in hil aġorek ḳupeḳ lu nġaa.
6 Yönon, nabë mehöti sepa doḳ Anutu niröp begelë nġaa sën neggëp
vu yi lo nabë yiḳ yoh vu yi, og nelë saga bë neḳo nġaa nġahiseḳë rot. 7 In
hil atad ḳo hil los nemad meris vu dob, log buk sën hil ġevuu dob lo, og
hil rëḳ anah nemad meris nabë saga. 8 Om nabë hil nos los tob neggëp
vu hil, og yiḳ ggovek behil medo revuh los kwad vesa. 9 Rëḳ alam sën
kwaj nevo bë degeḳo ḳupeḳ nġahiseḳë rot lo, og seggisën rëḳ natöḳ vu
sir, lob rëḳ debës nabë sën mehönon deneḳo reggu luḳ söv. Ayoj nekehe
sir in ḳupeḳ lu nġaa, lob denesepa loḳ nġaa kwamasën los nġaa nipaya
agga nġahiseḳë, om rëḳ kebu jaḳ sir bedenadiiḳ bemalaj nama. 10 In nġaa
nipaya aggagga degwa neggëp vu sën alam ahëj neving monë lo. Yönon,
alam vahi ahëj neving monë panġsën rot, lob nedadii sir gedenevuu
vonġvingsën ya, log denevasap sir raḳ sënë medenetöḳ vu maggin böpata
rot.

Ġenapiiḳ Vu Sën Ġemedo Malam-Tumsën Degwata Lo Niwëëk

11 Rëḳ mu honġ sën Anutu-yi-alam honġ lo, og gweruu demim vu nġaa
nabë sënë geġebeya in. Gaḳ yiḳ nim wëëk meġesepa doḳ nġaa niröp
los Anutu yi aggata soġek. Ayom na timu vu yi, log ahëm geving alam
panġsën. Ġenajom honġ ahon meġebare niwëëk gemalam yes. 12 Ayom
neya timu vu Kerisi, om ġetahu doḳ alam sën deneseröġ in bë degeḳo
ḳupeḳ-yaġek-yi lo bepasanġ ġeseröġ niwëëk in ġemedo malam-tumsën
degwata los degwata. In Anutu ggooin honġ raḳ wirek loḳ buk sën ġenër
ranġah raḳ alam nġahiseḳë malaj bë rëḳ ġesepa doḳ ġaġek anon lo. 13 Sa
nanër vu honġ jaḳ Anutu sën nevo saheng vu nġaa malaj-tumsën pin lo,
luho Kerisi Yesu sën nër yi ġaġek anon ranġah raḳ Pontius Pilatus mala
gesu ggöneng in rë lo malaj nabë: 14 Gweġin ġaġek pin sënë nivesa. Su
ġenanër la paya, gesu gwevonġ bemehö ngwë denanër ġaġek nipaya jaḳ.
Gaḳ nġo gweġin nivesa begëp niröp, rot behil Mehöböp Yesu Kerisi duḳ
nom. 15 Yönon, Anutu ggooin yi buk raḳ ggovek ya bë rëḳ tato Kerisi
ranġah, lob yiḳ Anutu timu sënë sën semusën degwa geyi ala meneġin

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nġaa pin los dahis. Alam-los-bengöj pin hir mehö-los-bengö yi, gemehö
böp pin hir Mehöböp. 16 Yiḳ yi timu sënë sën su nediiḳ rë. Yö nedo loḳ
ranġah soġek, om hil su ayoh vu bë ana dus jaḳ yi rë. Mehöti su lë yi rë,
gemehöti su yoh vu bë rëḳ gelë yi rë. Arë böpata rot geniwëëk rot berëḳ
medo degwata los degwata nabë saga. Yönon.

Ġaġek Raḳ Alam Sën Deneggorek Nġaa Nġahiseḳë Lo

17 Ġenanër vu alam sën deneggorek nġaa-dob-yi nġahiseḳë lo nabë su
degeḳo sir jaḳ vu alam vahi, gesu kwaj na vu hir nġaa sënë nabë doḳ vu
sir, in rëḳ mala nama na pevis. Gaḳ mëm ayoj na timu rot vu Anutu, in
yi saga yö nevonġ yi nġaa nivesa vesa nġahiseḳë vu hil in bë hil medo los
kwad vesa. 18 Ġenanër vu alam sën deneggorek nġaa aga nabë degevonġ
huk nivesa vesa nġahiseḳë, log degevonġ nġatum bedebo hir nġaa gelek
alam bededoḳ vu sir medegero. 19 Nabë degevonġ nabë saga, og rëḳ
dengupin nġaa nġahiseḳë in doḳ vu sir vu tamusën, lob deyoh vu bë rëḳ
denatöḳ vu mala-tumsën soġek.

Gweġin Honġ Huk Nivesa

20 O Timoti, gweġin huk sën Anutu vo loḳ yök nemam aga nivesa.
Gweruu demim vu ġaġek meris meris pin sën anon ma lo, los ġaġek
jeggin jeggin sën su neya niröp vu Anutu yi ġaġek rë lo. Log gweruu
demim vu ġaġek sën denenër medenekuung raḳ bë kwa böpata neggëp
loḳ, rëḳ ma genesis beġö vu Anutu yi ġaġek lo. 21 Alam vahi ahëj neving
ġaġek nebë saga bedeneḳo raḳ, lob deneyoh paya in ġaġek anon. Anutu yi
semusemu medo geving ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam Vu Timoti

1 1 Sa Paulus sën Anutu ggooin sa raḳ bevonġ sa tu Kerisi Yesu yi
sinarë in bë sa nanër ranġah nabë Kerisi Yesu yoh vu bë gevonġ
bemehönon demedo malaj-tumsën. 2 Lob sa ḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ
Timoti in sahëġ neving honġ nebë sën sa naluġ honġ. Hil Mehöböp Kerisi
Yesu luho Ama Anutu degevonġ hir semusën nyëmasën vu honġ bekwaj
pesivin honġ gedegevonġ bayom gëp revuh.

Hil Su Nid Namum In Bengö Nivesa

3 Sa ḳenug lo detu Anutu yi hur wirek medeneḳo yi raḳ, lom sa
nesepa loḳ vahaj menehevonġ nebë saga ving, lob sa neseggi loḳ ayoġ
menehanġo, rëḳ maḳ sa nehevonġ niröp. Lob sa najom raḳ in honġ los
kwaġ vesa vu yi in honġ raḳ buk pin. 4 Sa kwaġ nevo sën ġesu wirek lo,
om sa nehevonġ rot buk geranġah bë sa ġalë honġ gökin, loḳ mëm sëḳ
kwaġ vesa jaḳ los dahis.
5 Lob sa kwaġ nevo bë ayom neya timu vu Anutu yönon, gaḳ su
ġenetetuhin rë. In bum avëh Lois vonġ ving nyëmuġinsën, lob atam
Ainike sepa loḳ vaha bevonġ ving, log seraḳ nim bë honġ nebë saga
gwëbeng ving. 6 Om sa bë nanër vu honġ nabë: Sa hebë nemaġ raḳ
honġ wirek, loḳ mëm Anutu vo semusën vu honġ in bë gwevonġ yi huk.
Om ġegwee doḳ semusën saga beniwëëk jaḳ. 7 In Anutu su vonġ Anon
Vabuung vu hil in bë hil aġöneng in hil rë, gaḳ vonġ vu hil in bë hil nid
wëëk bahëd geving mehönon, behil nġo ġeġin hil nivesa. 8 Om su nim
namum in hil Mehöböp beġeġöneng in sën ġenanër yi ġaġek ranġah lo.
Gesu nim namum in sën seyam nado loḳ ḳarabus in yi mehö sa agi. Gaḳ
mëm gweḳo niwëëk vu Anutu bekwerë maggin jaḳ Bengö Nivesa geving
sa. 9 In Anutu ḳo hil yah vu yi beggooin hil raḳ in bë hil sepa doḳ nġaa
niröp mu. Su vonġ nebë sënë raḳ sën hil nehevonġ nġaa nivesa lo rë,
gaḳ vonġ yoh vu yö kwa besemu hil nyëmasën, degwa raḳ Kerisi Yesu.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

In nër vorot loḳ buk sën yö nahën gesu tunġ yaġek los dob rë lo bë rëḳ
gevonġ nabë saga. 10 Rëḳ mëm gwëbeng Kerisi Yesu, mehö sën ḳo hil vër
in hil nġaa nipaya nyëvewen lo, töḳ yam ranġah ggovek ya betateḳin
ġaġek sënë lo degwa ranġah vu hil. Log tateḳin yam ranġah bë: Nabë hil
ġevonġ geving Bengö Nivesa, og hil rëḳ medo malad-tumsën degwata los
degwata, gaḳ hil su rëḳ nadiiḳ bemalad nama na veröḳ yi rë.
11 Lob tato sa bë sa natu yi sinarë benanër Bengö Nivesa sagi ranġah
getahu mehönon doḳ, 12 om sën gwëbeng setöḳ raḳ maggin. Rëḳ mu sa
su niġ nemum in rë, in sa naraḳ mehö sën sayoġ neya timu vu yi lo ni,
gesa naraḳ ni bë yoh vu bë rëḳ geġin nġaa sën tunġ loḳ yam sa nemaġ lo
nivesa rot, beberup doḳ buk sën hil bare mala lo. 13 Om ġesepa doḳ ġaġek
niröp sën senër tato vu honġ wirek lo, los ayom na timu vu yi bahëm
geving yi losho yi alam, in Kerisi yi mehö honġ. 14 Yönon, Anutu tunġ
nġaa nivesa anon sënë loḳ ya nemam in bë gweġin, om gweġin nivesa jaḳ
Anon Vabuung sën nedo loḳ hil ayod lo yi niwëëk.
15 Log ġeraḳ ni vorot bë alam pin vu distrik Asia*, ving Pugelus luho
Hermogenes, bedeneruu demij vu sa gesu denegga raḳ sa ggökin rë.
16 Rëḳ sa najom raḳ vu Anutu bë semu Onesiporus losho yi alam, in
nevonġ besayoġ nivesa neraḳ yah beron nġahiseḳë. Su ni nemum in sën
sa nado ḳarabus agi rë, 17 gaḳ yam Rom lom sero sa niwëëk rot betöḳ vu
sa. 18 Om Mehöböp kwa pesivin yi doḳ buk sën duḳ nom dob lo. Yönon,
nġaa pin sën nevonġ ggëp Epesus wirek in doḳ vu sa lo, saga ġeraḳ ni
venuh.

Ġenatu Yesu Kerisi Yi Hur-beġö-yi Nivesa

2 1 Om naluġ-e! Gweḳo semusën sën Kerisi Yesu nevo vu hil nyëmasën
lo in doḳ vu honġ beġebare niwëëk. 2 Log ġaġek pin sën senër
ranġah vu mehönon nġahiseḳë meġenġo lo, og ġenanër vu alam nijvesa
vahi sën su rëḳ dekeyëh ayem rë lo, in mëm na denanër na vu alam
vahi geving. 3 Ġenatu Kerisi Yesu yi mehö-beġö-yi nivesa ti meġekwerë
maggin los kwam vesa nabë sa. 4 In mehö-beġö-yi og su yah nejom huk
agga ngwë ving rë, gaḳ netahu yi loḳ beġö mu, in bë mëm ala sën ḳo arë
in bë natu yi mehö-beġö-yi lo kwa vesa in yi. 5 Gekwam bo mehö sën
neseröġ in bë kesuu alam vahi lo rë! Nabë su sepa doḳ horek sën denenër
bë alam desepa doḳ medekesuu sir lo rë, og su yoh vu bë rëḳ kesuu
megeḳo madub rë.
6 Log mehö sën nevaroh nos loḳ huk anon benevonġ huk böp in lo, rëḳ
geḳo nos nyë namuġin mega. 7 Kwam bo sa ġaġek sënë nivesa rë, loḳ mëm
Mehöböp rëḳ tateḳin pin degwa vu honġ meġejaḳ ni. 8 Log kwam bo Yesu
Kerisi sën yi degwa vu Davit* lo, nabë diiḳ, rëḳ kedi raḳ yah vu bedub
yoh vu sën sa nanër loḳ Bengö Nivesa lo. 9 Yiḳ sa nanër Bengö Nivesa
sënë ranġah, om sën sa neḳerë maggin raḳ agi. Yönon, deduu sa ahon raḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sëng nebë sën sa mehö niġ paya ti, rëḳ mu su deyoh vu bë denaduu Anutu
yi ġaġek rë. 10 Om sën sa niġ wëëk meneḳerë maggin pin sën netöḳ vu sa
lo, in bë sedoḳ vu alam sën Anutu ggooin sir raḳ bë denatu yi alam lo. In
Kerisi Yesu geḳo sir nah bedemedo geving Ama medemedo nivesa rot los
vuneḳ vuneḳ yaġek yi degwata los degwata. 11 Ġaġek sënë og yönon:
Nabë hil dahun hil bayod na timu vu yi,
og yiḳ nebë sën hil adiiḳ ving yi.
Om nabë hil ġevonġ nabë saga yönon,
og hil rëḳ medo malad-tumsën geving yi geving.
12 Log nabë hil ḳerë vanë bebare nidwëëk,
og hil rëḳ natu alam los bengöd meġeġin nġaa pin geving yi.
Gaḳ nabë hil nanër nabë hil duġin yi,
og rëḳ nanër nabë yi duġin hil geving nabë saga.
13 Hil mehönon su nehevonġ yoh vu hil ġaġek rë,
rëḳ Kerisi og yö nesepa loḳ yi ġaġek menevonġ yoh vu.
Gaḳ su yoh vu bë rëḳ pekwë yi besepa doḳ aggata ngwë rë.

Hur Soġek Arëj Neggëp Nivesa Raḳ Anutu Mala

14 Om ġebër kwaj in ġaġek sagi, geġenanër niwëëk vu sir nabë su dengis
beġö jaḳ ġaġek meris meris, in nġaa nebë saga og su neloḳ vu mehönon
rë. Gaḳ nevonġ paya vu alam vahi sën vare denenġo lo benevasap sir.
15 Gegwëp ġenatum in nġaa sën ġevonġ bAnutu kwa vesa in honġ lo.
Gwevonġ huk nivesa beġetateḳin Anutu yi ġaġek anon niröp in lob su
nim namum in Anutu mala. 16 Gaḳ ġenajul in ġaġek meris meris sën su
nesepa loḳ Anutu yi ġaġek rë lo, los ġaġek kwamasën sën anon nema lo,
in nġaa nebë saga neli alam yah gedeneruu demij vu Anutu. 17 Ġaġek nebë
sënë nevasap hil nebë sën pegges böp nevonġ behil vahad lu nġaa nediiḳ
lo. Lob Humenaius luho Piletus deloḳ ya nġaa sënë. 18 Luho devuu ġaġek
anon ya gedenenër bë hil ḳedi raḳ yah ggovek ya, gaḳ hil su rëḳ ḳedi jaḳ
vu bedub gökin nah rë. Lob dekepë alam vahi raḳ ġaġek tetuhinsën saga
bedeggërin sir yah gedevuu Kerisi ya. 19 Rëḳ mu mudeng sën Anutu varah
luḳ ya lo nare niwëëk beġaġek neggëp raḳ bë, “Mehöböp yö raḳ yi alam
nij.” Log ġaġek ngwë neggëp ving bë, “Alam pin sën denenër bë Mehöböp
yi alam sir lo, og degevuu nġaa nipaya na gesu degevonġ!”
20 Log loḳ mehö-los-bengö yi begganġ, og ġabum su goor los seriva
yö meris nedo rë, gaḳ vahi og desemu raḳ ḳele los nġaġek. In vahi og
denevenah in nos böp yi, gevahi og denegga nos loḳ raḳ buk. 21 Om nabë
mehöti gevuu nġaa nipaya sën sa nanër agi na, og yi rëḳ nabë ġabum
malanġeri sën nos böp yi lo beyoh vu bë Mehöböp benah bemedo in rëḳ
gevonġ huk nivesa vesa pin jaḳ.
22 Log ġebeya in nġaa nipaya paya sën maġëm los avö ayoj nevu nevu
in lo, gaḳ ġesepa doḳ nġaa niröp. Gwevonġ noh vu honġ ġaġek sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ġenenër lo. Ahëm geving mehönon, geham los alam sën denejom raḳ
ya vu Mehöböp los ayoj niröp lo medo jevuh ti. 23 Ġenajul in alam sën
denevengwëṅġ raḳ ġaġek meris meris los kwamasën lo, in ġeraḳ ni bë
ṅġaa nebë saga nevoṅġ balam deneggök sir in ġaġek. 24 In Mehöböp yi hur
og su neggök alam in ġaġek rë, gaḳ nemala yes vu alam pin. Netateḳin
ġaġek vu sir nivesa genejom yi ahon gesu nevo loḳ yah nipaya vu sir rë.
25 Log bë mehö la demehoo yi ġaġek, og netateḳin ġaġek degwa niröp
vu sir los ahë yes, in Anutu maḳ rëḳ gevoṅġ bedegërin ayoj medejaḳ
ġaġek anon ni nivesa. 26 In Satan ḳo sir loḳ yi ġegweeng in bë degevoṅġ
noh vu kwa, rëḳ mu nabë denakah sir vër in, og mëm rëḳ kwaj bo ṅġaa
niröp mu gökin.

Ṅġaa Nipaya Ṅġahiseḳë Rëḳ Berup Jaḳ Gëp Hus

3 1 Sa bë ġejaḳ ni nabë dus jaḳ in dob sënë govek na, og buk nipaya rëḳ
berup menatöḳ vu hil. 2 Alam rëḳ kwaj bo sir mu, gemalaj sepa monë
lu ṅġaa rot. Degeḳo sir jaḳ nabë sir alam böp gedegelë alam vahi nabë sir
ṅġaa meris medenanër ġaġek nipaya jaḳ sir. Su rëḳ degebë nengaj vu amaj
lu ataj hir ġaġek rë, log su rëḳ kwaj vesa in ṅġaa nivesa sën alam denevoṅġ
vu sir lo rë. Gesu rëḳ degönengin Anutu rë. 3 Su rëḳ ahëj geving naluj los
amaj gataj lu ṅġaa rë, gesu rëḳ ahëj nakul rë. Rëḳ denanër ġaġek kuungsën
jaḳ mehönon ngwë, log su rëḳ denajom sir ahon rë, gaḳ rëḳ desepa doḳ
yö kwaj medegeḳo sir jaḳ jaḳ los ahëj sengën. Berëḳ degelë ṅġaa nivesa
pin nabë nipaya, 4 log rëḳ debo hir alam doḳ na alam nij paya nemaj. Rëḳ
degevoṅġ ṅġaa jeggin jeggin gesu degöneng in rë. Rëḳ degekuung nabë
sir los bengöj, gesu rëḳ malaj sepa Anutu rë, gaḳ rëḳ malaj sepa ṅġaa pin
sën nesemu los nereyiiv navij lo. 5 Rëḳ dena soda los raro bavij nanër nabë
Anutu-yi-alam sir, rëḳ mu ma gerëḳ denanër nabë ṅġaa meris besu niwëëk
neggëp loḳ rë. Om ham su gwa jaḳ alam nabë sënë.
6 Log alam la nebë sënë ving, og rëḳ denadëġek mededoḳ na begganġ in
bë detetuhin avëh kwaj masën bedesepa doḳ hir ġaġek. Avëh nebë sënë
og medo mekwaj nesero aggata sën kevoh hir ṅġaa nipaya na lo, gemalaj
anon in ṅġaa aggagga medenevuu raḳ raḳ. 7 Denevoṅġ in bë dejaḳ ġaġek
degwa ni, rëḳ su deyoh vu bë denatöḳ jaḳ ġaġek anon sënë rë. 8 Alam nebë
sënë denevoṅġ ayej vu ġaġek anon nebë sën alam-yuj-töḳsën luu devoṅġ
ayej vu Moses yi ġaġek wirek lo, Yanes luho Yabres. Alam nebë sënë og
kwaj nesepa loḳ ṅġaa nipaya mu, gesu denevoṅġ ving Anutu yönon rë.
9 Rëḳ mu hir ṅġaa sënë su rëḳ na meböpata jaḳ rë, gaḳ rëḳ alam pin dejaḳ
ni nabë ṅġaa kwamasën nebë sën Yanes luho Yabres hir ṅġaa wirek lo.

Ġenajom Anutu Yi Ġaġek Ahon

10 Gaḳ honġeḳ ġenesepa sa wirek, om ġeraḳ ġaġek sën sa nanër vu
mehönon lo ni vorot, geġeraḳ ṅġaa pin sën sa nehevoṅġ lo ni ving. Ġeraḳ

huk sën sa bë ġevonġ banon jaḳ lo ni, geġeraḳ ni bë sayoġ neya timu vu
Anutu yönon. Ġeraḳ ni bë sa su ahëġ sengën neraḳ pevis rë, gaḳ sahëġ
neving alam pin besa neḳerë maggin los kwaġ vesa. 11 Ġeraḳ nġaa nipaya
sën alam dedeġinengin raḳ sa lo, los vanë sën töḳ vu sa ggëp Antiok los
Ikonium geLustra lo ni. Yönon, ġeraḳ nġaa maggin pin sën sa neḳerë lo ni
bë netöḳ vu sa, rëḳ mu Mehöböp nevo sa vër in nġaa pin saga. 12 Yönon,
ġeraḳ ni bë alam pin sën denesepa loḳ Kerisi Yesu bedenevonġin bë
degevonġ noh vu yi ġaġek lo, og rëḳ denatöḳ vu vanë. 13 Rëḳ mu alam nij
paya los alam ġaġek kuungsën saga rëḳ detetuhin alam vahi. Log yö rëḳ
detetuhin sir geving, lob mëm rëḳ nij paya jaḳ na veröḳ yi rot.
14 Rëḳ mu honġ, og ġesepa doḳ ġaġek sën detahu honġ loḳ beġeraḳ
ni vorot bë ġaġek anon lo. Om kwam bo alam sën denetahu honġ lo,
15 log kwam bo nah Anutu-yi-ḳapiya vabuung, sën wirek nġo ġenahën
hurmahen geġeraḳ ni rot beverup gwëbeng agi. Ḳapiya sënë yoh vu bë bo
kwa vu honġ meġejaḳ sënë ni nabë: Bë ayom na timu vu Kerisi Yesu og
mëm rëḳ geḳo honġ nah vu Anutu beġemedo nivesa geving yi. 16 Ġaġek
pin sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo, og Anutu yö nër vu yi alam
bedekevu yam ranġah beyoh vu bë doḳ vu hil. Ġaġek sagi nevo kwa vu
hil, genetato hil nġaa nipaya ranġah vu hil, log neggërin hil yah benetato
aggata niröp vu hil, 17 in bë hil sën Anutu-yi-alam hil lo anoh vu rot
bemedo in hil ġevonġ huk nivesa vesa pin niröp.

Ġetateḳin Anutu Yi Ġaġek Anon Niröp

4 1 Kerisi Yesu rëḳ genġo alam-malaj-vesa los alam-diiḳsën hir ġaġek,
om sa nanër niwëëk vu honġ gëp Anutu mala, gegëp Kerisi Yesu sën
rëḳ duḳ nom dob menatu ala lo mala nabë: 2 Ġenanër yi ġaġek ranġah!
Nabë alam degebë nengaj vu, ma nij dëlin, og ggovek gehonġeḳ pasanġ
ġenanër jaḳ buk pin, in gwelu ayoj medegërin sir. Ġenanër hir nġaa
nipaya ranġah vu sir. Ġegwejiiin sir nabë desepa doḳ aggata nivesa. Su
nim tebö jaḳ, gaḳ ġenajom honġ ahon meġetahu sir nivesa. 3 In nahub
rë og maḳ su rëḳ degebë nengaj vu ġaġek anon rë. Gaḳ rëḳ ahëj geving
ġaġek mewis mewis begetup deserög in nabë degebë nengaj vu tatovaha
agga ti ti lo in degevonġ bahëj nivesa. 4 Lob rëḳ degemir nengaj vu ġaġek
anon, gedegërin sir nah vu ḳeriing los ġaġek kuungsën. 5 Rëḳ mu honġ,
og gweġin honġ nivesa beġesepa doḳ nġaa niröp mu. Ġebare niwëëk
megweḳo vanë. Geġemedo meġenanër Bengö Nivesa ranġah nabë sinarë
lo, lob ġesemu honġ huk pin megwero, gesu nim tebö in.

Paulus Vonġin Semu Yi Huk Begovek Na

6 In sa, og yiḳ vonġ bë sa niġ ḳöḳ keseh nebë sën denekeseh wain tu
seriveng vu Anutu lo. Yönon, sa buk ggovek ya bedus raḳ bë sa nadiiḳ.
7 Sa nasis beġö nivesa raḳ buk, lob ggovek ya. Gesa niġ wëëk mesa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

neseröġ rot, om sëḳ sewah na. Sayoġ neya timu vu Yesu rot menado. 8 Lob
sa madub nivesa sën tato nabë sa mehö yohvu lo neggëp, om Mehöböp
rëḳ bo vu sa doḳ buk sën hil bare mala lo in yiḳ rëḳ genġo mehönon hir
ġaġek meseggi niröp. Su rëḳ gevonġ vu senġo timu rë, gaḳ rëḳ gevonġ vu
alam pin sën kwaj nevo bedenevonġin bë duḳ nom lo.

Ġaġek Hus

9 Nabë ġeyoh vu bë ġenam vu sa, og su ġenaköpeḳ, gaḳ ġenam pevis.
10 In Demas ahë neving nġaa-dob-yi bevuu sa ya geya Tesalonika, log
Kreskens ya distrik Galata, geTitus ya distrik Dalmatia. 11 Gaḳ yiḳ Lukas
yö timu nahën nedo ving sa. Om gweḳo Markus sepa bemelu nam,
in mehö nivesa beyoh vu bë doḳ vu sa balu ġevonġ huk doḳ ti. 12 Gaḳ
Tukikus, og sa hevonġ ya Epesus. 13 Bë ġenam, og gweḳo tob-ayööng-yi
sën sa hebë meneggëp Karpus ben vu Troas lo, los ḳapiya sën neggëp ving
lo, meġenam. Gesu kwam birek in sipsip navi sën hil neḳevu ġaġek raḳ
lo, gaḳ gweḳo nam geving. 14 Gaḳ Aleksander sën mehö nesemu dëg lu
nġaa raḳ kopa lo, og mëm nevonġ paya vu sa rot, om Anutu rëḳ bo doḳ
nah nyëvewen vu yi noh vu nġaa sën nevonġ lo. 15 Om nġo gweġin honġ
nivesa vu yi geving, in nesis beġö raḳ he ġaġek benemehoo he rot.
16 Log sën sa nare ġaġek nyëdahis lo, og mehöti su nare ving sa
meneloḳ vu sa rë. Gaḳ alam pin deveya in sa, rëḳ yiḳ ggovek gesa najom
raḳ vu Anutu bë su bo doḳ nah vu sir. 17 Rëḳ mu Mehöböp nedo ving sa
bevo niwëëk vu sa in bë mëm Bengö Nivesa berup niröp gëp saviġ begëp
ranġah vu alam dahis medegenġo, lob Anutu vo sa vër in reggu bemën
saga avi. 18 Lob Mehöböp rëḳ geḳo sa vër in nġaa nipaya pin sën nabë
degevonġ vu sa lo, gegeḳo sa na yi nyëġ nivesa vu yaġek. Om hil ġaḳo arë
jaḳ na vavunë degwata los degwata. Yönon.
19 Log ġenanër sayeġ vu Priska luho regga Akwila losho Onesiporus
yi alam nabë sa kwaġ nevo sir. 20 Erastus nedo Korint, log Tropimus og
niraḳ, lob sa hebë meneggëp Miletus. 21 Nabë ġenam, og ġenam pevis doḳ
buk nivesa sën ayööng yö nahën agi. Ebulus luho Pudens geLinus luho
Klaudia belosho hil arid lo pin denër bë kwaj nevo honġ. 22 Mehöböp
medo doḳ ayom, log Anutu gevonġ semusën vu ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Kevu Vu Titus

1 1 Sa Paulus, Anutu yi hur sa, geYesu Kerisi yi sinarë sa, in bë sa
ġevonġ balam sën Anutu ggooin sir raḳ lo ayoj na timu vu yi
medejaḳ ġaġek anon sën netateḳin aggata niröp vu hil in hil sepa doḳ lo
ni. 2 Tato sa in bë sa nanër medejaḳ ni nabë deyoh vu bë demedo malaj-
tumsën degwata los degwata, noh vu sën Anutu nër yö wirek lo, gaḳ su
nekuung raḳ rë. 3 Log Anutu sën neḳo hil yah vu yi lo nër ġaġek sagi yam
ranġah niröp loḳ buk sën yö kwa vo beggooin raḳ lo. Lob vo huk sënë loḳ
sa nemaġ bë sa nanër ranġah vu mehönon.
4 Lob sa ḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ Titus in aluu hoho nehevonġ
ving ġaġek sënë, om sën ġetu sa naluġ yönon raḳ saga. Hil Amad Anutu
luho Yesu Kerisi sën neḳo hil yom vu yi lo degevonġ semusemu nyëmasën
nök vu honġ los degevonġ bayom gëp revuh.

Ġaġek Raḳ Alam Ggev Sën Deneġin Kerisi-yi-alam Lo

5 Sa hevuu honġ meġenedo Krete in bë ġesemu huk vahi sën nahën
gesu niröp neraḳ rë lo, begwetunġ ggev jaḳ alam la noh vu begganġ-bu
pin saga in degeġin Kerisi-yi-alam. Noh vu sën senër tato vu honġ wirek
lo bë: 6 Nabë alam denelë mehöti bë su nevonġ nġaa nipaya rë, geyiḳ venë
timu. Genabë nalu lo denevonġ ving Kerisi ving, log ġaġek su neggëp vu
sir bë ahëj neving nġaa nipaya jeggin jeggin genengaj dahis rë, og mëm
gwetunġ alam nabë saga denatu ggev. 7 In mehö sën netu ggev lo, og tu
Anutu yi hur in geġin yi alam los yi huk. Om sepa doḳ aggata niröp mu,
in lob alam su denatöḳ vu nġaa nipaya gegëp vu yi. Gesu geḳo yi jaḳ jaḳ,
gesu ahë sengën jaḳ pevis, gesu nanum mekeyevin, gesu ngis alam jeggin
jeggin, gesu gëp natumin monë lu nġaa nabë gekol nġahiseḳë. 8 Gaḳ
mëm gevonġ nivesa vu alam sën deneyam vu begganġ-bu ngwë lo; gahë
geving aggata nivesa pin besepa doḳ kwa nivesa mu, in bë medo niröp
rot megevonġ noh vu Anutu kwa. Najom yi ahon, 9 genajom ġaġek anon
sën denetahu yi loḳ lo ahon geving. Og mëm yi yö yoh vu bë tateḳin vu
mehönon meġadu sir jaḳ ġaġek niröp pin, geyoh vu bë nanër ġaġek los

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwa, benanër alam sën bë dedahun ġaġek anon na lo hir ġaġek tato nabë su niröp rë.

Alam Kuungsën Nġahiseḳë Denedo Krete

10 Yönon, alam nġahiseḳë rot vu saga su denesepa loḳ ġaġek niröp rë,
gaḳ yö medo denenër ġaġek meris meris gedenevonġin bë degekuungin
alam. Lob alam sën derah* navij bedetu alam Yuda lo, denevonġ
nebë sagi panġsën rot. 11 Om gwevonġ balam nabë sagi avij gemir, in
denetahu mehönon loḳ ġaġek sën su yoh vu rë lo gedeneḳo monë raḳ.
Lob denekepë alam nġahi raḳ hir ġaġek sagi beneggërin sir yah vu sir.
12 In alam Krete ti sën denër yi bë hir mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën ti yi
lo, nër sir wirek bë, “Alam Krete sagi, og sir alam ġaġek kuungsën ata,
gesir nebë reggu bemën nipaya, log denevonġ ahëjta gedeneggëp sehëb.”
13 Ġaġek sagi og yönon rot. Om ġenanër niwëëk vu sir in dejaḳ hir nġaa
nipaya ni borot bedegërin sir, lob mëm degevonġ geving ġaġek anon
niwëëk. 14 Gaḳ su degevonġ geving alam Yuda hir ḳeriing meris aggagga
los alam sën deneruu demij vu ġaġek anon lo hir horek aggagga. 15 Nabë
mehöti ayo niröp bekwa bo nġaa ti nabë nivesa, og nġaa saga nivesa vu
yi. Rëḳ mu alam ayoj ningöhek sën su denevonġ ving Anutu rë lo, og
denelë nġaa pin nebë su nivesa rë, gaḳ kwaj nipaya los ayoj ningöhek raḳ.
16 In avij nenër bë deraḳ Anutu ni, rëḳ mu nġaa sën denevonġ lo netato bë
deruu demij vu yi. Sir alam nij paya gedenekeyëh yi ġaġek, log su deyoh
vu bë degevonġ nġaa nivesa ti rë.

Ġaġek Raḳ Alam Atov

2 1 Gaḳ honġ, og ġenanër Anutu yi ġaġek meġetateḳin niröp vu sir
meġenanër nabë: 2 Alam böp og su denanum medekeyevin. Gaḳ
demedo revuh mekwaj bo nġaa niröp, gayoj na timu vu Kerisi niwëëk
bahëj geving mehönon, log debare niwëëk in nġaa maggin pin.
3 Log avëh böp degevonġ nabë saga geving. Desepa doḳ aggata sën yoh
vu lo, gesu denanër ġaġek nah nenga jaḳ mehö ngwë, gesu denanum bël
niwëëk panġsën begëp denatumin. Gaḳ denatu tatovaha avëh medetahu
aggata niröp vu alam vahi. 4 Detateḳin vu avëh avö nabë dejaḳ reggaj log
ahëj geving reggaj los naluj lo, bekwaj bo nġaa niröp gedegeġin sir nivesa
in nġaa nipaya. 5 Degeġin hir huk nivesa log degeġin reggaj los naluj lo
nivesa, gededoḳ vu alam vahi geving, log degurek reggaj hir ġaġek babu.
Degevonġ nġaa pin sënë in alam su denanër pelë jaḳ Anutu yi ġaġek.

Ġaġek Raḳ Maġëm Lo

6 Log ġetato aggata niröp vu maġëm lo geving nabë saga, nabë degeġin
sir nivesa. 7 Lob nġaa pin sën ġenevonġ lo, og gwevonġ in degelë medejaḳ
ni nabë degevonġ nabë sënë og mëm nivesa. Log nabë ġetahu alam doḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ġaġek, og su ġesarömin ġaġek nipaya geving. Gaḳ kwam bo ġaġek nivesa
jaḳ buk pin beġenanër. 8 In nabë ġenanër ġaġek niröp mu nabë saga, og
mëm alam sën denelë hil paya lo su rëḳ denatöḳ jaḳ nipaya ti gegëp vu
hil rë, lob nij namum.

Ġaġek Raḳ Hur Sën Denevonġ Huk Vu Alaj

9 Log ġenanër vu hur sën alam denebaġo sir bedenetu hir nġaa meris
lo nabë degurek alaj babuj in nġaa pin. Degevonġ huk nivesa in alaj kwaj
vesa in sir, gaḳ su denanër ġaġek nipaya nah vu alaj. 10 Log su degodeḳ
alaj hir nġaa mahen teka, gaḳ desepa doḳ aggata niröp mu noh vu buk
pin. Loḳ mëm huk pin sën degevonġ lo gëp nivesa, in lob nabë hil nanër
ġaġek jaḳ Anutu sën neḳo hil yah vu yi lo, og alam degelë nivesa.

Hil Ġeġin Hil Nivesa Bemedo Ġeġin Kerisi Yi Buk

11 Anutu vong yi semusemu vu hil nyëmasën beneggëp ranġah rot bë
alam pin deyoh vu bë denom vu yi bedemedo nivesa geving yi. 12 Anutu
yi semusemu sagi sën netateḳin vu hil bë hil ġevuu nġaa pin sën nevonġ
behil su nesepa loḳ Anutu niröp rë lo na; los hil ġevuu nġaa nevu nevu
dob yi pin sën hil kwad neya vu lo na. Gehil ġeġin hil nivesa los tetuu
aggata niröp mesepa doḳ Anutu yi nġaa noh vu buk pin sën hil nahën
nado agi. 13 Gehil medo mabo kwad in Anutu yi semusemu nabë rëḳ
anon jaḳ. In Kerisi Yesu diiḳ in bë geḳo hil nom. Om hil medo geġin buk
sën luho Anutu böp denatöḳ nom ranġah los arëj böpata gelos hir vuneḳ
vuneḳ yaġek-yi lo. 14 Yönon, Kerisi diiḳ loḳ yah hil bed in bë baġo hil
nom los bo hil vër in nġaa nipaya pin, gejevu hil ayod mesemu. Bemëm
hil natu yö yi alam, gehil malad sepa nġaa nivesa mu beġevonġ. 15 Om
ġenanër ġaġek sagi vu mehönon noh vu buk. Ġegwee vu sir nabë desepa
doḳ ġaġek sënë, geġenanër hir nġaa nipaya ranġah vu sir. Ġeloḳ yah
Anutu ben, om ġenanër ġaġek vu sir, gemehöti su nanër nabë honġ mehö
meris mekeyëh honġ.

Hil Bare Nidwëëk Meġevonġ Nġaa Nivesa

3 1 Ġebër mehönon kwaj noh vu buk nabë degurek gavman los alam
pin sën denevonġ huk gavman lo babuj, gedegetunġ malaj in huk
nivesa pin bedegevonġ. 2 Su denanër ġaġek nipaya jaḳ mehö ngwë, gesu
degevonġ beġö. Gaḳ demedo los mamer, gedegevonġ nġaa los malaj yes
jaḳ alam pin malaj. 3 In ġeraḳ ni bë wirek og hil kwad ma ving. Lob hil
neḳeyëh ġaġek. Lob Satan nekuung in hil, behil nesepa loḳ nġaa nevu
nevu los nġaa sën nesemu los nereyiiv hil navid lo mu. Hil nehevonġ nġaa
nipaya bayod nesis yi. Alam vahi denelë hil bë hil alam nid paya, gehil
nehalë sir loḳ yah bë nij paya. 4 Rëḳ mu Anutu sën neḳo hil yom vu yi lo,
vonġ Yesu yam in bë tateḳin ranġah nabë nelë mehönon nivesa bekwa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pesivin sir. 5 Su neḳo hil yom degwa raḳ huk yohvu sën hil nehevonġ lo
rë, in huk yohvu su neggëp vu hil rë. Gaḳ neḳo hil yom raḳ sën yö kwa
pesivin hil lo. Lob ripek hil nġaa nipaya ya, gevonġ behil atu mewis raḳ.
Lob Anon Vabuung semu hil behil nid vesa raḳ yah. 6 Yönon, Yesu Kerisi
sën neḳo hil yom vu Anutu lo tateḳin aggata in Anutu gevonġ Anon
Vabuung jaḳ nam hil rot. 7 Vonġ nebë sënë in bë nanër hil nabë hil alam
yohvu jaḳ yi semusën nyëmasën, getato hil nabë hil rëḳ medo malad-
tumsën degwata geving yi. Om sën hil navo kwad in ġaġek sënë bë anon
jaḳ. 8 Ġaġek sagi og yönon rot.

Lob sa nehevonġin bë ġenanër ġaġek sënë niwëëk, in alam sën
ayoj neya timu vu Anutu lo og mëm rëḳ malaj sepa huk nivesa vesa
medegevonġ. In nġaa nebë sënë og nivesa beneloḳ vu alam. 9 Rëḳ mu
tepëḳ kwamasën aggagga sën degwaj ma lo, los sën denetateḳin degwaj
lo, geġaġek ahë sengënsën, gesën denemehoo sir in horek lo, og ġebeya in
nġaa nabë saga. In nġaa sënë og su rëḳ doḳ vu hil rë, gaḳ anon ma. 10 Log
mehöti sën gevonġin nabë basuh Kerisi-yi-alam lo, og gwero yi ġaġek noh
vu beron ti ma luu. Rëḳ nabë su genġo ayem rë, og ggovek, genim dël jaḳ
yi. 11 In ġeraḳ ni bë mehö nebë sagi og vuu aggata niröp ya, om rëḳ geḳo
nyëvewen doḳ nah yi nġaa nipaya sagi.

Ġaġek Hus

12 Sëḳ ġevonġ Artemas ma Tukikus nök berup vu honġ, lob mëm rëḳ
ġenam pevis vu sa vu Nikopolis. In sa kwaġ nevo bë sëḳ medo saga
bebuk-ayööng-yi govek na rë. 13 Ġedoḳ vu mehö-horek-yi Senas luho
Apolos megwero luho hir aggata in luho su dejaḳ vu in nġaa la gëp
aggata.

14 Log hil alam pin yö detahu sir doḳ huk nivesa geving in demedo
nivesa, bededoḳ vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo geving. Gaḳ su degëp
sehëb behej huk anon nama. 15 Alam pin sën denedo ving sa agi kwaj
nevo honġ medenenër. Log ġenanër vu Kerisi-yi-alam sën ahëj neving he
lo geving, nabë he kwamin nevo sir. Anutu yi semusën nyëmasën nök gëp
geving ham.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Paulus Ḳevu Vu Pilemon

1 Sa Paulus, sa nado ḳarabus raḳ sën sa nanër Kerisi Yesu yi ġaġek ranġah. Alu hil arid Timoti ḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ Pilemon sën
alu ahëmin neving honġ balöö nehevonġ Anutu yi huk loḳ ti lo. 2 Alu
ḳevu ḳapiya sënë vu melu he avëhnömin Apiya, gevu Arkipus sën tu
Anutu yi mehö-beġö-yi ving hil lo. Log alu ḳevu vu Yesu-yi-alam sën
yam denesupin sir loḳ honġ begganġ lo pin ving. 3 Hil Amad Anutu luho
Mehöböp Yesu Kerisi degevonġ hir semusemu nyëmasën nök vu ham
beham ayomin gëp revuh.

Pilemon Ahë Neving Mehöböp

4 Sa kwaġ nevo honġ mesa najom raḳ in honġ vu sa Anutu yoh vu buk
pin nebë sahëġ nivesa vu yi in honġ. 5 In sa nehanġo galam denenër bë
ahëm neving Mehöböp Yesu, bayom neya timu vu yi rot, log ahëm neving
Anutu-yi-alam pin ving. 6 Log sa najom raḳ bë hil medo jevuh ti, in hil
nehevonġ ving ggëp ti. Lob sënë rëḳ gevonġ beġejaḳ nġaa nivesa vesa pin
sën tu hil nġaa in Kerisi-yi-alam hil lo ni. 7 Arig-e, yönon! Ahëm neving
Anutu-yi-alam meġeneloḳ vu sir lob ayoj sepëp raḳ. Gesaga vo niwëëk vu
sa ving besa kwaġ vesa rot.

Pilemon Geḳo Onesimus Nom Nabë Ari

8 Log sa bë ḳetaġ nġaa ti vu honġ. Kerisi yi mehö sa, om seyoh vu bë nanër
los niwëëk vu honġ nabë gwevonġ nabë sënë. 9 Rëḳ mu su rëḳ nabë saga rë,
gaḳ sëḳ nahub ḳetaġ vu honġ in alu ahëd neving hil. Yönon, sa Paulus sën
sa neḳetaġ vu honġ lo! Sa atov raḳ, gesa nado loḳ ḳarabus raḳ sën sa nanër
Yesu Kerisi yi ġaġek ranġah lo. 10 Sa ḳetaġ vu honġ nabë: Gwelë sa naluġ
Onesimus nivesa. In sën sa nado ḳarabus lo, lob sehërin yi yom vu Kerisi
benebë sën tu sa naluġ. 11 Wirekeḳ su nevonġ huk nivesa meneloḳ vu honġ
rë, gaḳ gwëbeng sënë og rëḳ gevonġ huk nivesa bedoḳ vu honġ gesa geving.
12 Lob sa nehevonġ yi yök vu honġ ggök yahin, rëḳ mu sagi vonġ bë
sa vepul sa naviġ len ti vër behevonġ yök vu honġ. 13 Yönon, sa nado

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

loḳ ḳarabus raḳ sën sa nanër Bengö Nivesa ranġah, lob sa nehevonġin
bë ġulin yi bemedo geving sa in doḳ nah böm bemedo geġin sa nivesa.
14 Rëḳ ma gesa su rëḳ ġevonġ jeggin rë, in su ġenedo in bë ġengoġekin
rë. Gaḳ mëm nabë nġo ġemedo bekwam bo nabë gwevonġ nivesa vu sa,
og mëm. 15 Onesimus tah yi vër in honġ dus teka, om maḳ nġaa saga
verup in bë mëm rëḳ gweḳo yi nah gökin bemedo degwata geving honġ.
16 Om gweḳo yi nök vu honġ, rëḳ mu su gwelë yi nabë hur sën tu nġaa
meris mu. Gaḳ sagaḳ maya gegwëbeng og tu arim ti, om ahëm geving yi.
Yönon, sahëġ ving yi rot, rëḳ mu mëm maḳ ahëm geving yi kesuu sa, in
nġo honġ hur rëḳ mëm tu arim ving. 17 Ġenelë sa nebë alu nehebë loḳ ti
in Yesu yi huk, om gwelë Onesimus nabë sa, megweḳo yi nök vu honġ.
18 Lob nabë vonġ nġaa ti paya vu honġ, ma su vo loḳ honġ nġaa ti wirek
rë, og ggovek, getum gwebë sarëġ doḳ nah in sebo doḳ. 19 Senġo ḳevu
ġaġek sënë raḳ nemaġ niröp bë, sa Paulus senġo rëḳ bo doḳ nah nġaa
sënë nyëvewen vu honġ. (Log sa su rëḳ nanër vu honġ nabë sa nyëvewen
ti neggëp vu honġ in sën sa haḳo honġ yom vu Anutu wirek lo rë.)
20 Arig-e! Mehöböp yi mehö honġ, om sa bë gwevonġ nġaa nivesa vu
sa. Nabë gweḳo Onesimus nök vu honġ los ahëm nivesa vu yi, og saga
rëḳ gevonġ besa kwaġ vesa jaḳ gesa ġevonġ Kerisi yi huk los ayoġ sepëp.
21 Log seraḳ ni besa kwaġ nevo bë rëḳ gwevonġ noh vu ġaġek sën sa ḳevu
agi. Yönon, seraḳ ni ggovek ya bë rëḳ gwevonġ panġsën rot mekesuu
nġaa sën senër vu honġ gwëbeng agi.
22 Log sa ġaġek ngwë nahën nebë: Gwero sa nyëġ ayo ti begëp borot,
in sa kwaġ nevo bë Anutu rëḳ genġo ham jomraḳsën, lob rëḳ bo sa vër
besenök vu ham.

Ġaġek Ahë-nivesa-yi

23 Log Epapras sënë nedo ḳarabus ving sa raḳ sën nenër Kerisi Yesu
yi ġaġek ranġah lo. Kwa nevo honġ ving benër bë ahë nivesa in honġ.
24 Log sir sën he nehevonġ Anutu yi huk loḳ ti lo, Markus, gAristarkus,
geDemas, geLukas lo, kwaj nevo honġ ving bedenenër. 25 Hil Mehöböp
Yesu Kerisi yi semusemu medo geving ham pin anomin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Ya Vu Alam Hibru

Anutu Nalu Ḳo Ġaġek Yam Vu Hil

1 1 Wirek Anutu vonġ ġaġek vu hil ḳenud lo verup alam-denenër-
ġaġek-ranġahsën lo avij beron nġahiseḳë, geraḳ aggata nġahiseḳë.
2 Rëḳ vu buk sënë sën Buk-tamusën vonġin berup lo, om Anutu nenër
ġaġek vu hil verup Nalu avi. Anutu ggooin yi raḳ ggovek ya bë doḳ nah
ben begeḳo nġaa pin natu yi nġaa, lob semu nġaa pin los dahis raḳ Nalu
nema ving. 3 Nalu og yiḳ Anutu yi niwëëk los niḳapiik yi, beyiḳ luho
Anutu neggëp ti. Lob yi ġaġek los niwëëk nevonġ benġaa pin sënë nedo
niwëëk. Revu hil mehönon hil nġaa nipaya ya raḳ yö niḳöḳ, loḳ mëm yah
nedo Mehö-los-bengö Anutu nema vesa vu vavunë.

Anutu Nalu Kesuu Angër Pin

4 Lob tu ala bekesuu angër pin, in Ama nër bë arë böpata rot kesuu
angër pin arëj. 5 In Anutu su nër vu angër ti wirek bë:
"Sa naluġ honġ.
Sa haḳo honġ gwëbeng" rë.
Log su nër raḳ angër ti wirek bë:
"Sëḳ natu Ama,
gerëḳ natu sa Naluġ" rë.
6 Gaḳ mëm loḳ buk sën vonġ Nalu Aġuu luḳ yam dob lo, og mëm nër
bë:
"Anutu yi angër pin denadudeḳ vu yi."
7 Log nër raḳ angër lo bë:
"Vonġ beyi angër lo deneserög pevis nebë sanġ.
Gevonġ yi hur lo bedenekevoh nġaa nebë sën nengwah daggen
lo."
8 Rëḳ mëm nër raḳ Nalu bë:
"O Anutu, ġetu mehö-los-bengö meġenedo degwata los degwata.
Geġenesepa loḳ nġaa yohvu mu meġeneġin honġ alam niröp.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Ahëm neving nġaa niröp panġsën,
genim nelëlin keyëhsën ġaġek.
Om Anutu sën tu honġ Anutu niröp lo ggooin honġ raḳ kesuu honġ alam vahi pin,
lob rikin wël* kwa-vesasën-yi raḳ honġ.”
10 Log nër raḳ yi ggökin bë:
“Mehöböp, nġo ġetunġ dob sënë nyëdahis,
lob nedo niwëëk rot.
Geyaġek pum raḳ nim wëëk ving.
11 Yaġek los dob sënë rëḳ mala nama,
gaḳ honġeḳ nġo ġenedo degwata.
Kë, log yaġek los dob rëḳ muġeng jaḳ nabë tob siis.
12 Lob rëḳ ġepesu nabë sën mehönon denepesu tob lo,
gerëḳ gwetunġ mewis nabë sën mehönon deneröp röpröp mewis lo.
Gaḳ honġ, og nġo ġenedo nebë saga in ġemedo,
log honġ buk su rëḳ govek na rë.”
13 Log Anutu su nër raḳ angër ti wirek bë:
“Ġenam ġemedo sa nemaġ vesa,
gesëḳ ġevonġ beġebaḳë alam sën denesis beġö vu honġ lo
doḳ na vaham ġebinë” re.
14 In angër og yiḳ sir nebë nġaahur bedetu Anutu yi hur, bAnutu nevonġ sir ya in bë dedoḳ vu alam sën geḳo sir nom lo.

Sën Anutu Geḳo Hil Nah Agi Og Nġaa Böpata Rot

2 1 Nebë sënë, om hil najom ġaġek sën hil nehanġo ggovek lo ahon mesepa doḳ. In rëḳ hil nid yes yes, lob hil ġevuu na. 2 Wirek Anutu nër ġaġek la verup angër lo avij, lob ġaġek sënë nare niwëëk. Alam pin sën denesevöḳ medenekeyëh ġaġek agi, og denetöḳ vu nyëvewen niröp loḳ yah hir nġaa nipaya sën denevonġ lo. 3 Om nabë hil ġeruu demid vu nġaa böpata sën Anutu vonġ in bë geḳo hil nom vu yi lo, og hil rëḳ beya manoh nenga in nġaa nipaya nyëvewen nabë va? Rëḳ nama! In Mehöböp yö tateḳin ġaġek semusën sënë ranġah nyëmuġinsën, lob alam sën denenġo ggëp avi lo denër ranġah vu hil bë ġaġek sënë yönon rot.
4 Log Anutu tato ving bë hir ġaġek sën agi og yönon. In nevo niwëëk vu sir bedenevonġ nġaa böp böp aggagga los nġaa niwëëk aggagga. Log nevonġ Anon Vabuung yi semusemu vu sir nyëmasën yoh vu yö kwa.

Yesu Tu Alad Soġek Sën Geḳo Hil Nah Vu Anutu

5 Anutu su tunġ angër in bë degeġin dob ngwë sën hil nanër bë rëḳ berup vu tamusën agi rë gema. 6 In mehöti nër ġaġek meneggëp loḳ len ti loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Mehönon og maḳ sir va, om sën kwam nevo sir-ë?
Gemehönon og sir va, in sën ġeneġin sir lo?
7 Nġo ġenevonġ mehönon besir mahen, gangër denekesuu sir dus teka mu,
loḳ mëm ġenevonġ bedenetu alam-los-bengöj gelos arëj böpata
kesuu angër.
8 Geġetunġ nġaa pin ggevek vahaj ġebinë in degeġin."
Om nabë Anutu tunġ nġaa pin ggevek vahaj yönon, og su ggulin nġaa ti in sir rë. Ëë, gwëbeng og yö nahën gehil su halë bë mehönon deneġin nġaa pin rë. 9 Gaḳ mëm hil halë Yesu bë tu mahen raḳ gangër dekesuu yi dus teka loḳ sën dahun yi mekerë vanë mediiḳ lo, loḳ gwëbeng og tu Mehö-los-bengö barë böpata rot. Lob yiḳ Anutu yi semusën sënë sën vonġ vu hil nyëmasën lo bë: Nalu nadiiḳ doḳ nah mehönon pin bej. 10 Anutu yö tunġ nġaa pin gedegwaj yi. Log vonġin bë geḳo nalu lo nġahiseḳë denah demedo nivesa los vuneḳ vuneḳ yaġek yi geving yi. Nebë saga, om sën vonġ beYesu ḳo vanë, lob vanë sënë vonġ betu hil mehö muġinsën beyi timu yoh vu bë geḳo hil nah. Lob nġaa sën Anutu vonġ agi og nivesa rot. 11 In mehö sën nevonġ balam denetu alam nij röp lo losho alam sën yö vonġ bedenetu alam nij röp lo, sir pin degwaj timu. Om sën su ni nemum in sir rë, gaḳ nenër sir bë ari lo. 12 Nër bë:
"O Anutu, sëḳ nanër arëm ranġah vu arig lo.
Gesëḳ ġevonġ raro meġaḳo arëm jaḳ doḳ sa alam vuheng."
13 Log nër ggökin bë:
"Sëḳ ayoġ na timu vu yi."
Log nër ggökin ving bë:
"Gwelë! He los hurmahen sën Anutu vo vu sa lo nado loḳ ti."

Yesu Tu Mehönon Soġek Raḳ In Bë Doḳ Vu Hil

14 Hurmahen pin sir mehönon neggëp ti, lob yiḳ Yesu tu mehönon raḳ ving benij neggëp ti. Vonġ nebë sënë in bë nadiiḳ bebasap Satan, mehö sën nevonġ bemehönon denediiḳ lo. 15 Mehönon deneggöneng in diiḳsën, lob ggönengsën nejom sir ahon yoh vu buk pin sën denedo dob lo, om Yesu diiḳ in bë geḳo sir vër in ggönengsën sënë. 16 Yönon rot, su yam in bë doḳ vu angër rë, gaḳ yam in bë doḳ vu Abraham yi mewis.
17 Lob yiḳ aggata timu neggëp, om sën sepa loḳ metu mehönon raḳ, lob ni los vonġ nġaa pin los dahis nebë ari lo. Nebë saga in bë natu alam-neḳo-seriveng-yuseḳë nivesa ti bekwa gevonġin yi alam megevonġ Anutu yi huk niröp, in bo doḳ nah mehönon hir nġaa nipaya nyëvewen gesu gëp vu sir. 18 In yö neḳo vanë raḳ seggisën aggagga pin sën netöḳ vu yi lo, om yö yoh vu bë doḳ vu alam sën seggisën netöḳ vu sir lo geving.

Yesu Arë Böp Kesuu Moses

3 1 Arig vabuung lo, Anutu sën nedo yaġek lo ggooin ham raḳ tu yi alam. Om ham kwamin bo Yesu nivesa in hil sinarë los hil alam-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

deneḳo-seriveng hir yuseḳë yi, lob hil nehevonġ ving yi benanër arë
ranġah. 2 Anutu tunġ yi huk sënë loḳ nema, lob nesepa loḳ Anutu aye
menevonġ yoh vu, nebë sën Moses nevonġ wirek meneġin Anutu-yi-alam
Israel pin los dahis lo. 3 Rëḳ Anutu kwa vo bë Yesu yoh vu bë geḳo arë
böpata kesuu Moses arë. In mehö sën nelev begganġ lo arë böp kesuu
begganġ. 4 In hil nehalë begganġ ti nedo, og hil naraḳ ni bë mehöti lev,
log hil naraḳ nġaa pin sën nedo-ë ni ving nebë saga bë mehöti netunġ,
lob mehö saga og yiḳ Anutu. 5 Yönon, Moses tu Anutu yi hur, lob nesepa
loḳ aye niröp menevonġ huk in yi alam. Nenër ġaġek raḳ nġaa pin sën
Anutu rëḳ tato nam ranġah vu hil lo. 6 Rëḳ Kerisi og Anutu Nalu, om sepa
loḳ Ama aye niröp. Tu ala meneġin Anutu-yi-alam, om nabë hil ayod na
timu vu yi niwëëk jaḳ buk, bekwad vesa geġeġin yi, og hil atu Anutu-yi-
alam ving yönon.

Alam Sën Denekeyëh Anutu Aye Lo Og Su Rëḳ Desewah Rë

7 Om hil ġanġo Anon Vabuung yi ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
lo bë:
"Pehi sënë nabë ham gwenġo Anutu aye,
8 og ham su ayomin niwëëk panġsën
nabë sën wirek alam Israel devonġ
loḳ buk sën deḳo sir raḳ medekeyëh sayeġ lo,
log ayoj niwëëk bedeseggi sa loḳ nyëġ-yumeris wirek lo.
9 Vu sagu og ham ḳenumin lo delë nġaa pin sën sa nehevonġ lo
yoh vu nġebek mehödahis luu,
rëḳ ma geyö deseggi sa rot.
10 Lob sahëġ sengën raḳ vu sir lob senër bë,
'Ayoj nevuu nġaa niröp ya yoh vu buk pin,
gesu kwaj nevo sa aggata medenesepa loḳ rë.'
11 Om sën sahëġ sengën panġsën mesenër yönon venuh bë,
'Su rëḳ dedoḳ nam sa nyëġ-sewahsën-yi rë,
gaḳ rëḳ nama veröḳ yi.' "

Hil Ġeġin Hil Nivesa, Gaḳ Hil Su Ḳeyëh Anutu Aye Nabë Alam Israel

12 Om arig lo, ham gweġin ham nivesa. In ham ti rëḳ ayo nipaya jaḳ
gesu gevonġ geving rë, lob geruu demi vu Anutu sën mala-tumsën degwa
lo. 13 Om ham medo mebo horek vu ham vewen vewen jaḳ buk mebër
kwamin noh vu buk pin sën hil nado agi, in rëḳ nġaa nipaya tetuhin ham
ti lob gërin ayo beniwëëk jaḳ. 14 Gaḳ nabë hil nġo ayod na timu vu Kerisi
niwëëk bemedo rot benadiiḳ na, og mëm hil rëḳ ana medo nivesa geving
yi gëp yi nyëġ. 15 Hil araḳ ni bë ġaġek sënë yö nahën neggëp bë:
"Pehi sënë nabë ham gwenġo Anutu aye,
og ham su ayomin niwëëk panġsën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nabë sën wirek alam Israel devonġ loḳ buk sën deḳo sir raḳ
medekeyëh sayeġ lo.”
16 Om maḳ alam tena denġo Anutu aye wirek rëḳ deḳo sir raḳ
medekeyëh aye? Gaḳ yiḳ alam pin sën Moses li sir vu Ejep medeyam lo!
17 Log maḳ Anutu ahë sengën vu alam tena yoh vu nġebek mehödahis
luu-a? Gaḳ yiḳ alam sën denevonġ nġaa nipaya lob denediiḳ benij hel to
neggëp aggatata loḳ nyëġ-yumeris lo.
18 Log maḳ Anutu nër vu alam tena genër yönon venuh bë su rëḳ dedoḳ
na yi nyëġ-sewahsën-yi rë? Gaḳ yiḳ alam Israel sën dekeyëh yi ġaġek
wirek lo. 19 Nebë saga om hil araḳ ni bë su ayoj neya timu vu yi rë, om
sën su deyoh vu bë rëḳ dedoḳ na yi nyëġ-sewahsën-yi rë.

Anutu Yi Alam Hir Sewahsën

4 1 Anutu joo ġaġek vorot benahën neggëp bë hil adoḳ na yi nyëġ-
sewahsën-yi. Om hil ġeġin hil nivesa in hil ti rëḳ noh paya besu rëḳ
doḳ na rë. 2 In hil hanġo Bengö Nivesa ving nebë sën alam Israel denġo
wirek lo. Rëḳ Bengö Nivesa sën denġo lo su neloḳ vu sir rë, in denenġo
meris mu gesu denevonġ ving rë. 3 Gaḳ hil sën hil ayod neya timu vu yi
lo, hil rëḳ adoḳ na yi nyëġ-sewahsën-yi. In wirek og Anutu nër bë:
“Sahëġ sengën panġsën mesenër yönon venuh bë
su rëḳ dedoḳ na sa nyëġ-sewahsën-yi rë, gerëḳ nama veröḳ yi.”
Rëḳ Anutu yi huk ggovek ya loḳ buk sën semu dob lo, 4 nebë sën nër raḳ
buk nemadvahi-bevidek-luu loḳ yi ḳapiya len ti meneggëp lo bë, “Anutu
semu yi huk pin beggovek ya gesewah loḳ buk netu nemadvahi-bevidek-
luu.” 5 Rëḳ ġaġek sagi lo nër bë, “Su rëḳ dedoḳ na sa nyëġ-sewahsën-yi rë,
gaḳ rëḳ nama veröḳ yi.” 6 Ġaġek sënë neggëp vorot bë alam la rëḳ dedoḳ
na yi nyëġ-sewahsën-yi, rëḳ ma galam sën denġo Bengö Nivesa wirek lo
denekeyëh ġaġek, om su rëḳ dedoḳ na rë.
7 Loḳ tum yam beyam lob Anutu ggooin buk ngwë raḳ ggökin benër bë
‘yiḳ pehi sënë’ verup Davit avi loḳ ġaġek sën hil anër agi lo bë:
“Yiḳ pehi sënë, nabë ham gwenġo Anutu aye,
og ham su ayomin niwëëk panġsën.”
8 Yönon, bë Anutu kwa bo dob Yudea sën Yosua li sir meya denedo
loḳ lo, benanër jaḳ nabë yiḳ yi nyëġ-sewahsën-yi saga, og su rëḳ nanër
buk ngwë vu tamusën gökin rë, gaḳ rëḳ nama. 9 Om hil araḳ ni bë
nyëġ-sewahsën-yi ti nahën neggëp vu Anutu-yi-alam, nebë sën yiḳ tahu
raḳ Buk-sewahsën-yi* vu hil agi. 10 Gaḳ bë hil aloḳ ya Anutu yi nyëġ-
sewahsën-yi, og yiḳ hil huk ggovek ya saga, gehil rëḳ sewah nabë sën
wirek Anutu semu yi huk ya gesewah lo. 11 Om hil ġevonġ huk niwëëk
rot in hil adoḳ na nyëġ-sewahsën-yi sënë. In hil ti rëḳ sepa doḳ alam
sënë meḳeyëh ġaġek nabë sir lob bës bemala nama. 12 Anutu yi ġaġek
nebë nġaa mala vesa belos niwëëk. Nevu rot bekesuu paëp-yu-anil sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nevu vahi vahi lo. Lob negelu mehönon ayoj benegwanġ ya ayoj peggo
rot beyoh vu bë gelov ḳenuj in navij gegelov seḳëj pedus in seḳëj peggo,
log neseggi nġaa sën hil kwad nevo loḳ ayod lo pin. 13 Yönon, Anutu tunġ
nġaa pin, om nġaa ti su yoh vu bë bun yi in yi rë, gaḳ nġaa pin netateḳin
yi genedo ranġah ggëp Anutu mala, om hil rëḳ tateḳin hil ġaġek pin
ranġah vu yi geving.

Anutu Tunġ Yesu Tu Alam-deneḳo-seriveng Alaj

14 Lob hil ggev böp ti nedo. Yiḳ alam-deneḳo-seriveng pin alaj, lob raḳ
beya meloḳ ya yaġek. Yiḳ Yesu sën Anutu Nalu lo, om hil nġo ayod na
timu vu yi rot nabë sën hil anër vorot lo. 15 In hil mehö-neḳo-seriveng
sagi raḳ nġaa pin sën neseggi hil lo ni, in nġaa pin saga töḳ vu yi ggovek
ya beseggi yi. Rëḳ su vonġ nġaa nipaya ti rë, om sën kwa paya in hil
in raḳ ni bë hil su nid wëëk nebë yi rë. 16 Nebë saga om hil ana dus jaḳ
meḳetaġ vu Anutu sën nesemu hil lo gehil su aġöneng, in hil araḳ ni bë
kwa nevonġin hil berëḳ doḳ vu hil doḳ buk sën hil su ayoh vu bë bare
niwëëk in seggisën rë lo.

Mehö-neḳo-seriveng Yesu Yoh Vu Bë Geḳo Hil Nah

5 1 Mehönon sën detu alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp lo pin, og
hir huk bë degero mehönon hir ġaġek vu Anutu. Denetunġ nġaa
sën mehönon denevonġ vu Anutu los kwaj vesa lo tu seriveng vu yi. Log
denevesi seriveng sën mehönon denevonġ loḳ yah hir nġaa nipaya lo vu
yi ving. 2 Om sën deyoh vu bë kwaj gevonġin alam sën kwaj ma lo, galam
sën denevuu Anutu yi aggata ya lo. In deraḳ ni bë yiḳ sir og nij wëëk ma
ving nebë sir, om nġaa nipaya yoh vu bë kepë sir geving. 3 Nebë saga om
sën denevesi seriveng in bë dahun alam hir nġaa nipaya na, gehej geving.
4 Om mehöti su yö neḳo yi raḳ meneggooin yi raḳ bë gevonġ huk sënë rë.
Gaḳ Anutu yö neggooin yi raḳ nebë sën ggooin Aaron raḳ wirek lo.
5 Lob yiḳ Kerisi nebë saga ving. Su yö ggooin yi raḳ tu mehö-neḳo-
seriveng rë, gaḳ Anutu ggooin yi raḳ in bë gevonġ huk sënë, lob nër vu yi
bë:

"Sa naluġ honġ.
Sa haḳo honġ gwëbeng."

6 Log nër loḳ len ngwë bë:

"Ġetu mehö-ġeneḳo-seriveng degwata los degwata
yoh vu Melkisedek."

7 Wirek Yesu tu mehönon menedo dob, og vu buk saga nejom raḳ
meneketaġ vu Anutu. Nesu vu Mehö sën yoh vu bë geḳo yi vër in diiḳsën
lo, rot bemala ruḳ nekeseh. Dahun yi rot beggurek Anutu babu, lob Anutu
bë nenga vu aye. 8 Yesu og Anutu Nalu yi, rëḳ neḳo vanë in bë vanë sënë
barah yi veröḳ besepa doḳ Anutu aye. 9 Om sën tu mehö yohvu yönon, log

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mëm ḳo alam pin sën denesepa loḳ aye lo yah vu Anutu berëḳ demedo geving yi degwata los degwata. 10 Lob Anutu ggooin yi raḳ betunġ ggev böp raḳ yi benër yi bë alam-neḳo-seriveng alaj yoh vu Melkisedek.

Hil Su Ġevonġ Nġaa Nabë Hurmahen Niḳöḳ

11 Melkisedek yi ġaġek nġahiseḳë neggëp, lob he bë nanër vu ham, rëḳ gwëbeng ham ayomin dahis raḳ gesu ham yoh vu bë natöḳ jaḳ rë. Om sën he nehevonġ huk böp in bë tateḳin ġaġek sënë degwa vu ham. 12 Buk ggovek beyoh vu bë ham natu tatovaha, rëḳ ma geham nahën neraḳ vu in kwa. Om mehöti maḳ rëḳ nök tahu ham gökin doḳ Anutu yi ġaġek degwa muġinsën sën sepëp lo rë. In ham su yoh vu bë gwa nos niwëëk rë, gaḳ ham yoh vu bë nanum rur mu.

13 Lob hil araḳ ni bë alam sën denenum rur mu lo, og sir hurmahen nij ḳöḳ besu deyoh vu bë dega nos niwëëk rë. Yiḳ sa peggirin raḳ ġaġek degwa böp böp sën netateḳin bë hil natu alam yohvu lo. 14 Gaḳ nos niwëëk og alam sën sir böp neraḳ ggovek lo yö hir nos. Alam nebë sënë og medo mekwaj nevonġ huk in ġaġek los degwa raḳ buk bedeneseggi nġaa pin niröp medeneraḳ ni bë nivesa genipaya.

Hil Ġevonġ Geving Bemedo Nid Wëëk

6 1 Nebë saga, om hil ġevuu ġaġek sepëp sën hil anër raḳ Kerisi lo na benök gëp, gehil adoḳ na ġaġek degwa böp böp nabë sën alam böp los kwaj lo. Hil su medo mekwad bo nah ġaġek sepëp sën hil nanër bë hil ġevuu nġaa wirek hen na gaġërin hil nah vu Anutu lo.

2 Log hil su medo mekwad bo nah sën hil naripek bël lo, los sën hil nehebë nemad jaḳ alam lo. Gehil su nanër gökin nabë alam-diiḳsën rëḳ dekedi jaḳ nah gökin, genabë mehönon rëḳ degeḳo nyëvewen doḳ nah hir nġaa nipaya degwata los degwata. In nġaa pin sagaḳ ham raḳ ni vorot. 3 Om nabë Anutu mëm yö kwa bo, og hil rëḳ adoḳ ana ġaġek mewis. 4 Alam la detöḳ vu Anutu yi ranġah ggovek ya, gederaḳ semusemu sën Anutu vonġ yam vu yaġek nyëmasën lo ni ggovek ya. BAnon Vabuung nedo loḳ sir ggovek ya. 5 Denġo Anutu yi ġaġek bederaḳ ni nivesa rot, gedelë nġaa niwëëk nebë nġaa niwëëk sën rëḳ berup doḳ Anutu-yi-nyëġ vu tamusën lo ggovek ya. 6 Rëḳ mu nabë dekehe sir in Anutu, og aggata ngwë su neggëp in bë depekwë sir nom gökin rë. Gaḳ nġaa sënë og nebë sën denesis Anutu Nalu raḳ yah ḳelepeḳo* ggökin. Derekö yi raḳ yah ggökin balam denenër pelë raḳ yi. 7 Yönon, nabë hob geto buk nġahiseḳë beduḳ na dob len ti benos ngis anon nivesa doḳ dob saga bedoḳ vu alam sën denevaroh loḳ lo, og yiḳ hil nanër nabë Anutu vonġ semusemu vu dob len ti saga. 8 Rëḳ mu nabë vos los nġaa niggin aggagga mu nakip doḳ, og dob nipaya, om hil nid dëlin, gemaḳ hil nanër vu Anutu nabë tebë benengwah ga.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Arig lo, gwëbeng senër ġaġek maggin sënë yök vu ham. Rëḳ mu he
raḳ ni rot bë ham su rëḳ malamin nama nabë saga rë, gaḳ ham nesepa
loḳ Anutu, om rëḳ geḳo ham nah vu yi. 10 In Anutu og su mehö nipaya
rë, om su rëḳ kwa birek in huk sën ham nevoṅġ lo rë. Yönon, su rëḳ
kwa birek in sën ham ahëmin neving yi beneloḳ vu yi alam wirek lo rë.
Geham nahën medo nevoṅġ nebë sagi ving.
11 Lob he ahëmin ving rot bë ham pin nimin wëëk megwevoṅġ nabë
saga, beham gwevoṅġ geving niwëëk bemedo mebo kwamin in Anutu
geḳo ham nah. Ham gwevoṅġ nabë sënë rot beham nadiiḳ na los. 12 Ham
su nimin tebö jaḳ. Gaḳ ham sepa doḳ alam sën ayoj neya timu vu Kerisi
niwëëk gesu nij tebö neraḳ pevis rë lo vahaj. In alam nebë sënë og rëḳ
degeḳo semusën pin sën Anutu nër wirek bë rëḳ bo vu nalu lo lo.

Hil Ġevoṅġ Geving Anutu Yi Ġaġek Sën Joo Lo Niwëëk

13 Anutu joo ġaġek vu Abraham wirek, rëḳ mehöti su böpata kesuu yi
in bë nanër yönon getato nema na vavunë jaḳ arë rë. Om sën nër yönon
getato nema ya vavunë raḳ yö arë. 14 Nër bë, “Sëḳ ġevoṅġ semusën
böpata vu hoṅġ yönon rot, gesëḳ ġevoṅġ behoṅġ mewis ṅġahijseḳë doḳ
rot.”
15 Lob Abraham yö medo nevo kwa in gesu ni tebö neraḳ pevis rë. Loḳ
mëm lë ganon raḳ yoh vu sën Anutu nër wirek bë rëḳ bo vu yi lo. 16 Nabë
mehönon degevoṅġin nabë deġadu hir ġaġek nabë yönon, og denenër
mehöböp sën kesuu sir lo arë ving gedenetato nemaj ya vavunë. Lob
mehöti sën nevoṅġ bë agi, og alam denevoṅġ ving bë nenër ġaġek yönon
lob ayej nema. 17 Lob yiḳ Anutu voṅġ nebë saga ving. Voṅġin bë tato vu
alam sën joo ġaġek vorot vu sir bë rëḳ semu sir lo nabë su yoh vu bë
rëḳ geḳo yi ġaġek sënë seggi rë. Om yö nër arë getato nema ya vavunë.
18 In Anutu su rëḳ pekwë arë los yi ġaġek rë, gaḳ yö rëḳ gëp degwata los
degwata. Om nër luho loḳ ti in bë tato nabë su netetuhin rë. Om sënë rëḳ
bo niwëëk doḳ hil sën hil veya bayam vu Anutu in bë geġin hil lo ayod.
Lob hil medo mekwad bo ṅġaa sën Anutu nër vu hil bë rëḳ bo vu hil lo.
19 Om hil kwad bo Anutu yi ġaġek semusën saga rot, in najom hil ayod
ahon bengoo doḳ niwëëk nabë sën yaġ nesoo loḳ anka besu neggee rë lo.
In voṅġ bë anka sënë nedo loḳ tob ading sën nare loḳ dub-vabuung-böp
ayo beneruu hil lo demi, betato bë hil ayoh vu bë adoḳ na nyëġ vabuung
soġek. 20 Lob Yesu loḳ yah hil bed bemuġin meloḳ ya nyëġ vabuung soġek
saga betu alam-deneḳo-seriveng pin hir yuseḳë nebë Melkisedek menedo
degwata los degwata.

7 1 In Melkisedek sënëḳ alam Salem hir Mehö-los-bengö yi, gAnutu
vavunë yi mehö-neḳo-seriveng. Wirek Abraham ya beġö besis alam-
los-bengöj geyah to begganġ, loḳ Melkisedek töḳ vu yi loḳ aggata lob jom
raḳ vu Anutu bë semu Abraham. 2 Lob Abraham vasuh ḳupeḳ pin ya yu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nemadluho bevo yu ti vu Melkisedek. Hil pekwë arë Melkisedek sënë doḳ
ayed nabë ‘mehö-yohvu-los-bengö’ ga, ‘alam Salem hir mehö-los-bengö’
ving. Sënë degwa nebë ‘mehö-ayo-revuhsën-los-bengö’. 3 Ama lu ata arëj
su neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya sënë rë, gedegwa ma ving. Su nër buk sën
ata ḳo yi to lo tato rë, gesu nër buk sën diiḳ lo rë, gaḳ yiḳ nebë Anutu
Nalu in tu mehö-neḳo-seriveng bevoṅ̇ bë nedo degwata los degwata.
4 Om ham kwamin bo nabë: Melkisedek sënë og maḳ yi böpata rot, in hil
dobahë Abraham vasuh ḳupeḳ lu nṅ̇aa nivesa vesa sën ya beg̈ö meḳo lo
ya yu nemadluho, bevo yu ti sën netu nemadluho lo vu Melkisedek.
5 Log alam Israel denevasuh hir nṅ̇aa pin ya yu nemadluho nebë saga,
lob horek neggëp bë Levi* yi mewis lo, sën detu alam-deneḳo-seriveng
lo, og deyoh vu bë dejuh yu ti in degetunṅ̇ seriveng jaḳ teka gela natu
hir nos. Alam Israel og yiḳ sir degwa ti in depum raḳ Abraham timu, lob
sën deneḳo seriveng vu sir agi, og sënëḳ su denevoṅ̇ paya rë. 6 Rëḳ mu
Melkisedek, og su yi degwa vu sir rë, rëḳ neḳo Abraham yi nṅ̇aa sën netu
nemadluho lo. Lob Melkisedek sënë jom raḳ in mehö sën Anutu joo g̈aġek
vorot meneggëp vu yi bë rëḳ semu yi lo. 7 Lob hil araḳ ni bë mehö sën
nesemu g̈aġek vu Anutu in mehö ngwë lo, og kesuu mehö ngwë saga.
8 Lob alam* Levi* sën deneḳo nṅ̇aa sën netu nemadluho vu hir alam lo,
og yiḳ sir mehönon sën rëḳ denadiiḳ. Gaḳ Melkisedek, og ḳo nṅ̇aa sën netu
nemadluho lo ving, rëḳ g̈aġek su neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë diiḳ rë, om
sënë voṅ̇ bë nedo mala-tumsën. 9 Nebë saga, om hil ayoh vu bë nanër nabë:
Levi* yi mehö sën neruh nṅ̇aa sën netu yu nemadluho lo, rëḳ mu yi og vo
yö yi nṅ̇aa sën netu yu nemadluho lo vu Melkisedek ving. In Melkisedek ḳo
Abraham yi nṅ̇aa sën netu yu nemadluho lo 10 loḳ buk sën Melkisedek töḳ vu
Abraham loḳ aggata. Lob loḳ buk saga og Levi* nahën loḳ nare tava navi.

Alam Deneḳo Seriveng Mewis Deloḳ Yah Muġeng Bej

11 In Anutu tunṅ̇ Levi* yi mewis detu alam-deneḳo-seriveng bedenenër
Horek vu hil medenero. Nebë saga, om nabë hir huk sën agi yoh vu bë gevoṅ̇
behil natu alam yohvu, og yiḳ ggovek. Rëḳ ma gesu yoh vu rë, om sën Anutu
voṅ̇ bemehö-neḳo-seriveng mewis ngwë verup tamusën. Rëḳ mehö sënë og
su yoh vu Levi* yi mewis Aaron rë, gaḳ yoh vu Melkisedek. 12 Kë, mehö-neḳo-
seriveng mewis ti yööhu verup loḳ yah muġeng lo bej, om saga nër bë Horek
mewis yööhu doḳ nah horek muġeng lo bej geving. 13 Lob Mehö sën Anutu nër
g̈aġek raḳ yi agi, og yi yö vu degwa ngwë, gaḳ yi alam og sir ti su tu mehö-
neḳo-seriveng wirek rë gema. 14 In hil araḳ ni bë hil Mehöböp verup loḳ Yuda
yi mewis, rëḳ Moses su nër bë alam Yuda denatu alam-deneḳo-seriveng rë.

Yesu Og Yi Mehö-neḳo-seriveng Degwata Nebë Melkisedek

15 Log hil mehö-neḳo-seriveng ngwë verup, beluho Melkisedek neggëp
ti. Lob sënë mëm tateḳin mehö-neḳo-seriveng mewis yööhu sënë degwa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu hil beneggëp ranġah rot. 16 In mehö sënë su tu mehö-neḳo-seriveng
loḳ Levi* yi mewis yoh vu horek sën deneggooin Levi* yi mewis mu raḳ
medenetu alam-deneḳo-seriveng lo rë. Rëḳ niwëëk neggëp vu yi berëḳ
medo mala-tumsën degwata los degwata, om sën sënë vonġ betu mehö-
neḳo-seriveng. 17 In Anutu nër raḳ yi bë:

"Ġenatu mehö-gweko-seriveng degwata los degwata
noh vu Melkisedek."

18 Lob Anutu vo Horek wirek hen vër raḳ ġaġek saga. In Horek sën nër
bë alam* Levi* mu denatu alam-deneḳo-seriveng lo, og niwëëk ma besu
yoh vu bë doḳ vu hil rë. 19 In Horek su yoh vu bë gevonġ bemehöti natu
mehö yohvu rë. Om sën Anutu tateḳin aggata ngwë benivesa rot kesuu
Horek. Lob hil ayoh vu bë rëḳ anoh aggata sënë bana dus jaḳ vu Anutu.
20 Lob Anutu su ggooin Yesu sënë raḳ tu mehö-neḳo-seriveng meris
mu rë, gaḳ tato nema ya vavunë menër bë rëḳ natu mehö-neḳo-seriveng
yönon. Alam-deneḳo-seriveng wirek hen, og mehöti su tato nema ya
vavunë menër raḳ sir bë denatu alam-deneḳo-seriveng yönon rë. 21 Rëḳ
Anutu yö ti nër yönon vavunë, log ggooin Yesu raḳ tu mehö-neḳo-
seriveng, log nër vu yi bë:

"Mehöböp nër yönon vavunë ggovek ya,
om su yoh vu bë rëḳ pamooḳ yi ġaġek rë.
Gaḳ ġenatu mehö-neḳo-seriveng degwata los degwata."

22 Om hil ajaḳ ni nabë ġaġek mewis sën Anutu joo lo, og nivesa rot
bekesuu ġaġek wirek hen, lob vonġ Yesu yam in tato nabë rëḳ anon
jaḳ yönon. 23 Wirek og alam nġahiseḳë detu alam-deneḳo-seriveng. In
denediiḳ gesu denedo degwata rë. 24 Gaḳ Yesu tu mehö-neḳo-seriveng, lob
su mehö ngwë yoh vu bë rëḳ doḳ nah ben rë, in yö rëḳ medo degwata los
degwata. 25 Om yö yoh vu bë rëḳ geḳo alam pin sën denesepa loḳ yi in bë
denah vu Anutu lo nah, bedemedo degwata los degwata. In yi yö nedo
mala-tumsën degwata beneketaġ vu Anutu bë doḳ vu sir.

Mehö-neḳo-seriveng Yesu Yoh Vu Rot Bë Doḳ Vu Hil

26 Mehö-neḳo-seriveng nebë sënë yoh vu rot bë doḳ vu hil, in yi mehö
vabuung gesu nġaa nipaya ti neggëp vu yi rë. Gaḳ yi mehö niveseek
anon, benejom yi ahon in alam nij paya. Log tu ala bekesuu nġaa pin vu
yaġek.
27 Alam-deneḳo-seriveng hir ggev og hir huk bë debesi seriveng noh vu
buk. Lob denevesi seriveng ngwë muġin in bë kevoh yö hir nġaa nipaya
na rë, loḳ mëm denevesi sën kevoh alam hir nġaa nipaya na lo tamu. Gaḳ
Yesu og su nevonġ nebë sënë rë. Gaḳ yiḳ yö tunġ yi tu seriveng vu Anutu
yiḳ beron timu beggovek ya. 28 Ġaġek neggëp loḳ Horek bë degooin alam
jaḳ medenatu alam-deneḳo-seriveng hir yuseḳë, rëḳ alam sënë og su
deyoh vu bë debare nij wëëk rë. Rëḳ ġaġek sën Anutu nër genër yönon

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vavunë lo verup tamusën beggooin Nalu raḳ tu mehö-neḳo-seriveng yuseḳë böp, beyi mehö yohvu los dahis benedo nebë saga degwata los degwata.

Yesu Tu Mehö-neḳo-seriveng Böp Loḳ Dub-vabuung Vu Yaġek

8 1 Ġaġek sën hil anër agi degwa nebë hil alam-deneḳo-seriveng alaj böp nebë sënë nedo, beraḳ nedo sëa ggëp Mehö-los-bengö-ggöksën nema vesa vu yaġek. 2 Neġin Anutu yi dub vabuung vu yaġek sën mëm dub-supinsën-yi soġek lo. Mehönon su delev sënë raḳ nemaj rë, gaḳ Mehöböp yö lev. 3 Deneggooin alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp pin raḳ in bë degeḳo seriveng aggagga bedegetunġ na vu Anutu. Om yiḳ Yesu geḳo seriveng ti geving megetunġ nabë saga. 4 Bë medo dob, og su rëḳ natu mehö-neḳo-seriveng rë. In alam-deneḳo-seriveng lo, denedo vorot bedenetunġ seriveng aggagga vu Anutu yoh vu sën Horek nenër lo. 5 Denevonġ huk loḳ dub-vabuung-böp sagi, rëḳ yiḳ sënëḳ dub-vabuung soġek sën nedo yaġek lo ḳenu los tahutahu mu. Yiḳ nebë sën Anutu nër vu Moses wirek bë dev dub sël lo lob nër vu bë, “Gwelë megwero in ġedev nġaa pin noh vu ḳenu sën sa tato vu honġ ggëp ḳedu agi.” 6 Rëḳ mëm Kerisi ḳo huk böpata rot kesuu alam-deneḳo-seriveng pin hir huk. In Anutu joo ġaġek mewis nivesa rot kesuu ġaġek wirek hen, lob Yesu nare vuheng atov menevonġ banon raḳ. Lob ġaġek mewis sënë degwa neggëp vu Anutu yi ġaġek semusën nivesa anon sën kesuu ġaġek semusën muġeng lo.

Ġaġek Mewis Kesuu Ġaġek Muġeng

7 Bë ġaġek sën Anutu joo muġinsën lo yoh vu, og Anutu su rëḳ najoo ġaġek ngwë nam gökin geving rë. 8 Rëḳ Anutu lë mehönon hir nġaa nipaya lob nër bë:

“Mehöböp nër bë,
‘Ham gwenġo rë!
Buk ti rëḳ berup
lob sëḳ najoo ġaġek mewis
vu alam Israel los alam Yuda.
9 Ġaġek mewis sënë su rëḳ nabë
ġaġek sën sejoo vu ḳenuj lo wirek lo rë.
Wirek sejoo ġaġek saga,
log sejom loḳ nemaj ggëp Ejep
besa heli sir yom.
Rëḳ su denesepa loḳ sa ġaġek
sën sejoo vu sir lo rë,
lob sa heruu demiġ vu sir.’
Mehöböp nër bë sënë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Loḳ Mehöböp nër ggökin bë,
‘Buk sën sa heruu demiġ vu sir agi govek na rë,
loḳ saḳ najoo ġaġek ngwë vu alam Israel gökin nabë:
Sëḳ ġetunġ sa horek pin doḳ kwaj
gesëḳ ḳevu doḳ na ayoj,
log sëḳ natu hir Anutu
gedenatu salam.
11 Log alam pin su rëḳ detahu hir mehö ngwë los arij lo
bedenanër nabë, “Ġejaḳ Mehöböp ni” rë!
Gaḳ vu buk sënë,
og hurmahen galam böp besir pin
yö rëḳ dejaḳ sa niġ.
12 In sëḳ kwaġ pesivin sir
beḳevoh hir nġaa nipaya na,
lob sa su rëḳ kwaġ bo nġaa nipaya
sën devonġ lo nah gökin rë.’ ”
13 Sën nër bë ġaġek mewis lo, lob saga tato bë ġaġek muġinsën muġeng raḳ. Om nġaa sën netu muġeng raḳ lo, og yiḳ medo buk dus teka mu log vonġin nama na veröḳ yi.

Wirek Alam-deneḳo-seriveng Hir Ggev Denetunġ Ḳöḳ Tu Seriveng

9 1 Ġaġek sën Anutu joo muġinsën lo, og nër horek la sepa ving betateḳin aggata vu alam Israel in bë desepa doḳ medegetunġ seriveng los denajom jaḳ lu nġaa. Log tateḳin dub-vabuung sën dedev bemedo vu dob lo ving. 2 Lob delev dub-vabuung sël ti bayo luu. Lob detunġ ram sën nema nemadvahi-bevidek-luu lo ti getevor ti, gebrët sën nedo loḳ Anutu mala lo, benedo loḳ ayo muġinsën. Lob denenër ayo ti sënë bë ayo vabuung. 3 Bedelah tob böpata ruu, log denenër ayo ngwë sën netu luu yah tob demi lo bë mëm ayo vabuung soġek rot. 4 Lob desemu jepö sën denevesi kabanġ raḳ baru reggu nivesa ya neyoh vu dub ayo lo raḳ goor. Bedetunġ los ġaġek-joosën-yi yi keröng loḳ ayo sënë. Depeḳa goor raḳ keröng sënë navi pin, gemana* nedo loḳ dëg goor menedo loḳ keröng sënë ayo. Log Aaron yi atohenġ sën ggol loḳ wirek lo los ġelönġ petes luu sën Anutu kevu Horek raḳ neggëp lo, neggëp loḳ keröng sënë ayo ving. 5 Angër ḳenu luu denare raḳ keröng sënë vavunë, benetahu bë Anutu los niḳapiik nedo loḳ ayo vabuung sënë. Luho banisej kebu raḳ sëa sën denekeseh ḳöḳ raḳ yoh vu ta in kevoh alam Israel hir nġaa nipaya na lo. Kë! Om maam yiḳ ggovek saga, gesa su yoh vu bë rëḳ natevin nġaa pin sënë betateḳin degwa rë. 6 Desemu nġaa pin nebë sënë, log alam-deneḳo-seriveng deneloḳ ya dub-vabuung sël sënë ayo ngwë muġinsën yoh vu buk pin bedenevonġ huk loḳ. 7 Gaḳ mëm ayo ngwë sën netu luu lo, og alam-deneḳo-seriveng hir ggev böp yö timu neloḳ ya ayo beron ti

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ti neyoh vu nġebek pin. Neḳo seriveng niḳöḳ beya netetëhin raḳ sëa in bë kevoh yö yi nġaa nipaya na, gekevoh alam Israel pin hir nġaa nipaya sën devonġ rëḳ su kwaj nevo rë lo na geving. 8 Anon Vabuung tato vu hil raḳ sënë nebë: Nabë nahën denegevonġ huk doḳ dub sël ayo muġinsën, og hil su ayoh vu bë adoḳ na ayo vabuung soġek rot rë geyö rëḳ nahën. 9 Lob ayo muġinsën netahu raḳ buk sën gwëbeng agi, in denesepa loḳ Horek medenetunġ seriveng aggagga vu Anutu loḳ ayo muġinsën sënë. Rëḳ nġaa pin sënë su yoh vu bë gevonġ balam sën deneḳo seriveng yam lo ayoj niröp jaḳ bedenatu alam nijvesa rë gema. 10 Horek seriveng-yi sënë, og horek raḳ nos los reggu genġaa numsën, gehorek aggagga raḳ sën ripeksën nemad lu nġaa lo. Rëḳ horek sënë og yiḳ horek hil navid-yi mu. Rëḳ Anutu tunġ horek pin sënë in bë desepa doḳ rot bena berup doḳ buk sën gevonġ ġaġek mewis berup lo.

Kerisi Tunġ Yö Niḳöḳ Tu Seriveng

11 Rëḳ gwëbeng Kerisi luḳ yam, lob tu alam-deneḳo-seriveng yuseḳë böp beneġin nġaa mewis nivesa vesa sën gwëbeng agi. Loḳ mëm loḳ ya dub-vabuung sël soġek sën nedo yaġek bemalanġeri rot bekesuu muġinsën lo. Mehönon su delev dub sënë raḳ nemaj rë, besu nġaa-dob-yi rë. 12 Rëḳ su ḳo memëk los burmakau maluh tuveḳ nij ḳöḳ betunġ tu seriveng rë. Gaḳ ḳo yö niḳöḳ beloḳ ya ayo vabuung soġek rot vu yaġek betunġ tu seriveng beron timu beggovek ya. Lob baġo hil yah raḳ sënë in bë hil medo malad-tumsën degwata los degwata. 13 Nabë mehöti keyëh Horek beningöhek raḳ, og alam-deneḳo-seriveng lo deneḳo memëk los burmakau maluh nij ḳöḳ ving vewev sën denevesi burmakau avëh menetepuv lo, bedenetetëhin raḳ yi in bë navi niveseek jaḳ nah gökin gëp Anutu mala. 14 Rëḳ mu Kerisi niḳöḳ kesuu sënë in nġaa nipaya ti su neggëp vu yi rë. Lob Anon Vabuung sën nedo degwata los degwata lo loḳ vu yi betunġ yi tu seriveng nivesa vu Anutu. Om niḳöḳ su ripek hil navid mu rë. Gaḳ sekee hil ayod peggo ving geḳo nġaa diiḳsën vër, gemëm hil nehevonġ Anutu sën mala-tumsën degwa lo yi huk.

Kerisi Niḳöḳ Vo Ġadu Loḳ Ġaġek Mewis

15 Nebë saga, om Kerisi nedo hil los Anutu vuheng atov in bë gevonġ beġaġek mewis anon jaḳ. Diiḳ in bë geḳo alam nom bekevoh hir nġaa nipaya pin sën denevonġ wirek loḳ buk sën ġaġek wirek hen yö nahën neggëp lo na. Nebë saga, om alam pin sën degenġo Anutu yi ḳööḳ medetamuin lo, og degeḳo nġaa sën Anutu nër wirek bë bo vu nalu lo lo, bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata. 16 Mehö sën nenër yi ḳupeḳ lu nġaa ggelek yi alam vorot in kwa nevo bë rëḳ nadiiḳ lo, og nekevu loḳ ḳapiya menejoo niwëëk. Lob nabë mehö la sënë kwaj nevo bë degeḳo nġaa saga natu hir nġaa, og alam pin yö dejaḳ ni namuġin nabë mehö saga lo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

diiḳ ya yönon, loḳ mëm degeḳo. 17 Yönon, mehönon nediiḳ ggovek loḳ mëm
ġaġek sën lo anon neraḳ. Gaḳ nabë mehö sën lo su diiḳ rë geyö nahën nedo
mala vesa, og yi ġaġek sën joo lo su anon raḳ rë geyö nahën. 18 Kë! Lob sën
alam Yuda denesis reggu medenekeseh nij ḳöḳ lo, yiḳ raḳ degwa saga in bë
tato nabë ġaġek sën Anutu joo vu sir lo anon raḳ beneloḳ vu sir. 19 Wirek
Moses nër Horek yi ġaġek pin vu alam ggovek, loḳ mëm ḳo burmakau
tuveḳ ti niḳöḳ los memëk ti niḳöḳ ving bël, log daġoo sipsip niviis ḳöḳ los
vos ti nebë bigbig ris loḳ betetëhin raḳ ḳapiya-horek-yi, geraḳ alam pin
ving. 20 Log nër bë, "Ḳöḳ sënë in bë tato nabë Anutu joo ġaġek vu ham."
21 Log yiḳ Moses tetëhin ḳöḳ raḳ dub-vabuung sël nebë saga ving geraḳ
ġabum lu nġaa pin sën huk-dub-ayo-yi lo. 22 In Horek nër nġaa nġahiseḳë
rot bë ḳöḳ gevonġ benij veseek jaḳ, gaḳ nabë ḳöḳ su keseh rë, og Anutu su
nekevoh mehönon hir nġaa nipaya ya rë.

Kerisi Yö Tunġ Yi Tu Seriveng In Kevoh Hil Nġaa Nipaya Na

23 Yönon, denekeseh ḳöḳ nebë sënë in bë dub los yi ḳupeḳ lu nġaa pin
sën nedo dob agi nijveseek[a] jaḳ. Rëḳ mu dub sënë og dub anon soġek sën
nedo yaġek lo ḳenu mu. Om nabë dub anon soġek sën nedo yaġek lo yi
nġaa nijveseek jaḳ, og hil sero seriveng nivesa rot sën kesuu lo in gevonġ
benijveseek jaḳ. 24 Hil araḳ ni bë Kerisi su loḳ ya dub-vabuung sën mehönon
delev raḳ nemaj tu Anutu yi dub-vabuung ḳenu lo rë, gaḳ loḳ ya yaġek niröp.
Lob gwëbeng loḳ yah hil bed menare Anutu mala in bë doḳ vu hil. 25 Alam-
deneḳo-seriveng hir ggev böp neḳo ḳöḳ yoh vu ta pin in bë getunġ natu
seriveng vu Anutu, lob neḳol meneloḳ ya dub ayo vabuung. Rëḳ sënë og su
yö niḳöḳ rë. Rëḳ mu Yesu loḳ ya yaġek betunġ yi tu seriveng vu Anutu beron
timu, gesu vonġ nebë sënë ggök ggökin rë. 26 Bë gevonġ beron nġahiseḳë, og
rëḳ geḳo ḳerus beron nġahiseḳë rot gëp sën Anutu tunġ dob lo benam berup
doḳ sën gwëbeng agi. Rëḳ mu ma. Gemëm gwëbeng dus raḳ bë dob nama
na, lob Kerisi yiḳ luḳ yam dob beron timu in bë getunġ yi natu seriveng vu
Anutu in kevoh hil nġaa nipaya na. 27 In mehönon pin yiḳ denadiiḳ beron
timu, log mëm debare nam ġaġek. 28 Om sën Kerisi tunġ yi tu seriveng beron
timu vu Anutu in bë kevoh hil nġahiseḳë hil nġaa nipaya na. Log rëḳ nom
beron ngwë gökin, rëḳ mu su rëḳ nom in kevoh mehönon hir nġaa nipaya na
rë. Gaḳ nom in geḳo alam sën medo deneġin yi lo medenah.

Seriveng Sën Wirek Lo Su Yoh Vu Bë Kevoh Hil Nġaa Nipaya Na Rë

10 1 Hil nehalë Horek nebë nġaa sën rëḳ berup tamusën lo ḳenu mu,
gaḳ su nġaa anon yönon rë. Horek nër bë degetunġ seriveng gëp

---

[a] **9:23** Niveseek sënë nër bë detetëhin ḳöḳ raḳ nġaa sënë gedejom raḳ in, in bë nġaa nipaya ti su gëp doḳ. Gaḳ natu nġaa yohvu, lob tu Anutu yi nġaa vabuung beyoh vu bë degevonġ Anutu yi huk jaḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ti noh vu nġebek pin, rëḳ su yoh vu bë sesor alam sën denesepa loḳ lo
benijvesa jaḳ rot rë. 2 Gaḳ nabë Horek yoh vu bë gevonġ benijvesa jaḳ
yönon, og su rëḳ degetunġ seriveng gök gökin rë. In alam sën denesepa
loḳ aggata saga lo yiḳ sir pin nij veseek jaḳ jaḳ yiḳ seriveng timu saga
lob su rëḳ kwaj bo nah nabë nġaa nipaya neggëp vu sir rë. 3 Rëḳ ma
geseriveng sënë nevonġ bekwaj nevo hir nġaa nipaya neyoh vu ta ti ti
lo. 4 Rëḳ burmakau maluh los memëk nij ḳöḳ su yoh vu bë kevoh nġaa
nipaya na rë. 5 Om sën Kerisi yam dob lob sepa loḳ Saam sën neggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya lo benër raḳ Anutu bë:

"Nim lël bë su dengis reggu los degetunġ seriveng aggagga vu honġ,
rëḳ mu ġero navi ti in ġebo vu sa.
6 Reggu sën denevesi los dahis raḳ jepö lo,
geseriveng sën denetunġ in bë kevoh hir nġaa nipaya na lo,
og su ahëm neving rë.
7 Om sën senër ġaġek yoh vu sën dekevu raḳ sa
meneggëp loḳ honġ ḳapiya lo bë,
'Anutu, seyam lo!
Seyam in bë sepa doḳ kwam!' "

8 Nër raḳ seriveng sën denesepa loḳ Horek medenetunġ lo muġin bë,
"Nim lël bë su dengis reggu los degetunġ seriveng aggagga vu honġ,
gereggu sën denevesi los dahis raḳ ya jepö lo, geseriveng sën denetunġ
in bë kevoh hir nġaa nipaya na lo, og su ahëm neving rë." 9 Loḳ yom nër
raḳ neggëp hus bë, "Seyam lo! Seyam in bë sepa doḳ kwam!" Nër ġaġek
saga in bë tateḳin nabë nġaa muġinsën saga nök gëp, genġaa mewis doḳ
nah ben. 10 Yesu Kerisi sepa loḳ Anutu kwa betunġ navi netu seriveng yiḳ
beron timu, lob sënë vonġ behil atu alam nid röp raḳ.

Kerisi Yi Seriveng Yoh Vu Bë Kevoh Hil Nġaa Nipaya Na

11 Alam-deneḳo-seriveng pin denare medenevonġ hir huk yoh vu buk
pin. Denetunġ seriveng yiḳ nebë sën lo loḳ yah yahin, rëḳ seriveng sënë
su yoh vu bë kevoh nġaa nipaya na rë. 12 Rëḳ Kerisi tunġ seriveng yiḳ
perurek timu in bë kevoh nġaa nipaya na, lob yiḳ timu sënë venuh ya
meneggëp in gëp. Vonġ nebë sënë ggovek, log yah meya nedo Anutu
nema vesa, 13 beyö nedo bemedo neġin in bë Anutu getunġ alam sën
denesis beġö vu yi lo degevek na vaha ġebinë. 14 Alam sën nevonġ benij
röp neraḳ lo, og yiḳ vonġ benijvesa raḳ rot. Yiḳ raḳ seriveng perurek timu
sënë, om rëḳ demedo nivesa degwata los degwata. 15 Lob Anon Vabuung
tateḳin vu hil bë ġaġek sënë anon raḳ in nër muġinsën meneggëp loḳ
Anutu-yi-ḳapiya bë:

16 "Mehöböp nër bë, 'Buk sënë govek na rë,
loḳ saḳ najoo ġaġek mewis ngwë sënë vu sir nabë:
Sëḳ ġetunġ sa horek pin doḳ ayoj,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gesëḳ ḳevu doḳ kwaj.’ ”
17 Log nër ving bë,
“Sa su rëḳ kwaġ bo hir nġaa nipaya
los nġaa sën neggëp vu sir lo gökin rë.”
18 Nebë sënë, om Anutu kevoh hil nġaa nipaya ya, gehil su rëḳ ġetunġ
seriveng ngwë gökin in kevoh hil nġaa nipaya na rë.

Hil Ġevonġ Geving Anon Bana Dus Vu Anutu

19 Yesu keseh niḳöḳ in hil, om arig lo, hil ayoh vu bë adoḳ na Anutu
yi dub ayo vabuung soġek rot, gaḳ hil su aġöneng. 20 Yönon, Yesu diiḳ
raḳ ḳelepeḳo* betateḳin aggata mewis vu hil behil ayoh vu bë ġeruu tob
sën neruu dub ayo vabuung soġek rot lo gadoḳ na. Aggata sënë og yiḳ yö
navi baggata-mala-tumsën-yi. 21 Yiḳ hil alam-deneḳo-seriveng yuseḳë böp
ti nedo, beneġin Anutu-yi-alam pin. 22 Tetëhin yö niḳöḳ loḳ ya hil ayod
in bë jevu gekevoh nġaa nipaya sën hil araḳ ni bë neggëp vu hil lo na.
Geripek hil navid raḳ bël malanġeri. Nebë saga om hil ayod nidëlin nġaa
kuungsën pin na, gehil ayod na timu vu Anutu yönon behil ana dus jaḳ
yi. 23 Hil nanër nġaa nivesa sën hil medo neheġin lo ranġah gehil najom
ahon bemedo. In hil araḳ nġaa pin sën Anutu nër bë rëḳ gevonġ vu hil lo
ni bë rëḳ gevonġ yönon.
24 Log hil kwad bo arid lo geving babër kwaj in desepa doḳ aggata-
ahëvingsën-yi los degevonġ huk nivesa vesa. 25 Gehil su nid tebö in sën
hil los Kerisi-yi-alam angupin hil beġalë Soda los ġevonġ raro lu nġaa
lo, nabë sën alam vahi nij tebö raḳ lo. Gaḳ hil medo doḳ ti meġadu hil
vewen vewen. Kë, hil ġevonġ nabë sënë rot in hil araḳ ni bë Kerisi yi buk
yam dus raḳ.

Hil Su Ġeruu Demid Vu Anutu Nalu

26 Nabë hil araḳ Kerisi yi ġaġek anon ni vorot, rëḳ hil anom kwad bo
besepa doḳ nġaa nipaya, og seriveng ngwë su neggëp in bë kevoh hil nġaa
nipaya sënë na rë. 27 Gaḳ hil rëḳ aġöneng rot gemedo ġeġin sën Anutu
genġo hil ġaġek log getë hil doḳ na nengwah lo. In nengwah niḳerus ata
nedo in bë ga alam sën denevonġ ayej vu Anutu lo. 28 Hil araḳ Moses
yi Horek ni bë: Nabë mehöti keyëh, lob mehö luu ma mehö löö degelë
bedenanër yi nipaya sënë ranġah doḳ ti, og yi alam su rëḳ kwaj gevonġin
mehö sënë rë, gaḳ rëḳ dengis yi menadiiḳ. 29 Nebë saga, om ham jaḳ ni
nabë mehöti sën baḳë Anutu Nalu duḳ kebus lo, og rëḳ natöḳ vu maggin
böpata rot mekesuu. In Kerisi yi ḳöḳ sën tato bë Anutu joo ġaġek mewis
vu hil lo vonġ bemehö saga niröp raḳ. Rëḳ ma gelë ḳöḳ sënë nebë nġaa
meris gesu vabuung rë, benër pelë raḳ Anon Vabuung semusën-yi. 30 Hil
araḳ Mehö sënë ni, sën nër bë, “Vo loḳsën nipaya nyëvewen og senġo sa
huk. Om ham naḳööḳ gesenġo rëḳ bo nipaya nyëvewen doḳ nah.” Log

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nër ggökin ving bë, “Mehöböp yö rëḳ genġo yi alam hir ġaġek beseggi.”
31 Nabë Anutu sën mala-tumsën degwa lo najom hil ahon in bo nġaa
nipaya nyëvewen vu hil, og hil rëḳ aġöneng böpata rot in nġaa sënë.

Hil Ġevonġ Geving Niwëëk Bemedo

32 Rëḳ mu ham kwamin bo nah buk sën ham tu Kerisi-yi-alam nyëdahis
lo nabë ham alam vahi dedeġinengin ham raḳ nġaa maggin rot beham
kwerë. 33 Denevarah ham buk la ya alam pin malaj, gedenenër ġaġek
nipaya raḳ ham, gedenesis ham raḳ malaj. Gebuk la og ham neloḳ ya
ving alam sën denekerë maggin nebë agi, beham los nekwerë meneloḳ
vu sir. 34 In ham kwamin nevonġin alam sën deneya ḳarabus lo. Log
alam la denevo ham nġaa lu nġaa vër in ham, rëḳ mu ham kwamin vesa
menelë sir mu. In ham raḳ ni ggovek ya bë ham nġaanon sën kesuu nġaa-
dob-yi lo, yö nahën nedo berëḳ medo degwata los degwata. 35 Om ham
su gwevuu sën ham nevonġ ving niwëëk ata lo na, in ham rëḳ gweḳo
nyëvewen nivesa böpata rot. 36 Ham bare niwëëk nabë sënë in nabë ham
sepa doḳ Anutu aye, og mëm ham rëḳ gweḳo nġaa nivesa sën Anutu nër
wirek bë rëḳ gevonġ vu ham lo. 37 In Anutu nër meneggëp loḳ yi ḳapiya
bë,

“Su hus ading rë, gaḳ yiḳ buk dus teka mu,
log mehö sën bë rëḳ nam lo vonġin nam.
Su rëḳ naköpeḳ rë.
38 Salam yohvu lo rëḳ demedo malaj-tumsën
in ayoj neyam timu vu sa.
Gaḳ nabë denajul medenah,
og sa su rëḳ ahëġ nivesa vu sir rë.”

39 Rëḳ mu hil su alam-julsën-yi sën hil rëḳ malad nama lo rë. Gaḳ hil
alam-vonġvingsën-yi sën hil rëḳ medo malad-tumsën.

Sën Hil Ayod Na Timu Vu Anutu Lo Degwa Nebë Sënë

11 1 Lob sën hil ayod neya timu lo vonġ behil naraḳ ni bë nġaa sën
hil navo kwad in bë Anutu bo vu hil lo rëḳ anon jaḳ. Gevonġ
behil naraḳ ni ving bë nġaa sën hil su malad neraḳ rë lo nedo yönon.
2 In wirek og alam teta ayoj neya timu vu Anutu, om sën ḳo sir raḳ bë sir
alam nijvesa. 3 Yönon, hil ayod neya timu vu Anutu, om sën hil naraḳ ni
bë tunġ yaġek los dob raḳ avi. Nesemu nġaa pin sën nedo mehil nehalë
agi raḳ nġaa sën hil su ayoh vu bë ġalë jaḳ malad rë lo.

Abel Lööho Enok Lu Noa

4 Abel ayo ya timu vu Anutu, om sën Anutu lë yi seriveng nivesa bahë
neving kesuu ari Kain hen, lob nër yi bë yi mehö yohvu. Lob Abel diiḳ,
rëḳ mu yi ġaġek sën ayo neya timu lo yö nahën neggëp menenër vu hil.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Log Enok ayo neya timu vu Anutu om sën Anutu ḳo yi raḳ ya yaġek
gesu diiḳ rë. Mehönon desero yi rëḳ ma gesu detöḳ vu yi rë, in Anutu
ḳo yi ya. In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë Enok yö nahën nedo
dob, log Anutu kwa vesa in yi, in nevonġ nġaa yoh vu Anutu kwa. 6 Rëḳ
mu nabë mehöti su ayo na timu vu Anutu rë, og su yoh vu bë rëḳ gevonġ
bAnutu kwa vesa in yi rë. In alam sën denevonġ in bë dena vu Anutu
lo, og degevonġ geving nabë Anutu nedo, gedegevonġ geving nabë nevo
nyëvewen nivesa vu alam sën denesero yi lo, loḳ mëm deyoh vu bë
denatöḳ vu yi.
7 Log Anutu nër nġaa sën vonġin berup lo vu Noa. Su mala raḳ rë geyö
nahën, rëḳ vonġ ving Anutu aye beggurek babu mesemu yaġ böpata ti in
bë luho venë genalu lo bededoḳ na demedo nivesa doḳ, in su malaj nama.
Noa nevonġ nebë sënë in ayo neya timu vu Anutu, lob sënë tato bë nġaa
nipaya neggëp vu alam pin vu dob. Lob Anutu nër Noa bë yi mehö yohvu,
degwa raḳ sën ayo neya timu lo, lob yiḳ Anutu nenër alam sën ayoj neya
timu vu yi lo pin nebë saga.

Abraham

8 Log Anutu tahi Abraham wirek, lob Abraham vonġ yoh vu aye bevuu
yi nyëġ ya, geya dob len ti sën Anutu nër bë rëḳ gevonġ vu yi bemëm
natu yi niröp lo. Abraham su raḳ dob sën bë na lo ni rë, rëḳ vonġ ving
beya in ayo neya timu vu Anutu. 9 Ayo neya timu, om sën luḳ meya nedo
dob len ti sën Anutu nër tato bë rëḳ gevonġ vu yi lo, lob nedo loḳ dob
sënë nebë sën yi mehö nyëġ ngwë ti. Nedo loḳ begganġ sël ving nalu
Isaak lu bu Yakop-mehö luu sënë rëḳ degeḳo dob geving yi noh vu sën
Anutu nër wirek lo. 10 Rëḳ mu Abraham yö nahën medo mekwa nevo bë
doḳ na begganġ-bu soġek los niwëëk sën Anutu semu vu yaġek menero lo.
11 Log venë Sara yi buk sën geḳo nalu lo maya, rëḳ mu ayo ya timu vu
Anutu om sën vonġ beniwëëk yoh vu bë geḳo nalu. Kwa nevo bë Anutu
joo ġaġek ggovek ya bë geḳo nalu, om rëḳ gevonġ banon jaḳ.
12 Nebë saga, lob yiḳ mehö timu saga sën atov ya bedus raḳ bë nadiiḳ
agi tu alam nġahiseḳë degwaj. Yi mewis deverönġ rot besir nġahiseḳë
raḳ nebë betuheng sën denedo yaġek babu lo los raggër loo nenga, lob
mehönon su deyoh vu bë denetevin rë. 13 Alam pin sënë ayoj neya timu
vu Anutu medenedo bedediiḳ ya gesu deḳo nġaa nivesa sën Anutu nër
wirek bë bo vu sir lo vu dob rë. Gaḳ yö denare adingnë gedenelë bekwaj
vesa gedenenër bë, “He nado dob sënë nebë vatëveḳ. He yam nehaḳo loḳ
dob sënë mu.” 14 Alam sën denenër ġaġek nebë agi, og hil ajaḳ ni nabë
denevonġ in bë denatöḳ vu yö hir nyëġ niröp. 15 Su kwaj nevo nyëġ sën
devuu gedeyam lo rë. Bë kwaj bo nyëġ saga, og aggata neggëp beyoh vu
bë denah medena gökin. 16 Gaḳ sënëḳ ayoj neya vu nyëġ yö ngwë sën
kesuu benivesa rot lo. Nyëġ sënë neggëp vu yaġek, om sën Anutu su ni

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nemum in sën denenër bë hir Anutu yi lo rë, in tonġin nyëġ böpata ti in
bë demedo doḳ.
17-18 Lob Anutu seggi Abraham, rëḳ Abraham ayo ya timu vu yi, om sën
vonġin bë getunġ nalu Isaak natu seriveng. Yönon, Anutu joo ġaġek vu
Abraham ggovek ya bë, "Rëḳ denanër Isaak yi mewis lo mu nabë honġ
mewis sir," rëḳ vonġin bë getunġ nalu perurek timu sënë natu seriveng.
19 In kwa nevo bë: Nabë nadiiḳ, og ggovek gAnutu yoh vu bë rëḳ gevonġ
bevesa doḳ nah. Nebë sënë, om yönon, hil ayoh vu bë nanër ġaġek
peggirinsën jaḳ sagi nabë Abraham ḳo Isaak vu diiḳsën yom.

Isaak Lööho Yakop Lu Yosep

20 Log yiḳ Isaak sënë ayo neya timu vu Anutu ving, om sën jom raḳ
in nalu Yakop luho Esau bë Anutu semu luho, gekah nġaa nġaa sën rëḳ
natöḳ vu luho vu tamusën lo raḳ ya luho.
21 Log yiḳ Yakop ayo neya timu vu Anutu, om sën dus raḳ bë nadiiḳ lob
pesohek raḳ atohenġ medudeḳ, gejom raḳ in Yosep nalu maluh luho bë
Anutu semu luho.
22 Log yiḳ Yosep ayo neya timu vu Anutu, om sën dus raḳ bë nadiiḳ, lob nër
bë nahub rë, rëḳ alam Israel rëḳ degevuu Ejep gedena jaḳ lob degeḳo seḳë sepa.

Moses

23 Log Moses ama lu ata ayoj neya timu vu Anutu, om sën Moses ata
ḳo yi to, lob ama lu ata delë yi bë hurmahen nivesa rot. Lob luho su
deggöneng in mehö-los-bengö Parao yi horek rë, gaḳ devun yi meneggëp
begganġ ayo yoh vu kwev löö.
24 Log Moses ayo neya timu vu Anutu, om sën yi böp raḳ lob nilël bë su
denanër yi nabë Parao nalu avëh nalu yi. 25 Gaḳ yö kwa vo bë geḳo maggin
geving Anutu-yi-alam in nilël bë su sepa doḳ nġaa nipaya sën vonġin mala
nama na agi. 26 Alam Ejep denenër pelë raḳ mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë
geḳo yi alam nah lo, rëḳ Moses su neggöneng in hir ġaġek rë. Gaḳ nelë bë nivesa
bekesuu Ejep hir monë los vuneḳ vuneḳ pin. In kwa nevo nyëvewen nivesa sën
Anutu rëḳ bo vu yi lo. 27 Moses ayo neya timu vu Anutu, om sën kedi vu Ejep
meya, gesu ggöneng in mehö-los-bengö Parao bë rëḳ ahë sengën rë. Mehönon
su denelë Anutu raḳ malaj rë, rëḳ mu Moses vonġ nebë sën lë Anutu raḳ mala,
om sën niwëëk. 28 GeMoses ayo ya timu vu Anutu, om sën sepa loḳ Anutu aye
bevonġ Buk-ggöksën-yi* nyëdahis, benër bederikin sipsip ḳöḳ raḳ Israel hir
veluung avi in bë angër sën nesis Ejep naluj aġuu lo su ngis Israel naluj aġuu.

Israel Nġahiseḳë Rot Ayoj Neya Timu Vu Anutu Wirek

29 Log alam Israel ayoj ya timu vu Anutu, om sën degwanġ Loo-ḳöḳ
vuheng atov medeyoh tewit medeya. Log alam Ejep to denetahu ving, rëḳ
ma geloo yom dahun sir medediiḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Log alam Israel ayoj ya timu vu Anutu, om sën ya deḳo loḳ Yeriko
hir ḳatum ġelönġ degwa yoh vu buk nemadvahi-bevidek-luu, log ḳatum
pekëpin.
31 Log avëh baggëb Rahap ayo ya timu vu Anutu, om sën loḳ vu mehö
luu sën deya ḳasöm lo. Om sën nedo vesa galam Yeriko pin malaj ma in
su ayoj neya timu vu Anutu rë.
32 Log sëḳ nanër ġaġek va geving-a? Ma! Bë sa nanër ġaġek jaḳ Gideon,
geBarak, geSamson, geYepta, gejaḳ Davit luho Samuel galam-denenër-
ġaġek-ranġahsën lo, og maḳ buk su yoh vu rë. 33 Alam sënë ayoj neya
timu vu Anutu, om sën devonġ beġö niwëëk medekesuu alam-los-bengöj
nġahiseḳë hir alam-beġö-yi. Desepa loḳ nġaa niröp bedeneḳo nġaa sën
Anutu nenër bë rëḳ bo vu sir lo. Gesir vahi devonġ bereggu böp layon
nyëj neköpeḳ. 34 Gesir vahi denepuv nengwah tumsën böpata menekul.
Log sir vahi deneruh anil nivesa gesu beġö netöḳ vu sir medenediiḳ
rë. Nij wëëk masën, rëḳ Anutu neloḳ vu sir benij wëëk neraḳ, betum
denevonġ beġö niwëëk bedenetii alam-yu-ngwë hir alam-beġö-yi
bedeneyah bej. 35 Gavëh la, og naluj nediiḳ rëḳ ma gedenekedi raḳ
yah ggökin bedeneḳo sir vu diiḳsën yom. Galam vahi og alam nij paya
denejom sir ahon medenevasap navij in bë gesanġ böpata medenadiiḳ.
In nabë degeruu demij vu Anutu, og rëḳ alam nij paya dedëëin sir
medena. Rëḳ ma gekwaj nevo bë rëḳ dekedi jaḳ nah gökin gëp bedub vu
tamusën, bedemedo malaj-tumsën nivesa rot, om denejom sir ahon. 36 La
deneḳo maggin raḳ sën alam nij paya denenër pelë raḳ sir los deneveek
sir raḳ aggis, gedeneduu sir la raḳ sëng medeneḳo sir ya ḳarabus lo.
37 Gedenetengwa sir la raḳ ġelönġ. Gedeneḳo segë medenehek sir la raḳ
luu. Gedenepelëpin sir la panġsën rot. Gedeneketöv la kwaj raḳ paëp-yu-
anil. Gesir la og yö denevëh sipsip los memëk navij netu tob gedeneḳo
loḳ loḳ. Deneraḳ vu in nġaa navij yi pin, galam denevasap sir medenevo
maggin vu sir rot. 38 Sir alam nijvesa rot, lob alam sën denesepa loḳ
aggata-dob-yi lo su yoh vu bë losho alam vonġvingsën sënë demedo
doḳ ti rë. Om sën ya deneketul loḳ medenevun sir ggëp nyëġ-yumeris
los ḳedu, gepeḳë len los waaḳ. 39 In alam sënë pin ayoj neya timu vu
Anutu panġsën, lob arëj nivesa neggëp Anutu mala. Rëḳ yö denahën gesu
deḳo nġaa nivesa sën Anutu nër wirek bë rëḳ bo vu sir lo rë. 40 In Anutu
kwa vo bë rëḳ gevonġ nġaa nivesa rot ti vu hil kesuu ġaġek semusën
muġinsën. Lob anon raḳ in bë mëm hil los sir sën ayoj neya timu vu yi
wirek lo natu alam nid vesa rot gëp ti.

Hil Malad Na Vu Yesu Meġevonġ Geving

12 1 Yönon, alam sën ayoj neya timu vu Anutu wirek lo, og sir yu
böpata bemalaj nesepa hil. Om hil ġerurin nġaa sën neḳo hil
malad vër lo pin, genġaa nipaya sën nejom hil ahon lo geto, gehil nid

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

wëëk meseröġ niwëëk in nġaa nivesa sën Anutu ggooin raḳ vu hil bë
hil seröġ in lo. 2 Hil malad na vu Yesu besepa doḳ yi, in vonġ nivesa
rot kesuu alam sën ayoj neya timu vu Anutu agi pin. Ayo neya timu vu
Anutu yönon rot, gaḳ sir ti su vonġ nebë yi rë. Kwa nevo bë rëḳ kwa vesa
rot vu tamusën, lob jom yi ahon bekerë maggin gediiḳ raḳ ḳelepeḳo*,
in lë ḳelepeḳo* yi nimumsën nebë nġaa meris. Lob gwëbeng nedo ggëp
Anutu yi sëa nema vesa.

Maggin Netöḳ Vu Hil In Bë Hil Aġërin Hil

3 Ham kwamin bo nabë alam nij paya denelë Yesu paya wirek
bedenesis beġö vu yi rot, rëḳ mu yö nare niwëëk. Om ham kwamin bo
nabë sënë in ham su nimin tebö benimin yes yes. 4 Ham nesis beġö vu
nġaa nipaya in bë ham dahun na, rëḳ mu ham ti su piv ḳöḳ mediiḳ rë
geyö nahën. 5 Maḳ ham kwamin virek in ġaġek sën Anutu vonġ vu ham
in bë ham ayomin niwëëk jaḳ lo? Nër bë yö nalu ham. Om nër bë:

"Naluġ, nabë Mehöböp gevonġ nġaa maggin natöḳ vu honġ in barah
honġ veröḳ
og su ġenanöp jaḳ nabë sënëḳ nġaa meris.
Genabë bo ġaġek jaḳ honġ,
og ayom su ni tebö jaḳ.
6 In ham raḳ ni bë: Nabë Mehöböp ahë geving mehöti,
og nevo maggin vu yi in bë barah yi veröḳ,
log nabë geḳo mehöti benanër yi nabë nalu,
og neveek yi."

7 Anutu nevonġ bemaggin netöḳ vu ham in bë barah ham veröḳ.
Nevonġ nġaa nebë sënë vu ham in nelë ham nebë nalu lo. Ma hurmahen
re yö nedo gama su nevarah yi veröḳ rë? 8 Ma! Alam pin denevarah naluj
veröḳ. Om nabë su barah ham veröḳ rë, og su nalu anon ham rë, gaḳ
ham nebë hurmahen sën ataj ḳo sir duum lo. 9 Ham raḳ sënë ni ving bë:
Hil amad vu dob denevarah hil veröḳ, gehil nahurek babuj. Hil nehevonġ
nebë sënë vu hil amad dob-yi, om yiḳ hil dahun hil baġurek hil Amad sën
neġin hil anod lo babu nabë sënë panġsën rot, in mëm hil medo malad-
tumsën degwata. 10 Hil amad vu dob denevarah hil veröḳ hus dus teka
mu neyoh vu kwaj. Rëḳ Anutu og nevarah hil veröḳ in bë doḳ vu hil behil
rëḳ nid röp jaḳ rot nabë yi. 11 Yönon, hil amad denevo maggin vu hil in
bë debarah hil veröḳ, rëḳ hil su kwad vesa in rë. Gaḳ hil ayod maggin loḳ
tum tamusën og nevonġ behil nahërin hil, lob mëm hil nehevonġ nġaa
niröp gehil nado revuh.

Hil Adev Doḳ Bebare Niwëëk

12 Om nabë ham seḳëmin nama, og hameḳ ngol nimin telitek
gegwevonġ huk niwëëk. Log nabë ham lupin natuuġin, og hameḳ ngol

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham bebare niwëëk. 13 Ham noh aggata sën neya niröp lo, in ham rëḳ
kwetul vahamin vahi sën nipaya lo benipaya jaḳ. Gaḳ ham nahubin, in
nivesa jaḳ gökin. 14 Ham gwevoṅġ huk niwëëk in ham los alam pin medo
jevuh ti. Geham gwevoṅġ huk niwëëk in ham natu alam vabuung, in
alam sën su denetu vabuung rë lo, og su rëḳ degelë Mehöböp rë. 15 Ham
gweġin ham nivesa, in ham arimin ti rëḳ bës bemala nama gesu natöḳ
jaḳ Anutu yi semusën rë. Log ham gweġin ham nivesa in ham ti rëḳ gelë
ngwë paya bemedo natumin, lob böp jaḳ nabë sën ḳele nipaya ti kip loḳ
ham vuheng besis anon ni menġëës, lob bo maggin vu ham. Lob nġaa
nebë sënë rëḳ gevoṅġ ningöhek jaḳ ham pin gëp Anutu mala.
16 Log ham gweġin ham nivesa in ham ti rëḳ sepa doḳ aggata baggëb-yi,
log ngwë rëḳ gelë Anutu yi semusën nabë nġaa meris, nabë sën Esau voṅġ
wirek lo. Lëëin semusemu sën alam aġuu deneḳo lo yah raḳ ari amon in nos
yiḳ buk timu yi. 17 Ham raḳ ni bë Esau yom voṅġ raḳ raḳ rot vu tamusën in
bë geḳo semusën nah vu yi, rëḳ ama nër bë su yoh vu rë. Yönon, su rot bë
gevoṅġ nom vu yi, rëḳ ma gesu yoh vu bë pekwë ġaġek rë.

Hil Verup Ḳedu Nivesa Sion* Ggovek Ya

18 Gwëbeng ham su verup ya nedo dus vu nġaa sën ham yoh vu bë parah
lo rë, nebë sën alam Israel denelë raḳ malaj ggëp ḳedu Sinai wirek lo. Ham
su ya verup vu nengwah böp los malaḳenu gemala vahis, gesanġ niwëëk
ata, 19 gesën avuuḳ nesu lo, gesën aye ti nevengwënġ lo rë. Alam Israel
denġo aye sën nevengwënġ yam vu sir agi, lob desu vu Moses bë nij lël
bë su degenġo gökin. 20 Deggöneng rot in ġaġek sën Anutu nër vu sir lo
bë, “Nabë mehöti, ma reggu ti, na pavil ḳedu sënë, og ham tengwa yi jaḳ
ġelönġ menadiiḳ.” 21 Deggöneng rot in nġaa sën delë lo, lob Moses nër ving
bë, “Sa helëk anon meḳenug verup.” 22 Rëḳ mu ham su ya verup vu nġaa
nebë sën sir agi rë. Gaḳ ham ya verup vu ḳedu Sion* mu, gevu Anutu sën
mala-tumsën degwa lo yi nyëġ. Yiḳ Yerusalem soġek sën nedo vu yaġek
lo. Ham yam dus raḳ angër mehömehö sën desup sir medenedo los kwaj
vesa lo, 23 losho Kerisi-yi-alam pin sën detu Anutu nalu aġuu bekevu arëj
neggëp yaġek bë yö hir nyëġ niröp lo. Log ham verup nare dus raḳ Anutu
sën neseggi mehönon pin hir ġaġek lo, losho alam ḳenuj vu yaġek. Sir sën
Anutu nër sir bë sir alam yohvu benijvesa raḳ vorot lo. 24 Geham verup dus
raḳ Yesu sën nare vuheng in gevoṅġ beġaġek mewis anon jaḳ lo. Ġaġek
mewis sën Anutu joo lo. Yesu keseh niḳöḳ in bë gevoṅġ behil nid vesa jaḳ.
Lob niḳöḳ sënë su nebë Abel niḳöḳ sën nġeeḳ in Anutu bë bo nyëvewen doḳ
nah wirek lo rë. Gaḳ sënë kevoh hil nġaa nipaya ya, om kesuu.

Hil Ġeġin Hil Nivesa

25 Ham gweġin ham! In ham rëḳ gwemir nengamin vu Anutu yi ġaġek.
Vo ġaġek niwëëk vu alam Israel vu dob sënë wirek, rëḳ dekeyëh aye,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lom deḳo nyëvewen loḳ yah. Su deyoh vu bë debeya in hir ṅgaa nipaya
nyëvewen bedenoh nenga in rë. Om gwëbeng Anutu nedo yaġek gevo
ġaġek niwëëk ata vu hil. Rëḳ nabë hil ġeruu demid vu yi, og hil su ayoh
vu bë rëḳ beya banoh nenga in hil ṅgaa nipaya nyëvewen rë, gaḳ rëḳ
nama. 26 Wirek vu buk saga, og Anutu vengwëṅġ, lob dob sesësin. Loḳ
gwëbeng nër vu hil bë, "Sëḳ sesësin jaḳ dob beron ngwë gökin. Lob sa su
rëḳ sesësin jaḳ dob mu rë, gaḳ sëḳ sesësin jaḳ dob los yaġek doḳ ti." 27 Lob
ġaġek sën nër bë beron ngwë gökin agi tato vu hil bë: Nġaa sën Anutu
tunġ wirek beyoh vu bë sesësin jaḳ lo, og nġaa sënë rëḳ kehe bemala
nama na. Gaḳ nġaa anon sën su yoh vu bë sesësin jaḳ rë lo mu mëm yö
rëḳ demedo. 28 Om nyëġ sën vo vu hil lo, og mehöti su yoh vu bë sesësin
jaḳ mekepë rë. Om hil kwad vesa vu Anutu in sënë, behil nadudeḳ vu
yi, gehil ġevonġ yi huk noh vu sën ahë neving lo. Hil ġaḳo arë jaḳ gehil
aġöneng in yi. 29 In hil Anutu og nebë nengwah böpata sën negga nġaa
pin lo.

Hil Ahëd Geving Kerisi-yi-alam

13 1 Ham ahëmin geving arimin sën Kerisi-yi-alam lo noh vu buk
pin. 2 Ham su kwamin birek in sën ham doḳ vu alam nyëġ ngwë
sën deneyök ham begganġ lo. In ham raḳ ni bë wirek mehö la denevonġ
nebë sënë, lob deḳo angër la loḳ ya hir begganġ ayo bedeġin sir. Su deraḳ
ni bë angër rë, gaḳ dekuung bë yiḳ mehönon mu. 3 Ham kwamin bo
arimin lo sën ya denedo ḳarabus lo, nabë sën ham nedo loḳ ḳarabus ving
sir. Geham kwamin bo alam sën deneḳo maggin raḳ navij lo, in ham raḳ
ni bë yiḳ ham los navimin neggëp ti. 4 Sën maluh los avëh deneḳo sir lo,
og hil ġaḳo jaḳ nabë nġaa nivesa. Om ham maluh los avëh pin sën ham
ḳo ham ggovek lo, ham gweġin ham nivesa gëp Anutu mala. In ham raḳ
ni bë Anutu rëḳ bo doḳ nah nyëvewen vu maġëm los avö sën deneggodeḳ
sir lo, gevu maluh los avëh sën deneḳo sir ggovek rëḳ denevonġ baggëb
lo geving. 5 Ham su ayomin nevu nevu in monë, gaḳ nġaa sën neggëp vu
ham lo, og yiḳ ham kwamin bo nabë nivesa beggovek. In Anutu nër vorot
bë:

"Sa su rëḳ ġevuu honġ rë,
gesa su rëḳ ġeruu demiġ vu honġ rë."
6 Nebë sënë om hil ayod niwëëk genanër nabë:
"Mehöböp neloḳ vu sa, om sa su ġöneng.
Ma mehönon rëḳ degevonġ va vu sa? Rëḳ nama!"

Hil Sepa Doḳ Alam Ggev Wirek Hen Vahaj

7 Ham kwamin bo ham ggev lo sën denenër Anutu yi ġaġek vu ham
lo. Beham malamin sepa hir aggata sën denevonġ medenedo bedediiḳ
lo, beham ayomin na timu nabë sir. 8 Yesu Kerisi og yö nesepa loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aggata timu, veseveng, gegwëbeng, gerëḳ degwata los degwata. 9 Alam
vahi denenër horek aggagga raḳ nos los reggu, rëḳ su neloḳ vu sir sën
denesepa loḳ lo yönon rë. Om ham su sepa doḳ ġaġek mewis aggagga
nabë saga, in rëḳ geḳo ham vër geham gwevuu Anutu na. Gaḳ nabë
Anutu yi semusën gevonġ beham ayomin niwëëk jaḳ, og mëm sagaḳ
nivesa.

Seriveng Sën Anutu Ahë Neving Lo

10 Hil jepö ti nedo in bë hil aġa seriveng jaḳ. Rëḳ mu alam-deneḳo-
seriveng sën nahën denesepa loḳ alam Yuda hir Horek muġinsën
bedenevonġ huk loḳ dub-vabuung-böp lo, og su deyoh vu bë dega reggu[b]
sën tu seriveng menedo raḳ jepö agi rë. 11 In alam-deneḳo-seriveng hir
ggev neḳo reggu nij ḳöḳ beneloḳ ya ayo vabuung soġek benetunġ netu
seriveng in kevoh nġaa nipaya na. Rëḳ reggu sënë anon, og denevesi ggëp
dobnë menetepuv ya.
12 Lob yiḳ Yesu ḳo vanë yah ḳatum nenga dobnë ving nebë saga, in bë
niḳöḳ gevonġ balam nij röp jaḳ. 13 Nebë saga om hil ġeto mana dobnë[c]
vu yi geving, bedegevonġ paya vu hil geving nabë sën devonġ vu yi lo
behil ḳerë maggin nabë yi. 14 In vu dob sënë, og hil nyëġ böp ti su neggëp
degwata in bë hil medo doḳ rë. Gaḳ hil nesero nyëġ böp ti sën rëḳ berup
vu tamusën lo. 15 Nebë sënë, om hil kwad vesa vu Anutu jaḳ Yesu arë,
behil ġevonġ kwad vesa sënë vu yi degwata los degwata nabë seriveng.
Hil ġaḳo arë jaḳ rot benanër ranġah jaḳ avid.
16 Log ham su kwamin birek in sën ham gwevonġ nġaa nivesa vesa
vu alam lo, los ham doḳ vu alam sën deneraḳ vu in nġaa lo. In Anutu
ahë neving seriveng nebë sënë. 17 Ham alam ggev sën deneġin ham
bedenemalajin ham anomin yoh vu buk lo, yö rëḳ denanër hir huk pin
sën denevonġ lo ranġah vu Anutu vu tamusën. Om ham gwebë nengamin
vu ayej beġurek babuj. Nabë ham gwevonġ nabë sënë, og rëḳ kwaj vesa
bedenajom hir huk ahon gesu rëḳ ayoj maggin rë. Gaḳ nabë ayoj maggin,
og sënë su rëḳ doḳ vu ham rë.

Jomraḳsën Sën Doḳ Vu Mehö Ngwë

18 Ham najom jaḳ vu Anutu nabë doḳ vu he. In he kwamin nevo bë he
ayomin niröp raḳ ggëp Anutu mala, lob he hevonġin bë sepa doḳ nġaa
yohvu jaḳ buk. 19 Yönon, sa nehevonġ niġ wëëk in bë ham kwetaġ vu
Anutu nabë tateḳin aggata besenök vu ham pevis. 20 Anutu sën nevonġ

---

[b] **13:10** Reggu sënë og yiḳ peggirin raḳ Kerisi. Hil ayoh vu bë aġa in nër vu hil bë hil ġevonġ nabë saga. Rëḳ mu alam sën denesepa loḳ aggata muġinsën in dekuung bë rëḳ geḳo sir nah vu Anutu lo, og su deyoh vu bë dega rë, om deyoh paya. [c] **13:13** Sën hil ġeto mana dobnë lo nër bë hil ġevuu aggata muġinsën na gesepa doḳ Yesu yi ġaġek.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bemehönon ayoj neggëp revuh lo, joo ġaġek mewis berëḳ gëp degwata los degwata. Lob vonġ beYesu keseh niḳöḳ in bë tato nabë ġaġek mewis sënë anon raḳ. Loḳ ḳo yi yom in alam-diiḳsën betunġ yi tu sipsip alaj böpata los bengö. 21 Om Anutu sënë gevonġ nġaa nivesa vesa pin vu ham, in ham gwevonġ nġaa sën kwa nevo lo banon jaḳ. Hil atu Yesu Kerisi yi alam om yö gevonġ behil sepa doḳ nġaa sën ahë neving lo mu. Hil ġaḳo arë jaḳ nabë yi mehö niwëëk los ġayeheng degwata los degwata. Yönon.

Ġaġek Hus

22 Arig lo, sa ḳevu ḳapiya yiḳ dus teka sënë vu ham, om sa bë nanër niwëëk vu ham nabë ham gwebë nengamin vu ġaġek sën sa nanër agi, in ġadu ham ayomin. 23 Ham jaḳ ni nabë devo hil arid Timoti vër in ḳarabus, lob nabë berup vu sa pevis, og aluhoho rëḳ anök doḳ ti meġalë ham. 24 Ham nanër vu ham alam ggev pin sën deneġin ham lo losho Anutu-yi-alam pin nabë he kwamin nevo sir benanër. GeKerisi-yi-alam vu dob Itali kwaj nevo ham ving medenenër. 25 Anutu yi semusën gëp geving ham pin.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Yakobus Ḳevu Vu Kerisi-yi-alam

1 1 Sa Yakobus, Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi hir hur sa, lob sa
ḳevu ḳapiya sënë yök vu ham Israel degwa nemadluho-mevidek-luu
sagi, sën ham vuu ham nyëġ ya geham kwetëḳin ham beyök nedo nyëġ
ngwëga. Ham medo nivesa.

Seggisën Nevonġ Niwëëk Vu Hil

2 Arig lo, nabë nġaa maggin aggagga nam seggi ham, og ham kwamin
vesa in. 3 In ham nġo raḳ ni bë nġaa saga töḳ vu ham in bë seggi nabë
ham ayomin neya timu vu Yesu ma ma. Log netöḳ vu ham in bë ham
bare niwëëk. 4 Nebë sënë, om ham bare niwëëk bekwerë maggin noh vu
buk in ham natu Anutu yi mehönon yohvu los dahis, geham su jaḳ vu in
nġaa nivesa ti.

Mehöti Bë Jaḳ Vu In Kwa Nivesa Og Benġev Jaḳ

5 Bë ham ti duġin mekwa kwa, og yi yö ketaġ vu Anutu nabë tato aggata
niröp vu yi, gemëm Anutu sën nenġo yi alam pin ayej gesu neggulin nġaa rë
lo rëḳ tato vu yi. 6 Rëḳ mu mehö sën neketaġ lo gevonġ geving nabë Anutu
rëḳ genġo aye, gaḳ su kwa na luu luu. In mehö sën kwa neya luu luu lo, og
sënë nebë loo sën nesis yam rëḳ sanġ nevë benetëë ya jeggin jeggin lo. 7 Alam
nebë sënë og su degekuung nabë Mehöböp rëḳ bo nġaa ti vu sir. 8 Gaḳ rëḳ
nama, in alam nebë sënë kwaj neya jeggin jeggin bedenenër nġaa raḳ raḳ.

Alam Ḳupeḳ Masën Galam Los Ḳupeḳ Nġahi

9 Log hil arid sën yi mehö meris lo, kwa vesa in Anutu ḳo arë raḳ vorot.
10 Log hil arid sën mehö bengö-ggoreksën lo, og kwa vesa in Anutu dahun
yi, bemedo mala yes. In yi ḳupeḳ lu nġaa su rëḳ doḳ vu yi rë, gaḳ rëḳ
nadiiḳ nabë sesik sën nare vos ayo lo. 11 In hes verup netum beniḳerus
rot, lob vonġ bevos pin meran ya gesesik rurin to pevis beni malanġeri
saga mala maya. Om alam sën bengöj-ggoreksën lo og rëḳ nahën medo
degevonġ hir huk loḳ denadiiḳ pevis nabë sënë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Seggisën Yi Ġaġek

12 Nabë mehöti bare niwëëk mekerë nġaa maggin sën seggi yi lo, og
kwa vesa. In Anutu rëḳ gevonġ nyëvewen vu bemedo mala-tumsën
nabë sën nër vorot bë rëḳ gevonġ vu alam pin sën ahëj neving yi lo.
13 Rëḳ nabë mehöti kwa vo bë gevonġ nġaa nipaya ti, og su nanër nabë,
"Anutu vonġ seggisën sënë vu sa!" In Anutu su kwa nevo nġaa nipaya
menevonġ rë, log su neli mehönon loḳ ya nġaa nipaya in bë seggi sir rë.
14 Rëḳ mu seggisën degwa nebë hil pin ti ti nġo kwad nevo nġaa nipaya
behil nesepa loḳ in bë hil ġevonġ. 15 Log bë hil kwad bo nġaa nipaya rot,
og hil rëḳ ġevonġ banon jaḳ benatu nġaa nipaya begëp vu hil. Lob nabë
nġaa nipaya saga böpata jaḳ begërin hil ayod, og rëḳ gevonġ behil malad
nama.
16 Sarig lo, sahëġ neving ham om ham gweġin ham, beham su kwetul
doḳ in ġaġek sënë. 17 Nġaa nivesa vesa los nġaa anon pin sën netöḳ vu
hil lo neyam vu hil Amad vu vavunë. Hil Amad sënë tunġ hes los kwev
gebetuheng pin, rëḳ buk vahi og su denetum nivesa rë. Rëḳ mu Anutu
og nesepa loḳ aggata timu gesu nepekwë yi benevonġ nġaa nipaya yam
rë. 18 Yö kwa vo lob vonġ yi ġaġek anon yam in bë gërin hil nah vu yi
bemëm hil natu yi alam muġinsën kesuu nġaa pin sën netunġ lo.

Hil Pin Ġanġo Ġaġek Betamuin Geving

19 Sarig lo, sahëġ neving ham yönon, om ham jaḳ nġaa sënë ni nivesa
rot. Ham semu ham pevis in gwenġo ġaġek, rëḳ mu ham su newa newa
megwevonġ ġaġek. Log ham su ahëmin sengën jaḳ pevis. 20 In nabë
mehöti ahë sengën, og su yoh vu bë gevonġ nġaa niröp gëp Anutu mala
rë. 21 Om ham gwevuu nġaa nipaya pin sën nahën neggëp loḳ ham
ayomin lo los nġaa sën su yohvu rë lo na. Log ham ġurek ġaġek sën
Anutu yö varoh luḳ ya ham ayomin lo babu, in ġaġek sënë yoh vu bë
geḳo ham anomin nah vu Anutu.
22 Ham tamuin Anutu yi ġaġek. Ham su gwenġo meris mu, gaḳ bë ham
gwenġo meris mu, og sagaḳ ham tetuhin ham. 23 Mehöti bë genġo Anutu
yi ġaġek meris gesu sepa doḳ rë, og saga nebë sën mehöti nelë mala loḳ
dubdub. 24 Lë mala, loḳ ya, lob pevis bekwa virekin mala ggökin. 25 Lob
nġaa nipaya neduu hil ahon, rëḳ Anutu yi ġaġek nivesa yoh vu bë gelov
aggis gegeḳo hil vër nah vu yi. Lob nabë mehöti sepa doḳ yi ġaġek nivesa
begevonġ noh vu, log su genġo gekwa birekin rë, gaḳ yö medo sepa doḳ,
og ġaġek saga rëḳ gevonġ bekwa vesa jaḳ buk pin. 26 Log nabë mehöti
kwa bo nabë, "Sa mehö-bël-yi nivesa mesenġo najom raḳ vu Anutu rot!"
rëḳ mu su neġin daggen nivesa rë, og sagi yö kuungin yi, lom yö ḳo yi raḳ
los nejom raḳ meris mu. 27 Bë hil hevonġin bë natu Kerisi-yi-alam nivesa
gehil nġaa nipaya su gëp hil Amad Anutu mala rë, og hil ġevonġ nabë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sënë: Hil adoḳ vu hur meten losho avëh alov sën denetöḳ vu maggin lo,
log hil najom hil ahon in nġaa nipaya sën alam-dob-yi denesepa loḳ lo.

Hil Kwad Gevonġin Alam Pin Gëp Ti

2 1 Sarig lo! Ham ayomin neya timu vu hil Mehöböp Yesu Kerisi,
Mehöböp sën niwëëk los arë böpata lo. Om ham su gwelë mehönon
nij navi benapisek in vahi megweḳo jaḳ, gegweruu demimin vu vahi.
2 Ham kwamin bo rë! Bë ham ngupin ham doḳ dub in bë najom jaḳ na vu
Anutu, lob mehöti getunġ seġes veġöv doḳ seḳë bejöp röpröp nivesa rot
benök vu ham, log mehö-ḳupeḳ-masën ti jöp röpröp nipaya benök geving,
3 og ham neli mehö sën neröp röpröp los trases nivesa lo loḳ yök beham
nenër vu bë, "Ġenam ġemedo jaḳ sëa nivesa sagi!" Log tum ham nenër vu
mehö ngwë sën ḳupeḳ masën lo bë, "Honġ saga og ġebare na sagu!" ma,
"Ġenam ġemedo doḳ sa vahaġ!" 4 Bë ham gwevonġ nabë sënë, og ham
neseggi ham vahi bë nijvesa gevahi bë nijpaya, geham neḳo ham raḳ in
bë ham gwenġo mehönon hir ġaġek beġooin sir jaḳ noh vu nġo kwamin
nipaya saga.
5 Sarig lo, sahëġ neving ham, om ham gwenġo rë! Yiḳ alam sën alam-
dob-yi pin denelë sir bë nġaa meris in hej ḳupeḳ ma lo, og Anutu ggooin
sir raḳ in bë denatu alam-los-bengöj-vonġvingsën-yi. Lob nër bë rëḳ
gevonġ yi Nyëġ vu alam sën ahëj neving yi lo benatu hir nġaa, om rëḳ
gevonġ vu alam meris sagi. 6 Rëḳ mu ham nevonġ nimumsën vu alam-
ḳupeḳ-masën! Ham nġo raḳ ni ggovek bë alam-los-bengöj-ggoreksën sënë
denedeġinengin ham medenevo maggin vu ham, gedeneḳo ham ya kot.
7 Log ham tu Yesu-yi-alam barë raḳ neggëp ham, rëḳ alam-los-bengöj-
ggoreksën sënë denenër pelësën raḳ yi, rëḳ ham neḳo sir raḳ in-a? 8 Bë
mëm ham sepa doḳ Anutu-yi-ḳapiya og mëm. Sën dekevu horek los bengö
meneggëp loḳ lo bë, "Ahëm geving alam sën denedo dus vu honġ lo nabë
sën nġo ahëm neving honġ." 9 Gaḳ bë ham gwevonġ nivesa vu mehö ngwë
geham gweruu demimin vu ngwë, og ham nevonġ paya beġaġek neggëp
vu ham. Lob horek sënë tato bë ham kweyëh. 10 In nabë mehöti sepa doḳ
horek pin rëḳ keyëh horek timu, og sënë nebë keyëh horek pin. 11 Hil
araḳ ni bë Anutu nër nebë sënë nebë, "Su gwevonġ baggëb!" Log nër ving
nebë, "Su ġengis mehönon medenadiiḳ!" Om nabë su ġevonġ baggëb rë,
rëḳ ġesis mehöti mediiḳ, og kweyëh Anutu yi horek meġaġek neggëp
vu honġ. 12 Ham kwamin bo nabë Anutu rëḳ seggi ham ġaġek jaḳ horek
mewis sën Yesu ḳo yam in bë geḳo hil vër in nġaa nipaya lo. Om ham
nanër ġaġek los gwevonġ nġaa noh vu horek sagi. 13 Yönon! Nabë mehöti
su kwa paya in mehö ngwë rë, og Anutu rëḳ gevonġ nyëvewen doḳ nah yi
nġaa nipaya pin gesu rëḳ kwa paya in yi rë. Gaḳ mehöti bë kwa paya in
mehö ngwë, og su rëḳ gönengin buk sën Anutu genġo ġaġek meseggi lo
rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Vonġvingsën Los Huk

14 Arig lo! Ham kwamin bo rë! Mehöti bë nanër nabë nevonġ ving
Kerisi rëḳ mu su vonġ nġaa nivesa ti in bë doḳ vu mehö ngwë rë, og yi
vonġvingsën tu nġaa meris. Gaḳ su yoh vu bë geḳo yi nah vu Anutu rë.
15 Bë tob nama in ham arimin ti, ma avëhnömin ti, genos namain sir
geving, 16 lob maḳ bë ham ti nanër betalam nabë, "Ġenah los kwam vesa!
Log ġebenguh honġ nengwah geġegwa nos bahëm napup!" Geham su
vonġ yönon rë, og sagaḳ maḳ ham loḳ vu yi? Ma!
17 Log vonġvingsën og yiḳ nebë sënë! Nabë gëp meris gesu gevonġ
huk nivesa banon jaḳ rë, og nġaa meris geham vonġvingsën sagi tu
diiḳsën. 18 Rëḳ mu mehöti maḳ rëḳ nanër nabë, "Meho la denevonġ ving
gemehö la denevonġ huk nivesa." Bë nanër nabë saga og sëḳ nanër nah
vu yi nabë, "Ġetato honġ vonġvingsën meris sën huk nivesa vesa main
agi vu sa, og mëm sëḳ tato sa huk nivesa vu honġ in ġejaḳ ni nabë sa
nehevonġ ving Yesu yönon. 19 Ġenevonġ ving nebë Anutu timu yö nedo?
Sagaḳ nivesa! Rëḳ mu Satan yi hur denevonġ ving ġaġek saga ving
medeneggönengin sir rot, rëḳ su denetu yi alam rë! 20 Om honġ duġin
meġenek-wetul lok! Ġenevonġin bë sa tato vu honġ nabë ġevonġ ving mu,
gaḳ su ġevonġ huk nivesa ving rë, om honġ vonġvingsën tu nġaa meris-a?
21 Wirek hil dobahë Abraham bë nalu Isaak raḳ ya jepö in bë besi yi natu
seriveng vu Anutu. Nebë sënë lom Anutu nër yi loḳ buk sënë bë yi mehö
niröp anon, og yiḳ degwa raḳ sënë. 22 Om ġeraḳ ni bë vonġ ving mevonġ
huk nivesa ving. Lob yi huk sënë netato bë nevonġ ving yönon. 23 Lob
ġaġek sën dekevu meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya lo anon raḳ. Nebë,
"Abraham vonġ ving Anutu om sën nër yi nebë mehö niröp." Log nër
bë yi mehö yi. 24 Om gwëbeng sënë ham raḳ ni bë Anutu su rëḳ nanër
mehöti nabë yi mehö niröp jaḳ yi vonġvingsën meris mu rë, gaḳ nabë
gevonġ huk nivesa geving og mëm.
25 Log avëh-baggëb Rahap yiḳ nebë sënë! Neġin mehö luu sën Yosua
vonġ beluho deya ḳasöm medenelë Yeriko lo nivesa, betato aggata ngwë
vu luho bedeyoh medeyah. Nebë sënë lob Anutu nelë Rahap nebë yi avëh
niröp raḳ degwa sënë. 26 Hil araḳ ni bë: Bë hil anod su medo doḳ hil
navid rë, og hil rëḳ nadiiḳ. Lob yiḳ nebë sënë. Hil bë ġevonġ geving meris
gesu ġevonġ huk nivesa geving rë, og hil vonġvingsën yiḳ tu diiḳsën nebë
sënë.

Hil Ġeġin Dagged Nivesa

3 1 Arig lo, ham nġahiseḳë su kwamin bo nabë ham natu tatovaha,
in hil araḳ ni bë Anutu rëḳ seggi tatovaha hir ġaġek bepelë sir rot
kesuu alam meris. 2 Lob hil ayoh paya in nġaa aggagga nġahiseḳë, rëḳ
mu nabë mehöti su nanër ġaġek ti paya rë, og yi mehö nivesa rot beyoh

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu bë geġin navi nivesa los dahis geving. 3 Ham kwamin bo hoos rë! Hil
nesala aën dus teka loḳ hoos avij in bë nengaj yes jaḳ medesepa doḳ hil
kwad, lob mëm hil nepeggirin anoj pin raḳ nġaa mahen teka sënë. 4 Log
ham kwamin bo jaḳ sip geving rë! Sip sënëḳ nġaa böpata rot, log sanġ
nevë böpata benevonġin bë geḳo na jeggin jeggin, rëḳ mu sip yi ġanġ
ma aën teka sën neḳo neru seggi lo, og yiḳ nġaa mahen teka rot, rëḳ
nepeggirin sip meneya yoh vu sën kapten kwa nevo lo.
5 Lob yiḳ hil dagged nebë sënë. Hil anod böp gedagged mahen rot, rëḳ
mu sagi sën nevengwënġ böpata los neḳo hil raḳ nebë hil rëḳ ġevonġ huk
böp los arë. Ham kwamin bo nengwah rë. Nengwah mahen teka, og yoh vu
bë doḳ nyëġ mega ḳele lu nġaa pin. 6 Lom hil dagged nebë nengwah ving.
Nedo loḳ hil navid vuheng atov, rëḳ nevonġ nġaa nipaya aggagga benevonġ
behil nid paya neraḳ los dahis. Ḳo nġaa nipaya vu Satan benevonġ
benegwanġ ya hil ayod los hil huk pin. 7 Hil ayoh vu bë ġaḳo reggu bemën
agga ti ti lo vu vos ayo behil ġevonġ bemalaj yes jaḳ. Sok genyël genġaa
pin sën deneggëp loḳ loo ayo lo ving. Lob mehö la denevonġ nebë sënë
ggovek ya. 8 Alam sën denedo revuh lo denenër ġaġek loḳ ya alam ayoj in
bë demedo jevuh geving. Yiḳ nebë sën hil nehehin nos ġahis loḳ huk lo in
bë anon jaḳ. Log nabë hil medo jevuh og yik rëk ngis anon sepasën aggata
niröp. 9 Hil nehaḳo Mehöböp Yesu luho hil Amad arëj raḳ raḳ hil dagged,
log hil nehevonġ nevud vu mehönon raḳ hil dagged ving, lom sënëḳ hil
nanër ġaġek pelësen raḳ Anutu in nesemu hil mehönon behil nid nebë yi
Anutu. 10 Ġaġek luu neverup raḳ hil avid timu. Ngwë sën hil nehaḳo Anutu
arë raḳ, gengwë ġaġek nipaya. Om arig lo, hil su ġevonġ nabë sënë! 11 Bël
veduveḳ los loo ahëggin su nebegi verup loḳ len timu rë. 12 Arig lo! Maḳ
mori yoh vu bë ngis anon vud-a? Ma prut jes yoh vu bë ngis anon mori?
Ma! Lob yiḳ nebë sënë: Loo su yoh vu bë begi berup bël nivesa rë.

Huk Nivesa Neyam Vu Anutu

13 Maḳ ham ti yi mehö los kwa böp beneraḳ nġaa ni? Om mëm mehö
sënë sepa doḳ aggata niröp begevonġ huk nivesa. Su geḳo yi jaḳ jaḳ,
gaḳ gevonġ nġaa pin los kwa in tato yi ranġah vu alam pin medejaḳ ni.
14 Rëḳ mu nabë ham medo los ayomin ngis yi vu mehö ngwë, geham
gwevonġ huk pin in bë gweḳo arëmin jaḳ kesuu mehö ngwë, og ham su
gweḳo ham jaḳ in nġaa saga in saga nekevoh ġaġek anon ya. 15 In nġaa
pin sënë og su neyam vu Anutu rë, gaḳ sënëḳ nġaa dob yi mu geneyam
ggëp mehönon los Satan yö kwaj. 16 In nabë mehö la ayoj ngis yi vu mehö
ngwë, gedegevonġin nabë denatu böp kesuu alam vahi, og alam nebë
sënë su rëḳ demedo jevuh ti rë. Gaḳ ham rëḳ gwelë nabë alam nebë saga
yö rëḳ medo degevonġ nġaa nipaya agga ti ti lo los dahis.
17 Rëḳ mu nġaa los kwa pin sën neyam vu Anutu lo, og sagaḳ nivesa
pin genġaa nipaya su nesarömin loḳ ving rë. Lob nġaa nebë saga

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nevonġ balam denedo revuh ti gedenahubin sir. Nevonġ balam malaj
yes medenenġo ġaġek medenero gekwaj pesivin alam sën denetöḳ vu
maggin lo medeneloḳ vu sir. Log nġaa sën neyam vu Anutu agi nevonġ
balam denevonġ nivesa vu alam pin neggëp ti, gesu ayoj luu rë. 18 Alam
sën denedo revuh lo denenër ġaġek loḳ ya alam ayoj in bë demedo jevuh
geving. Yiḳ nebë sën hil nehehin nos ġahis loḳ huk lo in bë anon jaḳ. Log
nabë hil medo jevuh og yik rëḳ ngis anon sepasën aggata niröp.

Alam Sën Ahëj Neving Nġaa-dob-yi Lo Og Denesis Beġö Vu Anutu

4 1 Ham nesis beġö vu ham geham nenër ham los ahëmin sengën raḳ
degwa va? Degwa nebë ham medo mekwamin nevo nġaa nipaya
aggagga loḳ ayomin benekenġërin ham. 2 Ham ahëmin neving nġaa
aggagga in bë gweko, rëḳ ma, om sën ham kwamin nevo bë ham ngis
alam. Ham malamin anonin nġaa aggagga rëḳ ham su yoh vu bë gweḳo
rë, om sën ham ahëmin sengën vu ham beham nesis beġö. Log ham neraḳ
vu in nġaa, in ham su nekwetaġ vu Anutu bë doḳ vu ham rë. 3 Yönon,
ham nekwetaġ in nġaa bë Anutu gevonġ vu ham, rëḳ ma gesu nevonġ vu
ham rë in ham nekwetaġ paya. Ham nekwetaġ in nġaa sën ham ahëmin
neving bë semu ham navimin lo mu. 4 Ham alam ġaġek keyëhsën! Alam
sën ayoj neya vu nġaa-dob-yi lo, og denelë Anutu paya bedenesis beġö
vu yi, ma ham su neraḳ sënë ni rë? Gaḳ nabë mehöti ayo na vu nġaa-
dob-yi mu, og nelë Anutu paya benesis beġö vu yi. 5 Ma ham nekuung bë
Anutu-yi-ḳapiya nër ġaġek meris mekuungin hil-a? Sën dekevu meneggëp
bë Anutu tunġ Anon loḳ yam nedo hil lob ahë neving panġsën rot bë hil
natu yi nġaa niröp lo? 6 Rëḳ mu Anutu neloḳ vu hil yoh vu sën yi ḳapiya
nër lo nebë:

"Anutu nilëlin alam sën deneḳo sir raḳ lo
geneloḳ vu alam malaj yes benesemu sir."

7 Om ham malamin yes meġurek Anutu babu, geham dev doḳ megwedu
Satan na, og rëḳ beya in ham mena. 8 Ham na dus jaḳ Anutu, log rëḳ nam
dus jaḳ ham. Ham alam nimin paya. Ham pesu nemamin in nġaa nipaya
geham su gwevonġ! Ham alam sën kwamin neya luu luu lo, ham juuk
kwamin nipaya sënë na in ham ayomin! 9 Ham medo los kwamin paya!
Ham ngu in ham los ayomin maggin rot! Ham alam sën nenöp gwëbeng
agi, ham nöpsën peggirin menatu susën. Log ham sën ham kwamin vesa
agi, ham peggirin ham bayomin maggin jaḳ. 10 Ham dahun ham beġurek
Anutu babu og mëm Anutu rëḳ geḳo ham jaḳ.

Hil Su Tanë Ġaġek Jaḳ Arid Lo

11 Arig lo, ham su tanë ġaġek nipaya jaḳ ham arimin lo. Mehöti bë tanë
ġaġek nipaya jaḳ ari ti los nanër yi nabë yi mehö nipaya yönon, og sagaḳ
nebë sën tanë ġaġek nipaya raḳ Anutu yi horek benër bë horek nipaya.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gaḳ nabë ġepelë horek og sënë nebë su ġenesepa loḳ rë, gaḳ ġeneḳo honġ raḳ in bë ġenatu jaas meġeseggi horek. 12 Gaḳ yiḳ mehö perurek timu
nedo benevo yi horek vu hil. Log mehö sënë perurek timu tu jaas beyoh
vu bë geḳo hil nah vu yi, geyoh vu bë gevonġ behil malad nama. Ma
ġenekuung bë honġ re om sën bë ġeseggi honġ alam-ë?

Hil Su Ġaḳo Hil Jaḳ Vu Anutu

13 Kë! Log ham vahi sën ham nenër nebë, "Pehi, ma neheng, rëḳ mëm
hil ana nyëġ böp sagu ma sënagu, bemëm hil ġevonġ huk bisnis noh vu ta
ti behil ġaḳo monë nġahiseḳë jaḳ!" Rëḳ sa nanër vu ham nabë, 14 "Ham su
raḳ nġaa sën rëḳ natöḳ vu ham neheng lo ni rë!" Gaḳ ham nebë beggob
ġuggop sën netelë in bë nyëġ geheng beneggëp dus teka loḳ nemaya
pevis lo. 15 Om mu maḳ ham nanër nabë sënë, "Nabë Mehöböp kwa, og
hil medo vesad mehil ġevonġ nġaa sënë ma nġaa sagu." 16 Rëḳ ham nġo
neḳo ham raḳ benenër bë ham rëḳ gwevonġ huk böp böp, rëḳ nġaa nebë
sënë og nipaya. 17 Om ham kwamin bo rë! Mehöti sën neraḳ nġaa ti ni
nebë nġaa nivesa rëḳ mu su nevonġ yoh vu rë lo, og nevonġ nġaa nipaya
beneggëp vu yi.

Ġaġek Raḳ Alam Sën Hir Ḳupeḳ Nġahi Lo

5 1 Om sa bë nanër ġaġek ti vu ham alam los bengömin ggoreksën!
Ham kwamin bo nġaa maggin pin sën vonġin natöḳ vu ham lo,
beham ngu los gwenġeeḳ panġsën in ham. 2 Ham ḳupeḳ los vuneḳsën
pin sënë nepetar ya, log jeluj nelov ham tob lu nġaa benemaya. 3 Geham
goor los seriva nipaya neraḳ, lob saga netato ranġah nebë ham nevonġ
nġaa nipaya beham rëḳ gweḳo nyëvewen doḳ nah. Lob nyëvewen rëḳ
gevonġ paya vu ham navimin nabë sën monë nipaya neraḳ agi. Beyiḳ rëḳ
nabë nengwah bega ham in ham nesupin nġaa nivesa vesa vu dob sënë in
ham kuung bë rëḳ doḳ vu ham vu tamusën, rëḳ mu rëḳ nama. 4 Om ham
gwenġo rë! Ham netetuhin alam sën denevonġ huk vu ham medenevo
ham nos anon lo, geham nejom hir monë vewen ahon. Ham nevonġ
nġaa nipaya rot nebë saga, lob alam sagi denesu böpata bededun neya
vu Mehöböp Niwëëk los Ġayeheng. 5 Ham nedo dob, lob ham ḳo ḳupeḳ
nivesa vesa pin. Ham nevonġ nġaa pin sën ham ahëmin neving lo, geham
su nehönengin nġaa ti rë. Ham newa nos nġahiseḳë rot beham nerig
böpata, rëḳ buk sën dengis ham nadiiḳ lo dus raḳ geham duġin. 6 Ham
nër alam yohvu bë nij paya, lob ham sis sir medediiḳ rëḳ su denesis ham
loḳ yah rë.

Hil Bare Nid Wëëk Meḳerë Maggin Geġeġin Mehöböp

7 Nebë sënë om arig lo! Ham naḳööḳ menajom ham ahon beham medo
gweġin sën Mehöböp duḳ nom lo. Ham kwamin bo mehö sën nevaroh yi

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nos lo rë! Nejom yi ahon beyö ḳööḳ medo neġin hob bë geto in nos nakip
bejig gengis anon in natöḳ jaḳ nos anon nivesa. 8 Om ham najom ham
ahon menaḳööḳ bemedo gweġin Mehöböp nabë sënë! Ham medo nimin
wëëk, in yi buk sën duḳ nom lo dus neraḳ.
9 Arig lo, ham su gwelë ham paya, beham su gwebul nah nenga, in jaas nare
yam dus in bë genġo ham ġaġek begevonġ doḳ nah ham nipaya saga nyëvewen.
10 Arig lo, ham kwamin bo alam sën denenër Anutu yi ġaġek ranġah wirek lo
rë! Maggin töḳ vu sir rot, rëḳ denejom sir ahon medenedo, om ham sepa doḳ
vahaj megwevonġ nabë sir. 11 In hil nanër nabë alam sën denejom sir ahon lo
kwaj vesa. Log ham nġo Yop yi ġaġek bë maggin böpata töḳ vu yi rëḳ jom yi
ahon rot. Loḳ tum vu tamusën lob Mehöböp vo nġaa nivesa vu yi ggökin yah. In
Mehöböp kwa nevonġin hil rot benevonġin bë doḳ vu hil.

Hil Su Nanër Ġaġek Nabë Yönon Rot Gevavunë

12 Rëḳ mu arig lo, ġaġek böp ti nahën neggëp! Ġaġek sënë nebë: Ham
su nanër yaġek los dob in bo niwëëk vu ham ġaġek, geham su nanër
yönon vavunë! Gaḳ yiḳ ham ngoġek in mu nabë, “Ë-ë!” og ggovek.
Genabë ma, og ham nanër niröp nabë, “Ma!” beyiḳ ggovek. In Anutu rëḳ
bo nipaya nyëvewen doḳ nah vu ham.

Alam Yohvu Hir Jomraḳsën

13 Bë ham ti natöḳ vu maggin, og mëm yi yö najom jaḳ vu Anutu. Log nabë
ham ti ahë nivesa los kwa vesa, og gevonġ raro in geḳo Anutu arë jaḳ. 14 Bë ham
ti nijaḳ, og mëm tahi ham sën Kerisi-yi-alam lo ham ggev lo nabë nam denanër
Mehöböp arë gedejikin wël* jaḳ mehö sën niraḳ lo. Gemëm denajom jaḳ na vu
Anutu nabë doḳ vu mehö sagi benivesa jaḳ nah. 15 Log nabë ayoj na timu vu
Anutu yönon gedenajom jaḳ nabë sënë, og mëm Mehöböp rëḳ gevonġ bevesa
doḳ nah. Log nabë yi nġaa nipaya la neggëp vu yi, og Mehöböp rëḳ dahun na
geving. 16 Om ham nanër ham nġaa nipaya ranġah vu arimin lo, log ham najom
jaḳ na vu Anutu nabë Anutu gevonġ beham nimin vesa jaḳ. In mehö sën nesepa
loḳ Yesu yönon lo bë najom jaḳ, og yi jomraḳsën sënë los niwëëk. 17 Elia og yiḳ
yi mehönon mu nebë hil, rëḳ mu jom raḳ niwëëk vu Anutu bë hob su geto jaḳ,
lob nyëġ vanġ gehob su to raḳ rë yoh vu ta löö gekwev nemadvahi-bevidek-ti.
18 Loḳ jom raḳ yah, lob hob to raḳ ggökin, bemëm nos lu nġaa sën denevaroh
loḳ ya dob lo nekip.

Hil Ġaḳo Mehö Sën Neketul Loḳ In Aggata Lo Nom

19 Arig lo, bë ham ti gërin yi nah vu nġaa nipaya rëḳ ngwë geḳo yi nom
gökin, 20 og ham jaḳ ni nabë mehöti sën ḳo ngwë yom in yi nġaa nipaya
lo, og mehö sënë yö ḳo anon yom vu Anutu bemëm rëḳ medo mala-
tumsën. Lob Anutu rëḳ gelë mehö ngwë sën ḳo ngwë vër in nġaa nipaya
lo nivesa bedahun yi nġaa nipaya pin na.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Pita Ḳevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam

1 1 Sa Pita sën Yesu Kerisi yi sinarë sa. Sa neḳevu ḳapiya sënë yök
vu ham sën Anutu-yi-alam ham, sën ham vuu begganġ degwa ya
geham yök nedo jeggin jeggin vu distrik Pontus los Galata geKapadosia,
gAsia* los Bitunia aga. 2 Hil Amad Anutu raḳ ham nimin ggovek ya yö
wirek beggooin ham raḳ tu yi nġaa. Lob Anon Vabuung vonġ beham tu
vabuung in bë ham sepa doḳ Yesu Kerisi aye beniḳöḳ jipek ham beham
nimin vesa jaḳ. Anutu gevonġ semusemu nyëmasën vu ham rot beham
ayomin gëp revuh panġsën rot.

Mala-tumsën Soġek Neġin Hil Vu Yaġek

3 Hil ġaḳo Anutu arë jaḳ. In yi Anutu behil Mehöböp Yesu Kerisi Ama
yi. Kwa pesiv in hil böpata rot, lob vonġ beYesu Kerisi kedi raḳ yah vu
bedub, lob vonġ behil atu mewis ggovek ya raḳ yi. Lob hil medo navo
kwad in buk sën Anutu geḳo hil nah lo gehil su nehevuu rë. 4 Ggooin
hil raḳ ggovek ya in bë hil ġaḳo nġaa nivesa vesa rot vu yaġek. Nġaa
sënë semu yi ggovek geneġin ham vu yaġek. Lob su yoh vu bë rëḳ petar
benipaya jaḳ rë, gaḳ yö nivesa anon gesu rëḳ mala nama rë. 5 Ham
ayomin neya timu vu Anutu, lob neġin ham nivesa raḳ yö niwëëk, om
ham rëḳ medo nivesa rot. Semu aggata in bë geḳo ham nah vu yi yönon,
lob rëḳ gevonġ sënë banon jaḳ begëp ranġah doḳ Buk-tamusën. 6 Maḳ
yiḳ nġaa maggin aggagga netöḳ vu ham hus dus teka mu loḳ buk sagi
meneseggi ham beham ayomin maggin teka. Rëḳ ma geham kwamin
nevo bë Anutu rëḳ geḳo ham nah vu yi, lob ham kwamin vesa rot.
7 Anutu neseggi ham raḳ nġaa nebë sënë in bë jaḳ ni nabë ham ayomin
neya timu vu yi ma ma. Hil araḳ ni bë goor og denevesi raḳ nengwah in
bë ḳale ḳale geto in genivesa jaḳ, rëḳ mu goor sënë rëḳ mala nama vu
tamusën. Gaḳ sën hil ayod neya timu vu yi lo, og su nebë goor sënë rë,
gaḳ kesuu goor genivesa rot. Om nabë nġaa vahi seggi ham gwëbeng in

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ham ayomin neya timu bevonġ bë nengwah gga ham, og sagaḳ nevonġ
in bë ham bare nimin week. Lob vu tamusën sën Yesu Kerisi natöḳ nom
ranġah lo, og ham rëḳ natu alam los arëmin böpata bemalamin nġeri
gebengömin na jaḳ sën ham ayomin ya timu agi. 8 Ham nġo nahën geham
su malamin raḳ yi rë, rëḳ ham ahëmin neving yi. Yönon, ham nġo nahën
gesu lë yi rë, rëḳ ham ayomin neya timu vu yi los kwamin vesa in yi
rot. Ham kwamin-vesa-sën sënë kesuu hil kwad-vesa-sën sën hil kwad
vesa in nġaa vu dob agi pin. Lob hil ayed su neggëp beyoh vu bë nanër
kwa-vesa-sën sënë ranġah metateḳin rë, gaḳ ma veröḳ yi. 9 Lob sën ham
ayomin neya timu vu yi agi anon nebë: Anutu rëḳ geḳo ham anomin nah
bedemedo malaj-tumsën geving yi. 10 Alam-denenër-ġaġek-ranġahsën
denesero rot medenevonġ huk niwëëk in bë denatöḳ vu ġaġek sën Anutu
geḳo hil nah lo degwa, lob denër ġaġek ranġah raḳ nġaa sën töḳ vu ham
gwëbeng agi. 11 Kerisi yi Anon Vabuung nedo loḳ alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën sagi ayoj lob nër ġaġek ranġah verup avij muġin raḳ Kerisi bë:
Vanë aggagga rëḳ natöḳ vu yi, genahub rë loḳ rëḳ natu mehö los arë böp.
Lob yö medo denesero ġaġek sënë degwa medeneloḳ tepëḳ in sir bë, "Vu
buk tena rëḳ nam-a?" Gemaḳ "Va ti rëḳ berup doḳ buk saga?" 12 Anutu
tato vu sir ggovek bë su denenër ġaġek saga ranġah in bë doḳ vu sir rë,
gaḳ denevonġ huk in bë dedoḳ vu ham. Denġo bengö sënë muġinsën,
lob Anutu vonġ Anon Vabuung yam vu yaġek bevo niwëëk vu alam vahi
beyam denenër Bengö Nivesa ranġah los degwa vu ham vu gwëbeng sagi
ving. Lob yiḳ angër lo ahëj neving rot bë dekeḳooin medegelë nġaa sënë
geving.

Anutu Tahi Hil Yam In Bë Hil Abo Vabuung In Hil

13 Nebë saga, om ham su kwamin bo nġaa jeggin jeggin, gaḳ ham
kwamin bo nġaa niröp geham medo revuh. Beham ayomin timu bemedo
gweġin sën Yesu Kerisi natöḳ nom ranġah begevonġ semusemu nyëmasën
jaḳ na ham lo. 14 Ham gwevonġ nabë sën hurmahen denebë nengaj
vu ġaġek medenesepa loḳ lo. Wirek og ham kwamin ma, om sën ham
medo nesepa loḳ aggata malanon-yi. Gaḳ gwëbeng sënë og ham su sepa
doḳ nah gökin. 15 Gaḳ Anutu yi mehö vabuung betahi ham ggovek ya,
om ham bo vabuung in ham in nġaa pin sën ham gwevonġ lo nabë yi.
16 In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë, "Sa vabuung, om ham natu
vabuung geving."

Anutu Baġo Hil Yom Raḳ Nġaa Böpata Rot

17 Anutu og su kwa nevo hil arëd meneseggi bë ti tena kesuu rë, gaḳ
neseggi hil ti ti raḳ nġaa sën hil nehevonġ lo. Om nabë ham ayemin doḳ
ti benanër nabë Amamin, og ham gweġin ham nivesa beġöneng in yi noh
vu buk pin sën ham nedo vatëveḳ mu vu dob agi. 18 Ham raḳ ni bë wirek

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

og ham nedo los nġaa nipaya sën ham alam hib detahu ham loḳ lo, rëḳ
Anutu vo ham vër in nġaa saga. Su baġo ham yom raḳ seriva lu goor ma
nġaa-dob-yi sën rëḳ mala nama lo ti rë. 19 Gaḳ baġo ham yom raḳ Kerisi
ni ḳöḳ. Yesu ni ḳöḳ sënë su nebë nġaa sën hil nebaġo raḳ monë böpata
rot lo rë, gaḳ kesuu. GeKerisi sënë nebë sipsip nalu sën yö nivesa rot gesu
navi len ti nipaya neggëp raḳ yi rë, lob desis yi tu seriveng. 20 Anutu su
tunġ dob sënë rë geyö nahën, log yö ggooin Kerisi raḳ vorot in bë gevonġ
huk sënë. Rëḳ mu yö nahën nedo bemëm Buk-tamusën dus raḳ, lob töḳ
yam ranġah in bë doḳ vu ham. 21 Loḳ vu ham beham ayomin ya timu
vu Anutu sën vonġ beKerisi kedi raḳ yah vu bedub bevonġ arë böp raḳ
lo. Yönon, ham ayomin neya timu vu Anutu benevo kwamin in yi los
ahëmin nivesa bë rëḳ nom begeḳo ham nah.

Hil Ahëd Geving Hil Arid Sën Kerisi-yi-alam Lo

22 Ham nesepa loḳ ġaġek anon sënë, lob vonġ beham ayomin nivesa
raḳ. Lob ham los hil arid lo nelë ham nivesa. Ham su nevonġ los kwamin
luu rë, om ham pasanġ gwevonġ huk niwëëk rot beham ahëmin geving
ham vewen vewen panġsën. 23 Ham tu mewis ggovek ya nebë sën nos
kip loḳ huk anon. Rëḳ mu ham su pum raḳ nos ġahis sën nepetar lo rë!
Gaḳ ham pum raḳ nos ġahis sën nedo degwata lo. Nos ġahis sënë og yiḳ
Anutu yi ġaġek, lob mala-tumsën neggëp loḳ beyö rëḳ gëp degwata los
degwata. 24 In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:

"Mehönon pin nebë vos.
Log hir vuneḳ vuneḳ nebë vos anon kweḳsën.
Vos nemeran log anon kweḳsën nerurin to.
25 Gaḳ Mehöböp yi ġaġek, og yö neggëp degwata los degwata."

Ġaġek sagi og yiḳ Bengö Nivesa sën denenër ranġah vu ham lo.

Mehöböp Tu Ġelönġ Nivesa Sën Mala-tumsën-yi

2 1 Om ham su gwelë ham paya, geham su tetuhin ham. Ham su
gwevonġ kwamin luu, geham su ayomin ngis yi vu mehö ngwë,
geham su nanër ġaġek nipaya nah nenga jaḳ mehö ngwë. 2 Ham nebë
hurmahen niḳöḳ sën ataj nahën neḳo sir bahëj neving rur mu lo. Om
yiḳ ham pasanġ ahëmin geving rur sën neloḳ vu ham anomin lo. Ham
nanum rur sën su desarömin nġaa kuungsën ving rë agi panġsën, in
gevonġ beham jig bemedo nivesa geving Anutu. 3 Yönon, maḳ ham seggi
Mehöböp ggovek ya beham raḳ ni bë kwa nevonġin ham rot. 4 Om ham
nġo nam vu yi in mehö mala-tumsën-yi, beniwëëk rot nebë ġelönġ ti.
Mehönon denekuung bë maḳ ġelönġ nipaya om sën deruuk ya. Rëḳ mu
Anutu ggooin yi raḳ vorot benelë bë nġaanon benivesa rot. 5 Lob vonġ bë
yiḳ ham nebë ġelönġ mala-tumsën-yi saga ving, om Anutu kwa nevo bë
gevonġ beham natu Anon Vabuung yi begganġ. Nebë saga om ham natu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alam-deneḳo-seriveng niröpsën-yi lo, beham nġo gwetunġ ayomin natu
seriveng vu Anutu. Nabë ham gwevonġ nabë saga, og Anutu rëḳ kwa bo
ham nabë Yesu Kerisi yi alam ham, lob geḳo seriveng saga. 6 In ġaġek raḳ
nġaa sënë meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya ving nebë:
"Ham gwenġo rë!
Sehooin ġelönġ malanġeri anon rot ti raḳ in ġadu begganġ nyë ḳetu,
lob gwëbeng sa varah menare nyëġ böp Sion.[a]
Om nabë mehöti ayo na timu vu yi,
og su rëḳ ni namum rë,
gaḳ rëḳ nama verök yi."
7 Kerisi nebë ġelönġ sënë lob ham sën ham ayomin neya timu vu yi lo,
og ham nelë bë nġaanon benivesa rot. Gaḳ alam sën su ayoj neya timu vu
yi rë lo, og ġaġek raḳ sir meneggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya nebë:
"Alam sën denelev begganġ lo nij lëlin ġelönġ ti sënë,
rëḳ mu mëm sënë netu ġelönġ niwëëk begganġ nyë ḳetu yi."
8 Log ġaġek ngwë nër bë:
"Netu hir ġelönġ sën deketul vahaj jaḳ lo.
Genetu hir ġelönġ sën detaleḳ medebës lo."
Su devonġ ving Anutu yi ġaġek sënë rë, om detaleḳ medevës, in Anutu
nër wirek bë rëḳ degevonġ nabë sënë.

Hil Natu Anutu Yi Hur Maluh Los Avëh

9 Rëḳ Anutu ggooin ham raḳ ggovek ya tu yi alam. Ham tu Mehö-los-
bengö Anutu yi alam-deneḳo-seriveng. Ham tu alam yu vabuung ti. Ham
tu Anutu-yi-alam niröp in bë ham rëḳ tateḳin nġaa nivesa pin sën nevonġ
vu ham lo. In ham nedo loḳ malaḳenu wirek, rëḳ tahi ham beḳo ham loḳ
yam yi ranġah nivesa anon sënë ayo. 10 Wirek og ham alam meris, rëḳ
gwëbeng og ham tu Anutu-yi-alam. Wirek og ham nedo nenga in Anutu
lob su kwa nevonġin ham rë, rëḳ gwëbeng sënë og Anutu kwa nevonġin
ham.

Hil Ġevonġ Nġaa Nabë Sën Anutu Yi Hur Hil

11 Sa mehö lo, sahëġ neving ham, om sa nanër vu ham niwëëk nabë:
Ham nedo dob sënë nebë ham alam-nyëġ-ngwë los alam vatëveḳ mu. Om
ham dëëin nġaa malanon-yi sën hil navid nevonġin lo na. In nġaa nebë
sënë nesis beġö vu ham ḳenumin. 12 Ham gwevonġ nġaa nivesa doḳ alam
dahis vuheng. Yönon, denenër ġaġek nipaya raḳ ham gwëbeng bë ham
nesepa loḳ nġaa nipaya. Rëḳ mu rëḳ degelë nġaa nivesa sën ham nevonġ
lo, lob rëḳ degeḳo Anutu arë jaḳ in ham huk sënë doḳ buk sën natöḳ nam
in bo nyëvewen vu sir lo. 13 Ham tu Mehöböp yi alam om ham sepa doḳ

---

[a] **2:6** Denenër nyëġ böp Yerusalem arë ngwë nebë Sion.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

horek sën mehönon denejoo lo pin. Ham sepa doḳ mehö-los-bengö sën
netu yuseḳë vu dob lo aye. 14 Geham sepa doḳ ggev gavman ayej nabë
saga. In mehö-los-bengö ggooin sir raḳ in bë debo nyëvewen doḳ nah vu
alam sën degevonġ nġaa nipaya lo, gedegeḳo alam sën degevonġ nġaa
nivesa lo arëj jaḳ. 15 Anutu ahë neving bë ham sepa doḳ nġaa niröp nabë
saga in alam kwaj masën sën sir duġin ġaġek lo, su denatöḳ vu ġaġek
nipaya jaḳ ham medenanër. 16 Ham su nabë alam sën detu mehö ngwë hir
nġaa meris balaj denedeġinengin nġaa maggin raḳ sir gedenevasap sir lo,
gaḳ ham gwevonġ nġaa nabë alam sën yö deneġin sir lo. Rëḳ mu ham su
gwebom navimin doḳ mu log ham bun ham in nġaa nipaya megwevonġ,
gaḳ ham natu Anutu yi hur yönon. 17 Ham gweḳo alam pin arëj jaḳ,
geham ahëmin geving arimin lo sën Anutu-yi-alam sir lo. Ham ġöneng in
Anutu, log ham gweḳo mehö-los-bengö sën tu yuseḳë lo arë jaḳ.

Hil Sepa Doḳ Kerisi Vaha Meġaḳo Vanë

18 Ham sën hur lo, ham ġöneng in alam sën denebaġo ham netu hir
nġaa meris medeneġin ham lo, beham ġurek babuj in nġaa pin. Ham su
ġurek alamin sën nijvesa los malaj yes lo mu babuj. Gaḳ yiḳ ham ġurek
alamin sën denevonġ nij paya vu ham lo babuj geving.
19 Kë! Log nabë degwa nama geyö debo vanë vu ham meris mu rëḳ mu
ham najom ham ahon geham gwenġo vanë in Anutu-yi-alam ham, og yiḳ
ggovek. In Anutu ahë neving nġaa nebë saga. 20 Gaḳ nabë ham gwevonġ
nġaa nipaya ti lob dengis ham rëḳ yiḳ ham gwelë sir mu, og ham su vonġ
nġaa nivesa in bë degeḳo ham arëmin jaḳ rë, gaḳ ma. Gaḳ mëm nabë
dengis ham jaḳ nġaa nivesa sën ham gwevonġ lo rëḳ ham gwelë sir mu,
og mëm Anutu nenër saga bë ġevonġ nivesa. 21 Yönon, Anutu ggooin ham
raḳ in bë ham sepa doḳ aggata saga. In Kerisi loḳ yah ham bömin beḳo
vanë betato saga vu ham in bë ham sepa doḳ vaha.
22 “Su nevonġ nġaa nipaya rë,
log su nenër ġaġek kuungsën ti verup avi rë.”
23 Denër pelë raḳ yi, rëḳ su nër pelë loḳ yah raḳ sir rë. Log devo vanë vu
yi, rëḳ su nër ġaġek ahë sengën loḳ yah raḳ sir rë. Gaḳ yö vonġ yi loḳ ya
Anutu sën neseggi nġaa pin niröp lo nema. 24 Yö ti ḳo nyëvewen loḳ yah hil
nġaa nipaya raḳ yah navi bediiḳ raḳ ḳelepeḳo*. Vonġ nebë sënë in bë hil
ġevuu nġaa nipaya pin na, gehil medo vesad besepa doḳ nġaa yohvu mu.
Devasap navi lob saga vonġ beham nimin vesa raḳ. 25 Wirek ham nebë sipsip
ata main nalu geyö vare deneya jeggin jeggin bedeneketul loḳ in aggata. Loḳ
gwëbeng sënë og ham loḳ yom vu sipsip ala sën neġin ham anomin lo.

Ġaġek Raḳ Maluh Los Avëh Sën Deḳo Sir Ggovek Lo

3 1 Log ham avëh sën raḳ reggamin ggovek ya lo, og ham ġurek
reggamin babuj geving nabë saga. Log nabë sir la su denesepa loḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Anutu yi ġaġek rë, og ham avëh sën venëj ham lo gwevonġ nġaa niröp
jaḳ buk in degelë bedegërin sir. Gaḳ ham su nanër ġaġek nġahiseḳë vu
sir. 2 Kë! In mëm degelë nabë ham neġin ham nivesa geham nesepa loḳ
aggata niröp, lob degërin sir. 3 Ham su buneḳ vu navimin, geham su bii
yumin viis, geham su buneḳ vu navimin jaḳ ḳupeḳ nivesa vesa, geham
su jöp tob malanġeri aggagga in nabë alam degelë ham. 4 Gaḳ mëm ham
sejonġ ayomin peggo, in nġaa sën ham sejonġ ayomin jaḳ lo, og su yoh
vu bë rëḳ nipaya jaḳ rë. In vuneḳ vuneḳ ham ayomin peggo yi sënë nebë:
Ham ayomin gëp revuh, geham malamin yes. Og mëm Anutu rëḳ gelë
nabë nġaanon benivesa rot. 5 In avëh sën ayoj ya timu vu Anutu wirek
medeneġin sir nivesa lo yiḳ denevonġ nebë sagi. Denesejonġ ayoj raḳ
nġaa nebë sënë gedeneggurek reggaj babuj. 6 Sara nevonġ nebë sënë,
benebë nenga vu regga Abraham aye, genenër yi bë "Mehö böp". Om
nabë ham nevonġ nġaa nivesa, geham su newamin neraḳ benehöneng in
nġaa la rë, og ham nebë sën Sara nalu lo ham.
7 Log ham maluh sën avëh regga lo, ham gwevonġ nabë saga geving.
Ham kwamin bo ham venëmin begwevonġ nivesa vu sir in ham los medo
nivesa. Ham nahubin avëh in su nij wëëk nebë ham rë. Ham kwamin
bo sir in yiḳ deḳo Anutu yi semusemu ving beham rëḳ medo malamin-
tumsën doḳ ti. Bë ham sepa doḳ aggata sënë, og nġaa ti su rëḳ gëp
begërin ham beham gwevuu jomraḳsën na rë.

Hil Medo Los Ahëd Geving Hil

8 Ggovek saga, om sa bë semu ġaġek hus nabë ham pin medo los
ahëmin geving ham gekwamin pesivin alam pin. Ham kwamin bo arimin
lo besemu sir, geham gwevuu sën ham nġo neḳo ham raḳ lo na. 9 Bë alam
degevonġ paya vu ham, og ham su bo nipaya doḳ nah nipaya nyëvewen
vu sir. Log nabë denanër ġaġek nipaya jaḳ ham, og ham su nanër ġaġek
nipaya jaḳ sir doḳ nah nyëvewen. Gaḳ ham gwevonġ nġaa nabë sënë doḳ
nah: Ham najom jaḳ na vu Anutu nabë gevonġ semusën vu sir. In Anutu
ggooin ham raḳ bë ham gwevonġ nabë saga in mëm ham gweḳo semusën
vu yi geving. 10 In ġaġek neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:

"Nabë mehöti ahë neving bë medo nivesa
los kwa vesa noh vu buk pin sën nedo mala vesa agi,
genġaa maggin nama in yi,
og yö geġin avi besu nanër ġaġek nipaya,
geyö geġin daggen in su nanër ġaġek kuungsën.
11 Gaḳ geruu demi vu nġaa nipaya ga,
gevonġ nġaa nivesa mu,
geyö medo mala sepa sën ayo gëp revuh lo,
bahë geving rot nabë natöḳ jaḳ anon.
12 In Mehöböp mala neggëp menelë alam sën nij röp lo beneloḳ vu sir,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

log netunġ nenga in hir jomraḳsën yoh vu buk pin.
Rëḳ alam sën denevonġ nġaa nipaya lo, og Mehöböp neraḳ nij,
lob nevo nyëvewen loḳ yah hir nġaa nipaya vu sir.”

Hil Ayoh Vu Bë Ġaḳo Vanë Jaḳ Huk Nivesa Sën Hil Nehevonġ Lo

13 Bë ham nimin wëëk mesepa doḳ nġaa nivesa mu, og re yoh vu bë
rëḳ gevonġ paya vu ham-a? Maḳ rëḳ nama! 14 Rëḳ mu nabë ham sepa
doḳ nġaa niröp lob ham gweḳo vanë jaḳ, og ham kwamin vesa. Log nabë
alam denanër nabë debasap ham in nabë ham ġöneng, og ham su ġöneng
in sir benewamin jaḳ. 15 Gaḳ ham gwetunġ Kerisi timu yö natu ham
Mehöböp bemedo doḳ ham ayomin. Ham semu ham jaḳ buk pin in Bengö
Nivesa sën ham medo neġin agi. Loḳ mëm nabë alam dedoḳ tepëḳ in
ġaġek sënë degwa vu ham, og ham medo in nanër nah niröp vu sir. Rëḳ
mu ham nahub nanër ġaġek ahë yes nah vu sir jaḳ ġaġek nivesa.
16 Log ham ayomin yö gëp niröp menivesa rot. In nabë alam denanër
ġaġek nipaya kuungsën jaḳ ham in nġaa nivesa sën ham nevonġ
menesepa loḳ Kerisi vaha lo, og degelë benij namum. 17 In nabë Anutu
vonġin bë hil ġaḳo ḳerus jaḳ nġaa nivesa sën hil nehevonġ lo, og yiḳ
ggovek. Rëḳ mu nabë hil ġaḳo vanë jaḳ nġaa nipaya sën hil nehevonġ lo,
og sënëḳ su yoh vu rë.

Kerisi Diiḳ In Bë Kevoh Hil Nġaa Nipaya Na

18 Hil kwad bo Kerisi geving, in yiḳ diiḳ beron timu sënë in kevoh hil
nġaa nipaya na. Yi mehö yohvu rëḳ loḳ yah hil alam nid paya bed in bë
geḳo hil nom vu Anutu. Tu mehönon raḳ lob mehönon desis yi mediiḳ,
rëḳ mu Anon og nedo bekedi raḳ yah menedo mala-tumsën. 19 Log
Anon sënë ya meloḳ ya vu mehönon ḳenuj sën denedo ḳarabus vu Nyëġ
Nipaya lo menër ġaġek vu sir. 20 Loḳ sën Noa yi buk wirek lo, og alam
sënë dekeyëh Anutu yi ġaġek, rëḳ mu Anutu su newa raḳ mevo loḳ yah
nyëvewen vu sir pevis rë. Gaḳ yö jom yi ahon menedo rot, geNoa semu
yaġ loḳ buk sënë, lob yiḳ sir yu mahen teka mu denedo vesaj loḳ yaġ
ayo. Sir maluh avëh yoh vu nemadvahi-bevidek-löö denedo mu gebël su
rehöö sir rë. 21 Bël sënë netahu bël-ripeksën sën neḳo ham yom lo. Bël
sënë og su bël sën neḳo ham nimin ngöhek ya lo rë, gaḳ sënë sën nevonġ
beham netahi ya vu Anutu bë gevonġ beham ayomin mewis jaḳ lo. Lob
neḳo ham yom degwa raḳ sën Yesu Kerisi kedi raḳ yah lo. 22 Kedi raḳ yah
beyah nedo Anutu nema vesa vu yaġek, lob angër los hir ggev sën arëj
böp lo, genġaa los niwëëk vu yaġek pin, deneggurek babu.

Hil Ġevuu Alam Dahis Hir Nġaa Na Gehil Ġaḳo Vanë

4 1 Ham kwamin bo nabë Kerisi ḳo vanë rot raḳ navi, om ham kwamin
na vu niwëëk megwevonġ nabë yi. In nabë ham gweḳo vanë jaḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

navimin, og ham vuu nġaa nipaya yi aggata ya ggovek ya. 2 Nabë saga,
in lob ham su newamin jaḳ in nġaa nipaya mesepa doḳ gökin nah noh vu
buk pin sën ham medo dob agi. Gaḳ ham sepa doḳ Anutu kwa. 3 Wirek
og ham nevonġ nġaa nebë sënë rot menesepa loḳ nġaa sën alam dahis
ahëj neving panġsën bë degevonġ lo. Nġaa lo nebë sënë: Ham su nejom
ham ahon rë, geham nevonġ malamin anon in nġaa pin sën su yoh vu rë
lo benevonġ. Ham kwamin nevo baggëb lu nġaa loḳ ayomin; ham nenum
raḳ buk meyumin nevonġ paya; geham nevonġ ahëmin ta menevonġ
nos böp genevonġ nġaa nipaya loḳ ayo; geham nesupin ham benenum
bël niwëëk panġsën benevonġ nġaa nipaya; log ham nekweyëh Anutu
yi ġaġek genejom raḳ vu ḳeriing lu nġaa beneḳo sir raḳ. Rëḳ gwëbeng
og ham vuu ya. 4 Yönon, gwëbeng sënë og ham su nevonġ nġaa nipaya
benevasap ham raḳ nġaa jeggin jeggin ving alam dahis ggökin yah rë.
Om sën denelëk in ham, lob denenër ġaġek nipaya raḳ ham. 5 Rëḳ mu
vu tamusën og alam dahis sënë yö rëḳ detateḳin hir ġaġek jaḳ nġaa sënë
nah vu jaas böp sën neseggi ġaġek lo medegeḳo nyëvewen doḳ nah ġaġek
sagi. In semu yi ggovek ya menedo in genġo alam-diiḳsën los alam malaj
vesa hir ġaġek meseggi. 6 Yiḳ degwa raḳ ġaġek sënë om sën Bengö Nivesa
töḳ ya vu mehönon diiḳsën ḳenuj betateḳin aggata vu anoj in bë denah
medemedo malaj-tumsën geving Anutu. In navij diiḳ nebë sën Anutu nër
vu muġinsën bë mehönon pin navij rëḳ denadiiḳ lo vorot.

Hur Nivesa Netateḳin Anutu Yi Semusën

7 Buk sën nġaa pin vonġin govek na lo dus raḳ, om ham kwamin bo
nivesa, geyumin sepëp jaḳ, beham najom jaḳ noh vu buk pin. 8 Ham
pasanġ napiiḳ vu aggata sën ahëmin geving arimin lo lo niwëëk rot kesuu
nġaa vahi pin. In nabë hil ahëd geving mehönon, og hil rëḳ dahun hir
nġaa nipaya nġahiseḳë na. 9 Ham gweġin arimin lo sën yam denedo ving
ham lo nivesa, geham su gwevonġ ayemin vu sir. 10 Ham pin ti ti nġo ḳo
Anutu yi semusën aggagga yoh vu ham nyëmasën, om ham gwevonġ huk
jaḳ in doḳ vu arimin lo. Lob mëm ham rëḳ natu hur nivesa in ham doḳ
vu mehönon jaḳ Anutu yi semusën sagi. 11 Nabë mehöti tateḳin ġaġek, og
tateḳin niröp noh vu Anutu yi ġaġek. Log nabë mehöti gevonġ huk in doḳ
vu mehö ngwë, og gevonġ huk jaḳ Anutu niwëëk sën vo vu yi lo. Hil ġaḳo
Yesu Kerisi arë jaḳ na vavunë. In niwëëk pin neggëp vu yi degwata los
degwata benevonġ semusën saga yam vu hil in bë hil ġevonġ bAnutu arë
böp jaḳ rot. Yönon.

Hil Ġaḳo Maggin Geving Kerisi Nabë Sënë

12 Sa mehö lo-e! Vanë sën netöḳ vu ham lo, töḳ vu ham in bë seggi ham.
Yönon, vonġ bë nengwah vev raḳ ham, rëḳ mu ham su gwelëk in nġaa sënë
bekwamin bo nabë nġaa yö agga ti töḳ vu ham. 13 Gaḳ vanë sënë in bë ham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gweḳo maggin geving Kerisi. Om ham nġo medo los kwamin vesa, log mëm
arë böp los vuneḳ vuneḳ yaġek yi rëḳ natöḳ nam ranġah vu tamusën. Lob
tum mëm ham rëḳ kwamin vesa böpata rot doḳ buk saga. 14 Ham tu Kerisi-
yi-alam, om nabë denanër ġaġek nipaya jaḳ ham in saga, og ham kwamin
vesa. In Anutu yi Anon Vabuung sën vuneḳ vuneḳ yaġek yi degwaseḳë yi lo
yök nedo ving ham. 15 Gaḳ ham ti su ngis mehönon medenadiiḳ ma, godeḳ
nġaa ma, gevonġ nġaa nipaya aggagga ma, jaḳ ni in mehö ngwë hir ġaġek,
lob debo vanë vu yi doḳ nah sënë. 16 Rëḳ mu nabë ham ti kerë maggin in
nesepa loḳ Kerisi yi aggata, og su ni namum in, gaḳ yi alam yi om geḳo
Anutu arë jaḳ. 17 In buk sën Anutu bë geḳo huk jaḳ megevonġ nyëvewen doḳ
nah mehönon hir huk lo yam dus raḳ ggovek ya, menevonġin bë gevonġ vu
hil sën yi alam hil lo namuġin. Om nabë gevonġ nabë sënë vu hil, og maḳ
rëḳ gevonġ nabë va vu alam sën nengaj dahis vu Bengö Nivesa lo? Gaḳ rëḳ
gevonġ maggin nipaya veröḳ yi rot vu sir! 18 In dekevu meneggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya nebë:

> "Nabë huk böp neggëp in geḳo alam sën denesepa loḳ nġaa niröp lo nom,
> og alam sën deneruu demij vu Anutu gedenevonġ nġaa nipaya lo
> og sir maḳ rëḳ nabë va?"

Gaḳ maḳ rëḳ malaj nama veröḳ yi. 19 Nebë sënë, om nabë Anutu kwa bo
nabë alam la degeḳo vanë, og alam sënë yö rëḳ desepa doḳ nġaa niröp
mu, gedegevonġ beḳenuj doḳ nah Anutu nema geving in geġin. In yi yö
tunġ hil, log yö rëḳ medo megevonġ noh vu yi ġaġek.

Ham Ggev Gweġin Anutu Yi Sipsip Lo

5 1 Log gwëbeng sa bë nanër ġaġek dus ti vu ham ggev lo nabë: Yiḳ sa
ggev ti ving ham, log sa halë raḳ malaġ bë Kerisi ḳo vanë. Log sa ving
ham behil pin rëḳ medo nivesa los vuneḳ vuneḳ yaġek yi doḳ ti doḳ buk sën
Mehöböp rëḳ natöḳ nom ranġah vu tamusën lo. Om sën sa bë ġejiiin ham
ggev lo nabë: 2 Ham gweġin Anutu-yi-alam sën denedo nebë sipsip loḳ ham
nemamin lo nivesa. Rëḳ mu alam su medo denajij ham nabë ham gwevonġ
huk sënë, gaḳ ham nġo gweḳo jaḳ megwevonġ nivesa los kwamin vesa.
Geham su gwevonġ huk sënë in nabë gweḳo monë mu, gaḳ ham ayomin
kedi in huk sënë nabë ham gwevonġ niröp. 3 Ham su gwevonġ nabë ham böp
beham dahun alam sën Anutu tunġ loḳ ham nemamin bë ham gweġin sir
lo. Gaḳ ham gweli Anutu yi sipsip lo nivesa metato aggata vu sir medesepa
doḳ ham vahamin. 4 Bë ham gwevonġ nabë sënë, og sipsip alaj böp rëḳ natöḳ
nom ranġah, lob ham gweḳo madub nivesa los vuneḳ vuneḳ yaġek-yi sën
malanġeri rot besu rëk meran na rë lo.

Hil Dahun Hil Gekwad Bo Nġaa Niröp

5 Nebë saga, om sa bë nanër vu ham hur maġëm geving nabë: Ham
ġurek alam ggev babuj. Rëḳ mu su sir maġëm mu rë, gaḳ ham pin sepa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

doḳ aggata sën ham dahun ham lo, beham los arimin pin lo ġurek
babumin vewen vewen. In ġaġek sënë neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya bë:
"Anutu neruuk alam sën deneḳo sir raḳ lo,
gaḳ mëm nesemu alam sën denedahun sir lo."
6 Anutu mehö niwëëk ata, om ham dahun ham beġurek babu, gedoḳ
yö yi buk sën lo, og rëḳ geḳo ham jaḳ. 7 Om ham bo ham maggin pin doḳ
nah nema, in kwa nevo ham meneġin ham.
8 Lob ham gweġin ham nivesa bemedo malamin ham. In ham mehö
nipaya Satan neḳo loḳ rot nebë reggu böp layon sën negga mehönon lo,
lob nenġeeḳ böpata geneggevek meneyam in bë pesönġ jaḳ hil. 9 Om
ham nġo ayomin na timu vu Anutu niwëëk bemedo in ham dev doḳ
megwedu yi na. In ham neraḳ ni bë ham arimin lo pin sën denedo yoh
vu dob pin agi yiḳ deneḳo vanë nebë ham. 10 Semusemu pin degwa Anutu
yö tahi ham yam raḳ Kerisi, in bë ham medo nivesa los gweḳo vuneḳ
vuneḳ yaġek-yi geving yi degwata. Om yiḳ ham rëḳ gweḳo vanë yiḳ buk
dus teka mu, log mëm Anutu rëḳ gevonġ beham nimin vesa jaḳ gökin,
bebarah ham na, beġadu ham, geham medo niwëëk. 11 Om hil ġaḳo arë
jaḳ nabë Mehö niwëëk ata degwata los degwata. Yönon.

Ġaġek Hus

12 Sa ḳevu ġaġek dus ti sënë vu ham mesevo loḳ Silvanus* nema in
bë geḳo nök vu ham. In sa nehalë yi nebë hil arid, in Kerisi yi mehö yi
yönon. Sa bë bër ham kwamin jaḳ beham najom Anutu yi semusën soġek
sën senër ranġah vu ham lo ahon beham bare nimin wëëk in. 13 Kerisi-yi-
alam vu Babulon* sën Anutu ggooin sir raḳ ggovek ya ving ham lo kwaj
nevo ham medenenër.
Log Markus sën vonġ bë sa naluġ lo kwa nevo ham menenër ving.
14 Ham najom* sir sën Kerisi-yi-alam ham lo nemaj in tato nabë ham
ahëmin neving sir. Ham sën ham tu Kerisi-yi-alam lo pin ayomin yö gëp
revuh.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Pita Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam

1 1 Yesu Kerisi yi hur los yi sinarë sa Simon Pita. Sa neḳevu ḳapiya
sënë yök vu ham sën ham ayomin neya timu vu yi nebë he behil
nehevonġ ving ggëp ti lo. Yesu Kerisi tu hil Anutu, getu hil mehö sën
neḳo hil yom vu yi lo. Yi mehö yohvu om sën vonġ behil ayod neya timu
vu yi. 2 Gwëbeng ham raḳ Anutu luho hil Mehöböp Yesu nij venuh, om
luho degevonġ semusemu nyëmasën nök böpata jaḳ vu ham, gedegevonġ
beham ayomin gëp revuh rot.

Anutu Ggooin Hil Raḳ Tu Yö Yi Nġaa

3 Hil araḳ Anutu ni in ggooin hil raḳ in bë hil ġaḳo niwëëk los vuneḳ
vuneḳ yaġek-yi natu hil nġaa behil sepa doḳ yi aggata nivesa. Lob vonġ
nġaa pin sën hil naraḳ vu in lo vu hil in yi mehö niwëëk degwa, om sën
hil ayoh vu bë medo nivesa besepa doḳ aggata niröp mu. 4 Yönon, nġaa
pin sën nedo dob agi og rëḳ petar na bemala nama na, in mehönon malaj
nesepa nġaa nipaya paya mu. Gaḳ hameḳ su rëḳ malamin nama na veröḳ
yi nabë saga rë. In Anutu rëḳ geḳo ham vër gegevonġ yi semusemu böp
los nivesa anon sagi vu ham in ham natu yi alam benimin nabë yi. 5 Ham
kwamin bo nġaa saga beham gwevonġ huk niwëëk rot geving. Ham
ayomin neya timu vu Yesu om ham gweġin ham begwevonġ nġaa nivesa
vesa geving. Ham gwevonġ nġaa nivesa, log ham gwevonġ huk in ġaġek
pin in ham natöḳ jaḳ degwa mejaḳ ni geving. 6 Ham natöḳ jaḳ kwamin
mejaḳ ġaġek degwa ni nabë saga, log ham gweġin ayomin nivesa geving.
Ham gweġin ayomin nivesa, log ham najom ham ahon bebare niwëëk
geving. Ham najom ham ahon mebare niwëëk, log ham sepa doḳ Anutu
yi aggata niröp geving. 7 Ham sepa doḳ Anutu yi aggata niröp, log ham
gwelë Kerisi-yi-alam nivesa geving. Ham gwelë Kerisi-yi-alam nivesa,
log ham ahëmin geving mehönon pin geving. 8 In nabë ham sepa doḳ
nġaa pin sënë begwevonġ panġsën, og ham su rëḳ medo meris geham
huk anon nama rë. Gaḳ nġaa sënë rëḳ gevonġ beham jaḳ hil Mehöböp
Yesu Kerisi yi nġaa pin ni los dahis. 9 Gaḳ mehö sën su hen huk nebë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

agi neggëp rë lo, og yi nebë mehö mala ḳenod. Genebë mehö mala raru
sën su yoh vu bë gelë nġaa gëp adingnë rë lo. In ggërin demi yom vu
ġaġek sën Anutu ripek yi nġaa nipaya wirek hen ya lo. 10 Om arig lo,
Anutu ggooin ham raḳ ggovek betato ham bë ham natu yi alam, om ham
nġo pasanġ gwevonġ huk niwëëk in anon jaḳ vu ham. Nabë ham sepa
doḳ nġaa pin sënë, og ham su yoh vu bë rëḳ bës rë. 11 Yönon, nabë ham
gwevonġ nabë sënë, og rëḳ tateḳin aggata vu ham, beham doḳ na hil
Mehöböp Yesu Kerisi sën neḳo hil vër in hil nġaa nipaya nyëvewen lo yi
nyëġ. Sën rëḳ gëp degwata los degwata lo. 12 Sënëḳ yönon, ham raḳ nġaa
pin sënë ni vorot. Lob ham ḳo ġaġek anon sënë raḳ ggovek ya, lob ham
nare niwëëk in. Rëḳ sa bë nanër vu ham gök gökin, in sebër ham kwamin
beham kwamin bo gökin. 13 In sa kwaġ nevo bë nġaa sënëḳ nivesa, om
noh vu buk sën sëḳ nahën nemedo vesaġ lo, og sëḳ nanër vu ham gök
gökin in sebër ham kwamin. 14 In hil Mehöböp Yesu Kerisi nër ranġah vu
sa wirek beseraḳ ni bë yiḳ sa hevonġin ġetur sa vër in naviġ nyë dus teka.
15 Om sën sa nehevonġ huk niwëëk rot meneḳevu ġaġek yök vu ham, in
bë nabë sa nadiiḳ, og ham yoh vu bë rëḳ kwamin bo ġaġek sënë gökin
noh vu buk pin.

He Halë Kerisi Niḳapiik Ggovek Ya

16 Ġaġek sën he nanër agi og he su nanër ḳeriing tetuhinsën nebë
sën mehönon los kwaj yö kwaj nevo medenenër lo rë. Gaḳ he halë raḳ
malamin bë Mehöböp los bengö yönon. Om sën he nër vu ham ggovek ya
beham raḳ hil Mehöböp Yesu Kerisi niwëëk ni, geham raḳ ni bë rëḳ nom
gökin. 17 Yönon, Ama Anutu tato niwëëk los arë böp ranġah loḳ buk sën
ġaġek yam vu niḳapiik degwa beḳo yi raḳ lo bë, “Sa naluġ sënë, sahëġ
ving yi panġsën gesa ahëġ nivesa rot vu yi.” 18 Alöö nado ving yi ggëp
ḳedu vabuung wirek behanġo aye sënë yam vu yaġek.
19 Nebë saga, lob he halë bë alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek
anon raḳ. Om bë ham najom hir ġaġek ahon, og saga mëm nivesa rot.
In alam-denenër-ġaġek-ranġahsën hir ġaġek og nebë ram sën netum loḳ
nyëġ malaḳenu, benedo rot benyëġ neheng raḳ lob Betuheng Majelëë
kedi netum loḳ ham ayomin lo. 20-21 Rëḳ mu ham jaḳ sënë ni namuġin rë
nabë wirek og Anutu yi ġaġek su verup mehöti avi yoh vu yö kwa rë. Gaḳ
Anon Vabuung yö neggee vu sir bedenenër Anutu yi ġaġek yam ranġah.
Nebë sënë om hil su ayoh vu bë tateḳin ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-
yi-ḳapiya lo ti degwa jeggin jeggin noh vu hil nġo kwad rë, gaḳ Anon
Vabuung doḳ vu hil og mëm.

Alam-ġaġek-kuungsën Hir Nġaa Nipaya

2 1 Wirek og alam-ġaġek-kuungsën deverup loḳ alam Israel, om yiḳ
tatovaha-ġaġek-kuungsën-yi rëḳ deberup doḳ ham geving nabë saga.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rëḳ debun sir gedenanër ġaġek kuungsën aggagga in debasap alam, geyö
rëḳ degeruu demij vu Mehöböp sën baġo sir yom lo geving. Rëḳ degevonġ
nabë sënë, rëḳ mu rëḳ malaj nama pevis avuti. 2 Nebë saga rëḳ mu alam
nġahiseḳë rëḳ desepa doḳ alam saga hir nġaa nipaya aggagga, lob tum
rëḳ degevonġ balam jeggin jeggin la denanër ġaġek nipaya jaḳ aggata-
ġaġek-anon-yi. 3 Alam sagi malaj anöö verök yi, om rëḳ denanër ġaġek
kuungsën nġahiseḳë in degeḳo ham hömin monë lu nġaa nah vu sir. Rëḳ
mu Anutu yö ro buk sën genġo hir ġaġek lo wirek meneggëp vorot bë rëḳ
malaj nama. Lob nġaa sën basap sir lo, og su ggëp yiing rë, gaḳ yö medo
neġin.
4 Log yiḳ angër la devonġ nġaa nipaya wirek, rëḳ Anutu su nelë sir mu
rë. Gaḳ duu sir loḳ ya ḳarabus ggëp Nyëġ Nipaya loḳ waaḳ malaḳenu. Lob
nahën denedo loḳ rot medeneġin buk-nyëvewen-yi.
5 Log yiḳ alam sën denedo wirek lo, og yiḳ nebë saga ving. Su kwa
pesivin sir rë. gaḳ vonġ mebël vuuḳ böpata merehöö sir vahi sën deruu
demij vu Anutu lo bemalaj maya. Gaḳ yiḳ Noa timu sën nenër ġaġek
yohvu yam ranġah lo, om Anutu ġin yi, geġin yi alam nemadvahi-
bevidek-luu medenedo nivesa ving.
6 Log vo nyëvewen vu alam Sodom los Gomora ving nebë saga. Anutu
vesi begganġ bu böp luu sënë raḳ nengwah megga sir bemalaj maya
verök yi. Gevewev meris mu nedo. Nebë saga in bë nabë alam degeruu
demij vu Anutu, og kwaj bo nah ġaġek wirek hen sagi, lob dejaḳ ni nabë
rëḳ denatöḳ vu nyëvewen nabë sënë. 7 Gaḳ Lot og yi mehö yohvu, om
Anutu ḳo yi vër in Sodom los Gomora, benedo nivesa gesu mala ma rë. In
Lot ayo maggin böpata in alam nij paya hir baggëb lu nġaa sën denevonġ
lo. 8 Yönon, mehö niröp sënë nedo ving sir beyö nelë hir nġaa nipaya los
nenġo hir ġaġek nipaya yoh vu buk pin. Yi og ayo yö neggëp niröp, om
ayo maggin rot in hir nġaa nipaya sën denevonġ medenekeyëh horek lo.
9 Yönon, Mehöböp neḳo alam sën denesepa loḳ yi lo vër in nġaa nipaya
sën neseggi sir lo, genetunġ alam nij paya medenedo rot in na berup doḳ
buk sën genġo hir ġaġek gebo nyëvewen doḳ nah vu sir lo.
10 Lob alam-ġaġek-kuungsën lo saga vahi rëḳ degeḳo nipaya nyëvewen
böpata rot kesuu. Sir sën ahëj neving nġaa-ningöhek-baggëb-yi mu
medenesepa loḳ, gekwaj nevo Mehöböp aye bë nġaa meris lo. Alam nebë
sënë deneḳo sir raḳ bedenesepa loḳ yö kwaj mu. Om sën su deneggöneng
rë, gedenenër pelë raḳ angër yaġek yi. 11 Angër lo dekesuu alam ġaġek
kuungsën sënë, genij wëëk böpata rot kesuu sir ving. Rëḳ mu su denenër
pelë raḳ sir rë, gesu denenër sir ranġah vu Mehöböp rë. 12 Gaḳ alam
ġaġek kuungsën sënë, og denenër pelë raḳ nġaa sën su deraḳ ni rë lo. Sir
nebë reggu sën kwaj masën lo, om sën kwaj neya vu navij medenesepa
loḳ nġaa-navij-yi mu. In ataj ḳo sir in bë mehönon denajom sir ahon
bedengis sir medenadiiḳ. Om yiḳ nġaa nipaya sën denesepa loḳ lo rëḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gevonġ bemalaj nama na veröḳ yi. 13 Rëḳ degeḳo nyëvewen nipaya doḳ
nah hir nġaa nipaya. In su ahëj neving rot bë dega nos böp los denanum
bël niwëëk panġsën buk mu rë, gaḳ denevonġ ranġah atov ving. Log
deneloк̣ ya ving ham beham los newa nos-ahëvingsën-yi loḳ ti. Rëḳ mu
denetetuhin ham gekwaj vesa in nġaa nipaya sën denevonġ vu ham agi,
om sir nebë nġaa ningöhek genġaa nipaya loḳ len. 14 Malaj anon medenelë
avëh yoh vu buk in bë degodeḳ sir. Lob malaj su yoh vu bë rëḳ gevuu
nġaa nipaya rë, gaḳ ma veröḳ yi. Alam sënë denepelëpin alam sën su ayoj
niwëëk rë lo, bedenedadii sir ya in bë degevonġ nġaa nipaya geving sir.
Ayoj yö tahu sir loḳ aggata sën ayoj nevu nevu in mehö ngwë hir nġaa
lo, om Anutu rëḳ kevoh alam sënë na veröḳ yi. 15 Alam-ġaġek-kuungsën
lo sënë deruu demij vu aggata nivesa, om sën deneketul loḳ medeneya
jeggin jeggin, beya denesepa loḳ Beyor nalu Balaam sën ahë neving monë
panġsën rot beneḳo raḳ terotsën lo vaha. 16 Dogi su denevengwënġ rë, rëḳ
mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën Balaam yi dogi vengwënġ nebë mehönon
benër Balaam yi nġaa nipaya sën nevonġ agi ranġah. Lob ggërin nġaa
kwamasën sën bë gevonġ lo.

17 Log alam-ġaġek-kuungsën nebë sënë, og sir nebë bël veyë sën netewii
ya lo. Gesir nebë beggob sën sanġ neḳo meneya jeggin jeggin lo. Om
Anutu ggooin nyëġ mala vahis veröḳ yi raḳ vu sir in bë demedo doḳ.
18 Sir sënë denevengwënġ avij böp medeneḳo sir raḳ in ġaġek meris meris
sën anon ma lo. Lob denevo bël loḳ alam sën nahën denevuu nġaa-alam
dahis-yi ya lo, lob tum newaj neraḳ in baggëb los navij yi nġaa nipaya
aggagga beyah denesepa loḳ sir. 19 Alam ġaġek kuungsën sënë denenër vu
sir bë rëḳ degeḳo sir vër in horek pin besu deġinengin sir rë. Rëḳ mu sir
yö nahën denedo los nġaa nipaya sën neduu sir lo. In degwa nebë sënë bë
nġaa sën kesuu mehöti lo, og mehö saga neggurek babu benesepa loḳ rot.
20 Yönon, deraḳ hil Mehöböp Yesu Kerisi sën ḳo hil yom lo ni, lob deveya
in nġaa ningöhek nipaya sën neggëp dob agi bedeyom. Rëḳ mu nabë
degërin sir nah bedega jaḳ nġaa nipaya sënë gökin menaduu sir ahon, og
rëḳ demedo paya na veröḳ yi kesuu muġinsën. 21 In deraḳ aggata sagi ni
bedeḳo horek vabuung sënë ggovek ya, loḳ yom deruu demij vu. Gaḳ bë
yö demedo duġ in nġaa niröp sënë yi aggata, og sagaḳ nivesa vu sir. 22 In
devonġ balam hib wirek hir ġaġek los kwa ti sënë anon raḳ raḳ sir nebë,
"Anöö yah negga nyë muteḳsën ggökin." Log ġaġek ngwë neggëp ving bë,
"Bööḳ ripek loḳ bël ggovek, loḳ tum yah sis madöp ggökin."

Mehöböp Rëḳ Nom Yönon Rot

3 1 Sa mehö lo-e! Sa ḳevu ḳapiya ngwë sënë netu luu vu ham. Loḳ
ḳapiya luu sënë og sa ḳevu ġaġek in bë bër ham kwamin in ġaġek
vahi gökin beham jaḳ ni nivesa. 2 Log ham kwamin bo nah ġaġek sën
Anutu-yi-alam-vabuung denenër ranġah wirek bë rëḳ anon jaḳ lo. Geham

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kwamin bo Mehöböp sën ḳo hil yom lo yi horek sën ham sinarë lo denër
vu ham lo geving.
3 Ham jaḳ sënë ni namuġin nabë Buk-tamusën dus jaḳ, og alam
sën denenër pelësën lo rëḳ deberup bedegevonġ noh vu kwaj nipaya
medenanër pelë nabë, 4 "Nër bë rëḳ nom gökin-a? Lob maḳ yom benedo
tena? Su yom rë! Alam hib wirek dediiḳ ya, geyam beyam verup gwëbeng
sënë, rëḳ mu nġaa pin yö neggëp loḳ ben nebë sën wirek Anutu tunġ lo."
5 Alam pelësën sënë nij nelël bë su kwaj sero medejaḳ nġaa sënë ni nabë:
Vu muġinsën og Anutu nër, lob yaġek anon raḳ. Log nër, lob dob ggooin
yi raḳ in loo benedo loḳ loo vuheng atov. 6 Lob dob nedo rot, loḳ mëm
Anutu nër, lom mëm bël vuuḳ meggërin dob bekevoh nġaa pin ya.
7 Lob Anutu nër ving bë yaġek los dob sën denedo gwëbeng agi,
og nengwah rëḳ ga. Rëḳ mu gëp degeġin buk sën Anutu nom mebo
nyëvewen doḳ nah vu alam sën deneruu demij vu yi lo bemalaj nama
rë. 8 Rëḳ mu sa mehö lo-e, ham su kwamin birek in nġaa timu sënë:
Mehöböp su nelë buk timu nebë dus genġebek 1,000 nebë ading rot
rë, gaḳ nelë luho bë luho neggëp ti. 9 Mehöböp su nesis buk raḳ raḳ in
nġaa sën nenër menevenuh ya vorot lo nebë mehönon vahi sën kwaj
nevo bë denanër ġaġek medengis jaḳ jaḳ lo rë. Gaḳ ahë neving bë alam
pin degërin sir in mehöti su mala nama, om sën nahën nejom yi ahon
geneġin ham.

Dob Los Yaġek Sënë Rëḳ Malaj Nama Na

10 Rëḳ mu buk sën Mehöböp nom lo, og rëḳ nam nabë sën alam hodeḳ
deneyam. Doḳ buk sagi, og yaġek rëḳ tetap böpata log mala nama na.
Log nġaa mahen mahen pin sën nedo loḳ lo, og rëḳ niḳerus jaḳ bedëtek,
log nengwah ga megovek na. Log nengwah rëḳ ga dob los nġaa pin sën
mehönon desemu menedo loḳ lo geving. 11 Nġaa pin sënë rëḳ nama na
nabë sënë. Om ham pasanġ gwevonġ nġaa niröp mu, begweġin ham
gesepa doḳ Anutu yi aggata noh vu buk pin. 12 Geham medo gweġin
Anutu yi buk sën yaġek rëḳ natum doḳ benama na, log nġaa mahen
mahen pin nijḳerus jaḳ bedëtek benengwah ga begovek na lo. Lob ham
gwetunġ malamin geham bo kwamin in buk sënë in lob natöḳ nam
pevis. 13 In hil neheġin yaġek los dob mewis sën Anutu nër bë rëḳ getunġ
benġaa niröp mu yö gëp doḳ lo.

Hil Malad Sepa Megeġin Mehöböp

14 Sa mehö lo-e, yiḳ ham neġin nġaa sënë, om ham nimin wëëk
begweġin ham nivesa in vu tamusën og nġaa nipaya ti, ma ġaġek ti, su
gëp vu ham. Gaḳ ham los Anutu medo los ġaġek ahë yes. 15 Rëḳ ham
kwamin bo sën Mehöböp nejom yi ahon benahubin hil lo nabë: Sënë
tateḳin aggata in bë hil aġërin hil nah vu yi. Lob Mehöböp vo kwa nivesa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu hil arid Paulus sën hil ahëd neving yi lo, bekevu ġaġek yiḳ nebë sënë
yök vu ham ving. 16 Kë'! Log loḳ yi ḳapiya pin sën lo, og kevu ġaġek raḳ
nġaa sënë ving. Rëḳ mu ġaġek sën neggëp loḳ yi ḳapiya agi lo la, og
su degwaj neggëp ranġah rë, om hil nehevonġ huk böp in bë natöḳ vu
degwa. Lob alam duġ duġ los alam sën nij wëëk ma lo vahi, og deneyoh
paya medeneḳo degwa yööhu verup raḳ yi ġaġek sënë, geraḳ ġaġek sën
neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya vahi lo ving. Om sënë rëḳ gevonġ bemalaj
nama.

17 Sa mehö lo-e, ham raḳ ni muġin bë alam nebë sënë rëḳ deberup, om
ham nġo gweġin ham nivesa rot. In alam sën su denebë nengaj vu horek
rë lo rëḳ detetuhin ham mededadii ham nah, lob ham su rëḳ bare nimin
wëëk rë geham rëḳ bës. 18 Gaḳ ham raḳ hil Mehöböp Yesu Kerisi sën neḳo
hil yom lo ni beham ḳo yi semusemu nyëmasën. Nebë saga, om ham
pasanġ gweḳo semusemu vu yi los gweḳo kwamin vu yi noh vu buk, in
ham jaḳ ni rot. Hil ġaḳo arë jaḳ na vavunë rot gwëbeng sënë gerëḳ gëp
degwata los degwata nabë saga. Yönon!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Jon Ḳevu Muġinsën Vu Kerisi-yi-alam

Ġaġek Mala-tumsën-yi

1 1 Nġaa sënë og yö nedo vu nyëmuġinsën. Lob he hanġo los halë
raḳ malamin. Gehe hetunġ malamin raḳ gehe hebë nemamin raḳ
meparah. Nġaa sën he nanër ġaġek raḳ agi, og yiḳ yi mehö sën tu Ġaġek
sën nevonġ behil nado malad-tumsën lo. 2 Lob Mehö mala-tumsën-yi
sagi tu mehönon raḳ, betöḳ yam ranġah, behe halë yi. Lob he nanër
ġaġek yönon sënë ranġah, banër vu ham bë nedo mala-tumsën degwata
los degwata ving Ama. Rëḳ tu mehönon raḳ behe halë yi raḳ malamin.
3 Nġaa sën he halë los hanġo ggovek lo, sën he nanër ranġah vu ham
ving, in bë hil nid ga jaḳ hil nabë sën he los Ama luho Nalu Yesu Kerisi
nimin negga raḳ he agi. 4 Lob he ḳevu ġaġek sënë yök vu ham in bë hil
ahëd nivesa rot gemaggin pin nama.

Hil Ana Jaḳ Ranġah

5 Lob ġaġek sën he hanġo banër ranġah vu ham lo, yiḳ nebë sënë: Anutu
nesepa loḳ nġaa ranġah-yi mu, gaḳ nġaa malaḳenu-yi teka su neggëp vu
yi rë. 6 Bë hil nanër nabë, “Alu Anutu nimin negga raḳ he”, rëḳ mu hil
nesepa loḳ nġaa malaḳenu-yi, og hil nehekuung raḳ, gaḳ hil su nesepa loḳ
ġaġek anon rë. 7 Gaḳ bë hil medo jaḳ nġaa ranġah-yi nabë sën yö nedo raḳ
nġaa ranġah-yi vorot lo, og hil nid negga raḳ hil vewen vewen, lob Anutu
Nalu Yesu niḳöḳ yö medo neripek hil nġaa nipaya pin ya, gehil nid vesa
neraḳ. 8 Bë hil nanër nabë, “Saḳ su nehevonġ nġaa nipaya rë”, og sagaḳ
hil nġo netetuhin ayod meris mu, gaḳ ġaġek anon su nare loḳ hil ayod rë.
9 Rëḳ mu nabë hil nanër hil nġaa nipaya ranġah vu yi, og rëḳ kevoh na, in
yi og su nepekwë yi rë. Gaḳ yö nevonġ nġaa yohvu mu, om rëḳ jevu nġaa
nipaya pin na in hil ayod gehil medo nid vesa. 10 Anutu nër bë hil pin
nehevonġ nġaa nipaya, om nabë hil nanër nabë, “Saḳ su nehevonġ nġaa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nipaya ti rë”, og sënë nebë hil nemehoo yi ġaġek, benanër yah raḳ yi bë yi mehö ġaġek tetuhinsën, log yi ġaġek su neggëp loḳ hil ayod rë.

Kerisi Og Hil Mehö Sën Neloḳ Vu Hil

2 1 Naluġ lo, sa neḳevu ḳapiya sënë yök vu ham in bë ham su gwevonġ
nġaa nipaya. Gaḳ nabë mehöti gevonġ nġaa nipaya, og hil Mehö
sën neloḳ vu hil menenër hil ġaġek lo nedo ving Ama. Mehö sënë og yiḳ
mehö yohvu Yesu Kerisi. 2 Yö diiḳ loḳ yah hil bed in bë kevoh hil nġaa
nipaya na beġaġek ahë yes jaḳ in hil. Rëḳ mu su nevonġ huk sagi in bë
doḳ vu hil mu rë, gaḳ nevonġ in bë doḳ vu alam pin sën denedo yoh vu
dob pin agi geving. 3 Nabë hil nesepa loḳ Anutu yi horek, og hil ajaḳ ni
nabë hil naraḳ yi ni. 4 Log nabë mehöti nanër nabë neraḳ Anutu ni, rëḳ
mu su nesepa loḳ Anutu yi horek rë, og yi mehö ġaġek kuungsën ala, gaḳ
ġaġek anon su neggëp loḳ ayo rë. 5-6 Gaḳ nabë mehöti sepa doḳ Anutu yi
ġaġek, og saga tato bë nesepa loḳ Anutu yi aggata ahëvingsën-yi yönon
rot. Log mehöti sën nenër bë luho Anutu denedo revuh ti lo, og gevonġ
nġaa pin noh vu sën Kerisi nevonġ lo, in mëm hil ajaḳ ni nabë luho Anutu
denedo loḳ ti yönon.

Mehöti Sën Ahë Neving Ari Lo Lo, Og Nedo Raḳ Ranġah

7 O sa mehö lo-e! Horek sën sa ḳevu vu ham-ë, og su mewis rë, gaḳ
yiḳ horek muġeng sën yiḳ yök vu ham wirek lo. Horek muġeng saga yiḳ
ġaġek sën ham nġo nyëdahis lo. 8 Rëḳ horek sën sa ḳevu vu ham agi, og
horek mewis. In Kerisi yam nedo dob, lob sepa loḳ horek sagi beneggëp
ranġah, log ham nesepa loḳ ving. In malaḳenu maya geheng ya, beranġah
anon to dob beneggëp ya. 9 Log nabë mehöti nanër nabë nedo raḳ ranġah,
rëḳ mu nelë ari paya, og mehö saga yö nahën nesepa loḳ nġaa malaḳenu-
yi. 10 Gaḳ mehöti sën ahë neving ari lo, og nedo raḳ ranġah, om nġaa ti
su rëḳ gevonġ mebës rë. 11 Gaḳ mehöti sën nelë ari paya lo, og nesepa loḳ
nġaa malaḳenu-yi. Nesepa loḳ nġaa malaḳenu-yi om neketul loḳ in aggata
niröp, in nġaa malaḳenu-yi sënë neggërin mala.

12 in Anutu kevoh ham nġaa nipaya ya raḳ Kerisi arë.
13 Log ham alam hib, sa neḳevu ġaġek sënë yök vu ham,
in ham raḳ Mehö sën yö nedo wirek rot menedo gwëbeng agi
degwa ni.
Gesa neḳevu ġaġek sagi yök vu ham hur maġëm
sën ham kwesuu Mehö Nipaya Satan ggovek ya lo ving.
14 Sa neḳevu ġaġek yök vu ham hurmahen
in ham raḳ Amamin vu yaġek ni nivesa.
Log sa neḳevu ġaġek sagi yök vu ham alam hib
in ham raḳ Mehö sën yö nedo vu wirek rot benedo gwëbeng agi
degwa ni.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gesa neḳevu ġaġek sënë yök vu ham hur maġëm,
in ham hur maġëm los nimin wëëk,
lob Anutu yi ġaġek neggëp loḳ ham ayomin
beham kwesuu Mehö Nipaya Satan ggovek ya.

Hil Su Ahëd Geving Aggata-dob-yi

15 Ham su ahëmin geving aggata-dob-yi los nġaa-dob-yi pin. Nabë
mehöti ahë geving aggata-dob-yi rot, og su yoh vu bë ahë geving Ama
vu yaġek rë. 16 In hil araḳ nġaa-dob-yi pin sagi ni bë nġaa sën hil navid
nevonġin lo, genġaa sën hil malad anon in lo, genġaa sën hil nehaḳo hil
raḳ in lo, og su yam vu hil Amad Anutu rë. Gaḳ yö verup raḳ aggata-dob-
yi. 17 Rëḳ mu nġaa-dob-yi los nġaa sën hil malad anon in vu dob lo pin,
og rëḳ mala nama na. Gaḳ mehöti bë sepa doḳ Anutu aye, og rëḳ medo
degwata.

Alam Sën Denelë Yesu Paya Lo Deverup

18 Naluġ lo-e! Gwëbeng og hil verup loḳ buk sën dob vonġin govek na
lo. Wirek og ham nġo ġaġek bë mehö sën nevonġin bë dahun Kerisi na
lo rëḳ berup. Lob gwëbeng og alam nġahi nebë saga detöḳ yam ranġah
ggovek ya, om hil araḳ ni bë buk dus raḳ bevonġin govek na. 19 Alam sën
bë dedahun Kerisi na aga, og yiḳ sir Kerisi-yi-alam nebë hil. Rëḳ dekehe
sir vër in hil, om su hil alam sir niröp rë. Gaḳ bë hil alam sir niröp, og
rëḳ demedo geving hil rot. Rëḳ ma gedevuu hil ya, om hil araḳ ni niröp
bë su hil alam sir rë. 20 Rëḳ mu Kerisi vonġ Anon Vabuung yök nedo
ving ham, om ham pin raḳ ġaġek anon ni. 21 Sa su neḳevu ġaġek sagi
yök vu ham in bë maḳ ham duġin ġaġek anon rë! Gaḳ sa neḳevu in ham
raḳ ġaġek anon ni vorot geham raḳ ni bë ġaġek anon og su nenër ġaġek
kuungsën ti verup loḳ rë. 22 Mehö re ġaġek kuungsën ala? Gaḳ yiḳ mehö
sën nelah Kerisi vun bë su yi mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil
nah rë lo. Mehö saga og yiḳ mehö sën nevonġ in bë dahun Kerisi na lo,
lob neruu demi vu Nalu gevu Ama ving. 23 Mehöti bë geruu demi vu
Nalu, og su Ama yi alam yi rë. Gaḳ mehöti sën nenër ranġah bë nevonġ
ving Nalu lo, og Ama yi alam yi ving.

Anon Vabuung Netahu Hil Loḳ Ġaġek Anon

24 Ġaġek sën ham nġo wirek muġin lo, og ham nġo najom ahon. Nabë
ham najom ġaġek sën ham nġo muġin lo ahon, og ham los Ama lu Nalu
rëḳ medo jevuh ti. 25 Lob nër ġaġek vu hil benare vorot bë rëḳ gevonġ
behil medo malad-tumsën degwata los degwata. 26 Sa neḳevu ġaġek sënë
yök vu ham in bë nanër alam sën vonġin degekuung in ham aga tato vu
ham. 27 Rëḳ mu ham ḳo Anon Vabuung vu Kerisi ggovek ya benahën nedo
ving ham. Om ham su nesero mehö ngwë in bë tateḳin ġaġek vu ham rë,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gaḳ Anon Vabuung yö netateḳin nġaa pin vu ham. Lob Anon Vabuung yi
ġaġek og ġaġek anon, gaḳ su ġaġek kuungsën rë, om ham najom ġaġek
sën netateḳin vu ham lo ahon begwa jaḳ Kerisi.
28 Yönon, naluġ lo! Ham nġo gwa jaḳ yi rot, loḳ mëm vu tamusën sën
natöḳ nom ranġah lo, og hil bare nid wëëk los kwad vesa doḳ buk saga,
gaḳ hil su aġöneng in yi. 29 Ham neraḳ Kerisi ni bë yi mehö yohvu, om
ham jaḳ sënë ni geving nabë alam sën denevonġ nġaa yohvu lo, og detu
Anutu nalu.

Gwëbeng Hil Atu Anutu Nalu Lo

3 1 Alam-e! Ham kwamin bo nabë hil Amad Anutu ahë neving hil
panġsën rot, om sën nenër hil bë nalu hil lob sagaḳ yönon-Anutu
nalu hil. Rëḳ alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo, og su deraḳ sënë
degwa ni rë, in sir duġin Anutu.
2 Sa mehö lo-e! Gwëbeng sënë hil atu Anutu nalu, rëḳ hil duġin sën hil
rëḳ nid nabë lo, in Anutu su tateḳin meneggëp ranġah rë. Gaḳ hil araḳ ni
bë tamusën, sën Yesu rëḳ natöḳ nom ranġah gökin lo, og hil rëḳ nid nabë
yi, in hil rëḳ ġalë anon soġek. 3 Log alam pin sën denevo kwaj in ġaġek
sagi bë anon jaḳ lo, og yö deneġin sir bedenevonġin bë denatu mehönon
nijvesa rot nabë sën mehö nivesa Kerisi. 4 Gaḳ alam pin sën denevonġ
nġaa nipaya lo, og denekeyëh horek, in nġaa nipaya og yiḳ nġaa sën
nekeyëh Anutu yi horek. 5 Lob ham raḳ ni bë Yesu og nġaa nipaya ti
su neggëp vu yi rë, gaḳ töḳ yam ranġah in bë geḳo hil nġaa nipaya
nyëvewen vër in hil. 6 Mehöti sën negga raḳ yi lo, og su nesepa loḳ nġaa
nipaya rë. Gaḳ mehöti sën nesepa loḳ nġaa nipaya yi aggata lo, og hil
naraḳ ni bë su nelë Kerisi rë, gesu neraḳ Kerisi ni rë.
7 Oo sa hur mahen lo! Ham gweġin ham in mehöti rëḳ tetuhin ham.
Mehö sën yö nevonġ nġaa yohvu lo, og yi mehö yohvu nebë sën mehö
yohvu Kerisi. 8 Satan ḳo nġaa nipaya raḳ nyëmuġinsën bemedo nesepa loḳ,
om mehöti sën nesepa loḳ nġaa nipaya lo, og Satan yi alam yi. Rëḳ mu
Anutu Nalu töḳ yam ranġah in bë basap Satan gekevoh yi huk na. 9 Mehö
sën tu Anutu nalu lo, og su nesepa loḳ nġaa nipaya rë. Gaḳ Anutu vonġ beni
nebë yi, om su yoh vu bë sepa doḳ nġaa nipaya rë, in tu Anutu nalu. 10 Nabë
hil nehevonġin bë ajaḳ Anutu nalu lo nij, gajaḳ Satan nalu lo nij, og hil ajaḳ
nij nabë sënë: Alam sën su denevonġ nġaa nivesa rë lo, og su Anutu-yi-alam
sir rë. Log alam sën su ahëj neving arij lo rë lo, og su Anutu nalu sir ving rë.

Aggata Soġek Sën Hil Ahëd Geving Arid Lo Lo Nebë Sënë

11 Ham nġo ġaġek sënë vu nyëdahis beyam bë: Hil ahëd geving hil
vewen vewen. 12 Hil su ġevonġ nġaa nabë Kain. In Satan yi mehö yi, om
sën sis ari mediiḳ. Sis ari mediiḳ degwa raḳ va? Degwa nebë yi mehö
nesepa loḳ aggata nipaya, gari nesepa loḳ aggata niröpsën-yi.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Arig lo! Nabë alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo sënë degelë
ham paya, og ham su gwelëk mejanġa nemamin in nġaa saga. 14 Hil ahëd
neving arid lo, om hil araḳ ni raḳ sënë bë: Hil hevuu sën hil nadiiḳ na
veröḳ yi lo ya, gatöḳ yam sën hil medo malad-tumsën degwata lo. Gaḳ
mehöti sën su ahë neving ari lo rë lo, og yö nahën nedo loḳ diiḳsën.
15 Mehöti sën nelë ari paya lo, og sënë nipaya böpata rot nebë sën sis
yi mediiḳ. Lob ham raḳ ni bë alam sën denesis mehönon medenediiḳ
lo, og mala-tumsën sën gevonġ behil medo degwata los degwata lo su
neggëp vu sir rë. 16 Yesu diiḳ loḳ yah hil bed in bë doḳ vu hil, lob hil
araḳ ahëvingsën anon degwa ni raḳ sënë. Om yiḳ hil geving. Hil dahun
hil badoḳ vu arid lo nabë saga, genabë hil nadiiḳ og yiḳ ggovek. 17 Rëḳ
mu nabë mehöti yi nġaa dob sënë neggëp, lob lë gari ti raḳ vu in nġaa ti,
rëḳ ruu demi vu ari sënë, gesu loḳ vu yi raḳ yi nġaa rë, loḳ nenër bë ahë
neving Anutu in va?
18 Oo sa hurmahen lo, hil su ahëd geving arid lo jaḳ vengwënġsën los
avid meris mu, gaḳ hil ahëd geving sir yönon beġevonġ huk madoḳ vu sir.

Alam Sën Denevonġ Ving Anutu Lo, Og Su Deneggöneng In Mala Rë

19 Nabë hil ġevonġ nabë saga, og rëḳ tato vu hil nabë: Hil nesepa loḳ
ġaġek anon yönon, genabë hil ayod neggëp nivesa, om hil su rëḳ aġöneng
in Anutu mala rë. 20 Gaḳ nabë hil ayod nanër hil nabë hil nehevonġ nġaa
nipaya, og hil kwad bo nabë Anutu og böpata kesuu hil ayod meneraḳ
nġaa pin ni los degwa.
21 Sa mehö lo-e! Nabë hil ayod su nanër hil nabë hil nehevonġ nġaa
nipaya rë, og hil su aġöneng in Anutu mala. 22 Log nġaa sën hil neḳetaġ
in vu yi lo, og nevonġ vu hil. In hil nesepa loḳ yi horek behil nehevonġ
nġaa yoh vu sën ahë neving lo.
23 Log yi horek nebë sënë: Hil ġevonġ geving Nalu arë nabë yiḳ yi Yesu
Kerisi, gehil ahëd geving hil vewen vewen nabë sën nër vu hil vorot lo.
24 Nabë mehöti sepa doḳ Anutu yi horek, og luho Anutu detu timu gAnutu
nedo loḳ yi. Lob Anon Vabuung sën Anutu vonġ vu hil lo tato vu hil behil
naraḳ ni bë Anutu nedo loḳ hil ayod.

Anutu Yi Anon Vabuung Ga, Memö Lo

4 1 Oo sa mehö lo! Alam-ġaġek-kuungsën nġahiseḳë denedo yoh vu
nyëġ vu dob. Nebë saga, om ham su gwevonġ geving mehönon
pin sën denenër bë Anon Vabuung nedo loḳ sir lo. Gaḳ ham seggi nġaa
sën nedo loḳ sir lo pin mejaḳ ni rë nabë Anon Vabuung sën neyam vu
Anutu lo yönon ma ma. 2 Log ham yoh vu bë jaḳ ni nabë Anutu yi Anon
Vabuung nedo loḳ mehöti og rëḳ nabë sënë: Alam pin sën denanër nabë
Yesu Kerisi tu mehönon raḳ meyam dob lo og Anutu yi Anon Vabuung
nedo loḳ sir. 3 Gaḳ alam pin sën su denenër nebë agi rë lo, og nġaa sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nedo loḳ sir lo su yam vu Anutu rë. Gaḳ yam vu mehö sën vonġin bë
dahun Kerisi na, beham nġo bengö wirek bë rëḳ nam lo. Lob gwëbeng
yam ggovek ya benedo dob.
4 Oo sa hurmahen lo! Anutu yi nġaa ham, lob ham dahun alam-ġaġek-
kuungsën lo ggovek ya. In Anon Vabuung sën nedo loḳ ham aga kesuu
Memö Nipaya sën nedo loḳ alam vu dob agi. 5 Alam-ġaġek-kuungsën sën
aga, og denesepa loḳ aggata-dob-yi. Lob hir ġaġek pin og yiḳ denenër
nġaa-dob-yi mu, lob alam sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo denebë
nengaj vu ayej. 6 Gaḳ hileḳ Anutu yi nġaa hil. Om mehöti sën neraḳ
Anutu ni lo, og nebë nenga vu hil ġaġek. Gaḳ mehöti sën su Anutu yi
mehö yi rë lo, og su nebë nenga vu hil ayed rë. Yiḳ hil nġo rëḳ ajaḳ Anon
Vubuung ġaġek-anon-yi ni, gajaḳ memö ġaġek-kuungsën-yi ni jaḳ nġaa
nabë sënë.

Ahëvingsën Degwa Soġek Anutu

7 Oo sa mehö lo! Hil pasanġ ahëd geving hil vewen vewen. In sën hil
ahëd geving alam lo, og degwa vu Anutu. Om mehö sën nesepa loḳ
aggata-ahëvingsën-yi lo, og Anutu nalu yi beneraḳ Anutu ni yönon. 8 Gaḳ
mehö sën su ahë neving ari lo rë lo, og yi duġin Anutu, in ahëvingsën
degwaseḳë Anutu. 9 Anutu yiḳ nalu perurek timu nedo, lob vonġ luḳ yam
dob in bë doḳ vu hil behil medo malad-tumsën jaḳ yi. Lob sënë tato vu
hil bë Anutu ahë neving hil. 10 Ahëvingsën degwa nebë sënë: Anutu su
ahë neving hil in hil ahëd neving yi muġin rë. Gaḳ yö ahë neving hil
muġin bevonġ Nalu luḳ yam dob in bë natu seriveng doḳ nah hil bed,
bekevoh hil nġaa nipaya na.
11 Oo sa mehö lo! Nġaa sënë tato vu hil bë Anutu ahë neving hil
panġsën rot, om yiḳ hil ġevonġ nabë saga behil nġo ahëd geving hil
vewen vewen. 12 Mehöti su mala raḳ Anutu rë. Rëḳ mu nabë hil ahëd
geving hil vewen vewen, og Anutu rëḳ medo doḳ hil ayod, lob mëm hil
rëḳ ahëd geving hil niröp rot nabë sën Anutu ahë neving hil lo. 13 Vo yö
yi Anon Vabuung vu hil, lob hil naraḳ ni raḳ sënë bë hil los Anutu atu
timu, genedo loḳ hil ayod. 14 He halë raḳ malamin bë Ama vonġ Nalu luḳ
yam dob in bë geḳo alam vu dob nah vu yi, om sën he nanër ġaġek sënë
ranġah. 15 Nabë mehöti nanër ranġah nabë Yesu sënëḳ Anutu Nalu, og
Anutu nedo loḳ mehö saga, geluho mehö saga detu timu.
16 Lob hil araḳ ni benehevonġ ving bë Anutu ahë neving hil. Ahëvingsën
degwaseḳë Anutu, log mehöti sën nesepa loḳ aggata-ahëvingsën-yi lo, og luho
Anutu detu timu gAnutu nedo loḳ ayo. 17 Nabë hil medo dob sënë beġevonġ
nġaa nabë Kerisi, og hil araḳ ni bë hil nesepa loḳ aggata-ahëvingsën-yi niröp
rot. Om hil su rëḳ aġöneng in buk böpata sën nyëvewen-yi lo rë. 18 Nabë
hil ahëd geving yönon, og hil su rëḳ aġöneng rë. Yönon, nabë hil sepa doḳ
aggata-ahëvingsën-yi niröp rot, og saga rëḳ juuk ggönengsën na. Ggönengsën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

degwa nebë mehönon kwaj nevo bë rëḳ denatöḳ jaḳ hir nġaa nipaya
nyëvewen. Om nabë mehöti nahën neggöneng, og hil naraḳ ni bë su nesepa
loḳ aggata-ahëvingsën-yi niröp rot rë. 19 Ahëvingsën neggëp vu hil in degwa
raḳ sën Anutu yö ahë ving hil muġin lo. 20 Nabë mehöti nanër nabë ahë
neving Anutu, loḳ hil halë bë nelë ari paya, og mehö saga yö kuung raḳ. In lë
ari raḳ mala rëḳ su ahë neving yi rë, om su yoh vu bë rëḳ ahë geving Anutu
sën su lë raḳ mala rë lo. 21 In hil haḳo horek sënë vu Kerisi bë: Mehöti sën ahë
neving Anutu lo, og yiḳ ahë geving ari lo geving nabë saga.

Alam Sën Denevonġ Ving Lo, Og Denedahun Nġaa-dob-yi Ya

5 1 Alam sën denevonġ ving Yesu bë yi mehö sën Anutu ggooin raḳ
in bë geḳo hil nah lo, og alam saga detu Anutu nalu. Log alam sën
ahëj neving Anutu lo, og ahëj neving nalu lo pin ving. 2 Om nabë hil ahëd
geving Anutu besepa doḳ yi horek, og saga tato vu hil bë hil ahëd neving
Anutu nalu lo ving. 3 Bë hil ahëd neving Anutu, og hil rëḳ sepa doḳ yi
horek, lob yi horek su rëḳ maggin vu hil rë. 4 In alam pin sën denetu
Anutu nalu lo, og denevuu nġaa-dob-yi ya. Log sën yiḳ hil ayod neya
timu vu Kerisi lo og vonġ behil hevuu nġaa-dob-yi ya gehil nare nidwëëk.
5 Mehö nebë tena nevuu aggata-dob-yi ya genare niwëëk-a? Gaḳ yiḳ mehö
sën nevonġ ving Yesu bë Anutu Nalu lo.

Anutu Nër Nalu Yi Ġaġek Ranġah

6 Yiḳ Yesu Kerisi sënë sën yam los bël-ripeksën-yi lo, geyam in bë keseh
ḳöḳ jaḳ ḳelepeḳo*. Su bël mu tateḳin yi ranġah rë, gaḳ bël los ḳöḳ detateḳin
yi ranġah loḳ ti. Lob Anon Vabuung tateḳin ġaġek raḳ Kerisi ving, in Anon
Vabuung og mehö ġaġek-anon-yi. 7 Sir löö sënë denetateḳin yi ranġah: 8 Anon
Vabuung, gebël, geḳöḳ, lob yiḳ lööhoho denenër ġaġek neggëp ti. 9 Hil
nehanġo ġaġek sën mehönon denenër vu hil lo benehevonġ ving, rëḳ mu
ġaġek sën Anutu nenër lo kesuu ġaġek sën mehönon denenër agi. Lob ġaġek
sën Anutu nër agi, og yiḳ ġaġek sën netateḳin Nalu ranġah lo. 10 Mehöti sën
ayo neya timu vu Anutu Nalu lo, og raḳ ni loḳ ayo bë ġaġek sën Anutu nër
agi og yönon. Gaḳ mehöti sën su ayo neya timu vu Anutu rë lo, og sagaḳ
nenër bë Anutu mehö ġaġek-kuungsën. In su nevonġ ving Anutu Nalu yi
ġaġek anon sën Anutu yö tateḳin ranġah lo rë. 11 Ġaġek anon sën Anutu nër
agi nebë: Anutu vo mala-tumsën degwata los degwata vu hil, degwa raḳ
Nalu. 12 Mehöti sën yö negga raḳ Anutu Nalu rot lo, og mala-tumsën neggëp
vu yi. Gaḳ mehöti sën nedo ading in Anutu Nalu lo, og mala-tumsën sënë su
neggëp vu yi rë.

Hil Ajaḳ Ni Nabë Hil Rëḳ Medo Malad-tumsën Degwata

13 Sa ḳevu ġaġek sënë yök vu ham, in bë ham sën ham nevonġ ving
Anutu Nalu arë lo jaḳ ni borot nabë ham ḳo mala-tumsën degwata los

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

degwata yök vu ham ggovek ya. 14 Bë hil ḳetaġ nġaa ti vu Anutu, og hil
su aġöneng in yi, in hil naraḳ ni vorot bë: Nabë hil ḳetaġ noh vu sën kwa
nevo lo, og rëḳ gebë nenga vu hil. 15 Yönon, hil araḳ ni vorot bë nebë
nenga vu hil in nġaa pin sën hil neḳetaġ vu yi in lo, om hil ajaḳ sënë ni
geving nabë vonġ nġaa sën hil ḳetaġ in vu yi lo vu hil ggovek ya. 16 Bë
mehöti lë gari vonġ nġaa nipaya ti, rëḳ mu nġaa nipaya sënë su yoh vu
bë gevonġ bari sënë na mala nama doḳ Nyëġ Nipaya rë, og najom jaḳ
vu Anutu in yi, lob Anutu rëḳ gevonġ bemedo mala-tumsën. Yiḳ senër
alam sën denevonġ nġaa nipaya sën su yoh vu bë gevonġ bemalaj nama
doḳ Nyëġ Nipaya rë lo. Gaḳ nġaa nipaya sën rëḳ gevonġ bemehönon
malaj nama doḳ Nyëġ Nipaya lo, og sa su nër raḳ saga bë ham kwetaġ
in rë. 17 Nġaa pin sën su neyoh vu rë lo, og sagaḳ nġaa nipaya pin. Rëḳ
nġaa nipaya vahi og su nevonġ bemehönon malaj nema verök yi loḳ
Nyëġ Nipaya rë. 18 Hil araḳ ni bë alam pin sën detu Anutu nalu lo, og su
denesepa loḳ nġaa nipaya rë. Gaḳ Anutu Nalu nemalain sir nivesa, om
Satan su yoh vu bë gebë nema jaḳ sir rë. 19 Hil naraḳ ni bë hil atu Anutu
nalu lo, gaḳ Satan tu mehönon sën denesepa loḳ aggata-dob-yi lo pin
alaj. 20 Hil araḳ ni bë Anutu Nalu yam ggovek ya, lob tateḳin hil kwad in
bë hil ajaḳ Anutu soġek ni rot. Lob hil los Anutu soġek atu timu, in hil
los Nalu Yesu Kerisi atu timu ggovek ya. In Nalu og yiḳ yi Anutu soġek,
bemala-tumsën degwa neggëp degwata los degwata vu yi.
21 Oo sa hurmahen lo! Ham gweġin ham vu anutu-kuungsën.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Jon Kevu Netu Luu Vu Kerisi-yi-alam

1 Kerisi-yi-alam hir ggev ti sa, besa neḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ
avëh[a] sën Anutu ggooin honġ raḳ tu yö yi nġaa lo. Sa ḳevu vu ham los
nalum lo. Sahëġ neving ham yönon rot, lob su senġo ti rë, gaḳ alam pin
sën denераḳ ġaġek anon ni lo ahëj neving ham ving. 2 Sa ahëġ neving
ham in ġaġek anon neggëp vu hil, lob yö rëḳ gëp geving hil degwata los
degwata. 3 Hil nesepa loḳ ġaġek anon bahëd neving hil. Om hil Amad
Anutu luho Yesu Kerisi sën Ama Nalu lo desemu hil los kwaj gevonġin hil
bedegevonġ behil ayod gëp revuh.

Hil Sepa Doḳ Aggata Sën Hil Ahëd Geving Hil

4 Sa kwaġ vesa rot in sa hanġo ġaġek bë nalum lo vahi denesepa loḳ
ġaġek anon yoh vu sën hil Amad Anutu nër bë hil sepa doḳ lo.
5 Oo avëh-e! Sa su neḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ in bë ġevonġ horek
mewis ti vu honġ rë. Gaḳ yiḳ sa neḳevu horek sën hil haḳo vu nyëdahis
bë hil ahëd geving hil vewen vewen lo. 6 Aggata ahëvingsën-yi nebë sënë:
Hil sepa doḳ Anutu yi horek. Lob ham nġo horek sënë nyëmuġinsën bë
ham pasanġ sepa doḳ bahëmin geving ham.

Hil Nġo Pasanġ Sepa Doḳ Kerisi Yi Ġaġek Niwëëk

7 Alam tetuhinsën nġahiseḳë detah sir in hil beyah denesepa loḳ
aggata-dob-yi. Alam sënë su denevonġ ving bë Yesu Kerisi tu mehönon
raḳ yönon rë, om sir og sir alam ġaġek tetuhinsën ata, gesir alam sën
denevonġin bë dedahun Kerisi na lo. 8 Ham gweġin ham nivesa in ham
rëḳ gwevuu nġaa pin sën ham vonġ huk in ggovek ya lo na. Gaḳ mëm
ham nġo medo niwëëk in ham natöḳ vu nyëvewen nivesa doḳ nah. 9 Bë
mehöti su sepa doḳ Kerisi yi ġaġek niwëëk rë, gepesönġ loḳ ya ġaġek

[a] **1:1** Jon nër bë kevu ġaġek vu avëh ti, rëḳ alam nġahi kwaj nevo bë maḳ kevu vu Kerisi-yi-alam yu ti loḳ begganġ-bu ti, rëḳ peggirin ġaġek raḳ yah avëh, gesir ti ti sën denedo loḳ yu ti agi nebë nalu lo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ngwë, og Anutu su nedo ving yi rë. Gaḳ mehöti bë najom Kerisi yi ġaġek
ahon niwëëk, og Ama lu Nalu denedo ving yi. 10 Nabë mehöti nök berup
vu ham, rëḳ su ḳo ġaġek anon nebë sënë rë, og ham su gweḳo yi doḳ na
ham begganġ, geham su bengwënġ vu yi. 11 Gaḳ mehöti bë bengwënġ vu
yi, og neloḳ vu yi in yi huk nipaya saga.

Ġaġek Hus

12 Sa kwaġ nevo ġaġek nġahiseḳë bë sa ḳevu vu ham, rëḳ ma gesa kwaġ
nevo bë su yoh vu bë sa ḳevu jaḳ bël veriik doḳ ḳapiya rë. Gaḳ sa kwaġ
nevo bë mëm senök ġalë ham behil medo bengwënġ doḳ ti, og mëm hil
rëḳ kwad vesa rot. 13 Anutu ggooin arim sënë[b] raḳ tu yö yi nġaa, log arim
sënë nalu lo kwaj nevo honġ medenenër.

---

[b] **1:13** Jon nër ari sënë, og maḳ peggirin ġaġek raḳ Kerisi-yi-alam yu ngwë sën losho yi Jon denedo lo, log nalu lo og nenër raḳ yi ving sir

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Jon Kevu Netu Löö Vu Kerisi-yi-alam

1 Kerisi-yi-alam hir ggev ti sa, besa neḳevu ḳapiya sënë yök vu honġ
Gayus. Sa nehalë honġ bë sarig soġek honġ, in sahëġ neving honġ yönon
rot.
2 Oo sa mehö soġek! Sa bë nġaa pin sën ġenevonġ lo anon jaḳ nivesa,
gesa bë ġemedo nivesa geving. Seraḳ ni bë ḳenum nedo nivesa. 3 Hil arid
lo la deverup vu sa bedenër bë ġenesepa loḳ ġaġek anon, lob sa kwaġ
vesa rot. Yönon rot, seraḳ ni bë vare ġeneya los ġaġek anon. 4 Sa nehanġo
bë sa hurmahen lo saga denesepa loḳ ġaġek anon, og sa kwaġ vesa rot.
Lob sa su kwaġ vesa in nġaa ngwë kesuu sën sa kwaġ vesa in sir agi rë.

Gayus Nevonġ Huk Nivesa

5 Oo sa mehö-e! Sën ġeneloḳ vu hil arid lo lo, og saga ġenevonġ
nivesa. Yönon, ġeneġin Kerisi-yi-alam sën deneyam vu nyëġ vahi lo
ving, om sagaḳ ġenevonġ nivesa rot. 6 Hil arid lo sënë denare Kerisi-
yi-alam pin malaj medenër honġ ranġah bë ahëm neving sir. Om nġo
ġemedo gwevonġ nabë saga vu sir sën denah medenom lo, meġedoḳ vu
sir in nġaa-aggata-yi noh vu sën Anutu ahë neving lo, og sagaḳ nivesa.
7 Alam nebë sënë deneya huk sënë in bë degeḳo Yesu arë jaḳ, lob su
deneḳo monë lu nġaa vu alam dahis rë. 8 Om hil adoḳ vu alam nebë sënë
meġeġin sir nivesa, in hil los sir nehebë loḳ ti in huk ġaġek-anon-yi.

Diotrepes Nevonġ Paya

9 Sa ḳevu ġaġek ti yök vu Kerisi-yi-alam saga wirek, rëḳ Diotrepes
nevonġin bë natu alaj, lob su bë nenga vu he ġaġek rë. 10 Om nabë senök
vu ham, og mëm sëḳ nanër yi nġaa sën nevonġ lo ranġah vu ham. Netanë
ġaġek kuungsën nipaya paya raḳ he. Lob su nevonġ sënë mu rë, gaḳ
nevonġ nebë sënë gesu neḳo hil arid sën Kerisi-yi-alam lo deneya ben
meneġin sir ving rë. Lob neggërin Kerisi-yi-alam vahi ving, bë su degeḳo
sir vahi sën deneyök vatëveḳ aga doḳ na hir begganġ, genetii sir ya in
dub.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Demetrius Nevonġ Nivesa

11 Oo sa mehö-e! Su ġesepa doḳ nġaa nipaya nabë saga. Gaḳ ġesepa
doḳ nġaa nivesa. Mehöti sën gevonġ nġaa nivesa lo, og Anutu yi mehö yi.
Gaḳ mehö sën nevonġ nġaa nipaya lo, og mehö saga su raḳ Anutu ni rë.
12 Demetrius og alam pin deneḳo arë raḳ, lob Anutu yi ġaġek anon vonġ
barë böp raḳ ving. Gehe nehaḳo arë raḳ ving, log ġeraḳ ni bë he nanër
ġaġek og he nanër yönon.

Ġaġek Hus

13 Sa bë ḳevu ġaġek nġahiseḳë vu honġ, rëḳ mu sa kwaġ nevo bë su yoh
vu bë sa ḳevu jaḳ bël veriik doḳ ḳapiya rë. 14-15 Gaḳ sa hevonġin bë senök
pevis balu mëm medo doḳ ti bebengwënġ. Ayom gëp revuh. Hil alam
kwaj nevo honġ medenenër.

Log ġenanër sayeġ vu sa mehö lo nabë sa kwaġ nevo sir menanër.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ḳapiya Sën Yut Kevu Vu Kerisi-yi-alam

1 Sa Yut, sën Yesu Kerisi yi hur sa, geYakobus ari sa. Lom sa ḳevu
ḳapiya sënë yök vu ham sën hil Amad Anutu ggooin ham raḳ bahë neving
ham beneġin ham nivesa in Yesu Kerisi yi alam ham lo. 2 Sa bë Anutu
kwa paya in ham rot megevonġ beham ayomin gëp revuh, bahë geving
ham panġsën.

Yut Nër Ġaġek Raḳ Alam Sën Bë Dekevoh Bengö Nivesa Na Lo

3 Sa mehö lo-e, sahëġ neving ham, om sa bë ḳevu ḳapiya ti nök vu ham
menanër ġaġek la jaḳ sën Anutu neḳo hil pin loḳ ti yom vu yi lo. Rëḳ
ma gesa halë bë huk neggëp vu sa bë sa ḳevu ġaġek ngwë vu ham nabë:
Anutu-yi-alam hil, behil haḳo Bengö Nivesa vorot. Rëḳ alam vahi bë
dedahun na, om sën sa bë nanër vu ham nabë ham nimin wëëk, beham
gwedu sir nah, in ġaġek pin sën hil nehevonġ ving agi bare niwëëk. 4 In
alam vahi devun sir medeloḳ yam ving ham geham su neraḳ nij rë. In
Anutu-yi-alam dekevu ġaġek raḳ sir wirek meneggëp vorot bë alam nebë
sënë rëḳ deberup, beham lë ggovek ya. Log ġaġek sagi nër bë rëḳ degeḳo
nyëvewen berëḳ malaj nama. In nij nelëlin Anutu medenepekwë yi ġaġek
semusën sën nevo vu hil nyëmasën lo, medenenër nebë hil ayoh vu bë
ġevonġ baggëb jeggin jeggin, geġaġek rëḳ nama. Log deneruu demij vu
hil alad perurek timu sën hil Mehöböp Yesu Kerisi lo.
5 Wirek Mehöböp ḳo alam Israel vër in dob Ejep gedeneyom, loḳ nahub
rë lob sis alam sën su ayoj neya timu vu yi rë lo bedediiḳ. Sagi ham raḳ
ni, rëḳ sa bë bër ham kwamin gökin.
6 Log sa bë bër ham kwamin jaḳ angër lo geving rë. Wirek og denedo
nivesa loḳ hir huk muġinsën, rëḳ ma gedevuu hir nyëġ ya gedevonġin bë
degeḳo sir jaḳ. Lob Anutu duu sir raḳ sëng sën gëp degwata los degwata
lo, betunġ sir loḳ ya denedo malaḳenu nipaya medeneġin Anutu yi buk
böpata sën seggi alam pin hir ġaġek lo.
7 Log wirek og alam Sodom los Gomora, galam begganġ böp vahi
sën denedo dus vu sir lo, og yiḳ denevonġ nġaa nipaya nebë saga ving.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Malaj nesepa baggëb gedenevonġ nġaa nipaya nimumsën-yi ving maluh
los avëh vahi jeggin jeggin. Nebë sënë lob Anutu vo nyëvewen vu sir
bedenedo loḳ nengwah sën su nekul ya rë lo degwata los degwata. Lob
nġaa sënë tato vu hil in bë hil aġöneng in gehil su tamuin sir. 8 Rëḳ mu
alam vahi sën senër gwëbeng bë devun sir loḳ ham vuheng lo, og yiḳ
denevonġ nebë sënë ving. Vonġ bë deneggëp medenepesep, om sën yö
denetetuhin sir bë Anutu su rëḳ bo doḳ nah nyëvewen vu sir rë, lom
denevonġ rii raḳ navij raḳ nġaa sën su yoh vu rë lo. Log su denebë
nengaj vu hil Mehöböp yi ġaġek rë, log denenër ġaġek pelësën raḳ
angër sën niwëëk los arëj böp lo ving. 9 Rëḳ sagaḳ su yoh vu rë. In wirek
og angër yuseḳë Mikael luho Satan denenër sir bedeggök sir in Moses
navi bë ngwë tena geḳo. Rëḳ mu Mikael su ḳo yi raḳ nebë sënë menër
ġaġek pelësën raḳ Satan rë, gaḳ yiḳ dahun yi menër bë, "Mehöböp yö
rëḳ bo ġaġek jaḳ honġ!" 10 Rëḳ mu alam vahi sën senër lo, og denenër
ġaġek nipaya raḳ nġaa pin sën su deneraḳ degwa ni rë lo. Gaḳ nġaa sën
denevonġ lo, og denesepa loḳ nġaa sën navij nevonġin lo nebë sën böök
los anöö denevonġ lo, lob nġaa sënë rëḳ basap sir bemalaj nama. 11 Om
gëp in sir, in denesepa loḳ Kain vaha, log yiḳ deneseröġ pevis in bë
degevonġ nġaa nipaya nabë sën Balaam nevonġ wirek bemala anon in
ḳupeḳ lo. Log denevonġ nġaa sevöḳ sevöḳ vu Anutu nebë sën wirek Kora
nevonġ lo, om rëḳ malaj nama yönon rot.
12 Log sën ham nedo revuh ti menevonġ nos böp ahëvingsën-yi lo, og
alam sagi deneluḳ yök ving besir nebë saap sën neggëp vunsën loḳ loo
ayo beneveröp yaġ lo. In malaj anon in nos mu medeneyam, besir nebë
anöö bekwaj nevo sir mu. Alam sagi og sir nebë beggob sën sanġ neḳo
sir beneḳo loḳ loḳ lo, rëḳ mu hob su loḳ nedo meneto rë gema. Gesir
nebë aperek maluh sën su denesis anoj loḳ hir buk rë lo. Aperek nebë
sënë og vonġ bë dediiḳ beron luu, in ngwë sën su denesis anoj rë lo, log
ngwë sën hil navuv sir ya los degwaj lo. 13 Log sir nebë loo. Denevonġ
nġaa nimumsën bekebu raḳ sir nebë loo nyë ḳos sën nesis böpata beverup
neggërin loo rot lo. Gesir nebë betuheng sën detöḳ vu yaġek meto malaj
nema gesu denejëh raḳ hil rë lo. Om alam nijpaya saga na demedo nyëġ
malaḳenu degwata los degwata nabë saga.

Alam Nebë Sënë Rëḳ Degeḳo Nġaa Nipaya Nyëvewen

14 In Enok sën yi degwa vu Adam beverup yi netu nemadvahi-bevidek-
luu lo tu mehö-nenër-ġaġek-ranġahsën nyëdahis menër ġaġek raḳ alam
sagi bë, "Ham gwenġo rë! Mehöböp losho yi alam vabuung mehömehö
rëḳ denam 15 in degenġo mehönon pin hir ġaġek bemëm bo nyëvewen
gelek alam nij paya doḳ nah nġaa nipaya pin sën denevonġ lo, gevu alam
sën nij nelëlin yi lo. Log rëḳ bo nyëvewen doḳ nah hir ġaġek pelësën sën
denenër raḳ yi lo geving." 16 In alam sagi og denenër ġaġek yah nenga raḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

alam, log ahëj nipaya in nġaa pin sën netöḳ vu sir lo. Log denesepa loḳ
nġaa pin sën malaj anon in lo. Log denevonġ taveḳ beyö denevengwënġ
jeggin jeggin medeneḳo sir raḳ bë sir alam böp. Log denevonġ ġaġek jeji
jeji vu mehö ngwë in bë dedoḳ vu sir jaḳ nġaa vahi.

Ham Nġo Gwevonġ Geving Bemedo

17 Rëḳ mu sa mehö lo-e. Ham nġo kwamin bo hil Mehöböp Yesu Kerisi
yi sinarë lo hir ġaġek sën denenër wirek lo rë. 18 Denenër bë, “Doḳ sën
nabë Buk-tamusën dus jaḳ lo, og mehö la rëḳ deberup medenanöp jaḳ
alam sën denesepa loḳ Anutu lo. Alam sagi rëḳ desepa doḳ nġaa nipaya
pin sën malaj anon in lo mu.” 19 Alam sagi rëḳ dejaḳ nġaa-dob-yi ni mu,
gAnon Vabuung su rëḳ medo geving sir rë, lob degevonġ in nabë beġö
berup beKerisi-yi-alam debasuh sir. 20 Rëḳ mu ham sën sa mehö ham lo,
ham nevonġ ving Anutu yi ġaġek vabuung vorot. Om ham najom ahon
bekwamin bo jaḳ buk in ham nimin wëëk jaḳ. Log Anon Vabuung tateḳin
ham kwamin beham medo najom jaḳ los niwëëk. 21 Ham su gwetah
ham in Anutu sën ahë neving ham lo. Geham gweġin hil Mehöböp Yesu
Kerisi in kwa vonġin ham, om rëḳ gevonġ beham medo malamin-tumsën
degwata los degwata. 22 Log nabë alam nij paya saga hir ġaġek gevonġ
balam vahi kwaj na luu luu, og ham tateḳin ġaġek anon vu sir. 23 Log
vonġ bë alam vahi denedo loḳ nengwah, om ham gwetah sir vër pevis.
Log alam vahi og ham doḳ vu sir. Rëḳ mu ham gweġin ham nivesa
beġöneng in hir nġaa nipaya bemedo ading in. In rëḳ jikin ham geving, in
saga nebë tob ningöhek.

Hil Ahëd Nivesa Vu Anutu

24 Anutu yoh vu bë geġin ham nivesa beham su rëḳ bës rë, gaḳ yoh
vu bë geḳo ham nah medo geving yi sën mehö niwëëk los ġayeheng lo.
Yö yoh vu bë rëḳ gevonġ benġaa nipaya su gëp vu ham rë, gaḳ ham rëḳ
medo geving yi los ahëmin nivesa rot. 25 Anutu yiḳ perurek timu sën lo
neḳo hil yom vu yi raḳ nġaa sën hil Mehöböp Yesu Kerisi vonġ lo, om hil
ġaḳo arë jaḳ na vavunë rot menanër nabë yi Mehö niwëëk los ġayeheng,
getu nġaa pin ala. Yö nedo nebë sënë wirek, gegwëbeng, gerëḳ medo vu
Buk-tamusën geving, degwata los degwata. Yönon.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ġaġek Sën Kerisi Tato Vu Jon Nebë Pesepsën

1 1 Wirek ġaġek sënë yö neggëp vunsën, loḳ mëm Anutu tato yam
ranġah vu Yesu in bë tato vu yi hur lo nabë: Nġaa nabë sënë vonġin
anon jaḳ pevis. Lob vonġ yi angër yam vu sa Jon sën yi hur sa, benër
ġaġek vu sa. 2 Lob sa Jon, sa halë nġaa pin sënë beḳevu, lob senër ranġah
bë Anutu yi ġaġek los ġaġek sën Yesu Kerisi nër ranġah lo yönon. 3 Ġaġek
sënë netateḳin nġaa pin sën rëḳ anon jaḳ vu tamusën lo. Om nabë mehöti
natevin og rëḳ kwa vesa. Log alam sën degenġo lo, nabë degebë nengaj
vu medesepa doḳ, og rëḳ kwaj vesa geving in buk dus raḳ.

Jon Kevu Ġaġek Ya Vu Kerisi-yi-alam Yu Nemadvahi-bevidek-luu

4 Sa Jon ḳevu ġaġek sënë yök vu Kerisi-yi-alam ham yu nemadvahi-
bevidek-luu sën ham nedo ggëp distrik Asia* aga. Anutu sën nedo
gwëbeng, geyö nedo vu nyëdahis, geyö rëḳ nam vu tamusën lo, losho yi
nġaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu sën denare dus vu sëa-los-arë lo,
degevonġ semusemu los degevonġ beham ayomin gëp revuh. 5 Log Yesu
Kerisi mehö sën nenër Anutu yi ġaġek ranġah niröp lo gevonġ semusemu
los gevonġ beham ayomin gëp revuh nabë saga geving. Yiḳ yi sënë sën
kedi raḳ muġin vu bedub tu hil arid aġuu lo. Lob tu mehö-los-bengö
böpata beneġin alam-los-bengöj pin vu dob sënë. Yö ahë neving hil, lob
ripek hil nġaa nipaya pin ya raḳ niḳöḳ. 6 Vonġ behil atu Ama Anutu yi
alam los yi alam sën nehaḳo seriveng lo, in bë hil ġevonġ huk vu yi. Om
hil ġaḳo arë jaḳ na vavunë rot, geniwëëk gëp vu yi degwata los degwata.
Yönon.

7 Ham gwenġo rë! Rëḳ nam los beggob,
lob mehönon pin mëm yö rëḳ degelë jaḳ malaj.
Alam sën degelu yi raḳ ḳele los detul brëm ya yi lo,
og rëḳ degelë yi geving.
Lob mehönon pin vu dob rëḳ deketul newaj
gedengu rot in yi.
Ëë-ë, sënë rëḳ anon jaḳ yönon rot.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 In Mehöböp Anutu nër bë, “Yiḳ senġo hevonġ benġaa pin anon raḳ vu
muġinsën, log sëḳ semu nġaa pin benivesa jaḳ vu tamusën.” Yiḳ yi sënë
sën yö nedo vu gwëbeng, geyö nedo vu nyëdahis, gerëḳ nam vu tamusën
lo. Nër nebë sënë, in niwëëk pin neggëp vu yi.

Jon Lë Yesu Raḳ Mala

9 Sa Jon sën ham arimin sa, in Yesu yi alam sa ving ham lo. Sa nehaḳo
maggin ving ham, lob setu Anutu yi alam ving ham. Lob hil pin nare
niwëëk loḳ ti beneḳerë maggin. Senër Anutu yi ġaġek ranġah, log
senër Yesu yi Bengö Nivesa ranġah ving. Senër nebë sënë, lob deruuk
sa bedevonġ beseyam nado ḳedu loo vuheng sën Patmos agi. 10 Lob loḳ
Mehöböp yi buk sën Soda lo, lob Anon Vabuung yam ggërin sa rot. Lob sa
hanġo mehöti aye yam niwëëk ggëp sa demiġ nebë sën avuuḳ ti, 11 benër
bë, “Nġaa pin sën ġelë agi, og ġekwevu doḳ na ḳapiya begwevonġ na vu
Kerisi-yi-alam yu nemadvahi-bevidek-luu. Gwevonġ na vu Epesus, gena
vu Smurna ga, na vu Pergamum ga, na vu Tuatira ga, na vu Sardis ga, na
vu Piladelpia ga, na vu Laodisea.”
12 Lob sehërin yah in bë ġalë mehö sën nenër ġaġek vu sa agi, loḳ
tum sa halë ram sën desemu raḳ goor lo nemadvahi-bevidek-luu medo
netum. 13 Lob sa halë mehöti nare loḳ ram saga vuheng atov. Ni nebë
Mehönon Nalu, geröp tob adingseḳë beggërin vaha, log vaḳu ḳabi goor
loḳ newa. 14 Log yu og yu viis yö ni veroo rot nebë ahöḳ niviis, genebë
beggob veroo, log mala ġahis netum nebë nengwah leleḳsën. 15 Log vaha
nepelibin nebë braas, lob malanġeri beniḳapiik rot. Log sa hanġo aye
nebë lubek böpata dedun. 16 Nejom betuheng nemadvahi-bevidek-luu loḳ
nema vesa. Gepaëp-yu-anil nevu vahi vahi ti, benevu rot bevare nesoo
loḳ avi. Log mala netum nebë sën hes netum niwëëk rot lo.
17 Sa halë yi, lob sediiḳ besevës beheto nahëp loḳ vaha nebë sën heljënġ
ti. Loḳ bë nema vesa raḳ sa genër bë, “Su ġeġöneng! Sa mehö muġinsën los
mehö tamusën yönon rot. 18 Sa nado malaġ-tumsën. Wirek sediiḳ, rëḳ gwelë!
Gwëbeng sa nado malaġ-tumsën degwata los degwata. Lob kii diiḳsën-yi los
Nyëġ-Nipaya-yi neggëp vu sa besetu ala meneheġin. 19 Om kwevu nġaa pin
sën ġelë ggovek lo, los nġaa sën ġenelë gwëbeng agi, genġaa sën vonġin berup
agi geving. 20 Ġelë betuheng nemadvahi-bevidek-luu sën nedo loḳ sa nemaġ
vesa lo, los ġelë ram goor nemadvahi-bevidek-luu sagi, og sënëḳ tahutahu mu
bedegwa nebë sënë: Betuheng nemadvahi-bevidek-luu sënë tahu Kerisi-yi-
alam yu nemadvahi-bevidek-luu hir angër. Log ram nemadvahi-bevidek-luu
sënë, og yiḳ tahu Kerisi-yi-alam yu nemadvahi-bevidek-luu.”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Epesus

2 1 “Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam sën denedo Epesus agu hir
angër nabë:

Mehö sën nejom betuheng nemadvahi-bevidek-luu loḳ nema vesa,
gevare neyoh ram goor nemadvahi-bevidek-luu vuheng atov agi lo,
vonġ ġaġek sënë yök vu honġ bë: 2 Seraḳ aggata pin sën ġenesepa loḳ
lo ni. Geseraḳ honġ huk niwëëk sën ġenevonġ vu sa lo ni. Geseraḳ ni
bë nim wëëk bekwerë vanë los kwam vesa, genim nelëlin alam nij
paya. Log alam vahi denër vu honġ bë, 'He alam sinarë ving', rëḳ mu
sir sagaḳ su sinarë yönon rë. Rëḳ nġo ġeseggi hir ġaġek beġetöḳ raḳ
hir nġaa sën denevonġ lo degwa bë sir alam tetuhinsën mu. 3 Alam
denelë bë ġenesepa loḳ sa arëġ, lob denevonġ paya vu honġ. Rëḳ mu
nġo ġenare niwëëk beġenekwerë maggin gesu nim tebö neraḳ rë.
Besënëḳ seraḳ ni. 4 Rëḳ mu sa ġaġek ti neggëp raḳ honġ nebë: Wirek
sën nahën ġenevonġ ving mewis lo, og ahëm neving sa panġsën, gaḳ
gwëbeng og ma! 5 Wirek og ġenevonġ nġaa nivesa, rëḳ ġevuu aggata
saga ya geġeya ġevës. Om kwam bo nah aggata sën ġenevonġ wirek
lo beġegwërin honġ, log gwevonġ nġaa nabë sën ġevonġ muġinsën
lo. Gaḳ nabë su ġegwërin honġ rë genama, og sëḳ natöḳ nök vu honġ
besebo honġ ram vër. 6 Rëḳ mu huk nivesa ti sënë nahën neggëp vu
honġ: Ġenelë Nikolas yi alam hir nġaa nipaya sën denesepa loḳ lo
paya. Lob yiḳ sa nehalë hir aggata saga paya ving nebë saga.
7 Nebë saga, om nabë mehöti nenga neggëp, og genġo ġaġek sën
Anon Vabuung nër vu Kerisi-yi-alam lo megero! Mehöti sën kesuu
nġaa maggin los nġaa nipaya pin lo, og sëḳ ngoġekin yi bega ḳele sën
gevonġ behil medo malad-tumsën lo anon. Ḳele sën nare loḳ Anutu
yi huk anon lo."

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Smurna

8 "Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam vu Smurna hir angër nabë:
Mehö muġinsën los mehö tamusën sën diiḳ wirek rëḳ gwëbeng
nedo mala-tumsën ggökin lo vonġ ġaġek sënë yök vu honġ bë:
9 Seraḳ maggin los nivanë sën netöḳ vu honġ lo ni, beseraḳ ni ving
bë devasap höm nġaa-dob-yi rot geġenedo paya yönon. Rëḳ mu
honġ nġaa-yaġek-yi nġahiseḳë neggëp! Log seraḳ ġaġek sën alam
la denenër pelë raḳ honġ lo ni. Alam sënë denenër sir bë sir degwa
vu Yuda. Rëḳ mu su degwaj vu Yuda yönon rë, gaḳ Satan yö yi
alam sir. 10 Nahub teka rë, loḳ ham rëḳ gweḳo vanë, rëḳ mu ham su
newamin jaḳ in nġaa saga. Ham gwenġo rë! Satan rëḳ naduu ham la
na ḳarabus in seggi ham. Lob ham rëḳ gweḳo maggin los vanë noh
vu buk nemadluho. Rëḳ mu nġo gwevonġ geving rot, bena berup
doḳ buk sën ġenadiiḳ lo, lob mëm sëḳ ġevonġ madub nivesa vu honġ.
Madub saga og yiḳ sën ġemedo malam-tumsën degwata lo.
11 Nebë saga, om nabë mehöti nenga neggëp, og genġo ġaġek sën
Anon Vabuung nër vu Kerisi-yi-alam agi! Nabë mehöti kesuu nġaa

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maggin los nġaa nipaya pin, og diiḳsën sën netu luu lo su rëḳ natöḳ
vu yi rë, gaḳ rëḳ nama veröḳ yi!”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Pergamum

12 “Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam sën denedo Pergamum agu
hir angër nabë:
Mehö sën paëp-yu-anil benevu malanġeri genevu vahi vahi bevare
nesoo loḳ avi lo, vonġ ġaġek sënë yök vu honġ bë: 13 Seraḳ honġ nyëġ
ni bë Satan tu mehö-los-bengö benevonġ yi huk loḳ. Rëḳ ġenejom
sarëġ ahon niwëëk gayom neyam timu vu sa, gesu ġenelah sarëġ
vun rë. Yönon, wirek og Antipas nenër sa ġaġek ranġah benedo
ving ham. Yö nesepa loḳ sayeġ yönon rot. Lob desis yi mediiḳ loḳ
honġ nyëġ sën Satan tu mehö-los-bengö benevonġ yi huk loḳ lo. Log
loḳ buk sënë ving, og su ġelah sarëġ vun rë. 14 Rëḳ mu sa ġaġek la
neggëp raḳ honġ bë: Honġ mehö la vu Pergamum denejom Balaam
yi aggata ahon niwëëk. Balaam yi aggata lo nebë sënë: Tato aggata-
tetuhinsën-yi vu Balak in bë tetuhin alam Israel begevonġ benġaa
nipaya kepë sir. Lob Balak vonġ balam Israel degga reggu sën alam
vahi denesis medetunġ tu seriveng vu anutu-kuungsën lo, gevonġ
bedenevonġ baggëb ving. 15 Log yiḳ honġ alam la ving denejom
Nikolas yi alam hir ġaġek nipaya ahon niwëëk rot. 16 Om ġegwërin
honġ. Gaḳ nabë nama, og teka rëḳ sa hevonġin nök vu honġ
beġevonġ beġö vu alam nijpaya saga jaḳ paëp-yu-anil sën vare nesoo
loḳ saviġ agi.
17 Om nabë mehöti nenga neggëp, og genġo ġaġek sën Anon
Vabuung nër vu Kerisi-yi-alam agi megero! Nabë mehöti kesuu
nġaa maggin los nġaa nipaya pin, og sëḳ bo nos-yaġek-yi sën nahën
neggëp vunsën gwëbeng agi vu yi, log sebo ġelönġ veroo ti vu yi. Sa
ḳevu ggev mewis raḳ ġelönġ sënë, lob mehö ngwë su rëḳ jaḳ ggev
sënë ni rë. Gaḳ yiḳ mehöti sën rëḳ geḳo ġelönġ lo yö timu rëḳ jaḳ ni.”

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Tuatira

18 “Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam vu Tuatira hir angër nabë:
Mehö sën mala ġahis netum niwëëk ata nebë nengwah leleḳsën,
gevaha nebë braas beyö medo nepelibin lo vonġ ġaġek sënë yök vu
honġ bë: 19 Seraḳ nġaa pin sën ġenevonġ lo ni. Seraḳ ni bë ahëm
neving alam, log ayom neyam timu vu sa, geġenevonġ huk pin in bë
doḳ vu mehönon. Seraḳ ni bë ġenare niwëëk in maggin pin sën netöḳ
vu honġ lo. Seraḳ aggata sën ġenesepa loḳ muġin lo ni bë nivesa. Log
sën gwëbeng agi, og nivesa raḳ ya veröḳ yi rot. 20 Rëḳ mu sa ġaġek
sënë neggëp raḳ honġ bë: Ġenevonġ bavëh ti nebë Yesebel nedo ving
honġ. Avëh sënë nenër bë yi avëh-nenër-ġaġek-ranġahsën, rëḳ mu ma

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

genetahu sa hur lo bë desepa doḳ baggëb, gedega reggu sën denetunġ
netu seriveng vu anutu-kuungsën lo. Lob netetuhin sir raḳ nġaa nebë
sënë. 21 Rëḳ sa hevonġin bë gërin yi, om sën sa nehalë yi mu genedo
buk la, rëḳ ma genilël bë su gërin yi begeruu demi vu yi baggëb sënë
rë. 22 Om gwenġo rë! Sëḳ ġevonġ bavëh sënë navi gesanġ rot, log ni
jaḳ böpata bena megëp jaḳ yi reek hus ading rot. Log maluh lo sën
denevonġ baggëb vu yi lo, nabë su degërin sir bedegeruu demij vu
nġaa sën avëh nevonġ lo rë, og sëḳ bo vanë böpata los maggin vu sir.
23 Log sengis nalu lo medenadiiḳ geving. Sëḳ ġevonġ nabë sënë, lob
mëm Kerisi-yi-alam pin rëḳ dejaḳ ni nabë sa neseggi mehönon pin
kwaj los ayoj menehero. Gedejaḳ ni nabë sëḳ bo nyëvewen doḳ nah
vu ham ti ti lo niröp noh vu nġaa sën ham nevonġ lo. 24 Rëḳ gwëbeng
sa bë nanër vu ham Tuatira vahi sën ham su nesepa loḳ ġaġek nipaya
agi rë lo nabë: Ham su nesepa loḳ rë geham su kwamin netöḳ raḳ
nġaa sën denenër bë Satan yi ġaġek vunsën los degwa lo rë, om sa su
rëḳ ġevonġ huk böp ngwë vu ham rë. 25 Rëḳ nġaa nivesa pin sën ham
nejom lo, og ham nġo najom ahon niwëëk rot bena berup doḳ buk
sën sa natöḳ nom lo.

26 Nabë mehöti kesuu nġaa maggin los nġaa nipaya pin, gesepa doḳ
sa aggata rot bena berup doḳ sën yi buk nama na lo, og sëḳ ġevonġ
arë böp vu yi benatu alam-yu-ngwë alaj—
27 'Lob rëḳ najom aën dus ti begeġin sir jak
nabë sën mehöti sis dëg soġek lob puvin teka teka.'
Huk sën sevo vu yi agi, og yiḳ nebë huk sën Amaġ vo vu sa in bë sa
ġeġin mehönon lo. 28 Lob sëḳ bo betuheng Majelëë vu yi, 29 om nabë
mehöti nenga neggëp, og genġo ġaġek sën Anon Vabuung nër vu
Kerisi-yi-alam agi megero!"

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Sardis

3 1 "Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam sën denedo Sardis agu hir
angër nabë:

Mehö sën ḳo Anutu yi nġaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu,
gejom betuheng nemadvahi-bevidek-luu loḳ nema lo vonġ ġaġek
sënë yök vu honġ bë: Seraḳ nġaa pin sën ġenevonġ lo ni. Denenër
honġ bë: 'Kerisi-yi-alam yu ti sënë nedo mala-tumsën', rëḳ ma geġetu
heljënġ raḳ. 2 Om kwedi jaḳ bemalam natum! Honġ aggata pin sën
nahën neggëp bevonġin nadiiḳ na lo, og ġebo ġadu doḳ. In nġaa pin
sën ġenevonġ lo, og sa su halë ti meneggëp niröp rot vu sa Anutu
mala rë. 3 Wirek ġenġo Bengö Nivesa sënë, lob ġeḳo yök vu honġ
ggovek ya los kwam vesa. Om kwam bo nah gökin meġenajom ġaġek
saga ahon beġegwërin honġ. Nabë su kwedi malam natum rë, og sa
hevonġin natöḳ nök vu honġ nabë alam sën deneyök hodeḳ lo, log

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

honġ rëḳ duġin buk sën sëḳ natöḳ nök vu honġ lo. 4 Rëḳ mu honġ
alam Sardis la, og yö denahën denedo gesu denevonġ behir tob
ningöhek neraḳ rë. Om sir sënë rëḳ dejöp tob veroo mewis behe los
ana doḳ ti, in sir alam yohvu.
5 Nabë mehöti kesuu nġaa maggin los nġaa nipaya pin, og sëḳ jöp
tob veroo nabë sënë doḳ yi, log sa su rëḳ jesöö arë na doḳ ḳapiya-
mala-tumsën-yi rë. Gaḳ sëḳ nanër arë ranġah jaḳ Amaġ losho yi
angër lo malaj. 6 Om nabë mehöti nenga neggëp, og genġo ġaġek sën
Anon Vabuung nër vu Kerisi-yi-alam agi megero!"

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Piladelpia

7 "Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam vu Piladelpia hir angër nabë:
Mehö vabuung soġek, sën nevonġ yoh vu yi ġaġek besu netetuhin rë
lo, neġin Davit yi kii sën Yerusalem mewis yi lo. Lob netahinin repinġ,
gemehöti su yoh vu bë behii nah rë. Log nevehii repinġ, lob mehöti
su yoh vu bë tahinin gökin rë. Mehö sënë vonġ ġaġek yök vu honġ bë:
8 Seraḳ nġaa pin sën ġenevonġ lo ni. Om gwelë rë. Sa hebë veluung
avi meggëp netöḳ loḳ malam, lob mehöti su yoh vu bë rëḳ behii nah
rë. Seraḳ ni bë nim wëëk teka mu, rëḳ ġenesepa loḳ sa ġaġek, gesu
ġenelah sarëġ vun rë. 9 Log ġeraḳ alam sën Satan yi alam sir agi nij
bë denenër sir bë sireḳ alam Yuda. Rëḳ mu ma! Sir su Yuda rë. Gaḳ sir
alam ġaġek tetuhinsën. Om gwenġo rë! Sëḳ ġevonġ balam saga nam
depetev medegëp doḳ malam, log dejaḳ ni nabë sahëġ neving honġ.
10 Nġo ġenesepa loḳ sa ġaġek, lob nġo ġenare niwëëk in nġaa maggin
pin sën netöḳ vu honġ lo. Nebë saga, om senġo rëḳ malaġin honġ rot,
lob seggisën sën rëḳ berup beseggi alam pin noh vu dob pin lo su rëḳ
natöḳ vu honġ rë. 11 Sëḳ natöḳ nök vu honġ pevis. Om nġaa sën ġeḳo
vorot lo, og nġo pasanġ ġenapiiḳ vu niwëëk. In tum rëḳ degeḳo honġ
madub-kesuusën-yi vër medebo vu mehö ngwë.
12 Nabë mehöti kesuu nġaa maggin los nġaa nipaya pin, og sëḳ
barah yi nabë mudeng in ġadu sa Anutu yi dub vabuung ahon. Lob
su rëḳ gevuu dub vabuung gegeto menah dobnë gökin rë. Gaḳ rëḳ
nama veröḳ yi. Sëḳ ḳevu sa Anutu arë jaḳ yi, los sa ḳevu sa Anutu yi
nyëġ arë jaḳ yi. Nyëġ böp sagi og yiḳ Yerusalem mewis sën sa Anutu
rëḳ gevonġ megevuu yaġek geduḳ nam lo. Log sëḳ ḳevu senġo arëġ
mewis jaḳ yi geving. 13 Om nabë mehöti nenga neggëp, og genġo
ġaġek sën Anon Vabuung nër vu Kerisi-yi-alam agi megero!"

Yesu Nër Ġaġek Raḳ Kerisi-yi-alam Vu Laodisea

14 "Log kwevu ġaġek na vu Kerisi-yi-alam vu Laodisea hir angër nabë:
Mehö ġaġek anon degwa sën nenër Anutu yi ġaġek pin niröp los
nenër ġaġek yönon mu yoh vu buk pin lo vonġ ġaġek sënë yök vu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

hon̈. Nġaa pin sën Anutu tun̈ lo degwa yi, benër bë: 15 Seraḳ nġaa
pin sën ġenevon̈ lo ni. Seraḳ nim bë su ayom nikul[a] rë, gesu ayom
niḳerus rë. Gaḳ bë mëm nġo ġemedo nikul ma ġemedo niḳerus los
dahis og mëm! 16 Rëḳ ma geġenedo vuheng atov, geyiḳ ayom niḳerus
mahen teka mu. Gaḳ su ayom niḳerus rot rë, gesu ayom nikul rot
rë. Om sëḳ namuteḳ hon̈ nom in aviġ. 17 Log ġenenër nebë sënë,
'Sa monë nġahiseḳë, gesa nġaa nġaa nġahiseḳë nedo. Sa su naraḳ
vu in nġaa ti rë.' Rëḳ mu ma, geġenedo paya verök yi, beyoh vu bë
alam kwaj paya in hon̈. Ġeraḳ vu in nġaanon rot, gemalam ḳenod,
geġenedo ahëm töḳsën, gen̈go ġenedo duġ duġ in hon̈. 18 Nebë saga,
om sebo kwa sënë vu hon̈: Maḳ mëm ġebaġo goor sën nengwah
gga lob tu mewis bemalan̈geri raḳ lo vu sa, lob mëm rëḳ ġeġorek
nġaanon-yaġek-yi. Log ġebaġo tob veroo vu sa in kwebu navim jaḳ,
in su ahëm natöḳ vu alam benim namum. Geġebaġo marasin vu
sa in gwetun̈ doḳ malam, in malam natum begwelë nyëġ. 19 Nabë
sahëġ neving alam, og sa navo ġaġek raḳ sir benesesor hir aggata.
Om kwam bo hon̈ beġegwërin hon̈ yönon. 20 Gwelë! Sa nare bayeġ
neraḳ genavoseḳ, om nabë mehöti gen̈go sayeġ betateḳin ayo, og sëḳ
doḳ na vu yi bemedo geving yi. Lob sëḳ ġa nos geving yi, gega nos
geving sa.

21 Nabë mehöti kesuu nġaa maggin los nġaa nipaya pin, og sëḳ
ngoġekin yi bemedo geving sa jaḳ sa sëa-los-arë, nabë sën sa ḳesuu
nġaa maggin los nġaa nipaya pin wirek, lob sa nado ving Amaġ raḳ
yi sëa-los-arë agi. 22 Om nabë mehöti nenga neggëp, og gen̈go ġaġek
sën Anon Vabuung nër vu Kerisi-yi-alam agi megero!"

Denedudeḳ Vu Anutu Vu Yaġek

4 1 Sënë ggovek, log sa halë veluung avi ti ggëp netöḳ vu yaġek. Lob
mehöti sën sa han̈go aye wirek nebë avuuḳ nesu lo nër vu sa ggökin
bë, "Ġejaḳ nam vavunë sënë rë, loḳ mëm sëḳ tato nġaa pin sën rëḳ
natöḳ nam vu tamusën lo vu hon̈." 2 Lob Anon Vabuung verup ggërin sa
niwëëk avuti, lob sa halë sëa-los-arë ti nedo yaġek, lob Mehö lo raḳ nedo
sëa sënë. 3 Sa halë Mehö sën nedo raḳ sëa agi ni nebë ġelön̈g sekwahek
veroo malan̈geri los ġelön̈g ḳöḳ rubi, log marubggii ti varah tetup loḳ yi
sëa, lob sa halë gemedo nepelibin nebë ġelön̈g nimewis emeral. 4 Log sëa-
los-arë mehödahis-bevidek-lubeluu nedo tetup loḳ sëa-los-arë böp sënë,
lob alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu raḳ denedo sëa sagi. Ggev lo
sënë deröp tob veroo, gedetun̈ madub goor raḳ yuj. 5 Davës nevër raḳ
sëa-los-arë sënë menejëh ya, log dedun neraḳ, gevaḳuvek netetap. Log

---

[a] **3:15** Sën nër bë ayoj su nikul gesu niḳerus rë lo, og nër bë su denelëëin Kerisi ya yönon rë, gesu denepiiḳ vu yi yönon rë, gaḳ denedo vuheng atov.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

detaggi dee nemadvahi-bevidek-luu mevare denetum loḳ sëa sënë mala.
Nengwah sënë og yiḳ Anutu yi nġaahur nivesa nemadvahi-bevidek-luu.
6 Log nġaa ti nebë loo benedo loḳ sëa-los-arë sënë mala. Ni nebë garas
malanġeri soġek sën denenër arë nebë kristel lo bemala ranġah rot.
Log nġaa lubeluu denedo malaj-tumsën medenedo loḳ vuheng, lob
detetup loḳ sëa-los-arë sënë medenare, gemalaj ġahis nġahiseḳë vunin
malaj los yuj gemu. 7 Nġaa sën nedo mala-tumsën netu muġinsën ni nebë
reggu böp layon. Log nġaa sën netu luu ni nebë burmakau maluh böp
ti. Log nġaa sën netu löö mala nebë mehönon. Log nġaa netu lubeluu
ni nebë tuġ böpata sën nevëëng vavunë lo. 8 Nġaa lubeluu sën denedo
malaj vesa lo banisej nemadvahi bevidek ti ti yoh vu sir. Log malaj ġahis
nġahiseḳë nedo ggërin anoj pin gebanisej pin ving. Lob denevonġ raro
buk geranġah bë:

"Niwëëk pin neggëp vu Mehöböp Anutu. Yi mehö vabuung, yi mehö
vabuung, yi mehö vabuung. Yö nedo wirek, benedo gwëbeng, gerëḳ
nam."

Gesu denesewah rë. 9 Nġaa la sën denedo malaj-tumsën agi, denenër
Mehö sën nedo raḳ sëa-los-arë benedo mala-tumsën degwata los degwata
lo ranġah. Log deneḳo arë raḳ, gedenepisek in yi, gayoj netee yi vu
yi. Log yoh vu buk, og yiḳ nġaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën agi
denevonġ raro nebë sënë. 10 Lob alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu
sën denepetev medeneggëp loḳ Mehö sën nedo raḳ sëa lo mala medeneḳo
yi raḳ. In Mehö sënë nedo degwata los degwata. 11 Log denetë hir madub
goor ya meto nedo loḳ mala, gedenenër bë:

"Oo Mehöböp, he Anutu honġ.
Ġeyoh vu rot bë alam pin denanër nim wëëk ranġah,
los degeḳo arëm jaḳ,
gedegurek nim wëëk babu.
In nġo ġetunġ nġaa pin.
Nġo ġetunġ nġaa yoh vu kwam,
lob anon raḳ,
lob nġaa pin sagi nedo rot begwëbeng."

Jon Lë Ḳapiya Ti Sën Dejegwi Raḳ Ḳele Niḳegwi* Bemir Rot

5 1 Log sa halë Mehö sën nedo raḳ sëa-los-arë lo jom ḳapiya ti loḳ
nema vesa, beġaġek neggëp raḳ vahi vahi. Log devevir bedemir raḳ
ḳele niḳegwi* loḳ len nemadvahi-bevidek-luu, beḳanaḳ raḳ neggëp ḳele
niḳegwi*. 2 Log sa halë angër los niwëëk ti genetahi böpata bë, "Mehö
re yö nivesa rot, beyoh vu bë napuvin ḳele niḳegwi* in ḳapiya sën agi
gegepuh-a?" 3 Rëḳ mehö ti su nivesa menedo yaġek, ma nedo dob, ma
nedo dob ġebinë, in bë gepuh ḳapiya sënë benatevin rë. 4 Sa halë gesu
detöḳ vu mehöti beyoh vu bë gepuh ḳapiya sënë genatevin rë. Lob sayoġ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maggin besesu rot. 5 Rëḳ ggev ti nër vu sa bë, “Su ġengu! Gaḳ gwenġo
rë! Reggu böp layon sën yi degwa vu Yuda geverup loḳ Davit-yi-mewis
nebë sën meġen neggol loḳ ḳele degwa lo nedo. Mehöti sënë kesuu Satan
los nġaa dob yi pin. Om yi sënë yoh vu bë rëḳ napuvin ḳele niḳegwi*
nemadvahi-bevidek-luu sagi na in ḳapiya sënë gegepuh.”

Jon Lë Sipsip Nalu

6 Log sa halë Sipsip Nalu ti nare, rëḳ ni nebë sën desis mediiḳ tu seriveng.
Nare loḳ sëa-los-arë sënë genġaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën agi
losho alam ggev lo vuheng atov. Vis nemadvahi-bevidek-luu, gemala ġahis
nemadvahi-bevidek-luu. Mala ġahis sagi og yiḳ Anutu yi nġaahur nivesa
nemadvahi-bevidek-luu sën Anutu vonġ sir ya meyoh vu dob pin lo. 7 Lob
mëm Sipsip Nalu sënë ya meḳo ḳapiya sënë loḳ Mehö sën nedo raḳ sëa-los-
arë lo nema vesa. 8 Ḳo ḳapiya sënë ggovek ya, log nġaa lubeluu sën denedo
malaj-tumsën agi losho alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sënë depetev
medeneggëp loḳ Sipsip Nalu mala. Alam ggev pin deḳo nġaa-sengii-yi ni nebë
gita, los ġabum goor yoh vu sir pin. Log kabanġ reggu nivesa pup ġabum pin
ayoj. Yiḳ sënëḳ Anutu-yi-alam hir jomraḳsën. 9 Log devonġ raro mewis ti nebë:

“Ġeyoh vu rot bë gweḳo ḳapiya
beġenapuvin ḳele niḳegwi* sën neggërin lo.
In desis honġ meġediiḳ tu seriveng,
lob ġebaġo mehönon yom vu Anutu raḳ nim ḳöḳ.
Yönon, ġebaġo alam loḳ mehönon degwaj pin,
geloḳ ayej ti ti pin,
geloḳ dob ti ti pin.
10 Geġevonġ bedetu hil Anutu-yi-alam-deneḳo-seriveng
los detu yi alam-los-bengöj
in denatu ala bedegeġin dob.”

Deḳo Sipsip Nalu Arë Raḳ

11 Log sa malaġ yah nelë, lob sa hanġo angër nġahiseḳë rot ayej. Sir
nġahiseḳë rot nebë sën andet milion (100,000,000) genġahiseḳë rot raḳ
neggëp mehömehö medenare tetup sëa-los-arë sënë genġaa la sën denedo
malaj-tumsën lo los alam ggev. 12 Log devonġ raro böpata bë:

“Sipsip Nalu sën desis mediiḳ tu seriveng lo,
yoh vu rot bë geḳo arë böpata rot,
genġaa nivesa vesa pin, gekwa nivesa, geniwëëk böpata.
Yi yö yoh vu rot bë mehönon pin degeḳo arë jaḳ,
gedenanër niwëëk los arë böpata ranġah,
gedenapisek in yi.”

13 Log sa hanġo nġaa aggagga pin sën Anutu tunġ lo ayej raḳ ving.
Nġaa sën denevëëng ggëp yaġek babu lo, genġaa sën deneyoh dob lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

genġaa sën deneggevek dob ġebinë lo, genġaa sën deneggëp loḳ loo lo,
bayej raḳ medenër bë:
"Mehö sën nedo raḳ sëa-los-arë lo luho Sipsip Nalu,
hil ġaḳo luho arëj jaḳ na vavunë, barëj böp rot,
genij ḳapiik los nij wëëk gëp degwata los degwata!"
14 Log nġaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo deyoġekin bë, "Yönon!"
Lob alam ggev depetev medeneggëp loḳ luho malaj medeneḳo arëj raḳ.

Sipsip Nalu Puvin Ḳele Niḳegwi* Nemadvahi-bevidek-ti Vër In Ḳapiya

6 1 Log sa halë Sipsip nalu nejom ḳapiya sën ḳele niḳegwi* nemadvahi-
bevidek-luu jegwi ahon lo, lob puvin ti ya. Lob sa hanġo nġaa sën
denedo malaj-tumsën lo ti vengwënġ, lob aye vonġ bë vaḳuvek tetap,
benër bë, "Ġenam!" 2 Log sa malaġ yah loḳ pevis besa halë hoos veroo ti,
lob mehöti sën raḳ nedo lo ḳo vasöl. Detunġ madub ti ni nebë madub sën
denevonġ vu alam sën denevonġ beġö medenekesuu lo raḳ yi. Log ya raḳ,
lob vonġ beġö mekesuu, lob yö arë in bë kesuu beġö nġahiseḳë.
3 Log Sipsip Nalu puvin ḳele niḳegwi* sën netu luu lo, lob sa hanġo
nġaa sën denedo malaj-tumsën lo ngwë sën netu luu lo nër bë, "Ġenam!"
4 Lob hoos ngwë verup beniviis ḳöḳ. Lob mehö sën raḳ nedo lo ḳo niwëëk
böpata rot in bë geḳo mamer vër in alam vu dob gedengis sir vewen
vewen medenadiiḳ. Nebë sënë om devo paëp-yu-anil böpata ti vu yi in bë
gevonġ huk sënë.
5 Log Sipsip Nalu puvin ḳele niḳegwi* ngwë sën netu löö lo, lob
sa hanġo nġaa sën denedo malaj-tumsën lo ti sën netu löö lo nër bë,
"Ġenam!" Lob sa malaġ yah loḳ pevis besa halë hoos veriik ti. Lob
mehö sën raḳ nedo lo ḳo nġaa veviisën sën hil ġalë maggin jaḳ lo ti loḳ
nema. 6 Lob sa hanġo ġaġek ti yam loḳ nġaa lubeluu sën denedo malaj-
tumsën agi vuheng benër bë, "Ġebaġo alam hir huk jaḳ nos yö meris mu.
Gwevonġ nos wit* dëg mahen teka sën noh vu buk timu lo doḳ nah hir
huk buk timu yi. Log gwevonġ nos barli[b] dëg mahen teka löö mu doḳ nah
hir huk buk timu yi. Rëḳ mu su ġebasap wël* sën denevesi nos raḳ lo los
wain!"
7 Log Sipsip Nalu puvin ḳele niḳegwi* sën netu lubeluu lo, lob sa hanġo
nġaa sën denedo malaj-tumsën lo ti sën netu lubeluu lo nër bë, "Ġenam!"
8 Log sa malaġ yah, lob sa pevis behalë hoos nisanġsanġ ti. Log mehö
sën raḳ nedo lo arë nebë Diiḳsën. Lob Alam-diiḳsën-hir-nyëġ ketivin
yi beneyam. Lob luho deḳo nij wëëk böpata rot yoh vu bë debasuh
alam vu dob na yu lubeluu bedengis yu ti. Luho rëḳ dengis sir jaḳ beġö
medenadiiḳ, gejaḳ meyip, gejaḳ niraḳsën aggagga, gejaḳ reggu bemën
aggagga.

---

[b] **6:6** Nos mahen ti nebë padi los wit, rëḳ mu yö agga ngwë teka

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Log Sipsip Nalu puvin ḳele niḳegwi* sën netu nemadvahi lo, loḳ sa
halë alam heljëṅġ la anoj nedo Anutu yi jepö degwa. Alam sënë dejom
Anutu yi ġaġek ahon niwëëk wirek bedenenër ranġah, lob alam sën
denelë sir paya lo desis sir medediiḳ. 10 Lob anoj sënë denër böpata ya
bë, "Oo Mehöböp sën ġetu he alamin lo, ġenedo vabuung, gehonġ aggata
pin niröp rot! Nangërek rëḳ mëm gwevonġ ġaġek vu mehönon pin sën
denedo vu dob agi beġebo doḳ nah he nimin ḳöḳ vu sir-a?" 11 Loḳ devo
tob veroo ading loḳ yah sir ti ti, log denër vu sir bë, "Ham najom ham
ahon bemedo dus teka geving rë. Gedengis ham vahi sën yiḳ ham nevonġ
huk timu lo los ham arimin sën Kerisi-yi-alam lo vahi geving nabë sën
desis ham agi. Balam sën Anutu ggooin sir raḳ lo pin degovek na rë. Loḳ
mëm Anutu rëḳ bo doḳ nah ham nimin ḳöḳ."
12 Log Sipsip Nalu puvin ḳele niḳegwi* sën netu nemadvahi-bevidek-ti
lo, lob sa malaġ yah loḳ sa halë gejemapi böpata ggee raḳ dob. Log hes
ggërin yi bemalaḳenu raḳ nebë sën tob veriik. Log kwev mala ḳöḳ loḳ
los dahis nebë hil nid ḳöḳ. 13 Log betuheng vu yaġek depelubin medeyam
dob nebë sën sanġ neggee raḳ ḳele banon nerurin to lo. 14 Log yaġek mala
maya nebë sën devevir ḳanyë in denaduu na. Log ḳedu pin los ḳedu loo
vuheng devuu bej gedesejun medeneya. 15 Log alam-los-bengöj vu dob
los alam böp böp, galam-beġö-yi alaj sën deneġin sir lo, galam-los-bengöj
ggoreksën, galam los nij wëëk, galam pin sën alaj debaġo sir medetu
hir nġaa meris lo, galam pin sën yö deneġin sir lo, og sir pin devun sir
medenedo loḳ waaḳ jeggin jeggin vu dob ġebinë, gedenedo loḳ peḳë len
loḳ ḳedu babuj. 16 Lob denetahi vu ḳedu pin los ġelönġ bë, "Ham kwedub
benam jaḳ medo he begwërin he in Mehö sën raḳ nedo sëa-los-arë agu
luho Sipsip Nalu, in luho ahëj sengën. 17 In luho hir buk böpata sën ahëj
sengën medebo doḳ nah nġaa nipaya nyëvewen lo gwëbeng töḳ yam
ggovek ya, lob re yoh vu bë bare mekesuu nġaa sënë?"

Anutu Yi Alam Israel 144,000 Rëḳ Demedo

7 1 Nġaa pin sënë ggovek, log sa halë angër lubeluu denare loḳ dob
nenga lubeluu, bevare denejom dob yi sanġ lubeluu ahon in bë
su degevë dob, ma degevë loo, ma degevë ḳele rë. 2 Log sa halë angër
ngwë vu sën hes mala neverup lo meraḳ meyam. Ḳo Anutu sën nedo
mala-tumsën lo yi ḳanaḳ sepa, log tahi ya niwëëk vu angër lubeluu sën
deḳo niwëëk böpata rot in debasap dob los loo lo bë, 3 "Ham su pevis
megwevonġ paya vu dob, ma loo geḳele lu nġaa rë. Gaḳ he ġebë he Anutu
yi ḳanaḳ jaḳ yi hur lo dabaj namuġin rë, loḳ mëm ham gwevonġ." 4 Log sa
hanġo alam sën deneḳo ḳanaḳ raḳ dabaj lo bë sir 144,000 deyam vu alam
Israel degwaj pin.
5 Sir 12,000 vu Yuda yi mewis,
log sir 12,000 vu Ruben yi mewis,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

log sir 12,000 vu Gat yi mewis,
6 log 12,000 vu Aser yi mewis,
log sir 12,000 vu Naptali yi mewis,
log sir 12,000 vu Manase yi mewis,
7 log sir 12,000 vu Simeon yi mewis,
log 12,000 vu Levi* yi mewis,
log sir 12,000 vu Isakar yi mewis,
8 log 12,000 vu Sebulun yi mewis,
log sir 12,000 vu Yosep yi mewis,
log sir 12,000 vu Benyamin yi mewis.
Besir pin deḳo Anutu yi ḳanaḳ raḳ dabaj.

Alam Yu Böpata Rot Dejom Raḳ Vu Anutu

9 Nġaa pin sënë ggovek, log sa malaġ yah. Lob sa halë alam nġahiseḳë
rot desupin sir medenedo, rëḳ mu mehöti su yoh vu bë natevin sir rë.
Alam sënë deyam vu mehönon pin, gedeyam vu dob pin, gevu mehönon
degwaj ti ti lo pin, gevu ayej agga ti ti lo pin. Beyam denare sëa-los-arë
mala ggëp Sipsip Nalu mala. Deröp tob veroo adingseḳë, gedeḳo ḳapah
bëḳ ris loḳ nemaj, 10 gedereseeh rur bë:
"Hil ġaḳo Anutu sën nedo raḳ sëa-los-arë lo luho Sipsip Nalu arëj
jaḳ.
In luho deḳo hil yom lob gwëbeng hil nado nivesa!"
11 Log angër pin denare tetup sëa-los-arë los alam ggev losho nġaa lubeluu
sën denedo malaj-tumsën lo ving. Lob depetev medeneggëp loḳ luho
malaj bedebë dabaj raḳ dob gedeneḳo Anutu arë rak 12 medenenër bë:
"Yönon rot!
Hil ġaḳo hil Anutu arë jaḳ,
behil nanër niwëëk los arë böpata ranġah!
Kwa nivesa pin neggëp vu yi,
lob hil kwad vesa vu yi behaḳo arë raḳ!
Arë böpata rot geyi Mehö niwëëk ata,
genġaa pin sënë yö neggëp vu yi degwata los degwata!
Yönon rot!"

Alam Sën Hir Nivanë Maya Gwëbeng

13 Lob ggev ti loḳ tepëḳ vu sa bë, "Alam sën deröp tob veroo agi maḳ
sir re lo? Deyam vu tena?" 14 Loḳ senër yah vu yi nebë sënë bë, "Sa
Mehöböp, saḳ duġin. Gaḳ mu mëm honġ mu nġo ġeraḳ ni." Loḳ nër yom
ggökin vu sa bë, "Alam sënë deḳo maggin los vanë böpata rëḳ denare nij
wëëk, om deripek hir tob loḳ Sipsip Nalu niḳöḳ beveroo raḳ. 15 Nebë sënë,
om sën denare Anutu yi sëa-los-arë mala.
Lob denevonġ tavë vu yi buk geranġah loḳ yi dub vabuung.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Gemehö sën nedo raḳ sëa-los-arë agi yö ti rëḳ medo geving sir
megeġin sir.
16 Su rëḳ denadiiḳahëj nah gökin rë,
gesu rëḳ ayoj bev in bël nah gökin rë.
Hes su rëḳ beek doḳ navij rë,
genġaa ti su rëḳ bev jaḳ navij rë.
17 In Sipsip Nalu sën nedo raḳ sëa-los-arë lo rëḳ natu hir mehö sën
malain sir,
begeḳo sir na bël veyë bedenanum bël mala-tumsën-yi.
Log Anutu rëḳ jevu malaj bël,
gesu rëḳ dengu nah gökin rë."

Sipsip Nalu Puvin Ḳele Niḳegwi* Sën Netu Nemadvahi-bevidek-luu

8 1 Log Sipsip Nalu puvin ḳele niḳegwi* sën netu nemadvahi bevidek
luu lo, lob nġaa pin vu yaġek deduj ma gesu denevengwënġ
rë yoh vu awa nyënġelë ma nġaa ti. 2 Ggovek loḳ sa halë angër
nemadvahi-bevidek-luu denare ggëp Anutu mala, gedeneḳo avuuḳ
nemadvahi-bevidek-luu loḳ nemaj yoh vu sir.
3 Log angër ti verup nare loḳ Anutu yi jepö degwa. Lob ḳo ġabum goor
gedevo kabanġ nġahiseḳë vu yi in besi seriveng bereggu nivesa berup na
tagwaveḳ doḳ Anutu-yi-alam pin hir jomraḳsën. Besi seriveng jaḳ Anutu
yi jepö sën desemu raḳ goor yö meris menare loḳ Anutu yi sëa-los-arë
mala lo, in reggu na. 4 Lob kabanġ aru reggu nivesa sënë los Anutu-yi-
alam hir jomraḳsën pin devo sir vër in angër nema, gedeya vavunë beya
deverup Anutu mala. 5 Loḳ angër ḳo ġabum-aru-reggu-nivesa-yi beḳo
nengwah sën ggëp neleleḳ lo vu jepö bepup ġabum, log të luḳ ya dob. Log
pevis bevaḳuvek tetap bededun raḳ, lob davës vër meya, log jemapi ggee.

Angër Lubeluu Devë Avuuḳ

6 Lob angër nemadvahi-bevidek-luu sën deḳo avuuḳ nemadvahi-
bevidek-luu lo dero sir in bë degevë. 7 Lob angër muġinsën vë yi avuuḳ,
lob hob lulanon los nengwah sarömin yi ving ḳöḳ bekeseh luḳ ya dob.
Lob devo den loḳ dob los ḳele ya yu löö, lob nengwah gga dob yu ti,
geḳele yu ti. Log vos ris ni mewis pin, og nengwah gga ving.
8 Log angër netu luu vë yi avuuḳ lob nengwah böp ti nebë sën ḳedu
böp ti tum loḳ, beya meto meluḳ ya loo, lob vasuh loo ya löö. Ti ḳöḳ raḳ
nebë mehönon nij ḳöḳ geluu denedo nivesa. 9 Lob nġaa malaj vesa pin sën
deneggëp loḳ loo ḳöḳ agi dediiḳ geyu luu denedo nivesa. Log yaġ pin ving
nebë saga, yu ti ya devonġ paya geloo rehöö sir, geyu luu denedo nivesa.
10 Log angër sën netu löö lo vë yi avuuḳ, lob betuheng böpata ti tum
loḳ meluḳ vu yaġek meya betum nebë dee sën denetaggi lo, bevës meya.
Lob vasuh bël pin vu dob ya yu löö. Vës meto meluḳ ya bël ata los bël

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

veyë yu ti lob vonġ paya vu, geyu luu nahën denedo nivesa. 11 Denenër
betuheng sënë arë nebë Marasin Nimenġëës, lob bël yu ti sagi ni menġëës
raḳ. Lob alam nġahiseḳë sën denenum bël agi, og sis sir medediiḳ ya.
12 Log angër sën netu lubeluu lo vë yi avuuḳ, lob hes los kwev,
gebetuheng pin devasuh sir ya len löö löö. Lob lej ti ti malaj ḳenu loḳ yoh
vu sir gelej luu luu netum. Log devo den loḳ ranġah ya löö ving. Lob len
ti mala vahis loḳ ya verök̈ yi gelen luu og ranġah. Log buk len ti yiḳ mala
vahis loḳ nebë saga ving, gelen luu og betuheng los kwev denetum.
13 Log sa halë tuġ böpata ti nevëëng meneyoh yaġek babu. Lob sa
hanġo nġeeḳ bë, “Wöp-o! Wöp-o! Wöp-o! Gëpin alam sën denedo dob
agi! In angër löö denahën bedenevonġin bë degevë avuuḳ gemëm maggin
natök̈ nam vu mehönon!”

Angër Netu Nemadvahi Vë Avuuḳ

9 1 Angër netu nemadvahi vë yi avuuḳ, lob sa halë gebetuheng ti kehulek vu
yaġek metök̈ meyam dob. Lob devo kii asoreng böpata sën adingseḳë rot lo
yi vu yi. 2 Tahinin asoreng sënë, lob aru raḳ verup nebë sën nengwah böpata ti
aru. Lob aru sën raḳ verup asoreng agi bom hes los nyëġ bemala vahis loḳ. 3 Lob
ġab nġahiseḳë nebë sepaaḳ devo sir vër in aru sënë gedeluḳ ya dob. Lob nij wëëk
nebë veveeyaġek böp nij wëëk medenevonġ rii raḳ mehönon. 4 Rëḳ deḳo ġaġek
bë su debasap vos ris ma nġaa nimewis aggagga sën nekip vu dob agi, ma ḳele
ti rë. Gaḳ mëm dekevoh alam sën Anutu yi ḳanaḳ su neggëp raḳ dabaj rë lo na,
5 gedebo vanë vu sir nabë sën veveeyaġek böp. Denegga mehönon medenevo
vanë vu sir lo noh vu kwev nemadvahi, rëḳ mu su dengis mehönon medenadiiḳ.
6 Doḳ buk sënë og mehönon rëḳ desero aggata diiḳsën yi, rëḳ nama gesu rëḳ
denatök̈ jaḳ rë. Rëḳ ahëj geving nabë denadiiḳ, rëḳ mu diiḳsën rëḳ beya in sir.
7 Sa halë sepaaḳ lo nij nebë hoos sën denero in bë na degevonġ beġö jaḳ lo.
Log detunġ nġaa ti nebë madub goor raḳ yuj, log malaj nebë mehönon malaj.
8 Log yuj belek ading nebë avëh yuj, genevuj nebë reggu böp layon nevuj. 9 Log
devanuh aën ahë petes ggërin newaj nebë ḳelenavi, gebanisej nekelö böpata
nebë sën hoos denedadii karis nġahiseḳë medeneserö̈ġ medeneya beġö lo. 10 Log
husej nebë veveeyaġek hus. Lob hir beġö sën degelu mehönon jaḳ lo neggëp
husej, om rëḳ degelu mehönon jaḳ noh vu kwev nemadvahi benavij gesanġ
böpata. 11 Hir mehö-los-bengö og yiḳ angër sën neġin asoreng sën luḳ meya rot
gahë degwa ma lo. Denenër angër sënë arë loḳ Hibru ayej bë Abadon, geGrik
ayej nebë Apolyon. Log hil pekwë doḳ ayed nabë Mehö-kevohsën-nġaa-pin.
12 Maggin böp muġinsën yi ggovek ya, geham gwenġo rë! Maggin luu
nahën neggëp bevonġin natök̈ nam.

Angër Netu Videk-ti Vë Avuuḳ

13 Log angër netu videk-ti vë yi avuuḳ, lob sa hanġo mehöti aye yam
loḳ vis lubeluu sën denedo jepö goor nyëḳetu lubeluu benedo loḳ Anutu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mala lo. 14 Benër yam vu angër sën nejom avuuḳ netu videk-ti lo bë,
“Kwevelekin angër lubeluu sën deduu sir raḳ sëng medenedo bël ata
Yupretis lo vër medena.” 15 Lob kevelekin angër lubeluu sënë vër in bë na
debasuh mehönon na yu löö, lob dengis yu ti medenadiiḳ. Detunġ angër
lo sënë wirek, bemedo deneġin hes mala sënë los buk sënë, gekwev sënë,
geyiḳ ta sënë, in bë degevonġ hir huk sënë. 16 Lob sa hanġo bë hir alam-
beġö-yi sën deneraḳ hoos lo sir yoh vu 200 milion. 17 Lob sa niġ nebë sën
sa pesep behalë hoos lo sënë los alam sën deneraḳ lo. Deröp nġaa nebë
ḳelenavi ggërin newaj, beniḳöḳ nebë nengwah leleḳsën, geniraru nebë
yaġek, genisanġsanġ nebë ahoḳ kedë. Geyuj nebë reggu böp layon. Lob
nengwah daggen los aru, geġelönġ salpa* sën netum lo, raḳ verup avij
begelu yi meya. 18 Lob desis mehönon sën devasuh raḳ yu löö lo yu ti raḳ
nġaa nipaya löö sënë medediiḳ. Yiḳ nengwah daggen los aru ga, ġelönġ
salpa* sën tum beraḳ deverup hoos avij lo. 19 Hoos sënë nij wëëk neggëp
ggëp avij los husej. Husej nebë nyël geyuj neggëp medenegga mehönon
raḳ. 20 Rëḳ mu mehönon vahi pin sën su dediiḳ raḳ nġaa nipaya löö agi rë
lo, og su deggërin sir bederuu demij vu nġaa sën denesemu raḳ nemaj lo
rë. Yönon, su denevuu sën denedudeḳ vu memö los anutu-kuungsën sën
yö denesemu raḳ goor los seriva, gebraas los ġelönġ, geḳele lo rë. Nġaa
sënë su deyoh vu bë degelë nyëġ los degenġo ġaġek, gedena rë. 21 Log
mehönon vahi sënë denesis mehö la medenediiḳ, gedenevonġ parahek,
gedenevonġ baggëb, gedeneggodeḳ nġaa jeggin jeggin, rëḳ su deggërin sir
mederuu demij vu nġaa sënë ving rë.

Angër Vo Ḳapiya MeJon Gga

10 1 Sënë ggovek, log sa halë angër niwëëk ata ti luḳ vu yaġek
meyam. Bom yi loḳ beggob, gemarubggii buu loḳ yu. Log
mala netum nebë hes, gevaha netum nebë mudeng sën nengwah gga
bemedo netum raḳ lo. 2 Jom ḳapiya mahen teka loḳ nema, lob puh yi
beneggëp. Log varah vaha vesa raḳ loo gevaha ḳëj nare raḳ dob. 3 Log
vonġ aye böpata nebë sën reggu böp layon nenġeeḳ lo, log vaḳuvek
nemadvahi-bevidek-luu detetap bedevengwënġ loḳ yö ayej. 4 Vaḳuvek
nemadvahi-bevidek-luu sënë devengwënġ ggovek, lob sa hevonġin bë
ḳevu ayej sënë. Rëḳ sa hanġo mehöti nër aye yam vu yaġek bë, “Vaḳuvek
nemadvahi-bevidek-luu sën detetap lo hir ġaġek, og ġenajom ahon meyö
gëp doḳ yum mu, gaḳ su ġekwevu!”

5 Log angër sën sa halë genare raḳ loo los dob lo, varah nema vesa
raḳ ya yaġek, 6 genër yönon vavunë raḳ Anutu sën nedo mala-tumsën
degwata los degwata lo arë. Yiḳ Anutu sënë sën tunġ yaġek los nġaa pin
sën denedo loḳ lo, getunġ dob los nġaa pin sën denedo loḳ lo, getunġ loo
los nġaa pin sën deneggëp loḳ lo. Log angër nër bë, “Buk vonġin govek
na pehi sënë. Anutu su rëḳ geġin nah gökin rë. 7 Gaḳ nabë angër netu

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nemadvahi-bevidek-luu gevë avuuḳ jaḳ gëp hus baye jaḳ, og Anutu rëḳ
gevonġ beyi nġaa sën neggëp vunsën wirek lo anon jaḳ. Nabë sën nër loḳ
Bengö Nivesa sën vo vu yi hur-denenër-ġaġek-ranġahsën lo wirek lo.”
8 Log mehö sën aye yam vu yaġek mesa hanġo lo, nër vu sa ggökin
bë, “Ġena gweḳo ḳapiya sën yö puh yi meneggëp loḳ angër sën nare raḳ
loo los dob lo nema.” 9 Lob seya vu angër mesenër vu bë, “Ġebo ḳapiya
mahen teka saga vu sa.” Loḳ nër vu sa bë, “Gweḳo nök beġegwa. Saga rëḳ
nengën rot vu avim nabë beggoh. Rëḳ mu ahëm ḳevus og rëḳ menġëës
vu.” 10 Angër nër ggovek, log sa haḳo ḳapiya mahen teka sënë vër loḳ
nema beha. Lob nengën rot loḳ saviġ nebë beggoh. Loḳ tum sa henġon ya,
lob nimenġëës rot vu sahëġ ḳevus.
11 Lob denër vu sa bë, “Ġenanër Anutu yi ġaġek ranġah nah gökin
jaḳ nġaa sën rëḳ natök vu alam nġahiseḳë vu dob nġahiseḳë, gayej
nġahiseḳë, gevu alam-los-bengöj nġahiseḳë geving lo.”

Mehö Luu Denër Ġaġek

11 1 Devo nġesinġ ti ni nebë atohenġ vu sa in bë sa tahöö nġaa jaḳ,
gedenër vu sa bë, “Kwedi ġetahöö Anutu yi dub-vabuung-böp ayo
vabuung los jepö, geġenatevin alam sën denesupin sir loḳ lo geving. 2 Rëḳ
mu dub-vabuung-böp yi telig sën neyom dobnë lo, og su ġetahöö, gaḳ
gwevuu menök gëp. In telig sagaḳ alam dahis hir nġaa, om rëḳ debarah
vahaj doḳ nyëġ vabuung böp Yerusalem na menoh vu kwev mehödahis-
luu-bevidek-luu. 3 Lob sëḳ bo niwëëk böpata rot vu mehö luu, geġevonġ
luho na denanër sa ġaġek ranġah. Luho rëḳ degevëh bëëk nabë tob, in
detato vu alam nabë degërin sir nah vu Anutu log denanër sa ġaġek
ranġah noh vu buk sën 1,260 agi.”
4 Luho nebë ḳele oliv* vaha luu. Log luho nebë ram luu bedenare loḳ
alam pin vu dob hir Mehöböp mala. 5 Nabë mehö la degevonġin nabë
degevonġ paya vu luho, og nengwah rëḳ jaḳ berup luho avij bega sir sën
denelë luho paya lo. Yönon rot, mehöti bë gevonġin nabë kevoh luho na,
og rëḳ nadiiḳ jaḳ nġaa sënë. 6 Luho nij wëëk böpata rot neggëp beyoh
vu bë degërin yaġek gehob nama noh vu buk sën luho denanër Anutu
yi ġaġek ranġah lo. Log luho nij wëëk böpata rot neggëp beyoh vu bë
depekwë bël pin natu ḳöḳ nabë mehönon nij ḳöḳ, gedebasap alam vu dob
jaḳ nġaa nipaya aggagga. Noh vu buk pin sën nabë luho kwaj bo nabë
degevonġ lo, og luho deyoh vu bë degevonġ.
7 Luho degovek huk sën denanër Anutu yi ġaġek ranġah agi na, log
mëm reggu bemën böpata ti rëḳ vu asoreng sën luḳ ya rot gahë degwa
ma lo, mejaḳ nam vavunë belööho dengis sir. Lob rëḳ kesuu luho bengis
luho beluho denadiiḳ. 8 Lob luho navij rëḳ doḳ gëp nyëġ böp sën hil
nepeggirin ġaġek raḳ bë Sodom los Ejep lo yi aggata böp. Yiḳ nyëġ böp
saga sën desis luho hir Mehöböp raḳ ḳelepeḳo* loḳ wirek mediiḳ lo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Alam la rëḳ vu navij agga ti ti pin, gevu mehönon degwaj pin, gevu
ayej agga ti ti pin, gevu dob pin, berëḳ degelë luho nij hel gëp noh vu
buk löö benyëṅġelë. Log su rëḳ dengoġekin mehö la bededev luho nij hel
rë. 10 Lob alam vu dob sënë rëḳ kwaj vesa in luho dediiḳ, lob rëḳ dedöö
gedega nos böp, gedebo ḳupeḳ nyëmasën vu sir vewen vewen. In alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën luu sënë denevo vanë panġsën rot vu alam pin
vu dob wirek.
11 Lob buk löö benyëṅġelë ggovek ya, loḳ Anutu vonġ saheng mala-
tumsën-yi loḳ ya luho ayoj. Lob luho dekedi raḳ bedenare. Lob mehönon
sën delë luho lo ḳenuj verup bedeggöneng böpata rot. 12 Lob ḳööḳ niwëëk
ti yam vu yaġek vu luho bedenġo bë, "Melu jaḳ nam vavunë sënë." Lob
beggob ḳo luho meraḳ ya yaġek galam sën denesis beġö vu luho lo, delë
bë luho deraḳ medeya. 13 Log pevis bejemapi ggee böpata, lob nyëġ böp
saga len ti mala ma, geyiḳ len nemadvahi-bevidek-lubeluu nahën denedo.
Lob jemapi sënë sis alam 7,000 mededii ḳ. Galam vahi sën nahën denedo
vesaj lo deggöneng böpata rot bedeḳo Anutu sën yaġek ala lo arë raḳ.
14 Maggin böp netu luu sënë ggovek ya. Geham gwenġo rë! Buk su rëḳ
hus ading rë, gaḳ maggin netu löö yiḳ vonġin berup pevis.

Angër Netu Nemadvahi-bevidek-luu Vë Avuuḳ

15 Log angër netu nemadvahi-bevidek-luu vë yi avuuḳ, lob mehö la ayej
raḳ vu yaġek medetahi niwëëk bë:

"Hil Mehöböp tu dob pin hir Mehö-los-bengö ggovek ya,
geyi mehö sën ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo tu Mehö-los-bengö
ving nebë saga,
berëḳ medo geġin mehönon pin degwata los degwata!"

16 Lob alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sën denedo raḳ hir sëa loḳ
Anutu mala lo depetev medeneggëp loḳ Anutu mala bedepeḳa dabaj raḳ
dob gedeḳo yi raḳ niwëëk, 17 medenër bë:

"Oo Mehöböp Anutu, niwëëk pin neggëp vu honġ.
Ġenedo gwëbeng, genġo ġenedo yö vu muġinsën.
Ġeḳo nim wëëk böpata ggovek ya,
beġetu mehönon pin alaj vorot bemedo ġeneġin sir.
18 Alam dahis pin ahëj sengën, rëḳ gwëbeng,
og ahëm sengën töḳ yam ranġah ggovek ya.
Log buk sën alam-diiḳsën denatöḳ nam ranġah megwenġo hir ġaġek
lo yiḳ sënë.
Gebuk gwëbeng sënë, sën ġebo nivesa nyëvewen vu honġ hur
alam-denenër-ġaġek-ranġahsën lo,
gevu honġ alam lo,
gevu alam pin sën deneggöneng gedeneggurek babum lo.
Kë! Sir sën yuj ading lo, gesir sën alam meris lo ving.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Buk yam ggovek ya in bë ġekwevoh alam sën denevasap nġaa vu
dob lo na!”
19 Denër ggovek, log Anutu yi dub vabuung sën nedo yaġek lo tateḳin
yi, log keröng-horek-yi nedo ranġah loḳ ayo vabuung soġek. Yiḳ keröng
sagi sën Anutu joo ġaġek vu alam Israel wirek meneggëp loḳ lo. Lob
davës vër behang meya, log dedun raḳ, lob vaḳuvek tetap gedob lönġin,
log hob lulanon lev ata.

Avëh Luho Nġaa Böpata Ti Nebë Ḳarob

12 1 Lob nġaa tahutahu-yi böp ti töḳ yam ranġah ggëp yaġek, nebë
sënë: Avëh ti nedo, beröp hes mala loḳ navi nebë tob geraḳ nare
kwev. Log tunġ betuheng nemadluho-bevidek-luu raḳ yu nebë madub.
2 Log nalu loḳ, lob medo nevimeng in bë geko, rëḳ vanë nevev raḳ yi
panġsën rot. 3 Log nġaa tahutahu-yi ngwë töḳ yam ranġah ggëp yaġek.
Nġaa sagi nebë sënë: Ḳarob böpata ti neggëp. Navi ḳöḳ geyu nemadvahi-
bevidek-luu, gevis nemadluho. Lob tunġ mehö-los-bengö yi madub
nemadvahi-bevidek-luu raḳ yu pin. 4 Log hus sekee betuheng yu ti vu
yaġek betë yam dob. Geyiḳ betuheng yu luu mu nedo yaġek. Log ḳarob
böpata sënë ya nare loḳ avëh sën nevimeng lo mala, in bë geḳo nalu geto
lob ga. 5 Lob avëh ḳo nalu maluh. Hur mahen sagi sën rëḳ najom aën dus
ti megeġin mehönon pin jaḳ lo. Lob avëh ḳo nalu ggovek, lob deḳo raḳ ya
vavunë pevis, bedeḳo ya vu Anutu los yi sëa-los-arë, 6 log avëh sënë veya
meya nyëġ-yumeris. Anutu ro yi nyëġ vu sagu in bë degeġin yi bedebo
nos vu yi noh vu buk 1,260 sagi.
7 Loḳ beġö böpata verup vu yaġek. Angër hir ggev Mikael losho yi
angër vahi devonġ beġö vu ḳarob böp, om ḳarob böp losho yi angër lo
denevonġ beġö loḳ yah vu sir. 8 Rëḳ mu Mikael losho yi angër dekesuu sir
medetii sir ya in yaġek. 9 Ḳarob böpata sënë luḳ yam dob, yiḳ marub sën
yö neggëp vu nyëdahis lo lob denenër arë nebë Memö Nipaya, geSatan.
Sën netetuhin mehönon pin vu dob lo. Detë yi ya dob lob detë yi angër lo
ya ving yi.
10 Lob sa hanġo mehöti tahi niwëëk yam vu yaġek bë:
“Gwëbeng hil Anutu ḳo hil yom ggovek ya,
geniwëëk töḳ yam ranġah ggovek betu mehö-los-bengö in geġin
mehönon!
Log yi mehö sën ggooin raḳ in bë geḳo hil nah lo arë böp raḳ!
In mehö sën nenër ġaġek raḳ hil arid lo sën Kerisi-yi-alam sir lo,
nenër ġaġek raḳ sir vu hil Anutu buk geranġah.
Rëḳ gwëbeng angër lo detë yi ya dob ggovek ya.
11 Nġaa sën vonġ bedekesuu yi lo yiḳ raḳ sën Sipsip Nalu niḳöḳ keseh
lo,
log raḳ sën denenër Yesu yi ġaġek ranġah lo,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

log raḳ sën su kwaj nevo navij panġsën bë demedo nivesa vu dob
sënë rë lo.
Su kwaj nevo sir rë,
gaḳ bë alam dengis sir medenadiiḳ og yiḳ ggovek.
12 Nebë sënë om ham pin sën nedo yaġek lo, ham kwamin vesa!
Rëḳ mu ham sën nedo dob los loo lo, ham gweġin ham!
In maggin böpata vonġin natöḳ vu ham.
Satan luḳ yök vu ham ggovek ya,
lob ahë sengën böpata rot,
in raḳ ni bë yiḳ hen buk hus dus teka mu."
13 Ḳarob böpata sënë lë bë detë yi ya dob, lob tii avëh sën ḳol nalu
maluh lo besepa rot. 14 Rëḳ mu devo tuġ banis böpata luu vu avëh sënë
in bë gevëëng mena ben nyëġ-yumeris, bena medo ading in marub
böp saga. Gerëḳ degeġin yi nivesa in nos vu sagu noh vu nġebek löö
benyënġelë saga, (yiḳ buk 1,260 sën lo). 15 Lob marub sënë muteḳ bël
verup avi bevaar meya nebë bël ata betamuin avëh meya. Marub vonġin
bë bël geḳo avëh sënë na bemala nama. 16 Rëḳ dob loḳ vu avëh bavi töḳ
genġon bël sën ḳarob muteḳ verup avi lo. 17-18 Lob ḳarob böpata sënë ahë
sengën rot vu avëh, lob ya in bë gevonġ beġö vu avëh nalu lo vahi. Sir
sënë denesepa loḳ Anutu yi horek medenetateḳin Yesu yi Bengö Nivesa
ranġah.

13

1 Log yö nare raḳ raggër vu loo nenga.

Reggu Bemën Böp Luu Deverup

Lob sa halë reggu bemën böp ti raḳ verup loo. Yu nemadvahi-bevidek-
luu gevis nemadluho. (Vis nebë burmakau). Lob alam-los-bengöj hir
madub nemadluho nedo raḳ yoh vu vis pin. Log nġaa la arëj raḳ neggëp
yu. Arëj sënë og ġaġek pelësën aggagga sën neraḳ Anutu lo. 2 Reggu
bemën sën sa halë agi ni nebë reggu böp lepat, gevaha nebë reggu böp
bëa vaha, gavi nebë reggu böp layon avi. Lob ḳarob sën lo vo yi niwëëk
vu reggu bemën sënë. Lob tunġ yi tu mehö-los-bengö nebë yi, lob vo
niwëëk böpata rot vu yi. 3 Lob sa halë bë reggu bemën yu lo ti vonġ bë
degelu bebeġö niben neggëp raḳ. Niben böpata beyoh vu bë nadiiḳ, rëḳ
ma gebeġö nyë sënë ggov ya geniben mu neggëp. Lob alam pin ḳenuj ya
in nġaa sënë, lob desepa loḳ yi. 4 Denepetev medeneggëp loḳ ḳarob böp
sënë lo mala medeneḳo yi raḳ, in vo yi niwëëk vu reggu bemën sënë.
Gedenepetev medeneggëp vu reggu bemën sënë ving, gedenenër bë,
"Maḳ re luho reggu bemën sënë deneggëp ti? Maḳ re yoh vu bë gevonġ
beġö mekesuu yi?"
5 Rëḳ Anutu lë reggu bemëm böp sënë mu, geyö medo nevonġ paanġ
menenër pelë raḳ yi. Geniwëëk böpata rot neggëp in gevonġ nġaa pin sën
kwa nevo lo noh vu kwev mehödahis-luu-bevidek-luu (yiḳ buk 1,260 sën

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lo). 6 Yö avi raḳ benër pelë raḳ Anutu. Genër pelë raḳ Anutu arë, genër
pelë raḳ yi dub-vabuung-böp, geraḳ yi alam sën denedo yaġek lo. 7 Lob
Anutu lë yi mu, geyö vonġ beġö vu Anutu-yi-alam beniwëëk mekesuu sir
bedahun sir ya. Log ḳo niwëëk böpata rot yoh vu bë natu alam pin, gedob
pin, gayej pin, genavij aggagga pin, hir mehö-los-bengö. 8 Mehönon pin
vu dob sën su arëj neggëp loḳ ḳapiya vu buk sën Anutu tunġ dob rë lo, og
rëḳ degeḳo reggu bemën sënë jaḳ. Ḳapiya sënëḳ Sipsip Nalu sën desis yi
mediiḳ wirek lo yi ḳapiya mala-tumsën-yi. 9 Mehöti bë nenga neggëp, og
genġo ġaġek sënë nivesa megero!
10 Nabë mehöti arë neggëp bë na ḳarabus, og rëḳ na.
Log nabë mehöti arë neggëp bë dengis yi jaḳ paëp-yu-anil menadiiḳ,
og rëḳ dengis yi menadiiḳ.
Om Anutu-yi-alam denajom sir ahon rot medekerë, gayoj na timu vu Kerisi.
11 Log sa halë reggu bemën böp ngwë kedi loḳ dob ġebinë meraḳ verup.
Vis luu nedo raḳ yu nebë sën sipsip tuveḳ ti, rëḳ nenġeeḳ aye böp nebë
ḳarob böpata ti. 12 Reggu böp netu luu sënë tu reggu nipaya muġinsën
yi hur beḳo yi niwëëk böpata pin, benevonġ bemehönon los nġaa-dob-
yi pin deneḳo reggu muġinsën sënë raḳ. Yi sën wirek beġö nyë böpata
neggëp raḳ yu beyoh vu bë gevonġ menadiiḳ, rëḳ ma geggov ya in yi lo.
13 Reggu bemën ngwë sën netu luu nevonġ nġaa böp aggagga, lob vonġ
nġaa böp ti nebë sënë: Vonġ benengwah luḳ vu yaġek meyam dob raḳ
alam malaj medelë. 14 Rëḳ Anutu lë yi mu, genevonġ nġaa böp aggagga
ggëp reggu bemën ngwë muġinsën mala, lob netetuhin mehönon vu dob
sënë raḳ nġaa böp böp nebë sënë. Log loḳ ahëj menër bë desemu reggu
bemën muġinsën ḳenu ti in degeḳo arë jaḳ. Reggu bemën böp sagi sën
paëp-yu-anil sis yi wirek, rëḳ ma genahën nedo vesa lo. 15 Lob Anutu lë yi
mu, gereggu bemën sën netu luu lo rov saheng loḳ ya reggu bemën ngwë
muġinsën ḳenu bevesa loḳ, benevengwënġ. Gaḳ nabë mehö la su degeḳo
reggu bemën ngwë muġinsën sënë jaḳ rë, og rëḳ ngis sir medenadiiḳ.
16 Log reggu bemën sën netu luu lo nër, lob debë ḳanaḳ ti raḳ alam
pin nemaj vesa ma dabaj. Debë raḳ alam-meris los alam-yuj-ading,
galam-ggoreksën los alam-ḳupeḳ-masën, galam sën alaj debaġo sir tu hir
nġaa meris lo los alam sën yö deneġin sir lo. 17 Om nabë mehöti su geḳo
reggu bemën sënë arë, ma yi ḳanaḳ, jaḳ gëp yi rë, og su yoh vu bë rëḳ
baġo alam hir nġaa ti rë. Gesu yoh vu bë alam debaġo hen nġaa ti rë.
18 Ġaġek sënë degwa neggëp, om ham sën los kwamin lo, og ham kwamin
bo reggu bemën yi ḳanaḳ sënë nivesa mejaḳ ni. In yiḳ ḳanaḳ sënë og
mehönon ti arë neggëp vunsën loḳ, lob yiḳ nebë sënë: 666.

Sir 144,000 Devonġ Raro Mewis

14 1 Log sa malaġ yah, lob sa halë Sipsip Nalu nare raḳ ḳedu Sion*,
balam 144,000 denare ving yi. Lob Sipsip Nalu luho Ama arëj

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

neggëp raḳ sir pin dabaj. 2 Log sa hanġo dedun nivesa yam vu yaġek.
Dedun nebë sën lubek böp nevo dedun, genebë sën vaḳuvek netetap
bededun böpata. Sa hanġo dedun sënë vonġ bë sën sengii aye nivesa,
bevonġ bë sën alam denesis gita baye nivesa verup. 3 Devonġ raro mewis
ti raḳ, raḳ Anutu yi sëa-los-arë mala, geraḳ nġaa lubeluu sën denedo
malaj-tumsën lo malaj, geraḳ alam ggev malaj. Anutu baġo alam 144,000
sënë vu dob yom, lob sir sënë mu deyoh vu bë dejaḳ raro sënë ni. Gaḳ
alam vahi og su deyoh vu rë. 4 Alam sënë og yö deleḳin sir nivesa
medenedo maluh bu gavëh ma. Alam sënë medo denesepa Sipsip Nalu
medeneya ving yi yoh vu nyëġ sën neya lo. Anutu ggooin sir raḳ loḳ
alam vu dob ayo vuheng gebaġo sir yom in bë denatu alam muġinsën
medenatu seriveng vu Anutu, om sën ḳo sir yah tu luho Sipsip Nalu yö
hir nġaa. 5 Vu buk sën denedo dob lo, og su denenër ġaġek tetuhinsën rë,
gesu denevonġ nġaa ti paya meneggëp vu sir rë.

Angër Löö Denër Ġaġek

6 Log sa halë angër ti genevëëng meneya yaġek babu vavunë rot.
Ḳo Bengö Nivesa sën neggëp degwata los degwata lo. Lob yi huk bë
tateḳin Bengö Nivesa sënë vu alam pin sën denedo dob agi, genanër vu
mehönon pin sën denedo vu dob pin, genavij agga ti ti pin, gayej ti ti pin,
gemehönon degwaj pin lo. 7 Tahi niwëëk bë, “Buk töḳ yam ggovek ya in
Anutu seggi mehönon hir ġaġek. Om ham ġönengin yi gegweḳo arë jaḳ.
Ham gweḳo Mehö sën tunġ yaġek los dob, geloo los bël veyë pin lo arë
jaḳ.”
8 Angër ngwë tamuin ngwë muġinsën beyam. Lob angër ngwë sën netu
luu agi tahi bë, “Babulon* böp bumeng ya! Bumeng ya! Vonġ bë nyëġ böp
Babulon* vo wain niwëëk vu alam vu dob pin medenenum. Vonġ besir
nġahiseḳë desepa loḳ yi baggëb lu nġaa bedenevonġ niwëëk ata beggërin
ayoj.”
9 Loḳ tum angër ti tamuin luho beverup. Lob angër netu löö sënë tahi
ya niwëëk bë, “Nabë mehöti nadudeḳ vu reggu bemën sënë ma ḳenu,
ma gebë yi ḳanaḳ jaḳ daba ma nema, 10 og rëḳ nanum wain ti. Wain
sënë yiḳ Anutu ahë sengën, rëḳ mu Anutu su rëḳ sarömin bël geving
wain sënë rë. Gaḳ yö rëḳ keseh ahë sengën doḳ kap in bo doḳ nah
nipaya nyëvewen, bemehöti sën lo nanum. Lob rëḳ geḳo vanë nipaya
rot jaḳ nengwah niḳerus sën medo netum raḳ ġelönġ nisanġsanġ salpa*
lo, jaḳ angër vabuung lo malaj, gejaḳ Sipsip Nalu mala. 11 Lob aru rëḳ
jaḳ berup nengwah sën nevo vanë vu sir agi, berëḳ berup medo mena
vavunë degwata los degwata. Alam sën deneḳo reggu bemën los ḳenu
raḳ, gedeneḳo yi ḳanaḳ raḳ neggëp sir lo, og su deyoh vu bë rëḳ desewah
ranġah los buk rë.” 12 Om Anutu-yi-alam denajom sir ahon medebare
niwëëk, medesepa doḳ Anutu yi horek, gayoj na timu vu Yesu medemedo.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Log sa hanġo mehöti aye yam vu yaġek menër bë, “Kwevu ġaġek nabë
sënë: ‘Alam sën degevonġ geving Mehöböp loḳ denadiiḳ lo, og kwaj
vesa!’ ” Log Anon Vabuung nër ving bë, “Yönon, kwaj vesa in rëḳ degevuu
huk ḳerus ḳerus sën denevonġ agi na gedesewah. In su rëḳ dena meris rë,
gaḳ nġaa nivesa sën devonġ lo rëḳ na geving sir.”

Buk Sën Dengupin Mehönon In Bë Degeḳo Nyëvewen Doḳ Nah Hir Huk Lo

14 Log sa malaġ yah, lob sa halë beggob veroo ti nedo, lob mehöti raḳ
nedo beggob sënë vavunë. Ni nebë Mehönon Nalu, getunġ madub goor
raḳ yu, log kii loḳ nema. 15 Log angër ngwë vu dub-vabuung-böp sën nedo
yaġek lo meluḳ yam. Lob tahi ya niwëëk vu mehö sën raḳ nedo beggob
vavunë lo bë, “Ġebo nos jaḳ honġ paëp babasën! Nos pin vu dob anon loḳ
ggovek ya! Om vosën anon yi buk gwëbeng sënë!” 16 Lob mehö sën nedo
raḳ beggob lo jom yi paëp babasën raḳ bekesik ya dob, bekesik nos sën
anon loḳ vu dob lo.
17 Log tum angër ngwë luḳ vu dub-vabuung-böp sën nedo yaġek lo,
beḳo paëp babasën nevu malanġeri ti ving. 18 Log angër ti sën neġin
nengwah raḳ jepö lo tah yi vër in jepö beyam. Lob tahi ya niwëëk vu
angër sën ḳo paëp babasën nevu malanġeri ngwë lo bë, “Gweḳo honġ
paëp babasën sën nevu malanġeri rot aga, beġena gwelov wain anon ḳod
vu dob, beġengupin bemedo! In anon pin moneḳ ggovek ya!” 19 Lob angër
sënë ḳo yi paëp babasën raḳ bekesik ya dob, lob lov wain anon ḳod pin
besupin menedo. Lob të wain anon sënë luḳ ya ġabum ġelönġ böpata in
napip. Sënëḳ mu Anutu ahë sengën. 20 Lob devaḳë wain sënë loḳ ġabum
böpata medepip ggëp nyëġ böp Yerusalem nenga. Lob mehönon nij ḳöḳ
vu ġabum meto meya bevaar meneya ading rot yoh vu 320 kilomita, log
vuuḳ meraḳ verup vavunë bading yoh vu bë genġon hil mehönon.

Angër Nemadvahi-bevidek-luu Deḳo Nġaa Maggin Rot Nemadvahi-bevidek-luu

15 1 Log sa halë nġaa böp ngwë tato yi vu yaġek, lob sa ḳenug
ya in. Sa halë angër nemadvahi-bevidek-luu denedo bedeḳo
nġaa maggin rot sën raḳ neggëp hus lo in bë debasap mehönon beron
nemadvahi-bevidek-luu. Nabë nġaa maggin sënë govek na, og la su rëḳ
nom berup vu tamusën gökin rë. Gaḳ Anutu ahë sengën maya veröḳ yi
raḳ nġaa maggin rot nemadvahi-bevidek-luu sënë. 2 Log sa halë nġaa ti
nebë loo, gevonġ bë desarömin garas los nengwah. Log alam sën devonġ
beġö medekesuu bededahun reggu bemën nipaya agi los ḳenu, garë yi
ḳanaḳ lo, denare loḳ loo sën nebë garas agi nenga, lob Anutu vo nġaa ni
nebë gita ggelek sir bevare deneḳo. 3 Denevonġ Anutu yi hur Moses yi
raro gedenevonġ Sipsip Nalu yi raro sën nebë:

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Oo Mehöböp niwëëk pin ala honġ.
Huk pin sën ġenevonġ lo böpata rot behe halë,
lob he kwamin ya nġahi in.
Oo mehönon pin hir Mehö-los-bengö honġ!
Honġ nġaa pin og niröp,
beyönon veröḳ yi!
Mehöböp honġ nġo perurek timu vabuung.
4 Om alam pin rëḳ degöneng in honġ
gedegeḳo arëm jaḳ na vavunë!
Mehönon pin rëḳ denam
medenadudeḳ vu honġ.
In ġenesepa loḳ aggata niröpsën mu
betöḳ yam ranġah ggovek ya."
5 Sënë ggovek, gesa malaġ yah loḳ bë ayo vabuung soġek sën nedo yaġek loḳ dub vabuung sël ayo lo tahinin. Yiḳ Anutu yi dub vabuung sël sën netato bë Anutu nedo ving yi alam lo sënë. 6 Lob angër nemadvahi-bevidek-luu sën deḳo nġaa maggin rot nemadvahi-bevidek-luu lo, vu dub-vabuung-böp sënë ayo medeluḳ yam dob. Deröp tob veroo malanġeri beyö niveseek, log devaḳu ḳabi goor loḳ newaj. 7 Log nġaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo ti vo ġabum goor nemadvahi-bevidek-luu vu angër nemadvahi-bevidek-luu sënë. Lob Anutu sën nedo mala-tumsën degwata los degwata lo ahë sengën pup ġabum goor nemadvahi-bevidek-luu sënë. 8 Log Anutu niwëëk los yi vuneḳ vuneḳ yaġek-yi pup dub-vabuung-böp ayo, lob vonġ baru verup ggërin rot, lob mehöti su yoh vu bë doḳ na rë. Gaḳ rëḳ degeġin angër nemadvahi-bevidek-luu sën lo gedegevonġ huk jaḳ nġaa maggin nemadvahi-bevidek-luu sën lo begovek na rë, loḳ mëm.

Anutu Ahë Sengën Nedo Loḳ Ġabum Goor Nemadvahi-bevidek-luu

16 1 Log sa hanġo mehöti aye raḳ loḳ dub-vabuung-böp soġek, betahi niwëëk ya vu angër nemadvahi-bevidek-luu sënë bë, "Ham na kweseh Anutu ahë sengën ġabum nemadvahi-bevidek-luu sënë duḳ na mejaḳ dob!" 2 Lob angër muġinsën ya keseh yi yi ya dob. Lob pegges nipaya veröḳ yi genivë rot raḳ alam sën deneḳo reggu bemën böp yi ḳanaḳ raḳ neggëp navij lo, geraḳ alam sën deneḳo ḳenu raḳ lo.
3 Log angër netu luu ḳo yi yi, beya keseh luḳ ya loo. Lob loo pöö alam-diiḳsën nij bu raḳ, log nġaa mala vesa pin sën denedo luḳ loo lo dediiḳ ya.
4 Log angër netu löö keseh yi yi luḳ ya bël ata pin los bël veyë pin. Lob sir pin ḳöḳ raḳ nebë mehönon nij ḳöḳ. 5 Lob sa hanġo angër sën tu ala beneġin bël lo nër bë:
"Ġenedo gwëbeng, genġo ġenedo yö vu wirek.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Honġ mehö yohvu rot in ġevonġ nyëvewen nebë sënë loḳ yah vu
mehönon.
6 Alam sënë dekeseh honġ alam losho honġ alam-denenër-ġaġek-
ranġahsën nij ḳöḳ medediiḳ,
om sën ġevo ḳöḳ vu alam nij paya sagi in bë denanum.
Deḳo hir nipaya nyëvewen saga ya meyoh vu."
7 Log sa hanġo Anutu yi jepö yö tahi bë:
"Eë-ë, yönon, Mehöböp Anutu, niwëëk pin yö neggëp vu honġ,
om nyëvewen sën ġenevonġ lo, og niröp beyoh vu."
8 Log angër netu lubeluu keseh yi ġabum raḳ hes, lob vonġ behes
tum böpata megga mehönon. 9 Hes tum beniḳerus böpata rot, lob vev
raḳ mehönon panġsën rot. Rëḳ ma, gedenër pelë raḳ Anutu sën niwëëk
böpata rot bevonġ nġaa maggin agi arë. Gesu deggërin sir medeḳo Anutu
arë raḳ rë.
10 Log angër netu nemadvahi keseh yi ġabum raḳ reggu bemën böp
yi sëa-los-arë. Lob malaḳenu loḳ beggërin alam sën reggu bemën neġin
sir lo. Deḳo vanë panġsën rot lob deranġa daggej. 11 Kwaj nevo vanë los
pegges böp sën raḳ sir lo, rëḳ ma gedenër pelë raḳ Anutu sën tu yaġek ala
lo gesu deggërin ayoj bederuu demij vu nġaa sën denevonġ lo rë.
12 Log angër netu videk ti keseh yi ġabum luḳ ya bël böp Eprates,
lob tuus ya, gaggata neggëp vu alam-los-bengöj sën denam vu nyëġ
mala neverup lo. 13 Lob sa halë memö ningöhek löö nij nebë deḳ, beraḳ
deverup ḳarob böp lööho reggu bemën lu mehö-nenër-ġaġek-kuungsën
avij. 14 Memö löö sënë og memö nij paya ḳenuj, bedeyoh vu bë degevonġ
nġaa böp aggagga. Lob deneya vu alam-los-bengöj pin vu dob, in bë
dengupin sir bedegevonġ beġö doḳ Niwëëk Pin Ala Anutu yi buk böpata
sënë.
15 "Ham gwenġo rë! Sëḳ nök vu ham nabë sën mehö hodeḳ neyam lo.
Nebë sënë, om nabë mehöti su gëp yiing rë, geyi tob jaḳ gëp yi bemedo,
og su rëḳ ahë natöḳ balam degelë beninamum rë. Gaḳ mehö saga rëḳ kwa
vesa!"
16 Lob memö lo desupin alam-los-bengöj losho hir alam lo ggëp nyëġ
sën Hibru denenër loḳ ayej bë Armagedon lo.
17 Log angër netu videk luu keseh yi ġabum ya meraḳ nyëġ meris loḳ
yaġek los dob vuheng atov. Lob mehöti aye raḳ böpata vu Anutu yi sëa-
los-arë loḳ dub ayo vabuung soġek metahi yam bë, "Ggovek ya saga!"
18 Log davës vër behang meya, gededun raḳ, lob vaḳuvek tetap, gejemapi
ggee böpata rot. Vu buk pin sën mehönon denedo vu dob agi, og jemapi
ti su neggee böpata rot nebë ti sënë wirek rë. 19 Nyëġ böp Yerusalem
vasuh yi ya yu löö, lob mehönon pin hir nyëġ böp böp pin detamanġ
beto denedo. Log Anutu kwa vo nyëġ böp Babulon* ving, lob vonġ ba,
Babulon* num loḳ kap sën wain nedo loḳ lo. Wain sënë og yiḳ Anutu ahë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sengën. 20 Log ḳedu loo vuheng pin malaj maya, log ḳedu pin derurin
to, besu denare ggökin rë. 21 Log hob lulanon lev raḳ. Lob hob lulanon
sënë, og ḳemu böp böp beti ti hir maggin yoh vu padi bëëk ti. Luḳ yam
vu yaġek beto nesis mehönon, lob deḳo maggin nipaya veröḳ yi raḳ hob
lulanon sënë, rëḳ ma gedenenër ġaġek nipaya raḳ Anutu in hob lulanon
sën to mesis sir agi.

Avëh Baggëb Böp Ḳol Nipaya Nyëvewen

17 1 Angër nemadvahi-bevidek-luu sën deḳo ġabum nemadvahi-
bevidek-luu lo ti yam vu sa benër bë, "Dus raḳ bë avëh baggëb
los bengö sën tu ala meneġin yi alam ggëp bël nġahi nengaj lo geḳo yi
nipaya nyëvewen. Om ġenam besa tato vu honġ. 2 Alam-los-bengöj pin
vu dob devonġ baggëb nġahiseḳë vu avëh sënë. Gemehönon pin vu dob
devonġ baggëb vu yi ving, lob yuj vonġ paya nebë sën mehönon denenum
meyuj nevonġ paya lo."
3 Log angër sënë ḳo sa ḳenug meya nyëġ-yumeris ti. Lob sa halë avëh ti
raḳ nedo reggu bemën ḳöḳ ti demi vu sagu. Lob ġaġek nġahiseḳë neggëp
raḳ reggu bemën sënë navi beggërin pin. Ġaġek sënë og yiḳ arë sën ġaġek
pelësën nipaya aggagga. Log reggu bemën böp ti sënë yu nemadvahi-
bevidek-luu, gevis nemadluho. 4 Avëh sënë röp tob ḳöḳ los mala saġap
beyi vuneḳ vuneḳ aggagga raḳ goor ga, vuneḳ vuneḳ sën denesemu raḳ
ġelönġ malanġeri los ḳumḳum sën yi monë böpata lo. Log jom kap goor
loḳ nema. Lob nġaa nivë aggagga sën Anutu nelë bë su yoh vu rë lo, los
avëh baggëb sënë yi nġaa ningöhek aggagga, bepin pup kap sënë. 5 Log
dekevu arë raḳ neggëp daba. Arë sënë og yiḳ ġaġek peggirinsën mu nebë:

NYËĠ BÖP BABULON* AVËH BAGGËB PIN LOS NĠAA NIPAYA VERÖ Ḳ
YI PIN VU DOB LO ATAJ.

6 Avëh sënë sis Anutu-yi-alam losho alam sën denevonġ ving Yesu
medenenër arë ranġah lo medediiḳ. Avëh sënë num nijḳöḳ lob sa halë bë
yu vonġ paya nebë sën alam denenum bël menġëës lo. Sa halë sënë, lob
sa helëk bekwaġ ya nġahi.
7 Loḳ angër loḳ tepëḳ vu sa bë, "Kwam neya nġahi in va? Senġo rëḳ
tateḳin avëh sënë luho reggu bemën hir ġaġek vunsën degwa ranġah vu
honġ. Yiḳ reggu bemën sën yu nemadvahi-bevidek-luu, gevis nemadluho,
beḳo avëh meneya agi. 8 Ġelë reggu bemën böp sënë ggovek ya. Yö nedo
vu wirek, rëḳ gwëbeng og su nedo rë. Rëḳ mu vu tamusën, og rëḳ yi
vu asoreng sën luḳ meya rot gahë degwa ma lo bejaḳ nom vavunë, loḳ
mëm mala nama na veröḳ yi. Alam dob yi sën Anutu su kevu arëj loḳ
ya ḳapiya-mala-tumsën-yi loḳ buk sën tunġ dob los yaġek lo rë, og rëḳ
degelë reggu bemën nipaya sënë, lob ḳenuj na in yi. In nedo wirek, log
gwëbeng og su nedo rë, loḳ rëḳ nom berup gökin vu tamusën. 9 Mehöti
sën kwa nivesa lo, og yoh vu bë rëḳ jaḳ nġaa sënë ni megero. Yuseḳë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nemadvahi-bevidek-luu sënë og yiḳ nepeggirin raḳ ḳedu nemadvahi-
bevidek-luu, lob avëh sënë nedo raḳ ḳedu nemadvahi-bevidek-luu sënë.
10 Log yuseḳë nemadvahi-bevidek-luu sënë og yiḳ nepeggirin raḳ alam-
los-bengöj nemadvahi-bevidek-luu. Nemadvahi malaj ma vorot, log ti
nahën nedo gwëbeng, log ti nahën gesu tu mehö-los-bengö rë. Om rëḳ
natu mehö-los-bengö vu tamusën. Govek, loḳ yiḳ medo hus dus teka mu.
11 Log reggu bemën sën nedo vesa wirek rëḳ su nedo gwëbeng rë agi, loḳ
ya ving betu nemadvahi bevidek löö raḳ. Rëḳ mu yiḳ alam-los-bengöj
nemadvahi-bevidek-luu sënë ti yi, rëḳ mu rëḳ mala nama na veröḳ yi.
12 Log vis nemadluho sën ġelë lo, og yiḳ nepeggirin raḳ alam-los-bengöj
nemadluho. Rëḳ mu yö denahën gesu detu alam-los-bengöj raḳ rë. Rëḳ
mu rëḳ degeḳo nij wëëk böpata rot geving reggu bemën böpata sënë,
medenatu alam-los-bengöj noh vu yiḳ hes mala timu. 13 Alam-los-bengöj
sënë yiḳ kwaj nevo nġaa neggëp ti. Niwëëk los niwëëk böpata rot sën
neggëp vu sir lo, og rëḳ deġadu reggu bemën nipaya jaḳ mededoḳ vu.
14 Lob rëḳ losho Sipsip Nalu dengis sir, lob Sipsip Nalu ngis sir mekesuu
sir na veröḳ yi. In yi tu alam böp böp pin hir Mehöböp, galam-los-bengöj
pin hir Mehö-los-bengö. Lob yi alam sën denesepa loḳ yi lo, og rëḳ
degevonġ beġö sënë medekesuu. Sir sën tato sir vorot beggooin sir raḳ
bedetu yö yi nġaa bedenevonġ ving aye lo."
15 Log angër nër vu sa bë, "Bël nġahi sën ġelë avëh baggëb nedo nengaj
lo, og sagaḳ yiḳ alam pin, gesir yu böp böp sën desupin sir medenedo lo,
galam pin sën navij aggagga lo, gayej agga ti ti pin. 16 Log vis nemadluho
sën gelë ggovek ya bë peggirin raḳ alam-los-bengöj nemadluho lo, og sir
pin losho reggu bemën böp rëḳ degërin sir medegelë avëh baggëb sën lo
paya. Rëḳ debasap yi bedenakah hen tob pin vër gegëp ahë töḳsën. Log
rëḳ dega reggos gedebesi seḳë lu nġaa jaḳ na nengwah. 17 Yönon, Anutu
vo kwa sënë loḳ ya ayoj in bë degevonġ nġaa sën kwa nevo lo. Lob kwaj
bo nġaa gëp ti. Log niwëëk böp sën deḳo in denatu alam-los-bengöj lo,
og rëḳ deġadu reggu bemën nipaya jaḳ mededoḳ vu rot, bena berup doḳ
buk sën Anutu yi ġaġek pin anon jaḳ lo. 18 Log avëh sën ġelë lo, og yiḳ
peggirin raḳ nyëġ böp Babulon* sën tu alam-los-bengöj pin vu dob hir
yuseḳë lo."

Nyëġ Böp Babulon* Mala Maya

18 1 Sënë ggovek, log sa halë angër ti vu yaġek beluḳ yam. Yi niwëëk
böpata rot, geniḳapiik jëh raḳ dob bemedo nepelibin mu. 2 Lob
tahi yam niwëëk bë:

"Nyëġ böp Babulon* bumeng ya! Bumeng ya!
Gwëbeng tu memö nij paya hir nyëġ raḳ.
Memö nij ngöhek pin,
gesoḳ nij paya pin sën hil nahönengin lo bej.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 In alam pin denevonġ nġaa baggëb yi nġahiseḳë vu yi.
Lob sënë vonġ bë sën denum yi wain niwëëk beyuj vonġ paya.
Galam-los-bengöj lo vu dob sënë devonġ baggëb vu yi ving.
Galam-dob-yi sën denevonġ huk baġosën lo denevonġ huk
baġosën raḳ nġaa sën ayo nevu nevu in lo,
bedeneḳo monë nġahiseḳë raḳ.”
4 Log sa hanġo ġaġek ngwë yam vu yaġek menër bë:
“Sa alam, ham gwetah ham in nyëġ böp saga. Ġemedo na nenga.
In ham los sir rëḳ gwebë doḳ ti in yi nġaa nipaya saga.
Geham los sir rëḳ gwebë doḳ ti begweḳo yi nġaa nipaya
nyëvewen.
5 Yi nġaa nipaya vonġ bë sën yu böpata megelu loḳ ya yaġek.
Lob Anutu medo mekwa nevo nyëġ böp sënë yi nġaa nipaya pin.
6 Ham kwamin bo nġaa agga ti ti sën avëh baggëb agi nevonġ lo,
beham bo doḳ nah vu yi nabë sënë niröp rot.
Ham bo nyëvewen doḳ nah nġaa sën nevonġ lo niröp,
gegwevonġ la mesevöḳ geving.
Avëh sënë tee marasin nimenġëës loḳ kap in bë mehö ngwë
denanum,
om yiḳ ham jaa nġaa nġaa nimenġëës nabë saga doḳ nah,
geyu ngwë sevöḳ geving begwetee doḳ kap in nanum.
7 Yö nekerë arë raḳ benevonġ nġaa nipaya
sën ayo nevu nevu in lo agga nġahiseḳë.
Om ham gwevonġ meyö pasanġ ngu rot doḳ nah.
In kwa nevo loḳ ayo nebë sënë bë,
‘Setu avëh-los-bengöġ benado raḳ avëh-los-bengö yi sëa.
Sa su nebë avëh sën regga diiḳ genedo alov lo rë.
Om maggin su rëḳ natöḳ jaḳ sa mesengu rë,
gaḳ rëḳ nama veröḳ yi.’
8 Om nġaa maggin rot aggagga rëḳ natöḳ vu yi avuti doḳ buk timu.
Niraḳsën nġahiseḳë rëḳ berup,
lob yi alam nġahiseḳë rëḳ pasanġ dengu in hir heljënġ rot,
gemeyip böpata rëḳ berup.
Log nengwah rëḳ ga nyëġ böp Babulon* los dahis.
Yönon, Mehöböp Anutu yi mehö niwëëk los ġayeheng,
om seggi yi benër vorot bë geḳo nipaya nyëvewen doḳ nah.
9 Alam-los-bengöj vu dob losho avëh sënë denevonġ baggëb los
denevonġ nġaa agga nġahiseḳë sën ayoj nevu nevu in lo. Om alam-
los-bengöj sënë rëḳ degelë genengwah natum bega yi baru jaḳ, lob rëḳ
dengu medengis sir. 10 Rëḳ degöneng rot in vanë sën töḳ vu yi agi, lob rëḳ
debare ading gedenanër nabë:
‘Wöp-o, gëpin nyëġ böp Babulon*!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nyëġ böp los niwëëk ata honġ!
Nyëvewen nipaya töḳ vu honġ ggovek ya yiḳ pevis avuti!’
11 Lob alam vu dob sën denevonġ huk baġosën lo rëḳ kwaj bo nyëġ
böp sënë, lob rëḳ dengu in, bedemedo los ayoj maggin. In mehönon la
su denebaġo hir ḳupeḳ yah ggökin rë. 12 Hir ḳupeḳ lo yiḳ nebë sënë:
Goor los seriva, geġelönġ malanġeri los ḳumḳum sën yi monë böpata lo,
getob veroo malanġeri, getob mala saġap aggagga, getob niyes yes sën
niḳapiik lo, gejerujeng navi, geḳele sën reggu nivesa lo, genġaa pin sën
denesemu raḳ reggu böp elepant vis lo, genġaa pin sën denesemu raḳ ḳele
sën yi monë böpata lo, gedenesemu raḳ braas, geraḳ aën geraḳ ġelönġ
ni ketunġsën lo. 13 Log ḳupeḳ la nebë sënë: Ḳele sinamon navi los yeseḳ
lu nġaa sën nos yi lo, gekabang aru reggu nivesa ga, mur los praginsëj*,
gewain los wël*-oliv-yi sën denevesi nos raḳ lo ga, parawa brët yi los
wit*, geburmakau los sipsip, gehoos los karis sën hoos denedadii lo,
gemehönon sën denebaġo sir in denatu hir nġaa meris lo, log mehönon
sën denebaġo sir in debasap sir noh vu yö kwaj lo. 14 Log denër bë,
‘Yönon, nos sën kwam nedu in bë ġegwa lo, og pin devuu honġ gedeya.
Geḳupeḳ nivesa vesa pin lu nġaa sën yi monë böp lo, los honġ vuneḳsën
nivesa vesa pin sën lo, og devuu honġ ya. Mehönon su rëḳ degelë nġaa
nabë sënë gökin gemedo vu honġ rë!’
15 Yönon, alam sën denevonġ huk baġosën raḳ nġaa agi, bedeneḳo
monë nġahi vu nyëġ böp agi rëḳ degöneng rot in vanë sën natöḳ vu nyëġ
böp agi, lob rëḳ debare ading in yi gedengu medengis sir, gemedo los ayoj
maggin. 16 Log denanër nabë:
‘Wöp-o, gëpin nyëġ böp sënë!
Wirek og yö neröp tob veroo malanġeri nġeri,
getob saġap los ḳök,
genevuneḳ vu navi raḳ goor,
geraḳ ġelönġ malanġeri los ḳumḳum sën yi monë böp rot lo.
17 Rëḳ ma gemonë sënë los ḳupeḳ gevuneḳ vuneḳ bemalaj maya yiḳ
pevis avuti.’
Log kapten los alam sën deneḳo yaġ lo pin, galam pin sën denevonġ
huk raḳ yaġ lo, galam pin sën denevonġ huk baġosën raḳ yaġ
medeneggök loo lo, yö rëḳ debare gëp ading in nyëġ böp Babulon*. 18 Log
degelë nengwah sën negga yi lo aru jaḳ, lob degenġeeḳ nabë, ‘Nyëġ böp
ti tena los arë böp maḳ nebë nyëġ böp sënë menedo? Ma! Yiḳ yö timu!’
19 Log yö rëḳ dejaa kebus doḳ yuj, gedengu bedengis sir bedemedo los
ayoj maggin. Log rëḳ detahi nabë:
‘Wöp-o, gëpin nyëġ böp sënë!
Yaġ alaj lo sën denedo raḳ loo lo detu alam-los-bengöj-monë-
ggoreksën raḳ nyëġ böp sënë yi monë.
Gëpin-o! Yiḳ mala maya veröḳ yi pevis avuti!

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Om ham vu yaġek los Anutu-yi-alam, geham sinarë los alam-
denenër-ġaġek-ranġahsën lo!
Ham pin kwamin vesa in nġaa sën töḳ vu nyëġ böp agi.
Anutu seggi yi, lob vo nipaya nyëvewen vu yi
loḳ yah nġaa nipaya sën nevonġ vu ham lo.' "
21 Ġaġek sënë ggovek, log angër niwëëk ata ti ḳo ġelönġ ti ni nebë
ġelönġ böp sën denerii wit* raḳ lo, lob vaḳu raḳ betë luḳ ya loo, log nër
bë:
"Rëḳ degeḳo nyëġ böp Babulon* medegetë na niwëëk nabë sagi,
gemehönon su rëḳ degelë yi nah gökin rë.
22 Nebë sënë om gita aye, geġevëëġ aggagga ayej,
geġevëëġ apel los avuuḳ ayej,
og su rëḳ degenġo nġaa pin sënë ayej doḳ honġ nah gökin rë.
Gemehöti sën tahu yi loḳ huk agga pin lo,
og su rëḳ degelë alam nabë sënë demedo vu honġ nah gökin rë.
Geġelönġ böpata sën nerii wit* genesu maye neya lo,
og su rëḳ degenġo aye sënë gengu doḳ honġ nah gökin rë.
23 Ram su rëḳ natum doḳ honġ
bahëġgi nah gökin rë.
Log su rëḳ degenġo avëh los maluh sën deneḳo sir lo
gedebengwënġ los kwaj vesa gökin rë.
Wirek honġ alam lo sënë devonġ huk baġosën, lob detu böp vu dob.
Log ġekuung in alam pin raḳ honġ nġaa aggagga sën ġenetunġ bu
raḳ lo.
24 Log detöḳ raḳ alam-denenër-ġaġek-ranġahsën losho Anutu-yi-alam
gesir pin
sën denesis sir medenediiḳ vu dob lo pin nij ḳöḳ loḳ honġ
Babulon,
bedegwa neggëp vu honġ."

Alam Kwaj Vesa In Babulon* Mala Maya

19 1 Sënë ggovek, log sa hanġo nġaa ti nebë sën alam nġahiseḳë
denevonġ raro vu yaġek, bedenenër bë:
"Aleluya!
Hil Anutu, yi yö timu sën ḳo hil yom vu yi.
Yi mehö niwëëk los vuneḳ vuneḳ yaġek-yi malanġeri rot.
2 Nenġo ġaġek, og nesepa loḳ nġaa niröp mu meneseggi alam raḳ,
benevonġ nyëvewen loḳ yah vu sir niröp rot.
Lob avëh-baggëb-los-bengö sënë nevasap alam-dob-yi pin raḳ yi
baggëb,
om sën Anutu vo nipaya nyëvewen loḳ yah vu yi,
bevo nyëvewen loḳ yah yi alam sën nesis lo nij ḳöḳ."

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Loḳ detahi yah ggökin bë:
"Aleluya! Hil ġaḳo Anutu arë jaḳ!
Nengwah sën gga nyëġ böp agi aru medo neraḳ degwata los degwata!"
4 Log alam ggev mehödahis-bevidek-lubeluu sën lo, losho nġaa lubeluu sën denedo malaj-tumsën lo, depetev medeneggëp loḳ Anutu sën nedo raḳ sëa-los-arë lo mala, gedeḳo arë raḳ bë:
"Yönon rot! Aleluya!"
5 Lob mehöti aye raḳ ggëp Anutu yi sëa-los-arë, benër bë:
"Ham sën Anutu yi hur ham,
beham nehönengin yi lo,
geham alam yumin ading los ham alam meris,
ham pin gweḳo Anutu arë jaḳ!"

Sipsip Nalu Ḳo Avëh Medenevonġ Nos Böpata

6 Log sa hanġo nġaa ti nebë sën alam nġahiseḳë rot desupin sir bedenenër ġaġek, lob dedun nebë sën lubek böpata. Genebë sën vaḳuvek netetap bededun böpata lo, bedenenër böpata bë:
"Aleluya! Hil ġaḳo Anutu arë jaḳ!
Hil Mehöböp Anutu, yi mehö los niwëëk!
Gwëbeng tu ala soġek meneġin nġaa pin!
7 Hil ahëd nivesa menapisek in yi rot geġaḳo arë jaḳ!
In buk dus raḳ ggovek ya in Sipsip Nalu vonġin geḳo avëh.
In venë ro yi ggovek ya meneġin.
8 Lob Anutu vo röpröp veroo malanġeri vu yi beröp loḳ yi.
Röpröp sënë yö mewis anon benepelibin."
(Röpröp veroo sënë yiḳ tahu nġaa niröp sën Anutu yi alam denevonġ lo.)
9 Log angër nër vu sa bë, "Ġekwevu ġaġek sënë nabë: Alam sën Anutu vonġ dik ya in sir bë denam in nos böp sën Sipsip Nalu geḳo avëh lo, og kwaj vesa!" Log nër vu sa ving bë, "Ġaġek sënë og Anutu yi ġaġek anon." 10 Lob sa petev loḳ angër vaha gesa bë ġaḳo arë jaḳ, loḳ nër vu sa bë, "Su gwevonġ nabë sënë! Yiḳ sa hur mu nebë ham los arim lo pin sën ham ayomin neya timu vu Yesu menenër yi ġaġek ranġah lo. Yiḳ ham gweḳo Anutu yö timu arë jaḳ. Hil araḳ ni bë Anon Vabuung vonġ huk loḳ alam-denenër-ġaġek-ranġahsën ayoj bë denanër Anutu yi ġaġek ranġah, genevonġ huk loḳ alam sën denenër Yesu arë ranġah lo ving nebë saga."

Mehö Sën Raḳ Hoos Veroo

11 Log sa halë yaġek tateḳin gehoos veroo ti nare. Bemehöti raḳ nedo, barë nebë "Mehö Sën Nevonġ Yoh Vu Yi Ġaġek" ga, "Mehö Ġaġek Anon Yi". Nabë mehöti sënë genġo ġaġek, genabë gevonġ beġö, og nesepa loḳ aggata niröp mu menevonġ. 12 Mala ġahis netum nebë nengwah daggen,

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

gemehö-los-bengö yi madub nġahiseḳë raḳ nedo yu. Gedekevu arë raḳ
neggëp navi, rëḳ yö timu raḳ arë sënë ni, gaḳ alam vahiḳ su deraḳ ni
rë. 13 Generöp röpröp ading sën dedaġoo loḳ ḳöḳ lo. Log denenër arë
bë, “Anutu yi Ġaġek”. 14 Log alam-beġö-yi vu yaġek deraḳ hoos veroo,
bedetamuin yi medeya. Gederöp tob veroo malanġeri beniḳapiik
menepelibin. 15 Paëp-yu-anil nevu malanġeri rot ti vare nesoo loḳ alaj
avi, beneggëp in bë ngis mehönon jaḳ. Log nejom aën dus ti loḳ nema in
geġin mehönon jaḳ. Anutu mehö niwëëk ata, bahë sengën böpata vu alam
sën su ayoj neya timu vu yi rë lo, om rëḳ baḳë sir na nabë sën denevaḳë
wain anon loḳ ġabum böp ayo lo. 16 Gedekevu mehö sënë arë raḳ neggëp
yi tob los vaġi nebë:

“ALAM-LOS-BENGÖJ PIN HIR MEHÖ-LOS-BENGÖ, GALAM BÖP PIN HIR MEHÖBÖP.”

17 Log sa halë angër ti nare loḳ hes mala. Genetahi ya vu soḳ pin sën
denevëëng medeneyoh vavunë lo bë, “Ham pin ngupin ham nam in
Anutu yi nos böp. 18 Ham rëḳ gwa alam-los-bengöj nij reggos geham rëḳ
gwa alam yuj rëmeḳ los alam anil degwa nij reggos gehoos los alam
sën deneraḳ lo nij reggos. Ham rëḳ gwa alam pin nij reggos, alam sën
yö deneġin sir lo, losho alam sën alam denebaġo sir medenetu hir nġaa
meris lo, galam sën yuj ading los alam meris lo.”

19 Lob sa halë reggu bemën böp galam-los-bengöj pin vu dob losho
hir alam-beġö-yi desupin sir yam ggovek ya in bë dengis beġö vu mehö
sën raḳ nedo hoos veroo lo losho yi alam-beġö-yi. 20 Rëḳ ma gedekesuu
sir bedejom reggu bemën böp ving yi mehö sën nenër-ġaġek-kuungsën-
ranġah lo ahon mededuu luho. In wirek og reggu bemën nipaya sënë
lë gemehö-nenër-ġaġek-kuungsën sënë nevonġ nġaa böp nġahiseḳë
benetetuhin alam sën deneḳo reggu bemën yi ḳanaḳ raḳ navij gedeneḳo
ḳenu raḳ lo. Om reggu bemën luho mehö-nenër-ġaġek-kuungsën sënë yö
nahën denedo los malaj vesa. Log detë luho luḳ ya nengwah sën böpata
rot nebë nġaggee, geniḳerus ata geġelönġ salpa* medo netum loḳ lo.
21 Log mehö sën neraḳ hoos lo sis luho hir alam vahi sën nahën denedo
vesaj lo pin raḳ paëp-yu-anil sën vare nesoo loḳ avi lo medediiḳ. Log soḳ
pin yam degga alam sënë nij reggos bahëj pup ya.

Satan Nedo Ḳarabus Ta 1,000

20 1 Lob sa halë angër ti vu yaġek meluḳ yam. Lob jom kii asoreng
sën luḳ meya rot gahë degwa main lo loḳ nema, bejom sëng
böpata rot loḳ nema ving. 2 Jom ḳarob böp sënë ahon. Yiḳ marub sën yö
neggëp vu nyëdahis lo. Yi Memö Nipaya, geyi Satan. Lob angër duu yi raḳ
sëng niwëëk in bë medo noh vu ta 1,000. 3 Log të yi luḳ ya asoreng sën
luḳ meya rot gahë degwa main lo, gepeḳa avi yah, besis loḳ in, gejegwi
ḳele niḳegwi* raḳ. Om Satan su yoh vu bë tetuhin alam gökin rë, gaḳ

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

yö rëḳ geġin ta 1,000 sënë begovek na rë, loḳ mëm degeḳo yi vër beyiḳ
medo hus dus teka mu.
4 Log sa halë sëa-los-arë la denedo bemehö la raḳ denedo. Anutu vo
huk vu sir in bë deseggi mehönon hir ġaġek. Gesa halë alam nġahiseḳë
sën denevonġ ving Yesu lo anoj. Sir sën denenër Yesu yi ġaġek tato,
gedenenër Anutu yi ġaġek ranġah, lob alam nij paya deketöv kwaj
bedenediiḳ lo. Su denedudeḳ vu reggu bemën nipaya, ma denedudeḳ
vu ḳenu rë. Gesu denebë yi ḳanaḳ raḳ dabaj ma raḳ nemaj rë. Lob vesaj
loḳ yah bedetu alam-los-bengöj, belosho Kerisi deneġin nġaa pin yoh
vu ta 1,000. 5 Yiḳ buk muġinsën sën alam dekedi jaḳ vu bedub lo sënë.
Rëḳ alam diiḳsën vahi pin su rëḳ dekedi jaḳ nah doḳ buk sënë rë, gaḳ
yö rëḳ degëp rot, beta 1,000 saga govek na rë. 6 Alam sën dekedi jaḳ
nah doḳ buk muġinsën agi, og kwaj vesa bedemedo vabuung. In diiḳsën
sën natu luu lo niwëëk su yoh vu bë dahun sir rë. Gaḳ rëḳ denatu Anutu
luho Kerisi hir alam-deneḳo-seriveng lo. Lob rëḳ denatu alam-los-bengöj
belosho Kerisi degeġin nġaa pin noh vu ta 1,000 sënë.

Satan Kepë Ya

7 Ta 1,000 sënë govek na, loḳ mëm degeḳo Satan bër in ḳarabus,
8 gegeto mena in tetuhin alam pin, benoh vu alam sën denedo dob nenga
ḳetu lubeluu lo, vu Gok losho yi alam Magok. Satan rëḳ ngupin sir in
na degevonġ beġö, lob sir nġahiseḳë rot nebë sën raggër loo nenga.
9 Bededoḳ na nyëġ pin medeketumin Anutu-yi-alam doḳ nyëġ sën denedo
loḳ lo. Yiḳ nyëġ böp sën Anutu ahë neving panġsën lo. Rëḳ mu nengwah
rëḳ duḳ nam vu yaġek mega sir. 10 Satan tetuhin sir, om Anutu rëḳ getë
yi duḳ na nġaggee böpata sën nengwah niḳerus ggëp netum raḳ ġelönġ
salpa* lo. Reggu bemën nipaya luho mehö-nenër-ġaġek-kuungsën-ranġah
denedo loḳ sënë vorot, om lööho rëḳ degeḳo vanë buk geranġah degwata
los degwata gesu rëḳ desewah rë.

Buk-ġaġek-yi Töḳ Yam

11 Log sa halë sëa-los-arë veroo böp ti nedo, bemehöti nedo raḳ. Gedob
los yaġek veya meya in yi, genyëġ meris. 12 Gesa halë alam-diiḳsën
denare, alam yuj ading los alam meris, medenare loḳ sëa-los-arë sagi
mala. Gemehö sën raḳ nedo sëa lo vonġ medetëḳin ḳapiya la. Detëḳin
ḳapiya mala-tumsën-yi, gedetëḳin ḳapiya sën neseggi alam-diiḳsën raḳ lo
la ving. Nelë nġaa pin sën mehönon denevonġ lob denekevu loḳ ya ḳapiya
agi beneseggi sir raḳ yoh vu. 13 Log alam sën denediiḳ medeneggëp luḳ
loo lo, galam sën denediiḳ medeneggëp loḳ dob ġebinë lo, losho alam-
diiḳsën pin deyom, bemehö sën nenġo ġaġek lo seggi sir ti ti loḳ yah
nġaa sën denevonġ wirek lo. 14 Lob të alam malaj-masën-yi los alam sën
denedo loḳ Nyëġ Nipaya lo luḳ ya nġaggee böpata sën nengwah medo

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

netum loḳ lo. Nġaggee böpata sën nengwah medo netum loḳ agi, og yiḳ
diiḳsën sën netu luu lo. 15 Lob alam sën su arëj neggëp loḳ ḳapiya mala-
tumsën-yi agi rë lo, og të sir pin luḳ ya nġaggee böpata sën nengwah
medo netum loḳ lo ving.

Yaġek Los Dob Mewis

21 1 Log sa halë yaġek los dob mewis neggëp. Yaġek muġinsën los
dob muġinsën mala maya verök yi. Geloo su neggëp ggökin rë.
2 Gesa halë nyëġ böp vabuung sënë, og yiḳ Yerusalem mewis. Sa halë
nedo ving Anutu, lob vuu yaġek beluḳ yam los vuneḳ vuneḳ nivesa nebë
sën avëh nevuneḳ vu yi raḳ vuneḳ vuneḳ nivesa in jaḳ regga. 3 Log sa
hanġo aye böpata ti tahi yam ggëp sëa-los-arë bë, “Ham gwenġo rë!
Gwëbeng Anutu yi dub-vabuung-böp nedo ving mehönon! Log Anutu rëḳ
medo geving sir bedenatu yi alam. Yönon, Anutu yö rëḳ medo geving sir
benatu hir Anutu. 4 Rëḳ jevu sir pin malaj bël na. Galam su rëḳ denadiiḳ
gökin rë, gesu rëḳ ayoj maggin gökin rë, gesu rëḳ dengu medengis sir
gökin rë, genavij su rëḳ gesanġ nah rë. Gaḳ nġaa wirek hen pin maya
verök yi.”
5 Lob mehö sën raḳ nedo sëa-los-arë lo nër bë, “Ham gwenġo rë! Sëḳ
ġevonġ nġaa pin natu mewis jaḳ yiḳ pehiko sënë!” Log nër vu sa bë,
“Kwevu ġaġek sënë, in ġaġek sënë og yönon rot, beyoh vu bë alam
degevonġ geving rot.” 6 Log nër vu sa ggökin bë, “Nġaa pin sënë töḳ yam
ggovek ya! Senġo ti hevonġ benġaa pin anon raḳ vu muġinsën, log saḳ
semu nġaa pin vu tamusën sagi beggovek ya. Setu nġaa pin degwaseḳë
los yuseḳë. Nabë mehöti ayo bev in bël, og sëḳ ġevonġ bël veyë mala-
tumsën-yi benanum nyëmasën. 7 Mehöti sën kesuu nġaa maggin los nġaa
nipaya pin lo, og rëḳ geḳo nġaa sën senër wirek bë rëḳ geḳo lo natu yi
nġaa, gesa natu yi Anutu genatu sa naluġ. 8 Gaḳ alam sën deneggöneng
medeneggërin sir yah lo, galam sën deneruu demij vu Anutu lo, galam
sën denesepa loḳ nġaa nipaya verök yi medeneḳo raḳ lo, galam sën
denesis mehönon medenediiḳ lo, galam sën denevonġ baggëb lo, galam
sën denevonġ parahek lo, galam sën denedudeḳ vu ḳeriing lo, galam pin
sën denenër ġaġek kuungsën los denelah ġaġek vun lo, og sir pin rëḳ
dedoḳ na nġaggee böpata sën nengwah nivanë medo netum raḳ ġelönġ
salpa* lo. Yiḳ diiḳsën netu luu lo sënë.

Yerusalem Mewis

9 Lob angër nemadvahi-bevidek-luu sën deḳo nġaa maggin nemadvahi-
bevidek-luu loḳ ġabum nemadvahi-bevidek-luu in bë dekevoh mehönon
jaḳ lo ti yam vengwënġ vu sa benër bë, “Ġenam rëḳ sëḳ tato avëh sën
Sipsip Nalu rëḳ geḳo natu venë lo vu honġ.” 10 Log angër ḳo sa ḳenug
meya ḳedu böp adingseḳë ti, betato nyëġ böp vabuung Yerusalem sënë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vu sa. Nedo ving Anutu, lob vuu yaġek geluḳ yam. 11 Anutu niḳapiik
jëh niwëëk raḳ nyëġ böp sënë. Niḳapiik yö agga ti nebë ġelönġ sën
denebaġo raḳ monë böp lo. Kë! Nebë ġelönġ malanġeri jaspa, gemala
ranġah rot nebë garas. 12 Log ḳatum og vaha adingseḳë rot, geyi veluung
avi nemadluho-bevidek-luu neggëp loḳ, bangër nemadluho-bevidek-luu
denare yoh vu pin. Log alam Israel degwaj nemadluho-bevidek-luu arëj
ti ti neggëp raḳ veluung avi ti ti pin. 13 Veluung avi löö neggëp loḳ ḳatum
nenga sën neya los hes mala neverup lo, gelöö neggëp ya los sën ayööng
neyam lo. Gelöö neggëp ya los sën sanġ neverup lo, gelöö neggëp ya los
sën hes mala nemasuseḳ ya. 14 Nyëġ böp sënë yi ḳatum ahë degwa, og
ġelönġ sën bo niwëëk vu lo nemadluho-bevidek-luu neggëp loḳ, lob Sipsip
Nalu yi sinarë nyëdahis nemadluho-bevidek-luu sën lo arëj raḳ neggëp
ġelönġ sënë.

15 Log angër sën vengwënġ vu sa lo, jom atohenġ goor ti in bë tahöö
nyëġ böp sënë los yi veluung avi geyi ḳatum jaḳ. 16 Nyëġ böp sënë yi
ḳatum nenga vahi vahi pin neggëp ti, nyë los kweben neggëp ti. Angër
tahöö nyëġ böp sënë nenga telësen raḳ yi atohenġ, lob ading yoh vu
2,400 kilomita. Nyëġ böp nenga vahi vahi pin ading nebë sënë, geraḳ
raḳ yi bepin neggëp ti. 17 Log tahöö ḳatum ving, rëḳ adingseḳë beraḳ
ya vavunë rot yoh vu 66 mita. Yiḳ angër tahöö ḳatum nebë sën yiḳ
hil netahöö lo. 18 Anutu semu ḳatum sënë raḳ ġelönġ malanġeri jaspa.
Log semu nyëġ böp sënë raḳ goor yö meris bemedo netum nebë garas.
19 Anutu vuneḳ vu nyëġ böp yi ḳatum ahë degwa raḳ ġelönġ malanġeri
aggagga sën yi monë böpata lo.

Ġelönġ jaspa nedo ya ahë degwa muġin.
Log ġelönġ lapis lasuli sën niraru lo netu luu.
Log ġelönġ aget sën niraru nebë lo netu löö.
Log ġelönġ nimewis emeral netu lubeluu.
20 Log ġelönġ sardoniks sën ḳöḳ los veroo nesala yi lo netu nemadvahi.
Geġelönġ ḳöḳ konelian netu videk ti.
Geġelönġ krisolit sën nisanġsanġ lo netu videk luu.
Log ġelönġ nimewis ngwë sën beril lo netu videk löö.
Log ġelönġ nisanġsanġ ngwë sën topas netu videk lubeluu.
Log ġelönġ nimewis ngwë sën krisopres netu nemadluho.
Log ġelönġ niraru ngwë sën hiasint netu nemadluho-bevidek-ti.
Log ġelönġ sekwahek agga ngwë sën mala saġap medenenër arë nebë
ametist lo netu nemadluho-bevidek-luu.

21 Log vonġ repinġ nemadluho-bevidek-luu sën lo raḳ ḳumḳum veroo
(perl) sën yi monë böp lo nemadluho-bevidek-luu. Deḳo ḳumḳum böp böp
medesemu repinġ pin raḳ, gedesemu aggata pin vu nyëġ saga raḳ goor yö
meris bemala ranġah rot nebë garas. 22 Log sa su halë dub-vabuung nedo
loḳ nyëġ böp sënë rë. Gaḳ Mehöböp Anutu, mehö los niwëëk, luho Sipsip

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nalu, yiḳ detu nyëġ böp sënë yi dub-vabuung. 23 Lob alam nyëġ saga su
rëḳ dejaḳ vu in hes los kwev nabë natum vu sir rë. Gaḳ Anutu niḳapiik
netum raḳ nyëġ saga, geSipsip Nalu tu nyëġ sënë yi ram. 24 Om alam
pin rëḳ dena jaḳ nyëġ böp sënë yi ranġah. Galam-los-bengöj vu dob rëḳ
dengupin hir ḳupeḳ nivesa vesa medegeḳo mededoḳ na. 25 Su rëḳ debehii
ḳatum yi veluung avi ranġah rë, gesu rëḳ nabuk doḳ doḳ nyëġ sënë rë.
26 Alam pin rëḳ dengupin hir nġaa nivesa vesa los hir ḳupeḳ malanġeri
mededoḳ na nyëġ sënë. 27 Gaḳ nġaa ningöhek, gemehönon sën denevonġ
nġaa nipaya aggagga lo, gemehönon sën denenër ġaġek kuungsën lo, og
su rëḳ dedoḳ na nyëġ sënë rë. Gaḳ alam sën arëj neggëp loḳ Sipsip Nalu
yi ḳapiya-mala-tumsën-yi bë demedo malaj-tumsën degwata lo mu mëm
sën rëḳ dedoḳ na.

Bël Los Ḳele Mala-tumsën-yi

22 1 Log angër sënë tato bël böp mala-tumsën-yi vu sa, lob sa halë
gemala ranġah nebë garas. Bël sënë nebegi verup Anutu luho
Sipsip Nalu hir sëa-los-arë benevaar meneya, 2 beneyoh nyëġ böp yi
aggata vuheng atov. Log ḳele mala-tumsën-yi denare loḳ bël sënë nenga
vahi vahi. Lob denesis anoj beron nemadluho-bevidek-luu neyoh vu ta
pin. Denesis anoj raḳ kwev. Lob ḳele sënë ris, og deyoh vu bë degevonġ
bemehönon nijraḳsën nijvesa jaḳ.
3 Log ġaġek maggin-yi sën Anutu nër raḳ mehönon vu muġinsën lo,
og ggovek ya. Gaḳ su rëḳ medo nah gökin rë. Anutu luho Sipsip Nalu hir
sëa-los-arë rëḳ medo doḳ nyëġ böp sënë. Log Anutu yi hur lo rëḳ degeḳo
yi jaḳ. 4 Log mëm rëḳ degelë mala. Log arë rëḳ jaḳ gëp dabaj. 5 Su rëḳ buk
doḳ nah gökin rë. Log ram hen huk sën netum lo, los hes hen huk sën
netum lo maya. Gaḳ Mehöböp Anutu rëḳ gevonġ ranġah vu sir. Lob rëḳ
denatu alam-los-bengöj medegeġin nġaa pin degwata los degwata.

Yesu Rëḳ Duk Nom Pevis

6 Log angër nër vu sa bë, “Ġaġek pin sënë og yönon rot, beyoh vu bë
alam pin degevonġ geving yi rot. Mehöböp Anutu sën nevonġ yi Anon
Vabuung vu alam-denenër-ġaġek-ranġahsën in bë denanër yi ġaġek
ranġah lo, vonġ yi angër yam in bë nanër nġaa pin sën rëḳ anon jaḳ pevis
lo vu yi hur lo pin.
7 Log Yesu nër bë, ‘Ham gwenġo rë! Sëḳ natöḳ nök vu ham pevis.’
Mehöti sën nesepa loḳ Anutu yi ġaġek sën neggëp loḳ Anutu-yi-ḳapiya
agi-yiḳ nġaa sën rëḳ anon jaḳ vu tamusën lo-og mehö sënë kwa vesa!”
8 Log sa Jon, sa hanġo ġaġek sënë, gesa halë nġaa pin sënë. Sa hanġo
los halë ggovek, log sa petev menahëp loḳ angër sën tato nġaa pin vu sa
agi mala, gesa bë ġaḳo yi jaḳ. 9 Loḳ pevis menër vu sa bë, “Su gwevonġ
nabë sënë! In sa hur ti yiḳ nebë honġ ving arim lo sën sir alam-denenër-

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ġaġek-ranġahsën lo. Geyiḳ hur mu sa nebë alam sën denesepa loḳ ḳapiya agi yi ġaġek lo. Gaḳ yiḳ gweḳo Anutu yö timu jaḳ.”

10 Lob nër vu sa ving bë, “Anutu yi ġaġek sën neggëp loḳ ḳapiya agi, og su ġeġulin, in buk sën Anutu bë gevonġ nġaa pin agi dus raḳ ggovek ya. 11 Om mehö sën nesepa loḳ nġaa nipaya lo, og yö medo gevonġ yi nġaa nipaya nabë saga rot. Gemehö sën nesepa loḳ nġaa ningöhek lo, og yö medo gevonġ yi nġaa ningöhek nabë saga rot. Log mehö sën nesepa loḳ nġaa nivesa lo, og yö medo gevonġ yi nġaa nivesa nabë saga rot. Gemehö sën nesepa loḳ nġaa niröp lo, og yö medo gevonġ yi nġaa niröp nabë saga rot.” 12 Yesu nër bë, “Ham gwenġo rë! Sëḳ natöḳ nök vu ham pevis. Lob sëḳ ġaḳo nyëvewen menök vu mehönon pin, lob sebo doḳ nah vu sir ti ti noh vu nġaa pin sën denevonġ lo. 13 Senġo ti hevonġ benġaa pin anon raḳ vu muġinsën, log sëḳ semu nġaa pin menivesa jaḳ vu tamusën. Sa mehö muġinsën los tamusën. Setu nġaa pin degwaseḳë los yuseḳë. 14 Alam sën deneripek hir tob bemewis neraḳ lo, og kwaj vesa, in deyoh vu bë rëḳ dega ḳele mala-tumsën-yi anon. Gedeyoh vu bë rëḳ dedoḳ na ḳatum nyëġ böp saga avi mena dedoḳ na. 15 Gaḳ alam sën nij paya veröḳ yi nebë anöö lo, los mehönon sën denevonġ parahek lo, galam sën denevonġ baggëb lo, galam sën denesis mehönon medenediiḳ lo, galam sën denejom raḳ vu ḳeriing lo, galam pin sën ahëj neving ġaġek kuungsën medenenër lo, og rëḳ nah demedo nenga in Anutu yi nyëġ böp sënë.

16 Sa Yesu, sa hevonġ sa angër yök vu ham in bë nanër ġaġek sënë vu ham sën sa alam ham lo. Yiḳ sa sënë sën Davit* yi mewis, besa degwa vu yi. Lob yiḳ sa sënë sën Betuheng Majelëë.”

17 Log Anon Vabuung luho Sipsip Nalu venë denër bë, “Ġenam!” Lob mehöti bë genġo ġaġek sënë, og nanër nabë, “Ġenam!” Log nabë mehöti ayo bev in bël, og nam, in mehöti bë nanum, og yoh vu bë nam nanum bël-mala-tumsën-yi nyëmasën.

18 Log sa bë nanër ġaġek niwëëk ata vu alam pin sën denenġo ġaġek loḳ ḳapiya agi, raḳ nġaa sën rëḳ berup vu tamusën lo nabë: Bë mehöti gelu ġaġek ngwë doḳ na ġaġek sënë, og Anutu rëḳ ngupin nġaa maggin pin sën nër meneggëp loḳ ḳapiya agi nah vu yi. 19 Lob nabë mehöti gelov ġaġek la bër in ġaġek sën raḳ nġaa tamusën-yi meneggëp loḳ ḳapiya agi, og Anutu rëḳ gelov yi bër gesu rëḳ ga ḳele mala-tumsën-yi sënë anon rë. Gesu rëḳ doḳ na nyëġ vabuung böp sën sa netateḳin meneggëp loḳ ḳapiya agi rë.

20 Mehö sën nër nġaa pin bë rëḳ anon jaḳ agi nër bë, “Sëḳ nom pevis yönon rot!” Ëë, oga! Mehöböp Yesu, ġenam!

21 Mehöböp Yesu yi semusemu nök gëp geving ham pin. Yönon.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

NETATEḲIN DEGWA

alabaster Alabasta og yiḳ ġelönġ veroo ti. Denesemu buayo lu nġaa raḳ, beyi monë böpata.

alam-deneḲo-takës Alam Yuda denelë hir alam sën deneḲo takës lo paya, in deraḳ ni bë denetetuhin sir gedeneggodeḳ hir monë vahi sevöḳ, gaḳ su deneḲo takës niröp rë.

Asia Asia sënë og distrik ti dus vu Epesus lu Kolosi, gaḳ su nyëġ böp Asia sën Saina lu Sapan gedob vahi sagu lo rë.

Babulon Babulon og nyëġ böp ti. Rëḳ loḳ 1Pt 5:13 Pita netahu raḳ nyëġ böp Rom sën neġin dob pin lo. Log alam vahi yiḳ kwaj nevo sën Jon peggirin raḳ Babulon loḳ Nebë Pesepsën 14:8 lo bë yiḳ maḳ nebë saga ving. Rëḳ alam vahi kwaj nevo bë peggirin raḳ mehönon pin sën nij nelëlin Kerisi losho yi alam bedenesis beġö vu sir lo. Om Anutu rëḳ kevoh alam nebë sënë bemalaj nama na veröḳ yi.

Belsebul Arë Belsebul sënë, og alam Kanaan hir anutu kuungsën ti arë. Lob alam Yuda denenër raḳ memö nipaya hir ggev böp Satan ving. Om sën denelë bë Yesu nevonġ bememö nipaya to deneya in mehönon, lob kwaj nevo bë maḳ memö nipaya hir ggev Belsebul neloḳ vu yi menetii. In Belsebul og memö nipaya hir ggev, om maḳ memö deneggönengin yi.

Buk-ggöksën-yi Alam Yuda kwaj nevo buk sën Anutu ḵo sir vër in Ejep wirek lo yoh vu ta pin. In loḳ buk saga, og Anutu yi angër ggök alam Israel geya mesis alam Ejep naluj aġuu pin. Om sën denenër buk sënë arë nebë Buk-ggöksën-yi, lob deneḲo raḳ yoh vu soda dahis ti neyoh vu ta.

Buk-sewahsën-yi Alam Yuda denesepa loḳ Anutu yi horek bedenesewah yoh vu buk sën netu nemadvahi-bevidek-luu lo pin. Rëḳ gwëbeng sënë og hil nanër buk sënë bë Sarerë, log hil kwad nevo buk sën Yesu kedi raḳ yah vu bedub lo behil nesewah loḳ genehalë Soda. Alam Yuda denenër bë su degevonġ huk doḳ Buk-sewahsën-yi. Log deneḲo buk mewis raḳ loḳ siks krök sehuksën beneya rot beyah neto siks krök sehuksën ngwë ggökin, lob neggovek ya gengwë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

neverup nebë saga. Om sën dus neraḳ Buk-sewahsën-yi, og su deyoh vu bë degevonġ huk doḳ siks krök sehuksën rë, in sagaḳ detöḳ ya Buk-sewahsën-yi.

Davit yi mewis/degwa vu Davit Alam Yuda denenër mehö sën deneġin lo bë Kerisi, log denenër arë ngwë raḳ yi ving nebë Davit Nalu. Rëḳ mu su Davit nalu yönon rë gaḳ Davit diiḳ yö wirek, rëḳ alam Yuda denesupin naluj lo, buj lo, tavaj lo, ḳenuj lo, gehir mewis lo pin loḳ yah ti medenenër bë naluj. Om nabë hil pekwë doḳ hil ayed niröp, og hil nanër Kerisi nabë: Davit yi mewis, ma, degwa vu Davit. Davit sënë og alam Israel hir mehö- los-bengö ti sën Anutu ggooin raḳ beloḳ yah Saul ben wirek rot lo. Yi mehö-los-bengö niwëëk ata besupin Yuda degwa nemadluho-bevidek-luu lo pin yah revuh ti barëj böp raḳ, om delë yi bë hir mehö-los-bengö soġek gedeneḳo arë raḳ.

denepekwë monë Nabë alam Rom debaġo nġaa vu alam Yuda, og denebaġo raḳ yö hir monë vu sir. Galam Yuda yö hir monë neggëp ving, rëḳ mu yö agga ngwë. Om nabë mehöti kwa nevo bë getunġ monë seriveng vu Anutu, og su rëḳ getunġ alam Rom hir monë natu seriveng rë. Gaḳ getunġ alam Yuda yö hir monë niröp natu seriveng og mëm yoh vu. In denenër bë alam Rom hir monë og nipaya gesu yoh vu rë. Om sën alam la denedo loḳ dub-vabuung-böp, in nabë mehöti kwa bo nabë getunġ seriveng rëḳ ḳol alam Rom hir monë mu, og depekwë yi monë doḳ nah alam Yuda hir monë. Log denejom monë teka vër raḳ sën depekwë agi ving.

gemul Gwelë na **mul**

Genesaret Genesaret og nġaggee böp Galilea arë ti sënë, garë ngwë nebë nġaggee böp Tiberias. Yiḳ deḳol alam Rom hir mehö-los-bengö Tiberius arë sënë medenër raḳ nġaggee geraḳ begganġ-bu ti ving.

go Yesu tateḳin yi ġaġek sënë vu sir raḳ ḳele pik, in yö nare bej beyö deraḳ nġaa saga ni nivesa. Rëḳ he pekwë ġaġek sënë manër raḳ yom **go** in hil nġo naraḳ go yi aggata ni menehero. Mt 24:32; Mk 13:28; Lk 21:29. Gehe ḳevu raḳ hil nġo hil nġaa vahi ving nebë saga, in hil nġo naraḳ hir aggata ni.

gerah navimin Gwelë na **rah navi**

gwerah navimin Gwelë na **rah navi**

Herot Nabë gwelë ggev sën Herot, og rëḳ kwam kwam nabë ti tena. In Herot lubeluu. Ngwë muġinsën sën denenër yi bë Herot Böp, sën sis hurmahen vu Betlehem medediiḳ lo, log diiḳ ving nebë sën ġaġek neggëp loḳ Mt 2:19 lo. Log tum nalu arë nebë Herot Antipas, lob yi sënë sën ketöv Mehö-neripek-alam Jon kwa lo. Log Herot Böp

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

bu arë nebë Herot Agripa I. Sën tunġ Pita loḳ ya ḳarabus loḳ mëm bebën yom lov ahë mediiḳ lo. Ġaġek raḳ sënë meneggëp loḳ Sn 12. Log Herot ti sën, Herot Böp tava bedenenër bë Herot Agripa 2 lo, ḳo avëhnö Bernisi sën luho amaj timu lo netu venë. Log avëhnö ngwë Drusila beraḳ vu kiap Peliks sën Rom ti lo. Yiḳ Agripa sënë sën luho venë yam medo denenġo Paulus genevonġ yi ġaġek ggëp Sisarea lo. Gwelë doḳ Sn 25:13 bena rot.

Jon nalu Simon Pita ama Jon yö ngwë. Su Jon sën kevu Yesu bengö lo rë, gesu Jon sën mehö neripek alam lo rë.

kap Yesu peggirin ġaġek sënë menër raḳ bë nanum doḳ kap. Rëḳ mu sënëḳ nenër raḳ nġaa nisanġsën sën rëḳ natöḳ vu yi lo. Mt 10:22. Log nër raḳ kap sënë, genër raḳ bël-ripeksën ving meneggëp loḳ Mk 10:38 ving, og bël-ripeksën saga, yiḳ peggirin raḳ sën bare jaḳ ḳelepeḳo menadiiḳ lo. Loḳ Mt 26:39; Mk 14:36; Lk 22:42, og yiḳ nër kap ggökin, rëḳ he ḳevu niröp loḳ saga bë ‘maggin’.

ḳelepeḳo Nabë mehöti nadiiḳ jaḳ ḳelepeḳo og nġaa nimumsën böpata rot. Om alam sën denevonġ nġaa nipaya lo, og gavman deyoh vu bë deketöv kwaj ma, degelu sir jaḳ ḳele medenadiiḳ, rëḳ mu denesis raḳ ya ḳelepeḳo in bë hir alam nij namum böpata. Denevonġ in bë alam sën nij paya veröḳ yi lo denadiiḳ jaḳ los nij gesanġ ata. Rëḳ alam Yuda los Rom devonġ Anutu Nalu Yesu Kerisi mediiḳ raḳ ḳelepeḳo nebë alam nij paya saga, gesu deggönengin rë. Log Yesu nër bë alam desepa doḳ yi medekerë maggin jaḳ buk, rëḳ peggirin raḳ ḳelepeḳo. Gwelë doḳ Mt 10:38, 16:24; Mk 8:34, 10:21; Lk 9:23, 14:27

Kerisi Alam Yuda denevo kwaj in mehö sën denenër arë nebë Mesia lo bë rëḳ nam. Log denenër arë sënë loḳ Grik ayej bë Kerisi. Arë sënë degwa nebë: Mehö sën Anutu ggooin raḳ in bë geḳo hil nah vu yi. Om nabë gwelë Yesu arë ngwë sën Kerisi agi, og yiḳ degwa nebë sënë.

Levi Alam sën denenër sir bë alam Levi lo, og sir saga depum raḳ Yakop nalu Levi, lob Anutu ggooin sir saga mu raḳ in bë dedoḳ vu alam-deneḳo-seriveng medegevonġ huk doḳ dub-vabuung ayo. Rëḳ mëm yiḳ alam Levi sën depum raḳ Levi yi mewis ti sën Aaron lo mu sën yö denetu alam-deneḳo-seriveng in debesi.

mana Mana og yiḳ nos sën Anutu nevo vu alam Israel yoh vu buk yö vu wirek loḳ buk sën deneyoh nyëġ-yu-meris medeneya lo. Denenër nos sënë arë nebë mana, gedegwa nebë ‘Va ti saga?’

mastet Mastet og alam Yuda hir jojeng ti. Mastet ġahis og mahen rot, genos vahi pin ġahis kesuu, rëḳ kip berig kesuu jojeng vahi pin beböp nebë paya ti.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mehö-neḳo-takës Gwelë nah sën he ḳevu ġaġek raḳ alam-deneḳo-takës meneggëp nyë lo.

mul Matai lu Markus denenër bë Yudas mul Yesu in bë tato yi niröp vu alam-beġö-yi. Ġaġek sënë su ġaġek nipaya rë, gaḳ yiḳ alam Yuda yö hir aggata nebë sënë. Yuda maluh su denejom nemaj nebë sën hil gwëbeng-ë rë, gaḳ yiḳ denemul hir alam benġij in bë tato nabë ahëj neving sir. Rëḳ mu Yudas og vonġ paya in peggirin nġaa nivesa sënagi yah tu nipaya in mul Yesu in bë tato yi ranġah vu alam-beġö-yi.

mur Mur sënë yiḳ marasin nimenġëës ti beyi monë böp. Denenum los wain in bë navij su gesanġ böp lob devo vu Yesu raḳ ḳelepeḳo rëḳ su num rë. Log denerikin raḳ hir heljënġ ving in bë su nivë na pevis.

najom nema Paulus kevu vu Kerisi-yi-alam bë ahëj geving sir og degemul sir, rëḳ he pekwë niröp loḳ hil ayed bë denajom nemaj in hil najom nemad menaraḳ ni.

nerah Gwelë na **rah navi**

niḳegwi Alam Yuda denekepain nġaa ti og denevonġ nebë sënë in bë mehö ngwë degepuh og dejaḳ ni, om denevesi ḳele ti niḳegwi medenejegwi raḳ kepasën. Denejegwi ḳele niḳegwi sënë raḳ hir ḳapiya, geveluung avi lu nġaa nġahisekë, lob denetunġ yö hir ḳanaḳ agga ti ti raḳ. Om nabë mehö ngwë kehe ḳele niḳegwi gegelë yi ḳapiya, ma, doḳ na yi begganġ ayo, og ala rëḳ jaḳ ni in ḳele niḳegwi puvin geḳanaḳ vonġ paya gemehö nipaya saga su yoh vu bë semu nah rë.

oliv Oliv yiḳ ḳele ti denegga anon gedenepip meru menare in denevesi nos raḳ yoh vu buk gedenetetuḳ raḳ nos medenegga ving. Log denetöö loḳ hir ram in natum buk vu sir. Oliv anon og nebë vasuung anon rëḳ nenyëm nebë döleng.

Paradis Alam Yuda denër Paradis rak huk malanġeri sën Anutu tunġ Adam luho Eva loḳ vu nyëmuġinsën lo. Lob kwaj nevo bë alam nij vesa denadiiḳ loḳ mëm na demedo doḳ nyëġ saga in lob degeġin buk sën Anutu genġo ġaġek lo.

Parisai Alam Parisai og alam Yuda yu ti sën detu alam horek yi. Deneggöneng in nġaa pin sën nevonġ benij ngöhek neraḳ lo. Sir alam ggev bedenesepa loḳ alam hib hir horek pin medenepiiḳ vu los dahis in bë su dekeyëh ti. Denevonġ ving bë angër los nġaahur lu nġaa denedo, log denenër bë hil nadiiḳ rëḳ hil su rëḳ malad nama na veröḳ yi rë, gaḳ hil rëḳ bare na Anutu mala beseggi hil ġaġek bebo nyë vewen doḳ nah vu hil. Denelë Yesu paya medenesis beġö vu yi in su nesepa loḳ alam hib wirek hen hir horek pin sën yö denesepa loḳ lo rë.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pik Ḳele pik sënë yiḳ nos ti banon nebë jabuk. Alam Yuda denevaroh ḳele sënë loḳ hir huk lu nġaa, in nengën nivesa.

praginsëj Praginsëj og ḳele ti niḳegwi beyi monë böp. Alam Yuda devesi in reggu nivesa berup na tagwaveḳ doḳ dub-vabuung-böp lu nġaa.

rah navi Alam Yuda hir horek wirek hen nër bë: Nabë avëh ti geḳo nalu maluh ti geto, beyi buk natu nemadvahi-bevidek-löö jaḳ, og degerah navi. Lob horek niwëëk besu deyoh vu bë dekeyëh rë, om nabë buk saga baleḳ Buk-sewahsën-yi ti, og yiḳ denerah loḳ, gesu deneggöneng rë. Om sën loḳ Jn 7:22 Yesu nër yah vu sir in sën ahëj sengën vu yi bë keyëh Buk-sewahsën-yi in sën nevonġ mehöti benivesa raḳ loḳ lo, rëḳ yiḳ sir ving. Denejom horek wirek hen sënë ahon medenekeyëh Buk-sewahsën-yi ving.

Sadukai Alam Sadukai og alam Yuda yu ti. Sir alam böp medeneġin dub-vabuung-böp. La og alam-deneḳo-seriveng, log ti og tu alam-deneḳo-seriveng hir yuseḳë. Denepiiḳ vu horek pin sën Anutu vo vu Moses wirek lo medesepa loḳ. Rëḳ su denevonġ ving bë angër los nġaahur lu nġaa denedo rë, gedenenër bë hil nadiiḳ bemalad nemaya verök yi gaḳ hil ḳenud su ya denedo rë. Om sën denelë Yesu paya gedenesis beġö vu yi in su nesepa loḳ sir rë.

salpa Salpa og yiḳ ġelönġ nisanġsanġ ti. Yoh vu bë natum mega hil. Ġenatöḳ vu gëp dob len la, gevu ḳedu sën netetap lo. Netetap og salpa netum ving gereggu nipaya verup neya.

Samaria Alam Samaria og su alam Israel soġek rë. In dekehe sir vër in alam Yuda loḳ Davit bu Rehoboam yi buk, log deḳo alam-yu-ngwë la vu Asuria yam belosho desarömin sir, rëḳ yiḳ denejom raḳ vu Anutu soġek. Rëḳ mëm su denegga raḳ alam Yuda rë, gesu deneya dub-vabuung-böp Yerusalem rë, gaḳ losho alam Yuda denelë sir paya. Lob yö denejom raḳ vu Anutu vu ḳedu Gerisim ggëp yö hir dob.

Silvanus Silvanus arë ngwë nebë Silas sën hil nehalë loḳ Sinarë Hir Huk bë neloḳ vu Paulus in huk rot lo.

Sisar Alam Rom detu ala medeneġin alam Yuda, lob alam Yuda denetë takës vu sir. Lob alam Rom denenër hir mehö-los-bengö loḳ ayej bë Sisar.

takës Gwelë doḳ sën he ḳevu ġaġek raḳ alam-deneḳo-takës meneggëp nyë.

Teopilus Lukas kevu Yesu bengö ya vu mehöti arë nebë Teopilus lob kevu Sinarë Hir Huk ya vu Teopilus ving. Lukas og yiḳ yi doktaniraḳsën-yi ti, rëḳ neḳo loḳ nyëġ in bë nanër Yesu bengö ranġah geving. Om nabë gwelë doḳ Sinarë Hir Huk og nekevu ngwë nebë

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘sir’ log nekevu ngwë nebë ‘he’, in nedo buk vahi ving sir log buk vahi og su nedo ving sir rë.

Tiberias Tiberias og yiḳ nġaggee böp Galilea arë ti, gare ngwë nebë Genesaret. Log nyëġ ti arë nebë Tiberias ving. Yö nedo nġaggee böp nenga.

wain mewis Alam Yuda denetöö wain loḳ ya memëk navi, log deneduu avi niwëëk menedo. Lob buk sën denetöö loḳ ya nyëdahis lo, og yiḳ wain ahë yes, rëḳ mëm yö medo nesol memëk navi bemëm niwëëk neraḳ. Om nabë denatöö wain mewis doḳ na memëk navi muġeng, og ahë seḳë raḳ om rëḳ nakweeḳ lob wain keseh megeto mena.

wël Wël sënë og denepip ḳele oliv anon bedeneḳo meru, lob denevesi hir nos raḳ, gedenerikin raḳ navij, gedenetöö loḳ ya hir ram in natum vu sir.

wit Wit og yiḳ nos mahen ti nebë padi.

yiist Yiist og yiḳ nġaa mahen teka rëḳ denetee los parawa, lob neköd parawa menerig, lob mëm denevesi brët raḳ.

The New Testament in Mapos Buang of Papua New Guinea; 1st ed. 2003; web version, © 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.